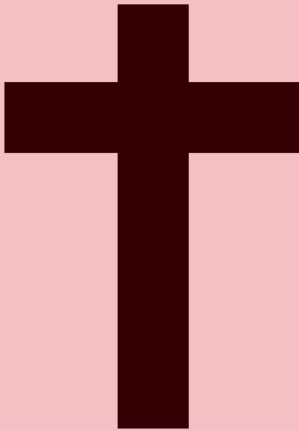

Xasāsti' testamento (Xatze tachihiuīn ixpālacata
Jesucristo)

New Testament in Totonac, Upper Necaxa (MX:tku:Totonac,
Upper Necaxa)

**Xasāsti' testamento (Xatze tachihuīn ixpālacata
Jesucristo)
New Testament in Totonac, Upper Necaxa (MX:tku:Totonac,
Upper Necaxa)**

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Totonac, Upper Necaxa

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Totonaco, Patla y Chicontla [tku], Mexico

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Totonac, Upper Necaxa

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

b40e03ec-1023-5d81-b8c2-7e6838bd9354

Contents

Mateo	1
Marcos	63
Lucas	101
Juan	162
Hechos	207
Romanos	258
1 Corintios	282
2 Corintios	306
Gálatas	322
Efesios	331
Filipenses	339
Colosenses	345
1 Tesalonicenses	351
2 Tesalonicenses	356
1 Timoteo	359
2 Timoteo	366
Tito	371
Filemón	374
Hebreos	376
Santiago	394
1 Pedro	400
2 Pedro	407
1 Juan	411
2 Juan	417
3 Juan	418
Judas	419
Apocalipsis	421

San Mateo

I'xū'nāpap Jesucristo

Lc. 3:23-38

¹ Huā'mā' lista ū'tza' i'xū'nāpap Jesucristo ē xla' i'xū'nātā'nat David ē nā Abraham.

² Abraham ixtāta' Isaac ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Jacob ē ū'tza' ixtāta'ca'n Judá ē ixtā'timīn. ³ Judá ixtāta'ca'n Fares ē Zara ixuanī't ē ixtzī'ca'n ixuanican Tamar. Fares ixtāta' Esrom ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Aram. ⁴ Aram ixtāta' Aminadab ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Naasōn tī ixtāta' Salmón. ⁵ Salmón ixtāta' Booz ixuanī't ē ixtzī' Booz ū'tza' Rahab. Booz ixtāta' Obed ixuanī't ē ixtzī' Obed ixuanican Rut. Obed ixtāta' Isaí ixuanī't. ⁶ Isaí ixtāta' rey David ixuanī't. Rey David ē puscāt tī pūla ixpuscāt Urías ixuanī't, xla'ca'n ixtāta'ca'n Salomón ixtahuanī't.

⁷ Salomón ixtāta' Roboam ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Abías tī ixtāta' Asa. ⁸ Asa ixtāta' Josafat ixuanī't ē Josafat ixtāta' Joram ē ū'tza' ixtāta' Uzías. ⁹ Uzías ixtāta' Jotam ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Acaz ē ū'tza' ixtāta' Ezequías. ¹⁰ Ezequías ixtāta' Manasés ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Amón tī ixtāta' Josías. ¹¹ Josías ixtāta'ca'n Jeconías ē ixtā'timīn ixuanī't ē a'cxni' ixcāchī'canī't ē cālē'nca israelitas nac tī'ya't jā huanican Babilonia.

¹² A'cxni' cālē'ncanī'ttza' a'cxni' Jeconías ixka'lhī ixka'hua'cha Salatiel ē ū'tza' ixtāta' Zorobabel ixuanī't. ¹³ Zorobabel ixtāta' Abiud ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Eliaquim tī ixtāta' Azor. ¹⁴ Azor ixtāta' Sadoc ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Aquim tī ixtāta' Eliud. ¹⁵ Eliud ixtāta' Eleazar ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Matán tī ixtāta' Jacob. ¹⁶ Jacob ixtāta' ixuanī't José tī ixxōlu' María. Tzamā' María, xla' ixtzī' Jesús ixuanī't, ū'tza' tī huanican Cristo.

¹⁷ Chuntza' ixlīkelhacāujtā'ti' i'xū'nātā'natna' Abraham a'cxni' tahuī'lh David. Ixlīkelhacāujtā'ti' i'xū'nātā'natna' David a'cxni' ixcālē'ncanī't israelitas nac tī'ya't jā huanican Babilonia. Ixlīkelhacāujtā'ti' i'xū'nātā'natna' huampala a'cxni' lacatuncu'huī'lh Cristo.

Chī lacatuncu'huī'lh Jesucristo

Lc. 2:1-7

¹⁸ A'cxni' tahuī'lh Jesucristo, chuntza' a'kspulalh. Ixtzī' ixuanican María ē xla' ixtā'lacāxlanī'ttza' natā'tamakaxtoka José. A'cxni' jāna'j ixā'tatā'tahui'la a'cxni' María ixlīka'lhīnī'ntza' ixlītlī'huī'qui Espīritu Santo. ¹⁹ A'cxni' José ca'tzīlh María ixka'lhīnī'ntza', xla' ixmakxteku'tun. Tzeya chī'xcu' ixuanī't ē ū'tza' jā ixlīmālacapū'cu'tun na ixlacatīnca'n tachi'xcu'huī't ē jā ixmāmāxanī'cu'tun. Xmān tzē'k ixmakxteku'tun. ²⁰ A'cxni' José ixlacapāstacmā'lh huā'mā' a'cxni' lakahuāna'lh ē tasu'yuni'lh chā'tin ángel tī macamilh Māpa'ksīni' Dios ē xla' huanilh:

—José, huī'x tī i'xū'nātā'nat David, jā catīlīmā'xa'na' natā'tamakaxtoka María. Ū'tza' līka'lhīnī'lh Espīritu Santo. ²¹ Naka'lhī i'ska'ta' ka'hua'cha ē nahui'li'ni'ya' ixtacahuīni' Jesús. Xla' nacāmakapūtaxtū ixtachi'xcu'huī't ē ū'tza' nalīmāpācu'huīcan Jesús —huanilh ángel.

²² Pō'ktu huā'mā' tū a'kspulalh namākentaxtū chī huanli ixa'kchi'huīna' Māpa'ksīni' Dios. Chuntza' tzo'kli:

²³ Tzu'ma'jāt naka'lhīnī'n ē naka'lhī ixka'hua'cha ē namāpācu'huīcan Emanuel. (Huā'mā' tacu'huīni' huanicu'tun: Dios quincātā'huī'lan.)

²⁴ A'cxni' lakahuanli José, tlhualh ixlipō'ktu tū māpa'ksilh ixángel Māpa'ksini' ē tā'tamakxtokli María. ²⁵ Jā xa'malh hasta a'cxni' xla' tahuil'lh ī'ska'ta' ixlīmaksāsti'. Hui'lini'lh ixtacuhuini' Jesús.

2

A'cxni' tamilh magos

¹ A'cxni' Herodes rey ixuanī't nac ti'ya't jā huanican Judea a'cxni' Jesús lacatuncuhui'lh a'ntza'. Lacatuncuhui'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Belén. Tachā'lh magos nac cā'lacchicni' jā huanican Jerusalén ē xlacā'n makat tam-incha' na ixtankēn ² ē takelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu hui'lh ixpuxcu'ca'n israelitas tī tahuil'htza'? Quina'n iclaktzī'nī'tauj a'ktin sta'cu na ixtankēn. Ū'tza' quincāmāsu'yuni'n palh tahuil'htza'. Ū'tza' iclīmijtza' huā'tzā' na'iclaktaquilhpūtayāu.

³ A'cxni' kexmatli huā'mā' tachihuūn, rey Herodes ixlī'a'ktuyumā'lh ē nā chuntza' ixlipō'ktuca'n xalanī'n nac Jerusalén nā ixtali'a'ktuyumā'nalh. ⁴ Rey cāmāta'satīnī'lh ē cāmākēstokli ixlipō'ktuca'n xanapuxcu'nu' pālejni' israelitas ē tī ixtamāsu'yu līmāpa'ksīn. Cākelhasqui'nīca jāchu natahui'la Cristo ⁵ ē takelhtīni'lh:

—Natahui'la nac Belén xala' nac estado Judea. Chuntza' tzo'kli a'kchihuūna': ⁶ Belén xala' nac ti'ya't jā huanican Judá, masqui xamacsti'na'j na ixpu'nanca'n municipios nac huā'tzā' ti'ya't, a'chulā' ixlacasqui'nca. Nalacatuncuhui'yācha' a'ntza' chā'tin māpa'ksini'.

Xla' nacāmaktaka'lha quintachi'xcuhui't tī cāhuanican israelitas.

⁷ Herodes lakatzē'k cāmāta'satīnī'lh magos ē cākelhasqui'nīlh jā'cxni' tasu'yulh sta'cu ē tūyā quilhtamacuj ē tūyā mālhcuyu'. ⁸ Cāmācā'lh nac Belén ē cāhuanilh:

—Capinchipitit ē naputzayā'tit palh ixlicāna' lacatuncuhui'lh ska'ta'. A'cxni' namacla'yā'tit, naquilāmāca'tzīnīyāu. Nā quit tzē na'ica'n na'iclaktaquilhpūta —chuntza' cāhuanilh.

⁹ A'cxni' cātā'chihuūna'nkō'lh, magos ta'alh. Sta'cu tū ixtalaktzī'nī't ixtankēn, ū'tza' cāpūlani'lh ē cāmāsu'yuni'lh tej hasta tāyalh tālhmā'n jā ixuī'lh ska'ta'.

¹⁰ A'cxni' magos talaktzī'lh chī tāyalh sta'cu, tapāxuhualh xlacā'n. ¹¹ A'cxni' tatanūlh nac chic, talaktzī'lh ska'ta' ē María tī ixtzī'. Tatatzokostani'lh ē talak-taquilhpūtalh ē tamakapāxūilh ska'ta'. Tamaxcutli tū ixtalē'ni' ē tamaxquī'lh oro ē siyentzu ē perfume tū huanican mirra. ¹² Ā'listān tataspi'ti lacatin nac tej. Ixtalakahuāna'nī't ē chuntza' cālīmāca'tzīnīca jā catatētaxtulh a'ntza' na ixchic Herodes.

A'cxni' tatzā'lah nac Egipto

¹³ A'cxni' ixta'anī'ttza' magos, José lakahuāna'lh ē tasu'yuni'lh chā'tin ángel tī macamilh Māpa'ksini' Dios. Ángel huanilh:

—Catāqui'. Cacālī'pi ska'ta' ē ixtzī' ē catzā'la'tit nac país jā huanican Egipto. A'ntza' natachokoyā'tit hasta a'cxni' na'icmāca'tzīnīyān. Herodes napūtzta ska'ta' ē namaknīcu'tun.

¹⁴ José tāquī'lh a'cxni' tzi'sajcus ixuanī't ē a'lh. Cālē'lh ska'ta' ē ixtzī'. Ta'alh nac ti'ya't jā huanican Egipto. ¹⁵ A'ntza' tatchokolh hasta a'cxni' nīlh Herodes. Chuntza' a'kspulalh namākentaxtū tū Māpa'ksini' Dios ixuanī't ixa'kchihuūna'. Chuntza' huanli: “Ixuī'lh nac Egipto quiSka'ta' ē a'ntza' icta'sani'lh.”

Herodes cāmāmaknīni'lh lacstīn

¹⁶ A'cxni' Herodes ca'tzilh ixta'a'kskähui'nī't magos, xla' sītzi'llh. Māpa'ksīni'llh cacāmaknīca lacstīn tī ka'hua'cha. Cāmāmaknīni'nkō'llh ixlīpō'ktuca'n lacstīn tī xaka'hua'cha xalanī'n nac Belén ē ixlacatzuna'j cā'lacchicni'. Cāmāmaknīni'llh ixlīpō'ktuca'n tī jāna'j ixtaka'lhī a'ktu' cā'ta. Chuntza' māpa'ksīlh ixpālacata ixtlahuanī'ttza' hua'chī a'ktu' cā'ta a'cxni' ixlacatuncuhui'nī't ska'ta' chī tahuhanli magos. ¹⁷ Chuntza' mākentaxtūlh tū tzo'kli a'kchihuīna' tī ixuanican Jeremías. Chuntza' tzo'kli:

¹⁸ Kexmatcan chī calhuancan nac cā'lacchicni' jā huanican Ramá ē ta'sacan. Raquel ū'tza' tī cālacakluhuamā'llh ixlacstīn. Jāla ixmāko'xamixīcan ixpālacata ixtanīnī'ttza'. Chuntza' tzo'kli.

¹⁹ A'cxni' ixnīnī'ttza' Herodes, José lakahuāna'mpāl'h a'ntza' jā ixuī'llh nac Egipto. Tasu'yuni'llh chā'tin ángel tī macamilh Māpa'ksīni' Dios ē huanilh:

²⁰ —Catāqui' ē calī'pi ska'ta' ē ixtzī'. Cataspi'ttit nac ti'ya't jā huanican Israel. Tanīlhtza' xlaca'n tī ixtamaknīcu'tun ska'ta' —huanī ángel.

²¹ José tāqui'llh ē a'lh ē lē'llh ska'ta' ē ixtzī' hasta nac Israel. ²² Arquelao ixlakxoko ixtāta' Herodes ixuanī't ē ixmāpa'ksīni'mā'llh jā huanican Judea. A'cxni' José ca'tzilh huā'mā', ixcīcua'n ē jā ixa'ncu'tun a'ntza'. Lakahuāna'mpāl'h ē ū'tza' talī'a'llh nac ti'ya't jā huanican Galilea. ²³ A'cxni' tachā'llh a'ntza' nac Galilea, ta'a'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Nazaret ē a'ntza' tatahuī'llh. Chuntza' a'kspulalh namākentaxtū tū tahuhanli a'kchihuīna'nī'n. Tahuhanli: “Jesús namāpācuhuīcan nazareno.”

3

Juan Mā'kpaxīni' a'kchihuīna'nli nac cā'tzaya'nca ti'ya't

Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28

¹ Huā'mā' quilhtamacuj milh nac cā'tzaya'nca ti'ya't nac Judea Juan tī ixmā'kpaxīni'n. Ixa'kchihuīna'mā'llh ² ē ixcāhuani tachi'xcuui't:

—Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē camakxtektit tū jā tze ixpālacata talacatzuna'jīmā'llh a'cxni' Dios namāpa'ksīni'nkō'.

³ A'kchihuīna' Isaías tzo'kli chī tachi'xcuui't natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n ē nata'a'ka't. Tzo'kli ixpālacata huā'mā' Juan jā huan chuntza': A'ntza' jā cā'tzaya'nca ti'ya't, nakexmatcan catīhuālh tī palha' nachihuīna'n ē nahuan:

“Cacāxtlahua'tit tej ixpālacata mimā'llh Māpa'ksīni'.

Camālakstu'ncit tej.”

⁴ Ixlu'xu' huā'mā' Juan līcāxtlahualh ixchī'xit camello ē ixlīchī'can ko'xka' ixuanī't. Xla' ixua' xtu'qui' ē xaxcān ta'xcāt xala' nac cā'qui'huī'n.

⁵ Tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'lacchicni' Jerusalén tamilh takexmata. Nā lhūhua' tachi'xcuui't xalanī'n calhāxcuui'lh nac estado Judea ē xalanī'n lacatzuna'j xaka'tla' nac xcān Jordán nā tamilh takexmata. ⁶ A'cxni' takelhtasu'yuni'llh Dios ixcuentaca'n, Juan cāmā'kpaxīlh chā'tunu' nac ka'tla' xcān Jordán.

⁷ Lhūhua' fariseos ē ixpālejni' israelitas tamilh ta'a'kpaxa. A'cxni' Juan cālaktzī'llh, cālacaquilhīnīlh ē cāhuanilh:

—¡Hui'xina'n tlaha'pā'na'ntit a'ktu' milacanca'n! ¿Tīchu cāhuanin natzā'la'ni'yā'tit ixtasī'tzi' Dios tū mimā'llh? ⁸ Catlahua'tit tū tze ē ū'tza' nalītasu'yu ixlīcāna' lakpalīnī'ta'ntittza' mintalacapāstacni'ca'n. ⁹ Jā catihuantit mē'cstucan: “Quina'n i'xū'nātā'natna' Abraham. Ū'tza' iclīpāhuanāuj ē jā icjīcua'ni'yāuj ixtasī'tzi' Dios.” Jā chuntza' ixua'ntit. Quit iccāhuaniyān Dios tze nacālakpalī huā'mā' chihuixni' ē natala i'xū'nātā'natna' Abraham.

¹⁰ Hua'chi xacacani'ttza' ā'chaj ē natzucucan natancā'can qui'hui'. Catūhuālh qui'hui' tū jā māstā' ixtahua'ca't xatze, ū'tza' natancā'can ē nalhcuyucan. Tachi'xcuhui't tī jā tatasu'yu palh ta'a'ka't, xlaca'n hua'chi qui'hui' tū jā tahua'ca'. ¹¹ Ixlīcāna' quit iccālīmā'kpaxīyān xcān. Ū'tza' nalītasu'yu chī līlīpuhuanā'tit tū jā tze tū tlahuani'ta'ntit. Tī namin ā'līstān, xla' makapitzīn hui'xina'n nacātalīmā'kpaxīyān Espīritu Santo ē ā'makapitzīn huampala nacātalīmā'kpaxīyān macscut. Xla' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. Quit jāla icmālakchā'nī chī xla'. Quit jā minī'ni' nūn na'icxcutnī' ixlīkechī'can ixcacli'. ¹² Xla' hua'chi chā'tin chī'xcu' tī chī'panī'ttza' ixlīmālakosūn ē nalacsu'nu trigo tū tlahuacan harina. Xalīcha'nat trigo namānū jā māquī'can ē xapa'lhma' nalhcuyu nac macscut tū jāla catīmāmixīlh —cāhuanilh.

Jesús a'kpaxli

Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22

¹³ Ā'līstān Jesús taxtulh nac estado Galilea ē lakchā'lh Juan jā ixmā'kpaxīni'mā'lh na ixquilhtūn ka'tla' xcān jā huanican Jordán. Jesús mīlh a'kpaxa. ¹⁴ Ē Juan jā ixmā'kpaxīcu'tun Jesús ē huanilh:

—Hui'x minī'ni' naquimā'kpaxī'ya' ē jā ixlacasqui'nca quit na'icmā'kpaxīyān.

¹⁵ Jesús kelhtīlh:

—Chuhua'j calalh chuntza' chī icsqui'ni'yān. Chuntza' quincāminī'ni'yān ē ū'tza' nalītlahuakō'yāuj tū Dios māpa'ksīlh.

Juan kexmatnī'lh ē tlahualh tū huanilh.

¹⁶ Jesús, a'cxni' mā'kpaxīca, tacutli nac xcān. Xamaktin talaquī'lh nac a'kapūn ē Jesús laktzī'lh Espīritu Santo. Ixtasu'yu hua'chi tantzānān. Yujchī na ixlachtza' Jesús. ¹⁷ Kexmatca a'ktin tachihuīn nac a'kapūn ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' quiSka'ta' tī laktza' icpāxqui' ē xla' quimakapāxūi.

4

Skāhuī'ni' ixlīlaktzī'ncu'tun Jesús

Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13

¹ Palaj tunca Espīritu Santo lē'lh Jesús nac cā'tzaya'nca ti'ya't. Skāhuī'ni' tī huanican Satanás ixlīlaktzī'ncu'tun palh tzē na'a'kskāhuī' Jesús.

² A'ntza' tu'pu'xam quilhtamacuj Jesús jā huā'yalh pō'ktu quilhtamacuj ē pō'ktu tzī'sa ē ixtzi'ncsa. ³ Skāhuī'ni' laktalacatzuna'jīlh Jesús ē huanilh:

—Palh hui'x ī'Ska'ta' Dios, cacāmāpa'ksi' tzamā' chihuixni' pāntzīn catahuanli.

⁴ Jesús kelhtīlh:

—Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Jā xmān pāntzīn catīlīlamā'lh chā'tin chī'xcu' nac cā'quilhtamacuj. Nā ixlacasqui'nca cuenta natlahuacan ixtachihuīn Dios.”

⁵ Palaj tunca skāhuī'ni' lē'lh Jesús nac Jerusalén jā nā māpācuhuīcan cā'lacchicni' xaticua'lanātlahua. Māhua'ca'lh na ixa'kspūn xaka'tla' templo ⁶ ē huanica:

—Palh hui'x ī'Ska'ta' Dios, cayujti nac ti'ya't. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: Dios nacāmāpa'ksī ixāngeles natamaktaka'lhān.

Natamā'kaquī'yān ē chuntza' nūn kentin mintujan catitakāhui' nac chihuix.

⁷ Jesús kelhtīlh:

—Nā chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Jā tilīlaktzī'na' miMāpa'ksīni' Dios.”

⁸ Skāhuī'ni' lē'mpāl'h a'ktin nac sipej tälhmā'n. A'ntza' māsu'yuni'kō'lh ixlīka'tla' cā'quilhtamacuj ē chī tzēhuani't ixuani't. ⁹ Skāhuī'ni' huanilh:

—Pō'ktu huā'mā' na'icmaxquī'yān xmān naquintatzokostani'ya' ē naquilaktaquilhpūtaya' —huanica Jesús.

¹⁰ Jesús kelhtūni'lh:

—iCaquintapānu'ni', Skāhuī'ni'! Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Natatzokostani'ya' ē nalaktaquilhpūtaya' miMāpa'ksīni' Dios ē natlahua'ya' xmān tū xla' lacasqui'n.”

¹¹ Palaj tunca skāhuī'ni' a'kxtekui'lilh. Ē makapitzīn ángeles tamilh ē tamaktaka'lhli Jesús.

Jesús tzuculh a'kchihuīna'n nac estado Galilea

Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15

¹² Jesús a'cxni' māca'tzīnīca chī ixchī'canī't Juan, palaj tunca a'lh nac estado Galilea ¹³ ē jā tachokolh nac Nazaret. A'lh tahui'la nac cā'lacchicni' Capernaum ixlacatzuna'j na ixquilhtūn xcān. Nā huā'mā' ti'ya't ixmāpācuhuīcan ixti'ya'tca'n Zabulón ē Neftalí. ¹⁴ Huā'mā' tū a'kspulalh mākentaxtūlh tū tzo'kli a'kchihuīna' Isaiás na ixtachihuīn Dios. Chuntza' tzo'kli:

¹⁵ Ti'ya't jā māpācuhuīcan Zabulón ē jā māpācuhuīcan Neftalí, a'ntza' tētaxtu tej tū mā'lh hasta nac mar.

Nā a'ntza' ixtuntacut nac xcān Jordán nac estado Galilea ē ū'tza' jā tahui'lāna'lh tī jā israelitas.

¹⁶ Tachi'xcuui't hua'chi ixtahui'lāna'lh jā cā'pucsua' ē chuhua'j talaktzī'lh a'ktin xaka'tla' taxkaket.

Xlaca'n hua'chi ixtanīmā'nalh ē cā'skē'k ixtahui'lāna'lh.

Chuhua'j talaktzī'lh chī xkaka.

Chuntza' tzo'kli Isaiás.

¹⁷ Palaj tunca Jesús tzuculh a'kchihuīna'ntā'kchoko ē huanli:

—Calilīpuhuantit tū jā tze tlahuani'ta'ntit ē calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n. Talacatzuna'jīmā'lhntza' a'cxni' Dios namāpa'ksīni'nkō'.

Jesús cālacsacli kelhatā'ti' chī'pāna'nī'n squi'ti'

Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11

¹⁸ A'cxni' Jesús ixlatlā'huan na ixquilhtūn xaka'tla' xcān tū huanican lago Galilea, cālaktzī'lh chā'tu' chī'xcuui'n tī lītā'timīn ixtahuanī't. Chā'tin Simón ixuanican ē ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Pedro. A'chā'tin Andrés ixuanican. Xlaca'n chī'pāna'nī'n squi'ti' ixtahuanī't ē ixtamojōmā'nalh nac xcān ixpūtayanca'n tū pūchi'pacan squi'ti'. ¹⁹ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Caquilātā'a'uj ē na'iccāmāsu'yuni'yān chī nacālīmā'a'ka'tī'nī'yā'tit tachi'xcuui't ixtachihuīn Dios.

²⁰ Palaj tunca tamakxtekli ixpūtayanca'n ē tatā'a'lh Jesús.

²¹ A'cxni' a'lh ā'lacatin, cālaktzī'lh ā'chā'tu' huampala lītā'timīn. Xlaca'n ixcamāna' Zebedeo ixtahuanī't ē ixtacuhuīni' chā'tin Jacobo ē ā'chā'tin Juan. Ixtatā'hui'lāna'lh ixtāta'ca'n nac barco ē ixtalacachi'mā'nalh tū pūchi'pacan squi'ti'. Jesús cāmāta'satīnīni'lh. ²² Xamaktin xlaca'n tatacutli nac barco ē ta'a'kxtekui'lilh ixtāta'ca'n ē ta'a'lh tastālani'lh Jesús.

Jesús cāmāsu'yuni'lh lhūhua' tachi'xcuui't

Lc. 6:17-19

²³ Jesús ixtlā'huamā'lh calhāxcuui'lh nac estado Galilea ē ixcāmāsu'yuni'mā'lh tachi'xcuui't na ixtemploca'n israelitas nac a'katunu' cā'lacchicni'. Ixcāmāsu'yuni'mā'lh chī nala jā Dios māpa'ksīni'nkō' ē ixcāmāzēyīmā'lh ixlīpō'ktuca'n kempāl'hūhua' ta'jatāt tū ixcāpasani't

tachi'xcuhuī't. ²⁴ Calhāxcuhuālh nac ti'ya't jā huanican Siria cāmāca'tzīnīca ixpālacata Jesús. Cālīmini'ca ixlīpō'ktuca'n ta'jatatlani'n. Cālīmini'ca tī ixtapātīmā'nalh catūxcuhuālh ta'jatāt ē catūxcuhuālh taca'tzanajuāt. Cālīmini'ca tī ixtaka'lhī jā tzeaya ū'nī'n ē tī ixpaxnīni'n ē tī ixtalū'ntū'nunī't. Jesús cāmātzeyīkō'lh. ²⁵ Līlhūhua' xalanī'n nac estado Galilea tastālani'lh ē nā xalanī'n nac Decápolis ē Jerusalén. Nā tastālani'lh xalanī'n nac estado Judea ē xalanī'n nac ti'ya't ixtuntacut nac xcān Jordán.

5

Jesús a'kchihuīna'nli na ixlacapūn sipej

¹ A'cxni' Jesús cālaktzī'lh tamīlh lhūhua' tachi'xcuhuī't, xla' tā'cxtulh na ixlacapūn sipej ē a'ntza' tahuī'lh. Īscujnu'nī'n palaj tunca talītamacstī'li'lh. ² Jesús tzuculh cāmāsu'yuni'.

Tī ixlīcāna' tapāxuhua

Lc. 6:20-23

Chuntza' Jesús cāhuanīlh:

³ —Masqui pūhua'nā'tit xmān tzē nalīmakapāxui'yā'tit Dios palh xla' nacāmaktāyayān, ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit. Dios cālakalhu'manān masqui jā tze hui'xina'n. Nalīpāxuhua'yā'tit ixpālacata Dios cāmāpa'ksīmā'n.

⁴ Masqui līlīpuhuanā'tit mīncuentaca'n ē tū jā tze nac cā'quilhtamacuj, ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit. Dios nacāmāko'xamāka'tlī'yān.

⁵ 'Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n tī jā ka'tla' līmacka'tzīyā'tit. Ixlīpō'ktu ti'ya't mīlacā'n nahuan.

⁶ 'Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n tī lactze huancu'tunā'tit na ixlacatīn Dios ē chuntza' makca'tzīyā'tit hua'chi tī tzi'ncsa putza ixtahua'. Dios nacāmaktāyayān ē chuntza' lactze nalītaxtuyā'tit.

⁷ 'Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n tī cālakalhu'manān'tit ā'makapitzīn. Nā Dios nacālakalhu'manān.

⁸ 'Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n tī xmān a'ktin mīntalacapāstacni'ca'n ē ū'tza' chī tzē nalīmakapāxui'yā'tit Dios. Nalīpāxuhua'yā'tit ixpālacata nac a'kapūn nalaktzī'nā'tit Dios calacan.

⁹ 'Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n tī cāmāko'xamixī'yā'tit tachi'xcuhuī't tī talāsītzī'ni'. Nalīpāxuhua'yā'tit ixpālacata nacāmāpācuhuī'yān ixlacstīn Dios.

¹⁰ 'Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n masqui pātīni'mpā'na'ntit xmān ixpālacata tlahua'pā'na'ntit ixtalacasqui'nīn Dios. Dios cāmāpa'ksīmā'n ē ū'tza' nalīpāxuhua'yā'tit.

¹¹ 'Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n a'cxni' tachi'xcuhuī't cātālaccapalayān ē cātāmatakāhuī'yān ē cātālīmālacsu'yuyān kempālhūhua' tū jā ixlīcāna'. Capāxuhua'tit a'cxni' cātātlahuani'yān chuntza' xmān ixpālacata quilāstālani'uj. ¹² Capāxuhua'tit. Nac a'kapūn māqui'canī't tū mīlacā'n nahuan ē ū'tza' tū lhūhua' ixtapalh. Nā lacxtim cāmākapātīnīnca ixa'kchihuīna'nī'n Dios xalanī'n makāstza'.

Matzat ē pūcās

Mr. 9:50; Lc. 14:34-35

¹³ Jesús cāhuanīpālh:

—Hui'xina'n hui'lā'na'ntit nac cā'quilhtamacuj nacāmāsu'yuni'yā'tit tachi'xcuhuī't chī tze natalīhuan. Ū'tza' hua'chi matzat tū lītlahuacan quīnī't ē ū'tza' tze nalīhuan ē jā napu'csan. Palh matzat jātza' sko'kō'xni'n, çchī

tzē nalīmāsko'kō'nuncan? Jātza' tze catihuanli. Xmān namaka'ncan ē nalacchi'ntacan.

¹⁴ 'Nā hui'xina'n hui'lā'na'ntit nac cā'quilhtamacuj nacāmāsu'yuni'yā'tit tachi'xcuui't chī natalilatā'kchoko. Hui'xina'n hua'chi pūcās tū māxkakēni' ixlipō'ktu nac cā'quilhtamacuj. A'ktin cā'lacchicni' tälhmā'n nac sipej jā catimätzē'kca. ¹⁵ Ē nūn catimāpasīca pūcās ē palaj tunca nalīmā'kchahuacan catūhuālh. Ā'chulā' tze māhua'ca'can tälhmā'n ē chuntza' tzē nacāmāxkakē ixlipō'ktuca'n tī tatanūmā'nalh nac chic. ¹⁶ Chuntza' hui'xina'n tzej nalatā'kchokoyā'tit na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't ē chuntza' xluca'n natamakapāxuī quīnTāta'ca'n nac a'kapūn ixpālacata xatze tū tlaha'pā'na'ntit.

Jesús māsu'yulh ixpālacata līmāpa'ksīn

¹⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Jā capuhua'ntit icmini't na'icmālakspūtū līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés ē tū tatzō'kli a'kchihuīna'nīn. Jā ū'tza' iclīmīnī't. Quit icmini't namākentaxtū.

¹⁸ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Lihuan tahui'lāna'lhcus a'kapūn ē tī'ya't, jā catixapaca nūn macsti'na'j tzamā' līmāpa'ksīn. Jā tū catixapaca a'cxni' jānā'j namākentaxtū'can ixlipō'ktu tū nala. ¹⁹ Chuntza' palh catīhuālh namākēnū macsti'na'j tū māpa'ksī līmāpa'ksīn ixpālacata lacpuhuan jā ixlacasqui'nca ē palh chuntza' nacāmāsu'yuni' ā'makapitzīn, xla' xastancu nalītaxtū jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Palh catīhuālh nakexmatni' līmāpa'ksīn ē nā nacāmāsu'yuni' ā'makapitzīn chī xluca'n natakexmatni', xla' ixlacasqui'nca jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ²⁰ Chuntza' iccāhuaniyān ixlacasqui'nca natlahua'yā'tit tū ixlīcāna' ixtalacasqui'nīn Dios. Palh jā tasu'yu ā'chulā' xatze hui'xina'n ē jā xamākelhtahua'kē'nīn līmāpa'ksīn ē fariseos, hui'xina'n jā catitanū'tit jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

Jesús māsu'yulh ixpālacata tasītzi'

Lc. 12:57-59

²¹ Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntittza' chī cāhuanica xalanī'n makāstza: “Jā catimāknī'ni'. Palh catīhuālh namaknīni'n naputzāna'nīcan ē xla' naxokonuni' Dios.” ²² Quit iccāhuaniyān palh catīhuālh xmān nasītzī'ni' ā'chā'tin, naputzāna'nīcan ē xla' naxokonuni' Dios. Catīhuālh tī nalakapala ā'chā'tin nā xla' naxokonuni' Dios. Catīhuālh tī cachīhuālh nahuani ā'chā'tin: “Lhkenti hui'x", xla' tzē nalhcuyucan nac pūpātīn.

²³ 'Chuntza' a'cxni' lī'pimpā't tū nalakahui'liya' Dios ē palh nalacapāstaca chī tlahauni'ni'ta' tū jā tze ā'chā'tin, ²⁴ namakxteka'chī nac pūmacamāstā'n tū ixlakahui'liya' Dios. Pūla napina' namāko'xami'xī'ya' ā'chā'tin ē ā'līstān nataspi'ta nalakahui'liya' tū ixlī'pimpā't.

²⁵ 'Palh catīhuālh mālacapū'yān ē lē'ncu'tunān nac pūchihuīn, calacapāstacti chī palaj nalītalācāxla'ya' līhuan pīmpā'na'ntit nac tej. Palh jā chuntza' natlahua'ya', a'cxni' minchā'tu'ca'n nachīpinā'tittza', nalē'nān na ixlacatīn juez. Ū'tza' nalīmacamaxquī'yān policia ē xluca'n natchī'yān ē natamānyān nac pūlāchī'n. ²⁶ Icuaniyān jā nataxtuyāchi hasta a'cxni' naxokokō'ya' ixlipō'ktu tū laclīpina'.

Jesús māsu'yulh ixpālacata tī taputza ixtā'lāpāxquī'nca'n

²⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntittza' chī ixuancan xapūla: “Jā catika'lhī' mīntā'lāpāxquī'n.” ²⁸ Quit iccāhuaniyān catīxcuahuālh tī nalaktzī'n chā'tin

puscāt ē napuhuan natā'lhatacu'tun, ū'tza' lacxtim hua'chi ixtā'lhatañi'ttza' ixpālacata chuntza' lacapāstaca.

²⁹ 'Palh milakastapun na milacapekcāna'j nalaktzi'n catihuālh ē ū'tza' nalimātlahuīyān tū jā tze, namāxtuya' ē namaka'na'. Jā tze palh napina' nac pūpātīn ixpālacata milakastapun. Ā'chulā' tze i'sputni'n milakastapun ē namakapūtāxtūca'na'. ³⁰ Palh mimacapekcāna'j natlahua tū jā tze, cacā'yuju' ē cama'ka'. Jā tze palh napina' nac pūpātīn ixpālacata mimacan. Ā'chulā' tze i'sputni'n mimacan ē namakapūtāxtūca'na'.

Jesús māsu'yulh ixpālacata makxtekan puscāt

Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18

³¹ Jesús cāhuanipālh:

—Nā pūla ixuancan: “Catihuālh tī namakxteka ixpuscāt ixlacasqui'nca naxapacan nac registro.” ³² Quit iccāhuaniyān palh puscāt jā ka'lhī ixtā'lāpāxqui'n a'cxni' naxapacan nac registro, ū'tza' jā tze quilitaxtull. Puscāt a'cxni' natamakaxtokpala, ū'tza' nahuānican ka'lhī ixtā'lāpāxqui'n. Chi'xcu' tī natā'tamakaxtoka tzamā' puscāt, nā xla' tzaj ixtā'lāpāxqui'n nahuan.

Jesús māsu'yulh ixpālacata chī tahuan tū ixlicāna'

³³ Jesús cāhuanipālh:

—Nā kexpa'tni'ta'ntittza' chī iccāhuanican xamakāstza': “A'cxni' ixlicāna' hua'na' natlahua'ya' catihuālh, Dios laktzi'mā'n ē ixlacasqui'nca namākentaxtūya'.” ³⁴ Quit iccāhuaniyān jā catihua'tit: “Por Dios”, ixpālacata catihuālh. Makapitzīn tahuan: “Por los cielos”, a'cxni' tacāxtlahua catihuālh. Chuntza' jā tze. A'kapūn, a'ntza' jā Dios hui'llh. ³⁵ Ā'makapitzīn tahuan: “Por la tierra.” Chuntza' jā tze. Tī'ya't hua'chi jā Dios cāmājaxī ixtujan. Ā'makapitzīn huampala tahuan: “Por Jerusalén.” Chuntza' jā tze. Jerusalén, ū'tza' ixcā'lacchicni' Dios tī ā'chulā' xaka'tla'. ³⁶ Ā'makapitzīn huampala tahuan: “Por mi cabeza.” Chuntza' jā tze. Xmān Dios cat'zi jā'cxni' napu'n ixa'ksasatca'n. ³⁷ Ixlicāna' calalh a'cxni' nahuā'nā'tit “tze” o “jā tze.” Chuntza' jā ixlacasqui'nca ā'catihuālh nahuampalayā'tit. Tzamā' ā'makapitzīn tachihuīn nacāquihlaxtuyān ixpālacata skāhuī'ni'.

Jesús māsu'yulh chī nacāmālakxokoni'

Lc. 6:29-30

³⁸ Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n kexpa'tni'ta'ntittza' chī pūla ixuancan: “Palh namātakāhuī'ya' ixlakastapun ā'chā'tin, nā hui'x nalixoko'nu'na' milakastapun. Nalixoko'nu'na' mintatzan ixtatzan ā'chā'tin tū māyujū'ni'nī'ta'.” ³⁹ Quit iccāhuaniyān: Jā catimālakxokoni'tit tī cātlahuāni'ni'ta'n tū jā tze. Palh catihuālh nalacala'sān na milacapīn, natamakxteka' nalacala'sān ā'lacapī kentin. ⁴⁰ Palh catihuālh ixmālapū'n ē namaktīcu'tunān milu'xu', nā natamakxteka' nalē'n minchamarra. ⁴¹ Palh catihuālh i'sāmācu'qui'ni' ixtacu'ca' a'ktin kilómetro, nacu'ca'pala'ya' ā'chuntza' ā'a'ktin kilómetro. ⁴² A'cxni' catihuālh nasqui'ni'yān catihuālh, namaxqui'ya' ē jā xmān catitalakspi'tni' catihuālh tī maksācu'cu'tunān.

Jesús māsu'yulh chī napāxqui'yā' mintā'lāquichlaktzi'

Lc. 6:27-28, 32-36

⁴³ Jesús cāhuanipālh:

—Nā kexpa'tni'ta'ntittza' chī pūla ixuancan: “Nacāpāxqui'ya' minamigos ē jā ixlacasqui'nca nacāpāxqui'ya' mintā'lāquichlaktzi'.” ⁴⁴ Quit iccāhuaniyān: Cacāpāxqui'tit mintā'lāquichlaktzi'ca'n ē casqui'ni'tit Dios

cacāsicua'lanātlahualh xluca'n tī cātaquiclhaktzī'nān. Cacāmaktāya'tit xluca'n tī jā cātalaktzī'ncu'tunān ē catā'chihuīna'tit Dios ixpālacataca'n xluca'n tī cātalakapalayān ē cātamakapātīnīnān. ⁴⁵ Chuntza' litasu'yu hui'xina'n ixlacstīn quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn. Dios hui'līnī't chī'chīnī' ē lacxtim talaktzī'n chī'chīnī' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't, masqui tī tze ē tī jā tze. Dios macamin xcān ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't tī takexmata ē masqui tī jā takexmatcu'tun. ⁴⁶ Palh xmān nacāpāxquī'yā'tit xluca'n tī cātapāxquī'yān, ¿tīchu cuenta natlahua huā'mā'? Chuntza' tatlahua catīxcuuihāl ā'makapitzīn tī jā tze hua'chi mātā'jīnī'nī'n. ⁴⁷ Palh xmān mīntā'macchicca'n cātā'chihuīna'nā'tit, ¿ē tze tū tlāhua'nī'ta'ntit? Xluca'n tī jā tastālani' ixtēj Dios nā chuntza' tatlahua. ⁴⁸ Ixlacastu'nca hui'xina'n lactze nahuanā'tit lacxtim chī quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn.

6

Jesús māsu'yulh ixpālacata xatze tū tlahuacan

¹ Jesús cāhuanipālh:

—Palh natlahua'yā'tit tū tze o namaktāya'yā'tit ā'chā'tin ē ū'tza' nalīmākentaxtūyā'tit ixtalacasqui'nīn Dios, tze'k natlahua'yā'tit. Jā catitlahua'tit cā'lhūhua'lacatīn ixpālacata lacasqui'nā'tit nacātalaktzī'nān. Palh cā'lhūhua'lacatīn natlahua'yā'tit, quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn jā tū caticāmaxquī'n. ² Chuntza' a'cxnī' nacāmaktāya'yā'tit tī tamaclacasqui'n, jā caticāhua'nī'tit ā'makapitzīn tū tlāhua'pā'na'ntit. Xluca'n tī tatlahua a'ktu' ixlacanca'n tatlahua tū tze nac cā'tejen ē na ixtemploca'n israelitas. Chuntza' tatlahua ixpālacata tachi'xcuui't nacāmāka'tlī'. Ixlīcāna' tū iccāhuanīyān. A'cxnī' cālaktzī'ncan, ū'tza' hua'chi ixtatljajca'n tū natamaktīnī'n. ³ Hui'xina'n, a'cxnī' nacāmaktāya'yā'tit tī tamaclacasqui'n, jā catimaxtektit jā tī chā'tin naca'tzī chī cāmaktāya'yā'tit. ⁴ Ā'chulā' tze tze'k nacāmaktāya'yā'tit. QuinTāta'ca'n nalaktzī'n tū tze'k tlāhua'yā'tit ē xla' nacāmaxquī'yān mīntatljajca'n.

Jesús māsu'yulh chī nalī'orarlīcan

Lc. 11:2-4

⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Makatunu' na'orarlīnī'yā'tit Dios, jā catitlahua'tit chī tatlahua xluca'n tī tatlahua a'ktu' ixlacanca'n. Xluca'n tatāya na ixtemploca'n israelitas ē nac cā'tejen jā nacālaktzī'ncan a'cxnī' ta'orarlīmā'nalh. Ixlīcāna' tū iccāhuanīyān. A'cxnī' cālaktzī'ncan, ū'tza' hua'chi ixtatljajca'n tū natamaktīnī'n. ⁶ A'cxnī' hui'xina'n na'orarlīyā'tit, catanū'tit na minchicca'n ē camālacchahua'tit ē mīna'cstuca'n na'orarlīyā'tit ē natā'chihuīna'nā'tit quinTāta'ca'n a'ntza' jā jā tī nalaktzī'nān. QuinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn nalaktzī'n tū tze'k natlahua'yā'tit ē xla' nacāmaxquī'yān mīntatljajca'n.

⁷ Calacapāstactit a'cxnī' natlahua'yā'tit minoracionca'n, ē jā maklhūhua' cahua'mpala'tit. Chuntza' tatlahua tzamā' tī jā talakapasa Dios. Tapuhuan Dios nacākexmata ixpālacata lhūhua' tachihuīn. ⁸ Jā catila'tit chī xluca'n. QuinTāta'ca'n nac a'kapūn ca'tzītza' tū hui'xina'n maclacasqui'nā'tit a'cxnī' jāna'j squi'nī'yā'tit. ⁹ Chuntza' natā'chihuīna'nā'tit Dios: QuinTāta'ca'n tī hui'lachi nac a'kapūn, calakachi'xcuui'ca'.

¹⁰ Camilh a'cxnī' natzucuya' nacāmāpa'ksī'kō'ya'.

Catlahuaca mīntalacasqui'nīn huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna' chuntza' chī nac a'kapūn.

¹¹ Caquilāmaxquī'uj chuhua'j quilihua'tca'n tū icmaclacasqui'nāuj.

12 Caquilāmātza'nkēna'ni'uj tū iccāmaklaclē'nān chuntza' chī iccāmātza'nkēna'ni'yāuj ū'tunu'n tī quincātamaklaclē'nān.

13 Jā camakxtekti tū naquincā'a'kspulayān naquincāmātlahuīyān tū jā tze.

Xmān hui'x xaMāpa'ksīni' ē mila' ixlīpō'ktu litli'hui'qui ē ixlīpō'ktuca'n nata-makapāxuiyān pō'ktu quilhtamacuj.

Amén.

14 Palh hui'xina'n nacāmātza'nkēna'ni'yā'tit ā'makapitzīn tī cātatlahuani'yān tū jā tze, nā quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn nā nacāmātza'nkēna'ni'yān tū tlahuani'ta'ntit tū jā tze. 15 Palh hui'xina'n jā nacāmātza'nkēna'ni'yā'tit ā'makapitzīn, jā caticāmātza'nkēna'ni'n mincuentaca'n quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn.

Jesús māsu'yulh ixpālacata chī jā tihuā'yan

16 Jesús cāhuanipālh:

—A'cxni' jā catihuā'ya'ntit pō'ktu quilhtamacuj ixpālacata orarlini'cu'tunā'tit Dios, jā catila'tit chī xla'ca'n tī tatlaha a'ktu' ixlacanca'n. Xlaca'n ta'a'cpūtahua'ca' lhca'ca'n ē jā talakacha'ka'n. Nacālaktzī'ncan ē ū'tza' nalīca'tzīcan jā tahuā'yan. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Xlaca'n taka'lhū'tza' ixtat-lajca'n a'cxni' tasu'yu jā tahuā'yalh. 17 Hui'xina'n jā catitlahua'tit chuntza'. A'cxni' jā huā'ya'nā'tit pō'ktu quilhtamacuj ē na'orarliyā'tit, calakacha'ka'ntit ē tzej calacxqui'ttit miya'jca'n 18 ē chuntza' jā catica'tzīca palh jā huā'ya'nā'tit. Xmān quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn naca'tzī tū tze'k tlaha'yā'tit ē xla'nacāmaxquī'yān mintatljaca'n.

Jesús māsu'yulh ixpālacata tū quilaca'n nahuan nac a'kapūn

Lc. 12:33-34

19 Jesús cāhuanipālh:

—Jā catilacasqui'ntit lhūhua' tumīn ē catūhuālh xala' nac huā'mā' cā'quilhtamacuj. Tzī'ya' ē xumpepe tzē natamālakspūtū tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Tzē naka'lhancan mintumīnca'n. 20 Ā'chulā' tze calacasqui'ntit tū milaca'n nahuan nac a'kapūn. A'ntza' tzi'ya' ē xumpepe jāla catitamālakspūtūlh ē jāla catitatanūlh ka'lhāna'nī'n. 21 Pō'ktu quilhtamacuj lacapāstaclacapinā'tit jā huī'lh tū ā'chulā' cālīmacuani'yān.

Jesús māsu'yulh ixpālacata tū pūmāxkakē quīmacni'ca'n

Lc. 11:34-36

22 Jesús cāhuanipālh:

—Milakastapunca'n hua'chī a'ktin tū māxkakē mimacni'ca'n. Palh jā tampi'lhīni'nā'tit ē palh laktzī'nā'tit tū tamaclacasqui'n ā'makapitzīn, ū'tza' hua'chī tze milakastapunca'n ē hua'chī pō'ktu taxkakat na mimacni'ca'n. 23 Palh xmān laktzī'nā'tit tū maclacasqui'nā'tit hui'xina'n mina'cstuca'n, lac-tampi'lhīn litaxtuyā'tit. Ū'tza' hua'chī jā tze milakastapunca'n ē hua'chī pō'ktu cā'pucsua' na mimacni'ca'n. Palh jā tze ixmāxkakēni' mimacni'ca'n, ā'chulā' cā'pucsua' nahuan. A'ntza' jā cā'pucsua' jā tasu'yucan jā pe'a'ncan.

Jesús māsu'yulh ixpālacata chā'tu' patrón

Lc. 16:13

24 Jesús cāhuanipālh:

—Chā'tin chī'xcu' jāla chu lacxtim catitā'scujli chā'tu' ixpatrón. Napāxquī' chā'tin ē jā catilaktzī'ncu'tunli ā'chā'tin. Nakexmatni' chā'tin ē nalakmaka'n ā'chā'tin. Nā chuntza' hui'xina'n jāla nalīpāhua'nā'tit Dios palh nalīpāhua'nā'tit mintumīnca'n.

Jesús māsu'yulh chī Dios cāmaktaka'lhā ixlacstīn
Lc. 12:22-31

²⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Ū'tza' iccālihuaniyān chuhua'j. Jā tili'a'ktuyunā'tit tū nahua'yā'tit ē chī nalilatahui'layā'tit. Jā tili'a'ktuyunā'tit tū nalilhakā'nanā'tit. Dios cāmaxqui'yān milihua'tca'n ē mimacni'ca'n tū tzē naliscujā'tit, ē ā'chulā' nacāmaxqui'yān tū namaclacasqui'nā'tit. ²⁶ Cuenta cacātlahua'tit spūnī'n tū takosnū'n. Xlaca'n jā tacha'nāna'n, nūn tamakalanāna'n ē jā taka'lhī xipūcuxi'ca'n. QuinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn cāmāhuī'. Hui'xina'n ā'chulā' mīntapalhca'n ē jā spūnī'n. ²⁷ ¿Tīchu na milacpu'na'i'tātca'n tzē natahui'la ā'chulā' makās xmān xipālacata nali'a'ktuyunā'tit?

²⁸ ¿Tū xipālacata cālī'a'ktuyunā'tit milu'xu'ca'n tū nalhakā'yā'tit? Ca-makscā'ttit xa'nat chī natalistaca' nac cā'tacuxtu. Jā tascuja ē jā tatza'pa' xlu'xu'ca'n. ²⁹ Tzēhuani't tastaca masqui jā tū tatlahua. Iccāhuaniyān rey Salomón jāla cāmālakchā'nī ixlitzēhuani't xa'nat ē xla' rico ixuani't. ³⁰ A'nan pa'lhma' nac cā'tacuxtu tū tzēhuani't. Lakalī tū'xama'n nacā'ī'can ē nacālhcuycan. Dios cāmaktaka'lhā ē cāmakastaca pa'lhma' tū palaj nascāca ē ā'chulā' tzej nacāmaktaka'lhān hui'xina'n. ¿Tū xipālacata jā a'ka'ī'yā'tit huā'mā'? ³¹ Chuntza' jā tili'a'ktuyunā'tit ē jā catihuantit: “¿Tūchu nahua'yāuj? ¿Tūchu naliko'tnunāuj? ¿Chī na'icli'lhakā'nanāuj?” ³² Tachi'xcuhui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj pō'ktu quilhtamacuj chuntza' tahuan ē pō'ktu quilhtamacuj chuntza' tapuhuan. Hui'xina'n ka'lhī'yā'tit chā'tin mīnTāta'ca'n nac a'kapūn ē xla' tzej ca'tzi tū maclacasqui'nā'tit lakaliyān. ³³ Xatze caputzatit pūla chī nacālimāpa'ksikō'yān Dios ē nā caputzatit chī nalimkapāxuhui'yā'tit Dios. Xla' nacāmaxqui'yān ixlipō'ktu tū maclacasqui'nā'tit. ³⁴ Jā catitamakchuyī'tit chuhua'j tū nacā'a'kspulayān lakalī. Chuntza' jāla tzej scuja'tit huā'mā' quilhtamacuj. Ixlilakalī nali'a'ktuyunā'tit.

7

Jesús māsu'yulh jā tze cā'a'ksa'ncan ā'makapitzīn
Lc. 6:37-38, 41-42

¹ Jesús cāhuanipālh:

—Jā caticāputzāna'ni'yā'tit ā'makapitzīn ē Dios jā nacāputzāna'ni'yān. ² Chuntza' chī hui'xina'n cāputzāna'ni'yā'tit ā'makapitzīn, chu laxtīm Dios nacāputzāna'ni'yān. Palh hui'xina'n nalāmātza'nkēna'ni'yā'tit, nā Dios nacāmātza'nkēna'ni'yān. ³ ¿Chī tzē nalaktzi'na' macsti'na'j pa'lhxtum na ixlakastapun mīntā'tin palh tanūmā'lh hua'chī a'ktin qui'hui' na milakastapun? ⁴ Palh jā pūla namāxtuya' qui'hui' na milakastapun, jāla catimā'xtuni' pa'lhxtum na ixlakastapun mīntā'tin. ⁵ ¡A'kskāhuī'nīnā'tit! Palh hui'x tlahua'ya' tū jā tze, jāla catī'a'ksa'nti ā'chā'tin tī tlahua tū jā tze. Ixlacasqui'nca cuenta natlahua'ya' pūla chī latā'kchokoya' hui'x ē chuntza' tzē namaktāya'ya' ā'chā'tin tzej natalā'kchoko.

⁶ A'nan tachi'xcuhui't tī ixtāyatca'n jā tze ixtalacapāstacni'ca'n. Palh xlaca'n jā tunca takexmatcu'tun ixtachihuīn Dios, jā caticāmāsu'yuni'tit. Xmān natasitzi' ē nacātātucscu'tunān hua'chī chichi' tū xcana'n. Xata-sicua'lanātlahua ixtachihuīn Dios. Palh tachi'xcuhui't jā takexmatcu'tun, jā caticāmāsu'yuni'tit xlaca'n. Jā catitalakachi'xcuhui'lh ixtachihuīn Dios. Xlaca'n hua'chī lakatin pa'xni' tū nalacchi'nta tū tapalaxla'.

*Jesús mäs'u'yulh chī nāltsqui'ni'yāuj Dios**Lc. 11:9-13; 6:31*

7 Jesús cāhuanipālh:

—Casqui'ni'tit Dios ē xla' nacāmaxqui'yān. Caputzatit tū Dios cāmaxqui'cu'tunān ē namacla'yā'tit. Camacasā'na'ntit nac mākelhcha ē nacātāmālaqui'ni'yān. 8 Chuntza' tī nasqui'ni' Dios, ū'tza' namaktīni'n ē tī naputza tū Dios namaxqui', xla' namacla. Tī namacasā'na'n nac mākelhcha, namālaqui'ni'can.

9 'Hui'xina'n ka'lhī'yā'tit mincamana'ca'n. Palh chā'tin minka'hua'cha nasqui'ni'yān pāntzīn, ħē namaxqui'ya' a'ktin chihuix? 10 Palh nasqui'ni'yān squi'ti, ħē namaxqui'ya' lūhua'? 11 Hui'xina'n masqui jā tzej ca'tziyā'tit, tzē nacāmaxqui'yā'tit talakalhu'mān milacstīnca'n. Ā'chulā' minTātaca'n tī hui'lacha' nac a'kapūn nacāmaxqui' tū xatze tī tasqui'ni'.

12 'Chuntza' cacātlahua'ni'tit ā'makapitzīn chuntza' chī lacasqui'nā'tit xlaca'n nacātātlahuani'yān. Ū'tza' huā'mā' tū huanicu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés ē ū'tza' ixtamāsu'yunca'n a'kchihuīna'nī'n chī tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios.

*Jesús mäs'u'yulh ixpālacata xapītzuna'j mākelhcha**Lc. 13:24*

13 Jesús cāhuanipālh:

—A'nan a'ktu' mākelhcha ē kentu' tej. Natanū'yā'tit nac xapītzuna'j mākelhcha jā mā'lh pītzuna'j tej. Pīka'tla' mā'lh tej tū a'n nac pūpātīn ē pīka'tla' xamākelhcha. Līlhūhua' tī natatanūyācha'. 14 Pītzuna'j tej a'n nac a'kapūn jā natahuī'layāuj pō'ktu quillhtamacuj. Jicsīlhua' a'ncan. Nā pītzuna'j xamākelhcha. Jā a'nan lhūhua' tī natamacla ē natatanūyācha'.

*Jesús mäs'u'yulh ixpālacata chī līlakapascan ixtahua'ca't qui'hui'**Lc. 6:43-44*

15 Jesús cāhuanipālh:

—Cuenta catlahua'tit tī tahuan palh ixa'kchihuīna'nī'n Dios ē xmān ta'a'kskāhuī'nin. Xlaca'n hua'chi lobo tū taputzamā'nalh ixlīhua'tca'n ē talhakā'nani't hua'chi purecu'. 16 Tzē nacālīlakapasā'tit chī natalatā'kchoko. Jāla cāpu'xcan uvas nac cā'lhucū'n ē jā tī cāpu'xa higos nac lhtucū' qui'hui'. 17 Chuntza' xatze qui'hui' namāstā' xatze ixtahua'ca't ē tzēhuani't. Tū jā tze qui'hui' jā tze ixtahua'ca't. 18 Xatze qui'hui' jā catimāstā'lh ixtahua'ca't tū jā tze. É tū jā tze qui'hui' jāla catimāstā'lh xatze ixtahua'ca't. 19 Palh qui'hui' jā namāstā' xatze ixtahua'ca't, nacā'can ē nalhcuyucan. 20 Chuntza' hui'xina'n nacālīlakapasā'tit a'kchihuīna'nī'n tī ta'a'kskāhuī'nin. Xlaca'n jā tzej talatā'kchoko.

*Jesús mäs'u'yulh ixpālacata tī natatanū jā Dios māpa'ksīni'nkō'**Lc. 13:25-27*

21 Jesús cāhuanipālh:

—Lhūhua' a'nan tī naquintamāpācuhi: “QuiMāpa'ksīni'.” Ū'tza' jā huanicu'tun natatanū jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Xmān tzē natatanūyācha' xlaca'n tī tatlahua ixtalacasqui'nīn quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn. 22 A'cxni' namin ā'xmān quillhtamacuj, līlhūhua' naquintahuani: “QuiMāpa'ksīni'ca'n, quina'n iclīmās'yūj ixtachihuīn Dios mīltli'hui'qui. Nā mīltli'hui'qui iccālīmāxtūj jā tze ya ū'nī'n. Nā lhūhua' lī'a'cnīn iccālītlahuāuj mīltli'hui'qui”, natahuan. 23 Palaj tunca na'iccāhuan: “Jā iccālīlakapasān. Caquilātāpānūni'uj. Hui'xina'n tlahua'yā'tit tū jā tze.”

Jesús mās'u'yulh ixpālacata tī takexmatni' ē tī jā takexmatni'

Lc. 6:47-49; Mr. 1:22

²⁴ Jesús cāhuanipālh:

—Chuntza' tī quinkexmata ē natlahua tū icmās'u'yu, xla' tzej tlā'huan na ixtej Dios ē natāyani' masqui napātini'n. Chuntza' nala hua'chi chā'tin chi'xcu' tī pūlh mā'n yāhualh xatantūn ixchic. ²⁵ Masqui milh lhūhua' xcān ē palha' ū'ni' sno'kli chic, tāyani'lh ē jā maka'a'nīlh. ²⁶ Tī quinkexmata ē jā natlahua tū icmās'u'yu, xla' jāla catitāyani'lh. Chuntza' nala hua'chi chā'tin chi'xcu' tī xalhkēnti ixuani't ē jā pūlh mā'n yāhualh xatantūn. ²⁷ A'cxni' lalh xcān ē milh palha' ū'ni' tū sno'kli chic, jā tāyani'lh. Maka'a'nīlh ē laclakō'lh.

²⁸ A'cxni' Jesús cāhuanikō'lh tzamā', tachi'xcuhui't talī'a'cnīlh tzamā' tamās'u'yun. ²⁹ Xla' cāmās'u'yuni'lh hua'chi tī ka'lhī līmāpa'ksīn, ē jā hua'chi xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Xlaca'n xmān ixtamās'u'yu tū tamacsca'tli.

8

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ixmasni'mā'lh ixquinīt

Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16

¹ A'cxni' Jesús lacyujli nac sipej, lhūhua' tachi'xcuhui't tastālani'lh.

² Laktalacatzuna'jīlh chā'tin ta'jatatlani'. Ixka'lhī ta'jatāt tū huanican lepra ē ū'tza' tū māmasī quinquīnitca'n. Ta'jatatlani' tatzokostani'lh Jesús ē huanilh:

—Māpa'ksīni', palh hui'x lacasqui'na', tzē naquimātzeyī'ya'.

³ Palaj tunca Jesús xa'malh ē huanilh:

—Chuntza' quit iclacasqui'n. Catzeyā'nti.

A'cxni' huanli huā'mā', tapānūni'lh ixta'jatāt. Tzetza' ixuani't. ⁴ Jesús huanilh:

—Catamaktaka'lhti ē jā tī chā'tin tihua'ni'ya'. Xmān calakpi ixpālejca'n israelitas ē camā'su'yuni' mimacni'. Xla' nalaktzi'n palh tzeyani'ta'tza'. Nalīlakatāyana'na' chuntza' chī māpa'ksīni'lh Moisés. Chuntza' nataca'tzi' tachi'xcuhui't tzeyani'ta'tza'.

Jesús mātzeyīlh ixtasācua' chā'tin capitán xala' nac Roma

Lc. 7:1-10

⁵ A'cxni' Jesús tanūlh nac cā'lacchicni' Capernaum, laktalacatzuna'jīlh chā'tin ixcapitanca'n soldados romanos. Squi'ni'lh camaktāyalh ⁶ ē huanilh:

—Māpa'ksīni', ta'jatatlā quintasācua' ē mā'lh na quinchic. Xcāhui'huanani't ē pātīni'mā'lh.

⁷ Jesús huanilh:

—Na'ica'n na'icmātzeyī.

⁸ Capitán kelhtūlh:

—Māpa'ksīni', hui'x ka'lhī'ya' līmāpa'ksīn ē jā minī'ni' natanū'ya' na quinchic. Xmān namāpa'ksī'ya' ē natzeyan quintasācua'. ⁹ Ā'nā quit quintamāpa'ksī xanapuxcu'nu' ē nā quit iccāmāpa'ksī quisoldados. A'cxni' na'icuanī chā'tin soldado ca'a'lh, xla' na'a'n. A'cxni' na'icuanī ā'chā'tin camīlh, xla' namin. A'cxni' na'icuanī quintasācua' catlahualh catūhuālh, xla' natlahua tū icuani.

¹⁰ A'cxni' Jesús kexmatli huā'mā' tachihuīn, li'a'cnīlh. Cāhuanilh tī ixtastālani'tēlha:

—Ixlicāna' tū iccāhuanīyān. Jā iclakapasa jā tī chā'tin israelita tī quīna'ka'tīni' chī huā'mā' chi'xcu'. ¹¹ Nā iccāhuanīyān natamin lhūhua' xalanī'n ixtankēn ē nā lhūhua' xalanī'n na ixlitā'cnun. Xlaca'n, masqui jā israelitas, xlaca'n nacātā'huā'yan Abraham ē Isaac ē Jacob jā Dios

māpa'ksīni'nkō'. ¹² Ā'makapitzīn masqui israelitas, xlaca'n nacāmacā'ncan nac kēpūn a'ntza' jā cā'pucsua'. A'ntza' natacalhuan ē natalāxca ixtatzanca'n.

¹³ Palaj tunca Jesús huanilh capitān:

—Capit na minchic. Chuntza' chī a'ka'ī'nī'ta', chuntza' natlahuani'ca'na'. Tzamā' puntzuna' mātzeyīlh ixtasācua'.

Jesús mātzeyīlh ixpuhuiti' Simón Pedro

Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39

¹⁴ Jesús a'lh na ixchic Pedro ē a'ntza' laktzi'lh ixpuhuiti'. Ixmacscutlamā'lh ē ixmā'lh. ¹⁵ Jesús xa'mani'lh ixmacan ē tapānūni'lh macscut. Tā'kaquī'lh tzamā' puscāt ē tzuculh cāmāhuī'.

Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlani'n

Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41

¹⁶ A'cxni' ī'smalanka'namā'lh'tza', cālīmini'ca Jesús lhūhua' tī ixtaka'lhī jā tzeza ū'nī'n. Xla' xmān māpa'ksīlh ē chuntza' cāmāxtulh jā tzeza ū'nī'n. Nā cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlani'n. ¹⁷ Ū'tza' huā'mā' a'kspulalh ē mākentaxtūlh chī a'kchihuīna'nli profeta Isaías a'cxni' huanli huā'mā': “Xla' māpānūlh quinta'jatatca'n quina'n ē nā chī ī'xlajua'nanāuj.”

Tī titastālani'cu'tunli Jesús

Lc. 9:57-62

¹⁸ A'cxni' Jesús cālaktzī'lh lhūhua' tachi'xcu'huī't tī ixtalītamacsti'li'mā'nalh, māpa'ksīlh ē lē'nca ixtuntacut ka'tla' xcān nac barco. ¹⁹ Chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn laktalacatzuna'jīlh Jesús ē huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ictā'a'ncu'tunān calhāxcu'huālh jā napina'.

²⁰ Jesús kelhtīlh:

—Tanquihui' taka'lhī ixlu'cu'ca'n ē spūnī'n taka'lhī ixmāsekca'n. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē quit jā icka'lhī quinchic jā na'iclh'tata.

²¹ Ā'chā'tin tī ī'scujni' ixuanī't, xla' huanilh:

—Māpa'ksīni', caquimakxtekti na'ictahui'la na quinchic hasta a'cxni' namā'cnūcan quintāta'.

²² Jesús kelhtīlh:

—Caquistāla'ni'. Xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī' tzē natamā'cnū mintāta'.

Jesús cāmāca'csnīlh ū'ni' ē mar

Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25

²³ Palaj tunca Jesús tojōlh a'ktin nac barco ē tatā'tojōlh ī'scujnu'nī'n. ²⁴ A'cxni' ixtatatumā'nalh, xamaktin tzuculh palha' ū'nun ē ixlītatzumamā'lh'tza' xcān barco. Jesús ī'lh'tatamā'lh. ²⁵ Palaj tunca ta'a'lh tamālakahuānīlh ē tahuanihl:

—īMāpa'ksīni', caquilāmakapūtaxtūj! īTā'ktzīmā'nauj'tza'!

²⁶ Jesús cākelhtīlh:

—ĜTū ixpālacata jicua'nā'tit? jJā tzej a'ka'ī'yā'tit!

Palaj tunca tā'kaquī'lh ē cālacaquīlhnlh ū'ni' ē mar. Chuntza' ca'cslalh.

²⁷ Chi'xcu'huī'n tali'a'cnīlh ē tahuanli:

—ĜTichūyā chi'xcu' xla'? jHasta tzē cāmāpa'ksī ū'ni' ē mar ē takexmatri'!

Chā'tu' chī'xcu'huī'n xalanī'n nac Gadara tī ixtaka'lhī jā tzeza ū'nī'n

Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39

²⁸ Ixtuntacut nac xcān ixuī'lh a'ktin ti'ya't jā huanican Gadara. A'cxni' Jesús chā'lh a'ntza', tatalacatzuna'jīlh chā'tu' chī'xcu'huī'n tī ixtahui'lāna'ncha' nac lu'cu'. Ixchā'tu'ca'n ixtaka'lhī jā tzeza ū'nī'n ē ixtachuyā ē ixtamekē'klhana'n. Jā tī chā'tin ixtatētāxtucutun a'ntza' ixpālacatata'n tzamā' chā'tu'. ²⁹ Tatzuculh tata'sa ē tahuanli:

—Icca'tz'iyāuj hui'x i'Ska'ta' Dios. ¿Ē mincuenta tū ictlahuamā'nāuj? ¿Ē ta't naquilāmakapātīnīnāuj a'cxni' jāna'j lakchā'n quilhtamacuj tū līlhcānancanī't?

³⁰ Jā makat a'ntza' ixtahuā'yamā'nalh lhūhua' pa'xni'n. ³¹ Jā tzeza ū'nī'n tasquī'ni'lh Jesūs:

—Palh naquilāmāxtuyāuj na ixpūlacni'ca'n chi'xcuui'n, caquilāmakxtekui na'ixtanūyāuj na ixpūlacni'ca'n tzamā' pa'xni'n.

³² Palaj tunca Jesūs cāhuanilh:

—Capintittza'.

Jā tzeza ū'nī'n cāpūlactaxtulh chi'xcuui'n ē tapūlactajōlh na ixpūlacni'ca'n lhūhua' pa'xni'n. Palaj tunca lhūhua' pa'xni'n tatu'jnuntēlha ta'alh nac cā'lacatampān ē tatorjōcha' nac xcān ē a'ntza' tajicsua'kō'lh.

³³ Chi'xcuui'n tī ixtamaktaka'lh mā'nalh lhūhua' pa'xni'n, xla'ca'n tajicua'nli ē tatu'jnulh nac cā'lacchicni'. A'cxni' tachā'lh, tahuankō'lh ixlipō'ktu tū cā'a'kspulalh chi'xcuui'n tī ixtaka'lhī jā tzeza ū'ni'. ³⁴ Palaj tunca ixlipō'ktuca'n xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' talaka'lh Jesūs jā ixuī'lh. A'cxni' tachā'lh a'ntza', tasquī'ni'lh Jesūs cataxtulh na ixti'ya'tca'n.

9

Jesūs mātzeyīlh chā'tin tī i'xcāhuī'huananī't

Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26

¹ Palaj tunca Jesūs tojōlh a'ktin nac barco ē a'lh ixtuntacut nac xcān ē chā'lh nac Capernaum jā nā ixcā'lacchicni'. ² Līmini'cancha' chā'tin chi'xcu' tī i'xcāhuī'huananī't ē tī ixmā'lh na ixtalajni'. A'cxni' Jesūs laktzī'lh chī ixta'a'ka't'ni' ixlītlī'hui'qui, xla' huanilh ta'jatatlani':

—Catahui'xcāni', quinka'hua'cha. Quit icmātza'nkēna'ni'kō'yān mincuenta.

³ Palaj tunca makapitzīn xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tapuhuanli: “Huā'mā' chi'xcu' mālakhā'nīmā'lh Dios. Nūn tī chā'tin chi'xcu' tze naquincāmātza'nkēna'ni'yān quincuentaca'n, xmān Dios.” ⁴ Jesūs ixca'tzī chī ixtapuhuamā'nalh ē ū'tza' cālīhuanilh:

—¿Tū ixpālacata puhua'nā'tit chuntza' na milīstacna'ca'n? ⁵ Icuanihtza' ta'jatatlani': “Icmātza'nkēna'ni'kō'yān mincuenta.” Jā tū tasu'yu masquī mātza'nkēna'ni'catza'. Palh xa'icuanilh: “Catā'kaqui' ē casmī'li' mipūtama' ē catlā'hua'nti”, chuntza' ixlītasu'yulh palh ixlīcāna'tzeyanli. ⁶ Quit Chi'xcu' xala' Tāllhmā'n. Chuhua'j na'iccālimāsu'yuni'yān chī icka'lhī līmāpa'ksīn huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē tze na'iccāmātza'nkēna'ni' ixcuentaca'n tachi'xcuui't.

Palaj tunca Jesūs huanilh chi'xcu' tī i'xcāhuī'huananī't:

—Catā'kaqui' ē casmī'li' mipūtama' ē capit na minchic.

⁷ Palaj tunca chi'xcu' tā'kaqui'lh ē lē'lh ixpūtama' ē a'lh na ixchic.

⁸ Tachi'xcuui't, a'cxni' talaktzī'lh huā'mā', tajicua'nli. Tamakapāxuīlh Dios tī ixcāmaxquī'nī't huā'mā' līmāpa'ksīn chi'xcuui'n.

Mateo tzuculh stālani' Jesūs

Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32

⁹ A'cxni' Jesūs ixtaxtumā'lh a'ntza', laktzī'lh chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Mateo. Xla' ixuī'lh jā ixmātā'jīni'ncan līxokot ē huanica:

—Caquistāla'ni'.

Palaj tunca Mateo tāyalh ē stālani'lh.

¹⁰ A'cxni' Jesūs ixuā'yamā'lh na ixchic Mateo, tachā'lh lhūhua' mātā'jīni'nī'n ē ā'makapitzīn tī jā tzeza chi'xcuui'n. Ixlipō'ktuca'n ixcātā'huā'yamā'lh Jesūs ē i'scujnu'nī'n. ¹¹ A'cxni' makapitzīn fariseos talaktzī'lh huā'mā', xla'ca'n takelhasquī'nīlh i'scujnu'nī'n Jesūs:

—¿Tū ixpālacata mimākelhtahua'kē'ni'ca'n cātā'huā'yan mātā'jīni'nī'n ē ā'makapitzīn tī jā tzeyā chi'xcuui'n?

¹² Jesús kexmatli huā'mā' tachiui'n ē cāhuanilh:

—Xlaca'n tī jā tata'jatatla jā tamaclacasqui'n doctor. Xmān ta'jatatlani' tamaclacasqui'n. ¹³ Capintit ē casca'ttit tū huanicu'tun huā'mā' tū tzo'kcani't na ixtachiui'n Dios: “Quit ā'chulā' iclacasqui'n nacālakahu'mā'nā'tit ā'makapitzīn. Jā iclacasqui'n naquilālakahu'liyāuj animalh.” Chuntza' tzo'kcani't. Quit jā icmilh iccāputza tī tapuhuan xlaca'n lactze. Icmilh iccāputza tachi'xcuui't tī taca'tzī jā lactze xlaca'n ē chuntza' natalakpalī xtalacapāstacni'ca'n.

Kelhasqui'nīca Jesús ixpālacata chī jā tihuā'yan

Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39

¹⁴ Ā'līstān tī ixtastālani' Juan Mā'kpacīni', xlaca'n talakmilh Jesús. Takelhasqui'nīlh:

—Quina'n ē fariseos maklhūhua' jā icuā'yanāuj pō'ktu quilhtamacuj ixpālacata Dios. ¿Tū ixpālacata miscujnu'nī'n pō'ktu quilhtamacuj tahuā'yan?

¹⁵ Jesús cākelhtīlh:

—¿Ē natalīpuhan tī cā'invitarlīcan jā tamakaxtokmā'ca? Lihuan cātā'lahuī'lhcus squi'nīni', jā talīpuhan. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nalē'nca'n squi'nīni' ē a'cxni' natalīpuhan ē jā catitahuā'yalh ixamīgos. (A'cxni' Jesús cāhuanilh huā'mā', ixa'cstu ixlīchihuīna'mā'ca.)

¹⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Jā tī nasita xasāsti' lu'xu' nalīlactza'pa' tū xamasni'tza'. Xasāsti' lu'xu' natā'timī ē ā'chulā' naxtī'ta xamasni'. ¹⁷ Xaxcān uva tū jā xaxcu'ta jā tī chā'tin catipūmojōlh xamasni' ixko'xka' purecu'. Namojōcan xasāsti' nac ko'xka' ē a'cxni' naxcu'tan, jā catipankli ko'xka'. Chuntza' jā pāxcat catihuanli ko'xka' ē jā catitaxtuni'lh xaxcān uva —cāhuanilh Jesús. (Ū'tza' huā'mā' līchihuīna'mā'lh ixtamāsu'yunca'n israelitas ē ixtamāsu'yun Jesús tū xasāsti'.)

Ixtzu'majāt Jairo ē puscāt tī xa'malh ixlu'xu' Jesús

Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56

¹⁸ Lihuan Jesús ixcāhuanimā'lh huā'mā', chā'lh chā'tin xapuxcu' israelitas. Xla' tatzokostani'lh na ixlaca'tīn Jesús ē huanilh:

—Nīlhcus quintzu'majāt. Masqui nīlhtza', palh hui'x napina' ē namacaxa'ma'ya', xla' nalacastālancuana'n.

¹⁹ Jesús tāyāl ē tā'a'lh chī'xcu'. Nā ī'scujnu'nī'n nā tatā'a'lh. ²⁰ Palaj tunca milh chā'tin puscāt tī ixta'jatatla. Ixka'lhītza' a'kcāujtu' cā'ta jāla ixcāśni' ixka'lhni'. Laktalacatzuna'jīlh ixchakēn Jesús ē xa'mani'lh ixquilhtūn ixlu'xu'. ²¹ Puhuanli chuntza': “Xmān ca'icxa'mani'lh ixlu'xu' ē na'ictzeyan”, puhuanli. ²² Jesús talakspi'tli ē laktzī'lh puscāt ē huanilh:

—Catahuī'xcāni', quintzu'majāt. Tzeyani'ta'tza' ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'.

Xlītza'la tzeyanli tunca.

²³ A'cxni' Jesús chā'lh na ixchic xapuxcu' israelitas, cālaktzī'lh músicos tī natatā'a'n a'cxni' namā'cnūcan. Tachi'xcuui't ixtata'samā'nalh. ²⁴ Jesús cāhuanilh:

—Catapānū'tit huā'tzā'. Tzu'majāt jā nīnī't. Xmān lhtatamā'lh.

Xlaca'n talīlītzī'nli.

²⁵ A'cxni' Jesús cāmāxtukō'lh tachi'xcuui't, xla' tanūlh jā ixmā'lh tzu'majāt ē macachi'palh. Tzu'majāt tā'kaquī'lh. ²⁶ Calhāxcuui'lh ixā'tun tamacni' a'kahuanli tū a'kspulalh tzu'majāt.

Jesús cāmāzeyīlh chā'tu' lakatzī'nī'n

²⁷ A'cxni' Jesús ixtaxtumā'lh a'ntza', tatzuculh tastālani' chā'tu' lakatzī'nī'n. Palha' tahuanih:

—¡Caquilālakahu'manui, hui'x tī ixtā'nat David!

²⁸ A'cxni' Jesús tanūlh nac chic, lakatzī'nī'n tatalacatzuna'jilh. Xla' cākelhasqui'nīlh:

—¿Ē a'ka'ī'yā'tit tzē na'iccāmālacahuānīyān?

Takelhtūlh:

—Chuntza' ica'ka'ī'yāuj, Māpa'ksīni'.

²⁹ Palaj tunca Jesús cāxa'mani'lh ixlakastapunca'n ē cāhuanilh:

—Calalh chuntza' chī a'ka'ī'yā'tit.

³⁰ Tatzeyalh ixlakastapunca'n ē talacahuāna'lh. Palaj tunca Jesús cāmāpa'ksīlh:

—Tzē'k caca'tzītit ē jā tī chā'tin namāca'tzīnī'yā'tit.

³¹ Masqui chuntza' cāhuanica, a'cxni' tataxtulh xlaca'n tatzuculh tahuani chā'tin chā'tin tū cātlahuani'lh Jesús. Ū'tza' talīca'tzīkō'lh calhāxcuahuālh nac huā'mā' tī'ya't.

Jesús mātzeyīlh kō'ko'

³² A'cxni' jāna'j ixtataxtu tī lakatzī'nī'n ixtahuani't, a'cxni' līmini'ca Jesús chā'tin kō'ko'. Kō'ko' ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'. ³³ A'cxni' Jesús māxtulh jā tzeyā ū'ni', palaj tunca tzuculh chihuīna'n kō'ko'. Tachi'xcuui't talī'a'cnīlh ē tahuani:

—Jā maktin iclaktzī'nī'tauj ixtā'chuntza' huā'mā' na quinti'ya'tca'n israelitas.

³⁴ Fariseos, xlaca'n ixtahuan:

—Huā'mā' chī'xcu' ka'lhī ixlīmāpa'ksīn tī xapuxcu' jā tzeyā ū'nī'n. Ū'tza' cālīmāxtulh jā tzeyā ū'ni'.

Jesús cālakahu'manli tachi'xcuui't

³⁵ Jesús ixtētāxtutēlha a'katunu' nac cā'lacchicni' ē ranchujnu'. Ixtētānūtēlha a'katunu' na ixtemploca'n israelitas ē ixmāsu'yu. Ixcā'a'kchihuīna'ni' chī nala jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Nā ixcāmāzeyī catūhuālh tajatat ē taca'tzanajuāt. ³⁶ A'cxni' cālaktzī'lh tachi'xcuui't, cālakahu'manli ixpālacata ixcālī'a'ktuyumā'lh ē ixtaxlajuanani'. Cālaktzī'lh hua'chi purecu' tī jā ixtaka'lhī ixmaktaka'lhna'ca'n. ³⁷ Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Ixlicāna' lhūhua' a'nan tī ta'a'ka'ī'cu'tun. Xlaca'n ixtā'chuntza' jā sputacus tasāca'n tī nata'īnin ē lhūhua' lanānī't. ³⁸ Ū'tza' nalisqui'ni'yā'tit Dios cacāmacamilh chī'xcuui'n tī nacāmāsu'yuni' xatze tachihuīn tī a'ka'ī'cu'tun —cāhuanilh.

10

Jesús cālacsacli kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n

Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16

¹ Xlītzā'la Jesús cāmāta'satīnīni'lh kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n. Cāmāxquī'lh līmāpa'ksīn natamāxtu jā tzeyā ū'nī'n ē nacāmāzeyī catūhuālh tajatat ē taca'tzanajuāt.

² Tzamā' kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n ē xlaca'n tī cāmāpacuuičan apóstoles. Xapūba, xla' Simón tī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Pedro, ē ī'stancu Andrés; ē nā Jacobo ē Juan tī ixka'hua'chan Zebedeo; ³ ē nā Felipe ē Bartolomé ē Tomás ē Mateo tī mātā'jīni' ixuanī't; ē nā Jacobo tī ixka'hua'cha Alfeo; ē Lebeo tī ixmāpācuuičan Tadeo; ⁴ ē nā Simón tī ixtapa'ksīni' partido cananista; ē nā Judas Iscariote tī ā'līstān macāmāstā'lh Jesús.

Jesús cāmāpa'ksilh kelhacāujtu' natalīmāsu'yu ixtachihuīn Dios

Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6

⁵ A'cxni' Jesús cāmācā'lh tzamā' kelhacāujtu', xla' chuntza' cāmāpa'ksilh ē cāhuanilh:

—Jā catipintit timāsu'yu'yā'tit jā tahui'lāna'ncha' xlaca'n tī jā israelitas ē jā tītanū'yā'tit na ixcā'lacchicni'ca'n samaritanos. ⁶ Napinā'tit nacāmāsu'yuni'yā'tit xalanī'n nac Israel. Xlaca'n hua'chi purecu' tī tatzā'nkānī't. ⁷ Capintit ē na'a'kchihuīna'nā'tit chuntza': “Talacatzuna'jīmā'lhtza' a'cxni' natasu'yu chī Dios nacāmāpa'ksīni'nkō'.” ⁸ Cacāmātzeyī'tit ta'jatatlani'n ē cacāmālacastālancuanī'tit nīnī'n. Cacāmātzeyī'tit leprosos tī cāmasni'mā'nalh ixquinī'tca'n ē cacāmāxtutit jā tzeyā ū'nī'n. Hui'xina'n jā xokonī'ta'ntit huā'mā' litli'hui'qui tū iccāmāxqu'yān ē chuntza' jā caticāmātā'jī'tit a'cxni' nacālīmātzeyī'yā'tit quilī'tli'hui'qui.

⁹ Jā camojō'tit tumīn ixla' oro nūn ixla' plata nūn ixla' cobre na mim-bolsaca'n a'cxni' napinā'tit. ¹⁰ Jā cali'pintit mimorrallha'ca'n nūn pūtu' milu'xu'ca'n. Xmān nali'pinā'tit milu'xu'ca'n tū lhakā'nī'ta'ntit. Jā nali'pinā'tit nūn cacłhi' nūn mimpā'la'cca'n. Tī māsu'yumā'lh ixtachihuīn Dios macla-casquī'n namāhuī'can jā māsu'yumā'lh.

¹¹ A'cxni' nachipinā'tit a'ktin nac cā'lacchicni' o a'ktin nac rancho, naputzayā'tit chā'tin tzeyā chī'xcu' tī nacāmānūyān na ixchic. Natachokoyā'chipitit hasta a'cxni' nataxtuyā'tit tzamā' nac cā'lacchicni'. ¹² A'cxni' natanū'yā'tit nac chic, nacāhuaniyā'tit: “Dios cacāsīcua'lanātlahualh tī tahui'lāna'lh huā'tzā' nac chic.” ¹³ Palh cā'tapāxuhuān cātamānūyān na ixchicca'n, Dios nacāsīcua'lanātlahua ē nā hui'xina'n. Palh jā cātamānūcu'tunān na ixchicca'n, xlaca'n jā caticāsīcua'lanātlahuaca. ¹⁴ Palh jā cātamānūyān a'ktin nac chic o a'ktin nac cā'lacchicni', ē palh jā cātakexmatni'yān, palaj tunca cataxtutit. A'cxni' nataxtuyā'tit, catincxtit mintujanca'n ē nayuja po'kxni'. Chuntza' nalīmāsu'yu'yā'tit xlaca'n natalē'n cuenta ixpālacata jā takexmatcu'tunli. ¹⁵ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. A'cxni' namin quilhtamacuj ē Dios nacāputzāna'nikō', xlaca'n natapātīni'n. Dios a'chulā' nacālalkalhu'man xlaca'n xalanī'n nac Sodoma ē Gomorra ē jā xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' tī jā takexmatcu'tun —huanli Jesús.

Cāputzastālani'can tī ta'a'ka'ī'ni' Cristo

¹⁶ Jesús cāhuanipālh:

—jCuenta catlaha'tit! Quit iccāmācā'nān ē nalītaxtuyā'tit hua'chi purecu' na ixpu'nanca'n lobos. Skalalh cahuantit hua'chi lūhua'. Calā'tit hua'chi tantzasnān tū ca'csua'. ¹⁷ Catamaktaka'lhtit. Chī'xcuhuī'n nacātamacamaxquī'cu'tunān māpa'ksīni'nī'n ē nacātatucsan na ixtemploca'n israelitas. ¹⁸ Nacātamālacapū'yān na ixlacatīnca'n gobernadores ē reyes xmān quimpālacā. Chuntza' tze nacāhuaniyā'tit xatze tachihuīn ē nā nacāhuaniyā'tit tī jā israelitas. ¹⁹ Jā catilī'a'ktuyuntit chī nalītamaktāyayā'tit ē chī nacākelhtīyā'tit a'cxni' nacātamacamaxquī'yān māpa'ksīni'nī'n. A'cxni' nachipinā'tit a'ntza', Dios nacāmāca'tzīnīyān tū nacāhuaniyā'tit xlaca'n. ²⁰ Jā xmān mintachihuīnca'n tū nachihuīna'nā'tit. Espīritu Santo, ū'tza' tī nacāmāchihuīnīyān.

²¹ Chī'xcuhuī'n natamacamāstā' ixtā'timīnca'n nacāmāknīcan ē xanatātana' natamacamāstā' ixcamana'ca'n. Ka'hua'chan natatā'lāquicłhaktzī'n ixnatātana'ca'n ē natamāmaknīnīni'n. ²² Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't nacātaquicłhaktzī'nān ixpālacata quilā'tapa'ksīni'yāuj quit. Tī tzancs

natatāya ē jā natataxtutāya na quintej masqui tapātīni'mā'nalh, ū'tunu'n nacāmakapūtāxtūcan.

²³ 'A'cxni' nacātaputzastālani'yān a'ktin nac cā'lacchicni', cataxtutit ē capitit ā'lacatin. Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Jā catitētāxtukō'tit ixlipō'ktuca'n ixcā'lacchicni'ca'n israelitas namāsu'yuyā'tit quintachihuīn a'cxni' namimpala Chī'xcu' xala' Tālh mā'n.

²⁴ 'Ā'chulā' ixlacasqui'nca xamākelhtahua'kē'ni' ē jā tī sca'tmā'lh. Ā'chulā' ixlacasqui'nca patrón ē jā tasācua'. ²⁵ Līpāxuhua tī sca'tmā'lh ē tzē namālakchā'nī ixmākelhtahua'kē'ni' ē nā tasācua' tī tzē namālakchā'nī ixpatrón. Palh lakapalacani'ttza' tī māpa'ksīni'n nac chic ē māpācuhūcanī'ttza' Beelzebū, ā'chulā' nacālakapalacān ā'makapitzīn xalanī'n nac huā'mā' chic —cāhuaniilh Jesús. (Tū huanli Jesús ixlichihuīna'mā'lh xla' ē nā l'scujnu'ni'n.)

Tīchu najicua'ni'can

Lc. 12:2-9

²⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Chuntza' jā caticājicua'ni'tit tachi'xcuhū't. Ixlipō'ktu tū tatzē'knī't, ū'tza' nalaktzī'n can. Tū tatzē'kni'cus, naca'tzīkō'can. ²⁷ Tū quit iccāhuaniyān xmān huī'xina', ū'tza' nacāhuaniyā'tit cā'lhūhua'lacatīn. Tū quit tzē'k iccāhuaniyān, ū'tza' palha' nahuanā'tit calhāxcuhuā'lh. ²⁸ Jā caticājicua'ni'tit chī'xcuhū'n tī tzē natamāknī mimacni'ca'n ē jāla tamāpa'ksī milistacna'ca'n. Najicua'ni'yā'tit Dios tī tzē nacāmālakspūtū mimacni'ca'n ē milistacna'ca'n nac pūpātīn.

²⁹ ¿Chī nalistā'can xalacstīn spūnī'n? Stā'can tantu' ē jā tapalaxla'. QuinTāta'ca'n nac ā'kapūn cuenta natlahua a'cxni' minācha' a'ktin xalacstīn spūnī'n. ³⁰ Hui'xina'n hasta miya'jca'n cātapūlhekēni'nī'ta'n kenatunu'.

³¹ Ū'tza' jā tilijicua'nā'tit. Hui'xina'n ā'chulā' tapalaxla' ē jā xalacstīn spūnī'n —huanli Jesús.

Tī natahuan cā'lhūhua'lacatīn tā'tapa'ksī Cristo

Lc. 12:8-9

³² Jesús cāhuanipālh:

—Catīxcuhuā'lh tī nahuan na ixlacatīn tachi'xcuhū't: “Quit ictapa'ksīni' Cristo”, ē chuntza' nā quit na'icuan na ixlacatīn quinTāta'ca'n nac ā'kapūn: “Xla' quintapa'ksīni' quit.” ³³ Tī naquinkelhtatzē'ka cā'lhūhua'lacatīn, xlaca'n quit na'iccākelhtatzē'ka a'cxni' natatāya na ixlacatīn quinTāta'ca'n xala' nac ā'kapūn.

Jesús cāmāpāpitzī tachi'xcuhū't

Lc. 12:51-53; 14:26-27

³⁴ Jesús cāhuanipālh:

—Jā tipuhua'nā'tit palh quit icmilh ixpālacata a'ktin nala ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuhū't ē chuntza' jā talālīsītzi'ni'lh nac cā'quillhtamacuj. Jā ū'tza' quintascujūt. Na'iccāmāpāpitziyān. ³⁵ Chī'xcu' natā'lāquichlaktzī'n ixka'hua'cha. Ē tzu'ma'jāt natā'lāquichlaktzī'n ixtzī'. Ē nā puscāt natā'lāquichlaktzī'n ixpuhuiti'. ³⁶ Chā'tin chī'xcu' tā'lāquichlaktzī' nahuan xalanī'n na ixchi.

³⁷ Tī ā'chulā' natapāxquī' ixtzī'ca'n o ixtāta'ca'n ē jā quit, xlaca'n jā minī'ni' naquintatapa'ksīni' quit. Nā tī ā'chulā' natapāxquī' ixka'hua'chaca'n o ixtzu'ma'jātca'n ē jā quit, xlaca'n jā minī'ni' naquintatapa'ksīni' quit. ³⁸ Tī jāla tatāyani' tū nacā'a'kspūla quimpālacata, xlaca'n jā minī'ni' naquintatapa'ksīni' quit. ³⁹ Tī natataxtutāya na quintej ē jā tapātīni'ncu'tun quimpālacata, xlaca'n jā catitaka'lhilh ixlatamatca'n nac ā'kapūn. Tī natapātīni'n masqui ixtalīnīlh quimpālacata, xlaca'n nacāmakapūtāxtūcan.

Tū natlajacan

Mr. 9:41

⁴⁰ Jesús cāhuanipāl̄h:

—Palh catīhuālh nata'a'ka'ī'ni' tū hui'xina'n nacāhuani'yā'tit, nā chuntza' nata'a'ka'ī'ni' tū quit icuan. Palh catīhuālh nata'a'ka'ī'ni' tū icuan, nā chuntza' nata'a'ka'ī'ni' tū quimacamilh. ⁴¹ Palh catīhuālh natalakachi'xcuhui' chā'tin a'kchihuīna' ixpālacata taca'tzī Dios macaminī't, chuntza' ū'tunu'n natatlaja lacxtim hua'chī a'kchihuīna'. Palh catīhuālh natalakachi'xcuhui' chā'tin tzeza' chī'xcu' xmān ixpālacata tze xla', chuntza' ū'tunu'n lacxtim natatlaja hua'chī tzeza' xmi'xcu'. ⁴² Palh chā'tin natā'hua' macsti'na'j xcān xmān ixpālacata quintapa'ksīni' quit ē palh natā'hua' masqui catīhuālh chī'xcu', Dios naxokoni' xla' —huanli Jesús.

11

Ī'scujnu'nī'n Juan Mā'kpaxīni' talaka'lh Jesús

Lc. 7:18-35

¹ A'cxni' Jesús cāmāsu'yuni'kō'lh Ī'scujnu'nī'n, taxtulh a'ntza' ē a'lh. Ixtētaxtutēlha ā'makapitzīn cā'lacchicni' lacatzuna'jatna' namāsu'yu ē na'a'kchihuīna'n.

² Juan Mā'kpaxīni' ixtanūmā'lh nac pūlāchī'n. A'cxni' māca'tzīnīca tū ixtlahuamā'lh Jesús, palaj tunca cāmacā'lh chā'tu' Ī'scujnu'nī'n natalaka'n Jesús ³ ē natakelhasqui'nī:

—¿Ē hui'x Cristo tī namin o ixlacasqui'nca na'icka'lhīyāujcus ā'chā'tin?

⁴ Jesús cākelhtīl̄h:

—Cataspi'ttīt ē nahuaniyā'tit Juan tū laktzī'nī'ta'ntīt ē tū kexpa'tnī'ta'ntīt.

⁵ Nahuaniyā'tit chī lakatzī'nī'n talacahuāna'n ē lū'ntū'nunī'n tatāya ē tatlā'huan. Nā tī ixcāmasni'mā'lh ixquinī'tca'n, xlaca'n tatzeyan. Tī jā ixtakexmata, chuhua'j takexmatatza'. Nā cāmālacastālanluanīcanī't tī ixtanī'nī'ttza'. Cāmāsu'yuni'can chī nacālimakapūtāxtūcan tī talīpuhuahui'lāna'lh.

⁶ Līpāxuhua tī pō'ktu quilhtamacuj quintalīpāhuamā'nal̄h —cāhuanil̄h.

⁷ A'cxni' xlaca'n ixta'a'nī't, Jesús tzuculh cālītā'chihuīna'n tachi'xcuhui't ixpālacata Juan. Cākelhasqui'nīl̄h:

—A'cxni' quīla'tit nac cā'tzaya'nca tī'ya't, ¿tīchu ixlaktzī'ncu'tunā'tit? ¿Ē ixlaktzī'ncu'tunā'tit chā'tin chī'xcu' tī hua'chī pūlactin pa'lhma' tū lacachiquil̄h ū'ni'? ⁸ ¿Tū ixpālacata quīla'tit? Jā quīla'tit nalaktzī'nā'tit chā'tin chī'xcu' tī tzhuanī't lhakā'nani't. Hui'xina'n ca'tziyā'tit tī pō'ktu quilhtamacuj tzhuanī't talhakā'nani't, xlaca'n tahuī'lāna'lh na ixchiccal'n reyes. ⁹ ¿Tū ixpālacata quīla'tit nac cā'tzaya'nca tī'ya't? ¿Ē jā quīla'tit nalaktzī'nā'tit chā'tin a'kchihuīna'? Ixlīcāna', ixlaktzī'ncu'tunā'tit chā'tin a'kchihuīna'. ¹⁰ Huā'mā' a'kchihuīna' ixtacuhūni' Juan. Chuntza' lītatzō'knī't huā'mā' Juan na ixtachi-huīn Dios:

Na'icmacā'n quina'kchihuīna' tī napūlani'yān nacāxmāpī' mintej.

¹¹ Ixlīcāna' huā'mā' tū iccāhuaniyān. Na ixlacpu'na'ī'tā'tca'n tachi'xcuhui't jā tī chā'tin a'kchihuīna' ā'chulā' xaka'tla' chī Juan. Masqui xla' ka'tla' a'kchihuīna' ixuanī't, tī ā'chulā' xastancu jā Dios māpa'ksīni'nkō', ā'chulā' ka'tla' xla' ē jā Juan.

¹² Hasta a'cxni' tzuculh a'kchihuīna'n Juan Mā'kpaxīni', makhūhua' titanūcu'tunlī jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Hua'chī tātāquītzīmā'nal̄h natasātānū.

¹³ Ixlīpō'ktuca'n a'kchihuīna'nī'n ixtalīchihuīna'mā'nal̄h chī namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Dios namāpa'ksīni'n huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna'. Nā chuntza' tatzō'knī' na ixlīmāpa'ksīn Moisés. Talīchihuīna'nli hasta a'cxni' milh Juan.

¹⁴ Masqui jā cati'a'ka'i'ni'cu'tuntit tū huanli makāstza', huā'mā' Juan ū'tza' a'kchihuina' Elías tī ixka'lhīpā'na'ntit. ¹⁵ Cuenta catlahua'tit tū kexpa'tā'tit.

¹⁶ ¿Chī na'iccālīmālakchā'nīyāuj chī'xcu'huī'n tī tahuī'lāna'lh chuhua'j? Hua'chi lacstīn tatasu'yu tī takamāna'mā'nalh nac litamāuj. Cātā'ta'sa ixtā'lacstīn ē tahuani: ¹⁷ "A'cxni' quina'n icmakata'sauj liskoli', hui'xina'n jā lakatīit ē jā tlīit. A'cxni' icpīxtlī'uj chī iclīlīpuhuanui', hui'xina'n jā lakatīit ē jā calhua'ntit. ¿Tūchu lacasqui'nā'tit?" tahuani. ¹⁸ Milh Juan ē jā ko'tli ē makatunu' jā huā'yalh pō'ktu quilhtamacuj. Hui'xina'n lē'ksa'nā'tit ē hua'nā'tit palh xla' ka'lhī jā tzeza ū'ni'. ¹⁹ A'listān quit icmilh. Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n ē icua' xcān ē catūxcu'huālh quimālacnūni'can ē pō'ktu quilhtamacuj icuā'yan. Nā quilālē'ksa'nāuj ē hua'nā'tit palh quit laktza' iclīhuā'yan ē laktza' iclikō'tnun. Hua'nā'tit quit ixamigoca'n mātā'jīni'nī'n ē tī tatlahua tū jā tze. Tī ta'a'ka'i', xlaca'n taca'tzī Dios macamilh Juan ē nā quit —huanli Jesús.

Tī jā takexmatni'lh Jesús

Lc. 10:13-15

²⁰ Xlītza'la Jesús tzuculh cālacauquilhni xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' jā tlahuah lhūhua' lī'a'cnīn. Cālacauquilhni' tachi'xcu'huī't ixpālacata jā ixtalakpalicu'tun ixtalacapāstacni'ca'n. Cāhuanilh:

²¹ —Koxa tila'yā'tit hui'xina'n xalanī'n nac Corazín ē xalanī'n nac Betsaida. Nalīlīpuhuanā'tit ixpālacata jā a'ka'i'tit. Tlahuacani't lī'a'cnīn na milacpu'na'itātca'n. Palh icxātlahuaca tzamā' lī'a'cnīn nac cā'lacchicni' Tiro ē nac Sidón, makāstza' ixtalakpalilh ixtalacapāstacni'ca'n. Xlaca'n ixtalhakā'lh xapūtē'nke ixlu'xu'ca'n ē icxā'acpūmāhua'ca'ca lhca'ca'n ē chuntza' ixtatasu'yulh ixtalīpuhuan ixpālacata ixucuenta'ca'n. ²² Iccāhuaniyān a'cxni' Dios nacāputzāna'nīkō', hui'xina'n ā'chulā' nacātamakapātīnīnān ē jā xalanī'n nac Tiro ē Sidón. ²³ Hui'xina'n xalanī'n nac Capernaum, ¿ē puhua'nā'tit palh napinā'tit nac a'kapūn ixpālacata tze hui'xina'n? Napinā'tit hasta nac pūpātīn. Palh icxātlahuacancha' cahuālh lī'a'cnīn nac cā'lacchicni' Sodoma tū cātlahuacani't na milacpu'na'itātca'n, ixtalakpalilh ixtalacapāstacni'ca'n. Chuntza' Dios jā ixmālakspūtūlh cā'lacchicni'. ²⁴ Iccāhuaniyān a'cxni' Dios nacāputzāna'nīkō', ā'chulā' nacātamakapātīnīnān hui'xina'n ē jā xlaca'n xalanī'n nac Sodoma ē ā'makapitzīn cā'lacchicni' lacatzuna'j nac Sodoma —huanli Jesús.

Jesús huanli: Cata'ntit ē quit na'iccāmājaxiyan

Lc. 10:21-22

²⁵ Xlītza'la Jesús orarlīh ē huanli:

—QuīnTāta', hui'x māpa'ksīni'na' nac a'kapūn ē nac cā'ti'ya'tna'. Icmāxquī'yān tapāxcatca'tzīn ixpālacata cāmāsu'yuni'nī'ta' tī tasca'tcu'tun ū'tza' tū icxāmātzē'kni'nī'ta' tī lākskalalhna'. ²⁶ Ū'tza' chuntza' chī mintalacpāstacni'.

²⁷ Cāhuanilh tachi'xcu'huī't:

—QuīnTāta' quimācamāxquī'kō'lh ixlīpō'ktu tū a'nan. Jā tī chā'tin ca'tzī chī huī'lh ī'Ska'ta' Dios, xmān Dios xaTāta'. Jā tī chā'tin ca'tzī chī ixlīDios quīnTāta', xmān quit ī'Ska'ta'. Nā nataca'tzī xlaca'n tī na'iccāmāsu'yuni'. ²⁸ Cata'ntit milīpō'ktuca'n hui'xina'n tī makca'tzīyā'tit tzi'nea tū tlahuani'ta'ntit tū jā tze ē palha' scujpā'na'ntit namakapāxui'yā'tit Dios. Cata'ntit ē quit na'iccāmājaxiyan. ²⁹ Caquilākexmatni'uj ē caquilāmaksca'tui. Līlacatzucu na'iccāhuanilē'nān ē quit jā ka'tla' icmakca'tzī. Chuntza' jā nacātamāmakchuyīyan. ³⁰ Jā jicslīhua' quīntamāsu'yun ē tzē namākentaxtūyā'tit —huanli Jesús.

12

Quilhtamacuj tū pūjaxcan ta'lh tza'ktza' scujnu'nīn

Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5

¹ Ā'listān Jesūs ixtētaxtumā'lh nac cā'tacuxtu. Quilhtamacuj tū ixpūjaxcan. Ī'scujnu'nī'n ixtatzi'ncsatza' ē tatzuculh ta'ī' pātin pātu' tza'ktza' ē tahua'lh.

² A'cxni' fariseos talaktzī'lh, tahuanih Jesūs:

—Calā'ktzi'. Tascujmā'nalh miscujnu'nī'n ē chuhua'j quilhtamacuj tū pūjaxcan. Chuntza' jā takexmatni' ixlīmāpa'ksīn Moisés.

³ Jesūs cākelhtīlh ē cāhuanilh:

—ĶĒ jā līkelhtahua'kanī'ta'ntit tū tlhualh David a'ktin quilhtamacuj? Ixtzi'ncsatza' xla' ē tī ixtatā'a'mā'nalh. ⁴ Tatanūlh na ixchic Dios ē tahua'lh pāntzīn tū ixmālacnūni'canī't Dios. Jā minī'ni' ixtahua'lh huā'mā' pāntzīn. Xmān pālejni' tzē natahua'. ⁵ ĶĒ chā jā līkelhtahua'kanī'ta'ntit nac līmāpa'ksīn tū tzo'kli Moisés? Pālejni' tī tascuja xaka'tla' nac templo pō'ktu quilhtamacuj tamākentaxtū ixtascujūtca'n. Masqui tatlahua tū jā minī'ni' tlhuanacan quilhtamacuj tū pūjaxcan, jā tī chā'tin puhuan xlaca'n tatlahua tū jā tze. Jā puhuanacn xlaca'n jā takexmatni' līmāpa'ksīn. ⁶ Iccāhuaniyān huā'tzā' huī'lh catīhuālh tī ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā xaka'tla' templo. ⁷ Hui'xina'n jā ca'tzīnī'ta'ntit tū huanicu'tun jā tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: “Quit iclacasqui'n nacālakalhu'manā'tit ā'makapitzīn ē jā iclacasqui'n naquilālakahui'liyāu animalh.” Palh ixca'tzī'tit cahuālh huā'mā' tachihuīn ixpālacata cālakalhu'mancan, jā ixcālīmālacsu'yutit quiscujnu'nī'n tī jā tatlahuamā'nalh tū jā tze. ⁸ Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n ē tzē na'icmāpa'ksīni'n tū natlahuacan a'cxni' quilhtamacuj tū pūjaxcan.

Chi'xcu' tī ixmacascācni'

Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11

⁹ Xlitzā'la Jesūs taxtulh a'ntza' ē tanūlh a'ktin na ixtemplocā'n israelitas. ¹⁰ Ixui'lh a'ntza' chā'tin chi'xcu' tī ixmacascācni'. Ixputzamā'ca chī nalīmālacsu'yucan Jesūs, ē kelhasqui'nica:

—ĶĒ tzē mātzeyīcan ta'jatatlani' quilhtamacuj tū pūjaxcan?

¹¹ Jesūs cākelhtīlh:

—Palh hui'xina'n ixka'lhī'tit mimpurecu'ca'n tū ixtojōlh nac pūlh mā'n pūlhucū', Ķē jā ixtimācu'tutit masqui quilhtamacuj tū pūjaxcan? ¹² Ā'chulā' ixtapalh chā'tin chi'xcu' ē jā lakatin purecu'. Chuntza' tzē tlhuanī'can ā'chā'tin tū xatze ē maktāyacan ā'chā'tin masqui quilhtamacuj tū pūjaxcan.

¹³ Palaj tunca huanilh chi'xcu':

—Castu'ncti mimacan.

A'cxni' stu'nclī ixmacan, ixtzeyanī'ttza' ē ixtā'chuntza' huanli kentin ixmacan. ¹⁴ Palaj tunca tataxtulh fariseos ē talacapāstacli chī natalīmāmaknīni'n Jesūs.

Isaiās tzo'kli tū na'akspula Jesūs

¹⁵ A'cxni' Jesūs ixca'tzī tū ixtapuhuamā'nalh, ē a'lh ā'lacatin ē līlhūhua' tastālani'lh. Jesūs cāmātzeyikō'lh ta'jatatlani'n ¹⁶ ē cāmāpa'ksīlh jā catahuanli tīchu xla'. ¹⁷ Chuntza' tlhualh namākentaxtū chī a'kchihuīna'nli profeta Isaiās a'cxni' tzo'kli tū huanli Dios:

¹⁸ Huā'mā' quintasācua' tī iclacasli ē laktza' icpāxqui' ē xla' quimakapāxui. QuinEspíritu natā'a'n ē nacāmāsu'yuni' tī jā israelitas chī tzej na'icputzāna'nīkō'.

¹⁹ Xla' jā nalacaquilhni'n ē jā nata'sa.

Jā palha' nachihuīna'n nac cā'tejen ixpālacata cuenta natlahuacan xla'.

²⁰ Xla' nacāmaktāya tī jā lactli'hui'quin tī hua'chi cha'ncat tū xaxmū'hua.

Jā nacālakmaka'n tī jāna'j tzej ta'a'ka'tl'.

Xlaca'n hua'chi pūcās tū jā tzej māxkakēni'n ē slam slam la.

Nacāmaktāya hasta a'cxni' xla' nacāmāpa'ksikō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't nac cā'ti'ya'tna'.

²¹ Tachi'xcuui't nata'a'ka'tl'.

Chuntza' tzo'kli profeta Isaías.

Huanca Jesús ixlīscuja ixlītlī'hui'qui skāhuī'ni'

Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10

²² Xlītzā'la lē'ni'ca Jesús chā'tin chi'xcu' tī lakatzī'n ē kō'ko' ixuani't ixpālacata ixka'lhī jā tzeya ū'ni'. Jesús mātzeyīlh ē tzej ixlaktzī'n ē tzuculh chihuīna'n.

²³ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't talī'a'cnīlh ē tahuani:

—¿Ē ū'tza' huā'mā' tī'xū'nātā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj?

²⁴ A'cxni' fariseos takexmatli huā'mā' tachihuīn, tahuani:

—Huā'mā' chi'xcu' ka'lhī ixlītlī'hui'qui Beelzebú tī xapuxcu' jā tzeya ū'nī'n.

Ū'tza' cālimāxtulh jā tzeya ū'nī'n.

²⁵ Jesús ixca'tzī tū ixtapuhuamā'nalh ē cāhuanilh:

—Palh māpa'ksīni'nī'n tatapāpitzī ē talātucsa, jāla tamāpa'ksīni'n lakmaj. Natālāmālakspūtūkō'. Palh xalanī'n a'ktin cā'lacchicni' o a'ktin familia tatapāpitzī ē talātucsa, jā catitātāyani'lh. ²⁶ Palh ixlītlī'hui'qui xapuxcu' jā tzeya ū'nī'n tū iclīmāxtu ā'a'ktin jā tzeya ū'ni', chuntza' talītapāpitzī lītlī'hui'qui. Jā catitātāyani'lh.

²⁷ Hui'xina'n hua'nā'tit quit iccālimāxtu jā tzeya ū'nī'n ixlītlī'hui'qui Beelzebú. ¿Tīchu ixlītlī'hui'qui tū talīmāxtu jā tzeya ū'nī'n xlaca'n tī cātatapa'ksīni'yān hui'xina'n? Chuntza' xlaca'n tamāsu'yu jā ixlicāna' tū quilālimālcusu'yūyāuj.

²⁸ Tū quit iccālimāxtu jā tzeya ū'nī'n, ū'tza' ixlītlī'hui'qui Espiritu Santo. Ū'tza' huanicu'tun Dios cāmāsu'yuni'yān chī tzuculhtza' māpa'ksīni'nkō' huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna'.

²⁹ Jāla tanūcan namakka'lhāncan catūhuālh ē ixchic tli'hui'qui chi'xcu' palh jā pūla nachī'can tzamā' chi'xcu'.

³⁰ Tī jā quintapa'ksīni'cu'tun ū'tza' quiclh quilaktzī'n. Tī jā quintā'scuja, ū'tza' lactlahuana'n.

³¹ Ū'tza' iccālihuaniyān masqui tzē nacāmātza'nkēna'ni'can ixlīpō'ktuca'n ix-cuentaca'n tachi'xcuui't ē catūxcuui'lh jā tze tū tahuani, palh catīhuālh nahuan jā tze tū tlhua Espiritu Santo, xla' jāla catimātza'nkēna'ni'ca. ³² Palh catīhuālh cachi'huālh huani Chi'xcu' xala' Tālh mā'n, namātza'nkēna'ni'can. Palh catīhuālh nahuan jā tze tū tlhua Espiritu Santo, xla' jā catimātza'nkēna'ni'ca nūn huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē nūn nac ā'a'ktin cā'quilhtamacuj tū namin —huanli Jesús.

Qui'hui' līlakapascan ixtahua'ca't

Lc. 6:43-45

³³ Jesús cāhuanipālh:

—Palh tze qui'hui', namāstā' xatze ixtahua'ca't. Palh jā tze qui'hui', jā catimāstā'lh xatze ixtahua'ca't. Chī māstā' ixtahua'ca't, chuntza' līlakapascan qui'hui'. ³⁴ Hui'xina'n hua'chi lūhua' tū ka'lhī tū laknīcan masqui tzēhuani't tasu'yu.

¿Chī nacālīquilhtaxtuyān tachihuīn tū tze a'cxni' jā tze mintalacapāstacni'ca'n? Chuntza' chī lacapāstacā'tit, chuntza' nachihuīna'nā'tit.

³⁵ Tze ixtachihuīn chā'tin tzeya chi'xcu' ixpālacata tze ixtalacapāstacni'. Jā tze ixtachihuīn chā'tin jā tzeya chi'xcu' ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni'.

³⁶ Iccāhuaniyān namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Dios nacāputzāna'nikō'.

A'cxni' nala, ixlacasqui'nca ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhui't natahuani Dios tūchu ixpālacata catūhuālh tachihuīn tū tlakaj tahuanlı. ³⁷ Chuntza' chī chihuīna'nī'ta'ntit, chuntza' nacātaliputzāna'ni'yān palh lactze o jā lactze hui'xina'n —huanli Jesús.

Tachi'xcuhui't tasqui'nli a'ktin li'a'cnīn

Mr. 8:12; Lc. 11:29-32

³⁸ Xlītza'la makapitzīn fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tahuānilh Jesús:

—Mākelhtahua'kē'ni', quina'n iclaktzī'ncu'tunāuj a'ktin ka'tla' li'a'cnīn naquilālīmāsu'yuni'yāuj palh ixlīcāna' Dios macaminī'ta'n.

³⁹ Jesús cākelhtīlh:

—Tachi'xcuhui't tī jā tze ē tī jā ta'aka'ī'cu'tun, xlacā'n tasqui'n a'ktin ka'tla' li'a'cnīn. Xmān nacāmāsu'yuni'can li'a'cnīn chī tū a'kspulalh Jonás.

⁴⁰ A'ktu'tun quilhtamacuj ē a'ktu'tun tzi'sni' Jonás ixtojōmā'lh na ixpūlacni' ka'tla' squi'ti' ē xalakahuan taxtulh. Nā chuntza' quit Chī'xcu' xala' Tālh mā'n nā na'ictojō a'ktu'tun quilhtamacuj ē a'ktu'tun tzi'sni' na ixpūlacni' ti'ya't.

⁴¹ Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' naputzāna'nīkō'can. A'cxni' nala huā'mā', xlacā'n tī ixtahui'lāna'lh nac cā'lacchicni' jā huanichuā'j. Nacātalīmālacsu'yuyān ixpālacata xlacā'n talakpalilh ixtalacapāstacni'ca'n a'cxni' milh Jonás ē li'a'kchihuīna'nli ixtachihuīn Dios. Hui'xina'n jā lakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n a'cxni' quit ica'kchihuīna'nli. Quit ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā Jonás.

⁴² Nā reina tī ixmāpa'ksīni'n nac Sabā natāya ē nacāmālacsu'yuyān a'cxni' namin quilhtamacuj tū naputzāna'nīkō'can. Nacālīmālacsu'yuyān ixpālacata xla' kexmatli tū huanli Salomón. Makat ixuanī't ixchic reina ē milh kexmata Salomón. Quit ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā Salomón ē hui'xina'n jā quilākexmatni'cu'tunāuj —huanli Jesús.

Jā tze ya ū'ni' tū quītaspi'tpala

Lc. 11:24-26

⁴³ Jesús cāhuanipālh:

—A'cxni' a'ktin jā tze ya ū'ni' nataxtuni' chī'xcu', natalā'kchoko jā cā'scahuahua ē naputza jā najaxa. A'cxni' jā namacla jā najaxa, napuhuan:

⁴⁴ “Na'ictaspi'tpala jā ictaxtukēni'.” A'cxni' naquītaspi'ta, namacla chī'xcu' hua'chi a'ktin chic jā cā'huan ē tzej pa'lhnanani't, ē jā tī chā'tin huī'lh. ⁴⁵ Palaj tunca na'a'n nacātaya ā'kelhatojon jā tze ya ū'ni'n tī ā'chulā' xalihua'ca'lttza'. Ixlipō'ktuca'n natatanū natalatahui'la na ixpūlacni' chī'xcu'. Chuntza' ā'chulā' jā tze zamā' chī'xcu' ē jā a'cxni' ixka'lhī xmān chā'tin jā tze ya ū'ni'. Nā chuntza' nacā'a'kspula xlacā'n tī jā tze ē tahui'lāna'lh chuhua'j.

Ixtzī' ē ixtā'timīn Jesús

Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21

⁴⁶ Jesús ixcātā'chihuīna'mā'lhcus tachi'xcuhui't a'cxni' tachā'lh ixtzī' ē ixtā'timīn. Ixtalayāna'lh nac kēpūn ē ixtatā'chihuīna'ncu'tun Jesús. ⁴⁷ Huanica Jesús:

—Talayāna'lh mintzī' nac kēpūn ē mintā'timīn ē mat tatā'chihuīna'ncu'tunān.

⁴⁸ Jesús kelhtīlh tī ixmāca'tzīnīnī't:

—¿Ē ca'tziyā'tit tichu iccālaktzī'n hua'chi quintzī' ē quintā'timīn?

⁴⁹ Palaj tunca Jesús cāmacahuānilh ī'scujnu'nī'n ē huanli:

—Tzamā' ū'tunu'n quintzī' ē quintā'timīn. ⁵⁰ Ixlipō'ktuca'n tī natatlahua tū lacasqui'n quinTāta' xala' nac a'kapūn, ū'tunu'n quintā'timīn ē quintzī'.

13

Cha'nāna'

Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8

¹ Huā'mā' quihltamacuj Jesús taxtulh nac chic ē a'lh na ixquihltūn ka'tla' xcān. ² Lhūhua' tachi'xcuhui't tatakēstokli jā ixui'lh ē Jesús tojōlh a'ktin nac barco ē tahuī'lh. Ixliṗō'ktuca'n tachi'xcuhui't tatachokolh na ixquihltūn xcān.

³ Palaj tunca cāhuanilh tū lītaca'tzīni'can nacāmāsu'yuni'. Chuntza' cāhuanilh:

—Ixui'lh chā'tin cha'nāna' ē taxtulh nacha'nāna'n. ⁴ A'cxni' ixmā'ka'huani'mā'lh ixli'cha'nat, makapitzīn tayujli nac tej. Tamilh spūni'n ē tasacua'lh. ⁵ Ā'makapitzīn tayujli nac cā'chihuixni' jā jā pūlmā'n ti'ya't. Palaj pu'nli huā'mā' līcha'nat ixpālacata jā pūlmā'n ti'ya't. ⁶ A'cxni' chī'chini'lh, xapa'lhma' scācli ē jāla tā'cnūlh ixtankēxē'k ē xnekli. ⁷ Ā'makapitzīn līcha'nat huampala tayujli nac cā'lhtucū'n. Lhtucu' tastacli ē tamā'ktzī'lh. ⁸ Ā'makapitzīn līcha'nat tayujli jā tze nac ti'ya't ē māsā'lh ixtahua'ca't. Makapitzīn līcha'nat tamāsā't'lh a'ktin ciento ē ā'makapitzīn tamāsā't'lh tu'tumpu'xam ē ā'makapitzīn tamāsā't'lh pu'xamacāuj. ⁹ Palh kexpa'tni'ta'ntit, cuenta catlahua'tit —huanli Jesús.

Jesús māsuyulh tū lītaca'tzīni'can

Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10

¹⁰ Palaj tunca i'scujnu'nī'n talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē takelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata pō'ktu quihltamacuj cālimāsu'yuni'ya' tachi'xcuhui't tū lītaca'tzīni'can?

¹¹ Jesús cākelhtīlh:

—Dios cāmāsu'yuni'nī'ta'n hui'xina'n tū tatzē'knī't ixpālacata chī nala ixlīmāpa'ksīn Dios. Xlaca'n jāla catitaca'tzīlh. ¹² Tī nata'a'ka'tī, xlaca'n natasca'ta ē chuntza' natalexmata ē ā'chulā' nata'a'ka'tī. Tī jā ta'a'ka'tī'cu'tun, xlaca'n jā catitasca'tli ē natapātza'nkā tū ixtaca'tzī. ¹³ Ū'tza' iccālimāsu'yuni' tū lītaca'tzīni'can. Masqui xlaca'n talaktzī'n, jā taca'tzī tū huanicu'tun tū talaktzī'n. Ē masqui takexmata, jā taca'tzī tū huanicu'tun. ¹⁴ Chuntza' xlaca'n tamākentaxtū chuntza' chī huanli profeta Isaías jā tzo'kli chuntza':

Ixlicāna' masqui nakexpa'tā'tit, jā catica'tzī'tit.

Masqui nalaktzī'nā'tit, jā cuenta catilahua'tit.

¹⁵ Tachi'xcuhui't hua'chi jā taka'lhī ixtalacapāstacni'ca'n ē cā'a'kachi'pacan ē cālakachi'pacan.

Chuntza' jā catitalacahuāna'lh ē jā catitakexmatli ē jāla catitalakpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n.

Quit xa'iccāmātza'nkēna'ni'lh ē xa'iccāmātzeyīlh.

Chuntza' tzo'kli Isaías chī Dios huanli.

¹⁶ Jesús chihuina'mpālh:

—Līpāxuhua'yā'tit ixpālacata tzē lacahuāna'nā'tit ē tzē kexpa'tā'tit ē nā tzē naca'tziyā'tit. ¹⁷ Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Tzamā' tū laktzī'mpā'na'ntit, ū'tza' ixtalaktzī'ncu'tun lhūhua' a'kchihuina'ni'n ē lhūhua' tzeyā chī'xcuhui'n ē jā talaktzī'lh. Nā chuntza' tzamā' tū hui'xina'n kexpa'tā'tit, ū'tza' xlaca'n ix-takexmatcu'tun ē jā takexmatli.

Jesús cāhuanilh tū huanicu'tun tū līca'tzīni'can

Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15

¹⁸ Jesús cāhuanipālh:

—Chuhua'j cakexpa'ttit tū huanicu'tun tū līca'tzīni'can ixpālacata cha'nāna'.

¹⁹ Tī takexmata chī nala a'cxni' Dios namāpa'ksīni'n ē jā cuenta tatlahua, xlaca'n hua'chi līcha'nat tū yujli nac tej. Namīn skāhui'ni' ē nacāmāpātza'nkēni

tū tasca'tli. ²⁰ Licha'nat tū yujli nac cā'chihuixni', ū'tza' hua'chi tī takexmata ix-tachihuīn Dios ē talakati. ²¹ Huā'mā' līcha'nat jā ixka'lhī pūlhmā'n ixtankēxē'k ē jā tāyani'lh. Nā chuntza' tachi'xcuui't tī jā tzej takexmata, xlaca'n jā makās tatāyani'. A'cxni' tapātī catūhuālh o cāputzastālani'can ixpālacata tū ta'a'ka't'lh, jātza' talakati ē tamakxteka. ²² Licha'nat tū yujli nac cā'lhucū'n, ū'tza' tasu'yu hua'chi tī takexmata ē tasca'ta. Masqu takexmata, pō'ktu talacapāstaca chī natalīhuā'yan ē chī lacricujnu' natalīhuan. Ixlipō'ktu huā'mā' cāmāmakchuyī ē jā cāmakxteka natalacapāstaca tū takexmatli. Jātza' tatasu'yu palh ta'a'ka't' ē ū'tza' huā'mā' hua'chi lhtucu' tū cāmā'ktz'lh līcha'nat. ²³ Licha'nat tū yujli jā xatze ti'ya't, ū'tza' hua'chi tī takexmata xatze tachihuīn ē tzej tasca'tli. Tzej tatasu'yu palh ta'a'ka't'. Ixlipō'ktuca'n taka'lhī tū natalīmakapāxui Dios ē makapitzīn tzej taca'tzī. Xlaca'n hua'chi līcha'nat tū māstā'lh a'ktin ciento o tu'tumpu'xam o pu'xamācauj ixtahua'ca't — huanli Jesús.

Ixpālacata tū jā xatze līcha'nat

²⁴ Jesús cāhuanipālh tū līca'tzīni'can:

—Chī Dios māpa'ksini'nkō' nala hua'chi a'cxni' chā'tin chi'xcu' cha'nli līcha'nat na ixcā'tacuxtu. ²⁵ A'ktin cā'tzī'sni' līhuan ī'lhātāmā'lh chi'xcu', ixtā'lāquichlaktzi' quimā'ka'huani'lh tū jā tze līcha'nat. ²⁶ A'cxni' ī'stacmā'lh'tza' tacha'nān a'cxni' tasu'yulh tū jā tzeyā tacha'nān. ²⁷ Palaj tunca talakmilh ī'scujnu'nī'n chi'xcu' ē takelhasqui'nīlh ixpatronca'n: “¿Ē jā pō'ktu xatze līcha'nat cha'n'ti na mīncā'tacuxtu? ¿Chī lipu'nli huā'mā' tū jā tzeyā tacha'nān?” ²⁸ Ixtēcu' cākelhtīl: “Chā'tin quintā'lāquichlaktzi' quintlahuani'lh huā'mā'.” Palaj tunca tasācua'n takelhasqui'nīlh: “¿Ē lacasqui'na' na'ica'nāuj na'iccātampu'lhuyāuj tū jā tze pa'lhma'?” ²⁹ Xla' cākelhtīl: “E'ē. Palhāsā' nacātampu'lhuyā'tit nā xatze tacha'nān. ³⁰ Xatze nacāmāktēkāj lacxtim catastacli hasta a'cxni' na'ī'can. Na'iccāhuani tasācua'n tī nata'ī' palh pūla natataya tū jā tze pa'lhma' ē natapāchī' pixatunu' nalhcuyucan. Ā'līstān nata'ī' xatze tacha'nān ē natamāqui' na quimbodega.”

Xalīcha'nat mostaza

Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19

³¹ Jesús cāhuanipālh tū līca'tzīni'can:

—Chī natalīlhūhua'n tī nata'a'ka't'ni' Dios, ū'tza' nala hua'chi a'ktin xalīcha'nat mostaza tū cha'nli chā'tin chi'xcu' na ixti'ya't. ³² Huā'mā' līcha'nat ixlicāna' ā'chulā' xamacstī'na'j ē jā ixlipō'ktuca'n ā'makapitzīn līcha'nat. A'cxni' nastackō', ka'tla' nahuan hasta ixtā'chuntza' a'katin qui'hui'. Spūni'n natatlahua ixmāsekca'n na ixpekeni'n.

Levadura

Lc. 13:20-21

³³ Jesús līmāsu'yupālh:

—Chī Dios nalīmāpa'ksīni'n nala hua'chi levadura tū nalītlahua puscāt maktu'tun xatapūlhcān harina ē namakxteka hasta nalaklhtāyakō' ixtasquit.

Jesús līmāsu'yulh tū līca'tzīni'can

Mr. 4:33-34

³⁴ Pō'ktu huā'mā' Nē Jesús cāhuanilh tachi'xcuui't ē cālītā'chihuīna'nli tū līca'tzīni'can. Xmān chuntza' ixcā'tā'chihuīna'n. ³⁵ Chuntza' tlhualh ē ū'tza' līmākentaxtūlh tū huanli profeta a'cxni' tzo'kli huā'mā': Na'iccālītā'chihuīna'nān tū līca'tzīni'can; na'icuan catūhuālh tū tatzē'knī't hasta a'cxni' tzuculh tzamā' cā'quilhtamacuj.

Jesús māsu'yulh ixpālacata jā tze līcha'nat

³⁶ Xlītza'la Jesús cāmāxtekleki tachi'xcuhūi't ē xla' tanūlh nac chic. I'scujnu'nī'n talaktalacatzuna'jīlh ē tahuanihl:

—Caquilāhuaniuj tū huanicu'tun tū līca'tzīni'can ixpālacata jā tze ya līcha'nat.

³⁷ Palaj tunca Jesús cāhuanihl:

—Tī cha'nli xatze līcha'nat, ū'tza' Chī'xcu' xala' Tālmā'n. ³⁸ Ixcā'tacuxtu, ū'tza' tzamā' cā'quilhtamacuj. Xatze līcha'nat hua'chi xla'ca'n tī tā'tapa'ksī Dios. Tū jā tze līcha'nat hua'chi xla'ca'n tī tā'tapa'ksī skāhuī'ni'. ³⁹ Ixtā'lāquiclhaktzi' patrón tī mā'kahuanihl jā xatze līcha'nat, ū'tza' skāhuī'ni'. A'cxni' i'can, ū'tza' huanicu'tun a'cxni' nasputa tzamā' cā'quilhtamacuj. Tasācua'n tī nata'i' palhma', ū'tunu'n ángeles. ⁴⁰ Chuntza' chī nacāyacan jā tze ya palhma' ē nacālhcuycan, chu lacxtim na'a'kspula a'cxni' nasputa tzamā' cā'quilhtamacuj. ⁴¹ Chī'xcu' xala' Tālmā'n nacāmāpa'ksī ixángeles nacāyaya ixlīpō'ktuca'n tī tatlahua tū jā tze ē ixlīpō'ktuca'n tī tamāsu'yuni' ā'makapitzīn natatlahua tū jā tze. Nacāmāxtukō' jā xla' māpa'ksīni'n ⁴² ē nacāmānū jā nacālhcuycan. A'ntza' natacalhuan ē natalāxca ixtatzanca'n. ⁴³ Xla'ca'n tī tatlahua ixlīmāpa'ksīn Dios, xla'ca'n natatasu'yu jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Tzēhuani't natatasu'yu hua'chi a'cxni' xkaka chī'chīni'. Palh kexpa'tā'tit, cuenta catlahua'tit —huanli Jesús.

Tū līca'tzīni'can ixpālacata tumīn tū ixmā'cnūcani't

⁴⁴ Jesús cāhuanipālh:

—Tachihuīn ixpālacata chī Dios māpa'ksīni'nkō' tzē nalīmālakchā'nīcan lhūhua' tumīn tū mā'cnūcani't nac ti'ya't. Namin chā'tin chī'xcu' ē namacla huā'mā' tumīn. Xla' namā'cnūpala jā ixuī'lh. Līpāxuhua na'a'n nastā'kō' ixlīpō'ktu tū ka'lhī ē natamāhua huā'mā' ti'ya't jā mā'cnūca tumīn.

Tū līca'tzīni'can ixpālacata perla tū tapalaxla'

⁴⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Nā tachihuīn ixpālacata chī Dios māpa'ksīni'nkō', ū'tza' hua'chi chā'tin tamāhuana' tī cāputzatēlha chihuix xalactze tū huanican perlas. ⁴⁶ A'cxni' namacla a'ktin tū xatze ē tapalaxla', ē nastā'kō' ixlīpō'ktu tū ka'lhī ē na'a'n natamāhua tzamā' perla.

Tū līca'tzīni'can ixpālacata pūtayan tū pūchi'pacan squi'ti'

⁴⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Nā chī Dios māpa'ksīni'nkō' ū'tza' hua'chi a'ktin pūtayan tū pūchi'pacan squi'ti' ē tū mojōcan nac mar ē nacāmācutū kempālhūhua' squi'ti'. ⁴⁸ A'cxni' tzuma pūtayan, chī'pana'nī'n squi'ti' natalē'n nā ixquilhtūn mar ē a'ntza' natatahuī'la natalacsaca squi'ti'. Xatze squi'ti' nacāmōjōcan nac morralh ē tū jā xatze, nacāmaka'ncan. ⁴⁹ Chuntza' nala a'cxni' nasputa tzamā' cā'quilhtamacuj. Natataxtu ángeles ē nacālacmāxtu tī jā tze tachi'xcuhūi't na ixlacpu'na'i'tāta'ca'n xalactze. ⁵⁰ Jā tze tachi'xcuhūi't nacāmānūcan jā nacālhcuycan ē a'ntza' natacalhuan ē natalāxca ixtatzanca'n —huanli Jesús.

Xasāsti' catūhuālh ka'lhī ixtapalh ē nā xamakāstza' ka'lhī ixtapalh

⁵¹ Xlītza'la Jesús cākelhasqui'nīlh:

—Ē kexpa'tā'tit ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuanin?

Xla'ca'n takelhtīlh:

—Jē, Māpa'ksīni', iccākexmatāuj.

⁵² Palaj tunca cāhuanihl:

—A'cxni' chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn quiscujni' nahuan, xla' nala hua'chi chā'tin ixtēcu' chic. Ē huā'mā' chī'xcu' ka'lhī lhūhua' tū tapalaxla'

ē a'cxni' minī'ni' namāxtu catūhuālh xala' makāstza' ē a'cxni' minī'ni' namāxtu catūhuālh tū sāsti'cus. Chuntza' natlahua xamākelhtahua'kē'ni'.

Jesús a'lh nac Nazaret

Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30

⁵³ A'cxni' Jesús cāhuanikō'lh ixlīpō'ktuca'n tū līca'tzīni'can, a'lh ā'lacatin ⁵⁴ ē chā'lh nac Nazaret jā stacli. A'ntza' ixmāsu'yu na ixtemploca'n israelitas. Tī takexmatli talī'a'cnīlh ē talāhuanilh:

—Huā'mā' chī'xcu', ¿jāchu sca'tli huā'mā' talacapāstacni'? ¿Chī tzē cālītlahua tzamā' lī'a'cnīn? ⁵⁵ Ū'tza' huā'mā' ixka'hua'cha xua'ca' ē nā María ixtzī'. Ixtā'timīn cāhuanican Jacobo ē José ē Simón ē Judas. ⁵⁶ Ixlīpō'ktuca'n ixtā'timīn xapuscan nā huā'tzā' tahuī'lāna'lh na quincā'lacchicni'ca'n. ¿Jāchu sca'tli ixlīpō'ktu huā'mā'?

⁵⁷ Ū'tza' talīsītzī'lh ē talakmaka'lh Jesús. Xla' cāhuanilh:

—Chā'tin a'kchihuīna' nalakachi'xcu'huī'can calhāxcu'huālh jā na'a'n. Xmān xalanī'n na ixchic ē xalanī'n na ixcā'lacchicni' jā talakachi'xcu'huī'cu'tun.

⁵⁸ A'ntza' na ixcā'lacchicni' jā ta'a'ka'ī'lh ē ū'tza' Jesús jā lhūhua' lītlahualh lī'a'cnīn.

14

Chī nīlh Juan Mā'kpaxīni'

Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9

¹ Tzamā' quilhtamacuj Herodes gobernador ixuanī't nac estado Galilea. Māca'tzīnica ixpālacata Jesús. ² Herodes cāhuanilh ixtā'scujnu'nī'n:

—Ū'tza' huā'mā' Juan Mā'kpaxīni'. Lacastālcuana'nī't ixlacpu'na'ītātca'n nīnī'n. Ū'tza' lika'lhī lītlī'hui'qui tū lītlahua lī'a'cnīn.

³ Herodes ixmāstā'nī't līmāpa'ksīn cachi'paca Juan ē calē'nca nac pūlāchī'n nachī'can. Māchi'nīnī'lh ixpālacata Herodías tī ixpuscāt ixtā'tin Felipe ixuanī't.

⁴ Juan ixuanimā'lh Herodes:

—Jā minī'ni' chī lī'pina' Herodías hua'chi mimpuscāt.

⁵ Masqui Herodes ixmaknīcu'tun Juan, cājicua'ni'lh tachi'xcu'huī't. Xlaca'n tapuhanli Juan ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't.

⁶ A'cxni' Herodes lakchā'lh ixcā'ta, tlāhualh cā'tani'. Ixtzu'ma'jāt Herodías tlīlh na ixlacatīnca'n tī ixcā'invitarlīcanī't. Līmaka'pāxūilh Herodes ⁷ ē xla' huanilh ixmaxquī'lh tzu'ma'jāt catūxcu'huālh tū nasqui'ni'. ⁸ Palaj tunca xatzī' maxquī'lh talacapāstacni' ē tzu'ma'jāt squi'ni'lh Herodes chuntza':

—Caquima'xqui' chuhua'j ixa'kxāk Juan Mā'kpaxīni'. Calī'ta' a'ktin nac pulātu.

⁹ Ū'tza' līlīpuhanli Herodes chī ixmālacnūni'nī't tzu'ma'jāt. Tī ixcā'invitarlīcanī't takexmatli tū ixuanicanī't, ē ū'tza' jātza' la lakpalīlh ixtachi'huīn. Herodes māpa'ksīnī'lh camaxquī'ca. ¹⁰ Chuntza' macā'lh līmāpa'ksīn nac pūlāchī'n ē māmāyujūnīnī'lh ixa'kxāk Juan. ¹¹ Palaj tunca līmīnca a'kxāk a'ktin nac pulātu ē maxquī'ca tzu'ma'jāt ē xla' maxquī'lh ixtzī'.

¹² Palaj tunca tamīlh i'scujnu'nī'n Juan ē talē'lh ixmacni' ē tamā'cnūlh. Ā'līstān ta'a'lh tamāca'tzīnī Jesús.

Jesús cāmāhuī'lh a'kquitzis mīl chī'xcu'huī'n

Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14

¹³ A'cxni' māca'tzīnica Jesús, xla' tojōlh a'ktin nac barco ē a'lh ixtuntacut nac xcān jā jā tī ixa'nān. A'cxni' ca'tzīca jā ixa'mā'lh, lhūhua' tachi'xcu'huī't tataxtulh na ixcā'lacchicni' ē tastālani'lh catujan na ixquilhtūn xcān. ¹⁴ A'cxni'

Jesús taxtulh nac barco, cālaktzī'lh lhūhua' tachi'xcuui't ē cālakalhu'manli. Cāmātzeyīlh ta'jatatlani'n tī ixcālīmini'canī't.

¹⁵ A'cxni' i'smalanka'namā'lh'tza', i'scujnu'nī'n Jesús talakmilh ē tahuanihlh:

—Kōtanūtza' ē huā'tzā' jā nac cā'lacchicni'. Cacāmacapi tachi'xcuui't nata'a'n natatamāhua ixlīhua'ca'n nac cā'lacchicni'.

¹⁶ Jesús cākelhtīlh:

—Jā ixlacasqui'nca nata'a'n; cacāmāhuī'tit hui'xina'n.

¹⁷ Xlaca'n tahuanihlh:

—Quina'n jā tū icka'lhīyāuj xmān macquitzis pāntzīn ē tantu' squī'ti'.

¹⁸ Jesús cāhuanilh:

—Cacālī'ta'ntit.

¹⁹ Palaj tunca cāmāpa'ksīlh catatahui'lalh tachi'xcuui't nac cā'seketni'.

Palaj tunca Jesús cātayalh macquitzis pāntzīn ē tantu' squī'ti' ē talacayāhualh nac a'kapūn ē maxqui'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Cāche'keni'lh pāntzīn ē squī'ti' ē cāmāxqui'lh i'scujnu'nī'n. Xlaca'n tamāpitzīlh na ixpū'nanca'n tachi'xcuui't.

²⁰ Ixīpō'ktuca'n tachi'xcuui't tahuā'yalh ē taka'sli. A'cxni' tahuā'yankō'lh, scujnu'nī'n tamākēstokli lhūhua' xalacpītzun hasta tatzumalh pācāujtu' chā'xta tū quītāxtūlh. ²¹ Chi'xcuui'n tī tahuā'yalh xlaca'n a'kquitzis mil ē nā tahuā'yalh puscan ē lacstīn.

Jesús kelhtlā'huanli na ixkelhni' xcān

Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21

²² Xlītzā'la Jesús cāhuanilh i'scujnu'nī'n catatojōlh nac barco ē catapūlani'lh ixtuntacut nac mar. Xla' ixcāmācā'mā'lh tachi'xcuui't. ²³ A'cxni' ixcāmācā'nkō'ni't, Jesús ixlīmān tā'cxtunu'lh nac sipej na'orarīni' Dios. A'cxni' tzi'suanli, ixlīmān ixiu'lh a'ntza' ²⁴ lihuan i'scujnu'nī'n ixtatētāxtumā'nalh nac xcān nac barco. Ū'nulh ē ixpuput mar ixtatā'kayāhuamā'nalh ē tasno'kli barco.

²⁵ A'cxni' xkakalh, Jesús ixcālaktalacatzuna'jītēlha xlaca'n. Ixkelhtlā'huantēlha xcān. ²⁶ A'cxni' scujnu'nī'n talaktzī'lh chā'tin tī ixkelhtlā'huantēlha xcān, cāmekē'klhalh ē tajicua'ni'lh ē palha' tahuanihlh:

—iLakachuyayāuj!

²⁷ Jesús cāhuanilh:

—Catahuixcāni'tit ē jā cajicua'ntit. Quit tī icmimā'lh.

²⁸ Palaj tunca Pedro huanilh:

—Māpa'ksīni', palh ixlīcāna' hui'x, caquihua'ni' ē na'ickelhtlā'huancān na'iclapāxtokān.

²⁹ Jesús huanilh:

—Cata't.

Palaj tunca Pedro tacutli nac barco ē tzuculh kelhtlā'huancān nalakapāxtoka Jesús. ³⁰ A'cxni' makca'tzīlh palha' ū'ni', jicua'nli ē tzuculh tā'cnū ē palha' huanli:

—iCaquimakapūtāxtu, Māpa'ksīni'!

³¹ Palaj tunca Jesús macachi'palh ē huanilh:

—Xmān macstī'na'j a'ka'i'ya'. ¿Tū ixpālacata jā quīlīpāhua'na'?

³² A'cxni' xlaca'n tatojōlh nac barco, ca'cs lalh ū'ni'. ³³ Palaj tunca xlaca'n tī ixtahui'lāna'lh nac barco talaktaquīlh pūtalh Jesús ē tahuanihlh:

—Ixlīcāna' hui'x i'Ska'ta' Dios.

Jesús cāmātzeyīlh ta'jatatlani'n xalanī'n nac cā'lacchicni' Genesaret

Mr. 6:53-56

³⁴ Ta'ah' ixtuntacut nac xcān ē tachā'lh nac ti'ya't jā huanican Genesaret.

³⁵ A'cxni' tachi'xcuui't xalanī'n a'ntza' talakapasli Jesús, tamāca'tzīnī'lh

calhāxcuhuālh nac tzamā' ti'ya't. Cālīmini'ca lhūhua' ta'jatatlani'n jā ixu'i'lh Jesús. ³⁶ Tasqui'ni'lh cāmakxtekli xmān ixtaxa'malh ixtampān ixlu'xu'. Tatzeyalh ixlipō'ktuca'n tī taxa'malh.

15

Tū cālactlahua chi'xcuui'n

Mr. 7:1-23

¹ Palaj tunca makapitzīn fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn talaktalacatzuna'jīlh Jesús. Ixtaminī'ta'ncha' cā'lacchicni' Jerusalén ē takelhasqui'nīlh:

² —Miscujnu'nī'n, ¿tū ixpālacata jā takexmatni' ixtahui'latca'n quinapapana'ca'n? Jā tamakacha'ka'n chī ixlacasqui'nca a'cxni' natahuā'yan.

³ Jesús cākelhasqui'nīlh:

—Nā hui'xina'n, ¿tū ixpālacata mākēnu'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios nacāmākentaxtūyā'tit mintahui'latca'n? ⁴ Dios huanli: “Cacālakachi'xcuui' mintāta' ē mintzī'.” Nā huanli: “Camaknīca tī cachihuālh huani ixtāta' o ixtzī'.” ⁵ Hui'xina'n xtum hua'nā'tit. Hui'xina'n māsu'yuyā'tit palh chā'tin chi'xcu' tze nahuani ixtāta' o ixtzī': “Jāla icmaktāyayān. Ixlipō'ktu tū icka'lhī icmālacnū'ni'ntza' Dios.” ⁶ Hui'xina'n māsu'yuyā'tit palh chā'tin chuntza' nahuan, jātza' ixlacasqui'nca xla' namaktāya ixtāta' o ixtzī'. Chuntza' hui'xina'n mākēnu'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios ē māsu'yuyā'tit ixlacasqui'nca namākentaxtūcan mintahui'latca'n. ⁷ ¡Tlahua'pā'na'ntit a'ktu' milacanca'n! Ixlicāna' chī cālīchihuāna'ni' hui'xina'n profeta Isaías a'cxni' tzo'kli huā'mā:

⁸ Tzamā' tachi'xcuui't xmān tahuan quintalakachi'xcuui'.

Jā talacapāstaca tū iccālīmāpa'ksīlh.

⁹ Jā tū līmācuan chī quilaktaquilhpūta.

Tū tamāsu'yu, ū'tza' xmān ixtalacapāstacni'ca'n chi'xcuui'n.

Chuntza' tzo'kli Isaías chī huanli Dios.

¹⁰ Palaj tunca Jesús cāta'satīnīlh tachi'xcuui't ē cāhuanilh:

—Caquilākexmatni'uj ē caca'tzītīt: ¹¹ Jā ū'tza' tū naquilhtanū chi'xcu' ē chuntza' nalīka'lhī ixcuenta. Tū jā tze tachihuīn tū naquilhtaxtu chi'xcu', ū'tza' nalīka'lhī ixcuenta.

¹² Palaj tunca i'scujnu'nī'n talaktalacatzuna'jīlh ē tahuanilh Jesús:

—¿Ē ca'tziya' palh cālīmakasītzī'ya' fariseos chī hua'na'?

¹³ Xla' cākelhtīlh:

—Catūxcuhuālh līcha'nat tū jā cha'nli quinTāta' xala' nac a'kapūn, ū'tza' natampu'lhucan pō'ktu ixtankēxē'k. ¹⁴ Cacāmākxtektit fariseos. Xlaca'n hua'chī lakatzī'nī'n tī talē'n ā'makapitzīn lakatzī'nī'n. Palh chā'tin lakatzī'n napekechi'palē'n ixtā'lakatzī'n, ixchā'tuca'n natatamakahuasa jā pulhucunucanī't.

¹⁵ Palaj tunca Pedro huanilh Jesús:

—Caquilāhuaniuj tū huanicu'tun huā'mā' tū huanti.

¹⁶ Jesús huanilh:

—¿Ē jā kexpa'tā'tit nūn hui'xina'n? ¹⁷ Ca'tziyā'tit catūxcuhuālh tū naquincāquilhtanūyān, ū'tza' natojō na quimpūlacni'ca'n ē ā'līstān nataxtu. ¹⁸ Tachihuīn tū naquincāquilhtaxtuyān, ū'tza' tū lacapāstacni'tauj pūla. Ū'tza' nalītasu'yu palh tze quina'n o jā tze. ¹⁹ Chuntza' chī lacapāstacna'n chi'xcu', chuntza' natlahua: namaknīni'n, o naka'lhī ixtā'lapāxqui'n, o naka'lhāna'n, o na'a'kskāhuī'nin, o na'a'ksa'nīni'n. ²⁰ Pō'ktu tzamā' tū jā tze tū tlahua, ū'tza'

nalactlahua chi'xcu'. Palh nahuā'yan a'cxni' jā macacha'ka'nī't chuntza' chī ixtahui'latca'n Fariseos, ū'tza' jātū huanicu'tun.

Puscāt xamini' a'ka't'lh Jesús

Mr. 7:24-30

²¹ Jesús taxtulh a'ntza' ē a'lh ā'lacatin jā tahui'lāna'lh a'ktu' cā'lacchicni' tū huanican Tiro ē Sidón. ²² Ixui'lacha' chā'tin puscāt xala' nac tzamā' ti'ya't jā huanican Canaán. Xla' jā israelita ixuanī't. Lakmilh Jesús ē huanilh:

—Māpa'ksīni', hui'x ī'xū'nātā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj; caquilakalhu'ma'nti. Quintzu'ma'jāt ka'lhī jā tzeza ū'ni' ē palha' pātīni'n.

²³ Jesús jā tū likelhtīlh. Palaj tunca tamilh i'scujnu'ni'n ē tahuanihl:

—Tzamā' puscāt quincāstālani'yan ē ta'satēlha. Cama'capi a'jnanu'.

²⁴ Palaj tunca Jesús huanilh:

—Dios quimacaminī't na'iccāmakapūtaxtū xmān tī israelitas.

²⁵ Puscāt laktalacatzuna'jilh ē tatzokostani'lh Jesús ē huanilh:

—iMāpa'ksīni', caquimaktāya'!

²⁶ Jesús kelhtīlh:

—Jā minī'ni' maktīcan ixpāntzīnca'n lacstīn ē nacāmaxquī'can līchichīn. (Chuntza' huanilh ixpālacata israelitas jā ixtalakachi'xcuhui' tī jā israelitas ē ixcāmāpācuhūi chichīn.)

²⁷ Xla' huanilh:

—Jē, ixlicāna', Māpa'ksīni'. Masqui icca'tzītza', chichīn tzē natasacua' tū nauyuja na ixmesa ixtēcu'ca'n.

²⁸ Palaj tunca Jesús kelhtīlh:

—Tzej a'ka't'ya', puscāt. Calalh chī quisqui'ni'ya'.

Tzamā' puntzuna' palaj tunca tzezanli ixtzu'ma'jāt.

Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlani'

²⁹ Jesús taxtulh a'ntza' ē tētaxtulh ixquilhtūn lago Galilea. Ā'listān tā'cxtunu'lh nac sipej ē a'ntza' tahui'lh. ³⁰ Līlhūhua' tachā'lh jā ixui'lh ē talīmini'lh lū'ntū'nunī'n ē lakatzī'nī'n ē tī kō'ko'n ixtahuanī't ē tī macastuntu'lu'n ixtahuanī't ē lhūhua' ā'makapitzīn ta'jatatlani'n. Cāmāpī'ca nac ti'ya't lacatzuna'j ixtujan Jesús ē xla' cāmātzeyīlh ixlipō'ktuca'n.

³¹ Tachi'xcuhui't talī'a'cnīlh chī tachihuīna'nli tī kō'ko' ixtahuanī't ē chī tze tahuani' ixtmacanca'n macastuntu'. Ē tī ixtalū'ntū'nunī't tzej tatlā'huanli ē lakatzī'nī'n talacahuāna'lh. Ū'tza' talī'a'cnīlh tachi'xcuhui't. Tatzuculh tamakapāxūi Dios tī ixDiosca'n israelitas.

Jesús cāmāhuī'lh a'ktā'ti' mil chi'xcuhui'n

Mr. 8:1-10

³² Palaj tunca Jesús cāta'sani'lh i'scujnu'ni'n ē cāhuanilh:

—Iccālakalhu'man tachi'xcuhui't. Tu'tuma'jtza' quintatā'lahui'lāna'lh huā'tzā' ē jātza' taka'lhī tū tahua'. Palh na'iccāmacā'n na ixchicca'n ē jā tahuā'yanī't, palhāsā' nataxaljua'n nan nac tej.

³³ Palaj tunca i'scujnu'ni'n tahuanihl:

—¿Chī nalika'lhīyāuj lihua't tū natalika'sa? Lhūhua' tachi'xcuhui't ē jā tī huī'lh huā'tzā'.

³⁴ Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Chī maclā't pāntzīn ka'lhī'yā'tit?

Xlaca'n takelhtīlh:

—Mactojon ē makapitzīn xalacstīn squi'ti'.

³⁵ Palaj tunca Jesús cāmāpa'ksīlh catatahui'lalh tachi'xcuhui't nac ti'ya't.

³⁶ Xla' cātayalh mactojon pāntzīn ē squi'ti' ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios.

Palaj tunca cāmāpitzini'lh ē cāmaxquī'lh ī'scujnu'nī'n ē xluca'n cāmaxquī'lh tachi'xcuhui't. ³⁷ Ixlipō'ktuca'n tahuā'yalh ē talīka'sli. Ā'listān xalacpītzun tū taquītāxtūlh cāmātzumalh pātojon chā'xta. ³⁸ Tī tahuā'yalh, xluca'n a'ktā'ti' mīl chī'xcuhui'n. Nā tahuā'yalh puscan ē lacstīn. ³⁹ Ā'listān Jesús cāmacā'lh tachi'xcuhui't ē tojōlh nac barco ē a'lh nac a'ktin ti'ya't jā huanican Magdala.

16

Fariseos ē saduceos tasqui'nli lī'a'cnīn

Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56

¹ Fariseos ē saduceos talaka'lh Jesús. Ixtalīlaktzi'ncu'tun, ē tasqui'nli a'ktin lī'a'cnīn tū nalitasu'yu Jesús xala' nac a'kapūn. ² Xla' cākelhtīlh:

—A'cxni' tā'cnūmā'lh chī'chini' hui'xina'n hua'nā'tit: “Jā catimīlh xcān ixpālacata tzu'tzo'ko a'kapūn.” ³ Palh tzi'saj, hua'nā'tit: “Chuhua'j namin xcān ixpālacata tzu'tzo'ko a'kapūn ē pucusī'lh.” ¡Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Tzē namālakchipini'yā'tit palh namin xcān a'cxni' laktzi'nā'tit a'kapūn. Masqui laktzi'nā'tit lī'a'cnīn tū ictlahua, jā a'ka'tīni'yā'tit Dios quimacamilh. ⁴ Tachi'xcuhui't tī tahui'lāna'lh chuhua'j jā tze ē jā ta'a'ka'tī' ē xluca'n tasqui'n lī'a'cnīn. Jā nacāmāsu'yuni'can lī'a'cnīn; xmān naquina'kspula chuntza' chī a'kspulalh Jonás —huanli Jesús.

Cāmakxteklī ē a'lh.

Jesús cāmāsu'yuni'lh ī'scujnu'nī'n cuenta catatlahualh fariseos

Mr. 8:14-21

⁵ A'cxni' scujnu'nī'n ta'lh ixtuntacut nac xcān, jā talē'lh pāntzīn. Ix-tapātza'nkānī't. ⁶ Palaj tunca Jesús cāhuanīlh:

—Cuenta catlahua'tit ixlevaduraca'n fariseos ē saduceos.

⁷ Scujnu'nī'n talātā'chihuīna'lh ē talāhuanīlh:

—Chuntza' huanli ixpālacata jā līmiuj pāntzīn.

⁸ Jesús ixca'tzī tū ixtalāhuanimā'nalh ē chī xluca'n jā ixtaca'tzī ixlīchihuīna'mā'lh tū ixtamāsu'yu fariseos. Ū'tza' cālīhuanīlh:

—¿Tū ixpālacata lī'a'ktuyunā'tit pāntzīn tū jā līta'ntit? ¡Xmān macsti'na'j a'ka'tiyā'tit! ⁹ ¿Ē jāna'j ca'tziyā'tit? ¿Ē jā'tza' lacapāstacā'tit macquitzis pāntzīn tū iccāmāpitzini'lh a'kquitzis mīl chī'xcuhui'n? ¿Chī pālā't chā'xta cālīmātzumatit xalacpītzun? ¹⁰ Calacapāstactit mactojon pāntzīn tū iccāmāpitzini'lh a'ktā'ti' mīl chī'xcuhui'n. ¿Chī pālā't chā'xta cālīmātzumatit xalacpītzun? ¹¹ ¿Tū ixpālacata jā ca'tziyā'tit palh jā pāntzīn xa'iclīchihuīna'mā'lh a'cxni' iccāhuanin cuenta ixtlahua'tit ixlevaduraca'n fariseos ē saduceos?

¹² Palaj tunca taca'tzīlh Jesús jā ixcāhuaninī't cuenta ixtatlahualh ixlevadura pāntzīn. Ixcāhuanicu'tun palh cuenta ixtatlahualh ixtamāsu'yunca'n fariseos ē saduceos.

Pedro līmāsu'yulh Jesús ū'tza' Cristo

Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21

¹³ A'cxni' Jesús chā'lh jā huanican Cesarea Filipino, cākelhasqui'nīlh ī'scujnu'nī'n:

—Tachi'xcuhui't, ¿chī tahuan quimpālacata quit tī Chī'xcu' xala' Tālmā'n?

¹⁴ Xluca'n takelhtīlh:

—Makapitzīn tahuan mat hui'x Juan Mā'kpaxīni'. Ā'makapitzīn tahuan mat hui'x Elías. Ā'makapitzīn tahuampala mat hui'x Jeremías o a'chā'tin a'kchihuīna'.

¹⁵ Palaj tunca cākelhasqui'nīlh:

—Ē hui'xina'n ¿chī hua'nā'tit tīchu quit?

¹⁶ Palaj tunca Simón Pedro huanilh:

—Hui'x Cristo ti xa'icka'lhimā'nauj ē i'Ska'ta' Dios xaxlicāna'.

¹⁷ Jesús kelhtilh:

—Lipāxuhua hui'x, Simón ixka'hua'cha Jonás. Huā'mā' talacapāstacni' jā tamāsu'yuni'n chixcuhui'n. Xmān Dios māca'tzīnīn. ¹⁸ Quit icuaniyān hui'x Pedro ē ū'tza' mintacuhuini' huanicu'tun “chihuix.” Hui'x nalaya' hua'chi chihuix tū nalimātzucucan quintemplo. Ixlipō'ktuca'n tū ta'a'ka'ī', jāla caticāskāhuī'ca; nūn līnīn jāla caticāskāhuī'lh. ¹⁹ Quit na'icmaxqui'yān lītlī'hui'qui ē nacāmāpa'ksī'ya' xlaca'n tī tatapa'ksīni' Dios. Tū hui'x makxteka tatlahua tī ta'a'ka'ī' huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, nā nala chuntza' nac a'kapūn. Tū hui'x jā makxteka tatlahua tī ta'aka'ī' huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, nā chuntza' calalh nac a'kapūn.

²⁰ Palaj tunca Jesús cāmāpa'ksīlh i'scujnu'nī'n jā catitahuanilh jā tī chā'tin palh ū'tza' Cristo tī ixka'lhimā'ca.

Jesús māca'tzīnīn'lh chī nani

Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27

²¹ Palaj tunca Jesús tzuculh cāmāsu'yuni' i'scujnu'nī'n chuntza':

—Ixlacasqui'nca na'ica'n nac Jerusalén. A'ntza' naquintamakapātīnīn xanapuxcu'nu' xala' nac templo ē xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nīn līmāpa'ksīn. Naquintamakni. Ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclastālancuana'n.

²² Palaj tunca Pedro lē'lh lacapunchuna'j ē tzuculh tā'lāhuan ē tzē'k huanilh:

—iMāpa'ksīni', jā camakxteklī Dios! jā cati'a'kspulan chuntza'!

²³ Jesús talakspi'tli ē huanilh Pedro:

—iCatakēnu'! Hui'x lacapāstacna' chuntza' chī skāhuī'ni'. Hui'x quimāmakchu'yī'ya'. Hui'x jā ka'lhī'ya' ixtalacapāstacni' Dios.

²⁴ Palaj tunca Jesús cāhuanilh i'scujnu'nī'n:

—Palh catixcuhūālh quintā'tapa'ksīcu'tun quit, jātza'la catilacapāstaclī xmān tū ū'tza' lacasqui'n. Calīhui'līlh natlahua quintalacapāstacni' masqui capātīnī'lh chuntza' chī quit na'icpātīnī'n ē caquistālani'lh.

²⁵ Tī ta'a'kapūtaxtucu'tun tū natalipātīnī'n quimpālacata, jā catitaka'lhīlh ixlatamatca'n tū jā catilaksputli. Tī natapātīnī'n masqui catalīnīlh quimpālacata, xlaca'n nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilaksputli. ²⁶ Palh chā'tin chī'xcu' ixtlajakō'lh ixlipō'ktu xala' nac cā'quilhtamacuj, jā tū limacuan palh jā ka'lhī ixlatamat tū jā catilaksputli. Jā tū a'nan tū xla' tzē namāstā' ē naka'lhī ixlatamat tū jā catilaksputli. ²⁷ Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n ē na'icmimpala ē na'icka'lhī ixlītlī'hui'qui xaTāta' ē na'icxkaka chī xkaka quīnTāta' nac a'kapūn. Naquintatā'min quīnāngeles. A'cxni' na'icmin, chā'tunu' naxoko chuntza' chī tlahuani't palh tze o jā tze. ²⁸ Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Makapitzīn tī tahuī'lāna'lh huā'tzā' chuhua'j ē xlaca'n jā catitanīlh a'cxni' jāna'j naquilkaktzi'ncan quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n a'cxni' na'icmimpala na'icmāpa'ksīni'n.

17

Xkakalh Jesús

Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36

¹ Ixliłakachāxan quilhtamacuj Jesús cālē'lh Pedro ē Jacobo ē Juan tī ixtā'tin Jacobo ē tatā'a'lh. Xmān ixkelhatā'ti'ca'n ta'alh a'ktin nac sipej tālmā'n ē tatā'cxtulh. ² A'ntza' talakpalīlh Jesús ē xtum ixtasu'yu na ixlacatīnca'n. Ixlacan Jesús xkakalh hua'chi chī xkaka chī'chini' ē ixlu'xu' stala'nka'

huanli hasta xkakalh. ³ Palaj tunca cātasu'yuni'lh Moisés ē Elías tī ixtatā'chihuīna'mā'nalh Jesús. ⁴ Palaj tunca Pedro huanilh Jesús:

—Māpa'ksini', xalitze hui'lāna'uj huā'tzā'. Palh lacasqui'na', quina'n na'icyāhuayāuj a'ktu'tun mū'xta'ka'. A'ktin mila' nahuan ē a'ktin ixla' Moisés ē a'ktin ixla' Elías.

⁵ Ixchihuīna'mā'lhcus Pedro ē milh a'ktin poklhnu' snapapa ē cālītamacsti'li'lh. Takexmatli a'ktin tachihuīn nac poklhnu' ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' quiSka'ta' ē laktza' icpāxqui'. Xla' quimakapāxui. Cakexpa'ttit tū huan.

⁶ A'cxni' scujnu'nī'n takexmatli huā'mā' tachihuīn, lacataj tatamā'lh ē tajicua'nli. ⁷ Palaj tunca Jesús cālaktalacatzuna'jilh ē cāxa'malh ē cāhuanilh:

—Catāqui'tit ē jā cajicua'ntit.

⁸ A'cxni' tatāqui'lh ē talaktzī'lh, jā tī chā'tin ixa'nān, xmān Jesús.

⁹ A'cxni' ixtatayujmā'nalh nac sipej, Jesús cāmāpa'ksilh:

—Jā tī chā'tin catihua'ni'tit tū laktzī'ntitcus. Jā catihua'ntit hasta a'cxni' Chī'xcu' xala' Tālmā'n nalacastālanacuana'n na ixlacpu'na'ī'tātca'n nīnī'n.

¹⁰ Palaj tunca scujnu'nī'n takelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Tū ixpālacata tahuan xamākelhtahua'ké'ni'nī'n līmāpa'ksīn palh xapūla namin Elías ē ā'listān namin Cristo tī Dios namacamin'?

¹¹ Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna' huā'mā'. Pūla namin Elías ē nalaccāxtlahuakō' ixlīpō'ktu.

¹² Iccāhuanīyān milhtza' tī huanican Elías ē jā tī lakapasli. Chī'xcuhuī'n tatlahuani'lh chuntza' chī ixtalacasqui'n. Nā chu chuntza' Chī'xcu' xala' Tālmā'n namakapātīnīncan —cāhuanilh.

¹³ Palaj tunca scujnu'nī'n taca'tzilh a'cxni' Jesús huanli ixminī'ttza' Elías, ixlīchihuīna'mā'lh Juan Mā'kpaxīni'.

Jesús mātzeyīlh chā'tin ka'hua'cha tī ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'

Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43

¹⁴ A'cxni' tachā'lh jā ixtahui'lāna'lh tachi'xcuhuī't, chā'tin chī'xcu' laktalacatzuna'jilh ē tatzokostani'lh Jesús ē huanilh:

¹⁵ —Māpa'ksini', calakalhu'ma'nti quinka'hua'cha. Paxnīni'n ē palha' pātīni'n. Makhūhua'tza' chī'chinli nac macscut ē tojōlh nac xcān.

¹⁶ Iccālīmini'lh miscujnu'nī'n ē jāla tamātzeyīlh.

¹⁷ Jesús cāhuanilh:

—¿Hui'xina'n tachi'xcuhuī't tī jā tzej lacapāstacna'nā'tit ē jā a'ka'ī'yā'tit! ¿Hasta jā'cxni' na'iccātā'tahui'layān hui'xina'n ē jā nakexpa'tā'tit? ¿Hasta jā'cxni' na'iccātāyani'yān hui'xina'n? Caquili'ta'ni' ka'hua'cha.

¹⁸ Palaj tunca Jesús lacaquilhñilh jā tzeyā ū'ni' ē palaj tunca taxtuni'lh ka'hua'cha. Xamaktin tzeyanli.

¹⁹ Ā'listān scujnu'nī'n ixlīmānca'n ixtatā'chihuīna'mā'nalh Jesús ē takelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata quina'n jāla icmāxtuni'uj ka'hua'cha jā tzeyā ū'ni'?

²⁰ Jesús cākelhtīlh:

—Hui'xina'n jā a'ka'ī'yā'tit. Ū'tza' jāla līmāxtutit. Ixlicāna' tī iccāhuanīyān. Palh lī'a'ka'ī'yā'tit ixlīpō'ktu milīstacna'ca'n masqui tzucupā'na'ntitcus a'ka'ī'yā'tit, tze ixa'ni'tit huā'mā' sipej: “Catapānu huā'tzā' ē capit ā'lacatin”, ē sipej natapānū. Jā tū a'nān tū jāla catitlahua'tit palh ixlīcāna' a'ka'ī'yā'tit.

²¹ Huā'mā' jā tzeyā ū'ni' hua'chī jāla māxtucan. Xmān tze namāxtucan palh nalīhui'liyā'tit jā catihua'ya'ntit ē natlahua'yā'tit oración.

Jesús māca'tzīnīni'mpāl̄h chī nani

Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45

²² A'cxni' ixtatētaxtumā'nal̄h nac estado Galilea, Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n: —Quit Chi'xcu' xala' Tālhmā'n ē naquimacamāstā'can na ixmacanca'n chi'xcuhuī'n. ²³ Xlaca'n naquintamaknī ē ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālancuana'n —cāhuanilh.

Huā'mā' tachihuīn cālīmakalīpuhuanli.

Chī Jesús līxokolh tū ixtla' templo

²⁴ A'cxni' Jesús ē ī'scujnu'nī'n tachā'lh nac cālaccichni' Capernaum, talakmilh Pedro tū ixtamātā'jīni'n nac templo. Takelhasqui'nīlh:

—¿Ē jā xoko tū ixtla' templo mimākelhtahua'kē'ni'?

²⁵ Pedro cākelhtīlh:

—Xoko.

Palaj tunca a'cxni' Pedro tanūlh nac chic, Jesús pūla chihuīna'nli ē huanilh:

—¿Chī puhua'na', Simón? Reyes xalanī'n huā'mā' cā'quilhtamacuj, ¿tīchu mātā'jīni'n līxokot? ¿Ē cāmātā'jī tī māpa'ksīni'n o tī māpa'ksīcan?

²⁶ Pedro kelhtīlh:

—Mātā'jīcan tī māpa'ksīcan.

Jesús huanilh:

—Ē jā taxoko xlaca'n tī tatapa'ksīni' rey. QuinTāta' nac a'kapūn hua'chi rey ē quina'n tapa'ksīni'yāuj xla'. ²⁷ Masqui chuntza', jā cāmakasītzī'ncu'tunāuj tī tamātā'jīni'n. Ē capit nac lago ē camojo' minanzuelo. Squi'ti' tū pūla namācutūya', namākelhpitziya' ē namacla'ya a'ktin tumīn. Ū'tza' na'a'cchā'n tū nalīxokocan. Calī'pi ē nalīxoko'ya' chī quinchā'tu'ca'n.

18

Tī ā'chulā' ixlacasqui'nca

Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48

¹ Palaj tunca scujnu'nī'n talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē takelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu ā'chulā' ixlacasqui'nca jā Dios māpa'ksīni'nkō'?

² Palaj tunca Jesús māta'satīnīni'lh chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha ē yāhualh na ixlacpu'na'i'tātca'n ³ ē cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Palh hui'xina'n jā talakpalī'yā'tit ē nalītaxtuyā'tit hua'chi chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha, jā catitanū'tit jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

⁴ Chuntza' catīxcuhuālh tī ā'chulā' ixlacasqui'nca jā Dios māpa'ksīni'nkō', ū'tza' huā'mā' tī jā ka'tla' makca'tzī ē na'a'ka'ī' chī lacstīn ta'a'ka'ī'. ⁵ Catīxcuhuālh tī quintapa'ksīni' quit ē ū'tza' nalīpāxqui' chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha hua'chi huā'yālh, ū'tza' hua'chi quit quimpāxqui'.

Jesús līmāsu'yulh tī tatlahuani' tū jā tze ā'makpitzīn

Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2

⁶ Jesús cāhuanipāl̄h:

—Palh catīhuālh chihuīna'makasītzī' chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha tī quina'ka'ī'ni' ē chuntza' ka'hua'cha nalītlahua tū jā tze, huā'mā' chi'xcu' jā tze. Xatze ixpīxchī'hua'ca'ca a'ktin ka'tla' chihuix ē ixmojōca nac mar jā pūlhāmā'n ē najīcsua'. ⁷ ¡Koxa tīla tachi'xcuhuī't xalanī'n cā'quilhtamacuj ixpālacata jā tze tū huī'lh! Pō'ktu huī'lh tū nacāmāmakahuasī tachi'xcuhuī't. ¡Koxa tītala xlaca'n tī tamāmakahuasī ā'makpitzīn ē tamātlahuī tū jā tze!

⁸ 'Chuntza' palh mimacan o mintujan nalitlahua'ya tū jā tze, xatze ixmacacā'yuju'ca' o ixtantucā'yuju'ca' ē jā catilitlahua' tū jā tze ixpālacata mimacan o mintujan. Ā'chulā' tze palh naka'lhī'ya' milatamat tū jā catilakspuṭli masqui macastuntu'lu' hui'x; ē jā tze palh namacapinca'na' nac macscut pō'ktu quilhtamacuj. ⁹ Jā tze palh milakastapun nalaktzī'n catūhuālh ē ū'tza' nalitlahuacu'tuna' tū jā tze. Xatze ixmāxtu ē ixmaka' ē jā ixtlahua' tū jā tze ixpālacata milakastapun. Ā'chulā' tze palh naka'lhī'ya' milatamat tū jā catilakspuṭli masqui lakakentin hui'x; ē jā tze palh namacapinca'na' nac macscut pō'ktu quilhtamacuj ixpālacata a'ktu' milakastapun —huanli Jesús.

Purecu' tū ixtza'nkānī't

Lc. 15:3-7

¹⁰ Jesús cāhuanipālh:

—Jā catilakmaka' jā tī chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha. Iccāhuaniyān nac a'kapūn ixāngelesca'n lacstīn pō'ktu quilhtamacuj tatāya na ixlacaṭīn quinTāta' xala' nac a'kapūn. ¹¹ Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē icmilh iccāmakapūtaxtū tī jā ixtaka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli. Xlaca'n hua'chi purecu' tū xatza'nkān ixtahuani't.

¹² ¿Chī puhua'nā'tit? Palh chā'tin chi'xcu' cāka'lhī a'ktin ciento purecu' ē palh lakatin namakatzā'nkā, ¿tū natlahua? Nacāmakxteka ā'makapitzīn noventa y nueve jā tahuā'yamā'nal nac cā'seketni'. Na'a'n naputza purecu' tū makatzā'nkānī't. ¹³ A'cxni' namacla, ixlīcāna' ā'chulā' nalīpāxuhua ixpālacata huā'mā' purecu' tū maclalh ē jā ā'makapitzīn noventa y nueve tū jā tatza'nkālh.

¹⁴ MinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn nā chuntza' jā lacasqui'n natza'nkā jā tī chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha. Lacasqui'n nataka'lhī ixlatamat tū jā catilakspuṭli —huanli Jesús.

Jesús māsu'yulh ixlacasqui'nca natalāmātza'nkēna'ni' lītā'timīn

Lc. 17:3

¹⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Palh mintā'tin tlahuani'yān tū jā tze, catā'chihuīna' ixlīmān ē namāca'tzīnī'ya'. Palh xla' cuenta tlahua, chuntza' hui'x maktāyani'ta' ē jātza' natlahuapala tū jā tze. ¹⁶ Palh mintā'tin jā cuenta tlahua a'cxni' tā'chihuīna'na', cacāmāta'satīni' ā'chā'tin o chā'tu' tī nacā'tā'lakpina' ē natakexmata tūchu ixpālacata lītā'chihuīna'na' mintā'tin. ¹⁷ Palh jāna'j cuenta tlahua, nacāhuanī'ya' tī ta'a'ka'ī' a'cxni' natatakēstoka. Palh chuntza' jā cuenta tlahua, ixlacasqui'nca nalaktzī'na' hua'chi chā'tin tī jā a'ka'ī'ni' Dios o hua'chi chā'tin mātā'jīni' tī a'kskāhuī'nin.

¹⁸ 'Ixlīcana' tū iccāhuaniyān. Tū hui'xina'n jā namakxteka'tit tū tlahuacan huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, nā chuntza' nahuacan nac a'kapūn. Tū hui'xina'n namakxteka'tit natlahuacan huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, nā chuntza' nahuacan nac a'kapūn.

¹⁹ Nā iccāhuanipalayān palh chā'tu' hui'xina'n huā'tzā' nac ti'ya't ē lacxtim puhua'nā'tit tū nasqui'ni'yā'tit Dios a'cxni' na'orarliyā'tit, quinTāta'ca'n Dios xala' nac a'kapūn nacāmaxqui'yān tū squi'ni'yā'tit. ²⁰ Chuntza' a'ntza' jā natatakēstoka chā'tu' o kelhatu'tun quimpālacata, a'ntza' quit na'ictahuī'la na ixlacpu'na'ī'tātca'n —huanli Jesús.

²¹ Palaj tunca Pedro laktalacatzuna'jilh Jesús ē kelhasqui'nīlh:

—Māpa'ksīni', ¿chī maklā't na'icmātza'nkēna'ni' quintā'tin a'cxni' naquintlahuani' tū jā tze? ¿Ē maktojon na'icmātza'nkēna'ni'?

²² Jesús kelhtilh:

—Quit já icuaniyān xmān maktojon; quit icuaniyān ā'maklhūhua' maktojon namātza'nkēna'ni'ya'.

Jesús cāhuanilh tū līca'tzīni'can chā'tin scujni' tī jā mātza'nkēna'ni'lh ā'chā'tin

²³ Jesús cāhuanipālh:

—Chuntza' chī Dios nalīmāpa'ksīni'n tzē nalīmālakchā'nī hua'chi chā'tin rey tī cāmātā'jīlh ī'scujnu'nī'n. ²⁴ Ixtzucumā'lhucos a'cxni' līmini'ca chā'tin tī ixmaklaclē'n lhūhua' tumīn. ²⁵ Ī'scujni' jā ixka'lhī tū nalīxoko, ē ū'tza' rey līmāpa'ksīlh cacāstā'maxquī'ca ā'chā'tin ixtēcu' tasācua'. Ē ā'nā cāstā'maxquī'lh ixpuscāt ē ixlacstīn ē ixlīpō'ktu tū ixka'lhī. Chuntza' tzē nalīxoko tū ixlaclē'n. ²⁶ Palaj tunca ī'scujni' tatzokostani'lh ixfatrōn ē squi'ni'lh: “Caquilakalhu'ma'nti, quimpatrōn, ē na'icxokonu'ni'kō'yān.” ²⁷ Ixfatrōn lalalhu'manli ē mātza'nkēna'ni'lh tū ixlaclē'n ē makxtekli ca'a'lh.

²⁸ Xmān taxtulh tzamā' tasācua' ē tā'lāpāxtokli ā'chā'tin ixtā'tasācua' tī ixmaklaclē'n xmān macstī'na'j' tumīn. Tzuculh pixpi'ta ē huanilh: “¡Caquixokonu'ni' tū quilacī'pini'ya'!” ²⁹ Palaj tunca tī ixtā'tasācua' tatzokostani'lh ē squi'ni'lh: “Caquilakalhu'ma'nti ē na'icxokonu'ni'kō'yān.”

³⁰ Ā'chā'tin jā lacasqui'nli ē mālacapū'lh ē māmānūnī'lh nac pūlāchī'n hasta naxokokō' tū laclē'n. ³¹ Ā'makapitzīn scujnu'nī'n talīmāmakchuyīlh chī tlhualh ixtā'tasācua'ca'n. Ta'a'lh tamāca'tzīnīkō' ixfatronca'n chī a'kspulalh. ³² Palaj tunca ixfatronca'n māta'satīnī'lh ixtasācua' ē huanilh: “¡Hui'x quicilh-laktzī'na'tasācua'! Quit icmātza'nkēna'ni'kō'n ixlīpō'ktu tzamā' mincuenta ixpālacata quisqui'ni'.” ³³ Nā hui'x ixlakalhu'ma'nti mintā'tasācua' chuntza' chī quit iclakalhu'mani'.” ³⁴ Laktza' sītzi'lh ixfatrōn ē māpa'ksīni'lh namakapātīnīncan nac pūlāchī'n hasta a'cxni' naxokokō' ixlīpō'ktu tū ixmaklaclē'n.

³⁵ Jesús ā'xmān huanli:

—Nā chuntza' nacātlahuani'yān quinTāta' xala' nac a'kapūn palh hui'xina'n jā cāmātza'nkēna'ni'yā'tit mintā'tinca'n cā'tapāxuhuān.

19

Jesús māsu'yulh ixpālacata tī makxtekan puscāt

Mr. 10:1-12; Lc. 16:18

¹ A'cxni' Jesús chihuīna'nkō'lh, taxtulh nac Galilea ē a'lh nac ti'ya't jā huanican Judea. Ū'tza' tū hui'lacha' ixtuntacut nac xcān Jordán, a'ntza' na ixquilhtūn jā tā'cxtuyachi' chī'chini'. ² Līlhūhua' tastālani'lh ē xla' cāmātzeyīlh ixlīpō'ktuca'n a'ntza'.

³ Palaj tunca makapitzīn fariseos talaktalacatzuna'jīlh Jesús. Ixtalīlaktzī'ncu'tun ē ū'tza' talīkelhasqui'nīlh:

—¿Ē tzē makxtekan quimpuscātca'n ē xapacan ixtacuhuīni'ca'n ixpālacata catūxcuhuālh?

⁴ Jesús cākelhtīlh:

—¿Ē jā kelhtahua'kani'ta'ntit na ixtachihuīn Dios? Chuntza' huan: “Dios cātlahualh chī'xcu' ē puscāt.” Chuntza' tlhualh a'cxni' tzuculh tzamā' cā'quilhtamacuj. ⁵ Nā huan: “Ū'tza' nacālimakxteka ixtāta' ē ixtzī' chā'tin chī'xcu' ē natā'talacxtimī ixpuscāt. Ixchā'tu'ca'n hua'chi xmān chā'tin natalītaxtu.” ⁶ Chuntza' jā'tza' chā'tu' xlaca'n; xmān chā'tin. Chuntza' jā minī'ni' chī'xcuhuī'n nalāmāmakxtekē tū Dios cātlahualh tzaj chā'tin.

⁷ Palaj tunca takelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata māpa'ksīlh Moisés catzo'kca ca'psnap ē chuntza' tzē namakxtekāuj quimpuscātca'n?

⁸ Jesús cāhuanilh:

—Chuntza' tlhualh Moisés ixpālacata jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Jā chuntza' ixuani't a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj. ⁹ Quit iccāhuaniyān palh chā'tin chi'xcu' namakxteka ixpuscāt tī jā ka'lhī ixtā'lāpāxqui'n, ē palh natā'tamakaxtoka ā'chā'tin puscāt, huā'mā' chi'xcu' ka'lhī ixtā'lāpāxqui'n. Tī natā'tamakaxtoka chā'tin puscāt tī makxtekanī't, nā xla' ka'lhī ixtā'lāpāxqui'n.

¹⁰ Palaj tunca ī'scujnu'nī'n tahuanilh:

—Palh jicslīhua' makxtekan, jā quincāminī'ni'yān natamakaxtokāuj.

¹¹ Jesús cākelhtīlh:

—Ixlipō'ktuca'n jāla catitakexmatli huā'mā'. Xmān takexmata xlaca'n tī Dios nacāmāsu'yuni'. ¹² Tī jā tamakaxtoka ca'tzī tū ixpālacata jā catilītamakaxtokli. Huī'lh tī ixtamī'ni'ca'n jā catitatamakaxtokli. Tū cātlahuani'ca ixmacni'ca'n, ū'tza' jā catitatamakaxtokli ā'makapitzīn, ē ā'makapitzīn tatā'scujcu'tun Dios ē ū'tza' jā catitalītamakaxtokli. Tī tze nakexmata huā'mā', cakexmatli.

Jesús cāsicua'lanātlhualh lacstīn

Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17

¹³ Palaj tunca cālīmini'ca Jesús makapitzīn lacstīn nacā'a'cpūhui'li ixmacan ē natlahua oración. Scujnu'nī'n tatzuculh talacaquilhni tī ixtalīmin. ¹⁴ Jesús huanli:

—Cacāmakxtektit caquintalakmilh lacstīn ē jā cacāmāmakchuyī'tit. Tī natā'tapa'ksī Dios jā māpa'ksīni'nkō', xlaca'n tī naquintalīpāhuan chuntza' chī tzamā' lacstīn.

¹⁵ Jesús cā'a'cpūhui'līlh ixmacan lacstīn ē ā'līstān a'lh ā'lacatin.

Chā'tin chi'xcu' tī rico tā'chihuāna'lh Jesús

Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30

¹⁶ Chā'tin chi'xcu' laka'lh Jesús ē kelhasqui'nīlh:

—Huī'x tzeya Mākelhtahua'kē'ni'. ¿Tūchu xa'ictlahualh tū tze ē ū'tza' na'iclika'lhī quilatamat tū jā catilakspu'tli?

¹⁷ Jesús huanilh:

—¿Tū ixpālacata quihuani'ya' tze quit? Xmān chā'tin tī xatze ē ū'tza' Dios. Palh ka'lhīcu'tuna' milatamat tū jā catilakspu'tli, nacākexpa'tni'ya' ixlīmāpa'ksīn Dios.

¹⁸ Chi'xcu' kelhasqui'nīlh:

—¿Tuchūyā līmāpa'ksīn?

Jesús kelhtīlh:

—Jā timakni'ni'na'; jā tika'lhī'ya' mintā'lāpāxqui'n; jā tika'lhāna'na'; jā tilīchihuāna'na' ā'chā'tin tū jā ixlicāna'; ¹⁹ cacālakachi'xcuhui' mintāta' ē mintzī'; ē cacāpāxqui' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxqui'ca'na' minā'cstu.

²⁰ Chi'xcu' kelhtīni'lh:

—Pō'ktu tzamā' icmākentaxtūkō'ni'ttza' hasta quiliska'ta'. ¿Tūchu quisputni'cus?

²¹ Jesús huanilh:

—Palh tze huancu'tuna', caquīstā'kō'j ixlipō'ktu tū ka'lhī'ya' ē nacāmāpitzini'ya' tumīn xcamanī'nī'n ē chuntza' naka'lhī'ya' chī rico natlīhua'na' nac a'kapūn. Ā'līstān naquintā'pina'.

²² A'cxni' chi'xcu' kexmatli huā'mā' tachihuīn, līlīpuhanli ē a'lh ixpālacata rico ixuani't.

²³ Palaj tunca Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Jicslihua' natatā'tapa'ksī Dios xluca'n tī lacricu-jnu'. ²⁴ Iccāhuanipalayān jicslihua' nalīpātlekecu'tun lakatin camello na ixtani' lixtokon. Ā'lihua'ca' jicslihua' natanū chā'tin rico jā māpa'ksīni'nkō' Dios.

²⁵ A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, īscujnu'nī'n talī'a'cnīlh ē talākelhasqui'nīlh ixli'ū'tununca'n:

—¿Tīchu tzē na'a'kapūtaxtu?

²⁶ Jesús cālakalaktzi'lh ē cākelhtīlh:

—Chi'xcuhūi'n jāla tū catitatlahualh tū lī'a'kapūtaxtucan; xmān Dios tzē nacāmakapūtaxtū.

²⁷ Palaj tunca Pedro huanilh:

—Māpa'ksīni', quina'n ica'kxtekui'likō'uj ixlīpō'ktu tū xa'icka'lhīyāuj ē iccāstālanī'mā'n. ¿Tūchu na'icka'lhīyāuj?

²⁸ Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' xasāsti' nahuan cā'quilhtamacuj ē a'cxni' quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n na'ictahui'la jā māpa'ksīni'ncan. Quit na'icmāpa'ksīni'n ē hui'xina'n tī quilāstālanī'nī'taujta' nā naquilātā'māpa'ksīni'nāuj. Chā'tunu' natahui'layā'tit jā namāpa'ksīni'nā'tit. Nacātaputzāna'ni'yān xalanī'n kelhacāujtu' tribu tī israelitas. ²⁹ Ixli'pō'ktuca'n tī ta'a'kxtekui'līlh ixchicca'n o ixtā'timīnca'n o ixtāta'ca'n o ixtzi'ca'n o ixpuscātca'n o ixcamana'ca'n o ixti'ya'tca'n, ē palh ta'a'kxtekui'līlh quilpālacata, ā'lihua'ca'lh nataka'lhī. Catūxcuhuāl'h tū ta'a'kxtekui'līlh quilpālacata, ā'chulā' nataka'lhī. Hua'chi a'ktin ciento ixlacata ā'chulā' nataka'lhī ē nataka'lhī xasāsti' ixlamatca'n tū jā catilaksputi. ³⁰ Lhūhua' a'nan tī cālakachi'xcuhūi'can huā'tzā'; a'ntza' jā Dios māpa'ksīni'nkō', jā caticālakachi'xcuhūi'ca. Lhūhua' a'nan tī jā cālakachi'xcuhūi'can huā'tzā'; a'ntza' jā Dios māpa'ksīni'nkō', nacālakachi'xcuhūi'can —huanli Jesús.

20

Jesús māsu'yulh ixpālacata makscujnī'n

¹ Jesús cāhuanipāl'h:

—Chī Dios līmāpa'ksīni'n tzē nalīmālakchā'nīcan hua'chi chā'tin ixtēcu' pū'uva. Cā'cuhūni' taxtulh cāputza tasācua'n tī natapu'xa uvas. ² Cāhuanilh natatlaja ixquilhtamacujca'n ē cāmacā'lh natascuja na ixpū'uva. ³ Ā'listān taxtupāl'h hua'chi makna'jāstza' quilhtamacuj. Cālaktzī'lh ā'makapitzīn nac lītāmāuj tī jā ixtamaclanī't ixtascujūtca'n. ⁴ Cāhuanilh: “Nā capintī nascujā'tit na quimpū'uva ē na'iccāxokoyān chuntza' chī tlajayā'tit.” Xluca'n ta'a'lh. ⁵ Taxtupāl'h hua'chi tastu'nūt ē nā hua'chi maktu'tun kōtanū huampala ē cāmacā'lh tasācua'n nac pū'uva natascuja. ⁶ Chī makquitzis kōtanū a'mpāl'h nac lītāmāuj ē cāmaclalh ā'makapitzīn tī jā ixtascujmā'nalh. Cāhuanilh: “¿Tū ixpālacata xmān tāya'yā'tit pō'ktu quilhtamacuj ē jā scujpā'na'ntit?” ⁷ Takelhtīni'lh: “Jā icka'lhīyāuj quimpatronca'n.” Palaj tunca cāhuanilh: “Capintī nā hui'xina'n ē nascujā'tit na quimpū'uva ē quit na'iccāxokoyān chuntza' chī tlajacan.” ⁸ A'cxni' tā'cnūlh chī'chīni', ixtēcu' huanilh xapuxcu' tasācua'n: “Cacāmāta'satīnīni' tasācua'n ē cacāxoko'. Pūla nacāxoko'ya' tī ā'xmān tatanūlh ē ā'listān nacāxoko'ya' tī pūla tatanūlh.” ⁹ Palaj tunca tatakextimīlh xluca'n tī tatzuculh tascuja hua'chi makquitzis ē tatlaljalh ixquilhtamacujca'n. ¹⁰ Ā'listān a'cxni' tatakextimīlh xluca'n tī tatzuculh tascuja tzi'saj, tapuhuanli palh ā'chulā' ixtatljajca'n. Xmān tatlaljalh ixquilhtamacujca'n. ¹¹ Ē a'cxni' tamaktīni'lh ixtumīnca'n, tatzuculh ta'aksa'n ixpatronca'n ¹² ē tahuanli: “Tzamā' kōtanūtzta' tamilh; xmān tascujli a'ktin hora. Lacxtim

cāxokoca chī quina'n. Quina'n icscujui pō'ktu quilhtamacuj nac chi'chini'." ¹³ Patrón kelhtl̄h chā'tin xlaca'n ē huanilh: "Quinamigo, quit jā ictlahuani'n tū jā tze. ¿Ē jā icuanin palh natlajaya' minquilhtamacuj? ¹⁴ Cali'pi mintum̄n ē capit. Quit icxokocu'tun huā'mā' chi'xcu' tī chū'cus scujli chu lacxtim chī icxokoyān hui'x. ¹⁵ ¿Ē jā quila' tum̄n? Tzē na'icxoko chuntza' chī quintapāxuhuān. ¿Ē hui'x sītzī'ya' ixpālacata quit jā tampi'lh?"

¹⁶ 'Chuntza' tī ā'xmān ixtahuani't, xlaca'n xapūla natahuan. Tī xapūla ixtahuani't, xlaca'n ā'xmān natahuan —huanli Jesús.

Ā'maktin Jesús māca'tzīnī'lh chī nanī

Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34

¹⁷ A'cxni' Jesús ixtā'cxtunu'mā'lh nac Jerusalén, cālē'lh i'scujnu'nī'n latatzuna'j ē ixlīmānca'n cāhuanilh:

¹⁸ —Ca'tziyā'tit a'mā'nauj nac Jerusalén. A'ntza' quit Chi'xcu' xala' Tālmhā'n naquintamacamāstā' na ixmacanca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Xlaca'n natahuan caquimaknīca.

¹⁹ Nā xlaca'n naquintamacamaxquī' makatiyātīn. Naquintalakapala, ē naquintakēsnoka ē naquintaxtokohua'ca'. Ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālancuana'n na ixlacpu'na'i'tātca'n nīnī'n —huanli Jesús.

Tū squi'nli ixtzī'ca'n Jacobo ē Juan

Mr. 10:35-45

²⁰ Palaj tunca laktalacatzuna'jilh Jesús ixtzī'ca'n Jacobo ē Juan, ixka'hua'chan Zebedeo. Puscāt cālīmīl ixcamana' na ixlacatīn Jesús ē tatzokostani'lh ē squi'nli a'ktin talakalhu'mān. ²¹ Jesús kelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu lacasqui'na'?

Puscāt huanilh:

—Camāpa'ksi' tzamā' chā'tu' quincamana' natapāxtūtahui'layān jā namāpa'ksi'ni'nkōyā', chā'tin na mimpekxtūcāna'j ē ā'chā'tin na mimpekxtūxqui.

²² Jesús cākelhtl̄h:

—Hui'xina'n jā ca'tziyā'tit tū quilāsqui'ni'mā'nauj. ¿Ē tzē natāyani'yā'tit palh napātīni'nā'tit chī quit na'icpātīni'n? Hua'chi chuntza' chī tzē napūko'tnunā'tit quīnvaso.

Xlaca'n tahuanli:

—Tzē na'ictāyani'yāuj.

²³ Jesús cāhuanilh:

—Masqui napātīni'nā'tit chuntza' chī quit, ū'tza' naquilāpāxtūtahui'layāuj, quit jāla icmāpa'ksīni'n. Xmān quinTāta' ca'tzi tīchu naquimpāxtūtahui'la. Huā'mā' pūtahui'lh cāxui'līca xmān ixpālacataca'n tī Dios cālacsacī.

²⁴ A'cxni' kelhacāuj scujnu'nī'n taca'tzil̄h tū kelhasqui'nīca Jesús, xlaca'n talīsītzī'ni'lh chā'tu' litā'tim̄n ixpālacata pūtahui'lh. ²⁵ Jesús cāta'sani'lh ixlipō'ktuca'n ē cāhuanilh:

—Hui'xina'n ca'tziyā'tit chī ixtāyatca'n tī tamāpa'ksīni'n nac cā'ti'ya'tna'. Palha' tamāpa'ksīni'n. Nā hui'lh tī camāpa'ksi' xlaca'n. ²⁶ Jā chuntza' catilal̄h na milacpu'na'i'tātca'n. Catīxcuhuālh tī ka'tla' huancu'tun na milacpu'na'i'tātca'n, ixlacasqui'nca xla' nala chī ixlacscujni'ca'n ā'makapitzīn. ²⁷ Catīxcuhuālh tī xapuxcu' huancu'tun na milacpu'na'i'tātca'n, ixlacasqui'nca xla' nalītaxtu hua'chi ixtasācuca'n ā'makapitzīn. ²⁸ Ē nacāmaktāya ā'makapitzīn chuntza' chī quit Chi'xcu' xala' Tālmhā'n. Quit jā icmīlh hua'chi xatēcu'; quit icmīlh na'icscuja ē na'iccāmaktāya ā'makapitzīn. Na'icmacamāstā' quīlatamat ē na'iccāmakapūtaxtū līlhūhua' —huanli Jesús.

Jesús cāmālacahuānīlh chā'tu' lakatzī'nī'n

Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43

²⁹ Jesús ē I'scujnu'nī'n ixtataxtumā'nalh nac Jericó. Lhūhua' tachi'xcuui't ixtastālani'mā'nalh. ³⁰ Ixtahuī'lāna'lh lacatzuna'j nac tej chā'tu' lakatzī'nī'n. A'cxni' takexmatli ixtētaxtumā'lh Jesús, xlaca'n tatzuculh tata'sa ē tahuani: —Māpa'ksīni', hui'x I'xū'nātā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj. ;Caquilālakalhu'manui!

³¹ Tachi'xcuui't talacaquilhnīlh ē tahuanihl cataquilhca'cslalh. Xlaca'n ā'chulā' tata'salh ē tahuampālh:

—Māpa'ksīni', hui'x I'xū'nātā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj. ;Caquilālakalhu'manui!

³² Palaj tunca Jesús tāyalh ē cāmāta'satīnīni'lh lakatzī'nī'n ē cākelhasqui'nīlh: ¿Tūchu lacasqui'nā'tit na'iccātlahuani'yān?

³³ Xlaca'n takelhtīni'lh:

—Māpa'ksīni', iclacahuāna'ncu'tunāuj.

³⁴ Palaj tunca Jesús cālakalhu'manli ē cāxa'mani'lh ixlakastapunca'n. Palaj tunca lakatzī'nī'n talacahuāna'lh ē tastālani'lh Jesús.

21

Jesús tanūlh nac Jerusalén

Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19

¹ A'cxni' ixtatalacatzuna'jīmā'nalhtza' nac Jerusalén, tachā'lh nac cā'lacchicni' jā ixuanican Betfagé. A'ntza' ixlacatzuna'j sipej jā huanican Olivos. Jesús cāmāpūlīlh chā'tu' I'scujnu'nī'n ² ē cāhuanilh:

—Capintit nac cā'lacchicni' tū tasu'yu na milacłhtza'jca'n. A'ntza' nalak-tzī'nā'tit a'ktin burro xatzī' tū chī'yāhuacani't ē nā yālh I'ska'ta'. Cacāxcuttit ē caquilālīmini'uj huā'tzā'. ³ Palh catīhuālh nacākelhasqui'nīyān: “¿Tū ixpālacata cāxcutpā'na'ntit?”, nahuaniyā'tit: “Māpa'ksīni' nacāmaclacasqui'n.” Chuntza' nacāmakxteknī'yān.

⁴ Chuntza' a'kspulalh namākentaxtū ixtachihiuīn a'kchihiuīna' jā tzo'kcanī't chuntza':

⁵ Cacāhua'ni' xalanī'n nac cā'lacchicni' jā huanican Sión:

“Calaktzī'ntit. Mimā'lh mimPuxcu'ca'n.

Xla' jā ka'tla' makca'tzī.

Kēhuī'lh burro mimā'lh.

Kēhuī'lh xaska'ta' animalh tū mācu'quī'can.”

⁶ Palaj tunca scujnu'nī'n ta'alh ē tatlhualh tū Jesús cālīmāpa'ksīlh.

⁷ Talīmini'lh xatzī' burro ē I'ska'ta' ē talikētlapalh ixluxu'ca'n ē Jesús kētahuī'lh.

⁸ Lhūhua' tachi'xcuui't ixa'nan. Xlaca'n tamāpī'lh ixluxu'ca'n nac tej.

Makapitzīn tacā'lh xalacstīn ixpeken qui'hui' ē tayalh tamāpī'lh nac tej. ⁹ Tī ixtapūlatēlha ē tī ixtastālatēlha tatzuculh tata'sa ē tahuani:

—;Camakapāxuīca ixtā'nat rey David tī ixka'lhīmā'nauj! ;Dios casicua'lanātlahualh tī līmimā'lh ixlīmāpa'ksīn Māpa'ksīni' quinDiosca'n! ;Calakachi'xcuui'ca Dios!

¹⁰ A'cxni' Jesús tanūlh nac Jerusalén, ixlīpō'ktuca'n tī ixtahuī'lāna'ncha' tata-makchuyīkō'lh ē takelhasqui'nīni'lh:

—;Tīchu huā'mā'?

¹¹ Tachi'xcuui't cākelhtīlh:

—Huā'mā' ū'tza' a'kchihiuīna' Jesús tī xala' nac Nazaret nac estado Galilea.

Jesús cātamacxtukō'lh tū jā tze na ixpūchakān xaka'tla' nac templo

Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22

¹² Ā'listān Jesús a'lh xaka'tla' nac templo ē tanūlh ē cātantlakaxtukō'lh ixlīpō'ktuca'n tī ixtastā'namā'nalh ē tī ixtatamāhuana'mā'nalh na ixtanquiltīn templo. Cāmakpūspi'tni'kō'lh ixmesaca'n tī ixtapakxtumā'nalh ixtumīnca'n tachi'xcuhuī't. Nā cāmakpūspi'tni'lh ixpūtahuī'lhca'n tī ixtastā'mā'nalh pālumax.

¹³ Cāhuanilh:

—Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: “Quinchic namāpācuhuīcan Chic jā Tlahuacan Oración.” Chī tlahuapā'na'ntit, līmaxtunī'ta'ntit hua'chī ixpūtatē'kni'ca'n ka'lhāna'nī'n.

¹⁴ A'ntza' nac templo talaktalacatzuna'jilh Jesús makapitzīn lakatzī'nī'n ē lū'ntū'nunī'n. Xla' cāmātzeyīlh. ¹⁵ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn a'cxni' talaktzī'lh lī'a'cnīn tū Jesús cātlahualh, xlaca'n tasītzī'lh. Nā talīsītzī'lh chī lacstīn na ixpūchakān templo tata'salh ē tahuanli: “¡Camakapāxūca l'xū'nātā'nat rey David tī ixka'lhīmā'nauj!” ¹⁶ Xlaca'n tahuanilh Jesús:

—¿Tū ixpālacata jā cālacaquilhni'ya' tzamā' lacstīn? ¿Ē jā kexpa'ta' tū tahuanimā'nān?

Jesús cākelhtīlh:

—Jē, ickexmata. ¿Ē hui'xina'n jā kelhtahua'kanī'ta'ntit na ixtachihuīn Dios ixpālacata huā'mā'? Chuntza' tatzō'kni':

Hui'x cāmāsu'yuni'nī'ta' lacstīn ē tī tatzī'qui'cus chī tzej natamakapāxūyān.

¹⁷ Palaj tunca Jesús cā'a'kxtekuī'līlh ē taxtulh nac cā'lacchicnī' ē a'lh nac Betania jā tachocolh tzamā' tzi'sa.

Jesús lacaquilhni'lh xaqui'hui' higo

Mr. 11:12-14, 20-26

¹⁸ Ixlīlakalī a'cxni' quītaspi'tpālīh nac Jerusalén, Jesús ixtzi'nca. ¹⁹ Laktzī'lh a'katin xaqui'hui' higo na ixpaxtūn tej ē talacatzuna'jilh nac qui'hui'. Qui'hui' jā ixka'lhī ixtahua'ca't; xmān ixka'lhī xapa'lhma'. Palaj tunca Jesús huanilh xaqui'hui' higo:

—¡Jā'tza' ā'maktin cātītahua'ca'!

Xamaktin scāclī xaqui'hui' higo. ²⁰ A'cxni' i'scujnu'nī'n talaktzī'lh huā'mā', talī'a'cnīlh ē takelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Tū ixpālacata palaj scāclī qui'hui'?

²¹ Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Palh tzej na'a'ka'tī'yā'tit ē palh jā napuhua'nā'tit Dios jāla natlahua, nā tzē natlahua'yā'tit lacxtim chī ictlahuani'lh quit qui'hui'. Nā tzē nahuaniyā'tit huā'huī'lh sipej: “Catāpānu' huā'tzā' ē catōjo' nac xcān”; ē nā chuntza' nala. ²² Ixlīpō'ktu tū nasqui'nī'yā'tit a'cxni' orarlīnī'yā'tit Dios, ixlīpō'ktu namaktīnī'nā'tit, xmān calīpāhua'ntit Dios.

Ixlīmāpa'ksīn Jesús

Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8

²³ Palaj tunca Jesús tanūlh xaka'tla' nac templo. Līhuan ixmāsu'yumā'lh, talaktalacatzuna'jilh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas. Xlaca'n takelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu ixlīmāpa'ksīn cālītlahua'pā't tzamā'? ¿Tī maxqui'n līmāpa'ksīn?

²⁴ Jesús cākelhtīlh:

—Nā quit na'iccākelhasqui'nīyān catūhuālh. Palh naquilākeltīyāuj, nā quit na'iccāhuaniyān tīchu ixlīmāpa'ksīn iccālītlahuamā'lh tzamā'. ²⁵ ¿Tīchu ixlīmāpa'ksīn ixlīmā'kpaxīnī'n Juan? ¿Ixlīmāpa'ksīn Dios o ixlīmāpa'ksīnca'n chī'xcuhuī'n? Caquilākeltīuj.

Xlaca'n tatzuculh talālītā'chihuīna'n ixlīmānca'n ē talāhuanilh:

—¿Chī nahuaniyāuj? Palh nahuaniyāuj ixlīmāpa'ksīn Dios, nauquincākelhasqui'nīyān: “¿Tū ixpālacata jā a'ka'ī'nī'ta'ntit?” ²⁶ Jāla nahuaniyāuj ixlīmāpa'ksīnca'n chī'xcu'huī'n. Cājicua'ni'yāuj tachi'xcu'huī't. Ixli'pō'ktuca'n ta'a'ka'ī' Juan ixlicāna' ixa'kchi'huīna' Dios ixuanī't.

²⁷ Ū'tza' talikelhtīlh Jesús:

—Jā icca'tziyāuj tīchu ixlīmāpa'ksīn.

Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Nā chuntza' quit jā icticāhuanin tīchu ixlīmāpa'ksīn iccālītlahuamā'lh huā'mā'.

Jesús māsu'yulh ixpālacata chā'tu' ka'hua'chan

²⁸ Jesús cāhuanilh:

—¿Tū puhua'nā'tit? Ixuī'lh chā'tin chī'xcu' ē ixka'lhī chā'tu' ixka'hua'chan. Huanilh xapuxcu': “Quinka'hua'cha, capit scu'ja' na quimpū'uva chuhua'j.”

²⁹ Ixka'hua'cha kelhtīlh: “Jā ica'ncu'tun.” Ā'līstān līlīpuhuanli chī ixkelhtīnī't ixtāta' ē a'lh scu'ja. ³⁰ Ā'līstān xatāta' laka'lh xastancu ixka'hua'cha ē chuntza' huanipālh. Huā'mā' kelhtīlh: “Tze, tāta', na'ica'n”, ē jā a'lh. ³¹ ¿Chī puhua'nā'tit hui'xina'n? ¿Tīchūyā ka'hua'cha tlhualh ixtalacasqui'nīn ixtāta'?

Xlaca'n tahananli:

—Tī pūla chihuīna'nli.

Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Quit iccāhuaniyān huā'mā'. Mātā'jīni'nī'n ē puscan xalanī'n nac cā'tejen, xlaca'n pūla natatanū jā Dios māpa'ksīni'nkō' ē jā hui'xina'n. ³² Juan Mā'kpaxīni' milh ē cāmāsu'yuni'n chī ixlacasqui'nca nalatā'kchokoyā'tit ē hui'xina'n jā a'ka'ī'nī'ta'ntit. Mātā'jīni'nī'n ē puscan xalanī'n nac cā'tejen ta'a'ka'ī'nī't. Masqui laktzi'nī'ta'ntit chī ta'a'ka'ī'lh xlaca'n, hui'xina'n jā lak-palīnī'ta'ntit mintalacapāstacni'ca'n ē jā a'ka'ī'nī'ta'ntit —huanli Jesús.

Xalacca'tzāna makscujni'

Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19

³³ Jesús cāhuanilh:

—Cakexpa'ttit tzamā' ā'a'ktin tū līca'tzīni'can. Ixuī'lh chā'tin ixtēcu' ka'tla' ti'ya't ē cācha'nli mayāc tū māsā'ti' uvas na ixti'ya't. Līculālhui'līlh chī-huix ixti'ya't ē cāxtlahualh ixpūlakchi'tcan uvas ē yāhualh a'ktin torre tū napūmaktaka'lha ixpū'uva.

Ā'līstān cāmāsācua'nīlh ti'ya't tasācua'n natascuja i'tātna'. Xla' a'lh latā'kchoko makat. ³⁴ A'cxni' chilhtza' ixpūlanān uvas, cāmācā'lh ā'makapitzīn ixlacsujnu'nī'n na ixpū'uva. Ta'ā'lh tasqui'nī' tasācua'n catamaxqui'lh tū tamakalanī't tū ixla' ixtēcu' ti'ya't. ³⁵ Cāchi'paca ē tucsca chā'tin ē maknīca chā'tin ē ā'chā'tin līcucta'laca chīhuix. ³⁶ Ixtēcu' ti'ya't cāmācā'mpālh ā'makapitzīn ixlacsujnu'nī'n ē ā'chulā' lhūhua' cāmācā'lh. Chu lacxīm chī cātlahuaca.

³⁷ Ā'xmān macā'lh ixka'hua'cha. Puhuanli: “Natalakachī'xcu'huī' quinka'hua'cha.” ³⁸ A'cxni' chā'lh nac pū'uva ka'hua'cha, tasācua'n talāhuanilh ixlīmānca'n: “Ū'tza' tī ixla' nahuankō' tū ka'lhī ixtāta'. Camaknīuj ē chuntza' quīlaca'n nahuan pū'uva.” ³⁹ Chuntza' chī'paca ē māxtuca nac pū'uva ē maknīca.

⁴⁰ Jesús cākelhasqui'nīlh:

—A'cxni' na'a'nācha' ixtēcu' ti'ya't, ¿tū nacātlahuani' tzamā' tī ixcāmāsācua'nīcanī't? ¿Chī puhua'nā'tit?

⁴¹ Tahananilh:

—Ixlicāna' nacāmālakspūtūkō' tzamā' tī jā tzeyā tasācua'n. Nacāmāsācua'nī pū'uva ā'makapitzīn xtum tasācua'n. Xlaca'n a'cxni' natapu'xa uva, nata-maxquī' tū ixla' nahuan ixtēcu'.

⁴² Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Ē jā maktin likelhtahua'kanī'ta'ntit na ixtachihuīn Dios ixpālacata ī'Ska'ta'? Xla' hua'chi chihuix tū lītzo'kcanī't ē chuntza' huan: Tapācna'nī'n talakmaka'lh chihuix ē tzamā' chihuix tū ā'chulā' ixlacasquī'nca. Chuntza' tlhualh Māpa'ksīni' ē quina'n iclī'a'cnīyāu.

⁴³ Chuntza' iccāhuanīyān tū Dios ixcāmaxquī'cu'tunān, ū'tza' nacāmaxquī'can ā'makapitzīn tī natatlahua ixtalacasquī'nīn Dios. ⁴⁴ Tī jā tzej takexmata quintachihuīn, xlaca'n chuntza' chī tī talī'a'kchekxlal chihuix ē chuntza' tatakāhuī'lh. Tī jā ta'a'ka'tī' quintachihuīn, xlaca'n chuntza' chī tī cā'a'klhta'lalh ka'tla' chihuix ē cālakka'nkxli ē tanilh —huanli Jesús.

⁴⁵ A'cxni' xanapuxcu'nu' pālejni' ē fariseos takexmatli tū līmāsu'yulh Jesús, taca'tzilh Jesús ixcālīchihuīna'mā'lh xlaca'n. ⁴⁶ Chuntza' masqui tītachi'pacu'tunli Jesús, itxcua'nī'lh tachi'xcuhuī't. Tzamā' tachi'xcuhuī't tapuhanli Jesús ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't.

22

Tū līca'tzīni'can chī natamakaxtokcan

¹ Jesús tzucupālh cātā'chihuīna'n tū līca'tzīni'can ē cāhuanilh:

² —A'cxni' Dios nacāmāpa'ksīni'nkō', ū'tza' nala hua'chi a'cxni' chā'tin rey tlhualh cā'tani' a'cxni' tamakaxtokli ixka'hua'cha. ³ Cāmacā'lh ī'scujnu'nī'n ē ta'a'lh cāmāta'satīnīni'lh tī ixcā'invitarlīcanī't; xlaca'n jā ixtamīncu'tun. ⁴ Cāmacā'mpālh ā'makapitzīn scujnu'nī'n ē cāhuanilh: “Cacāhua'ni'tit tī iccā'invitarlīnī't tacāxni'jtza' huī'lh līhua'. Iccāmāknīlhtza' huācax ē xako'ntin xaska'ta' huācax ē iccāxui'likō'lh'tza' natamakaxtokcan. Catamīlh quīnamigos.” ⁵ Tī ixcā'invitarlīcanī't jā cūenta tatlahualh. Chā'tin a'lh na ixcā'tacuxtu ē ā'chā'tin a'lh stā'nan. ⁶ Ā'makapitzīn tachi'palh ī'scujnu'nī'n rey. Tatucslī ē tamaknīlh. ⁷ Palaj tunca sītzi'lh rey ē cāmacā'lh soldados nacāmāknī maknīni'nī'n ē mālhcuyunī'lh ixcā'lacchīcni'ca'n. ⁸ Palaj tunca cāhuanilh ixtasācua'n: “Ixlipō'ktu tzejtza' huī'lh natamakaxtoka quīnka'hua'cha; tasu'yu xlaca'n tī iccā'invitarlīnī't jā lactze ē jā minī'ni' iccā'invitarlīnī't. ⁹ Capintī chuhua'j nac cā'tejen ē cacā'invitarlītī ixlipō'ktuca'n tī natā'lāpāxtokā'tit. Catamīlh nac cā'tani'; natamakaxtoka quīnka'hua'cha.” ¹⁰ Scujnu'nī'n tataxtulh ē ta'a'lh nac cā'tejen. Ixlipō'ktuca'n tī tatā'lāpāxtokli tatakēstokli ē tī tze ē tī jā tze. Chuntza' lītatzumalh chīc.

¹¹ Palaj tunca tanūlh rey ē cālaktzī'lh tī tamīlh. Laktzī'lh chā'tin chī'xcu' tī huī'lh ē jā ixlhakā'na'nī't chī minī'ni' jā tamakaxtokmā'ca. ¹² Huanilh: “Quīnamigo, ꝓtū ixpālacata tanū'nī'ta' huā'tzā' ē jā lhakā'nī'ta' milu'xu' tū minī'ni'?” Xla' jā tū huanilh; xmān ca'cs tāyalh. ¹³ Palaj tunca rey cāhuanilh tī ixtamaktāyamā'nalh: “Camacachī'tit ē catantūchī'tit ē camāxtutit nac kēpūn jā cā'pučsua'. A'ntza' nacalhuan ē nalāxca ixtatzan.”

¹⁴ Jesús chihuīna'mpālh:

—Līlhūhua' tī cāmāta'satīnīni'nca ē jā lhūhua' tī cālacsacca.

Tū mātā'jīni'ncan

Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26

¹⁵ Palaj tunca fariseos ta'a'lh ē tachihuīna'nli chī tzē ixtalīmālacsu'yulh Jesús ixpālacata tū huanli. ¹⁶ Chuntza' cāmacā'lh makapitzīn ixchi'xcuhuī'n ē tatā'a'lh ixchi'xcuhuī'n Herodes tī rey ixuanī't. Talaka'lh Jesús ē tahuanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', icca'tziyāuj hui'x hua'na' tū ixlīcāna' ē nā tzej māsu'yu'ya' chī Dios lacasqui'n. Hui'x jā cātlahua'ni'ya' cuenta chī talichihuīna'nān tachi'xcu'huī't. Lacxtim cālaktzi'na' ixlipō'ktuca'n tachi'xcu'huī't. ¹⁷¿Chī puhua'na' ixpālacata tū mātā'jīni'n emperador romano? ¿Inchā tze na'icxokoyāuj o jā ixlacasqui'nca?

¹⁸Jesús ixca'tzi' xmn̄n ixtalilaktzi'ncu'tun ē cāhuanilh:

—Hui'xina'n tlaha'pā'na'ntit a'ktu' milacanca'n. ¿Tū ixpālacata quilālilaktzi'ncu'tunāuj? ¹⁹Caquilāmāsu'yuni'uj tumīn tū līxokocan tū mātā'jīni'ncan.

Līmini'ca a'ktin denario tū ixtumīnca'n. ²⁰A'cxni' Jesús laktzi'lh tumīn, cākelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu ixlacan tasu'yu huā'tzā' nac tumīn ē tīchu ixtacuhuīni' tatzō'kni'?

²¹Takelhtīlh:

—Ixla' emperador.

Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Camaxquī'tit emperador tū ixla' ē camaxquī'tit Dios tū ixla'.

²²A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, talī'a'cnīlh. Tamakxtekli ē ta'a'lh.

Chī nala a'cxni' natalacastālancuana'n

Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40

²³Huā'mā' quilhtamacuj makapitzīn saduceos talakmilh Jesús. Saduceos ixtahuan jā catilacastālancuana'nca. Ū'tza' talīhuanilh chuntza':

²⁴—Mākelhtahua'kē'ni', Moisés māsu'yulh palh nanī chā'tin chi'xcu' tī tamakaxtoknī'ttza' ē palh jā ka'lhī ī'ska'ta', ixlacasqui'nca ī'stancu natā'tamakaxtoka tū nīmaka'ncanī'ttza'. Xapūla ska'ta' tī nalacatuncuhuī' ixla' nahuan xapuxcu' tī nīnī'ttza'. ²⁵Ixui'lh na quilcapu'na'ī'tatca'n kelhatojon litā'timīn. Xapuxcu' tamakaxtokli ē ā'listān nīlh. Jā tī a'nalh ī'ska'ta'; tamakxteknī'lh tī nīmaka'ncanī't ī'stancu. ²⁶Nā xla' nīlh ē jā tī a'nalh ī'ska'ta'. Chuntza' a'kspulapālh ā'chā'tin xastancu ē nā ā'chā'tin hasta ā'xmān xastancu. Nā xla' nīlh ē jā tī a'nalh ī'ska'ta'. ²⁷A'cxni' ixtanikō'nī'ttza' litā'timīn, ā'xmān nīlh puscāt. ²⁸A'cxni' nalacastālancuana'ncan, ¿tīchu ixla' nahuan tzamā' puscāt? Ixkelhatojonca'n ixtatā'tamakaxtoknī't.

²⁹Jesús cākelhtīlh:

—Hui'xina'n tā'kskāhuī'nī'ta'ntit mina'cstuca'n. Jā ca'tziyā'tit tū tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios ē jā ca'tziyā'tit chī ixlītlī'huī'qui. ³⁰A'cxni' nīnī'n natalacastālancuana'n, jā catitamakaxtokca ē jā catitamāstā'lh ixtzu'ma'janca'n natatamakaxtoka. Xlaca'n natala hua'chi ixāngeles Dios xalanī'n nac a'kapūn. ³¹¿Ē jā kelhtahua'kanī'ta'ntit tū Dios cāhuanin ixpālacata tī natalacastālancuana'n? Chuntza' huanli: ³²“Quit ixDiosca'n Abraham ē Isaac ē Jacob”, huanli. Dios ū'tza' ixDiosca'n xalakahuan ē jā ixDiosca'n xanīn.

³³A'cxni' tachi'xcu'huī't takexmatli huā'mā' tachihuīn, ixlipō'ktuca'n talī'a'cnīlh huā'mā' ixtamāsu'yun Jesús.

Līmāpa'ksīn tū ā'chulā' ixlacasqui'nca

Mr. 12:28-34; Lc. 10:27

³⁴Fariseos talacxtimīlh a'cxni' takexmatli chī Jesús cāmāca'csīlh saduceos. ³⁵Chā'tin chī xlaca'n xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn ixuanī't. Xla' ixca'tzīcu'tun palh Jesús ixca'tzi' ixlīmāpa'ksīn Moisés ē kelhasqui'nīlh:

³⁶—Mākelhtahua'kē'ni', ¿tuchūyā līmāpa'ksīn ā'chulā' ixlacasqui'nca tū māsu'yulh Moisés?

³⁷Jesús huanilh:

—“Calipāxqui' Māpa'ksīni' tī minDios ixlipō'ktu milīstacna' ē ixlipō'ktu mintalacapāstacni'.” ³⁸ Ū'tza' huā'mā' līmāpa'ksīn tū ā'chulā' xaka'tla' ē tū ā'chulā' ixlacasqui'nca. ³⁹ Ixli'a'ktu' līmāpa'ksīn chu lacxtim chī ixlacasqui'nca ē huan: “Cacāpāxqui' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxqui'ca'na' mina'cstu.” ⁴⁰ Chī a'ktu' līmāpa'ksīn hua'chī ixlītzucuni' ixlīmāpa'ksīn Moisés ē ixtamāsu'yunca'n a'kchihuīna'nīn xalanī'n makāstza'.

Cristo ī'xū'nātā'nat David

Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44

⁴¹ Fariseos jāna'j ixta'a'n ⁴² ē Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu līlacapāstacā'tit ixpālacata Cristo tī ka'lhīpā'na'ntit? ¿Tīchu ī'xū'nāpāpna'?

Tahuanilh:

—Xla' ī'xū'nātā'nat David.

⁴³ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata David mēpācuhiūlh Māpa'ksīni' chuntza' chī māsu'yuni'lh Espiritu Santo? David huanli:

⁴⁴ Māpa'ksīni' Dios huanilh quiMāpa'ksīni':

“Catahui'la' na quimpekxtūcāna'j hasta a'cxni' na'iccāskāhuī' mintā'lāquiclhaktzi'.”

⁴⁵ Palh David līchihuīna'lh ī'xū'nātā'nat ē mēpācuhiūlh ixMāpa'ksīni', ū'tza' huanicu'tun xla' ā'chulā' xaka'tla' nalītaxtu ē jā David —Jesús cāhuanilh.

⁴⁶ Jā tī chā'tin tzē kelhtīlh nūn kelhtin tachihuīn. Huā'mā' quilhtamacuj jā tī chā'tin tzē kelhasqui'nīlh.

23

Jesús cālīmālacsu'yulh fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn

Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47

¹ Palaj tunca Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n ē tachi'xcuhi't:

² —Mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos taka'lhī līmāpa'ksīn natahuan tū huanicu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés. ³ Chuntza' ixlacasqui'nca natlahua'yā'tit tū tahuan ē nacākexpa'tni'yā'tit. Masqui nacākexpa'tni'yā'tit, hui'xina'n jā catīlahua'tit chī xlaca'n tatlahua ixpālacata tahuan catūhuālh ē xtum tatlahua. ⁴ Xlaca'n hua'chī tī tacāxtlahualh xatzi'nca tacu'ca' ē jā tī tī tzē natāyani'. Xlaca'n jā tamaktāyana'ncu'tun. ⁵ Talacasqui'n tachi'xcuhi't natalaktzī'n ixlipō'ktu tū tatlahua. Cāmūhui'lī'canī't ē cāpekemāhua'ca'canī't xalakpīka'tla' cintaj jā tatzō'knī't macsti'naj ixtachihuīn Dios. Nā ā'chulā' pūlmā'n taka'lhī ixlu'xu'ca'n ē jā ā'makapitzīn. ⁶ Talacasqui'n cacālakachi'xcuhi'ca xlaca'n jā tlahuamā'ca cā'tani'. Na ixtemploca'n israelitas, xlaca'n taquilhpūlatahui'lacu'tun. ⁷ Talacasqui'n nacātā'chihuīna'ncan ē nacālakachi'xcuhi'can nac cā'tejen ē nacāmāpācuhiūcan mākelhtahua'kē'ni'nī'n.

⁸ Hui'xina'n jā calacasqui'ntit nacātamāpācuhiūyān mākelhtahua'kē'ni'nī'n. Lacxtim milipō'ktuca'n ē lītā'timīn lanī'ta'ntit ē xmān chā'tin miMākelhtahua'kē'ni'ca'n ē ū'tza' ixlīmān Cristo. ⁹ Huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna', jā catīhua'ni'tit mintā'chī'xcu'ca'n: “Quintāta'” Tzaj xmān chā'tin minTāta'ca'n ē ū'tza' tī hui'lacha' nac a'kapūn. ¹⁰ Jā catimāxtektit nacātamāpācuhiūyān māpa'ksīni'nī'n ixpālacata xmān Cristo ixlīmān miMāpa'ksīni'ca'n. ¹¹ Tī cāmaktāya ixlipō'ktuca'n na milapū'na'ī'tāca'n, ū'tza' ā'chulā' xaka'tla'. ¹² Catīxcuhiūlh tī ixlīmān putza chī ā'chulā' ka'tla' nahuan, xla' namāmāxanī'can. Tī jā ka'tla' makca'tzī, ū'tza' nalakachi'xcuhi'can.

13 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ĩHui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hua'chi mālacchahuani'ta'ntit jā lactanūcan jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Hui'xina'n jā tanū'yā'tit ē nūn cāmaktēkā'tit natatanū ā'makapitzīn.

14 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ĩHui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hui'xina'n cā'a'kskāhuī'maktīyā'tit ixchicca'n tū cānīmaka'ncañi't ē ā'līstān na'j tunca orarīyā'tit a'ntza' jā tzē cātālaktzī'nān ē chuntza' lī'a'kskāhuī'ninā'tit. Ū'tza' palha' nacātālīmakapītīnān.

15 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ĩHui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hui'xina'n tlahua'yā'tit catūxcuahuāh namā'a'ka'l'nī'yā'tit ā'chā'tin mīntamāsu'yunca'n. Nā pinā'tit ixtuntacat nac mar ē lacatin nac ti'ya't. A'cxni' tastālani' tū māsu'yuyā'tit ā'chulā' jā tze natalītaxtu.

16 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n tī hua'chi lakatzī'nī'n ē cāhuaniłipincu'tunā'tit ā'makapitzīn. Hua'nā'tit: "Palh catīhuāh natlahua ixpromesa xpālacata xaka'tla' templo, jā tū catilani'lh masqui jā mākentaxtū. Palh natlahua ixpromesa xpālacata ixoro templo, xla' līcuesa namākentaxtū."

17 Xalacxumpin hui'xina'n ē jā kexpa'tā'tit. Ā'chulā' ixlacasqui'nca templo. Ū'tza' līscua'lanātlahuacani't oro. Chuntza' ixlacasqui'nca līcuesa namākentaxtū promesa tū tlahualh xpālacata xaka'tla' templo. 18 Nā hua'nā'tit: "Palh catīhuāh natlahua ixpromesa xpālacata pūmacamāstā'n, jā tū catilani'lh masqui jā mākentaxtū. Palh natlahua ixpromesa xpālacata tū hui'līh nac pūmacamāstā'n, xla' līcuesa namākentaxtū."

19 Hui'xina'n jā kexpa'tā'tit. Ā'chulā' ixlacasqui'nca pūmacamāstā'n. Ū'tza' līscua'lanātlahuacani't tū hui'lh a'ntza'. 20 Chuntza' tī natlahua ixpromesa xpālacata pūmacamāstā'n nā natlahua xpālacata ixlīpō'ktu tū hui'lh nac pūmacamāstā'n ē ixlacasqui'nca līcuesa namākentaxtū. 21 Chā'tin tī nahuan ixlīcāna' ixpromesa tū huanlī xpālacata templo, xla' jā xmān līchihuīna'n templo. Nā līchihuīna'n Dios tī hui'lh nac templo. 22 Nā chā'tin tī nahuan ixpromesa xpālacata a'kapūn, xla' jā xmān līchihuīna'n a'kapūn. Nā līchihuīna'n xpūtahuī'lh Dios jā māpa'ksīni'n ē nā xpālacata Dios tī tahuī'la nac pūtahuī'lh.

23 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ĩHui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Cuenta tlahua'yā'tit ē maxquī'yā'tit Dios macstī'na'j milīhua'tca'n hua'chi ā'tuchiye'lh ē anīs ē cominos. Masqui chuntza' ixlacasqui'nca, ā'chulā' ixlacasqui'nca cuenta tlahua'yā'tit ixtamāsu'yun līmāpa'ksīn. Līmāpa'ksīn māsu'yu līlācatejtin nalatā'kchokoyā'tit, ē jā na'a'kskāhuī'ninā'tit. Nā līmāpa'ksīn māsu'yu nacālākalhu'mā'nā'tit ā'makapitzīn. Ixlacasqui'nca tzē na'a'ka'l'nī'yā'tit Dios. Ixlacasqui'nca namāstā'yā'tit macstī'na'j līhua't ē nā ixlacasqui'nca namākentaxtūyā'tit tamāsu'yun. 24 Hui'xina'n hua'chi lakatzī'nī'n tī cāhuaniłē'ncu'tun ā'makapitzīn. Hua'chi chuntza' chī mācutuyā'tit na milīhua'ca'n macstī'na'j kosnu' ē jā cuenta tlahua'yā'tit ka'tla' xumpepe.

25 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ĩHui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hui'xina'n hua'chi tī xmān makche'kē' vaso ē pulātu. Masqui tasu'yu tzeza chī'xcuhuī'n hui'xina'n, jā tze mīntalacapāstacni'ca'n. Hui'xina'n tampi'lhīni'nā'tit ē ka'lhāna'nā'tit. 26 Hui'xina'n fariseos lakatzī'nī'n, pūla napūche'kē'yā'tit pulātu ē chuntza' nā namakche'kē'yā'tit ixmacni'.

²⁷ 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ;Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hui'xina'n hua'chi pūtā'cnūn tū cālitzo'kcanī't kextaj. Stala'nka' ē tžēhuanī't tatasu'yu ē na ixpūchakānca'n pō'ktu ixlucutca'n nīnī'n ē tū jā tze. ²⁸ Nā chuntza' hui'xina'n. Na ixlacatīnca'n tachi'xcuhui't tasu'yu'yā'tit palh tze hui'xina'n masqui jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Chuntza' hui'xina'n pō'ktu quilhtamacuj a'kskāhuī'ninā'tit.

²⁹ 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ;Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hui'xina'n cācāxtlahua'yā'tit ixa'cchicca'n a'kchihuīna'nī'n ē cācāxuiī'yā'tit ixpūta'cnūnca'n nīnī'n tī tze ya chī'xcuhui'n ixtahuanī't. ³⁰ Hua'nā'tit: "Palh quina'n xa'ictahui'lauj cahualh a'cxni' ixtahui'lāna'lh quixū'nāpapna'ca'n, quina'n jā xa'icticāmaktāyauj a'cxni' tamaknīlh a'kchihuīna'nī'n." ³¹ Ū'tza' lītasu'yuyā'tit hui'xina'n ixnatā'natna'ca'n tī tamaknīlh a'kchihuīna'nī'n. ³² Catlahua'tit huā'mā' tū xlaca'n talitzuculh ē jāla tatlahuakō'lh. Ū'tza' nalītasu'yu tū hui'xina'n tlahuacu'tunā'tit.

³³ 'Hui'xina'n hua'chi lūhua' tū tžēhuanī't tasu'yu ē ka'lhī tū laknīcan. ;Chī nali'a'kapūtaxtuyā'tit nac pūpātīn? ³⁴ Chuntza' na'iccāmacamini'yān a'kchihuīna'nī'n ē chī'xcuhui'n tī taca'tzi ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n. Makapitzīn nacāmaknī'yā'tit ē nacāxtokohua'ca'yā'tit. Ā'makapitzīn nacākēsno kā'tit na mintemploca'n ē nacāputzastālani'yā'tit a'katunu' cā'lacchicni'. ³⁵ Nali'pinā'tit cuenta ixpālacata xlaca'n. Maknīcanī't Zacarías tī ixka'hua'cha Berequías ixuanī't. Maknīcanī't na ixtanquilltūn nac templo ē na ixlacatzuna'j pūmacamāstā'n. Hui'xina'n nali'pinā'tit cuenta ixpālacata ixlipō'ktuca'n xatze chī'xcuhui'n tī cāmaknīca. Tī pūla maknīca ū'tza' Abel tī jā tlahualh tū jā tze ē hui'xina'n lī'pinā'tit cuenta hasta a'cxni' maknīcanī't Zacarías. Nali'pinā'tit cuenta ixpālacata hui'xina'n tlahua'yā'tit hua'chi chī tatlahualh xlaca'n tī tamaknīlh. ³⁶ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Hui'xina'n tī hui'lā'na'ntit chuhua'j nali'pinā'tit cuenta ixpālacata ixlipō'ktuca'n xlaca'n tī cāmaknīcanī't —huanli Jesús.

Jesús cālalcālhuani xalanī'n nac Jerusalén

Lc. 13:34-35

³⁷ Jesús cāhuanipālh:

—īccālakalhu'manān hui'xina'n xalanī'n nac Jerusalén! Hui'xina'n cāmaknī'yā'tit a'kchihuīna'nī'n ē cācuca'la'yā'tit ixlacscujnī'n Dios tī cāmamini'yān. Maklhūhua' xa'iccāmākēstokcu'tunān na'iccāmaktaka'lhān hua'chi xatzi' caxli cālīmātzē'ka ixpeken ixlacstīn. Hui'xina'n jā lacasqui'ntit.

³⁸ Calaktzī'ntit hui'xina'n chī Dios makxteklitza' minchicca'n ē ixa'cstuca'n natātāya. ³⁹ Nā iccāhuaniyān jātza' quintilālaktzī'uj hasta a'cxni' namin quilhtamacuj a'cxni' nahuanā'tit: "Sicua'lanātlahuacani't tī mimā'lh ē ka'lhī ixlītlī'hui'qui ē ixlīmāpa'ksīn Dios" —huanli Jesús.

24

Jesús huanli nalactlahuacan xaka'tla' templo

Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6

¹ Jesús taxtulh nac templo. Ixa'mā'lh ā'lacatin a'cxni' talaktalacatzuna'jīlh ī'scujnu'nī'n. Xlaca'n tatzuculh tahuani cuenta ixtlahualh chī ixyāhuacani't templo. ² Jesús cāhuanilh:

—Calaktzī'ntit ixlipō'ktu huā'mā' tū ixtla' templo. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nūn a'ktin chihuix catilākēlhtahui'lh. Ixlipō'ktu nalaclākō'.

Tū nalīca'tzīcan chī nalaksputa cā'quilhtamacuj

Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24

³ Jesús ē i'scujnu'nī'n ta'alh nac sipej jā huanican Olivos. A'cxni' Jesús ixui'lacha', talaka'lh i'scujnu'nī'n ē tze'k tahuanihl:

—Quina'n iclacasqui'nāuj naquilāhuaniyāuj jā'cxni' na'a'kspula tzamā'. ¿Chī na'iclica'tziyāuj palh hui'x palaj nata'mpala'ya' ē nalaksputa cā'quilhtamacuj?

⁴ Jesús cākelhtīlh:

—Cuenta catlahua'tit jā tī chā'tin nacā'a'kskāhuī'yān. ⁵ Lhūhua' chī'xcuui'n natahuan taka'lhī quilīmāpa'ksīn. Chā'tunu' natahuan: “Quit Cristo tī Dios lac sacni't”, ē chuntza' līlhūhua' nacā'a'kskāhuī'can. ⁶ Nakexpa'tā'tit chī sā'nan jā lacatzuna'j lamā'lh guerra ē nacātamāca'tzīniyān chī lamā'cha' guerra makat. Jā catijicua'ntit; chuntza' pūla na'a'kspula. Jāna'j ixlī'a'kspu'tni'. ⁷ Chā'tin puxcu' ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ā'chā'tin ē chā'tin māpa'ksīni' naskāhuī'cu'tun ā'chā'tin. Na'a'nan tatzī'ncstat ē ta'jatāt ē natachiqui' tī'ya't. Nā calhāxcuui'lh nala nac cā'quilhtamacuj. ⁸ Ixli'pō'ktu huā'mā' xmān ixlitzucuni'cus chī napātī'nī'ncan.

⁹ 'Nacātamacamaxquī'yān nacātamakapātī'nī'nān. Nacātamakniyān ē ixlī'pō'ktuca'n tachi'xcuui't calhāxcuui'lh nac cā'quilhtamacuj nacātaquiclhaktzī'nān ē xmān quimpālacata. ¹⁰ A'cxni' namin tzamā' cā'quilhtamacuj, lhūhua' natataxtūtāya na ixtej Dios ē natalāquiclhaktzī'n ē natalāmacamāstā'. ¹¹ Lhūhua' a'kchihuī'na'nī'n natatahui'la tī nata'a'kskāhuī'nī'n. Natahuan talīchihuī'na'n tū ixlā' Dios ē nata'a'kskāhuī' lhūhua' tachi'xcuui't. ¹² Tū jā tze nata'a'kahuanī calhāxcuui'lh ē ū'tza' jātza' catitalālipāxquī'lh lhūhua' tachi'xcuui't. ¹³ Tī jā catitataxtūtāyāl na ixtej Dios ē chuntza' natatachoko hasta a'cxni' nalaksputa, xlaca'n nacāmakapūtāxtūcan. ¹⁴ Xatze tachihuīn ixpālacata chī nala jā Dios namāpa'ksīni'nkō', ū'tza' huā'mā' nālī'a'kchihuī'na'ncan calhāxcuui'lh nac cā'quilhtamacuj ē ixlī'pō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj natakexmata. Ā'līstān a'cxni' nalaksputa.

¹⁵ 'A'kchihuī'na' Daniel tzo'kli ixpālacata chī nalactlahuacan jā sicua'lanātlahuacanī't ē chī nayāhuacan a'ntza' tū jā tze. (Quit tī ictzo'kmā'lh huā'mā', quit iccāhuanīyān hui'xina'n tī kelhtahua'kapā'na'ntit cuenta catlahua'tit.) ¹⁶ A'cxni' nalaktzī'nā'tit tzamā', a'cxni' ixlacasqui'nca natatzā'la nata'a'n hasta nac sipej xlaca'n tī tahuī'lāna'lh nac estado Judea. ¹⁷ Huā'mā' quilhtamacuj a'cxni' natayuja tī tahuī'lāna'lh na ixa'kstīn ixchicca'n, jā catitatanūlh nac chīc natamāxtu catūhuālh tū ixlaca'n. ¹⁸ Tī tascujmā'nal na ixcā'tacuxtuca'n, jā catitataspi'tli na ixchicca'n natalē'n ixlū'xu'ca'n. ¹⁹ Tzamā' quilhtamacuj koxa titala puscan tī taka'lhīni'n o tī tamātzī'quī'nīncus. ²⁰ Casqui'ni'tit Dios jā ixlacasqui'nca natzā'la'yā'tit a'cxni' lonknu'n ē nūn quilhtamacuj tū pūjaxcan. ²¹ Napātī'nī'ncan a'cxni' nala huā'mā'. Hasta a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj, jā maktin pātī'nī'ncanī't chī napātī'nī'ncan tzamā' quilhtamacuj. Jā maktin catilal ixtā'chuntza' ā'līstān. ²² Dios cālalkhu'man xlaca'n tī cālacsacni't ē namāmacsti'na'jī tzamā' quilhtamacuj. Palh Dios jā ixtimāmacsti'na'jīlh, jā ixta'a'kapūtāxtulh nūn chā'tin.

²³ 'A'cxni' namin tzamā' tapātīn ē palh catīhuālh ixcāhuanīn: “Chā cala'ktzī'ntit. Huā'tzā' huī'lh Cristo tī Dios macamīnī't”, jā catī'a'ka'ī'tit. Palh catīhuālh ixcāhuanīn: “Chā cala'ktzī'ntit. A'ntza' huī'lacha”, jā catī'a'ka'ī'tit. ²⁴ Natamin lhūhua' tī nata'a'kskāhuī'nī'n ē makapitzi'n natahuan: “Quit Cristo.” Ā'makapitzi'n natahuan: “Quina'n ixa'kchihuī'na'nī'n Dios.” Xlaca'n nā natatlahua' lī'a'cnīn nata'a'kskāhuī'cu'tun xlaca'n tī Dios cālacsacī. Jāla

catita'a'kskâhuï'lh tî Dios cālacsacli masqui nacā'a'kskâhuï'can ā'makapitzî'n.
²⁵ Iccâhuanintza' huā'mā' ixpālacata jā nacāta'a'kskâhuï'yān. ²⁶ Chuntza' palh
 nacātahuaniyān: "Cala'ktzî'ntit. A'ntza' huï'lh Cristo nac cā'tzaya'nca tî'ya't",
 jā capintit. Palh nacātahuaniyān: "Cala'ktzî'ntit. Ā'tzā' huï'lh nac cuarto", jā
 ca'a'ka'î'tit. ²⁷ A'cxni' quit na'icmimpala, nala hua'chi makli'pit tū māxkakēkō'
 nac a'kapūn hasta jā tā'cxtu ē hasta jā tā'cnū chi'chini'. Quit Chi'xcu' xala'
 Tālmā'n. ²⁸ Calhāxcuhuālh naca'tzican a'cxni' na'icmin chuntza' chī chū'ni'
 taca'tzī jā mā'lh catūhuālh tū nīnī't —huanli Jesús.

Chī namimpala Chi'xcu' xala' Tālmā'n

Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36

²⁹ Jesús cāhuanipālh:

—Xmān ca'a'kspulakō'lh huā'mā' tapātīn, ē chi'chini' ē mālhcuyū' jā cati-
 tamāxkakēni'lh. Sta'cu nataminācha' nac a'kapūn ē hasta a'kapūn nat-
 achiqui. ³⁰ Nalaktzī'ncan nac a'kapūn a'ktin limāsu'yun tū quila' quit
 Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Xalanī'n ixlīpō'ktuca'n tzamā' cā'lacchicni' huā'tzā'
 nac cā'quilhtamacuj, xlaca'n natacalhuan. Ē naquintalaktzī'n quit Chi'xcu'
 xala' Tālmā'n chī na'ictaxtu nac a'kapūn ē na'icpūmin poklhuu'. Na'icka'lhī
 lhūhua' litli'huï'qui ē tzēhuanī't na'icxkaka. ³¹ A'cxni' namacasā'nan liskoli',
 na'iccāmacamin quinángeles ē natamākēstoka tî cālacsaccanī't. Natamin tî
 cālacsaccanī't xalanī'n calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj.

³² Camaksca'tit xaqui'huï' higo: A'cxni' tza'la'nka' ixpeken ē a'kapumā'lh
 xapa'lhma', huï'xina'n ca'tzīyā'tit talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' nalhcācnan.
³³ Chuntza' a'cxni' na'a'kspula ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuaniyān,
 naca'tzīyā'tit talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj.
 Talacatzuna'jīmā'lh'tza' hua'chi a'cxni' chā'tin tî ka'lhīmā'ca ē yālh'tza'
 na ixtanquilhtīn mākēlhcha. ³⁴ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Xlaca'n tî
 tahuī'lāna'lhcus jā catitanīlh hasta a'cxni' na'a'kspula ixlīpō'ktu huā'mā' tū
 iccāhuanin. ³⁵ Masqui nasputa a'kapūn ē nasputa tî'ya't, jā maktin catisputli
 quintachihuīn; nakentaxtūkō'.

³⁶ Nūn tî ca'tzī jā'cxni' namin huā'mā' quilhtamacuj ē huā'mā' hora; nūn
 ángeles xalanī'n nac a'kapūn jā taca'tzī. Nā i'Ska'ta' Dios jā ca'tzī. Xmān Dios
 xaTāta' ca'tzī jā'cxni' ixlīcāna' na'a'kspula.

³⁷ Chuntza' chī a'kspulalh a'cxni' ixuī'lh Noé, nā chuntza' na'a'kspula
 a'cxni' namin Chi'xcu' xala' Tālmā'n. ³⁸ A'cxni' jāna'j ixā'min lakua xcān,
 tachi'xcuhuī't ixtahuā'yamā'nalh ē ixtako'tnumā'nalh. Ixtatamakaxtoka ē
 ixtamāstā' ixtzu'ma'janca'n natatamakaxtoka hasta a'cxni' Noé tanūlh nac
 arca. Jā ixtapuhuan palh namin lakua xcān, ³⁹ ē jā cuenta tatlahualh hasta
 a'cxni' milh xcān ē tamuxtūkō'lh. Chuntza' nala a'cxni' namin Chi'xcu'
 xala' Tālmā'n. ⁴⁰ A'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj, palh talamā'nalh
 chā'tu' chi'xcuhuī'n nac cā'tacuxtu, nalē'ncan chā'tin ē namakxtekan ā'chā'tin.
⁴¹ Palh tatanūmā'nalh chā'tu' puscan tî tasquitimā'nalh, nalē'ncan chā'tin ē
 namakxtekan ā'chā'tin.

⁴² Skalalh catahuī'la'tit; jā ca'tzīyā'tit jā'cxni' namin miMāpa'ksīni'ca'n.
⁴³ Caca'tzītit huā'mā': Palh ixtēcu' chīc ixca'tzilh cahuālh tūyā hora cā'tzī'sni'
 ixchā'lh ka'lhāna', ixka'lhītilh ē jā ixtilhtatalh ē jā ixmakxtekli natanū
 naka'lhāna'n na ixchic. ⁴⁴ Nā chuntza' huï'xina'n tacāxni'j catahuī'la'tit
 ixpālacata namin Chi'xcu' xala' Tālmā'n a'cxni' jā puhua'nā'tit —huanli Jesús.

Xatze tasācua' ē tī jā tzeya tasācua'

Lc. 12:41-48

⁴⁵ Jesús cāhuanipāl̄h:

—¿Chī hui'lh xatze tasācua' tī tzej kexmata? Xla' ū'tza' tī xatēcu' chic namacamaxquī'tāquī' ē xla' nacāmāhuī'ixtā'tasācua'n a'cxni' nalacchā'n hora. ⁴⁶ Līpāxuhua tasācua' palh mākentaxtūmā'lh ixtascujēt a'cxni' nataspi'ta ixpatrón. ⁴⁷ Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Ixtēcu' chic namacamaxquī' huā'mā' tasācua' ixlīpō'ktu tū ka'lhī. ⁴⁸ Palh jā tze huā'mā' tasācua', xla' napuhuan natamakapalī ixpatrón. ⁴⁹ Chuntza' natzucu cālactucsā ā'makapitzīn tasācua'n ē nacātā'huā'yan ka'chīnī'n ē nacātā'ko'ta. ⁵⁰ Xamaktin nataspi'ta ixtēcu' chic. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' jā tzeya tasācua' jā ka'lhīmā'lh ē jā ca'tzī. ⁵¹ Ixtēcu' chic palha' nacastigarlī tasācua' ē nacātā'pātīnī'n xlaca'n tī jā ta'a'ka'tī. Ē tasācua' nacalhuan ē nalāxca ixtatzan —huanlī Jesús.

25

Jesús līmāsu'yulh kelhacāuj tzu'ma'jan

¹ Jesús cāhuanipāl̄h:

—A'cxni' na'icmimpala a'cxni' Dios natzucu namāpa'ksikō' ixlīpō'ktu huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna'. Chuntza' nala hua'chī a'cxni' kelhacāuj tzu'ma'jan ixta'a'mā'nalh jā natamakaxtokcan. Ixtalē'mā'nalh ixpūmāxkakēnca'n ē ta'a'lh taka'lhī squi'nīni'. ² Kelhaquitzis laskskalalhna' ixtahui'lāna'lh ē ā'kelhaquitzis jā chuntza' ixtahui'lāna'lh. ³ Tī jā laskskalalhna' xmān talē'lh ixpūmāxkakēnca'n ē jā talacapāstaclī natalē'n macsti'na'j cās natamojō na ixpūmāxkakēnca'n. ⁴ Tī laskskalalhna', xlaca'n talē'lh ixpūmāxkakēnca'n ē nā talē'lh ā'macsti'na'j cās. ⁵ Tanajīlh squi'nīni' ē ixlīpō'ktuca'n ixtalakalhtatahui'lāna'lh ē ā'līstān talhtatalh. ⁶ Chī i'tāt tzī'sa takexmatlī chī chā'tin ta'salh ē huanlī: “jMīmā'lh squi'nīni'; capintit lakapāxtokā'tit!” ⁷ Ixlīpō'ktuca'n tzu'ma'jan talakahuanlī. Tatā'kaquī'lh ē tacāxtlahualh ixpūmāxkakēnca'n. ⁸ Palaj tunca kelhaquitzis tī jā talīmīlh cās tahuanihl ā'kelhaquitzis: “Caquilāmaxquī'uj macsti'na'j mincāsca'n. Tamīxcu'tumā'nalh tzamā' quimpūmāxkakēnca'n.” ⁹ Tī laskskalalhna' takelhtīlh: “E'ē, jā icticāmaxquī'n. Chuntza' jā quinticā'a'cchā'ni'n quina'n ē nūn hu'i'xina'n. Xatze capintit tamāhua'yā'tit jā stā'can.” ¹⁰ Līhuan kelhaquitzis ixta'a'nī't tatamāhua cās, chilh squi'nīni'. Tzu'ma'jan tī tacāxni'j ixtahui'lāna'lh tatā'tanūlh squi'nīni' nac chic ē mālacchahuaca. ¹¹ Ā'līstān tachā'lh ā'kelhaquitzis tzu'ma'jan ē tahuani: “Māpa'ksīni', caquilāmālaquī'ni'uj.” ¹² Xla' cākelhtīlh: “Quit jā iccālakapasān.”

¹³ Jesús cāhuanīlh:

—Skalalh catahui'la'tit ixpālacata jā ca'tziyā'tit tūyā hora ē tūyā quilhtamacuj na'icmimpala quit Chī'xcu' xala' Tālh mā'n.

Jesús līmāsu'yulh tumīn tū māsacua'nīni'lh

¹⁴ Jesús cāhuanipāl̄h:

—Chī nala jā Dios namāpa'ksīni'nkō', ū'tza' hua'chī chā'tin chī'xcu' tī ixa'mā'lh ā'lacatin. Cāmāta'satīnīni'lh ī'scujnu'nī'n ē cāmaxquī'lh ixtumīnca'n.

¹⁵ 'Chuntza' chī ixlīskalalhca'n chā'tunu', chuntza' maxquī'ca. A'kquitzis mil maxquī'ca chā'tin ē a'ktu' mil maxquī'ca ā'chā'tin ē ā'chā'tin a'ktīn mil. Palaj tunca a'lh makat. ¹⁶ Tasācua' tī ixmaxquī'canī't a'kquitzis mil, xla' ixtamāhuana'mā'lh ē ī'stā'nāmā'lh ē chuntza' tlajalh ā'a'kquitzis mil huampala. ¹⁷ Tī maktīni'lh a'ktu' mil, nā tlajapāl̄h ā'a'ktu' mil. ¹⁸ Tī maktīni'lh a'ktin mil, xla' a'lh ē ponknu'lh ē mātze'kli ixtumīn ixpatrón.

¹⁹ 'Makās tamakapalīlh ixtēcu'ca'n. A'cxni' taspī'tlī, ixtlahuacu'tun ix-cuenta. ²⁰ Pūla lakmīlh tī ixmaktīni'nī't a'kquitzis mil ē nā maxquī'lh ixpatrón

ā'lakaquitzis mil tū ixtlajanī't. Huanilh: "Quimpatrón, hui'x quimaxqui' a'kquitzis mil ē ā' iclīmimpala ā'a'kquitzis mil tū ictlajalh." ²¹ Ixtēcu' huanilh: "Tze. Tzeya tasācua' hui'x. Tzej tla'hua' mintascujūt. Tzej liscujti huā'mā' tumīn, chuhua'j nalītahua'ca'ya' ē ā'chulā' na'icmaxqui'yān. Cata't ē naquintā'pāxuhua'ya'."

²² Ā'listān lakmilh tasācua' tī ixmaktīni'nī't a'ktu' mil ē huanilh: "Quimpatrón, hui'x quimaxqui' a'ktu' mil ē ā' iclīmimpala ā'a'ktu' mil tū ictlajalh."

²³ Ixtēcu' huanilh: "Tze. Tzeya tasācua' hui'x. Tzej tla'hua' mintascujūt. Tzej liscujti huā'mā' tumīn, chuhua'j nalītahua'ca'ya' ē ā'chulā' na'icmaxqui'yān. Cata't ē naquintā'pāxuhua'ya'."

²⁴ Ā'listān lakmilh tasācua' tī ixmaktīni'nī't a'ktin mil. Xla' huanilh ixpatrón: "Quimpatrón, xa'icca'tzī hui'x scālājua. Hui'x ī'ya' jā jā hui'x cha'nī'ta ē cā'ya jā jā hui'x mā'kahuanī'nī'ta'. ²⁵ Ū'tza' iclījicua'ni'n ē quit icponknu'lh nac tī'ya't ē icmā'cnūlh mintumīn. Ā' iclīmīn tū mila' ixuanī't." ²⁶ Ixtēcu' kelhtīl: "Jā tzeya tasācua' hui'x. Lhquitit hui'x. Hui'x puhua'na' palh quit ic'ī' jā jā iccha'nli ē iccā' jā jā quit icmā'kahuanīlh. ²⁷ Ū'tza' ixlīmā'nu' quintumīn nac banco ē a'cxni' xa'ictaspi'tli xa'icmaktīni'lh quintumīn ē ī'ska'ta'." ²⁸ Cāhuanilh tī ixtayāna'ncha': "Camaktītī a'ktin mil tū ka'lhī ē camaxqui'tit tī ka'lhī a'kcāuj mil."

²⁹ Jesús cāhuanipālh:

—Ā'chulā' namaxqui'can tī ka'lhī ē naquītāxtūni'. Tī jā ka'lhī, namaktīcan macsti'na'j tū ixka'lhī. ³⁰ Huā'mā' tasācua' tī jā tze, catamaxtutit ē camacapintit jā cā'pucsua'. Antza' nacalhuan ē nalāxca ixtatzan.

Chī'xcu' xala' Tālmā'n nacāputzāna'nī ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj

³¹ Jesús chihuīna'mpālh:

—Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n. A'cxni' na'ictanū quilīPuxcu', quīnāngeles naquintalītamacsti'li'. Quit na'ictahui'la na quimpūtahui'lh jā na'iccāputzāna'nī ē na'icmāpa'ksīni'n. ³² Tachi'xcuhui't xalanī'n calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj natatalacxtimī na quilacatīn. Quit na'iccāmāpitzī chī pastor cāmāpitzī purecu' ē chivu. ³³ Na'iccāhui'lī purecu' na quimpekxtūcāna'j ē na'iccāhui'lī chivu na quimpekxtūxui.

³⁴ Quit Puxcu' na'iccāhuani tī tahui'lāna'lh na quimpekxtūcāna'j: "Cata'ntit hui'xina'n. QuinTāta' Dios cāsīcua'lanātlahuani'ta'n. Camaktītī limāpa'ksīn tū milaca'n nahuan. Cāxtlahuacani'ttza' mimpālacataca'n a'cxni' Dios tlhualh cā'quilhtamacuj. ³⁵ Dios cāsīcua'lanātlahuani'ta'n. Hui'xina'n quilāmāhui'uj a'cxni' quit xa'ictzi'ncsa. Hui'xina'n quilātā'hua'uj mixcāncan'a' a'cxni' quit xa'ickelhpūtīmā'lh. Chuntza' chī xamini' quit ē quilāmānūj na minchicca'n."

³⁶ Jātza' tze ixuanī't quīlu'xu' ē hui'xina'n quīlāmāxqui'uj xasāsti'. Xa'icta'jatatla ē quīlāmāktāyauj. Tachi'n xa'icuanī't ē quīlālākpaxialhna'uj." Chuntza' na'iccāhuani. ³⁷ Tī lactze natahuan: "Māpa'ksīni', j'jā'cxni' iccālaktzī'n a'cxni' ixtzi'ncsa' ē iccāmāhui'n? j'jā'cxni' iccātā'hua'n xcān a'cxni' ixkelhpūtīya'?" ³⁸ j'jā'cxni' iccāmānūn na quinchicca'n a'cxni' ixlatlā'hua'na' hua'chī xamini'? j'jā'cxni' iccāmāxqui'n milu'xu'?" ³⁹ j'jā'cxni' iccāmāktāyan a'cxni' ixta'jatlaya' o tachi'n ixua'nī'ta'?"

⁴⁰ Quit tzamā' Puxcu' na'iccākelhtī: "Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Catūhuālh tū tlhua'ni'tit chā'tin quīntā'timīn, masqui ā'chulā' xastancu xla', ū'tza' hua'chī quit quīlātlahuani'uj."

⁴¹ 'Quit tzamā' Puxcu' na'iccāhuani tī tahui'lāna'lh na quimpektūxquiqi: "Catapānū'tit. Hui'xina'n nacātamakapātīnīnān. Capintit jā jā mixa macscut. Capintit jā cāxtlahuacani't ixpālacata skāhuī'ni' ē ixmaktāyana'nī'n.

⁴² Hui'xina'n jā quilāmāhuī'uj a'cxni' quit xa'ictzi'ncsa. Ē jā quilatā'hua'uj mixcāna'n a'cxni' xa'ickelhpūtī. ⁴³ Quit hua'chi xamini' xa'iclatlā'luan ē hui'xina'n jā quilāmānūj na minchicca'n. Jātza' tze ixuani't quilu'xu' ē jā quilāmaxquī'uj xasāsti'. Xa'icta'jatatlā ē tachi'n xa'icuanī't. Hui'xina'n jā quilālakpaxialhna'uj. Ū'tza' nacātālīmakapātīnīnān." Chuntza' na'iccāhuani. ⁴⁴ Xlaca'n natahuan: "Māpa'ksīni', ¿jā'cxni' iccālaktzi'n a'cxni' itxti'ncsa', o ixkelhpūtīya', o hua'chi xamini' ē quina'n jā iccāmaktāyan? ¿Jā'cxni' iccālaktzi'n a'cxni' jātza' tze ixuani't milu'xu' o ixta'jatatlāya' o tachi'n ixua'nī'ta' ē quina'n jā iccāmaktāyan?"

⁴⁵ 'Quit tzamā' Puxcu' na'iccākelhtī: "Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Catūhuālĥ tū jā tlahua'ni'tit chā'tin quintā'timīn, masqui ā'chulā' xastancu xla', chuntza' hua'chi jā quit quilātlahuani'uj."

⁴⁶ Jesús cāhuanipālĥ:

—Palaj tunca tzamā' tī jā lactze nata'a'n nac pūpātīn pō'ktu quilhtamacuj ē tī lactze nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspuĥlī.

26

Talīchihuīna'nli natachi'pa Jesús

Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53

¹ A'cxni' Jesús cāhuanikō'lh huā'mā', cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

² —Hui'xina'n ca'tziyā'tittza' sputacus a'ktu' quilhtamacuj a'cxni' nala cā'tani' tū huanican pascua. Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n. Iccāhuaniyān naquimacamāstā'can naquixtokohua'ca'can —huanli Jesús.

³ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē xanapuxcu'nu' israelitas, xlacan' tatakēstokli na ixtanquilhtīn ixpalacio Caifás. Xla' ixlicāna' tī xapuxcu' pālej ixuani't. ⁴ A'ntza' tachihuīna'nli chī natalī'a'kskāhuī'nin ē natachi'pa Jesús ē chuntza' natalīmaknī. ⁵ Ixtalāhuani:

—Palĥ natlahuayāuj catūhuālĥ līhuan lamā'lh cā'tani', tachi'xcuĥuī't natatā'kaquī'.

Chā'tin puscāt līcuctlahualĥ aceite Jesús

Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8

⁶ Jesús ixuī'lh nac Betania na ixchic Simón. Huā'mā' Simón ixmasni'mā'lh ixquīnīt ē ixtzeyani'ttza'. ⁷ Chā'tin puscāt laktalacatzuna'jīlĥ Jesús. Ixlē'mā'lh pātīn lameti tū ixlitzuma aceite tū tapalaxla' ē mu'csu ixuani't. Līhuan Jesús ixuā'yamā'lh, puscāt līcuctlahualĥ aceite. ⁸ A'cxni' scujnu'nī'n talaktzi'lh tū tlahualĥ, tasītzī'lh ē tatzuculĥ talāhuani:

—¿Tū ixpālacata pāxcat līlalĥ huā'mā' aceite? ⁹ Tzē ī'stā'ca ixpālacata tapalaxla' ē tumīn tzē ixcāmaxquī'ca xcamanī'nī'n.

¹⁰ Jesús ixca'tzī tū ixtalīchihuīna'mā'nalĥ ē cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata jīcmāhuī'yā'tit huā'mā' puscāt? Quintlahuani'lh tū tze. ¹¹ Pō'ktu quilhtamacuj na'a'nan xcamanī'nī'n na milāpcu'na'ītātca'n; quit jā pō'ktu quilhtamacuj na'iccā'tahui'layān. ¹² Chuntza' chī huā'yālĥ puscāt quīlīcuctlahualĥ huā'mā' aceite, ū'tza' hua'chi ixquīncāxū'īlīlĥ naquimā'cnūcan. ¹³ Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Calĥāxcuĥuālĥ nac cā'quilhtamacuj jā namāca'tzīnī'nī'ncan xatze tachiĥuīn ixtla' Cristo, a'ntza'

nahuancan tū tlahualh huā'mā' puscāt. Ū'tza' ixlipō'ktuca'n natalilacapāstaca xla'.

Judas cāhuanilh chī namacamāstā' Jesús

Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6

¹⁴ Chā'tin chī ixlitelhacāujtu' scujnu'nī'n xla' ixuanican Judas Iscariote. Xla' a'lh cātā'chihuīna'n xanapuxcu'nu' pālejni' ¹⁵ ē cāhuanilh:

—¿Chī huani't naquīlāxokoyāuj palh na'iccāmacamaxquī'yān Jesús?

Xlaca'n talixokolh pu'xamacāuj xaplata tumīn ¹⁶ ē a'cxni' Judas tzuculh putza chī tze nacālimacamaxquī' Jesús.

Jesús cātā'huā'yalh scujnu'nī'n

Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26

¹⁷ Milh quilhtamacuj tū ixlitzucuni' cā'tani' tū huanican pascua a'cxni' hua'can pāntzīn tū jā lītlahuacani't levadura. Huā'mā' quilhtamacuj scujnu'nī'n talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē takelhasquī'nīlh:

—¿Jāchu lacasquī'na' na'iccāxtlahuayāuj tū nahua'can cā'tani'?

¹⁸ Xla' cāhuanilh:

—Capintī nac cā'lacchicni' ē natanū'yā'tit na ixchic chā'tin chī'xcu' ē nahuaniyā'tit: “Mākelhtahua'kē'ni' huaniyān: Talacatzuna'jītza' tū na'icpūni' ē icua'cu'tun tū hua'can cā'tani' pascua na minchic. Na'iccātā'huā'yan quiscujnu'nī'n.”

¹⁹ Scujnu'nī'n ta'a'lh ē tatlahualh chī Jesús cāmāpa'ksīlh ē tacāxtlahualh līhua' xala' cā'tani'.

²⁰ A'cxni' ixtā'cnūmā'lhtza' chī'chini', Jesús ē kelhacāujtu' t'scujnu'nī'n ix-tahuā'yahui'lāna'lh nac mesa. ²¹ Līhuan ixtahuā'yamā'nalh, Jesús cāhuanilh:

—Ixlīcāna' iccāhuaniyān, chā'tin chī hui'xina'n naquimacamāstā'.

²² Xlaca'n talīpuhuanli ē tatzuculh takelhasquī'nī chā'tunu':

—¿Ē quit, quiMāpa'ksīni'?

²³ Jesús cākelhtīlh:

—Ū'tza' tī quintā'pūhuā'yan pulātu, ū'tza' naquimacamāstā'. ²⁴ Quit Chī'xcu' xala' Tālhāmā'n ē naquina'kspula chuntza' chī tatzo'kni' quimpālacata na ixtachihuīn Dios. Līlakalhu'mānat chī'xcu' tī naquimacamāstā'; nalīlipuhuan. Ā'chulā' tze ixpālacata xla' palh jā ixtilacatuncuhuī'lh.

²⁵ Judas, ū'tza' tī namacamāstā', ē xla' huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿palhāsā' quit?

Jesús kelhtīlh:

—Chuntza' chī hua'nti.

²⁶ Līhuan ixtahuā'yamā'nalh, Jesús tayalh pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. A'cxni' che'kelh, cāmaxquī'lh t'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Cahua'tit. Ū'tza' huā'mā' quimacni'.

²⁷ Palaj tunca tayalh vaso ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Macasti'n cāmaxquī'lh xlaca'n ē cāhuanilh:

—Chā'tunu' hui'xina'n cahua'tit macasti'n. ²⁸ Ū'tza' huā'mā' quinka'lhni'. Ū'tza' tū līcāxtlahuaca xasāsti' talacāxtlahuan chī Dios nacālimakapūtāxtū tachi'xcuhuī't. Quinka'lhni' tū na'icmaka'n ū'tza' nacālimātza'nkēna'ni'can ixcentaca'n lhūhua' tachi'xcuhuī't. ²⁹ Iccāhuaniyān jā icthiua'lh xaxcān uva hasta a'cxni' na'iccātā'huā'yān xtumtza' xaxcān uva xasāsti'tza'. Na'iccātā'huā'yān a'ntza' jā namāpa'ksīni'nkō' quinTāta' Dios ē ixlipō'ktu catūhuālh xasāsti'.

*Jesús huanli Pedro nakelhtatzē'ka**Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38*

³⁰ A'cxni' ixtapixtli'nī't a'ktin himno, tataxtulh ē ta'a'lh nac sipej jā huanican Olivos. ³¹ Jesús cāhuanilh:

—Huā'mā' tzi'sni' milīpō'ktuca'n naquilā'a'kxtekmaka'nāuj ixpālacata tū naquina'kspula. Chuntza' tatzō'kni' na ixtachiuhin Dios: “Na'icmakni pastor ē nata'a'kahuanikō' purecu'”, tatzō'kni'. ³² A'cxni' naquimālacastālancuanīcan, xapūla na'ica'n quit nac estado Galilea. A'ntza' nalāpāxtokāuj.

³³ Pedro huanilh:

—Masqui ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn nata'a'kxtekmaka'nān, quit jā maktin icitimakxteknī'.

³⁴ Jesús huanilh:

—Ixlicāna' tū icuaniyān. Huā'mā' tzi'sni' a'cxni' jāna'j ta'sa puyux, hui'x naquinkelhtatzē'ka maktu'tun.

³⁵ Pedro huanilh:

—Masqui naquintā'maknīca'na', quit jā ictikelhtatzē'kni'.

Ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn chuntza' tahuani.

*Jesús orarīlh jā huanican Getsemani**Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46*

³⁶ Jesús ē ī'scujnu'nī'n tachā'lh jā huanican Getsemani. Xla' cāhuanilh:

—Catahui'la'tit hui'xina'n huā'tzā' līhuan quit na'ica'n na'icorarīni' Dios a'jnanu'.

³⁷ Cālē'lh lacapunchuna'j Pedro ē chā'tu' ixka'hua'chan Zebedeo ē tzuculh līpuhan ē ixa'ktuyumā'lh. ³⁸ Cāhuanilh:

—Iclīpuhan hasta tzē na'iclaknī quintalīpuhuāt. Catachokotit huā'tzā' ē calātā'līpuhanui. Jā calhtatatit.

³⁹ Jesús a'lh lacapunchuna'j ē tatzokostalh nac ti'ya't ē squi'ni'lh Dios ē huanilh:

—QuinTāta', palh tzē na'ica'kapūtaxtu tzamā' tū na'icpātīni'n, camakxtekti chuntza' nala. Masqui na'icpātīni'n, calalh tū hui'x lacasqui'na' ē jā calalh tū quit iclacasqui'.

⁴⁰ Mimpālh jā ixcāmakxteknī't ī'scujnu'nī'n ē cālakhilh xlaca'n ixtalh-tatahui'lāna'lh. Huanilh Pedro:

—¿Ē minkelhatu'tunca'n jāla tāyani'tit mintalhtataca'n nūn a'ktin hora?

⁴¹ Calakahuantahui'la'tit ē casqui'ni'tit Dios jā nacāta'a'kskāhuī'yān a'cxni' nacātālilaktzī'ncu'tunān. Ixlicāna' milīstacna'ca'na' natlahuacu'tun xatze ē mīmacni'ca'n jā taka'lhī lītlī'hui'qui —cāhuanilh.

⁴² Ixlīmaktu' Jesús a'lh ē squi'ni'lh Dios chuntza':

—QuinTāta', palh ixlacasqui'nca na'icpātīni'n ē nakentaxtu chī mintalacasqui'nīn, chuntza' calalh.

⁴³ Palaj tunca taspī'pālh jā ixcāmakxteknī't ī'scujnu'nī'n ē cālakhimpālh ē ixtalhtatamā'nampālh. Jāla tatāyani'lh ixtalhtataca'n. ⁴⁴ Cāmakxtekpālh ē ixlīmaktu'tun a'lh ē squi'ni'lh Dios. Chu chuntza' huanipālh chī ixuanī't xapūla. ⁴⁵ Taspī'pālh jā cāmakxtekli scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—¿Ē lhtatapā'na'ntitcus ē jaxpā'na'ntitcus? Chilhtza' hora tū līlhcānancanī't. Quit Chī'xcu'xala' Tālmā'n ē naquimacamāstā'can na ixmacanca'n tī jā tzeya chī'xcuhuī'n. ⁴⁶ Catāya'tit ē ca'a'ujtza; mīmā'lh'tza' tī naquimacamāstā'.

*Chī'lē'nca Jesús**Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11*

⁴⁷ Ixcātā'chihuīna'mā'lhcus Jesús a'cxni' chā'lh Judas. Xla' chā'tin ixlikelhacājutu' ī'scujnu'nī'n ixuanī't. Tatā'chā'lh lhūhua' tachi'xcuui't ē ixtalē'n ixmachīta'ca'n ē qui'hui'. Tamacaminini'lh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas. ⁴⁸ Judas ū'tza' tī ixmacamāstā'lh ē xla' icāhuanini'ttza' chī natalīlakapasa tīchu Jesús. Ixcāhuanini't:

—Na'iclacamu'su chā'tin; ē xla' ū'tza' Jesús. Nachi'payā'tit.

⁴⁹ A'cxni' chilh Judas, laktalacatzuna'jilh Jesús ē huanilh:

—Lakatzī'suanti', Mākelhtahua'kē'ni'.

Lacamu'sulh. ⁵⁰ Jesús kelhtīlh:

—Amigo, ¿ē tū ixpālacata ta'mpā't?

Tachi'xcuui't tī tatā'milh Judas talaktalacatzuna'jilh Jesús ē tachi'palh natalē'n.

⁵¹ Palaj tunca chā'tin tī ixtā'mini't Jesús, māxtulh ixmachīta ē matakāhuī'lh ixtasācua' xapuxcu' pālej ē a'kacā'yujulh ixa'ka'xko'lh. ⁵² Jesús huanilh:

—Camānū'pala mimachīta na ixpūtanū. Tī nalālītucsa ixmachīta, nā ū'tza' nalimāknīcan xla'. ⁵³ ¿Ē jā ca'tziya' quit tzē na'icsqui'ni' quinTāta' Dios caquimaktāyalh ē xla' xamaktin naquimacaminini' a'kcājutu' mil ángeles?

⁵⁴ Palh xa'ictlahualh cahuālh chuntza', ¿chī nalimākentaxtūcan tū huan na ixtachihuīn Dios jā tatzō'kni' ixlacasqui'nca na'a'kspula chuntza' chī a'kspulamā'lh?

⁵⁵ Jesús cāhuanilh tachi'xcuui't:

—¿Tū ixpālacata līta'ntit mimachīta'ca'n ē minqui'hui'ca'n? Hua'chi chī'pacu'tunā'tit chā'tin ka'lhāna'. A'cxni' xa'iccātā'latlā'huanān lakaliyān nac templo, ¿tū ixpālacata jāla quilāchi'pauj a'cxni'? ⁵⁶ Ixlipō'ktu huā'mā' tū a'kspulālh namākentaxtū tū tatzō'kli a'kchihuīna'nī'n na ixtachihuīn Dios —cāhuanilh.

Ixlipō'ktuca'n ī'scujnu'nī'n tatzā'lalh ē chuntza' talī'a'kxtekmaka'lh Jesús.

Jesús na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n israelitas

Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24

⁵⁷ Xlaca'n tī tachi'palh Jesús talē'lh na ixchic Caifás tī xapuxcu' pālej ixuanī't. A'ntza' ixtalaktakēstokni't xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē xanapuxcu'nu' israelitas. ⁵⁸ Pedro lakamakat stālani'lh ē chā'lh hasta ixtanquilhtīn ixchic xapuxcu' pālej. Tanūlh na ixtanquilhtīn chīc ē cātā'tahuī'lh policías nalaktzī'n chī nalīputzāna'nīcan.

⁵⁹ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē ixlipō'ktuca'n xalaka'tla' māpa'ksīni'nī'n ixtaputzamā'nalh chī natalīmālacsu'yu Jesús ē natalīmāmaknīnīni'n. Ixtaputzamā'nalh catūhuālh masqui jā ixlicāna' tū nalīmālacsu'yucan. ⁶⁰ Masqui lhūhua' chi'xcuui'n ixtalaka'n ē talīchihuīna'nli tū jā ixlicāna' ixpālacata Jesús, jāla ixtamaclani' tū natalīmālacsu'yu. Ā'listān tamilh chā'tu' tī chu lacxtim chī tachihuīna'nli. ⁶¹ Xlaca'n tahuānli:

—Huā'mā' chi'xcu' huanli: “Quit tzē na'icmālakspūtūkō' xaka'tla' ixtemplo Dios ē ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'icyāhuapala.”

⁶² Xapuxcu' pālej tāyalh ē huanilh Jesús:

—Huā' tayāna'lh chā'tu' chi'xcuui'n tamālacsu'yumā'nān. ¿Ē jā tū catīcākelhti'?

⁶³ Jesús ca'cs tāyalh. Xapuxcu' pālej chihuīna'mpālh ē huanilh:

—Dios tī lakahuan, ū'tza' kexmatān. Chuhua'j naquihuanī'ya' tū ixlicāna'. Caquilāhuanij palh hui'x Cristo tī ī'Ska'ta' Dios.

⁶⁴ Jesús kelhtīlh:

—Jē, quit ū'tza' chuntza' chī hua'na'. Nā iccāhuaniyān huā'mā'. Chuhua'j hui'xina'n naquilālaktzī'nāuj quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n na'ictahui'la na ixpekxtūcāna'j Dios tī māpa'ksīni'mā'lh. Nā na'icminācha' nac a'kapūn ixpu'nan poklhu'.

⁶⁵ Xapuxcu' pālej ū'tza' lacxtī'tli ixlu'xu' tū ixlhakā'nī't ē chuntza' līmāsu'yulh xla' ixstīzī' ē huanli:

—Huā'mā' chi'xcu' līmālakchā'ni'cu'tun Dios. Jātza' iclacasqui'nāuj ā'chā'tin naquincāhuanipalayān palh jā tze xla'. Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntit chī mālakhā'ni'cu'tun Dios. ⁶⁶ ¿Chī puhua'nā'tit?

Tahualh:

—Ixlacasqui'nca nanī.

⁶⁷ Palaj tunca talakachojmanīlh Jesús ē tatucslī. Ā'makapitzīn talacala'slī ⁶⁸ ē tahuanihl:

—Hui'x tī Cristo, calakapasti tīchu lacala'sni'.

Pedro kelhtatzē'kli Jesús

Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27

⁶⁹ Līhuan Pedro ixuī'lh nac tanquillhtīn ē chā'tin tzu'ma'jāt laktalacatzuna'jīlh ē huanilh:

—Nā hui'x ixtā'latlā'hua'na' Jesús xala' nac Galilea.

⁷⁰ Pedro kelhtatzē'kli na ixlacatīnca'n ixlīpō'ktuca'n ē huanli:

—Jā icca'tzī tū huanicu'tuna'.

⁷¹ Pedro tatampūxtulh macstī'na'j ē ā'chā'tin huampala tzu'ma'jāt laktzī'lh. Xla' cāhuanilh tī ixtayāna'ncha':

—Huā'mā' chi'xcu' nā ixtā'latlā'huan Jesús xala' nac Nazaret.

⁷² Pedro kelhtatzē'kpālh ē lacatancs huanli:

—Quit jā iclakapasa huā'mā' chi'xcu'.

⁷³ Ixlika'tlā'tus xlaca'n tī ixtatā'layāna'lh talaktalacatzuna'jīlh Pedro ē tahuanihl:

—Ixlicāna' hui'x chā'tin chī xlaca'n. Mintachihuīn ixtā'chuntza' tī xala' nac Galilea.

⁷⁴ Pedro tzucuca lakapalaca ixa'cstu ē palha' huanli:

—Dios naquimakapātīnīn palh jā ixlicāna' tū iccāhuanimā'n. Jā iclakapasa huā'mā' chi'xcu'.

Palaj tunca ta'salh puyux. ⁷⁵ Ū'tza' līmāpāstaquīlh Pedro chī Jesús ixuaninī't: “A'cxni' jāna'j ta'sa puyux, hui'x naquinkelhtatzē'ka maktu'tun.” Pedro taxtulh a'ntza' ē ixtalīpuhuāt tzuculh calhuan.

27

Macamaxquī'ca Jesús Pilato

Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32

¹ A'cxni' xkakalh, ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas talālītā'chihuīna'nli chī natalīmāknī Jesús. ² Tapekechī'lh ē talē'lh ē tamacamaxquī'lh Poncio Pilato tī gobernador ixuanī't.

Chī līnīlh Judas

³ Judas ū'tza' tī macamāstā'lh Jesús. A'cxni' Judas laktzī'lh chī māpa'ksīca namāmāknīnī'nca'n Jesús, līpuhuanli ē xtum lacapāstacli ē cāmāspi'tnī'lh pu'xamacāuj xaplata tumīn xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas, ⁴ ē cāhuanilh:

—Quit iclalahualh tū jā tze ixpālacata icmacamāstā'lh chi'xcu' tī jā tū ixlaclē'n.

Xlaca'n takelhtūni'lh:

—Huā'mā' jā quincuentaca'n. Cuenta catlahua' hui'x.

⁵ Judas a'lh nac templo ē tilhquītamacnūlh na ixpūchakān templo tumīn ē a'lh tā'kpixchī' a'katin nac qui'huī'.

⁶ Xanapuxcu'nu' pālejni' taseacli tumīn ē talāhuanilh:

—Jāla namojōyāuj jā mojócan tumīn tū mālacnūni'can Dios. Huā'mā' tumīn lixokocani't namāmaknīnīnī'ncan chā'tin chī'xcu'.

⁷ Tachihuīna'nli ē taputzalh chī natalitamāhua pītzuna'j ti'ya't. Huā'mā' ti'ya't ixmāpācuhuīcan Ixti'ya't Alfarero ē a'ntza' ixcāmā'cnūcan makatiyāti'n.

⁸ Chuhua'j māpācuhuīcan Ti'ya't tū Ixtapalh Ka'lhni' ixpālacata lītāmāhuaca tumīn tū ixlīxokocani't namāmaknīnī'ncan chā'tin chī'xcu'. ⁹ Chuntza' mākentaxtūca huā'mā' tū huanli a'kchihuīna' Jeremías jā tzo'kli na ixtachihuīn Dios: “Cātayaca pu'xamacāuj tumīn ixla' plata (ū'tza' ixtapalh chā'tin chī'xcu' chuntza' chī tahualh makapitzīn israelitas). ¹⁰ Huā'mā' tumīn lītāmāhuaca ixti'ya't Alfarero chuntza' chī quimāpa'ksilh Māpa'ksīni' Dios.”

Jesús na ixlacatīn Pilato

Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38

¹¹ A'cxni' Jesús ixylāh na ixlacatīn gobernador Pilato, ē ū'tza' kelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Ē hui'x ixPuxcu'ca'n israelitas?

Jesús huanilh:

—Chuntza' chī hua'nī'ta'.

¹² A'cxni' xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas ixtalīmālacsu'yu. Jesús jā tū kelhtīni'lh. ¹³ Pilato kelhasqui'nīpālh Jesús:

—¿Ē jā kexpa'ta' tū talīmālacsu'yuyān tachi'xcuhuī't?

¹⁴ Jesús jā tū kelhtīlh. Ū'tza' līlī'a'cnīlh gobernador.

Jesús līchihuīna'nca chī namaknīcan

Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16

¹⁵ Ixa'nān a'ktin tahui'lat ē a'cxni' ixlamā'lh cā'tani', gobernador ixmakxteka chā'tin tachi'n. Tachi'xcuhuī't ixtalacsaca tachi'n tī namakxtekan. ¹⁶ Ixtanūmā'lh chā'tin tachi'n tī ixuanican Barrabás. Calhāxcuhuālh ixlakapascan huā'mā' Barrabás. ¹⁷ A'cxni' ixtatalacxtimīni't tachi'xcuhuī't, Pilato cākelhasqui'nīlh:

—¿Tichūyā tachi'n lacasqui'nā'tit na'icmakxteka? ¿Ē na'icmakxteka Barrabás o na'icmakxteka Jesús tī māpācuhuīcan Cristo?

¹⁸ Chuntza' huanli Pilato ixpālacata xla' ca'tzilh chī xanapuxcu'nu' pālejni' quiclh ixtalaktzi'n Jesús ē ū'tza' talīmacamāstā'lh.

¹⁹ Līhuan ixuī'lh Pilato jā ixtlahuacan justicia, ixpuscāt macā'ni'lh tachihuīn ē huanilh: “Jā timaktanū'ya' ixpālacata huā'mā' tzeya chī'xcu'. Jā tze chī iclakahuālaktzī'lh tzamā' chī'xcu' huā' kōtan tzī'sa.”

²⁰ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas ixtā'chihuīna'makasītzī'nī't tachi'xcuhuī't ē ū'tza' talīsqui'nli camakxteka Barrabás ē tahuanli camaknīca Jesús. ²¹ Ā'maktin cātā'chihuīna'nli gobernador ē cākelhasqui'nīlh:

—¿Tichūyā tachi'n lacasqui'nā'tit na'icmakxteka? ¿Jesús o Barrabás?

Xlaca'n tahuanli:

—Iclacasqui'nāuj Barrabás.

²² Pilato cākelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu lacasqui'nā'tit na'ictlahuani' Jesús tī māpācuhuīcan Cristo?

Ixlīpō'ktuca'n takelhtīlh:

—¡Caxtokohua'ca'ca!

²³ Pilato cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata? ¿Tūchu tlahuanī't xla' tū jā tze?

Xlaca'n ā'chulā' tata'salh ē palha' tahuanilh:

—¡Caxtokohua'ca'ca!

²⁴ A'cxni' Pilato cuenta tlahualh jāla ixcāmāko'xamixī ē ā'chulā' ixtatā'kaqui'mā'nalh ē jāla cāskāhuī'lh, xla' squi'nli xcān. Na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't Pilato makacha'ka'lh ē cāhuanilh:

—Quit jā iclē'n cuenta ixpālacata huā'mā' chi'xcu' ē chī nanī. Jā tū tlahuanī't tū jā tze. Hui'xina'n nali'pinā'tit cuenta.

²⁵ Ixlipō'ktuca'n tachi'xcuui't takelhtīlh:

—¡Quina'n ē quincamana'ca'n na'iclē'nāuj cuenta ixpālacata huā'mā' chi'xcu' ē chī nanī!

²⁶ Chuntza' Pilato māxtulh Barrabás ē makxtekli. Palaj tunca māpa'ksīlh camaksno'kca Jesús ē macamāstā'lh nahtokohua'ca'can.

²⁷ Ā'līstān ī'soldados gobernador Pilato talē'lh Jesús nac pūchihuīn ē tamākēstokli lhūhua' soldados ē talītamacsti'li'lh. ²⁸ Palaj tunca tamāmakxtulh ixlu'xu' ē tamālhēkē'lh xasmanta'jua' lu'xu'. ²⁹ Tatlahualh a'ktin corona ixla' lhtucu' ē tamā'knūlh. Tamaxqui'lh qui'hui' tū chi'palh na ixmacapekcāna'j. Tatatzokostani'lh ē talīlītzī'nli ē tahuanilh:

—¡Calakachi'xcuui't ca ixPuxcu'ca'n israelitas!

³⁰ Nā talakachojmanīlh ē tachi'palh ixqui'hui' ē talīcucni'cli. ³¹ A'cxni' talīlītzī'nkō'lh chuntza', tamāmakxtulh ixlu'xu' xasmanta'jua' ē tamālhēkē'pālh ixlu'xu' tū ixla' ixuanī't. Palaj tunca talē'lh nahtokohua'ca'can.

Xtokohua'ca'ca Jesús

Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27

³² Lihuan ixta'a'mā'nalh, tapāxtokli chā'tin chi'xcu' xala' nac Cirene ē ixtacuhuīni' Simón. Sāmācu'qui'ca ixcrúz Jesús.

³³ Chuntza' ta'alh ē tachā'lh jā huanican Gólgota tū huanicu'tun Ixa'kxāk Nīn. ³⁴ A'ntza' maxqui'ca Jesús xaxcān vinagre tū ixmojōni'canī't catūhuālh tū xū'ni' hua'chi xī'cxi'. Palh ixua'lh, jā ixtimakca'tzī'lh chī napātīni'n. A'cxni' xla' kelhuanalh, jā hua'lh.

³⁵ A'cxni' ixtaxtokohua'ca'nī'ttza', soldados tamāpitzīlh ixlu'xu' Jesús na ixpu'na'itātca'n ē talīmāxtulh suerte nataca'tzī tūchu nacālakchā'n chā'tunu' xlaca'n. Chuntza' mākentaxtūca tū huanli a'kchihuīna' jā tzo'kli: “Tamāpitzīlh quīlu'xu' na ixpu'na'itātca'n; tatlahualh suerte tū talīmāxtulh.” ³⁶ Palaj tunca tatahuī'lal natamaktaka'lha. ³⁷ Hui'lica nac cruz a'ktin letrero na ixa'cpūn Jesús. A'ntza' ixtzo'kcanī't tū ixpālacata lixtokohua'ca'ca. Ixtzo'kcanī't: Ū'tza' huā'mā' ixPuxcu'ca'n israelitas.

³⁸ Nā cātā'xtokohua'ca'ca chā'tu' ka'lhāna'nī'n; chā'tin na ixpekxtūcāna'j ē ā'chā'tin na ixpekxtūxūqui. ³⁹ Tī ixtatētaxtumā'nalh tasakā'līlh ixa'kxākca'n ē talakapalalh ⁴⁰ ē tahuanilh:

—Hui'x ixlactlahuacu'tuna' xaka'tla' templo ē ixyāhuapala'cu'tuna' ixlī'a'ktu'tun quīlhtamacuj. Chuhua'j ca'a'kapūtaxtu hui'x milīmān. Palh hui'x ī'Ska'ta' Dios, cayujti nac cruz.

⁴¹ Nā chuntza' ixtalīlītzī'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Fariseos ē xanapuxcu'nu' israelitas lacxtim ixtalīlītzī'mā'nalh ē ixtālāhuanimā'nalh:

⁴² —Xla' cāmakapūtaxtūlh ā'makapitzīn ē jāla a'kapūtaxtu ixlīmān. Palh ixlīcāna' xla' ixPuxcu'ca'n israelitas, cayujli nac cruz chuhua'j ē chuntza'

na'a'ka'i'ni'yaūj xla'. ⁴³ Xla' lipāhuan Dios; chuhua'j Dios camakapūtaxtūlh palh ixlicāna' pāxqui'. Quincāhuanin xla' i'Ska'ta' Dios —tahuah.

⁴⁴ Nā ka'lhāna'nī'n tī ixcātā'txokohua'ca'canī't, nā xlaca'n talakapalalh Jesūs.

Jesūs nīlh

Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30

⁴⁵ Xlitz'a'la cā'pucusua' huanli calhāxcuahuālh nac cā'ti'ya'tna'. Tzuculh hua'chi tastu'nūt ē tanajīlh a'ktu'tun hora. ⁴⁶ Chī maktu'tun kōtanū, Jesūs palha'ta'salh ē huanli:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? (Ē ū'tza' huanicu'tun: QuinDios, quinDios, ¿tū ixpālacata quina'kxtekui'līnī'ta' quina'cstu?)

⁴⁷ Takexmatli huā'mā' makapitzīn tī ixtayāna'ncha' ē xlaca'n talāhuanilh:

—Huā'mā' chi'xcu' ta'sani'mā'lh a'kchihuīna' Elías.

⁴⁸ Xamaktin chā'tin tatu'jnu quītayalh catūhuālh hua'chi panamāc. Līmāchū'huī'lh xaxcān vinagre ē cucchi'hua'ca'lh a'ktin qui'huī' ē quilhyāhualh Jesūs nahua'. ⁴⁹ A'makapitzīn tahuhanli:

—Camakxtekti. Nalaktzī'nāuj palh Elías namin namakapūtaxtū.

⁵⁰ A'maktin Jesūs ta'salh palha' ē palaj tunca nīlh. ⁵¹ Huā'mā' puntzuna'taxtī'tpitzīlh ka'tla' līlakamīlin xaka'tla' nac templo. Ū'tza' huā'mā' līlakamīlin tū ixmāpitzī templo. Tzuculh na ixquilhtūn xala' tālhmā'n ē tapūpitzīlh hasta na ixtampān. Tī'ya't tachiquilh ē chíhuix tatapūpitzīlh. ⁵² Tatalaqui'lh pūtā'cnūn ē talacastālcuana'nli lhūhua' tī ixta'a'ka'i'ni'nī't Dios ē ixtanīnī'ttza'. ⁵³ Xlaca'n tataxtulh nac pūtā'cnūn ē a'cxni' ixlacastālcuana'nī'ttza' Jesūs, tatanūlh nac cā'lacchicni' xatasicua'lanātlahuanī't jā huanican Jerusalén. A'ntza' cātasu'yuni'lh lhūhua' tachi'xcu'huī't.

⁵⁴ Capitān romano ē soldados tī ixtamaktaka'lh mā'nalh Jesūs tajicua'nli a'cxni' tachiquilh tī'ya't ē a'cxni' talaktzī'lh tū a'kspulalh. Xlaca'n tahuhanli:

—Ixlicāna' huā'mā' chi'xcu' i'Ska'ta' Dios ixuanī't.

⁵⁵ Lhūhua' puscan ixtalaktzī'mā'nalh makat. Ixtastālanī'tlā'huan Jesūs a'cxni'taxtulh nac estado Galilea ē ixtamaktāya. ⁵⁶ Na ixpu'na'i'tāca'n puscan nā ixtayāna'lh María Magdalena ē María tī ixtzī'ca'n Jacobo ē José ē nā ixuī'lh ixtzī'ca'n ixka'hua'chan Zebedeo.

Mā'cnūca Jesūs

Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42

⁵⁷ A'cxni' i'smalanka'namā'lh tza', milh chā'tin chi'xcu' tī ixuanican José ē xala'nac cā'lacchicni' Arimatea. Rico ixuanī't ē nā ixa'ka'i'ni' Jesūs. ⁵⁸ Xla' laka'lh Pilato ē squi'ni'lh ixmacni' Jesūs. Pilato māpa'ksni'lh camaxqui'ca. ⁵⁹ José lē'lh ixmacni' Jesūs ē līmaksuitli xatache'ke'n lu'xu'. ⁶⁰ Mā'cnūca a'ktin nac xasāsti' lhu'cu' tū ixcāxtlahuacani'ttza' nac ka'tla' chíhuix. Lhu'cu' ixlā' José ixuanī't. A'cxni' līmālacchahualh a'ktin ka'tla' chíhuix nac lhu'cu', xla' a'lh.

⁶¹ Na ixlacapūn lhu'cu' ixtahui'lāna'lh María Magdalena ē ā'chā'tin María.

Soldados tamaktaka'lhī jā ixmā'cnūcanī't Jesūs

⁶² A'cxni' ixa'kspulanī'ttza' quilhtamacuj tū pūcāxiu'likō'can tū maclacascuī'ncan quilhtamacuj tū pūjāxcān, xanapuxcu'nu' pālejni' ē fariseos talaka'lh Pilato. ⁶³ Tahuhanilh:

—Señor gobernador, quina'na iclacapāstacāuj tū huanli tzamā' chi'xcu' tī a'kskāhuī'nīlh a'cxni' lakahuancus ixuanī't. Chuntza' huanli: “Ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj na'īclacastālcuana'n na ixpu'na'i'tāca'n nīnī'n”, huanli.

⁶⁴ Chuntza' camāpa'ksi'ni' tzej camaktaka'lhca pūtā'cnūn hasta nati'a'cchā'n a'ktu'tun quilhtamacuj. Palhāsā' i'scuju'nī'n nātamin nataka'lhān ixmacni'.

Tzē nacāhuanican tachi'xcuhuī't palh lacastālancuana'nī't na ixpu'na'i'tātca'n nīnī'n. Chuntza' ā'chulā' nacālī'a'kskāhuī'can tachi'xcuhuī't ē jā xapūla.

⁶⁵ Pilato cāhuanilh:

—Ā' tayāna'lh soldados. Cacālī'pintit ē calaktzī'ntit hui'xina'n chuntza' chī natamaktaka'la.

⁶⁶ Xlaca'n ta'a'lh ē tzej tacāxtlahualh pūtā'cnūn ē hui'līca sello nac chihuix tū kelhui'līca. Cāmaxtekanca' soldados tī natamaktaka'la.

28

Jesús lacastālancuana'nli

Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10

¹ I'sputnī'ttza' quilhtamacuj tū pūjaxcan ē ī'xkakamā'lh'tza' domingo a'cxni' María Magdalena ē ā'chā'tin María ta'a'lh nac pūtā'cnūn. ² Xamaktin palha' tachiquilh ti'ya't. Chā'tin ixāngel Māpa'ksini' Dios ixyujni'ta'nchi nac a'kapūn. A'cxni' chilh nac pūtā'cnūn, māpānūlh chihuix tū ixkelhui'līcanī't ē pūthui'lh. ³ Ángel xkakalh hua'chi makli'pit ē ixlu'xu' stala'nka' ixuanī't hua'chi panamāc. ⁴ A'cxni' soldados talaktzī'lh, taxpipilh ē tajicua'xnilh.

⁵ Ángel cāhuanilh puscan:

—Jā cajicua'ntit. Quit icca'tzī hui'xina'n putzapā'na'ntit Jesús tī xtoko-hua'ca'ca. ⁶ Xla' jātza' tihui'lh huā'tzā'. Lacastālancuana'nī'ttza' chuntza' chī huanli. Catanū'tit ē calaktzī'ntit jā ixmāpi'canī't. ⁷ Palaj capintit ē cacāhua'nī'tit ī'scujnu'nī'n lacastālancuana'nī'ttza' na ixpu'na'i'tātca'n nīnī'n. Chuhua'j xla' nacāpūlani'yān nac estado Galilea. A'ntza' natā'lāpāxtokā'tit. Cuenta catlahua'tit tū iccāhuaniyān.

⁸ Palaj tunca puscan tatapānūlh nac pūtā'cnūn. Ixtajicua'n ē nā tapāxuhualh. Tatu'jnu'n ta'a'lh cāhuani scujnu'nī'n. ⁹ Xamaktin Jesús cātasu'yuni'lh ē cātā'chihuīna'lh. Xlaca'n talaktalacatzuna'jilh Jesús. Tachi'palh ixtujan ē talaktaquilhpūtalh ē tamakapāxūilh. ¹⁰ Xla' cāhuanilh:

—Jā cajicua'ntit. Capintit cacāmāca'tzīnī'tit quintā'timīn ixlacasqui'nca cata'a'lh nac estado Galilea ē a'ntza' naquintalackhā'n ē naquintalaktzī'n.

Tū tahuanli soldados

¹¹ Lihuan ixta'a'mā'nalh puscan, makapitzīn soldados tī ixtamak-taka'lh mā'nalh pūtā'cnūn ē xlaca'n ta'a'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Jerusalén. Tahuanilh xanapuxcu'nu' pālejni' ixlipō'ktu tū ixa'kspulanī't. ¹² Tzamā' pālejni' talaka'lh xanapuxcu'nu' israelitas ē talichihuīna'lh. Lhūhua' tumīn cāmaxquī'ca soldados ¹³ ē cāhuanica:

—Hui'xina'n nahua'nā'tit palh cā'tzī'sni' tamilh ī'scujnu'nī'n Jesús lihuan ī'lh'tatapā'na'ntit ē xlaca'n taka'lhlanli ixmacni'. ¹⁴ Palh namāca'tzīnīcan gobernador ī'lh'tatapā'na'ntit, quina'n na'iclacāxlayāuj chī jā caticātalīmaknīn.

¹⁵ Soldados tamaktīnī'lh tumīn ē ta'a'lh ē tahuanli chuntza' chī ixcāhuanicanī't. Chuntza' israelitas tahuan hasta chuhua'j.

Jesús cāmacamaxquī'lh ixtascujūtca'n ī'scujnu'nī'n

Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23

¹⁶ Kelhacāujtin ī'scujnu'nī'n ta'a'lh nac estado Galilea a'ktin nac sipej tū Jesús lacsacli. ¹⁷ A'cxni' talaktzī'lh Jesús, talaktaquilhpūtalh masqui makapitzīn jā ixta'a'ka'ī'cu'tun. ¹⁸ Jesús cālaktalacatzuna'jilh xlaca'n ē cāhuanilh:

—Quit quimaxquī'canī't ixlipō'ktu līmāpa'ksīn ē na'iccāmāpa'ksī ixlipō'ktuca'n tī tahuī'lāna'lh nac cā'ti'ya'tna' ē nac a'kapūn. ¹⁹ Chuntza' capintit calhāxcuhualh nac cā'quilhtamacuj ē cacāmāsu'yuni'tit ixlipō'ktuca'n

tachi'xcuhuī't chī tzē quiscujnu'nī'n natahuan. Nacālīmā'kpaxī'yā'tit
ixlītli'hui'qui xaTāta' Dios ē ī'Ska'ta' ē Espīritu Santo. ²⁰Nacāmāsu'yuni'yā'tit chī
natalatā'kchoko ē chī natakexmatni' ixlīpō'ktu tū quit iccālīmāpa'ksīni'nī'ta'n
hui'xina'n. Caca'tzītīt quit pō'ktu quilhtamacuj iccātā'lamā'n hasta a'cxni'
nasputa cā'quilhtamacuj. Amén.

San Marcos

Juan Mā'kpaxīni'

Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28

¹ Huā'mā' xatze tachihuūn tū māsu'yucan ixpālacata Jesucristo tī'ī'Ska'ta' Dios.

² Chā'tin profeta tzo'knulh chī Dios huanilh ī'Ska'ta'. Chuntza' huanli:

Cakexpa'ttī.

Quit na'icmaca'n quilacsujni' milacatīn tī napūlani'yān hui'x ē tī nacāxtlahua mintej.

³ Nā profeta Isaías tzo'knulh chuntza':

A'ntza' jā cā'tzaya'nca tī'ya't, nakexmatcan chā'tin tī palha' chihuūna'n ē nahuan:

“Cacāxtlahua'tit tej ixpālacata mimā'lh Māpa'ksīni'.

Camālakstu'nctit tej.”

Chuntza' tzo'knulh Isaías.

⁴ Tzamā' mākentaxtūca a'cxni' Juan tī ixmā'kpaxīni'n ixtasu'yu nac cā'tzaya'nca tī'ya't. Ixa'kchihuūna'n ē ixcāhuani tachi'xcuhuī't:

—Calilipuhuantit ixpālacata mincuentaca'n. Cacāmakxtektit ē nacātamātza'nkēna'ni'yān ē ca'a'kpaxtit.

⁵ Tachi'xcuhuī't xalanī'n calhāxcuhuālh nac estado Judea ē xalanī'n nac cā'lacchicni' Jerusalén, ixlīpō'ktuca'n tamilh takexmata tū huanli Juan. A'cxni' takelhtasu'yuni'lh Dios ixcuentaca'n, Juan cāmā'kpaxīlh chā'tunu' nac ka'tla' xcān jā huanican Jordán.

⁶ Juan ixlhakā'nī't lu'xu' tū ixlīcāxtlahuacanī't ixchī'xit camello ē ixlīchī'can ko'xka' ixuanī't. Ixua' xtu'qui' ē xaxcān ta'xcāt xala' nac cā'qui'huī'n.

⁷ Ixa'kchihuūna'n ē ixcāhuani tachi'xcuhuī't:

—Ā'listān namin ā'chā'tin tī ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. Quit jāla icmālakhā'nī chī xla'. Quit jā minī'ni' nūn na'icxcutni' ixlīkechī'can ixcaclhi'. ⁸ Quit iccālīmā'kpaxīni'ta'n xcān; xla' nacāmacamini'yān Espīritu Santo.

Jesús a'kpaxli

Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22

⁹ Tzamā' quilhtamacuj Jesús taxtulh nac cā'lacchicni' Nazaret xala' estado Galilea ē lakmilh Juan jā ixmā'kpaxīni'mā'lh. Juan mā'kpaxīlh Jesús nac ka'tla' xcān jā huanican Jordán. ¹⁰ A'cxni' Jesús tacutli nac xcān, xamaktin laktzi'lh chī talaqui'lh nac a'kapūn ē mincha' Espīritu Santo ē ixtasu'yu hua'chi tantzasnān a'cxni' ixuyjmā'chi. Chilh na ixa'kpūn Jesús. ¹¹ Kexmatca a'ktin tachihuūn nac a'kapūn ē huanli:

—Hui'x quiSka'ta' ē icpāxqui'yān. Hui'x quimaxqui'ya' tapāxuhuān —huanli.

Skāhuī'ni' ixlīlaktzī'ncu'tun Jesús

Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13

¹² Palaj tunca Espīritu Santo macā'lh Jesús nac cā'tzaya'nca tī'ya't. ¹³ Ixui'lh a'ntza' nac cā'tzaya'nca tī'ya't tu'pu'xam quilhtamacuj. A'ntza' skāhuī'ni' tī huanican Satanás, xla' ixputza chī Jesús jā ixkexmatni'lh Dios. Nā a'ntza' ixa'nān animalh tū ixtahua'nān. Ixāngeles Dios ixtamaktaka'lh mā'nalh Jesús.

Jesús tzuculh a'kchihuūna'n nac estado Galilea

Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15

¹⁴ A'cxni' ixchī'canī't Juan, Jesús a'lh nac Galilea ē ixlī'a'kchihuīna'n xatze tachihuīn tū ixlā' Dios. ¹⁵ Ixuan:

—Chilh'tza' quihltamacuj tū līlhcāna'ncanī't ē talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' nalaktzī'ncan ixlīcāna' Dios māpa'ksīni'n. Calīlīpuhantit ixpālacata tū jā tze tū tlahuani'ta'ntit ē calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n. Ca'a'ka'tit xatze tachihuīn tū Dios māca'tzīnīni'nī't.

Jesús cālacsacli kelhatā'ti' chī'pananī'n squī'ti'

Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11

¹⁶ A'cxni' Jesús ixlatlā'huan na ixquihltūn xaka'tla' xcān tū huanican Lago Galilea, xla' cālaktzī'lh Simón ē ixtā'tin Andrés. Ixtamojōmā'nal nac xcān ixpūtayanca'n tū pūchi'pacan squī'ti'. Xlaca'n chī'pananī'n squī'ti' ixtahuani't.

¹⁷ Jesús cāhuanilh:

—Caquilātā'a'uj ē na'iccāmāsu'yuni'yān chī nacālīmā'a'ka'tīnī'yā'tit tachi'xcuhuī't ixtachihuīn Dios.

¹⁸ Palaj tunca tamakxteklī ixpūtayanca'n ē tatā'a'lh Jesús.

¹⁹ A'cxni' Jesús a'lh lacapunchuna'j, cālaktzī'lh Jacobo ē Juan ixcamana' Zebedeo. Xlaca'n ixtahui'lāna'lh nac pūtacutnu' ē ixtalacachī'mā'nal nac ixpūtayanca'n. ²⁰ Palaj tunca Jesús cāmāta'satīnīni'lh ē xlaca'n ta'a'kxtekui'līlh ixtāta'ca'n Zebedeo ē t'scujnu'nī'n nac pūtacutnu' ē ta'a'lh tastālani'lh Jesús.

Chā'tin chī'xcu' tī ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'

Lc. 4:31-37

²¹ Ta'a'lh nac cāl'acchicni' Capernaum. A'cxni' a'cchā'lh quihltamacuj tū pūjaxcan, palaj tunca Jesús tanūlh na ixtemploca'n israelitas ē cāmāsu'yuni'lh tachi'xcuhuī't. ²² Ixtali'a'cnī chī ixcāmāsu'yuni'mā'lh ixpālacata ixcāmāsu'yuni'mā'lh hua'chī chā'tin tī ka'lhī līmāpa'ksīn ē jā chuntza' chī tamāsu'yu xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ²³ Palaj tunca tanūlh nac templo chā'tin chī'xcu' tī ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'. Xla' ta'salh ē huanli:

²⁴ —Jesús xala' nac Nazaret, ¿tū ixpālacata quīlālakmiuj quina'n? ¿Ē ta'nī'ta' naquīlāmālakspūtūyāuj? Quit iclakapasān. Hui'x ixlā' Dios ē Xata-sicua'lanātlahua hui'x.

²⁵ Jesús lacaquilhnīlh jā tzeyā ū'ni' ē huanilh:

—¡Caquilhca'csla'! ¡Camakxteklī huā'mā' chī'xcu'!

²⁶ Chī'xcu' taxla'juani'lh ē jā tzeyā ū'ni' palha' ta'salh ē taxtuni'lh.

²⁷ Ixlipō'ktuca'n talī'a'cnīlh ē talākelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu huā'mā' tū quīncāmāsu'yuni'mā'n quina'n? Xasāsti' huā'mā'. Huā'mā' chī'xcu' līchihuīna'n līmāpa'ksīn. Hasta jā tzeyā ū'nī'n takexmatni' a'cxni' xla' cāmāpa'ksī.

²⁸ Palaj tunca ta'a'kahuankō'lh calhāxcuhuālh nac estado Galilea ixpālacata tū tlahuah Jesús.

Jesús mātzeyīlh ixpuhuiti' Simón Pedro

Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39

²⁹ A'cxni' Jesús taxtulh na ixtemploca'n israelitas, palaj tunca a'lh ē tanūlh na ixchicca'n Simón ē Andrés. Tatā'a'lh Jacobo ē Juan. ³⁰ Ixpuhuiti' Simón ixmacscutlamā'lh ē ixmā'lh. Palaj māca'tzīnīca Jesús. ³¹ Xla' a'lh ē macachi'palh ē mā'kaqui'lh ē palaj tunca tapānūni'lh chī ixmacscutla. Palaj tunca puscāt cāmāhuī'lh.

Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlānī'

Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41

³² Kōtanūtza' a'cxni' ixtā'cnūmā'lh'tza' chī'chīni', cālīmīni'ca Jesús ixlipō'ktuca'n tī ixtata'jatātla ē tī ixtaka'lhī jā tzeyā ū'nī'n. ³³ Ixlipō'ktuca'n

xalaní'n cá'lacchicni' tatakēstokli na ixtanquilhūn chīc. ³⁴ Cāmātzeyīlh lhūhua' tī ixtata'jatatlā chu catūxcuhuālh ta'jatāt ixtaka'lhī chā'tunu'. Cāmāxtuni'lh lhūhua' jā tzeya ū'nī'n. Jā cāmāxtekli natachihuīna'n jā tzeya ū'nī'n ixpālacata jā ixlacasqui'n xla'cā'n ixtahualh tīchu xla'.

Jesús a'kchihuīna'ni nac estado Galilea

Lc. 4:42-44

³⁵ Ixlīlakālī tzi'saj Jesús tāquī'lh ē taxtulh ē a'lh lacatīn jā jā tī ixuī'lh. A'ntza' orarīlīh. ³⁶ Simón a'lh putza ē ā'makapitzīn tatā'a'lh. ³⁷ A'cxni' tamaclalh Jesús, tahuanīlh:

—Ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhū't taputzayān.

³⁸ Xla' cāhuanīlh:

—Ca'a'uj nac ā'makapitzīn cá'lacchicni' tū tahui'lāna'lh lacatzuna'j ē quit a'ntza' na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. Ū'tza' iclīmīn't.

³⁹ Calhāxcuhuālh nac estado Galilea ixmāsu'yu na ixtemploca'n israelitas ē cāmāxtulh jā tzeya ū'nī'n.

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ixmasni'mā'lh ixquīntī

Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16

⁴⁰ Lakchā'lh Jesús chā'tin chī'xcu' tī ixka'lhī ta'jatāt tū māmasī quinquinīta'n tū huanican lepra. Xla' tatzokostani'lh Jesús ē squi'ni'lh:

—Palh hui'x lacasqui'na, tzē naquīmātzeyī'ya'.

⁴¹ Jesús lakalhu'manli ē stu'nclī ixmacan ē xa'malh ē huanīlh:

—Chuntza' quit iclacasqui'n. Catzeya'nti.

⁴² A'cxni' huanīlh huā'mā', tapānūni'lh ixta'jatāt ē tzeyanli. ⁴³ A'cxni' Jesús macā'lh, lacatejtīn huanīlh:

⁴⁴ —Catamaktaka'lhti ē jā tihua'ni'ya' nūn chā'tin. Xmān calakpi pālej ē camāsu'yuni' mimacni'. Xla' nalaktzī'n palh tzeyanī'ta'tza'. Namālacnūni'ya' chuntza' chī māpa'ksīni'lh Moisés ixpālacata tī ixmakxtekni'ttza' tzamā' ta'jatāt. Chuntza' nataca'tzī tachi'xcuhū't tzeyanī'ta'tza'.

⁴⁵ Xla' palaj tunca taxtulh ē tzuculh cāhuanitā'kchoko līlhūhua' ē cāhuanīlh tū ixa'kspulani't. Chuntza' Jesús jātza' la ixtanū nac cá'lacchicni' na ixlacatīnca'n tachi'xcuhū't ixpālacata jā ixlacasqui'n ixtatakēstokli. Chuntza' xmān tachokolh na ixquīlhtūn cá'lacchicni'. Tachi'xcuhū't xalanī'n calhāxcuhuālh ixtalaka'n.

2

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī i'xcahuī'huānanī't

Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26

¹ Ixlīlātma'j Jesús taspī'tli ē tanūpālh nac Capernaum. Tachi'xcuhū't takexmatli ixuī'lh nac chīc. ² Palaj tunca līlhūhua' talaktakēstokli hasta jātza' ixtatanūkō' ixpūchakān chīc. Nā tatzumalh tanquīlhtīn. Ixcāmāsu'yuni' ixtachihuīn Dios. ³ Talakmilh ā'makapitzīn ē na ixlacpu'na'itātca'n kel-hatā'ti' chī'xcuhū'n ixtapūlimimā'nalh talajni'. Nac talajni' ixmā'lh chā'tin ta'jatatlani' tī i'xcahuī'huānanī't. ⁴ Jāla talakchā'lh Jesús ixpālacata lhūhua' tachi'xcuhū't ixlītuma chīc. Tapūtahua'ca'lh escalera ixa'kstīn chīc ē ta'a'kstīxuakli chīc ixlaktza Jesús.

A'cxni' tzej tamālaquī'lh, talīchī'lh lasu talajni' ē tapūmānūlh ta'jatatlani'.

⁵ A'cxni' Jesús laktzī'lh chī ixta'a'ka't'ni' ixlītli'huī'qui, xla' huanīlh ta'jatatlani':

—Quīnka'hua'cha, icmātza'nkēna'ni'kō'yān mincuenta.

⁶ Ixtakexmatui'lāna'lh ā'makapitzīn xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē tapuhuanli ixa'cstuca'n: ⁷ “Tū ixpālacata chihuīna'n chuntza' huā'mā'

chi'xcu'? Xla' mālakchā'nī'mā'lh Dios chī chihuīna'nli. Nūn chā'tin tze naquincāmātza'nkēna'ni'yān quincuentaca'n, xmān Dios."

⁸Palaj tunca Jesús ixlīmān ca'tzilh chī xla'ca'n ixtapuhua'nalh ē cāhuanilh: —¿Tū ixpālacata puhua'nā'tit chuntza' na milistacna'ca'n? ⁹Icuanilh'ta'jatatlani': "Icmātza'nkēna'ni'kō'yān mincuenta." Jā tū tasu'yu masqui mātza'nkēna'ni'catza'. Palh xa'icuanilh: "Catā'kaqui' ē casmi'li' mimpūtama' ē catlā'hua'nti", chuntza' ixlītasu'yulh palh ixlicāna' tzeyanli. ¹⁰Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Chuhua'j na'iccālīmāsu'yuni'yān chī icka'lhī līmāpa'ksīn huā'tza' nac cā'quilhtamacuj ē tze na'iccāmātza'nkēna'ni' ixcuentaca'n tachi'xcuhuī't.

Palaj tunca Jesús huanilh chi'xcu' tī T'xahuī' huananī't:

¹¹—Icuaniyān, catā'kaqui' ē casmi'li' mimpūtama' ē capit na minchic.

¹²Xamaktin tā'kaqui'lh na ixlacatūnca'n ixlīpō'ktuca'n tū ixtahuī'lāna'lh ē sacli ixpūtama' ē taxtulh. Ū'tza' talīlī'a'cnīlh ixlīpō'ktuca'n ē tamakapāxuilh Dios ē tahuanli:

—Jā maktin laktzī'nī'tauj tū laktzī'uj chuhua'j.

Leví tzuculh stālani' Jesús

Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32

¹³Palaj tunca Jesús a'mpālh na ixquilhtūn mar. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't talaka'lh ē iccāmāsu'yuni'. ¹⁴A'cxni' Jesús ixa'mā'lh, tētaxtulh jā ixmātā'jini'ncan līxokot ē laktzī'lh Levī ixka'hua'cha Alfeo. Jesús huanilh:

—Caquistā'la'ni'.

Xla' tāyalh ē stālani'lh.

¹⁵Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Jesús ixa'yamā'lh na ixchic Levī. Tachā'lh lhūhua' mātā'jini'nī'n līxokot ē ā'makapitzīn tī iccālakmaka'ncan. Xla'ca'n ixcatā'huā'yamā'lh Jesús ē i'scujnu'nī'n. Lhūhua' tī ixtastālani'. ¹⁶A'cxni' xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos talaktzī'lh ixcatā'huā'yan mātā'jini'nī'n ē ā'makapitzīn tī iccālakmaka'ncan, tahuanilh i'scujnu'nī'n Jesús:

—¿Tū ixpālacata catā'huā'yan Jesús mātā'jini'nī'n ē tī jā tzeya chi'xcuhuī'n?

¹⁷A'cxni' Jesús kexmatli huā'mā' tachihuīn, cāhuanilh:

—Xla'ca'n tī jā tata'jatatla jā tamaclacasqui'n doctor. Xmān tī tata'jatatla tamaclacasqui'n. Quit jā icmilh iccāputza tī tapuhuan xla'ca'n lactze. Icmilh iccāputza tachi'xcuhuī't tī taca'tzi jā tze xla'ca'n.

Kelhasqui'nica Jesús ixpālacata chī jā tihuā'yan

Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39

¹⁸I'scujnu'nī'n Juan ē fariseos makatunu' ixtalīhui'lī jā ixtahuā'yan. Makapitzīn chi'xcuhuī'n talakmilh Jesús ē tahuanilh:

—I'scujnu'nī'n Juan ē nā i'scujnu'nī'n fariseos makatunu' talīhui'lī jā tahuā'yan. ¿Tū ixpālacata miscujnu'nī'n pō'ktu quilhtamacuj tahuā'yan?

¹⁹Jesús cāhuanilh:

—Xla'ca'n tī cā'invitarlīcanī't jā tamakaxtokmā'ca, ¿ē natalīhui'lī jā catī-tahuā'yan? Līhuan catā'lahui'lhucsu'qui'nīni', natahuā'yan ixamigos. ²⁰Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nalē'ncan squi'nīni'. A'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj, jā catī-tahuā'yalh ixamigos ixpālacata natalīpuhuan. (A'cxni' Jesús cāhuanilh huā'mā', ixlīchihuīna'mā'ca ixlē'cstu.)

Jesús cāhuanipālh:

²¹—Huā'mā' tū quit icmāsu'yu, ū'tza' xasāsti'. Palh catīhuā'lh namākentaxtū ē nā makentaxtū'tun ixtahuī'latca'n mixū'nāpāpna'ca'n, xla' nala huā'chī chā'tin tī nasita xasāsti' lu'xu' nalīlactza'pa' xamasni'. Xasāsti' lu'xu' nata'a'ktimī ē nāstanca xamasni' ē a'ntza' jā taxtī'tli ā'chulā' ka'tla' nala.

²² Xaxcān uva tū jāna'j xcu'ta, jā tī chā'tin catipūmojōlh xamasni' ixko'xka' purecu'. Palh chuntza' ixtlahuaca, napanka ko'xka' a'cxni' naxcu'tan xaxcān uva. Namojōcan xasāsti' nac ko'xka'. A'cxni' naxcu'tan, jā catipankli. Chuntza' jā pāxcat catilalh ko'xka' ē jā catitaxtuni'lh xaxcān uva —cāhuanilh Jesús.

Quilhtamacuj tū pūjaxcan ta't'lh tza'ktza' scujnu'nī'n
Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5

²³ A'ktin quilhtamacuj tū ixpūjaxcan, Jesús ixcātā'tētaxtumā'lh ī'scujnu'nī'n nac a'ktin cā'tacuxtu. Xlaca'n tatzuculh ta't'ī pātin pātu' tza'ktza'. ²⁴ Palaj tunca tahuanilh Jesús fariseos:

—Cala'ktzi'. Mīscujnu'nī'n tascujmā'nalh ē chuhua'j quilhtamacuj tū pūjaxcan. Chuntza' jā mākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Moisés.

²⁵ Jesús cākelhtīlh:

—¿Ē jā likelhtahua'kanī'ta'ntit tū tlhualh David a'ktin quilhtamacuj? Xla' ē tī ixtatā'a'mā'nalh ixtatzi'ncsa ē cāspu'tni'lh lihua'. ²⁶ Tanūlh na ixchic Dios a'cxni' Abiatar xapuxcu' pālej ixuanī't ē hua'lh pāntzīn tū ixmālacnūcanī't Dios. Jā minī'ni' ixua'lh huā'mā' pāntzīn ixpālacata xmān pālejni' tzē natahua'. Nā David cāmaxquī'lh chī'xcuhūi'n tī ixtatā'a'mā'nalh.

²⁷ Nā Jesús cāhuanilh:

—Dios tlhualh quilhtamacuj tū pūjaxcan ixpālacatata'n tachi'xcuhūi't ē jā tlhualh tachi'xcuhūi't ixpālacata quilhtamacuj tū pūjaxcan. ²⁸ Chuntza' quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n ē tzē na'icmāpa'ksī tū natlahuacan a'cxni' quilhtamacuj tū pūjaxcan.

3

Chā'tin chī'xcu' ixmacascācni't
Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11

¹ Jesús tanūpālh na ixtemploca'n israelitas. Ixui'lh a'ntza' chā'tin chī'xcu' tī ixmacascācni't. ² Tachi'xcuhūi't ixtamaktaka'lh mā'nalh Jesús palh namātzeyīni'n tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan ixpālacata ixtalīmālacsu'yucu'tun. ³ Jesús huanilh chī'xcu' tī ixmacascācni't:

—Cata't ē catāya' na quilacpu'na'ī'tātca'n.

⁴ Cāhuanilh tachi'xcuhūi't:

—¿Tū ā'chulā' minī'ni' tlhauacan quilhtamacuj tū pūjaxcan? ¿Ē na'ictlahua tū tze o tū jā tze? ¿Ē minī'ni' na'icmakapūtaxtū chī'xcu' o na'icmakni'?

Xlaca'n ca'cs ixtahui'lāna'lh. ⁵ Jesús cālaktzi'lh ixlīpō'ktuca'n tī ixtalītamacsti'li'nī't. Ixsītzī'yālh ē nā ixlīpūhuayālh chī jā ixtalakalhu'man ta'jatatlani' ē huanilh chī'xcu':

—Castu'ncti mimacan.

A'cxni' stu'ncti ixmacan, tzetza' ixuanī't. ⁶ Palaj tunca fariseos tataxtulh ē tatā'chihuīna'nli ixchī'xcuhūi'n Herodes chī natalimakni' Jesús.

Jesús māsu'yulh na ixquilhtūn lago

⁷ Jesús a'lh na ixquilhtūn lago ē ī'scujnu'nī'n tatā'a'lh. Lhūhua' tachi'xcuhūi't xalanī'n nac estado Galilea tastālani'lh Jesús. A'cxni' takexmatli pō'ktu tū tlhualh Jesús, talakmilh nā xlaca'n xalanī'n nac estado Judea. ⁸ Xalanī'n nac Jerusalén ē xalanī'n nac Idumea talakmilh Jesús. Xlaca'n xalanī'n ixtuntacut nac xcān Jordán ē xalanī'n lacatzuna'j cā'lacchicni' Tiro ē Sidón nā talakmilh. Lhūhua' tachi'xcuhūi't talakmilh Jesús a'cxni' takexmatli tū tlhualh.

⁹ Cāhuanilh ī'scujnu'nī'n catacāxui'līlh a'ktin barco jā natojō ē chuntza' lhūhua'

tachi'xcuhuī't jāla catitatanesli. ¹⁰ Lhūhua' ixcāmätzeyīnī't ē pō'ktu tī ixtata'jatatlā ixtalaktalacatzuna'jī ē ixtalālaxquitimā'nalh. Ixtaxa'macu'tun Jesús. ¹¹ A'cxni' xlaca'n tī ixtaka'lhī jā tzeyā ū'nī' talaktzī'lh Jesús, xlaca'n tatatzokostani'lh ē palha' tahuani'lh:

—Hui'x ī'Ska'ta' Dios.

¹² Xla' cāmāpa'ksilh ē cāhuanilh jā ixtahuani'lh tīchu xla'.

Jesús cālacsacli kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n

Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16

¹³ Jesús a'lh nac sipej ē cāta'sani'lh tī cālacsacqui'nli ē talakmilh. ¹⁴ Cālacsacli kelhacāujtu' tī natatā'latā'kchoko ē nacāmācā'n natamāsu'yū ixtachihuīn Dios. ¹⁵ Nā xlaca'n cāmāxqui'ca līmāpa'ksīn natamätzeyī ta'jatatlānī'n ē natamāxtu jā tzeyā ū'nī'n. ¹⁶ Tzamā' kelhacāujtu': Simón tī hui'līni'ca ixtacuhuīni' Pedro, ¹⁷ ē nā Jacobo ē Juan ixtā'tin tī ixka'hua'chan Zebedeo ixtahuani' ē xlaca'n cāhuī'līni'ca ixtacuhuīni' Boanerges tū huanicu'tun hua'chi jilini'. ¹⁸ Nā Andrés ē Felipe ē Bartolomé ē Mateo ē Tomás ē Jacobo ixka'hua'cha Alfeo ē Tadeo ē Simón. Huā'mā' Simón ixtapa'ksīni' partido cananistas. ¹⁹ E Judas Iscariote, xla' tī ā'līstān macamāstā'lh Jesús.

Huancan Jesús ixlīscuja ixlīli'hui'qui skāhuī'ni'

Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10

Jesús a'lh na ixchic. ²⁰ Tatakēstokpālh Lhūhua' tachi'xcuhuī't hasta jāla ixtahuā'yan Jesús ē ī'scujnu'nī'n. ²¹ A'cxni' ixtalakapasni'n taca'tzīlh huā'mā', xlaca'n talakmilh natachi'pa ixpālacata ixtahuan xla' hua'chi chuyani' ixlīla.

²² Xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tī ixtamini'ta'ncha' nac Jerusalén ixtahuan:

—Beelzebū, tī xapuxcu' jā tzeyā ū'nī'n, xla' tanūni'nī't Jesús. Ū'tza' cālīmāxtu jā tzeyā ū'nī'n.

²³ Jesús cāta'sani'lh ē cāhuanilh tū līca'tzīni'can:

—¿Chī nalīmāxtucan Skāhuī'ni' palh ū'tza' tī tanūma'lh? ²⁴ Palh māpa'ksīni'nī'n tatapitzi ē talātucsa, jā catitātāyani'lh. ²⁵ Palh tampūtin familia tatapitzi ē natalātucsa, jā catitātāyani'lh. ²⁶ ¿Chī Skāhuī'ni' nalīmāxtu ixtā'skāhuī'ni' palh chu ū'tza' tī māpa'ksīmā'lh? Palh Skāhuī'ni' natapitzi, jāla catitātāyani'lh; tzē nalakspūta.

²⁷ Jā tī chā'tin catitanūlh naka'lhāna'n na ixchic chā'tin tī tli'hui'qui palh jā pūla nachī'can ixtēcu' chic. A'cxni' chī'hui'licani'ttza', a'cxni' tzētza' namakka'lhāna'ncan.

²⁸ 'Ixlicāna' tū iccāhuaniyān: Tzē namātza'nkēna'ni'can ixlīpō'ktu ixcuentaca'n tachi'xcuhuī't ē catūxcuhuālh jā tze tū tahuani'. ²⁹ Palh catīhuālh ixuanlī jā tze tū tlāhua Espīritu Santo, xla' jāla catimātza'nkēna'ni'ca. Xla' naka'lhī ixcuenta pō'ktu quilhtamacuj.

³⁰ Jesús huanli huā'mā' ixpālacata ixtahuan: “Xla' ka'lhī jā tzeyā ū'nī'”

Ixtzī' ē ixtā'timīn Jesús

Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21

³¹ Ā'līstān tachā'lh ixtzī' ē ixtā'timīn Jesús. Tatāyalh nac kēpūn ē māta'satīnī'nca xla'. ³² Tachi'xcuhuī't ixtalītasti'li'nī't ē tahuani'lh:

—Tayāna'lh mintzī' nac kēpūn ē mintā'timīn ē tatā'chihuīna'ncu'tunān.

³³ Xla' cākelhtīlh:

—¿E ca'tzīyā'tit tīchu iccālaktzī'n hua'chi quintzī' ē quintā'timīn?

³⁴ Ixcālaktzī'nkō' ixlīpō'ktuca'n tī ixtahuī'lāna'lh ē ixtalītasti'li'nī't ē cāhuanilh:

—Tzamā' ū'tunu'n quintzī' ē quintā'timīn. ³⁵ Ixlīpō'ktuca'n tī natatlahua tū lacasqui'n Dios, ū'tunu'n quintzī' ē quintā'timīn.

4

Cha'nāna'

Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8

¹ Palaj tunca Jesús tzucupāl̄h māsū'yu na ixquiltūn mar. Talaktakēstoki lhūhua' tachi'xcuui't ē ū'tza' litojōlh a'ktin nac barco. Tahuī'lh nac barco tū ixuī'lh na ixkelhni' xcān. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't tatachokolh na ixquiltūn xcān. ² Lhūhua' ixcālīmāsū'yuni'mā'lh tū lica'tzīni'can. A'cxni' ixcāmāsū'yuni'mā'lh, cāhuanilh:

³ —Cakexpa'ttit. Ixuī'lh chā'tin cha'nāna' ē taxtulh nacha'n ixlīcha'nat.

⁴ A'cxni' ixmakahuanīmā'lh līcha'nat, makapitzīn tayujli nac tej. Tamilh spūnī'n ē tasacua'lh. ⁵ Ā'makapitzīn tayujli nac cā'chihuixni' jā jā pūlh mā'n tī'ya't. Palaj pu'nli huā'mā' līcha'nat ixpālacata jā pūlh mā'n tī'ya't. ⁶ A'cxni' chī'chīni'lh, scācli xapa'lh mā' ixpālacata jāla tā'cnūlh ixtankēxē'k ē xnekli. ⁷ Ā'makapitzīn līcha'nat huampala tayujli nac cā'lhucū'n ē lhtucu' tastacli ē tamā'ktzī'lh ē jā tū tahuā'ca'lh. ⁸ Ā'makapitzīn līcha'nat tayujli jā tze tī'ya't ē pu'nli ē stacli ē māsā'lh ixtahua'ca't. Makapitzīn līcha'nat tamāstā'lh pu'xamacāuj ē ā'makapitzīn tamāstā'lh tu'tumpu'xam ē ā'makapitzīn tamāstā'lh a'ktin cientu.

⁹ Jesús cāhuanilh:

—Palh kexpa'tnī'ta'ntit, cuenta catlahua'tit.

Jesús māsū'yulh tū lica'tzīni'can

Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10

¹⁰ A'cxni' ixta'a'nī'tza' lhūhua' tachi'xcuui't, xmān tatachokolh Jesús ē kelhacāujtu' ē ā'makapitzīn huampala. Kelhacāujtu' takelhasqui'nīlh ixpālacata tū lica'tzīni'can. ¹¹ Jesús cāhuanilh:

—Dios cāmāsū'yuni'ta'n hui'xina'n tū tatzē'knī't ixpālacata chī nala ixlīmāpa'ksīn Dios. Ā'makapitzīn iccālītachihuīna'n xmān chī natalīca'tzīni'can. ¹² Chuntza' masqui takexmatli, jā catitaca'tzīlh ē masqui talaktzī'n, tasū'yu hua'chi jā talacahuā'n. Ū'tza' jā catitalīlakpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n ē jā caticāmātza'nkēna'ni'ca ixcuentaca'n.

Tū huanicu'tun tū lica'tzīni'can

Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15

¹³ Jesús cāhuanilh:

—Palh jā kexpa'tā'tit huā'mā' tū lica'tzīni'can, jā catīca'tzī'tit ixlīpō'ktu ā'makapitzīn. ¹⁴ Cha'nāna' cha'nli ixtachihuīn Dios. ¹⁵ A'ntza' jā yujli līcha'nat nac tej, ū'tza' hua'chi tachi'xcuui't tū takexmatli ē palaj mīlh skāhui'ni' ē cāmāpātza'nkēnīlh tū ixtasca'tnī't.

¹⁶ Nā chuntza' jā yujli līcha'nat nac cā'chihuixni', ū'tza' hua'chi tī takexmata ixtachihuīn Dios ē talakatī. ¹⁷ Hua'chi līcha'nat tū jā ixka'lhī pūlh mā'n ixtankēxē'kca'n jā tāyani'lh, chuntza' xlaca'n jā makās tāyani'. A'cxni' tapātī catūhuālh o a'cxni' cāputzastālani'can ixpālacata tū ta'a'ka'ī'lh, jātza' talakatī ē tamakxteku'tun ixtachihuīn Dios.

¹⁸ Jā yujli līcha'nat nac cā'lhucū'n, ū'tza' hua'chi xlaca'n tī takexmata tachihuīn ē sca'ta. ¹⁹ Masqui tascā'tli, talacapāstaca chī natalīhuā'yan ē chī lacricujnu' natalīhuan. Nā talacasqui'n lhūhua' catūhuālh. Ixlīpō'ktu huā'mā' cāmāmakchuyī ē jā cāmāxteka natalacapāstaca tū takexmatli. Jātza' tatasū'yu palh ta'a'ka'ī'. Chuntza' tzamā' hua'chi lhtucu' tū tamā'ktzī'lh līcha'nat.

²⁰ Jā yujli licha'nat nac tze ti'ya't, ū'tza' hua'chi xla'ca'n tī takexmata tachihuīn ē tasc'a'ta ē tzej tatasu'yu palh ta'a'ka't'. Ixlipō'ktuca'n taka'lhī tū natalimakapāxūī Dios. Xla'ca'n hua'chi licha'nat tū māstā'lh pu'xamacāuj ē makapitzīn ā'chulā' taca'tzi tamakapāxūī Dios. Xla'ca'n hua'chi licha'nat tū māstā'lh tu'tumpu'xam o a'ktin cientu ixtahua'ca't.

Chī lītaxtu hua'chi pūcās

Lc. 8:16-18

²¹ Jesús cāhuanilh:

—Jā tī chā'tin limin pūcās ē nalimakchahua catūhuālh o nahui'li na ixtampīn tama'. Hui'līcan a'ktin nac mesa o a'ktin nac cajón. ²² Pō'ktu tū tatzē'knī't chuhua'j, pō'ktu namāsu'yukō'can. Tū tatzē'knī'tcus, ū'tza' naca'tzīkō'can. ²³ Palh kexpa'tnī'ta'ntit, cuenta catlahua'tit.

²⁴ Chuntza' cāhuanilh Jesús:

—Cuenta catlahua'tit tū kexpa'tā'tit. Palh nalīhui'lī'yā'tit nasca'tā'tit, Dios nacāmaktāyān ē ā'chulā' nasca'tā'tit. ²⁵ Tī cuenta tlhua ixtachihuīn Dios, ā'chulā' nasca'ta. Tī jā cuenta tlhua, napā'tza'nkākō' tū kexmatnī't.

Chī lītaxtu hua'chi licha'nat ē chī līstaca

²⁶ Jesús huanli:

—Chī Dios māpa'ksīni'nkō', ū'tza' hua'chi a'cxni' chā'tin chi'xcu' nacha'n licha'nat nac ti'ya't. ²⁷ Xla' nalhtata tzi'sa ē natā'kaquī' tzi'saj. Licha'nat napu'n ē nastaca ē xla' jā ca'tzi chī lipu'nli ē chī līstaci. ²⁸ Tī'ya't ixlīmān makapu'nli; pūla tasu'yu xapa'lhma' ē palaj tunca xaxihuī't ē ā'līstān tza'ktza'n. ²⁹ A'cxni' scāclitza' ē cuxi'tza' nahuan, palaj tunca i'can ixpālacata chilhtza' quilhmacuj tū napū't'can.

Chī lītaxtu hua'chi xalīcha'nat mostaza

Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19

³⁰ Jesús huanli:

—¿Chī huan ixlīmāpa'ksīn Dios? ¿Chī nalīmāsu'yuyāuj chī natalhūhua'n xla'ca'n tī Dios cāmāpa'ksī? ³¹ Natalhūhua'n hua'chi a'ktin xalīcha'nat tū huānicān mostaza. Huā'mā' xalīcha'nat ā'chulā' xamactzina'j ē jā ixlipō'ktuca'n ā'makapitzīn licha'nat tū cha'ncan. ³² A'cxni' cha'ncanī'ttza', ē nastaca, ka'tla' nahuan ē lhūhua' ixpekenī'n naka'lhī. Chuntza' spūnī'n tze natatlahua ixmāsekca'n jā skē'knin.

Jesús māsu'yulh tū līca'tzīni'can

Mt. 13:34-35

³³ Chuntza' lhūhua' ixcālīmāsu'yuni' tū līca'tzīni'can ē līlacatzucu cāmāsu'yuni'lh chuntza' chī tze natalīscā'ta. ³⁴ Xmān tū līca'tzīni'can ixcālītā'chihuīna'n tachi'xcuhuī't. A'cxni' ixlīmānca'n xla' ē i'scujnu'nī'n, tzej ixcālīmāsu'yuni' ixlipō'ktu.

Jesús cāmāca'cslīlh ū'ni' ē mar

Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25

³⁵ Kōtanūtza' ixuani't tzamā' quilhmacuj ē Jesús cāhuanilh i'scujnu'nī'n:

—Ca'a'uj ixtuntacut nac xcān.

³⁶ Jesús ixuī'lhcus nac barco, ē chuntza' talīlē'lh nac barco ē cāmāxtekli lhūhua' tachi'xcuhuī't. Ā'makapitzīn barco nā tatā'a'lh ixtuntacut nac xcān. ³⁷ A'cxni' ixtatacutmā'nalh, palha' tzuculh ū'nun. Mar sno'kli barco ē ixlītatzumamā'lh xcān. ³⁸ Jesús xtum ixmā'lh nac barco ē i'lhata'ā'lh ē ixa'tkzi'mā'lh a'ktin ixa'tkzi'. Tamālakahuanilh ē tahananilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', tā'cnūmā'nauj ē hui'x jā cuenta tlhua'ya'.

³⁹ Jesús tā'kaqui'lh ē lacaquilhni'lh ū'ni' ē huanilh mar:

—Caca'csla'.

Ca'cslalh ū'ni' ē ca'cs tahu'lh mar. ⁴⁰ Jesús cāhuanilh i'scujnu'nī'n:

—¿Tū ixpālacata jicua'nā'tit? Já quilālipāhuanāuj.

⁴¹ Talī'a'cnīlh ē talāhuanilh chā'tunu' xlaca'n:

—¿Tichüyā chi'xcu' huā'mā'? Hasta tzē cāmāpa'ksi ū'ni' ē mar ē takexmatni'.

5

Chi'xcu' xala' nac Gadara tī ixcāka'lhī jā tzeza ū'nī'n

Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39

¹ Tachā'lh xlaca'n ixtuntacut mar nac a'ktin ti'ya't jā huanican Gadara.

² A'cxni' Jesús tacutli nac barco, palaj tunca laktalacatzuna'jīlh chā'tin chi'xcu' tī taxtuh na ixpū'nan pūtā'cnūn. Ixka'lhī jā tzeza ū'ni'. ³ Xla' ixlahu'lh nac lhu'cu' jā ixcāmā'cnūcani't nīnī'n. Jā tī chā'tin tzē ixchī' ē masqui ixlīchi'can cadenas. ⁴ Maklhūhua' ixtūpīxchī'cani't ē ixmacatūpīxchī'cani't licā'n ē cadenas ē xla' lacpu'xli cadenas ē lacstīn tlahuah licā'n ē jā tī chā'tin tzē i'skāhuī'.

⁵ Cā'tzi'sni' ē cā'cuhuīni' jā ixu'lh lhu'cu' ē na ixlacapūn sipej pō'ktu quilhtamacuj ixta'satā'kchoko ē ixlītakāhuī'can chihuix. ⁶ Makatcus ixmimā'cha' Jesús a'cxni' chi'xcu' laktzi'lh ē laktu'jnulh ē lakachi'xcuhuī'lh. ⁷ Tā'chihuīna'nli palha' ē huanli:

—¿Tū ixpālacata ta'na' hui'x jā icuī'lh, Jesús? Hui'x i'Ska'ta' Dios xaka'tla'. ¿Ē mimaca'tzi tū i'clahuamā'lh? Icsqui'ni'yān jā naquintimakapātīnīna'.

⁸ Chuntza' i'squi'ni'mā'ca Jesús ixpālacata xla' ixuaninī't jā tzeza ū'ni':

—Cataxuni' tzamā' chi'xcu'.

⁹ Jesús kelhasqui'nīlh:

—¿Chī huanica'na'?

Xla' kelhtīlh:

—Quihuanican Legión ixpālacata quina'n lhūhua'.

¹⁰ Ixtasqui'ni'mā'nalh Jesús jā cacāmācā'lh makat. ¹¹ Lhūhua' pa'xni'n ixtahuā'yamā'nalh lacatzuna'j a'ntza' na ixlacapūn sipej. ¹² Já tzeza ū'nī'n tasqui'ni'lh Jesús:

—Caquilāmacamini'uj lhūhua' pa'xni'n ē tzē na'ictanūpalayāuj na ixpūlacni'ca'n tzamā' pa'xni'n.

¹³ Palaj tunca cāmakxteklī natatanū. Jā tzeza ū'nī'n tataxtuni'kō'lh chi'xcu' ē tapūlacjōlh ixpūlacni'ca'n pa'xni'n. Xlaca'n tatu'jnulh ta'alh lacatampān ē tatorjōcha' nac xcān ē tajicsua'kō'lh. Chī a'ktu' mil pa'xni'n ixtahuani't.

¹⁴ Chi'xcuhuī'n tī ixtamaktaka'lh mā'nalh pa'xni'n ē tatzā'lalh ē tamāca'tzīnīnī'lh nac cā'lacchicni' ē ixquilhtūn cā'lacchicni'. ¹⁵ A'cxni' ā'makapitzīn tachā'lh jā ixu'lh Jesús, xlaca'n talaktzi'lh chi'xcu' tī jātza' ixcāka'lhī jā tzeza ū'nī'n. Xla' ca'cs ixu'lh ē ixmālhekē'cani'ttza'. Xlaca'n tajicua'nli. ¹⁶ Tī ixtalaktzi'nī't tahuani'lh tū ixa'kspulani't chi'xcu' tī ixcāka'lhīnī't jā tzeza ū'nī'n ē nā tū ixcā'a'kspulani't pa'xni'n. ¹⁷ Palaj tunca tatzuculh tasqui'ni' Jesús nataxtu a'ntza'.

¹⁸ A'cxni' Jesús ixtojōmā'lh nac barco, milh chi'xcu' tī ixcāka'lhīnī't jā tzeza ū'nī'n ē squi'ni'lh camakxteklī natā'a'n. ¹⁹ Jesús jā makxteklī natā'a'n ē huanilh:

—Cataspī'tti na minchic ē nacāhua'ni'kō'ya' mintalakapasni' ē minamigos lhūhua' tū Māpa'ksīni' tlahuani'nī'ta'n ē chī lakalhu'mani'ta'n hui'x.

²⁰ Chi'xcu' a'lh ē calhāxcuhuālh jā huanican Decápolis xla' tzuculh lichihuīna'n tū Jesús tlahuani'lh. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't talī'a'cnīlh.

*Ixtzu'ma'jāt Jairo ē puscāt tī xa'malh ixlu'xu' Jesús**Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56*

²¹ A'cxni' Jesús pūtacutpāl̄h barco ixtuntacut nac xcān, talaktakēstokli lhūhua' tachi'xcuhuī't jā xla' ixui'lh lacatzuna'j nac mar. ²² Milh chā'tin xapuxcu' ixtemploca'n israelitas ē ixtacuhuī'ni' Jairo. A'cxni' laktzi'lh Jesús, tatzokostani'lh. ²³ Squi'ni'lh ē huanilh:

—Quintzu'ma'jāt nīmā'lh'tza'. Cata't ē namacaxa'ma'ya'. Natzeyan ē nalatahui'lapala.

²⁴ Jesús tā'a'lh. Ixtastālani' lhūhua' tachi'xcuhuī't ē ixtalālaxquititēlha. ²⁵ Na ixpu'nanca'n ixa'mā'lh chā'tin puscāt tī ixta'jatatla. Ixka'lh'tza' a'kcāujtu' cā'ta jāla ixcāśni' ixka'lhni'. ²⁶ Lhūhua' doctornu' ixtamakapātīnīnīt ē ixmakasputkō'nī'ttza' ixtumīn ē jā tū tū ixmacuani'. A'chulā' ixlamā'. ²⁷ Ixkexmatnīt chī ixtlahua Jesús ē laktalacatzuna'jīlh na ixchakēn na ixpu'nanca'n lhūhua' tachi'xcuhuī't ē xa'malh ixlu'xu'. ²⁸ Chuntza' tlhualh ixpālacata puhuanli: “Xmān ca'icxa'malh ixlu'xu' ē na'ictzeyan.” ²⁹ Chuntza' palaj tunca tzeyanli. Makca'tzil̄h na ixmacni' ixtzeyani'ttza' ixta'jatat. ³⁰ Palaj tunca Jesús u'cxca'tzil̄h chī ixlīmātzeyīnīt ixlītlī'hui'qui. Cālaktalakspi'tli tachi'xcuhuī't ē cāhuanilh:

—¿Tīchu xa'malh quilu'xu'?

³¹ Tahuanilh i'scujnu'nī'n:

—Laktzī'na' chī lhūhua' tachi'xcuhuī't talālaxquitiyān. È hui'x kelhasqui'nīni'na': “¿Tīchu quixa'malh?”

³² Xla' calhāxcuahuālh ixlacaputzamā'lh nalaktzī'n tī i'xa'mani't. ³³ Puscāt ixca'tzī tū ixa'kspulanī't ē chī ixtzeyani'ttza' ē xla' ixjicua'n. I'xpipitēlha laka'lh ē tatzokostani'lh Jesús ē huanikō'lh. ³⁴ Xla' huanilh:

—Quintzu'ma'jāt, tzeyani'ta' ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'. Līpāxuhua capit. Tzeyani'ta' minta'jatat.

³⁵ Ixchihuīna'mā'lhcus Jesús a'cxni' tamilh makapitzīn xalanī'n na ixchic Jairo. Tahuanilh Jairo:

—Mintzu'ma'jāt nīlhtza'. ¿Tū ixpālacata māmakchu'yī'ya'cus Mākelhtahua'kē'ni'?

³⁶ Jesús jā cuenta cātlahuani'lh tū ixtahuan. Huanilh xapuxcu' xala' nac templo:

—Jā cajicua'nti, xmān ca'a'ka'i'.

³⁷ Jesús jā makxtekli jā tī chā'tin nastālani', xmān Pedro ē Jacobo ē Juan ixtā'tin Jacobo. ³⁸ Ta'a'lh na ixchic xapuxcu' ixtemploca'n israelitas. A'cxni' tachā'lh, Jesús laktzī'lh lhūhua' tachi'xcuhuī't. Ixtacalhuamā'nalh ē ixtata'samā'nalh. ³⁹ Jesús a'cxni' tanūlh, cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata ta'sayā'tit ē calhua'nā'tit? Tzu'ma'jāt jā nīnī't, xmān lhtatamā'lh.

⁴⁰ Xmān talilītzī'nli. A'cxni' Jesús cāmāxtukō'lh ixlīpō'ktuca'n, cālē'lh ixtāta' tzu'ma'jāt ē ixtzī' ē tī ixtatā'minī't. Tatanūlh jā ixmā'lh tzu'ma'jāt.

⁴¹ Macachi'palh tzu'ma'jāt ē huanilh:

—Talita cumi. (Huā'mā' tachihuīn huanicu'tun: Tzu'ma'jāt, icuaniyān catā'kaqui'.)

⁴² Palaj tunca tā'kaqui'lh tzu'ma'jāt ē xla' ixlātā'huan. Xla' ixka'lhī a'kcāujtu' cā'ta. Tachi'xcuhuī't talī'a'cnīlh ē tajicua'nli. ⁴³ Jesús māpa'ksīlh jā tī chā'tin ixtamāca'tzīnīlh ē cāhuanilh:

—Camāhuī'tit tzu'ma'jāt.

6

*Jesús taspi'tli nac Nazaret**Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30*

¹ Jesús taxtulh a'ntza' ē taspi'tli na ixcā'lacchicni' jā ī'stacnī't ē tastālani'lh ī'scujnu'nī'n. ² A'cxni' chilh quilhtamacuj tū pūjaxcan, tanūlh na ixtemploca'n israelitas ē tzuculh māsu'yu. Lhūhua' tachi'xcuhui't takexmatli ē talī'a'cnīlh ē tahananli:

—¿Jāchu sca'tli huā'mā' chi'xcu' tū ca'tzi? ¿Tuchūyā talacapāstacni' maxqui'cani't? ¿Chī tzē nacālītlahua tzamā' lī'a'cnīn? ³ Ū'tza' huā'mā' xuacna' ē María ixtzī'. Nā xla' ixpuxcu'ca'n Jacobo ē José ē Judas ē Simón. Tahui'lāna'lh huā'tzā' xanastancunū' puscan.

Ū'tza' talīsītzī'lh ē talakmaka'lh Jesús. ⁴ Xla' cāhuanilh:

—Chā'tin a'kchihuīna' nalakachi'xcuhui'can calhāxcuhuālh na'a'n. Xmān xalanī'n na ixcā'lacchicni' ē ixtalapasni'n jā talakachi'xcuhui'cu'tun.

⁵ A'ntza' na ixcā'lacchicni' Jesús jāla tlhualh lī'a'cnīn. Xmān cāxa'malh makapitzīn ta'jatatlani'n ē cāmātzeyīlh. ⁶ Jesús lī'a'cnīlh ixpālacata jā ta'a'ka'tī'lh. Ixmāsu'yutēlha nac a'katunu' lacstī'na'j cā'lacchicni'.

*Jesús cāmacā'lh ī'scujnu'nī'n nata'a'kchihuīna'n**Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6*

⁷ Jesús cātā'talacxtimīlh kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n ē tzuculh cāmacā'n chā'tu'yūn ē cāmaxqui'lh līmāpa'ksin natamāxtu jā tzeya ū'nī'n. ⁸ Cāhuanilh:

—Jā tū tilī'pinā'tit nac tej, nūn morralh, nūn pāntzīn, nūn tumīn na mimbol-saca'n. Xmān nalī'pinā'tit mimpāla'cca'n ē ⁹ natatūnū'yā'tit mincaclhi'ca'n. Jā tilī'pinā'tit pūtu' milu'xu'ca'n, xmān pūtin.

¹⁰ Jesús cāhuanipālh:

—Calhāxcuhuālh nac chic jā nachipinā'tit, a'ntza' natachokoyā'tit hasta a'cxni' nataxtuyā'tit nac tzamā' cā'lacchicni'. ¹¹ Palh catīxcuhuālh jā cātamānyān na ixchic ē palh jā takexmatcu'tun tū hua'nā'tit, cataxtutit tzamā' cā'lacchicni'. A'cxni' nataxtuyā'tit, catinextit mintujanca'n ē naya ja pokxni' na ixlacatampūn mintujanca'n. Chuntza' nalīmāsu'yu'yā'tit xla'ca'n natalē'n cuenta ixpālacata jā takexmatcu'tunli. Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. A'cxni' namin quilhtamacuj a'cxni' Dios nacāputzāna'nīkō', xla'ca'n natapātīni'n ixpālacata jā takexmatcu'tunli. Ā'chulā' natapātīni'n xla'ca'n ē jā xalanī'n nac Sodoma ē Gomorra —cāhuanilh.

¹² Ta'a'lh scujnu'nī'n ē ixtamāsu'yuni' tachi'xcuhui't ixlacasqui'nca natalak-palī ixtalacapāstacni'ca'n. ¹³ Tamāxtulh lhūhua' jā tzeya ū'nī'n. Ixcālīmūtlahua acēte lhūhua' ta'jatatlani'n ē cāmātzeyīlh.

*Chī nīlh Juan Mā'kpaxīni'**Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9*

¹⁴ Rey Herodes kexmatli tū ixtlahuamā'lh Jesús ixpālacata lhūhua' tī ix-talīchihuīna'mā'nalh. Herodes huanli:

—Juan tī ixmā'kpaxīni'n lacastālcuana'nī't ixlacpu'na'i'tātcan nīnī'n. Ū'tza' līka'lhī lītlī'hui'qui tū lītlahua lī'a'cnīn.

¹⁵ Makapitzīn ixtahuan:

—Ū'tza' Elías tī ixa'kchihuīna' Dios xalanī'n makāstza'.

Ā'makapitzīn ixtahuampala:

—Ū'tza' a'kchihuīna' chī xalanī'n makāstza'.

¹⁶ A'cxni' huanica Herodes tū tlhualh Jesús, xla' huanli:

—Ū'tza' Juan tī icmā'a'cchu'cunīni'lh. Xla' lacastālancuana'nī't ē taxtulh na ixpu'nan nīni'n.

¹⁷ Herodes ū'tza' ixmāpa'ksīni't ē ixmāchi'panīni'nī't Juan ē ixmāchī'nīni'nī't nac pūlāchi'n ixpālacata Herodías tī ixpuscāt Felipe ixuanī't. Huā'mā' Felipe ixtā'tin Herodes. Herodes ixtā'tahui'la tzamā' puscāt. ¹⁸ Juan ixuanīni't Herodes:

—Jā minī'ni' chī tā'tahui'la'ya' ixpuscāt mintā'tin.

¹⁹ Ū'tza' Herodías līlah ixtā'lāquichlaktzi' Juan ē ixmaknīcu'tun. Jāla ixmaknī ²⁰ ixpālacata Herodes ixjicua'ni' Juan. Ixca'tzī tzeyā chī'xcu' ixuanī't Juan ē līlacatejtin ixlātlā'huan. Ū'tza' Herodes jā līmakxteklī Herodías natlahuani' Juan tū ixtlahuacu'tun. Masqui Herodes tamakchuyilh ixpālacata tū māsu'yulh Juan, ixkexmatcu'tun. ²¹ Milh a'ktin quihltamacuj a'cxni' Herodías tzē tlahualh ixtapāxuhuan. Herodes tlahualh ixcā'tani' a'cxni' chā'lh ixcā'ta. Cā'invitarlīlh nacātā'huā'yan na ixchic xanapuxcu'nu' ē xamāpa'ksīni'nī'n ē generales tī ixtatā'scuja nac estado Galilea. ²² Ixtzu'ma'jāt Herodías tanūlh ē tīlīh ē cāmākapāxūilh Herodes ē tī ixcātā'huā'yamā'lh. Rey Herodes huanilh tzu'ma'jāt:

—Caquisqui'ni' tū lacasqui'na' ē quit na'icmaxqui'yān.

²³ Lacatejtin huanilh:

—Ixlīcāna' tū icuanin. Na'icmaxqui'yān tū naquisqui'ni'ya' masqui i'tāt jā quit icmāpa'ksī.

²⁴ Tzu'ma'jāt taxtulh ē kelhasqui'nīlh ixtzī':

—¿Tū na'icsqui'ni'?

Xla' huanilh:

—Nasqui'na' ixa'kxāk Juan Mā'kpaxīni'.

²⁵ Tzu'ma'jāt palaj tunca tanūlh jā ixui'lh rey ē huanli:

—Iclacasqui'n ixa'kxāk Juan Mā'kpaxīni'. Chuhua'j palaj tunca naquimaxqui'ya' a'ktin nac pulātu.

²⁶ Ū'tza' līlīpuhuanli rey Herodes ixpālacata tū ixmālacnūni'nī't tzu'ma'jāt. Masqui līlīpuhuanli, jātza' la lakpalīlh ixtachihuīn ixpālacata ixtakexmatnī'ttza' tī ixcā'invitarlīcāni't. ²⁷ Palaj tunca rey māpa'ksīlh chā'tin mayūlh nalimin ixa'kxāk Juan. Xla' a'lh nac pūlāchi'n ē a'cchu'culh. ²⁸ Līminca ixa'kxāk a'ktin nac pulātu ē maxqui'ca tzu'ma'jāt. Tzu'ma'jāt maxqui'lh ixtzī'.

²⁹ A'cxni' cāmāca'tzīnīca i'scujnu'nī'n Juan, xlaca'n tamīlh ē tasacli ixmacni' ē tamā'cnūlh nac a'ktin pūtā'cnūn.

Jesús cāmāhuī'lh a'kquitzis mil chī'xcuhui'n

Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14

³⁰ A'cxni' apóstoles talaktaspi'tli Jesús, tahuanikō'lh pō'ktu tū ixtatlahuanī't ē tū ixtamāsu'yuni't. ³¹ Jesús cāhuanilh:

—Cata'ntit xmān hui'xina'n ē caquilātā'miuj jā nūn chā'tin lahuī'lh ē najaxāj macsti'na'j.

Lhūhua' tachi'xcuhui't ixtaquīlakla Jesús ē chuntza' i'scujnu'nī'n jāla ixtahuā'yan. ³² Tatojōlh a'ktin nac barco xmān xlaca'n ē ixta'a'mā'nalh jā jā tī ixa'nancan. ³³ Lhūhua' tachi'xcuhui't talaktzī'lh a'cxni' ixta'a'mā'nalh ē talakapasli. Xalanī'n ā'lacatunu' cā'lacchicni' catujan tatu'jnulh a'ntza' ē tachā'lh pūla. ³⁴ A'cxni' Jesús taxtulh nac barco, cālaktzī'lh lhūhua' tachi'xcuhui't ē cālakalhu'manli ixpālacata tatasu'yulh hua'chī purecu' tū jā taka'lhī tī nacāmaktaka'lha. Tzuculh cāmāsu'yuni' lhūhua' catūhuālh. ³⁵ A'cxni' i'smalanka'namā'lhntza', scujnu'nī'n talakmilh Jesús ē tahuanilh:

—Kōtanūtza' ē huā'tzā' jā nac cā'lacchicni'. ³⁶ Cacāmacapi tachi'xcuhuī't nata'a'n natatamāhua ixlīhua'ca'n calhāhuālh jā yākö'lh chic xipālacata jā taka'lhī tū natahua'.

³⁷ Jesús cākelhtīlh:

—Hui'xina'n cacāmāhuī'tit.

Tahuanilh:

—Lhūhua' tachi'xcuhuī't. Ixlasasqui'nca makās namakscujcan ē chuntza' tzē nalītamāhuacan pāntzīn tū na'iccāmāhuī'yāuj xla'ca'n.

³⁸ Jesús cāhuanilh:

—¿Chī maclā't pāntzīn ka'lhī'yā'tit? Caquīlaktzī'ntit.

Taquīlaktzī'lh ē a'cxni' taca'tzīlh, tahuanilh:

—Macquitzis pāntzīn ē tantu' squī'ti'.

³⁹ Xla' cāmāpa'ksīlh ī'scujnu'nī'n:

—Cacāmāpitzitit ē xtum catatahuī'lh pūlacatunu' nac cā'seketni'.

⁴⁰ Ixui'lh pūlacatunu' jā tatahuī'lh a'ktin cientu. Nā ixui'lh ā'makapitzīn pūlacatunu' jā tatahuī'lh tu'pu'xamacāuj. ⁴¹ Jesús cātayalh macquitzis pāntzīn ē tantu' squī'ti' ē talacayāhuālh nac a'kapūn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Cāche'keni'lh pāntzīn ē cāmāxquī'lh ī'scujnu'nī'n. Xla'ca'n tamāpitzīlh na ixpu'nanca'n tachi'xcuhuī't. Nā cāmāpitzīni'lh tantu' squī'ti' ixlīpō'ktuca'n. ⁴² Taha'lh ixlīpō'ktuca'n ē taka'sli. ⁴³ A'cxni' tahuā'yankō'lh, scujnu'nī'n tasacli xalacpītzun pāntzīn ē squī'ti'. Lītatzumalh pācāujtu' chā'xta tū quītāxtūni'lh. ⁴⁴ Tī tahuā'yālh a'kquitzis mīl chī'xcuhuī'n ixtahuanī't.

Jesús kelhtlā'huāni xcān

Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21

⁴⁵ Palaj tunca Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Catojō'tit nac barco ē capūla'tit ixtuntacut nac mar nac Betsaida lihuan quit na'iccāmacā'n tachi'xcuhuī't.

⁴⁶ A'cxni' ixcāmācā'nkō'nī'ttza', xla' tā'cxtunu'lh nac sipej na'orarlī. ⁴⁷ A'cxni' tā'cnūlh chī'chini', Jesús ixlīmān ixui'lh nac ti'ya't lihuan ī'scujnu'nī'n ixta'a'mā'nalh nac barco ixpu'nān mar. ⁴⁸ Jesús laktzī'lh chī jāla ixa'n barco xipālacata ixū'numā'lh. A'cxni' ī'xkakamā'lh'tza', Jesús cālakmilh. Ixkelhtlā'huantēlha xcān ē ixcālaktalacatzuna'jīlh. ⁴⁹⁻⁵⁰ Xla'ca'n talaktzī'lh ē tajicua'nli ē tata'salh. Ixlīpō'ktuca'n talaktzī'lh catīhuālh ixkelhtlā'huantēlha xcān ē tapuhuanli ixtalakachuyamā'nalh ē ū'tza' talījicua'nli. Palaj tunca Jesús cātā'chihuāna'nli xla'ca'n ē cāhuanilh:

—Catahuixcāni'tit ē jā cajicua'ntit. Quit tī icmimā'lh.

⁵¹ Tojōlh nac barco jā ixtahuī'lāna'lh xla'ca'n ē ca'cslalh ū'ni'. Xla'ca'n talī'a'cnīlh. ⁵² Masquī ixtalaktzī'nī't chī Jesús mālhuhuīlh pāntzīn, jā ixta'a'ka'ī'ni'lh ixlītlī'huī'qui Jesús.

Jesús cāmātzeyīlh tajatatlānī'n nac cā'lacchicni' Genesaret

Mt. 14:34-36

⁵³ A'cxni' Jesús ē ī'scujnu'nī'n ta'alh ixtuntacut nac xcān, ē tachā'lh nac ti'ya't jā huanican Genesaret ē tachī'jūlh ixbarcoca'n. ⁵⁴ A'cxni' tataxtulh nac barco, tachi'xcuhuī't talakapasli Jesús. ⁵⁵ Palaj ta'alh calhāxcuhuālh ē tzucua cālīmīncan tajatatlānī'n nac talajni'. Cālē'nca jā ixui'lh Jesús. ⁵⁶ Calhāxcuhuālh Jesús tanūlh nac lacsti'na'j cā'lacchicni' ē nac zaka'tla' cā'lacchicni' ē masqui nac ranchuj, ixcāmāpī'can tajatatlānī'n nac talajni' ē ī'squī'ni'can xmān cacāmāxtekli nataxa'ma ixtampān ixlu'xu'. Ixlīpō'ktuca'n tī taxa'malh ixlu'xu' tatzeyankō'lh.

7

*Tū cālactlahua chī'xcuhuī'n**Mt. 15:1-20*

¹ Talaktalacatzuna'jilh Jesús fariseos ē makapitzīn xamākelhtahua'kē'ni'nī'n limāpa'ksīn xalanī'n nac Jerusalén tī ixtalakmini't Jesús. ² Ixtalaktzī'nī't makapitzīn ī'scujnu'nī'n Jesús tī ixtahuā'yamā'nalh ē jā pūla ixtamakacha'ka'nī't. ³ Jā chuntza' ixtatlahua fariseos ē ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn israelitas. Palh xlacā'n jā pūla ixtamakacha'ka'n chuntza' chī ixlacasqui'nca, jā ixtahuā'yan ixpālacata ixtalakachi'xcuhuī' ixtahui'latca'n ī'xū'nāpapca'n. ⁴ A'cxni' ixtaquī'taspi'ta nac lītamāuj, jā ixtahuā'yan palh jā tzej ixtamakacha'ka'n pūla. Ixtamākentaxtū lhūhua' ixtahui'latca'n ī'xū'nāpapca'n hua'chī chī talīpūche'kē' vasos ē tla'ma'nc ē tamacatzucun līcā'n ē ixpūtama'ca'n. ⁵ Takelhasqui'nīlh Jesús fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n limāpa'ksīn:

—¿Tū ixpālacata miscujnu'nī'n jā tamākentaxtū tū quixū'nāpapca'n quincātamāsu'yuni'n? Tahuā'yan ē jā pūla tamakacha'ka'n chī ixlacasqui'nca.

⁶ Jesús cākelhtīlh:

—Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n. Mimpālacataca'n lītzo'kli profeta Isaías jā tatzo'kni':

Tzamā' tachi'xcuhuī't xmān tahuan quintalakachi'xcuhuī'.

Jā talacapāstaca tū iccālīmāpa'ksīlh.

⁷ Jā tū līmacuan chī quintalaktaquilhpūta.

Tū tamāsu'yu, ū'tza' xmān ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcuhuī'n.

Chuntza' tzo'kli Isaías.

⁸ Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n mākēnū'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios ē mākentaxtūyā'tit ixtahui'latca'n mixū'nāpapca'n. Hui'xina'n pūche'kē'yā'tit tla'ma'nc ē vasos chī ixlacasqui'nca ē tlahua'yā'tit lhūhua' ā'makapitzīn tahui'lat.

⁹ Nā cāhuanilh:

—Puhua'nā'tit tze chī mākēnū'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios ē mākentaxtūyā'tit mintahui'latca'n. ¹⁰ A'ntza' jā tzo'kli Moisés, chuntza' huanli:

Cacālākachi'xcuhuī' mintāta' ē mintzī'.

Moisés nā huanli:

Camāmakinīnīnca tī cachīhuālh huani ixtāta' o ixtzī'.

¹¹ Hui'xina'n xtum hua'nā'tit. Māsu'yu'yā'tit palh chā'tin chī'xcu' tzē nahuani ixtāta' o ixtzī': "Jāla icmaktāyān ixpālacata ixlīpō'ktu tū icka'lhī, ū'tza' Corbán." (Huā'mā' tachihuīn huanicu'tun: icmālacnūnī'nī'ttza' Dios.)

¹² Chuntza' jā makxtekā'tit nacāmaktāya ixtāta' ē ixtzī'. ¹³ Hui'xina'n mākēnū'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios ixpālacata māsu'yu'yā'tit ixlacasqui'nca namākentaxtūcan ixtahui'latca'n mixū'nāpapca'n. Lhūhua' tū tlahua'yā'tit hua'chī tzamā' —huanli Jesús.

¹⁴ Jesús cāmāta'satīnīnī'lh tachi'xcuhuī't ē cāhuanilh:

—Caquilākexmatni'uj milīpō'ktuca'n ē caca'tzītīt. ¹⁵ Jā tū a'nan tū naquilhtanū chī'xcu' hua'chī līhua' ē chuntza' nalīka'lhī ixcuenta. Tū naquilhtaxtu chā'tin chī'xcu' tū jā tze tachihuīn, ū'tza' nalīka'lhī ixcuenta. ¹⁶ Cuenta catlahua'tit tū kexpa'tā'tit —huanli Jesús.

¹⁷ A'cxni' Jesús ixtanūnī't nac chic, jātza' ixa'nan lhūhua' tachi'xcuhuī't. Ī'scujnu'nī'n takelhasqui'nīlh tūchu ixuanicu'tun tū līca'tzīnī'can. ¹⁸ Jesús cāhuanilh:

—Nā hui'xina'n ċē jā kexpa'tā'tit? Ca'tziyā'tit catūxcuhuāl̄h tū naquilhtanū chā'tin chī'xcu', ū'tza' jā catilactlahualh. ¹⁹ Ū'tza' xmān tajō na ixpān ē chuntza' taxtu. Jā catitanūlh na ixtalacapāstacni'.

Chuntza' līmāsu'yulh pō'ktu tze tū hua'yāuj. ²⁰ Jesús chihuīna'mpāl̄h:

—Tū quilhtaxtu chā'tin chī'xcu', ū'tza' nalactlahua. ²¹ Palh jā tze ixtalacapāstacni' chā'tin chī'xcu', xla' napuhuan tū jā tze. Ū'tza' nalika'lhīcu'tun ixtā'lāpāxquī'n ē nalitlahua tū jā tze ē nalimāknīni'n. ²² Naka'lhāna'n ē naka'lhīcu'tun tū ixla' ā'chā'tin ē natlahua tū jā tze. Natampi'lhīni'n ē na'a'kskāhuī'nin ē natlahua tū jā tze ē nalakca'tzāna'n ē na'a'ksa'nīni'n ē ka'tla' namakca'tzi ē jā tze ixtalacapāstacni' naka'lhī. ²³ Pō'ktu tzamā' tū jā tze ē tamā'tlahuā jā tze chā'tin chī'xcu'. Nā tzamā' tataxtu na ixpūlacni' chā'tin chī'xcu' ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni' — huanli Jesús.

Puscāt xamini' a'ka't'ni'lh Jesús

Mt. 15:21-28

²⁴ A'cxni' Jesús huankō'lh, xla' taxtulh ē a'lh ā'lacatin jā tahui'lāna'lh a'ktu' cā'lacchicni' tū huanican Tiro ē Sidón. Tanūlh a'ktin nac chic. Masqui ixlacasqui'n jā tī chā'tin ixca'tzil̄h ixui'lh a'ntza', jāla tatzē'kli. ²⁵ Palaj tunca milh chā'tin puscāt. Ixtzu'ma'jāt puscāt ixka'lhī jā tzeya ū'ni'. Māca'tzīnīca a'cxni' chilh Jesús ē lakmilh ē tatzokostani'lh. ²⁶ Puscāt jā israelita ixuani't; xla' sirofenicia ixuani't. Ī'squi'ni' talakalhu'mān camāxtuni'lh ixtzu'ma'jāt jā tzeya ū'ni'. ²⁷ Jesús huanilh:

—Pūla cataka'sli lacstīn. Jā minī'ni' maktīcan ixpāntzīnca'n lacstīn ē nacāmaxquī'can chichī'n.

²⁸ Puscāt kelhtīlh:

—Ixlicāna', Māpa'ksīni'. Masqui icca'tzītza', chichī'n tzē tasacua' tū tamakā'n lacstīn na ixtampīn mesa.

²⁹ Palaj tunca Jesús huanilh:

—Tze chī hua'na'. Tzētza' napina' na minchic. Jā tzeya ū'ni' taxtuni'nī'ttza' mintzu'ma'jāt.

³⁰ Puscāt a'lh na ixchic. Ixtzu'ma'jāt ixmā'lh nac tama' ē ixtasu'yu ixtaxtuni'nī'ttza' jā tzeya ū'ni'.

Jesús mātzeyīlh chī'xcu' tī jāla ixa'kahuāna'n ē jāla ixchihuīna'n

³¹ Jesús taxtulh nac cā'lacchicni' tū huanican Tiro ē tētaxtulh nac Sidón ē jā ixmāpa'ksī Decápolis. Taspī'tli nac mar tū huanican Galilea. ³² Līmini'ca chā'tin chī'xcu' tī jā ixa'kahuāna'n ē kō'ko' ixuani't. Squi'ni'ca caxa'malh.

³³ Jesús lē'lh chī'xcu' lacapunchuna'j jā ixtatakēstoka tachi'xcuhuī't ē mātūni'lh ixmakaspulh na ixa'ka'xko'lh. Chojmanilh ixmacan ē nā xa'malh na ī'sī'makā't chī'xcu'. ³⁴ Jesús talacayāhualh nac a'kapūn. Jaxapānīlh ē huanli:

—¡Efata! (Huā'mā' tachihuīn huanicu'tun: ¡Catalaqui'lh!)

³⁵ Palaj tunca tatzeyalh ixa'ka'chakān chī'xcu' ē kexmatli. Tzeyanli ī'sī'makā't ē tzētza' ixchihuīna'n. ³⁶ Jesús lacatejtin cāhuanilh tachi'xcuhuī't:

—Jā tī chā'tin tihua'ni'yā'tit.

Jā takexmatni'lh, ē ā'chulā' tamāca'tzīnīni'lh. ³⁷ Xlaca'n tī cāmāca'tzīnīca ixtali'a'cnī ē tahananli:

—Pō'ktu tū tlahuanī't, pō'ktu tze. Ū'tza' cāmā'a'kahuanī tī a'katāp ē cāmāchihuīnī tī kō'ko'.

8

Jesús cāmāhuī'lh a'ktā'ti' mil tachi'xcuhuī't

Mt. 15:32-39

¹ Tzamā' quilhtamacuj ixtatakēstoknī't tachi'xcuhuī't ē jā tū ixa'nan tū natahua'. Jesús cāta'sani'lh ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

² —Iccālakalhu'man tachi'xcuhuī't. Tu'tuma'jtza' quintatā'lahui'lāna'lh huā'tzā' ē jātza' taka'lhī tū tahua'. ³ Palh xa'iccāmacā'lh na ixchicca'n ē jā tahuā'yani't, ixtaxlajua'nalh nac tej ē jā ixtatāyani'lh. Makapitzīn xla'ca'n tamini'ta'ncha' makat.

⁴ Ī'scujnu'nī'n takelhtīlh:

—¿Chī nacālīmāhuī'yāuj tachi'xcuhuī't huā'tzā' jā jā tī huī'lh?

⁵ Xla' cākelhasqui'nīlh:

—¿Chī maclā't pāntzīn ka'lhī'yā'tit?

Xla'ca'n takelhtīlh:

—Mactojon.

⁶ Palaj tunca Jesús māpa'ksīlh catatahui'lalh tachi'xcuhuī't nac ti'ya't. Cātayalh mactojon pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Cāmāpitzini'lh ē cāmaxquī'lh ī'scujnu'nī'n natamāpitzī tachi'xcuhuī't. Chuntza' tatlahualh. ⁷ Nā ixtaka'lhī makapitzīn xalacstīn squī'ti' ē Jesús maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata squī'ti'. Cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Cacāmāpitzini'tit.

⁸ Ixlipō'ktuca'n tahuā'yalh ē talīka'sli. Tamākēstokli xalacpītzun tū quītāxtūlh ē tamātzumalh pātojon chā'xta. ⁹ Tī tahuā'yalh hua'chi a'ktā'ti' mil ixtahuanī't. Jesús cāmācā'lh tachi'xcuhuī't na ixchicca'n. ¹⁰ Palaj tunca xla' ē ī'scujnu'nī'n tatorjōlh nac barco ē tachā'lh jā ixmāpa'ksī cā'lacchicni' Dalmanuta.

Fariseos tasqui'ni'lh Jesús catlahualh a'ktin li'a'cnīn

Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56

¹¹ Fariseos talakmilh ē tatzuculh tatā'lāhuani Jesús. Tasqui'nli a'ktin li'a'cnīn tū nalitasu'yu xla' xala' nac a'kapūn. Tasqui'nli ixpālacata xmān ixtalilaktzī'ncu'tun. ¹² Jesús cājichuanini'lh ē huanli:

—¿Tū ixpālacata tachi'xcuhuī't tasqui'n li'a'cnīn? Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Hui'xina'n tī hui'lāna'ntit chuhua'j jā caticātamāsu'yuni'n li'a'cnīn.

¹³ Cāmaktekli ē tojōpālh nac barco ē a'lh ixtuntacut nac xcān.

Camaktaka'lhiti tū tahuan fariseos

Mt. 16:5-12

¹⁴ Xmān mactin ixuī'lh pāntzīn nac barco ixpālacata ixtapātza'nkānī't ē jā talē'lh pāntzīn. ¹⁵ Jesús cāmaxquī'lh talacapāstacni' ē cāhuanilh:

—Cuenta catlahua'tit ē camaktaka'lhiti ixlevaduraca'n fariseos ē Herodes.

¹⁶ Scujnu'nī'n talātā'chihuīna'nli ē talāhuanilh:

—Chuntza' huanli ixpālacata jā limiuj pāntzīn.

¹⁷ Jesús ixca'tzī tū ixtalāhuanimā'nalh. Ū'tza' līca'tzīlh jā ixtakexmata xla' ixlīchihuīna'mā'lh ixtamāsu'yun fariseos. Ū'tza' cālīhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—¿Tū ixpālacata li'a'ktuyunā'tit pāntzīn tū jā līta'ntit? ¿Jā cuenta tlaha'yā'tit nūn kexpa'tā'tit? ¿Jā ka'lhī'yā'tit milīstacna'ca'n nalīlacapāstacna'nā'tit?

¹⁸ Ka'lhī'yā'tit milakastapunca'n. ¿Ē jā laktzī'nā'tit? Ka'lhī'yā'tit minā'ka'xko'lhca'n. ¿Ē jā a'kahuā'na'nā'tit? ¿Ē jā lacapāstacna'nā'tit?

¹⁹ A'cxni' iccāche'kelh macquitzis pāntzīn ē ū'tza' iccālīmāhuī'lh a'kquitzis mil chī'xcuhuī'n, ¿chī pālā't chā'xta mātsuma'tit xalacpītzun tū mākēstoktit?

Xla'ca'n takelhtīlh:

—Pācāju'tu'.

²⁰ Xla' huanli:

—A'cxni' iccāche'kelh mactojon pāntzīn ē ū'tza' iccālīmāhuī'lh a'ktā'ti' mil, ¿chī pālā't chā'xta mātsuma'tit xalacpītzun tū mākēstoktit?

Xlaca'n takelhtilh:

—Pätojon.

21 Cāhuanilh:

—¿Ē jāna'j kexpa'tā'tit?

Jesús mālacahuānīlh chā'tin lakatzī'n nac cā'lacchicni' Betsaida

22 Jesús ē ī'scujnu'nī'n tachā'lh nac cā'lacchicni' tū huanican Betsaida ē līmīni'ca Jesús chā'tin lakatzī'n ē squi'ni'ca caxa'malh. 23 Makachi'palh ē pekechi'palē'lh lakatzī'n na ixquillhtūn cā'lacchicni'. Chojmanīlh ixlakastapun ē xa'mani'lh na ixlakastapun ē kelhasqui'nīlh:

—¿Tū la'ktzī'na'?

24 Xla' lacahuāna'nli ē huanli:

—Iccālaktzī'n chī'xcuui'n tī talatlā'huan. Tatasu'yu hua'chi xalaka'tla' qui'hui'.

25 Palaj tunca xa'mani'pālh na ixlakastapun. Chi'xcu' lacahuāna'mpālh ē tzeyanli ē lacahuāna'nkō'lh.

26 Jesús huanilh:

—Lacatzaj capit na minchic ē jā titētānū'ya' nac cā'lacchicni'. Jā tī chā'tin tihuanī'ya' xalanī'n nac cā'lacchicni' chī litzeya'nti.

Pedro līmāsu'yulh Jesús ū'tza' Cristo

Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21

27 Jesús ē ī'scujnu'nī'n ta'a'lh nac ā'makapitzīn cā'lacchicni' a'ntza' jā huanican Cesarea Filipino. Līhuan īxta'a'mā'nalh, xla' cākelhasqui'nīlh ī'scujnu'nī'n:

—Tachi'xcuui't, ¿chī tahuan quimpālacata?

28 Xlaca'n takelhtīni'lh:

—Makapitzīn tahuan palh hui'x Juan Mā'kpxāni' ē ā'makapitzīn tahuan palh hui'x Elías ē ā'makapitzīn huampala tahuan palh hui'x palhāsā' chā'tin a'kchihuīna'.

29 Palaj tunca cāhuanilh:

—Ē hui'xina'n, ¿chī hua'nā'tit tīchu quit?

Pedro kelhtīni'lh:

—Hui'x Cristo tī xa'icka'lhīmā'nauj.

30 Cāmāpa'ksīlh jā catitahuanilh nūn tī chā'tin palh ū'tza' Cristo tī ixka'lhīmā'ca.

Jesús māca'tzīnīni'lh chī nanī

Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27

31 Jesús tzuculh cāmāsu'yuni' chuntza':

—Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē ixlacasqui'nca naquimakapātīnīncan. Xanapuxcu'nu' israelitas ē xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn, xlaca'n naquintalakmaka'n ē naquintamaknī. Ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālanucana'n.

32 Lacatejtin huanli huā'mā' tachihuīn. Palaj tunca Pedro lē'lh lacapunchuna'j ē tzē'k huanilh jā cahualh chuntza'. 33 Jesús cālaktalakspi'tli ē cālaktzī'lh ī'scujnu'nī'n ē lacaquilhnīlh Pedro ē huanilh:

—Catakēnu'. Hui'x lacapāstacna'na' chuntza' chī skāhuī'ni'. Jā ka'lhī'ya' ixtalacapāstacni' Dios.

34 Jesús cāta'sani'lh tachi'xcuui't ē ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Palh catīxcuui'lh quintā'tapa'ksīcu'tun quit, jātza' la catilacapāstacli xmnān tū ū'tza' lacasqui'n. Calihui'lilh natlahua quintalacasqui'nīn masqui capātīni'lh chuntza' chī quit na'icpātīni'n ē caquistālani'lh.

35 Tī ta'a'kapūtāxtucu'tun tū natalipātīni'n quimpālacata, jā catitaka'lhīlh

ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli. Tī natapātīni'n masqui natanī quimpālacata ē xipālacata xatze tachihuīn, xlaça'n nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli. ³⁶ Palh chā'tin chi'xcu' ixtlajakō'lh ixlipō'ktu xala' nac cā'quilhtamacuj, jā tū līmacuan palh jā ka'lhī ixlatamat tū jā catilakspuṭli. ³⁷ Jā tū a'nan tū xla' tze namāstā' ē chuntza' nalīka'lhī ixlatamat tū jā catilakspuṭli. ³⁸ Tachi'xcuhuī't tī tahui'lāna'lh chuhua'j taputza ā'xtum dios. Palh catīxcuhuā'lh hui'xina'n nalīmāxana'nā'tit na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't ē nalīmāxana'nā'tit quimpālacata ē xipālacata tū icmāsu'yu, ū'tza' na'icīmāxana'n a'cxni' na'icmimpala. Quit Chi'xcu' xala' Tā'lh mā'n ē na'icka'lhī ixlītlī'hui'qui quīnTāta' Dios ē naquintatā'min ixāngeles tī xalactze.

9

¹ Jesús cāhuanipālh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Makapitzīn tī tahui'lāna'lh huā'tzā' chuhua'j ē xlaça'n jā catitanīlh a'cxni' jāna'j natalaktzī'n ixlīmāpa'ksīn Dios ē chī namāpa'ksīni'nkō'.

Xkakalh Jesús

Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36

² Ixlīlakachāxan quilhtamacuj Jesús cālē'lh Pedro ē Jacobo ē Juan ē tatā'a'lh. Xmān ixkelhatā'ti'ca'n ta'a'lh nac a'ktin sipej tā'lh mā'n ē tatā'cxṭulh. A'ntza' talakpalīlh Jesús ē xtum ixtasu'yu na ixlacatīnca'n. ³ Ixlu'xu' xkakalh ē stala'nka' huanli hasta ixlīlakachi'xua'nancan. Jā tū a'nan nac cā'ti'ya'tna' tū mālakchā'nī chī ixlīstala'nka'. ⁴ Cātasu'yuni'lh Elías ē Moisés ē ixtatā'chihuīna'mā'nalh Jesús. ⁵ Pedro huanīlh Jesús:

—Mākelhtahua'kē'ni', xalitze hui'lāna'uj huā'tzā'. Na'icyāhuayāuj huā'tzā' a'ktu'tun mū'xta'ka'; a'ktin mila' nahuan ē a'ktin ixla' Moisés ē a'ktin ixla' Elías.

⁶ Chuntza' huanli Pedro xipālacata jā ixca'tzī chī nahuan ē ixkelhatu'tunca'n tajicua'nli. Ū'tza' līhuanli chuntza'. ⁷ Palaj tunca milh a'ktin poklhu' ē cālītamacstī'li'lh. Takexmatlī a'ktin tachihuīn nac poklhu' ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' quiSka'ta' ē icpāxquī'. Cakexpa'ttit tū huan.

⁸ Palaj tunca talacaputzalh ē nūn chā'tin ixa'nan; xmān Jesús ixlīmān talaktzī'lh.

⁹ A'cxni' ixtayujmā'nalh nac sipej, Jesús cāmāpa'ksīlh ē cāhuanīlh:

—Jā tī chā'tin tīhua'ni'yā'tit tū laktzī'nī'ta'ntit. Jā catihua'ntit hasta a'cxni' Chi'xcu' xala' Tā'lh mā'n nalacastā'ncuana'n na ixlacpu'na'ī'tāca'n nīnī'n.

¹⁰ Tzē'k taca'tzīlh huā'mā' tachihuīn ē ixtalākēlhasqui'nīmā'nalh:

—¿Tū huanicu'tun tzamā' lacastā'ncuana'nancan na ixlacpu'na'ī'tāca'n nīnī'n?

¹¹ Takelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Tū xipālacata tahuan xamākelhtahua'kē'ni'nīn līmāpa'ksīn palh ixla-casqui'nca xapūla namin Elías ē ā'līstān namin Cristo tī Dios lacsacnī't?

¹² Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna' huā'mā'. Pūla namin Elías ē nacāxtlahuakō' ixlipō'ktu. ¿Ē jā tatzo'knī' xipālacata Chi'xcu' xala' Tā'lh mā'n napātīni'n lhūhua' ē nalak-maka'nca? ¹³ Quit iccāhuaniyān milhtza' tī huanican Elías ē makapitzīn chi'xcuhuī'n tatlahuani'lh chuntza' chī ixtalacasqui'n. A'kspulalh chuntza' chī tatzo'knī' xipālacata xla'.

Jesús mātzeyīlh chā'tin ka'hua'cha tī ixka'lhī jā tzeya ū'ni'

Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43

14 A'cxni' ixkelhatā'ti'ca'n tachā'lh jā ixtahui'lāna'lh ā'makapitz'n scujnu'nī'n, talaktzī'lh chī lhūhua' tachi'xcuhui't ixtalītamacsti'li'nī't. Xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtatā'lāhuanimā'nal' scujnu'nī'n.

15 A'cxni' tachi'xcuhui't talaktzī'lh Jesús, tali'a'cnīlh ē palaj tunca talaktu'jnulh ē tatā'chihuīna'nli. 16 Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū lichihuīna'mpā'na'ntit?

17 Kelhtūlh chā'tin na ixlacpu'na'i'tātca'n ē huanli:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclīmīni'n quinka'hua'cha. Ka'lhī jā tzeza ū'ni' tū makakō'ko'nī. 18 Calhāxcuhua'lh chi'pa ē a'ntza' māmakahuasī nac ti'ya't ē tzucu kelhpupu ē lāxcakō' ixtatzan ē lhtuncu lakō'. Iccāsqi'ni'lhtza' miscujnu'nī'n catamāxtuni'lh. Xlaca'n jāla tamāxtuni'lh.

19 Jesús cāhuanilh:

—Hui'xina'n jā tzej a'ka'ī'yā'tit. ¿Hasta jā'cxni' na'iccātā'tahui'layān hui'xina'n ē jā nakexpa'tā'tit? ¿Hasta jā'cxni' na'iccātāyani'yān hui'xina'n chī hui'lāna'ntit? Caquilī'ta'ni' ka'hua'cha.

20 Talīmīni'lh ē a'cxni' laktzī'lh Jesús, jā tzeza ū'ni' makapaxnīni'n ka'hua'cha ē a'kā'lh nac ti'ya't ē tapi'li'lh ē kelhpupulh. 21 Jesús kelhasqui'nīlh ixtatā' ka'hua'cha:

—¿Chī a'klā't cā'ta ka'lhī huā'mā' ta'jatat?

Ixtāta' kelhtīni'lh:

—Hasta ixliska'ta tzucuni't. 22 Maklhūhua' a'cchichintapūlh nac macscut ē nac xcān. Ixmāknīcu'tun. Palh tzē natlahua'ya' catūhuālh, caquilālakalhu'mauj quīna'n ē caquilāmaktāyauj.

23 Jesús huanilh:

—¿Tū ixpālacata quīhua'ni': "Palh tzē natlahua'ya' catūhuālh?" Palh hui'x a'ka'ī'ni'ya' Dīos ē līpāhua'na' Dīos, chuntza' tzē na'iclitlahuanī'yān catūxcuhua'lh.

24 Palaj tunca ixtāta' ka'hua'cha ta'salh ē huanli:

—Quit ica'ka'ī'. Caquimaktāya' ixpālacata quisputni'cus chī tzej na'ica'ka'ī'.

25 A'cxni' Jesús cuenta tlhualh chī ixtatu'jnun talakmilh ixtalaktakestokmā'nal'hl, xla' lacaquilhnīlh jā tzeza ū'ni' ē huanilh:

—Icmāpa'ksīyān hui'x tī makā'katāpanī'ta' ē makakō'ko'nī'ta' ka'hua'cha.

Icmāpa'ksīyān cataxtu xla' ē jā makstīn titanūpala'ya' na ixpūlacni'.

26 Jā tzeza ū'ni' ta'salh ē makapaxnīni'lh ka'hua'cha ē taxtulh. Ka'hua'cha ixtasu'yu hua'chi xanīn ixuanī't. Ū'tza' lhūhua' talīhualh ixpālacata ka'hua'cha:

—Nīlhtza'.

27 Jesús makachi'palh ē maktāyalh ē ka'hua'cha tā'kaqui'lh.

28 A'cxni' Jesús ē i'scujnu'nī'n tatanūlh nac chic, ē iclīmānca'n ixtahui'lāna'lh ē takelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata quīna'n jāla icmāxtuni'uj ka'hua'cha jā tzeza ū'ni'?

29 Cāhuanilh:

—Jā tzeza ū'ni' hua'chi huā'mā' xmān tzē māxtucan palh natlahua'ya'tit oración ē palh nalīhui'li'yā'tit jā nahuā'ya'nā'tit.

Jesús māca'tzīnīni'mpāl'hl chī nani

Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45

30 Tataxtulh a'ntza' ē ta'alh ē ixtalatlā'huan nac estado Galilea. Jesús jā ixlacasqui'n naca'tzīcan ixui'lh a'ntza' 31 ixpālacata iccāmāsu'yuni'mā'lh i'scujnu'nī'n. Ixcāhuani:

—Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n, ē naquilīmacamāstā'can na ixmacanca'n chī'xcuhui'n. Xlaca'n naquintamāknī ē iclī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālancuana'n —cāhuanilh.

³² Xlaca'n jā taca'tzīlh tū huanicu'tun ē jā ixtakelhasqui'nīcu'tun ixpālacata ixtajicua'n.

¿Tīchu ā'chulā' ixlacasqui'nca?

Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48

³³ Tachā'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Capernaum. A'cxni' tatanūlh'tza' nac chīc, Jesūs cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixlāliquilhni'pā'nantit a'cxni' ixta'mpā'na'ntit nac tej?

³⁴ Xlaca'n taquilhca'cslalh ixpālacata lihuan ixtatlā'huamā'nalh nac tej, ixtalāliquilhni'mā'nalh ixpālacata tīchu xlaca'n ā'chulā' ixlacasqui'nca na ixlacpu'na'i'tātca'n. ³⁵ Jesūs tahuī'lh ē cāta'sani'lh ixkelhacāujtu'ca'n ē cāhuanilh:

—Palh catīhuālh lacu'tun xapuxcu' hui'xina'n, calalh hua'chi ixtasācua'ca'n ā'makapitzīn ē calalh hua'chi xastancu.

³⁶ Makachi'palh chā'tin macsti'na'j ka'hua'cha ē yāhualh na ixlacpu'na'i'tātca'n. Cha'xli ē cāhuanilh:

³⁷ —Catīxcuhuālh tī quintā'tapa'ksī quit ē ū'tza' nalīpāxqui' chā'tin macsti'na'j ka'hua'cha hua'chi huā'yālh, ū'tza' lacxtim hua'chi quit quimpāxqui'. Catīxcuhuālh tī quimpāxqui' quit, nā pāxqui' tī quimacamilh ē jā xmān quit.

Tī jā quiclhaktzī'n Jesūs, ū'tza' namaktāya

Mt. 10:42; Lc. 9:49-50

³⁸ Juan huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclaktzī'nī'tauj chā'tin chī'xcu' tī ixmāpācuhi' mintacuhuīni' ē ū'tza' icxālīmaxtumā'lh jā tzeya ū'nī'n. Icuani'ni'tauj jā'tza' catlahualh chuntza' ixpālacata xla' jā quincā'tā'latlā'huanān quina'n.

³⁹ Jesūs huanilh:

—Camakxtektit ē jā timāmakchuyīyā'tit. Jā tī chā'tin tī natlahua lī'a'cnīn a'cxni' namāpācuhi' quintacuhuīni' ē palaj tunca tzē naquilakapala. ⁴⁰ Tī jā quinquiclhaktzī'n, ū'tza' quincāmaktāyayān. ⁴¹ Ixlicāna' tū iccāhuaniyān: catīxcuhuālh tī nacā'tā'hua'yān xcān ixpālacata hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo, ū'tza' naxokonu'ni'can.

Cuenta catlahua'tit tū mātlahuīyān tū jā tze

Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2

⁴² Jesūs chihuīna'mpālh:

—Palh catīhuālh chihuīna'makasītzī' chā'tin macsti'na'j ka'hua'cha tī quina'ka'ī'ni' ē chuntza' ka'hua'cha nalītlahua tū jā tze, huā'mā' chī'xcu' tū jā tze. A'chulā' xatze ixpīxchī'hua'ca'ca a'ktin ka'tla' chihuix ē ixmojōca nac mar najicsua' ē jā ixa'kskāhuī'lh ka'hua'cha.

⁴³ Jā tze palh mimacan nalītlahua'yā'tit tū jā tze. Xalītze macastuntu'lu' ixuantit ē ixka'lhī'tit milatamatca'n tū jā catilakspu'tli. Jā tze palh ka'lhī'yā'tit kentū' mimacanca'n tū lītlahua'yā'tit tū jā tze ē ū'tza' nacātalīmacā'nān hui'xina'n nac pūpātīn. A'ntza' macscut jā makstin catimixli. ⁴⁴ A'ntza' xtokonulūhua' jā maktin catīhua'kō'lh xamasni' ixquinī'tca'n tī natapātīni'n ē jā catimixli macscut.

⁴⁵ Jā tze palh mintujanca'n nalītlahua'yā'tit tū jā tze. Xatze palh tantustuntu'lu' ixuantit ē ixka'lhī'tit milatamatca'n tū jā catilakspu'tli. Jā tze palh ka'lhī'yā'tit kentū' mintujanca'n tū lītlahua'yā'tit tū jā tze ē ū'tza' nacātalīmacā'nān hui'xina'n nac pūpātīn. ⁴⁶ A'ntza' xtokonulūhua' jā maktin catīhua'kō'lh xamasni' ixquinī'tca'n tī natapātīni'n ē jā catimixli macscut.

⁴⁷ Jā tze palh tlahua'cu'tunā'tit tū jā tze ixpālacata catūhuālh tū talaktzī'n milakastapunca'n. Xatze lakakentīn ixuantit ē ixka'lhī'tit milatamatca'n

tū jā catilakspuṭli. Jā tze palh ka'lhī'yā'tit a'ktu' milakastapunca'n tū nacāmātlahuīyān tū jā tze ē ū'tza' nacātalīmacā'nān hui'xina'n nac pūpātīn. ⁴⁸ A'ntza' xtokonu'lūhua' jā maktin catitahua'kō'lh xamasni' ixquīnitca'n tī natapātīni'n ē jā catimixli macscut.

⁴⁹ Ixlacasqui'nca ixlīpō'ktuca'n natapātīni'n ixpālacata ā'chulā' tze natala. Ū'tza' hua'chi macscut ē ixlacasqui'nca chuntza' chī līhua' maclacasqui'n matzat. Tū lakahui'lican Dios, pō'ktu' nalīmāsko'kō'can matzat. ⁵⁰ Masqui matzat tze, palh matzat jātza' sko'ko'xnin, ħchī nalīmāsko'kō'nuncān? Caka'lhī'tit hua'chi matzat na milatamatca'n. Tzej nalatahui'la'yā'tit —huanli Jesús.

10

Jesús māsu'yulh ixpālacata makxtekan puscāt
Mt. 19:1-12; Lc. 16:18

¹ Jesús taxtulh nac Capernaum ē a'lh nac ti'ya't jā huanican Judea. Ē nā a'lh nac ti'ya't tū hui'lacha' ixtuntacut nac xcān Jordán. Tatzucupālh tatakēstoka tachi'xcuui't. Jesús tzucupālh cāmāsu'yuni' chuntza' chī ixlīsanīnīt. ² Talaktalacatzuna'jīlh Jesús makapitzīn fariseos. Ixtalīlaktzī'ncu'tun ē ū'tza' talīkelhasqui'nīlh:

—ĶĒ tzē namakxtekan quimpuscātca'n ē xapacan ixtacuhuīni'?

³ Jesús cākelhtīlh:

—ĶChī cāmāpa'ksīn Moisés jā tatzo'kni' nac līmāpa'ksīn?

⁴ Xlaca'n tahuanih:

—Moisés huanli: “Tzē tzo'kcan a'ktin ca'psnap ē chuntza' tzē namakxteka' mimpuscāt.”

⁵ Jesús cāhuanilh:

—Xalīlaxumpīn hui'xina'n ē jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Ū'tza' lītzo'kli Moisés huā'mā' līmāpa'ksīn. ⁶ A'cxni' ixlītzcuni' cā'quilhtamacuj, tatzo'kni' chuntza':

Dios tlahuah chī'xcu' ē puscāt.

⁷ Ū'tza' nacālīmakxteka ixtāta' ē ixtzī' chā'tin chī'xcu' ē natā'talacxtimī ixpuscāt.

⁸ Ixchā'tu'ca'n hua'chi xmān chā'tin natalītaxtu.

Chuntza' tatzo'kni'. Chuntza' jātza' chā'tu' xlaca'n; xmān chā'tin. ⁹ Chuntza' jā minī'ni' chī'xcuui'n nalāmāmakxtekē tū Dios cātlahuani't tzaj chā'tin.

¹⁰ A'cxni' tatanūpālh nac chīc, takelhasqui'nīlh ī'scujnu'nī'n ixpālacata tū huanli. ¹¹ Jesús cāhuanilh:

—Catīxcuuhālh tī namakxteka ixpuscāt ē palh natā'tamakxtoke ā'chā'tin puscāt, huā'mā' chī'xcu' ka'lhī ixtā'lāpāxqui'n. Chuntza' tlhua tū jā tze.

¹² Palh chā'tin puscāt namakxteka ixkōlu' ē natā'tamakxtoke ā'chā'tin chī'xcu', chuntza' huā'mā' puscāt naka'lhī ixtā'lāpāxqui'n.

Jesús cāsīcua'lanātlahuah lacstīn
Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17

¹³ Cālīmīni'ca Jesús lacstīn nacā'li'ā'cpūxa'ma ixmacan. Ī'scujnu'nī'n tatzuculh talacaquilhnī tī ixtalīmin. ¹⁴ A'cxni' Jesús ca'tzīlh tū ixtatlahuamā'nalh, xacā'lh ē cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Cacāmāxtektit caquīntalakmilh lacstīn ē jā cacāmāmakchuyī'tit. Tī natā'tapa'ksi Dios a'ntza' jā māpa'ksīni'nkō', xlaca'n tī naquīntalīpāhuan chuntza' chī tzamā' lacstīn. ¹⁵ Ixlīcāna' iccāhuanīyān tī jā ta'a'ka'tī' chuntza' chī lacstīn ta'a'ka'tī', jā maktin catitatanūlh jā māpa'ksīni'nkō' Dios.

¹⁶ Jesús cācha'xli lacstīn ē cālīcucsutli ixmacan ē cāsīcua'lanātlahuah.

*Chā'tin chi'xcu' tī rico tā'chihuīna'nli Jesús**Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30*

¹⁷ Jesús a'mpālĥ, ē ixtlā'huamā'lh nac tej. Laktu'jnulĥ chā'tin chi'xcu' ē tatzokostani'lh Jesús ē kelhasqui'nĥlĥ:

—Tzeya Mākelhtahua'kē'ni' huī'x. ĸTūchu na'ictlahua na'iclika'lhī quilatamat tū jā catilakspuĥli?

¹⁸ Jesús huanilĥ:

—ĸTū ixpālacata quihua'ni'ya' tze quit? Xmān chā'tin tī tze ē ū'tza' Dios.

¹⁹ Hui'x ca'tzi'ya' ixlīmāpa'ksīn Dios chuntza' huan:

Jā tika'lhī'ya' mīntā'lāpāxqui'n.

Jā timaknīni'na'.

Jā tika'lhāna'na'.

Jā tīlīchihuīna'na' ā'chā'tin tū jā ixlīcāna'.

Jā ti'a'kskāhuī'makti'ya' catūhuāĥ.

Cacālakachi'xcuhui' mīntāta' ē mīntzi'.

²⁰ Xla' kelhtĥlĥ:

—Mākelhtahua'kē'ni', pō'ktu tzamā' icmākentaxtūkō'ni'tza' hasta quiliska'ta'.

²¹ Palaj tunca Jesús laktzi'lh ē pāxqui'lh ē huanilĥ:

—Ā'xmān a'ktin tispuĥni'yān tū natlahua'ya'. Caqui'stā'kō'j pō'ktu tū kal'hi'ya' ē nacāmāpīzi'ni'ya' tumīn xcamanī'n ē naka'lhī'ya' chī rico nalīhua'na' nac a'kapūn. Ā'listān naquīntā'pina', masqui napātīni'na'.

²² A'cxni' chi'xcu' kexmatli huā'mā' tachihuīn, līlīpuhuanli ē a'lh ixpālacata rico ixuanī't.

²³ Jesús calhāxcuhuāĥlĥ cālaktzi'lh tachi'xcuhui't ē cāhuanilĥ ī'scuĥnu'nī'n:

—Xlaca'n tī lacricuĥnu' jicslīhua' natatamakxteka Dios nacāmāpa'ksī.

²⁴ Ī'scuĥnu'nī'n talī'a'cnīlĥ ixtachihuīn. Jesús cāhuanipālĥ:

—Quinamigos, iccāhuaniyān xlaca'n tī talīpāhuan ixtumīnca'n, jicslīhua' natatā'tapa'ksī Dios. ²⁵ Jicslīhua' nalīpātĥ'kecu'tun a'ktin camello na ixtani' līxtokon. Ā'chulā' jicslīhua' natanū chā'tin rico jā namāpa'ksīni'nkō' Dios.

²⁶ Xlaca'n lhūhua' talī'a'cnīlĥ ē talāhuanilĥ:

—ĸTīchu tzē namakapūtaxtūcan?

²⁷ Jesús cālaktzi'lh ē cāhuanilĥ:

—Chi'xcuhui'n jāla catītatlahualĥ tū natalī'a'kapūtaxtu, xmān Dios tzē nacāmakapūtaxtū ixpālacata Dios tzē tlahua pō'ktu.

²⁸ Pedro tzuculĥ chihuīna'n ē huanilĥ Jesús:

—Ica'kxtekui'likō'uj ixlīpō'ktu tū xa'icka'lhīyāuj ē iccāstālanī'mā'n.

²⁹ Jesús kelhtīni'lh:

—Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Huī'lh tī nata'a'kxtekui'li ixchicca'n natakexmatni' Dios. Ā'chulā' nataka'lhī nac cā'quilhtamacuj. Ē palĥ nata'a'kxtekui'li ixcā'lacchicni'ca'n, o ixtā'timīnca'n, o ixtzi'ca'n, o ixtāta'ca'n, o ixcamana'ca'n, o ixpūcuxtuca'n, ³⁰ ā'chulā' nataka'lhī nac tzamā' cā'quilhtamacuj. Hua'chī a'ktin cientu ixlacata ā'chulā' nataka'lhī ixcā'lacchicni'ca'n ē nā lhūhua' ixtā'timīnca'n ē ixtzi'ca'n ē ixtāta'ca'n ē ixcamana'ca'n ē ixpūcuxtuca'n. Nā nacāmakapātīnīncan. Nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspuĥli jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ³¹ Lhūhua' a'nan tī ixlacasqui'nca huā'tzā'; jā Dios māpa'ksīni'nkō', jā ixtā'chuntza' catihuanli. Lhūhua' a'nan tī jā ixlacasqui'nca huā'tzā'; jā Dios māpa'ksīni'nkō', ā'chulā' nalacasqui'nca.

*Ā'maktin Jesús māca'tzīnīni'lh chī nanī**Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34*

³² Jesús ē ī'scuĥnu'nī'n ixtatā'cxtunu'mā'nalĥ nac Jerusalén ē Jesús ixcāpūlanī'tēlĥa. Xlaca'n talī'a'cnīlĥ ē tī ixtastālanī' ixtajicua'n. Cālēmpālĥ

lacapunchuna'j kelhacāujtu' i'scujnu'nī'n ē tzucupāl̄h cāhuani tū na'a'kspula.

³³ Jesús cāhuanilh:

—Ca'tziyā'tit a'mā'nauj nac Jerusalén. A'ntza' naquimacamāstā'can ixpālacata quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Naquimacamāstā'can na ixmacanca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Xlaca'n natahuan caquimaknīca. Xlaca'n naquintamacamāstā' na ixmacanca'n xalanī'n makat. ³⁴ Naquintalakapala ē naquintakēsnoke ē naquintalakachojmanī ē naquintamaknī. Ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālancuana'n na ixlacpu'na'i'tātca'n nīnī'n.

Jacobo ē Juan tasqui'nli a'ktin talakalhu'mān

Mt. 20:20-28

³⁵ Jacobo ē Juan, ixka'hua'chan Zebedeo, talaktalacatzuna'jilh Jesús ē tahuanihl:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclacasqui'nāuj naquilātlahua'ni'yāuj tū na'iccāsqui'ni'yān.

³⁶ Xla' cākelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu lacasqui'nā'tit na'iccātlahua'ni'yān?

³⁷ Xlaca'n tahuanihl:

—A'cxni' hui'x namāpa'ksīni'nkō'ya', quina'n iclacasqui'nāuj na'iccāpāxtūtahui'layān, chā'tin na mimpektūtūcāna'j ē ā'chā'tin na mimpektūtūxquī.

³⁸ Jesús cāhuanilh:

—Hui'xina'n jā ca'tziyā'tit tū quilāsqui'ni'mā'nauj. ¿Ē tzē natāyani'yā'tit palh napātini'nā'tit hua'chi quit na'icpātini'n? Ū'tza' hua'chi pūkō'tnu'nā'tit quivaso ē hua'chi quintā'a'kpaxā'tit.

³⁹ Xlaca'n tahuanihl:

—Tzē na'ictlahuayāuj; tzē na'ictāyani'yāuj.

Jesús cāhuanilh:

—Masqui napātini'nā'tit chī quit, ⁴⁰ ū'tza' naquilāpāxtūtahui'layāuj, quit jāla icmāpa'ksī. Huā'mā' pūtahui'lh cāxui'lica x mān ixpālacata tī Dios lacsacli.

⁴¹ A'cxni' kelhacāuj scujnu'nī'n taca'tzil̄h tū kelhasqui'nīca Jesús, tatzuculh talisītzī'ni' Jacobo ē Juan. ⁴² Jesús cāta'sani'lh ixlīpō'ktuca'n ē cāhuanilh:

—Hui'xina'n ca'tziyā'tit chī ixtāyatca'n tī tamāpa'ksīni'n nac cā'ti'ya'tna'. Xlaca'n hua'chi ixtēcu'nī'n tī tā'tapa'ksī xlaca'n. Palha' tamāpa'ksīni'n. ⁴³ Jā chuntza' catilalh na milacpu'na'i'tātca'n. Catīxcuhūālh tī ka'tla' huancu'tun na milacpu'na'i'tātca'n, ixlacasqui'nca xla' nala hua'chi ixlacscujni'ca'n ā'makapitzīn. ⁴⁴ Catīxcuhūālh tī xapuxcu' huancu'tun na milacpu'na'i'tātca'n, ixlacasqui'nca xla' nala hua'chi ixtasācuca'ca'n ā'makapitzīn hui'xina'n. ⁴⁵ Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Quit jā icmilh na'icla hua'chi xatēcu'; quit icmilh na'icscuja ē na'iccāmaktāya ā'makapitzīn. Na'icmacamāstā' quilatamat na'iccāmakapūtaxtū lilhūhua' —huanli Jesús.

Jesús mālacahuānīlh Bartimeo tī lakatzī'n ixuanī't

Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43

⁴⁶ Tachā'lh nac cā'lacchicni' jā huanich Jericó. A'cxni' Jesús ixtaxtumā'lh nac Jericó, tatā'a'lh i'scujnu'nī'n ē lhūhua' tachi'xcuhui't. Na ixpāxtūn tej i'squi'ni'huā'yahui'lh lakatzī'n tī ixuanican Bartimeo ixka'hua'cha Timeo.

⁴⁷ A'cxni' ca'tzil̄h ixtētaxtumā'lh Jesús xala' nac Nazaret, tzuculh ta'sa ē huanli: —Jesús, hui'x ixtā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj! ¡Caquilakalhu'ma'nti quit!

⁴⁸ Lhūhua' chi'xcuhui'n talacaquilhnīlh ē tahuanihl:

—Caquilhca'csla'.

Bartimeo ā'chulā' ixta'sa ē huanli:

—¡Hui'x ixtā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj, caquilakalhu'ma'nti!

⁴⁹ Jesús tāyalh ē cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Cata'sa'nī'tit.

Tata'sani'lh lakatzī'n ē tahuanih:

—Capāxuhua' ē catāya'. Jesús ta'sani'yān.

⁵⁰ Xla' tamakxtulh a'ktin ixlu'xu' ē tāyalh ē lakmilh Jesús. ⁵¹ Jesús kelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu lacasqui'na' na'ictlahuani'yān?

Lakatzī'n huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', caquimālacahuā'ni'.

⁵² Jesús huanilh:

—Tzētza' napina'. Hui'x a'ka'ī'nī'ta' quit tzē na'icmālacahuānīyān ē ū'tza' litzeya'ntitza'.

Xamaktin lacahuāna'lh ē stālani'lh Jesús nac tej.

11

Jesús tanūlh nac Jerusalén

Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19

¹ A'cxni' ixtalacatzuna'jīmā'nalhtza' nac Jerusalén, tachā'lh nac sipej jā huanican Olivos, ē ū'tza' lacatzuna'j cā'lacchicni' jā huanican Betfagé ē jā huanican Betania. Jesús cāmāpūlīlh chā'tu' ī'scujnu'nī'n ² ē cāhuanilh:

—Capintit nac cā'lacchicni' tū tasu'yu na milacatzajca'n. A'cxni' nachipinā'tit nalaktzī'nā'tit a'ktin xaska'ta' burro tū chī'yāhuacani't. Jā tī chā'tin tī kētahui'lanī't. Caxcuttī ē caquilālīmini'uj huā'tzā'. ³ Palh catīhuālh nacākelhasqui'ni'yān: “¿Tū ixpālacata xcutpā'na'ntit burrito?”, hui'xina'n nakelhtīni'nā'tit: “Māpa'ksīni' namaclacasqui'n ē palaj tunca namacamim-pala huā'tzā'.”

⁴ Ta'a'lh ē tamaclalh lakatin xasāsti'cus burro tū ixchī'yāhuacani't. Ixyālh nac tej lacatzuna'j xamākelhcha a'ktin chic. Tatzuculh taxcuta.

⁵ Makapitzīn chī'xcuhui'n tī ixtayāna'lh takelhasqui'nīlh:

—¿Tū tlahua'pā'na'ntit? ¿Tū ixpālacata xcutpā'na'ntit burro?

⁶ Scujnu'nī'n takelhtīni'lh chuntza' chī Jesús ixcāhuaninī't. Chī'xcuhui'n tamakxteklī ē talē'lh. ⁷ Talīmini'lh Jesús xasāsti'cus burro ē talikētlapalh ixlu'xu'ca'n ē xla' kētahui'lh. ⁸ Lhūhua' tachi'xcuhui't tamāpī'ni'lh ixlu'xu'ca'n nac tej. Ā'makapitzīn ixtacā' xalacstīn ixpeken qui'hui' natamāpī'ni' nac tej. Chuntza' talīmāsu'yulh palh ixtalakachi'xcuhui'mā'nalh Jesús.

⁹ Tī ixtapūlani'tēlha ē tī ixtastālani'tēlha tatzuculh tata'sa ē tahuanih:

—¡Camakapāxūica Dios! Dios casicua'lanātlahualh tī līmimā'lh ixlīmāpa'ksīn Māpa'ksīni' quīnDiosca'n. ¹⁰ Dios casicua'lanātlahualh līmāpa'ksīn tū nala, ē ū'tza' hua'chī ixlīmāpa'ksīn quixū'nāpapca'n David. ¡Calakachi'xcuhui'ca Dios!

¹¹ A'cxni' Jesús chā'lh nac Jerusalén, tanūlh xaka'tla' nac templo. Kōtanūtza' ixuanī't, ē a'cxni' calhāxcuhua'lh laktzī'nkō'lh na ixchakān templo, taxtulh ē cātā'a'lh kelhacāujtu' scujnu'nī'n nac Betania.

Jesús lacaquilhnih xaqui'hui' higo

Mt. 21:18-19

¹² Ixlīlakālī a'cxni' tataxtulh nac Betania, Jesús ixtzi'ncsa. ¹³ Makat laktzī'lh a'katin xaqui'hui' higo ē ixtaxtuni'nī'ttza' xapa'lhma' qui'hui'. Jesús talacatzuna'jīlh nalaktzī'n palh ixua'ca'lhtza' xatahua'ca't. A'cxni' chā'lh jā

ixyāl̄h qui'hui', jā ixka'lhī ixtahua'ca't. Xmān xapa'lhma' ixka'lhī expālacata jāna'j ixchā'n expūlanān higo. ¹⁴ Jesús huanilh qui'hui':

—Jā makstin catihua'ca' mintahua'ca't.

Ī'scujnu'nī'n takexmatli tū huanilh qui'hui'.

Jesús cātamaxtukō'lh tū jā tze na expūchakān xaka'tla' templo

Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22

¹⁵ A'cxni' tachā'lh nac Jerusalén, Jesús tanūlh xaka'tla' nac templo ē tzuculh cātantlakaxtu tī ixtastā'namā'nalh ē tī ixtatamāhuana'mā'nalh na ixtanquilhtīn templo. Cāmakpūspi'tni'kō'lh ixmesaca'n tī ixtapakxtumā'nalh ixtumīnca'n tachi'xcuhui't ē nā expūtahui'lhca'n tī ixtastā'mā'nalh pālūmax. ¹⁶ Jā makx-tekli nūn chā'tin natētaxtu na ixtanquilhtīn templo palh ixlē'mā'lh catūhuāl̄h.

¹⁷ Ixcāmāsu'yuni' tachi'xcuhui't ē huanli:

—¿Ē jā tatzo'kni' chuntza'?: “Quinchic namāpācuhui'can chic jā tlahuacan oración. Tachi'xcuhui't xalanī'n calhāxcuhui'lh natamīn natatlahua oración.” Chī tlahuapā'na'ntit, līmāxtunī'tantit hua'chi expūtatzē'kni'ca'n ka'lhāna'nī'n.

¹⁸ Cāmāca'tzīnīca xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Xlaca'n ixtaputzamā'nalh chī natalimakni Jesús. Ixtajicua'ni' Jesús expālacata ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhui't ixtali'a'cni chī ixmāsu'yu. ¹⁹ A'cxni' ixtā'cnūnī'ttza' chī'chini', Jesús ē Ī'scujnu'nī'n tataxtulh nac Jerusalén.

Scācli xaquī'hui' higo

Mt. 21:20-22

²⁰ Ixlilakalī tzi'saj tatētaxtulh jā ixyāl̄h xaquī'hui' higo ē talaktzī'lh hua'chi Ī'scāckō'nī'ttza' pō'ktu ixtankēxē'k. ²¹ Pedro lacapāstacli tū ixuaninī't Jesús ē huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', cala'ktzi'. Qui'hui' scāctāyakō'htza'; ū'tza' tū lacaquilhni'.

²² Jesús cākelhtīl̄h:

—Ca'a'ka't'ni'tit Dios. ²³ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Catīxcuhui'lh tī tzej na'a'ka'ī' ē jā naka'lhī a'ktu' ixtalacapāstacni', natlahuani'can tū xla' nasqui'n. Palh nahuani sipej: “Catapānu'ā'tzā' ē catojo' nac xcān”, chuntza' nala, xmān jā caka'lhīl̄h a'ktu' ixtalacapāstacni'. ²⁴ Ū'tza' iccālihuaniyān ixlipō'ktu tū nasqui'ni'yā'tit a'cxni' orarīyā'tit Dios, ca'a'ka'ī'tit ka'lhī'yā'tittza' ē namaktīni'nā'tit. ²⁵ A'cxni' natāya'yā'tit ē tlahua'pā'na'ntit oración, namātza'nkēna'ni'yā'tit catīhuāl̄h palh cātlahuani'ni'ta'n tū jā tze. Chuntza' minTāta'ca'n tī hui'lh nac a'kapūn tzē nacāmātza'nkēna'ni'yān mincuentaca'n. ²⁶ Palh hui'xina'n jā cāmātza'nkēna'ni'yā'tit ā'makapitzīn, minTāta'ca'n tī hui'lh nac a'kapūn jā caticāmātza'nkēna'ni'n tū jā tze tū tlahua'ni'ta'ntit.

Ixlīmāpa'ksīn Jesús

Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8

²⁷ Tachā'lh nac Jerusalén. A'cxni' Jesús ixlatlā'huan xaka'tla' nac templo, talaktalacatzuna'jīl̄h xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē xalako'lu'n israelitas. ²⁸ Takelhasqui'nīl̄h:

—¿Tī ixlīmāpa'ksīn cālītlahua'pā't tzamā'? ¿Tīchu maxqui'n huā'mā' līmāpa'ksīn?

²⁹ Jesús cākelhtīl̄h:

—Nā quit na'iccākelhasqui'nīyān catūhuāl̄h. Palh naquilākelhtīyāu, nā quit na'iccāhuaniyān tīchu ixlīmāpa'ksīn iccālītlahuamā'lh huā'mā'. ³⁰ ¿Tīchu ixlīmāpa'ksīn ixlīmā'kpaxīni'n Juan? ¿Ixlīmāpa'ksīn Dios o ixlīmāpa'ksīnca'n chī'xcuhui'n? Caquilākelhtīuj.

³¹ Xlaca'n tatzuculh talälitā'chihuīna'n ixlīmānca'n ē talāhuanilh:

—¿Chī nahuanīyāuj? Palh nahuanīyāuj ixlīmā'kpaxīni'n ixlīmāpa'ksīn Dios, naquincākelhasqui'nīyān: “¿Tū ixpālacata jā a'ka'tīni'ta'ntit?” ³² Jāla catihuaniuj ixlīmāpa'ksīnca'n chī'xcuui'n ixpālacata cājicua'ni'yāuj tachi'xcuui't —talāhuanilh.

Ixtajicua'n tachi'xcuui't natasītzi' ixpālacata ixlipō'ktuca'n ixta'a'ka'tīni' Juan ixlicāna' ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't. ³³ Ū'tza' talīkelhtilh Jesús:

—Jā iccā'tziyāuj tīchu ixlīmāpa'ksīn.

Jesús cāhuanilh:

—Nā chuntza' quit jā icticāhuanin tīchu ixlīmāpa'ksīn iccālītlahuamā'lh huā'mā'.

12

Xalacca'tzana' makscujnī'n

Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19

¹ Jesús tzuculh cālītā'chihuīna'n tachi'xcuui't tū līca'tzīni'can ē cāhuanilh:

—Ixuī'lh chā'tin chī'xcu' tī cha'nli mayāc tū māsā' uvas. Līculāhui'līlh chihuix ixti'ya't ē cāxtlahualh ixpūlacchī'can ē yāhualh a'ktin torre tū napūmaktaka'lha ixpū'uva.

'Ā'līstān cāmāsācua'nīlh ixti'ya't makapitzīn tasācua'n natascuja i'tātna'. Xla' a'lh latā'kchoko makat. ² A'cxni' chilhtza' ixpūlanān uvas, macā'lh i'scujni' na ixpū'uva. Alh cāsqui'ni' tasācua'n catamaxquī'lh tū tamakalanī't tū ixla' ixtēcu' ti'ya't. ³ Tasācua'n tachi'palh scujni' ē tatucslī ē chuntza' tamāspi'tli. Jā tū tū maxquī'ca. ⁴ Ixtēcu' pū'uva macā'mpālhl ā'chā'tin i'scujni'. Tasācua'n tacucta'lalhl ē talakapalalhl ē chuntza' tamacā'lh. ⁵ Ixtēcu' macā'mpālhl ā'chā'tin ē tamaknīlh xla'. Ixtēcu' cāmācā'mpālhl hūhua' ā'makapitzīn. Tasācua'n cālācni'cui'līlh makapitzīn ē tamaknīlh ā'makapitzīn.

⁶ 'Ā'xmān chā'tin ixuī'lhcus tī tzē namacā'nca, ē ū'tza' ixka'hua'cha tī ixpāxquī'. Xla' ā'xmān macā'lh ē huanli: “Natalakachi'xcuui' quinka'hua'cha.” ⁷ Chuntza' jā ixlicāna'. Tasācua'n talāhuanilh: “Ū'tza' tī ixla' nahuankō' ixlipō'ktu tū ka'lhī ixtāta'. Camaknīuj ē chuntza' quilaca'n nahuan pū'uva.” ⁸ Tachi'palh ē tamaknīlh ē taquīmacā'lh ixquilhtūn pū'uva.

⁹ Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Chī puhua'nā'tit? ¿Tūchu nacātlahuani' ixtēcu' pū'uva tī ixcāmāsācua'nīcanī't? Na'a'n ē nacāmālakspūtūkō' tzamā' tasācua'n ē nacāmāsācua'nī pū'uva ā'makapitzīn xtum tasācua'n.

¹⁰ ¿Ē jā maktin līkelhtahua'kanī'ta'ntit na ixtachihuīn Dios ixpālacata i'Ska'ta'? Xla' hua'chī chihuix tū lītzo'kcanī't ē chuntza' huan:

Tapācna'nī'n talakmaka'lh chihuix ē tzamā' chihuix tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

¹¹ Chuntza' tlahualh Māpa'ksīni' ē quina'n iclī'a'cnīyāuj.

¹² Tī ixtaquīclhaktzi'n Jesús titachi'pacu'tunli ixpālacata ta'u'cxca'tzilhl xlaca'n hua'chī tasācua'n nac pū'uva. Ixtajicua'ni' tachi'xcuui't ē ū'tza' talīmakxteklī ē ta'alh.

Ixpālacata tamātā'jīn

Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26

¹³ Cālācmacā'nca Jesús ā'makapitzīn fariseos ē ixchī'xcuui'n Herodes. Cālācmacā'nca natakesmatxtu catūhuāhl tū tzē natalīmālacsu'yu. ¹⁴ A'cxni' talakchā'lh, tahananilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', iccā'tziyāuj hui'x hua'na' tū ixlicāna'. Hui'x jā cātlahua'ni'ya' cuenta chī talīchihuīna'nān tachi'xcuui't. Lacxtim cālaktzī'na'

ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhūi't. Hui'x tzej māsu'yu'ya' chī Dios lacasqui'n. ¿Inchā tze na'icxokoyāuj tū māta'jīni'n emperador romano o jā ixlacasqui'nca?

¹⁵ Jesús ixca'tzi xmān ixtalilaktzi'ncu'tun ē cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata quīlālīlaktzi'ncu'tunāuj? Caquīlālīmīni'uj a'ktin tumīn na'iclaktzi'n.

¹⁶ Talīmīni'lh a'ktin denario tū ixtumīnca'n ē Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu ixlacan tasu'yu nac huā'mā' tumīn ē tīchu ixtacuhūni' tatzo'kni'?

Xlaca'n tahuanīlh:

—Ixla' emperador.

¹⁷ Palaj tunca Jesús cāhuanīlh:

—Camaxqui'tit emperador tū ixla' ē camaxqui'tit Dios tū ixla'.

Xlaca'n talī'a'cnīlh chī cākelhīlh Jesús.

Chī nala a'cxni' nalacastālancuana'n

Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40

¹⁸ Ā'listān talakmilh Jesús makapitzīn saduceos. Xlaca'n tamāsu'yu jā catilacastālancuana'nca. Ū'tza' talīhuanīlh Jesús:

¹⁹ —Mākelhtahua'kē'ni', Moisés quincāmakxteknī'nī'tan huā'mā' tatzo'kni': Palh nanī chā'tin chī'xcu' tī tamakaxtoknī'ttza', ē palh nīmakxteka ixpuscāt ē jā tī i'ska'ta', ixlacasqui'nca i'stancu natā'tamakaxtoka tī nīmaka'ncanī't. Xapūla ka'hua'cha tī nalācatuncuhūi' i'ska'ta' nahuan xapuxcu' tī nīnī'ttza'.

²⁰ Ixtahūi'lānalh kelhatojon litā'timīn. Xapuxcu' tamakaxtokli ē jā ixka'lhī i'ska'ta' a'cxni' nīlh. ²¹ Ixlīchā'tu' tā'tamakaxtokli tī nīmaka'ncanī'ttza' ē nā xla' nīlh ē jā ka'lhīlh i'ska'ta'. Chuntza' a'kspulapālh ā'chā'tin i'stancu a'cxni' tā'tamakaxtokli tī nīmaka'ncanī'ttza'. ²² Chuntza' chā'tunu' ixkelhatojonca'n tatā'tamakaxtokli puscāt ē ixlīpō'ktuca'n tanīlh. Jā tī chā'tin i'ska'ta'ca'n tamakxteklī. Ā'xmān nīlh puscāt. ²³ A'cxni' nalacastālancuana'ncan, ¿tīchu ixla' nahuan tzamā' puscāt? Ixkelhatojonca'n ixtatā'tamakaxtoknī't.

²⁴ Jesús cākelhīlh:

—Ū'tza' līta'a'kškāhūi'nī'ta'ntit minā'cstuca'n. Jā ca'tziyā'tit tū tatzo'kni' na ixtachīhūin Dios ē jā ca'tziyā'tit chī huanī't ixlītlī'hui'qui. ²⁵ A'cxni' nīnī'n natalacastālancuana'n, jā catitamakaxtokca ē jā catitamāstā'lh ixtzu'ma'janca'n natatamakaxtoka. Xlaca'n natala hua'chi ixāngeles Dios xalanī'n nac a'kapūn. ²⁶ Moisés tzo'kli ixpālacata tī natalacastālancuana'n a'cxni' lītzo'kli a'ctzuna'j qui'hui' tū ixlamamā'lh. ¿Ē jā līkelhtahua'kanī'ta'ntit tū Dios huanīlh Moisés? Chuntza' huanīlī: “Quit ixDiosca'n Abraham ē Isaac ē Jacob.” ²⁷ Dios ū'tza' ixDiosca'n xalakahuan ē jā xanīnī'n. Hui'xina'n ta'a'kškāhūi'yā'tit minā'cstuca'n.

Līmāpa'ksīn tū ā'chulā' ixlacasqui'nca

Mt. 22:34-40; Lc. 10:27

²⁸ Cālakmilh Jesús chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn ē cākexmatli chī saduceos talālīhuanimā'nalīh. Xla' ca'tzilīh chī tzej cākelhīlh Jesús. Palaj tunca kelhasqui'nīlh:

—¿Tuchūyā līmāpa'ksīn ā'chulā' ixlacasqui'nca?

²⁹ Jesús kelhīlh:

—Līmāpa'ksīn tū ā'chulā' ixlacasqui'nca, ū'tza' huā'mā': “Cākexpa'ttit hui'xina'n israelitas. Māpa'ksīni' quīnDiosca'n xmān ū'tza' Māpa'ksīni'.

³⁰ Calīpāxqui' Māpa'ksīni' tī minDios ixlīpō'ktu milīstacna' ē ixlīpō'ktu mintalacapāstacni' ē millītlī'hui'qui.” ³¹ Ixli'a'ktu' līmāpa'ksīn ū'tza' huā'mā': “Capāxqui' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxqui'ca'na' minā'cstu.” Jā tū a'nān ā'a'ktin līmāpa'ksīn tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

³² Palaj tunca xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn huanilh:

—Ixlicāna' tū hua'na', Mākelhtahua'kē'ni'. Huī'lh chā'tin Dios ē xla' xmān ixlīmān Dios. ³³ Ixlacasqui'nca nalipāxqui'yāuj ixlipō'ktu quilistacna'ca'n ē ixlipō'ktu quintalacapāstacni'ca'n ē quililti'hui'quica'n. Nā ixlacasqui'nca napāxqui'yāuj ā'chā'tin chuntza' chī quina'cstua'n quincātapāxqui'yān. Palh chuntza' natlahuayāuj, ū'tza' ā'chulā' xatze ē jā namālacnūnyāuj Dios tū maknīcan ē tū lhcuyucan.

³⁴ Jesús cuenta tlhualh chī tzej lacapāstacli ē kelhtilh xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn. Jesús huanilh:

—Tisputni'yān xmān macsti'na'j natapa'ksīni'ya' Dios.

Jātza' tī chā'tin ixkelhasqui'nīcu'tun ixpālacata ixtajicua'n.

Cristo ī'xū'nātā'nat David

Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44

³⁵ Jesús ixcāmāsu'yuni'mā'lh tachi'xcuui't xaka'tla' nac templo ē cāhuanilh:

—Xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn, ¿chī talihuanca Cristo tī Dios hui'lilh ixlīmākapūtāxtūnu' ū'tza' ī'xū'nātā'nat David? ³⁶ Tzamā' David huanli chuntza' chī māsuyuni'lh Espīritu Santo ē chuntza' tzo'kli:

Māpa'ksīni' Dios huanilh quiMāpa'ksīni':

“Catahui'la' na quimpēkxtūcāna'j hasta a'cxni' quit na'iccāskāhuī'kō' mīntā'lāquiclhaktzi'.”

³⁷ Palh David lichihuīna'nli ī'xū'nātā'nat ē māpācuhiilh ixMāpa'ksīni', ū'tza' huanicu'tun xla' ā'chulā' xaka'tla' nalītaxtu —huanli Jesús.

Lhūhua' tachi'xcuui't līpāxuhua takexmatli.

Jesús cālīmālacsuyulh xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn

Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47

³⁸ A'cxni' Jesús ixcāmāsu'yuni'mā'lh tachi'xcuui't, ixcāhuani:

—Catamaktaka'lhtit ē jā ticāli'a'kskāhuī'yān xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tī tapūlatā'kchokocu'tun xapūlh mā'n ixlū'xu'ca'n. Nā talacasqui'n cacātā'chihuīna'nca ē cacālakachi'xcuui'ca nac cā'tejen. ³⁹ Na ixtemploca'n israelītas xla'ca'n taquihl pūlatahui'lacu'tun ē talacasqui'n cacālakachi'xcuui'ca jā tlhuanca cā'tani'. ⁴⁰ Xlaca'n ta'a'kskāhuī'maktī ixchicca'n tī ixtacānīmaka'ncanī't ē ā'līstān na'j tunca ta'orarlī jā nacālaktzī'ncan ē chuntza' talī'a'kskāhuī'nin. Ā'chulā' natapātīni'n xla'ca'n ē jā ā'makapitzīn.

Tū māsā'lh xcamanīn tī nīmaka'ncanī't

Lc. 21:1-4

⁴¹ Jesús tahuī'lh na ixlacatīn jā ixmojōcan tumīn tū maxqui'can Dios. Ixcālaktzī'mā'lh tachi'xcuui't a'cxni' ixtamojō ixtumīnca'n. Kelhalhūhua' lacricujnu' tamojōlh lhūhua' ixtumīnca'n. ⁴² Mīlh chā'tin tī nīmaka'ncanī't; xcamanīn ixuanī't. Xla' cāmojōlh pektu' ixtumīn cobre; xmān macsti'na'j ixtatlj. ⁴³ Jesús cāta'sanī'lh ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Ixlicāna' iccāhuanīyān: tū mojōlh huā'mā' xcamanīn tī nīmaka'ncanī't ā'chulā' ixtatlj na ixlacatīn Dios ē jā tū tamojōlh ā'makapitzīn. ⁴⁴ Xlaca'n tamojōlh xmān tū ixcāquītāxtūni'nī'ttza' ixpālacata xla'ca'n lacricujnu'. Puscāt, xla' masqui jā lhūhua' ixka'lhī, māsā'kō'lh ixlipō'ktu tū ixlīhuā'yan.

13

Jesús huanli nalactlahuacan xaka'tla' templo

Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6

¹ A'cxni' Jesús ixtaxtumā'lh xaka'tla' nac templo, chā'tin ī'scujnu'nī'n huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', cala'ktzi'. Tzēhuanī't chihuix tū litlahuacani't huā'mā' xaka'tla' templo ē tzej taxtulh.

² Jesús kelhtilh:

—Calaktzi'ntit ixlipō'ktu huā'mā' tū ixla' templo. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nūn a'ktin chihuix catilākētahui'lh. Ixlipō'ktuca'n nataponckō' ē talhta'm nalacla.

Nalica'tzīcan chī na'a'kspuata cā'quilhtamacuj

Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24

³ Jesús tahuī'lh na ixtūtza'n sipej jā huanican Olivos ē na ixlaktzaj xaka'tla' templo. Pedro ē Jacobo ē Juan ē Andrés tze'k takelhasqui'nilh:

⁴ —Iclacasqui'nāuj naquilāhuaniyāuj jā'cxni' na'a'kspula tzamā'. ¿Chī na'iclica'tziyāuj palh palaj na'a'kspula tū hua'nti?

⁵ Jesús cāhuanilh:

—Catamaktaka'lhtit jā tī chā'tin nacā'a'kskāhuī'yān. ⁶ Lhūhua' chi'xcuui'n natahuan taka'lhī quilimāpa'ksīn. Chā'tunu' natahuan: “Quit Cristo tī Dios lacsacni't.” Chuntza' lhūhua' tī nacā'a'kskāhuī'can.

⁷ 'Nakexpa'tā'tit chī macasā'nan jā lacatzuna'j lāta'lamā'ca ē nacātamāca'tzīniyān chī lāta'lamā'ca makat. Jā tijicua'nā'tit. Chuntza' pūla na'a'kspula. Jāna'j ixlī'a'kspuati'. ⁸ Chā'tin puxcu' ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ā'chā'tin. Chā'tin māpa'ksīni' naskāhuī'cu'tun ā'chā'tin. Calhāxcuui'lh natachiqui'tiya't ē na'a'nan tatzī'ncstat. Ixlipō'ktu huā'mā' xmān ixlītzucuni' chī napātīni'ncan.

⁹ 'Cuenta catlahua'tit ixpālacata nacātamacamāstā'yān jā tahuī'lāna'n māpa'ksīni'nī'n ē nacātamaksno'kān nac templo. Quilā'a'ka'tī'ni'yāuj ē ū'tza' nacātālilē'nān na ixlacatīnca'n gobernadores ē na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n. Chuntza' nachihuīna'nā'tit quimpālacata.

¹⁰ 'A'cxni' jāna'j ā'sputa tzamā' cā'quilhtamacuj, ixlacasqui'nca nacāmāsu'yuni'can xatze tachihuīn tachi'xcuui't calhāxcuui'lh nac cā'quilhtamacuj. ¹¹ A'cxni' nacātachi'payān ē nacātamacamāstā'yān a'ntza' jā tahuī'lāna'lh māpa'ksīni'nī'n, jā catilī'a'ktayuntit pūla chī nalītamaktāyayā'tit. Nahua'nā'tit tū puhua'nā'tit a'cxni' nachā'n tzamā' hora. Jā hui'xina'n catichihuīna'ntit. Espīritu Santo nacāmāchihuīniyān.

¹² 'Tī quinta'a'ka'tī'ni' nacāmacamāstā'can jā tahuī'lāna'lh māpa'ksīni'nī'n. Masqui ixtā'tinca'n natamacamāstā' nacāmāknīcan. Xanatātana' natamacamāstā' nacāmāknīcan ixcamana'ca'n tī ta'a'ka'tī'. Lacstīn natasitzi'nī' ixtāta'ca'n ē ixtzi'ca'n tī ta'a'ka'tī' ē natamāknīni'nī'n. ¹³ Ixlipō'ktuca'n tachi'xcuui't nacātaquiclhaktzi'nān ē xmān tū quilipālacata. Tī natatāyani' hasta a'cxni' natanī, xlaca'n nacāmākapūtaxtūcan.

¹⁴ 'Nalaktzi'nā'tit tzamā' j tze tū nalactlahuakō' ē natāya jā jā minī'ni' chuntza' chī tzo'knulh profeta Daniel. Quit tī ictzo'kmā'lh huā'mā', iccāhuaniyān hui'xina'n tī kelhtahua'kapā'na'ntit cuenta catlahua'tit. A'cxni' nalaktzi'nā'tit tzamā', a'cxni' ixlacasqui'nca natatzā'la hasta nac sipej xlaca'n tī tahuī'lāna'lh nac Judea. ¹⁵ Tzamā' quilhtamacuj a'cxni' natayuja tī tahuī'lāna'lh na ixa'kstīn ixchicca'n, jā catitatanūlh na ixchicca'n natamāxtu catūhūlh tū ixla'ca'n. ¹⁶ Tī tascujmā'nal nac pūcuxtu j catitataspi'tlī na ixchicca'n natataya ixlū'xu'ca'n. ¹⁷ Tzamā' quilhtamacuj koxa titala puscan tī taka'lhīni't o tī tamātzi'quī'ni'ncus.

18 'Casqui'ni'tit Dios jā ixlacasqui'nca natzā'la'yā'tit a'cxni' lonknu'n. 19 Napātini'ncan a'cxni' nala huā'mā'. Hasta a'cxni' Dios mālacatzuculh tzamā' cā'quilhtamacuj, jā maktin pātini'ncanī't chī napātini'ncan tzamā' quilhtamacuj. Jātza' maktin catilalh ixtā'chuntza' ā'līstān. 20 Palh Dios jā ixtimāmacsti'na'jilh huā'mā' quilhtamacuj, jā ixta'a'kapūtaxtulh jā tī chā'tin. Dios namāmacsti'na'jī ixpālacata cālcalahu'man xlaca'n tī cālacsacnī't.

21 'A'cxni' namin tzamā' tapātīn ē palh catīhuālh ixcāhuanin: “Chā calaktzī'ntit. Ā' hui'lh Cristo tī Dios lacsacui'līlh”, jā cati'a'ka'ī'tit. Palh catīhuālh ixcāhuanin: “Chā calaktzī'ntit. Ā'jnanu' yālh”, jā cati'a'ka'ī'tit. 22 Natamin lhūhua' a'kskāhui'ni'nī'n ē makapitzīn natahuan māni' xlaca'n Cristo ē ā'makapitzīn natahuan māni' xlaca'n ixa'kchihiūna'ni'n Dios. Nā natatlaha lī'a'cnīn nata'a'kskāhui'cu'tun xlaca'n tī Dios cālacsacli. Jāla catita'a'kskāhui'lh tī Dios cālacsacli masqui nacā'a'kskāhui'can ā'makapitzīn. 23 Skalalh catahui'la'tit. Iccāhuanintza' ixlīpō'ktu huā'mā' ē chuntza' jā nacātita'a'kskāhui'yān.

Chī namimpala Chī'xcu' xala' Tālmā'n

Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36

24 Jesūs cāhuanipālh:

—Tzamā' quilhtamacuj a'cxni' na'a'kspulata' huā'mā' tapātīn, chī'chini' ē mālhcuyū' jā catitamā'xkakēni'lh. 25 Sta'cu nataminācha' nac a'kapūn ē hasta a'kapūn natachiqui. 26 A'cxni' naquintalaktzī'n quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n chī na'īcpūmin nac poklhuū'. Na'icka'lhī lhūhua' lītli'hui'qui ē tzēhuanī't na'icxkaka. 27 Palaj tunca na'iccāmacamin quināngeles ē natamākēstoka tī cālacsaccanī't. Natamin tī cālacsaccanī't xalanī'n calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj.

28 'Calīmaksca'ttit xaqui'hui' higo. A'cxni' tza'la'nka' ixpeken ē tzucumā'lh tapu'n xapa'lhma', hui'xina'n ca'tziyā'tit talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' nalhcānan. 29 Chuntza' a'cxni' na'a'kspula ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuaniyān, naca'tziyā'tit talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj. Talacatzuna'jīmā'lh'tza' hua'chi chā'tin tī ka'lhīmā'ca ē yālh'tza' na ixlacapūn mākelhcha. 30 Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Xlaca'n tī tahuī'lāna'lhcus jā catitanīkō'lh hasta a'cxni' na'a'kspula ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuanin. 31 Masqui nasputa a'kapūn ē nasputa tī'ya't, jā maktin catisputli quintachihuūn; pō'ktu nakentaxtukō'.

32 'Jā tī chā'tin ca'tzī jā'cxni' namin huā'mā' quilhtamacuj o huā'mā' hora; nūn āngeles xalanī'n nac a'kapūn jā taca'tzī. Nūn ī'Ska'ta' Dios jā ca'tzī. Xmān Dios xa'Tāta' ca'tzī jā'cxni' ixlīcāna' na'a'kspula.

33 'Skalalh catahui'la'tit ixpālacata jā ca'tziyā'tit jā'cxni' na'a'kspula huā'mā'. 34 Ū'tza' hua'chi chā'tin chī'xcu' tī na'a'n lata'kchoko makat. Nacāmacamaxquī'tā'quī' ixchic ī'scujnu'ni'n ē nacāmaxquī' ixtascujū'tca'n chā'tunu'. Nayāhua chā'tin maktaka'lhna' nac tanquilh'tin ē namāpa'ksī skalalh natāya. 35 Chuntza' hui'xina'n skalalh catahui'la'tit ixpālacata jā ca'tziyā'tit jā'cxni' namin ixtēcu' chic. Palhāsā' namin smalanka'n, o a'cxni' chū'cus nata'sa puyux, o i'tāt tzi'sa, o a'cxni' xkakatzā'. 36 Ū'tza' skalalh calīthahui'la'tit ixpālacata jā lhtatapā'na'tit a'cxni' xamaktin namin. 37 Iccāhuaniyān hui'xina'n: Skalalh catahui'la'tit. Nā skalalh catatahui'lh ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't —cāhuanilh Jesūs.

14

Talīchihuīna'nli natachi'pa Jesūs

Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53

¹ Ā'a'ktu' quilhtamacuj i'sputacus ixcā'tani'ca'n israelitas tū huanican pas-cua a'cxni' hua'can pāntzīn tū jā ka'lhī levadura. Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtaputzamā'nalh chī natalī'a'kshāhu' Jesús natachī'pa ē natamāmakinīnī'n. ² Talāhuanilh:

—Palh natlahuayāuj catūhuālh lihuan lamā'lh cā'tani', tachi'xcu'hu'it natatā'kaquī'.

Chā'tin puscāt līcuctlahualh aceite Jesús
Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8

³ Jesús ixuī'lh nac Betania na ixchic Simón. Ū'tza' huā'mā' Simón tī ixmasni'mā'lh ixquinīt ē ixtzeyanī'ttza'. A'cxni' Jesús ixuā'yamā'lh a'ntza', chā'tin puscāt laktalacatzuna'jīlh. Ixlē'mā'lh pātin lameti tū ixlītsuma aceite tū xatapalaxla' ē mu'csu ixuanī't. Ū'tza' tū huanican nardo. Puscāt pa'klhli lameti ē līcuctlahualh Jesús aceite. ⁴ Makapitzīn tī ixtahui'lāna'lh talisitzī'lh ē talāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata pāxcat līlah huā'mā' aceite? ⁵ Ixtatlay hua'chi ixtatlay chā'tin chī'xcu' chī a'ktin cā'ta. Tzē i'stā'ca ē tumīn tzē ixcāmaxquī'ca xcaminī'n.

Taquilhñilh puscāt.

⁶ Jesús cāhuanilh:

—Camakxtektīt. ¿Tū ixpālacata jicsmāhu'iyā'tit huā'mā' puscāt? Quintlahuanī'lh tū tze. ⁷ Pō'ktu quilhtamacuj na'a'nān xcaminī'n na milapu'na'itātca'n. A'cxni' lacasquī'nā'tit, tzē nacātlahuani'yā'tit tū tze. Quit jā pō'ktu quilhtamacuj na'iccātā'tahui'layān. ⁸ Puscāt tlhualh tū tzē ixlacpuhuan. Quilīcuctlahualh aceite ē chuntza' quincāxui'līlhtza' chī naquimā'ncūcan. ⁹ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Calhāxcu'huālh nac cā'quilhtamacuj jā namāca'tzīnī'nān xatze tachihuīn ixla' Cristo, a'ntza' nahuancan tū tlhualh huā'mā' puscāt. Ū'tza' ixlīpō'ktuca'n natalīlacapāstaca xla' —huanli Jesús.

Judas cāhuanilh namacamāstā' Jesús
Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6

¹⁰ Judas Iscariote chā'tin ixlīkelhacāujtu' scu'jnu'nī'n ixuanī't. Xla' cālaka'lh xanapuxcu'nu' pālejni' nacāhuani ixcāmacamaxquī'lh Jesús. ¹¹ A'cxni' takex-matli tū cāhuanica, tapāxuhualh ē tahuanilh natamaxquī' tumīn. Ē Judas tzuculh putza chī ixlīmacamāstā'lh Jesús.

Jesús cātā'huā'yālh i'scu'jnu'nī'n
Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26

¹² Mīlh quilhtamacuj tū ixlītzucuni' cā'tani' a'cxni' hua'can pāntzīn tū jā lītlahuacani't levadura. Huā'mā' quilhtamacuj a'cxni' maknīcan xaska'ta' purecu' tū nahua'can ixpālacata huā'mā' cā'tani' tū huanican pas-cua. I'scu'jnu'nī'n takelhasquī'nīlh Jesús:

—¿Jāchu lacasquī'na' na'īca'nāuj na'iccāxtlahuayāuj tū nahua'can cā'tani'?

¹³ Cāmacā'lh chā'tu' i'scu'jnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Capintit nac cā'lacchicni' ē namacla'yā'tit chā'tin chī'xcu' tū lē'mā'lh ixtlāmam. Nastālani'yā'tit. ¹⁴ Jā xla' natanū, nā natanū'yā'tit ē nahuaniyā'tit ixtēcu' chīc: “Mākelhtahua'kē'ni' huaniyān: ¿Jā yālh cuarto jā tzē na'iccātā'hua'yān quiscujnu'nī'n tū hua'can cā'tani' pas-cua?” ¹⁵ Xla' nacāmāsu'yuni'yān a'ktin cuarto ixlīquilha'ktu chīc. Ka'tla' cuarto ē cāxni'jtza' huī'lh. A'ntza' nacāxtlahua'yā'tit quīlīhua'ca'n.

16 Ta'a'lh ī'scujnu'nī'n ē tatanūlh nac cā'lacchicni'. Kentaxtulh chuntza' chī Jesús ixcāhuaninī't ē tacāxtlahualh līhua'.

17 A'cxni' ixtā'cnūmā'lhtza' chī'chini', Jesús cātā'chā'lh ī'scujnu'nī'n a'ntza'.

18 Ixtahuā'yamā'nalhcus a'cxni' Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' iccāhuaniyān. Chā'tin chī hui'xina'n tī quilātā'huā'yamā'nauj, ū'tza' naquimacamāstā'.

19 Xlaca'n tatzuculh talīpuhuan ē chā'tunu' xlaca'n takelhasqui'nīlh:

—¿Ē quit?

20 Jesús cākelhtīlh:

—Chā'tin chī hui'xina'n milikelhacājutu'ca'n ē ū'tza' tī quintā'pūhuā'yan tzamā' pulātu. 21 Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n ē naquina'kspula chuntza' chī tatzō'kni' quimpālacata na ixtachihuīn Dios. Līlakalhu'mānat chī'xcu' tī naquimacamāstā'; nalīlipuhuan. Ā'chulā' tze ixpālacata xla' palh jā ixtilacatun-cuhui'lh.

22 Līhuan ixtahuā'yamā'nalh, Jesús tayalh pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. A'cxni' che'kelh, cāmaxquī'lh ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Cahua'tit. Ū'tza' huā'mā' quimacni'.

23 Tayalh vaso ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Cāmaxquī'lh ī'scujnu'nī'n ē ixlīpō'ktuca'n tahuah'lh. 24 Cāhuanilh:

—Ū'tza' huā'mā' quinka'lhni'. Ū'tza' tū līcāxtlahuacan xasāsti' talacāxtlahuan chī Dios nacālīmakapūtāxtū tachi'xcuhui't. Quinka'lhni' ū'tza' tū na'icmaka'n nacāmātza'nkēna'ni' tū jā tze tū tatlahualh tachi'xcuhui't. 25 Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Jātza' ā'maktin ictihua'lh xaxcān uva hasta a'cxni' na'icua' xtum xaxcān uva xasāsti' jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

Jesús huanli Pedro nakelhtatzē'ka

Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38

26 A'cxni' ixtapixtlī'nī't a'ktin himno, tataxtulh ē ta'a'lh nac sipej jā huanic-an Olivos. 27 Jesús cāhuanilh:

—Milīpō'ktuca'n naquīlā'a'kxtekmaka'nāuj ixpālacata tū naquina'kspula. Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: “Na'icmaknī pastor ē nata'a'kahuankō' purecu'.” 28 A'cxni' naquimālacastālancuanīcan, xapūla na'ica'n quit nac estado Galilea. A'ntza' nalāpāxtokāuj.

29 Pedro huanilh:

—Masqui ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn nata'a'kxtekmaka'nān, quit jā icti-makxteknī'.

30 Jesús huanilh:

—Ixlicāna' tū icuaniyān. Chuhua'j huā'mā' tzī'sa a'cxni' jāna'j ā'ta'sa ixlīmaktu' puyux, hui'x naquinkelhtatzē'ka maktu'tun.

31 Pedro ā'chulā' lacatejtīn huanli:

—Masqui naquintā'maknīca'na', quit jā ictikelhtatzē'kni'. Ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn lacxtīm tahuhanli.

Jesús orarīlh jā huanican Getsemanī

Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46

32 Jesús ē ī'scujnu'nī'n ta'chā'lh jā huanican Getsemanī. Cāhuanilh:

—Catahui'la'tit hui'xina'n huā'tzā' līhuan quit na'icorarīlī.

33 Cālē'lh lacapunchuna'j Pedro ē Jacobo ē Juan. Tzuculh tamakchuyī ē a'katuyunli. 34 Cāhuanilh:

—Iclīpuhuan hasta tzē na'iclaknī quintalīpuhuat. Catachokotit huā'tzā' ē skalalh catahui'la'tit.

³⁵ Jesús a'lh lacapunchuna'j ē tatzokostalh nac ti'ya't ē squi'ni'lh Dios palh tzē ixa'kapūtaxtulh tū na'a'kspula ³⁶ ē huanli:

—QuinTāta', palh tzē na'ica'kapūtaxtu tzamā' tū na'icpātī, camakxtekti chuntza' nala. Masqui na'icpātīnī'n, calalh tū hui'x lacasqui'na' ē jā calalh tū quit iclacasqui'n.

³⁷ Mimpāl'h jā ixcāmakxteknī't ī'scujnu'nī'n ē cālaktzī'lh ē ixtalhtatahui'lāna'lh. Huanilh Pedro:

—¿Ē lhtatahui'la', Simón? ¿Ē jāla tāyani'tit mintalhtataca'n nūn a'ktin hora?

³⁸ Lakahuan catahui'la'tit ē casqui'ni'tit Dios jā nacāta'a'kskāhuī'yān a'cxni' nacātālīlaktzī'ncu'tunān. Ixlīcāna' masqui milīstacna'ca'n tatlahuacu'tun tū xatze, mimacni'ca'n jā taka'lhī lītli'hui'qui.

³⁹ Ixlīmaktu' a'lh lacapunchuna'j ē chu ū'tza' lacxtim squi'ni'lh Dios.

⁴⁰ Taspī'tpāl'h jā ixcāmakxteknī't ī'scujnu'nī'n ē cālaktzī'lh ē ixtalhtatahui'lāna'lh. Jāla tātāyani'lh ixtalhtataca'n ē jā ixtaca'tzī chī natakelhtī. ⁴¹ A'cxni' ixlīmaktu'tun taspī'tli a'ntza' jā ixcāmakxteknī't, cāhuanilh:

—¿Ē lhtatapā'na'ntitcus ē jaxpā'na'ntitcus? Tzetzta'. Chuhua'j chilhtza' hora tū līlhcānancanī't. Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n ē naquimacamāstā'can na ixmacanca'n tī jā tzeya chī'xcuhuī'n. ⁴² Catāya'tit ē cāhuetza'; mimā'lhtza' tī naquimacamāstā'.

Chī'lē'nca Jesús

Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11

⁴³ Palaj tunca a'cxni' Jesús ixcātā'chihuīna'mā'lhcus, chā'lh Judas. Xla' chā'tin ixlīkelhacāujtu' scujnu'nī'n ixuani't. Tatā'chā'lh lhūhua' tachi'xcuhuī't ē ixtalē'n ixmachītaca'n ē qui'hui'. Talīchā'lh ixlīmāpa'ksīnca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē xanapuxcu'nu' israelitas.

⁴⁴ Judas ū'tza' tī ixmacamāstā'mā'lh ē xla' ixcāhuaninī'ttza' chī natalīlakapasa tīchu Jesús. Ixcāhuaninī't:

—Na'iclacamu'su chā'tin; ū'tza' Jesús. Nachi'payā'tit ē nalīpinā'tit ē namak-taka'lhā'tit.

⁴⁵ A'cxni' chā'lh Judas, palaj tunca laktalacatzuna'jīlh Jesús ē huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni'.

Lacamu'sulh. ⁴⁶ Tachi'xcuhuī't tī tatā'milh talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē tachi'palh natalē'n.

⁴⁷ Ixyāl'h chā'tin tī ixtā'mini't Jesús. Xla' māxtulh ixmachīta ē mātākāhuī'lh ixtasācu'a' xapuxcu' pālej ē a'kacā'yujulh ixa'ka'xko'lh. ⁴⁸ Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata līta'ntit mimachītaca'n ē minqui'hui'ca'n? Hua'chī chī'pacu'tunā'tit chā'tin ka'lhāna'. ⁴⁹ A'cxni' xa'iccātā'latlā'huanān lakalīyān nac templo, ¿tū ixpālacata jāla quilāchi'pauj a'cxni'? Chuhua'j naquina'kspula ē namākentaxtū tū tzo'kcanī't na ixtachihuīn Dios —cāhuanilh.

⁵⁰ Ixlīpō'ktuca'n scujnu'nī'n tatzā'lal'h ē chuntza' talī'a'kxtekmaka'lh Jesús.

Tzā'lal'h chā'tin ka'hua'cha

⁵¹ Chā'tin ka'hua'cha stālani'lh. Jā ixlhakā'nī't ixlū'xu'; xmān ixlītapāchī'nī't a'ktin sávana. A'cxni' tachi'xcuhuī't tachi'palh, ⁵² makalhalha tzā'lal'h ē maka'lh sávana.

Jesús na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n israelitas

Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24

⁵³ Xlaca'n tī tachi'palh Jesús, talē'lh jā ixuī'lh xapuxcu' pālej. Talak-takēstokli ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ⁵⁴ Pedro laka makat stālani'lh ē chā'lh

hasta ixtanquilhtin ixchic xapuxcu' pālej. Tanūlh na ixcorralh chic ē cātā'tahuī'lh policías. Ixcātā'sko'huī'lh nac macscut.

⁵⁵ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē ixlipō'ktuca'n xalaka'tla' māpa'ksīni'nī'n ti itaputzāna'nī, xlaca'n itaputzamā'nal' chī natalīmālacsu'yu Jesús natalīmāmaknīnī'n. Jā ixtamacla tū tzē natalīmālacsu'yu. ⁵⁶ Masqui līlhūhua' talīchihuīna'nli tū jā ixlicāna' expālacata Jesús, jā lacxtim tahuanli. ⁵⁷ Makapitzin tatāyalh ē ta'a'ksa'nīni'lh ē tahuanli tū jā ixlicāna'. Chuntza' tahuanli:

⁵⁸ —Quina'n ickexmatui chī huanli: “Quit na'icmālakspūtūkō' ixlipō'ktu huā'mā' xaka'tla' templo tū ixtatlaujca'n chī'xcu'huī'n. Ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj xtum na'ictlahua ā'a'ktin tū jā ixtatlaujca'n chī'xcu'huī'n.”

⁵⁹ Nūn xlaca'n jā lacxtim tahuanli.

⁶⁰ Xapuxcu' pālej tāyalh na ixlacpu'na'i'tātca'n ē kelhasqui'nīlh Jesús:

—Huā' tayāna'lh chī'xcu'huī'n tamālacsu'yumā'na'n. ¿Ē jā nakelhtīni'na'?

⁶¹ Jesús ca'cs tāyalh ē jā tū kelhtīni'lh. Xapuxcu' pālej kelhasqui'nīpāl'h:

—¿Ē hui'x Cristo tī Dios lacsacnī't? ¿Ē hui'x ī'Ska'ta' Dios tī quina'n iclakachi'xcu'huī'yāuj?

⁶² Jesús kelhtīlh:

—Quit Cristo. Hui'xina'n naquilālaktzī'nāuj quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n na'ictahuī'la na ixpektūcāna'j Dios tī māpa'ksīni'mā'lh. Na'icminācha' nac a'kapūn ixpu'nan poklhnu'.

⁶³ Xapuxcu' pālej, xla' xti'tli ixlu'xu' ē chuntza' līmāsu'yulh ixtasītzi' ē huanli:

—Jātza' iclacasqui'nāuj ā'chā'tin naquincāhuanipalayān jā tze xla'.

⁶⁴ Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'tnit chī mālakhā'ni'cu'tun Dios. ¿Chī puhua'nā'tit?

Ixlipō'ktuca'n tahuanli camaknīca.

⁶⁵ Makapitzin tatzuculh talakachojmanī. Xlaca'n talacatlalpalh ē tatuscli ē tahuanli:

—¡Calakapasti tīchu lacala'sni'!

Soldados tī ixtamaktaka'lh mā'nal' nā xlaca'n tatuscli.

Pedro huanli jā ixlakapasa Jesús

Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27

⁶⁶ Pedro ixyālh na ixtanquilhtin chic ē mill chā'tin tzu'ma'jāt tī i'scujmā'lh na ixchic xapuxcu' pālej. ⁶⁷ A'cxni' laktzī'lh Pedro jā ī'sko'huī'lh, tzu'ma'jāt lakalaktzī'lh ē huanli:

—Nā hui'x ixtā'latlā'hua'na' Jesús xala' nac Nazaret.

⁶⁸ Xla' kelhtatzē'kli ē huanli:

—Jā iclakapasa ē jā icca'tzī tū huanicu'tuna'.

A'lh lacapunchuna'j ē ta'salh puyux. ⁶⁹ Tzu'ma'jāt laktzī'mpāl'h ē tzuculh cāhuani tī ixtatā'yāna'ncha':

—Ū'tza' huā'mā' chā'tin chī xlaca'n.

⁷⁰ Pedro kelhtatzē'kpāl'h. Ixlika'tlā'tus tī ixtatā'yāna'ncha' tahuanli Pedro:

—Ixlicāna' hui'x chā'tin chī xlaca'n expālacata hui'x xala' nac estado Galilea. Mintachihuīn ixtā'chuntza' tī xala' nac Galilea.

⁷¹ Pedro tzuculh lakapalacan ixa'cstu ē palha' huanli:

—Dios naquimakapātīnīn palh jā ixlicāna' tū icuanimā'n. Jā iclakapasa huā'mā' chī'xcu' tī lichihuīna'mpā'na'ntit.

⁷² Puyux ta'sapāl'h ixlimaktu'. Ū'tza' līmāpastaquilh Pedro chī Jesús ixuaninī't: “A'cxni' jā ā'ta'sa ixlimaktu' puyux, hui'x naquinkelhtatzē'ka maktu'tun.” A'cxni' Pedro lacapāstacli chuntza', tzuculh calhuan.

15

*Lē'nca Jesús na ixlacaṭin Pilato**Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38*

¹ A'cxni' xkakalh, xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē ā'makapitzīn māpa'ksīni'nī'n tatakēstokli ē tachihuīna'nli. Tapekechī'lh Jesús ē talē'lh ē tamacamaxquī'lh Pilato tī gobernador ixuanī't. ² Pilato kelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'x ixPuxcu'ca'n israelitas?

Xla' kelhtīlh:

—Chuntza' chī hua'nī'ta'.

³ Xanapuxcu'nu' pālejni' ixtalīmālacsu'yu lhūhua' catūhuālh. ⁴ Pilato kelhasqui'nīpālh:

—¿Tū ixpālacata jā tū tū kelhtīni'na'? Kexpa'tti ixlīpō'ktu tū talīmālacsu'yun.

⁵ Jesús jātza' kelhtīlh. Ū'tza' lī'a'cnīlh Pilato.

*Jesús līchihuīna'nca namaknīcan**Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16*

⁶ Ixa'nān a'ktin tahuī'lat a'cxni' ixlamā'lh cā'tani'. Pilato ixmakxteka chā'tin tachi'n. Tachi'xcuui't ixtalacsaca tachi'n tī namakxtekcan. ⁷ Ixtatanūmā'nalh nac pūlāchī'n makapitzīn tī ixtamaknīni'nī't a'cxni' tatā'kaquī'lh. Chā'tin tachi'n ixuanican Barrabás. ⁸ Lhūhua' tachi'xcuui't talaktalacatzuna'jīlh Pilato ē tatzuculh tasquī'ni' caṭlahualh chuntza' chī xui'lh ixtahuī'latca'n līhuan ixlamā'lh cā'tani'. ⁹ Pilato cākelhtīlh:

—¿Ē lacasqui'nā'tit na'iccāmakxtekni'yān ixPuxcu'ca'n israelitas?

¹⁰ Pilato ca'tzīlh chī xanapuxcu'nu' pālejni' quīch ixtalaktzī'n Jesús ē ū'tza' talīmacamāstā'lh. ¹¹ Xanapuxcu'nu' pālejni' ixtachihuīna'makasītzī'nī't tachi'xcuui't ē ū'tza' talīsqi'nli Barrabás. ¹² Pilato cākelhtīpālh ē cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū lacasqui'nā'tit na'ictlahuani' tī mēpācuui'yā'tit ixPuxcu'ca'n israelitas?

¹³ Xlaca'n tata'salh ē palha' tahuanihlh:

—¡Caxtokohua'ca'ca nac cruz!

¹⁴ Pilato cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata? ¿Tūchu tlahuani't xla' tū jā tze?

Xlaca'n ā'chulā' tata'salh ē palha' tahuanihlh:

—¡Caxtokohua'ca'ca nac cruz!

¹⁵ Pilato ixcāmāko'xamixīcu'tun lhūhua' tachi'xcuui't, ē cāmakxtekni'lh Barrabás. Māpa'ksīni'lh camaksno'kca Jesús ē macamāstā'lh nextokohua'ca'can.

¹⁶ Palaj tunca i'soldados gobernador talē'lh Jesús nac pūchihuīn jā huanican pretorio. Cāmākēstokca ā'makapitzīn soldados. ¹⁷ Tamālhekē'lh a'ktin ixlu'xu' xasmanta'jua' ē talītlahualh lhtucu' a'ktin corona ē tamā'knūlh. ¹⁸ Tatzuculh tahuani:

—¡Calakachi'xcuui'ca ixPuxcu'ca'n israelitas!

¹⁹ Talīcucni'cli quī'hui' ē talakachojmanīlh. Tatatzokostani'lh hua'chi ix-talakachi'xcuui'mā'nalh. ²⁰ A'cxni' talīlitzī'nkō'lh chuntza', tamāmakxtulh ixlu'xu' xasmanta'jua' ē tamālhekē'pālh ixlu'xu' tū ixla' ixuanī't. Talē'lh nextokohua'ca'can.

*Xtokohua'ca'ca Jesús**Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27*

²¹ A'cxni' ixta'a'mā'nalh, ixtētaxtumā'lh chā'tin chi'xcu' xala' nac Cirene tī ixuanican Simón. Xla' ixtāta'ca'n Alejandro ē Rufo ē ixmimā'cha' nac rancho. Soldados tasāmācu'qui'lh ixcrúz Jesús.

²² Ta'a'lh ē tachā'lh jā huanican Gólgota tū huanicu'tun Ixa'kxāk Nīn. ²³ Jesús maxqui'ca vino nahua'. Ixtā'tlahuapāspi'tcanī't līcu'chu' tū huanican mirra. Ū'tza' ixlīmālhataīcu'tuncan. Jesús jā maktīni'lh.

²⁴ A'cxni' i'xtokohua'ca'canī'ttza', soldados tamāpitzilh ixlū'xu' Jesús ē talīmāxtulh i'suerteca'n nāta'ca'tzī tūchu nacālakchā'n chā'tunu' xlaca'n.

²⁵ Hua'chi makna'jāstza' tzi'saj ixuanī't a'cxni' xtokohua'ca'ca. ²⁶ Ixtzo'kcanī't tū ixpālacata līxtokohua'ca'ca ē ixuan chuntza': Ixpuxcu'ca'n israelitas. ²⁷ Nā cātā'xtokohua'ca'ca chā'tu' ka'lhāna'nī'n; chā'tunu' na ixcrúzca'n, chā'tin na ixpektūcāna'j Jesús ē ā'chā'tin na ixpektūxūqui. ²⁸ Chuntza' mākentaxtūca tū tzo'kcanī't na ixtachihuīn Dios jā huan: "Xla' cātā'pūtle'keca tī tatlaha tū jā tze."

²⁹ Xlaca'n tī ixtatētaxtumā'nalh talakapalalh ē tasakā'līlh ixa'kxākca'n ē tahuanih:

—¡A! Hui'x ixlactlahua'cu'tuna' xaka'tla' templo ē ixyāhuapala' ixlī'a'ktu'tun quilhتامacuj. ³⁰ Chuhua'j ca'a'kapūtaxtu milīmān ē cayujti nac cruz.

³¹ Nā chuntza' xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n iīmāpa'ksīn ixtalīlitzī'n Jesús ē ixtalāhuanimā'nalh:

—Xla' cāmakapūtaxtūlh ā'makapitzīn ē jāla a'kapūtaxtu ixlīmān. ³² Cayujli chuhua'j nac cruz Cristo tī ixpuxcu'ca'n israelitas. Nalaktzī'nāuj nayuja nac cruz ē chuntza' nali'a'ka'ī'ni'yāuj.

Xlaca'n tī ixcātā'xtokohua'ca'canī't nā talakapalalh Jesús.

Jesús nīlh

Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30

³³ A'cxni' tastu'nūttza' ixuanī't, cā'pucsua' huanli calhāxcuahuālh nac cā'ti'ya'tna' hasta maktu'tun kōtanū. ³⁴ Hua'chi maktu'tun kōtanū Jesús palha' ta'salh ē huanli:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? (Ū'tza' huanicu'tun: QuinDios, quinDios, ¿tū ixpālacata quina'kxtekui'līnī'ta' quina'cstu?)

³⁵ Takexmatli huā'mā' makapitzīn tī ixtayāna'ncha'. Xlaca'n talāhuanilh:

—Cakexpa'ttit. Xla' ta'sani'mā'lh a'kchihuīna' Elías.

³⁶ Tu'jnulh chā'tin ē līmāchū'huī'lh xaxcān vinagre nac a'ktin catūhuālh hua'chi panamāc. Cucchi'huī'līlh a'ktin qui'huī' ē quilhūhualh Jesús nahua' ē huanli:

—Camakxtekui; nalaktzī'nāuj palh Elías namin namāyujū nac cruz.

³⁷ Jesús palha' ta'salh ē palaj tunca nīlh. ³⁸ Huā'mā' puntzuna' ka'tla' līlakamilīn xaka'tla' nac templo taxtū'tpūpitzilh ixquilhūn xala' tālhmā'n hasta na ixtampān. Ū'tza' huā'mā' līlakamilīn tū ixmāpitzī templo. ³⁹ Capitán romano ixyālh na ixlacatīn Jesús. A'cxni' laktzī'lh chī Jesús ta'salh ē nīlh, ē capitán huanli:

—Ixlīcāna' huā'mā' chi'xcu' i'Ska'ta' Dios ixuanī't.

⁴⁰ Nā puscan ixtalaktzī'mā'nalh makat; na ixpu'nanca'n ixtayāna'lh María Magdalena ē Ixalē ē María ixtzī'ca'n Jacobo xastancu ē José. ⁴¹ Xlaca'n ixtastālani'tlā'huan Jesús a'cxni' ixuī'lh nac estado Galilea ē ixtamaktāya. Nā ixtahuī'lāna'lh ā'makapitzīn lhūhua' puscan tī ixcātā'mini't a'ntza' nac Jerusalén.

*Mā'cnūca Jesús**Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42*

⁴² Kōtanūtza' ixuani't tzamā' quihltamacuj tū ixpūcāxtlahuakō'can quihltamacuj tū pūjaxcan. Ū'tza' ixlilakalī ixuani't. ⁴³ Laka'lh Pilato chā'tin chī'xcu' xala' nac cā'lacchicni' Arimatea. Tzamā' chī'xcu' ixtacuhuini' Josē ē ixka'lhīmā'lh hasta a'cxni' Dios namāpa'ksīni'nkō'. Xla' chā'tin ixmāpa'ksīni'nī'n israelitas tī ā'chulā' ixtamāpa'ksīni'n. Huā'mā' chī'xcu' ixlakachi'xcuhui'can. Xla' ixlīmān tahuixcānīlh ē squi'ni'lh Pilato camaxqui'lh ixmacni' Jesús.

⁴⁴ Pilato li'a'cnīlh ixpālacata puhuanli jāna'j ixnī. Māta'satīnīni'lh capitán ē kelhasqui'nīlh palh ixlīcāna' ixnīni'ttza' Jesús. ⁴⁵ A'cxni' capitán māca'tzīnīlh ixnīni'ttza', Pilato makxteklī Josē nalē'n ixmacni' Jesús. ⁴⁶ Josē tamāhualh a'ktin xatze lu'xu'. A'cxni' ixmāyujūni'ttza' ixmacni' Jesús, līmaksui'tli lu'xu' ē mānūlh a'ktin nac lhu'cu' tū ixcāxtlahuacani'ttza' nac ka'tla' chihuix. Līmālacchahuani'ca a'ktin ka'tla' chihuix. ⁴⁷ María Magdalena ē María ixtzi' Josē talaktzi'lh jā ixmāpi'canī't ixmacni' Jesús.

16*Jesús lacastālanacuana'ni**Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10*

¹ A'cxni' ixa'kspulani'ttza' quihltamacuj tū pūjaxcan, María Magdalena ē María ixtzi' Jacobo ē Salomé tatamāhualh pomada tū xamu'csu natalīmachtlahua ixmacni' Jesús. ² Tzi'saj domingo a'cxni' tā'cxtulhcus chī'chini', ta'a'lh nac pūtā'cnūn ³ ē ixtalāhuani:

—¿Tichu naquincāmāpānūni'yān chihuix tū līmālacchahuacani't lhu'cu'?

⁴ A'cxni' talaca'a'lh, talaktzi'lh ixmāpānūcanī'ttza' chihuix ē ka'tla' ixuani't. ⁵ Tatanūlh nac pūtā'cnūn ē talaktzi'lh chā'tin ángel tī ixtasu'yu hua'chi chī'xcu'. Ixui'lh na ixa'cpucāna'j lhu'cu' ē stala'nka' ixlū'xu' ē pūlhāmā'n ixuani't. Xlaca'n tajicua'ni. ⁶ Ángel cāhuanīlh:

—Jā cajicua'ntit. Hui'xina'n putzapā'na'ntit Jesús xala' nac Nazaret tī i'xtokohua'ca'canī't. Xla' jātza' hui'lh huā'tzā'; xla' lacastālanacuana'nīltza'. Chā calaktzi'ntit jā ixmāpi'canī't. ⁷ Capintit ē cacāhua'ni'tit Pedro ē ā'makapitzīn i'scujnu'nī'n Jesús. Nahua'ni'yā'tit xla' nacāpūlani'yān nac Galilea. A'ntza' natā'lāpāxtokā'tit chuntza' chī cāhuanin.

⁸ Puscan tataxtulh nac lhu'cu' ē tatzā'lalh. Ixtaxpīpitēlha ē ixtalī'a'cnītēlha. Ixtajicua'n, ē jā tī chā'tin ixtahuani.

*Jesús tasu'yuni'lh María Magdalena**Jn. 20:11-18*

⁹ Tzamā' domingo tzi'saj Jesús lacastālanacuana'ni. Pūla tasu'yuni'lh María Magdalena tī ixmāxtuni'nī't kelhatojon jā tzeya ū'nī'n. ¹⁰ María cālakchā'lh xlaca'n tī ixcātā'latlā'huan Jesús. Ixtalīpuhuahui'lāna'lh ē ixtacalhuahui'lāna'lh. Cāmāca'tzīnīlh tū ixa'kspulani't. ¹¹ Masqui xlaca'n takexmatli chī ixlacastālanacuana'nī't Jesús, ē chī María Magdalena ixlaktzi'nī't, xlaca'n jā ta'a'ka'ī'lh.

*Jesús cātasu'yuni'lh chā'tu' i'scujnu'nī'n**Lc. 24:13-35*

¹² Ā'listān Jesús xtum cātasu'yuni'lh chā'tu' i'scujnu'nī'n a'cxni' ixta'a'mā'nalh lacapunchuna'j nac tej. ¹³ Xlaca'n tataspi'tli ē tamāca'tzīnīlh ā'makapitzīn scujnu'nī'n, ē xlaca'n jā ta'a'ka'ī'lh.

Jesús cāmaxquī'lh ixtascujūtca'n ī'scujnu'nī'n
Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23

¹⁴ Á'listān huampala Jesús cātasu'yuni'lh kelhacāujtīn scujnu'nī'n a'cxni' ixtahuā'yamā'nalh. Cālaçaquilhñilh ixpālacata jā ixta'a'ka'ī'cu'tun. Jā ta'a'ka'ī'lh chī tahananli ixtalaktī'nī't Jesús a'cxni' ixlacastālançuananī'ttza'. ¹⁵ Jesús cāhuanilh:

—Capintit calhāxcuhuālh ē nacāmāsu'yuni'yā'tit xatze tachihuīn ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhi'īt. ¹⁶ Catīxcuhuālh tī na'a'ka'ī' xatze tachihuīn ixpālacata Jesucristo ē na'a'kpaxa, xla' namakapūtaxtūcan. Catīxcuhuālh tī jā na'a'ka'ī' xatze tachihuīn, xla' naka'lhīcus ixcuenta. ¹⁷ Nalīlakapascan tī ta'a'ka'ī' xatze tachihuīn chuntza'. Natalimāxtu jā tzeya ū'nī'n quilitli'hui'qui. Tzē natachihuīna'n xasāsti' tachihuīn. ¹⁸ Masqui catachi'palh lūhua' ē masqui catalihua'lh catūhuālh tū ka'lhī tū laknīcan, jā catitalaknīn. Xmān nataxa'ma ta'jatatlani'n ē xlaca'n natatzeyan.

Jesús tā'kayāhualh nac a'kapūn
Lc. 24:50-53

¹⁹ A'cxni' Māpa'ksīni' Jesús chuntza' ixcāhuaninī't ī'scujnu'nī'n, xla' tā'kayāhualh ē a'lh nac a'kapūn. Tahuī'lh na ixpāxtucāna'j Dios jā lakachi'xcuhi'īcan. ²⁰ Scujnu'nī'n ta'a'lh ē calhāxcuhuālh ixta'a'kchihuīna'n. Māpa'ksīni' ixcāmaktāya. Chuntza' tzē ixtalītlahua lī'a'cnīn. Ū'tza' ixlīca'tzīcan ixlīcāna' tū ixtamāsu'yumā'nalh. Amén.

San Lucas

Chī tzo'kca huā'mā' tachihuūn

¹ Lhūhua' tī tatzo'kli tū a'kspulalh na quilacpu'na'i'tātca'n. ² Tū quincātahuanin ixpālacata Cristo ē tū laktzi'nca xalitzucuni' hasta chuhua'j, ū'tza' tatzo'kli. Nā tī talaktzī'lh xalitzucuni' nā tamāsu'yulh. ³ Nā chuntza' quimini'ni'lh ictzo'knun. Makās lilacatejtin xa'iclicāxtlahuamā'lh chī na'ictzo'knuni'yān, Teófilo, ⁴ ē chuntza' naca'tziya' ixlicāna' tū māsu'yunicani'ta'.

Ángel māca'tzīnīni'lh nalacatuncuui' Juan Mā'kpaxīni'

⁵ A'cxni' Herodes rey ixuani't nac Judea, ixu'lh chā'tin pālej; ixtacuhuīni' Zacarías. Cātā'tapa'ksīlh pālejini' tī cāmāpācuhuīca Abías. Nā ixpuscāt Zacarías ixuanican Elisabet ē xla' i'xū'nātā'nat Aarón. ⁶ Ixchā'tu'ca'n tamākentaxtūlh ixlīmāpa'ksīn Dios ē jā tatlahualh tū jā tze. ⁷ Jā ixtaka'lhī ixlacstīnca'n ixpālacata Elisabet jāla ka'lhīlh ē nā lakkōlu'ntza' ixtahuani't ixchā'tu'ca'n.

⁸ Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Zacarías ē ixtā'pālejini' ixtatlahuamā'nalh ixtascujūtca'n na ixlaca'tin Dios. ⁹ Ixtahui'latca'n ixtamāxtu suerte natalacsaca tī natanū nac templo nalhcuyu siyentzu ē ū'tza' lilacsaca Zacarías. ¹⁰ A'cxni' i'lhucyumā'ca nac pūmacamāstā'n, ixlīpō'ktuca'n tī ixtatalacxtimīni't tatachokolh nac tanquilhtūn ē ixta'orarlīmā'nalh. ¹¹ Palaj tunca tasu'yuni'lh Zacarías chā'tin ixángel Dios. Ixyālh ixpekcāna'j pūmacamāstā'n jā i'lhucuyucan siyentzu.

¹² A'cxni' Zacarías laktzī'lh, tamakchuyīlh ē jicua'nli. ¹³ Ángel huanilh:

—Zacarías, jā cajicua'nti. Dios kexmatli tū squi'nīni'ta'. Mimpuscāt Elisabet naka'lhī i'ska'ta' ē namāpācuhuī'ya' Juan. ¹⁴ Nalipāxuhua'ya' hui'x ē lhūhua' tachi'xcuui't natalipāxuhua tzamā' ska'ta' ¹⁵ ixpālacata ka'tla' nalitaxtu na ixlaca'tin Dios. Jā makstīn catihua'lh cu'chu' nūn cerveza ē nūn pulhqui tū lika'chīcan. Nalītzuma ixlīstacna' Espīritu Santo a'cxni' jā ixā'tahui'la. ¹⁶ Nacālakpalīni' ixtalacapāstacni'ca'n lhūhua' israelitas ē chuntza' natatzucupala natakexmatni' Dios ixMāpa'ksīni'ca'n. ¹⁷ Tzamā' chi'xcu' napūlani' Māpa'ksīni'. Naka'lhī ixespīritu ē ixlītli'huī'qui Elías. Nacāmālakpalīni' ixlīstacna'ca'n tachi'xcuui't ē chuntza' natapāxquī' ixlacstīnca'n. Xla' nacāmāxquī' xatze talacapāstacni' tī jā takexmata. Chuntza' natacāxtahui'la tachi'xcuui't a'cxni' namin Māpa'ksīni'.

¹⁸ Zacarías kelhasqui'nīlh ángel:

—¿Chī na'iclica'tzī palh ixlicāna' huā'mā'? Quit kōlu'tza' ē nā quimpuscāt lē'ntza' quilhtamacuj.

¹⁹ Ángel kelhtūni'lh:

—Quit Gabriel ē icyālh na ixlaca'tin Dios. Quimacamīlh na'ictā'chihuīna'nān ē na'icmāxquī'yān huā'mā' xatze tachihuūn. ²⁰ Chuhua'j hui'x nakō'ko'na'. Jāla catichihuī'na' hasta a'cxni' na'a'cchā'n ixmālhucyu' miska'ta' ixpālacata jā quina'ka'ī'ni' quintachihuūn tī nakentaxtu a'cxni' nachā'n mālhcuyu'.

²¹ A'cxni' tamakapalīlh Zacarías, tī ixtaka'lhīmā'nalh na ixtanquilhtīn templo talītamakchuyīlh jā palaj taxtulh. ²² A'cxni' taxtulh, Zacarías jātza' la ixcātā'chihuīna'n. Ē ū'tza' talīca'tzīlh ixlakachuyani't na ixpūchakān templo. Xmān ixcāmāchuhani' ixpālacata jāla cātā'chihuīna'n.

²³ A'cxni' sputkō'lh ixtascujūt nac templo, Zacarías taspitli na ixchic.
²⁴ Ā'listān ka'lhīni'lh Elisabet tī ixpuscāt ixuani't. Jā taxtulh nac chic hasta ixlilakaquitzis mālhcuyu'. Puhuanli: ²⁵ “Māpa'ksīni' chuntza' quintlahuani'ni't ixpālacata jātza' naquintalalmaka'n.”

Ángel māca'tzīnīni'lh chī nalacatuncuhuī Jesús

²⁶ Ixka'lhītza' a'kchāxan mālhcuyu' a'cxni' Zacarías ixlakachuyani't, ē Dios macamilh ángel Gabriel lacatīn nac cā'lacchicni' jā huanican Nazaret.
²⁷ Lakmilh chā'tin tzu'ma'jāt tī ixuanican María ē ixtā'lacāxlani'ttza' natā'tamakaxtoka chā'tin chī'xcu' tī ixuanican José ē i'xū'nātā'nat David.

²⁸ Ángel tanūlh jā ixuī'lh María ē huanilh:

—¡Clakminān hui'x tī sicua'lanātlahuacani'ta'! Māpa'ksīni' maktaka'lhāni'; Dios ā'chulā' sicua'lanātlahuani'ta'n ē jā ixlīpō'ktuca'n puscan.

²⁹ A'cxni' María laktzī'lh ángel, lī'a'cnīlh huā'mā' tachihuīn. ³⁰ Ángel kelhtīlh: —María, jā cajicua'nti; Dios pāxquī'yān. ³¹ Chuhua'j naka'lhīni'na' ē naka'lhī'ya' chā'tin ska'ta' ka'hua'cha. Namāpācuhuīya' Jesús. ³² Ka'tla' ixlacatzucut ē namāpācuhuīcan i'Ska'ta' Dios tī ā'chulā' xaka'tla'. Māpa'ksīni' Dios nahui'lī ixlīpuxcu' chuntza' chī ixpāp David ³³ ē pō'ktu quilhtamacuj nacāmāpa'ksi israelitas. Ixlītlī'hui'qui jā makstin catisputli.

³⁴ Palaj tunca María kelhasqui'nīlh ángel:

—¿Chī līla quit? Jāna'j icā'tamakaxtoka.

³⁵ Ángel kelhtīlh:

—Espíritu Santo nalakminān ē ixlītlī'hui'qui quinDiosca'n Xaka'tla' nalītamacsti'li'yān hua'chī poklhu'. Ū'tza' nalī'a'nan tzamā' ska'ta' tī natahui'la xmān ixla' Dios nahuan ē namāpācuhuīcan i'Ska'ta' Dios. ³⁶ Nā mintalakapasni' Elisabet nā naka'lhī i'Ska'ta' ka'hua'cha masqui lē'ntza' quilhtamacuj ē huacan jātza' catika'lhīlh i'Ska'ta'. Ka'lhītza' a'kchāxan mālhcuyu' chī ka'lhīni'n ³⁷ ixpālacata Dios tzē natlahua ixlīpō'ktu catūxcuhuālh.

³⁸ A'cxni' María kelhtīlh ē huanilh:

—Quit ixla' Dios. Camākentaxtūlh ixtalacasqui'nīn. Calalh chuntza' chī quihua'ni'nī'ta'.

Ángel a'lh.

María laka'lh Elisabet

³⁹ Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' María taxtulh ē palaj tunca a'lh lacatīn nac cā'lacchicni' xala' nac Judea. ⁴⁰ Tanūlh na ixchic Zacarías ē tā'chihuīna'lh Elisabet. ⁴¹ A'cxni' Elisabet kexmatni'lh ixtachihuīn María, ska'ta' tasakā'līlh na ixpūlacni' Elisabet ē litatzumalh Espiritu Santo ixlīstacna'. ⁴² A'cxni' Elisabet chihuīna'nli palha' ē huanli:

—Dios ā'chulā' sicua'lanātlahuani'ta'n hui'x ē jā ā'makapitzīn puscan ē nā sicua'lanātlahuani't misca'ta'. ⁴³ ¿Tīchu quit naquilīlakmin ixtzī' quiMāpa'ksīni'? Quit jā tū quilacatzucut. ⁴⁴ Xmān ickekmātlī mintachihuīn ē quiska'ta' līpāxuhualh ē tasakā'līlh na quimpūlacni'. ⁴⁵ Hui'x līpāxuhua'ya' ixpālacata a'ka'īnī'ta' ē namākentaxtū tū huanīni'ta'n Māpa'ksīni'.

⁴⁶ Palaj tunca María huanli:

Quilīstacna' makapāxuhūmā'lh Māpa'ksīni'.

⁴⁷ Quilīstacna' līpāxuhua ixpālacata quiMakapūtaxtūnu' Dios.

⁴⁸ Dios cuenta quintlahuani'ni't quit tī ixtasācua' xcamanīn.

Chuhua'j ē nā pō'ktu quilhtamacuj tachi'xcuhui't natahuan iclīpāxuhua quit.

⁴⁹ Dios tī ka'lhī lītlī'hui'qui ka'tla' tū quintlahuani'ni't.

Xla' xatasicua'lanātlahua.

⁵⁰ Pō'ktu quilhtamacuj nacālakalhu'man tī talakachi'xcuhui'.

⁵¹ Ixlītlī'hui'qui lītlahuani't l'lhūhua' catūhuālh.

Cāskāhui'lh tū ka'tla' ixtamakca'tzī.

⁵² Cāmāpānūni'lh ixlītlī'hui'quica'n tī ka'tla' ixtahuani't ē tī tapuhuan ā'chulā' ixlacasqui'nca.

⁵³ Tī ixtatzi'ncsmā'nalh cālīmāka'sīlh xatze līhua' ē jā tū cāmācā'nī'lh lacricu-jnu'.

⁵⁴ Cāmaktāyani't xala' nac Israel tī tamākentaxtū ixtalacasqui'nīn Dios ē jā makstīn makxteklī ixtalakalhu'man.

⁵⁵ Chuntza' tlahualh chī cāhuaninī't quimpapca'n Abraham ē ixnatā'natna'.

Pō'ktu quilhtamacuj nacāmaktāya.

⁵⁶ María tahuī'lh na ixchic Elisabet a'ktu'tun mālhcuyu' ē ā'līstān taspī'tli na ixchic.

Chī lacatuncuhui'lh Juan Mā'kpaxīni'

⁵⁷ A'cxni' a'cchā'lh ixmālhcuuyu', tahuī'lh ī'ska'ta' Elisabet. Ka'hua'cha huanli.

⁵⁸ Ixamicujnu' ē ixtalapasni'n tamīlh natatā'pāxuhua a'cxni' taca'tzīlh tze tū Dios tlahuani'lh Elisabet. ⁵⁹ Ixlīlakatzayan quilhtamacuj ta'alh tatlahua ixtahui'latca'n nachu'cucan ska'ta' ē ixui'līni'cu'tuncan ixtacuhui'ni' Zacarías chī ixtāta'. ⁶⁰ Ixtzī' cāhuanilh:

—Jā chuntza' catihui'līca. Ixtacuhui'ni' Juan nahuanican.

⁶¹ Kelhasqui'nīca:

—¿Tū ixpālacata? Jā tī a'nan mintalakapasni' tī huanican Juan.

⁶² Palaj tunca tamacahuani'lh ixtāta' ska'ta' nataca'tzī tūyā tacuhui'ni' nahui'līni'. ⁶³ Xatāta' squī'nli a'ktin ca'psnap ē tzo'kli: "Ixtacuhui'ni' Juan." Ixlipō'ktuca'n talī'a'cnīlh. ⁶⁴ Palaj tunca Zacarías tzucupālh chihuīna'n ē lak-taquilhpūtalh Dios. ⁶⁵ Ū'tza' talī'a'cnīlh ixamicujnu' ē tahuankō'lh huā'mā' calhāxcuhuālh nac cā'lacchicni' xala' lakakēstīn nac Judea. ⁶⁶ Ixlipō'ktuca'n tī takexmatli talacapāstacli ē talākelhasqui'nīlh:

—Huā'mā' ska'ta' ¿tūyā chī'xcu' nahuan?

Ixtasu'yu ī'sicua'lanātlahuani't Māpa'ksīni' ē ū'tza' talīhuanli.

Zacarías makapāxuīlh Dios

⁶⁷ Espīritu Santo lītatzumalh ixlīstacna' Zacarías ē chihuīna'nli chī Dios māsu'yūni'lh ē huanli:

⁶⁸ Camakapāxuīca Māpa'ksīni' tī ixDiosca'n israelitas ixpālacata quīncālakalhu'mani' quīna'n tī ixraza ē quīncāmakapūtaxtūn.

⁶⁹ Quīncāmaxquī'nī'ta'n chā'tin Makapūtaxtūnu'; ka'lhī ixlītlī'hui'qui ē ū'tza' xla' chā'tin chī ixnatā'natna' David tī mākentaxtūlh ixtalacasqui'nīn Dios.

⁷⁰ Chuntza' chī huanli a'kchihuīna'nī'n xamakās, chuntza' līhui'līlh Dios.

⁷¹ Huanli naquīncālīmakapūtaxtūyān ixlītlī'hui'qui quīntā'lāquīchlaktzi'ca'n ē ixlīpō'ktuca'n tī jā quīncātalaktzī'ncu'tunān.

⁷² Huampālh nacālakalhu'mani' quīmpapca'n ē jā napātza'nkā chī talācāxlanīn.

⁷³ Tzamā' talācāxlan tū Dios ixtlahuani'nī't quīmpapca'n Abraham, ⁷⁴ ū'tza' iquīncālīmāpānūni'n quīntā'lāquīchlaktzi'ca'n ē chuntza' ixtlahuāuj ixtalacasqui'nīn Dios ē jā ixjicua'nui.

⁷⁵ Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj lactze nahuanāuj nac cā'quilhtamacuj, hua'chī jā ixtīlahuāuj tū jā tze.

⁷⁶ Ē hui'x, quiska'ta', namāpācuhui'ca'na' ixa'kchihuīna' Dios tī ā'chulā' xaka'tla' ē napūlani'ya' Māpa'ksīni' ē namālaclhtzaja jā na'a'n.

77 Nacāmāsu'yuni'ya' tachi'xcuhui't ē chuntza' natalīca'tzī namin Makapūtāxtūnu' ē nacāmātza'nkēna'ni' ixcentaca'n.

78 Dios quincāpāxquī'yān ē quincālakalhu'manān.

Ū'tza' quincālīmacamini'yān chā'tin tī naquincāmakapūtāxtūyān.

Xla' namāxkākē quinteja'n.

79 Quina'n hua'chi cā'pucsua' hui'lānauj ē hua'chi palajtza' nanīyāuj.

Naquincāmāsu'yuni'yān chī ixtej Dios.

⁸⁰ Tzamā' ska'ta' stacli ē ixca'tzī ixlipō'ktu catūxcuhuālh tū ixla' Dios. A'cxni' ka'tla'tza' huanli, ixui'lh nac cā'tzaya'nca ti'ya't hasta a'cxni' tzuculh cāmāsu'yuni' israelitas.

2

Chī lacatucuhui'lh Jesús

Mt. 1:18-25

¹ A'cxni' jāna'j ixtahui'la Jesús, emperador Augusto māpa'ksilh a'ktin censo calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj. ² A'cxni' Cirenio gobernador ixuanī't nac Siria a'cxni' pūla tlahualh censo. ³ Ixlacasqui'nca chā'tunu' cata'alh na ixcā'lacchicni'ca'n jā ixtatahui'lanī't ixpapca'n ē a'ntza' nacāto'kni'can ixtacuhui'ca'n. ⁴ Ū'tza' litaxtulh José nac cā'lacchicni' Nazaret xala' nac estado Galilea ē a'lh a'ktin nac cā'lacchicni' Belén xala' nac estado Judea. A'ntza' xatahui'lani' David ē expālacata José i'xū'nātā'nat ixuanī't, ixlacasqui'nca a'ntza' natzo'kcan ixtacuhui'ni'. ⁵ A'lh nac Belén natzo'kcan ixtacuhui'ni'. Tā'a'lh María tī ixtā'lacāxlanī'ttza' natā'tamakaxtoca xla' ē xla' ixka'lhīni'ntza'. ⁶ Tū a'kspulalh a'cxni' ixui'lh nac Belén, a'cchā'lh ixmālhcuuy' ska'ta'. ⁷ Tahui'lh ixka'hua'cha ixlīmaksāsti' María. Līpāchī'lh ixtanchut ē māpī'lh jā mojōcan paja tū tahua' cahuāyuj. A'ntza' ixtahui'lh expālacata jā tamaclalh chic jā natamakhtata.

Ángeles ē pastores

⁸ Ixtahui'lāna'lh pastores lacatzuna'j nac Belén. Pō'ktu tzī'sa ixtamak-takā'lh mā'nal' nac potrero ixpurecuca'n. ⁹ Xamaktin tasu'yulh chā'tin ixāngel Dios ē cālītamacsti'li'lh ixtaxkaket Māpa'ksīni'. Tajicua'nli. ¹⁰ Ángel cāhuanilh:

—Jā cajicua'ntit. Iccālīmini'yān xatze tamāca'tzīni'n ē ū'tza' natalīca'lhī tapāxuhuān ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhui't. ¹¹ Chuhua'j huā'mā' tzī'sa tahui'la'cha' chā'tin ska'ta' nac cā'lacchicni' jā ixtahui'lanī't David. Xla' ū'tza' Makapūtāxtūnu' ē tī huanican Cristo Māpa'ksīni'. ¹² Namaclayā'tit chā'tin ska'ta' litapāchī'nī't ixtanchut ē māpī'canī't jā mojōcan paja tū tahua' cahuāyuj. Ē ū'tza' nalīlakapasā'tit.

¹³ Xamaktin tatasu'yulh lhūhua' ángeles xalanī'n nac a'kapūn tī ixta-makapāxuīmā'nal' Dios. Tahualh:

¹⁴ —¡Calaktaquīlh pūtaca Dios tī huī'lh nac a'kapūn ē tzej calatapā'tit nac cā'quilhtamacuj milipō'ktuca'n tī Dios cālakalhu'manī'ta'n!

¹⁵ Palaj tunca a'cxni' ángeles tataspi'tli nac a'kapūn, pastores tatzuculh talāhuani:

—Ca'auj chuhua'j nac Belén ē nalaktzī'nāuj tū a'kspulalh ē tū Māpa'ksīni' Dios quincātamāca'tzīni'n.

¹⁶ Palaj ta'a'lh ē cāmaclaca María ē José ē ska'ta' jā ixmāpī'canī't ē jā chī'yāhuacan cahuāyuj. ¹⁷ A'cxni' talaktzī'lh, tahananli tū ixtahuanī't ángeles expālacata ska'ta'. ¹⁸ Ixlipō'ktuca'n tī takexmatli talī'a'cnīlh ixtachihuīnca'n

pastores. ¹⁹ María ixlacapāstacmā'lh ixlīpō'ktu tū a'kspulani't ē tū ixuanicani't ē ixpuhuan.

²⁰ Pastores tataspi'tli ē ixtalakachi'xcuhui'mā'nalh Dios ē ixta-makapāxuimā'nalh ixpālacata a'kspulalh chī cāhuanica.

Ska'ta' Jesús māsu'yuca xaka'tla' nac templo

²¹ Ixlīlakatzayan quilhtamacuj tlahuani'ca circuncisión ska'ta' ē hui'līni'ca ixtacuhuīni' Jesús. Ū'tza' huā'mā' tacuhuīni' tū āngel huanilh María a'cxni' jāna'j ixka'lhīni'n.

²² Ixlītu'pu'xam quilhtamacuj tamākentaxtūlh ixtahui'latca'n puncan chī Moisés ixui'līni't līmāpa'ksīn natache'kē' ixlīka'hua'jua' puscāt. Talē'lh ska'ta' nac Jerusalén namāsu'yuni'can Māpa'ksīni' Dios. ²³ Chuntza' tatlauhualh ixpālacata tatzō'kni' na ixlīmāpa'ksīn Dios:

Chā'tunu' ska'ta' xaka'hua'cha tī līmaksāsti', ū'tza' ixla' Māpa'ksīni' Dios nahuan.

²⁴ Chuntza' María ē José ta'a'lh natalakatāyana'n. Chuntza' chī huan na ixlīmāpa'ksīn Dios ixlacasqui'nca namaxqui'can xaka'hua'cha ē xatzu'ma'jāt tōrtola o tantu' tantzasnān.

²⁵ Ixui'lh nac Jerusalén tzamā' quilhtamacuj chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Simeón. Tzeya chī'xcu' ixuanī't ē ixlakachi'xcuhui' Dios ē ixka'lhīmā'lh ix-Makapūtaxtūnu'ca'n israelitas. Espīritu Santo ixtā'huī'lh. ²⁶ Ixmāsu'yuni'nī'ttza' jā ixtinīlh palh jā pūla ixlaktzī'lh Cristo tī Māpa'ksīni' Dios namacamin.

²⁷ Espīritu Santo mālacpuhuanilh na'a'n nac templo a'cxni' līmīnca ska'ta' Jesús nac templo namākentaxtū ixtahui'latca'n ē tū māpa'ksīlh līmāpa'ksīn tū tzo'kli Moisés. ²⁸ Simeón cha'xli ska'ta' ē lakachi'xcuhui'lh Dios ē huanli:

²⁹ QuiMāpa'ksīni', chuhua'j līpāxuhua na'icni' ixpālacata mākentaxtū'nī'ta' tū quihua'ni'nī'ta' quit tī mintasācua'.

³⁰ Iclīlaktzī'nī'ttza' quilakastapun tzamā' Makapūtaxtūnu' ³¹ tī hui'x māstā'nī'ta' ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't.

³² Ū'tza' nacāmāsu'yuni' tī jā israelitas chī tzē natatlā'huan nac cā'quilhtamacuj chuntza' chī pūcās nacāmāxkakēni' tī talatlā'huan jā cā'pucsua'. Israelitas tī mintachi'xcuhui't nacālakachi'xcuhui'can ixpālacata xla'.

³³ José ē ixtzī' Jesús talī'a'cnīlh tū huanli Simeón ixpālacata ska'ta'. ³⁴ Simeón squi'nī'lh Dios cacāsīcua'lanātlauhualh ē huanilh María tī ixtzī' Jesús:

—Cala'ktzi'. Dios lacsacnī't huā'mā' ska'ta'. A'cxni' chi'xcu'tza' nahuan, lhūhua' israelitas nata'a'ka'i' ē xla' nacāmaktāya. Tī jā nata'a'ka'i', xlacan' natalālīhuani. Xla' namāsu'yu ixtalacasqui'nīn Dios ē tachi'xcuhui't natalak-maka'n. ³⁵ Chuntza' naca'tzikō'can chī lacapāstaca chā'tunu' na ixlīstacna'ca'n. Hui'x nalīpuhuana' chuntza' chī kentin machīta nalakpusa na millīstacna' —huanli Simeón.

³⁶ Nā ixui'lh a'ntza' chā'tin puscāt tī ixa'kchihuīna' Dios ē ixtacuhuīni' Ana. Xla' ixtzu'ma'jāt Fanuel xala' ixraza Aser. Ixlē'ntza' quilhtamacuj. Tzu'ma'jātcus ixuanī't a'cxni' tamakaxtokli ē tā'tahuī'lh ixkōlu' a'ktojon cā'ta.

³⁷ Chuhua'j ixlī'ta'ti'pu'xamatā'ti' cā'ta tī nīmaka'ncanī't. Jā ixtaxtu xaka'tla' nac templo. Pō'ktu quilhtamacuj ixlaktaquilhpūtāmā'lh Māpa'ksīni' Dios. Makatunu' jā ixuā'yan ixpālacata ixtlahua oración.

³⁸ A'cxni' José ē María tatanūlh xaka'tla' nac templo, huā'mā' puntzuna' Ana cālaktalacatzuna'jīlh. A'cxni' maxqui'kō'lh tapāxcatca'tzīn Dios, tzuculh lichihuīna'n ska'ta' tī huanican Jesús. Cālītā'chihuīna'nkō'lh tī ixtaka'lhīmā'nalh ixmakapūtaxtūnu'ca'n ē tī xalanī'n nac Jerusalén.

Tataspi'tli nac Nazaret

³⁹ A'cxni' José ē María tamākentaxtūlh ixlīpō'ktu tū māpa'ksīlh Moisés tū tzo'kli na ixlīmāpa'ksīn Dios, talē'mpālh ska'ta' nac Nazaret xala' nac Galilea ixcā'lacchicni'ca'n. ⁴⁰ Ska'ta' I'stacamā'lh ē ixtatli'hui'clhtelha ē skalalh ixuantēlha ē Dios ā'chulā' I'sicua'lanātlahua.

Ka'hua'cha Jesús xaka'tla' nac templo

⁴¹ Cā'ta cā'ta José ē María ixta'a'n nac Jerusalén ixpālacata ixcā'tani'ca'n israelitas tū huanicun pascua. ⁴² A'cxni' Jesús ixka'lhī a'kcāujtu' cā'ta, ixlīpō'ktuca'n ta'a'lh nac Jerusalén ixpālacata cā'tani' chuntza' chī ixtalīmanīnī'ttza'. ⁴³ A'cxni' a'kspulitza' cā'tani' ē ixtaquītaspi'tmā'nalh ē Jesús tachokolh nac Jerusalén. Ixtzi' ē José jā cuenta tatlahualh. ⁴⁴ Ixtapuhuan Jesús cātā'mimā'lh'tza' ā'makapitzīn ē chuntza' ta'a'lh nac tej a'ktin quilhtamacuj. A'cxni' taputzalh ixpu'nanca'n ixtalakapasni'nca'n ē ixamicujca'n, ⁴⁵ jā tamaclalh. Palaj tunca tataspi'tli nac Jerusalén; ta'a'lh taputza.

⁴⁶ Ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj tamaclalh Jesús xaka'tla' nac templo. Ixcālachpu'nahuī'lh ixmākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē ixcākexmatmā'lh ē ixcākelhasqui'nīmā'lh. ⁴⁷ Ixlīpō'ktuca'n tī takexmatli talī'a'cnīlh ixtalacapāstacni' ē chī ixcākelhtimā'lh.

⁴⁸ A'cxni' talaktzi'lh María ē José, talī'a'cnīlh ē ixtzi' huanilh:

—Quinka'hua'cha, ¿tū ixpālacata quilātlahuani'nī'ta'uj chuntza'? Quit ē mintāta' iclīpuhuamā'na'uj ē icmiuj iccāputzayān.

⁴⁹ Jesús cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata quilāputzayāuj? ¿Ē jā ca'tziyā'tit ixlacasqui'nca na'ictahuī'la na ixchic quinTāta' Dios?

⁵⁰ Xlaca'n jā taca'tzilh tū huanicu'tun.

⁵¹ Palaj tunca xla' cātā'taspi'tli nac Nazaret ē cākexmatni'lh. Ixtzi' lhūhua' ixlacapāstaca ixlīpō'ktu huā'mā' ē māqui'kō'lh na ixlīstacna'. ⁵² Jesús I'stacamā'lh ē ā'chulā' ixka'lhīmā'lh talacapāstacni'. Nā tze ixuanī't na ixlacatīn Dios ē na ixlacatīnca'n tachi'xcuuhī't.

3

Juan Mā'kpaxīni' ixa'kchihuīna'n nac cā'tzaya'nca ti'ya't

Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28

¹ Ixlīlakacāujquitzis cā'ta ixuī'lh ligobrador Tiberio ē Poncio Pilato gobernador ixuanī't nac Judea. Herodes gobernador ixuanī't nac Galilea, ē ixtā'tin Felipe gobernador ixuanī't nac Iturea ē nac Tracōnīte, ē Lisaniās gobernador ixuanī't nac Abilīnīa. ² Anás ē Caifás xamāpa'ksīni'nī'n pālejni' ixtahuani't. A'cxni' ixlīpō'ktuca'n ixtamāpa'ksīni'mā'nalh, a'cxni' Dios tā'chihuīna'lh Juan ixka'hua'cha Zacarías tī ixuī'lh nac cā'tzaya'nca ti'ya't. ³ Juan a'lh na ixquilhtūn ka'tla' xcān Jordān. Cāhuanilh tachi'xcuuhī't ixtalakpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n ē ixta'a'kpaxli nacāmā'tza'nkēna'ni'can ixcountaca'n. ⁴ Huā'mā' a'kspulalh chī ixtzo'knunī't tzamā' ixa'kchihuīna' Dios tī ixuanīcan Isaiās. Chuntza' tzo'kli: A'ntza' jā cā'tzaya'nca ti'ya't, nakexmatcan catīhuā'lh tī palha' nachihuīna'n ē nahuan:

“Cacāxtlahua'tit tej ixpālacata mimā'lh Māpa'ksīni'. Camālakstu'ntit tej.

⁵ Ixlīpō'ktu jā jā cāxtim natatzumana'n ē pūsa'nan nahuankō'.

Jā lhka'hui'li' tej lacatza'j nala.

Jā jā lakaxtim, lakaxtim nahuan.

⁶ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuuhī't natalaktzi'n tī Dios macamilh Makapūtaxtūnu'.”

⁷ A'cxni' lhūhua' tachi'xcuui't tataxtulh ixpālacata Juan nacāmā'kpaixī, xla' cālacaquihñilh ē cāhuanilh:

—¡Hui'xina'n tlaha'pā'na'ntit a'ktu' milacanca'n! ¿Tīchu cāhuanin natzā'la'ni'yā'tit ixtasītzī' Dios tū mimā'lh? ⁸ Catlahua'tit tū tze; nalītasu'yu palh ixlicāna' lakpalīni'ta'ntit mintalacapāstacni'ca'n. Jā catihuantit mē'cstuca'n: “Quina'n ī'xū'nātā'natna' Abraham. Ū'tza' iclīpāhuanāuj ē jā icjicuanī'yāuj ixtasītzī' Dios.” Jā chuntza' ixua'ntit. Quit iccāhuanīyān Dios tze nacālakpalī huā'mā' chihuixni' ē natahuan ī'xū'nātā'natna' Abraham. ⁹ Hua'chi xacacani'ttza' ā'chaj ē natzucucan natancā'can qui'hui'. Catūhuālh qui'hui' tū jā māsā' ixtahua'ca't xatze, ū'tza' natancā'can ē nalhcuyucan.

¹⁰ Tachi'xcuui't takelhasqui'nilh:

¿Tū na'ictlahuayāuj?

¹¹ Juan cākelhtīlh:

—Tī ka'lhī a'ktu' ixcamisa camaxqui'lh a'ktin tī jā tū ka'lhī. Tī ka'lhī ixlihua' catā'hua'lh tī jā tū ka'lhī.

¹² Nā tamilh mātā'jīni'nī'n nata'a'kpaxa ē takelhasqui'nilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿tū na'ictlahuāuj quina'n?

¹³ Juan cākelhtīlh:

—Nasqui'nā'tit xmān tū ixtapalh lixokot.

¹⁴ Soldados nā takelhasqui'nilh:

—Ē quina'n ¿tū ixlacasqui'nca na'ictlahuayāuj?

Cākelhtīlh:

—Jā tilīmālacsu'yu'yā'tit tū jā ixlicāna' ē jā tilitucsu'nā'tit naka'lhā'na'nā'tit. Calīpāxuhua'tit mintatljajca'n.

¹⁵ Tachi'xcuui't ixtaca'tzīcu'tun ixpālacata Juan. Xlaca'n ixtapuhua'ā'nalh palhāsā' Juan, ū'tza' Cristo tī Dios lacsacni't. ¹⁶ Juan cāhuanilh:

—Ixlicāna' quit iccālīmā'kpaixīyān xcān. Tī namin, xla' makapitzīn hui'xina'n nacātalīmā'kpaixīyān Espīritu Santo ē ā'makapitzīn macscut. Xla' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. Quit jāla icmālakchā'nī chī xla'. Quit jā minī'ni' na'ixcutni' ixlikechī'can ixcacchi'. ¹⁷ Xla' chuntza' chī tī ka'lhī ixpūmālakosūn na ixmacan nalacsu'nu trigo tū tlahuacan harina. Nasaca trigo ē namāqui' nahua' ē paja nalhcuyu nac macscut tū jā mixa.

¹⁸ Chuntza' cāhuanilh Juan xatze tachihuīn ē nā cāmālacpuhanīlh tachi'xcuui't. ¹⁹ Nā lacaquihñilh gobernador Herodes ixpālacata Herodías tī ixpuscāt ixuani't ixtā'tin Felipe. Herodes ixka'lhī hua'chi ixpuscāt. Nā lacaquihñilh ixpālacata lhūhua' tū tlhualh tū jā tze. ²⁰ Ū'tza' Herodes līsītzī'lh ē ā'chulā' tlhualh ē Juan mānūca nac pūlāchī'n.

Jesús a'kpaxli

Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11

²¹ A'cxni' Juan ixmā'kpaixīni'n, nā Jesús milh na'a'kpaxa. Lihuan ixorarlīmā'lh, a'kapūn talaqui'lh ²² ē mincha' Espīritu Santo. Tasu'yulh hua'chi lakatin tantzasnān ixuyjmā'lh na ixlactza'j Jesús ē kexmatca a'ktin tachihuīn tū huanli:

—Hui'x qui'Ska'ta' ē icpāxqui'yān. Hui'x quimaxqui'ya' tapāxuhuān.

Ixnapapana' Jesucristo

Mt. 1:1-17

²³ A'cxni' Jesús tzuculh tlaha' ixtascujūt, ixka'lhī chī pu'xamacāuj cā'ta. Huā'tzā' tatzō'kni' ixnapapana' Jesús. Ixpuhuancan Jesús ixka'hua'cha José. José ixka'hua'cha ixuani't Elí ²⁴ tī ixka'hua'cha Matat tī ixka'hua'cha Leví. Leví ixka'hua'cha ixuani't Melqui tī ixka'hua'cha Jana tī ixka'hua'cha José.

25 José ixka'hua'cha ixuanit Matatías ti ixka'hua'cha Amós ti ixka'hua'cha Nahum ti ixka'hua'cha Esli ti ixka'hua'cha Nagai. 26 Nagai ixka'hua'cha ixuanit Maat ti ixka'hua'cha Matatías ti ixka'hua'cha Semei ti ixka'hua'cha José ti ixka'hua'cha Judá. 27 Judá ixka'hua'cha ixuanit Joana ti ixka'hua'cha Resa ti ixka'hua'cha Zorobabel ti ixka'hua'cha Salatiel ti ixka'hua'cha Neri. 28 Neri ixka'hua'cha ixuanit Melqui ti ixka'hua'cha Adi ti ixka'hua'cha Cosam ti ixka'hua'cha Elmodam ti ixka'hua'cha Er. 29 Er ixka'hua'cha ixuanit Josué ti ixka'hua'cha Eliezer ti ixka'hua'cha Jorim ti ixka'hua'cha Matat. 30 Matat ixka'hua'cha ixuanit Leví ti ixka'hua'cha Simeón ti ixka'hua'cha Judá ti ixka'hua'cha José ti ixka'hua'cha Jonán ti ixka'hua'cha Eliaquim. 31 Eliaquim ixka'hua'cha ixuanit Melea ti ixka'hua'cha Mainán ti ixka'hua'cha Matata ti ixka'hua'cha Natán. 32 Natán ixka'hua'cha ixuanit David ti ixka'hua'cha Isaí ti ixka'hua'cha Obed ti ixka'hua'cha Booz ti ixka'hua'cha Salmón ti ixka'hua'cha Naasón. 33 Naasón ixka'hua'cha ixuanit Aminadab ti ixka'hua'cha Aram ti ixka'hua'cha Esrom ti ixka'hua'cha Fares ti ixka'hua'cha Judá. 34 Judá ixka'hua'cha ixuanit Jacob ti ixka'hua'cha Isaac ti ixka'hua'cha Abraham ti ixka'hua'cha Taré ti ixka'hua'cha Nacor. 35 Nacor ixka'hua'cha ixuanit Serug ti ixka'hua'cha Ragau ti ixka'hua'cha Peleg ti ixka'hua'cha Heber ti ixka'hua'cha Sala. 36 Sala ixka'hua'cha ixuanit Cainán ti ixka'hua'cha Arfaxad ti ixka'hua'cha Sem ti ixka'hua'cha Noé ti ixka'hua'cha Lamec. 37 Lamec ixka'hua'cha ixuanit Matusalén ti ixka'hua'cha Enoc ti ixka'hua'cha Jared ti ixka'hua'cha Mahalaleel ti ixka'hua'cha Cainán. 38 Cainán ixka'hua'cha ixuanit Enós ti ixka'hua'cha Set ti ixka'hua'cha Adán ti ixka'hua'cha Dios.

4

Skāhuī'ni' ixlilaktzī'ncu'tun Jesús Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13

1 Ixlistacna' Jesús ixlitzuma Espiritu Santo ē taspitli na ixquilhtūn nac xcān Jordán. Espiritu Santo lē'lh nac cā'tzaya'nca ti'ya't. 2 A'ntza' ixuī'lh tu'pu'xam quilhtamacuj. Milh skāhuī'ni' nalilaktzī'n palh tzē ixa'kskāhuī'lh Jesús. Jesús jā huā'yalh a'klhūhua' quilhtamacuj ē ixtzi'ncsmā'lh'tza'. 3 Palaj tunca huanilh skāhuī'ni':

—Palh hui'x i'Ska'ta' Dios, camāpa'ksi' tzamā' chihuix pāntzīn cahuanli.

4 Jesús kelhtīlh:

—Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Jā xmān pāntzīn catīllatamā'lh chā'tin chi'xcu' huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj.

Ā'chulā' cuenta natlahuacan ixtachihuīn Dios.

5 Palaj tunca skāhuī'ni' lē'lh Jesús a'ktin nac sipej tālhmā'n. A'ntza' xamaktin māsu'yuni'kō'lh ixlipō'ktu cā'quilhtamacuj. 6 Huanilh:

—Na'icmaxquī'yān ixlipō'ktu huā'mā' ē namāpa'ksīya'. Pō'ktu quila' ē nā tzē na'icmaxquī' catīxcuahuālh. 7 Palh hui'x naquintatzokostani'ya' ē naquilaktaquilhpūtaya', na'icmaxquī'kō'yān ixlipō'ktu huā'mā' ē mila' nahuan.

8 Jesús kelhtīlh:

—Catapānu', Skāhuī'ni'. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Natatzokostani'ya' ē nalaktaquilhpūtaya' miMāpa'ksīni' Dios ē natlahua'ya' xmān tū xla' lacasquī'n.

9 Ā'līstān skāhuī'ni' lē'lh nac cā'lacchicni' Jerusalén ē yāhualh na ixa'kspūn xaka'tla' templo. Huanilh:

—Palh hui'x i'Ska'ta' Dios, catamakahuasyujti nac ti'ya't. 10 Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Dios nacāmāpa'ksi ixángeles natamaktaka'lhān.

¹¹ Natamā'kaquī'yān ē chuntza' nūn kentin mintujan catitakāhuī'lh nac chihuix.

¹² Jesús kelhtilh:

—Nā chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Jā tililaktzī'na' miMāpa'ksīni' Dios.

¹³ Skāhuī'ni' jātza' maclani'lh chī nalilaktzī'n Jesús ē tapānūlh puntzuna'.

Jesús tzuculh a'kchihuīna'n nac estado Galilea

Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15

¹⁴ Jesús taspī'tli nac Galilea ē ixka'lhī ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo. Calhāxcuahuālh nac estado Galilea ixlīchihuīna'mā'ca ixpālacata tū tlahualh Jesús. ¹⁵ Ixcāmāsu'yuni'mā'lh na ixtemploca'n israelitas ē ixlīpō'ktuca'n ixtalakachi'xcuhuī'mā'nalh.

Jesús taspī'tli nac Nazaret

Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6

¹⁶ Palaj tunca Jesús taspī'tli nac cā'lacchicni' tū huanican Nazaret jā i'stacnī't. Tanūlh nac templo a'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan chī ixlīsmānicānī't. Tāyalh nalīkelhtahua'ka ixtachihuīn Dios. ¹⁷ Maxquī'ca tū tzo'kli profeta Isaías. A'cxni' mālakapitzilh, maclalh jā ixtatzo'kni':

¹⁸ IxEspīritu Māpa'ksīni' quintā'huī'lh ixpālacata quilacsacnī't na'iccāmāca'tzīnī xatzet tachihuīn lacxcamanīnī'n.

Nā quimacamilh na'iccāmāko'xamāka'tlī' tī talīpuhuan ē na'iccāmāxtu tī cāchī'canī't.

Icmilh na'iccāmālacahuānī lakatzī'nī'n ē na'iccāmaktāya tī tapātīni'mā'nalh.

¹⁹ Nā quimacamilh na'iccāmāsu'yuni'yān ixquilhtamacuj Māpa'ksīni'.

²⁰ A'cxni' Jesús mālakachahuālh libro, maxquī'lh chā'tin tī ixmaktaka'lh mā'lh templo ē tahuī'lh. ²¹ Ixlīpō'ktuca'n nac templo ixtalaktzī'mā'nalh, ē xla' tzuculh chihuīna'n ē huanlī:

—Chuhua'j huā'mā' quilhtamacuj mākentaxtūcanī't na milacatīnca'n tzamā' tū kexpa'titcus.

²² Ixlīpō'ktuca'n tahuānli tze Jesús ē talī'a'cnīlh ixtachihuīn tžehuanī't tū cāhuanilh. Ixtalāhuanimā'nalh:

—ĴĒ jā ū'tza' ixka'hua'cha José?

²³ Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' naquilāhuaniyāuj huā'mā' tachihuīn: “Hui'x doctor ē pūla namā'tzeyīca'na' milimān.” Nā naquilāhuaniyāuj: “Chuhua'j catlahua' huā'tzā' na minti'ya't chuntza' chī quincātahuanin tlahuanī'ta' nac Capernaum.”

²⁴ Chihuīna'mpāl ē cāhuanilh:

—Ixlicāna' iccāhuaniyān nūn tī chā'tin a'kchihuīna' tī nalaktzī'ncu'tuncan na ixcā'lacchicni' jā stacli. ²⁵ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Lhūhua' ixtahuī'lāna'lh tī nīmaka'ncanī't nac paīs Israel a'cxni' ixlātlā'huan Elías ē a'cxni' a'ktu'tun cā'ta ā'i'tāt jā lalh xcān. Calhāxcuahuālh ixtzi'ncsnīmā'ca. ²⁶ Dios jā cālmacā'lh Elías jā tī chā'tin tī nīmaka'ncanī't xalanī'n nac Israel. Lakmacā'nca chā'tin xamini' nac Sarepta tū ixlacatzuna'j cā'lacchicni' Sidón. ²⁷ Nā chuntza' ixa'nān nac Israel lhūhua' tī ixtapātīnīmā'nalh ta'jatāt tū makamasa quinquīntca'n ē a'cxni' ixui'lacha' a'kchihuīna' Eliseo. Jā tī chā'tin xlaca'n mātzeyīca, xmān Naamán tī chā'tin xamini' nac Siria.

²⁸ A'cxni' taxemtatī huā'mā' tachihuīn, ixlīpō'ktuca'n tī ixtatanūmā'nalh nac templo tasitzī'lh. ²⁹ Tatā'kaquī'lh ē tatamacxtulh Jesús nac cā'lacchicni'. Talē'lh hasta na ixa'cpūn sipej nac cā'lacchicni' natamacā'n makjū. ³⁰ Jesús tētaxtulh ixpu'nanca'n ē a'lh.

Chā'tin chi'xcu' tī ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'

Mr. 1:21-28

³¹ Palaj tunca Jesús a'lh nac Capernaum xala' nac estado Galilea. Ixcāmāsu'yuni'mā'lh tachi'xcuhuī't a'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan.

³² Tali'a'cnīlh chī ixcāmāsu'yuni'mā'lh ixpālacata ixlīchihuīna'mā'lh limāpa'ksīn.

³³ Ixui'lh nac templo chā'tin chi'xcu' tī ixchi'pani't jā tzeyā ū'ni'. Ta'salh ē huanli:

³⁴ —Jesús xala' nac Nazaret, ¿tū ixpālacata quilālakmiuj? ¿Ē ū'tza' lita't naquilāmālacspūtūyāuj? Quit iclakapasān. Hui'x ixla' Dios ē xata-sicua'lanātlahua hui'x.

³⁵ Jesús lacaquilhnīlh jā tzeyā ū'ni' ē huanilh:

—¡Caquilhca'csla! ¡Camakxtekti huā'mā' chi'xcu'!

Jā tzeyā ū'ni' māyujūlh chi'xcu' na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't ē makxtekli chi'xcu'. Jā tū lani'lh. ³⁶ Ixlīpō'ktuca'n tali'a'cnīlh ē talāhuanilh:

—¿Tuchūyā tachihuīn tzamā'? ¡Huā'mā' chi'xcu' lichihuīna'n limāpa'ksīn ē cāmāxtulh jā tzeyā ū'nī'n!

³⁷ Calhāxcuhuālh na ixlacatzuna'j nac Capernaum talīchihuīna'nli Jesús.

Jesús mātzeyīlh ixpuhuiti' Simón Pedro

Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31

³⁸ A'cxni' Jesús taxtulh nac templo, a'lh ē tanūlh na ixchic Simón. Ixpuhuiti' Simón ixmacscutlamā'lh ē huanīca Jesús camātzeyīlh. ³⁹ Jesús taquilhpūtalh jā ixmā'lh ē lacaquilhnīlh ta'jatāt ē tapānūni'lh chī ixmacscutla. Xamaktin tā'kaquī'lh puscāt ē tzuculh cāmāhuī'.

Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlān'

Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34

⁴⁰ A'cxni' ixtā'cnūmā'lh tza' chi'chini', ixlīpō'ktuca'n tī ixtata'jatatla kempālhūhua' ta'jatāt cālīmini'ca Jesús. Cāmacaxa'malh ē cāmātzeyīlh.

⁴¹ Lhūhua' tī ixtaka'lhī jā tzeyā ū'nī'n ē cāmātzeyīlh. A'cxni' jā tzeyā ū'nī'n cāmāxtuni'lh na ixlīstacna'ca'n, tahuanilh:

—Hui'x ī'Ska'ta' Dios.

Jesús cālacaquilhnīlh jā tzeyā ū'nī'n ē jā cāmāxtekli natachihuīna'n ixpālacata xlaca'n taca'tzīlh ū'tza' Cristo tī Dios lacsacnī't.

Jesús a'kchihuīna'nli nac estado Galilea

Mr. 1:35-39

⁴² A'cxni' xkakalh, Jesús taxtulh nac cā'lacchicni' ē a'lh jā jā tī ixa'nān. Tachi'xcuhuī't ixtaputzamā'nalh ē tamaclalh jā ixui'lh. Jā ixtamakxtekcū'tun ca'a'lh makat. ⁴³ Jesús cāhuanilh:

—Ixlacasqui'nca na'iccāmāsu'yuni' xatze tachihuīn ā'makapitzīn xalanī'n ā'lacatin cā'lacchicni'. Na'iccāmāsu'yuni' chī Dios māpa'ksī. Ū'tza' quilīmacamilh.

⁴⁴ Chuntza' ixcāmāsu'yuni'tēlha Jesús nac templos xalanī'n nac Galilea.

5

Lhūhua' squi'ti' cāchi'paca

Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20

¹ Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Jesús ixui'lh na ixquilhtūn lago ixtacahuīni' Genesaret. Lhūhua' tachi'xcuhuī't tamilh ē ixtalālacxquitimā'nalhtza' ixpālacata natalaktalacatzuna'jī Jesús.

Ixtakexmatcu'tun ixtachihuīn Dios. ² Jesús cālaktzī'lh a'ktu' barcos na ixquilhtūn lago ē jā tī chā'tin ixpūtojōma'lh. Ixtēcu'ca'n ixta'a'nī't ixtache'kē' xaka'tla' ixpūtanca'n tū pūchi'pacan squi'ti'. ³ Palaj tunca Jesús tahua'ca'lh

a'ktin nac barco tū i'xla' Simón ē huanli camātampūxtuca macsti'na'j nac ixquilhtūn. Palaj tunca Jesús tahuī'lh nac barco ē a'ntza' tzuculh cāmāsu'yuni' tachi'xcu'huī't.

⁴ A'cxni' cāmāsu'yuni'kō'lh, huanilh Simón:

—Calī'pi huā'mā' barco jā pūlh mā'n ē camojō'tit mimpūtayanca'n napūchi'payā'tit squī'ti'.

⁵ Simón kelhtilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', tintascactza' icmojōmā'nauj ē jā tū icchi'panī'tauj. Masqui chuntza', palh hui'x quilāhuaniyāuj na'icmojōpalayāuj quimpūtayanca'n.

⁶ A'cxni' tatlahualh chuntza', lhūhua' squī'ti' talaknūcha' nac pūtayan ē ixtaxti'tmā'lh'tza'. ⁷ Palaj tunca tamacahuani'lh ixtā'chi'panani'n squī'ti' a'ktin nac barco natamin natamaktāyana'n. Squī'ti' litatzumalh a'ktu' barco hasta ixtatā'ctzicu'tuntza'.

⁸ A'cxni' Simón Pedro laktzī'lh, tatzokostani'lh Jesús ē huanilh:

—Māpa'ksīni', caquintapānū'ni' xpālacata quit jā tzeza chi'xcu'.

⁹ Chuntza' huanilh xpālacata Simón ē ixlīpō'ktuca'n tī ixtatā'chi'pamā'nalh squī'ti' talī'a'cnīlh xpālacata lhūhua' squī'ti' tū tachi'palh. ¹⁰ Nā Jacobo ē Juan tī ixka'hua'chan Zebedeo ē tī ixtā'chi'panani'n squī'ti' Simón nā xla'ca'n tajicua'ni. Jesús huanilh Simón:

—Jā cajicua'nti. Chī mintascujūt ixuanī't milīchi'pana' squī'ti', chuhua'j mintascujūt nahuan nacāmā'a'ka'ī'ni'ya' tachi'xcu'huī't ixtachi'huīn Dios.

¹¹ A'cxni' tachā'lh barcos nac ti'ya't, palaj tunca ta'a'kxtekmaka'lh ixbarcoca'n ē tastālani'lh Jesús.

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ixmasni'mā'lh ixquīntī

Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45

¹² A'cxni' Jesús ixuī'lh nac cā'lacchicni', lakchā'lh chā'tin chi'xcu' tī ixka'lhī ta'jatāt tū māmāsi quinquīntca'n ē tū huanican lepra. A'cxni' ta'jatatlani' laktzī'lh Jesús, tatzokostani'lh ē huanilh:

—Māpa'ksīni', palh hui'x lacasqui'na', tzē naquīmātzeyī'ya'.

¹³ Palaj tunca Jesús xa'malh ē huanilh:

—Chuntza' quit iclacasqui'n. Catzeza'nti.

A'cxni' huanli huā'mā', tapānūni'lh ixta'jatāt tzamā' chi'xcu'. ¹⁴ Palaj tunca Jesús māpa'ksīlh jā tī chā'tin catihuanilh. Huanilh:

—Xmān calakpi xpāleja'ca'n israelitas ē camāsu'yu'ni' mimacni'. Xla' nalak-tzī'n palh tzevani'ta'tza'. Nalīlakatāyana'n chuntza' chī māpa'ksīni'lh Moisés. Chuntza' nataca'tzi tachi'xcu'huī't tzevani'ta'tza'.

¹⁵ Masqui Jesús huanilh jā tī chā'tin ixuanilh, ā'chulā' calhāxcu'huālh tachi'xcu'huī't takexmatli xpālacata Jesús. Līlhūhua' ixtatakēstoka natakex-mata ē xpālacata iccāmātzeyīni'ca ixta'jatata'n. ¹⁶ Jesús tamakatīlh ē a'lh ā'lacatin jā jā tī ixa'nac ē a'ntza' tlahualh ixoración.

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī i'xcahuī'huani'ntī

Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12

¹⁷ Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Jesús ixmāsu'yumā'lh ē ixtakexma-tui'lāna'lh ā'makapitzīn fariseos ē tī xamākelhtahua'kē'ni'ni'n līmāpa'ksīn. Ix-tamini'ta'ncha' xalani'n nac Jerusalén ē lhūhua' cā'lacchicni' xalani'n nac Galilea ē Judea. Ixtasu'yu ixlīti'huī'qui Dios xpālacata Jesús iccāmātzeyīmā'lh ta'jatatlani'n.

¹⁸ Palaj tunca a'cxni' tachā'lh tachi'xcu'huī't ē talīmīlh nac talajni' chā'tin ta'jatatlani' tī i'xcahuī'huani'ntī. Ixtamānūcu'tun xpūchakān chic natamāpī'

na ixlacatīn Jesús. ¹⁹ Lhūhua' ixtahuanī't tachi'xcuhūi't ē jāla ixtatanū nac chic. Ū'tza' talīthua'ca'lh ixa'kstīn nac chic ē ta'a'kstīxua'kli chic. A'ntza' talacmānūlh ixtalajni' ta'jatatlani' na ixpu'nanca'n tachi'xcuhūi't hasta na ixlacapūn Jesús.

²⁰ A'cxni' Jesús laktzī'lh chī ixta'a'ka'ī', xla' huanilh ta'jatatlani':

—Iccāmātza'nkēna'ni'yān ixlipō'ktu mincuenta.

²¹ Palaj tunca fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn xlaca'n tatzuculh tapuhuan: “¿Tichūyā chī'xcu' tī mālakchā'nimā'lh Dios? Nūn chā'tin tzē naquincāmātza'nkēna'ni'yān quincuentaca'n, xmān Dios.”

²² Jesús ixca'tzī chī ixtapuhua'ā'nalh ē cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata puhua'nā'tit chuntza' na mīlīstacna'ca'n? ²³ Icuanihlitza' ta'jatatlani': “Iccāmātza'nkēna'ni'yān ixlipō'ktu mincuenta.” Jā tū tasu'yu masqui mātza'nkēna'ni'catza'. Palh xa'icuanilh: “Catā'kaqui' ē casmī'li' mīntalajni' ē catlā'hua'nti”, chuntza' nalītasu'yu palh ixlīcāna' tzeyanli.

²⁴ Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n. Chuhua'j na'iccālimāsu'yuni'yān chī icka'lhī līmāpa'ksīn huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē tzē na'iccāmātza'nkēna'ni' ixcuentaca'n tachi'xcuhūi't.

Palaj tunca huanilh chī'xcu' tī ī'xcuhūi'huananī't:

—Icuaniyān, catā'kaqui' ē casmī'li' mīntalajni' ē capit na minchic.

²⁵ Xamaktin tā'kaqui'lh ta'jatatlani' na ixlacatīnca'n ē sacli ixtalajni' ē a'lh na ixchic. Makapāxuhūēlha Dios.

²⁶ Ixlipō'ktuca'n talī'a'cnīlh ē tamakapāxuhūlh Dios. Nā tajicua'nli ē tahuanli:

—Huā'mā' quilhtamacuj laktzī'nī'tauj ka'tla' li'a'cnīn.

Leví tzuculh stālani' Jesús

Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17

²⁷ Ā'līstān Jesús taxtulh ē laktzī'lh chā'tin mātā'jīni'. Ixtacuhūni' Levī ē ixuī'lh jā ixmātā'jīni'ncan. Huanica:

—Caquistāla'ni'.

²⁸ Palaj tunca tāyalh ē makxtekkō'lh ē stālani'lh Jesús.

²⁹ Ā'līstān Levī tlhualh a'ktin ka'tla' cā'tani' na ixchic nalakachi'xcuhūi' Jesús. Lhūhua' mātā'jīni'nī'n ē ā'makapitzīn chī'xcuhūi'n ixtatā'huā'yamā'nalh.

³⁰ Palaj tunca fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tapuhuanli jā tze tū tlhualh Jesús. Tatzuculh tatā'chihuīna'n ī'scujnu'nī'n Jesús ē tahuanilh:

—¿Tū ixpālacata tā'huā'yanā'tit mātā'jīni'nī'n ē tī jā tzeya chī'xcuhūi'n?

³¹ Jesús cākelhtīl:

—Xlaca'n tī jā tata'jatatla, jā tamaclacasqui'n doctor. Xmān tī tata'jatatla tamaclacasqui'n. ³² Quit jā icmilh iccāputza tī tapuhuan xlaca'n lactze. Icmilh iccāputza tachi'xcuhūi't tī taca'tzī jā lactze xlaca'n ē chuntza' natalakpali ixtalacapāstacni'ca'n.

Kelhasqui'nīca Jesús tū ixpālacata jāla talīhuā'yalh

Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22

³³ Palaj tunca xlaca'n takelhasqui'nīlh Jesús:

—Tī tastālani'lh Juan, jā tahuā'yan a'cxni' tatlahua ixoracionca'n. Nā chuntza' fariseos. Mīscujnu'nī'n pō'ktu quilhtamacuj tahuā'yan ē tako'tnūn. ¿Tū ixpālacata?

³⁴ Jesús cākelhtīl:

—¿Ē chā jā catitahuā'yalh tī cā'invitarlīca jā tamakaxtokmā'ca? Līhuan cātā'lahuī'lhcus squi'nīni', natahuā'yan. ³⁵ Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nalē'ncan squi'nīni' ē a'cxni' jātza' catitahuā'yancu'tunli ixamigos. (A'cxni' Jesús cāhuanilh huā'mā', ixa'cstu ixlīchihuīna'mā'ca.)

³⁶ Nā chuntza' cāhuanilh tū līca'tzīni'can:

—Jā tī chā'tin nasita xasāsti' lu'xu' nalīactza'pa' tū xamasni'. Palh chuntza' ixtlahuaca jātza' tze catihuanli xasāsti' lu'xu' ē xamasni' ā'chulā' nataxtī'ta. ³⁷ Xaxcān uva tū jāna'j xcu'ta jā tī chā'tin catipūmojōlh xamasni' ixko'xka' purecu'. Namojōcan nac xasāsti' ko'xka' ē chuntza' a'cxni' naxcu'tan, jā catipankli ko'xka'. Chuntza' jā pāxcat catilalh ko'xka' ē jā catitaxtuni'lh xaxcān uva. ³⁸ Ū'tza' nalīmojōcan xasāsti' xaxcān uva nac xasāsti' ko'xka' ē a'cxni' naxcu'tan xaxcān uva, ko'xka' nataxta'nca ē jā catitaxtī'tli. ³⁹ Nā chuntza' xaxcān uva tū makāstza' xcu'tanī't, ā'chulā' canī ē jā xasāsti'. Tī nahua' xaxcu'ta jātza' catihua'cu'tunli xasāsti'. Nahuan: “Ā'chulā' tze xaxcu'ta.”

6

Scujnu'nī'n tatē'ī'lh tza'ktza' a'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan

Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28

¹ A'ktin quilhtamacuj tū ixpūjaxcan a'cxni' Jesús ixtalatlā'huan nac cā'tacuxtū ē ī'scujnu'nī'n tatē'ī'lh pātu'yūn tza'ktza'. Palaj tunca tapa'sli ē tahua'lh.

² Makapitzīn fariseos cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata scujpā'na'ntit huā'mā' quilhtamacuj tū pūjaxcan? Jā minī'ni'.

³ Jesús cākelhtīlh:

—¿Ē jā likelhtahua'kanī'ta'ntit tū tlhualh David a'ktin quilhtamacuj? Xla' ē tī ixtatā'a'mā'nalh ixtatzi'ncsmā'nalh. ⁴ Tanūlh na ixchic Dios ē tayalh pāntzīn tū ixlilakatāyacanī't Dios. Hua'lh ē cātā'hua'lh tū ixtatā'a'mā'nalh, masqui jā minī'ni' nahua' catīhuālh chī'xcu', xmān pālej.

⁵ Nā cāhuanilh:

—Quit Chī'xcu' xala' Tālh mā'n ē tzē na'icmāpa'ksīni' tū natlahuacan a'cxni' tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan.

Chī'xcu' tī macascahuahua ixuanī't

Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6

⁶ A'ktin quilhtamacuj huampala tū pūjaxcan a'cxni' Jesús tanūlh na ixtemploca'n israelitas ē tzuculh māsu'yu. Ixu'ī'lh a'ntza' chā'tin chī'xcu' tī ixmacascācni't. ⁷ Xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtamaktaka'lh mā'nalh Jesús palh ixmātzeyīni'lh huā'mā' quilhtamacuj tū pūjaxcan. Chuntza' tzē ixtalīmālacsu'yulh. ⁸ Xla' ca'tzīlh tū ixtapuhuan ē huanilh chī'xcu' tī ixmacascācni't:

—Catāqui' ē catāya' na quilacpu'na'i'tātca'n.

Chī'xcu' tāqui'lh ē tāyalh a'ntza'. ⁹ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Na'icākelhasqui'nīyān catūhuālh. ¿Tū ā'chulā' minī'ni' na'ictlahua tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan? ¿Ē na'ictlahua tū tze o tū jā tze? ¿Ē na'icmakapūtaxtū chī'xcu' o na'icmaktī ixlīstacna'?

¹⁰ Palaj tunca Jesús cālaktzī'lh ixlīpō'ktuca'n tī ixtalītamacsti'li'nī't ē huanilh chī'xcu':

—Castu'ncti mimacan.

Chī'xcu' stu'ncti ixmacan ē tzetza' ixuanī't. ¹¹ Xlaca'n tasītzī'lh ē tatzuculh talālītā'chihuīna'n tū natatlahuani' Jesús.

Jesús cālacsacli kelhacājtu' apóstoles

Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19

¹² Tzamā' quilhtamacuj Jesús a'lh a'ktin nac sipej na'orarlī. Pō'ktu tzi'sa ixorarlīmā'lh. ¹³ Ixlīlakalī cāta'sani'lh ī'scujnu'nī'n ē cālacsacli kelhacājtu' ē cāmāpācuhiūlh apóstoles. ¹⁴ Xlaca'n cāhuanican Simón tī ixlī'a'ktu' ixtacuhiūni'

Pedro ē Andrés ī'stancu Simón ē Jacobo ē Juan ē Felipe ē Bartolomé ¹⁵ ē Mateo ē Tomás ē Jacobo ixka'hua'cha Alfeo ē Simón. Huā'mā' Simón ixtapa'ksīni' partido cananistas. ¹⁶ Ē Judas ixtā'tin Jacobo ē Judas Iscariote tī ā'līstān macamāstā'lh Jesús.

Jesús cāmāsu'yuni'lh lhūhua' tachi'xcuui't

Mt. 4:23-25

¹⁷ Jesús cātā'yujli xlaca'n nac sipej ē tā'tachokolh ī'scuju'nī'n jā pūsca'nan. Ixui'lh lhūhua' tachi'xcuui't calhāxcuui'lh nac Judea ē xalani'n nac Jerusalén ē xalani'n ixquilhtūn mar lacatzana'j jā ixuanican Tiro ē Sidón. Xlaca'n ixtachā'nī't natakexmata Jesús ixpālacata ixcāmātzeyīni'ca ixta'jatatca'n. ¹⁸ Tī ixtaka'lhī jā tzeya ū'ni' nā cāmātzeyīca xlaca'n. ¹⁹ Ixlipō'ktuca'n tachi'xcuui't ixtaxa'macu'tun Jesús ixpālacata xla' cālicu'chū'kō'lh ixlitli'hui'qui.

Tī tapāxuhua ē tī talīpuhuan

Mt. 5:1-12

²⁰ Palaj tunca Jesús cālaktzī'lh ī'scuju'nī'n ē cāhuanilh:

—Pāxuhua'yā'tit tī jā ka'tla' makca'tziyā'tit. Dios nacāmāpa'ksīyān.

²¹ Pāxuhua'yā'tit tī putzapā'na'ntit ixtalacasqui'nīn Dios. Xla' nacāmaktāyayān.

'Pāxuhua'yā'tit tī calhua'mpā'na'ntit chuhua'j. Ā'līstān napāxuhua'yā'tit jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

²² Napāxuhua'yā'tit a'cxni' tachi'xcuui't jā cātāktzī'ncu'tunān ē a'cxni' nacātāmāxtumli'yān quimpālacata quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Napāxuhua'yā'tit a'cxni' cātālakapalayān ē a'cxni' nacātālakmaka'nān ixpālacata natapuhuan jā tze hui'xina'n, ē ixlipō'ktu quimpālacata quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. ²³ Capāxuhua'tit ē caka'lhī'tit tapāxuhuan a'cxni' chuntza' napātini'nā'tit. Nac a'kapūn naka'lhī'yā'tit pō'ktu tū tze. Tī cātāmakapātīnīmā'n hui'xina'n, nā chuntza' ixnapapana'ca'n tamakapātīnīlh ixa'kchihuīna'nī'n Dios.

²⁴ 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n lacricuju' ixpālacata tlaha'tittza' mintapāxuhuanca'n.

²⁵ 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n tī lhūhua' ka'lhī'yā'tit chuhua'j ixpālacata nacāmakasputāni'.

'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n tī litzī'mpā'na'ntit chuhua'j. Ā'līstān mintalīpuhuā'tca'n nacāmakacalhuānān.

²⁶ 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n palh ixlipō'ktu talakachi'xcuui'yān. Makāstza' chuntza' ixnapapana'ca'n ixtatlahuani' a'kchihuīna'nī'n tī tahuānli tū jā ixlicāna'.

Cacāpāxqui'tit mintā'lāquiclhaktzi'ca'n

Mt. 5:38-48; 7:12

²⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Iccāhuaniyān hui'xina'n tī quilākexmatāuj: Cacāpāxqui'tit mintā'lāquiclhaktzi'ca'n ē nacāmaktāyayā'tit tī jā cālaktzī'ncu'tunān.

²⁸ Casqui'nī'tit Dios cacāsicua'lanātlahuālh tī cachīhuālh cātālīchihuīna'nān ē nacālī'orarīyā'tit ixpālacataca'n tī cātālakapalayān. ²⁹ Palh catīhuālh nalacala'sāni' na milacapin, natamāktēka' ā'lacapī kentin nalacala'sāni'. Palh catīhuālh namāmāktuyān minchamarra, camāxqui' masqui milu'xu'.

³⁰ Camāxqui' catīxcuui'lh tī squi'ni'yān ē palh catīhuālh namāmāktuyān tū

mila', jātza' tisqui'ni'ya'. ³¹ Chuntza' natlahua'ni'ya' ā'chā'tin chuntza' chī lacasqui'na' xla' natlahua'ni'yān hui'x.

³² Palh hui'xina'n xmān cāpāxqui'yā'tit tī tapāxqui'yān, zē tze ya chi'xcuhi'n hui'xina'n na ixlacatīn Dios? Tī jā tze nā chuntza' talāpāxqui'. ³³ Palh xmān cāmaktāyayā'tit tī tamaktāyayān hui'xina'n, zē tze ya chi'xcuhi'n hui'xina'n na ixlacatīn Dios? Lacxtim talāmaktāya tī jā tze. ³⁴ Palh xmān namāsācua'nī'yā'tit tī tzē nacāmāsācua'nī'palayān, zē tze ya chi'xcuhi'n hui'xina'n na ixlacatīn Dios? Tī jā tze nā tamāsācua'nī tī ixtā'chuntza'ca'n ixpālacata taca'tzī namāstā'pala. ³⁵ Hui'xina'n nacāpāxqui'yā'tit mintā'lāquiclhaktzī'ca'n ē nacāmaktāyayā'tit ē nacāmāsācua'nī'yā'tit ē jā catitupzalh tū nacātalixokonu'ni'yān. Chuntza' naka'lhī'yā'tit ka'tla' mintatla'jca'n nac a'kapūn ē nalitaxtuyā'tit ixlacstīn tī xala' tālhmān ē tī ka'tla'. Nā xla' cālakalhu'man tampi'lhīni'nīn ē tī jā tze. ³⁶ Cacālakalhu'mantit tachi'xcuhi't chuntza' chī minTāta'ca'n Dios nā cālakalhu'manān.

Jā ticāputzāna'ni'yā'tit ā'makapitzīn

Mt. 7:1-5

³⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Jā ticāputzāna'ni'yā'tit ā'makapitzīn ē Dios jā nacāputzāna'ni'yān. Jā timakapātīnīnā'tit ē Dios jā caticāmakapātīn hui'xina'n. Nalāmātza'nkēna'ni'yā'tit ē Dios nacāmātza'nkēna'ni'yān. ³⁸ Cacāmaxqui'tit ā'makapitzīn ē nā Dios nacāmaxqui'yān hui'xina'n. Xla' nacāmaxqui'yān chī tī tzej pūlhcāna'n ē nalacchiqui pūculhtila ē namātzuma hasta natakelhmaka'n ē namojō na mimurrallha'ca'n. Lacxtim chī hui'xina'n namaxqui'yā'tit ā'chā'tin, chuntza' Dios nacāmaxqui'yān.

³⁹ Jesús cāhuanilh huā'mā' tū līca'tzīni'can:

—Chā'tin lakatzī'n zē tzē napūlani' ixtā'lakatzī'n? zē jā catikostajōlh a'ktin nac lhu'cu'? ⁴⁰ Chā'tin tī kelhtahua'kamā'lhcus jāla mālakchā'nī ixmākelhtahua'kē'ni'. A'cxni' nasca'tkō', tzē namālakchā'nī.

⁴¹ zChī tzē nalīlaktzī'na' macstī'na'j pa'lhxtum na ixlakastapun mintā'tin palh tanūmā'lh hua'chi a'ktin qui'hui' na milakastapun? ⁴² Palh jā pūla namāxtuya' qui'hui' na milakastapun, jāla catimaxtuni' pa'lhxtum na ixlakastapun mintā'tin. ¡A'kskāhu'ni'na! Pūla camāxtu' xaka'tla' pa'lhxtum nā milakastapun ē chuntza' tzej nalaktzī'na' namāxtuya' macstī'na'j pa'lhxtum tū tanūmā'lh na ixlakastapun mintā'tin.

Qui'hui' līlakapascan ixtahua'ca't

Mt. 7:17-20; 12:34-35

⁴³ Jesús cāhuanipālh:

—Jā tū xatze qui'hui' tū namāstā' ixtahua'ca't tū jā tze. Pūlactin qui'hui' tū jā tze jāla namāstā' xatze ixtahua'ca't. ⁴⁴ Pūlactin qui'hui' līlakapascan ixtahua'ca't. Jāla pu'xcān higo nac lhtucu' qui'hui' ē jāla cāpu'xcān uvas cā'lhtucu'n. ⁴⁵ Tze nala tū nahuan tī tze ya chi'xcu' ixpālacata tze ixtalacāpāstacni'. Jā tze tū nahuan tī jā tze ya chi'xcu' ixpālacata jā tze ixtalacāpāstacni'. Chuntza' chī pō'ktu quilhtamacuj lacapāstaca, chuntza' nachihuā'n.

Kempātu' ixlitzucuni' chic

Mt. 7:24-27

⁴⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Palh quilāmāpācuhui'yāuj: “Māpa'ksīni'”, ztū ixpālacata jā tlhua'yā'tit tū quit iccālīmāpa'ksīyān? ⁴⁷ Tī namin naquinexmatni' ē natlahua tū quilīmāpa'ksīn, nā'iccāhuaniyān chī tasu'yu. ⁴⁸ Xla' litasu'yu hua'chi chā'tin

chi'xcu' tī yāhualh ixchic. Pūla ponknu'lh pūlh mā'n ē tzej yāhualh ixtantūn. A'cxni' stacli ka'tla' xcān, snū'n tahuī'lanī'lh chic. Ē jā lacachiquilh ixpālacata tzej ix yāhuacani't. ⁴⁹ Tī quinkexmatni' ē jā natlahua tū quilīmāpa'ksīn, ū'tza' lītasu'yu hua'chī chā'tin chi'xcu' tī yāhualh ixchic ē jā pūlh mā'n ponknu'lh. A'cxni' stacli ka'tla' xcān ē snū'n tahuī'lanī'lh chic, a'kāl'h ē mū'xtulh ē laclakō'lh.

7

Jesús mātzeyīlh ixtasācua' chā'tin capitán xala' nac Roma

Mt. 8:5-13

¹ A'cxni' Jesús cāmāsu'yuni'kō'lh tachi'xcuhuī't, a'lh nac Capernaum. ² A'ntza' ixuī'lh chā'tin capitán xala' nac Roma. Ixka'lhī chā'tin ixtasācua' tī laktza' ixpāxquī'. Ū'tza' ta'jatatlal hasta ixnī'cu'tumā'lh tza'.

³ A'cxni' capitán kexmatli lichihuīna'mā'ca Jesús, cāmacā'lh ā'makapitzīn māpa'ksīni'nī'n israelitas natahuani camilh ē camātzeyīlh ixtasācua'. ⁴ Xlaca'n talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē tatzuculh tahuani:

—Minī'ni' ixmaktāya' huā'mā' capitán ⁵ ixpālacata quincālakachi'xcuhuī'yān quina'n israelitas. Ū'tza' mātluhuī'nī'lh quintemploca'n.

⁶ Palaj tunca Jesús cātā'a'lh.

A'cxni' lacatzuna'jtza' ixta'a'mā'nancha' ixchic capitán, cāmacā'lh ā'makapitzīn amigos natahuani Jesús:

—Māpa'ksīni', jā catamakchuyi'. Hui'x ka'lhī'ya' līmāpa'ksīn ē jā minī'ni' natanū'ya' nac quinchic. ⁷ Ū'tza' iclīpuhuan palhāsā' jā minī'ni' chī icquīputzān. Xmān namāpa'ksī'ya' ē natzeyan quintasācua'. ⁸ Nā quit quintamāpa'ksī xalaka'tla' ē quit iccāmāpa'ksī quisoldados. A'cxni' na'icuanī chā'tin soldado ca'a'lh, xla' na'a'n. A'cxni' na'icuanī ā'chā'tin camilh, xla' namin. A'cxni' na'icuanī quintasācua' catlahualh catūhuālh, xla' natlahua tū icuanī.

⁹ A'cxni' Jesús kexmatli huā'mā' tachihuīn, lī'a'cnīlh ē cālaktalaksipi'tli tī ixtastālani'tēlha ē cāhuanihl:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Jā iclakapasa nūn chā'tin israelita tī quina'ka'ī'ni' chī huā'mā' chi'xcu'.

¹⁰ A'cxni' lacscujni'n ataspi'tli nac chic, talaktzī'lh ixtzeyani'ttza' tasācua'.

Jesús mālacastālancuanīlh ixka'hua'cha chā'tin tī nīmaka'ncani't

¹¹ Ā'līstān Jesús a'lh a'ktin nac cā'lacchicni' ixtacuhuīni' Naīn ē cātā'a'lh ī'scujnu'nī'n ē līlhūhua'. ¹² A'cxni' lacatzuna'jtza' ixta'a'mā'nalh nac cā'lacchicni' ē laktzī'lh ixlimimā'ca nīn namā'cnūcan. Ixtzī' ka'hua'cha tī ixnīni't tanīmaka'tza' ixuani't. Xmān chā'tin ixuani't ixka'hua'cha. Līlhūhua' xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' ixtatā'a'mā'nalh. ¹³ A'cxni' laktzī'lh tī tanīmaka'tza', Māpa'ksīni' lakalhu'manli ē huanilh:

—Jā cacalhua'nti.

¹⁴ Palaj tunca Jesús laktalacatzuna'jīlh ē xa'malh tū ixpūmā'lh. Tī ix-talē'mā'nalh tatāyalh. Jesús huanilh nīn:

—Ka'hua'cha, quit icuaniyān: ¡Catā'kaqui'!

¹⁵ Palaj tunca tā'xpāquī'lh ē tahuī'lh tī ixnīni'ttza' ē tzuculh chihuīna'n. Jesús macamaxquī'lh ixtzī'. ¹⁶ A'cxni' talaktzī'lh huā'mā', tachi'xcuhuī't tajicua'nkō'lh ē tatzuculh talakachi'xcuhuī' Dios ē tahuani:

—Tasu'yulh chā'tin ka'tla' a'kchihuīna' na quimpu'na'ī'tātca'n.

Nā tahuani:

—Dios quincālakalhu'manān.

17 Calhāxcuhuālh nac Judea ē ixlacatzuna'jāt'na', ixlīpō'ktu taca'tzilh tū tlahualh Jesús.

Ixlacscujnī'n Juan Mā'kpaxīni' talaka'lh Jesús
Mt. 11:2-19

18 I'scujnu'nī'n Juan tamāca'tzīnīlh tū ixtlahuamā'lh Jesús. Palaj tunca cāta'sani'lh chā'tu' I'scujnu'nī'n 19 ē cāmācā'lh natakelhasqui'nī Jesús palh ixlicāna' xla' Cristo tī namin o palh nataka'lhī ā'chā'tin. 20 Tzamā' chā'tu' ixlacscujnī'n Juan talakmilh Jesús ē tahuanihl:

—Juan Mā'kpaxīni' quincātalakmacamin ē ū'tza' ca'tzīcu'tun palh ixlicāna' hui'x Cristo tī namin o palh na'icka'lhī'yāujcus ā'chā'tin.

21 Chū'tza' tzamā' puntzuna' Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlanī'n ē cāmāxtuni'lh lhūhua' jā tzeza ū'ni'. Nā lhūhua' lakatzī'nī'n cāmālacahuānīlh.

22 Chuntza' cākelhtīlh Jesús:

—Cataspi'tit ē nahuaniyā'tit Juan tū laktzī'nī'ta'ntit ē tū kexpa'tnī'ta'ntit. Nahuaniyā'tit chī lakatzī'nī'n talacahuāna'n ē nā lū'ntu'nunī'n tatāya ē tatlā'huan. Nā tī ixcāmasni'mā'lh ixquinī'tca'n, xla'ca'n tatzeyanli. Tī jā ix-takexmata chuhua'j takexmata ē nā cāmālacastālancuanīcanī't tī ixtanīni'ttza'. Cāmāsu'yuni'can chī nacālīmakapūtāxtūcan tī talīpuhuamā'nalh. 23 Līpāxuhua tī ta'a'ka'tī chī Dios quimacamilh.

24 A'cxni' ixta'a'nī't ixlacscujnī'n Juan, Jesús tzuculh cātā'chihuīna'n tachi'xcuhuī't ixpālacata Juan ē cāhuanīlh:

—A'cxni' quīla'tit nac cā'tzaya'nca ti'ya't, ¿tīchu ixlaktzī'ncu'tunā'tit? ¿Ē ixlaktzī'ncu'tunā'tit chā'tin chī'xcu' tī hua'chī pūlactin pa'lhma' tū lacachiquīlh tē'ni'? 25 ¿Tū ixpālacata quīla'tit? Jā quīla'tit nalaktzī'nā'tit chā'tin chī'xcu' tī tzehuani't lhakā'nani't. Hui'xina'n ca'tzīyā'tit tī pō'ktu quīlhtamacuj tzehuani't talhakā'nani't ē pō'ktu quīlhtamacuj tapaxialhna'n, xla'ca'n tahuī'lāna'lh na ixchicca'n lacricujnu'. 26 ¿Tū ixpālacata quīla'tit nac cā'tzaya'nca ti'ya't? ¿Ē jā quīla'tit nalaktzī'nā'tit chā'tin a'kchihuīna'? Ixlicāna'. Ixlaktzī'ncu'tunā'tit chā'tin a'kchihuīna'. 27 Huā'mā' a'kchihuīna' ixtacuhuīni' Juan. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios ixpālacata Juan: Na'icmacā'n quīna'kchihuīna' tī napūlani'yān nacāxmāpī' mintej.

28 Iccāhuaniyān na ixlacpu'na'itātca'n tachi'xcuhuī't jā tī chā'tin a'kchihuīna' ā'chulā' xaka'tla' chī Juan Mā'kpaxīni'. Tī ā'chulā' xastancu jā Dios māpa'ksīni'nkō', xla' ā'chulā' xaka'tla' ē jā Juan.

29 A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't ē mātā'jīni'nī'n tī Juan ixcāmā'kpaxīni't, xla'ca'n ixtalāhuani tze Dios ixpālacata tū ixcāhuanini't Juan. 30 Fariseos ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tī jā ixcāmā'kpaxīni't Juan, xla'ca'n talakmaka'lh tū Dios ixcātlahuani'cu'tun.

31 Māpa'ksīni' huanli:

—¿Chī na'iccālīmālakchā'nīyāuj chī'xcuhuī'n tī tahuī'lāna'lh chuhua'j? ¿Chī tatasu'yu? 32 Tatasu'yu hua'chi lacstīn tī takamāna'mā'nalh nac lītamāuj. Ta'ta'sa ē tahuani ixtā'lacstīn: “A'cxni' quīna'n icmakata'sauj līskolī', hui'xina'n jā lakatīt ē jā tlītī. A'cxni' icpīxtlī'uj chī iclīlīpuhuanui, hui'xina'n jā lakatīt ē jā calhua'ntit. ¿Tūchu lacasqui'nā'tit?” tahuān.

33 'Chuntza' līla'yā'tit hui'xina'n. Hua'nā'tit Juan Mā'kpaxīni' ka'lhī jā tzeza ū'ni' ixpālacata jā hua' pāntzīn ē jā ko'ta. 34 Ā'līstān quit icmilh ē quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n. Quit icuā'yah ē icua'lh xcān ē catūxcuhuālh quīmālacnūni'ca. Hua'nā'tit quit laka iclihuā'yan ē laka iclīko'tnūn, quit ixamigoca'n mātā'jīni'nī'n ē tī jā tze. 35 Tī ta'a'ka'tī, xla'ca'n taca'tzī Dios macamilh Juan ē nā quit —huanli Jesús.

Jesús ixuī'lh na ixchic Simón tī fariseo

³⁶ Chā'tin fariseo ixtā'huā'yancu'tun Jesús. Jesús a'lh na ixchic ē tahuī'lh nac mesa. ³⁷ Tzamā' nac cā'lacchicni' ixuī'lh chā'tin puscāt tī jā lacatejtin. A'cxni' ca'tzīlh Jesús ixa'nī't huā'yan na ixchic chā'tin fariseo, puscāt lē'lh a'ktin frasco aceite tū xamu'csu. ³⁸ Ixcalhuamā'lh ē a'cxni' tahuī'lh lacatzuna'j ixtujan Jesús ē yujli ixlakaxta'jat na ixtujan. Ū'tza' liche'kē'lh ixtujan Jesús. Palaj tunca limāscāquīlh ixya'j ē tantūmu'sulh ē lītlahualh aceite tū mu'csun.

³⁹ A'cxni' laktzī'lh huā'mā', fariseo tī ixtā'huā'yamā'lh Jesús, puhuanli: “Palh ixlīcāna' cahuālhu huā'mā' chī'xcu' ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't, ixca'tzīlh tīchu xla' ē tichuyā puscāt xa'malh. Ixca'tzīlh palh jā tzeya puscāt.” ⁴⁰ Palaj tunca Jesús huanilh fariseo:

—Simón, icuanicu'tunān a'ktin tachihuīn.

Fariseo kelhtīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', caquihua'ni'.

⁴¹ Jesús huanilh:

—Ixtahuī'lāna'lh chā'tu' chī'xcuhuī'n. Ixchā'tu'ca'n ixtamaklaclē'n chā'tin māsācua'nīni'. Chā'tin maklaclē'lh quīnientos denarios (tū tumīn xala' makāstza'). Ā'chā'tin maklaclē'lh tu'pu'xamacāuj. ⁴² Xlaca'n jāla taxokolh, ē māsācua'nīni' cāmāspūtūnu'ni'lh ixchā'tu'ca'n. Chuhua'j caquihua'ni', ¿tīchu ā'chulā' napāxquī' chī'ixchā'tu'ca'n?

⁴³ Simón kelhtīni'lh:

—Icpuhuan chī'xcu' tī ā'chulā' ixmaklaclē'nī't.

Jesús huanilh:

—Ixlīcāna'.

⁴⁴ Palaj tunca Jesús laktalakspi'tli puscāt ē huanilh Simón:

—¿Ē laktzī'na' huā'mā' puscāt? Ictanūlh na minchic ē jā quimaxquī'nī'ta' xcān na'iclīlakche'kē' quintujan. Huā'mā' puscāt quīlīlacmu'nulh ixlakaxta'jat na quintujan ē cālīmāscāquīlh ixya'j. ⁴⁵ Hui'x jā quimacamu'sunī'ta' a'cxni' ictanūlh. Xla' jā jaxnī't chī'quintantūmu'sumā'lh. ⁴⁶ Hui'x jā quīlītlahua' aceite na quina'kxāk; xla' quīlītantūtlahualh ixperfume. ⁴⁷ Ū'tza' iclīhuaniyān lhūhua' ixtapāxquī'n puscāt ē ū'tza' līmāsu'yu chī' Dios mātza'nkēna'ni'nī'ttza' ixcuenta masquī lhūhua'. Tī laka pāxquī'nin māsū'yu lhūhua' ixcuenta cāmātza'nkēna'ni'lh.

⁴⁸ Palaj tunca Jesús huanilh puscāt:

—Icmātza'nkēna'ni'yān mincuenta.

⁴⁹ Tī ixcā'invitarlīcanī't tatzuculh talāhuani:

—¿Tīchu huā'mā' chī'xcu' tī tzē cāmātza'nkēna'ni' quincuentaca'n?

⁵⁰ Jesús huanilh puscāt:

—Makapūtaxtūcanī'ta'tza' ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'. Capit cā'tapāxuhuān.

8

Puscan tī tamaktāyalh Jesús

¹ Ā'līstān Jesús ixtētaxtumā'lh lalalhūhua' nac cā'lacchicni' ē nac ranchos. Ixmāsū'yutēlha ē ixcālītā'chihuīna'ntēlha chī' Dios māpa'ksīni'nkō'. Kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n ixtatā'a'mā'nalh. ² Nā ixtatā'a'mā'nalh ā'makapitzīn puscan tī ixcāmāxtuni'canī't jā tzeya ū'ni' ē tī ixcāmātzeyīcanī't ixta'jatatca'n. Na ixpu'na'ī'tāca'n ixa'mā'lh María tī ixlīkempātu' ixtacuhuīni' Magdalena. Ū'tza' tī cāmāxtuni'ca kelhatojon jā tzeya ū'ni'. ³ Nā ixtā'a'n Juana, ixpuscāt Chuza tī xapuxcu' ixtasācua' Herodes. Nā ixtatā'a'mā'nalh Susana ē lhūhua' ā'makapitzīn puscan tī ixtalīmaktāyani't ixtumīnca'n.

*Cha'nāna'**Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9*

⁴ Xalanī'n lalcalhūhua' cā'lacchicni' tataxtulh natakexmata Jesús. A'cxni' tatalacxtimilh lhūhua' tachi'xcuui't, cāhuanilh tū lica'tzīni'can. ⁵ Cāhuanilh: —Chā'tin cha'nāna' taxtulh nacha'nan ixli'cha'nat. Līhuan ixmakahuanimā'lh ixli'cha'nat makapitzīn tayujli nac tej ē cālacchi'ntaca ē tasacua'lh spūnī'n. ⁶ Ā'makapitzīn tayujli na ixkelhni' chihuix jā xmān macsti'na'j ixka'lhī ti'ya't. A'cxni' pu'nli tzamā' līcha'nat jā maclalh xcān ē scācli xipālacata jā pūlh mā'n ixka'lhī ti'ya't. ⁷ Ā'makapitzīn huampala tayujpāl h nac cā'lhucū'n ē jāla stacli xipālacata tamā'ktzī'lh lhtucu'. ⁸ Ā'makapitzīn līcha'nat tayujli nac tze ti'ya't ē pu'nli. A'cxni' stacli, tahua'ca'lh. A'cxni' t'ca, lhūhua' taxtulh xmān pūlactin līcha'nat tū ixmakahuanicanī't hasta a'ktin ciento tahua'ca'lh.

A'cxni' huankō'lh huā'mā' Jesús cāhuanilh palha':

—Palh kexpa'tā'tit, cuenta catlahua'tit.

*Jesús līchihuīna'lh xmān tū līca'tzīni'can**Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12*

⁹ Palaj tunca t'scujnu'nī'n takelhasqui'nīlh tūchu huanicu'tun huā'mā' tamāsu'yun. ¹⁰ Cāhuanilh:

—Dios cāmāsu'yuni'nī'ta'n hui'xina'n tū tatzē'knī't xipālacata chī nala jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Ā'makapitzīn iccālīchihuīna'n xmān tū līca'tzīni'can. Chuntza' masqui takexmatli jā catitacatzīlh tū huanicu'tun, ē masqui talaktzī'n ē hua'chi jā talacahuāna'n.

*Tū huanicu'tun huā'mā' tamāsu'yun**Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20*¹¹ Jesús cāhuanipāl h:

—Huā'mā' tamāsu'yun huanicu'tun chuntza': līcha'nat, ū'tza' ixtachihuīn Dios; ¹² ē tej, ū'tza' hua'chi tachi'xcuui't tī takexmata tachihuīn. Namin skāhuī'ni' ē nacāmāpātza'nkēnī ē jā catita'a'ka'ī'lh ē jāla catita'a'kapūtaxtulh. ¹³ Tī'ya't nac cā'chihuixni', ū'tza' hua'chi ā'makapitzīn tachi'xcuui't. Xlaca'n takexmata ē tapuhuan tze, ē talakatī. Jā makās ta'a'ka'ī'. A'cxni' jā cālaktzī'ncu'tuncan xipālacata ixtachihuīn Dios, palaj natamakxteka.

¹⁴ 'Huā'mā' lhtucu', ū'tza' hua'chi ā'makapitzīn huampala tachi'xcuui't. Masqui takexmata tachihuīn, jā talakpalīcu'tun ixtalacapāstacni'ca'n. Pō'ktu quīlhtamacuj talacapāstacmā'nal h ixtascujūtca'n ē ixtumīnca'n ē chī natalakastāna'n. Chuntza' jāla tzej tasca'ta. Ū'tza' hua'chi līcha'nat tū tamā'ktzī'lh lhtucu'. Jāla staca.

¹⁵ 'Tū yujli nac xatze ti'ya't, ū'tza' hua'chi tachi'xcuui't tī tzej takexmatli tachihuīn. Ta'a'ka'ī' ē takexmatni' ē tze ya chi'xcuui'n natahuan. Jā tamakxteka ixtachihuīn Dios.

*Pūcās**Mr. 4:21-25*¹⁶ Jesús cāhuanipāl h:

—Jā tī māpasī pūcās ē nahui'lī ixtampīn chā'xta. Ē nūn catihui'līca ixtampīn tama'. Namāhua'ca'can tālhmā'n xipālacata tī tatanūmā'nal natalaktzī'n. ¹⁷ Ixli'pō'ktu tū iccāmāsu'yuni'yān minā'cstuca'n, ā'līstān ixlacasqui'nca nacāmāsu'yuni'yā'tit ā'makapitzīn.

¹⁸ 'Chuntza' tzej cakexpā'ttit xipālacata tī tzej a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios, ū'tza' ā'chulā' naca'tzī; ē tī jā tzej a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios, xla' namāpātza'nkēnicān tū kexmatli.

Ixtzī' ē ixtā'timīn Jesús

Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35

¹⁹ Palaj tunca tamilh ixtzī' ē ixtā'timīn jā ixuī'lh Jesús ē jāla talaktalacatzuna'jilh ixpālacata lilhūhua' tachi'xcuui't ixuī'lh. ²⁰ Huanica Jesús: —Talayāna'lh mintzī' nac kēpūn ē mintā'timīn. Tatā'chihuīna'ncu'tunān.

²¹ Xla' cāhuanilh:

—Tī kexmata ixtachihuīn Dios ē mākentaxtū, ū'tza' quintzī' ē quintā'timīn.

Jesús cāmāca'cslīlh ū'ni' ē mar

Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41

²² Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Jesús cātā'tojōlh ī'scujnu'nī'n a'ktin nac barco. Cāhuanilh:

—Ca'auj tuntacut nac xcān.

Ta'a'lh.

²³ Lihuan ixtatacutmā'nalh, lhtatalh Jesús. Palaj tunca tzuculh ū'nun ē ixlītatzumamā'lhtza' xcān barco hasta ixtā'cnūmā'lhtza'. ²⁴ Palaj tunca ta'a'lh tamālakahuānīlh Jesús ē tahuanihl:

—jMākelhtahua'kē'ni'! jlcjicsua'mā'nauj!

Palaj tunca Jesús tā'kaquī'lh ē cālacaquilhnīlh ū'ni' ē ixpupunu' xcān, ē taca'csnankō'lh.

²⁵ Palaj tunca cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—¿Chī līla'tit? ¿Ē jā a'ka't'yā'tit?

Xlaca'n tajicua'nli ē talī'a'cnīlh ē talākelhasqui'nīlh:

—¿Tichūyā chi'xcu' huā'mā'? Hasta tzē cāmāpa'ksī ū'ni' ē xcān ē takexmatni'.

Chi'xcu' xala' nac Gadara tī lhūhua' ixcāka'lhī tū jā tzeya ū'nī'n

Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20

²⁶ Ā'listān tachā'lh nac ti'ya't jā huanican Gadara. A'ntza' ixtuntacut nac xcān ē na ixlaktza'j Galilea. ²⁷ A'cxni' Jesús tacutli nac barco, chā'tin chi'xcu' xala' a'ntza' laktalacatzuna'jilh. Makās xla' ixcāka'lhī tū jā tzeya ū'nī'n. Jā maktin lhakā'lh ixlu'xu' ē jā tahuī'lh nac chic. Xmān nac lhu'cu' ixtahuī'la.

²⁸ A'cxni' chi'xcu' laktzī'lh Jesús, tatzokostani'lh na ixlacatīn ē ta'salh ē huani:

—¿Tū ixpālacata ta'na' hui'x jā icuī'lh? Hui'x Jesús ī'Ska'ta' Dios xaka'tla'. ¿Ē mincuenta tū iclhuamā'lh? Icscqui'ni'yān jā naquintimakapātīnīna'.

²⁹ Chuntza' huanilh ixpālacata Jesús ixmāpa'ksīmā'lh jā tzeya ū'ni' cataxtunī'lh. Maklhūhua' chī'palh jā tzeya ū'ni'. Ixlimacachi'can cadenas ē nā ixlītantūchī'can cadenas ē xla' ixcālapu'xa. Jā tzeya ū'ni' makatzā'lalh nac cā'tzaya'nca ti'ya't. ³⁰ Jesús kelhasqui'nīlh:

—¿Chī hua'ni'ca'na'?

Xla' kelhtīlh:

—Quihuanican Legión.

Chuntza' huanilh ixpālacata Legión huanicu'tun lhūhua', ē lhūhua' jā tzeya ū'nī'n ixtatanū'nī't. ³¹ Huā'mā' jā tzeya ū'nī'n tasqui'nī'lh Jesús jā cacāmācā'lh nac pūpātīn. ³² Lhūhua' pa'xni'n ixtahuā'yamā'nalh na ixlacapūn sipej. Jā tzeya ū'nī'n tasqui'nli cacāmāxtekca natatanū na ixpūlacni'ca'n pa'xni'n ē Jesús cāmāxtekli. ³³ Palaj tunca jā tzeya ū'nī'n tataxtunikō'lh chī'xcu' ē tapūlactojōlh na ixpūlacni'ca'n pa'xni'n. Xlaca'n tatamakjūlh nac cā'latatampān ē tatamakahuasli ē tatojōcha' nac xcān ē tajicsua'kō'lh.

³⁴ A'cxni' maktaka'lhna'nī'n pa'xni' talaktzī'lh tū ixa'kspulanī't, tajicua'nli ē tatu'jnulh ē tamāca'tzīnī'nī'lh nac cā'lacchicni' ē ixlacatzuna'j huā'mā' cā'lacchicni'. ³⁵ Tachi'xcuui't tataxtulh nac cā'lacchicni' natalaktzī'n tū ixa'kspulanī't.

A'cxni' tachā'lh jā ixuī'lh Jesús, talaktzī'lh chi'xcu' tī jātza' ixka'lhī jā tzeza ū'ni'. Ixcāmāxtuni'nī'ttza' jā tzeza ū'nī'n ē chi'xcu' ixmālhekē'canī'ttza' ē ca'cs ixuī'lh lacatzuna'j ixtujan Jesús. Xlaca'n tajicua'nli. ³⁶ Tī itxalaktzī'nī't tahuanilh chī ixlitzeyani't chi'xcu' tī ixka'lhī jā tzeza ū'ni'. ³⁷ Chuntza' ixlipō'ktuca'n xalanī'n nac Gadara tatzuculh tasqui'ni' Jesús nataxtu a'ntza' ixpālacata tajicua'nli.

Chuntza' Jesús tojōlh nac barco ē a'lh. ³⁸ Masqui chi'xcu' tī itzeyani'ttza' squi'ni'lh Jesús camakxtekli natā'a'n, Jesús māpa'ksilh catahuī'lh ē huanilh:

³⁹ —Cataspi'tti na minchic. Nacāhua'ni'kō'ya' ka'tla' tū tlahuani'nī'ta'n Dios ē chī a'kspulani'ta'n.

Chi'xcu' a'lh ē tzuculh lichihuīna'n tū ixtlahuani'nī't Jesús calhāxcuhuālh nac cā'lacchicni'.

Ixtzu'ma'jāt Jairo ē puscāt tī xa'malh ixlu'xu' Jesús

Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43

⁴⁰ A'cxni' Jesús taspi'tpālh, tachi'xcuhuī't talaktzī'lh ē tapāxuhualh ixpālacata ixlipō'ktuca'n ixtaka'lhīmā'nalh. ⁴¹ Palaj tunca milh chā'tin chi'xcu', ixtacuhuīni' Jairo ē xapuxcu' ixuani't na ixtemploca'n israelitas. Xla' tatzokostani'lh Jesús. Huanilh ca'a'lh na ixchic ⁴² ixpālacata xmān chā'tin ixtzu'ma'jāt ē ixnīmā'lh'tza'. Ixka'lhī chī a'kcāujtu' cā'ta. A'cxni' ixa'mā'lh Jesús na ixchic Jairo, līhūhua' ixtastālani'mā'nalh hasta itxalālacxquititēlha.

⁴³ Na ixpu'nanca'n ixa'mā'lh chā'tin puscāt tī ixta'jatatla. Ixka'lhītza' a'kcāujtu' cā'ta jāla ixcāsni' ixka'lhni'. I'sputni'kō'nī'ttza' ixtumīn tū ixlīxokolh doctornu'. Jā tī chā'tin mātzeyīlh. ⁴⁴ Xla' talacatzuna'jilh na ixchakēn Jesús ē xa'malh ixquilhtūn ixlu'xu'. Palaj tunca cāsni'lh ixka'lhni'.

⁴⁵ Jesús kelhasqui'nīni'lh:

—¿Tīchu quixa'mani't?

Ixlipō'ktuca'n tahuanli jā tī chā'tin. Pedro ē ā'makapitzīn tahuanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', līhūhua' lītamacsti'li'ca'nī'ta' ē lālacxquitimā'ca ē hui'x kelhasqui'nīni'na': “¿Tī quixa'malh?”

⁴⁶ Jesús cāhuanilh:

—Icmakca'tzī catīhuā quixa'mani't ē iclīmātzeyīni't quilitli'huī'qui.

⁴⁷ A'cxni' puscāt ca'tzīlh Jesús cuenta tlahualh xa'maca, i'xpipitēlha lakmilh ē tatzokostalh na ixtujan Jesús. Huanilh na ixlacatīn ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't chī lixa'malh Jesús ē chuntza' palaj tunca itzeyani't. ⁴⁸ Palaj tunca Jesús huanilh:

—Quintzu'ma'jāt, tzeyani'ta' hui'x ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'. Līpāxuhua capit.

⁴⁹ Ixchihuīna'mā'lhcus Jesús a'cxni' chilh chā'tin xala' na ixchic Jairo xapuxcu' ixtemploca'n israelitas. Huanica Jairo:

—Mintzu'ma'jāt nīlhtza'. Jātza' camāmakchu'yi' Mākelhtahua'kē'ni'.

⁵⁰ A'cxni' Jesús kexmatli huā'mā', huanilh:

—Jā caji'cua'nti. Mintzu'ma'jāt natzeyan, xmān ca'a'ka'ī'.

⁵¹ A'cxni' chā'lh nac chic, Jesús jā maxtekli natā'tanū jā tī chā'tin, xmān Pedro ē Jacobo ē Juan ē ixtāta' ē ixtzī' tzu'ma'jāt. ⁵² Ixlipō'ktuca'n ixtacalhuamā'nalh ē ixtata'samā'nalh ixpālacata tzu'ma'jāt. Jesús cāhuanilh:

—Jā cacalhua'ntit. Tzu'ma'jāt jā xanīn, xmān lhtatamā'lh.

⁵³ Xlaca'n talilitzī'nli ixpālacata ixtaca'tzī ixnīnī'ttza'. ⁵⁴ Palaj tunca Jesús macachi'palh tzu'ma'jāt ē palha' huanilh:

—Tzu'ma'jāt, icuaniyān catā'kaqui'.

⁵⁵ Taspiti'li ixlīstacna' ē palaj tunca tā'kaquī'lh. Jesús māpa'ksīni'lh camāhuī'ca. ⁵⁶ Ixtāta' ē ixtzī' tali'a'cnīlh ē Jesús cāmāpa'ksīlh jā tī chā'tin ixuanli tū ixa'kspulani't.

9

Jesús cāmācā'lh ī'scujnu'nī'n nata'a'kchihuīna'n
Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13

¹ Jesús cātā'talacxtimīlh kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n ē cāmāxquī'lh lītli'hui'qui ē limāpa'ksīn natamāxtu catūxcuhuālh jā tzeza ū'ni'. Nā cāmāxquī'lh lītli'hui'qui natamāzēyī ta'jatatlani'n. ² Cāmācā'lh natahuan chī māpa'ksīni'n Dios.

³ Cāhuanilh:

—Jā tū tili'pinā'tit na mintejca'n, nūn mimpāla'cca'n nūn tumīn nūn mimpūtumīnca'n nūn pāntzīn. Jā catili'pintit pūtu' mincamisaca'n, xmān pūtin. ⁴ Calhāhuālh nac chic jā nachipinā'tit a'ntza' natachokoyā'tit hasta a'cxni' nataxtuyā'tit tzamā' nac cā'lacchicni'. ⁵ Palh jā cāmānūyān na ix-chicca'n, cataxtutit tzamā' nac cā'lacchicni'. A'cxni' nataxtuyā'tit, catinxc-tit mintujanca'n ē nayuja pokxni' ixlacatampūn mintujanca'n. Chintza' nalimāsu'yu'yā'tit xlaca'n natalē'n cuenta ixpālacata jā takexmatcu'tunli.

⁶ Palaj tunca tataxtulh scujnu'nī'n ē ta'a'lh calhāxcuhuālh nac cā'lacchicni'. Tatā'chihuīna'nli ē tahuanih chī nacālīmakapūtaxtūcan ē tamāzēyīlh ta'jatatlani'n calhāxcuhuālh.

Chī nīlh Juan Mā'kpaxīni'
Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29

⁷ Gobernador Herodes māca'tzīnīca ixlīpō'ktu tū Jesús ixtlahuamā'lh. Jā ixca'tzī chī nalacpuhuan ixpālacata ā'makapitzīn ixtalāhuanimā'nalh Juan Mā'kpaxīni' ixlacastālancuana'nī't ixlacpu'na'ītātca'n nīnī'n ē ixtahuan palhāsa' ū'tza' Jesús. ⁸ Ā'makapitzīn ixtalāhuanimā'nampālh Jesús ū'tza' Elías tī tasu'yulh. Ā'makapitzīn huampala ixtalāhuanimā'nalh chā'tin a'kchihuīna' xala' makāstza' lacastālancuana'nli. ⁹ Herodes huanli:

—Quit icmā'a'cchu'cunīni'lh Juan. ¿Tīchu huā'mā' tī ixpālacata ickekxmata lhūhu' catūhuālh?

Herodes ixlaktzī'ncu'tun Jesús.

Jesús cāmāhuī'lh a'kquitzis mil chī'xcuhuī'n
Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14

¹⁰ A'cxni' tataspi'tli apóstoles, tahuanih Jesús tū ixtatlahuanī't. Palaj tunca Jesús calē'lh ixlīmānca'n ē tatā'a'lh nac ā'lacatin cā'lacchicni' jā huanican Betsaida. ¹¹ A'cxni' tachi'xcuhuī't taca'tzīlh, tastālani'lh. Jesús cāhuanilh catatahuī'lh ē tzuculh cālītā'chihuīna'n ixpālacata ixlīmāpa'ksīn Dios. Cāmāzēyīlh ta'jatatlani'n.

¹² A'cxni' ixkōtanūmā'lh'tza', talaktalacatzuna'jīlh Jesús kelhacāujtu' scujnu'nī'n ē tahuanih:

—Cacāmacapi tachi'xcuhuī't nata'a'n natatamāhua ixlīhua'ca'n nac cā'lacchicni' jā lacatzuna'j. Huā'tzā' jā hui'lāna'uj jā tū a'nan tū hua'can.

¹³ Jesús cāhuanilh:

—Hui'xina'n cacāmāhuī'tit.

Xlaca'n takelhtīni'lh:

—Quina'n jā tū icka'lhīyāuj xmān macquitzis pāntzīn ē tantu' squī'ti' palh jā na'ica'nāuj na'ictamāhuayāuj. Ē lhūhua' xlaca'n.

¹⁴ Ixtahuī'lāna'lh hua'chī a'kquitzis mil chī'xcuhuī'n. Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Catatahui'lh i'tātna' ciento.

¹⁵ Chuntza' tatlahualh ē tatahui'lakō'lh. ¹⁶ Palaj tunca Jesús cātayalh makquitzis pāntzīn ē tantu' squi'ti'. Talacayāhualh nac a'kapūn ē maxqui'lh tapāxcatca'tzīn Dios ē cāmāpitzini'lh ē cāmaxqui'lh i'scujnu'nī'n natamāpitzini' na ixpū'nanca'n tachi'xcuui't. ¹⁷ Ixlipō'ktuca'n tahuā'yalh ē taka'sli. A'cxni' tahuā'yankō'lh, apóstoles tasacli lhūhua' xalacpītzun. Tatzumalh pācāujtu' chā'xta tū quītāxtūlh.

Pedro līmāsu'yulh Jesús ū'tza' Cristo

Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29

¹⁸ Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' ixlīmān ixorarlimā'lh Jesús. I'scujnu'nī'n lacatzuna'j tatahui'lh. Jesús cākelhasqui'nīlh:

—Tachi'xcuui't, ¿chī tahuan quimpālacata?

¹⁹ Takelhtīlh:

—Makapitzīn tahuan palh hui'x Juan Mā'kpxāni'. Ā'makapitzīn tahuan palh hui'x Elías. Ā'makapitzīn huampala tahuan hui'x chā'tin a'kchihuīna' xala' makāstza' tī lacastālancuana'nī't.

²⁰ Palaj tunca cākelhasqui'nīlh:

—Ē hui'xina'n ¿chī hua'nā'tit tichu quit?

Pedro kelhtīlh:

—Hui'x Cristo tī Dios macamilh.

Jesús māca'tzīnī'lh chī nanī

Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1

²¹ Jesús cāmāpa'ksīlh jā catitahuanilh jā tī chā'tin palh ū'tza' Cristo tī ixka'lhīmā'ca. ²² Cāhuanilh:

—Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē ixlacasqui'nca naquimakapātīnīncan. Xanapuxcu'nu' israelitas ē xanapuxcu'nu' pālejni' ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn, xlaca'n naquintalakmaka'n ē naquintamaknī. Masqui naquimaknīcan, ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālancuana'n.

²³ Ā'listān cāhuanilh ixlipō'ktuca'n:

—Palh catixcuuālh quintā'tapa'ksīcu'tun quit, jātza' la catilacapāstacli xmān tū ū'tza' lacasqui'n. Calīhui'līlh natlahua quīlīmāpa'ksīn lakalī lakalī masqui capātīni'lh chuntza' chī quit na'icpātīni'n ē caquistālani'lh. ²⁴ Tī ta'a'kapūtaxtucu'tun tū natalipātīni'n quimpālacata, jā catitaka'lhīlh ixlatamatca'n tū jā catilakspūtlī. Tī natalipātīni'n masqui natanī quimpālacata, xlaca'n nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspūtlī. ²⁵ Palh chā'tin chi'xcu' ixtlajakō'lh ixlipō'ktu xala' nac cā'quilhtamacuj, jā tū līmacuan huā'mā' palh jā ka'lhī ixlatamat tū jā catilakspūtlī. ²⁶ Palh chā'tin naquīlīmāxana'n ē nalīmāxana'n quintachihuīn, ū'tza' na'iclīmāxana'n a'cxni' na'icmin hua'chi Puxcu' ē na'icka'lhī ixlītlī'huī'qui quīnTāta' Dios ē naquintatā'min āngeles tī tze. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. ²⁷ Iccāhuanīyān tū ixlicāna'. Tahuī'lāna'lh huā'tza' chuhua'j makapitzīn tī jā catitanīlh a'cxni' jāna'j natalaktī'n ixlītlī'huī'qui Dios ē chī namāpa'ksīni'nkō'.

Xkakalh Jesús

Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8

²⁸ Ixli'a'ktzayan quilhtamacuj Jesús tahuā'ca'lh a'ktin nac sipej natlahua oración. Tatā'a'lh Pedro ē Jacobo ē Juan. ²⁹ Līhuan ixtlahuamā'lh oración Jesús, xla' talakpalīlh ē xtum ixtasu'yu ixlacan. Stala'nka' huanlī ixlū'xu' hasta xkakalh. ³⁰ Palaj tunca tatasu'yulh chā'tu' chi'xcuui'n ē ixtatā'chihuīna'mā'nalh Jesús. Xlaca'n Moisés ē Elías tī makāstza' ixtanīnī't. ³¹ Cālītamacstī'lī'lh taxkaket. Ixtatā'chihuīna'mā'nalh chī Jesús napātīni'n ē

nanī nac Jerusalén. ³² Pedro ē tī cātā'a'lh masqui ixtalhtatacu'tun ixtalakahuahui'lāna'lh ē talaktzī'lh chī xkakah Jesús ē chā'tu' chi'xcuhui'n ixtatā'yāna'lh.

³³ A'cxni' huā'mā' chi'xcuhui'n ixtamakxtekma'nalhtza' Jesús, Pedro huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', jxalitze hui'lāna'uj huā'tzā'! Na'ictlahuayāuj a'ktu'tun mū'xta'ka'; a'ktin mila' nahuan ē a'ktin ixla' Moisés ē a'ktin ixla' Elías.

Chuntza' huanli Pedro expālacata jā ixca'tzī tū ixuan. ³⁴ Lihuan ixchihuīna'mā'lh, milh a'ktin poklhnu' ē cālītamacsti'li'lh. Tajicua'nli a'cxni' tamakca'tzilh na ixpūlacni' poklhnu'. ³⁵ Palaj tunca takexmatli a'ktin tachi-huanī nac poklhnu' ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' quiSka'ta' ē icpāxqui'. Cakexpa'tni'tit tū huan.

³⁶ A'cxni' huankō'lh tachi-huanī, talaktzī'lh ixlimān ixui'lh Jesús. Ca'cs tatāyalh ē jā tū chā'tin tahananilh tū ixtalaktzī'nī't.

Jesús mātzeyīlh chā'tin ka'hua'cha tī ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'

Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29

³⁷ Ixlīlakalī huampala, a'cxni' tayujli nac sipej, līlhūhua' tachi'xcuhui't talakapāxtokli Jesús. ³⁸ Palaj tunca chā'tin chi'xcu' na ixpu'na'itātca'n palha' huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', icsqui'ni'yān a'ktin talakalhu'mān. Capit laktzī'na' quinka'hua'cha, tzaj chā'tin icka'lhī. ³⁹ Chi'pa jā tzeyā ū'ni' ē makata'sa ē palha' xpipi ē kelhpupu. Māmakahuasī ē jāla makxteka. ⁴⁰ Iccāsqui'ni'lh'tza' miscujnu'nī'n catamāxtuni'lh jā tzeyā ū'ni' ē jāla tamāxtuni'lh.

⁴¹ Jesús kelhtīlh:

—jHui'xina'n tachi'xcuhui't jā tzej lacapāstacna'nā'tit ē jā a'ka'ī'yā'tit! ¿Hasta jā'cxni' na'iccātā'tahuī'layān ē jā nakexpatā'tit hui'xina'n? ¿Hasta jā'cxni' na'iccātāyani'yān? Calī'ta' huā'tzā' minka'hua'cha.

⁴² A'cxni' ka'hua'cha ixlaktalacatzuna'jīmā'lh'tza', tzuculh xpipi ē paxnī'ni'n ē jā tzeyā ū'ni' māmakahuasīlh nac ti'ya't. Jesús lacaquilhnilh jā tzeyā ū'ni'. Mātzeyīlh ka'hua'cha ē maxqui'pālh ixtāta'. ⁴³ Ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh ixlīka'tla' Dios.

Jesús māca'tzīnī'ni'mpālh chī nanī

Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32

Lihuan ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh tū Jesús tlhualh, xla' cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

⁴⁴ —Tzej cakexpa'ttit ē jā tipātza'nkāyā'tit; quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n ē naquimacamāstā'can na ixmacanca'n tachi'xcuhui't.

⁴⁵ Scujnu'nī'n jā takexmatli tū cāhuanilh expālacata xtum ixtalacapāstacmā'nalh. Jā ixtakelhasqui'nicu'tun tū ixuanicu'tun expālacata ixtajicua'n.

Tī ā'chulā' ixlacasqui'nca

Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37

⁴⁶ Palaj tunca ī'scujnu'nī'n tatzuculh talālītā'chihuīna'n expālacata tīchu xlaca'n ā'chulā' ixlacasqui'nca. ⁴⁷ Jesús ca'tzilh chī ixtalacapāstacmā'nalh. Palaj tunca macachi'palh chā'tin ska'ta' ē yāhualh na ixpāxtūn ⁴⁸ ē cāhuanilh:

—Catīxcuhuālh tī quintā'tapa'ksī quit ē ū'tza' natalīpāxqui' chā'tin ska'ta' chī huā'mā' ka'hua'cha, ū'tza' lacxtim hua'chī quit quintapāxqui'lh. Catīxcuhuālh tī quintapāxqui', nā tapāxqui' tī quimacamīlh ē jā xmān quit. Ū'tza' tī jā ka'tla' mācca'tzī na mimpu'na'itātca'n, ū'tza' tī ka'tla' nalītaxtu na ixlacatīn Dios.

*Ti quincāmaktāyayān**Mr. 9:38-40*⁴⁹ Palaj tunca Juan huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclaktzi'nī'tauj chā'tin tī ixcālītamakxtumā'lh jā tzeza ū'nī'n mīltli'huī'qui. Icuani'nī'tauj jātza' catlahualh chuntza' ixpālacata jā quincātā'latlā'luanān quina'n.

⁵⁰ Jesús cāhuanilh:

—Jā tihua'nā'tit chuntza' ixpālacata tī jā quinquickhlaktzi'ca'n xla' quincāmaktāyayān.

Jesús cālacaquilhnīlh Jacobo ē Juan

⁵¹ A'cxni' ixmimā'lh quilhtamacuj a'cxni' Jesús ixa'lh nac a'kapūn, lihui'līlh na'a'n nac Jerusalén. ⁵² Cāmāpūlīlh ā'makapitzīn ī'scujnu'nī'n ē ta'a'lh ā'lacatin nac cā'lacchicni'. Ta'a'lh taputza jā natamakhtata. Cā'lacchicni' xala' nac Samaria, ⁵³ ē xalanī'n a'ntza' jā tamānūcu'tunli na ixchicca'n ixpālacata ix-tasu'yu Jesús ixa'mā'lh nac Jerusalén. ⁵⁴ A'cxni' scujnu'nī'n Jacobo ē Juan talaktzi'lh huā'mā', tahuanilh:

—Māpa'ksīni', ħē lacasqui'na' na'icmāyujūyāuj macscut xala' nac a'kapūn natalīsputa xlaca'n chuntza' chī tlhualh a'kchīhuīna' Elías?

⁵⁵ Palaj tunca Jesús cālaktalakspi'tli ē cālacaquilhnīlh. Huanli:

—Hui'xina'n jā ca'tzīyā'tit jā tze chī lacapāstacna'nā'tit. ⁵⁶ Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē quit jā ictimilh na'iccāmālakspūtūkō' ixlatamatca'n tachi'xcu'huī't. Icmīlh na'iccāmākapūtāxtū.

Palaj tunca ta'a'lh ā'lacatin nac cā'lacchicni'.

*Ti tastālani'cu'tunli Jesús**Mt. 8:19-22*⁵⁷ A'cxni' ixta'a'mā'nalh nac tej, chā'tin chi'xcu' huanilh Jesús:

—Quit na'icstālani'yān calhāxcu'huālh jā napina'.

⁵⁸ Jesús kelhtīlh:

—Tanqui'huī' taka'lhī ixlhu'cu'ca'n ē spūnī'n taka'lhī ixmāsekca'n. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē quit jā icka'lhī quinchic jā na'icltata.

⁵⁹ Jesús huanilh ā'chā'tin:

—Caquistāla'ni'.

Xla' kelhtīlh:

—Māpa'ksīni', caquimāxtekti na'ictahui'la na quinchic hasta a'cxni' namā'cnūcan quintāta'.

⁶⁰ Jesús kelhtīlh:

—Xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī' tzē natamā'cnū mintāta'. Hui'x capit ē cacāmāsu'yu'ni' tachi'xcu'huī't chī natalī'a'kapūtāxtu.

⁶¹ Palaj tunca huanipālh ā'chā'tin:

—Māpa'ksīni', icstālani'cu'tunān, xmān pūla ica'ncu'tun na'iccāmāca'tzīnī na quinchic.

⁶² Jesús huanilh:

—Tī natzucu nalīscuja arado ē palh palaj natalakaspī'ta na ixchakēn, jā tze chī līscuja. Nā chuntza' jā minī'ni' palh hui'x natā'scuja Dios ixpālacata taspī'tcu'tuna' na minchic.

¹ Ā'listān Māpa'ksīni' cālacsacū tu'tumpu'xamacāuj chi'xcuui'n xtum huampala ē cāmacā'lh chā'tu'yūn. Ixtapūlani' nac cā'lacchicni' ē calhāxcuuihālh ixa'mā'lh. ² Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Lhūhua' a'nan tī jāna'j ta'a'ka'ī' ē jā lhūhua' tī nacāmāsu'yuni' xla'ca'n. Chuntza' chī a'cxni' lhūhua' la cuxi' ē jā tī tī ī'nin. Dios hua'chi ixtēcu' cuxi'. Ū'tza' nalikelhasqui'nīyā'tit Dios cacāmacamilh chi'xcuui'n nacāmāsu'yuni'can tī jāna'j ta'a'ka'ī'. ³ Capintit ē cuenta catlahua'tit. Iccāmacā'nān hua'chi xalacstīn purecu' na ixlacpu'na'ī'tātca'n misinī'n. ⁴ Jā tilīpinā'tit nūn murralh, nūn pūtumīn, nūn cacchi'. Jā titamakapaliyā'tit natā'chihuina'nā'tit ā'chā'tin nac tej.

⁵ 'A'cxni' natanū'yā'tit a'ktin nac chic jā chipinā'tit, pūla nacāhuani'yā'tit: “Dios cacāsicua'lanātlahuan tī hui'lā'na'ntit huā'tzā' nac chic.” ⁶ Palh a'nan tī ta'a'ka'ī', Dios nasīcua'lanātlahua; ē palh jā a'nan tī ta'a'ka'ī', Dios jā caticāsicua'lanātlahuah. ⁷ Catahui'la'tit a'ktin nac chic ē tū nacātalakahui'liyān, nahua'yā'tit ē nako'tnu'nā'tit ixpālacata tī scuja xla' nahuā'yan. Jā tilactā'kchokoyā'tit a'katunu' nac chic.

⁸ 'A'cxni' nachipinā'tit a'ktin nac cā'lacchicni' jā nacātamānūyān nac chic, tū nacātalakahui'liyān nahua'yā'tit. ⁹ Nacāmātzeyīyā'tit tī tata'jatatla a'ntza' ē nacāhuani'yā'tit tachi'xcuui'it: “Laktzī'mpā'na'ntit ixlī'tli'hui'qui Dios.” ¹⁰ Palh nachipinā'tit a'ktin nac cā'lacchicni' ē palh jā tī lacasqui'n natachokoyā'tit, napimpalayā'tit nac tej ē nacāhuani'yā'tit: ¹¹ “Pokxni' xala' ā'tzā' tū quincātantūpasanī'ta'n na'ictincxmaka'nāuj ē ū'tza' huanicu'tun hui'xina'n lipinā'tit cuenta. Caca'tzītīt huā'mā', hui'xina'n laktzī'nī'ta'ntittza' chī Dios māpa'ksīni'n.”

¹² Iccāhuaniyān a'cxni' Dios nalaccāxtlahuakō', ā'chulā' nacāmakapātīnīn xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' ē jā xalanī'n nac Sodoma.

Tijā takexmatni'lh Jesús

Mt. 11:20-24

¹³ Jesús cāhuanipālh:

—jKoxa tila'yā'tit hui'xina'n xalanī'n nac Corazín! jKoxa tila'yā'tit xalanī'n nac Betsaida! Nalīpuhuanā'tit ixpālacata jā a'ka'ī'tit. Tlahuacanī't lī'a'cnīn na milacpu'na'ī'tātca'n. Palh ixcātlahuaca tzamā' lī'a'cnīn nac cā'lacchicni' Tiro ē nac Sidón, makāstza' ixtalakpalilh ixtalacapāstacni'ca'n. Xlaca'n ixtalhakā'lh xapūtze'nke ixlū'xu'ca'n ē ixcā'a'cpūmāhua'ca'lhca'ca'n ē chuntza' ixlitasu'yulh ixtalīpuhuā'tca'n ixpālacata tū jā tze tū tlahuahl.

¹⁴ 'A'cxni' Dios naputzāna'nīkō', ā'chulā' nacātamakapātīnīnān hui'xina'n ē jā xalanī'n nac Tiro ē nac Sidón. ¹⁵ Hui'xina'n xalanī'n nac Capernaum, ¿ē puhua'nā'tit palh napinā'tit nac a'kapūn ixpālacata tze hui'xina'n? Napinā'tit nac pūpātīn.

¹⁶ Jesús cāhuanilh ī'scuju'nī'n:

—Tī cākexmatni'yān hui'xina'n, xla' naquinexmatni'. Tī nacālakmaka'nān hui'xina'n, chuntza' naquilakmaka'n nā quit. Tī naquilakmaka'n quit chuntza' nalakmaka'n Dios ixpālacata ū'tza' tī quimacamilh.

Taquītaspi'tli tu'tumpu'xamacāuj chi'xcuui'n

¹⁷ Tu'tumpu'xamacāuj taquītaspi'tli cā'tapāxuhuān. Tāhuanilh:

—Māpa'ksīni', hasta jā tzeya ū'nī'n quincātalakachi'xcuui'n ixpālacata milīmāpa'ksīn.

¹⁸ Jesús cāhuanilh:

—Nā quit iclaktzi'lh a'cxni' skāhuī'ca skāhuī'ni'. Tasu'yulh hua'chi a'ktin makli'pit. ¹⁹ Iccāmaktaka'lhān ē chuntza' mintā'lāquiclhaktzi'ca'n jāla caticāskāhuī'n. Iccāmaxqui'kō'nī'ta'ntza' lītlī'hui'qui tū nalīskāhuī'yā'tit ixlīmāpa'ksīn skāhuī'ni'. ²⁰ Jā calīpāxuhua'tit xmān ixpālacata jā tzeza ū'nī'n cātalakachi'xcu'huī'yān. Calīpāxuhua'tit ixpālacata a'ka'ī'tit ē Dios cālakapasān chī xlacstīn.

Jesús pāxuhualh

Mt. 11:25-27; 13:16-17

²¹ Palaj tunca Jesús ka'lhīlh tapāxuhuān ixpālacata Espīritu Santo ē Jesús orarlīlh:

—QuīnTāta', hui'x māpa'ksīnī'na' nac a'kapūn ē nac cāti'ya'tna'. Iccāmaxqui'yān tapāxcatca'tzīn ixpālacata cāmāsu'yuni'nī'ta' tī tasca'tcu'tun ū'tza' tū ixcāmātzē'kni'nī'ta' tī lakskalalhna'. Ū'tza' tla'hua' chuntza' chī mintalacasqui'nīn.

²² Nā Jesús huanli:

—QuīnTāta' quīmacamaxqui'kō'lh ixlīpō'ktu tū a'nan. Jā tī chā'tin ca'tzī chī ī'Ska'ta' Dios, xmān Dios xaTāta'. Jā tī chā'tin lakapasa Dios xaTāta' chī ī'Ska'ta'. Nā natalakapasa xla'ca'n tī na'iccāmāsu'yuni'.

²³ Palaj tunca talakspi'tli ē cāhuanilh ī'scujnu'nī'n xmān ixlīmānca'n:

—Līpāxuhua tī talaktzī'n tū hui'xina'n laktzī'nā'tit. ²⁴ Iccāhuaniyān lhūhua' a'chihuīna'nī'n ē ka'tla' xapuxcu' ixtalaktzī'ncu'tun huā'mā' tū hui'xina'n laktzī'nā'tit, ē jā talaktzī'lh. Ixtakexmatcu'tun tū kexpa'tā'tit, ē jā takexmatli.

Tzeza chī'xcu' xala' nac Samaria

²⁵ Palaj tunca chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn tāyalh ē tā'chihuīna'nli Jesús nalīlaktzī'n. Kelhasqui'nīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿tū na'ictlahua na'icka'lhī quilatamat tū jā catilakspūtlī?

²⁶ Jesús kelhtīlh:

—¿Tū tatzo'kni' na ixlīmāpa'ksīn Moisés? ¿Chī likēlhtahua'kaya'?

²⁷ Xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn kelhtīni'lh:

—“Calīpāxqui' Māpa'ksīnī' tī minDios ixlīpō'ktu milīstacna' ē ixlīpō'ktu milītlī'hui'qui ē ixlīpō'ktu mintalacapāstacnī'. Cacāpāxqui' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxqui'ca'na' mina'cstu.”

²⁸ Palaj tunca Jesús huanilh:

—Tze chī kelhtīni'nī'ta'. Palh chuntza' natlahua'ya', naka'lhī'ya' milatamat tū jā catilakspūtlī.

²⁹ Xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn ixlī'a'kapūtaxtūcu'tun tū kelhasqui'nīlh ē huanilh Jesús:

—¿Tīchu ā'makapitzīn tī na'iccāpāxqui'?

³⁰ Kelhtīlh Jesús:

—Ixuī'lh chā'tin chī'xcu'; taxtulh nac Jerusalén ē ixa'mā'lh nac Jericó. Ka'lhāna'nī'n tachi'palh ē tamakka'lhankō'lh hasta ixlū'xu' tū ī'lhakā'nī't. Tatuclī ē ta'alh. Xala'ca'lhtzīncsnī' tamakxtekli. ³¹ Chuntza' a'kspulalh ixa'mā'lh nac tej chā'tin pālej. A'cxni' laktzī'lh chī'xcu', xmān makskāhuī'maka'lh. ³² Nā tētaxtulh chā'tin ixmaktaka'lhna' xaka'tla' templo. A'cxni' laktzī'lh chī'xcu', nā xla'stī'li'maka'lh.

³³ A'cxni' milh chā'tin samaritano, xla' laktzī'lh ē lakalhu'manli. ³⁴ Palaj tunca talacatzuna'jīlh chī'xcu' ē līcu'chū'lh aceite jā ixtakāhuī'nī't. Hui'limī'lh venda. Palaj tunca kēhui'līlh ixburro tū ixtakāhuī'nī't ē lē'lh nac mesón ē a'ntza' maktaka'lhli. ³⁵ Ixlīlakalī xkakalh a'cxni' samaritano ixtaxtumā'lh, maxqui'lh

tumīn ixtēcu' mesón ē huanilh: “Camaktaka'lhti huā'mā' takāhuī'n. Palh jā a'cchā'n tzamā' tumīn, na'icmaxquī'yān ixlakxoko a'cxni' na'icchimpala.”

³⁶ Jesús huanilh xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn:

—Chuhua'j caquihua'ni', ζtichūyā chi'xcu' chī kelhatu'tun tī ā'chulā' pāxquī'lh takāhuī'n?

³⁷ Xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn huanli:

—Tī lakalhu'manli.

Jesús huanilh:

—Capit ē chuntza' catlahua'.

Jesús a'lh na ixchicca'n Marta ē María

³⁸ Jesús tēlh ixtē ē chā'lh a'ktin nac cā'lacchicni'. A'ntza' chā'tin puscāt tī i'xuanican Marta mánūlh na ixchic. ³⁹ Marta ixka'lhī ixtā'tin tī i'xuanican María. Xla' tahuī'lh na ixtujan Jesús nakedmata tū xla' ixmāsu'yumā'lh. ⁴⁰ Marta ixlītamakchuyīmā'lh ixpālacata ixka'lhī ixlītlahuat ē laktalacatzuna'jilh Jesús ē huanilh:

—Māpa'ksīni', ζē jā laktzī'na' quintā'tin quimakxteknī'kō' lītlahuat? Cahua'ni' caquimaktāyalh.

⁴¹ Jesús kelhtīlh:

—Marta, hui'x māmākchuyīnīna' ē lī'a'ktuyuna' lhūhua'. ⁴² Hui'lh tū ā'chulā' ixlacasqui'nca. María lacsacni't tū ā'chulā' xatze ē jā tī chā'tin catimaktīlh.

11

Jesús quincāmāsu'yuni'yān chī na'orarlīyāuj

Mt. 6:9-15; 7:7-11

¹ A'ktin quilhtamacuj Jesús ixorarlīmā'lh. A'cxni' orarlikō'lh, chā'tin ī'scujni' huanilh:

—Māpa'ksīni', caquilāmāscā'tīuj chī orarlican chuntza' chī cāmāscā'tīlh ī'scujnu'nī'n Juan Mā'kpaxīni'.

² Jesús cāhuanilh:

—A'cxni' orarlīyā'tit, chuntza' nahua'nā'tit:

QuinTāta'ca'n tī hui'lachi nac a'kapūn, calakachi'xcu'huī'ca'.

Camilh a'cxni' natzucuya' namāpa'ksīni'nkō'ya'.

Catlahuaca mintalacasqui'nīn huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna' chuntza' chī nac a'kapūn.

³ Caquilāmaxquī'uj quilīhua'tca'n tū na'icua'yāuj lakalī lakalī.

⁴ Caquilāmātza'nkēna'ni'uj quincuentaca'n ixpālacata nā quina'n iccāmātza'nkēna'ni'yāuj tī quincāquiclhaktzī'nān.

Jā camakxtekti tū naquincā'a'kspulayān naquincāmātlahuīyān tū jā tze.

⁵ Nā Jesús cāhuanilh:

—Nalīhui'līyāuj chā'tin chī hui'xina'n ka'lhī'yā'tit chā'tin minamigoca'n. I'tāt tzi'sa napina' na ixchic ē nahuanī'ya': “Amigo, caquimpāhua'maxqui' mactu'tun pāntzīn. ⁶ Na'jtza' quilakchilh chā'tin quinamigo na quinchic ē jā tū icka'lhī tū na'ictā'hua'.” ⁷ É xla' na ixpūchakān chic nakelhtīyān: “Jā caqui-jicsmāhui'. Lacchahuayālhntza' mākelhcha ē quilipō'ktuca' ē iclhtatamā'naujtza'. Jāla icāquī' na'icmaxquī'yān tū quisquī'ni'ya'”, nahuanīyān minamigo.

⁸ Iccāhuanīyān masquī minamigo jā tāquī'cu'tunli namaxquī'yān catūhuālh, ixpālacata lī'amigo hui'xina'n, xla' namaxquī'yān ixlīpō'ktu tū maclacasqui'na'. Chuntza' jātza' jics catimāhui'.

⁹ 'Chuntza' iccāhuaniyān: Casqui'ni'tit Dios ē xla' nacāmaxqui'yān. Caputzatit tū Dios cāmaxqui'cu'tunān ē namaclayā'tit. Camacasā'na'ntit nac mākelhcha ē nacātamālaqui'ni'yān. ¹⁰ Chuntza' tī nasqui'n, xla' namaktīni'n; ē tī naputza tū Dios namaxqui', xla' namacla; ē tī namacasā'nac nac mākelhcha, namālaqui'ni'can.

¹¹ 'Hui'xina'n ka'lhīyā'tit milacstīnca'n. ¿Ē namaxqui'ya' chihuix minka'hua'cha a'cxni' squi'ni'yān pāntzīn? ¿Ē tzē namaxqui'ya' a'ktin lūhua' palh squi'ni'yān squi'ti'? ¹² ¿Ē namaxqui'ya' a'ktin a'ca'cūlūtl palh squi'ni'yān ka'lhūā'? ¹³ Hui'xina'n masqui jā tze ca'tziyā'tit, tze namaxqui'yā'tit talakalhu'mān milacstīnca'n. Ā'chulā' minTāta'ca'n tī hui'lacha' nac a'kapūn nacāmaxqui' Espīritu Santo tī tasqui'ni'.

Huancan Jesús ixlīscuja ixlītlī'hui'qui skāhu'ni'

Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27

¹⁴ Jesús ixmāxtuni'mā'lh chī'xcu' jā tze ya ū'ni' tū ixmakakō'ko'nī't. A'cxni' taxtulh jā tze ya ū'ni', tzētza' tzuculh chihuina'n tī kō'ko' ixuanī't. Masqui tachi'xcu'huī't talī'a'cnīlh huā'mā', ¹⁵ makapitzīn tahuanli:

—Huā'mā' chī'xcu' cālīmāxtu jā tze ya ū'nī'n ixlītlī'hui'qui Beelzebū tī xapuxcu' jā tze ya ū'nī'n.

¹⁶ Ā'makapitzīn ixtalīlaktzī'ncu'tun Jesús ē ixtasqui'ni' a'ktin lī'a'cnīn xala' nac a'kapūn. ¹⁷ Xla' ixca'tzītza' tū xlaca'n ixtalacpuhan ē cāhuanilh:

—Palh māpa'ksīni'nī'n tatapitzī ē talātucsa, jāla tamāpa'ksīni'n makās. Natalāmālakspūtūkō'. Palh tamputin familia tatapitzī ē natalātucsa lītā'timīn, jā catitatāyani'lh. ¹⁸ Chuntza' palh tatapitzī xlaca'n tī tatapa'ksīni' skāhu'ni' ē ixtā'lāquiclhaktzī' nahuan, ¿chī nalīka'lhī ixlītlī'hui'qui skāhu'ni'? Iccāhuaniyān huā'mā' ixpālacata hui'xina'n quīlāhuaniyāuj quit iclīmāxtulh jā tze ya ū'ni' ixlītlī'hui'qui Beelzebū. ¹⁹ Palh quit iccālīmāxtu jā tze ya ū'nī'n ixlītlī'hui'qui Beelzebū, ¿tīchu ixlītlī'hui'qui taka'lhī xlaca'n tī tatapa'ksīni' hui'xina'n ē talīmāxtu jā tze ya ū'ni'? Chuntza' xlaca'n talīmāsu'yu jā ixlīcāna' tū quīlālīmālacsu'yuyāuj. ²⁰ Quit iccālīmāxtu jā tze ya ū'nī'n ixlītlī'hui'qui Dios. Huā'mā' ū'tza' huanicu'tun Dios cāmāsu'yuni'yān chī tzuculhtza' māpa'ksīni'n huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna'.

²¹ A'cxni' maktaka'lh mā'lh ixchic chā'tin chī'xcu' tī tli'hui'qui ē tī ka'lhī licā'n tū nalīmaktāyacan, jā tū cati'a'kspulalh catūhuālh. ²² Palh namin ā'chā'tin ā'chulā' xatli'hui'qui, ū'tza' naskāhuī' ē namakti ixlīcā'n tū lipāhuan ē namāpitzī tū namakti.

²³ Tī jā quintapa'ksīni'cu'tun quit, ū'tza' quintā'lāquiclhaktzī'. Tī jā quintā'scujā, ū'tza' lactlahuana'n.

Jā tze ya ū'ni' quītaspi'tpāl

Mt. 12:43-45

²⁴ Jesús cāhuanipāl:

—A'cxni' chā'tin jā tze ya ū'ni' nataxtuni' chī'xcu', natalā'kchoko jā cā'scahuahua ē naputza jā najaxa. A'cxni' jā namacla jā najaxa, napuhuan: "Na'ictaspi'tpala jā ictaxtukēni'tancha'."

²⁵ A'cxni' naquītaspi'ta, namacla chī'xcu' hua'chi a'ktin chic jā cā'huan ē tzej pa'lhncanī't. ²⁶ Palaj tunca na'a'n nacātaya ā'kelhatojon jā tze ya ū'nī'n ā'chulā' xalīhua'ca'lh'tza'. Ixlīpō'ktuca'n natatanū natatahui'la na ixpūlacni' chī'xcu'. Chuntza' ā'chulā' nalītahua'ca'ni' chī'xcu' ē jā a'cxni' ixka'lhī xmān chā'tin jā tze ya ū'ni'.

Ixlīcāna' tapāxuhuān

²⁷ A'cxni' Jesús ixcāhuanimā'lh huā'mā', chā'tin puscāt na ixlacpu'na'i'tātca'n tachi'xcuhui't ta'salh ē huanli:

—jLipāxuhua puscāt tī mālacatuncuhui'n ē tī mātzi'qui'n!

²⁸ Jesús huanli:

—jĀ'chulā' natalipāxuhua tī takexmata tū Dios huan ē tatlahua!

Tachi'xcuhui't tasqui'nli a'ktin li'a'cnīn

Mt. 12:38-42; Mr. 8:12

²⁹ Tachi'xcuhui't ā'chulā' talaktakēstoki Jesús ē xla' tzuculh chihuīna'n ē huanli:

—Hui'xina'n jā tze. Ū'tza' līsqui'nā'tit a'ktin li'a'cnīn. Xmān nacāmāsu'yuni'yān li'a'cnīn chī a'kspulalh Jonás. ³⁰ Tū a'kspulalh Jonás cāmāsu'yuni'lh ixlītlī'hui'qui Dios xalanī'n nac Nínive. Nā chuntza' tū na'a'kspula Chi'xcu' xala' Tālh mā'n nacāmāsu'yuni'yān ixlītlī'hui'qui Dios. ³¹ Namin quilhtamacuj a'cxni' nacāputzāna'nkō'can ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Ē reina tī ixmāpa'ksīni'n nac Sabá natāya ē nacālīmālacsu'yuyān. Nacālīmālacsu'yuyān ixpālacata xla' kexmatli tū huanli Salomón. Makat ixuanī't ixchic reina ē milh kexmata Salomón. Quit ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā Salomón ē hui'xina'n jā quilā'kexmatni'cu'tunāuj.

³² Nā a'cxni' naputzāna'nkō'can, xlaca'n tī ixtahui'lāna'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Nínive natatāya ē nacātalīmālacsu'yuyān hui'xina'n tī hui'lāna'ntit chuhua'j. Nacātalīmālacsu'yuyān ixpālacata xlaca'n talakpalilh ixtalacapāstacni'ca'n a'cxni' milh Jonás ē li'a'kchihuīna'nli ixtachihuīn Dios. Hui'xina'n jā lakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n a'cxni' quit ica'kchihuīna'nli. Quit ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā Jonás.

Pūcās

Mt. 5:15; 6:22-23

³³ Jesús cāhuanipālh:

—Jā tī chā'tin namāpasī ixpūcās ē namātze'ka o nahui'li ixtampīn cajón. Namāhua'ca' tālh mā'n ē chuntza' tī natatanū tze natalaktzī'n. ³⁴ Palh tzej a'ka'ī'ya' ē latlā'hua'na na ixtej Dios nalitaxtuya' hua'chi taxkaket tū cāmāxkakē ā'makapitzīn. ³⁵ Cuenta catlahua'tit ē jā natzucuya'tit lacapāstacā'tit tū jā tze, ixpālacata chuntza' jāla catitlahua'tit tū tze. ³⁶ Palh hui'x lacapāstaca' tū tze ē palh tlhua'ya' tū tze, chuntza' nala chī a'ktin pūcās tū tzej māxkakē mintej.

Jesús cāmālacsu'yulh fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn

Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47

³⁷ A'cxni' Jesús chihuīna'nkō'lh, chā'tin fariseo huanilh catā'a'lh tā'huā'yan na ixchic. Jesús tanūlh ē tahuī'lh huā'yan. ³⁸ Fariseo li'a'cnīlh chī Jesús jā makacha'ka'lh chī xlaca'n ixtalīzmanīnī't a'cxni' natahuā'yan. ³⁹ Māpa'ksīni' huanilh:

—Hui'xina'n fariseos hua'chi tī namakche'kē' vaso ē pulātu ē jā catipūche'kē'lh. Masqui tasu'yu'yā'tit tzeya chi'xcuhui'n hui'xina'n, jā tze mintalacapāstacni'ca'n ixpālacata tampi'lhīni'nā'tit ē tlhua'cu'tunā'tit tū jā tze. ⁴⁰ jJā kexpatcu'tunā'tit! Ĵē jā catzīyā'tit Dios cātlahuanī'ta'n hui'xina'n nalakachi'xcuhui'yā'tit Dios? A'cxni' jā tze mintalacapāstacni'ca'n, jāla catilakachi'xcuhui'tit. ⁴¹ Palh ixlīcāna' lakachi'xcuhui'cu'tunā'tit Dios, ixlacasqui'nca xatze mintalacapāstacni'ca'n. Palh tze mintalacapāstacni'ca'n, ixlīpō'ktuca'n nacātalaktzī'nān lactze.

⁴² jHui'xina'n fariseos nalipuhuanā'tit! Māstā'yā'tit macsti'na'j lihua't chī culāntu' ē chī ā'cunculim ē ā'makapitzīn lihua't tū ixla' Dios nahuan. Chuntza' tze. Masqui chuntza' tlhua'yā'tit, jātza' tasu'yu palh pāxqui'yā'tit Dios ē

palh natlahua'yā'tit tū lactze. Ixlacasqui'nca namakataxtūyā'tit tū ixla' Dios. Ā'chulā' ixlacasqui'nca natlahua'yā'tit tū xatze ē napāxquī'yā'tit Dios.

⁴³ ¡Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos! Lacasqui'nā'tit natahui'la'yā'tit jā cātalaktzī'nān nac templo. Lacasqui'nā'tit cacātalakachi'xcuhui'n a'cxni' pimpā'na'ntit nac tej.

⁴⁴ ¡Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos tū laktza' lī'a'kskāhuī'ni'nā'tit! Hui'xina'n hua'chi pūtā'cnūn tū jā tatasu'yu. Tachi'xcuhui't tachi'nta ē jā taca'tzī. Chuntza' tatlahua tū jā tze chuntza' chī tatzo'kni' na ixlīmāpa'ksīn Moisés. Nā chuntza' hui'xina'n cāmātlahuaniyā'tit ā'makapitzīn chī cāmāsu'yuni'yā'tit. Xlaca'n jā taca'tzī palh talaclē'n —huanli Jesús.

⁴⁵ Palaj tunca kelhtīlh chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn ē huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', a'cxni' chuntza' hua'na' huā'mā' quilālacaquilhniyāj.

⁴⁶ Jesús huanli:

—¡Nalīpuhuanā'tit nā hui'xina'n xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn! Lhūhua' tahuī'lat mātlahuīni'nā'tit ē jātza' la mākentaxtūkō'can. Ū'tza' hua'chi ixcāmācu'qui'tit tū tzinca. Jā tī chā'tin tzē natāyani' ē hui'xina'n jā maktyayā'tit.

⁴⁷ ¡Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n! Jā tze chī tlahua'yā'tit. Xmān cālakachi'xcuhui'cu'tunā'tit tī tanīnī'ntza' a'kchihuīna'nī'n. Minapapana'ca'n tamaknīlh a'kchihuīna'nī'n ē ⁴⁸ hui'xina'n tlahua'yā'tit ixpanteonca'n a'kchihuīna'nī'n tī cāmāknīcanī't. Nā chuntza' hui'xina'n chī minapapana'ca'n, ē puhua'nā'tit tze tū tatlahualh xlaca'n.

⁴⁹ Ū'tza' lichihuīna'nli Dios tī ixlīcāna' ka'lhī talacapāstacni'. Huanli: “Na'iccāmācamini' a'kchihuīna'nī'n ē apóstoles. Nacāmāknīcan ā'makapitzīn ē nacāmākapātīnīncan ā'makapitzīn huampala.” ⁵⁰ Chuntza' tachi'xcuhui't tī tahuī'lāna'lh chuhua'j, ū'tunu'n natalē'n cuenta ixpālacata ixlīpō'ktuca'n a'kchihuīna'nī'n tī cāmāknīcanī't hasta a'cxni' ixlītzucuni' cā'quilhtamacuj.

⁵¹ Natzucucan nacākelhasqui'nīcan ixpālacata Abel ē ixlīpō'ktuca'n a'kchihuīna'nī'n hasta Zacarías tī maknīca na ixlacatzuna'j templo ē pūmacamāstā'n. Ū'tza' iccāhuaniyān Dios nacākelhasqui'nīyān hui'xina'n huā'tzā' ixpālacata a'kchihuīna'nī'n tī cāmāknīcanī't.

⁵² ¡Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n, mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn! Ixtachihuīn Dios hua'chi tanūmā'lh a'ktin nac chīc. Hui'xina'n ka'lhī'yā'tit xallave chīc. Jā tanūyā'tit ē jā cāmākxtekā'tit natatanū ā'makapitzīn.

⁵³ A'cxni' Jesús cāhuanilh tzamā', mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos tasītzī'ni'lh Jesús. Tatzuculh takelhasqui'nī lhūhua' catūhuālh.

⁵⁴ Ixtamaktaka'lh mā'nalh palh tzē ixtamaclani'lh tū ixtalīmālacsu'yulh.

12

Tī a'ktu' tlahua ixlacan

¹ Līhuan ixtatakēstokmā'nalh lhūhua' tachi'xcuhui't hasta ixtalālacxquititza'. Jesús tzuculh cāhuani pūla i'scujnu'nī'n:

—Cuenta natlahua'yā'tit fariseos ixpālacata xlaca'n a'ktu' tatlahua ixlacanca'n. Jā tītlahua'yā'tit chī xlaca'n. ² Catūhuālh tū tzē'kcanī't, ū'tza' nalaktzī'nīncan. Tū tzē'kcanī'tcus, naca'tzīkō'can. ³ Chuntza' tū hui'xina'n huaninī'ta'ntit xmān chā'tin, ū'tza' nakexmatcan calhāxcuhuālh. Tū tzē'k huanī'ta'ntit ixchakān nac chīc, ū'tza' palha' nahuancan calhāxcuhuālh nac kēpūn.

Tichu ixlacasqui'nca najicua'ni'can

Mt. 10:28-31

⁴ Jesús cāhuanipāl̄h:

—Quinamigos, iccāhuaniyān jā tijicua'ni'yā'tit tī tamaknī'nīn ē ā'līstān jāla tū ā'chulā' tatlahua. ⁵ Na'iccāhuaniyān tī najicua'ni'yā'tit: Cajicua'ni'tit Dios tī tze nacāmālakspūtūkō'yān ē ā'līstān nacāmācā'nān nac pūpātīn. Ū'tza' calijicua'ni'tit Dios.

⁶ Jā tapalaxla' lakatin tantzicni'. Stā'can tanquitzis xmān a'ktu' tumīn. Dios jā cāpātza'nkā nūn lakatin xlaca'n. ⁷ Hui'xina'n hasta miya'jca'n cātāpūlhekeni'nī'tan kenatunu'. Ū'tza' jā tilijicua'nā'tit; hui'xina'n ā'chulā' tapalaxla' ē jā tantzicni'.

Calacan natahuan tatā'tapa'ksī Jesús

Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20

⁸ Jesús cāhuanipāl̄h:

—Iccāhuaniyān catīxcuhuāl̄h tī nahuan na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't: “Quit ictapa'ksīni' Cristo”, ē chuntza' nā quit na'icuan na ixlacatīnca'n ixāngeles Dios: “Xla' quintapa'ksīni'.” Quit Chī'xcu' xala' Tālhmā'n. ⁹ Palh catīxcuhuāl̄h naquinkelhtatzē'ka na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't, nā quit na'ickelhtatzē'ka na ixlacatīnca'n ixāngeles Dios.

¹⁰ Tī cachihuāl̄h talichihuīna'n Chī'xcu' xala' Tālhmā'n, tze namātza'nkēna'ni'can. Tī tahuan jā tze tū tlhaua Espīritu Santo, xlaca'n jāla caticāmātza'nkēna'ni'ca.

¹¹ A'cxni' nacātālē'nān na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n ē xanapuxcu'nu', jā catilī'a'ktuyuntit chī nakelhtīni'nā'tit. ¹² A'cxni' nachihuīna'nā'tit, Espīritu Santo nacāmāsu'yuni'yān chī nakelhtīni'nā'tit —huanli Jesús.

Chā'tin chī'xcu' tī rico

¹³ Chā'tin ixpu'na'i'tātca'n tachi'xcuhuī't huanilh Jesús:

—Mākelhtahua'kē'ni', cahua'ni' quintā'tin caquimaxquī'lh tū quila' nahuan.

¹⁴ Jesús kelhtīl̄h:

—¿Tichu quihui'līnī't quit hua'chi juez o tī māpitzī ti'ya't?

¹⁵ Nā huanli:

—Cuenta catlahua'tit. Jā tilakca'tzana'ntit catūhuāl̄h xala' nac cā'quilhtamacuj tū jāla caticāmaxquī'n milatamatca'n.

¹⁶ Palaj tunca Jesús cālīmāsu'yuni'lh a'ktin tachihuīn ē cāhuanilh:

—Ixuī'lh chā'tin chī'xcu'; rico ixuanī't. Ixmakalanāna'n na ixti'ya't. ¹⁷ Xla' palaj tunca lacpuhuanli: “¿Tūchu na'ictlahua? Jā icka'lhī jā na'icmāquī' lhūhua' quincuxi'. ¹⁸ Pūla na'iccālaclahua xalacsti'na'j xipūthauīl̄h quincuxi' ē na'ictlahua ā'chulā' xaka'tla' ē a'ntza' na'icmāquī'kō' quincuxi' ē ixlīpō'ktu tū icmakalalh. ¹⁹ A'cxni' na'icpuhuan quina'cstu: Chuhua'j icka'lhī lhūhua' tū icmakalalh tū naquilīmacuani' ā'lhūhua' cā'ta. Chuhua'j na'icjaxa ē na'icua'yan ē na'icko'tnu'n ē na'icpāxuhua.” ²⁰ Dios huanilh: “Hui'x jā tze lacapāstacna'na'. Chuhua'j huā'mā' tzi'sa nanī'ya'. Tū māquī'nī'ta, ¿tichu ixtla' nahuan?”

²¹ Chuntza' na'a'kspula chā'tin chī'xcu' tī mākēstoka lhūhua' catūhuāl̄h tū ixtla'. Ixlīpō'ktu tū ka'lhī, jā tū ixtapalh na ixlacatīn Dios.

Dios cāmaktaka'lhā ixlacstīn

Mt. 6:25-34

²² Ā'līstān Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Iccāhuaniyān. Jā tilī'a'ktuyunā'tit tū nahua'yā'tit ē tū nalhakā'yā'tit. ²³ Dios cāmāquī'yān milatamatca'n ē mimacni'ca'n tū tze nalīscujā'tit ē ā'chulā'

nacāmaxquī'yān milihua'tca'n ē milu'xu'ca'n. ²⁴ Cuenta cacātlahua'tit cha'kni'. Xlaca'n jā tacha'nāna'n ē nūn tamakalanāna'n. Jā taka'lhī xipūcuxi'ca'n ē Dios cāmāhuī'. Ā'chulā' tapalaxla' hui'xina'n ē jā tzamā' spūnī'n. ²⁵ Jā tī chā'tin chī hui'xina'n tze ā'chulā' makās natahuī'la masqui calī'a'ktuyunti. ²⁶ Palh chuntza' jāla natlahua'yā'tit, ζtū xipālacata lhūhua' tū lī'a'ktuyunā'tit?

²⁷ 'Cuenta cacātlahua'tit xanatna' chī natalīstaca. Jā tascuja ē jā tatza'pa' ixlu'xu'ca'n. Tzēhuani't tastaca masqui jā tū tatlahua. Iccāhuaniyān rey Salomón jāla cāmālakchā'nī ixlītzēhuani't xanat ē xla' rico ixuanī't. ²⁸ A'nan pa'lhma' nac cā'tacuxtu tū tzēhuani't ē lakalī tū'xama'n nacā't'can ē nacā'lhcuycan. Dios cāmaktaka'lha ē cāmakastaca pa'lhma' tū palaj nascāca ē ā'chulā' nacāmaktaka'lhān hui'xina'n. ζTū xipālacata jā a'ka'iyā'tit huā'mā'? ²⁹ Chuntza' jā tilī'a'ktuyunā'tit xipālacata tū nahua'yā'tit ē tū naliko'tnu'nā'tit. ³⁰ Tachi'xcu'huī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj xman ū'tza' taputzatlā'huan. Hui'xina'n ka'lhī'yā'tit chā'tin minTāta'ca'n nac a'kapūn ē xla' cā'tzī tū maclacasqui'nā'tit. ³¹ Xatze pūla caputzatit chī nalikexpatni'yā'tit Dios xala' tālhmā'n ē nā namaktīnī'nā'tit tū maclacasqui'nā'tit.

Rico nahua'na' nac a'kapūn

Mt. 6:19-21

³² Jesūs cāhuani'pāl'h:

—Quilacstīn, jā cajicua'ntit. Masqui jā lhūhua' hui'xina'n, minTāta'ca'n nac a'kapūn lacasqui'n natapa'ksīni'yā'tit xla'. ³³ Castā'tit tū ka'lhī'yā'tit ē cacāmaxquī'tit tī tamaclacasqui'n. Chuntza' naka'lhī'yā'tit mimpūtumīnca'n tū jā maktin catimasli ē miliricujca'n nac a'kapūn ē jā maktin catisputli. A'ntza' jā catitanūlh ka'lhāna' ē nūn tū catilacua'lh. ³⁴ Jā huī'lh miliricujca'n, a'ntza' huī'lh mintalacapāstacni'ca'n.

Ixlacasqui'nca tacāxni'j natahuī'la'yā'tit

³⁵ Jesūs cāhuani'pāl'h:

—Cacāxtahuī'la'tit. Camāpasītītza' mimpūcāscā'n. ³⁶ Hua'chi tasācua' cahuantit tī taka'lhīmā'nal' xpatronca'n tī a'nī't jā tamakaxtokmā'ca. A'cxni' nataspi'ta ē nalīmacasā'nān mākelhcha, lacasqui'n palaj camālaquī'ni'ca. ³⁷ Līpāxuhua tasācua' tī talakahuahuī'lāna'lh a'cxni' nachin xpatronca'n. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Ixpatronca'n nacāhuani catahuī'lh ē nacāmāhuī'can. ³⁸ Masqui cachilh i'tāt tzi'sa o xkakanī'ttza', līpāxuhua tasācua' palh talakahuahuī'lāna'lh a'cxni' nachin xpatronca'n.

³⁹ 'Caca'tzītīt huā'mā'. Palh ixtēcu' chic ixca'tzīlh tūyā hora nachin ka'lhāna', ixlakahuantahuī'lh ē jā ixtimakxtekli natanū ka'lhāna'. ⁴⁰ Nā hui'xina'n caskalalhtahuī'la'tit. Namin Chi'xcu' xala' Tālhmā'n a'cxni' jā cā'tziyā'tit.

Xatze tasācua' ē tī jā xatze tasācua'

Mt. 24:45-51

⁴¹ Palaj tunca Pedro kelhasqui'nīlh:

—ζĒ quilālīmāsu'yuni'uj xman quimpālacatata'n o ixlīpō'ktuca'n?

⁴² Jesūs huanli:

—ζChī huī'lh xatze tasācua' tī tzej kexmata? Xla' ū'tza' tī ixtēcu' chic namacamaxquī'tāquī' ixtasācua' ē xla' nacāmāhuī' ixtā'tasācua'n a'cxni' nalacchā'n hora. ⁴³ Līpāxuhua tasācua' palh mākentaxtūmā'lh ixtaxcujūt a'cxni' nataspi'ta xpatrōn. ⁴⁴ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Ixtēcu' chic namacamaxquī' huā'mā' tasācua' ixlīpō'ktu tū ka'lhī. ⁴⁵ Palh jā tze huā'mā' tasācua', xla' napuhuan natamakapalī xpatrōn. Chuntza' natzucu cālactucsa ā'makapitzīn tasācua'n ē natzucu nahuā'yan ē nako'ta ē naka'chī. ⁴⁶ Xamaktin nataspi'ta ixtēcu'

chic. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' jā tzeyā tasācua' jā ka'lhīmā'lh ē jā ca'tzī. Ixtēcu' chic palha' namakapātīnīn tasācua' ē nacātā'pātīnī'n xlacā'n tī jā ta'a'ka'tī.

⁴⁷ "Tasācua' tī ca'tzī tū lacasqui'n ixpatrōn ē jā mākentaxtū ē jā lakachi'xcuui', xla' maklhūhua' natucscan. ⁴⁸ Tī jā ca'tzī tū lacasqui'n ixpatrōn ē masqui natlahua tū maclacasqui'n castigo, xla' jā maklhūhua' catihui'līnī'ca. Palh jā lhūhua' macamaxqui'can, xla' jā lhūhua' catisqui'ni'can. Tī lhūhua' macamaxqui'can, ā'chulā' lhūhua' nasqui'ni'can.

Jesús cāmāpitzilh tachi'xcuui't

Mt. 10:34-36

⁴⁹ Jesús cāhuanipāl'h:

—Quimpālacata quit jā lacxtim catihuantit. Makapitzīn natakexmatni' quintachihuīn ē ā'makapitzīn natalakmaka'n. Makapitzīn lacatancs natahuan ixlicāna' quintachihuīn ē ā'makapitzīn lacatancs natahuan jā ixlicāna'. Chuntza' calalh chuhua'j. ⁵⁰ Ixlacasqui'nca na'icpātīnī'n. ¿Chī na'iclitāyani' hasta a'cxni' na'icmākentaxtū? ⁵¹ ¿Ē puhua'nā'tit icmilh ixpālacata lacxtim natahuan tachi'xcuui't? Iccāhuaniyān jā chuntza'. Na'iccāmāpitziyān. ⁵² Chuhua'j hasta kelhaquitzis xalanī'n a'ktin nac chic natatapāpitzī. Chā'tu'tun ixtā'lāquichlaktzi'ca'n natahuan chā'tu', ē chā'tu' ixtā'lāquichlaktzi'ca'n natahuan chā'tu'tun. ⁵³ Xatāta' ixtā'lāquichlaktzi' nahuan ixka'hua'cha ē ka'hua'cha ixtā'lāquichlaktzi' nahuan ixtāta'. Ixtzī' ixtā'lāquichlaktzi' nahuan ixtzu'ma'jāt ē tzu'ma'jāt ixtā'lāquichlaktzi' nahuan ixtzī'. Puscāt ē ixpuhuiti' natalāquichlaktzī'n.

Jā ixtaca'tzī tū huanicu'tun lī'a'cnīn

Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13

⁵⁴ Nā Jesús cāhuanilh tachi'xcuui't:

—A'cxni' hui'xina'n laktzī'nā'tit tā'kaqui'mā'cha' poklhnu' jā tā'cnū chī'chīni', palaj tunca hua'nā'tit namin xcān. Ē chuntza' a'kspula. ⁵⁵ A'cxni' minācha' ū'ni' xala' nac sur, huancan nalhcācna'n. Ē chuntza' la. ⁵⁶ jHui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Tzē nahuanā'tit palh namin xcān o jā namin, xmān ixpālacata laktzī'nā'tit a'kapūn. ¿Tū ixpālacata jā cuenta tlahua'yā'tit tū a'kspulamā'lh nac cā'quilhtamacuj a'cxni' laktzī'nā'tit lī'a'cnīn?

Calī'huī'li' natā'lācāxla'ya' mintā'lāquichlaktzi'

Mt. 5:25-26

⁵⁷ Jesús cāhuanipāl'h:

—¿Tū ixpālacata jāla puhua'nā'tit palh catūhuālh tze o jā tze? ⁵⁸ Palh catūhuālh mālacapū'yān, calacapāstactī chī palaj nalitā'lācāxla'ya' lihuan jāna'j pinā'tit nac pūchihuīn ē chuntza' jā catilē'n na ixlcatīn juez. Palh nalē'nān na ixlcatīn juez, xla' namacamāstā'yān na ixmacan policia ē xlacā'n natamānyān nac pūlāchī'n. ⁵⁹ Palh chuntza' na'a'kspulayān icuaniyān jā catitaxtu hasta jā naxokokō'ya' ixlīpō'ktu.

13

Ixlacasqui'nca nalakpalī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n

¹ Tzamā' quilhtamacuj tamilh chī'xcuui'n. Ixtahuanimā'nalh Jesús chī Pilato cāmāmknīnī'lh makapitzīn chī'xcuui'n xalanī'n nac Galilea. Cāmāknicā a'cxni' ixtalīlakatāyamā'nalh Dios animalhna'. ² Jesús cāhuanilh:

—¿Ē puhua'nā'tit chuntza' cā'a'kspulanī't tzamā' chī'xcuui'n ixpālacata ā'chulā' ixtalaclē'n ē jā ā'makapitzīn xalanī'n nac Galilea? ³ Iccāhuaniyān jā chuntza'. Palh hui'xina'n jā nalakpalī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n, nā

milipō'ktuca'n nanīkō'yā'tit. ⁴ Kelhacāujtzayan tī tanīlh a'cxni' torre Siloé a'ká'lh ē cā'a'klhta'lal, ¿ē puhua'nā'tit ā'chulā' ixtalac'lē'n ē jā ā'makapitzīn xalanī'n nac Jerusalén? ⁵ Iccāhuani'yān jā chuntza'. Palh hui'xina'n jā nalakpalī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n, nā nanī'yā'tit.

Xaqui'hui' higo tū jā ixka'lhī ixtahua'ca't

⁶ Palaj tunca Jesús cāhui'līni'lh tzamā' tū talīca'tzīni'lh ē cāhuanilh:

—Chā'tin chī'xcu' ixcha'nī't pūlactin xaqui'hui' higo na ixti'ya't. A'cxni' a'lh laktzī'n palh ixua'ca'lh'tza', jā maclani'lh ixtahua'ca't. ⁷ Palaj tunca huanilh ixtasācua': "A'ktu'tuntza' cā'ta icmakputza ixtahua'ca't huā'mā' qui'hui' ē jā tū icmaclani't. Catanca'; xmān yālh. Jā tū līmacuan iccha'nli." ⁸ Tī ixmaktaka'lha ti'ya't kelhtīlh: "Camakxtekti xmān huā'mā' cā'ta. Na'iclakponkni' ti'ya't ē na'icmaka'ni' abono. ⁹ Palhāsā' natahua'ca' huā'mā' cā'ta. Palh jā tahua'ca'lh nahuan a'cxni' natancā'ya'."

Quilhtamacuj tū pūjaxcan Jesús mātzeyīlh chā'tin puscāt tī ā'clhchā'cupulu ixuanī't

¹⁰ A'ktin quilhtamacuj tū ixpūjaxcan, Jesús ixcāmāsu'yuni'mā'lh nac templo.

¹¹ Ixui'lh a'ntza' chā'tin puscāt tī ixta'jatatla a'kcāujtzayan cā'ta. Ixchi'panī't a'ktin jā tzeza ū'ni' ē ixmakata'jatatla ē ixtacupucsnī'ttza' ē jā'tza' la ixtā'klhsaja nūn macstī'na'j.

¹² Jesús, a'cxni' laktzī'lh puscāt, ta'sani'lh ē huanilh:

—Puscāt, tzeyani'ta'tza'. Jātza' ka'lhī'ya' minta'jatat.

¹³ Palaj tunca Jesús a'cpūhui'līlh ixmacan ē palaj tunca puscāt tastu'ncli ē tzuculh laktaquilhpūta Dios. ¹⁴ Xapuxcu' xala' nac templo sītzi'lh ixpālacata Jesús mātzeyīlh tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan, ē cāhuanilh tachi'xcu'huī't:

—Xmān a'kchāxan quilhtamacuj nascujā'tit. Ē tzamā' quilhtamacuj a'cxni' cata'ntit tacu'chu'yā'tit ē jā a'cxni' jaxcan.

¹⁵ Palaj tunca Jesús kelhtīlh:

—¡Tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! ¿Ē jā catixcuttit mihuācaxca'n o mim-burroca'n tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan ē namāko'tnīyā'tit? ¹⁶ Huā'mā' puscāt ī'xū'nātā'nat Abraham ē hua'chī līchī'huī'līlh skāhuī'ni' huā'mā' ta'jatat. Chuhua'j a'kcāujtzayantzā' cā'ta. ¿Ē jā tze ixmaktīca ixta'jatat tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan?

¹⁷ A'cxni' Jesús huanli huā'mā', cāmāmāxani'lh tī ixtaquiclhaktzī'n. Ixlipō'ktuca'n tachi'xcu'huī't ixtalīpāxuhua lī'a'cnīn tū tlhualh Jesús.

Xalīcha'nat mostaza

Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32

¹⁸ Palaj tunca Jesús huanli:

—¿Chī huī'lh ixlīmāpa'ksīn Dios? ¿Chī na'iclīmāsu'yu chī natalīlhūhua'n xlaça'n tī Dios cāmāpa'ksī? ¹⁹ Natalhūhua'n chuntza' chī staca a'ktin xalīcha'nat mostaza tū cha'nli chā'tin chī'xcu' nac ti'ya't. Lacstī'na'j tzamā' xalīcha'nat ē a'cxni' nastackō', hua'chī a'katin qui'hui' nahuan. A'cxni' ka'tla'tza' ē a'ntza' spūnī'n natatlahua ixmāsekca'n.

Levadura

Mt. 13:33

²⁰ Nā Jesús cāhuanilh:

—¿Chī na'iclīmāsu'yu chī nalīstaca ixlīmāpa'ksīn Dios? ²¹ Ū'tza' hua'chī a'ktin levadura tū chā'tin puscāt nalītlahua maktu'tun xatapūlhcān harina ē namakxteka hasta nalaklhtāyakō' ixtasquit.

*Xapitzuna'j mākēlhcha**Mt. 7:13-14, 21-23*

²² Jesús tayapālh ixtej nac Jerusalén. Ixtētaxtu nac cā'lacchicni' jā macsti'na'j ē jā laka'tla' ē ixmāsu'yu. ²³ Chā'tin kelhasqui'nīlh:

—¿Ē xmān makapitzīn nata'a'kapūtaxtu?

Jesús kelhtīlh:

²⁴ —Calīhui'lī'tit natanū'yā'tit xapitzuna'j xamākēlhcha nac a'kapūn. Iccāhuaniyān lhūhua' nataputza chī natalītanūcu'tun ē jāla catitatanūlh.

²⁵ A'cxni' ixtēcu' chic namālacchahua, hui'xina'n tī yā'na'ntit nac kēpūn nalīmacasā'na'nā'tit mākēlhcha. Nahua'nā'tit: “Caquilāmālaquīni'uj.”

Xla' nacākēlhtīyān: “Jā icca'tzī jā xalanī'n hui'xina'n.” ²⁶ Hui'xina'n naquilhtzucuyā'tit nahua'nā'tit: “Iccātā'huā'yanī'ta'n ē hui'x māsu'yu'nī'ta' na quincā'lacchicni'ca'n.” ²⁷ Xla' nacākēlhtīyān: “Iccāhuaninī'ta'ntza' jā icca'tzī jā xalanī'n hui'xina'n. ¡Caquilātapanūni'uj! Hui'xina'n tlaha'yā'tit tū jā tze.” ²⁸ Chuntza' hui'xina'n nacalhua'nā'tit a'ntza' ē nalāmāxcani'yā'tit mintatzanca'n a'cxni' nalaktzī'nā'tit Abraham ē Isaac ē Jacob ē ixlīpō'ktuca'n a'kchihuīna'nī'n tahuī'lāna'ncha' jā Dios māpa'ksīni'nkō' ē hui'xina'n jā caticātamakxteknī' natanū'yā'tit.

²⁹ 'Nataminācha' tachi'xcuui't xalanī'n calhāxcuuhālh ē natahuā'yan jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ³⁰ Tzamā' quilhtamacuj nacālakachi'xcuui'can xla'ca'n tī jā ixlacasqui'nca chuhua'j; ē tī cālakachi'xcuui'cantza' chuhua'j ē ā'līstān jātza' caticālakachi'xcuui'ca —huanli Jesús.

*Jesús līlīpuhuanli ixpālacata Jerusalén**Mt. 23:37-39*

³¹ Chū ū'tza' tzamā' quilhtamacuj ā'makapitzīn fariseos talakchilh Jesús ē tahuanihl:

—Cataxtu huā'tzā' ixpālacata Herodes maknīcu'tunān.

—Jesús cākēlhtīlh:

—Calakpintit tzamā' chi'xcu' tī a'kskāhuī'nin ē nahuanī'yā'tit: “Chuhua'j ē lakali na'iccāmāxtukō' jā tzeya ū'ni'. Ē ā'nā na'iccāmātzeyī ta'jatatlani'n. Tū'xama'n na'ictlahuakō'.” ³³ Ixlacasqui'nca na'ica'n na quinte'j chuhua'j ē lakali ē tū'xama'n ixpālacata jā minī'ni' calhāxcuuhālh nanī chā'tin a'kchihuīna', xmān jā huanican nac Jerusalén.

³⁴ ¡Iccālakalhu'manān hui'xina'n xalanī'n nac Jerusalén! Hui'xina'n cāmāknīyā'tit a'kchihuīna'nī'n ē cācucta'layā'tit lacscujnī'n tī Dios cāmacamini'yan. Maklhūhua' xa'iccāmākēstokcu'tunān na'iccāmaktaka'lhān hua'chī xatzī' caxli cālīmātzē'ka ixpeken ixlacstīn ē jā lacasqui'ntit.

³⁵ Calaktzī'ntit hui'xina'n chī Dios makxteklitza' mincā'lacchicni'ca'n. Iccāhuaniyān jātza' quintilālaktzī'mpalayāuj hasta a'cxni' tzamā' quilhtamacuj a'cxni' nahuancan: “Sicua'lanātlahuani't tī min ē ka'lhī ixlīlī'huī'qui ē ixlīmāpa'ksīn Dios.”

14*Jesús mātzeyīlh chā'tin chi'xcu' tī cu'nli*

¹ Milh a'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan ē a'cxni' Jesús quīmakuā'yah na ix-chic chā'tin xapuxcu' fariseos. Ā'makapitzīn fariseos ixtamaktaka'lh mā'nalh.

² Nā ixuī'lh chā'tin chi'xcu' na ixlacatīn tī ixcu'nī't. ³ Palaj tunca Jesús cākēlhasqui'nīlh xamākēlhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos:

—Ixlīmāpa'ksīn Moisés ¿ē makxteka namātzeyīcan chā'tin ta'jatatlani' tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan?

⁴ Xlaca'n ca'cs tatāyalh. Palaj tunca Jesús macachi'palh ta'jatatlani' ē mātzeyīlh ē huanilh ca'a'lh. ⁵ Cāhuanilh fariseos:

—Palh mimburroca'n o mihuācaxca'n nakōstojō xapūlmā'n nac xcān, jē jā palaj namācutuyā'tit masqui quilhtamacuj tū pūjaxcan?

⁶ Jā tū takelhtīni'lh.

Tī cā'invitarlīcanī't jā tamakaxtokmā'ca

⁷ A'cxni' Jesús laktzī'lh tī cā'invitarlīcanī't ē chī ixtaputzamā'nalh pūtahui'lh tū ā'chulā' xatze, cāmaxquī'lh huā'mā' talacapāstacni':

⁸ —A'cxni' na'invitarlīca'na' jā tamakaxtokcan, jā titahui'la'ya' jā xatze pūtahui'lh. Palhāsā' nachin ā'chā'tin tī ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā hui'x. ⁹ Tī invitarlīyān nalaka'nān nahuanīyān: “Cama'xqui' mimpūtahui'lh huā'mā' chā'tin tī ā'līstān chilh.” Chuntza' līmāxana'tza' napina' natahui'la'ya' nac cā'chakēn. ¹⁰ A'cxni' na'invitarlīca'na', natahui'la'ya' nac cā'chakēn. A'cxni' namin tī invitarlīni'ta'n nahuanīyān: “Cata't, catahui'la' nac mesa.” Chuntza' nalakachi'xcuhui'ca'na' na ixlacatīnca'n ā'makapitzīn jā tamakaxtokcan. ¹¹ Tī ixa'cstu ka'tla' makca'tzī, ū'tza' namāmāxani'can. Tī jā ixa'cstu putza ixlīka'tla', ū'tza' nalakachi'xcuhui'can.

¹² Nā Jesús huanilh chī'xcu' tī ixinvarlīni't:

—A'cxni' natlahua'ya' mincā'tani' o mintahua', jā nacā'invitarlīya' xmān minamigos ē mintā'timīn ē mintalakapasni' ē lacricujnu'. Xlaca'n a'cxni' natatlahua ixcā'tani'ca'n, nā tzē nata'invitarlīyān ē chuntza' naka'lhī'ya' ixlaxxoko mincā'tani'. ¹³ A'cxni' natlahua'ya' mincā'tani', nacā'invitarlīya' tī laccxamanīni'n ē ta'jatatlani'n ē lū'ntu'nunī'n ē lakatzī'ni'n. ¹⁴ Chuntza' nalīpāxuhua'ya' ixpālacata xlaca'n jā tū catitamaxquī'n. Chuntza' naka'lhī'ya' mintatljaj a'cxni' natalacastālancuana'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ni'ni' ixtachihuīn Dios.

Xaka'tla' tahua'

¹⁵ A'cxni' takexmātlī huā'mā', chā'tin tī ixuī'lh nac mesa huanilh Jesús:

—Līpāxuhua tī nahuā'yan jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

¹⁶ Palaj tunca Jesús kelhtīlh:

—Chā'tin chī'xcu' hui'līlh a'ktin ka'tla' tahua' ē cā'invitarlīkō'lh lhūhua' tachi'xcuhui't. ¹⁷ A'cxni' chā'lh hora tū pūhuā'yancan, cāmacā'lh ixtasācua' natamāca'tzīni'ni'n ē cāhuanilh tī ixcā'invitarlīni't: “Cata'ntit. Cāxui'lakō'tza' ixlīpō'ktu.” ¹⁸ Ixlīpō'ktuca'n tamacā'lh tachihuīn ixpālacata jāla ta'a'n. Chā'tin huanli: “Ā'cus ictamāhualh a'ktin ti'ya't ē ixlacasqui'nca na'īca'n na'īclaktzī'n. Icsqui'ni'yān naquimātzā'nkēna'ni'ya' ixpālacata jāla icti'a'ncha.” ¹⁹ Chā'tin chihuīna'mpālīh: “Ictamāhualh tanquitzis par huācax ē ica'nā iccālaktzī'n palh tze tascuja. Icsqui'ni'yān a'ktin litze caquimātzā'nkēna'ni' ixpālacata jāla icti'a'ncha.” ²⁰ Chā'tin chihuīna'mpālīh: “Ictamakaxtoklicus ē chuntza' jāla icti'a'ncha.”

²¹ A'cxni' taspi'tlī tasācua', huanikō'lh ixpatrōn chī a'kspulalh. Ixpatrōn sītzī'lh ē huanilh ixtasācua': “Palaj capit xatej nac cā'lacchicni' ē cacālī'ta' tī laccxamanīni'n ē ta'jatatlani'n ē lū'ntu'nunī'n ē lakatzī'ni'n.” ²² A'mpālīh ē ā'līstān taspi'tpālīh tasācua' ē huanli: “Ictlahualhtza' chuntza' chī quihua'ni' ē huī'lhcus jā tahui'lacan.” ²³ Ixtēcu' huanilh ixtasācua': “Capit nac tej jā ā'chulā' makat ē cuesa nacālī'ta'na' ē natatzuma quinchic. ²⁴ Iccāhuanīyān jā tī chā'tin xlaca'n tī iccā'invitarlīlh pūla natahua' quīlīhua't.”

Tū ixlacasqui'nca ixpālacata tī nastālani' Cristo

²⁵ Lhūhua' tachi'xcuhui't ixtastālani' Jesús, ē xla' cālaktalakspi'tlī ē cāhuanilh:

26 —Palh catihuālh quintapa'ksīni'cu'tun quit ixlacasqui'nca ā'chulā' napāxqui' Dios ē jā ixtāta' ē ixtzī' ē ixpuscāt ē ixlacstīn ē ixtā'timīn ē hasta ixa'cstu. Palh jā chuntza', jāla quintitā'scujli. 27 Tī jā pātīni'ncu'tun quimpālacata ē jā latahui'lacu'tun chī icuī'lh quit, jāla quintitā'scujli.

28 'Palh chā'tin chī'xcu' tlahuacu'tun a'ktin chic, pūla natlahua ixuenta chī huanī't nalē'n tumīn. Chuntza' naca'tzī palh na'a'cchā'ni' tumīn tū nalītlahuakō'. 29 Palh jā chuntza' natlahua, nasputa ixtumīn a'cxni' xmāncus xatantūn yālh. 30 Ixlīpō'ktu tī natalaktzī'n, natalīlītzi'n. Natahuan: “Huā'mā' chī'xcu' timātzuculh ixchic ē jā mā'ksputukō'lh.”

31 'Jā tī chā'tin rey tī jā pūla nalacapāstaca palh tzē nalīskāhuī'lh a'kcāuj mil soldados ā'chā'tin rey ixtā'lāquichlaktzi' tī ka'lhī a'kpu'xam mil. 32 Palh ca'tzī jāla catīskāhuī'lh ixtā'lāquichlaktzi', namacā'n chā'tin lacscujni' natā'lācāxla a'cxni' makatcus mimā'cha'. 33 Chuntza' palh hui'xina'n jā makxteku'tunā'tit ixlīpō'ktu tū milaca'n, jāla quiscujnu'nī'n catihuantī.

Matzat

Mt. 5:13; Mr. 9:50

34 Jesús cāhuanipālh:

—Masqui tze matzat, palh jātza' sko'ko'xnin, ¿chī nalīmāsko'kō'nuncan?

35 Jātza' tze. Xmāntza' namaka'ncan. Tī kexmata cuenta catlahualh.

15

Purecu' tū ixtza'nkānī't

Mt. 18:10-14

1 Ixlīpō'ktuca'n tī mātā'jīni'nī'n līxokot ē tī jā lactze, xlaca'n talakta-lacatzuna'jilh Jesús natakexmata. 2 Fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtalīchihuīna'n Jesús. Talāhuanilh:

—Huā'mā' chī'xcu' cātā'huā'yan tachi'xcuhui't tī jā tze.

3 Palaj tunca Jesús cāhui'līni'lh huā'mā' tū līca'tzīni'can:

4 —Palh chā'tin chī'xcu' cāka'lhī a'ktin ciento purecu' ē palh namakatza'nkā lakatin, ¿tū natlahua? Nacāmāxteka ā'makapitzīn noventa y nueve jā tahuā'yamā'nalh nac cā'seketnī'. Na'a'n naputza purecu' tū makatza'nkānī't. Naputza hasta jā namacla. 5 A'cxni' namacla, napekxtūtahua'ca'līmīn. 6 A'cxni' nachā'mpala na ixchic, nacāmākēstoka ixamigos ē tī lacatzuna'j tahuī'lāna'lh na ixchic. Nacāhuani: “Caquilātā'pāxuhuāuj chuhua'j ixpālacata icmaclalh quimpurecu' tū ixtza'nkānī't.” 7 Iccāhuaniyān ā'chulā' naka'lhī tapāxuhuān nac a'kapūn ixpālacata chā'tin tī lakpalī ixtalacapāstacni' ē jā chī xanoventa y nueve tī tapuhuan lactzeyā chī'xcuhui'n. Xlaca'n jā tamacca'tzī palh ixlacasqui'nca natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n.

Tumīn tū tza'nkālh

8 Jesús cāhuanipālh:

—Palh chā'tin puscāt ka'lhī pekcauj moneda ē palh namakatza'nkā pektin, namāpasī ixpucās ē napa'lhna'n ē tzej naputza hasta jā namacla.

9 A'cxni' namacla, nacāmākēstoka ixamigas ē tī lacatzuna'j tahuī'lāna'lh na ixchic, ē nacāhuani: “Caquilātā'pāxuhuāuj ixpālacata icmaclalhtza' moneda tū xa'icmakatza'nkānī't.” 10 Iccāhuaniyān lacxtim natapāxuhua āngeles a'cxni' nalakpalī ixtalacapāstacni' chā'tin tī jā tze.

Ka'hua'cha tī pāxcat līlakō'lh ixtumīn

11 Nā Jesús huanli:

—Chā'tin chi'xcu' ixka'lhī chā'tu' ixcamana'. ¹² Xastancu huanilh ixtāta': "Tāta', caquima'xqui' chuhua'j tū quila' nahuan." Xatāta' cāmāpitzini'lh ixherenciaca'n. ¹³ Jā makās xastancu mākēstokkō'lh ixtamacatzucun ē a'lh makat ā'lacatin cā'lacchicni'. A'ntza' pāxcat līlakō'lh ixtumīn.

¹⁴ A'cxni' ixmakasputkō'nī'ttza' ixtumīn, lakmilh a'ktin tatzi'ncstat tzamā' nac cā'lacchicni' ē xla' tzuculh tzi'nca. ¹⁵ Palaj tunca a'lh putza jā namakscuja. Chā'tin chi'xcu' xala' nac cā'lacchicni' macā'lh nacāmaktaka'lha pa'xni'n. ¹⁶ Tihua'cu'tunli tū ixcāmāhuī'mā'lh pa'xni', ē jā tī chā'tin ixmaxqui' tū nahua'.

¹⁷ Palaj tunca tzuculh lacapāstaca: "Chī kelhalā't tasācua' na ixchic quintāta' jā tahuā'yamā'nalh ē cāquītāxtūni' ē quit iczti'ncsnīmā'lh huā'tzā'. ¹⁸ Na'iclaka'mpala quintāta' ē na'icuanī: Tāta', ictlahuani'nī'ta'n tū jā tze ē nā ictlahuani't tū jā tze na ixlacatin Dios. ¹⁹ Jātza' minī'ni' naquihuani'ya' palh quit minka'hua'cha. Caquilimāxtu hua'chi chā'tin mintasācua'." ²⁰ Palaj tunca tayalh ixtej nalaka'n ixtāta'.

A'cxni' makatcus ixa'mā'cha' na ixchic, ixtāta' laktzī'lh ē lakapasli ē lakalhu'manli. Tu'jnun a'lh lakapāxtoka ixka'hua'cha ē skōkalh ē mu'sulh.

²¹ Palaj tunca ixka'hua'cha huanilh: "Tāta', ictlahuani't tū jā tze na ixlacatin Dios ē na milacatin. Jātza' minī'ni' naquihuani'ya' palh quit minka'hua'cha."

²² Masqui chuntza' huanilh ka'hua'cha, xatāta' cāhuanilh ixtasācua'n: "Calitā'ntit pūtin xasāsti' lu'xu' ē camālhēkē'tit huā'mā' quinka'hua'cha. Camāmakanū'tit tū nalitāsu'yu quinka'hua'cha ē camātūnū'tit ixcaclhī'.

²³ Calitā'ntit huācax tū xako'ntintza' ē camakni'tit. Natlahuayāuj a'ktin cā'tani' ē nahua'yanāuj. ²⁴ Hua'chi xanintza' ixuanī't huā'mā' quinka'hua'cha ē lacastālanacuana'nī't. Ixtza'nkāni'ttza' ē icmaclapālh." Ū'tza' lī'a'nalh tapāxuhuān.

²⁵ Tzamā' quilhtamacuj xapuxcu' ixka'hua'cha ixa'nī't scuja. A'cxni' ixmimā'lh na ixchic, kexmatli chī ī'sla'knāmā'ca ē ixtlī'mā'ca. ²⁶ Palaj tunca ta'sani'lh chā'tin tasācua' ē kelhasqui'nīlh tūchu lamā'lh. ²⁷ Xla' kelhtil: "Mat milh mistancu. Mintāta' māmaknīnī'lh xako'ntin huācax ixpālacata tze chilh ē jā tajatlatla."

²⁸ Xapuxcu' sītzī'lh ē jā ixtanūcu'tun. Ixtāta' taxtulh ē huanilh catanūlh.

²⁹ Xla' huanilh ixtāta': "Hui'x ca'tzīya' lhūhua'tza' cā'ta ictā'scujnī'ta'n ē pō'ktu quilhtamacuj ickexmatni'nī'ta'n. Jā maktin quimaxqui'nī'ta' nūn lakatin xaska'ta' chivo na'iccālītā'pāxuhua quinamigos. ³⁰ Chuhua'j ixpālacata chilh huā'mā' minka'hua'cha tī pāxcat cātā'līlakō'lh mintumīn tī jā tze ya puscan ē hui'x māmaknīnī'ni'ta' xako'ntin huācax."

³¹ Palaj tunca xatāta' huanilh: "Hui'x quinka'hua'cha ē hui'x pō'ktu quilhtamacuj quintā'huī'la', ē ixlīpō'ktu tū icka'lhī pō'ktu mila'. ³² Chuhua'j ixlacasqui'nca natlahuayāuj cā'tani' napāxuhuayāuj ixpālacata mistancu hua'chi xanintza' ixuanī't ē lacastālanacuana'mpālh. Hua'chi ixtza'nkāni'ttza' ē chuhua'j icmaclapālh."

16

Chā'tin xapuxcu' tasācua' tī skalalh ixuī'lh

¹ Nā Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Ixi'lh chā'tin patrón; rico ixuanī't. Ixka'lhī chā'tin xapuxcu' ixtasācua'. Mālacsu'yuca tzamā' xapuxcu' tasācua' chī pāxcat ixlīlani'mā'lh ixtumīn. ² Palaj

tunca ixpatrón mātā'satīnī'nh ē huanilh: “¿Chī quilihuanimā'ca tzamā' tachi-huīn tū mimpālacata? Caquimāsu'yuni' tū icmacamaxquī'nī'ta'n. Jātza' quintitā'scujti chī xapuxcu' tasācua'.”

³ 'Xapuxcu' tasācua' tahuī'lh ē tzuculh lacapāstaca: “¿Tūchu na'ictlahua chuhua'j ixpālacata quimpatrón quimaktīlh quintascujūt? Jā tī'huī'qui quit ē jāla ca'ictiscujli nac cā'tacuxtu, ē icmāxana'n na'icsqui'nīhuā'yan. ⁴ Quit icka'lhī quintalacapāstacni' ē chuntza' tzē na'icchā'n a'ktin nac chic na'icua'yan a'cxni' jā tū icka'lhī quintascujūt.”

⁵ 'Chuntza' chā'tunu' cāmāta'satīnī'nh tī ixtamaklaclē'n ixpatrón. Tī chā'lh pūla kelhasqui'nīlh: “¿Chī huanī't laclīpini'ya' quimpatrón?” ⁶ Xla' kelhīlh: “Icmaklaclē'n a'ktin ciento barriles aceite.” Palaj tunca xapuxcu' tasācua' huanilh: “Ā' huī'lh minca'psnap. Palaj tunca catahui'la' ē catlahua'pala' ā'a'ktin xmān cincuenta.” ⁷ Ā'listān kelhasqui'nīlh ā'chā'tin: “¿Ē huī'x, chī huanī't laclīpini'ya'?” Huanilh: “A'ktin ciento cuartillo trigo.” Palaj tunca huanilh: “Ā' huī'lh minca'psnap. Catlahua'pala' ā'a'ktin xmān ochenta.”

⁸ 'Ixpatrón puhuanli xapuxcu' tasācua' skalalh huanli chī tlhualh. Chuntza' tī xalanī'n nac cā'quihltamacuj laskskalalhna' chī natatlahua ixnegocioca'n. Ā'chulā' skalalhna' xla'ca'n ē jā tī ta'a'ka'tīni' ixtachihuīn Dios.

⁹ 'Quit iccāhuaniyān: Nacālimaktāyayā'tit mintumīnca'n tī jā tū taka'lhī. Chuntza' a'cxni' nanī'yā'tit ē jāla catilī'pintit mintumīnca'n, nacātamānūyān jā pō'ktu natahui'la'yā'tit.

¹⁰ 'Tī tzej namaktaka'lhā macsti'na'j tū macamaxquī'can, nā tzej namaktaka'lhā lhūhua' palh namacamaxquī'can. Tī jā tzej namākentaxtū ixtascujūt tū jā ixlacasqui'nca, xla' jāla catimākentaxtūlh tū ā'chulā' ixlacasqui'nca. ¹¹ Palh jāla cātamacamaxquī'yān tū xala' nac cā'quihltamacuj, ¿chī nacātālimacamaxquī'yān tū ixla' Dios? ¹² Palh jā maktaka'lhā'tit tū cātamacamaxquī'yān huī'xina'n, jā caticātamacaxquī'n tū mīlaca'n nahuan.

¹³ 'Jā tī chā'tin tasācua' tzē nacātā'scuja chā'tu' ixpatrón. Chā'tin napāxquī' ē ā'chā'tin jā catilaktzī'ncu'tunli. Nakexmatnī' chā'tin ē nalakmaka'n ā'chā'tin. Nā chuntza' huī'xina'n jāla nalīpāhua'nā'tit Dios palh nalīpāhua'nā'tit mintumīnca'n.

¹⁴ Fariseos tī ixtapāxquī' ixtumīnca'n ixtakexmatmā'nalh ixlīpō'ktu huā'mā' ē ixtalīlītzī'mā'nalh Jesús. ¹⁵ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Masqui huī'xina'n lacasqui'nā'tit tachi'xcuhui't natapuhuan lactze huī'xina'n, Dios cālakapasni'yān mīlistacna'ca'n. Masqui cā'a'kskāhuī'yā'tit chī'xcuhui'n ē chuntza' xla'ca'n cātālakachi'xcuhui'yān, Dios lakmaka'n tū tachi'xcuhui't tapuhuan ā'chulā' ka'lhī ixtapalh.

Ixlīmāpa'ksīn Moisés ē chī Dios māpa'ksīni'nkō'

¹⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Ixuī'lh ixlīmāpa'ksīn Moisés hasta a'cxni' ixlatlā'huan Juan Mā'kpaxīni', ē ū'tza' lacxtim chī tamāsu'yulh a'kchihuīna'nī'n. Chuhua'j talīchihuīna'n xatze tachihuīn ixpālacata chī Dios māpa'ksīni'nkō' ē ixlīpō'ktu tatanūcu'tun.

¹⁷ 'Jicslīhua' namālakspūtūcan a'kapūn ē tī'ya't, ē ā'chulā' jicslīhua' nalakpālica'n ixtachihuīn Dios. Jā catilakpālica'nūn maesti'na'j.

Jesús māsu'yulh ixpālacata makxtekan puscāt

Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12

¹⁸ Jesús cāhuanipālh:

—Palh chā'tin chī'xcu' namakxteka ixpuscāt ē natā'tamakaxtoka ā'chā'tin, xla' ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n na ixlacatīn Dios. Tī tā'tamakaxtoka chā'tin puscāt tī makxtecanī'ttza', nā xla' ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n na ixlacatīn Dios.

Lázaro ē chī'xcu' tī rico ixuanī't

¹⁹ Jesús cāhuanipālh:

—Ixuī'lh chā'tin chī'xcu'; rico ixuanī't. Ixlhakā' ixlu'xu' xalactze. Lakaliyān ixtlahua cā'tani'. ²⁰ Nā ixuī'lh ā'chā'tin chī'xcu'; ixtacuhuīni' Lázaro. Lhūhua' ixka'lhī ixmactzi'tzi'. Ixtahui'la ī'squi'nihuā'yan na ixtanquilhtīn rico. ²¹ Xla' ixlīka'scu'tun xalacpītzun pāntzīn tū ixyuja na ixmesa rico. Chichi'n ixtasnakani' ixtzi'tzi'.

²² Milh a'ktin quilhtamacuj ē Lázaro nīlh, ē ángeles talé'lh nac a'kapūn. Nā a'ntza' ixuī'lh Abraham. Nā rico nīlh ē mā'cnūca.

²³ A'cxni' ixpātīni'mā'lh rico nac pūpātīn, talacayāhualh ē cālaktzī'lh Abraham ē Lázaro ixchā'tu'ca'n. ²⁴ Palaj tunca ta'salh ē huanli: “Quintāta' Abraham, caquilakalhu'ma'nti ē cama'cata' Lázaro camojōlh nac xcān kentin ixmakaspulh ē camāske'hui'huī'lh quisī'ma'kā' ixpālacata icpātīni'mā'lh na ixpu'nan lamana'.”

²⁵ Abraham huanilh: “Quinka'hua'cha, calacapāstacti chī tzej ixlapā't na milatamat ē Lázaro jā tze ixlamā'lh. Chuhua'j xla' pāxuhuamā'lh huā'tzā' ē huī'x pātīni'mpā't a'ntza'. ²⁶ Nā huī'lh a'ktin ka'tla' pūlu'cu' tū quincāmāpītzīyān. Chuntza' tī ta'a'ncu'tun a'ntza' jāla catitā'a'lh ē nūn xalanī'n a'ntza' jāla catitamilh huā'tzā'.”

²⁷ Palaj tunca rico huanli: “Quintāta' Abraham, icsqui'ni'yān cama'capi Lázaro na ixchic quintāta' ²⁸ nacāhuani kelhaquitzis quintā'timīn tī tahui'lāna'ncha'cus. Chuntza' xlacā'n jā catitamilh huā'tzā' nac pūpātīn.”

²⁹ Abraham huanilh: “Xlaca'n taka'lhī'tza' tū tzo'kli Moisés ē profetas. Cuenta catatlhualh ū'tza'.” ³⁰ Rico kelhtīni'lh: “Ixlicāna'. Ū'tza' icca'tzītza'. Masqui chuntza' icca'tzī, icpuhuan palh ixcālaka'lh chā'tin tī nīnī'ttza', ixtalapaklīh ixtalacapāstacni'ca'n.” ³¹ Abraham huanilh: “Palh jā cuenta tatlahua tū tzo'kli Moisés ē profetas, jā catitā'a'ka'ī'lh masqui ixcālaka'lh chā'tin tī lacastālanuana'nī'ttza' na cā'līnī'n.”

17

Pō'ktu quilhtamacuj huī'lh tī jā lactze

Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42

¹ Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Masqui pō'ktu huī'lh tū nacāmāmakahuasī tachi'xcu'huī't, koxa titala xlacā'n tī tamāmakahuasī ā'makapītzīn ē tamātlahuī tū jā tze. ² Xatze ixpīxchī'hua'ca'ca a'ktin chihuix ē ixmacā'nca nac mar, ē jā ixmāmakahuasīlh jā tī chā'tin tī tizucumā'lhcu a'ka'ī'. ³ Cuenta catlahua'tit.

'Palh mintā'tin tlahuani'nī'ta'n tū jā tze, nalacaquilhni'ya'. Palh xla' lacpuhuan jā tze tū tlahualh, namātza'nkēna'ni'ya'. ⁴ Namātza'nkēna'ni'ya' masqui a'ktin quilhtamacuj maktojon catlahualh tū jā tze ē maktojon nalakminān nahuanīyān: “Jā tze quit tū ictlahuani', ē jā'tza' ā'maktin ictitlahualh.”

Tī ta'a'ka'ī' taka'lhī līmāpa'ksīn

⁵ Ixapóstoles tahuanilh Jesús:

—Caquilāmaktāyauj ē ā'chulā' na'ica'ka'ī'yāuj.

⁶ Māpa'ksīni' cāhuanilh:

—Palh ixa'ka'ī'tit, masqui macsti'na'j, ixua'ni'tit huā'yālh qui'huī': “Catapu'ihu' ē capit catacha'nti nac mar.” Chuntza' qui'huī' ixtlahualh.

Ixtascujüt tī tasācua'

⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Palh hui'x ixka'lhīya' chā'tin mintasācua' tī scujnī'ttza' pō'ktu quilhtamacuj ē ixtaspi'tli na mīnchic, jā catihua'ni': "Catanu', cahuā'ya'." ⁸ Palhāsā' nahuanī'ya': "Cacāxtlahua' quilhīhua't ē pūla naquimā'huī'ya' quit. Ā'līstān nahuā'ya'na' hui'x."

⁹ A'cxni' mintasācua' natlahuakō' ixtascujüt, jā catimaxqui' tapāxcatca'tzīn ixpālacata xla' sa'j tasācua'. ¹⁰ Chuntza' hui'xina'n, a'cxni' tlahuakō'yā'tit ixlīpō'ktu ixtalacasqui'nīn Dios, nahuanā'tit: "Jā ixlacasqui'nca naquincāhuanīyān pāxcatca'tzīlh ixpālacata xmān ictlahuāuj quintascujütca'n."

Jesús cāmātzeyīlh kelhacāuj tī ixcāmasni'mā'lh ixquinītca'n

¹¹ A'cxni' ixamā'lhcus nac Jerusalén, Jesús tētaxtuh lalalhūhua' cā'lacchicni' nac Samaria ē Galilea. ¹² A'cxni' ixtalacatzuna'jītēlhatza' a'ktin cā'lacchicni', kelhacāuj chī'xcuhui'n tī ixcāmasni'mā'lh ixquinītca'n tataxtuh ē talakapāxtokli. Makat tatāyah xla'ca'n ¹³ ē palha' tahuanihl:

—jJesús, Mākelhtahua'kē'ni', caquilālakahu'manui!

¹⁴ A'cxni' Jesús cālaktzī'lh, cāhuanīhl:

—Capintit cāmāsu'yuni'tit mimacni'ca'n pālejni'.

A'cxni' xla'ca'n ixta'a'mā'nalhcus nac tej, talaktzī'lh ixmacni'ca'n tzetza' ixtahuani't. ¹⁵ Chā'tin xla'ca'n, a'cxni' laktzī'lh ixtzeyani'ttza', taspī'tli makapāxuitēlha Dios. ¹⁶ Laktatzokostalh Jesús namaxqui' tapāxcatca'tzīn. Huā'mā' chī'xcu' xala' nac Samaria ixuanī't. ¹⁷ Palaj tunca Jesús huanli:

—Ē jā kelhacāuj tī tatzeyanli? ĒTū ixpālacata jā tamīlh makapitzīn kelhana'jāsta'? ¹⁸ Ē xmān huā'mā' samaritano taspī'tli naquimaxqui' tapāxcatca'tzīn?

¹⁹ Palaj tunca huanīhl chī'xcu':

—Catāqui' ē catlā'hua'nti. Tzeyanī'ta' ixpālacata a'ka'īnī'ta'.

Chī nachin ixlīmāpa'ksīn Dios

Mt. 24:23-28, 36-41

²⁰ Fariseos takelhasqui'nīhl Jesús:

—ĒJā'cxni' nalacchā'n a'cxni' namāpa'ksīni'nkō' Dios?

Xla' cākelhtīhl:

—Chī Dios namāpa'ksīni'nkō', jā tasu'yu. ²¹ Jāla catihuanca: "Ā' hui'lh", o "Ā' hui'lacha'." Ixlīmāpa'ksīn Dios hui'lhtza' na ixlīstacna'ca'n tachi'xcuhui't.

²² Palaj tunca cāhuanīhl ī'scujnu'nīn:

—Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' hui'xina'n nalaktzī'ncu'tunā'tit chī namāpa'ksīni'n Chī'xcu' xala' Tālmā'n. Nalaktzī'ncu'tunā'tit masqui xmān a'ktin quilhtamacuj. Jā catilaktzī'ntit. ²³ Nacātahuanīyān: "Ā' hui'lh", o "Ā' hui'lacha'." Jā tipinā'tit ē jā tīstālanī'yā'tit. ²⁴ Chuntza' chī tasu'yu a'ktin makli'pit tū palaj xkaka nac a'kapūn, chuntza' nala a'cxni' namin quinquilhtamacuj quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n. ²⁵ Pūla na'icpātīni'n ē naquintalakmaka'n xalanī'n huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj.

²⁶ Chuntza' chī a'kspulalh a'cxni' ixuī'lhcus Noé, nā chuntza' nala a'cxni' namin quinquilhtamacuj quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n. ²⁷ Ixtahuā'yan ē ixtatamakaxtoka ē ixtamāstā'mā'nalh ixtzu'mā'jācca'n natā'tamakaxtokan hasta a'cxni' quilhtamacuj tū pūtanūlh Noé nac arca. Lakuat mīlh ē tanīkō'lh.

²⁸ Nā chuntza' a'kspulalh a'cxni' ixuī'lhcus Lot; ixtahuā'yamā'nalh ē ixtako'tnumā'nalh; ixtatamāhuana'mā'nalh ē ixtastā'nāmā'nalh; ixtachā'nāna'n ē

ixtatlahua ixchicca'n. ²⁹ A'cxni' Lot taxtulh nac cā'lacchicni' Sodoma, yujli macscut ē azufre nac a'kapūn ē cāmāknikō'lh ixlipō'ktuca'n.

³⁰ 'Chuntza' chī a'kspulalh a'cxni' ixtahui'lāna'lhcus Lot ē Noé, chuntza' nala a'cxni' na'iccātasu'yuni'yān quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n. Tachi'xcuhui't jā tapuhuan palh palaj na'icmimpala.

³¹ 'A'cxni' namīn huā'mā' quilhtamacuj, tī huī'lh nac kēpūn ē ixtamacatzucun tanūmā'lh na ixchic, jā catitanūlh nacāmāxtu. Tī scujmā'cha' na ixā'tacuxtu, jā catitaspi'tli na ixchic nataya catūhuālh. ³² Calacapāstactit tū a'kspulalh ixpuscāt Lot. ³³ Tī makapūtaxtūcu'tun ixlīstacna', jā catilacapāstacli tū huī'lh nac cā'quilhtamacuj. Tī xmān lacapāstaca tū a'nān nac cā'quilhtamacuj, xla' jā cati'a'kapūtaxtulh.

³⁴ 'Iccāhuaniyān tzamā' cā'tzi'sni' chā'tu' natalhtata a'ktin nac pūtama', ē Dios nalē'n chā'tin ē namakxteka chā'tin. ³⁵ Chā'tu' puscan lacxtim natasquiti, ē Dios nalē'n chā'tin ē namakxteka chā'tin. ³⁶ Chā'tu' chī'xcuhui'n natascuja ixchā'tuca'n nac cā'tacuxtu, ē Dios nalē'n chā'tin ē namakxteka chā'tin.

³⁷ A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, tīscujnu'nī'n takelhasqui'nīlh:

—Māpa'ksīni', ¿ē jā'cxni' na'a'kspula huā'mā'?

Xla' cākelhtīlh:

—Na'a'kspula chuntza' chī chū'ni' tatakēstoka calhāxcuhuālh jā mā'lh tū xanīn.

18

Tī nīmaka'ncanī'tza' ē juez

¹ Jesús cāmāsu'yuni'lh chī ixlakaliyān nata'orarlī ē jā maktin catitaxlajuani'lh. ² Cāhuaniilh:

—Ixui'lh a'ktin nac cā'lacchicni' chā'tin juez. Jā ixlakachi'xcuhui' Dios ē jā cuenta ixcātlahua tī ixtaputza justicia. ³ Nā a'ntza' tzamā' cā'lacchicni' ixui'lh chā'tin tī nīmaka'ncanī't. Ixlakaliyān ixa'n laktzi'n juez natlahuani'can a'ktin justicia ixpālacata ixtā'lāquielhlaktzi'. ⁴ Ixlīmakhūhua'tza' ixuani juez ē jā ixtlahuani' justicia. Ā'līstān puhuanli: “Masqui jā iclakachi'xcuhui' Dios ē jā quincuenta tī taputza justicia, ⁵ huā'mā' tī nīmaka'ncanī't jicstza' quimāhuī'lh. Ū'tza' na'iclitlahuani' justicia. Chuntza' jātza' catimīlh jics quimāhuī'.”

⁶ Māpa'ksīni' Jesús huanli:

—Cuenta catlahua'tit tū tlhualh juez masqui jā tze ixuanī't. ⁷ Ā'chulā' nacālīmaktāya Dios xla'ca'n tī cālacsacni't ē tī ixlakaliyān ē pō'ktu tzi'sa tasqui'ni'. ¿ē natamakapālī nacāmaktāya? ⁸ Iccāhuaniyān palaj nacālīmaktāyayān. Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n. A'cxni' na'icmimpala, ¿ē na'icmacla tī ta'a'ka'i' nac cā'quilhtamacuj tī tasqui'ni'mā'nal Dios ixlakaliyān?

Fariseo ē mātā'jīni' līxokot

⁹ Jesús cāhuani'pāl tamāsu'yun ixpālacata tī tapuhuan xla'ca'n xalactze ē talakmaka'n ā'makapitzīn. Huanli:

¹⁰ —Chā'tu' chī'xcuhui'n ta'alh nac templo nata'orarlī. Chā'tin xla'ca'n fariseo ixuanī't, ē ā'chā'tin mātā'jīni' līxokot ixuanī't. ¹¹ Fariseo tāyalh orarlī chuntza': “Dios, icmaxquī'yān tapāxcatca'tzīn quit jā hua'chī ā'makapitzīn. Jā icka'lhāna'nī't. Jā ictampi'lhīni'nī't. Quit jā icka'lhī quintā'lāpāxquī'n. É quit jā chuntza' chī huā'mā' mātā'jīni' līxokot. ¹² A'ktu' quilhtamacuj chī a'ktin semana quit jā icuā'yan, ē icmāstā' quindiezmo chuntza' chī ixlacasqui'nca.”

13 'Xtun huanli mātā'jīni'. Xla' makat tāyah. Jā ixtalacayāhuacu'tun. Ixcu'xatucsmā'ca ixa'cstu ē ixuan: “¡Dios, caquilakalhu'ma'nti ixpālacata quit jā tze!”

14 'Iccāhuaniyān huā'mā' mātā'jīni' ā'chulā' tze tasu'yu na ixlacatīn Dios ē jā fariseo. Chuntza' tī ka'tla' makca'tzī, xla' namāmāxani'can. Tī jā ka'tla' makca'tzī, ū'tza' nalakachi'xcu'huī'can.

Jesús cāsicua'lanātlahualh lacstīn

Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16

15 Nā Jesús cālīmini'ca lacstīn nacā'a'cpūhui'lī ixmacan. A'cxni' talaktzī'lh I'scujnu'nī'n, talacaquillnīlh tī ixtalīmin. 16 Jesús cāmāta'satīnīnī'lh lacstīn ē cāhuanīlh I'scujnu'nī'n:

—Cacāmakxtektit lacstīn caquintalakmilh ē jā cacāmāmakchuyī'tit ixpālacata tī natā'tapa'ksī Dios a'ntza' jā māpa'ksīni'nkō', xlaca'n tī naquintalīpāhuan chuntza' chī tzamā' lacstīn. 17 Ixlicāna' iccāhuaniyān. Tī jā ta'a'ka'tīni' ixtachiuhīn Dios chuntza' chī lacstīn ta'a'ka'tī, jā maktin catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

Chā'tin chī'xcu' tī rico tā'chihuāna'ni Jesús

Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31

18 Chā'tin xapuxcu' kelhasqui'nīlh Jesús:

—Tzeya Mākelhtahua'kē'ni' hui'x. ¿Tūchu na'ictlahua na'icka'lhī quilatamat tū jā catīlakspu'tli?

19 Jesús huanīlh:

—¿Tū ixpālacata quihuani'ya' tze quit? Xmān chā'tin tī xatze ē ū'tza' Dios.

20 Hui'x ca'tziya' ixlīmāpa'ksīn Dios tū chuntza' huan:

Jā tika'lhīya' mintā'lāpāxqu'n.

Jā timaknīni'na'.

Jā tika'lhāna'na'.

Jā tilīchi'huāna'na' ā'chā'tin tū jā ixlicāna'.

Cacālakachi'xcu'huī' mintāta' ē mintzī'.

21 Chī'xcu' kelhtīlh:

—Pō'ktu tzamā' icmākentaxtūkō'nī'ttza' hasta quilīska'ta'.

22 A'cxni' kexmatli huā'mā', Jesús huanīlh:

—Ā'xmān a'ktin sputni'yān tū natlahua'ya'. Caquīstā'kō'j pō'ktu tū ka'lhī'ya' ē nacāmāpitzini'ya' tumīn xcamanīni'n ē chuntza' naka'lhī'ya' tū rico nalīhua'na' nac a'kapūn. Ā'līstān naquintā'pina'.

23 A'cxni' chī'xcu' kexmatli huā'mā' tachihuīn, līlīpuhuanli ixpālacata rico ixuanī't.

24 A'cxni' Jesús laktzī'lh chī ixlīpuhuan, huanīlh:

—Jicslīhua' natatā'tapa'ksī Dios xlaca'n tī lacricujnu'. 25 Jicslīhua' nalīpātle'kecu'tun lakatin camello na ixtani' līxtokun. Ā'līhua'ca' jicslīhua' natanū chā'tin rico jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

26 Tī takexmatli huā'mā' tahananli:

—¿Tīchu tzē na'a'kapūtaxtū?

27 Jesús cāhuanīlh:

—Chī'xcu'huī'n jāla catitatlāhualh tū natalī'a'kapūtaxtu; xmān Dios tzē nacāmākapūtaxtū.

28 Pedro huanīlh:

—Quina'n ica'kxtekui'likō'uj ixlīpō'ktu tū xa'icka'lhīyāuj ē iccāstālani'mā'n.

29 Palaj tunca Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Hui'lh tū nata'a'kxtekui'lī ixchicca'n natakexmatni' Dios. Ā'chulā' nataka'lhī nac cā'quilhtamacuj. Ē palh nata'a'kxtekui'lī ixtā'taca'n o ixtzi'ca'n o ixta'timınca'n o ixpuscāta'n o ixcamanaca'n, ³⁰ ā'chulā' nataka'lhī nac cā'quilhtamacuj, ē nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

Ā'maktin Jesús māca'tzīnīnī'lh chī nanī

Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34

³¹ Jesús cāmāta'satīnīnī'lh ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—A'mā'nauj nac Jerusalén jā namākentaxtūkō'can ixlīpō'ktu tū tatzō'kli profetas quimpālacata quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. ³² Naquintamacamāstā' na ixmacanca'n tū jā israelitas ē naquintalakapala ē naquintalakmak'a'n ē naquintalakachojmanī. ³³ Naquintakēsnoke ē ā'līstān naquintamaknī. Ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacāstālancaua'n.

³⁴ Ī'scujnu'nī'n jā ixtakexmatni' tū huanicu'tun huā'mā', nūn ixtaca'tzī tū ixlīchihuīna'mā'lh ixpālacata hua'chi xatatz'e'kni' tū ixcāhuanimā'lh.

Jesús mālacahuānīl chā'tin lakatzī'n xala' nac Jericó

Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52

³⁵ A'cxni' Jesús ixchā'mā'lh tza' nac cā'lacchicni' Jericó, ixuī'lh chā'tin lakatzī'n na ixpāxtūn tej. Ī'squi'nīhuā'yan. ³⁶ A'cxni' ixkexmata tētaxtumā'ca, ixkelhasqui'nīnī'n tīchu ixtētaxtumā'lh. ³⁷ Huanica Jesús xala' nac Nazaret ixtētaxtumā'lh. ³⁸ Palaj tunca ta'salh ē huanli:

—Jesús! ¡Hui'x ixtā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj! ¡Caquilakalhu'ma'nti!

³⁹ Tī ixtapūlani' Jesús talacaquilhnīl lakatzī'n ē tahuanli caquilhca'cslalh, ē xla' ā'chulā' ta'salh ē huanli:

—¡Hui'x ixtā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj! ¡Caquilakalhu'ma'nti!

⁴⁰ Palaj tunca Jesús tāyalh ē huanli calīmīni'ca. A'cxni' lacatzuna'j ixlakayālh tza', kelhasqui'nīl:

⁴¹ —¿Tūchu lacasqui'na' na'ictlahuani'yān?

Lakatzī'n kelhtīl:

—Māpa'ksīni', caquimālacahuā'ni'.

⁴² Jesús huanilh:

—¡Calacahuā'na'! Hui'x a'ka'tī'nī'ta' quit tzē na'icmālacahuānīyān ē ū'tza' lītze'ya'ntitza'.

⁴³ Xamaktin lacahuāna'lh lakatzī'n. Stālani'lh Jesús, ē makapāxuitēlha Dios. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't talakatzī'lh huā'mā' ē nā xlaca'n tamakapāxuihl Dios ixlīpō'ktuca'n.

19

Jesús ē Zaqueo

¹ Ixuī'lh chā'tin rico; ixtacuhuīni' Zaqueo. Xapuxcu' mātā'jīnī'nī'n līxokot ixuani't. A'cxni' Jesús ixtētaxtumā'lh nac Jericó, a'ntza' ixuī'lh Zaqueo.

³ Huā'mā' Zaqueo ixlaktzī'ncu'tun Jesús ē ixlakapascu'tun. Jāla ixlaktzī'n Jesús ixpālacata a'ctzuna'j chi'xcu' ixuani't ē lhūhua' tachi'xcuhuī't ixtokokecan. ⁴ Palaj tunca tu'jnumpūlalh jā natētaxtu Jesús ē tahua'ca'lh nac a'katin ka'tla' qui'hui' tū huanican sicómoro. Chuntza' tzē nalaktzī'n. ⁵ A'cxni' Jesús ixtētaxtumā'lh a'ntza', talacayāhuah ē huanilh Zaqueo:

—Palaj cayujti. Chuhua'j na'ictētachoko na minchic.

⁶ Zaqueo palaj tunca yujli ē līpāxuhua lē'lh Jesús na ixchic.

7 A'cxni' talaktzi'lh huā'mā', ixlīpō'ktuca'n tatzuculh talīchihuīna'n ē talāhuanilh Jesús tachokolh na ixchic tī jā tzeyā chī'xcu'. 8 Ā'listān Zaqueo taylorh ē huanilh Jesús:

—Chuhua'j, na'iccāmaxqui' i'tāt tū icka'lhī xcamanīnī'n. Palh xa'iccā'a'kskāhuī'maktīnīt ā'makapitzīn, na'iccāmaxqui' maktā'ti' ixlakxoko.

9 Jesús huanilh:

—Chuhua'j a'kapūtaxtuni'ta' ixpālacata a'ka'ī'nī'ta' chuntza' chī Abraham a'ka'ī'lh. Nā xalanī'n na minchic nata'a'kapūtaxtu. 10 Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n icmilh iccāputza tī jā ta'aka'ī' ē na'iccāmāsu'yuni' chī nacālimakapūtaxtūcan.

Pekcāuj tumīn

11 A'cxni' ixtakexmatmā'nalh tachi'xcuhui't tū ixcāhuanimā'lh Jesús, xla' cāhuanilh tū lītāmāsu'yu. Ixtatalacatzuna'jīmā'nalh nac Jerusalén, ē xlaca'n tapuhuanli palaj natasu'yu chī Dios namāpa'ksīnī'nkō' nac cā'quilhtamacuj.

12 Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Ixuī'lh chā'tin chī'xcu' ē xla' jā catīhuālh chī'xcu'. Ixa'mā'lh makat a'ktin nac ti'ya't jā nalīhui'lican ixlīrey ē ā'listān nataspi'tpala. 13 A'cxni' ixtaxtumā'lh'tza', cāmāxextimīlh kelhacāuj ixtasācua' ē lacxtim cāmaxqui'lh lhūhua' tumīn chā'tunu' ē cāhuanilh: “Camāscujū'tit tzamā' tumīn hasta a'cxni' na'icmimpala.”

14 Tachi'xcuhui't xalanī'n ixcā'lacchicni' jā ixtalaktzi'ncu'tun ē cāmāstālica lacscujnī'n natahuan: “Jā iclacasqui'nāuj huā'mā' chī'xcu' rey nahuan.”

15 Masqui jā ixtalacasqui'n, lihui'lica ixlīrey ē chuntza' taspī'tli na ixti'ya't.

A'cxni' chilh, cāmāta'satīnī'lh tasācua' tī ixcāmaxqui'nī't tumīn. Ixca'tzīcu'tun chī ixtatlanjā'ttza'. 16 Tī xapūla lakmilh ē huanli: “Mintumīn tlajani't makcāuj.” 17 Rey kelhtīl: “Tzeyā tasācua' hui'x, ixpālacata tzej māscujū'nī'ta' masqui macsti'na'j tumīn. Na'icui'liyān milīgobnador lakacāuj cā'lacchicni'.”

18 Chā'mpāl chā'tin ē huanli: “Mintumīn tlajani't makquitzis.” 19 Nā kelhtīl: “Hui'x nalītahui'la'ya' milīgobnador lakaquitzis cā'lacchicni'.”

20 Palaj tunca chā'mpāl chā'tin ē huanli: “Ā' huī'lh mintumīn. Icmāquī'lh a'ktin nac pīxtahua'ca' 21 ixpālacata icjicua'ni'yān. Hui'x palha' milīmāpa'ksīn. Hui'x taya'ya' tū jā hui'līnī'ta' ē makalana'na' jā jā chā'nāna'nī'ta'.” 22 Palaj tunca rey huanilh: “Hui'x jā tzeyā tasācua'. Mintachihuīn līmālacsu'yuyān. Hui'x puhua'na' palh quit palha' icmāpa'ksīnī'n ē ictaya tū jā quit icui'līnī't, ē icmakalana'n jā jā quit icchā'nāna'nī't. 23 ¿Tū ixpālacata jā hui'li' nac bāco quintumīn? Chuntza' xa'icmaktīnī'lh quintumīn ē ī'ska'ta' a'cxni' xa'ictaspi'tpāl na quinchic.”

24 Cāhuanilh tī ixtayāna'lh: “Camaktīt itxtumīn ē camaxqui'tit tī tlajani't makcāuj.” 25 Tahuanih: “Xla' ka'lhū'tza' makcāuj.” 26 Rey kelhtīnī'lh: “Iccāhuaniyān ā'chulā' namaxqui'can tī ka'lhī, ē tī jā lhūhua' ka'lhī namaktīkō'can tū ka'lhī. 27 Quintā'lāquichlaktzi'nī'n tī jā talacasqui'n na'ictahui'la hua'chī rey, caquili'ta'nī'tit ē cacāmaknī'tit na quīlacatīn.”

Jesús tanūlh nac Jerusalén

Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19

28 A'cxni' huankō'lh huā'mā', Jesús tayalh ixtej nac Jerusalén. 29 Ixtalacatzuna'jīmā'lh'tza' nac cā'lacchicni' jā huanican Betfagē ē jā huanican Betania. A'ntza' lacatzuna'j sipej jā huanican Olivos. Jesús cāmāpūlīlh chā'tu' ī'scujnu'nī'n 30 ē cāhuanilh:

—Capintit nac cā'lacchicni' tū tasu'yu milacatzuna'jca'n. A'cxni' nachip-inā'tit, nalaktzī'nā'tit a'ktin xaska'ta' burro tū chī'yāhuacanī't. Jāna'j tī chā'tin ixkētahui'lanī't. Caxcuttit ē caquilālīmini'uj huā'tzā'. ³¹ Palh catīhuālh nacākelhasqui'nīyān: “¿Tū ixpālacata xcūtpā'na'ntit burrito?” hui'xina'n nakelhtīni'nā'tit: “Māpa'ksīni' namaclacasqui'n.”

³² Scujnu'nī'n ta'alh ē tamaclalh chuntza' chī Māpa'ksīni' ixcāhuaninī't.

³³ A'cxni' ixtaxcutmā'nalh burro, ixtēcu' cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata xcūtpā'na'ntit burro?

³⁴ Xlaca'n takelhtūni'lh:

—Māpa'ksīni' namaclacasqui'n.

³⁵ Lē'ni'ca Jesús palaj tunca ē talikētlapalh ixlu'xu'ca'n ē Jesús kētahui'lh burro. ³⁶ A'cxni' Jesús ixa'mā'lh'tza' punchuna'j, ixmāpi'ni'tēlhacan lu'xu' nac tej. ³⁷ A'cxni' ixtatalacatzuna'jītēlhatza' ē ixta'a'kapūmācha'tza' nac sipej Olivos, tatzuculh tapāxuhua ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'lh ē ixtastālani'tēlha. Tata'salh ē tamakapāxuihl Dios ixpālacata ixlīpō'ktu lī'a'cnīn tū talaktzī'lh.

³⁸ Ixtahuan:

—¡Sicua'lanālanī't Puxcu' tī mimā'lh ixpālacata ixlīmāpa'ksīn quinDiosca'n! ¡Līpāxuhua nac a'kapūn! ¡Calakachi'xcuhui'ca Dios!

³⁹ Palaj tunca ā'makapitzīn fariseos tī ixtayāna'lh na ixpu'nanca'n tachi'xcuhui't, tahuanli:

—Mākelhtahua'kē'ni', cacāquilhni' tī tastālani'yān.

⁴⁰ Jesús cākelhtīlh:

—İccāhuaniyān palh tzamā' nataquilhca'csla, chihuixni' natata'sa.

⁴¹ A'cxni' lacatzuna'j'tza' ixa'mā'cha', Jesús laktzī'lh cā'lacchicni' Jerusalén ē calhuanli ⁴² ē huanli:

—¡Tze ixuanli mimpālacataca'n xalanī'n nac Jerusalén palh ixkexpa'ttit cahuālh chī nali'a'kapūtaxtuyā'tit, masqui huā'mā' quilhtamacuj! Chūhua'j tatzē'knī't ē jāla cati'a'kapūtaxtutit. ⁴³ Namin a'ktin quilhtamacuj tū jā tze. Mīntā'lāquicīhlaktzi'ca'n natamin natayāhua a'ktin culalh ixmacni' mincā'lacchicni'ca'n ē nacātalitamacsti'li'yān calhāxcuhuihl.

⁴⁴ Nacātalīso'ktamacatāyān nac ti'ya't. Nacātamaknīkō'yān milīpō'ktuca'n ē natalakpakhkō' ē jā catimakxteklī nūn a'ktin chihuix ixa'cpūn talhta'm. Chuntza' nacā'a'kspulayān ixpālacata jā lakapastit Dios a'cxni' ticālakmin ixcāmakapūtaxtūcu'tunān.

Jesús cātamacxtukō'lh tū jā tze na ixpūchakān xaka'tla' templo

Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22

⁴⁵ Palaj tunca Jesús tanūlh xaka'tla' nac templo ē tzuculh cātamacxtu tī ixtastā'namā'nalh ē ixtatamāhuana'mā'nalh na ixtanquilhtīn templo.

⁴⁶ Cāhuanilh:

—Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: “Quinchic xmān ixpūtlahuacan oración.” Chī tlahua'pā'na'ntit līmāxtunī'tantit hua'chi ixpūtatē'kni'ca'n ka'lhāna'nī'n.

⁴⁷ Ixlakalīyān Jesús ixmāsu'yumā'lh nac templo. Ixtaputzani'mā'nalh chī natalīmaknī xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē nā māpa'ksīni'nī'n. ⁴⁸ Jā ixtamaclani' chī natalīmaknī ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't ca'cs ixtakexmatmā'nalh.

20

Ixlīmāpa'ksīn Jesús

Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33

¹ A'ktin quilhtamacuj Jesús ixcāmāscā'tīmā'lh tachi'xcuhui't nac templo ē ixcāmāsu'yuni'mā'lh chī tzē nali'a'kapūtaxtucan. Tachīlh xanapuxcu'nu'

pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē nā xanapuxcu'nu' israelitas.

² **Tahuanilh:**

—Caquilāhuaniuj: ¿Tī ixlīmāpa'ksīn cālītlahua'pā't tzamā'? ¿Tīchu maxqui'n huā'mā' līmāpa'ksīn?

³ **Palaj tunca cāhuanilh Jesús:**

—Nā quit na'iccākelhasqui'nīyān catūhuālh. Caquilākelhtūuj: ⁴ ¿Tī ixlīmāpa'ksīn ixlīmā'kpaxīni'n Juan? ¿Ixlimāpa'ksīn Dios o ixlīmāpa'ksī'nca'n chī'xcu'huī'n? Caquilākelhtūuj.

⁵ **Xlaca'n tatzuculh talālītā'chihuīna'n ixlīmānca'n ē talāhuanilh:**

—¿Chī nahuanīyāuj? Palh nahuanīyāuj Dios māpa'ksīlh Juan, naquincākelhasqui'nīyān: “¿Tū ixpālacata jā a'ka't'nī'ta'ntit?” ⁶ Palh nahuanīyāuj chī'xcu'huī'n tamāpa'ksīlh, ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't naquincātacucta'lamaknīyān ixpālacata xlaca'n tahuan Juan ixlīcāna'ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't.

⁷ **Chuntza' takelhtīlh jā ixtaca'tzī tīchu ixlīmāpa'ksīn ixlīmā'kpaxīni'n Juan.**

⁸ **Palaj tunca Jesús cāhuanilh:**

—Nā chuntza' quit jā iccīcāhuanin tīchu ixlīmāpa'ksīn iccālītlahua huā'mā'.

Xalacca'tzāna' maksucjñ'n

Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11

⁹ **Palaj tunca Jesús tzuculh cātā'chihuīna'n tachi'xcu'huī't. Cāhuanilh tū līca'tzīni'can:**

—Ixuī'lh chā'tin chī'xcu' tī cha'nli mayāc tū māstā' uva. Ā'līstān māsācua'nīlh ixtī'ya't makapitzīn tasācua'n natascujā l'tātna' ē makās a'lh ā'lacatin.

¹⁰ 'A'cxni' chilhtza' ixpūlan uvas, macā'lh ī'scujni' na ixpū'uva. A'lh cāsqui'ni' tasācua'n catamaxqui'lh tū tamakalanī't tū ixla' ixtēcu' tī'ya't. Xlaca'n talacni'cui'līlh lacsujni' ē tzaj chuntza' māspi'tca. Jā tū tū maxqui'ca.

¹¹ 'Palaj tunca ixtēcu' pū'uva macā'mpālīh ā'chā'tin ixlacscujni'. Nā chuntza' tlahuaca chī xapūla; lacni'cui'līca ē talakapalālīh ē chuntza' māspi'tca.

¹² Ixlīmaktu'tun macā'mpālīh ā'chā'tin. Nā xla' mātakāhuī'ca ē makatzā'laca.

¹³ 'Ā'līstān ixtēcu' tī'ya't huanli: “¿Tūchu na'ictlahua? Na'icmacā'n quinka'hua'cha tī icpāxqui'.

'A'cxni' nalaktzī'nca'n palhāsā' nalakachi'xcu'huī'can.” ¹⁴ 'A'cxni' talaktzī'lh ka'hua'cha, tasācua'n talāhuanilh: “Ū'tza' tī ixla' nahuankō' tū ka'lhī ixtāta'. Camakniuj ē chuntza' quilaca'n nahuan pū'uva.” ¹⁵ Tamāxtulh nac pū'uva ē tamaknīlh.

Jesús cākelhasqui'nīlh:

—Ixtēcu' pū'uva, ¿tū puhua'nā'tit nacātlahuani' tī ixtamaxsucjmā'nalh?

¹⁶ Na'a'n ē nacāmālakspūtūkō' tzamā' tasācua'n ē nacāmāsācua'nī pū'uva ā'makapitzīn xtum tasācua'n.

'A'cxni' tachi'xcu'huī't takexmatali huā'mā' tachihuīn, tahuanli:

—Nūn calacasqui'nli Dios!

¹⁷ Jesús cālaktzī'lh ē huanli:

—¿Tū huanicu'tun tī tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios? Chuntza' huan:

Tapācna'ni'n talakmakā'lh chihuix ē tzamā' chihuix tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

¹⁸ Jesús chihuīna'mpālīh:

—Tī jā tzej takexmata quintachihuīn, xlaca'n hua'chi tī talī'a'kchekxlalīh chihuix ē tatakāhuī'lh. Tī jā ta'a'ka't' quintachihuīn, xlaca'n hua'chi tī cā'a'klhta'lalīh ka'tla' chihuix ē cālakka'nkxli ē tanīlh.

Ixpālacata tamātā'jin

Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17

¹⁹ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tī tachi'pacu'tunli Jesús palaj tunca huā'mā' quilhtamacuj ixpālacata taca'tzīlh

xlaca'n hua'chi scujnu'nī'n nac pū'uva. Jā tachi'palh ixpālacata ixtajicua'ni' tachi'xcuhui't. ²⁰ Palaj tunca cālmacā'nca maktaka'lhna'nī'n tī ixtatasu'yu laczeya chi'xcuhui'n. Cālmacā'nca natakexmatxtu catūhuālh tū tzē natalīmālacsu'yun. Chuntza' tzē ixtalīmālacapū'lh na ixlacatīn gobernador. ²¹ Ū'tza' talikelhasqui'nīlh huā'mā':

—Mākelhtahua'kē'ni', icca'tziyāuj tū hua'na' ē tū māsu'yu'ya' ū'tza' ixlicāna'. Icca'tziyāuj hui'x jā catlahua'ni'ya' cuenta chī talichihuīna'nān tachi'xcuhui't. Hui'x lacxtim cālaktzī'na' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't. Hui'x tzej māsu'yu'ya' chī Dios lacasqui'n. ²² Ćē tze na'icxokoyāuj tū māta'jīni'n emperador romano o jā ixlacasqui'nca?

²³ Jesús ixca'tzī xmān ixtalīlaktzī'ncu'tun ē cākelhasqui'nīlh:

—ĆTū ixpālacata quilālīlaktzī'ncu'tunāuj? ²⁴ Caquilāmāsu'yuni'uj tumīn tū līxokocan. ĆTīchu ixlacan tasu'yu nac huā'mā' tumīn ē tīchu ixtacuhui'ni' tatzō'knī'?

Takelhtīh:

—Ixla' emperador.

²⁵ Palaj tunca cāhuanīlh:

—Camaxquī'tit emperador tū ixla' ē camaxquī'tit Dios tū ixla'.

²⁶ Jā tū tamaclalh tū tzē ixtalīmālacsu'yu tū ixuan ixlacatīnca'n tachi'xcuhui't. Talī'a'cnīlh chī kelhtīni'lh ē chuntza' taquilhca'cslalh.

Chī nala a'cxni' nalacastālancuana'n

Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27

²⁷ Ā'listān makapitzīn saduceos talaka'lh Jesús. Xlaca'n tamāsu'yu jā catilacastālancuana'nca. Ū'tza' talīhuanīlh Jesús:

²⁸ —Mākelhtahua'kē'ni', Moisés quincāmaktekni'nī'tan huā'mā' tatzō'knī': Palh nanī chā'tin chi'xcu' tī tamakaxtoknī'ttza' ē palh nīmakxtekli ixpuscāt ē jā tī ixka'hua'cha, ixlacasqui'nca ī'stancu natā'tamakaxtoka tī nīmaka'ncanī't. Xapūla ka'hua'cha tī nalacatuncuhui' ixka'hua'cha nahuan xapuxcu' tī nīnī'ttza'.

²⁹ 'Ixtahui'lāna'lh kelhatojon litā'timīn. Xapuxcu' tamakaxtokli ē jā ka'lhīlh ī'ska'ta' a'cxni' nīlh. ³⁰ Ixlīchā'tu' tā'tamakaxtokli tī nīmaka'ncanī'ttza' ē chuntza' nīpālh chi'xcu'; jā tī chā'tin ī'ska'ta' makxtekli. ³¹ Ixlīchā'tu'tun tā'tamakaxtokpālh tī nīmaka'ncanī'ttza' ē nā chuntza' ixlīkelhatojon ē ixlīpō'ktuca'n tanīlh; jā tī chā'tin ī'ska'ta'ca'n tamakxtekli. ³² Ā'listān nā puscāt nīlh. ³³ A'cxni' nalacastālancuana'nca'n, Ćtīchu ixla' nahuan tzamā' puscāt? Ixkelhatojonca'n tatā'tamakaxtoknī't.

³⁴ A'cxni' Jesús cākelhtīh:

—Huā'tzā' nac cā'quīlhtamacuj tamakaxtokcan ē tamāmakaxtoka ixtzu'ma'janca'n. ³⁵ Tī natalacastālancuana'mpala ē natachā'n nac a'kapūn jātza' catitatomakaxtokli ē jātza' catilāmāmakaxtokli, ³⁶ ē jātza' maktin catitanīlh. Chuntza' nataka hua'chi ixāngeles Dios. Ixlacstīn Dios nahuan ixpālacata talacastālancuana'nī't. ³⁷ Nā Moisés quincāmāca'tzīnyān chī nīnī'n natalacastālancuana'mpala, a'cxni' tzo'kli ixpālacata pūtzuna'j qui'hui' tū ixlamamā'lh. Tzo'kli chī Māpa'ksīni' ū'tza' ixDios Abraham ē ixla' Isaac ē ixla' Jacob. ³⁸ Dios ū'tza' ixDiosca'n xalakahuan ē jā ixlaca'n xanīn. Dios cālaktzī'n ixlīpō'ktuca'n talakahuan.

³⁹ Palaj tunca ā'makapitzīn xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tahuanīlh Jesús:

—Tzej kelhtīni'nī'ta'.

⁴⁰ Ć jātza' talīhui'līlh natakelhasqui'nī catūhuālh.

Cristo ī'xū'nātā'nat David
Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37

⁴¹ Jesús cāhuanilh:

—¿Chī lihuancan Cristo tī Dios hui'lilh ixlīmakapūtāxtūnu' ū'tza' ī'xū'nātā'nat David? ⁴² David tzo'kli nac libro tū huanican Salmos:

Māpa'ksīni' Dios huanilh quiMāpa'ksīni':

“Catahui'la' na quimpekxtūcāna'j, ⁴³ hasta a'cxni' na'iccāskāhuī'kō' mīntā'lāquiclhaktzi'.”

⁴⁴ Palh David lichihuīna'nli ī'xū'nātā'nat ē māpācuhūilh ixMāpa'ksīni', ū'tza' huanicu'tun xla' ā'chulā' xaka'tla' nalītaxtu —huanli Jesús.

Jesús cālīmālacsu'yulh xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn

Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54

⁴⁵ Ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhūi't ixtakexmatmā'nalh ē Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

⁴⁶ —Catamaktaka'lhtit ē jā ticāta'a'kskāhuī'yān xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tī tapūlatā'kchokocu'tun xapūlhmā'n ixlu'xu'ca'n. Nā talacasqui'n cacātā'chihuīna'nca ē cacālakachi'xcuhūi'ca nac cā'tejen. Na ixtemploca'n israelitas xla'ca'n taquilhpūlatahui'lacu'tun ē talacasqui'n cacālakachi'xcuhūi'ca jā tlahuacan cā'tani'. ⁴⁷ Xla'ca'n ta'a'kskāhuī'maktī ixchicca'n tī ixcānīmaka'ncanī'ttza' ē ā'līstān naj tunca ta'orarlī jā nacālaktzī'ncan ē chuntza' talī'a'kskāhuī'ni'n. Ā'chulā' natapātīni'n xla'ca'n ē jā ā'makapitzīn.

21

Tū māstā'lh xcamanīn tī nīmaka'ncanī't

Mr. 12:41-44

¹ Jesús ixui'lhcus nac templo ē cālaktzī'lh chī lacricujnu' ixtamojō lhūhua' tumīn jā māqui'can tumīn tū lakalhu'mancanī't Dios. ² Nā laktzī'lh chā'tin tī nīmaka'ncanī't ē xcamanīn. Mojōlh pektu' ixtumīn ixla' cobre tū jā tapalaxla'.

³ Jesús huanli:

—Ixlicāna' iccāhuaniyān. Huā'mā' xcamanīn tī nīmaka'ncanī't māstā'nī't tū ā'chulā' ixtapalh na ixlatatīn Dios ē jā ā'makapitzīn. ⁴ Xla'ca'n tamāstā' tū cāquī'tāxtūni'nī'ttza'. Xla' masqui jā lhūhua' ixka'lhī, māstā'kō'lh tū ixlihuā'yan.

Jesús huanli nalactlahuacan xaka'tla' templo

Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2

⁵ Ā'makapitzīn ixtalīchihuīna'mā'nalh chī ixlitzēhuanī't templo ē ixlitzēhuanī't chihuix ē ixlipō'ktu tū chī'xcuhūi'n ixtalīmini'nī't Dios. ⁶ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nūn a'ktin chihuix catilākēlhtahūi'lh. Ixlipō'ktuca'n natapaclhkō' ē talhta'm nalacla.

Tū nalīca'tzīcan a'cxni' na'a'kspula cā'quilhtamacuj

Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23

⁷ Palaj tunca takelhasqui'nīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿jā'cxni' na'a'kspula tzamā'? ¿Chī na'iclicā'tzīyāuj palh palaj na'a'kspula tū hua'nti'?

⁸ Jesús cāhuanilh:

—Catamaktaka'lhtit ē jā nacāta'a'kskāhuī'yān ixpālacata lhūhua' chī'xcuhūi'n natahuan taka'lhī quilīmāpa'ksīn. Chā'tunu' natahuan: “Quit Cristo tī Dios lacsacni't.” Natahuampala: “Chuhua'j chilhtza' ixquilhtamacuj Cristo.” Jā tīstālani'yā'tit. ⁹ Nakexmatcan chī sā'nan jā lacatzuna'j lamā'lh

guerra ē nacātamāca'tzīnīyān chī tatā'kaquī' tachi'xcuui't. Jā tijicua'nā'tit ixpālacata huā'mā' pūla na'a'kspula ē ā'līstān na'a'kspula cā'quilhtamacuj.

¹⁰ Cāhuanipāl'h:

—Chā'tin puxcu' ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ā'chā'tin. Chā'tin māpa'ksīni' naskāhuī'cu'tun ā'chā'tin. ¹¹ Palha' natachiqui ti'ya't ē calhāxcuuihāl na'a'nān tatzīncstat ē lhūhua' ta'jatāt. Lījicua' tū natatasu'yu nac a'kapūn ē laka'tlā'n lī'a'cnīn.

¹² Pūla nacātachi'payān hui'xina'n ē nacātamakapātīnīnān. Nacātālē'nān nac templo natlahuacan justicia, ē nacātamānūyān nac pūlāchī'n ē nacātālē'nān ixlacatīnca'n reyes ē gobernadores ixpālacata quilā'a'ka'tī'ni'yāu.

¹³ Chuntza' tzē naquilālīchihuīna'nāuj. ¹⁴ Calīhui'lī'tit jā nali'a'ktuyunā'tit chī nalitamaktāyayā'tit. ¹⁵ Quit na'iccāmāsu'yuni'yān tachihuīn ē na'iccāmāxqui'yān talacapāstacni' ē chuntza' mintā'lāquiclhaktzi'ca'n jā caticāskāhuī'n ē jā catitā'lāhua'nitit.

¹⁶ Hui'xina'n nacāmācāmāstā'yān mintāta'ca'n ē mintzi'ca'n ē mintā'timīnca'n ē mintalakapasni'ca'n ē minamigoca'n. Ā'makapitzīn hui'xina'n nacātamaknīyān.

¹⁷ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't nacētaquiclhaktzī'nān ē xmān quimpālacata. ¹⁸ Jā caticāyujni'n nūn kentīn miya'jca'n. ¹⁹ Calīhui'lī'tit natāyani'yā'tit ē a'cxni' na'a'kspulakō', naka'lhī'yā'tit milatamatca'n.

²⁰ 'A'cxni' nalaktzī'nā'tit Jerusalén lītamacsti'li'nī't soldados, naca'tzīyā'tit palaj nalactlahuacan cā'lacchicni'. ²¹ Palaj tunca ixlacasqui'nca natatzā'la hasta nac sipej xlaca'n tī tahuī'lāna'lh nac estado Judea. Tī tahuī'lāna'lh nac Jerusalén ixlacasqui'nca natataxtuyācha'. Tī ta'a'nī't nac cā'tacuxtu jā catitataspi'tli nac cā'lacchicni'. ²² E' tzamā' quilhtamacuj ū'tza' napūpātīnī'ncan. Namākentaxtūcan ixlīpō'ktu tū tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios.

²³ 'Tzamā' quilhtamacuj koxa titala puscan tī taka'lhīni'n ē tī tamātzi'qui'ni'ncus ixpālacata lhūhua' tapātīn na'a'nān. Ixtasītzī' Dios nacāmākapātīnīn tachi'xcuui't.

²⁴ 'Makapitzīn natanī nac guerra ē ā'makapitzīn xatachī'n nacālē'ncan lacatin nac cā'lacchicni'. Tī xalanī'n makat natalactlahua ixlīka'tla' nac Jerusalén ē natamaknī xalanī'n a'ntza' hasta a'cxni' Dios nahuan jātza' catatlahualh.

Chī namimpala Chi'xcu' xala' Tālmā'n

Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37

²⁵ Jesús cāhuanipāl'h:

—Palaj tunca na'a'nān lī'a'cnīn nac cā'quilhtamacuj ē nac mālhcuuy' ē nac sta'cu. Xalanī'n huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj natatamakchuyikō' ē nūn catitaca'tzīlh tū natatlahua. Najicua'xnīncan chī namacasā'nān mar.

²⁶ Tachi'xcuui't natajicua'xnīkō' a'cxni' natalacapāstaca tū nacā'a'kspula huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj. Hasta nac a'kapūn natachiqui. ²⁷ 'A'cxni' naquilaktzī'ncan quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n chī na'īcpūmin nac pokl'hnu'. Na'ickā'lhī lhūhua' lītlī'hui'qui ē tzēhuanī't na'icxkaka. ²⁸ 'A'cxni' natzucu a'kspula huā'mā', calīpāxuhua'tit ē catalacayāhua'tit ixpālacata palaj na'a'kapūtaxtuyā'tit.

²⁹ Nā cāhui'līni'lh huā'mā' tamāsu'yun:

—Calaktzī'ntit xaqui'hui' higo ē catūhuālh qui'hui'. ³⁰ 'A'cxni' tasu'yutza' a'kapu'mā'lh qui'hui' a'cxni' naca'tzīyā'tit talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' lhcāncan. ³¹ Chuntza' a'cxni' na'a'kspula ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuanīyān, naca'tzīyā'tit talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' Dios namāpā'ksīni'nkō'.

³² 'Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Xlaca'n tī tahuilāna'lhcus jā catitanikō'lh hasta a'cxni' jāna'j cati'a'nalh ixlipō'ktu huā'mā' tū iccāhuanin. ³³ Masqui nasputa a'kapūn ē nasputa ti'ya't, jā maktin catisputli quintachihuin; namākentaxtū'kō'can.

³⁴ 'Cuenta catlahua'tit ē jā camakxtektit palha' nala milistacna'ca'n ixpālacata vicio ē taka'chīn ē nūn ixpālacata catūhua'lh tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Caskalalhtahuil'a'tit; xamaktin namin huā'mā' quilhtamacuj. ³⁵ Namin hua'chi a'ktin a'ktā'lh tū xamaktin yuja. Lacxtim chuntza' nacā'a'kspula ixlipō'ktuca'n tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ³⁶ Tacāxni'j catahuil'a'tit ē pō'ktu quilhtamacuj nasqui'ni'yā'tit Dios ē chuntza' tzē nalitāyani'yā'tit ixlipō'ktu tzamā' tū na'a'nān. Na'orarli'yā'tit ē chuntza' tzē natāyayā'tit na quilacatīn quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n.

³⁷ Cā'cuhiūni' Jesús ixmāsu'yu nac templo ē cā'tzī'sni' ixa'n tahuil'a nac sipej jā huanican Olivos. ³⁸ Tachi'xcuui't tzi'saj ixta'a'n nac templo natakexmata tū Jesús iccāhuani.

22

Talichihuina'nli natachi'pa Jesús

Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53

¹ Lacatzuna'jtza' ixmimā'lh ixcā'tani'ca'n israelitas tū huanican pascua a'cxni' hua'can pāntzīn tū jā ka'lhī levadura. ² Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtaputzamā'nalh chī natalīmāmāknīnī'n Jesús. Ixtajicua'n tachi'xcuui't.

³ Palaj tunca skāhuī'ni' tanūni'lh Judas tī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Iscariote. Xla' chā'tin ixlīkelhacāujtu' scujnu'nī'n ixuani't. ⁴ Xla' ū'tza' cālaka'lh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' policia' tī ixtamaktaka'ha templo. Ū'tza' cātā'chihuīna'nli chī nacālimacamaxqui' Jesús. ⁵ Xlaca'n tapāxuhuakō'lh ē tahuani'lh natamaxqui' tumīn. ⁶ Judas cākelhtil' ē tzucul' putzani' chī tzē nalīmacamāstā' Jesús a'cxni' jā lhūhua' ixtahuilāna'lh tachi'xcuui't.

Jesús cātā'huā'yalh ixapóstoles

Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26

⁷ Ixtzucumā'htza' cā'tani' a'cxni' ixua'can pāntzīn tū jā lītlahuacani't levadura. Huā'mā' quilhtamacuj ixlacasqui'nca namaknicān a'ktin xaska'ta' purecu' tū nalakahui'licān Dios. ⁸ Jesús cāmacā'lh Pedro ē Juan ē cāhuanilh:

—Capintit nacāxtlahua'ya'tit jā nahua'yāuj purecu'.

⁹ Xlaca'n takelhasqui'nilh:

—¿Jāchu lacasqui'na' na'iccāxtlahuayāuj?

¹⁰ Jesús cākelhtil':

—A'cxni' natanū'yā'tit nac cā'lacchicni', napāxtokā'tit chā'tin chi'xcu' tī lē'mā'lh ixtlāmam. Nastālani'yā'tit hasta jā natanū'yācha' nac chic ¹¹ ē nahuaniyā'tit ixtēcu' chic: “Mākelhtahua'kē'ni' huaniyān: ¿jā huī'lh cuarto jā tzē na'iccātā'hua' quiscujnu'nī'n tū hua'can cā'tani' pascua?” ¹² Palaj tunca nacāmāsu'yuni'yān a'ktin ka'tla' cuarto cāxyā'htza' ixlē'ktu' piso. A'ntza' nacāxtlahua'ya'tit quilīhua'ca'n.

¹³ Ta'a'lh ē chuntza' tamākentaxtū'lh chī Jesús cāhuanilh, ē tacāxtlahualh līhua'.

¹⁴ A'cxni' lacchā'lh hora, Jesús ē ixapóstoles tatahuī'lh tahuā'yan. ¹⁵ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Xa'iccātā'huā'yancu'tunān huā'mā' smalanka'n xipālacata quit palaj na'icni. ¹⁶ Chuhua'j ā'xmān na'iccātā'huā'yanān hasta a'cxni' namākentaxtū'kō'can ixlipō'ktu tū Dios māpa'ksīni'lh.

¹⁷ Palaj tunca tayalh vaso tū ixlitzumā'lh xaxcān uva ē maxqui'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Cāhuanilh i'scuju'nī'n:

—Camaktīni'ntit ē cahua'tit milipō'ktuca'n. ¹⁸ Quit jātza' ā'maktin ictihua'lh xaxcān uva hasta a'cxni' nalaktzī'nā'tit chī Dios māpa'ksīni'nkō'.

¹⁹ Ixlitza'la tayalh pāntzīn ē maxqui'lh tapāxcatca'tzīn Dios ē māpitzilh. Cāmaxqui'lh xlaca'n ē cāhuanilh:

—Ū'tza' huā'mā' quimacni' tū macamāstā'mā'ca mimpālacataca'n. Chuntza' natlahua'yā'tit naquilā'ilacapāstacāuj.

²⁰ Nā chuntza' tlahuapālho vaso a'cxni' tahuā'yankō'lh ē cāhuanilh:

—Xaxcān uva tū pūhui'lh huā'mā' vaso, ū'tza' quinka'lhni'. Ū'tza' tū licāxtlahuaca xasāsti' talacāxtlahuan xipālacata chī Dios nacālimakapūtaxtū tachi'xcu'huī't. Quinka'lhni' ū'tza' tū na'icmaka'n mimpālacataca'n.

²¹ 'Chuhua'j chī hui'lh quimacan nac mesa, nā chuntza' hui'lh ixmacan chī'xcu' tī naquimacamāstā'. ²² Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n ē naquina'kspula chuntza' chī tatzo'kni' quimpālacata na ixtachihuīn Dios. Līlakalhu'mānat chī'xcu' tī naquimacamāstā'; nalīpuhuan —huanlī Jesús.

²³ Palaj tunca tatzuculh talākelhasqui'nī chā'tunu' xlaca'n tī ixmacamāstā'lh.

Tī ā'chulā' ixlacasqui'nca

²⁴ Palaj tunca tatzuculh talālītā'chihuīna'n tīchu chī xlaca'n ā'chulā' ixlacasqui'nca. ²⁵ Jesús cāhuanilh:

—Reyes tamāpa'ksī hua'chī ixtēcu'ca'n tachi'xcu'huī't ē tachi'xcu'huī't tahuan lactze reyes. ²⁶ Jā chuntza' tila'yā'tit hui'xina'n. Tī ā'chulā' ixlacasqui'nca chī hui'xina'n xla' nala chuntza' chī xastancu. Tī namāpa'ksīni'ncu'tun ixlacasqui'nca nala chuntza' chī chā'tin tasācu'a'.

²⁷ ¿Tīchu puhua'na' ā'chulā' ixlacasqui'nca, tī huā'yamā'lh o tī mojomā'lh pulātu? ¿Ē jā ixlīcāna' ā'chulā' ixlacasqui'nca tī huā'yamā'lh? Quit iclītaxtulh chuntza' chī tī mojomā'lh mimpulātuca'n.

²⁸ 'Hui'xina'n pō'ktu quilhtamacuj quilātā'latlā'huanāuj masqui lhūhua' tū ixquina'kspula. ²⁹ QuinTāta' quimaxqui'lh quilimāpa'ksīn, ē nā quit na'iccāmaxqui'yān milimāpa'ksīnca'n. ³⁰ Chuntza' na'iccātā'huā'yanān jā na'icmāpa'ksīni'n. A'ntza' natahui'la'yā'tit ē nacāputzāna'nīyā'tit kelhacāujtu' tribus tī israelitas.

Jesús huanilh Pedro nakelhtatzē'ka *Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38*

³¹ Nā Māpa'ksīni' cāhuanilh:

—Cuenta catlahua'tit xipālacata skāhuī'ni' cālīlaktzī'ncu'tunān palh tzē nacā'a'kskāhuī'yān. ³² Quit icsqui'ni'lh Dios mimpālacata, Simón. Icsqui'ni'lh jā catipātza'nkākō'j ixlipō'ktu tū a'ka'ī'nī'ta'. Hui'x a'cxni' naquintalak-spitni'palaya', cacāmaktāya' mintā'timīn.

³³ Simón Pedro huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclīhui'lī na'ictā'a'nān hasta nac pūlāchī'n ē na'ictā'nīyān.

³⁴ Jesús huanilh:

—Pedro, icuaniyān huā'mā' quilhtamacuj, a'cxni' jāna'j ta'sa puyux, maktu'tun naquinquilhtatzē'ka ē nahua'na' jā quilakapasa'.

Ixtalacatzuna'jīmā'lh hora tū napūpātīni'n Jesús

³⁵ Palaj tunca Jesús cākelhasqui'nīlh:

—A'cxni' iccāmacā'n ē jā lī'pintit mimpūtumīnca'n nūn mimurralhca'n nūn mincaclhī'ca'n, ¿ē cāspūni'n tū ixmaclacasqui'nā'tit?

Xlaca'n tahananli:

—Jā tū.

³⁶ Palaj tunca cāhuanilh:

—Chuhua'j xtum iccāhuaniyān. Tī ka'lhī ixmurralh, calē'lh ē calē'lh ixpūtumīn. Palh jā ka'lhī ixmachīta, castā'lh ixchamarra nalītamāhua.

³⁷ Ū'tza' iccāhuaniyān ixpālacata quit na'icmākentaxtū ixlipō'ktu tū tatzo'kni' quimpālacata. Chuntza' tatzo'kni':

Laktzī'ncan hua'chi chā'tin tī jā tze.

Chuhua'j ixlipō'ktu tū tatzo'kni' quimpālacata, ixlacasqui'nca nakentaxtu.

³⁸ Palaj tunca ī'scujnu'nī'n tahananli:

—Mākelhtahua'kē'ni', ā' hui'lh kentū' machīta.

Jesús kelhtīni'lh:

—Tzetza'.

Jesús orarlīh jā huanican Getsemanī

Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42

³⁹ Palaj tunca Jesús taxtulh nac cuarto ē chī ixlīsmānī'ttza', a'lh nac sipej jā huanican Olivos. Tastālani'lh ī'scujnu'nī'n. ⁴⁰ A'cxni' tachā'lh, cāhuanilh:

—Na'orarlīyā'tit jā nacāta'a'kskāhuī'yān a'cxni' nacātalīlaktzī'ncu'tunān.

⁴¹ Palaj tunca Jesús a'lh lacapunchuna'j ē tatzokostalh na'orarlī. ⁴² Huanli:

—QuinTāta' Dios, palh hui'x lacasqui'na', caquimā'a'kapūtaxtu huā'mā' tapātīn. Masqui na'icpātīni'n, calalh tū hui'x lacasqui'na' ē jā calalh tū quit iclacasqui'n.

⁴³ Palaj tunca tasu'yuni'lh chā'tin ángel xala' nac a'kapūn. Tā'chihuīna'nli Jesús namaxquī' tatli'huī'clhtat. ⁴⁴ Lhūhua' ixpātīni'mā'lh, ē Jesús ā'chulā' squi'ni'lh Dios. Ī'skakana'mā'lh ixpālacata lhūhua' ixpātīni'mā'lh. Tasu'yulh hua'chi ī'sta'jmā'lh ixka'lhni' chī skakana'lh.

⁴⁵ A'cxni' orarlīkō'lh, tāyalh ē taspī'tli jā iccāmāxtekni't ī'scujnu'nī'n. Ixtalhtatamā'nalh cāmaclalh ixpālacata iccāskāhuī'mā'lh talhtata ē ixtalīpuhuamā'nalh. ⁴⁶ Palaj tunca cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata lhtatapā'na'ntit? Catā'kaquī'tit ē casqui'ni'tit Dios jā nacātas kāhuī'yān a'cxni' nacātalīlaktzī'ncu'tunān.

Chī'lē'nca Jesús

Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11

⁴⁷ Ixcātā'chihuīna'mā'lhucsu Jesús a'cxni' tachā'lh lhūhua' tachi'xcuhuī't. Chā'tin ixlīkelhacāujtu' scujnu'nī'n tī ixuanican Judas, ū'tza' iccāpūlani'tēlha. Laktalacatzuna'jilh Jesús ē mu'sulh. ⁴⁸ Palaj tunca Jesús huanilh:

—Judas, hui'x quīlacamu'su'ya' ē chuntza' quīlīmacamāstā'ya' quit, Chī'xcu' xala' Tālmā'n.

⁴⁹ A'cxni' talaktzī'lh tū ixa'kspulamā'lh Jesús, tī ixtatā'huī'lāna'lh takelhasqui'nīlh:

—¿Ē na'icmāxtuyāuj machīta na'iccālīhui'līni'yāuj?

⁵⁰ Chā'tin ī'scujni' mātakāhuī'lh ixtasācua' xapuxcu' pālej ē a'kacā'yujulh ixa'ka'xko'lh na'ixa'kapekcāna'j. ⁵¹ Jesús huanilh:

—Camāxtektit; jātza' catlahua'tit.

Palaj tunca Jesús xa'malh ixa'ka'xko'lh tasäcua' ē tzej cäxlapälh. ⁵² Palaj tunca cāhuanilh xanapuxcu'nu' pälejni' ē xanapuxcu'nu' policia' tī ixta-maktaka'lh tempo ē xanapuxcu'nu' israelitas, ixlipō'ktuca'n tī ixtaminī't tachi'pa, cāhuanilh:

—¿Tū ixpälacata lita'nā'tit mimachitaca'n ē minqui'hui'ca'n? Hua'chi chi'pacu'tunā'tit chā'tin ka'lhāna'. ⁵³ A'cxni' xa'iccātā'latlā'huanān lakali lakali nac templo, ¿tū ixpälacata jā quilāchi'pauj a'cxni'? A'cus milh minquilhtamacujca'n ē namāpa'ksini'n tī jā tze.

Pedro huanli jā ixlakapasa Jesús

Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27

⁵⁴ Palaj tunca chi'paca Jesús ē lē'nca na ixchic xapuxcu' pälej. Pedro lacapunchuna'j ī'stālani'tēlha. ⁵⁵ A'ntza' tahuī'lilh macscut nac tanquilhtin ē tatzuculh tasko'n. Nā Pedro tahuī'lh pu'nān. ⁵⁶ A'cxni' laktzī'lh chā'tin tzu'ma'jāt jā ī'sko'huī'lh, lakalaktzī'huī'lilh ē huanli:

—Nā huā'mā' chi'xcu' ū'tza' ixtā'latlā'huan Jesús.

⁵⁷ Pedro kelhtatzē'kli ē huanli:

—Puscāt, jā iclakapasa.

⁵⁸ A'listān ā'chā'tin laktzī'mpālh ē nā huanilh:

—Nā hui'x icxātā'latlā'hua'na' xlacā'n.

Pedro huanilh:

—Chi'xcu', jā quit.

⁵⁹ Ixli'a'ktin hora ā'chā'tin lacatancs huanilh:

—Ixlicāna' huā'mā' chi'xcu' ixtā'latlā'huan ē xala' nac Galilea.

⁶⁰ Palaj tunca Pedro huanilh:

—Chi'xcu', jā icca'tzi tū hua'na'.

Huā'mā' puntzuna' a'cxni' ixchihuīna'mā'lhcus Pedro, palaj tunca puyux ta'salh. ⁶¹ Māpa'ksini' Jesús talakspi'tli ē laktzī'lh Pedro, ē Pedro lacapāstacli chī ixuanini't Māpa'ksini': "A'cxni' jā ā'ta'sa puyux, maktu'tun naquinkelhtatzē'ka ē nahua'na' jā quilakapasa'." ⁶² Palaj tunca Pedro taxtulh ē ix-talipuhuāt licalhuanli.

Lakapalaca Jesús

Mt. 26:67-68; Mr. 14:65

⁶³ Chi'xcuhuī'n tī ixtamaktaka'lh mā'nalh Jesús talakapalalh ē tatusli.

⁶⁴ Talakachi'lh ē talacala'sli ē tahuanilh:

—¿Calakapasti tīchu lacala'sni'!

⁶⁵ Lhūhua' ixtahuani catūhuālh ixpälacata ixtamāmāxani'cu'tun.

Jesús na ixlacatīnca'n māpa'ksini'nī'n israelitas

Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24

⁶⁶ A'cxni' xkakalh, tatakēstokli xanapuxcu'nu' israelitas ē xanapuxcu'nu' pälejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n limāpa'ksin, ē talē'lh Jesús na ixlacatīnca'n māpa'ksini'nī'n tī ā'chulā' ixtamāpa'ksini'n. A'ntza' kelhasqui'nīca:

⁶⁷ —Caquilāhuaniuj: ¿Ē hui'x Cristo tī Dios hui'līni't ixlīmakapūtaxtūnu'?

Xla' cākelhtīlh:

—Masqui xa'iccāhuanin palh ixlicāna', jā ixquintilā'a'ka'ī'uj. ⁶⁸ Palh quit na'iccākelhasqui'nīyān catūhuālh, jā quintilākelhtūj nūn quintilāmakxtekui. ⁶⁹ Quit Chi'xcu' xala' Tāllmā'n ē chuhua'j quit na'ictahui'la na ixpekxtūcāna'j Dios tī ā'chulā' tunca māpa'ksini'n.

⁷⁰ Palaj tunca ixlipō'ktuca'n takelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'x ī'ska'ta' Dios?

Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna'. Chuntza' chī huanā'tit.

⁷¹ Palaj tunca talāhuanilh:

—Jātza' maclacasqui'nāuj ā'chā'tin naquincāhuanipalayān jā tze xla'. Quina'n kexmatnī'tauj tū līhuanli ixquilhni'.

23

Lē'nca Jesús na ixlacaťin Pilato

Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38

¹ Xlī'tza'la ixlīpō'ktuca'n tatāyakō'lh ē talē'lh Jesús na ixlacaťin Pilato tī gober-nador ixuanī't. ² A'ntza' tatzuculh talīmālacsu'yū ē tahuanli:

—Iclaktzī'nī'tauj chī huā'mā' chī'xcu' cāmāmakchuyī tachi'xcuhuī't. Huanli jā ixlacasqui'nca naxokoyāuj ixlīxokot emperador, ē nā huanli ū'tza' Cristo tī Dios hui'līni't ixlīmākapūtāxtūnu', ē huā'mā' tachihuīn huanicu'tun xla' xapuxcu'.

³ Palaj tunca Pilato kelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'x ixpuxcu'ca'n israelitas?

Jesús kelhtīlh:

—Chuntza' chī huanī'ta'.

⁴ Palaj tunca Pilato cāhuanilh xanapuxcu'nu' pālejni' ē tachi'xcuhuī't:

—Jā tū icmaclani't tū ixpālacata.

⁵ Xlaca'n palha' tahuanli:

—Cāmāmakchuyīmā'lh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Judea chī māsuyumā'lh. Tzuculh māsuyū nac Galilea ē ixmāsuyutēlha hasta chilh huā'tzā'.

Jesús na ixlacaťin Herodes

⁶ A'cxni' Pilato kexmatli huā'mā', kelhasqui'nīni'lh palh xala' nac Galilea Jesús. ⁷ A'cxni' huanica ixlicāna' xala' nac Galilea, macā'ni'ca Herodes tī gobernador xala' nac Galilea ixuanī't. Nā xla' ixmini't nac Jerusalén tzamā' quilhتامacuj.

⁸ A'cxni' Herodes laktzī'lh Jesús, līpāxuhualh ixpālacata makāstza' ixlak-tzī'ncu'tun. Ixkexmatnī't chī ixlīchihuīna'ncan ē puhuanli nalaktzī'n a'ktin lī'a'cnīn. ⁹ Lhūhua' catūhua'lh kelhasqui'nīlh Jesús ē xla' jā tū kelhtīlh.

¹⁰ Nā a'ntza' ixtahui'lāna'nkō'lh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nīn līmāpa'ksīn ē xlaca'n palha' ixtalīmālacsu'yumā'nalh.

¹¹ Herodes ē ī'soldados talakmaka'lh Jesús ē tamālhekē'lh tzēhuanī't lu'xu' hua'chī ixa' rey natalilītzī'n. Á'līstān Herodes macā'ni'pālh Pilato.

¹² Chuntza' huā'mā' quilhتامacuj Pilato ixamigo tlhualh Herodes. Xapūla ixtā'lāquichlaktzī' ixuanī't.

Jesús līchihuīna'nca chī namaknīcan

Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16

¹³ Pilato cāmākestokpālh xanapuxcu'nu' pālejni' ē māpa'ksīni'nīn ē tachi'xcuhuī't. ¹⁴ Cāhuanilh:

—Hui'xina'n quilālīmīni'uj huā'mā' chī'xcu' ē quilāhuanīuj cāmāmakchuyī tachi'xcuhuī't. Quit ickelhasqui'nīni'ttza' na milacaťinca'n ē ca'tzīyā'tittza' jā tū icmaclani'lh tū līmālacsu'yuyā'tit. ¹⁵ Nā chuntza' Herodes jā tū maclani'lh. Ū'tza' līmacamimpalacha'. Laktzī'nā'tittza' chī jā tū tlhuanī't nachī'can ē nanī.

¹⁶ Na'iclimāmaksno'knīni'n ko'xka' ē ā'līstān na'icmakxteka.

¹⁷ Ixa'nan tahuī'lat ē ū'tza' Pilato ixlīmākxteka chā'tin tachi'n a'cxni' ixlamā'lh cā'tani'. ¹⁸ Ixlīpō'ktuca'n tatzuculh tata'sa ē tahuanli:

—¡Camāmaknīnī'nī' huā'mā' ē camakxtekti Barrabás!

¹⁹ Barrabás ixlīchī'canī't xipālacata xla' ē ixchi'xcuhū'n tatā'kaquī'lh xipālacata tatā'lāquichlaktzī'n māpa'ksīnī'nī'n romanos ē hasta tamaknīnī'lh. ²⁰ Pilato ixmakxteku'tun Jesús ē cātā'chihuīna'mpālh. ²¹ Ā'chulā' tata'salh ē tahuanli:

—¡Caxtokohua'ca'ca! ¡Caxtokohua'ca'ca!

²² Ixlimaktu'tun Pilato cāhuanilh:

—¿Tū xipālacata? ¿Tūchu tlahuanī't? Quit jā tū icmaclanī't tū xipālacata nalīmaknīcan. Xmān na'iclīmāmaksno'knīnī'n ko'xka' ē ā'līstān na'icmakxteka.

²³ Xlaca'n ā'chulā' palha' tahuanli caxtokohua'ca'ca. Palha' tahuanli xlaca'n ē xanapuxcu'nu' pālejni', ē chuntza' talīskāhuī'lh. ²⁴ Chuntza' Pilato tlahualh tū ixtalacasqui'n xlaca'n, ²⁵ ē makxtekli chi'xcu' tī ixtalacsacnī't. Ū'tza' Barrabás tī ixmānūcanī't xipālacata tā'kaquī'lh ē maknīnī'lh. Macamāstā'lh Pilato Jesús natatlahuanī' tū ixtalacasqui'n.

Xtokohua'ca'ca Jesús

Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27

²⁶ A'cxni' ixtalē'mā'nalh Jesús nataxtokohua'ca', tachi'palh chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Simón ē xala' nac Cirene. Xla' ixtanūtēlha nac cā'lacchicni' Jerusalén ē sāmācu'quī'ca cruz ē māstālica Jesús.

²⁷ Lhūhua' tachi'xcuhū't ixtastālani'tēlha, nā lhūhua' puscan tī ixtacalhuantēlha ē talīpuhanli xipālacata Jesús. ²⁸ Jesús cālakalaktzī'lh ē cāhuanilh:

—Puscan xalanī'n nac Jerusalén, jā cacalhuanitit quimpālacata. Xatze nacalhuanā'tit tū mimpālacataca'n ē xipālacataca'n mincamana'ca'n.

²⁹ Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nahuancan: “Līpāxuhua tī jāla ka'lhī ī'ska'ta'. Līpāxuhua tī jā maktin lacatuncuhū'lh ī'ska'ta' ē jā maktin mātzi'quī'nīlh.” ³⁰ A'cxni' tachi'xcuhū't natahuani sipej: “Caquilā'a'kta'pū'j”; ē natahuani ixmacni' sipej: “Caquilāmātzē'kui.” ³¹ Palh chuntza' tlahuanī'can xastaka qui'huī', ā'chulā' natlahuanī'can xascahuahua. Palh chuntza' quintlahuanī'can ē quit jā tū iclahuanī't tū jā tze, ā'chulā' nacātlahuanī'can tī tatlahualh tū jā tze —huanli Jesús.

³² Nā ixcālē'mā'ca chā'tu' maknīnī'nī'n nacātā'maknīcan Jesús. ³³ A'cxni' tachā'lh jā huanican La Calavera (ū'tza' huanicu'tun Ixa'kxāk Nīn), a'ntza' xtokohua'ca'ca Jesús ē nā chuntza' chā'tu' maknīnī'nī'n ē chā'tin na ixpekxtūcāna'j ē chā'tin na ixpekxtūxquī.

³⁴ A'cxni' ixtaxtokohua'ca'mā'nalh, Jesús huanli:

—QuīnTāta', cacāmātzā'nkēna'nī' xipālacata jā taca'tzī tū tatlahuamā'nalh.

Soldados talītlahualh suerte ixlu'xu' Jesús natatapitzi chā'tunu' xlaca'n.

³⁵ Tachi'xcuhū't ixtayāna'lh ē ixtalaktzī'mā'nalh ē hasta māpa'ksīnī'nī'n talīlītzi'nī ē tahuanli:

—Ā'makapitzīn cāmakapūtaxtūlh. Chuhua'j ca'a'kapūtaxtūlh ixlīmān palh ixlicāna' Dios lacsacnī't ē huī'līlh ixlīmakapūtaxtūnu'.

³⁶ Nā soldados ixtalīlītzi'mā'nalh. Talaktalacatzuna'jīlh ē tamāhuī'lh xaxcān vinagre. ³⁷ Tahuanilh:

—Palh huī'x ixpuxcu'ca'n israelitas, ca'a'kapūtaxtu milīmān.

³⁸ Ixua'ca'lh a'ktin letrero ixa'cpūn ē ixtatzo'kni' nac griego ē latino ē hebreo. Letrero ixuan: Ū'tza' huā'mā' ixPuxcu'ca'n israelitas.

³⁹ Chā'tin maknīnī' tī ixtā'hua'ca'lh līlītzi'nī ē huanilh:

—Palh ixlicāna' huī'x tī Dios huī'līlh ixlīmakapūtaxtūnu', ca'a'kapūtaxtu milīmān ē nā caquilāmakapūtaxtūj quina'n.

⁴⁰ Ā'chā'tin quilhnīlh ixtā'maknīnī' ē huanilh:

—¿Ē jā jicua'ni'ya' Dios? Nā hui'x lacxtim pātīni'mpā't. ⁴¹ Quina'n quincāminī'ni'yān pātīni'mā' nauj ixpālacata xokomā' nauj tū laclē'nāuj. Huā'mā' chi'xcu' jā tū laclē'n.

⁴² Palaj tunca huanilh Jesús:

—Naquilacapāstaca a'cxni' namāpa'ksīni'na'.

⁴³ Jesús kelhtīlh:

—Ixlicāna' icuaniyān. Chuhua'j, huā'mā' quilhtamacuj naquintā'tahui'la'yā'chi nac a'kapūn.

Jesús nīlh

Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30

⁴⁴ Hua'chi tastu'nūtza' ixuanī't a'cxni' cā'pucsua' lakō'lh calhāxcuhuā'lh nac cā'ti'ya'tna'. Chuntza' lalh hasta hua'chi maktu'tun kōtanū. ⁴⁵ Chi'chini' jā māxkakēni'lh. Lilakamilīn nac templo ixlīmān taxtī'tli ē tapūpitzilh. Ū'tza' huā'mā' lilakamilīn tū ixmāpitzī templo. ⁴⁶ Palaj tunca Jesús palha' ta'salh ē huanli:

—QuinTāta', icmacamaxquī'yān quilīstacna'.

A'cxni' huankō'lh, nīlh.

⁴⁷ A'cxni' capitān romano laktzī'lh tū a'kspulalh, laktaquilhpūtalh Dios ē huanli:

—Ixlicāna' huā'mā' chi'xcu' tzeya chi'xcu' ixuanī't.

⁴⁸ Ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't tū tamīlh ē talaktzī'lh tū a'kspulalh, tatapānūlh ā'tzā' ē cācu'xatucstēlhacan ixpālacata ixtalīpuhuātca'n. Ta'alh na ixchicca'n. ⁴⁹ Ixtalakapasnī'n Jesús ē nā puscan tī ixtastālani'nī't nac estado Galilea makat tatāyalh ē ixtalaktzī'mā'nalh huā'mā'.

Mā'cnūca Jesús

Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42

⁵⁰ Ixui'lh chā'tin chi'xcu' ixtacuhūni' José ē ū'tza' xala' nac Arimatea nac estado Judea. Ixcātā'tapa'ksī māpa'ksīni'nī'n tū ā'chulā' ixtamāpa'ksīni'n israelitas. Tzeya chi'xcu' ixuanī't. ⁵¹ Ixka'lhīmā'lh hasta a'cxni' Dios namāpa'ksīni'nkō'. Jā lakatīlh tū ixtatlahuanī't māpa'ksīni'nī'n ixpālacata Jesús. ⁵² Nā huā'mā' chi'xcu' laka'lh Pilato ē squi'ni'lh ixmacni' Jesús. ⁵³ A'cxni' ixmāyujūni'ttza' nac cruz, līmaksui'tli a'ktin lu'xu' ē mánūlh a'ktin nac lhu'cu' tū ixcāxtlahuacani'ttza' nac ka'tla' chihuix. A'ntza' jāna'j tī chā'tin ixmā'cnūcanī't. ⁵⁴ Tzamā' quilhtamacuj ū'tza' tū ixpūcāxtlahuakō'can ixpālacata ixlīlakali quilhtamacuj tū pūjaxcan ē ixtzucumā'lh'tza'.

⁵⁵ Puscan tī ixtatā'minī't Jesús nac estado Galilea ta'alh talaktzī'n lhu'cu' ē cuenta tatlahualh jā ixmāpī'canī't ixmacni' Jesús. ⁵⁶ Tataspi'tli na ixchicca'n ē tacāxtlahualh perfume ē pomada ixla' tī nīnī't. Tapūjaxli quilhtamacuj tū pūjaxcan chuntza' chī māpa'ksīlh Moisés.

24

Jesús lacastālanuana'ni

Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10

¹ Tzī'saj domingo tzamā' puscan ta'a'mpālhn nac pūtā'cnūn ē ixtalē'mā'nalh perfume tū ixtacāxtlahuanī'ttza'. Ā'makapitzīn puscan tatā'alh. ² A'cxni' tachā'lh, talaktzī'lh ixmāpānūcanī'ttza' chihuix tū ixlīmālacchahuacani't pūtā'cnūn. ³ Tatanūlh ē jā tamaclalh ixmacni' Māpa'ksīni' Jesús. ⁴ Tajicua'ni ē jā ixtaca'tzī tū natatlahua ē a'cxni' talaktzī'lh chā'tu' ángeles tī ixtatasu'yu hua'chi chi'xcuhū'n. Snapapa ixlu'xu'ca'n ixtahuanī't ē ixtayāna'lh

ixlacatzuna'jca'n puscan. ⁵ Xlaca'n tajicua'nli, ē tataquilhpūtalh ē ángeles cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata putzayā'tit na ixpu'nanca'n nīnī'n chā'tin tī lakahuanlitza'? ⁶ Huā'tzā' jātza' tihuī'lh. Xla' lacastālanacuana'nī'ttza'. Calacapāstactit chī cāhuanin a'cxni' ixuī'lhcus nac Galilea. ⁷ Huanli chí ixlacasqui'nca Chi'xcu' xala' Tālmā'n nacāmacamaxquī'can tī jā tzeya chí'xcuhiu'n ē nataxtokohua'ca' ē ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj nalacastālanacuana'mpala.

⁸ Palaj tunca puscan talacapāstacli ixtachihuīn Jesús.

⁹ A'cxni' tataspi'tli nac pūtā'cnūn, tahuanikō'lh kelhacāujtin apóstoles ē ixlipō'ktuca'n ā'makapitzīn. ¹⁰ Puscan, xlaca'n cāhuanican María Magdalena ē Juana ē María tī ixtzī' Jacobo ē ā'makapitzīn puscan huampala. ¹¹ Apóstoles taxematli hua'chī takelhkamān tū ixcāhuanimā'ca ē jā ta'a'ka'tī'lh.

¹² Masqui jā ta'a'ka'tī'lh, Pedro taxtulh ē tu'jnulh nac pūtā'cnūn. Taquilhpūtalh ē talacanūlh ē laktzī'lh xmān lu'xu' jā ixmā'lh. A'lh na ixchic ē ixlī'a'cnīmā'lh ē ixlacapāstacmā'lh tū a'kspulanī't.

Na ixtej cā'lacchicni' Emaús

Mr. 16:12-13

¹³ Ū'tza' huā'mā' quilhtamacuj chā'tu' tī ixtastālanī'nī't Jesús, ixta'a'mā'nalh a'ktin nac cā'lacchicni' jā huanican Emaús. Ū'tza' hua'chī a'kcāujtin kilómetros ixlīmakat Jerusalén. ¹⁴ Ixtalitā'chihuīna'ntēlha ixlipō'ktu tū ixa'kspulanī't. ¹⁵ Lihuan ixtalitā'chihuīna'mā'nalh ē ixtalālihuani'mā'nalh, Jesús cālaktalacatzuna'jīlh ē tzuculh cātā'tlā'huan. ¹⁶ Masqui talaktzī'lh, jāla talakapasli ixpālacata catūhuālh talītamakchuyīlh. ¹⁷ Palaj tunca Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū lichihuīna'ntēlhayā'tit? ¿Tūchu lilīpuhua'nā'tit?

¹⁸ Chā'tin tī huanican Cleofas kelhtīni'lh:

—Ixlipō'ktu tachi'xcuhiū't taca'tzīkō' tū a'kspulalh nac Jerusalén tzamā' quilhtamacuj. ¿Hui'x tī ixui'la'chī a'ntza' ē jā ca'tziya'?

¹⁹ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—¿Tū lalh?

Tahuanilh:

—Lhūhua' tū a'kspulalh ixpālacata Jesús xala' nac Nazaret tī a'kchihuīna' ē ixka'lhī litli'hui'qui na ixlacatīn Dios ē na ixpu'na'i'tātca'n tachi'xcuhiū't. Ū'tza' litasu'yulh tū tlahualh ē tū huanli. ²⁰ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē māpa'ksīni'nī'n tamacamāstā'lh namaknīcan ē nextokohua'ca'can nac cruz.

²¹ 'Quina'n xa'icka'lhīmā'nauj ū'tza' xla' tī nacāmakapūtaxtū israelitas. Ixlīlakatu'tuntza' quilhtamacuj chuhua'j a'cxni' a'kspulalh. ²² Ā'makapitzīn puscan na quilacpu'na'i'tātca'n quincātalīmekē'klhanī'tan. Tzī'saj taquilalh nac pūtā'cnūn, ²³ ē jā talaktzī'lh ixmacni' Jesús ē tataspi'tli. Quincātahanin talīlakachuyalh ángeles tī cāhuanilh lakahuan Jesús. ²⁴ Palaj tunca ā'makapitzīn quincampañerosnu'ca'n taquilalh nac pūtā'cnūn ē chuntza' chī tahuanilh puscan, chuntza' tamaclalh. Jā talaktzī'lh Jesús.

²⁵ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Jā lacaca'tziyā'tit. ¿Jā'cxni' na'a'ka'tyā'tit ixlipō'ktu tū tahuanli a'kchihuīna'nī'n? ²⁶ Cristo tī Dios hui'līnī't ixlīmakapūtaxtūnu', ¿ē jā ixlacasqui'nca pūla napātīni'n chuntza' ē ā'līstān natanū jā xkaka'?

²⁷ Palaj tunca Jesús tzuculh cāmāsu'yuni'kō' ixlipō'ktu tū tzo'kcanī't na ixtachihuīn Dios ē tū lichihuīna'n xla'. Tzuculh tū tzo'knunī't Moisés ē cāmāsu'yuni'lh tū ixtatzo'knunī't ixlipō'ktuca'n profetas.

²⁸ A'cxni' tachā'lh nac cā'lacchicni' jā ixta'a'mā'nalh, tasu'yulh hua'chi Jesús ixa'mā'lh ā'chulā' pekanācha'. ²⁹ Xlaca'n cuesa tahuanih natachoko ē tahuanih:

—Xatze catachoko. Licua' tzi'suamā'lhtza'. Cā'pucsua'tza'.

Palaj tunca Jesús cātā'tanūlh nac chīc.

³⁰ A'cxni' tatau'lh tahuā'yan, xla' tayalh pāntzīn ē māstā'lh tapāxcatca'tzīn ē māpitzilh ē cāmaxqu'lh. ³¹ Palaj tunca huā'mā' tza'la hua'chi tzej talacahuāna'nli ē talakapasli ē xla' cālaksputni'lh.

³² Xlaca'n talāhuanilh:

—¿Ē chā jā ixlicāna' quina'n lipāxuhua' a'cxni' ixquincāmāsu'yuni'tēlhayān ixtachihuīn Dios?

³³ Xamaktin tachi'papālh ixtēja'ca'n. Jā tatamakapalīh nūn macsti'na'j. Tataspi'tpālh nac Jerusalén ē cātā'lāpāxtokli kelhacāujtin apóstoles jā ixtatakēstokni't ē ā'makapitzīn. ³⁴ Cāhuanica huā'mā' chā'tu':

—Ixlicāna' lacastālancuana'nli Māpa'ksīni'. Tasu'yuni'lh Simón.

³⁵ Palaj tunca xlaca'n cāhuanilh chī cā'a'kspulalh nac tej ē chī talakapasli Jesús a'cxni' māpitzilh pāntzīn.

Jesús cātasu'yuni'lh ī'scujnu'nī'n

Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23

³⁶ A'cxni' ixtalīchihuīna'mā'nalhcus tzamā', a'cxni' Jesús tāyalh na xpu'na'i'tātca'n. Cāhuanilh:

—Tzej calatapā'tit.

³⁷ Cāmekē'klhaca ē tajicua'nli ē ixtapuhuan ixtalaktzī'mā'nalh espīritu.

³⁸ Jesús cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata jicua'nā'tit? ¿Tū ixpālacata xtum puhua'nā'tit mina'cstuca'n? ³⁹ Calaktzī'ntit quimacani'n ē quintujani'n. Naquilālakapasāuj. Caquilāxa'mauj ē caquilāaktzī'uj. Espīritu jā ka'lhī quinīt ē lucut chuntza' chī quit.

⁴⁰ A'cxni' chuntza' cāhuanilh, cāmāsu'yuni'lh ixmacani'n ē ixtujani'n.

⁴¹ Masqui lipāxuhua talaktzī'lh, jāla ta'a'ka'ī'lh. Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'lh lihua't?

⁴² Palaj tunca maxquī'ca pītzuna'j xatatzī'li' squi'ti' ē pītzuna'j xatachu'cu cera tū ka'lhī xaxcān. ⁴³ Xla' maktīni'lh ē hua'kō'lh na ixlacatīnca'n. ⁴⁴ Ā'līstān cāhuanilh:

—Tū quina'kspulalh ū'tza' tū iccāhuanin a'cxni' xa'iccātā'latlā'huanān. Ixlacasqui'nca na'icmākentaxtū ixlipō'ktu tū tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios quimpālacata, jā tzo'knulh Moisés ē profetas ē jā huanican Salmos.

⁴⁵ Palaj tunca cāmāscā'tilh ixtachihuīn Dios. ⁴⁶ Cāhuanilh:

—Chuntza' tatzō'kni'. Ixlacasqui'nca nanī Cristo tī Dios hui'linī't ixlīmakapūtaxtūnu'.

Ixlacasqui'nca ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj nalacastālancuana'n jā tahuī'lāna'ncha' nīnī'n. ⁴⁷ Ixlacasqui'nca

nacāmāsu'yuni'kō'can ixlipō'ktuca'n tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj

ixpālacata Cristo. Natzucucan nac Jerusalén ē nacāhuanikō'can ixlacasqui'nca natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n ē nacāmātza'nkēna'ni'can. ⁴⁸ Hui'xina'j

nacāmāsu'yuni'yā'tit tzamā' catūhuālh ixpālacata laktzī'nkō'tit. ⁴⁹ Chuhua'j

calaktzī'ntit. Na'iccāmacamini'yān tū huanli quinTāta'. Natachokoyā'tit

huā'tzā' nac Jerusalén hasta a'cxni' namaktīni'nā'tit līli'hui'qui tū xala' nac

a'kapūn.

Jesús tā'kayāhualh nac a'kapūn

Mr. 16:19-20

⁵⁰ Palaj tunca Jesús cālē'lh ī'scujnu'nī'n nac tej hasta nac Betania ē makayāhualh ixmacanī'n ē cāsicua'lanātlahualh. ⁵¹ Līhuan īxcāsicua'lanātlahuamā'lh, tzuculh tā'kayāhua na ixlacatīnca'n ē lē'nca nac a'kapūn. ⁵² Xlaca'n talaktaquilhpūtalh ē ā'listān līpāxuhua tataspi'tli nac Jerusalén. ⁵³ Pō'ktu quilhtamacuj ixtahui'lāna'lh xaka'tla' nac templo natamāka'tlī Dios. Amén.

San Juan

Ixtachihuñ Dios quítachi'xcuhu'lichi nac cá'quilhtamacuj

¹ A'cxni' jána'j ixcáxui'lícan cá'quilhtamacuj, ixui'lhtza' chā'tin tī tzamā' Tachi-huñ. Chuntza' huanican ixpālacata ū'tza' quincāmāsu'yuni'yān Dios. Xla' ixtā'huī'lacha' Dios. Xla' ū'tza' Dios. ² Xapūla ixtā'huī'lh Dios. ³ Tzamā' Tachihuñ cāxui'lílh ixlīpō'ktu tū a'nān; jā tū ixa'nālh palh jā cahuālh ū'tza'. ⁴ Ū'tza' māstā' latamat ē chuntza' litaxtulh a'ktin taxkaket ixpālacataca'n tachi'xcuhuī't. ⁵ Ū'tza' chī a'ktin taxkaket tū māxkakēni'n a'ntza' jā nac cá'pucsua'. Skāhuī'ni' xala' nac cá'pucsua' ē jāla skāhuī' taxkaket.

⁶ Ixui'lh chā'tin chī'xcu' tī ixuanican Juan, tī Dios macamilh. ⁷ Xla' milh nalichihuñna'n tī huanican taxkaket ē milh nacālimaxquī' talacapāstacni' tachi'xcuhuī't nata'a'ka'ī'ni' tī huanican taxkaket. ⁸ Juan jā ū'tza' taxkaket. Xla' xmān quimāsu'yuchi huā'mā' tī ixlicāna' taxkaket. ⁹ Tī ixlicāna' taxkaket ixmimā'lhcus nac cá'quilhtamacuj. Xla' cāmāxkakēni'kō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't.

¹⁰ Xla' milh nac cá'quilhtamacuj. Masqui ū'tza' cāxui'lílh cá'quilhtamacuj, tachi'xcuhuī't jā talakapasli. ¹¹ Tī ixla' ticālakmilh ē jā tamaktīni'nli. ¹² Makapitzīn ta'a'ka'ī'lh. Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'lh, xla' cāmaxquī'lh litli'huī'qui natalitaxtu ixlacstīn Dios. ¹³ Chī talilacatuncuhuī' ixlacstīn Dios, jā chī talilacatuncuhuī' ixcamana'ca'n tachi'xcuhuī't. Ixlacstīn Dios jā chī a'ktin ska'ta' tī lacatuncuhuī'lh ixpālacata ixtapāxuānca'n ē italacapāstacni'ca'n tachi'xcuhuī't. Dios ū'tza' tī cāmaxquī'ixlatamatca'n ixlacstīn.

¹⁴ Tī huanican Tachihuñ, xla' quítachi'xcuhu'lichi nac cá'quilhtamacuj. Xla' ixquincātā'huī'lan. Iclaktzī'uj chī ka'lhī litli'huī'qui. Huā'mā' litli'huī'qui ū'tza' ixla' tī ixlīmān ī'Ska'ta' Dios. Xla' lakalhu'manīni'n ē pō'ktu tū huanli ū'tza' ixlicāna'. ¹⁵ Juan līchihuñna'nli ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' tī iclīchihuñna'nli a'cxni' icuanli tī icpūlani'nī't, ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. Xla' ixui'lhtza' a'cxni' quit iclacatuncuhuī'lh.

¹⁶ Quincātlahuani'nī'ta'n lhūhua' talakalhu'mān, ixpālacata xla' lakalhu'manīni'n. ¹⁷ Moisés quincāmāsu'yuni'n ixlīmāpa'ksīn Dios. Jesucristo quincāmāca'tzīnīyān tū ixlicāna' ē chī quincālakalhu'manān Dios. ¹⁸ Jā tī laktzī'nī't Dios nūn maktin. Tī ixlīmān ī'Ska'ta' tī Dios pāxquī', ū'tza' quincāmāsu'yuni'nī'ta'n Dios.

Juan līchihuñna'nli Jesucristo

Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17

¹⁹ Israelitas xalanī'n nac Jerusalén talakmacamilh Juan makapitzīn pālejni' ē levitas. Xlaca'n takelhasquī'nīlh Juan tīchu xla'. ²⁰ Juan cālimāsu'yulh ē cāhuanilh:

—Jā quit Cristo.

²¹ Takelhasquī'nīpālh:

—¿Tīchu huī'x? ¿Ē huī'x ixa'kchihuñna' Dios tī huanican Elías?

Juan huanli:

—Jā quit.

Takelhasquī'nīpālh:

—¿Ē huī'x ixa'kchihuñna' Dios tī icka'lhīmā'nauj?

Xla' kelhtīni'lh:

—Jā quit.

²² Takelhasqui'nīpāl̄h:

—¿Tīchu hui'x? Caquilāhuanuij ē chuntza' na'iccāhuaniyāuj tī quincātamacamini'ta'n. ¿Tīchu hui'x?

²³ Juan cākelhtīl̄h:

—Quit hua'chī tī palha' na'icuan nac cā'tzaya'nca ti'ya't: “Cacāxtlahua'tit mintalacapāstacni'ca'n ē nakexpa'tā'tit Māpa'ksīni' a'cxni' namin.” Chuntza' huanli ixa'kchihuīna' Dios tī huanican Isaías, a'cxni' huanli: Camālaksajtit ixtej Māpa'ksīni'.

²⁴ Nā ixtahui'lāna'lh makapitzīn fariseos tī ixcālakmacamincanī't Juan.

²⁵ Xlaca'n takelhasqui'nīl̄h:

—¿Tū ixpālacata mā'kpaxīni'mpā't palh jā Cristo hui'x, nūn Elías, nūn ixa'kchihuīna' Dios tī ickā'lhīmā' nauj?

²⁶ Juan cāhuanilh:

—Quit iclīmā'kpaxīni'n xcān. Huā'tzā' huī'lh chā'tin tī jā lakapasā'tit. Nā xla' namā'kpaxīni'n. ²⁷ Xla' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. Quit jā minī'ni' nūn na'ixcxcutni'ixlīchī'can ixcaclhī'.

²⁸ Pō'ktu huā'mā' a'kspulalh nac Betábara tuntacut nac Jordán, jā ixmā'kpaxīni'n Juan.

Jesús ixTamālacnūn Dios

²⁹ Ixlīlakalī Juan laktzi'lh Jesús ixlaktalacatzuna'jītēlha ē cāhuanilh tachi'xcuhui't:

—Calaktzi'ntit tī mimā'lh. Ū'tza' tī macamini't Dios ē ū'tza' huanicān ixTamālacnūn Dios. Ū'tza' namāpānū quincuentaca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ³⁰ Ū'tza' iclīchihuīna'nli a'cxni' iccāhuanin: “Tī icpūlani'nī't, ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit ixpālacata xla' ixui'lh'tza' a'cxni' quit iclalatuncuhui'lh.” ³¹ Masqui quit jāna'j xa'iclakapasa, quit icmini't iclīmā'kpaxīni'n xcān ixpālacata tachi'xcuhui't nataca'tzī Dios macamilh tī icpūlani'nī't.

³² Nā cāhuanilh Juan:

—Quit iclaktzi'lh Espiritu Santo tī yujchi ē chilh na'ixā'cpūn Jesús. Espiritu Santo tasu'yulh hua'chī a'ktin tantzasnān. ³³ Xapūla quit jā xa'icca'tzī tīchu xla'. Quihuanilh Dios tī quimacā'lh na'iclīmā'kpaxīni'n xcān. Dios quihuanilh: “Nalaktzi'na' nayujāchi Espiritu Santo ē nachin na'ixā'cpūn chā'tin. Huā'mā' chī'xcu' ū'tza' tī līmā'kpaxīni'n Espiritu Santo.” ³⁴ Iclaktzi'nī'ttza' chī quihuanicanī't. Ū'tza' iclīmāsu'yu quit ū'tza' huā'mā' ī'Ska'ta' Dios.

Xapūla ī'scujnu'nī'n Jesús

³⁵ Ixlīlakalī huampala Juan ixcātā'layāl̄h chā'tu' ī'scujnu'nī'n. ³⁶ Laktzi'lh ixtētaxtumā'lh Jesús. Juan laktzi'lh Jesús ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' tī macamilh Dios ē tī huanican ixTamālacnūn Dios.

³⁷ Chā'tu' ī'scujnu'nī'n Juan takexmatli ē tastālani'lh Jesús. ³⁸ Jesús talakspi'tli ē cālaktzi'lh ixtastālani'tēlha ē cāhuanilh:

—¿Tū putzayā'tit?

Xlaca'n tahuanihl̄h:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿jā hui'la'?

³⁹ Jesús cākelhtīl̄h:

—Cata'ntit ē calaktzi'ntit.

Tatā'a'lh ē talaktzi'lh jā ixui'lh. Kōtanūtza' hua'chī maktā'ti'tza' ixuanī't, ē chuntza' a'ntza' tatachokolh tzamā' quilhtamacuj.

⁴⁰ Tzamā' chā'tu' tī tastālani'lh Jesús ixpālacata tū ixcāhuaninī't Juan, chā'tin ixuanican Andrés, ixtā'tin Simón Pedro. ⁴¹ Palaj tunca Andrés putzalh ixtā'tin tī ixuanican Simón ē huanilh:

—Ictā'läpāxtokuitza' Mesías. (Ū'tza' huanicu'tun: Cristo tī lacsacnī't Dios.)

⁴² Andrés tā'a'lh Simón talaktzī'n Jesús. A'cxni' Jesús laktzī'lh Simón ē huanilh:

—Hui'x Simón, ixka'hua'cha Jonás. Hui'x nahuanica'na' Cefas. (Huā'mā' ū'tza' huanicu'tun: Pedro ē nā chihuix.)

Jesús cāta'sani'lh Felipe ē Natanael

⁴³ Ixlīlakalī huampala Jesús ixa'ncu'tun jā huanican Galilea. Tā'lāpāxtokli Felipe ē huanilh:

—Caquistāla'ni'.

⁴⁴ Huā'mā' Felipe xala' nac Betsaida ixuanī't ē nā xala' a'ntza' Andrés ē Pedro. ⁴⁵ Felipe laka'lh Natanael ē huanilh:

—Iclaktzī'nī'tauj chā'tin tī tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā Moisés tzo'kli limāpa'ksīn ē jā tatzo'knulh profetas. Xla' ū'tza' Jesús, ixka'hua'cha José xala' nac Nazaret.

⁴⁶ Natanael huanli:

—¿Ē tzē nataxtu tū xatze nac Nazaret?

Felipe kelhtīlh:

—Cata't ē calaktzī'.

⁴⁷ Jesús laktzī'lh Natanael lakmimā'lh ē lihuanli:

—Tī mimā'lh ū'tza' tzeya israelita. Xla' jā a'kskāhuī'nin.

⁴⁸ Natanael kelhasqui'nīlh:

—¿Chī quilīlakapasti?

Jesús huanilh:

—Quit iclaktzī'nī'ta'ntza' xapūla na ixtampīn nac ka'tla' qui'hui' a'cxni' jāna'j ixā'ta'sani'yān Felipe.

⁴⁹ Natanael kelhtīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', hui'x ī'ska'ta' Dios; hui'x puxcu' nalītahui'la'ya' nac Israel.

⁵⁰ Jesús kelhtīlh:

—Quina'ka'ī'ni'ya' xmān expālacata icuanin iclaktzī'nī'ta'n na ixtampīn nac qui'hui'. Nalaktzī'na'cus ā'chulā' xalaka'tla' tū na'ictlahua.

⁵¹ Nā huanli Jesús:

—Ixlicāna' tū icuaniyān. Hui'xina'n nalaktzī'nā'tit a'kapūn laqui'yālh, ē ángeles tī nacāmacamin Dios. Xlaca'n natatahua'ca' ē natayujāchi na ixa'cpūn Chī'xcu' xala' Tālmā'n. Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n.

2

Tamakaxtokca nac Caná

¹ Ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj tamakaxtokca nac a'ktin cā'lacchicni' jā huanicān Caná, nac Galilea. Ixtzī' Jesús a'ntza' ixu'lh. ² Nā ixuanicanī't na'a'n Jesús ē ī'scujnu'nī'n. ³ Sputli xaxcān uva, ē ixtzī' Jesús huanilh:

—Jātza' tū xaxcān uva.

⁴ Jesús kelhtīlh:

—¿Tū expālacata quihuani'ya' huā'mā', Nā? Jāna'j tzucu tū quilītlahuat nahuan.

⁵ Ixtzī' cāhuanilh tī ixtamacascujmā'nalh:

—Catlahua'tit ixlīpō'ktu tū xla' nacāhuaniyān.

⁶ Ixu'lh pāchāxan tlāmam ixla' chihuix tū ixtamaclacasqui'n israelitas a'cxni' ixtamakacha'ka'n chuntza' chī ixtahui'latca'n. (Ixta'a'ka'ī' palh maklhūhua' ixtamakacha'ka'n, chuntza' natalītaxtu lactze na ixlacatīn Dios.)

Pätunu' tlāmam ixtalītatzumā'lh pātu' o pātu'tun pūxka'tni'. ⁷ Jesús cāhuanilh tī ixtamacascujmā'nalh:

—Cacālimātzuma'tit xcān tzamā' tlāmam.

Chuntza' xluca'n tamātzumalh. ⁸ Jesús cāhuanilh:

—Camācututit macstī'na'j ē calīpini'tit tī cuenta lani' ixla' cā'tani'.

⁹ Xla' kelhuāna'lh. Xaxcāntza' uva ixuanī't. Xla' jā ixca'tzī palh xcān ixuanī't ē ixtalakpalīni'ttza'. Ixtaca'tzī xmān tī ixtamacascujmā'nalh, ixpālacata ū'tunu'n ixtamojōnī't xcān. Chī'xcu' tī cuenta lani' cā'tani' ta'sani'lh tī ixtamāxtokmā'lh ¹⁰ ē huanilh:

—Tahui'lat xapūla cāmaxquī'can tī cāta'sani'canī't xatze xaxcān uva. Ā'līstān, a'cxni' tzejtza' tako'tnī't tī cāta'sani'canī't, cāmaxquī'can tī jā xatze. Ē hui'x ā'xmān māstā'pā't tū xatze.

¹¹ Ū'tza' huā'mā' tū tlhualh Jesús nac Caná nac Galilea, ū'tza' xapūla lī'a'cnīn. Chuntza' līmāsu'yulh ixlīli'hui'qui. Ī'scujnu'nī'n talī'a'ka'tī'ni'lh.

¹² Ā'līstān Jesús a'lh nac Capernaum. Tatā'a'lh ixtzī' ē ixtā'timīn ē Ī'scujnu'nī'n. A'ntza' jā lakma'j tatahui'lh.

Jesús cātamacxtukō'lh tū jā tze na ixpūchakān xaka'tla' templo

Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46

¹³ Ixtalacatzuna'jīmā'lh ixcā'tani'ca'n lī'israelitas tū huanican pascua. Jesús a'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Jerusalén. ¹⁴ Tanūlh xaka'tla' nac templo. A'ntza' cālaktzī'lh tī ixtastā'mā'nalh huācax ē borregos ē tantzasnān, ē ā'makapitzīn tī ixtahui'lāna'lh na ixmesaca'n jā ixpūpakxtucan tumīn. ¹⁵ Jesús tlhualh a'ktin lītasno'knu' ixla' ko'xka', ē cālītasno'kxtukō'lh ixlīpō'ktuca'n nā borregos nā huācax. Cāmakpūspi'tni'lh ixmesaca'n tī ixtapakxtumā'nalh tumīn, ē cāmaka'ni'kō'lh ixtumīnca'n. ¹⁶ Cāhuanilh stā'na'nī'n tantzasnān:

—Cāmāxtutit tzamā' huā'tzā'. Jā calīmāxtutit lītāmāuj na ixchic quīnTāta'.

¹⁷ Ī'scujnu'nī'n talīlacapāstacli chuntza' chī ixtatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: Iclacasqui'n calakachi'xcuui'ca ixchic Dios.

Ū'tza' iclacasqui'n quit.

¹⁸ Israelitas tahuanih:

—¿Ē ka'lhī'ya' līmāpa'ksīn natlahua'ya' huā'mā'? Caquilātlahuani'uj a'ktin lī'a'cnīn ē chuntza' na'icca'tziyāuj palh hui'x ka'lhī'ya' līmāpa'ksīn nacāmāxtuya' animalh xaka'tla' nac templo.

¹⁹ Jesús cāhuanilh:

—Calactlahua'tit tzamā' chic ē ixlītu'tuma'j na'iclicāxtlahuapalakō'.

²⁰ Israelitas takelhtīlh:

—Tu'pu'xamachāxan cā'ta licāxtlahuakō'ca huā'mā' templo. ¿Ē hui'x tze nalīcāxtlahuakō'ya' a'ktu'tun quilhtamacuj'?

²¹ A'cxni' huanli huā'mā' Jesús ixlīchihuīna'mā'lh ixmacni'. ²² Ī'scujnu'nī'n talacapāstacli ixtachihuīn Jesús a'cxni' lacastālancauana'nli. Ta'a'ka'tī'lh tī ixtatzo'kni' na ixtachihuīn Dios ā'nā tū huanli Jesús.

Jesús cālakapaskō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't

²³ Nac Jerusalén ixlamā'lh cā'tani' tū huanican pascua. Jesús ixui'lacha' ē a'ntza' tlhualh lhūhua' lī'a'cnīn. Ū'tza' lhūhua' talī'a'ka'tī'ni'lh Jesús. ²⁴ Jesús ixcālakapaskō' ixlīpō'ktuca'n, ē xla' ixca'tzī makapitzīn ixta'a'ka'tī' ē ā'makapitzīn jā ixta'a'ka'tī'. ²⁵ Jā ixlacasqui'nca nahuanican ixtalacapāstacni'ca'n. Xla' cālakapasni'kō' ixtalacapāstacni'ca'n.

3

Jesús ē Nicodemo

¹ Ixui'lh chā'tin fariseo ixtacuhuīni' Nicodemo. Xapuxcu' israelitas ixuanī't.

² A'ktin tzi'sni' xla' lakmilh Jesús ē huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ca'tziyāuj Dios macaminī'ta'n namāsu'yu'ya'. Jā tī tī tzē tlahua li'a'cnīn tū hui'x tlahua'ya' palh jā Dios macaminī't.

³ Jesús huanilh:

—Ixlicāna' tū icuaniyān. Tī jā catilacatuncuhuī'pālh jāla catitā'tapa'ksilh Dios.

⁴ Nicodemo kelhasqui'nīlh:

—¿Chī nalilacatuncuhuī'pala chā'tin tī kōlu'tza'? Jāla natanūpala na ixpūlacni' ixtzi' ē nalilacatuncuhuī'pala.

⁵ Jesús huanli:

—Ixlicāna' tū icuaniyān. Palh tī jā lilacatuncuhuī' xcān ē ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo, jāla catitā'tapa'ksilh Dios. ⁶ Tī ixlacstīn tachi'xcuhuī't, ū'tza' ka'lhī ixquīnīt ē ixlucut. Tī ka'lhī xasāsti' ixlatamat ixpālacata ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo, ū'tza' ka'lhī ixEspīritu Dios. ⁷ Jā calī'a'cni' tū icuaniyān: “Ixlasasqui'nca nalacatuncuhuī'pala'yā'tit ē chuntza' naka'lhī'yā'tit xasāsti' mīlatamatca'n mīlīpō'ktuca'n.” ⁸ Ū'ni' a'n calhāxcuhuālh. Xmān kexpa'ta' chī macasā'nān ē hui'x jā ca'tziya' jāchu mīncha' ē jāchu a'mā'lh. Nā chuntza' jā ca'tziya' chī nalililacatuncuhuī'pala chā'tin chī'xcu' ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo ē naka'lhī xasāsti' ixlatamat.

⁹ Nicodemo kelhasqui'nīpālh:

—¿Chī līla huā'mā'?

¹⁰ Jesús huanli:

—¿Ē jā ca'tziya' hui'x huā'mā'? Hui'x chā'tin mākelhtahua'kē'ni' nac Israel. ¹¹ Ixlicāna' tū icuaniyān. Iclīchihuīna'nāuj tū icca'tziyāuj ē icuanāuj tū iclaktzi'nī'tauj. Hui'xina'n jā a'ka'I'yā'tit tū icuanāuj. ¹² Hui'xina'n jā quīlā'a'ka'I'ni'yāuj a'cxni' quit iccālītā'chihuīna'nān tū xala' nac cā'quīlhtamacuj. Jā quīntilā'a'ka'I'ni'uj palh na'iccālītā'chihuīna'nān tū xala' nac a'kapūn.

¹³ Nūn chā'tin lakapasna'n nac a'kapūn, xmān quit. Xa'icui'lacha' a'cxni' jāna'j xa'icā'yujāchi ē ū'tza' iclīlakapasna'n. Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n.

¹⁴ Chuntza' chī Moīse' līmā'kayāhualh qui'hui' lūhua' nac cā'tzaya'nca ti'ya't, nā chuntza' ixlasasqui'nca naquīmā'kayāhuacan quit nac cruz. Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n. ¹⁵ Chuntza', ixlīpō'ktuca'n tū quīntalīpāhuan nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspūtli.

Dios cāpāxqu' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't

¹⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Dios cāpāxquī' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quīlhtamacuj. Ū'tza' līmāstā'lh tū ixlīmān ī'Ska'ta' ē chuntza' tī natalīpāhuan xla', xlaca'n jā makstīn catitaspūtli. Nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā ka'lhī ixlīspūtli.

¹⁷ Dios macamīlh ī'Ska'ta' nac cā'quīlhtamacuj. Jā macamīlh nacāmākapātīnīn. Macamīlh nacālīmakapūtāxtū.

¹⁸ Tī talīpāhuan ī'Ska'ta' Dios, xlaca'n jā caticāmākapātīnīnca. Tī jā talīpāhuan, nacāmākapātīnīncan ixpālacata jā talīpāhuanli tī ixlīmān ī'Ska'ta' Dios. ¹⁹ Milh nac cā'quīlhtamacuj tī taxkaket ixpālacata namāsu'yu' tū ixlicāna'. Makapitzīn jā ixtalakati taxkaket. A'chulā' talakatīlh jā cā'pucsua' ixpālacata ixtatlahuacu'tun tū jā tze. Ū'tza' nacālīmakapātīnīncan. ²⁰ Pō'ktu' tī tatlaha tū jā tze jā talakatī taxkaket ē jā tatalacatzuna'jīcu'tun nac taxkaket ixpālacata jā talacasqui'n nacālaktzī'nīncan chī tatlahaumā'nālh tū jā tze. ²¹ Tī tatlaha

tū tze, xlaça'n tatalacatzuna'jī nac taxkakēt ixpālacata nacālaktzī'ncañ tatlahuamā'nalh tū Dios lacasquī'n.

Juan Mā'kpaxīni' lichihuīna'mpālħ Jesús

²² Ā'listāñ Jesús a'lh nac Judea ē tatā'a'lh ī'scujnu'nī'n. A'ntza' tachokolħ a'klhūhua' quillhtamacuj ē ixmā'kpaxīni'mā'lh. ²³ Nā Juan nā ixmā'kpaxīni'n nac Enón na ixlacatzuna'j Salim ixpālacata a'ntza' ixmā'lh ka'tla' xcāñ. Tachi'xcuhuī't ixtalakchin ē ixta'a'kpaxa. ²⁴ Jāna'j ixmāñucan Juan nac pūlāchī'n.

²⁵ Makapitzīñ ixchi'xcuhuī'n Juan tatzuculħ tatā'lāhuanī ā'makapitzīñ israelitas ixpālacata chī mā'kpaxīni'ncañ ē palħ Dios laktzī'n ā'chulā' xatze catihuāħ a'cxni' a'kpaxa. ²⁶ Talaka'lh Juan ē tahuaniħ:

—Mākelhtahua'kē'ni', žpāstaca' chī'xcu' tī ixtā'hui'lāchi ixtuntacut nac Jordán ē tī lichihuī'na'? Chuhua'j nā xla' mā'kpaxīni'mā'lh ē ū'tza' lhūhua' talakminkō'.

²⁷ Juan cākelhtīħ:

—Chā'tin chī'xcu' ka'lhī xmāñ tū Dios maxquī'. ²⁸ Hui'xina'n kexpa'ttit chī icuanli: “Jā quit Cristo. Xmāñ quimacamincanī't na'icpūlani'.” ²⁹ A'cxni' chā'tin chī'xcu' tamakaxtoka, ixla'tza' tlahua tasquī'ni'. Ixamigo pāxtūtāya ē kexmata ē lipāxuhua tū lichihuīna'n. Nā chuntza' quit iclipāxuhua chī talakmin Jesús. ³⁰ Ixlacasquī'nca ā'chulā' natastalani'kō' Jesús ē jā quit.

Tī mincha' nac a'kapūñ

³¹ Tī minī'ta'ncha' nac a'kapūñ, ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' ē jā tī xala' nac cā'ti'ya'tna'. Tī talacatuncuhuī' nac cā'quillhtamacuj, ū'tunu'n xala' nac cā'quillhtamacuj ē xmāñ talīchihuīna'n tū xala' nac cā'quillhtamacuj. Tī mincha' nac a'kapūñ, ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' ē jā tī xala' nac cā'ti'ya'tna'. ³² Masqui xla' lichihuīna'n tū laktzī'nī't ē tū kexmatnī't, jā tī chā'tin a'ka'ī tū huan. ³³ Palħ tī a'ka'ī ixtachihuīñ tī mincha' nac a'kapūñ, ū'tza' lītasu'yu ixlīcāna' tū huan Dios. ³⁴ Tī Dios macamilħ, xla' lichihuīna'n ixtachihuīñ ixpālacata Dios lipāxuhua māstā' Espīritu Santo. ³⁵ XaTāta' pāxquī' ī'Ska'ta' ē macamaxquī'kō'lh pō'tku ē ū'tza' namāpa'ksīkō'. ³⁶ Tī talipāhuan ī'Ska'ta' Dios, xlaça'n taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspu'tli. Tī jā talipāhuan, xlaça'n jā catitaka'lhīħ xasāsti' ixlatamatca'n. Dios nacāmakapāñīñ.

4

Jesús ē chā'tin puscāt xala' nac Samaria

¹ Fariseos ixcāmāca'tzīñīcanī'ttza' Jesús ā'chulā' lhūhua' ixtastālani' ē ixcāmā'kpaxīmā'lh, ē jā Juan. ² Jesús jā ixmā'kpaxīni'n; xmāñ ī'scujnu'nī'n ū'tunu'n ixtamā'kpaxīni'n. ³ A'cxni' Jesús ca'tzīħ fariseos ixcāmāca'tzīñīcanī'ttza', Jesús taxtulħ nac Judea ē a'lh nac Galilea.

⁴ Ixte'j Galilea tētaxtu nac Samaria. ⁵ A'cxni' Jesús ixtētaxtumā'lh jā ix-tapa'ksīni' nac Samaria, chā'lh nac Sicar a'ktin cā'lacchicni' na ixlacatzuna'j tī'ya't tū Jacob ixmaxquī'nī't ixka'hua'cha tī ixuanican José. ⁶ A'ntza' ixuī'lh a'ktin mu'sni' tū makāstza' ixla' ixuanī't Jacob. A'cxni' tastu'nūt ixuanī't, Jesús chā'lh nac mu'sni'. Makat ixminī'ta'ncha', ē ū'tza' ixlītlakua'nī't. A'ntza' tahuī'lh na ixquillhtūñ mu'sni'. ⁷ Jā ixlīna'j lakchīħ chā'tin puscāt xala' nac Samaria namācutu xcāñ. Jesús huanīħ:

—Quintā'hua' mixcāñ.

⁸ Ī'scujnu'nī'n ixta'a'nī't nac cā'lacchicni' natatamāhua ixlīhua'ca'n. ⁹ Tzamā' puscāt samaritana huanīħ Jesús:

—Hui'x israelita ē quit samaritana. ¿Chī quilīsqui'ni'ya' xcān? (Chuntza' huanilh ixpālacata israelitas ē samaritanos jā ixtalālaktzī'ncu'tun.)

¹⁰ Jesús kelhtilh:

—Ca'tzīya' cahuālh tū Dios māstā' ē tī squi'ni'mā'n xcān, hui'x ixquisqui'ni' xatze xcān ē quit xa'icmaxquī'n.

¹¹ Puscāt huanilh:

—Hui'x jā ka'lhī'ya' tū napūmācutuya' ē xcān pūlh mā'n tojōmā'cha'. ¿Jāchu nataya'ya' xatze xcān? ¹² Tī quimpapca'n Jacob quincāmakxtekni'n huā'mā' mu'sni'. Ā'tzā' ixtako'tnun Jacob ē ixlacstūn ē ixanimalh. ¿Ē hui'x ā'chulā' ka'tla' ē jā Jacob?

¹³ Jesús huanilh:

—Ixlīpō'ktu tī natahua' huā'mā' xcān, natakelpūtīpala. ¹⁴ Tī natahua' xcān tū na'iccāmmaxquī', xla'ca'n jātza' maktin catitakelpūtīpālh. Tzamā' xcān tū na'iccāmmaxquī' nala hua'chi mu'sni' na ixpūlacni'ca'n, ē nacāmmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspūtlī.

¹⁵ Puscāt huanilh:

—Caquima'xquī' huā'mā' xcān ē chuntza' jātza' maktin ictikelhpūtīlh ē jātza' ictimilh na'ictaya xcān huā'tzā'.

¹⁶ Jesús huanilh:

—Caquīta'sa'ni' minkōlu' ē cata'ntit.

¹⁷ Puscāt kelhtilh:

—Jā icka'lhī quinkōlu'.

Jesús huanilh:

—Ixlīcāna' tū hua'na' jā ka'lhī'ya' minkōlu'. ¹⁸ Hui'x cāka'lhī'nī'ta' kelhaquitzis chí'xcuhui'n. Tī tā'hui'la' chuhua'j jā minkōlu'. Ixlīcāna' tū huanī'ta'.

¹⁹ Puscāt huanilh:

—Hui'x ixa'kchihuīna' Dios. Chuntza' tasu'yu. ²⁰ Quinapapana'ca'n samaritanos ixtamakapāxui' Dios huā'tzā' nac sipej. Hui'xina'n israelitas hua'nā'tit xmān nac Jerusalén tzē namakapāxui'can Dios.

²¹ Jesús kelhtilh:

—Ca'a'ka'i' tū na'icuaniyān. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' jātza' catimaclacasqui'nca na'a'ncan namakapāxui'can Dios nac sipej ē jā nac Jerusalén. ²² Hui'xina'n samaritanos jā lakapasā'tit tī makapāxui'yā'tit. Quina'n iclakapasāuj tī icmakapāxui'yāuj. Tī namakapūtāxtūnu'n, xla' ū'tza' chā'tin israelita. ²³ Chilhtza' quilhtamacuj a'cxni' tī tzej tamakapāxui' Dios natalimakapāxui' ixlīpō'ktu ixlīstacna'ca'n ē nata'a'ka'i' ixtachihuīn Dios. Dios lacasqui'n chuntza' nalīmakapāxui'can. ²⁴ Dios lakahuan masqui jā tasu'yu. Ixlacasqui'nca tachi'xcuhui't natalīmakapāxui' pō'ktu ixlīstacna'ca'n; ē ixlacasqui'nca nata'a'ka'i' ixtachihuīn. Chuntza' tzej natalīmakapāxui' Dios.

²⁵ Puscāt huanilh:

—Quit icca'tzī namin Mesías tī huanican Cristo tī Dios lacsacni't ē līhui'līlh ixlīmakapūtāxtūnu'. Xla' naquincāhuanikō'yān ixlīpō'ktu a'cxni' namin.

²⁶ Jesús huanilh:

—Ū'tza' quit tī tā'chihuīna'mā'n.

²⁷ Palaj tunca tachilh i'scujnu'nī'n. Tali'a'cnīnī'lh ixtā'chihuīna'mā'lh Jesús chā'tin puscāt. Nūn chā'tin kelhasqui'nīlh: “¿Tū lacasqui'na'?” Jā kelhasqui'nīca: “¿Tū lītā'chihuīna'mpā't tzamā' puscāt?” ²⁸ Puscāt hui'līlh ixlīāmam ē a'lh nac cā'lacchicni' ē cāhuanilh tachi'xcuhui't:

²⁹ —Capintit laktzī'nā'tit chā'tin chí'xcu' tī quihuanikō'lh ixlīpō'ktu tū ictlahuanī't. Palhāsā' ū'tza' tī Cristo.

³⁰ Tataxtulh nac cā'lacchicni' natalaka'n Jesús. ³¹ A'cxni' ixtamimā'nalh tachi'xcuhuī't, ī'scujnu'nī'n Jesús tahuanihl:

—Māpa'ksīni', catihua'ya' macsti'na'j.

³² Xla' cāhuanihl:

—Quit icka'lhī quilīhua' tū jā lakapasā'tit.

³³ Scujnu'nī'n talākelhasqui'nīhl:

—¿Ē hui'lh tī quīxtekni'chitza' ixlīhua'?

³⁴ Jesús cāhuanihl:

—Quit ictlahuacu'tun ixlīmāpa'ksīn quinTāta' tī quimacaminī't, ē ictlahuakō'cu'tun tū quilīmacaminī't. Ū'tza' huā'mā' quit quillīhua'. ³⁵ Hui'xina'n hua'nā'tit: “Sputacus a'ktā'ti' mālhcuyu' nalanāna'n.” Quit iccāhuaniyān: Calaktzī'ntit tachi'xcuhuī't. Talacapalatēlha nata'a'ka'ī' quintachihuīn. ³⁶ Tī scuja maxquī'can ixtatlaj. Nā chuntza' tī quintatā'scujja. Makapitzīn ta'a'ka'ī' ē ū'tza' ixtatljaja'n tī quintatā'scujja. Tī ta'a'ka'ī'nī't quintachihuīn, xla'ca'n taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspu'tli. Ū'tza' natalīpāxuhua tī tamāsu'yulh quintachihuīn xapūla ē tī tamāsu'yulh ā'listān. ³⁷ Ixlicāna' chī tahuān: “Chā'tin cha'n ē ā'chā'tin ī'nin.” ³⁸ Quit iccāmācā'nī'ta'n na'ī'ninā'tit hui'xina'n jā jā cha'nī'ta'ntit hui'xina'n. Na'ī'ninā'tit jā tascujli ā'makapitzīn. Ū'tza' huanicu'tun hui'xina'n nacāmāsu'yuni'yā'tit tī cāmāca'tzīnicani'ttza' macsti'na'j quintachihuīn. Xla'ca'n nata'a'ka'ī' —huanli Jesús.

³⁹ Lhūhua' samaritanos xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' ta'a'ka'ī'ni'lh Jesús ixpālacata tū ixuanī't tzamā' puscāt: “Quihuanikō'lh ixlipō'ktu tū ictlahuani't quit.” ⁴⁰ Chuntza' samaritanos, a'cxni' talakchilh Jesús, tahuanihl cacātā'tamaxteklī ū'tunu'n. Xla' tachokolh a'ktu' quilhtamacuj. ⁴¹ Lhūhua' ta'a'ka'ī'lh a'cxni' takexmatli tū huanli xla'. ⁴² Xla'ca'n tahuanihl tzamā' puscāt:

—Chuhua'j jā xmān ixpālacata mintachihuīn ica'ka'ī'yāuj. Quina'n iclilaktzī'uj quilakastapunca'n ē ickexmatnī'tauj tū huan xla'. Ixlicāna' palh ū'tza' Cristo tī nacāmakapūtaxtū xalanī'n nac cā'quilhtamacuj.

Jesús mātzeyīlh ixka'hua'cha chā'tin māpa'ksīni'

⁴³ Ixli'a'ktu' quilhtamacuj Jesús taxtulh nac Samaria ē a'lh nac Galilea.

⁴⁴ Jesús huanli chā'tin a'kchihuīna' jā lakachi'xcuhuī'can na ixtā'chicni'.

⁴⁵ A'cxni' Jesús chilh nac Galilea, lipāxuhua talaktzī'lh xalanī'n nac Galilea. Xla'ca'n ixtaquilani't nac Jerusalén jā ixlamā'lh cā'tani' tū huanican pascua, ē ixtalaktzī'nkō'nī'ttza' lhūhua' tū quītlahualh Jesús.

⁴⁶ Jesús mimpālh nac Caná, nac Galilea, a'ntza' jā līmāxtulh xaxcān uva. Ixlacatzuna'j Caná, nac a'ktin cā'lacchicni' tū huanican Capernaum, ixui'lh chā'tin chī'xcu' tī ixtā'scujmā'lh puxcu'. Ixka'hua'cha ixta'jatatla. ⁴⁷ A'cxni' ca'tzilh ixtaxtuni'ttza' Jesús nac Judea ē ixui'lacha'tza' nac Galilea, palaj tunca xatāta' a'lh laktzī'n Jesús ē huanilh ca'a'lh na ixchic namātzeyī ixka'hua'cha tī ixnīmā'lh'tza'. ⁴⁸ Jesús huanilh:

—Hui'xina'n jā a'ka'ī'yā'tit palh jā nalaktzī'nā'tit lī'a'cnīn.

⁴⁹ Tzamā' chī'xcu' huanilh:

—Capit na quinchic lihuān jā nanī quinka'hua'cha.

⁵⁰ Jesús huanilh:

—Capinchitza' na minchic. Minka'hua'cha tzeyanlitza'.

Tzamā' chī'xcu' a'ka'ī'lh tū huanilh Jesús ē a'lh.

⁵¹ A'cxni' ixchintēlha na ixchic, ixtasācu'a'n palaj tunca tataxtulh ta'a'lh talāpāxtoka ē tahuanihl:

—Minka'hua'cha tzeyanlitza'.

⁵² Cākelhasqui'nīlh tuchūyā hora tzuculh tzeyan. Tahuanihl:

—Huā' kōtan maktin hora kōtanū tapānūni'lh macscut.

⁵³ Xatāta' palaj tunca ca'tzīlh chu ū'tza' tzamā' hora a'cxni' huanilh Jesús: “Minka'hua'cha tzeyanlitza'.” Ū'tza' lī'a'ka'tīni'lh Jesús tzamā' chī'xcu' ē nā ixlīpō'ktuca'n xalanī'n na ixchic.

⁵⁴ Ū'tza' huā'mā' ixlī'a'ktu' lī'a'cnīn tū tlhualh Jesús a'cxni' mincha' nac Judea ē chā'lh nac Galilea.

5

Jesús mātzeyīlh chā'tin chī'xcu' xala' nac Betesda

¹ Jā makās ā'līstān israelitas talitzuculh cā'tani'. Jesús a'lh nac cā'lacchicni' Jerusalén jā ixlamā'lh cā'tani'. ² Nac Jerusalén, ixuī'lh a'ktin mu'sni' na ixlalatunaj jā ixtalactanū borregos. Tzamā' mu'sni' ixuanican Betesda. Ū'tza' ixtachihuīn hebreo. Ixyāhuacan'ttza' ixa'cchic tū ixka'lhī a'kquitzis ixtanquilhtūn. ³ A'ntza' ixtamā'nalh lhūhua' ta'jatatlani'n ē tī lakatzī'nī'n ē tī jā tze ixtujanca'n ē tī ixtalū'ntū'lanī't. Xlaca'n ixtaka'lhīmā'nalh a'cxni' ixtasakā'līlh xcān. ⁴ Makatunu' ixquīyujāchi chā'tin āngel. Ū'tza' ixsakā'lī xcān. Tī pūla ixtojō nac xcān, a'cxni' ixtasakā'lī, xla' palaj tunca ixtzeyan catūhuālh ta'jatat.

⁵ A'ntza' ixuī'lh chā'tin chī'xcu' tī ixta'jatatla pu'xamacājutzeyan cā'ta. ⁶ Jesús laktzī'lh tzamā' chī'xcu' jā ixmā'lh. Ixca'tzītza' makāstza' ixta'jatatla ē kelhasqui'nīlh:

—¿Ē tzeyancu'tuna'?

⁷ Tzamā' chī'xcu' kelhtūni'lh:

—Jā tī tī naquimojō nac xcān a'cxni' tasakā'lī. A'cxni' quit ictojōcu'tun palaj tunca tojō ā'chā'tin ē chuntza' quiliskāhuī'can.

⁸ Jesús huanilh:

—Catā'kaqui' ē casacti mimpūtama' ē catlā'hua'nti.

⁹ Palaj tunca tzamā' chī'xcu' tzeyanlī ē sacli ixpūtama' ē tzuculh tlā'huan. Tzamā' quilhtamacuj ū'tza' ixpūjaxcan. ¹⁰ Israelitas tahuanihl chī'xcu' tī mātzeyīca:

—Chuhua'j huā'mā' quilhtamacuj ū'tza' tū pūjaxcan. Hui'x jā minī'ni' lipimpā't mimpūtama'.

¹¹ Tzamā' chī'xcu' cākelhtīlh:

—Tī quimātzeyīlh, ū'tza' quihuanilh: “Casacti mimpūtama' ē catlā'hua'nti.”

¹² Takelhasqui'nīlh:

—¿Tīyā chī'xcu' tī huanin: “Casacti mimpūtama' ē catlā'hua'nti?”

¹³ Tzamā' chī'xcu' jā ixca'tzī tī mātzeyīlh ixpālacata lhūhua' tachi'xcu'huī't ixtahuī'lāna'lh ē Jesús ixcātelacataxtun'ttza'. ¹⁴ Ā'līstān Jesús tā'lāmaclalh xaka'tla' nac templo ē huanilh:

—Chuhua'j hui'x tzeya'nī'ta'tza'. Jātza' catla'hua' tū jā tze. Palh hui'x natlahua'pala'ya' tū jā tze, ā'chulā' napātīpala'ya'.

¹⁵ Tzamā' chī'xcu' a'lh ē cāmāca'tzīnīlh israelitas Jesús tī ixmātzeyīnī't.

¹⁶ Tzamā' quilhtamacuj ū'tza' tū ixpūjaxcan a'cxni' Jesús tlhualh tzamā' lī'a'cnīn. Ū'tza' tatzuculh talīputzastālani' israelitas ē ixtamaknicu'tun. ¹⁷ Jesús cāhuanilh:

—QuinTāta' pō'ktu quilhtamacuj scujmā'lh ē nā ū'tza' quit iclīscuja.

¹⁸ Ū'tza' ā'chulā' talisītzī'lh israelitas ē ixtalīmāknīcū'tun. Ū'tza' talisītzī'lh tū tlahualh Jesús tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan ē ū'tza' ā'chulā' talisītzī'lh hua'chī Dios lītāxtulh a'cxni' huanli: Dios quinTāta'.

I'Ska'ta' Dios ka'lhī līmāpa'ksīn

¹⁹ Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Quit quina'cstu jāla tū ictlahua. Xmān ictlahua ixtalacasqui'nīn quinTāta' Dios. Iclaktzī'n tū tlahua quinTāta' ē xmān ū'tza' ictlahua. Tū tlahua quinTāta', nā ū'tza' ictlahua. ²⁰ QuinTāta' quimpāxqui' quit ē quimāsu'yuni' ixlīpō'ktu tū tlahuamā'lh. Naquimāsu'yuni'cus tū ā'chulā' xalaka'tla'. Ū'tza' na'ictlahua ē nalī'a'cnī'yā'tit. ²¹ QuinTāta' mālacastālancuanīnī'n. Nā chuntza' quit iccāmaxqui' ixlatamatca'n tī quit iclacasqui'n. ²² QuinTāta' jā tī putzāna'nī. Xla' quimacamaxqui'nī't līmāpa'ksīn quit na'iccāputzāna'nī. ²³ Chuntza' ixlīpō'ktuca'n naquintalīlakachi'xcuhui' quit lāxtim chī talakachi'xcuhui' quinTāta' Dios. Tī jā quilakachi'xcuhui' jā lakachi'xcuhui' quinTāta' tī quimacaminī't.

²⁴ Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Tī takexmata tū icuan ē talipāhuan tī quimacaminī't, xlaca'n taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catīlakspūtlī. Xlaca'n jā caticāmāpātīnīca; taka'lhītza' ixlatamatca'n xasāsti' tū jā makstīn catispūtlī. ²⁵ Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Mīmā'lhītza' quilhtamacuj ē chuhua'jtza' huā'mā' quilhtamacuj a'cxni' tī jā taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n, xlaca'n natakexmata quintachihuīn quit, I'Ska'ta' Dios. Tī natakexmata quintachihuīn, xlaca'n nacāmaxqui'can xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catīlakspūtlī. ²⁶ Chuntza' chī quinTāta' Dios māstā' latamat, nā I'Ska'ta' tze namāstā' latamat. ²⁷ Quimāxqui'nī't līmāpa'ksīn na'icputzāna'nī, ixpālacata quit Chī'xcu' xala' Tālh mā'n. ²⁸ Jā calī'a'cnī'tit tū iccāhuanimā'n. Mīmā'lh quilhtamacuj a'cxni' nī'nī'n natakexmata quintachihuīn. ²⁹ Natatā'cxtuyāchī xlaca'n nac pūtā'cnūn. Tī tatlahualh tū tze, xlaca'n natalacastālancuana'n ē nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. Tī tatlahualh tū jā tze, xlaca'n natalacastālancuana'n ē nacāmākapātīnīncan.

Jesús māsu'yulh xla' ka'lhī līmāpa'ksīn

³⁰ Jesús cāhuanipālh:

—Quit jā ictlahua tū xmān quintapāxuān. Quit icputzāna'nī chuntza' chī quilīmāpa'ksī Dios. Ū'tza' tzej iclīputzāna'nī. Quit jā ictlahua tū quintapāxuān. Ictlahua ixtapāxuān quinTāta' tī quimacaminī't. ³¹ Palh xmān quit quilīmān naquilīchihuīna'nīncan ē jā tī ā'chā'tin tī naquilīchihuīna'n, chuntza' jā catī'a'ka'īca tū icuan. ³² Hui'lapālh ā'chā'tin tī naquilīchihuīna'n. Quit icca'tzī tū nahuan xla' quimpālacata, ū'tza' ixlicāna'. ³³ Hui'xina'n mākelhasqui'nīnīnī'ntit Juan. Juan kelhtīnī'lh tū ixlicāna'. ³⁴ Quit jā icmaclacasqui'n nūn chā'tin chī'xcu' tī nalichihuīna'n quimpālacata. Xmān iccāhuanimā'n tzamā' ixpālacata hui'xina'n na'a'kapūtāxtuyā'tit. ³⁵ Juan xla' hua'chī a'ktin pūmaksko tū ixlama ē ixmāxkakēni'n. Hui'xina'n jā makās lakatītit chī ixcāmāxkakēni'yān. ³⁶ Juan huanli Dios quimacaminī't. Ē quit ictlahua tū quimacamaxqui'nī't. Ū'tza' ā'chulā' māsu'yu Dios quimacaminī't. ³⁷ Nā Dios quimacaminī't ē lichihuīna'n quimpālacata. Hui'xina'n jā makstīn kexpa'tnī'ta'ntit ixtachihuīn ē jā makstīn laktzī'nī'ta'ntit Dios. ³⁸ Jā makstīn cātanūnī'nī'ta'n ixtachihuīn na milīstacna'ca'n. A'ntza' lītasu'yu hui'xina'n jā a'ka'ī'yā'tit palh quit Dios quimacaminī't. ³⁹ Hui'xina'n tzej līkelhtahua'ka'yā'tit ixtachihuīn Dios. Puhua'nā'tit chuntza' naka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n tū jā catīlakspūtlī. Masqui ixtachihuīn Dios

lichihuina'n quimpālacata, ⁴⁰ hui'xina'n jā quilā'a'ka'T'ni'cu'tunāuj ē chuntza' jā naka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n tū jā catilaksputi.

⁴¹ 'Quit jā icputza ixtapāxquī'n chi'xcuui'n. ⁴² Quit icca'tzī tzej hui'xina'n jā pāxquī'yā'tit Dios. ⁴³ Dios quimaxquī'nī't limāpa'ksīn. Ū'tza' icliminī't. Hui'xina'n jā quilā'a'ka'T'ni'yāuj. Palh ixa'cstu ixmilh ā'chā'tin, ū'tza' ixa'ka'T'it. ⁴⁴ Hui'xina'n lacasquī'nā'tit cacātapāxquī'n tachi'xcuui't ē jā lacapāstacā'tit natlahua'yā'tit tū ixtalacasquī'nīn Dios. Ū'tza' jā lī'a'ka'T'yā'tit. ⁴⁵ Jā capuhua'ntit na'iccālimālacsu'yuyān na ixlacatīn quinTāta'. Tī nacālimālacsu'yuyān ū'tza' Moisés tī lī'a'ka'T'ni'yā'tit. ⁴⁶ Palh hui'xina'n a'ka'T'ni'yā'tit cahuālh tū tzo'kli Moisés, nā quit ixquilā'a'ka'T'ni'uj. Moisés litzo'knunī't quimpālacata. ⁴⁷ Palh hui'xina'n jā a'ka'T'ni'yā'tit tū tzo'kli Moisés, ¿chī naquilāli'a'ka'T'ni'yāuj tū iccāhuanimā'n?

6

Jesús cāmāhuī'lh a'kquitzis mil chi'xcuui'n

Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17

¹ Ā'listān Jesús a'lh ixtuntacut nac mar jā huanican Galilea ē nā huanican Tiberias. ² Lhūhua' tachi'xcuui't ixtastālani'nī't ixpālacata ixtalaktzī'nī't lhūhua' lī'a'cnīn tū ixtlahuanī't, a'cxni' ixcāmātzeyīnī't ta'jatatlani'n. ³ Jesús tahua'ca'lh nac sipej ē a'ntza' cātā'tahuī'lh ī'scujnu'nī'n. ⁴ Ixtalacatzuna'jītēlhā ixcā'tani'ca'n israelitas tū huanican pascua. ⁵ Jesús laca'a'lh ē cālaktzī'lh lhūhua' tachi'xcuui't ixtalakmimā'nal. Huanilh Felipe:

—Chuhua'j jzāchu natamāhuayāuj līhua' tū nacāmāhuī'yāuj huā'mā' tachi'xcuui't?

⁶ Jesús ixlitzā'samā'lh Felipe. Jesús, ixa'tzītza' tū natlahua. ⁷ Felipe kelhtīnī'lh:

—A'ktu' ciento tumīn jā cati'a'cchā'lh natalīhuā'yankō' macasti'n.

⁸ Ā'chātin ī'scujni' ixtacuhuīni' Andrés, ixtā'tin Simón Pedro, huanilh:

⁹ —Ā'tzā' huī'lh chā'tin ka'hua'cha. Līmin macquitzis pāntzīn ixla' cebada ē tantu' squī'ti'. ¿Chī nalī'a'cchā'n natalīhuā'yankō' tachi'xcuui't?

¹⁰ Jesús huanli:

—Cacāhuani'tit tachi'xcuui't catatahuī'lh.

A'ntza' nac cā'seketni' tatahuī'lakō'lh hua'chi a'kquitzis mil chi'xcuui'n.

¹¹ Jesús maktīnī'lh pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios ē cāmaxquī'lh ī'scujnu'nī'n. Xlaca'n tamaxquī'lh tī ixtahuī'lāna'lh. Nā chuntza' cāmaxquī'ca squī'ti'. Cāmaxquī'ca chī xlaca'n ixtalacasquī'n. ¹² A'cxni' taka'sli, Jesús cāhuanih ī'scujnu'nī'n:

—Cacāmākēstokkō'tit xalacpītzun. Jā capāxcatlīla'tit.

¹³ Tamākēstokli ē a'cchā'lh pācāujtu' chā'xta lītatzumalh xalacpītzun macquitzis pāntzīn ixla' cebada. ¹⁴ Tachi'xcuui't a'cxni' talaktzī'lh tzamā' lī'a'cnīn tū tlhualh Jesús, xlaca'n tahuanli:

—Ixlicāna' ū'tza' tzamā' ixa'kchihuīna' Dios tī ixmilh nac cā'quilhtamacuj.

¹⁵ Jesús ca'tzīlh ixtalē'ncu'tun ē ixtasāhui'līcu'tun chī ixpuxcu'ca'n. Ū'tza' lītapānūlh ē ixlīmān a'lh nac sipej.

Jesús kelhtlā'huani xcān

Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52

¹⁶ A'cxni' tzī'satza' ixuanī't, ī'scujnu'nī'n tamincha' na ixquilhtūn mar.

¹⁷ Tatojōlh a'ktin nac barco ē ixtapūtacutnu'mā'nal nac mar. Ixtachā'ncu'tun nac Capernaum. Cā'pucsua'tza' ixuanī't ē Jesús jāna'j ixtaspi'ta. ¹⁸ Palha'

tzuculh ū'nun. Ixpuput xcān tzuculh tā'kayāhua. ¹⁹ A'cxni' ixtatlā'huanī'ttza' hua'chi a'kquitzis kilómetro ixlīmakat, i'scujnu'nī'n talaktzī'lh Jesús. Ixtalacatzuna'jītēlha nac barco, ē ixkelhtlā'huantēlha xcān. Xlaca'n tajicua'nli.

²⁰ Jesús cāhuanilh:

—Quit Jesús. Jā cajicua'ntit.

²¹ Xlaca'n cā'tapāxuān tamojōlh nac barco. Palaj tunca tachā'lh na ixquiltūn mar, ixlacatzuna'j Capernaum.

Tachi'xcuhui't taputzalh Jesús

²² Ixlīlakalī tachi'xcuhui't ixtalahui'lāna'ncha' na ixtuntacut mar. Xlaca'n taca'tzīlh xmān a'ktin barco ixui'lh ē ū'tza' ixtapūtacutnī't i'scujnu'nī'n Jesús, ē Jesús jā ixcātā'a'nī't. ²³ Makapitzīn barcos xalacstīn ixtaminī'ta'ncha' nac Tiberias ē tachilh ixlacatzuna'j jā ixua'cani't pāntzīn a'cxni' māsā'lh tapāxcatca'tzīn Jesús. ²⁴ A'cxni' tachi'xcuhui't taca'tzīlh Jesús jā'tza' ixui'lh a'n'tza' ē nūn i'scujnu'nī'n, xlaca'n tatojōlh nac barcos ē ta'lh taputza nac Capernaum.

Jesús ū'tza' līhua't tū māsā' latamat

²⁵ A'cxni' tachi'xcuhui't tatacutcha', tamaclalh Jesús ē takelhasqui'nīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿jā'cxni' chīta' huā'tzā'?

²⁶ Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Hui'xina'n laktzī'ntit lhūhua' lī'a'cnīn tū ictlahualh. Jā ixpālacata lī'a'cnīn quilālīputzayāuj. Hui'xina'n huā'yantit ē kelhka'stit. Ū'tza' quilālīputzayāuj. ²⁷ Jā caliscujtit milihua'tca'n tū nasputa. Ā'chulā' caputzatit līhua't tū jā makstin catisputli. Quit icmāsā' huā'mā' līhua't ixpālacata quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n ē quinTāta' Dios quimāsu'yuchi.

²⁸ Xlaca'n takelhasqui'nīlh:

—¿Chī na'iclitlahuayāuj tū Dios lacasqui'n?

²⁹ Jesús cākelhtīlh:

—Tū Dios lacasqui'n natlahua'yā'tit, ū'tza' huā'mā': Naquilā'a'ka'ī'ni'yāuj, ixpālacata quit quimacaminī't Dios.

³⁰ Takelhasqui'nīlh:

—¿Tūyā lī'a'cnīn tzē naquilāmāsu'yuni'yāuj ē chuntza' na'iccālī'a'ka'ī'ni'yān? ¿Tūchu natlahua'ya? ³¹ Quinapapana'ca'n tahua'lh tū ixuanican manā nac cā'tzaya'nca'ti'ya't. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Xla' cāmaxqui'lh ixlīhua'tca'n xala' nac a'kapūn.

³² Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Moisés jā cāmaxqui'lh līhua't tū xala' nac a'kapūn. QuinTāta' cāmaxqui'yān tū ixlīcāna' līhua't xala' nac a'kapūn. ³³ Mini'ta'ncha' nac a'kapūn chā'tin ti cāmaxqui' xasāsti' ixlātamatca'n tachi'xcuhui't.

³⁴ Tahuanih:

—Caquilāmāxqui'uj pō'ktu quilhtamacuj tzamā' līhua't.

³⁵ Jesús cāhuanilh:

—Quit huā'mā' līhua't. Quit iccāmaxqui' xasāsti' ixlātamatca'n tachi'xcuhui't. Masqui hui'xina'n huā'yanā'tit, natzi'ncspalayā'tit ē nakelhputīpalayā'tit. Palh naquilā'a'ka'ī'ni'yāuj, jā caticāspu'tnī'n tapāxuān. Jā a'ka'ī'yā'tit masqui laktzī'nī'ta'ntit. ³⁷ Ixlipō'ktuca'n tū nacāmālacpuhuanī quinTāta', naquintalakmin. Ē tī naquintalakmin jā icticāmālakaspi'tli. ³⁸ Quit icmini'ta'ncha' nac a'kapūn na'ictlahua ixtalacasqui'nīn tī quimacamilh. Jā ictlahua xmān quintapāxuān. ³⁹ QuinTāta' tī quimacaminī't lacasqui'n

na'iccāmaktaka'lha ixlipō'ktuca'n tī cāmālacpuhuanī naquintalakmin. Xla' lacasqui'n na'iccāmālacastālancuanī a'cxni' nachin tū ā'xmān quilhtamacuj.
⁴⁰ Ixtalacasqui'nīn quinTāta' ū'tza' huā'mā': Ixlipō'ktuca'n tī natahuan quit i'Ska'ta' Dios ē naquintalipāhuan, nataka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n tū jā catilakspuṭli; ē quit na'iccāmālacastālancuanī a'cxni' nachin tū ā'xmān quilhtamacuj —huanli Jesús.

⁴¹ Israelitas tatzuculh talīchihuīna'n Jesús. Jā cāminī'ni'lh chī huanli Jesús: "Quit lihua't. Quit icmincha' nac a'kapūn." ⁴² Talāhuanilh:

—¿Ē jā ū'tza' ixka'hua'cha José huā'mā' Jesús? Quina'n cālakapasāuj ixtāta' ē ixtzi'. ¿Tū ixpālacata quincāhuaniyān chuhua'j palh nac a'kapūn minī'ta'ncha'?

⁴³ Jesús cāhuanilh:

—Jā chuntza' calālīchihuī'na'ntit. ⁴⁴ Xmān Dios tzē cāmālacpuhuanī tachi'xcuhi'nt naquintastālani'. Ē tī naquinta'a'ka'ī'ni' quit na'iccāmālacastālancuanī a'cxni' nachin tū ā'xmān quilhtamacuj. ⁴⁵ Chuntza' huan jā tatzō'knunī't ixa'kchihuīna'nī'n Dios:

Dios nacāmāsu'yuni' ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhi'nt.

Ixlipō'ktuca'n tī natakexmata ixtachihuīn quinTāta' ē chuntza' natalīca'ta, ē naquintastālani'.

⁴⁶ 'Nūn chā'tin laktzi'nī't quinTāta'. Xmān quit iclaktzi'nī't, ixpālacata icminī'ta'ncha' jā hui'lacha' Dios. ⁴⁷ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Tī quintalipāhuan, xlaca'n taka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n tū jā catilakspuṭli. ⁴⁸ Quit lihua't tū ka'lhī latamat. ⁴⁹ Minapapana'ca'n ixtahua' maná a'cxni' ixtalatlā'huan nac cā'tzaya'nca ti'ya't. Masqui ixtahua' maná, tanilh. ⁵⁰ Quit iccālītā'chihuīna'mā'n lihua't tū minī'ta'ncha' nac a'kapūn. Quit huā'mā' lihua't. Tī quinta'a'ka'ī'ni' jā makstin catitanilh. ⁵¹ Quit xalakahuan lihua't tū minī'ta'ncha' nac a'kapūn. Tī natahua' huā'mā' lihua't jā makstin catitaspuṭli. Lihua't tū na'iccāmaxqui', ū'tza' quimacni' ē chuntza' natalīka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n —huanli Jesús.

⁵² Israelitas tatzuculh talālītā'chihuīna'n ē talāhuanilh:

—¿Chī līlalh huā'mā' chi'xcu' naquincāmaxqui'yān ixmacni' nahua'yāuj?

⁵³ Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Palh hui'xina'n jā nahua'yā'tit quimacni' ē quinka'lhni', jā catika'lhī'tit xasāsti' milatamatca'n. ⁵⁴ Tī natahua' quimacni' ē quinka'lhni', xlaca'n nataka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n tū jā catispuṭli. Quit na'iccāmālacastālancuanī a'cxni' nachin ā'xmān quilhtamacuj. ⁵⁵ Quimacni' xatze lihua't ē quinka'lhni' xatze liko'tnuncan. ⁵⁶ Xlaca'n tī natahua' quimacni' ē quinka'lhni', lacx-tim naquintatā'tahui'la. ⁵⁷ Quimacaminī't quinTāta'. Quit xalakahuan ixpālacata quinTāta' xalakahuan. Nā chuntza' na'iccāmālakahuanī tī natahua' quimacni'. ⁵⁸ Quit huā'mā' lihua't tū mincha' nac a'kapūn. Jā chuntza' chī maná tū tahua'lh minapapana'ca'n. Masqui minapapana'ca'n tahua'lh maná, tanilh. Tī natahua' huā'mā' lihua't tū iccālītā'chihuīna'mā'n, nataka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n tū jā catilakspuṭli.

⁵⁹ Jesús huanli huā'mā' a'cxni' iccāmāsu'yuni'mā'lh nac templo nac Capernaum.

Cāmāsu'yuni'ca chuntza' chī natalīka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n tū jā catilakspuṭli

⁶⁰ A'cxni' takexmatli huā'mā', lhūhua' tī ixtastālani'mā'nalh Jesús talāhuanilh: —Palha' huā'mā' tachihuīn ē jātza' kexmatcu'tunāuj.

⁶¹ Jesús ixca'tzi i'scujnu'nīn ixtalīchihuīna'mā'nalh ē jā ixcāminī'ni' ixtachi-huīn. É xla' cākelhasqui'nīlh:

—¿É jā cāminī'ni'yān tū iccāhuaniyān? ⁶² ¿Tūchu ixpuhantit palh ixlaktzī'ntit Chi'xcu' xala' Tālmā'n tā'kayāhuamā'lh jā pūla ixui'lacha'?

⁶³ Tū iccāhuaniyān, ū'tza' jā huanicu'tun ixlicāna' nahua'yā'tit quinquinīt. Quinquinīt jā caticāmaxquī'n milatamatca'n. Ū'tza' Espīritu Santo tī nacāmaxquī'yān xasāsti' milatamatca'n. Tū iccāhuanincus, ū'tza' māsu'yu chī tzē nalika'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n. ⁶⁴ Hui'lh makapitzīn hui'xina'n tī jā a'ka'ī'yā'tit.

Jesús ixca'tzitz'a' tī jā ixta'a'ka'ī' ē tī namacamāstā'. ⁶⁵ Huanli:

—Ū'tza' iccālihuaninī'ta'ntza' nūn chā'tin tzē naquintapa'ksīni' palh quinTāta' jā namālacpuhuanī naquistālani'.

⁶⁶ Ū'tza' lhūhua' talītaspi'tli ē jātza' tastālani'lh Jesús. ⁶⁷ Jesús cākelhasqui'nīlh ixlīkelhacāujtu' i'scujnu'nī'n:

—¿É hui'xina'n quillāmakxteku'tunāuj?

⁶⁸ Simón Pedro kelhtīlh:

—Māpa'ksīni', ¿tīchu tzē na'ictā'a'nāuj? Mintachihuīn māsu'yu chī na'iclika'lhīyāuj quillatamatca'n tū jā catisputli. ⁶⁹ Quina'n iccā'a'ka'ī'ni'nta'n hui'x Cristo, i'Ska'ta' Dios tī xalakahuan.

⁷⁰ Jesús cākelhtīlh:

—Quit iccālacsanī'ta'n minkelhacāujtu'ca'n. Chā'tin tā'scujatz'a' skāhuī'ni'.

⁷¹ Jesús ixlichihuīna'mā'lh Judas Iscariote, ixka'hua'cha Simón tī namacamāstā' Jesús, masqui ū'tza' chā'tin ixlīkelhacāujtu' ixuanī't.

7

Ixtā'timīn Jesús jā ixta'a'ka'ī'

¹ A'cxni' tētaxtukō'lh, Jesús a'lh tā'kchoko nac Galilea. Jātza' ixlata'kchokocu'tun nac Judea ixpālacata israelitas ixtamaknīcu'tun.

² Ixtalacatzuna'jītēlhatza' cā'tani' tū huanican ixla' mū'xta'ka' tū ixtatlahua israelitas. ³ É ixtā'timīn Jesús tahuanilh:

—Jā catamakxtekti huā'tzā'. Capitzza' nac Judea ē chuntza' mintachi'xcuhui't natalaktzī'n tū tlahua'pā't. ⁴ Tī lacasqui'n nalakapascan jā tū catitlahualh cā'lakatzē'k. Palh ixlicāna' tū tlahua'ya' hui'x, catla'hua' na ixlacatīnca'n tachi'xcuhui't.

⁵ Nūn chu ixtā'timīn jā ixta'a'ka'ī'ni' Jesús. ⁶ Jesús cāhuanilh:

—Jāna'j chin quilhتامacuj a'cxni' na'ica'n nac Judea. Hui'xina'n tzē napinā'tit a'cxni' napincu'tunā'tit. ⁷ Hui'xina'n jāla caticātaquiclhaktzī'n. Quit quīntalīquiclhaktzī'n iccāhuanimā'lh jā tze tū tatlahuamā'nalh. ⁸ Capintit hui'xina'n jā lamā'lh cā'tani'. Quit jāna'j icti'a'lh ixpālacata jāna'j chin quilhتامacuj tū na'icpū'a'n.

⁹ A'cxni' cāhuanikō'lh ixtā'timīn, Jesús tachokolh nac Galilea.

Jesús a'lh jā ixlamā'lh cā'tani'

¹⁰ A'cxni' ixta'a'ni'ttza' ixtā'timīn Jesús, nā xla' hua'chi tzē'k a'lh jā ixlamā'lh cā'tani'. ¹¹ Israelitas ixtaputz'a Jesús jā ixlamā'lh cā'tani' ē ixtalīkelhasqui'nīni'n:

—¿Jāchu hui'lh tzamā' chi'xcu'?

¹² Lhūhua' tī tzē'k ixtalīchihuīna'mā'nalh. Makapitzīn ixtahuan: “Tzeyā chi'xcu'.” É makapitzīn ixtahuan: “Jā tzeyā chi'xcu'; a'kskāhuī'nin.”

¹³ É litzē'k ixtalīchihuīna'n ixpālacata ixtajicua'ni' lī'israelita.

¹⁴ A'cxni' i'tättza' ixlamá'lh cá'tani', Jesús tanūlh xaka'tla' nac templo ē tzuculh cāmāsu'yuni'. ¹⁵ Israelitas talí'a'cnīlh ē talāhuanilh:

—¿Chī tzej līca'tzī huā'mā' chi'xcu'? Jā maktin kelhtahua'ka'nī't.

¹⁶ Jesús cākelhtīlh:

—Tū icmāsu'yu quit jā quintalacapāstacni'. Ixtalacapāstacni' tī quimacamini't. ¹⁷ Palh tī tlahuacu'tun tū Dios lacasqui'n, naca'tzī palh icmāsu'yumā'lh ixtalacapāstacni' Dios, ē jā xmān quintalacapāstacni'. ¹⁸ Tī chihuīna'n xmān ixtalacapāstacni', lacasqui'n calakachi'xcuhuī'ca. Tī lacasqui'n nalakachi'xcuhuī'can tī macamini't, nahuan tū ixlicāna'. Jā cati'a'kskāhuī'nīlh.

¹⁹ Moisés cāmāxquī'n līmāpa'ksīn ē jā mākentaxtūyā'tit tzamā' līmāpa'ksīn. ¿Ē tū ixpālacata quilālīmāknīcu'tunāuj?

²⁰ Tachi'xcuhuī't takelhtīlh:

—Hui'x chuya'ya'. ¿Tīchu maknīcu'tunān?

²¹ Jesús cāhuanilh:

—Milīpō'ktuca'n lī'a'cnī'yā'tit tū ictlahualh tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan. ²² Moisés cāmāsu'yuni'n tahuilat tū huanican circuncisión (masqui xapūla quinapapana'ca'n chuntza' ixtatlahua). Ū'tza' hui'xina'n līchu'cuyā'tit chā'tin ska'fa' tī xaka'hua'cha, masqui ū'tza' quilhtamacuj tū pūjaxcan. ²³ Chuntza' mākentaxtūyā'tit tū huanli Moisés ē chu'cuyā'tit chā'tin ska'ta' tī xaka'hua'cha, masqui ū'tza' quilhtamacuj tū pūjaxcan. Palh hui'xina'n chuntza' tlauya'yā'tit', ¿tū ixpālacata līsītzī'yā'tit icmātzeyīlh chā'tin ta'jatatlani' tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan? ²⁴ Hui'xina'n quilāputzāna'nīyāuj ixpālacata puhua'nā'tit jā tze tū ictlahualh. A'cxni' naputzāna'nī'yā'tit ā'chā'tin, ixlacasqui'nca naputzāna'nī'yā'tit chuntza' chī Dios lacasqui'n —huanli Jesús.

Jesús cāhuanilh jā xala'

²⁵ Tatzuculh talākelhasqui'nīn xalanī'n nac Jerusalén:

—¿Ē jā ū'tza' tī putzacan maknīcu'tuncan? ²⁶ Calaktzī'ntit chī chihuīna'mā'lh nac cā'lhūhua'latātīn ē jā tū tahuānī xanapuxcu'nu'. ¿Ē talacpuhuan huā'mā' Cristo tī Dios lacsacni't? ²⁷ A'cxni' namīn Cristo nūn chā'tin catīca'tzīlh jā namīnācha'. Quīna'n ca'tzīyāuj jā xala' huā'mā' chi'xcu'.

²⁸ Jesús kexmatli huā'mā' tachihuīn jā ixcāmāsu'yuni'mā'lh xaka'tla' nac templo. Palha' cāhuanilh:

—Hui'xina'n quilālakapasāuj ē nā ca'tzīyā'tit jā icmini'ta'ncha'. Quit jā icmini't quīna'cstu. Tī quimacamini't xla' ixlicāna' ē jā lakapasā'tit hui'xina'n.

²⁹ Quit iclakapasa ixpālacata a'ntza' icmincha' ē ū'tza' quimacamīlh.

³⁰ Palaj tunca ixtachi'lē'ncu'tun. Nūn chā'tin tī chī'palh ixpālacata jāna'j ixchā'n ixquilhtamacuj. ³¹ Ē līlhūhua' ta'a'ka'nī'lh ē tahuānli:

—Palhāsā' huā'mā' Cristo. ¿Ē Cristo a'cxni' namīn ē ā'chulā' natlahua lī'a'cnīn ē jā huā'mā'?

Fariseos tamacā'lh policíā nachī'lē'ncan Jesús

³² Fariseos takexmatli chī tzē'k ixtalīchihuīna'n Jesús tachi'xcuhuī't. Fariseos ē xanapuxcu'nu' pālejni' tamacā'lh ixpolícíāca'n natachi'lē'n Jesús.

³³ Jesús cāhuanilh tachi'xcuhuī't:

—Jātza' lakma'j icticātā'latamān. Palajtza' na'iclaka'n tī quimacamini't.

³⁴ Hui'xina'n naquilāputzayāuj ē jā quintilāmaclauj. Jāla catichīpintit jā quit na'ica'n.

³⁵ Israelitas talākelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu na'a'n palh jāla catimaclauj? Palhāsā' nacālaka'n israelitas tī tatā'hui'lāna'ncha' griegos ē nacāmāsu'yuni' griegos. ³⁶ Quincāhuanin: “Naquilāputzayāuj ē jā quintilāmaclauj, ixpālacata jāla catichipintit jā na'ica'n quit.” ¿Tūchu huanicu'tun huā'mā' tachihuīn?

Xcān tū māsā' latamat

³⁷ Tū ā'xmān quihltamacuj ixla' cā'tani' tū ā'chulā' ixlacasqui'nca, tzamā' quihltamacuj Jesús tāyalh ē palha' chihuīna'lh:

—Tī takelhpūtī, caquintalakmilh ē catahua'lh. ³⁸ Tī quinta'a'ka't'ni' nataka'lhī hua'chī mu'sni' na ixlistacna'ca'n ē natā'cxtuni'yāchi lhūhua' xcān tū māsā' latamat. Chuntza' tatz'o'kni' na ixtachihuīn Dios.

³⁹ Jesús ixuanicu'tun tī nata'a'ka't' natamak'tini'n Espiritu Santo. Jāna'j ixmin Espiritu Santo ixpālacata Jesús jāna'j ixa'n nac a'kapūn.

Jā lacxtim ixuanī't ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuhuī't

⁴⁰ A'cxni' tachi'xcuhuī't takexmatli huā'mā' tachihuīn, makapitzīn tahuani:

—Ixlicāna' huā'mā' Jesús ixa'kchihuīna' Dios tī naquincālakminān.

⁴¹ Ā'makapitzīn tahuampāl:

—Ū'tza' huā'mā' Cristo.

Ā'makapitzīn tahuampāl:

—Cristo jā catimincha' nac Galilea. ⁴² Cristo i'xū'nātā'nat David. Ē natahui'la nac Belén jā xala' ixuanī't David. Chuntza' tatz'o'kni' na ixtachihuīn Dios.

⁴³ Ū'tza' jā lacxtim ixtalilacapāstaca ixpālacata Jesús. ⁴⁴ Makapitzīn ixtachi'lē'ncu'tun ē nūn chā'tin chī'palh.

Māpa'ksīni'nī'n jā ixta'a'ka't'ni' Jesús

⁴⁵ Policías talaka'mpāl fariseos ē xanapuxcu'nu' pālejni'. Cākelhasqui'nīca:

—¿Tū ixpālacata jā lili'ta'ntit?

⁴⁶ Policías takelhtīni'lh:

—Jā maktin ickexmatnī'tauj nūn chā'tin chī'xcu' tī chihuīna'n chī huā'mā' chī'xcu'.

⁴⁷ Fariseos takelhtīni'lh:

—Palhāsā' nā hui'xina'n cāta'a'kskāhuī'nī'ta'ntza'. ⁴⁸ Jā a'ka't'ni'nī't Jesús nūn chā'tin xapuxcu' ē nūn chā'tin fariseo. ⁴⁹ Catīhuālh tachi'xcuhuī't tī jā talakapasa ixlīmāpa'ksīn Dios nacāmālakspūtūcan.

⁵⁰ Nicodemo tī ixlakminī't Jesús cā'tzī'sni', xla' nā fariseo ixuanī't. Xla' cāhuanilh:

⁵¹ —Jāla catimakapātīnīuj chā'tin chī'xcu' palh jā pūla naca'tzīyāuj tū laclē'n ē palh jā pūla namakxtekāuj nachihuīna'n. Chuntza' tatz'o'kni' nac līmāpa'ksīn.

⁵² Ā'makapitzīn fariseos tahuanih Nicodemo:

—¿Ē nā hui'x xala' nac Galilea? Hui'x cakelhtahua'ka' ixtachihuīn Dios ē naca'tzīya' jā makstin minī'ta'ncha' nac Galilea chā'tin ixa'kchihuīna' Dios.

⁵³ Palaj tunca ta'a'lh na ixchicca'n.

8

Puscāt tī xamaklani'

¹ Jesús a'lh nac sipej jā ixuanican Olivos. ² Ixlilakalī tzi'saj Jesús a'lh xaka'tla' nac templo. Ixlipō'ktu tachi'xcuhuī't talakminkō'lh. Xla' tahuī'lh ē tzuculh cāmāsu'yuni'. ³ Fariseos ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn talīmīni'lh

Jesús chā'tin puscāt. Tzamā' puscāt quītā'maclaca chā'tin chī'xcu' ē chī'paca. Yāhuaca a'ntza' na ixlacpu'i'tātca'n tī ixtahui'lāna'lh. ⁴Tahuanilh Jesús:

—Mākelhtahua'kē'ni', huā'mā' puscāt tā'maclaca chā'tin chī'xcu'.

⁵Limāpa'ksīn tū quincāmaxquī'nī'ta'n Moisés, ū'tza' quincāmāsu'yuni'yān nacuta'lamakniyāuj chā'tin puscāt tī chuntza' la. Hui'x, ¿chī hua'na'?

⁶Xlaca'n tahuanih Jesús huā'mā' xmān taliputzāna'nīcu'tun ē chuntza' tze natalīmālacapū'. Jesús taquilhpūtalh ē tzuculh litzo'knuun ixmacan nac ti'ya't.

⁷Ā'chulā' ixtakelhasqui'nī ē xla' tā'chlsajli ē cāhuanilh:

—Chā'tin chī hui'xina'n tī jā tū laclē'n ū'tza' pūla cacucta'lalh tzamā' puscāt.

⁸Jesús taquilhpūtāpāl ē litzo'knuumpāl ixmacan nac ti'ya't. ⁹A'cxni' takexmatli huā'mā', nā xlaca'n tamakca'tzilh ixtalaclē'n. Tatzuculh ta'a'n tī ā'chulā' kōlu'ntza' ē makapitzīn chā'tunu' chā'tunu' ta'a'nkō'lh. Xlīmān tamakxtekli Jesús ē tzamā' puscāt. ¹⁰Jesús tā'chlsajli ē kelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu tayāna'lh tī ixtamālacsu'yumā'na'n? ¿Nūn tī chā'tin tī makapātīnī'ta'n?

¹¹Xla' huanli:

—Nūn chā'tin, Māpa'ksīni'.

Jesús huanilh:

—Nūn quit icmakapātīnīnān. Capit ē jātza' ā'makstin titlahua'ya' tū jā tze.

Jesús taxkaket nac cā'quilhtamacuj

¹²Jesús cātā'chihuīna'mpāl hachi'xcuhuī't ē cāhuanilh:

—Quit iccāmāsu'yuni' tachi'xcuhuī't. Chuntza' quit taxkaket. Tī naquin-tastālani' jā catitalatā'kchokolh nac cā'pucsua'. Quit na'iccāmāxkakēni'ni' ixlata-matca'n.

¹³Fariseos tahuanih:

—Hui'x mintalacapāstacni' līchihuīna'na'. Chuntza' jā tū limacuan mintachi-huīn.

¹⁴Jesús cākelhtīlh:

—Quit tū icuan, ū'tza' ixlicāna' masqui quit quina'cstu quilīchihuīna'ncan. Quit icca'tzī jā icminī'ta'ncha' ē jā na'ica'mpala. Hui'xina'n jā ca'tziyā'tit jā icminī'ta'ncha' ē jā na'ica'mpala. ¹⁵Hui'xina'n līputzāna'nā'tit xmān tū laktzī'nā'tit. Quit jā tī tī icputzāna'nī. ¹⁶Palh quit xa'icputzāna'nīlh, na'icputzāna'nī chuntza' chī ixlicāna'. Quit jā quilīmān icputzāna'nī. QuinTāta' tī quimacamini't ū'tza' quintā'putzāna'n. ¹⁷Chuntza' tatzō'kni' na milīmāpa'ksīnca'n: A'cxni' chā'tu' chī'xcuhuī'n līlacxtim tamālectzeyī, ū'tza' huā'mā' tū ixlicāna'. ¹⁸Quit iclīmāsu'yu quimpālacata. Hui'lapāl ā'chā'tin tī līmāsu'yu quimpālacata. Ū'tza' quinTāta' ē ū'tza' quimacamini't.

¹⁹Takelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu hui'lacha' mintāta'?

Jesús cākelhtīlh:

—Hui'xina'n jā quilālakapasāuj ē nā jā lakapasā'tit quinTāta'. Palh ixquilālakapasui, nā quinTāta' ixlakapasit hui'xina'n.

²⁰Jesús huanli huā'mā' a'cxni' ixmāsu'yumā'lh xaka'tla' nac templo jā ixmāquī'can tumīn. Nūn chā'tin puhuanli nachī'lē'n ixpālacata jāna'j ixchā'ni' ixquilhtamacuj tū napūchī'lē'ncan.

Jāla catita'a'lh jā ixa'mā'lh Jesús

²¹Jesús ā'maktin cāhuanipāl:

—Quit na'ica'n. Hui'xina'n naquilāputzayāuj. A'cxni' nanīyā'tit hui'xina'n naka'lhī'yā'titcus mincuentaca'n. Jāla catipintit jā na'ica'n quit.

²²Israelitas tahuanih:

—Palhāsā' ixa'cstu namaknīcan ē ū'tza' lihualh jāla cati'a'uj jā na'a'n.

²³ Jesús cāhuanilh:

—Hui'xina'n xala' nac cā'ti'ya'tna', ē quit xala' nac tālhmā'n. Hui'xina'n xala' nac cā'quilhtamacuj ē quit jā xala' nac cā'quilhtamacuj. ²⁴ Ū'tza' iccālihuanin a'cxni' nanīyā'tit naka'lhī'yā'titcus mincuentaca'n. Hui'xina'n jā quilā'a'ka'T'ni'yāuj a'cxni' iccāhuaniyān tī quit. Chuntza' nalīka'lhī'yā'titcus mincuentaca'n a'cxni' nanīyā'tit.

²⁵ Palaj tunca takelhasqui'nīlh:

—¿Tichu hui'x'?

Jesús cākelhtīlh:

—Iccāhuaninī'ta'ntza' xapūla. ²⁶ Quit tzē na'icuan lhūhua' mimpālacataca'n ē tzē na'iccāputzāna'niyān lhūhua' tū tlahuapā'na'ntit tū jā tze. Tī quimacam-inī't, xla' huan tū ixlīcāna'. Tū quihuanī, xmān ū'tza' iccāhuanī tachi'xcu'huī't.

²⁷ Xlaca'n jā ixtaca'tzī Jesús ixlīchihuīna'mā'lh Dios, xaTāta'. ²⁸ Ū'tza' cālihuanilh Jesús:

—A'cxni' hui'xina'n naquilāmā'ka'yāhuayāuj tālhmā'n, hasta a'cxni' naca'tziyā'tit tichu quit. Quit Chī'xcu' xala' Tālhmā'n. Naca'tziyā'tit quit jā tū ictlahua quina'cstu. Xmān icuan tū quimāsu'yuni'nī't quinTāta'. ²⁹ Tī quimacamīlh, xla' quintā'huī'lh. Jā quimakxteknī't quina'cstu, expālacata quit pō'ktu quilhtamacuj ictlahuamā'lh tū ixtalacasqui'nīn.

³⁰ A'cxni' Jesús huanli huā'mā', lhūhua' ta'a'ka'T'ni'lh.

Tī ixlacstīn Dios ē tī jā ixlacstīn

³¹ Jesús cāhuanilh israelitas tī ixta'a'ka'T'ni'mā'nalhcus:

—Hui'xina'n palh naquilākexpa'tni'yāuj quintachihuīn, chuntza' hui'xina'n ixlīcāna' quiscujnu'nī'n. ³² Nalakapasā'tit tū ixlīcāna'. Tū ixlīcāna' nalīlaktaxtuyā'tit hui'xina'n.

³³ Xlaca'n takelhtīlh:

—Quina'n ī'xū'nātā'natna' Abraham. Nūn makstin quincātata māhuanī'ta'n. ³⁴ Tū expālacata hua'na' hui'x na'iclaktaxtuyāuj?

³⁴ Jesús cāhuanilh:

—Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Tī tlahua tū jā tze, chuntza' chī chā'tin tasācua' tī tamāhuacanī't, expālacata jāla makxteka tū jā tze. ³⁵ Xatata māuj tasācua' jā chuntza' chī tī ixlīcāna' ka'hua'cha. Xatata māuj jā pō'ktu quilhtamacuj catitahuī'lal na ixchic ixtēcu' expālacata nastā'palacan. Tī ixlīcāna' ixka'hua'cha chā'tin chī'xcu', xla' pō'ktu quilhtamacuj ixka'hua'cha. Jāla catistā'lh. ³⁶ Hui'xina'n hua'chē tī xatata māuj expālacata jāla makxtekā'tit tū jā tze. I'Ska'ta' Dios tzē nacāmaktāyayān hui'xina'n ē chuntza' tzē nalīmakxtekā'tit tū jā tze. Chuntza' jātza' catitahuī'la'tit hua'chī xatata māuj.

³⁷ Masqui hui'xina'n ī'xū'nātā'natna' Abraham, quilāmaknīcu'tunāuj expālacata jā a'ka'I'yā'tit tū iccāhuaniyān. ³⁸ Quit iclīchihuīna'n tū quimāsu'yuni'nī't quinTāta'. Hui'xina'n tlahua'yā'tit tū cāhuaninī'ta'n mintāta'ca'n.

³⁹ Xlaca'n takelhtīlh:

—Quintāta'ca'n, ū'tza' Abraham.

Jesús cāhuanilh:

—Palh ixlīcāna' cahuālh hui'xina'n ixlacstīn Abraham, chuntza' ictlahua'tit chī ictlahua Abraham. ⁴⁰ Hui'xina'n quilāmaknīcu'tunāuj masqui quit iccāhuaniyān tū ixlīcāna' tū Dios quimāsu'yuni'nī't. Abraham jā chuntza' ictlahua chī hui'xina'n tlahua'yā'tit. ⁴¹ Hui'xina'n tlahua'pā'na'ntit tū tlahua mintāta'ca'n.

Xlaca'n tahaunilh:

—Quina'n jā xtūka'hua'chan. Icka'lhīyāuj xmān chā'tin quintāta'ca'n ē ū'tza' Dios.

⁴² Jesús cāhuanilh:

—Palh mintāta'ca'n cahuālh Dios, hui'xina'n ixquīlāpāxquī'uj ixpālacata quit icminī'ta'ncha' jā hui'lacha' Dios ē chuhua'j ā'tzā' icuī'lh. Quit jā icmilh quina'cstu talacapāstacni'. Dios ū'tza' tī quimacaminī't. ⁴³ Hui'xina'n jā kexpa'tcu'tunā'tit tū icuan. Ū'tza' jā lica'tziyā'tit tū iccāhuanimā'n.

⁴⁴ 'Mintāta'ca'n hui'xina'n ū'tza' skāhuī'ni'. Hui'xina'n tlahuacu'tunā'tit ixtalacasquī'nīn. Skāhuī'ni' xla' ū'tza' xamaknīni' hasta ixquīlhtzucut. Xla' jā makstin lacapāstaca tū ixlicāna' ixpālacata jā lakatī tū ixlicāna'. Xla' huāk tā'ksa'nīn līchihuīna'n ixpālacata xla' chuntza' ixtāyat. Xla' a'ksa'nīni' ē xla' ū'tza' mālacatzuculh tā'ksa'nīn. ⁴⁵ Quit iccāhuaniyān tū ixlicāna' ē hui'xina'n jā quīlā'a'ka'I'ni'yāuj. ⁴⁶ ¿Tīchu chī hui'xina'n nahuanā'tit palh quit ictlahuanī't tū jā tze? Palh quit iccāhuaniyān tū ixlicāna', ¿tū ixpālacata jā quīlā'a'ka'I'ni'yāuj? ⁴⁷ Tī ixla' Dios kexmata ixtachihuīn. Hui'xina'n jā ixla' Dios. Ū'tza' jā likexpa'tcu'tunā'tit —huanli Jesús.

Cristo ixuī'htza' a'cxni' jāna'j ixā'lacatuncuhuī' Abraham

⁴⁸ Israelitas tahuanih Jesús:

—Ixlicāna' chī icuanāuj hui'x samaritano ē ka'lhī'ya' jā tzeza ū'ni'.

⁴⁹ Jesús cākelhtīlh:

—Jā icka'lhī jā tzeza ū'ni'. Quit iclakachi'xcuhuī' quinTāta' ē hui'xina'n jā quīlālakachi'xcuhuī'yāuj. ⁵⁰ Quit jā quincuenta palh jā quīlālakachi'xcuhuī'yāuj. Hui'lh chā'tin tī lacasquī'n caquilakachi'xcuhuī'ca, ū'tza' tī naputzāna'nīkō'. ⁵¹ Ixlicāna' tū iccāhuaniyān: Tī natamākentaxtū quintachihuīn xlaca'n nataka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n tū jā makstin catisputli.

⁵² Israelitas takelhtīni'lh:

—Quina'n icca'tziyāujtza' hui'x ka'lhī'ya' tū jā tzeza ū'ni'. Abraham nīlhtza' ē nā tanīlhtza' ixa'kchihuīna'ni'n Dios. Hui'x hua'na' tī natamākentaxtū mintachihuīn jā makstin catitasputli. ⁵³ ¿Ē hui'x ā'chulā' xaka'tla' ē jā quintāta'ca'n Abraham? Xla' nīlh ē a'kchihuīna'ni'n nā tanīlh. ¿Tīchu hui'x palh jā catinīt?

⁵⁴ Jesús cākelhtīlh:

—Palh quina'cstu naquilakachi'xcuhuī'can, jā tū ixtapalh. Tī quīlakachi'xcuhuī' quit, xlā' ū'tza' quinTāta' ē ū'tza' tī hui'xina'n huani'yā'tit minDiosca'n. ⁵⁵ Ū'tza', tī hua'nā'tit minDiosca'n, jā lakapasā'tit. É quit iclakapasa. Palh quit xa'icualh jā iclakapasa, quit xa'iclitaxtulh chā'tin a'ksa'nīni' chuntza' chī hui'xina'n. Quit ixlicāna' iclakapasa ē quit icmāquī' ixtachihuīn. ⁵⁶ Abraham tī mimpapca'n ka'lhīlh tapāxuhuan ixpālacata ixca'tzi nalaktzi'n a'cxni' xa'icmilh nac cā'quilhtamacuj. Xla' laktzi'lh ē lipāxualh.

⁵⁷ Israelitas tahuanih Jesús:

—Hui'x jāna'j ka'lhī'ya' nūn i'tāt ciento cā'ta, ¿ē chī līhua'na' palh laktzi'nī'ta'tza' Abraham?

⁵⁸ Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Quit xa'icuī'htza' a'cxni' jāna'j ixlacatuncuhuī' Abraham.

⁵⁹ Palaj tunca tasacli chihuix ē ixtalīcucta'lacu'tun. Jesús cātatzē'kni'lh ē chuntza' lītaxtulh xaka'tla' nac templo.

9

Jesús mätzeyilh chā'tin chī'xcu' tī ixlīlacatuncuhuī'nī't xalakatzī'n

¹ A'cxni' Jesús ixlatlā'huan, laktzī'lh chā'tin chī'xcu' tī ixlīlacatuncuhuī'nī't xalakatzī'n. ² I'scujnu'nī'n takelhasqui'nīlh:

—Māpa'ksīni', ¿tū ixpālacata līlacatuncuhuī'lh lakatzī'n huā'mā' chī'xcu'? ¿Ē ixpālacata ixcuentaca'n ixtāta' ē ixtzī', o ixpālacata ixcuenta līlakatzī'?

³ Jesús cāhuanilh:

—Jā ixpālacata ixcuenta līlakatzī' nūn ixcuentaca'n ixtāta' ē ixtzī'. Xla' līlacatuncuhuī'lh lakatzī'n ixpālacata chuntza' tzē nalīmāsu'yu ixlītlī'hui'qui Dios a'cxni' namätzeyī. ⁴ A'cxni' xkakacus, tzē scujcan; a'cxni' tzi'suamā'lh'tza', jātza' la catiscujca. Nā chuntza' quit ixlacasqui'nca na'ictlahua chuhua'j ixtascujūt tī quimacaminī't. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' na'ica'n ē jātza' la ca'ictiscujli. ⁵ Quit iccāmāxkakēni'ni' tachi'xcuhuī't līhuan icuī'lh nac cā'quilhtamacuj.

⁶ A'cxni' huanli huā'mā' Jesús chojli nac cā'tī'ya'tna'. Tlahualh macstī'na'j pūtlū'n ē līlacatlahualh na ixlakastapun lakatzī'n. ⁷ Huanilh:

—Capinchi nac xcān jā huanican Siloé ē nalakacha'ka'na'. (Siloé huanicu'tun: Macamincanī't.)

Tzamā' lakatzī'n a'lh ē a'ntza' lakacha'ka'nli. A'cxni' chimpāl'h, tzētza' ixlacahuāna'n. ⁸ Ixtā'limacchicni' ē tī ixtalaktzī'nī't xapūla a'cxni' lakatzī'n ixuanī't, xla'ca'n talāhuanilh:

—¿Ē jā ū'tza' huā'mā' chī'xcu' tī I'squi'nīhuā'yan?

⁹ Makapitzīn ixtahuan:

—Ū'tza'.

Ā'makapitzīn ixtahuan:

—Jā ū'tza'. Hua'chī ū'tza' tasu'yu.

Ē ū'tza' huanli:

—Quit tzamā' chī'xcu'.

¹⁰ Takelhasqui'nīlh:

—¿Chī līlalh tzētza' lacahuāna'na' hui'x?

¹¹ Xla' cākelhtīlh:

—Ū'tza' tzamā' chī'xcu' tī huanican Jesús tlahualh pūtlū'n ē quilīlacatlahualh na quilakastapun. Quihuanilh: “Capinchi nac xcān jā huanican Siloé ē calakacha'ka'.” Ica'lh ē a'cxni' iclakacha'ka'nkō'lh, tzētza' iclacahuāna'lh.

¹² Takelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu hui'lh tzamā' chī'xcu'?

Xla' cāhuanilh:

—Jā icca'tzī.

Fariseos takelhasqui'nīlh chī'xcu' tī ixlakatzī'

¹³ Cālīmini'ca fariseos tzamā' chī'xcu' tī ixlakatzī'. ¹⁴ Tzamā' quilhtamacuj tū pūtlahualh pūtlū'n Jesús ē mätzeyilh lakatzī'n, ū'tza' quilhtamacuj tū pūjaxcan. ¹⁵ Fariseos ā'maktin takelhasqui'nīpāl'h:

—¿Chī līlacahuāna'?

Xla' cākelhtīlh:

—Quilīlacatlahualh pūtlū'n na quilakastapun ē iclakacha'ka'nli ē chuhua'j quit tzē iclacahuāna'n.

¹⁶ Makapitzīn fariseos tahuanih:

—Huā'mā' chī'xcu' jā i'xla' Dios ixpālacata jā lakachi'xcuhuī' quilhtamacuj tū pūjaxcan.

Ā'makapitzīn tahuampāl'h:

—Tī tlahua tū jā tze, xla' jā catitlahualh lī'a'cnīn chī tlahua huā'mā' chi'xcu'. Jā lacxtim ixtaka'lhī ixtalacapāstacni'ca'n. ¹⁷ Takelhasqui'nīpāl̄h tzamā' chi'xcu' tī lakatzī'n ixuanī't:

—¿Chī hua'na' hui'x ixpālacata tzamā' chi'xcu' tī mālacahuānīn?

Xla' huanli:

—Xla' ixa'kchihuīna' Dios.

¹⁸ Israelitas, xlaca'n jā ta'a'ka'ī'ni'lh palh lakatzī'n ixuanī't ē mālacahuānīca. Cāta'sani'ca ixtāta' ē ixtzī'. ¹⁹ Ē cākelhasqui'nīca:

—¿Ē ū'tza' huā'mā' chi'xcu' mīnka'hua'chaca'n tī lacatuncuhuī'lh xalakatzi'n? ¿Chī tzē'tza' līlacahuāna'n chuhua'j?

²⁰ Ixtāta' ē ixtzī' takelhtīni'lh:

—Quina'n icca'tziyāuj ū'tza' quinka'hua'chaca'n. Icca'tziyāuj līlacatuncuhuī'lh lakatzī'n. ²¹ Jā icca'tziyāuj chī tzē'tza' līlacahuāna'n chuhua'j. Jā icca'tziyāuj tī mālacahuānīlh. Cakelhasqui'nī'tit ū'tza'; xla' chi'xcu'tza'. Māni' ū'tza' tzē nacāhuaniyān.

²² Ixtāta' ē ixtzī' tahuani chuntza' ixpālacata xlaca'n ixtajicua'ni' israelitas. Israelitas ixtalīchihuīna'nī'ttza' natamacxtucan xaka'tla' nac templo tī natahuan Jesús ū'tza' Cristo. ²³ Ū'tza' talihuanli ixtāta' ē ixtzī': “Cakelhasqui'nī'tit ū'tza'; xla' chi'xcu'tza'.”

²⁴ Israelitas tata'sani'pāl̄h ixlīmaktu' chi'xcu' tī lakatzī'n ixuanī't ē tahuanih:

—Caquilāhuaniuj ixlīcāna' na ixlacatīn Dios. Quina'n icca'tziyāuj huā'mā' chi'xcu' tlahua tū jā tze.

²⁵ Xla' cākelhtīl:

—Quit jā icca'tzī palh tlahua tū jā tze. Xmān icca'tzī xapūla lakatzī'n xa'icuanī't ē chuhua'j iclacahuāna'ntza'.

²⁶ Kelhasqui'nīpalaca:

—¿Tū tlahuani'n? ¿Chī līmālacahuānīn?

²⁷ Xla' cākelhtīl:

—Iccāhuani'ntza'. Hui'xina'n jā ixkexpa'tcu'tunā'tit. ¿Tū ixpālacata lascasqui'nā'tit na'iccāhuaniपालayān? ¿Ē nā stālani'cu'tunā'tit nā hui'xina'n?

²⁸ Talakapalal̄h ē tahuanih:

—Hui'x stālani'ya' tzamā' chi'xcu'. Quina'n icstālani'yāuj Moisés.

²⁹ Icca'tziyāuj Dios tā'chihuīna'nli Moisés. Huā'mā' Jesús jā icca'tziyāuj jā minī'ta'ncha'.

³⁰ Chi'xcu' cākelhtīl:

—¿Chī līlal̄h jā ca'tziyā'tit jā mincha' tzamā' chi'xcu'? Ū'tza' tī quimālacahuānīlh. ³¹ Quina'n ca'tziyāuj Dios jā cākexmata tī tlahua tū jā tze. Dios cākexmata tī talakachi'xcuhuī' ē tī tlahua tū ixtalacasqui'nīn Dios.

³² A'cxni' ixlītzucuni' quilhtamacuj, jā makstin kexmatca chā'tin chi'xcu' mālacahuānī tī lakatzī'n lacatuncuhuī'nī't. ³³ Palh jā Dios ixmacamīlh, jāla tū ixtītlahualh.

³⁴ Tahuanih:

—Hui'x līlacatuncuhuī'nī'ta' ixlītzumayān tū jā tze. ¿Tū naquilāmāsu'yuni'yāuj quina'n?

Tamacxtuca nac kēpūn.

Lakatzī'nīn tī jā ta'a'ka'ī'

³⁵ Jesús huanica ixtamacxtucani't tzamā' chi'xcu' tī lakatzī'n ixuanī't. A'cxni' tā'lāpāxtokli, huanīh:

—¿Ē a'ka'ī'ni'ya' hui'x ī'Ska'ta' Dios?

³⁶ Chi'xcu' huanīh:

—¿Tīchu xla'? Caquihua'ni' ē chuntza' tzē na'icli'a'ka'ī'ni'.

³⁷ Jesús kelhtilh:

—Hui'x laktzī'nī'ta'tza'. Ū'tza' tī tā'chihuīna'mā'n.

³⁸ Tzamā' chí'xcu' taquilhpūtani'lh ē huanilh:

—Māpa'ksīni', ica'ka'ī'ni'yān.

³⁹ Jesús huanli:

—Quit icmilh nac cā'quilhtamacuj nalītasu'yu tī ta'a'ka'ī' ē tī jā ta'a'ka'ī'.

Quit icmilh nac cā'quilhtamacuj na'iccāmālacahuānī tī xalakatzi'nī'n ē icmilh na'iccāmālakatzī' tī talacahuāna'n.

⁴⁰ Makapitzīn fariseos ixtayāna'lh ixlacatzuna'j. A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, tahuanli:

—¿Ē iclakatzī'yāuj quina'n?

⁴¹ Jesús cāhuanilh:

—Palh lakatzī'n cahuālh hui'xina'n, jā ixlīpintit cuenta. Hua'nā'tit hui'xina'n lacahuāna'nā'tit, ē ū'tza' hui'xina'n lilīpinā'tit cuenta.

10

Ixchicca'n borregos

¹ Jesús cāhuanipālh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān: Tī lacatin lactanū na ixchicca'n borregos ē jā lactanū jā yālh xamākelhcha ū'tza' ka'lhāna'. ² Tī lactanū jā yālh xamākelhcha, ū'tza' ixmaktaka'lhna' borregos. ³ Tī maktaka'lhna mākelhcha mālaqu'ni' tī cāmaktaka'lhna borregos ē takexmata ixtachihuīn. Cāmāpācuhi chī tanatunu' ixborrego. Cāmāxtu na ixchicca'n. ⁴ A'cxni' cāmāxtukō' xla' cāpūlani' ē ixlīborregos tastālani' ixpālacata xla'ca'n takelhlakapasatza' ixtēcu'ca'n. ⁵ Jā catitastālani'lh tī ā'chā'tin ixpālacata jā takelhlakapasa. Natatzā'lani'.

⁶ Jesús cāhuanilh huā'mā' tachihuīn chī cālīmāsu'yuni'can. Xla'ca'n jā taca'tzīlh tū iccāhuanicu'tuncan.

Jesús hua'chi tī xatze maktaka'lhna' borregos

⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Quit chī xamākelhcha jā talactanū borregos.

⁸ Ixlīpō'ktuca'n tī quintapūlani'lh, xla'ca'n ka'lhāna'nī'n. Ē borregos jā takexmatni'lh lika'lhāna'nī'n. ⁹ Quit chī mākelhcha. Tī naquinta'a'ka'ī'ni', xla'ca'n natapūtaxtu. Na'iccāmaktaka'lhna chī cāmaktaka'lhcan borregos tū natataxtu ē nataputza ixlīhua'tca'n ē natatanūpala.

¹⁰ 'Ka'lhāna' xmān min ka'lhāna'n ē maknīni'n ē mālakspūtūnu'n. Quit icmini't na'iccāmaxquī' xasāsti' ixlātamatca'n tū ā'chulā' xatze. ¹¹ Quit ā'chulā' xatze ixmaktaka'lhna' borregos. Tī xatze ixmaktaka'lhna' tzej cāmaktaka'lhna ixborregos ē masqui cacālīnīlh. ¹² Tī xmān tasācua', a'cxni' laktzī'n mimā'lh misin, cāmāxteka borregos ē tzā'latāquī' ixpālacata jā tzamā' maktaka'lhna' jā ixla' borregos. Palaj tunca misin cāchi'pa borregos ē cāmakatzā'lakō'.

¹³ Tasācua' tzā'la ixpālacata xmān tasācua' ē jā ixla' borregos, ē xla' jā ix cuenta. ¹⁴ 'Quit hua'chī xatze maktaka'lhna' borregos. Xatze maktaka'lhna' cālakapasa ixborregos, ē nā quit iccālakapasa quintachi'xcuhi't, ē nā xla'ca'n quintalakapasa. ¹⁵ Nā chuntza' quīnTāta' quilakapasa ē nā quit iclakapasa. Quit na'iccālīnī quintachi'xcuhi't chuntza' chī maktaka'lhna' borregos cālīnī ixborregos. ¹⁶ Hui'lapālh ā'makapitzīn tachi'xcuhi't tī jāna'j quintalakapasa. Nā ixlacasquī'nca nā xla'ca'n na'iccālīmin. Xla'ca'n naquintakexmatni'. Chuntza' xla'ca'n kēxtim natala quintachi'xcuhi't. Xmān chā'tin ixmaktaka'lhna' nahuan.

¹⁷ 'QuinTāta' quimpāxquī' ixpālacata icmāstā' quilatamat ē quit na'iclahuampala. ¹⁸ Nūn chā'tin quintimaktīlh quilatamat. Quit icmāstā' ixpālacata icmāstā'cu'tun. Quit icka'lhī talacasqui'nin ē chuntza'tzē na'icmāstā', ē tzē na'ictayapala. Chuntza' quilīmāpa'ksīlh quinTāta'—huanli Jesús.

¹⁹ A'cxni' israelitas takexmatli huā'mā' tachihuīn, tatapāpitzini'lh. ²⁰ Makapitzīn ixtahuan: —¿Tū ixpālacata kexpa'tni'yā'tit huā'mā' chī'xcu' palh ka'lhī jā tzeya ū'ni', ē xla' chuya?

²¹ Ā'makapitzīn huampala tahuani:

—Tī ka'lhī jā tzeya ū'ni', xla' jā chuntza' catichihuīna'nli. ¿Ē tzē namālacahuānī chā'tin lakatzī'n jā tzeya ū'ni'?

Israelitas talakmaka'lh Jesús

²² Nac Jerusalén ixtlahuamā'ca cā'tani'. Tzamā' cā'tani' ū'tza' tū ixlīlacapāstaccan a'cxni' ixcāxtlahuakō'canī't xaka'tla' templo makāstza'. Cā'lonkni' ixuanī't. ²³ Jesús ixlatā'huan na ixtanquiltīn xaka'tla' templo jā ixuanican Ixtanquiltīn Salomón. ²⁴ Israelitas tasti'li'hui'lih ē tahuani:

—¿Hasta jā'cxni' naquilāhuaniyāj tīchu hui'x? Palh hui'x Cristo xamaktin caquilāhuaniuj.

²⁵ Jesús cākelhtīlh:

—Quit iccāhuanintza' ē hui'xina'n jā a'ka'ī'yā'tit. Pō'ktu tū ictlahua quit iclītlahua ixlītlī'hui'qui quinTāta'. Ū'tza' litasu'yu tīchu quit. ²⁶ Hui'xina'n jā a'ka'ī'yā'tit ixpālacata hui'xina'n jā quintachi'xcu'huī't. ²⁷ Quintachi'xcu'huī't takexmata quintachihuīn chuntza' chī borregos takexmata ixtachihuīn ixtēcu'ca'n. Quit iccālakapasa quintachi'xcu'huī't, ē xlaca'n quintastālanī'. ²⁸ Quit iccāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n tū jā makstin catilakspu'tli. Jā tī chā'tin tzē naquimaktī tī quinta'a'ka'ī'ni'. ²⁹ Quimacamaxquī'nī't quinTāta' ē xla' ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' māpa'ksīni'. Ē nūn tī chā'tin tī tzē quintimaktīlh tī quinta'a'ka'ī'ni'lh. ³⁰ Quit ē quinTāta' chu chā'tin quina'n.

³¹ Palaj tunca israelitas tasacpālh chihuix ixtalīcucta'lacu'tun. ³² Jesús cāhuanilh:

—Ixlītlī'hui'qui quinTāta' quit iclītlahuanī't lhūhua' tū xatze na milacatīnca'n. ¿Ē ū'tza' naquilālicucta'layāuj?

³³ Israelitas tahuani:

—Jā ū'tza' icticālicucta'lan ixpālacata tū lactze tlahuanī'ta'. Na'iccālicucta'layān ixpālacata hui'x lakmaka'na' Dios ē mālakchipini'cu'tuna'. Hui'x xmān chī'xcu'.

³⁴ Jesús cāhuanilh:

—Chuntza' tatzo'kni' na ixlīmāpa'ksīn Dios: “Hui'xina'n milipō'ktuca'n diosnu'.” ³⁵ Dios cāmāpācu'huīlh diosnu' tī cāmacamaxquī'lh ixtachihuīn Dios ē huā'mā' tatzo'kni' jā makstin catilactlahuaca. ³⁶ Dios quilacsacli ē quimacamilh nac cā'quiltamacu'. ¿Tū ixpālacata quilālimālacsu'yuyāuj iclakmaka'lh Dios a'cxni' iccāhuanin quit ī'Ska'ta' Dios? ³⁷ Palh quit jā ictlahua chuntza' chī tlahua quinTāta', jā caquilā'a'ka'ī'ni'uj. ³⁸ Palh hui'xina'n jā quilā'a'ka'ī'ni'cu'tunāuj, masqui quit ictlahua chuntza' chī tlahua quinTāta', ca'a'ka'ī'tit tū ictlahua ū'tza' ixla' Dios. Chuntza' naca'tzīyā'tit hui'xina'n ē na'a'ka'ī'yā'tit xaTāta' ē quit chu chā'tin quina'n.

³⁹ Ē a'maktin ixtachī'lē'mpalacu'tun ē Jesús cātzā'lani'lh.

⁴⁰ Palaj tunca Jesús a'lh na ixtuntacut nac Jordán. Chā'lh jā Juan ixmā'kpaḁīni'mā'lh xapūla. ⁴¹ Lhūhua' tachi'xcuhui't talakchilh Jesús ē xla'ca'n talāhuanilh:

—Masqui Juan jā tlhualh li'a'cnīn, pō'ktu tū ixlīchihiūna'n Jesús, ū'tza' tū ixlicāna'.

⁴² A'ntza' lhūhua' ta'a'ka'ī'ni'lh Jesús.

11

A'cxni' nīlh Lázaro

¹ Ixui'lh chā'tin chi'xcu' ixtacuhui'ni' Lázaro. Xla' ixta'jatatla. Xla' ixlahui'lh a'ktin nac cā'lacchicni' tū huanican Betania. Nā ixtatā'lahui'lāna'lh María ē Marta ixtā'timīn. ² Huā'mā' María ū'tza' tū litantūtlahualh Jesús xaxcān xa'nat ē litantūxacalh ixya'j. Lázaro, ixtā'tin María ixta'jatatla. ³ María ē Marta tamāca'tzīnīlh Jesús ē tahuaniilh:

—Māpa'ksīni', ta'jatatla tī pāxqui'ya'.

⁴ A'cxni' huanica huā'mā' Jesús huanli:

—Huā'mā' ta'jatat jā catilaknīlh. Ixpālacata tzamā' ta'jatat nalaktzī'nca'n chī ixlika'tla' Dios, ē nā nalīmāsu'yu chī ixlika'tla' i'Ska'ta'.

⁵ Jesús ixcāpāxqui' Marta ē María ē nā Lázaro. ⁶ A'cxni' huanica Lázaro ixta'jatatla, Jesús tachokopālh jā ixui'lh ā'a'ktu' quilhtamacuj. ⁷ A'listān cāhuanilh i'scujnu'nī'n:

—Ca'a'uj nac Judea.

⁸ I'scujnu'nī'n tahuaniilh:

—Māpa'ksīni', israelitas xalanī'n nac Judea jāna'j makās ixtacucta'lamaknīcu'tunān. Ē hui'x pimpalacu'tuna'tza'.

⁹ Jesús cāhuanilh:

—A'ktin quilhtamacuj ka'lhī a'kcāujtu' hora. Palh chā'tin latlā'huan cā'cuhui'ni', jā cati'a'kche'kxlalh ixpālacata xkakana'n. ¹⁰ Palh chā'tin latlā'huan cā'tzī'sni', xla' a'kche'kxla' ixpālacata jā ka'lhī taxkaket. Ixla-casqui'nca na'ica'n chuhua'j. Jā tū quīnti'a'nani'lh hasta na'ictitlahuakō' quīntascujūt.

¹¹ A'listān Jesús cāhuanilh:

—Lázaro, quīnamigoca'n lhtatamā'lh ē quit na'ica'n na'icmālakahuanī.

¹² I'scujnu'nī'n tahuaniilh:

—Māpa'ksīni', palh lhtatamā'lh, natzeyan.

¹³ Jesús ixcāhuanicu'tun Lázaro ixnīnī'ttza'. I'scujnu'nī'n ixtapuhuan Jesús ixcāhuanimā'lh xmān i'lhtatamā'lh. ¹⁴ Ū'tza' tzej cālīhuanikō'lh:

—Lázaro nīnī'ttza'. ¹⁵ Xalitze jā xa'icui'lh a'ntza' quit. Chuntza' xatze mimpālacataca'n. Chuntza' nali'a'ka'ī'ya'tit. Chuhua'j ca'a'uj jā mā'cha' Lázaro.

¹⁶ Tomás, tī ixuanican Listu', cāhuanilh ā'makapitzīn scujnu'nī'n:

—Nā catā'a'uj Jesús. Naniyāuj lacxtim.

Jesús nacāmālacastālanuanī tachi'xcuhui't

¹⁷ A'cxni' chā'lh Jesús, māca'tzīnīca tā'ti'ma'jtza' ixa'cnū Lázaro. ¹⁸ Betania hua'chi a'ktu'tun kilómetro ixuanī't ixlīmakat nac Jerusalén. ¹⁹ Lhūhua' israelitas ixtalakminī't Marta ē María. Tatastokli ixpālacata ixnīnī't ixtā'tinca'n. ²⁰ Marta, a'cxni' ca'tzīlh ixchā'ntēlhatza' Jesús, palaj tunca milh lakapāxtoka. María tachokolh nac chic. ²¹ Marta huanilh Jesús:

—Māpa'ksīni', palh ixtahui'la' huā'tzā', jā ixtinīlh quīntā'tin. ²² Quit icca'tzī, masqui chuhua'j, Dios namaxqui'yān pō'ktu tū nasqui'ni'ya'.

²³ Jesús huanilh:

—Mintā'tin nalacastālanacuana'mpala.

²⁴ Marta huanilh:

—Quit icca'tzī nalacastālanacuana'mpala a'cxni' ā'xmān quilhtamacuj.

²⁵ Jesús huanilh:

—Quit tī na'iccāmālacastālanacuānī tachi'xcuhui't ē quit na'iccāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n. Tī quintalipāhuan, masqui catanilh, xlaça'n nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. ²⁶ Tī taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n ē quintalipāhuan, jā makstin catitasputli. ¿Ē hui'x jā a'ka'ī'ya' huā'mā'?

²⁷ Marta huanilh:

—Jē, Māpa'ksīni'. Quit ica'ka'ī' hui'x ī'Ska'ta' Dios, ē hui'x Cristo tī xa'icka'lhīmā'nāuj.

Jesús calhuanli ixlacatzuna'j nac pūtā'cnūn

²⁸ Marta, a'cxni' huanli huā'mā', a'lh ta'sani' María ixtā'tin. Lakatzē'k huanilh:

—Chuhua'j chilhtza' Māpa'ksīni' ē ta'sani'yān.

²⁹ A'cxni' kexmatli huā'mā', María palaj tunca tāyalh ē laka'lh Jesús. ³⁰ Jesús jāna'j ixtanū nac cā'lacchicni'. Ixlayālhcus jā quīpāxtokli Marta. ³¹ Israelitas ixtatā'lahui'lāna'lh María nac chic ē ixtamāmaxtokmā'nalh. A'cxni' talaktzī'lh María chī tāyalh ē palaj tunca a'ntāquī'lh, xlaça'n tastālanī'lh. Ixtapuhuan a'mā'lh calhuan nac pūtā'cnūn.

³² María a'cxni' lakchā'lh Jesús, tatzokostani'lh ē huanilh:

—Māpa'ksīni', palh ixtahui'la' huā'tzā', jā ixtinilh quintā'tin.

³³ Jesús laktzī'lh tzuculh calhuan María ē israelitas tī ixtatā'mimā'nalh.

Lhpīeklalh ē lipuhuanli. ³⁴ Cākelhasqui'nilh:

—¿Jāchu mā'cnū'tit?

Tahuanilh:

—Māpa'ksīni', cata't laktzī'na'.

³⁵ Jesús calhuanli. ³⁶ Israelitas talāhuanilh:

—Calaktzī'ntit chī ixpāxquī'.

³⁷ Ā'makapitzīn tahuhanli:

—Ū'tza' huā'mā' tī mālacahuānīlh lakatzī'n. ¿Ē jāla ixtlahualh Lázaro jā ixtinilh?

Lázaro lacastālanacuana'nli

³⁸ Jesús lipuhuampālh ā'maktin. Chā'lh nac pūtā'cnūn. A'ktin lhu'cu' ixtlahuacani't ē ixlilakatalacani't a'ktin chihuix. ³⁹ Jesús huanli:

—Camāpānū'tit chihuix.

Marta, ixtā'tin nīn, huanilh:

—Māpa'ksīni', ka'lhī a'ktā'ti' quilhtamacuj nīnī't ē chuhua'j pu'csantza'.

⁴⁰ Jesús huanilh:

—¿Ē jā icuanin palh na'a'ka'ī'ya', nalaktzī'na' ixlītlī'huī'qui Dios tū natlahua'?

⁴¹ Palaj tunca māpānūca chihuix. Jesús talacayāhualh nac tālhmā'n ē huanli:

—Tāta', icmaxquī'yān tapāxcatca'tzīn ixpālacata hui'x quinkexpa'tnī'nī'ta'.

⁴² Quit icca'tzī tihua'na' quinkexpa'tnī'ya'. Quit icuaniyāntza' ixpālacataca'n tachi'xcuhui't tī tahuī'lāna'lh huā'tzā' xlaça'n chuntza' nata'a'ka'ī' hui'x quimacata'nī'ta'.

⁴³ A'cxni' huankō'lh huā'mā', Jesús palha' huanli:

—¡Lázaro, cataxtu!

⁴⁴ Ta'a'cxtulh tī xanīntza' ixuanī't. Ixlimakchī'canī't ē ixlilacchī'canī't ē ixlilakatlapananī't lu'xu'. Jesús cāhuanilh:

—Calacxcutit ē camacaxcutit ē chuntza' camakxtektit.

Talichihuīna'nli natachi'pa Jesús

Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2

⁴⁵ A'cxni' talaktzī'lh Jesús tū tlhualh, ta'a'ka'ī'lh lhūhua' israelitas tī ix-tamāmakxtokmā'nalh María. ⁴⁶ Makapitzīn talaka'lh līfariseos ē cāhuanica tū ixtlahuanī't Jesús. ⁴⁷ Fariseos ē xanapuxcu'nu' pālejni' ē māpa'ksīni'nīn talāmāstokli ē talāhuanilh:

—¿Tū natlahuayāuj chuhua'j? Huā'mā' chi'xcu' tlahuamā'lh lhūhua' lī'a'cnīn. ⁴⁸ Palh jā tū natlahuanī'yāuj, nata'a'ka'ī'ni'kō' ū'tza', ē xanapuxcu'nu' romanos natamin ē natalactlahua xaka'tla' templo ē quincā'lacchicni'ca'n.

⁴⁹ Chā'tin chī ū'tunu'n ixuanican Caifás. Xla' ū'tza' xapuxcu' pālej ixuanī't tzmā' cā'ta. Cāhuanilh:

—Hui'xina'n jā ca'tziyā'tit. ⁵⁰ Hui'xina'n jā kexpa'tā'tit. Ā'chulā' tze palh chā'tin chī'xcu' nanī quimpālacataca'n. Chuntza' ixlipō'ktu cā'lacchicni' jā catilaksputli.

⁵¹ Tū huanli Caifás, jā ixa'cstu ixtalacapāstacni'. Caifás xapuxcu' pālej ixuanī't tzmā' cā'ta, ē Dios māhuanilh chī Jesús nalinī ixpālacataca'n tachi'xcu'huī't. ⁵² Jā xmān israelitas ixticālinilh; nā ixlipō'ktuca'n xala' makat, ē ū'tza' tzē nacālimākēxtimī ē kēxtim natala. ⁵³ Tzmā' quilhtamacuj xanapuxcu'nu' israelitas tatzuculh talichihuīna'n chī tzē natalimāknī Jesús.

⁵⁴ Ū'tza' Jesús jātza' ixcālitasu'yuni' israelitas. Taxtulh nac Judea ē a'lh ā'lacatin cā'lacchicni' tū ixuanican Efraín, na ixlacatzuna'j nac cā'tzaya'nca tī'ya't. A'ntza' cātā'tahuī'lh ī'scujnu'nī'n.

⁵⁵ Ixtalacatzuna'jītēlhatza' ixcā'tani'ca'n israelitas tū huanican pascua. A'cxni' jāna'j ixtzucu cā'tani', lhūhua' tachi'xcu'huī't ta'alh nac Jerusalén natatalcap'ha chuntza' chī ixtahui'latca'n. ⁵⁶ Xlaca'n ixtaputza Jesús. A'cxni' ixtatanūmā'nalhtza' xaka'tla' nac templo, ixtalākelhasqui'nī:

—¿Chī puhua'nā'tit hui'xina'n? ¿Namin Jesús o jā catimilh?

⁵⁷ Fariseos ē xanapuxcu'nu' pālejni' ixtamāstā'nī't līmāpa'ksīn palh ixuī'lh tī ixca'tzī jā ixuī'lh Jesús, cacāmāca'tzīnīca ē chuntza' tzē nalīchi'pacan.

12

Chā'tin puscāt lītlahualh xaxcān xa'nat ixtujan Jesús

Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9

¹ Ixtalacatzuna'jītēlhatza' cā'tani' tū ixuanican pascua. Xmān a'kchāxan quilhtamacuj ī'sputa. Jesús a'lh nac Betania jā ixuī'lacha' Lázaro tī ixmālacastāncuanī'nī't. ² A'ntza' cāxtlahuaca ixlīhua' Jesús. Marta ixcāmaxquī' ixpulātuca'n. Lázaro ē makapitzīn lacxtim ixtatā'huī'lāna'lh Jesús jā ixtahuā'yamā'nalh. ³ María līmīlh ī'tāt litro xaxcān xa'nat nardo tū mu'csun ē lhūhua' ixtapalh. Lītantūtlahualh Jesús ē palaj tunca lītantūxacalh ixya'j. Ixlipūchakānmu'csun chīc. ⁴ Judas Iscariote, ixka'hua'cha Simón, tī nā ī'scujni' ixuanī't ē tī namacamāstā' Jesús, huanli:

⁵ —¿Tū ixpālacata jā līstā'ca huā'mā' xaxcān xa'nat? Hua'chi a'ktu'tun ciento tumīn ixtapalh. Huā'mā' tumīn tzē ixcāmaxquī'ca xcamanī'nī'n.

⁶ Judas jā ixcālākalhu'man xcamanī'nī'n. Huanli huā'mā' chū'nu xla' ka'lhāna' ixuanī't. Xla' ixmāmāquī'nīcanī't tumīn ē a'ntza' ixka'lhantēlha. ⁷ Jesús huanilh:

—Jā camāmakchu'yi' huā'mā' puscāt. Xla' māquī'nī't huā'mā' xaxcān xa'nat hasta naquiltilhua xpālacata a'cxni' na'icnī ē naquimā'cnūcan. ⁸ Pō'ktu quilhtamacuj na'a'nan xcamanī'nī'n. Quit jā pō'ktu quilhtamacuj icticātā'latamān.

Talīchihuīna'nli Lázaro

⁹ A'cxni' taca'tzilh Jesús ixui'lacha' nac Betania, lhūhua' israelitas ta'alh talaktzī'n. Jā xmān Jesús ixtalaktzī'ncu'tun. Nā ixtalaktzī'ncu'tun Lázaro tī ixmālacastālancuanī'nī't Jesús. ¹⁰ Chuntza' xanapuxcu'nu' pālejni' nā xlaca'n talīchihuīna'mpālh nā natamaknī Lázaro. ¹¹ Ixpālacata Lázaro, lhūhua' israelitas ixtalalakaspi'tnī'ttza' pālejni' ē ixta'a'ka'tnī'nī'ttza' Jesús. Ū'tza' ixtalīmaknīcu'tun Lázaro.

Jesús tanūlh nac Jerusalén

Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40

¹² Ixlīlakali lhūhua' tachi'xcuhuī't tī ixtachinī't nac Jerusalén jā ixlamā'lh cā'tani', xlaca'n taca'tzilh Jesús ixmimā'lh nac Jerusalén. ¹³ Talē'lh ixpeken palhma ē ta'alh talāpāxtoka Jesús ē ixtamāta'simā'nalh:

—¡Camakapāxui'tit Dios! ¡Dios casicua'lanātlahualh tī limimā'lh ixlīli'hui'qui Māpa'ksīni'! Ū'tza' quimpuxcu'ca'n quina'n israelitas.

¹⁴ Jesús ixmaclanī't lakatin burro ē ixkēhuī'lh. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

¹⁵ Jā cajicua'ntit hui'xina'n xalanī'n nac Sión; chuhua'j mim'puxcu'ca'n mimā'lh ē kēhuī'lh lakatin kaska'ta' burro.

¹⁶ Xapūla ī'scujnu'nī'n jā ixtaca'tzī tū ixuanicu'tun huā'mā'. A'cxni' Jesús la-castālancuana'nli, a'cxni' talacapāstacli chī ixtatzo'kni' ē chuntza' mākentaxtūlh Jesús.

¹⁷ Tachi'xcuhuī't tī ixtatā'hui'lāna'lh Jesús a'cxni' xla' ta'sani'lh Lázaro nac pūtā'cnūn jā ixmā'cnūcanī't ē mālacastālancuanī'lh, ē xlaca'n ixtalīchihuīna'mā'nalh tū ixtalaktzī'nī't. ¹⁸ Ū'tza' talī'a'lh talīpāxtoka Jesús lhūhua' tachi'xcuhuī't xpālacata xlaca'n ixtaca'tzī ixtlahuanī't huā'mā' lī'a'cnīn. ¹⁹ Fariseos talāhuanīlh:

—Calaktzī'ntit chī tastālani'kō'. Jāla tū tlahuani'yāuj.

Makapitzīn griegos taputzalh Jesús

²⁰ Makapitzīn griegos nā xlaca'n ixta'a'nī't nac Jerusalén natalak-taquilhpūta Dios a'cxni' ixlamā'lh cā'tani'. ²¹ Xlaca'n talaka'lh Felipe xala' nac Betsaida nac Galilea. Tahuanīlh:

—Señor, quina'n ictā'chihuīna'ncu'tunāuj Jesús.

²² Felipe laka'lh Andrés ē huanīlh tū tahuanli. Ixchā'tu'ca'n ta'alh tahuanī Jesús. ²³ Jesús cāhuanīlh:

—Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Chilhtza' quilhtamacuj tū naquimpūlakachi'xcuhuī'can xpālacata palaj na'icnī. ²⁴ Ū'tza' ixlīcāna'.

Palh a'ktin līcha'nat namāstā' ixtahua'ca't, ixlacasqui'nca namā'cnūcan nac tī'ya't. A'cxni' namā'cnūcan, pūla tasu'yu hua'chi ixnīnī't. Ā'listān namāstā' ixtahua'ca't. Nā chuntza' naquina'kspula a'cxni' naquimā'cnūcan.

²⁵ Nā chuntza' tachi'xcuhuī't. Tī tatlahua tū ixtalacasqui'nīnca'n, xlaca'n nacāspu'tnī' ixtlatamatca'n. Tī tatlahua ixtalacasqui'nīn Dios, taka'lhī xasāsti' ixtlatamatca'n tū jā makstin caticāspu'tnī'lh. ²⁶ Tī quintatā'scujcu'tun, caquīntastālani'lh. Jā na'ictahuī'la quit nac a'kapūn, nā a'ntza' naquīntatā'tahuī'la tī quintatā'scuj. Quīntāta' nacālakachi'xcuhuī' ixlīpō'ktuca'n tī quintatā'scuj.

Jesús huanli chí nani

²⁷ 'Chuhua'j quit ictamakchuyinī't. ¿Chī na'icuan? Já ictihuanilh quinTāta': "Tāta', caquimakapūtāxtū tū na'icpātī." Jála icuan chuntza'. Ixlacasqui'nca na'icpātīni'n. Ū'tza' iclīmini't nac cā'quilhtamacuj. ²⁸ Tāta', calakachi'xcuhui'ca' hui'x.

Palaj tunca kexmatca a'ktin tachihuīn nac a'kapūn tū huanli:

—Quilakachi'xcuhui'canī'ttza' ē naquilakachi'xcuhui'palacan.

²⁹ Tachi'xcuhui't, a'cxni' takexmatli huā'mā', tahuanli:

—Jililh.

Ā'makapitzīn tahuampālh:

—Chā'tin ángel tā'chihuīna'lh.

³⁰ Jesús cāhuanilh:

—Huā'mā' tachihuīn chihuīna'nli mimpālacataca'n ē já quimpālacata.

³¹ Chuhua'j natzucucan cāputzāna'nīcan xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Namaktīcan ixlītlī'hui'qui tī māpa'ksī huā'mā' cā'quilhtamacuj. ³² Quit a'cxni' naquimā'kayāhuacan nac cruz, na'iccāmāpāstaqui ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't palh naquintakexmatni'.

³³ Jesús huanli huā'mā' ixpālacata chuntza' naca'tzīcan chí nalinī.

³⁴ Tachi'xcuhui't takelhtīl:

—Quilīmāpa'ksīnca'n quincāmāsu'yuni'yān Cristo natahui'la ixlīpō'ktu quilhtamacuj. ¿Chī lihua'na' hui'x Chi'xcu' xala' Tālmā'n namā'kayāhuaca'na' nac cruz? ¿Ē tīchu huā'mā' Chi'xcu' xala' Tālmā'n?

³⁵ Jesús cāhuanilh:

—Jātza' makās catika'lhī'tit taxkaket. Catlā'hua'ntit hui'xina'n lihuanuc ka'lhī'yā'tit taxkaket ē jāna'j lakatzī'suanā'tit. Tī talatlā'huan cā'pucsua' jā taca'tzī jā ta'a'n. ³⁶ Quit taxkaket ixpālacata icmāsu'yu tū ixlīcāna'. Caquilā'a'ka'ī'ni'uj ē chuntza' naca'tzīyā'tit tū ixlīcāna'.

A'cxni' ixuanī'ttza' huā'mā', Jesús a'lh ē cātatzē'kni'lh.

Tū ixpālacata israelitas jā ixta'a'ka'ī'ni' Jesús

³⁷ Israelitas jā ixta'a'ka'ī'ni' Jesús masqui ixtlahuani'ttza' lhūhua' lī'a'cnīn ixlalatīnca'n. ³⁸ Chuntza' mākentaxtūlh tū ixtzo'knī't a'kchihuīna' Isaías: Māpa'ksīni', jā tī a'ka'ī'ni't tū icmāsu'yūj.

Jā tī a'ka'ī'lh masqui laktzī'nca chí Dios ka'lhī litlī'hui'qui.

³⁹ Isaías līchihuīna'nli chí jāla ixta'a'ka'ī'. Ē ū'tza' lihuampālh:

⁴⁰ Dios cāmālakatzī'lh ē cālactlahuani'lh ixtalacapāstacni'ca'n.

Chuntza' jāla natalacahuāna'n

ē jā natalīlacapāstaca ixlīstacna'ca'n

ē jā quintalakmin na'iccālīmātzeyī.

⁴¹ Isaías huanli huā'mā' ixpālacata ixlaktzī'nī'ttza' chí ixlītlī'hui'qui Jesús. Chuntza' līchihuīna'nli Jesús.

⁴² Lhūhua' xanapuxcu'nu' ta'a'ka'ī'ni'lh Jesús. Xlaca'n xmān tzē'k ta'a'ka'ī'lh ixpālacata ixtajīcua'ni' līfariseo. Ixtajīcua'n nacātamactucan nac templo.

⁴³ Xlaca'n ā'chulā' ixtalakatī catalakachi'xcuhui'lh tachi'xcuhui't; ē jā ixtatlahuac'tun tū Dios lacasquīn.

Ixtachihuīn Jesús nacālīputzāna'nīcan tachi'xcuhui't

⁴⁴ Jesús palha' chihuīna'nli ē huanli:

—Tī quinta'a'ka'ī'ni'nī't jā xmān quina'cstu quinta'a'ka'ī'ni'nī't. Xlaca'n ta'a'ka'ī'ni'nī't nā quinTāta' tī quimacaminī't. ⁴⁵ Tī quintalakzī'n hua'chi talaktzī'mā'nalh nā quinTāta' tī quimacaminī't. ⁴⁶ Quit taxkaket.

Icmini't nac cā'quilhtamacuj nacāmāxkakēni'ni' tachi'xcuui't. Chuntza' tī naquinta'a'ka'i'ni' jātza' catitatahu'i'lh nac cā'pucsua', ixpālacata nata'a'ka'i' tū ixlicāna'. ⁴⁷ Tī takexmata quintachihuīn ē jā ta'a'ka'i', jā quit icticāputzāna'nīlh. Quit icmini't na'iccāmakapūtātūtū xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, ē jā icmini't na'iccāputzāna'nī. ⁴⁸ Tī quintalakmaka'n ē jā ta'a'ka'i' quintachihuīn, xla'a'n nacāputzāna'nīcan. A'cxni' ā'xmān quilhtamacuj, nacāliputzāna'nīcan tū icuani't. ⁴⁹ Quit jā xmān icchihuīna'n tū quintalacapāstacni'. QuinTāta' tī quimacamilh xla' quimāpa'ksīlh tū icuan ē tū icmāsu'yu. ⁵⁰ Quit icca'tzi quinTāta' quimāpa'ksīlh tū iccāmāsu'yuni' tachi'xcuui't chī natalīka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspu'tli. Tū quihuanini't quinTāta', ū'tza' iclīchihuīna'n.

13

Jesús cātantūche'kē'lh ī'scujnu'nī'n

¹ A'cxni' jāna'j ixtzucu cā'tani', Jesús ca'tzīlh ā'macsti'na'j ī'sputni' nalatama ē nalaka'mpala ixTāta'. Xla' pō'ktu quilhtamacuj ixcāpāxquī'nī't tī ixla' xala' nac cā'quilhtamacuj. Jātza' lātma'j namāsu'yu chī lhūhua' ixcāpāxquī'.

² Jesús ixcātā'huā'yamā'lh ī'scujnu'nī'n. Skāhuī'ni' ixmālacpuhuanī'nītza' Judas Iscariote, ixka'hua'cha Simón, namacamāstā' Jesús. ³ Jesús ixca'tzī ixTāta' ixmaxquī'kō'nī't līmāpa'ksīn. Nā ixca'tzī ixmini'ta'ncha' jā huī'lh Dios ē nalaka'mpala. ⁴ Ā'līstān tāyalh jā ixuā'yamā'lh ē tamakxtulh ixlu'xu' tū ixmākelhalīnī't ē tampātahuī'lh a'ktin ixlīmacaxaca. ⁵ Palaj tunca mojōlh xcān nac a'ktin pūmakacha'ka'. Tzuculh cātantūche'kē' ī'scujnu'nī'n ē cālītantūxacalh ixlīmacaxaca tū ixtampāhuī'lh.

⁶ A'cxni' ixtantūche'kē'cu'tumā'lh'tza' Simón Pedro huanli:

—Māpa'ksīni', ¿huī'x naquintantūche'kē'ya'?

⁷ Jesús kelhtīlh:

—Chuhua'j huī'x jā ca'tzīya' tū ictlahuamā'lh. Ā'līstān nalacapāstaca.

⁸ Pedro huanilh:

—Quit jā makstin quintitantūche'ke'.

Jesús huanilh:

—Palh jā ictitantūche'kē'n, huī'x jātza' quintitā'scujti.

⁹ Simón Pedro huanilh:

—Jā xmān quintujan, nā quimacan caquimakache'ke', ē nā quina'kxāk caquina'kche'ke'.

¹⁰ Jesús huanilh:

—Tī paxni'cus, xmān ixlacasquī'nca natantūche'kē'can ixpālacata pō'ktu ixmacni' xatache'kē'n. Hui'xina'n lactze. Xmān chā'tin jā tze.

¹¹ Jesús ixca'tzītza' tī namacamāstā'. Ū'tza' līhuanli: “Hui'xina'n lactze. Xmān chā'tin jā tze.”

¹² Jesús a'cxni' cātantūche'kē'kō'lh ī'scujnu'nī'n, lhakā'pālh ixlu'xu' ē tahuī'lapālh ē cāhuanilh:

—¿Ē lacaca'tzīyā'tit tū iccātlahuani'nī'ta'n? ¹³ Hui'xina'n quilāmāpācuhiyāuj Mākelhtahua'kē'ni' ē Māpa'ksīni'. Tze chī hua'nā'tit. Ū'tza' quit. ¹⁴ Quit Mākelhtahua'kē'ni' ē Māpa'ksīni', ē iccātantūche'kē'nī'ta'n. Nā chuntza' ixlacasquī'nca huī'xina'n nalātantūche'kē'yā'tit. ¹⁵ Quit iccātlahuani'n huā'mā' hua'chi xalīlaktzī'ntēn. Nā chuntza' natlahua'yā'tit huī'xina'n. ¹⁶ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Hui'xina'n jā ā'chulā' xaka'tla' chī quit. Hui'xina'n hua'chi quintasācua'n ē quit mīntēcu'ca'n. Hui'xina'n quilacsujni'n ē quit iccāmālacscujyān. Chuntza' ixlacasquī'nca natlahua'yā'tit tū ictlahua.

¹⁷ Hui'xina'n ca'tziyā'tit tū iccāhuaninī'ta'ncus. Palh natlahua'yā'tit, lipāxuhua nalatapāyā'tit.

¹⁸ Jā milipō'ktuca'n iccālīchiuīna'nān. Quit icca'tzī tī iccālacacnī't. Namākentaxtū chuntza' chī tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Ū'tza' tī quintā'huā'yan ū'tza' jā quilaktzī'ncu'tun.

¹⁹ Quit iccāhuanimā'n tū na'a'kspula. A'cxni' nala huā'mā', hui'xina'n naca'tziyā'tit tīchu quit. ²⁰ Quit ixlicāna' iccāhuaniyān. Tī takexmatni' tī icmacā'n, quit quintakexmatni' ē nā takexmatni' tī quimacaminī't.

Jesús huanli ū'tza' Judas namacamāstā'

Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23

²¹ A'cxni' huankō'lh huā'mā', Jesús lipuhuanli ē lacatancs huanli:

—Ixlicāna' iccāhuaniyān, chā'tin chī hui'xina'n naquimacamāstā'.

²² Ē tatzuculh talālakalaktzī'n īscujnu'nī'n ixpālacata jā ixtaca'tzī tī iclīchiuīna'mā'lh. ²³ Chā'tin ī'scujni' ixuā'yamā'lh na ixpāxtūn. Ū'tza' tī ā'chulā' ixpāxqui' Jesús. ²⁴ Simón Pedro macahuanilh tzamā' scujni':

—Cakelhasqui'ni' tīchu līchiuīna'mā'lh.

²⁵ Xla' ā'chulā' laktalacatzuna'jīlh Jesús ē kelhasqui'nīlh:

—Māpa'ksīni', ¿tīchu līchiuīna'mpā't?

²⁶ Jesús kelhtīlh:

—Na'icmāchū'huī' līhua' pītzuna'j pāntzīn. Ē tī na'icmaxqui' ū'tza' iclīchiuīna'mā'lh.

Māchū'huī'lh pītzuna'j pāntzīn ē maxqui'lh Judas Iscariote, ixka'hua'cha Simón. ²⁷ A'cxni' Judas maktīni'lh pāntzīn, tanūni'lh skāhuī'ni' na ixlistacna'. Palaj tunca Jesús huanilh:

—Tū tla'hua'cu'tuna', palaj tunca catla'hua'.

²⁸ Makapitzīn tī ixtahuā'yamā'nalh jā ixtalacaca'tzī tū chuntza' ixlihuanimā'lh. ²⁹ Judas ū'tza' ixmāmāqui'nīcani't tumīn, ē makapitzīn tapuhuanli Jesús ixuanini't natamāhua tū ixtamaclacasqui'n ixpālacata cā'tani', o ixuanini't nacāmaxqui' macasti'n xcamanīnī'n. ³⁰ A'cxni' ixuā'nī'ttza' pāntzīn, Judas taxtulh. Tzī'satza' ixuanī't.

Xasāsti' līmāpa'ksīn

³¹ A'cxni' Judas ixtaxtunī'ttza', Jesús huanli:

—Chuhua'j Dios quimāka'tlī'nī't quit, Chī'xcu' xala' Tālmā'n. Ē xla' quilītaka'tlī'nī't. ³² Namāka'tlī'can Dios ixpālacata tū iclahua, ē chuntza' Dios naquilīmāka'tlī'. Palaj tunca nakentaxtu. ³³ Quilacstīn, jātza' makās icticātā'tahuī'lan. Hui'xina'n naquilāputzayāuj. Chuntza' chī iccāhuanilh israelitas, nā hui'xina'n chu chuntza' chuhua'j na'iccāhuaniyān: Jā na'ica'n, hui'xina'n jāla catipintit. ³⁴ Iccāmaxqui'yān xasāsti' līmāpa'ksīn: Calāpāxqui'tit hui'xina'n. Chuntza' chī iccāpāxqui'yān quit, nā chuntza' nalāpāxqui'yā'tit.

³⁵ Palh hui'xina'n nalāpāxqui'yā'tit, chuntza' natalica'tzī ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't hui'xina'n quiscujnu'nī'n.

Jesús huanli Pedro nakelhtatzē'ka

Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34

³⁶ Simón Pedro kelhasqui'nīlh Jesús:

—Māpa'ksīni', ¿jāchu pīmpā't?

Jesús kelhtīlh:

—Jā na'ica'n, jāla quintitā'pi chuhua'j. Ā'līstān naquistālani'ya'.

³⁷ Pedro huanilh:

—Māpa'ksīni', ¿tū ixpālacata jāla ictitā'a'n chuhua'j? Iclīnīcu'tun mimpālacata.

³⁸ Jesús kelhtīlh:

—¿Ē ixlicāna' quilinīcu'tuna'? Ixlicāna' tū icuaniyān. A'cxni' jāna'j ta'sa puyux, hui'x nakelhtatzē'ka' maktu'tun.

14

Ū'tza' Jesús nalīlakchā'ncan Dios

¹ Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n jātza' catamakchuyī'tit. Calipāhua'ntit Dios ē nā chuntza' quit caquilālipāhuanui. ² Jā hui'lacha' quinTāta', a'ntza' a'nān lhūhua' pūthui'lh. Pālh jā cahuālh chuntza', xa'iccāhuanin. Ica'nā iccāxui'lī pūthui'lh jā natahui'la'yā'tit. ³ A'cxni' na'ica'n ē na'iccāxui'līkō'yācha', na'icmimpala ē na'iccālē'nān. Chuntza' jā na'ictahui'la, nā hui'xina'n a'ntza' natahui'la'yā'tit. ⁴ Hui'xina'n ca'tziyā'tit jā ica'mā'lh ē ca'tziyā'tit chī tzē lichā'ncan.

⁵ Tomás huanilh:

—Māpa'ksīni', quina'n jā icca'tziyāuj jā pimpā't. ¿Chī na'iclicā'tziyāuj chī lichā'ncan?

⁶ Jesús kelhtīlh:

—Quit xatze tej, ē quit tū ixlicāna', ē quit latamat. Xmān tī quinta'a'ka'ī'ni' tzē natalakchā'n quinTāta'. ⁷ Pālh hui'xina'n ixca'tzīit tīchu quit, ixlakapastit quinTāta'. Chuhua'j lakapasā'titza' quinTāta' ē laktzī'nī'ta'ntit.

⁸ Felipe huanilh:

—Māpa'ksīni', caquilāmāsu'yuni'uj minTāta'. Xmān ū'tza' iccāsqui'ni'yān.

⁹ Jesús kelhtīlh:

—Felipe, makās iccātā'hui'lan. ¿Tū ixpālacata jāna'j quilakapasa'? Tī quintalaktzī'nī't, nā talaktzī'nī't quinTāta'. ¿Tū ixpālacata lihua'na': "Caquilāmāsu'yuni'uj minTāta'?" ¹⁰ ¿Ē jā a'ka'ī'ya' quinTāta' ē quit chu chā'tin? Tū iccāhuaniyān, jā quintalacapāstacni'. QuinTāta' quinta'lahui'lh, ē māni' ū'tza' quinta'tlahua' tū ixtascujūt. ¹¹ Ca'a'ka'ī'tit chu chā'tin quina'n, quit ē quinTāta'. Pālh jāla na'a'ka'ī'ya'tit huā'mā', calī'a'ka'ī'tit lī'a'cnīn tū icthahua. ¹² Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Tī quinta'a'ka'ī'ni', nā xla'ca'n natatlahua tū icthahua quit. Ā'chulā' xalaka'tla' natatlahua ixpālacata quit na'icla'ca'n quinTāta'. ¹³ Tū nasqui'nā'tit hui'xina'n na'quintacuhui'ni' quit na'icthahua ixpālacata quit i'Ska'ta' Dios. Chuntza' tzē na'iclmāsu'yukō' chī ixlīka'tla' ixlītī'hui'qui quinTāta'. ¹⁴ Quit na'icthahua pō'ktu tū nasqui'nā'tit na'quintacuhui'ni'.

Jesús huanli namacamin Espiritu Santo

¹⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Pālh hui'xina'n quilāpāxqui'yāuj, cakexpa'ttit quilimāpa'ksīn. ¹⁶ Quit na'icsqui'ni' quinTāta' ē xla' nacālakmacamimpalayān ā'chā'tin tī nacāmaktāyāyān. Xla' ū'tza' nacātā'tahui'layān chī ixlīpō'ktu quilhtamacuj. Ū'tza' Espiritu Santo tī māsu'yu tū ixlicāna'. ¹⁷ Xalanī'n nac cā'quilhtamacuj jāla catitamaktīnī'lh Espiritu Santo ixpālacata xla'ca'n jā catitalaktzī'lh ē jā catitalakapasli. Hui'xina'n lakapasā'tit ixpālacata xla' cātā'hui'lan. ¹⁸ Jā icticāmaktēkni' mina'cstuca'n. Na'iccālakmimpalayān. ¹⁹ Jātza' makās quintitalaktzī'lh xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Hui'xina'n naquilālakztī'nāuj. Nalatahui'la'yā'tit ixpālacata quit iclahui'lh. ²⁰ A'cxni' namin Espiritu Santo, hui'xina'n naca'tziyā'tit quinTāta' quinta'huī'lh ē nā iccātā'hui'lan. ²¹ Tī

taca'tzī quilīmāpa'ksīn ē tamākentaxtū, ū'tza' lītasu'yu quintapāxquī'. QuinTāta' nā nacāpāxquī' tī quintapāxquī'. Nā quit na'iccāpāxquī' ē na'iccātasu'yuni'.

²² Judas (ā'chā'tin Judas ē jā Iscariote) huanilh:

—Māpa'ksīni', ħtū ixpālacata naquilātasu'yuni'yāuj quina'n ē jā ā'makapitzīn?

²³ Jesús kelhtīl:

—Tī quintapāxquī', xlaca'n natakexmata tū iccāhuani. QuinTāta' nacāpāxquī'. QuinTāta' ē quit na'iccālakmināuj ē na'iccātā'tahui'layāuj. ²⁴ Tī jā quintapāxquī' jā takexmata tū icuan. Quintachihuīn tū kexpa'tpā'na'ntit, xla' jā quila'; ixlā' quinTāta' tī quimacaminī't.

²⁵ 'Pō'ktu huā'mā' iccāhuani'kō'nī'ta'n lihuan iccātā'hui'lan. ²⁶ QuinTāta' namacamin Espīritu Santo ē xla' namāsu'yu quimpālacata. Ū'tza' nacāmaktāyāyān ē nacāmāsu'yuni'kō'yān ē nacāmālacapāstaquīyān ixlīpō'ktu tū iccāhuaninī'ta'n.

²⁷ 'Iccāmakxteknī'yān quintapāxuān. Iccāmaxquī'yān quintapāxuān ē jā chuntza' chī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Jā catamakchuyī'tit ē jā cajicua'ntit.

²⁸ Hui'xina'n kexpa'ttit chī iccāhuanin: "Quit ica'nā ē na'iccālakmimpalayān." Palh ixlīcāna' ixquilāpāxquī'uj, ixlīpāxua'tit ixpālacata quit iclaka'mā'lh quinTāta'. Xla' ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. ²⁹ Iccāhuanimā'n tū na'a'kspula. Ā'cxni' na'a'kspula huā'mā', hui'xina'n na'a'ka'ī'yā'tit.

³⁰ 'Jātza' icticātā'chihuīna'n ixpālacata mimā'lh'tza' tī māpa'ksīni'n cā'quilhtamacuj. Xla' jāla quintimāpa'ksīlh quit. ³¹ Quit iclalahua tū quihuani quinTāta'. Chuntza' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj tze nataka'tzī palh quit icpāxquī' quinTāta'.

Ā'cxni' Jesús cāhuanikō'lh huā'mā', cāhuanipāl:

—Chuhua'j catāya'tit ē ca'a'uj

15

Xamayāc uva ē ixpekenī'n

¹ Jesús cāhuanipāl:

—Quit hua'chi xatze mayāc ē quinTāta' hua'chi xamaktaka'lhna'.

² Ixlīpō'ktu ixpekenī'n tū jā māstā' ixtahua'ca't, xla' cāpekesitmaka'n. Ixlīpō'ktu ixpekenī'n tū māstā' ixtahua'ca't, xla' nacāmaktaka'lhā. Chuntza' ā'chulā' namāstā' ixtahua'ca't. ³ Nā chuntza' Dios cāmāpānūni'nī'ta'n tū jā tze ixpālacata hui'xina'n a'ka'ī'nī'ta'ntit quintachihuīn. ⁴ Caquilātā'lātahui'lauj ē chuntza' quit na'iccātā'lātahui'layān. Kentin ixpeken xamayāc palh jā tzej chī'pāxna'n jā catimāstā'lh ixtahua'ca't ixa'cstu. Nā chuntza' nalitaxtuyā'tit hui'xina'n. Palh jā a'cxtim quilātā'hui'lanāuj, jāla catimāstā'tit mintahua'ca'tca'n.

⁵ 'Quit hua'chi xamayāc ē hui'xina'n hua'chi ixpekenī'n. Tī pō'ktu quintatā'lātahui'la, xlaca'n natamāstā' ixtahua'ca'tca'n. Hui'xina'n minā'cstūca'n jāla tū catilahua'tit palh quit jā na'iccāmaktāyāyān. ⁶ Tī jā quintatā'lātahui'la nacālakmaka'nca'n hua'chi ixpekenī'n tū cāpekesitmaka'nca'nī't ē nātascācā ē namākēxtimīcan ē nalhcuyucan.

⁷ 'Palh hui'xina'n lacxtim naquilātā'tahui'layāuj, ē palh jā napātza'nkāyā'tit quintachihuīn, casqui'ntit tū hui'xina'n lacasqui'nā'tit ē nacātamaxquī'yān.

⁸ Palh hui'xina'n māstā'yā'tit mintahua'ca'tca'n, chuntza' nalīmāka'tlī'yā'tit quinTāta'. Chuntza' lītasu'yu ixlīcāna' quiscujnu'nī'n. ⁹ Quit iccāpāxquī'yān chuntza' chī quinTāta' quimpāxquī'. Hui'xina'n caquilāpāxquī'tēlhauj.

¹⁰ QuinTāta' quimpāxquī' ixpālacata ickexmatni' ixtachihuīn. Nā hui'xina'n palh naquinkepa'tni'yā'tit quintachihuīn, nā chuntza' na'iccāpāxquī'yān.

¹¹ 'Quit iccāhuaninī'ta'n huā'mā' expālacata naka'lhī'yā'tit quintapāxuhuān. Chuntza' nalīka'lhī'yā'tit lhūhua' tapāxuhuān. ¹² Quilīmāpa'ksīn ū'tza' huā'mā': calāpāxquī'tit hui'xina'n chuntza' chī quit iccāpāxquī'yān. ¹³ Palh hui'lh chā'tin tī linīlh ixamigo, ixlicāna' pāxquī'. ¹⁴ Hui'xina'n quinamigos palh natlahua'yā'tit tū iccālīmāpa'ksīyān. ¹⁵ Jātza' icticāmāpācuhuīn quīntasācu'a'n expālacata tasācu'a' jā ca'tzī tū tlahuacu'tumā'lh itxēcu'. Hui'xina'n iccāhuaniyān quinamigos expālacata quit iccāmāca'tzīniyān pō'ktu tū quihuanī quinTāta'. ¹⁶ Jā hui'xina'n quilālacacui. Quit iccālacacnī'ta'n. Iccāmacamaxquī'yān napinā'tit ē namāstā'yā'tit mintahua'ca'tca'n tū natāyani' pō'ktu quilhtamacuj. Nā chuntza' quinTāta' nacāmaxquī'yān pō'ktu tū nasquī'ni'yā'tit na quintacuhuīni'. ¹⁷ Ū'tza' huā'mā' iccālīmāpa'ksīyān: calāpāxquī'tit milīpō'ktuca'n.

Makapitzīn jā caticātaltaktzī'ncu'tun

¹⁸ Jesús cāhuanipāl'h:

—Palh xalanī'n nac cā'quilhtamacuj cātaquiclhaktzī'nān, jā nata-makchuyī'yā'tit. Ca'tzīyā'tit nā quit xapūla quīntaquiclhaktzī'lh. ¹⁹ Palh cahuālh hui'xina'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, ixcātapāxquī'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, chī talāpāxquī' xlacā'n. Quit iccālacacnī'ta'n ē chuntza' hui'xina'n jātza' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Ū'tza' cātālīquiclhaktzī'nān. ²⁰ Calacapāstactit chī iccāhuanin hui'xina'n jā ā'chulā' xaka'tla' chī quit. Hui'xina'n hua'chī quīntasācu'a'n ē quit hua'chī mintēcu'ca'n. Makapitzīn quīntaputzastālani'nī't. Nā hui'xina'n chuntza' nacātaputzastālani'yān. Ā'makapitzīn takexmatnī't quīntachihuīn, ē nā hui'xina'n nacātakexmatnī'yān. ²¹ Pō'ktu huā'mā' nacātatlahuani'yān quīmpālacata, expālacata xlacā'n jā talakapasa tī quīmacamini't.

²² 'Palh quīt jā xa'icmilh iccāhuanī quīntachihuīn, xlacā'n jā ixtitalē'lh cuenta. Chuhua'j jāla catitahuālh palh jā talē'n cuenta, expālacata iccāhuaninī'ttza'. ²³ Tī quīntaquiclhaktzī'n, nā chuntza' quīnTāta' taquiclhaktzī'n. ²⁴ Xlacā'n jā tū ixtalē'lh cuenta, palh quīt jā xa'ictlahualh na ixlacāfīnca'n tū jāla tlahua ā'chā'tin. Masquī talaktzī'nī't huā'mā', quīntaquiclhaktzī'lh ē nā quīnTāta' taquiclhaktzī'lh. ²⁵ Chuntza' nalīkentaxtu chī tatzo'kni' nac limāpa'ksīn tū cāmaxquī'ca: Quīntaquiclhaktzī'lh ē jā tū expālacata.

²⁶ 'Namin Maktāyana'. Ū'tza' Espīritu Santo tī nahuan tū ixlicāna'. Xla' naminācha' jā hui'lacha' xa'Tāta'. Quit na'iccāmacamini'yāchā'n jā hui'lacha' quīnTāta'. Namāsu'yu quīmpālacata. ²⁷ Nā hui'xina'n nalīchihuīna'nā'tit expālacata ixquīlātā'huī'lāna'uj a'cxni' iclītzuculh quīntascujūt huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj.

16

¹ 'Quit iccāhuanimā'n huā'mā' ē chuntza' jā titamakahuasā'tit a'cxni' napātīni'nā'tit. ² Hui'xina'n nacātatamacxtuyān nac templos. Namin a'ktin quīlhtamacuj tū nacātapūmaknīyān. Tī nacātamaknīyān, xlacā'n nata-puhuan tatlahuamā'nalh tū ixtalacasquī'nīn Dios. ³ Huā'mā' natatlahua expālacata jā makstin talakapasnī't quīnTāta' ē nā quīt jā quīntalaka-pasnī't. ⁴ Iccāhuaniyān huā'mā' ē chuntza' a'cxni' nacātaputzastālani'yān, nalīlacapāstacā'tit chī iccāhuanin xapūla.

Tū tlahua Espīritu Santo

Jesús cāhuanipāl'h:

—Quit jā iccāhuanin huā'mā' xapūla xipālacata quit xa'iccātā'hui'lan.
 5 Chuhua'j na'iclaka'mpala tī quimacaminī't. Hui'xina'n nūn tī tī
 quinkelhasqui'nīn: “¿Jā pimpā't?” 6 Chuhua'j hui'xina'n līlīpuhuanā'tit
 xipālacata tū iccāhuanimā'n. 7 Quit iccāhuaniyān tū ixlicāna'. Xatze
 mimpālacataca'n palh quit na'ica'n. Palh quit jā icti'a'lh, jā caticālakmin tī
 nacāmaktāyayān. Ē palh na'ica'n quit na'iccālakmacaminān tī nacāmaktāyayān.
 8 Xla', a'cxni' namin, nacāmāca'tzīnī tachi'xcuui't chī talaclē'n chā'tunu'
 xla'ca'n. Nacāmāca'tzīnī tū xatze na ixlaca'tīn Dios. Nacāmāca'tzīnī chī Dios
 nacāputzāna'nī. 9 Nacāmāca'tzīnī xla'ca'n talaclē'n xipālacata jā quinta'a'ka'i'nī'.
 10 Nacāmāca'tzīnī tū xatze, xipālacata quit iclaka'mā'lh quinTāta' ē hui'xina'n
 jātza' quintilāktzī'uj. 11 Nacāmāca'tzīnī chī Dios nacāputzāna'nī xipālacata
 chuhua'j putzāna'nīcanī'ttza' tī māpa'ksī huā'mā' cā'quilhtamacuj.

12 'Lhūhua' sputa tū iccāhuanicu'tunān. Jāna'j la catikexpa'tkō'tit
 chuhua'j. 13 A'cxni' namin Espīritu Santo, tī nahuan tū ixlicāna', ū'tza'
 nacāmāsu'yuni'kō'yān pō'ktu. Xla' jā catichihuīna'nli xmān ixtalacapāstacni'.
 Xla' nacāhuaniyān xmān tū xaTāta' nahuanī. Nā nacāmāca'tzīnīyān hui'xina'n
 tū na'a'kspulana'n. 14 Xla' naquimāka'tlī' xipālacata nacāmāca'tzīnīyān
 tū iclasasqui'n naca'tzīyā'tit. 15 Pō'ktu tū ka'lhī quinTāta' nā quīla'.
 Ū'tza' iclīhualh Espīritu Santo nacāmāca'tzīnīyān hui'xina'n tū iclasasqui'n
 naca'tzīyā'tit.

Natapāxuhua tī talīpuhuan

16 Jesús cāhuanipālh:

—Ā'macsti'na'j hui'xina'n jā quintilāktzī'uj. Ā'macsti'na'j huampala
 naquilāktzī'mpalayāuj xipālacata quit iclaka'mā'lh quinTāta'.

17 Makapitzīn i'scujnu'nī'n talākelhasqui'nīlh:

—¿Tū huanicu'tun huā'mā'? Xla' quincāhuaniyān ā'macsti'na'j jā catilak-
 tzī'uj ē ā'macsti'na'j huampala nalaktzī'mpalayāuj, xipālacata nalaka'n ixTāta'.

18 ¿Tūchu huanicu'tun ā'macsti'na'j? Jā ca'tzīyāuj tū quincāhuanimā'n.

19 Jesús ca'tzīlh tū ixtakelhasqui'nīcu'tun ē ū'tza' cālīhuanilh:

—Quit iccāhuanin ā'macsti'na'j jā quintilāktzī'uj ē ā'macsti'na'j huam-
 pala naquilāktzī'mpalayāuj. ¿Jā ū'tza' huā'mā' tū lākelhasqui'nī'pā'na'ntit?

20 Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Hui'xina'n nacalhuanā'tit ē nalīpuhuanā'tit.
 Tachi'xcuui't natalīpāxuhua. Masqui pūla nalīpuhuanā'tit, ā'listān lipāxūj
 natahui'la'yā'tit. 21 A'cxni' chā'tin puscāt nacamala, xla' lipuhuan xipālacata
 pātīnī'n. A'cxni' lacatuncuui'nī'ttza' i'ska'ta', xla' jātza' pāstaca chī pātīnī'lh
 xipālacata chilhtza' nac cā'quilhtamacuj chā'tin ska'ta'. Ū'tza' lipāxuhua. 22 Nā
 chuntza' hui'xina'n chuhua'j lipuhuanā'tit. A'cxni' quit na'iccālakmimpalayān
 hui'xina'n napāxua'yā'tit. Nūn chā'tin caticāmaktīn huā'mā' tapāxuhuan.

23 'A'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj, hui'xina'n jā tū quin-
 tilākelhasqui'nīuj. Ixlicāna' tū iccāhuaniyān, quinTāta' nacāmāxquī'yān
 ixlīpō'ktu tū nasqui'nī'yā'tit na quintacuhuīnī'. 24 Jāna'j tū squī'nī'ta'ntit
 na quintacuhuīnī'. Casqui'ntit ē nacātamaxquī'yān. Ē ū'tza' nalīpāxua'yā'tit.

Jesús skāhuī'lh tī māpa'ksī cā'quilhtamacuj

25 Jesús cāhuanipālh:

—Iccāhuaninī'ta'n huā'mā' tū limāsu'yun. Namin quilhtamacuj a'cxni' jātza'
 icticātā'chihuīna'n chuntza'. Tzej na'iccātā'lichihuīna'nān quinTāta'. 26 Tzamā'
 quilhtamacuj hui'xina'n nasqui'nī'yā'tit quinTāta' na quintacuhuīnī'. Jātza'
 ixlacasqui'nca quit na'icsqui'nī' quinTāta' mimpālacataca'n. 27 QuinTāta'

cāpāxquī'yān hui'xina'n ē ū'tza' nalīsqwi'ni'yā'tit na quintacuhuīni'. Hui'xina'n quīlāpāxquī'yāuj quit ē a'ka'īnī'ta'ntit quit icmini'ta'ncha' jā huī'lh Dios. Ū'tza' xla' cālīpāxquī'yān hui'xina'n. ²⁸ Quit icmincha' na ixpāxtūn quīnTāta' ē icmilh huā'tzā' nac cā'quīlhtamacuj. Chuhua'j na'icmakxteka cā'quīlhtamacuj ē na'iclaka'mpala quīnTāta'.

²⁹ Ī'scujnu'nī'n tahuanih:

—Chuhua'j tzej icca'tzīyāuj tū lichihuīna'mpā't ixpālacata jātza' chihuīna'mpā't tū līmāsu'yun. ³⁰ Chuhua'j icca'tzīyāuj hui'x ca'tzikō'ya' ixlīpō'ktu. Jātza' ixlacasquī'nca nakelhasquī'nīca'na'. Icca'tzīyāuj hui'x ta'nī'ta'nchi jā huī'lacha' Dios.

³¹ Jesús cākelhtīlh:

—¿Chuhua'j a'ka'īyā'tittza'? ³² Mīmā'lhtza' quīlhtamacuj, ē chuhua'j huā'mā' quīlhtamacuj a'cxni' hui'xina'n nata'a'kahuani'yā'tit. Milīpō'ktuca'n hui'xina'n ē chā'tunu' napinā'tit na minchicca'n ē quit naquīlāmakxtekāuj quīna'cstu. Masquī quīlāmakxtekui, jā quīlīmān ictitahuī'lh ixpālacata quīnTāta', xla' quīntā'huī'lh. ³³ Iccāhuaniyān huā'mā' ē chuntza' jā najicua'nā'tit ixpālacata hui'xina'n quīlālīpāhuanāuj xmān quit. Līhuan huī'lā'na'ntitcus nac cā'quīlhtamacuj, napātīni'nā'tit. Jā cajicua'ntit. Quit icskāhuī'lhtza' tī māpa'ksī cā'quīlhtamacuj.

17

Jesús lī'orarlīh Ī'scujnu'nī'n

¹ A'cxni' huankō'lh huā'mā', Jesús talacayāhualh nac a'kapūn ē huanli:

—Tāta', chilhtza' quīlhtamacuj. Caquīlakachi'xcuhui' quit, miSka'ta', ē nā chuntza' quit nā na'iclakachi'xcuhui'yān. ² Quīmaxquī'nī'ta' līmāpa'ksīn na'iccāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't. Chuntza' quīt tze' na'iccāmāxquī' xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspūtlī. Tze' na'iccāmāxquī' xasāsti' ixlatamatca'n tū quīmacamāxquī'nī'ta'. ³ Xlaca'n talakapasān hui'x ē quintalaka-pasa quit, Jesucristo. Taca'tzī hui'x ixlicāna' Dios ē hui'x quīmacata'nī'ta'. Chuntza' tasu'yu xlaca'n taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspūtlī.

⁴ 'Quit iclakachi'xcuhui'nī'ta'n huā'tzā' nac cā'quīlhtamacuj. Ictlahuakō'lhtza' tū quīmāpa'ksīnī'ta' na'ictlahua. ⁵ Chuhua'j Tāta', caquīlakachi'xcuhui' na milacatīn chuntza' chī ixquīlakachi'xcuhui'ya' a'cxni' xa'ictā'huī'lachā'n hui'x a'cxni' jāna'j ixa'nan cā'quīlhtamacuj.

⁶ 'Xalanī'n nac cā'quīlhtamacuj tī hui'x quīmacamāxquī'nī'ta', xlaca'n iccāmāca'tzīnīnī'ttza' tī hui'x. Xlaca'n milā' ixtahuani't ē hui'x quīmacamāxquī'nī'ta' ē xlaca'n takexmatnī'nī't milīmāpa'ksīn. ⁷ Chuhua'j xlaca'n taca'tzī milīmāpa'ksīn ū'tza' tū iclītlahua ixlīpō'ktu. ⁸ Quit iccāmāsu'yuni'nī't mintachihuīn tū quīhua'ni'. Xlaca'n quīnta'a'ka'īnī'lh. Chuhua'j taca'tzītza' ixlicāna' icmini'ta'ncha' jā huī'la'chī hui'x. Ta'a'ka'īnī'ttza' hui'x quīmacata'nī'ta'.

⁹ 'Quit icsquī'nī'yān ixpālacataca'n. Jā icsquī'nī'yān ixpālacataca'n xalanī'n nac cā'quīlhtamacuj. Icsquī'nī'yān xmān ixpālacataca'n tī quīmacamāxquī'nī'ta' ixpālacata xlaca'n pō'ktu milā'. ¹⁰ Pō'ktu tī quīla' ē nā milā'. Pō'ktu tī milā' ē nā quīla'. Quit quintalakachi'xcuhui'nī't.

¹¹ 'Chuhua'j quit na'iclakmimpalayān. Ē jātza' ictitachokolh nac cā'quīlhtamacuj. Xlaca'n natatachoko nac cā'quīlhtamacuj. Tāta' xatasicua'lanālanī' hui'x, cacālīmaktāya' mīlītī'huī'qui xlaca'n tī quīmacamāxquī'nī'ta' ē kēxtim catalalh, chī hui'x ē quit lacxtim. ¹² A'cxni' xa'iccātā'huī'lh ū'tunu'n, xa'iccālīmaktaka'lha mīlītī'huī'qui tī quīmacamāxquī'.

Xa'iccāmaktaka'llha xlacac'n. Chuntza' jā tī chā'tin tza'nkālĥ, xmān ū'tza' tī jā ixa'ka'tī'cu'tun ū'tza' tza'nkālĥ. Chuntza' mākentaxtūĥ mintachihuĥn chī tazto'kni'.

¹³ 'Chuhua'j quit iclaka'mā'chā'n. Lihuan icuī'lhcus huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, quit icuan huā'mā' ē chuntza' xlacac'n natalika'llĥi tapāxuhuān chī quit. ¹⁴ Iccāmaxquī'nī't mintachihuĥn. Ē xalanī'n nac cā'quilhtamacuj taquicĥlaktzī'n xlacac'n. Cāquicĥlaktzī'ncañ quinchī'xcuhuī'n ixpālacata xlacac'n jātza' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, chuntza' chī quit jā xala' nac cā'quilhtamacuj. ¹⁵ Jā icsqui'nī'yān nacāmāxtuya' nac cā'quilhtamacuj. Quit icsqui'nī'yān cacāmaktāya'. Chuntza' skāhuī'nī' jā nacā'a'kskāhuī'. ¹⁶ Xlacac'n jā xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, chuntza' chī quit jā xala' nac cā'quilhtamacuj. ¹⁷ Xalactze cacāĥmāxtu mintachihuĥn. Mintachihuĥn ū'tza' tū ixĥicāna'. ¹⁸ Chuntza' chī quimacata'nī'ta' nac cā'quilhtamacuj, nā chuntza' xlacac'n nā quit na'iccāmācā'n nac cā'quilhtamacuj. ¹⁹ Ixpālacatacā'n quit na'icĥitamacamāstā' quina'cstu hua'chi a'ktin talakalhu'mān ē chuntza' ā'chulā' xlacac'n milā' natalitaxtu.

²⁰ 'Icsqui'nī'mā'n ixpālacatacā'n xlacac'n ē ixpālacatacā'n ixĥipō'ktuca'n tī nā nata'a'ka'tī' ā'ĥistān ixpālacata ixtamāsu'yunca'n xlacac'n tī quila'. ²¹ Icsqui'nī'yān quina'n ē xlacac'n kēxtim nalayāuj, Tāta', chuntza' chī hui'x ē quit. Catalah chī chā'tin ē chuntza' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj nā nata'a'ka'tī' hui'x tī quimacata'nī'ta'. ²² Chī hui'x quilakachi'xcuhuī'nī'ta', nā chuntza' quit iccālakachi'xcuhuī'nī't xlacac'n ē chuntza' chā'tin natahuan chī quit ē hui'x chu chā'tin quina'n. ²³ Quit iccātā'lahuī'ĥ xlacac'n chuntza' chī hui'x quintā'hui'la', ē xlacac'n natalitaxtu chu chā'tin. Chuntza' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj tzē natalica'tzī hui'x quimacata'nī'ta' ē hui'x nā cāpāxquī'ya' xlacac'n chī quimpāxquī'ya' quit.

²⁴ 'QuinTāta', hui'x quimacamaxquī'nī'ta' xlacac'n. Quit iclacasqui'n nā xlacac'n catachā'ĥ jā quit na'icchā'n, ē chuntza' xlacac'n natalaktzī'n chī quilakachi'xcuhuī'ya'. Hui'x quilakachi'xcuhuī'ya' ixpālacata ixquimpāxquī'ya' xapūla a'cxni' jāna'j ixa'nān cā'quilhtamacuj. ²⁵ Tāta', hui'x xatze. Masqui jā talakapasān tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, quit iclakapasān. Quinchī'xcuhuī'n, xlacac'n taca'tzī hui'x quimacata'nī'ta'. ²⁶ Quit iccāmācā'tzīnīnī'ttza' tī hui'x. Na'iccāmācā'tzīnīcus ē xlacac'n natapāxquī'nin chuntza' chī hui'x quimpāxquī'ya'. Nā xlacac'n pō'ktu quilhtamacuj na'iccātā'tahuī'la.

18

Chī'lē'nca Jesús

Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53

¹ Jesús a'cxni' tlahuakō'ĥ oración, cātā'taxtulĥ ĥ'scujnu'nī'n ē tatacutli nac Cedrón. A'ntza' ixuī'ĥ a'ktin pū'olivar. Jesús a'ntza' cātā'tanūĥ ĥ'scujnu'nī'n. ² Nā Judas tī namacamāstā' Jesús, xla' ixlakapasna'n a'ntza' ixpālacata makhūhua' Jesús ixcātā'takēstoknī't a'ntza' ĥ'scujnu'nī'n. ³ A'ntza' nac pū'olivar Judas cālē'ĥ soldados ē policías tī ixcāmācā'nī't xanapuxcu'nu' pālejni' ē fariseos. Ixtalē'nācha' ixespadaca'n ē ixpūmaksokca'n ē ixlamparaca'n. ⁴ Jesús ixca'tzikō'tza' ixĥipō'ktu tū na'a'kspula ē cālaktalacatzuna'jĥĥ ē cākelhasquī'nīĥ:

—¿Tī putzayā'tit?

⁵ Xlacac'n takelĥtīĥ:

—Jesús xala' nac Nazaret.

Jesús cākelĥtīĥ:

—Quit Jesús tī putzayā'tit.

A'ntza' ixcātā'yālh Judas tī namacamāstā' Jesús. ⁶ A'cxni' Jesús cāhuanilh: "Quit Jesús tī putzayā'tit", xla'c'n chā'kēni'yaj tatamakahuasli ē ta'a'kā'lh nac ti'ya't.

⁷ Jesús cākelhasqui'nīpālh:

—¿Tī putzayā'tit?

Xlaca'n tahuampālh:

—Jesús xala' nac Nazaret.

⁸ Jesús cāhuanilh:

—Iccāhuanintza' quit. Palh quit quilāputzayāuj, cacāmakxtektit cata'a'lh tzamā' makapitzīn.

⁹ Huanli huā'mā' ixpālacata namākentaxtū tū Jesús ixuanit': "Jā tī chā'tin tza'nkālh tī quimacamaxquī'lh xaTāta'."

¹⁰ Simón Pedro ixlē'mā'lh ixmachīta, ē māxtulh ē a'kacā'yujulh ixa'ka'xko'lh na ixa'kacāna'j tī ixuanican Malco. Xla' ū'tza' ixtasācua' ixuanit' xapuxcu' pālej. ¹¹ Jesús huanilh Pedro:

—Camānū'pala' mimachīta na mimpūmachīta. Quit iclīhui'līnī't na'icpātī tū ixtalacasquī'nīn quinTāta'.

Lē'ni'ca Jesús xapuxcu' pālej

Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54

¹² Tachi'palh Jesús soldados ē ixcomandanteca'n ē policías tī ixlaca'n israelitas. Macachi'ca. ¹³ Lē'nca pūla na ixchic Anás. Kōlu' Anás ixpuhuiti' ixuanit' Caifás tī xapuxcu' pālej tzamā' cā'ta. ¹⁴ Tzamā' Caifás ū'tza' tī ixcāhuaninī't israelitas ā'chulā' tze palh chā'tin chī'xcu' nalīnī ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't.

Pedro kelhtatzē'kli Jesús jā ixlakapasa

Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57

¹⁵ Ixtastālani'tēlha Jesús Simón Pedro ē ā'chā'tin i'scujni'. Tzamā' i'scujni' xla' ixlakapasa xapuxcu' pālej. Ū'tza' lītā'tanūlh Jesús na ixtanquilhūn ixchic xapuxcu' pālej. ¹⁶ Pedro tachokolh nac kēpūn, ixlacatzuna'j nac mākelhcha. Taxtulh tzamā' i'scujni' tī ixlakapasa xapuxcu' pālej. Tā'chihuīna'nli tzu'ma'jāt tī ixmaktaka'lh mā'lh mākelhcha. Chuntza' tzamā' i'scujni' tzē mánūlh Pedro nac tanquilhūn. ¹⁷ Tzu'ma'jāt tī ixmaktaka'lh mākelhcha, xla' kelhasqui'nīlh Pedro:

—¿Ē jā hui'x i'scujni' huā'mā' chī'xcu'?

Pedro kelhtīni'lh:

—Jā quit.

¹⁸ Tasācua'n ē policías ixtahui'līnī't macscut ixpālacata ixlonknu'n. Ix-tayāna'lh ē ixtaskō'mā'nal. Nā a'ntza' ixmaklayālh Pedro ixmaksō'mā'lh.

Xapuxcu' pālej kelhasqui'nīlh Jesús

Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71

¹⁹ Anás tī xapuxcu' pālej, xla' likelhasqui'nīlh Jesús ixpālacata i'scujnu'nī'n ē ixtamāsu'yun.

²⁰ Jesús huanilh:

—Quit icchihuīna'nī't cā'lacan na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't. Pō'ktu quilhtamacuj xa'icmāsu'yu quit nac templos ē nac xaka'tla' templo jā ixtatakēstoka israelitas. Jā tū icuanī't nac cā'tzē'k. ²¹ ¿Tū ixpālacata quilikelhasqui'nī'ya' quit? Cacākelhasqui'ni' tachi'xcuui't tī quintakexmatnī't. Ū'tunu'n catahualh tū iccāhuanilh.

²² A'cxni' Jesús huanli huā'mā', chā'tin policía tī ixlayālh a'ntza', lalaca'syāhualh ē huanilh:

—¿Ē chuntza' kelhtīcan tzamā' xapuxcu' pālej?

²³ Jesús kelhtīlh:

—Palh jā tze tū icuanli, cacāhua'ni' ixlīpō'ktuca'n huā'tzā' tū icuanli. Palh tze tū icuanli, ¿tū ixpālacata quilītucsa'?

²⁴ Anás lakmacā'lh Jesús xatachī'n Caifás tī xapuxcu' pālej.

Pedro kelhtatzē'kpālh Jesús jā ixlakapasa

Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62

²⁵ Simón Pedro ixyālh ī'sko'mā'lh. Huanica:

—¿Ē hui'x jā ī'scujni' huā'mā' chī'xcu'?

Pedro kelhtatzē'kpālh ē huanli:

—Jā quit.

²⁶ Nā a'ntza' ixuī'lh chā'tin ixtasācua' xapuxcu' pālej. Xla' ixtalakapasni' ixuani't tī a'kacā'yujulh Pedro. Tzamā' tasācua', xla' kelhasqui'nīlh Pedro:

—¿Ē jā hui'x ictā'laktzī'n Jesús nac pū'olivar'?

²⁷ Pedro kelhtatzē'kpālh ē palaj tunca ta'salh lakatin puyux.

Lē'nca Jesús na ixlacatīn Pilato

Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5

²⁸ Tzi'sajcus ixuani't a'cxni' māxtuca Jesús na ixchic Caifás ē lē'nca na ixchic gobernador. Israelitas, xlaca'n jā tatanūlh nac chic. Palh ixtatanūlh, chuntza' jā tze ixtalitaxtulh na ixtahui'latca'n. Palh ixtatanūlh jāla ixtahua'lh līhua' ixla' cā'tani' tū huanican pascua. ²⁹ Ū'tza' lītaxtulh Pilato nacātā'chihuīna'n. Cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata līmālacsu'yuyā'tit huā'mā' chī'xcu'?

³⁰ Xlaca'n takelhtīni'lh:

—Palh jā cahuālh xla' laclē'n, jā xa'icticāmacamaxquī'n.

³¹ Pilato cāhuanilh:

—Calī'pintit hui'xina'n ē calacāxtlahua'tit chī ka'lhī'yā'tit milīmāpa'ksīnca'n hui'xina'n.

Israelitas takelhtīlh:

—Quina'n israelitas jā icka'lhīyāj līmāpa'ksīn na'icmknīyāj catīhuālh.

³² Chuntza' a'kspulalh ixpālacata namākentaxtū tū ixuani't Jesús ixpālacata chī nalīni. ³³ Pilato tanūpālh na ixpūchihuīn ē ta'sani'lh Jesús ē kelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'x ixpuxcu'ca'n israelitas?

³⁴ Jesús huanilh:

—¿Ē mintalacapāstacni' quilīkelhasqui'nī'ya' huā'mā' o talīchihuīna'nī'ta'n ā'makapitzīn quimpālacata?

³⁵ Pilato kelhtīlh:

—¿Ē quit israelita? Quintamacamaxquī'n hui'x mintā'israelitas ē xanapuxcu'nu' pālejni'. ¿Tūchu tlahua'nī'ta'?

³⁶ Jesús kelhtīlh:

—Quit jā icmāpa'ksīni'n nac huā'mā' cā'quilhtamacuj. Palh chuntza' cahuālh, quinchī'xcu'huī'n ixquintamaktāyālh a'cxni' quintachi'palh israelitas. Jā icmāpa'ksīni'n huā'tzā'.

³⁷ Pilato kelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'x xapuxcu'?

Jesús kelhtīlh:

—Ixlicāna' tū huanī'ta'. Ū'tza' iclīlacatuncu'huī'lh ē ū'tza' iclīmīlh nac cā'quilhtamacuj ixpālacata na'icuan tū ixlicāna'. Ixlīpō'ktuca'n tī taca'tzīcu'tun tū ixlicāna', xlaca'n quintakexmatni'.

³⁸ Pilato huanilh:

—¿Chī līca'tzīcan tū ixlīcāna'?

Jesús līchihuīna'nca namaknīcan

Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25

A'cxni' Pilato ixuanī'ttza' huā'mā', xla' cālaktaxtupāl̄h israelitas ē cāhuanilh:

—Quit jā icmaclani' nūn tū jā tze tū tlahuanī't huā'mā' chī'xcu'.

³⁹ Hui'xina'n ka'lhī'yā'tit mintahui'latca'n cā'ta cā'ta quit icmaktexka chā'tin tachi'n a'cxni' lamā'lh cā'tani' tū huanican pascua. ¿Ē lacasqui'nā'tit na'iccāmaktexkni'yān ixPuxcu'ca'n israelitas?

⁴⁰ Ixlīpō'ktuca'n tata'sapāl̄h ē tahuanli:

—jā ū'tza'! ¡Camaktexkti Barrabás!

Tzamā' Barrabás xla' ka'lhāna' ixuanī't.

19

¹ Pilato māmaksno'knīni'lh Jesús. ² Soldados tatlahualh a'ktin corona ixla' tzu'pīn ē tamaknūlh na ixa'kxāk Jesús ē tamālhakē'lh a'ktin ixlu'xu' xasmataka chī ixtalhakā'nan reyes. ³ Ixtalaktalacatzuna'jī ē ixtahuani:

—¡Tzehuanī't ixPuxcu'ca'n israelitas!

Ixtalacala'syāhuamā'nalh.

⁴ Pilato cālaktaxtupāl̄h tachi'xcu'huī't ē cāhuanilh:

—Calaktzī'ntit. Iccāmāxtuni'yān hui'xina'n. Ē naca'tzīyā'tit quit jā icmaclani' nūn a'ktin tū jā tze ixtatlauij.

⁵ Taxtulh Jesús. Ixa'knū a'ktin corona ixla' tzu'pīn. Ixmālhakē'canī't lu'xu' xasmataka. Pilato cāhuanilh:

—¡Huā'yāl̄h tzamā' chī'xcu'!

⁶ A'cxni' talaktzī'lh xanapuxcu'nu' pālejni' ē policías, xla'ca'n tatzuculh tata'sa ē tahuanli:

—¡Caxtokohua'ca'ca! ¡Caxtokohua'ca'ca!

Pilato cāhuanilh:

—Calīpintit ē caxtokohua'ca'tit hui'xina'n. Quit jā icmaclani' nūn a'ktin tū jā tze ixtatlauij.

⁷ Israelitas takelhtīlh:

—Quina'n icka'lhīyāuj a'ktin līmāpa'ksīn. Chuntza' chī huan nac līmāpa'ksīn, ixlacasqui'nca nanī huā'mā' chī'xcu' ixpālacata xla' huan ū'tza' i'Ska'ta' Dios.

⁸ Pilato, a'cxni' kexmatli huā'mā' tachihuīn, xla' ā'chulā' jicua'nli. ⁹ Tanūpāl̄h na ixpūchihuīn ē kelhasqui'nīpāl̄h Jesús:

—¿Jāchu xala' hui'x'?

Jesús jā kelhtīlh.

¹⁰ Pilato huanilh:

—¿Chī jā quīlīkelhtīya'? ¿Ē jā ca'tzīya' palh quit icka'lhī līmāpa'ksīn tzē na'icmaktexkān ē nā tzē na'icxtokohua'ca'yān?

¹¹ Jesús kelhtīlh:

—Palh jā Dios ixmaxquī'n līmāpa'ksīn, hui'x jā ixtika'lhī' nūn a'ktin līmāpa'ksīn naquīntlahua'ni'ya' catūhuāl̄h. Chī'xcu' tī quimacamāstā'lh na milacatīn, xla' ā'chulā' ka'tla' ka'lhī ixcuēta ē jā hui'x.

¹² A'cxni' kexmatli huā'mā', Pilato ā'chulā' makxtexku'tunli Jesús. Israelitas tata'salh ē tahuanilh:

—¡Palh hui'x namaktexka', hui'x jā ixamigo César, ixpuxcu'ca'n romanos! ¡Tī litanūcu'tun ixlīpuxcu', xla' ū'tza' ixtā'lāquīchlaktzi' César!

¹³ A'cxni' kexmatli Pilato huā'mā', māmāxtunīni'lh Jesús. Tahuī'lh na ixpūmāpa'ksīn jā huanican Empedrado ē nā hebreo ixtacu'huīni' Gabata.

14 Xmān a'ktin quilhtamacuj i'sputni' natzucu cā'tani' tū huanican pascua. Hua'chī i'tāt quilhtamacuj Pilato cāhuanilh israelitas:

—¡Huā'yālh mimPuxcu'ca'n!

15 Xlaca'n tata'salh ē tahuanih:

—¡Camakñīca! ¡Camakñīca! ¡Caxtokohua'ca'ca!

Pilato cāhuanilh:

—¿Ē lacasqui'nā'tit naxtokohua'ca'can mimPuxcu'ca'n?

Xanapuxcu'nu' pālejni' takelhtūni'lh:

—Quina'n icka'lhīyāuj xmān chā'tin quimpuxcu'ca'n. Ū'tza' César.

16 Palaj tunca Pilato cāmamacaxquī'lh xlaca'n naxtokohua'ca'can. Ē xlaca'n talē'lh.

Xtokohua'ca'ca Jesús

Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43

17 Jesús taxtulh ē ixcu'ca'lē'mā'lh ixruz. Chā'lh jā huanican Calavera ē nā hebreo ixtacuhuīni' Gólgota. 18 A'ntza' xtokohua'ca'ca ē nā cāxtokohua'ca'ca ā'chā'tu' na ixpāxtūtūni'n Jesús. Jesús pū'i'tāt ixua'ca'lh. 19 Pilato māhuī'linīni'lh a'ktin letrero nac cruz tū ixuan: Jesús xala' nac Nazaret, ixPuxcu'ca'n israelitas. 20 A'ntza' jā xtokohua'ca'ca Jesús ixlacatzuna'j nac cā'lacchicni' ē lhūhua' israelitas talaktzī'lh letrero. Tzamā' letrero kempātu'tun tachihuīn ixtzo'kcani't: hebreo ē griego ē latín. 21 Xanapuxcu'nu' pālejni' tahuanih Pilato:

—Jā ixtzo'kti “IxPuxcu'ca'n israelitas.” Chuhua'j catzo'kti: “Ū'tza' huanli: Quit ixPuxcu'ca'n israelitas.”

22 Pilato cākelhtīh:

—Ū'tza' tū ictzo'knī't, ū'tza' natahuī'la.

23 A'cxni' soldados ixtaxtokohua'ca'ni'ttza' Jesús, tasacli ixlu'xu' kelhatā'ti' soldados ē talātapitzīh. Ixkelhni' lu'xu' xla' jā xatatzā'pa' ixuanī't; chu a'ktin ixtacāxtlahuanī't chī ixa'cpūn ē chī ixquilhtūn. 24 Soldados talāhuanilh:

—Jā calacxtitui. Xatze calālīlaktzī'uj ē nalaktzī'nāuj tī napāxtoka.

Chuntza' mākentaxtūlh ixtachihuīn Dios jā tatzo'kni':

Tamālapitzīh quīlu'xu' ē talālīlaktzī'lh chī napāxtoka.

Chuntza' tatlāhualh soldados.

25 Ixlacatzuna'j cruz jā ixmāhua'ca'cani't Jesús, ixtayāna'lh ixtzī' Jesús ē xapuscāt ixtā'tin ixtzī' ē María ixpuscāt Cleofas, ē María Magdalena. 26 Jesús cālaktzī'lh ixtzī' ē i'scujni' tī ixmakyālh. Tzamā' i'scujni' ū'tza' tī tzej ixpāxquī'. Jesús huanilh ixtzī':

—Nā', ā'tzā' huī'lh minka'hua'cha.

27 Ē huanilh i'scujni':

—Ū'tza' huā'yā puscāt mintzī'.

Tzamā' i'scujni' mánūlh na ixchic.

Jesús nīh

Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49

28 Jesús ixca'tzī'tza' ixmākentaxtūkō'canī'ttza' ixlīpō'ktu. Chuntza' chī tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios, xla' huanli:

—Ickelhpūtī.

29 A'ntza' ixyālh a'ktin tla'ma'nc ixlītsuma xaxcān vinagre. Līmāchū'huī'ca esponja xaxcān vinagre. Cucchi'huī'lica a'ktin qui'huī' tū huanican hisopo ē līlakmacā'nca ē māhuī'ca. 30 Jesús hua'lh xaxcān vinagre. Palaj tunca huanli:

—Ixlīpō'ktu icmākentaxtūkō'ni'ttza'.

Jesús māquilhpūtīh ixa'kxāk ē ixa'cstu tamacamāstā'ni'lh Dios ē chuntza' nīh.

Chā'tin soldado litāpālhtuculh Jesús ixlanza

³¹ Xmāntza' ā'a'ktin quilhtamacuj i'sputa natzucutza' cā'tani' tū huanican pascua. Israelitas jā ixtalacasqui'n ixmacni'ca'n nīnī'n natatahua'ca' nac cruz quilhtamacuj tū pūjaxcan, expālacata tzamā' quilhtamacuj xla' ū'tza' ixlakachi'xcuhui'can. Ū'tza' lisqui'ni'ca Pilato nacāmāchēkētucxnīni'n tū ixcāxtokohua'ca'cani't ē nacāmāyujūni'n ixmacni'ca'n nīnī'n. ³² Soldados ta'alh ē tachēkētucxli chā'tu' chi'xcuhui'n tū ixcātā'xtokohua'ca'cani't Jesús. ³³ A'cxni' talaktalacatzuna'jilh Jesús, talaktzi'lh ixnīni'ttza'. Ū'tza' jā lichēkētucxca xla'.

³⁴ Chā'tin soldado litāpālhtuculh Jesús ixlanza ē palaj tunca taxtulh ka'lhni' ē xcān. ³⁵ Quit Juan ē iclaktzi'lh huā'mā'. Tū icuan ū'tza' tū ixlicāna'. Iccāhuaniyān huā'mā' expālacata chuntza' nā hui'xina'n na'a'ka'ī'yā'tit. ³⁶ Huā'mā' a'kspulalh expālacata namākentaxtū ixtachihuīn Dios chī tatzo'kni': jā catitucxni'ca nūn kentin ixlucut.

³⁷ Nā chuntza' tatzo'kni':

Xlaca'n natalaktzi'n tū tāpālhtucucanī't.

Mā'cnūca Jesús

Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56

³⁸ A'cxni' ixa'kspulanī't huā'mā', José xala' nac Arimatea squi'ni'lh Pilato namakxteka nale'n ixmacni' Jesús. Huā'mā' José tū tatzē'kli ixa'ka'ī'ni' Jesús expālacata xla' ixcājicua'ni' israelitas. Pilato makxtekni'lh José ē xla' a'lh ē lē'lh ixmacni' Jesús. ³⁹ Nā tā'a'lh Nicodemo tū pūla ixlakminī't cā'tzi'sa Jesús. Xla' limilh mirra ē āloes. Chī pu'xamacāuj kilos limilh Nicodemo. ⁴⁰ Chuntza' José ē Nicodemo talē'lh ixmacni' Jesús ē talipāsna'tli lu'xu' ē nā tatā'mānūlh mirra ē āloes tū ixtalimīni't. Chuntza' ixtahui'latca'n israelitas a'cxni' ixtamā'cnūnu'n. ⁴¹ A'ntza' jā xtokohua'ca'ca Jesús, ixlacatzuna'j a'ktin pū'olivar ē a'ntza' ixui'lh a'ktin lhu'cu' tū ixtlahuacani't namā'cnūcān catihuālh. A'ntza' jāna'j tū ixmā'cnūcāni't, nūn chā'tin. ⁴² Tzamā' lhu'cu' ixlacatzuna'j ixui'lh ē a'ntza' mānūca ixmacni' Jesús expālacata ixtzucumā'lhntza' quilhtamacuj tū ixtapūjaxa israelitas.

20

Jesús lacastālanacuana'ni

Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12

¹ Ixlitzucuni' semana tzi'saj a'cxni' cā'pucsua'cus ixuani't, María Magdalena a'lh nac lhu'cu' jā ixmānūcāni't Jesús. Xla' laktzi'lh jātza' ixui'lh chihuix tū ixkelhui'licanī't nac lhu'cu'. ² Tu'jnuntēlha cālaka'lh Simón Pedro ē ā'chā'tin ī'scujni' tū tzej expāxqui' Jesús. Ē cāhuanilh:

—Māxtucanī't nac lhu'cu' Māpa'ksīni' ē jā icca'tzi'yāuj jā mā'cnūca.

³ Pedro ē ā'chā'tin ī'scujni' tataxtulh ē ixta'a'mā'nalh nac lhu'cu'. ⁴ Ixchā'tu'ca'n ixtatu'jnuntēlha lacxtim. Ā'listān chā'tin ā'chulā' tu'jnulh. Pedro a'kapūlaca. Xapūla chā'lh nac lhu'cu' ā'chā'tin ī'scujni'. ⁵ Taquilhpūtalh ē talacanūlh ē laktzi'lh a'ntza' ixui'lh lu'xu' tū ixlipāsna'tcanī't Jesús. Tzamā' ī'scujni' jā tanūlh. ⁶ Simón Pedro ī'stālatēlha. Ā'listān xla' chā'lh ē tanūlh nac lhu'cu' ē a'ntza' laktzi'lh lu'xu' tū ixlipāsna'tcanī't Jesús. ⁷ Nā laktzi'lh tū ixlītacucsna'tni't. Xtum ixui'lh tzamā' lu'xu'; ē expāsui'tui'licanī't. ⁸ Nā tanūlh ī'scujni' tū xapūla ixchīni't nac lhu'cu' ē laktzi'lh ē a'ka'ī'lh Jesús ixlacastālanacuana'ni'ttza'. ⁹ Jāna'j ixtakexmatni't ixtachihuīn Dios jā ixtatzo'kni' ixlacasqui'nca nalacastālanacuana'n Jesús ā'maktin. ¹⁰ Tzamā' scujnu'nī'n ta'ampālha na ixchicca'n.

*Jesús tasu'yuni'lh María Magdalena**Mr. 16:9-11*

¹¹ María t̄ayalh ixtanquilht̄in nac lhu'cu' jā ixm̄nūcanī't Jesús. Ixcalthuamā'lh. Lihuan ixcalthuayālh, taquilhpūtalh ē talacanūlh nac lhu'cu'.
¹² Čalaktzī'lh chā'tu' ángeles ē lakstala'nka'n ixtaka'lhī ixl'u'xu'ca'n. Xlaca'n ixtahui'lāna'lh jā ixm̄pī'canī't ixm̄acni' Jesús. Chā'tin ixuī'lh na ixa'cpūn ē chā'tin nā ixuī'lh na ixtujan jā ixm̄pī'canī't Jesús. ¹³ Ángeles takelhasqui'nilh: —Puscāt, ¿tū ixpālacata calhua'na'?

Xla' cāhuanilh:

—Lē'nca ixm̄acni' quiMāpa'ksīni'. Jā icca'tzī jā m̄nūcanī't.

¹⁴ A'cxni' ixuanī'ttza' huā'mā', palaj tunca xla' talakspi'tli ē laktzī'lh Jesús a'ntza' ixyālh. Xla' jā ixlakapasa palh ū'tza' Jesús. ¹⁵ Jesús huanilh:

—Puscāt, ¿tū ixpālacata calhua'na'? ¿Tī putzaya'?

Tzamā' puscāt xla' ixlacpuhuan ū'tza' ixm̄aktaka'lhna' pū'olivar ē huanilh:

—Chī'xcu', palh hui'x li'pi, caquihua'ni' jā li'pi, ē chuntza' quit na'ica'n ictaya.

¹⁶ Jesús huanilh:

—¡María!

Xla' talakspi'tpālh ē huanilh:

—¡Raboni! (Ū'tza' a'ktin tachihuīn hebreo tū huanicu'tun: Mākelhtahua'kē'ni'.)

¹⁷ Jesús huanilh:

—Jā caquixa'ma' ixpālacata quit jāna'j ictā'kayāhua jā hui'lacha' quinTāta'. Capinchi ē cacāhua'ni' quintā'timīn quit na'ictā'kayāhua jā hui'lacha' quinTāta'. Ū'tza' nā minTāta'ca'n ē quinDios ē minDiosca'n.

¹⁸ Palaj tunca María Magdalena a'lh cāmāca'tzīnī I'scujnu'nī'n xla' ixlaktzī'nī'ttza' Māpa'ksīni' ē cāhuanilh tū ixuaninī't.

*Jesús cātasu'yuni'lh I'scujnu'nī'n**Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49*

¹⁹ A'cxni' ixtzī'suamā'lh'tza' ixlītzcucuni' semana I'scujnu'nī'n ixtatakēstokkō'nī't a'ktin nac chic. Lacchahuaj ixtatanūmā'nalh ixpālacata xlaca'n ixtajicua'ni' israelitas. Jesús tanūlh ē t̄ayalh na ixlacpu'na'itātca'n ē cāhuanilh:

—Tzej calatapā'tit.

²⁰ A'cxni' ixcāhuaninī'ttza' huā'mā', cāmāsu'yuni'lh ixm̄acn ē ixtāpān. I'scujnu'nī'n tapāxualh ixpālacata talaktzī'mpālh iXMāpa'ksīni'ca'n.

²¹ Jesús cāhuanipālh:

—Tzej calatapā'tit. Chuntza' chī quimacamilh quinTāta' ē nā chuntza' hui'xina'n na'iccāmacā'nān.

²² A'cxni' huankō'lh huā'mā', Jesús cāsu'nulh xlaca'n ē cāhuanilh:

—Chuhua'j, caquilāmaktūj Espiritu Santo. ²³ Palh hui'xina'n namātza'nkēna'ni'yā'tit ixcuenta ā'chā'tin, xla' jā'tza' laclē'n. Palh hui'xina'n jā catimātza'nkēna'ni'tit ixcuenta ā'chā'tin, xla' ū'tza' laclē'ncus.

Tomás laktzī'lh Māpa'ksīni' lacastālanuana'nī'ttza'

²⁴ Chā'tin I'scujni' ixtacuhuīni' Tomás nā ixuanican Līstu'. Jā ixm̄akuī'lh xla' a'cxni' cātasu'yuni'lh Jesús ā'makapitzīn scujnu'nī'n. ²⁵ Xlaca'n tahuaniilh:

—Iclaktzī'ujtza' Māpa'ksīni'.

Tomás cāhuanilh:

—Palh jā na'iclaqtzī'n jā ixtakāhuī'nī't na ixmakxtampūn ē palh jā na'icxa'mani' jā ixtanūni'nī't clavos, ē palh jā na'icxa'ma ixtāpān jā ixtakāhuī'nī't, jā icti'a'ka'ī'lh palh lacastālanacuana'nī't.

²⁶ Ixlitzeyama'j huampala ixtatakēstokpalani't ī'scujnu'nī'n ē nā Tomás a'ntza' ixmakuī'lh. Masqui ixlacchahuayāl'h chic, Jesús tanūlh ē taylorh na ixlacpu'ī'tātca'n ē cāhuanilh:

—Tzej calatapā'tit.

²⁷ Palaj tunca huanica Tomás:

—Camānu' mimacan na quimakxtampūn jā quimakxtampūlhu'cu'cani't ē cālaktzi' quimacan ē cali'ta' mimacan ē catamacnu' na quintāpān. Jātza' capuhua' palh jā ixlīcāna' iclacistālanacuana'nī't. Ca'a'ka'ī'.

²⁸ Tomás kelhtīni'lh:

—jQuiMāpa'ksīni' ē quinDios!

²⁹ Jesús huanilh:

—Tomás, chuhua'j hui'x a'ka'ī'ya' ixpālacata quilaktzī'nī'ta'. Lipāxuhua tī ta'a'ka'ī' ē masqui xlaca'n jā quintalaktzī'nī't.

Tū ixpālacata tzo'kca huā'mā' libro

³⁰ Jesús tlahuapāl'h lhūhua' li'a'cnīn na ixlacatīnca'n ī'scujnu'nī'n. Tzamā' li'a'cnīn jā tatzō'knī' tzamā' nac libro. ³¹ Makapitzīn li'a'cnīn tatzō'knī't ē chuntza' hui'xina'n tzē na'a'ka'ī'yā'tit Jesús xla' ū'tza' ī'Ska'ta' Dios tī Dios lihui'līlh ixlīmakapūtaxtūnu', ē hui'xina'n tzē naka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n palh nalipāhua'nā'tit Jesucristo.

21

Jesús cātasu'yuni'lh kelhatojon ī'scujnu'nī'n

¹ Ā'līstān Jesús cātasu'yuni'pāl'h ī'scujnu'nī'n na ixquiltūn xcān tū ixuanican Galilea, ē nā ixuanican Tiberias. A'cxni' talacsu'yulh chuntza' li'a'kspulalh:

² A'ntza' ixtahuī'lāna'lh lacxtim Simón Pedro ē Tomás, tī ixuanican Līstu', ē Natanael xala' nac Caná, Galilea, ē ixka'hua'chan Zebedeo ē ā'chā'tu' ī'scujnu'nī'n Jesús. ³ Simón Pedro cāhuanilh:

—Ica'nā icchi'pāna'n.

Xlaca'n tahaunli:

—Nā quina'n na'iccātā'a'nān.

Ta'a'lh ē tatojōlh nac barco. Jā tū tachi'palh ixlīpō'ktu tzamā' tzi'sni'. ⁴ A'cxni' tzuculh xkaka, Jesús cātasu'yuni'lh ixquiltūn nac xcān. Ē ī'scujnu'nī'n jā ixtalakapasa. ⁵ Jesús cāhuanilh:

—Chi'xcuhui'n, zē chi'patittza' squi'ti'?

Xlaca'n takelhtūlh:

—Jā tū icchi'panī'tauj.

⁶ Jesús cāhuanilh:

—Camacapintit pūtayan na ixpekxtūcāna'j barco. A'ntza' nachī'payā'tit.

Chuntza' tatlahualh xlaca'n. Palaj tunca jātza' la ixtamācutu ixpūtayanca'n ixpālacata lhūhua' squi'ti' ixtalaknūnī't. ⁷ Ī'scujni' tī tzej ixpāxqui' Jesús, xla' huanilh Pedro:

—jŪ'tza' Māpa'ksīni'!

A'cxni' huanica huā'mā', Simón Pedro palaj tunca lhakā'lh ixlū'xu' tū ixtamakxtunī't ē palaj tunca tojōlh nac xcān ē laka'lh Jesús. ⁸ Tzamā' barco lacatzuna'j ixquiltūn nac xcān ixu'lh hua'chī a'ktin ciento metros ixlīmakat. Makapitzīn ixtapūmimā'nalh barco ē ixtasakalīmimā'nalh ixpūtayanca'n tū ixpūtalaknūnī'ta'ncha' lhūhua' squi'ti'.

⁹ A'cxni' tatacutchi xlaca'n talaktzi'lh pūlactin macscut ē ixa'ctzi'li'pūmā'ca lakatin squi'ti' ē pāntzīn. ¹⁰ Jesús cāhuanilh:

—Calīta'ntit squi'ti' tū chi'patitza'.

¹¹ Simón Pedro palaj tunca tojōlh nac barco ē sakalimilh pūtayan na ixquiltūn nac xcān. Pūtayan ixpūtalaknūnī'ta'ncha' a'ktin ciento tu'pu'xamacāujtu'tun laka'tla' squi'ti'. Masqui lhūhua' squi'ti' ixtalaknūnī't, pūtayan jā taxtī'tli. ¹² Jesús cāhuanilh:

—Cata'ntit, cahuā'ya'ntit.

Nūn chā'tin ī'scujni' līhui'līlh nakelhasqui'nī tīchu, ixpālacata ixtaca'tzi' palh ū'tza' Māpa'ksīni'. ¹³ Jesús quitayalh pāntzīn ē cāmaxquī'lh. Ē chuntza' tlahuapālh squi'ti'.

¹⁴ Tzamā' ixlīmaktu'tun cātasu'yuni'lh ī'scujnu'nī'n a'cxni' ixlacastālanacuana'nkō'nī'ttza'.

Jesús tā'chihuāna'ni Simón Pedro

¹⁵ A'cxni' tahuā'yankō'lh, Jesús kelhasqui'nīlh Simón Pedro:

—Simón, ixka'hua'cha Jonás, ¿ē ā'chulā' quimpāxquī'ya' quit ē jā ā'makapitzīn?

Pedro kelhtīlh:

—Jē, Māpa'ksīni'. Hui'x ca'tziya' icpāxquī'yān.

Jesús huanilh:

—Cacāmaktāya' tī quilacstīn.

¹⁶ Kelhasqui'nīpālh ixlīmaktu':

—Simón, ixka'hua'cha Jonás, ¿ē quimpāxquī'ya'?

Pedro kelhtīlh:

—Jē, Māpa'ksīni'. Hui'x ca'tziya' icpāxquī'yān.

Jesús huanilh:

—Cacāmaktaka'lhti tī quilacstīn.

¹⁷ Ixlīmaktu'tun kelhasqui'nīpālh:

—Simón, ixka'hua'cha Jonás, ¿ē quimpāxquī'ya'?

Pedro līlīpuhuanli ixpālacata xla' kelhasqui'nīca ixlīmaktu'tun palh ixpāxquī' Jesús. Huanilh:

—Māpa'ksīni' hui'x ca'tziya' ixlīpō'ktu. Hui'x ca'tziya' icpāxquī'yān.

Jesús huanilh:

—Cacāmaktāya' tī quilacstīn. ¹⁸ Icuaniyān quit tū ixlīcāna'. A'cxni' ka'hua'chacus ixuanī'ta', hui'x ixlhakā'na'na' ē ixpina' jā ixpincu'tuna'. A'cxni' nakōlu'ya' hui'x, nalacstū'nca' mimpekenī'n ē ā'chā'tin natāpāchī'yān ē xla' nalē'nān jā jā pincu'tuna'.

¹⁹ Chuntza' Jesús ixlīhuanimā'lh Pedro chī xla' nalinī ē chuntza' nalīlakachi'xcuhuī' Dios. Ā'listān huanilh:

—Caquistāla'ni'.

Ī'scujni' tī tzej ixpāxquī'can

²⁰ Pedro talakspi'tli ē laktzi'lh chā'tin ī'scujni' ī'stālani'tēlha. Ū'tza' huā'mā' Jesús tzej ixpāxquī'. Nā huā'mā' ū'tza' tī ixpāxtūhuī'lh Jesús a'cxni' ix-tahuā'yamā'nalh ē kelhasqui'nīlh: “Māpa'ksīni', ¿tīchu namacamāstā'yān?”

²¹ A'cxni' laktzi'lh Pedro kelhasqui'nīlh Jesús:

—Māpa'ksīni', ē huā'mā' chī'xcu' ¿tū na'a'kspula?

²² Jesús kelhtīlh:

—Palh quit na'iclacasqui'n xla' natahui'la hasta a'cxni' na'icmimpala ā'maktin, ¿ē mīncuenta hui'x? Hui'x caquistāla'ni'.

²³ Ū'tza' ixtalīhuan tā'timīn tzamā' ī'scujni' jā catinīlh. Jesús jā huanli xla' jā catinīlh. Tū huanli xla' ū'tza': "Palh quit na'iclicasqui'n xla' natahui'la hasta a'cxni' na'icmimpala, ¿ē mincuenta hui'x?"

²⁴ Huā'mā' ī'scujni' ū'tza' quit. Iclīmāsu'yunī't ē ictzo'knī't huā'mā' tachihuīn. Icca'tzīyāuj ixlīcāna' tū icuan.

²⁵ A'nampala lhūhua' catūhuālh tū tlhualh Jesús. Palh ixtzo'kui'lica cahuālh ixlīpō'ktu tū tlhualh xla', quit icpuhuan jāla ixlītahui'lakō'lh ixlīka'tla' cā'quilhtamacuj ixlīlhūhua' libros jā ixtzo'kui'lica. Amén.

Los Hechos

Chī mās̄tā'ca Espīritu Santo

¹ Icuaniyān, Teófilo, a'cxni' ictzo'kli pūla a'ktin ca'psnap, ictzo'kli ixlīpō'ktu tū Jesús lītzuculh tlahua ē māsu'yu. ² Ictzo'kli tū tlahualh hasta a'cxni' a'lh nac a'kapūn. A'cxni' jāna'j ixa'n nac a'kapūn, Jesús cāmaxquī'lh a'ktin līmāpa'ksīn ixapóstoles tī ixcālacsacnī't. Cāmaxquī'lh līmāpa'ksīn ixpālacata Espīritu Santo chī tzē natascuja. ³ A'cxni' Jesús ixpātīni'nī'ttza', xla' xalakahuan cātasu'yuni'lh ixapóstoles. Xla' tlahualh lhūhua' tū māsu'yulh ixlicāna' xalakahuan ixuani't Jesús. Cātasu'yuni'lh hasta jā chā'lh tu'pu'xam quilhtamacuj. Ixcālītā'chihuīna'mā'lh chī māpa'ksīni'n Dios.

⁴ A'cxni' ixcātā'takēstoknī't Jesús cāhuanilh:

—Jāna'j cataxtutit nac Jerusalén. Caka'lhī'tit tū nacāmaxquī'yān quīnTāta'. Huā'mā' quit iccāhuanini'ta'ntza' hui'xina'n. ⁵ Ixlicāna', Juan ixlīmā'kpaxīni'n xcān. Xtum chī nalī'a'kpaxā'tit. Hui'xina'n nacātamaxquī'yān Espīritu Santo. Palaj nacātamaxquī'yān —cāhuanilh Jesús.

Jesús a'lh nac a'kapūn

⁶ Tī ixtatakēstoknī't takelhasquī'nīlh:

—Māpa'ksīni', ¿ē chuhua'j nahui'li'ya' a'ktin līmāpa'ksīn nac Israel?

⁷ Jesús cāhuanilh:

—Hui'xina'n jāla catīca'tzītīt tzamā' quilhtamacuj a'cxni' nala huā'mā'. Xmān Dios ca'tzī a'cxni' namacamin huā'mā' tū nala. Ū'tza' tī māpa'ksīni'n. ⁸ Hui'xina'n namaktīni'nā'tit litli'huī'qui a'cxni' Espīritu Santo nacālakmīnān. Hui'xina'n nachihuīna'nā'tit quimpālacata nac Jerusalén ē na ixlīpō'ktu Judea ē Samaria ē ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj.

⁹ A'cxni' Jesús cāhuanikō'lh huā'mā' xla' palaj tunca tzuculh tā'kayāhua na ixlacatīnca'n. Tanūlh nac a'ktin poklhnu' tū lītatzē'kli. ¹⁰ Xlaca'n ixtatala-cayāhuayāna'lh a'cxni' Jesús ixa'mā'lh tālhmā'n. Xamaktin tatāyachi chā'tu' chī'xcuhui'n ixlacatzuna'jca'n. Ixtaka'lhī ixl'u'xu'ca'n xastala'nka'. ¹¹ Xlaca'n tachihuīna'nli:

—Hui'xina'n chī'xcuhui'n xalanī'n nac Galilea, ¿tū ixpālacata talacayāhuapāna'ntit nac a'kapūn? Ū'tza' huā'mā' Jesús, tī tā'kayāhuamā'lh nac a'kapūn na milacatīnca'n, chuntza' nataspi'tpala ā'maktin —cāhuanica.

Lacsacca Matías natahui'la ixlakxoko Judas

¹² Apóstoles tayujchī nac sipej jā huanican Olivos. Huā'mā' sipej ixlacatzuna'j nac Jerusalén ixlīmakat a'cxnim chī tzē natlā'huancan a'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan chuntza' chī tatzō'kni' nac līmāpa'ksīn. Xlaca'n tataspi'tpāl nac Jerusalén. ¹³ A'cxni' tachā'lh xlaca'n tatahua'ca'lh tālhmā'n. A'ntza' ix-tahui'lāna'ncha' Pedro ē Jacobo ē Juan ē Andrés ē Felipe ē Tomás ē Bartolomé ē Mateo ē Jacobo ixka'hua'cha Alfeo ē Simón Zelote ē Judas ixtā'tin Jacobo. ¹⁴ Ixlīpō'ktuca'n lacxtim ixta'orarlamā'nal. Nā puscan ixta'orarlamā'nal ē María tī ixtzī' Jesús ē nā ixtā'timīn Jesús.

¹⁵ Tī ixtahui'lāna'lh a'ktin ciento ē ā'kelhapu'xam. Huā'mā' quilhtamacuj Pedro tāyalh ixlacpu'na'nca'n tā'timīn. Cāhuanilh:

16 —Tā'timIn, chuntza' ixlacasqui'nca na'a'kspula tū huan ixtachihuIn Dios jā David lihuanli pūla ixlItli'hui'qui Espīritu Santo. David lichihuIna'nli Judas. Ū'tza' huā'mā' Judas tī cāpūlani'lh xlaca'n tī tachi'palh Jesús. 17 Ū'tza' huā'mā' Judas tī ixquincātā'latlā'huanān. Nā ū'tza' ixtā'scuja Dios chuntza' chī quina'n tā'scujāuj Dios. 18 Huā'mā' tumIn tū tlajalh xpālacata tū tlhualh tū jā tze lItamāhuaca ti'ya't. Judas tālh mā'n mincha' ē taxtuni'kō'lh ixpālūhua'. 19 IxIipō'ktuca'n xalani'n nac Jerusalén taca'tzīkō'lh huā'mā'. Ū'tza' lImāpācuhuīca ti'ya't Acéldama. Nā ixtachihuInca'n Acéldama huanicu'tun ti'ya't ixtapalh ka'lhni'. 20 Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuIn Dios nac libro ixtacuhuIni' Salmos:

Calakmaka'nca ixchic.

A'ntza' jā tī chā'tin catitahui'lalh.

Nā tatzō'kni' chuntza':

Ā'chā'tin catahui'lapālh na ixtascujūt.

21 Pedro chihuIna'mpālh:

—Catanūlh chā'tin ixlakxoko Judas tī ixquincātā'latlā'huanān a'cxni' Jesús ixquincātā'latlā'huanān. 22 Catahui'lh chā'tin tī ixquincātā'latlā'huanān a'cxni' Juan mā'kpaxīlh Jesús hasta a'cxni' Jesús a'lh nac a'kapūn. Ū'tza' nala hua'chi quina'n ē nalīchihuIna'n chī Jesús lacastālancaua'nli.

23 Cālacasca chā'tu' chī'xcuhuī'n. Ixtacuīni' chā'tin José tī ixuanican Barsabás ē Justo. Ē ā'chā'tin huampala ixtacuhuīni' Matías. 24 Ē tatlhualh oración ē tahuanli chuntza':

—QuinDiosca'n, hui'x cālakapasni'ya' ixlItacna'ca'n ixlIipō'ktuca'n chī'xcuhuī'n. Hui'x caquilāmāsu'yuni'uj tī hui'x lacsacni'ta' huā'mā' chā'tu'.

25 Ū'tza' natā'scujān chī apóstol. Natahui'la ixlakxoko Judas tī makxtekli ixtascujūt ē tlhualh tū jā tze. Ū'tza' li'a'lh nac pūpātIn.

26 Tlahuaca a'ktin talacsacni' tī napāxtoka. A'cxni' laktzī'nca ū'tza' Matías pāxtokli. Ē ū'tza' lichi'palh tzamā' tascujūt. Ū'tza' lacchā'lh ixlīkelhacāujtu' apóstoles.

2

Macaminca Espīritu Santo

1 A'cxni' chilh ixquilhtamacuj Pentecostés, ixlIipō'ktuca'n ixtatakēstokkō'ni't.

2 Xamaktin macasā'nalh tū ixmimā'cha' nac a'kapūn. Kexmatca hua'chi palha' ū'ni' ixmimā'lh pō'ktu nac chic jā ixtahui'lāna'lh. 3 Cātasu'yuni'lh hua'chi sī'ma'kā't tū tasu'yulh hua'chi macscut. Cālakchā'lh chā'tunu' xlaca'n.

4 IxlItacna'ca'n talItatzumakō'lh Espīritu Santo. Tatzuculh tachihuIna'n a'katunu' tachihuIn tū cāmaxquī'lh Espīritu Santo natachihuIna'n.

5 Ixtahui'lāna'lh nac Jerusalén israelitas, chī'xcuhuī'n tī ixtalakachi'xcuhuī' Dios. Xlaca'n ixtaminkō'ni't xala' calhāxcuhuālh. 6 A'cxni' takexmatli tū macasā'nalh, tatakēstokkō'lh ixlIipō'ktuca'n. Jā ixtaca'tzī chā'tunu' chī ixtakexmatmā'nalh chī ixtachihuInca'n. 7 IxtalItamakchuyīmā'nalh ē talāhuanilh:

—Hua'chi jā xala' nac Galilea tī tachihuIna'mā'nalh. 8 Ū'chī kexmatāuj huā'mā' tachihuIn tū chihuIna'nāuj līchā'tunu' quina'n? 9 Makapitzīn quina'n xala' nac Partia ē Media ē Elam ē Mesopotamia ē Judea ē Capadocia ē Ponto ē Asia. 10 Ā'makapitzīn quina'n xala' nac Frigia ē Panfilia ē Egipto ē xala' nac África ā'chulā' pekanācha' Cirene. Ā'makapitzīn xala' nac Roma tī taminī'ta'ncha' nac Jerusalén. Makapitzīn xlaca'n talīlacastacni' israelitas ē ā'makapitzīn tamaktanūkō'lh na ixtamāsu'yunca'n israelitas.

11 Ā'makapitzīn quina'n xala' nac Creta ē Arabia. Quina'n cākexmatni'yāuj tzamā' chi'xcuui'n, xala' nac Galilea, chī tachihuīna'mā'nalh tū quin-tachihuīnca'n. Quincātalichihuīna'mā'n tū lītlahuamā'lh Dios ixlītlī'hui'qui —talāhuanilh.

12 Ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīkō'lh ē jā ixtaca'tzī chī līlamā'lh. Talākelhasqui'nīlh: —¿Tū huanicu'tun huā'mā'?

13 Makapitzīn ixtalīkelhkamāna'mā'nalh ē ixtaquilhuamā'nalh: —Huā'mā' chi'xcuui'n taka'chī.

Pedro cātā'chihuīna'nli tachi'xcuui't

14 Pedro tāyalh ē ā'makapitzīn apóstoles ē palha' chihuīna'lh:

—Iccāhuaniyān chi'xcuui'n israelitas ē milipō'ktuca'n hui'xina'n tī hui'lā'na'ntit nac Jerusalén. Caca'tzītīt hui'xina'n huā'mā' ē cakexpa'ttīt quintachihuīn. 15 Tzamā' chi'xcuui'n jā taka'chī chī puhua'nā'tit hui'xina'n. Jā taka'chī ixpālacata xmān makna'jāstza' tzi'saj. 16 Huā'mā', tū hui'xina'n laktī'mpā'na'ntit ē kexpa'tpā'na'ntit, ū'tza' līchihuīna'nli profeta Joel makāstza'. Joel huanli:

17 Chuntza' Dios huanli:

A'cxni' ā'xmān quilhtamacuj na'iccāmacamini' quinEspíritu ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't.

Minka'hua'chanca'n ē mintzu'ma'janca'n natalīchihuīna'n quintachihuīn.

Minka'hua'chanca'n natalakachuya ē lakkōlu'n natalakahuāna'n.

18 Ixlīcāna' na'iccāmacamini' xlaca'n quinEspíritu huā'mā' quilhtamacuj tī quintatā'scuja, chi'xcuui'n ē puscan.

Xlaca'n natalīchihuīna'n quintachihuīn.

19 Na'icmāsu'yu lī'a'cnīn tālhmā'n nac a'kapūn ē natasu'yu tū talī'a'cnīn chi'xcuui'n nac cā'ti'ya'tna'.

Natatasu'yu ka'lhni' ē lamana' ē mixini' tū hua'chi jini'.

20 Chi'chini' jā naxkaka ē mālhcuuy' natasu'yu chī ka'lhni'.

Ā'līstān namin ixquilhtamacuj Māpa'ksīni' Jesucristo a'cxni' namimpala.

Nala a'ktin quilhtamacuj xaka'tla'.

Nalaktī'nca'n tū na'a'nan.

21 Nala chuntza': Catīxcuuhāl hī nata'sani' Māpa'ksīni' namaktāya, ū'tza' na'a'kapūtaxtu.

22 Pedro chihuīna'mpāl h:

—Chi'xcuui'n israelitas, cakexpa'ttīt huā'mā' tachihuīn. Dios cāmāsu'yuni'n hui'xina'n ū'tza' macamilh Jesús xala' nac Nazaret. Cāmāsu'yuni'n huā'mā' ixpālacata lī'a'cnīn tū lītlahuah Jesús ixlītlī'hui'qui Dios na milacātinca'n. Huā'mā' hui'xina'n ca'tziyā'tit. 23 A'cxni' macamāstā'ca Jesús, ē hui'xina'n hua'ntit caxtokohua'ca'ca ē camāmaknīnca. Tī tamaknīlh Jesús, xlaca'n jā tzeya chi'xcuui'n. Huā'mā' kentaxtūlh chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios tū jāla talakpālī ē chuntza' chī ixca'tzī Dios makāstza'.

24 Dios mālacastālancuanīlh Jesús ē līmāxtulh ixlītlī'hui'qui līnīn ixpālacata Jesús jāla tamakxteka nac cā'līnīn. 25 David līchihuīna'nli Jesús ē huanli: Pō'ktu quilhtamacuj xa'iclaktī'n Māpa'ksīni' na quilacātin.

Hui'lh na quimpekxtūcāna'j.

Chuntza' jā ictitamakchuyīlh.

26 Ū'tza' līpāxuhualh quīlistacna' ē icchihuīna'nli catūhuāl h tū līpāxuhualh ixpālacata jā catimāxteka quimacni'.

27 Hui'x jā catimāxtekti quīlistacna' nac cā'līnīn, ē jā catimāxtekti namasa quimacni'.

Quit mīSka'ta' xaticua'lanālanī'.

²⁸ Quimāsu'yuni'nī'ta' chī na'ic̄līlatā'kchoko.
Na'icka'lhī tapāxuhuān na milacatīn.

²⁹ Pedro chihuīna'mpāl̄h:

—Chī'xcuui'n, israelitas chī quit, na'iccāhuaniyān tū ixlīcāna' ixpālacata quimpapca'n David tī ipxucxuca'n israelitas ixuanī't. Xla' nīlh ē mā'cnūca. Hui'lhcus jā mā'cnūca. ³⁰ Xla' ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't. Ixca'tzī chī Dios ixuanī't ixlīcāna' nahui'lī chī ixlīpuxcu' tī i'xū'nātā'nat David. ³¹ David ixca'tzī Cristo nalacastālancuana'n ē jā catitahui'lacha' nac cā'linīn ē jā catimasli ixmacni' Cristo. Ū'tza' chuntza' litzo'knulh David. ³² Dios mālacastālancuanīnī't huā'mā' Jesús. Quilīpō'ktuca'n iclaktzī'nī'ta'uj huā'mā'. ³³ Dios līmāhua'ca'lh Jesús ē lihui'līlh na ixpekxtūcāna'j. XaTāta' Dios maxquī'lh Jesús Espīritu Santo chuntza' chī huanli pūla. Nā Jesús macamilh Espīritu Santo huā'tzā'. Huā'mā' ū'tza' tū hui'xina'n laktzī'mpā'na'ntit ē kexpa'tpā'na'ntit chuhua'j. ³⁴ David jā a'lh nac a'kapūn. Xla' huanli:

Māpa'ksīni' Dios huanilh quiMāpa'ksīni':

“Catahui'la'na quimpekxtūcāna'j

³⁵ hasta a'cxni' quit na'iccāskāhuī' mintā'lāquiclhaktzī'.”

³⁶ Pedro chihuīna'mpāl̄h:

—Cataca'tzīkō'lh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Israel huā'mā': Dios hui'līlh Jesús ixlīmāpa'ksīni' ē ixlīCristo. Ū'tza' huā'mā' Jesús tī hui'xina'n māxtokohua'ca'nīnī'ntit.

³⁷ A'cxni' takexmatli huā'mā', tatamakchuyīlh. Kelhasqui'nīca Pedro ē ā'makapitzīn apóstoles:

—Chī'xcuui'n, ¿tū na'ictlahuayāuj?

³⁸ Pedro cāhuanilh:

—Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē ca'a'kpaxtit milīpō'ktuca'n hui'xina'n na ixtacuhuīni' Jesucristo. Chuntza' nacātamātza'nkēna'ni'yān mincuentaca'n ē Dios nacāmaxquī'yān Espīritu Santo. ³⁹ Ū'tza' tū Dios huanī't namāstā'. Huā'mā' tzē namaktīni'nā'tit hui'xina'n. Nā tzē natamaktīni'n nā mincamana'ca'n ē nā ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't xalanī'n ā'latatunu' cā'lacchicni' ē ixlīpō'ktu tī nacāta'sani' Māpa'ksīni' quinDiosca'n.

⁴⁰ Pedro cāhuanilh ē cāmaxquī'lh talacapāstacni' ē huanli:

—Ca'a'kapūtaxtutit ē chuntza' jā tila'yā'tit chī huā'mā' tachi'xcuui't jā tze tī tahui'lāna'lh chuhua'j —cāhuanica.

⁴¹ Tī ta'a'ka't'ni'lh ixtachihuīn Pedro, xlaca'n ta'a'kpaxli. Tī ta'a'ka't'lhcus huā'mā' quilhtamacuj a'ktu'tun mil tachi'xcuui't. ⁴² Xlaca'n jā ixtamakxteka ixtamāsu'yunca'n apóstoles. Jā ixtamakxteka chī ixtatakēstoka ē chī ixtamālapitzī pāntzīn ē chī ixta'orarla. Ixtaka'lhī a'ktin ixtalacapāstacni'ca'n.

Chī ixtalatlā' huan tī ixta'a'ka'ī xapūla

⁴³ Ixlīpō'ktuca'n ixtajicua'n. Apóstoles tatlahualh lhūhua' laka'tla' lī'a'cnīn tū talīmāsu'yulh ixlītlī' hui'qui Dios. ⁴⁴ Ixlīpō'ktuca'n tī ixta'a'ka't', ixtahui'lāna'lh kēxtim ē a'ktin ixtamālapitzī ixlīpō'ktu tū ixtaka'lhī. ⁴⁵ Tastā'lh ixti'ya'tca'n ē tū ixtaka'lhī ē ixtalāmāpitzīni' tumīn ixlīpō'ktuca'n chā'tunu' chī ixtamaclacasqui'n. ⁴⁶ Lakaliyān ixtatakēstoka xaka'tla' nac templo. Ixtamāpitzī pāntzīn na ixchicca' ē cā'tapāxuhuān ixtahuā'yān. Ixtapāxuhua ixlīstacna'ca'n. ⁴⁷ Ixtamakapāxui Dios. Ixcālaktzī'ncan tzeya chī'xcuui'n. Māpa'ksīni' Dios ixmālhūhuī'pala lakaliyān. Lakali lakali ixtalhūhua'ntēlha tī ixta'a'kapūtaxtu.

¹ A'ktin quilhtamacuj Pedro ē Juan lacxtim ixtatahua'ca'mā'nalh xaka'tla' nac templo. Ixlacchā'ni' hora tū ixpūtlahuacan oración, chī maktu'tun hora kōtanū. ² Lakalī lakalī ixtahui'la a'ntza' chā'tin chī'xcu' lū'ntu' chu tunca ixlilacatuncuhuī'nī't. Lakalī lakalī ixuī'līcan na ixtanquilhtīn nac templo xalacatzuna'j nac xamākelhcha jā ixtuanican Tzēhuanī't. A'ntza' i'squi'n tumīn tū ixlīhuā'yan. Ixcāsqui'ni' tī ixtatanū nac templo. ³ A'cxni' lū'ntu' cālaktzī'lh Pedro ē Juan ixtatanūmā'nalh nac templo ē xla' cāsqui'ni'lh tumīn. ⁴ Pedro ē Juan talakalaktzī'lh ē Pedro huanilh:

—Caquilālakalaktzī'uj.

⁵ Xla' cālakalaktzī'lh ē xla' puhuanli hui'lh tū namaxquī'can. ⁶ Pedro huanilh: —Jā tū icka'lhī plata ē nūn oro. Na'icmaxquī'yān tū icka'lhī. Na ixtacuhuīni' Jesucristo xala' nac Nazaret, catāya' ē catlā'hua'nti.

⁷ Macachi'palh ixpekcāna'j ē yāhualh. Palaj tunca ixtujan ē ixtūpixni' tatli'hui'clhī. ⁸ Palaj tunca tāyalh ē tlā'huanli ē cātā'tanūlh Pedro ē Juan nac templo. Ixtlā'huantēlha tanūlh ē ixtachāyāhuatēlha ē ixmakapāxūimā'lh Dios. ⁹ Ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't talaktzī'lh chī ixlatlā'huan ē ixmakapāxūimā'lh Dios. ¹⁰ Talakapasli ū'tza' tī i'squi'ntahui'la tumīn na ixtanquilhtīn xaka'tla' templo, xalacatzuna'j jā huanican xamākelhcha Tzēhuanī't. Tali'a'cnīlh tū ixa'kspulanī't. Jā ixtaca'tzī.

Pedro a'kchihuīna'nli na ixtanquilhtīn Salomōn

¹¹ Tzamā' lū'ntu' tī ixtzeyanī'tcus, ixcātā'lāmacachi'patlā'huan Pedro ē Juan. Ixlipō'ktu tachi'xcuhuī't tu'jnun ta'alh ē cālaktastokca nac tanquilhtīn jā huanican ixtanquilhtīn Salomōn ē tali'a'cnīlh. ¹² Pedro, a'cxni' laktzī'lh huā'mā', cāhuanilh tachi'xcuhuī't:

—Chī'xcuhuī'n israelitas, ¿tū ixpālacata lī'a'cnī'yā'tit huā'mā'? ¿Tū ixpālacata quilālakalaktzī'nāuj? Jā quilītlī'hui'quica'n tū iclīmātzeyīnī'ta'uj ē jā ixpālacata quina'n tzeya chī'xcuhuī'n. ¹³ Tlahualh huā'mā' ixDiosca'n Abraham ē Isaac ē Jacob ē quinatā'ta'na'ca'n. Ū'tza' Dios māsu'yunī't ka'lhī limāpa'ksīn Jesús tī i'Ska'ta' Dios. Huā'mā' Jesús ū'tza' tī macamāstā'tit hui'xina'n ē kelhtatzē'ktit na ixlacatīn Pilato. Pilato ixmakxtekcu'tun ē hui'xina'n jā lacasqui'ntit. ¹⁴ Hui'xina'n kelhtatzē'ktit tī tze ē tlahuani't xmān tū tze. Hui'xina'n hua'ntit camakxtekca chā'tin maknīni'. ¹⁵ Māmaknīnī'ntit Jesús tī māstā' latamat ē tī Dios mālacastālancuanilh. Huā'mā' quina'n icmāsu'yuyāuj chī lacastālancuana'nli. ¹⁶ Ica'ka't'ni'yāuj Jesucristo. Ū'tza' limātzeyīca huā'mā' chī'xcu' tī hui'xina'n laktzī'nā'tit ē lakapasā'tit. Jesús quincāmā'a'ka't'nīn. Ū'tza' limātzeyīca na milacatīnca'n milīpō'ktuca'n hui'xina'n.

¹⁷ Chuhua'j chī'xcuhuī'n, quit icca'tzī hui'xina'n jā icca'tzīyā'tit tū tlhua'tit a'cxni' māmaknīnī'ntit Jesús. Nā jā ixtaca'tzī mimāpa'ksīni'nī'nca'n. ¹⁸ Dios māca'tzīnīnī'lh xapūla Cristo napātīni'n. Chuntza' tahuanli ixa'kchihuīna'nī'n Dios xala' makāstza'. Huā'mā' makentaxtūlh Dios. ¹⁹ Chuhua'j hui'xina'n calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē calakpalī'tit milīstacna'ca'n ē chuntza' naxapalan mincuentacā'n. Chuntza' namin quilhtamacuj a'cxni' Dios nacāsīcu'lanātlahuani'yān milīstacna'ca'n. ²⁰ Namacamin Jesucristo tī xapūla līhui'līlh Dios nacāmacamini'yān hui'xina'n. ²¹ Jesucristo natahui'la nac a'kapūn hasta a'cxni' Dios nacāxtlahuapalakō' ixlipō'ktu chī Dios makāstza' cāmāchihuīnīlh ixa'kchihuīna'nī'n tī lactze. ²² Moisés cāhuanilh quinapapana'ca'n:

Māpa'ksīni' quinDiosca'n nacāmacamini'yān hui'xina'n chā'tin a'kchihuīna', chuntza' chī quimacamīlh quit. Dios nalacsaca chā'tin chī hui'xina'n.

Hui'xina'n nakexpa'tā'tit ixlīpō'ktu tū nacāhuaniyān.

²³ Tī jā nata'a'ka'ī' tū nahuan tzamā' chī'xcu', ū'tunu'n nacāmālakspūtūcan ē nacātamacxtucan ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't.

²⁴ 'Chuntza' tahananli ixlīpō'ktuca'n ixa'kchihuīna'nī'n Dios xamakāstza', Samuel ē nā chuntza' tī tamilh ā'listān. Xlaca'n tahananli na'a'kspula huā'mā'. ²⁵ Hui'xina'n ixcamana'ca'n ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Nā milaca'n talacāxtlahuan tū tlhualh quinDiosca'n ē quinapapana'ca'n. Tlahuaca talacāxtlahuan a'cxni' Dios huanilh Abraham:

Ixpālacata minatā'natna' nacāsicua'lanātlahuacan ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj.

²⁶ A'cxni' Dios macamilh ī'Ska'ta', cālakmacamin hui'xina'n pūla ixpālacata milīpō'ktuca'n namakxtekā'tit tū jā tze ē chuntza' nacātasicua'lanātlahuayān —huanli Pedro.

4

Pedro ē Juan na ixlacatīnca'n scujnī'n

¹ A'cxni' Pedro ē Juan ixtatā'chihuīna'mā'nalh tachi'xcuhuī't, talakmilh pālejni' ē icapitān tropas xalanī'n nac templo ē nā saduceos. ² Xlaca'n tatamakchuyīlh ixpālacata tū ixcāmāsu'yuni'can tachi'xcuhuī't ē chī ixtalīchihuīna'n Jesús lacastālancuana'nli, ē chuntza' nalīlacastālancuana'nca.

³ Cāchi'paca Pedro ē Juan ē cāmānūca nac pūlāchī'n. Kōtanūtza' ixuanī't, ē ū'tza' cālīmakxtekca a'ntza' hasta ixlīlakalī. ⁴ Ta'a'ka'ī'lh lhūhua' tī takexmātlī tachihuīn. Ixlīlhūhua'ca'n chī a'kquitzis mil chī'xcuhuī'n.

⁵ Ixlīlakalī tatakēstokli nac Jerusalén māpa'ksīni'nī'n ē xanapuxcu'nu' israelitas ē mākēlhtahua'kē'ni'nī'n limāpa'ksīn. ⁶ Milh Anás, tī xapuxcu' pālej, ē Caifás ē Juan ē Alejandro ē ixlīpō'ktuca'n ixtalakapasnī'n xapuxcu' pālej. ⁷ A'cxni' ixcāhui'līcanī'ttza' Pedro ē Juan na ixlacatīnca'n, cākelhasqui'nīca:

—¿Tīchu ixlīmāpa'ksīn tū lītlahua'tit huā'mā'? ¿Tīchu cāmācaminān lītlahua'tit huā'mā'?

⁸ Ixlīstacna' Pedro ixlītuma Espīritu Santo ē cāhuanilh:

—Chī'xcuhuī'n, māpa'ksīni'nī'n ē xanapuxcu'nu' israelitas: ⁹ Chuhua'j quīna'n quīlāmālacapū'nī'ta'uj ixpālacata a'ktin tū tze ictlahuani'uj huā'mā' chī'xcu' ta'jatatlani' ē ixpālacata chī lītatzeyīlh. ¹⁰ Caca'tzītī milīpō'ktuca'n hui'xina'n ē cataca'tzīlh ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't israelitas huā'mā' tū a'kspulalh. Huā'mā' chī'xcu' tī yālh na milacatīnca'n ū'tza' līmātzeyīlh ixlītlī'hui'qui Jesucristo xala' nac Nazaret. Ū'tza' Jesucristo tī hui'xina'n māxtokohua'ca'nīni'ntit ē Dios mālacastālancuanīlh. ¹¹ Huā'mā' Jesucristo ū'tza' tī lakmaka'ntit hui'xina'n hua'chī tapācna'nī'n talakmaka'n a'ktin chihuix. Chuhua'j huā'mā' Jesucristo hua'chī chihuix tū pūla hui'līca ixtzā'stūn. ¹² Jesucristo xmān ū'tza' makapūtāxtūnu'. Jā a'nampala ā'chā'tin chī'xcu' nac cā'quilhtamacuj tī tze quīncāmākapūtāxtūyān —huanli Pedro.

¹³ A'cxni' talaktzī'lh māpa'ksīni'nī'n chī Pedro ē Juan jā ixtajicua'n, xlaca'n talī'a'cnīlh ixpālacata ixtaca'tzī Pedro ē Juan xlaca'n catīhuālh chī'xcuhuī'n ē jā tū ixtaca'tzī. Ū'tza' talīca'tzīlh xlaca'n ixtatā'latlā'huan Jesús. ¹⁴ Talaktzī'lh chī'xcu' tī mātzeyīca ē ixyālh ixlacatīnca'n. Jāla tahananli jā tze tū tatlahualh Pedro ē Juan. ¹⁵ Cāmāxqui'ca limāpa'ksīn catataxtulh macstī'na'j Pedro ē Juan jā ixtatakēstoknī't tī ixtatlahua justīcia. Talīkelhachihuīna'nli xlaca'n ¹⁶ ē talāhuanilh:

—¿Tū nacātlahuani'yāuj tzamā' chī'xcuhuī'n? Ū'tunu'n tatlahuanī't a'ktin ka'tla' lī'a'cnīn. Huā'mā' taca'tzī ixlīpō'ktuca'n tī tahuī'lāna'lh nac Jerusalén. Jāla catī'a'kškāhui'uj. ¹⁷ Cacāmēkē'klhauj ē cacāhuanīuj jātza' catamāsu'yulh na

ixtacuhuini' Jesús. Chuntza' jätza' catitalhühua'nli tū ta'a'ka't' ixtachihuīnca'n —talāhuanilh.

¹⁸ Cāmāta'satīnī'nca Pedro ē Juan ē cāmāpa'ksīca jätza' catalīchihuīna'nli ē jätza' catamāsu'yulh nūn ā'maktin na ixtacuhuini' Jesús. ¹⁹ Pedro ē Juan takelhtīnī'lh ē tahuanli:

—Ē chā tze na ixlacatīn Dios na'iccākexmatni'yān hui'xina'n ē jā na'ickexmatni'yāuj Dios? Ćhī puhua'nā'tit? Caquilāhuaniuj. ²⁰ Quina'n jāla ictimakxtekui na'īcuanāuj tū iclaktzi'nī'ta'uj ē tū ickexmatni'ta'uj —tahuanli.

²¹ A'cxni' iccāmekē'klhacani't huampala, cāmākxtekca. Jāla ixtamaclani' chī nacālimakapātīnīncan ixpālacata ixtajicua'ni' tachi'xcuhuī't. Ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't ixtachihuīna'n chī ixlīka'tla' Dios chī litzeyanli lū'ntu'. ²² Ē huā'mā' chī'xcu' ixka'lhītza' līhua'ca'lh tu'pu'xam cā'ta.

Tā'timīn tasqui'ni'lh Dios cacāmaktāyahl jā titajicua'n

²³ A'cxni' Pedro ē Juan iccāmākxtekcani'ttza', talaka'lh ixtā'timīnca'n. Cāhuanica ixlipō'ktu tū ixtahuanī't xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas. ²⁴ A'cxni' takexmatli huā'mā', ixlipō'ktuca'n kēxtim ta'orarlīh ē tahuanilh Dios:

—Māpa'ksīni', hui'x Dios ē hui'x tla'hua' a'kapūn ē ti'ya't ē mar ē ixlipō'ktu tū a'nan. ²⁵ Ixli'tli'hui'qui Espīritu Santo hui'x māchihuī'ni' David tī ixtā'scujān. David huanli chuntza':

ĶTū ixpālacata tata'sa ē tasītzī' tzmā' tachi'xcuhuī't tī jā israelitas?

ĶTū ixpālacata talacapāstaca tachi'xcuhuī't tū jā ixtapalh?

²⁶ Napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'ti'ya'tna' tatā'lāquiclhaktzī'lh Dios.

Māpa'ksīni'nī'n tatakēstokli,

ē talītalakaspī'tni'ni'lh Māpa'ksīni' Dios ē nā Cristo tī Dios lacsacnī't.

²⁷ Ū'tza' ixlīcāna'. Nac huā'mā' cā'lacchicni' tatakēstokli Herodes ē Poncio Pilato ē israelitas ē tī jā israelitas. Talītalakaspī'tni'ni'lh Jesús miSka'ta' tī lacsacnī'ta' hui'x, quinDiosca'n. ²⁸ Xlaca'n tatakēstokli natatlahua xpām tū hui'x līhui'li' xapūla tū nala ē xpām tū milīmāpa'ksīn ē mintalacapāstacni'.

²⁹ Chuhua'j, Māpa'ksīni' Dios, cala'ktzi' chī quincātamekē'klhacu'tunān. Caquilāmaktāyauj quina'n tī iccātā'scujān. Chuntza' na'iclichihuīna'nāuj mintachihuīn ē jā na'icjicua'nāuj. ³⁰ Camāsu'yu' milī'tli'hui'qui ē cacāmātzeyi' ē calī'tla'hua' lī'a'cnīn ixli'tli'hui'qui Jesús miSka'ta' tī tze.

³¹ A'cxni' ixta'orarlīnī'ttza', tachiquilh jā ixtatakēstoknī't. Ixlipō'ktuca'n ixli'tacna'ca'n talītatzumalh Espīritu Santo. Talīchihuīna'nli ixtachihuīn Dios ē jā ixtajicua'n.

Kēxtim tahui'līh tū ixtaka'lhī

³² Ixli'lhūhua' tī ixta'a'ka'tī'nī't ixtaka'lhī a'ktin talacapāstacni' ē a'ktin tapuhuāt. Nūn chā'tin puhuanli jāla namāstā' tū ixka'lhī. Maktin ixtamākēxtimīnī't ixlipō'ktu tū ixtaka'lhī. ³³ Apóstoles ixtaka'lhī līhūhua' lī'tli'hui'qui. Ixtalīmāsu'yu' chī Māpa'ksīni' Jesús ixlacastālanuana'nī't. Ē Dios iccāscua'lanātlahua. ³⁴ Nūn chā'tin i'sputni' catūhuālh ixpālacata ixlipō'ktuca'n tī ixtaka'lhī ixti'ya'tca'n ē ixchīca'n, ixtastā' ē ixtalīmin ixtapalh tū ixtastā'. ³⁵ Ixtamaxquī' apóstoles. Tamāpitzīlh chā'tunu' chī ixtamaullacasqui'n.

³⁶ Ixui'lh chā'tin chī'xcu' ixtacuhuīni' José. Apóstoles tamāpācuhuīlh ixli'a'ktu' ixtacuhuīni' Bernabē (huā'mā' huanicu'tun māko'xamixīni'). Ū'tza' levita ixuanī't xala' nac Chipre. ³⁷ Xla' ixka'lhī ixti'ya't. Stā'lh ē cālīmīni'lh ixtapalh ē cāmāxquī'lh apóstoles.

5

Tamätzē'kli macsti'na'j tumīn Ananías ē Safira

¹ Nā ixuī'lh chā'tin chi'xcu' ixtacuhuīni' Ananías. Ixka'lhī xpuscāt tī ixuanican Safira. Xlaca'n tastā'lh pītzuna'j ixti'ya'tca'n. ² Ananías māquī'lh macsti'na'j ixtapalh. Nā xpuscāt nā ixtā'lica'tzī. Ananías limilh tū quītāxtūlh ē cāmaxquī'lh apóstoles. ³ Pedro huanilh:

—Ananías, ζtū xipālacata litanūlh skāhuī'ni' na milistacna' ē lakpalilh mintalacapāstacni' lī'a'kskāhuī'cu'tuna' Espīritu Santo ē namāquī'ya' macsti'na'j tumīn ixtapalh ti'ya't? ⁴ Mila' ixuanī't ti'ya't a'cxni' jāna'j ī'stā'ya'. Mila' ixuanī't ixtapalh a'cxni' stā't ti'ya't. ζTū xipālacata lilacapāstacti natlahua'ya' huā'mā'? Hui'x a'ksa'nī'ni' jā xmān na ixlacatinca'n chi'xcuhuī'n. Hui'x nā a'ksa'nī'ni'nī'ta' na ixlacatin Dios.

⁵ A'cxni' Ananías kexmatli huā'mā' tachihuīn, a'kā'lh xanīn. Tajicua'nli ixlīpō'ktuca'n tī takexmatli tū a'kspulalh. ⁶ Ka'hua'chan tamā'kaquī'lh Ananías ē tapāsui'tli ē tamāxtulh ē tamā'cnūlh.

⁷ Chī ixlī'a'ktu'tun hora xpuscāt Ananías tanūlh. Xla' jā ixca'tzī tū ixa'kspulanī't. ⁸ Pedro kelhasquī'nīlh:

—Caquihua'ni', ζchī līstā'tit ti'ya't?

Puscāt huanilh chuntza' chī ixuaninī't ixkōlu'.

⁹ Pedro huanilh:

—ζTū xipālacata lālica'tziyā'tit a'kskāhuī'cu'tunā'tit ixEspīritu Dios? Cakexpa'ti chī tatantūsa'nacnān kēpūn tī tamā'cnūlh minkōlu'. Nā hui'x natamāxtuyān.

¹⁰ Lacapala puscāt a'kā'lh xanīn na ixlacatin Pedro. Ka'hua'chan tatanūchi ē talaktzī'lh mā'lh xanīn. Tamāxtulh ē tamā'cnūlh xipāxtūn ixkōlu'. ¹¹ Ixtajicua'n ixlīpō'ktuca'n tā'timīn tī takexmatli huā'mā'.

Tlahuaca lhūhua' lī'a'cnīn

¹² Apóstoles tatlhualh lhūhua' lī'a'cnīn ixlacpu'na'itātca'n tachi'xcuhuī't. Ixtatakēstoknī't ixlīpō'ktuca'n na ixtanquilhūn Salomón. ¹³ Nūn chā'tin chī ixlīlhūhua'ca'n jā tā'takēxtimīcu'tunli ū'tunu'n xipālacata ixtajicua'n. Tachi'xcuhuī't ixtalaktzī'n apóstoles chī tzeza chī'xcuhuī'n. ¹⁴ Tī ixta'a'ka'ī'ni' Māpa'ksini' ā'chulā' ixtalhūhua'n, chī'xcuhuī'n ē puscan. ¹⁵ Ixcālimincan ta'jatatlani'n nac cā'tejen jā ixtētaxtu Pedro. Ixcāhui'līcan nac talajni' ē na xipūtama'ca'n, palh tzē cahuālh masqui xmān ixmāstilē'k Pedro ixcālimātzeyilh. ¹⁶ Nā ixtamimā'nalh nac Jerusalén lhūhua' tachi'xcuhuī't xalani'n cā'lacchicni' na ixlacatzuna'j Jerusalén. Ixtalīmin ta'jatatlani'n ē tī ixtaka'lhī jā tzeza ū'ni'. Ixlīpō'ktuca'n cāmāzēyica'.

Cāputzastālani'ca Pedro ē Juan

¹⁷ Tā'kaquī'lh xapuxcu' pālej ē ixchi'xcuhuī'n tī ixta'a'ka'ī'ni' ixtamāsu'yunca'n saduceos. Tasitzī'lh xlaca'n. ¹⁸ Cāchi'paca apóstoles ē cāmānūca nac pūlāchī'n. ¹⁹ Dios macamilh chā'tin ángel. Ē cāmālaquī'ni'lh pūlāchī'n tzi'sa ē cāmāxtulh ē cāhuanilh:

²⁰ —Capintit ē catāya'tit xaka'tla' nac templo ē cacātā'chihuīna'ntit tachi'xcuhuī't ixlīpō'ktu chī tzē natalīka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.

²¹ A'cxni' ixtakexmatni't huā'mā', tatanūlh xaka'tla' nac templo a'cxni' l'xkakamā'lhtza' ē tamāsu'yulh.

Xapuxcu' pālej ē nā ixchi'xcuhuī'n tatakēstokli. Cāmākēstokca ū'tunu'n tī ixtatlahua justicia ē ixlīpō'ktu xanapuxcu'nu' xalani'n nac Israel. Cāmācā'nca policías natamāxtu tachi'ni'n nac pūlāchī'n ē natalīmin. ²² A'cxni' policías

tachā'lh, jā cāmaclaca nac pūlāchī'n. Taquītaspi'tli ē tamāca'tzīnīnī'lh.
²³ Tahualh:

—Icchā'uj nac pūlāchī'n ē iclaktzī'uj ē tzej ixlacchahua. Maktaka'lhna'nī'n ixtayāna'lh ixtanquihltīn nac pūlāchī'n. A'cxni' icmālaquī'uj, jā tī chā'tin icmaclauj na ixpūchakān pūlāchī'n.

²⁴ A'cxni' takexmātlī huā'mā, xacapitān xaka'tla' templo ē xanapuxcu'nu' pālejni' lhūhua' talacapāstacni'lh tūchu nala. ²⁵ Palaj tunca milh chā'tin ē cāhuanilh:

—Chi'xcuhui'n tī cāmānū'tit nac pūlāchī'n tayāna'ncha' xaka'tla' nac templo ē tamāsu'yuni'mā'nalh tachi'xcuhui't.

²⁶ Palaj tunca ta'alh capitān ē policías ē cāquītēpalaca Pedro ē Juan. Cālīmīnca līlacatzucu ixpālacata ixtajicua'ni' tachi'xcuhui't palh ixcācucta'laca.

²⁷ A'cxni' ixcālīmīncanī'ttza', cāhui'līca ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n. Xapuxcu' pālej cākelhasqui'nīlh:

²⁸ —Ķē jā iccāmāpa'ksīn hui'xina'n jātza' camāsu'yu'tit na ixtacuhui'nī' Jesús? Hui'xina'n cāmāscā'tikō'tittza' xalanī'n nac Jerusalén tzamā' mīntamāsu'yunca'n. Hui'xina'n hua'nā'tit quina'n iclē'nāuj cuenta ixpālacata maknīca Jesús.

²⁹ Takelhtīnī'lh Pedro ē ā'makapitzīn apóstoles ē tahuanih:

—Ķē chā tze palh na'iccākekmatni'yāuj chi'xcuhui'n ē jā Dios? ³⁰ IxDiosca'n quīnatāta'na'ca'n mālacastālancuanīlh Jesús tī hui'xina'n māmknīnī'nīntit a'cxni' xtokohua'ca'ca nac cruz. ³¹ Dios līmāhua'ca'lh Jesús ē hui'līlh na ixpekxtūcāna'j ē līhui'līlh xapuxcu' ē makapūtaxtūnu'.

Ū'tza' tlahauih ixpālacata xalanī'n nac Israel natalakpālī ixtalacapāstacni'ca'n ē nacāmāta'nkēna'ni'can ixcuentaca'n. ³² Quina'n iclīmāsu'yuyāuj huā'mā'. Ē chuntza' līmāsu'yu Espīritu Santo tī Dios cāmāxquī'nī't tī takexmātlī'.

³³ A'cxni' takexmātlī huā'mā', tasītzī'lh ē ixcāmāknīcu'tuncan. ³⁴ Chā'tin scujnī', tī fariseo ixuanī't, ixuanīcan Gamaliel. Xla' ū'tza' chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmapa'ksīn ē ixlakachi'xcuhui'can. Xla' tāyalh ē huanlī cacāmāxtuca Pedro ē Juan tzāla'j. ³⁵ Gamaliel cāhuanilh ā'makapitzīn scujnī'n:

—Chi'xcuhui'n xalanī'n nac Israel, calacapāstacna'ntit tū nacātlahuanī'yā'tit tzamā' chi'xcuhui'n. ³⁶ Ca'tzīyā'tit makāstza' ixuī'lh chā'tin chī'xcu' ixtacuhui'nī' Teudas, tī ka'tla' ixmakca'tzī. Makapitzīn chī'xcuhui'n, hua'chi a'ktā'ti' ciento, ixtastālani'. Xla' maknīca. Tata'a'kahuanīkō'lh tī ixtastālani'nī't. Chuntza' līspūti tū ixmātzucunī't Teudas. ³⁷ Ā'līstān ixuī'lapālī Judas xala' nac Galilea a'cxni' lālaktzo'kca. Xla' cāmā'kaquī'lh makapitzīn tī ixtastālani'. Nā Judas sputlī. Tata'a'kahuanīkō'lh tī ixtastālani'nī't.

³⁸ Chuhua'j iccāhuanīyān hui'xina'n, jā tū cacātlahuanī'tit tzamā' chī'xcuhui'n ē cacāmāxtektit. Palh huā'mā' talacapāstacni' ē huā'mā' tamāsu'yun xmān ixlaca'n chī'xcuhui'n, ixlīmān nalakspūta. ³⁹ Palh ixla' Dios, jā maktin catīmāpānū'tit. Jā catā'lākelhtaxtoktīt Dios.

⁴⁰ Ta'a'ka'tī'lh ixtachihuīn Gamaliel. Cāmāta'satīnīnī'nca apóstoles ē cāsno'kca. Cāhuanīca jātza' catachihuīna'lh na ixtacuhui'nī' Jesús. Cāmāxtektca. ⁴¹ Pedro ē Juan tataxtulh ixlacatīnca'n scujnī'n. Tapāxuhualh ixpālacata cālaktzī'nca xlaca'n tze natapātī tū līmāxana' ixpālacata Jesucristo. ⁴² Lakalī lakalī xaka'tla' nac templo ē na ixchicca'n, jā ixtāmāxtektca tamāsu'yu ē talīchihuīna'n Jesucristo.

6

¹ Huā'mā' quilhtamacuj ixtatachā'lhūhuī'tēlha tī ixta'a'ka'ī'. Chi'xcuhui'n griegos talāhuanilh hebreos jā tze chī ixcāmāpitzini'can lihua' lakali lakali tī ixcānimaka'ncanī'ttza' ē jā lacxtim ixcāmāxquī'can. ² Kelhacājutu' apóstoles tamāk'ēstokli ixlīpō'ktuca'n tī ixta'a'ka'ī' ē cāhuanica:

—Jā minī'ni' na'icmāxtekāuj na'icmāsu'yuyāuj ixtachihuīn Dios ē na'icmāstā'yāuj lihua'. ³ Chuhua'j, tā'timīn, cacālacactit kelhatojon chi'xcuhui'n chī hui'xina'n tī cālakapasā'tit tactze ē tī talītzuma Espīritu Santo ē tī tzej talacapāstacna'n. Nacāmācamaxquī'yāuj huā'mā' tascujūt. ⁴ Quina'n ū'tza'tza' quintascujūtca'n: na'icorarlīyāuj ē na'icmāsu'yuyāuj ixtachihuīn Dios —cāhuanica.

⁵ Huā'mā' cāmānī'ni'lh ixlīpō'ktuca'n. Lacsacca Esteban, chā'tin chi'xcu' tī ixlītzuma Espīritu Santo ē tī tzej ixa'ka'ī'ni' Dios. Cālacacca Felipe ē Prócoro ē Nicanor ē Timón ē Parmenas ē Nicolás xala' nac Antioquía tī ixcātā'a'ka'ī' israelitas. ⁶ Cālīmīnca ixlacatīnca'n apóstoles ē cā'orarlīca ē cā'a'cpūhui'līca ixmācanca'n.

⁷ A'kahuanli ixtachihuīn Dios. Tī ixta'a'ka'ī' ixtatachā'lhūhuī'tēlha nac Jerusalén. Lhūhua' pālejni' ta'a'ka'ī'lh ē takexmatni'lh ixtachihuīn Dios.

Chi'paca Esteban

⁸ Esteban ixa'ka'ī' ē ixka'lhī ixlītli'hui'qui Dios. Ixtlahua lī'a'cnīn ixlacpu'na'itātca'n tachi'xcuhui't. ⁹ Tatā'kaquī'lh makapitzīn xalanī'n na ixtēmplocā'n israelitas tī ixcāmāpācuhūican Libertos, ē nā xalanī'n nac Cirene ē Alejandría ē Cilicia ē Asia. Ē tatā'lālīhuanilh Esteban. ¹⁰ Xlaca'n jāla ixtatā'lāskāhuī' ixpālacata ixtalacapāstacni' Esteban ē ixpālacata Espīritu Santo tī ixmāchihuīnī. ¹¹ Xlaca'n taxokolh ā'makapitzīn nata'a'ksa'nīni'n ixtakexmatni't chī Esteban a'ksa'nli Moisés ē Dios. ¹² Cāchihuīna'makasītzī'ca tachi'xcuhui't ē xanapuxcu'nu' israelitas ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Xamaktin laktalacatzuna'jīca Esteban ē chi'paca ē līmīnca ixlacatīnca'n scujnī'n. ¹³ Cāhui'līca tī natahuan tū jā ixlīcāna' ē tahananli:

—Huā'mā chi'xcu' jā makxteka a'ksa'n līmāpa'ksīn ē tzamā' xaka'tla' templo tū xaticua'lanālan. ¹⁴ Ickexmatui a'cxni' huanli Jesús xala' nac Nazaret namālakspūtū xaka'tla' templo ē natalakpālī tahuilat tū māsu'yulh Moisés.

¹⁵ Ixlīpō'ktuca'n tī ixtahuī'lāna'ncha' jā ixtlahuacan justicia, talakalaktzī'lh Esteban. Ixlacan ixtasu'yu hua'chī āngel.

7

Tamaktāyalh Esteban ē maknīca

¹ Xapuxcu' pālej kelhasqui'nīlh Esteban:

—¿Ē ixlīcāna' huā'mā'?

² Esteban huanli:

—Chi'xcuhui'n, israelitas hua'chī chī quit, cakexpa'ttit. Dios, tī ka'tla', tasu'yuni'lh quimpapca'n Abraham a'cxni' xla' ixuī'lhuc nac cā'lacchicni' nac Mesopotamia. Jāna'j ixa'n tahuī'la nac Harán. ³ Dios huanilh:

Cataxtu na mīncā'lacchicni' ē cacāmāxtekti mintalakapasni' ē capit nac cā'lacchicni' tū na'icmāsu'yuni'yān.

⁴ Abraham taxtulh na ixcā'lacchicni'ca'n caldeos ē a'lh tahuī'la nac Harán. A'cxni' ixnīnī'ttza' ixtāta' Abraham, Dios līmīlh Abraham nac cā'lacchicni' jā hui'xina'n hui'lā'na'ntit chuhua'j. ⁵ Dios jā maxquī'lh tī'ya't huā'tzā', nūn pītzuna'j jā nayāhua ixtujan. Xmān huanilh ixtēcu' tī'ya't nahuan xla' ē ixnatā'natna', masqui jāna'j ixka'lhī ixka'hua'cha. ⁶ Dios tā'chihuīna'nli chuntza': Mīnatā'natna' natatahuī'la chī xamini' nac ā'lacatin cā'lacchicni'.

A'ntza' nacāmāscujūcan ē nacāmakapātīnīncan a'ktā'ti' ciento cā'ta.

⁷ Quit na'iccāmakapātīnīn tachi'xcuhui't tī nacāmāscujū minatā'natna'.

Ā'līstān natataxtu minatā'natna' ē naquintamakapāxui huā'tzā'.

⁸ Dios hui'līl a'ktin talacāxtlahuan tū xpālacata ixcāchu'cucan chi'xcuhui'n israelitas xpālacata nacālīlakapascan. Tahui'lh chā'tin ixka'hua'cha Abraham, ixtacuhui'nī Isaac. Ixli'a'ktzayan quilhtamacuj Abraham chu'culh ixka'hua'cha. Ā'līstān tahui'lh chā'tin ixka'hua'cha Isaac, ixtacuhui'nī Jacob. Ā'līstān Jacob ka'lhīl kelhacāujtu' ixcamana' tī quinapapana'ca'n.

⁹ 'Quinapapana'ca'n ixtaquīchlaktzī'n ixtā'tinca'n José. Xlaca'n tastā'lh José. Lē'nca nac Egipto. Dios ixmaktaka'lya. ¹⁰ Dios makapūtaxtūlh ixlīpō'ktu tū pātīl. Dios maxquī'lh José talacapāstacni' na ixlacatīn Faraón tī puxcu' xala' nac Egipto. Faraón ixlakachi'xcuhui' José. Līhui'līl chī gobernador nac Egipto. Hui'līl namāpa'ksikō' pō'ktu ixchic Faraón.

¹¹ 'Milh a'ktin tatzī'nccat ixlīpō'ktu tzamā' ti'ya't Egipto ē nac Canaán. Tapātīnī'lh. Quinapapana'ca'n jā ixtamacla tū natahua'. ¹² A'cxni' kexmatli Jacob ixa'nān trigo nac Egipto, pūla cāmācā'lh a'ntza' ixka'hua'chan tī quinapapana'ca'n. ¹³ A'cxni' ta'a'mpālīh ixlīmaktu', José cāhuanīlīh ixnapuxcu'nu': "Quit mistancuca'n." Faraón māca'tzīnīca ixtā'timīn José ixtahuani't. ¹⁴ José māta'satīnīnī'lh Jacob tī ixtā'ta' ē ixlīpō'ktuca'n ixtā'timīn ē ixcamana'ca'n, i'tāt ciento ā'pu'xamaquitzis tachi'xcuhui't. ¹⁵ Jacob a'lh tahui'la nac Egipto. A'ntza' nīlīh xla' ē nā tanikō'lh ixka'hua'chan tī quinapapana'ca'n. ¹⁶ Ā'maktin cālē'mpalaca nac Siquem ē a'ntza' cāmā'cnūca nac lhu'cu' tū cākmaktamāhualh Abraham ixcamana' Hamor xalanī'n nac Siquem. Lītamāhualh tumīn.

¹⁷ 'Ixtalacatzuna'jītēlha quilhtamacuj a'cxni' ixmākentaxtūlh Dios tū ixuanīnī't Abraham. Tachi'xcuhui't israelitas lhūhua'ntēlhalh nac Egipto. ¹⁸ Hui'līpalaca chā'tin puxcu' nac Egipto tī jā lakapasli José. ¹⁹ Xla' cā'a'kskāhui'lh quinapapana'ca'n ē chuntza' cāfītlajalh. Xla' cāmākapātīnīnī quinapapana'ca'n ē cāmāmaka'nīlīh xanatā'ta'na' ixlacstīnca'n natanī. ²⁰ Milh a'ktin quilhtamacuj lacatuncuhui'lh Moisés ē tzēhuani't ixuanī't na ixlacatīn Dios. Ixmaktaka'lh mā'ca a'ktu'tun mālhcuuyu' na ixchic ixtā'ta'. ²¹ A'cxni' quīhui'līca Moisés nac xcān, ixtzu'majāt Faraón sacli ē makastacli hua'chi ixlīcāna' ixka'hua'cha. ²² Moisés māscā'tīca ixlīpō'ktu talacapāstacni' xala' nac Egipto. Tzej ixchihuīna'n ē pō'ktu tzē ixtlahua.

²³ 'A'cxni' ixka'lhī'tza' tu'pu'xam cā'ta, puhuanlī'tza' palh nacālaka'n ixtalakapasni' tī israelitas. ²⁴ Laktzī'lh chī chā'tin egipcio ixmakapātīnīmā'lh chā'tin israelita. Moisés līmaktāyālīh ē maknīlīh tzamā' egipcio. Chuntza' tapānūnī'lh tū ixmakca'tzī. ²⁵ Moisés ixpuhuan israelitas ixtakexmata chī Dios ixlacsacni't nacāmaktāya nata'a'kapūtaxtu. Ē xlaca'n jā ixtakexmata. ²⁶ Ixlīlakalī huampala cālāckhilh Moisés chā'tu' israelitas ixtalātucsmā'nālīh ē ixlāmaktekecu'tun ē cāhuanīlīh: "Chī'xcuhui'n, hui'xina'n lītalakapasni'n. ¿Tū xpālacata lālītucspā'na'ntit?" ²⁷ Tī ixlacatāquī'mā'lh ixtā'chic palaj tunca tancsli Moisés ē huanīlīh: "¿Tīchu hui'līnī'ta'n hua'chi quimpuxcu'ca'n ē quījuezca'n? ²⁸ ¿Ē naquimāknīcu'tuna' quit chī ma'kni' huā' kōtan egipcio?" ²⁹ A'cxni' kexmatli huā'mā', Moisés tzā'lalīh. Chā'lh cā'lacchicni' nac Madián ē a'ntza' tachokolh chī xaminī'. A'ntza' tatahui'lh chā'tu' ixcamana'.

³⁰ 'A'cxni' ixtētaxtunī'tza' tu'pu'xam cā'ta, chā'tin āngel tasu'yunī'lh nac cā'tzaya'nca ti'ya't ixlacatzuna'j nac sipej ixtacuhui'nī Sinaí. A'ntza' tasu'yulh nac a'katin putzuna'j quī'hui' tū i'lhcumā'lh. ³¹ A'cxni' laktzī'lh Moisés jā ixca'tzī tū i'lhcumā'lh. Ē talacatzuna'jīlīh nalaktzī'n. Ixtachihuīn Dios huanīlīh:

³² Quit ixDiosca'n minatāta'na' ē ixDiosca'n Abraham ē Isaac ē Jacob.

Moisés xpipilh ē jicua'nli ē jā ixlaktzi'ncu'tun. ³³ Māpa'ksīni' huanilh: Catatūxtu mincaclhi' ixpālacata jā yā't, ixlacatin Dios.

³⁴ Quit ixlicāna' iclaktzi'nī't chī cāmakapātīnīmā'ca quintachi'xcuhui't tī tahui'lāna'lh nac Egipto.

Ickexmatnī't chī tata'samā'nalh xlaca'n, ē icyujnī'ta'nchi na'iccāmakapūtaxtū. Chuhua'j cata't.

Na'icmacā'nān nac Egipto.

³⁵ 'Huā'mā' ū'tza' Moisés tī talakmaka'lh a'cxni' tahuani: “¿Tīchu hui'līnī'ta'n hua'chi quimpuxcu'ca'n ē quijuezca'n?” Dios macamilh huā'mā' Moisés chī xapuxcu' ē makapūtaxtūnu'. Ixmaktāya ángel tī tasu'yuni'lh nac a'katin putzuna'j qui'hui'. ³⁶ Moisés cāmāxtulh quinapapana'ca'n. Xla' tlhualh laka'tla' li'a'cnīn nac Egipto ē nac Xatzu'tzo'ko Mar ē nac cā'tzaya'nca ti'ya't tu'pu'xam cā'ta. ³⁷ Huā'mā' ū'tza' Moisés tī cāhuanilh israelitas: Māpa'ksīni' quinDiosca'n nalacsaca chā'tin mintalakapasni'ca'n chuntza' chī quilacsacil quit.

Ū'tza' ixa'kchihuīna' Dios nahuan.

Nakexpa'tā'tit hui'xina'n.

³⁸ Huā'mā' Moisés ū'tza' ixui'lh a'cxni' ixtatakēstoknī't nac cā'tzaya'nca ti'ya't.

Ángel tā'chihuīna'nli nac sipej Sinaí. Moisés cāhuanilh quinapapana'ca'n tū huanli ángel. Moisés maktīnī'lh tachihuīn tū jā maktin catisputli ē ū'tza' quincāmāxqui'n.

³⁹ 'Huā'mā' quinapapana'ca'n jā takexmatni'cu'tunli Moisés ē talakmaka'lh. Ixtataspi'tcu'tun nac Egipto. ⁴⁰ Tahuanih Aarón:

Caquilātlahuani'uj ídolos tū naquincāpūlani'yān.

Jā icca'tziyāuj tū a'kspulalh Moisés tī quincāmāxtun nac ti'ya't Egipto.

⁴¹ Xlaca'n tatlhualh a'ktin ídolo tū ixtasu'yu hua'chi xaska'ta' huācax ē maknīca animalh ē maxqui'ca talakalhu'mān ídolo. Talipāxuhualh tū ixtalītlahuani't ixmacanā'n. ⁴² Dios cātamakatīnī'lh xlaca'n ē cāmāxtekli natalaktaquilhpūta sta'cu. Nā chuntza' tatzo'kni' nac libro tū tatzo'kli ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Huanli:

¿E quilāmālacnūni'uj talakalhu'mān ē animalh tū xatamaknīn tu'pu'xam cā'ta nac cā'tzaya'nca ti'ya't?

⁴³ Hui'xina'n lita'ntit ixa'ccchic ídolo Moloc jā ixlaktaquilhpūtacan, ē ídolo Rēfán tū ixtasu'yu hua'chi sta'cu.

Hui'xina'n tlhualh tū ídolos nacālaktaquilhpūtayā'tit.

Chuhua'j quit na'iccālē'nān ā'chulā' ixlakamakāt Babilonia.

⁴⁴ Esteban chihuīna'mpālh:

—Nac cā'tzaya'nca ti'ya't, quinapapana'ca'n ixtaka'lhī xaka'tla' a'ccchic tū ixmāsu'yu Dios ixcāmāmaxtoklē'mā'lh. A'ccchic ū'tza' ixtlahuacani't chuntza' chī Dios ixmāsu'yuni'nī't Moisés. ⁴⁵ Quinapapana'ca'n tamaktīnī'lh ixa'ccchic. Talimilh a'cxni' tatā'tanūchi Josué na ixti'ya'tca'n ā'makapitīn chī'xcuhui'n tī Dios cāmāxtulh ixlacatinca'n quinapapana'ca'n. A'ntza' tamāxtekli a'ccchic hasta a'cxni' ixquilhtamacuj David. ⁴⁶ Dios lipāxuhualh David chun ixtlahuani'cu'tun a'ktin ixchic Dios tī nā ixDios Jacob. ⁴⁷ Tī tlhualh ixchic Dios, ū'tza' Salomón. ⁴⁸ Dios xaka'tla' jā tahui'la nac a'ktin chic tū tatlhuanī't chī'xcuhui'n. Nā chuntza' huanli ixa'kchihuīna' Dios:

⁴⁹ Quit, Dios, icmāpa'ksī nac a'kapūn ē nac cā'quilhtamacuj.

¿Tuyā chic naquilātlahuani'yāuj? huanli Māpa'ksīni'.

¿Jāchu na'icjaxa quit?

50 ¿Ē jā quit iclītlahualh quimacan ixlīpō'ktu tū a'nan?

51 Esteban cāhuanipālh:

—Hui'xina'n lacxumpin. Jā ka'lhī'yā'tit milistacna'ca'n nalilacapāstacna'nā'tit. Jā kexpa'tcu'tunā'tit. Tihua'na' tā'lāhuaniyā'tit Espiritu Santo. Chuntza' chī ixtala minapapana'ca'n nā chuntza' la'yā'tit hui'xina'n.

52 Minapapana'ca'n tamakapātinīnīl ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Tamaknīlh tī tahuanli xapūla namin tī xatze. Ū'tza' milh ē hui'xina'n macamāstā'tit ē maknī'tit. 53 Hui'xina'n maktīni'ntit līmāpa'ksīn tū tamacamāstā'lh ángeles ē jā kexpa'tni'tit —cāhuanilh Esteban.

Maknīca Esteban

54 A'cxni' takexmatli huā'mā', tasītzī'lh ē talāxcakō'lh ixtatzanca'n ixpālacata chī tasītzī'lh. 55 Ixlistacna' Esteban ixlitzuma Espiritu Santo. Xla' ixtalacayāhuamā'lh nac a'kapūn. Laktzī'lh taxkakēt jā hui'lh Dios. Laktzī'lh Jesús iyā'lh na ixpekxtūcāna'j Dios 56 ē huanli:

—Calaktzī'ntit. Quit iclaktzī'n a'kapūn laquī'yā'lh, ē Chī'xcu' xala' Tālmā'n na ixpekxtūcāna'j Dios.

57 Ē tī ixtakexmatmā'nalh tata'sal'h palha' ē cā'a'kachi'paca. Ixlīpō'ktuca'n palaj tunca talakminkō'lh. 58 Māxtuca Esteban nac cā'lacchicni' ē cucta'laca. Testigos tahui'līh ixlū'xu'ca'n na ixlacatīn chā'tin ka'hua'cha tī ixuanican Saulo. 59 A'cxni' cucta'laca Esteban huanilh Dios:

—Māpa'ksīni' Jesús, icmacamaxquī'yān quīlistacna'.

60 Tatzokostal'h ē huanli palha':

—Māpa'ksīni', cacāmātza'nkēna'ni' tū quintatlahuani'mā'nalh. A'cxni' huanli huā'mā' Esteban nīlh.

8

Saulo ixcāputzatokoke tī ixta'a'ka'ī'

1 Saulo ixcātā'līca'tzī chī līmaknīca Esteban.

Tzamā' quīlhtamacuj tzucuca cāputzatokokecan tī ixta'a'ka'ī' nac Jerusalén. Ixlīpō'ktuca'n ta'a'kahuankō'lh hasta nac ti'ya't Judea ē Samaria. Tatachokolh xmān apóstoles. 2 Makapitzīn chī'xcu'huī'n, tī ixtalakachi'xcu'huī' Dios, talē'lh Esteban ē tamā'cnūlh ē talakcalhuanli. 3 Saulo ixcāmālakspūtūcu'tunkō' tī ixta'a'ka'ī'. Tzuculh tanū a'katunu' nac chic ē ixcāsakalē'n chī'xcu'huī'n ē puscan ē ixcāmānū nac pūlāchī'n.

Māsu'yuca xatze tachihuīn nac Samaria

4 Tī ta'a'kahuankō'lh ixta'a'n calhāxcu'huā'lh ē ixtalīchihuīna'n xatze tachihuīn. 5 Felipe a'lh tancā'n nac cā'lacchicni' nac Samaria. Ixcāmāsu'yuni' ixpālacata Cristo. 6 Lhūhua' tachi'xcu'huī't ixtakexmata kēxim tū ixcāhuani Felipe. Takexmatli ē talaktzī'lh lī'a'cnīn tū ixtlahua. 7 Tū jā tzeya ū'nī' ixtata'sa palha' ē ixcātāxtuni' tī ixtaka'lhī. Lhūhua' ixtalū'ntū'nun ē tī i'xcāhuī'huananī't ixcāmāzēyimā'ca. 8 Lhūhua' ixa'nān tapāxuhuān tzamā' nac cā'lacchicni'.

9 Ixu'lh chā'tin chī'xcu' ixtacu'huīni' Simón. Xla' xapūla ixuanī't xantilh nac tzamā' cā'lacchicni'. Ixcā'a'kskāhuī'mā'lh xalanī'n nac Samaria. Huanli ū'tza' xaka'tla'. 10 Tzej ixtakexmatni' Simón ixlīpō'ktuca'n tī xalacstīn ē tī xalaka'tla'tza'. Ixtahuan:

—Huā'mā chī'xcu' ka'lhī ixlītlī'huī'qui Dios.

11 Tzej ixtakexmatni' Simón ixpālacata makāstza' ixcālī'a'kskāhuī'nī't ixlīxantilh. 12 Felipe cālītā'chihuīna'lh xatze tachihuīn chī Dios māpa'ksīni'n ē ixpālacata Jesucristo. Xlaca'n ta'a'ka'ī'lh ē ta'a'kpaxli chī'xcu'huī'n ē puscan.

13 Nā Simón nā a'ka't'lh ē a'kpaxli ē stālani'lh Felipe. A'cxni' Simón laktzī'lh lhūhua' I'a'cnīn tū tlhualh Felipe, lhūhua' ixlacapāstaca.

14 A'cxni' taca'tzīlh xalanī'n nac Samaria ixtamaktīni'nī'ttza' ixtachihuīn Dios, apóstoles nac Jerusalén tamacā'lh Pedro ē Juan nac Samaria. 15 Xlaca'n tamill ē ta'orarllh ixpālacata natamaktīni'n Espiritu Santo xalanī'n nac Samaria. 16 Jāna'j ixcālakyujachi Espiritu Santo. Xmān ixtali'a'kpaxnī't na ixtacuhuīni' Jesús. 17 Cā'a'cpūhui'līca ixmacanca'n ē tamaktīni'lh Espiritu Santo.

18 Simón laktzī'lh chī Ēspiritu Santo maktīni'nca a'cxni' apóstoles ta'a'cpūhui'līh ixmacanca'n ē cāmālacnūni'lh tumīn. 19 Huanli Simón:

—Nā quit caquilāmaxquī'uj huā'mā' litli'huī'qui ē chuntza' chī catīhuālh na'ica'cpūhui'lī quimacan nā namaktīni'n Espiritu Santo.

20 Pedro huanilh:

—Calakspu'tli mintumīn ē nā hui'x casputti ixpālacata puhuanti nalitamāhua'ya' tumīn tū Dios māstā'. 21 Hui'x jāla catimaktīni' tzamā' talakalhu'mān ixpālacata jā tze milīstacna' na ixlacatīn Dios. 22 Camakxtekti tzamā' tū jā tze talacapāstacni' ē casqui'ni' Dios namātza'nkēna'ni'yān tzamā' talacapāstacni' tū ka'lhī'ya' na milīstacna'. 23 Iclaktzī'nān hui'x jā tze ya chī'xcu'. Hui'x jāla makxteka tū jā tze.

24 Kelhtīni'lh Simón ē huanli:

—Casqui'ni'tit Māpa'ksīni' Dios jā quinti'a'kspula tū hui'xina'n quīlāhuaniuj.

25 A'cxni' xlaca'n ixtalīmāsu'yuni'ttza' ē ixtalīchihuīna'nī'ttza' ixtachihuīn Dios, tataspi'tpālh nac Jerusalén. Talīchihuīna'nli xatze tachihuīn ixta' Jesucristo na ixcā'lacchicni'ca'n samaritanos.

Felipe ē chā'tin chī'xcu' xala' nac Etiopía

26 Tā'chihuīna'nli Felipe chā'tin ángel tī Dios macamilh ē huanilh:

—Catā'kaqui' ē capit nac sur. Nalacpina' xatej Jerusalén tū a'mā'lh nac Gaza. A'ntza' cā'tzaya'nca tī'ya't.

27 Felipe tā'kaqui'lh ē a'lh. Tā'lapāxtokli chā'tin chī'xcu' eunuco xala' nac Etiopía. Xla' chā'tin scujni' ixuanī't nac Etiopía jā ixmāpa'ksīni'n reina ixtacuhuīni' Candace. Huā'mā' chī'xcu', xla' ū'tza' xamaktaka'lhna' ixtumīn reina. Quīlachi nac Jerusalén namakapāxuīchi Dios. 28 Ixtaspi'tmā'lhntza' ē ixpūmimā'lh a'ktin carreta. Ixlīkelhtahua'ka'tēlha tū tzo'kli Isaiás, tī ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't. 29 Espiritu Santo huanilh Felipe:

—Catalacatzuna'ji' nac tej jā lē'mā'ca carreta ē catā'pi.

30 Felipe tu'jnulh ē laktalacatzuna'jīlh ē kexmatli tū ixlīkelhtahua'ka'tēlha tū ixtzo'knī't Isaiás. Felipe kelhasqui'nīlh:

—¿Ē chā kexpatni'ya' tū līkelhtahua'ka'tēlha'ya'?

31 Kelhtīlh:

—¿Ē chī na'iclikexmatni' palh jā tī tī quimāsu'yuni'?

Huanica Felipe:

—Catahua'ca' ē caquimpāxtūtahui'la'.

32 Xla' ixlīkelhtahua'ka'huī'lh ixtachihuīn Dios jā huan chuntza':

Hua'chi chī lē'nca lakatin oveja tū namaknīcan, chuntza' lē'nca; ē chī lakatin oveja xakō'ko' na ixlacatīn tī macsī'ta, chuntza' tzamā' chī'xcu' jā tū huanli.

33 Māmāxani'ca ē jā tlhuanī'ca justicia.

¿Tīchu cahuālh nahuan hasta makās tilatamalh?

¿Ē jā naminācha' ixlītalakapasni' palh maktin maknīca ē mālakspu'tūni'ca ixlatamat nac cā'quīlhtamacuj?

³⁴ Eunuco huanilh Felipe:

—Ickelhasqui'nīyān, ¿tīchu līchihuīna'mā'lh huā'mā' Isaiás? ¿Ixlīmān līchihuīna'ncan, o līchihuīna'mpala ā'chā'tin?

³⁵ Felipe tzuculh chihuīna'n. Tzuculh huani tū ixlīkelhtahua'ka'nī't ixtachi-huīn Dios ē māsu'yuni'lh ixpālacata Jesús. ³⁶ A'cxni' ixta'a'mā'nalh nac tej, tachā'lh jā mā'lh xcān. Huanli eunuco:

—Cala'ktzi'. Huā'tzā' mā'lh xcān. ¿Tū naquimāmakchuyī palh na'ica'kpaxa'?

³⁷ Felipe huanilh:

—Palh hui'x li'a'ka'tīya' pō'ktu milīstacna', tzē na'a'kpaxa'.

Xla' kelhtīni'lh:

—Quit ica'ka'tīni' Jesucristo ū'tza' ī'Ska'ta' Dios.

³⁸ Palaj tunca māchokolh ixcarreta. Tatojōlh nac xcān ixchā'tu'ca'n, Felipe ē eunuco. Felipe mā'kpaxilh. ³⁹ A'cxni' tatacutli, ixEspíritu Dios mā'kayāhualh Felipe. Eunuco jātza' laktzī'lh. A'mpālh ē pāxuhualh. ⁴⁰ Felipe chā'lh nac cā'lacchicni' Azoto. Ixcālītā'chihuīna'ntēlha xatze tachihuīn ixla' Jesucristo na ixlīpō'ktu cā'lacchicni' hasta chā'lh nac Cesarea.

9

Saulo lakpalilh ixtalacapāstacni'

Hch. 22:6-16; 26:12-18

¹ Saulo ixcāmekē'klha tī ixta'a'ka'tīni' Māpa'ksīni' ē ixcāmaknīcu'tun. Laka'lh xapuxcu' pālej ² ē squi'nli a'ktin tatzo'knu' tū nalē'n na ixtemploca'n israelitas nac Damasco. Chuntza' tzē nacāputza chi'xcuhuī'n ē puscan tī ixtastālani' Jesús ē tzē nacālīmin xatachi'nī'n nac Jerusalēn. ³ Saulo ixtlā'huantēlha ē ixtalacatzuna'jītēlhatza' nac Damasco. Xamaktin a'ktin taxkaket xala' nac a'kapūn lītamacstī'li'lh. ⁴ A'kā'lh nac tī'ya't. Kexmatli a'ktin tachihuīn tū huanica:

—Saulo, Saulo, ¿tū ixpālacata quimputzatokokeya'?

⁵ Saulo kelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu hui'x, Chī'xcu'?

Xla' huanli:

—Quit Jesús, ū'tza' tī hui'x putzatokokeya'. Chu tlakaj quintā'lātlahuacu'tuna'. Hui'x hua'chi lakatin cahuāyuj a'cxni' chī'nta qui'hui' tū lītlakalē'ncan.

⁶ Saulo xpīpilh ē jicua'nli ē huanli:

—Māpa'ksīni', ¿tū lacasqui'na' na'ictlahua'?

Māpa'ksīni' huanilh:

—Catā'kaqui' ē catanu' nac cā'lacchicni'. A'ntza' nahuanica'na' tū milītlahuat nahuan.

⁷ Chi'xcuhuī'n tī ixtatā'a'mā'nalh Saulo takexmatti tachihuīn ē jā tū talak-tzī'lh ē tajicua'nli. ⁸ Saulo tā'kaqui'lh nac tī'ya't. A'cxni' tilacahuāna'ncu'tunli, jātza' lacahuāna'nli. Pekechi'palē'nca ē līminca nac Damasco. ⁹ A'ntza' tamakx-tekli a'ktu'tun quilitamacuj ē jāla lacahuāna'nli. Jā huā'yalh ē jā ko'tnūlh.

¹⁰ Ixui'lh nac Damasco chā'tin chī'xcu' tī ixa'ka'tīni' Jesucristo ē ixtacuhuīni' Ananías. Xla' lakachuyalh ē Māpa'ksīni' huanilh:

—Ananías.

Xla' kelhtīni'lh:

—Ā'tzā' icuī'lh, Māpa'ksīni'.

¹¹ Māpa'ksīni' huanilh:

—Capit nac tej tū huanican Lacasaj. Caputza na ixchic Judas chā'tin tī huanican Saulo xala' nac Tarso. A'ntza' orarlīmā'lh. ¹² Ū'tza' līlakachuyanī't

ē laktzī'nī't chā'tin chi'xcu' ixtacuhuīni' Ananías tī tanūlh ē a'cpūhui'līlh ixmacan ē chuntza' nalīlacahuāna'mpala.

¹³ Ananías kelhtīni'lh:

—Māpa'ksīni', lhūhua' quintahuaninī't huā'mā' chi'xcu' tū jā tze cātlahuani'nī'ttza' xalanī'n nac Jerusalén tī ta'a'ka'tīni' mintachihuīn.

¹⁴ Xanapuxcu'nu' pālejni' tamaxquī'nī't līmāpa'ksīn naquincāchi'payān quilpō'ktuca'n tī iclīchihuīna'nāuj milīmāpa'ksīn.

¹⁵ Māpa'ksīni' huanilh:

—Capit. Quit iclacsacnī't Saulo. Xla' nacālītā'chihuīna'n quimpālacata ā'makapitzīn ē na ixlacatīnca'n reyes ē israelitas. ¹⁶ Quit na'icmāsu'yuni' lhūhua' tū napātīni'n quimpālacata.

¹⁷ Ananías a'lh ē tanūlh nac chic jā ixuī'lh Saulo. A'cpūhui'līlh ixmacan ē huanilh:

—Tā'tin Saulo, quimacaminī't Māpa'ksīni' Jesús tī tasu'yuni'n nac tej jā ixta'mpā't. Ū'tza' quimacaminī't nalacahuāna'mpala'ya' ē nalītatsumakō'ya' Espīritu Santo na milīstacna'.

¹⁸ Palaj tunca yujni'lh na ixlakastapun tū ixua'ca'ni'lh chī kepēksma' ē lacahuāna'mpāl. Tā'kaquī'lh ē palaj tunca a'kpaxli. ¹⁹ Huā'yalh ē tatli'hui'chli. A'klhūhua' quilhtamacuj ixcātā'lahuī'lh tā'timīn nac Damasco.

Saulo a'kchihuīna'nli nac Damasco

²⁰ Palaj tunca na ixtemploca'n israelitas, Saulo tzuculh līchihuīna'n Jesús. Ixuan ū'tza' huā'mā' i'ska'ta' quinDiosca'n. ²¹ Talī'a'cnīlh ixlīpō'ktuca'n tī takexmatli ē talāhuanih:

—¿Ē jā ū'tza' huā'mā' tī ixcāmālakspūtūcu'tun nac Jerusalén tī ixtatapa'ksīni' Jesús? Minī't huā'tzā' ē quincāchi'lē'ncu'tunān ē quincāmacamāstā'cu'tunān na ixmacanca'n xanapuxcu'nu' pālejni'. Ū'tza' līmīlh huā'tzā'.

²² Saulo ā'chulā' ixlītatlī'hui'clhmā'lh ē ixmāsu'yumā'lh Jesús ū'tza' huā'mā' Cristo tī Dios ixlacsacnī't. Ū'tza' talīlī'a'cnīlh israelitas tī ixtahui'lāna'lh nac Damasco.

Saulo cātzā'lanī'lh israelitas

²³ A'cxnī' ixpātle'kēnī'ttza' lakma'jtza' quilhtamacuj, israelitas tachihuīna'nli natamaknī Saulo. ²⁴ Māca'tzīnīca Saulo ixmaktaka'lh mā'ca. Pō'ktu quilhtamacuj ē pō'ktu tzi'sa ixtaka'lhītīmā'nalh jā ixlactanūcan nac cā'lacchicni' ixpālacata ixtamaknīcu'tun. ²⁵ Cā'tzi'sa tā'timīn talē'lh Saulo ē tamāyujūlh a'ktin nac canasta nac lhu'cu' nac xatalhta'm cā'lacchicni'. Chuntza' līpūtaxtulh.

Saulo a'lh nac Jerusalén

²⁶ Saulo chā'lh nac Jerusalén ē ixcātā'tanūcu'tun tā'timīn a'ntza'. Xlaca'n ixtajicua'ni'. Jā ixta'a'ka'tīni' palh xla' ixa'ka'tīnī'ttza'. ²⁷ Bernabé cālīmīni'lh Saulo lī'apóstoles. Cāhuanih chī Saulo ixlaktzī'nī't nac tej Māpa'ksīni' Jesucristo tī tā'chihuīna'nli. Cāhuani'lh chī Saulo ixlīchihuīna'nī't nac Damasco ixlīmāpa'ksīn Jesús, ē jā ixjicua'n. ²⁸ Saulo ixcātā'latlā'huan nac Jerusalén. ²⁹ Ixlīchihuīna'n ixlīmāpa'ksīn Dios ē jā ixjicua'n. Ixcātā'lāhuani israelitas tī ixtachihuīna'n griego. Ixtamaknīcu'tun Saulo. ³⁰ A'cxnī' tā'timīn taca'tzīlh huā'mā', talē'lh Saulo nac Cesarea ē tamacā'lh nac Tarso.

³¹ Cā'līpāxuhuatza' ixtahui'lāna'lh tī ixtatalacxtimī na ixlīpō'ktu ixlīka'tla' Judea ē Galilea ē Samaria. Ā'chulā' ixta'a'ka'tīni' ē ixtajicua'ni'tēlha Māpa'ksīni'. Espīritu Santo ixcāmāko'xamāka'tlī ē ixtatalhūhua'n'tēlha.

Eneas mātzeyica

³² Pedro calhāxcuhuālh ixlatlā'huan ē cālakmilh tī ixta'a'ka't' xalanī'n nac Lida. ³³ A'ntza' maclalh chā'tin chī'xcu' tī ixuanican Eneas. Xla' ixmā'lh na ixpūtama' a'ktzayan cā'ta. Ixchēkēnī'n ixlū'ntū'nunī't. ³⁴ Pedro huanilh:

—Eneas, Jesucristo mātzeyiyān. Catā'kaqui' ē camā'kaqui' mimpūtama'.

Palaj tunca tā'kaqui'lh Eneas. ³⁵ Ixlipō'ktuca'n tī ixtahuī'lāna'lh nac Lida ē Sarón talaktzī'lh Eneas ixtzeyanī'ttza'. Xlaca'n tatamacamāstā'ni'lh Jesucristo.

Dorcac lacastālanuana'nli

³⁶ Ixui'lh nac Jope chā'tin puscāt tī ixa'ka't'. Ixtacuhuīni' Tabita ē nā Dorcas ixtacuhuīni' griego. Huā'mā' puscāt ixtlahua lhūhua' tū tze. Ixmāstā' lhūhua' talakalhu'mān. ³⁷ Huā'mā' quilhtamacuj ta'jatatlalh ē nīlh. Ixmāpaxīcanī'ttza' ē ixcāxmāpī'canī'ttza' na ixlī'a'ktu' piso. ³⁸ Tā'timīn nac Jope takexmātlī Pedro ixui'lh nac Lida, ixlacatzunaj nac Jope. Cālakmacā'nca chā'tu' chī'xcuhuī'n. Xlaca'n tahuanih Pedro:

—Palaj capit a'ntza' jā icui'lāna'uj.

³⁹ Palaj tunca Pedro cātā'a'lh. A'cxni' cālakhā'lh, lē'nca na ixlī'a'ktu' piso. Ixlipō'ktuca'n tī ixcānīmaka'ncanī'ttza' talitalacxtimīlh jā ixmā'lh Dorcas ē tacal-huanli. Tamāsu'yuni'lh lu'xu' tū ixtlahua Dorcas a'cxni' ixui'lhcus. ⁴⁰ Pedro cāmāxtulh ixlipō'ktuca'n ē tatzokostalh ē orarlīlh. Laktalakspi'tlī tzamā' nīn ē huanilh:

—Tabita, catā'kaqui'.

Lacahuāna'nli ē laktzī'lh Pedro ē tā'kaqui'lh ē tahuī'lh. ⁴¹ Pedro makachi'palh ē yāhualh. Pedro cāta'sani'lh tī ixta'a'ka't' ē tī ixcānīmaka'ncanī't' ē cāmāsu'yuni'lh Dorcas xalakahuan. ⁴² Huā'mā' ca'tzīkō'ca na ixlipō'ktu Jope. Lhūhua' ta'a'ka't'ni'lh Māpa'ksīni' Jesucristo. ⁴³ Pedro tachokolh a'klhūhua' quilhtamacuj nac Jope na ixchic chā'tin chī'xcu' tī ixuanican Simón tī ixcāxtlahua ko'xka'.

10

Pedro ē Cornelio

¹ Ixui'lh nac Cesarea chā'tin chī'xcu' tī ixuanican Cornelio. Xla' capitán ixuanī't a'ktin nac batallón tū ixuanican Italiano. ² Cornelio ixlakachi'xcuhuī' ē ixtajicua'ni' Dios, ē nā chuntza' ixlipō'ktuca'n xalanī'n na ixchic. Ixmāstā' talakalhu'mān ē pō'ktu quilhtamacuj ixorarlīni' Dios. ³ A'ktin quilhtamacuj chī maktu'tun kōtanū, Cornelio lakachuyalh. Laktzī'lh chā'tin ángel tī Dios macamilh. Ángel tanūlh ē huanilh:

—¡Cornelio!

⁴ Cornelio laktzī'lh ē jicua'nli ē kelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu, Māpa'ksīni'?

Ángel huanilh:

—Dios kexmatni'cha'n minoración ē chī mātā'ya' talakalhu'mān.

⁵ Chuhua'j cacāmacapi chī'xcuhuī'n nac Jope ē camāta'satīnī'ni' Simón tī ka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Pedro. ⁶ Xla' tētachokoni't na ixchic Simón tī cāxtlahua ko'xka' tī ka'lhī ixchic na ixquilhtūn mar. Ú'tza' nahuaniyān tū natlahua'ya'.

⁷ A'cxni' huanikō'lh ángel palaj tunca a'lh. Cornelio cāta'sani'lh chā'tu' ixtasācu'a'n ē chā'tin tropa tī ixlakachi'xcuhuī' Dios ē tī ixtā'scuja na ixchic.

⁸ A'cxni' cāhuanikō'lh tū ixuaninī't ángel, cāmācā'lh nac Jope.

⁹ Ixlīlakalī xlaca'n ixtatlā'huamā'nalh ē ixtatalacatzuna'jītēlha nac cā'lacchicni'. Chī tastu'nūt Pedro tahuca'ca'lh na ixa'kstīn chīc na'orarlī.

10 Ë tzi'ncstāyalh ē ixuā'yancu'tun. Lihuan ixcāxtlahuamā'ca lihua', Pedro lakachuyalh. 11 Laktzī'lh a'kapūn laquī'yālh ē hua'chi a'ktin ka'tla' sávana chī'cani't ixa'katzā'stütā'ti'. Yujli na ixlacatīn. 12 A'ntza' ixtatojōmā'nalh ixlipō'ktu animalh tū makakentā'ti' ē lūhua' ē spūnī'n. 13 Kexmatli chī tā'chihuīna'nca ē huanica:

—Catā'kaquī', Pedro, cama'kni' ē cahua't.

14 Pedro huanli:

—E'ē, Māpa'ksīni'; jā maktin icua'nī't tū jā tzē hua'can.

15 Kexmatpālh ixlīmaktu' tā'chihuīna'nca ē huanica:

—Jā cahua'nti jā tze tū Dios tlahuanī't tze.

16 Huā'mā' a'kspulalh maktu'tun ē sávana tayapalacancha' nac a'kapūn.

17 Pedro ixlacapāstacuī'lh ixpālacata jā ixca'tzi tū ixuanicu'tun tū lakachuyalh. Tzamā' chī'xcuhui'n, tī ixcāmacamini't Cornelio, takelhasqui'nīni'lh jā yālh ixchic Simón. Palaj tunca tachilh na ixlacapūn mākelhcha. 18 Palha' tachihuīna'lh ē takelhasqui'nīni'lh palh jā lahuī'lh chā'tin chī'xcu' tī ixuanicap Simón tī ixka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Pedro. 19 A'cxni' Pedro ixlacapāstacuī'lh chī lakachuyani't, Espiritu Santo huanilh:

—Chā'tu'tun chī'xcuhui'n taputzayān. 20 Catāya' ē cayujti ē cacātā'pi. Jā tipuhua'na': “Jā icti'a'lh.” Quit iccāmacamini't.

21 Pedro cālakyujli chī'xcuhui'n ē huanli:

—Quit tī putzayā'tit. ¿Tūchu lakta'nī'ta'ntit?

22 Xlaca'n takelhtilh:

—Ixpālacata capitān Cornelio. Xla' tzeya chī'xcu' ē jicua'ni' Dios. Talaktzī'n israelitas tzeya chī'xcu'. Chā'tin ángel tī Dios macamilh huanilh Cornelio namāta'satīnīni'nān ē xla' nakexmata tū nahua'na'.

23 Pedro cāmānūlh nac chic ē cāhuanilh catatachokokelh huā'mā' tzī'sni'. Ixlīlakalī cātā'a'lh ē nā ta'a'lh makapitzīn tā'timīn xalani'n nac Jope.

24 Ixlīlakalī huampala tachā'lh nac Cesarea. Cornelio ixcā'lhīmā'lh ē ixcāmākestokkō'nī't ixtalakapasni'n ē ixamigo tī a'chulā' ixcālakapasa.

25 A'cxni' Pedro ixtanūmā'lh, Cornelio lakchilh. Palaj tunca tatzokostani'lh ē laktaquilhpūtalh. 26 Pedro mā'kaquī'lh ē huanilh:

—Catā'kaquī'. Nā quit chī'xcu' chī hui'x.

27 A'cxni' Pedro ixtanūtēlha ē ixtā'chihuīna'ntēlha ē lhūhua' cāmaclalh tī ixtatakēstokni't. 28 Pedro cāhuanilh:

—Hui'xina'n ca'tziyā'tit chā'tin israelita jāla catitā'talacxtimīlh tī jā israelita. Jāla catitanūlh na ixchic. Dios quimāsu'yuni'nī't jāla ictihualh jā tze a'chā'tin chī'xcu' ē xmān catīhuālh. 29 Ū'tza' iclīmīlh a'cxni' quimāta'satīnīni'nca ē jā tū tū icpuhuanli. Iccākelhasqui'nīyān: ¿Tūchu ixpālacata quilālīmāta'satīnīni'uj?

30 Palaj tunca Cornelio huanli:

—Tā'ti'majatza' quit jā xa'icua'yamā'lh. Hua'chi maktu'tun kōtanū quit xa'icoraramā'lh na quinchic. Chā'tin chī'xcu' tāyalh na quilacatūn ē ixka'lhī ixlū'xu' tū i'xkaka. 31 Quihuanilh: “Cornelio, Dios kexmatni't minoración ē lacapāstacmā'lh chī māsā'ya' talakalhu'mān. 32 Cacāmacapi chī'xcuhui'n nac Jope ē camāta'satīnīni' Simón tī ka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Pedro. Xla' tētachokomā'lh na ixchic Simón tī cāxtlahua ko'xka' na ixquilhtūn mar. Xla' namin ē natā'chihuīna'nān.” Chuntza' quihuanilh. 33 Ū'tza' iclīmāta'satīnīni'n palaj tunca. Hui'x quintlahua'ni' talakalhu'mān quilakta. Chuhua'j quilipō'ktuca'n icuī'lāna'uj huā'tzā' na ixlacatīn Dios. Ickexmatcu'tunāuj tū Dios māpa'ksīni'ta'n nahua'na' —huanica Pedro.

Pedro tzuculh a'kchihuīna'n na ixchic Cornelio

³⁴ Pedro tzuculh a'kchihuina'n ē cāhuanilh:

—Chuhua'j quit icca'tzi' ixlicāna' Dios lacpuhuan lacxtim ixlipō'ktuca'n chī'xcuhuī'n. ³⁵ Xalanī'n calhāxcuhuālh nac cā'lacchicni' tī tajicua'nī' Dios ē tatlahua tū tze, ū'tunu'n tamakapāxuī Dios. ³⁶ Dios cāmacamini'lh israelitas ixtachihuīn. Cāmāsu'yuni'lh tze ixamigo natahuan Dios ixpālacata Jesucristo tī cāmāpa'ksikō'. ³⁷ Hui'xina'n ca'tziyā'tit chī māsu'yucani't xatze tachihuīn pūla nac Galilea ē ā'listān nac Judea a'cxni' Juan ixmāsu'yuni'ttza' ē ixmā'kpxani'nī'ttza'. ³⁸ Dios maxquī'lh Jesús, xala' nac Nazaret, ixlitli'hui'qui Espiritu Santo. Jesús ixtlahuatlā'huan tū tze ē ixcāmāzēyitlā'huan tī ixtapātīni'n ixpālacata tū mātā' skāhuī'ni'. Huā'mā' tze tlhualh Jesús ixpālacata Dios ixmaktāyāmā'lh. ³⁹ Quina'n icmāsu'yuyāuj tze tlhualh Jesús na ixcā'lacchicni'ca'n israelitas ē nac Jerusalén. Ū'tza' tī xtokohua'ca'ca nac cruz ē chuntza' maknīca. ⁴⁰ Dios mālacastālanuanilh ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj ē Dios quincāmāsu'yuni'n Jesús. ⁴¹ Jā cāmāsu'yuni'lh ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Dios quincāmāsu'yuni'n Jesús xmān quina'n tī quincālacacni'ta'n na'icmāsu'yuyāuj ixtachihuīn. Quina'n ictā'huā'yauj Jesús ē ictā'ko'tnūj a'cxni' ixlacastālanuana'nī'ttza'. ⁴² Dios quincāhuanin na'iccāmāsu'yuni'yāuj tachi'xcuhuī't ē na'icuanāuj Jesús ū'tza' tī Dios hui'līh chī ixJuezca'n xalakahuan ē xanīnī'n. ⁴³ Ixlipō'ktuca'n ixa'kchihuīna'nī'n Dios, xamakāstza', ixtamāsu'yu ixlipō'ktu tī talipāhuan Jesús, xlaca'n nacāmātza'nkēna'ni'can ixcuentaca'n.

Ta'a'ka'ī'lh tī jā israelitas

⁴⁴ Pedro ixa'kchihuīna'mā'lhcus ē Espiritu Santo cālakyujchi ixlipō'ktuca'n tī ixtakexmatni'mā'nalh Pedro. ⁴⁵ Tali'a'cnini'lh israelitas tī ixta'a'ka'ī ē ixtatā'mini't Pedro. Tali'a'cnīlh ixpālacata ixcāmāxquī'mā'ca Espiritu Santo tī jā israelitas. ⁴⁶ Cālī'a'cnīca ixpālacata ixcākexmatcāni't chī ixtachihuīna'n xtum tachihuīn ē ixtamāka'tlī'mā'nalh Dios. ⁴⁷ Pedro cāhuanipālh:

—Ā huī'lh chā'tin tī nacāmāmakchuyī nata'a'kpaxa huā'mā' chī'xcuhuī'n? Ā'nā xlaca'n cāmāxquī'ca chuntza' chī quina'n quincātamāxquī'n Espiritu Santo.

⁴⁸ Pedro cāhuanilh cata'a'kpaxli na ixtacuhuīni' Jesucristo. Huanica Pedro cacātā'lātahuī'lh a'klhūhua' quilhtamacuj.

11

Pedro cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac templo nac Jerusalén

¹ Apóstoles ē tā'timīn tī ixtahui'lāna'lh nac Judea cāmāca'tzīnīca chi ixta'a'ka'ī' ixtachihuīn Dios nā xlaca'n tī jā israelitas. ² A'cxni' Pedro chā'lh nac Jerusalén, tatā'lāquilhni'lh israelitas. ³ Takelhasqui'nīlh Pedro:

—Ā tū ixpālacata maktanūnī'ta' jā tahuī'lāna'lh chī'xcuhuī'n tī jā israelitas? Ā tū ixpālacata cātā'huā'ya'nī'ta'?

⁴ Pedro tzuculh chihuīna'n ē cāhuanilh:

⁵ —Xa'icui'lācha' quit nac Jope ē xa'icorarlamā'lh e iclakachuyalh. Iclaktzī'lh hua'chi ka'tla' sávana tū yujchi nac a'kapūn. Chī'cani't ixa'katzā'stūtā'ti' ē quilakchilh. ⁶ Iclaktzī'lh animalh tū xamakakentā'ti' ē animalh tū tahuana'n ē lūhua' ē spūnī'n. ⁷ Ickexmatli a'ktin tachihuīn tū quihuanilh: “Pedro, catā'kaqui' ē cama'knī' ē cahuat.” ⁸ Icuānilh: “E'ē, Māpa'ksīni'. Jā maktin icua'nī't tū catūhuālh ē tū jā tze.” ⁹ Quintā'chihuīna'mpālh ixlīmaktu' nac a'kapūn. Quihuanilh: “Jā cahua'nti jā tze tū Dios tlahuāni't tze.” ¹⁰ Huā'mā' a'kspulalh maktu'tun ē tayapalacancha' tālhmā'n. ¹¹ Palaj tunca tachilh

nac chic jā xa'icui'lāna'uj chā'tu'tun chi'xcuhuī'n tī ixquilakmacamincanī't nac Cesarea. ¹² Espiritu Santo quihuanilh: "Cacātā'pi ē jā tipuhua'na': Jā icti'a'lh." È quintatā'a'lh kelhachāxan tā'timīn. Ictanūj na ixchic Cornelio. ¹³ Xla' quincāhuanin chī laktzī'lh na ixchic chā'tin ángel tī tasu'yuni'lh ē huanilh: "Cacāmacapi chi'xcuhuī'n nac Jope ē calīminca Simón tī ka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Pedro. ¹⁴ Xla' nahuaniyān chī tzē nali'a'kapūtaxtuya' hui'x ē ixlipō'ktuca'n xalani'n na minchic."

¹⁵ Pedro cāhuanipālh:

—A'cxni' ictzuculh iclīchihuīna'n, Espiritu Santo cālakmilh chuntza' chī quincālakmin pūla. ¹⁶ Quit iclacapāstacli chī huanli Māpa'ksīni' Jesús: "Ixlicāna' Juan ixlīmā'kpa'xīni'n xcān. Hui'xina'n nali'a'kpa'xā'tit Espiritu Santo." ¹⁷ Dios cāmaxquī'lh Espiritu Santo nā chuntza' chī quincāmaxquī'n quina'n tī a'ka'ī'ni'nī'ta'uj Jesucristo. ¿È tīchu quit na'iclīmāmakchuyī Dios? —huanli Pedro.

¹⁸ A'cxni' takexmatli huā'mā', ca'cs taquilhuanli. Palaj tunca tatzuculh tachihuīna'n chī ixlīka'tla' Dios ē tahuanli:

—Dios lacasqui'n natalakpali ixtalacapāstacni'ca'n nā xlaca'n tī jā israelitas ē nā chuntza' nataka'lhī ixlātamac'a'n.

Ta'a'ka'ī'lh xalani'n nac Antioquía

¹⁹ A'cxni' maknīca Esteban, tzucuca cāputzatokokecan tī ixta'a'ka'ī'ni't. Xlaca'n tatzā'lalh ē ixta'a'kahuankō'ni't. Ixtalatlā'huanācha' nac Fenicia ē nac Chipre ē nac Antioquía. Cāhuanica xatze tachihuīn xmān israelitas.

²⁰ Makapitzīn xlaca'n xalani'n nac Chipre ē nac Cirene tachā'lh nac Antioquía. Cātā'chihuīna'nca tī jā israelitas. È cāmāsu'yuni'ca xatze tachihuīn ixta' Jesús.

²¹ Jesucristo cāmaxquī'lh litli'hui'qui ē chuntza' lhūhua' ta'a'ka'ī'lh.

²² Cāmāca'tzīnīca tī ixta'a'ka'ī'ni't xalani'n nac Jerusalén tū ixlamā'lh nac Antioquía. Macā'nca Bernabé a'ntza'. ²³ A'cxni' chā'lh, laktzī'lh chī Dios ixcāsīcua'lanātlahuani't, ē pāxuhualh. Bernabé cāmaxquī'lh talacapāstacni' ē cāhuanilh:

—Calīhui'li'tit nastālani'yā'tit Jesucristo.

²⁴ Bernabé tzeya chi'xcu' ixuanī't ē ixlīstacna' ixlītzuma Espiritu Santo ē ixa'ka'ī'. Lhūhua' tachi'xcuhuī't tatzuculh tapapa'ksīni' Jesucristo.

²⁵ Ā'listān Bernabé a'lh putza Saulo nac Tarso. ²⁶ A'cxni' maclalh, līmīlh nac Antioquía. A'ktin cā'ta Bernabé ē Saulo ixtatā'takēstoka tī ixta'a'ka'ī'ni't. Ixcāmāsu'yuni'can lhūhua' tachi'xcuhuī't. A'ntza' nac Antioquía tzucuca pūla cāmāpācuhuīcan cristianos tī ixta'a'ka'ī'tēlha.

²⁷ Tzamā' quilhtamacuj tataxtulh nac Jerusalén makapitzīn ixa'kchihuīna'ni'n Dios. Tachā'lh nac Antioquía. ²⁸ Chā'tin, tī ixuanican Agabo, tāyall na ixlacatīnca'n ē cāhuanilh tū ixmāca'tzīnīlh Espiritu Santo. Huanli calhāxcuhuālh na'a'nan a'ktin ka'tla' tatzī'ncstat. Chuntza' lalh a'cxni' Claudio ixmāpa'ksīni'n. ²⁹ Tī ixta'a'ka'ī'ni't talīhui'līlh tamacā'ni' a'ktin tamaktay tā'timīn xalani'n nac Judea. Tapuhuanli natamāstā' chuntza' chī ixtaka'lhī chā'tunu'. ³⁰ Chuntza' tatlahualh. Bernabé ē Saulo talē'ni'lh tamaktay xanapuxcu'nu' xalani'n nac templo.

12

Maknīca Jacobo ē chī'ca Pedro

¹ Tzamā' quilhtamacuj rey, tī ixuanican Herodes, tzuculh cāchi'pa ē cāmāpātīnīn tī ixta'a'ka'ī'ni't. ² Līmāmaknīnīnī'nli cuchilu Jacobo ixtā'tin

Juan. ³ A'cxni' laktzi'lh Herodes israelitas talipāxuhualh tū tlahualh, ā'chulā' cātlahuasti'lh. Nā Pedro māchi'panīni'nli. Huā'mā' lalh a'cxni' iklamā'lh cā'tani' a'cxni' tahuah'lh pāntzīn tū jā ixka'lhī levadura. ⁴ A'cxni' Herodes ixmāchi'panīni'nit Pedro ē māmānūnīni'lh nac pūlāchī'n. Cāmacamaxquī'ca kelhacāujchāxan tropas tī natamaktaka'lha ē ixtalālilakpalītēlha likelhatā'ti'n. Herodes ixpuhuan ixlīmīnca ixlacatūnca'n tachi'xcuhui't a'cxni' na'a'kspūta cā'tani' tū huanican pascua. ⁵ Chuntza' Pedro ixmānūcani't nac pūlāchī'n ē ixtamaktaka'lh mā'nalh. Tī ixta'a'ka'tīni't jā tajaxli talī'orarlā ē tasquī'ni'lh Dios ixpālacata Pedro.

Dios māxtulh Pedro nac pūlāchī'n

⁶ Aktin tzī'sni' Pedro i'lh tamāmā'lh nac pūlāchī'n. Herodes ixmāxtucu'tun ixlīlakalī. I'lh tamāmā'lh Pedro na ixpāxtūnca'n chā'tu' tropas ē ixcātā'lāmacachi'maxquī'cani't chā'tunu' tropa. É a'chā'tu' tropa ixtayāna'lh ixlacapūn mākelhcha ē ixtamaktaka'lha pūlāchī'n. ⁷ Xamaktin tasu'yuni'lh chā'tin ángel tī Dios macamilh. Aktin taxkaket māxkakēlh pūlāchī'n. Ángel tāpātōklhli Pedro ē mālakahuanīlh ē huanīlh:

—Palaj catā'kaqui'.

Taxcutli na ixmacan Pedro. ⁸ Ángel huanīlh:

—Calha'kā'na' ē catatūnu' mincaclhī'.

Chuntza' tlahualh Pedro. Huanipālh ángel:

—Calha'ka' milu'xu' ē caquistāla'ni'.

⁹ Pedro taxtulh ē i'stālani'tēlha. Jā ixca'tzī palh ixlicāna' tū ixtlahuamā'lh ángel. Ixpuhuan ixlakachuya. ¹⁰ Tatēlakataxtulh xapūla tropa tī ixmak-taka'lh mā'lh ē ā'listān tatētaxtupālh ā'chā'tin. Tachīlh nac mākelhcha xalicā'n jā lactanūcan nac cā'lacchicni'. Ixa'cstu talaquī'lh. Xlaca'n tatētaxtulh nac kentīn tej. Palaj ángel maxktekli Pedro. ¹¹ A'cxni' Pedro tzeza ca'tzīlh ē huanli:

—Chuhua'j icca'tzī Jesucristo macamilh ixángel ē quimakapūtāxtūnī't na ixlīmāpa'ksīn rey Herodes. Quimakapūtāxtūnī't tū ixquintatlahuani'cu'tun israelitas.

¹² A'cxni' ixlacapāstacni'ttza' huā'mā', Pedro chā'lh na ixchic María tī ixtzī' Juan tī ixka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Marcos. A'ntza' līlhūhua' ixtastokcāni't ē ixta'orarlāmā'nalh. ¹³ Pedro toklhlī nac mākelhcha jā lactanūcan na ixtanquīlhtīn chīc. Chā'tin tzu'ma'jāt, tī iXuanicān Rode, mīlh kelhasquī'nī tīchu xla'.

¹⁴ Kelhlapasli Pedro ē pāxuhualh. Ū'tza' jā līmālaquī'ni'lh ē palaj tu'jnuntēlha tanūpālh nac chīc. Cāhuanīlh tī ixtatakēstōknī't:

—Layālh Pedro nac kēpūn.

¹⁵ Xlaca'n tahuanihlh:

—Chuya'ya'.

Rode ā'chulā' cāhuanīlh ixlicāna' ū'tza'. Palaj tunca tahuanihlh:

—Jā ū'tza'. Ixmāstilē'k ángel tī maktaka'lha Pedro.

¹⁶ Pedro ā'chulā' palha' toklhlī nac mākelhcha. A'cxni' tamālaquī'lh, talak-tzī'lh Pedro ē tal' a'cnīlh. ¹⁷ Pedro cāmacahuani'lh cataquīlhca'cslalh. Cāhuanīlh chī Dios līmāxtulh nac pūlāchī'n. Cāhuanīlh:

—Cāmāca'tzīni'tit Jacobo ē tā'timīn huā'mā' tū quina'kspulalh.

Pedro taxtulh ē ā'lh ā'lacatin.

¹⁸ Palaj a'cxni' xkakah, tropas tatamakchuyīlh ixpālacata chī litzā'lalh Pedro. ¹⁹ A'cxni' Herodes māputzīni'lh Pedro ē jā maclaca ē cākelhasquī'nīlh tropas tī ixcāyāhuacāni't natamaktaka'lha ē cāmāmāknīni'lh. Herodes taxtulh nac Judea ē ā'lh tancā'n nac Cesarea ē a'ntza' tachokolh.

Nīlh Herodes

²⁰ Herodes ixcātā'läsītzi'nī't xalani'n nac Tiro ē Sidón. Makapitzīn talālītā'chihuīna'nli palh tzē natalaka'n. Lī'amigos talalh Blasto tī ixmaktaka'lhā jā ī'lhtata rey. Xlaca'n ixtalimāko'xamixīcu'tun ixpālacata ixlīhua'tca'n tū līmincanča' na ixcā'lacchicni' rey. ²¹ Lakchā'lh quilhtamacuj tū ixcālhcāni'nī't Herodes. Ixlhakā'nī't ixlu'xu' tū ixtasu'yu chī rey ixuanī't. Tahuī'lh nac trono ē a'kchihuīna'nli. ²² Tachi'xcuhuī't tamā'ta'sīlh:

—Jā chī'xcu' tī chihuīna'mā'lh. Hua'chī chā'tin dios.

²³ Xamaktin chā'tin ixāngel Dios makata'jatatlalh Herodes ixpālacata cāmakxteklī talaktaquilhpūtalh hua'chī Dios. Lūhua' tahuā'lh ē nīlh.

²⁴ Ixtachihuīn Māpa'ksīni' ta'a'kahuani'lh ē cālakhā'lh ā'makapitzīn chī'xcuhuī'n.

²⁵ A'cxni' Bernabé ē Saulo ixtatlahuakō'nī't ixlītlahuatca'n nac Jerusalén, xlaca'n tataspi'tli nac Antioquía. Cātā'a'lh Juan tī ixka'lhī ixlī'a'ktu' ix-tacuhuīni' Marcos.

13

Bernabé ē Saulo tatzuculh ta'a'n makat talīchihuīna'n xatze tachihuīn

¹ Chī ū'tunu'n tī ixtatakēstoka nac Antioquía, ixtahuī'lāna'lh a'kchihuīna'nī'n ē mākēlhtahua'kē'ni'nī'n. Makapitzīn ixtacuhuīni'ca'n Bernabé ē Simón (tī ixuanican Negro) ē Lucio xala' nac Cirene ē Manaén (tī tā'stacli rey Herodes) ē Saulo. ² Xlaca'n ixtalaktaquilhpūtāmā'nalh Dios ē ixtalīhui'linī't jā tū natahua'. Espīritu Santo huanli:

—Iclacasqui'n Bernabé ē Saulo natatlahua xtum ixtascujūtca'n tū na'iccāmāxquī'.

³ Xlaca'n jāna'j tū ixtahua', ē ta'orarlīlh ē ta'cpūhui'lihl ixmacanca'n ē cāmācā'nca.

Apóstoles tamāsu'yulh nac Chipre

⁴ Espīritu Santo cāmācā'lh Bernabé ē Saulo. Xlaca'n ta'a'lh tancā'n nac Seleucia. A'ntza' tapū'a'lh barco nac Chipre, a'ntza' jā pu'nahuī'lh macstī'na'j ti'ya't. ⁵ A'cxni' tachīlh nac Salamina, talī'a'kchihuīna'nli ixtachihuīn Dios na ixtemploca'n israelitas. Talē'lh Juan ixmaktāyana'ca'n. ⁶ A'cxni' tatētāxtulh ixlīpō'ktu nac Chipre, tachīlh nac cā'lacchicni' ixtacuhuīni' Pafos. Tamaclalh chā'tin chī'xcu' israelita ixtacuhuīni' Barjesús. Xla' xantīlh ixuanī't ē a'kchihuīna' tū jā ixla' Dios. Xmān ixcālī'a'kskāhuī'mā'lh. ⁷ Xantīlh ixmaktāya gobernador Sergio Paulo tī skalalh ixuanī't. Gobernador cāmāta'satīnīni'lh Bernabé ē Saulo ē ixkexmatcu'tun ixtachihuīn Dios. ⁸ Cātā'lāhuanīlh xantīlh tī ixuanican Barjesús ē Elimas. Xla' jā ixlacasqui'n na'a'ka'tī' gobernador. ⁹ Saulo, tī nā ixuanican Pablo, ixlītzuma Espīritu Santo na ixlīstacna'. Xla' lakalaktzi'lh Elimas. ¹⁰ Huanīlh:

—Hui'x a'kskāhuī'ni'na' ē jā tzeya chī'xcu'. Hui'x ixka'hua'cha skāhuī'ni' ē hui'x jā lakatīya' tū tze. ¿Chī jā līmakxteka' lactlahua'ya' tū ixla' Dios? ¹¹ Chuhua'j Dios namakapātīnīnān. Lakatzī'n nahua'na' ē lakma'j jāla catīlac-ahua'na'.

Xamaktin lakapokluhana'lh ē jāla lacahuāna'lh ē ixputzatlā'huan tī ix-pekechi'palē'lh. ¹² A'cxni' gobernador laktzī'lh tū a'kspulalh, xla' a'ka'tī'lh ē lī'a'cnīlh tū ixmāsu'yucan ixpālacata Jesús.

Pablo ē Bernabé nac Antioquía

¹³ Pablo ē tī ixtatā'a'n tataxtulh nac Pafos ē tapū'a'lh barco ē tachā'lh nac Perge ixlīka'tla' nac Panfilia. A'ntza' Juan cāmāxteklī ē taspī'tli nac Jerusalén.

¹⁴ Pablo ē Bernabé tataxtulh nac Perge ē tachā'lh nac Antioquía ixlika'tla' nac Pisidia. Quilhtamacuj tū pūjaxcan, xluca'n tatanūlh na ixtemploca'n israelitas ē tatahuī'lh. ¹⁵ Likelhtahua'ka'ca ixtachihuīn Dios jā tatzo'kni' limāpa'ksin ē jā huanican profetas. Xanapuxcu'nu' xalanī'n nac templo tamacamilh chā'tin tī cāhuanilh Pablo ē Bernabé:

—Chī'xcuhuī'n, palh cāmaxquī'cu'tunā'tit talacapāstacni' tachi'xcuhuī't, cacāhuani'tit.

¹⁶ Pablo tāyall ē cāmacahuani'lh cataquilhca'cslalh ē huanli:

—Cakexpa'ttit chī'xcuhuī'n israelitas ē hui'xina'n tī jicua'ni'yā'tit Dios.

¹⁷ QuinDiosca'n quina'n israelitas cālacsacli quinapapana'ca'n. Dios cāmālhūhuī'lh a'cxni' xluca'n xamini' ixtahuani't nac ti'ya't Egipto. Dios ka'lhī lhūhua' lītlī'huī'qui ē ū'tza' tzē cālīmāxtulh nac huā'mā' ti'ya't. ¹⁸ Dios cālīpātīlh tu'pu'xam cā'ta a'cxni' ixtalatlā'luan nac cā'tzaya'nca ti'ya't.

¹⁹ Dios cāmālakspūtūlh tachi'xcuhuī't xalanī'n a'ktojon cāl'lacchicni' nac ti'ya't jā ixuanican Canaán. Cāmāpitzīni'lh ti'ya't quinapapana'ca'n jā natatahuī'la. ²⁰ Dios cāhuī'līni'lh ixjuezca'n tī nacāmāpa'ksi a'ktā'ti' ciento ā'i'tāt cā'ta. A'kchihuīna' Samuel ū'tza' ā'xmān ixlihuī'lh ixlijuez. ²¹ Ā'līstān quinapapana'ca'n israelitas tasqui'nli chā'tin ixreyca'n. Dios hui'līlh ixlīrey Saúl, ixka'hua'cha Cis. Ixtalakapasni' Benjamín ixuanī't. Xla' ixmāpa'ksīni'n tu'pu'xam cā'ta. ²² A'cxni' Dios māpānūlh Saúl, ē hui'lipālh David ixlīrey. Dios līchihuīna'nli David ē huanli: “Quit iclakapasa David, ixka'hua'cha Isai. Iclaktzī'n ū'tza' chā'tin chī'xcu' tī lacapāstacna'n chī iclacapāstacna'n quit. Xla' natlahua pō'ktu tū iclacasqui'n.” Chuntza' huanli Dios. ²³ Dios cāmaxquī'lh israelitas chā'tin makapūtaxtūnu' chuntza' chī huanli Dios xapūla. Makapūtaxtūnu' ū'tza' Jesús, i'xū'nātā'nat David. ²⁴ A'cxni' Jesús jāna'j ixā'min, Juan ixcāhuani ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't israelitas: “Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē ca'a'kpaxtit.” ²⁵ A'cxni' i'sputmā'lhntza' quilhtamacuj tū ixlīmā'kpaxīni'n Juan, xla' ixuan: “Jā quit tī puhua'ni'yā'tit. Ā'līstān namimpala ā'chā'tin tī ka'lhī lītlī'huī'qui. Ū'tza' jā minī'ni' na'icxcutni' icxachī'.”

²⁶ Pablo chihuīna'mpālh:

—Iccāhuaniyān hui'xina'n tī i'xū'nātā'natna' Abraham, chī quit, ē hui'xina'n tī jicua'ni'yā'tit Dios. Chuhua'j cātamacamini'nī'ta'n tachihuīn tū nalī'a'kapūtaxtucan. ²⁷ Xalanī'n nac Jerusalén ē nā i'scujni'ca'n jā ixtaca'tzī tī Jesús. Jā takexmatli ixtachihuīnca'n ixa'kchihuīna'nī'n Dios tū likelhtahua'ka'can pō'ktu quilhtamacuj tū pūjaxcan. Ū'tza' līmāmaknīnī'nca Jesús. Chuntza' tamākentaxtūlh chuntza' chī tahuanli a'kchihuīna'nī'n xamakāstza'. ²⁸ Masqui jāla tamaclani'lh chī natalimaknī Jesús, xluca'n tasqui'ni'lh Pilato camaknīca. ²⁹ A'cxni' xluca'n ixtamākentaxtūnī'ttza' ixlīpō'ktu tū ixtatzo'kni' natatlahuani' Jesús, māyujūca Jesús xanīn nac cruz ē mānūca nac lhu'cu'. ³⁰ Dios mālacastālcuanīlh. ³¹ A'klhūhua' quilhtamacuj ixcātasu'yuni' tī ixcātā'taxtunī't nac Galilea ē ixcātā'a'nī't nac Jerusalén. Huā'mā' chī'xcuhuī'n ū'tunu'n tī tamāsu'yuni'mā'nalh chuhua'j tachi'xcuhuī't ixpālacata Jesús.

³² 'Chuhua'j quina'n iccāhuaniyān hui'xina'n xatze tachihuīn ixpālacata tū cāhuanilh Dios quinapapana'ca'n namāstā'. ³³ Ū'tza' Dios quincāmākentaxtūnī'n quina'n, tī i'xū'nātā'natna'ca'n, a'cxni' mālacastālcuanīlh Jesús. Chuntza' tatzo'kni' nac libro Salmos ixlī'a'ktu' capítulo:
Hui'x quinKa'hua'cha.

Chuhua'j icmaxquī'nī'ta'n latamat.

³⁴ Dios mālacastālancuanilh Jesús nac cā'linīn. Jā ā'maktin cati'a'lh nac cā'linīn. Dios chuntza' huanli:

Na'iccāsicua'lanātlahuayān chuntza' chī huanica David.

³⁵ Tatzō'kni' nac libro Salmos ā'a'ktin capitulo:

Hui'x jā catimakxtekti namasa ixmacnī' minKa'hua'cha tī tze.

³⁶ David ixtlahuanī'ttza' ixtalacasquī'nīn Dios ixlacatūnca'n xlaça'n tī ixtahui'lāna'lh a'cxni' xla' ixtlatlā'huan nac cā'quilhtamacuj. Xla' nīlh ē mā'cnūca jā ixcāmā'cnūcanī't ixnatāta'na'. Ixmacnī' David masli. ³⁷ Jā masli ixmacnī' Jesús tī Dios mālacastālancuanilh. ³⁸ Caca'tzītīt hui'xina'n tī israelitas chī quit. Ixpālacata huā'mā' chī'xcu', cāmāca'tzīnīyān hui'xina'n mincuentaca'n tze nacātāmātza'nkēna'ni'yān. ³⁹ Jesús cāmātza'nkēna'ni' ixlīpō'ktu ixcuentaca'n tī talīpāhuan Jesús. Līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés, ū'tza' jāla catimālakspūtūlh tū jā tze. ⁴⁰ Caskalalhuantīt jā nacā'a'kspulayān tū tahuanli a'kchihuīna'nī'n. Tahuanli:

⁴¹ Cakexpa'ttīt hui'xina'n tī lakmaka'nā'tīt.

Ca'a'cnī'tīt ē calakspūtīt; ixpālacata quit, Dios, na'ictlahua a'ktin lī'a'cnīn a'cxni' hui'xina'n hui'lā'na'ntīt.

Palh ixcātahuani'n tū quit na'ictlahua, hui'xina'n jā cati'a'ka'tīt.

⁴² Pablo ē Bernabé tataxtulh na ixtemploca'n israelitas. Tachi'xcuhuī't, tī jā israelitas, tasquī'nī'lh natahuanipala huā'mā' tachihuīn ixlitzayama'j.

⁴³ Tataxtulh tī ixtatakēstoknī't nac templo. Tastālani'lh Pablo ē Bernabé lhūhua' israelitas ē ā'makapitzīn tī ixta'a'ka'tīnī't chī israelitas. Pablo cāmāxquī'lh talacapāstacnī' ē cāhuanilh jā catamakxtekti xatze tachihuīn tū māsu'yu ixtalakalhu'mān Dios.

⁴⁴ Ixlitzayama'j, a'cxni' ixchā'n quilhtamacuj tū ixpūjaxcan, ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'lacchicni' tatakēstokli natakexmata ixtachihuīn Dios. ⁴⁵ A'cxni' israelitas talaktzī'lh ixlīlhūhua'ca'n tachi'xcuhuī't, xlaça'n talaksītzī'lh ē tatā'lāhuanilh Pablo ē talakapalalh. ⁴⁶ Pablo ē Bernabé tachihuīna'nli ē jā tajicua'nli ē cāhuanica:

—Ixlacasquī'nca cacātahuanin xapūla hui'xina'n, israelitas, ixtachihuīn Dios. Hui'xina'n lakmaka'ntīt, ē chuntza' lītasu'yu jā ka'lhīcu'tunā'tīt xasāsti' milatamatca'n tū jā catilakspūtli. Chuhua'j quīna' na'iccālaka'nāuj tī jā israelitas. ⁴⁷ Chuntza' quīndiosca'n quīncāmāpa'ksīn ē huanli:

Quit iclacsacnī'ta'n nacāmāca'tzīnī'ya' chī natali'a'kapūtaxtu xalanī'n nac ā'lacatunu' cā'lacchicni' na ixlīka'tla' cā'quilhtamacuj.

Chuntza' hui'x chī a'ktin pūcās chī namāxkakēni'na' ixlīpō'ktu.

⁴⁸ A'cxni' takexmatli huā'mā', tapāxuhualh tī jā israelitas. Tahuanli tze ixtachihuīn Dios. Ta'a'ka'tīlh ixlīpō'ktuca'n tī ixcāhui'licani't natamakīni'n xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspūtli. ⁴⁹ Māca'tzīnīni'nca ixtachihuīn Māpa'ksīni' calhāxcuhuālh jā ixmāpa'ksī Antioquía. ⁵⁰ Israelitas tachihuīna'makasītzī'lh xalaka'tla' puscan tī ixtalakachi'xcuhuī' Dios ē nā xanapuxcu'nu' cā'lacchicni'. Tachihuīna'makasītzī'lh cacāputzatokokeca Pablo ē Bernabé ē cāmakatza'laca na ixcā'lacchicni'ca'n ē nā a'ntza' jā ixtamāpa'ksī.

⁵¹ Pablo ē Bernabé tatīncxli pokxni' ixtujanca'n ē chuntza' cāmāca'tzīnīca xalanī'n cā'lacchicni' ixtalē'n cuenta. Ta'ā'lh nac Iconio. ⁵² Tā'timīn tapāxuhualh. Ixlīstacna'ca'n ixlītzuma Espiritu Santo.

¹ Pablo ē Bernabé lacxtim tatanūlh na ixtemploca'n israelitas nac Iconio ē ta'a'kchihuīna'nli. Ta'a'ka't'lh lhūhua' israelitas ē nā tī jā israelitas. ² Israelitas tī jā ixta'a'ka't' tachihuīna'makasītz'lh tī jā israelitas. Cāmālapāstaquīca tā'timīn jā tze ixtahuani't. ³ Pablo ē Bernabé tatahuī'lh a'klhūhua' quilhtamacuj nac Iconio ē ixta'a'kchihuīna'n ē jā tajicua'nli xpālacata ixtalipāhuan Jesucristo. Ixli'tli'hui'qui Dios lhūhua' ixtalītlahua tū laka'tla' lī'a'cnīn. Ū'tza' līmāsu'yulh Dios ixlīcāna' tū ixtalīchihuīna'n Pablo ē Bernabé xpālacata Jesucristo. ⁴ Tachi'xcuui't xalanī'n nac Iconio jā lacxtim ixtalacapāstaca. Makapitzīn ixtalacapāstaca chī israelitas ē ā'makapitzīn ixtalacapāstaca chī apóstoles. ⁵ Israelitas ē nā tī jā israelitas ē nā xanapuxcu'nu' tachihuīna'nli natalacatā'qui'nin ē natakucta'lana'n. ⁶ A'cxni' tacat'zīlh huā'mā', Pablo ē Bernabé tatzā'lah. Ta'a'lh nac estado Licoonia nac cā'lacchicni' Lистра ē Derbe ē ā'lacatunu' cā'lacchicni'. ⁷ A'ntza' ixtalī'a'kchihuīna'n xatze tachihuīn ixtla' Jesucristo.

Cucta'laca Pablo nac Lистра

⁸ Ixuī'lh chā'tin chī'xcu' nac Lистра. Jā tze ixuani't ixtujan. Ixlū'ntū'numī't chu tunca ixlīlacatuncuui'ni'. Jā maktin ixtlā'huan. ⁹ Ixkexmatmā'lh Pablo. Pablo lakalaktzī'lh ē ca'tzīlh ixa'ka't' tzē namātzeyīcan. ¹⁰ Pablo palha' huanli: —Lachtzaj catāya'.

Chī'xcu' tāyalh ē tzuculh tlā'huan.

¹¹ A'cxni' ixlīlhūhua'ca'n talaktzī'lh tū tlahuah Pablo, xlaca'n tata'salh ē tahuani' chī ixtachihuīnca'n xalanī'n nac Licoonia. Tahuahli:

—¡Tayujni'ta'nchi dioses tī tatasu'yu chī chī'xcuui'ni'!

¹² Ixtahuan Bernabé ixuani't ū'tza' dios Júpiter. É ixtahuan Pablo ixuani't ū'tza' dios Mercurio xpālacata ū'tza' tī ixa'kchihuīna'nī't. ¹³ Templo jā ixlaktaquilhpūtacan dios Júpiter, ixyalh jā lactanūcanācha' nac cā'lacchicni'. Ixcura Júpiter līmīlh huācac ē xa'nat nac tanquilhtūn. Pālej ē tachi'xcuui't ixtalakachi'xcuui'cu'tun apóstoles. ¹⁴ A'cxni' apóstoles, Bernabé ē Pablo, tacat'zīlh tū ixcātlahuani'cu'tuncan, xlaca'n talactx'tī tli ixlimānca'n ixtlu'xu'ca'n xpālacata tatamakchuyīlh. Tatu'jnulh ixlacpu'na'ī'tātca'n tachi'xcuui't ē tata'salh ē tahuani'li:

¹⁵ —¡Tachi'xcuui't! ¿Tū xpālacata tlaha'yā'tit huā'mā'? Quina'n nā chī'xcuui'n chuntza' chī hui'xina'n. Iccālimini'yān xatze tachihuīn xpālacata nalītalakaspī'tni'yā'tit ixlīpō'ktu huā'mā' tū jā tū ixtapalh tū tlaha'yā'tit. É chuntza' naputzayā'tit Dios tī lakahuan. Ū'tza' tī tlahuani't a'kapūn ē cā'ti'ya't ē mar ē ixlīpō'ktu tū a'nan. ¹⁶ Lakma'jtza' Dios cāmaktexni't ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't natatlahua tū talacasqui'n. ¹⁷ Pō'ktu quilhtamacuj Dios ixcāmācā'ni' tū ixmāsu'yu palh a'nan Dios. Dios tlaha tū tze. Ū'tza' lila xcān ē lila tū tzē hua'can. Quincāmaxqui'yān quina'n tapāxuhuān ē tū hua'yāuj hasta lipāxuhua hui'lāna'uj —huanli Pablo.

¹⁸ Masqui Pablo cāhuanilh huā'mā', ē jiclihua' cālimāpānūni'ca ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuui't jā catalakachi'xcuui'lh Pablo ē Bernabé.

¹⁹ Tachilh makapitzīn israelitas xalanī'n nac Antioquía ē Iconio. Tachi-huīna'makasītz'lh tachi'xcuui't. Ū'tza' līcucta'laca Pablo ē sakalē'nca ē māxtuca nac cā'lacchicni' ē maktekka. Tapuhuanli xanintza' ixuani't. ²⁰ Tā'timīn talītamacstī'li'lh ē Pablo tā'kaqui'lh ē tanūlh nac cā'lacchicni'. Ixlīlakalī ta'a'lh Pablo ē Bernabé nac Derbe.

²¹ Ixta'a'kchihuīna'n xatze tachihuīn ixtla' Jesucristo nac tzamā' cā'lacchicni' ē lhūhua' ta'a'ka't'lh. Palaj tunca xlaca'n tataspi'tli nac Lистра ē nac Iconio ē

nac Antioquía. ²² A'ntza' ixcāmaxquī'ca tā'kpuhantīn tī ixta'a'ka'ī'. Ixcāmaxquī' talacapāstacni' nata'a'ka'ī' pō'ktu quilhtamacuj. Cāhuanica:

—Ixlasasqui'nca napātīni'nāuj a'cxni' jāna'j tanūyāuj jā Dios māpa'ksīni'n.

²³ Cālacsacca xanapuxcu'nu' a'katunu' nac templo. Pūla ta'orarlīlh ē jā tahuā'yalh. Tasqui'ni'lh Māpa'ksīni' Jesucristo tī ixta'a'ka'ī'nī't. Tasqui'ni'lh cacāmaktaka'lhli xanapuxcu'nu'.

Pablo ē Bernabé taquītaspi'tpāl̄h nac Antioquía

²⁴ Palaj tunca Pablo ē Bernabé tatētaxtulh nac Pisidia ē tamilh nac Panfilia.

²⁵ A'cxni' ixtali'a'kchihuīna'nī't xatze tachihuīn nac Perge, ē ta'a'lh tancā'n nac Atalia. ²⁶ A'ntza' tapū'a'lh barco nac Antioquía. Chu ū'tza' cā'lacchicni' ixuanī't jā xapūla i'squi'ni'canī't Dios cacāmaktāyalh Bernabé ē Pablo ixtascujūtca'n tū chū'cus ixtatlahuanī't.

²⁷ A'cxni' tachā'lh Pablo ē Bernabé nac Antioquía, tamākēstokli ixlīpō'ktuca'n tī ixta'a'ka'ī'. Cāhuanica ixlīpō'ktu tū Dios ixcāmaktāyani't natatlahua. Cāhuanica chī Dios ixcāmāsu'yuni'nī't ixlacasqui'nca nā nata'a'ka'ī' nā xlaca'n tī jā israelitas. ²⁸ A'ntza' Pablo ē Bernabé tatā'tachokokō'lh tā'timīn makās.

15

Tatakēstokli nac Jerusalén

¹ Tamilh nac Antioquía makapitzīn chī'xcuhuī'n xalanī'n nac Judea. Tatzulh tamāsu'yuni' tā'timīn. Tahuanlı:

—Ixlasasqui'nca natachu'cuyā'tit chuntza' chī ixmāsu'yu Moisés. Palh jā tachu'cuni'ta'ntit, jāla cati'a'kapūtaxtutit.

² Pablo ē Bernabé talālīhuanilh xlaca'n ē talālīquilhnīlh. Ā'līstān cālacsacca Pablo ē Bernabé ē ā'makapitzīn huampala tī natalaka'n apóstoles ē xanapuxcu'nu' xala' nac templo nac Jerusalén ē natakelhasqui'nīni'n chī nalīlacāxtlahuacan.

³ Chuntza' tā'timīn xalanī'n nac templo nac Antioquía tamacā'lh Pablo ē Bernabé. Xlaca'n ta'a'lh ē ixtatētaxtumā'nalh ixā'tuntamacni' estado Fenicia ē Samaria. Ixcāhuani chī ixta'a'ka'ī'nī't tī jā israelitas. Ū'tza' talīpāxuhualh tā'timīn.

⁴ A'cxni' Pablo ē Bernabé tachā'lh nac Jerusalén ē talālakchā'lh tā'timīn ē apóstoles ē xanapuxcu'nu' xala' nac templo. Pablo ē Bernabé tahuaniilh ixlīpō'ktu tū Dios cāmaktāyalh tzē natatlahua. ⁵ Tatāyalh makapitzīn tī i'stālani' ixtamāsu'yunca'n fariseos ē ixta'a'ka'ī'. Tahuanlı:

—Ixlasasqui'nca nacāchu'cucan israelitas nā xlaca'n tī jā israelitas. Nā ixlacasqui'nca catakexmatni'lh limāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés.

⁶ Apóstoles ē xanapuxcu'nu' tatakēstokli nataputzāna'nī huā'mā'.

⁷ Ixtachihuīna'mā'nalhcus ē tāyalh Pedro ē cāhuanilh:

—Tā'timīn, hui'xina'n ca'tziyā'tit makāstza' Dios lacsacli chā'tin chī quina'n. Quit quilacsacli nā'iccāhuani xatze tachihuīn tī jā israelitas ē chuntza' tzē nata'a'ka'ī' xlaca'n. ⁸ Dios, tī lakapasa ixlīstacna'ca'n tachi'xcuhuī't, ū'tza' cāmaxquī'lh xlaca'n Espīritu Santo chuntza' chī quincāmaxquī'nī'ta'n. Chuntza' māsu'yulh Dios chī lacasqui'n nata'a'ka'ī' nā xlaca'n tī jā israelitas. ⁹ Chuntza' Dios nā liche'kē'lh ixlīstacna'ca'n xlaca'n chī quina'n ixpālacata līpāhuanūj Dios. ¹⁰ ¿Chī puhua'nā'tit hui'xina'n jā tze chī Dios lacasqui'n nata'a'ka'ī' nā xlaca'n tī jā israelitas? ¿Tū ixpālacata lacasqui'nā'tit hui'xina'n xlaca'n natamākentaxtū limāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés? Ū'tza' quinatāta'na'ca'n jāla tamākentaxtūlh. Nā quina'n jāla catimākentaxtūj.

¹¹ Ica'ka'iyāuj ta'a'kapūtaxtuyāuj quina'n chuntza' chī xluca'n xpālacata quincāmakapūtaxtūcu'tunni' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesús —huanli Pedro.

¹² Palaj tunca ixlīpō'ktuca'n ixlilhūhua'ca'n tachi'xcuhūi't taquilhca'cslalh. Xluca'n takexmatli a'cxni' Bernabé ē Pablo tachihuīna'nli ē tahuanlı laka'tla' lī'a'cnīn tū Dios cāmaktāyahl tzē tatlaha na ixlacpu'na'itātca'n tī jā israelitas.

¹³ A'cxni' xluca'n tachihuīna'nkō'lh, Jacobo kelhtīni'lh:

—Tā'timīn, caquilākexmatui. ¹⁴ Chihuīna'nī'ttza' Simón Pedro chī Dios xapūla cālacsacli makapitzīn chi'xcuhūi'n tī jā israelitas. Dios cālacsacli xpālacata ixlacstīn natahuan. ¹⁵ Chuntza' tahuanlı a'kchihuīna'nī'n xalanī'n makāstza'. Ē chuntza' tatzo'kni':

¹⁶ Ā'līstān na'ictaspi'ta ē na'ictlahuapala ixchic David tū laclalh. Na'iccāxtlahuapala jā laclani't, ē na'icyāhuapala.

¹⁷ Chuntza' ā'makapitzīn chi'xcuhūi'n nataputza Māpa'ksīni', ē nā ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac ā'latatunu' cā'lacchicni' tī cālakapascan ū'tunu'n quintachi'xcuhūi't.

¹⁸ Huā'mā' huanli Māpa'ksīni' tī māsu'yulh huā'mā' a'cxni' tzuculh quilhtamacuj.

¹⁹ Jacobo chihuīna'mpālh:

—Ū'tza' quit quintalacapāstacni': jā cacāmāmakchuyīuj tī tatā'a'n Dios tī jā israelitas. ²⁰ Icpuhuan natzo'kāuj ē nacāhuaniyāuj jā catahua'lh tū cālakahui'licani't ídolos ē nā jā cataputzalh ixtā'lāpāxqui'nca'n ē nā jā catahua'lh xaquinit animalh tū a'kpixchi'cani't ē nā jā catahua'lh ka'lhni'. ²¹ Chuntza' icpuhuan xpālacata makās na ixlīpō'ktu cā'lacchicni', pō'ktu quilhtamacuj tū pūjaxcan, a'kchihuīna'nca'n ē kelhtahua'ka'can tū huanli Moisés —cāhuanilh Jacobo.

²² Apóstoles ē xanapuxcu'nu' ē ixlīpō'ktuca'n talīhui'līlh talacsaca makapitzīn chi'xcuhūi'n ixli'ū'tunu'nca'n ē nacātā'macā'nca'n Pablo ē Bernabé nac Antioquía. Macā'nca Judas, tī ixka'lhī ixli'a'ktu' ixtacuhūini' Barsabás, ē ā'chā'tin ixtacuhūini' Silas. Tzamā' chā'tu' chi'xcuhūi'n xalaka'tla' lītā'timīn ixtahuanī't. ²³ Tzo'kca a'ktin carta tū talē'lh Judas ē Silas. Ē a'ntza' nac carta tahuanlı:

“Quina'n apóstoles ē xanapuxcu'nu' ē tā'timīn iccāmācā'ni'yāchā'n saludos hui'xina'n tā'timīn tī jā israelitas xalanī'n nac Antioquía ē nac estado Siria ē Cilicia. ²⁴ Ickexmatni'ta'uj makapitzīn tataxtunī't huā'tzā' masqui quina'n jā iccāmaxqui'uj limāpa'ksīn. Xluca'n cātālimāmakchuyīni'ta'n tū ixtamāsu'yunca'n. Ē cātāllakpalīcu'tunān a'cxni' tahuanlı ixlacasqui'nca hui'xina'n natlahuayā'tit ixtahui'latca'n israelitas. ²⁵ A'cxni' quina'n ictakēstokui, iclīhui'līuj iclacsacāuj chi'xcuhūi'n tī na'iccālākmācā'nāchā'n hui'xina'n ē natatā'a'n Bernabé ē Pablo tī cāpāxqui'yāuj. ²⁶ Huā'mā' chā'tu' chi'xcuhūi'n tatanūni't jā cā'lījicua' xpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ²⁷ Iccāmācā'nī'ta'nchāuj Judas ē Silas. Xluca'n nacāhuaniyān ū'tza' tū iccātzo'knuuni'mā'n. ²⁸ Na'iccāmaxqui'yān hui'xina'n a'ktin limāpa'ksīn chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Espīritu Santo ē nā chuntza' quintalacapāstacni'ca'n. Chu xmān huā'mā' ixlacasqui'nca: ²⁹ hui'xina'n jā catihua'tit quinit tū cālakahui'licani't ídolos, ē jā cahua'tit ka'lhni', ē jā cahua'tit ixquinit animalh tū a'kpixchi'cani't, ē jā caputzatit mintā'lāpāxqui'nca'n. Palh hui'xina'n namākentaxtūyā'tit huā'mā', natlahuayā'tit tū tze. Xmān huā'mā' iccāhuaniyān.”

³⁰ Cāmācā'nca Bernabé ē Pablo ē ā'makapitzīn. Xluca'n ta'a'lh tancā'n nac Antioquía. A'ntza' cāmākēstokca tachi'xcuhūi't tī ixta'a'ka'i' ē cāmaxqui'ca carta.

³¹ Xlaca'n talikelhtahua'ka'lh ē tapāxuhualh ixpālacata cāmāko'xamāka'tl'i'ca.
³² Judas ē Silas nā xlaca'n a'kchihuīna'nī'n ixtahuanī't. Xlaca'n tamāstā'lh talacapāstacni' ixpālacata litā'timīn ē nā tamāstā'lh litli'hui'qui. ³³ A'cxni' ixtahui'lāna'lh'tza' makās a'ntza', cāmakxtekca tā'timīn ē cāhuanica: “Dios cacālē'ncha'n.” Ē talaktaspi'tpāl'h tī ixcāmācā'nī't. ³⁴ Silas puhuanī' natachoko a'ntza'. ³⁵ Pablo ē Bernabé tatachokolh nac Antioquia. Ē lhūhua' ā'makapitzīn huampala ixtamāsu'yu ē ixtalichihuīna'n ixtachihuīn Māpa'ksīni'.

Pablo a'lh ixlīmaktu' a'cxni' lē'lh makat xatze tachihuīn

³⁶ A'cxni' ixa'kspulanī'ttza' lakma'j quilhtamacuj, Pablo huanilh Bernabé: —Cacālaka'mpalauj quintā'timīnca'n na ixlīpō'ktu cā'lacchicni' jā māsu'yun'ta'uj ixtachihuīn Māpa'ksīni'. Ca'a'uj cālaktzī'nāuj chī tataxtukō'.

³⁷ Bernabé ixlē'ncu'tun Juan, tī ixka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Marcos.
³⁸ Pablo jā ixlē'ncu'tun ixpālacata Marcos ixcāmāxteknī't a'cxni' ixtahui'lāna'lh nac Panfilia. Jā a'lh cātā'scuja. ³⁹ Talālītā'chihuīna'lh Bernabé ē Pablo. Ū'tza' talītaxtumlīh. Bernabé lē'lh Marcos ē tapū'a'lh barco nac Chipre. ⁴⁰ Pablo lac-sacli Silas ē tataxtulh. Tā'timīn ixtasqui'ni'ni't Dios cacāmaktaka'lhli. ⁴¹ Pablo ē Silas ixtatētaxtu nac estado Siria ē Cilicia ē ixcāmāxqui' tā'kpuhuantīn tā'timīn tī a'ntza' ixtatakēstoka nac a'katunu' cā'lacchicni'.

16

Timoteo cātā'a'lh Pablo ē Silas

¹ Pablo ē Silas tachā'lh nac Derbe ē Listra. Talāpāxtokli chā'tin ixta'tinca'n ixtacuhuīni' Timoteo, ixka'hua'cha chā'tin puscāt israelita tī ixa'ka'ī. Ixtāta' Timoteo griego ixuanī't. ² Tā'timīn nac Listra ē nac Iconio tzeya chī'xcu' ixtalaktzī'n Timoteo. ³ Pablo ixlē'ncu'tun Timoteo. Israelitas ixtaca'tzī ixtāta' Timoteo jā israelita ixuanī't. Ū'tza' Pablo līmāchu'cunīni'lh Timoteo ixpālacata naka'lhī ixlīlakapascan chī israelita. Pablo tlahualh huā'mā' ixpālacata jā cāmāsītzī'cu'tunli israelitas. ⁴ Xlaca'n ixtatētaxtumā'nalh a'katunu' cā'lacchicni'. Ixcāmāca'tzīnīcan līmāpa'ksīn tū ixtahuanī't apóstoles ē xanapuxcu'nu' nac Jerusalén. ⁵ Chuntza' tī ixtatakēstoka nac a'katunu' cā'lacchicni' tatahuixcānīlh ē ā'chulā' ta'a'ka'ī'lh. Lakalī lakalī talhūhua'ntēlhalh.

Pablo lakachuyalh ē laktzī'lh chā'tin chī'xcu' xala' nac Macedonia

⁶ Espiritu Santo jā cāmāxtekli natalichihuīna'n xatze tachihuīn nac Asia. Pablo ē tī ixtatā'a'n tatētaxtulh na ixlīka'tla' Frigia ē Galacia. ⁷ A'cxni' tachā'lh na ixlītapitzi' ja ixmāpa'ksī Misia, ē tita'a'ncu'tunli nac Bitinia. IxEspiritu Jesús jā cāmāxtekli nata'a'n. ⁸ Tatētaxtulh nac Misia ē ta'ah' tancā'n nac cā'lacchicni' Troas. ⁹ A'ntza' tzi'sa Pablo lakachuyalh ē laktzī'lh chā'tin chī'xcu' xala' nac Macedonia tī tāyalh ixlacatīn. Chī'xcu' ī'squi'ni'mā'lh ē huanilh: “Caquilālaka'uj nac Macedonia ē caquilāmaktāyauj.” ¹⁰ A'cxni' lakachuyakō'lh, palaj tunca quina'n ictacāxui na'īca'nāuj nac estado Macedonia. Palaj tunca iclacapāstacui ixlīcāna' Dios quincālacsacni'ta'n na'icclālītā'chihuīna'nāuj xalanī'n nac Macedonia xatze tachihuīn ixlā' Jesucristo.

Pablo ē Silas nac Filipos

¹¹ Ictaxtūj nac Troas ē icpū'a'uj barco ē lacatza'j icmiuj nac Samotracia. Ixlīlakalī huampala ica'uj nac Neópolis. ¹² Ictaxtūj a'ntza' ē icchā'uj nac Filipos tū tapa'ksī' nac Roma. Ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' cā'lacchicni' ixlīpō'ktu estado Macedonia. Ictachokouj nac huā'mā' cā'lacchicni' a'klhūhua' quilhtamacuj. ¹³ A'ktin quilhtamacuj tū tapūjaja israelitas, ictaxtūj nac cā'lacchicni'. Icchā'uj

na ixquilhtūn ka'tla' xcān jā icpuhuanui palhāsā' a'ntza' jā ixtakēstokcan ixtlahuacan oración. Ictahui'lauj ē iccātā'chihuīna'uj puscan tī ixtatakēstoknī't.

¹⁴ Chā'tin chī xlaca'n, tī ixquincākexmatnī'yān, chā'tin puscāt ixtacuhuīni' Lidia. Xla' xala' nac Tiatira ē i'tstā' lu'xu' xasmataka. Ixlakachi'xcuhuī' Dios. Māpa'ksīni' māxematīcu'tunli tū huanli Pablo. Kexmatnī'lh. ¹⁵ Xla' a'kpxali ē ixlipō'ktu tī xalanī'n na ixchic. Lidia quincāsqui'ni'n ē quincāhuanin:

—Palh puhua'nā'tit hui'xina'n quit ixlicāna' ica'ka'ī'ni' Jesucristo, capintit na quinchic ē natachokoyā'tit a'ntza'.

Chuntza' ixquincāhuanian.

¹⁶ A'ktin quilhtamacuj a'cxni' xa'ica'mā'nauj jā ixtlahuacan oración, ictā'lāpāxtokui chā'tin tzu'ma'jāt tī ixka'lhī tū jā tzeza ū'ni' tū ixmāhuanī tū na'a'kspula. Chi'xcuhuī'n, tī ixtēcu'ni'n tzu'ma'jāt, lhūhua' ixtalītlaja ixpālacata ixca'tzi tū na'a'kspula. ¹⁷ Tzu'ma'jāt ixquincāstālani'yān a'cxni' xa'ictā'latlā'huanāuj Pablo. Palha' ixta'sa ē ixuan:

—Tzamā' chī'xcuhuī'n tatā'scuja Dios tī ka'tla'. Xlaca'n cātahuanian chī tzē nalī'a'kapūtaxtucan.

¹⁸ Chuntza' ixuan a'klhūhua' quilhtamacuj. Pablo jichualh ē talakspi'tli ē huanilh tū jā tzeza ū'ni':

—Na ixtacuhuīni' Jesucristo iclihuanian cataxtu na ixlistacna' tzu'ma'jāt.

Palaj tunca taxtulh.

¹⁹ A'cxni' taca'tzilh ixtēcu'ni'n jātza' la ixtalītlaja, cāchi'paca Pablo ē Silas ē cālīminca nac pūchihuīn. ²⁰ A'cxni' ixcālīmincanī't ixlacatīnca'n scujnī'n cāhuanica:

—Tzamā' chī'xcuhuī'n israelitas cāmāmakchuyilh xalanī'n na quincā'lacchicni'ca'n. ²¹ Tamāsu'yu ā'xtum tahuilat tū quina'n jāla a'ka'ī'yāuj ixpālacata quina'n romanos. Jāla catitlahuāuj ixpālacata jā chuntza' quilmāpa'ksīnca'n.

²² Chuntza' tachi'xcuhuī't tatā'kaquī'lh ē cāquichlaktzī'nca Pablo ē Silas. Scujnī'n tamāpa'ksīni'lh cacāxtī'tpūxtuca ixlu'xu'ca'n ē cacālīmacni'cca qui'hui'.

²³ A'cxni' cāhui'līni'kō'ca ē cāmānūca nac pūlāchī'n. Nā māpa'ksīca tī maktaka'lhnan tzej cacāmaktaka'lhca. ²⁴ Chuntza' māpa'ksīca, ē ū'tza' cālīmānūlh ā'xmāntza' ē cāmānūni'ca ixtujanca'n jā ixlacahu'cuanī't kentū qui'hui' ē ixmāpektokcanī't.

²⁵ I'tāt tzi'sa, Pablo ē Silas ixta'orarlītanūmā'nalh ē ixtapixtli'tanūmā'nalh ē nā ixtamakapāxūimā'nalh Dios. Tachi'ni'n ixtakexmattanūmā'nalh.

²⁶ Xamaktin tzuculh tachi'qui ti'ya't. Ixtūtza'n talhta'm pūlāchī'n tasakā'lih. Palaj tunca pūlāchī'n talaquī'lh. Qui'hui' jā ixcāmānūcanī't ixtujanca'n ixlipō'ktuca'n tachi'ni'n palaj tunca talakxtulh. ²⁷ Palaj tunca lakhuanli tī maktaka'lhnan ē laktzī'lh laquī'yālh pūlāchī'n. Māxtulh ixcuchilu ē ixlīmān ixmāknīcu'tuncan ixpālacata xla' puhuanli tachi'ni'n ixtatzā'lanī'ttza'. ²⁸ Pablo ta'salh palha' ē huanilh:

—Jā tī catlahua'ni'ca milimān. Quilipō'ktuca'n ictanūmā'nauj huā'tzā'.

²⁹ Maktaka'lhna' squi'nli a'ktin pūcās ē tanūlh palaj ē i'xpipitēlha cātatzokostani'lh Pablo ē Silas. ³⁰ Cāmāxtulh ē cākelhasqui'nīlh:

—Chi'xcuhuī'n, ꝑtū ixlacasqui'nca na'ictlahua quit na'ica'kapūtaxtu?

³¹ Xlaca'n takelhtilh:

—Ca'a'ka'ī' Māpa'ksīni' Jesucristo ē na'a'kapūtaxtuya' hui'x ē nā chuntza' xalanī'n na minchic.

³² Litā'chihuīna'nca ixtachihuīn Dios tī maktaka'lhnan ē ixlipō'ktuca'n xalanī'n na ixchic. ³³ Tzamā' tzi'sa, tī maktaka'lhnan cālē'lh Pablo ē Silas ē cāche'kē'ni'lh jā ixcāmātakāhuī'canī't. Ixlipō'ktuca'n tī ixtahui'lāna'lh na ixchic

ta'a'kpxakō'lh palaj tunca. ³⁴ Tī maktaka'lhnan cālē'lh na ixchic ē cāmāhuī'lh. Pāxuhualh xla' ē ixlīpō'ktuca'n xalanī'n na ixchic ixpālacata ta'a'ka'tī'ni'lh Dios.

³⁵ A'cxni' xkakalh, scujnī'n tamacā'lh mayūlhnu' natahuani tī maktaka'lhnan:

—Cacāmakxtekti tzamā' chi'xcuhuī'n.

³⁶ Tī maktaka'lhnan māca'tzīnīlh Pablo ē huanli:

—Scujnī'n tamāpa'ksīnī'lh na'iccāmakxtekān. Chuhua'j cataxtutit ē capintit ē Dios cacālē'ncha'n.

³⁷ Pablo cāhuani'lh mayūlhnu':

—Quincātamacni'cni'ta'n na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't ē quincātāmānūn nac pūlāchī'n ē jā quincātatlahuani'n justicia, masqui quina'n ictapa'ksiyāuj nac Roma ē ū'tza' iclīka'lhīyāuj quintachihuīnca'n. Chuhua'j tzē'k quincātamakatzā'lacu'tunān. Chuhua'j catamīlh ū'tunu'n ē caquincātāmāxtun.

³⁸ Mayūlhnu' tamāca'tzīnīpālh scujnī'n. Xlaca'n tajicua'nli a'cxni' takexmatli tachi'nī'n ixtatapa'ksī nac Roma ē jā catīhuālh chi'xcuhuī'n. ³⁹ Cālakminca Pablo ē Silas ē cāsqui'ni'ca tamātza'nkēn. Cāmāxtuca ē cāsqui'ni'ca catataxtulh nac cā'lacchicni'. ⁴⁰ Pablo ē Silas, a'cxni' ixtataxtunī'ttza' nac pūlāchī'n, tatanūlh na ixchic Lidia. Cālaktzī'nca tā'timīn. Pablo ē Silas tamāstā'lh talacapāstacni' ē ta'alh.

17

Tatā'kaquī'lh nac Tesalónica

¹ Pablo ē Silas tatētaxtulh nac Anfīpolis ē Apolonia. Tachā'lh nac Tesalónica jā ixyālh a'ktin ixtemploca'n israelitas. ² Pablo ixlīsmānī'n t tanū nac templo ē chuntza' cātā'tanūlh. A'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan, Pablo cālītā'chihuīna'lh ixtachihuīn Dios. Chuntza' tlahuapālh ixlītayama'j ē ixlīcāujquitzisma'j. ³ Pablo cāmāsu'yuni'lh ē cāmāca'tzīnīlh ixlacasqui'nca napātīnī'n ē nala-castālancuana'n Cristo tī Dios lacsacnī't. Cāhuani'lh:

—Huā'mā Jesús, tī iccālītā'chihuīna'nān, xla' ū'tza' Cristo.

⁴ Ā'makapitzīn ta'a'ka'tī'lh tū huanli Pablo. Talīstakli Pablo ē Silas. Nā chuntza' cāmākēxtimīlh lhūhua' tī jā israelitas ē ixtalakachi'xcuhuī' Dios. Makapitzīn pusan xalaka'tla' nā xlaca'n cāmākēxtimīlh Pablo ē Silas.

⁵ Israelitas tī jā ixta'a'ka'tī', xlaca'n taquiclhaktzī'lh ē talē'lh ā'makapitzīn tī jā tzeja chi'xcuhuī'n ē tī xmān ixtalatlā'huana. Tamākēstokli lhūhua' tachi'xcuhuī't ē tatā'kaquī'lh nac cā'lacchicni'. Līcuena ixtatanūcu'tun na ixchic Jasón. Ixtamāxtucu'tun Pablo ē Silas ē ixcālīmincu'tuncan na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't. ⁶ Jā cāmaclaca ē sakalē'nca Jasón ē makapitzīn huampala tā'timīn. Talē'ni'lh scujnī'n ē palha' cāhuana:

—Tzamā' chi'xcuhuī'n tamāmakchuyīnī't ixlīpō'ktu tachi'xcuhuī't nac cā'quilhtamacuj. Nā taminī't huā'tzā'. ⁷ Jasón cāmānūlh na ixchic. Xlaca'n tālakachi'xcuhuī' ixlīmāpa'ksīn César. Xlaca'n tahuana a'nampala chā'tin rey ixtacuhuīni' Jesús. Xlaca'n talacasqui'n ū'tza' huā'mā' nalakachi'xcuhuī'can.

⁸ A'cxni' takexmatli huā'mā', tatamakchuyīlh tachi'xcuhuī't ē scujnī'n.

⁹ A'cxni' cālacāxtlahuaca, taxokolh macstī'na'j ē makxtekca Jasón ē ā'makapitzīn.

Pablo ē Silas nac Berea

¹⁰ Palaj tunca tzamā' tzi'sa tā'timīn tamacā'lh Pablo ē Silas nac Berea. A'cxni' tachā'lh, tatanūlh na ixtemploca'n israelitas. ¹¹ Tzamā' israelitas xalanī'n nac Berea tzej ixtalacapāstacna'n ē jā chī xalanī'n nac Tesalónica. Ixtakexmatcu'tun xatze tachihuīn ē lakalī lakalī ixtaputzana'ni' na ixtachihuīn Dios palh ixlīcāna' tū huanli Pablo. ¹² Chuntza' ta'a'ka'tī'lh lhūhua' tī

israelitas ē nā tī jā israelitas. Ixlīlhūhua'ca'n tī jā israelitas, lhūhua' puscan xalaka'tla' ē lhūhua' chi'xcuhui'n. ¹³ A'cxni' israelitas xalani'n nac Tesalónica taca'tzilh Pablo ixcālītā'chihuīna'mā'lh nac Berea ixtachihuīn Dios, ē xla'ca'n ta'a'lh a'ntza'. Cāchihuīna'makasītzī'ca tachi'xcuhui't xalani'n nac Berea tī jā ixta'a'ka'ī. Xla'ca'n tatā'kaquī'lh. ¹⁴ Palaj tunca tā'timīn tamacā'lh Pablo na ixquilhtūn mar. Silas ē Timoteo tatachokolh nac Berea. ¹⁵ Tī tatā'a'lh Pablo talē'lh nac cā'lacchicni' Atenas ē tataspi'tli nacāmāca'tzīnīcan Silas ē Timoteo catalaka'lh Pablo palaj tunca.

Pablo nac Atenas

¹⁶ Pablo ixcāka'lhīmā'lh Silas ē Timoteo nac Atenas. Tamakchuyīlh ixpālacata laktzī'lh tzamā' cā'lacchicni' ixlītzumakō' ídolos. ¹⁷ Lakalī lakalī ixcātā'lāhuanimā'lh nac templo israelitas ē tī ixtalakachi'xcuhui' Dios. Lakalī lakalī ixcātā'lāhuani nac lītāmāuj tī ixtachā'n a'ntza'. ¹⁸ Tatā'chihuīna'nli ā'makapitzīn tī laksalalhna' chi'xcuhui'n. Makapitzīn ū'tunu'n ixtastālani' ixtamāsu'yunca'n tī ixcāhuanican epicúreos. A'makapitzīn ixtastālani' ixtamāsu'yunca'n estoicos. Makapitzīn tahuanli:

—¿Tū māsu'yumā'lh tzamā' chi'xcu' tī chihuīna'n?

A'makapitzīn tahuanli:

—Huā'mā māsu'yumā'lh ixdiosesca'n makatiyātī'n.

Tahuanli huā'mā' ixpālacata Pablo ixcālīmāsu'yuni' Jesús ē chī nalīlācastālancuana'ncan. ¹⁹ Chi'paca Pablo ē lē'nca nac Areópago jā ixtatalacxtimī makapitzīn scujnī'n ē tahuanilh:

—Quina'n icca'tzīcu'tunāuj huā'mā' xasāsti' tachihuīn tū māsu'yu'ya'.

²⁰ Hui'x ta'nī'ta' ē quilāmāsu'yuni'yāuj tū jā maktin ickexmatnī'tauj. Icca'tzīcu'tunāuj tūchu huanīcu'tun huā'mā'.

²¹ Ixlīpō'ktuca'n xalani'n nac Atenas ē xamini' tī ixtahui'lāna'lh a'ntza', xla'ca'n jā tū ixtatlahuacu'tun xmān ixtahuancu'tun ē ixtakexmatcu'tun tū xalacsāsti'.

²² Pablo ixyālh na ixlacatīnca'n tī ixtatakēstoknī't nac Areópago ē cāhuanilh:

—Chi'xcuhui'n xalani'n nac Atenas, hui'xina'n lakachi'xcuhui'yā'tit mīndiosesca'n. Chuntza' tasu'yu. ²³ A'cxni' ictētāxtulh, iclaktzī'lh tū laktaquilhpūtayā'tit hui'xina'n. A'ntza' icmaclalh a'ktin pūmacamāstā'n jā tatzo'kni' tzamā' tachihuīn: “Ixla' quindiosca'n tī jāna'j iclakapasāuj.” Quit iccātā'chihuīna'mā'n hui'xina'n ixpālacata huā'mā' Dios tī laktaquilhpūtayā'tit masqui jāna'j lakapasā'tit.

²⁴ ‘Dios tlahualh cā'quilhtamacuj ē ixlīpō'ktu tū a'nan. Xla' māpa'ksīkō' a'kapūn ē cā'quilhtamacuj. Xla' jā huī'lh nac templo jā xamacanī'tlahua. ²⁵ Xla' jā maclacasqui'n tachi'xcuhui't catamaktāyalh. Xla' jā tū sputnī'. Ixlīmāpa'ksīn līhui'lāna'uj ē lījaxāna'nāuj ē pō'ktu lika'lhīyāuj.

²⁶ ‘Dios līmātzumalh tachi'xcuhui't ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj ixpālacata chā'tin chi'xcu' tī ixpapca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't. Dios cāmāsu'yuni'lh ixquilhtamacujca'n chī natalīlatama ē jāchu natatahui'la. ²⁷ Xla' lacasqui'n nāpūtzayāuj ē hua'chi namacapūtzayāuj palh namaclayāuj Dios masqui huī'lh na quilacatzuna'jca'n. ²⁸ Ixlīmāpa'ksīn līhui'lāna'uj quina'n ē līlatā'lāhuanāuj ē līlatā'kchokoyāuj. Chā'tin chī hui'xina'n tī lactzēhuanī't ixtachihuīn, ū'tza' huanli chuntza': “Nā quina'n ixlacstīn.” ²⁹ Palh quina'n ixlacstīn Dios, jā capuhuanui Dios hua'chi oro ē plata ē chihuix tī cāxtlahualh chā'tin chi'xcu' xmān chī ixtalacapāstacni' xla'. ³⁰ A'cxni' jāna'j ixtaca'tzī tachi'xcuhui't jā tū, Dios xmān cālaktzī'lh ē jā tū cātlahuani'lh. Chuhua'j cāmāpa'ksī Dios catalakpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't calhāxcuhuālh nac

cā'quilhtamacuj. ³¹ Dios lilacsacli' a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nacāputzāna'nī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Nacāputzāna'nī chuntza' chī ixlacasqui'nca. Dios lacsacni't chā'tin chī'xcu', Jesucristo, tī nacāputzāna'nī tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Huā'mā' tzej ca'tzīcan ixpālacata Dios mālacastālanuanīlh Jesucristo —cāhuanīlh Pablo.

³² A'cxni' tachi'xcuui't takexmatli chī nalacastālanuana'nncan, makapitzīn tatzcuhul talakapala. Ā'makapitzīn tahuani:

—Na'iccākexmatni'yān ā'maktin ixpālacata huā'mā'.

³³ Pablo cāmakxtekli. ³⁴ Ā'makapitzīn tatalacxtimīl ē ta'a'ka'tī'lh. Nā a'ka'tī'lh Dionisio, chā'tin scujni' tī ixtatalacxtimī nac Areópago. Nā a'ka'tī'lh chā'tin puscāt tī ixuanican Dámaris ē ā'makapitzīn huampala.

18

Pablo nac Corinto

¹ Ā'listān Pablo taxtulh nac Atenas ē a'lh nac Corinto. ² Tā'lāpāxtokli chā'tin israelita tī ixtacuhuīni' Aquila xala' nac Ponto. Xla' ē ixpuscāt, tī ixuanican Priscila, ixtataxtunī'tcus nac Italia. Xapuxcu' Claudio ixcāmāpa'ksīni't ixlīpō'ktuca'n israelitas catataxtukō'lh nac Roma. Ū'tza' talītaxtulh Aquila ē Priscila. Pablo cālaka'lh. ³ A'ntza' cātā'tachokolh ixpālacata ixtā'chuntza' ixtascujūtca'n ixuanī't. Ixtascuja ē ixtatlahua a'cchic. ⁴ Pablo ixcāmāsu'yuni' nac templo ixtzayama'jān ixlīpō'ktu quilhtamacuj tū ixpūjāxcan. Ixcāmā'a'ka'tī'nīcu'tun israelitas ē nā tī jā israelitas.

⁵ Silas ē Timoteo tataxtulh nac Macedonia ē tachā'lh nac Corinto. A'cxni' xlaca'n tachā'lh, Pablo ixmāsu'yumā'lh ixtachiuhin Dios. Ixcāhuanimā'lh tachi'xcuui't israelitas Jesús ū'tza' Cristo tī Dios ixlacsacni't. ⁶ Xlaca'n tatā'lāhuanīlh ē talakapalālh. Pablo tīncxli ixl'u'xu' na ixlacatīnca'n ē cāhuanīlh: —Hui'xina'n lipinā'tit cuenta tū nacā'a'kspulayān. Quit jātza' quincuenta. Chuhua'j na'iccālaka'n tī jā israelitas.

⁷ A'lh ē chā'lh na ixchic tī ixuanican Justo. Xla' ixlakachi'xcuui' Dios. Ixka'lhī ixchic ixlacatzuna'j ixtemploca'n israelitas. ⁸ A'ka'tī'lh Crispo, tī xapuxcu' xala' nac templo. Nā ta'a'ka'tī'kō'lh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n na ixchic. Chuntza' chā'lhūhua' xalanī'n nac Corinto takexmatli tū huanli Pablo ē ta'a'ka'tī'lh ē ta'a'kpaxli. ⁹ Pablo lakachuyalh tzamā' tzi'sa. Māpa'ksīni' huanīlh:

—Jā caji'cua'nti. Jā camakxtekti chihuīna'na'. ¹⁰ Quit icmaktaka'lhān. Jā tū catitlahuanī'ca. A'nan lhūhua' tachi'xcuui't nac huā'mā' cā'lacchicni' tī naquintastālanī'.

¹¹ Pablo tachokolh a'ktin cā'ta ā'i'tāt. Ixcāmāsu'yuni' ixtachiuhin Dios.

¹² A'cxni' Galión ixlīgobnador ixuanī't nac Acaya, ē israelitas ixlīpō'ktuca'n ixtatā'lāquichlaktzī'n Pablo. Talē'lh jā ixtlahuacan justicia. ¹³ Tahuanih gobernador:

—Huā'mā' chī'xcu' chihuīna'makasītzī' tachi'xcuui't. Xtum chī cāhuanī catalaktaquilhpūtalh Dios, ē jā chī tatzo'kni' na quilīmāpa'ksīnca'n.

¹⁴ A'cxni' Pablo ixchihuīna'ncu'tun, Galión cāhuanīlh israelitas:

—Palh tlahuanī't cahuālh a'ktin tū jā tze, o palh maknīni'nī't cahuālh, quit xa'iccākexmatni'n lilacatzucu hui'xina'n, israelitas. ¹⁵ Hui'xina'n līmālacapū'yā'tit xmān tū māsuyū ē a'ktin tacuhuīni' tū māpācuhi ē tū milīmāpa'ksīnca'n. Hui'xina'n caputzāna'nī'tit. Quit jā icputzāna'nīcu'tun huā'mā'.

16 Cāmāxtulh jā ixtlahuacan justicia. 17 Ixlipō'ktuca'n talhūhua'chi'palh Sóstenes, tī xapuxcu' xala' nac templo, ē tatucslī na ixlacatūn gobernador. Galión jā tū cāhuanilh.

Pablo a'lh ixlīmaktu'tun nalē'n makat xatze tachihuīn

18 Pablo tahui'lapālh ā'a'klhūhua' quilh tamacuj. Ā'listān cāmāxtekli tā'timīn ē pū'a'lh barco nac Siria. Nā Priscila ē Aquila tatā'a'lh. Tā'ksitpūxtulh ē ū'tza' līmākentaxtūlh ixpromesa nac Cencrea. 19 A'cxni' tachā'lh nac Efeso, Pablo a'ntza' cāmāxtekli. Tanūlh nac templo ē ixcātā'chihuīna'mā'lh israelitas tī ixtatakēstoknī't a'ntza'. 20 Tāhuanilh Pablo ixtachokolh ā'chulā' a'ntza'. Pablo jātza' lacasqui'nli. 21 A'cxni' cātā'lāmāxtekli Pablo cāhuanilh:

—Ixlacasqui'nca quit tunca na'ica'n nac Jerusalén jā nala cā'tani'. Na'ictaspi'tpala palh Dios lacasqui'n.

Pablo taxtulh nac Efeso ē pū'a'lh barco.

22 Pablo chā'lh nac Cesarea ē a'lh nac Jerusalén ē cātā'chihuīna'nli tī ixta'a'ka'ī'nī't, ē a'lh tancā'n nac Antioquía. 23 Tachokolh a'klhūhua' quilh tamacuj ē taxtulh ē a'lh ē tētaxtutēlhalh nac a'katunu' cā'lacchicni' xalā' nac Galacia ē Frigia. Ixcāmāhuixcānītēlha ixlipō'ktuca'n tī ixta'a'ka'ī'nī't.

Apolos a'kchihuīna'nli nac Efeso

24 Ixui'lh chā'tin chi'xcu' israelita xala' nac Alejandría tī ixuanican Apolos. Xla' chā'lh nac Efeso. Huā'mā' chi'xcu' tzej ixchihuīna'n hua'chī tī ī'sca'tnī't. Tzej ixca'tzī ixtachihuīn Dios. 25 Xla' ī'sca'tnī't ixlīmāpa'ksīn Dios. Līchihuīna'lh ixlītlī'hui'qui. Tzej ixmāsu'yu ixpālacata Jesús, masqui ixca'tzī xmān ixlīmā'kpaxīn Juan. 26 Apolos tzuculh chihuīna'n na ixtemploca'n israelitas ē jā ixjicua'n. Priscila ē Aquila takexmatli ē talē'lh ā'lacatin ē ā'chulā' tzej tamāsu'yuni'lh ixpālacata Dios. 27 Apolos ixa'ncu'tun nac Acaya. Tā'timīn tāhuanilh tze na'a'n. Cāmācā'ni'ca a'ktūn carta tā'timīn xalanī'n nac Acaya ē cāhuanica catamānūlh Apolos na ixchicca'n. A'cxni' chā'lh Apolos, lhūhua' cāmāktāyālh tī ixta'a'ka'ī'nī't ixpālacata ixtalalaku'mān Dios. 28 Lhūhua' līmāpa'ksīn Apolos ixcālītā'lāhuani israelitas ixlacatūnca'n ixlipō'ktuca'n. Ē ixcāskāhui'kō'. Ixmāsu'yu ixtachihuīn Dios chī Jesús chu ū'tza' Cristo tī Dios ixlacsacnī't.

19

Pablo nac Efeso

1 A'cxni' Apolos ixui'lh nac Corinto, Pablo ixtētaxtunī'ttza' nac lacsti'na'j cā'lacchicni' nac cā'sipejni' ē chā'lh nac Efeso. A'ntza' cātā'lāpāxtokli ā'makapitzīn tī ixta'a'ka'ī'nī't 2 ē cākelhasqui'nīlh:

—¿Chā maktīnī'ttit Espīritu Santo a'cxni' a'ka'ī'tit?

Xlaca'n tāhuanli:

—Jā maktin ickeexmatnī'ta'uj palh māstā'can Espīritu Santo.

3 Pablo cākelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu cāmāsu'yuni'n na'a'kpaxā'tit?

Xlaca'n takelhtīnī'lh:

—Quina'n ica'kpaxui chuntza' chī ixquincāmāsu'yuni'yān Juan.

4 Pablo cāhuanilh:

—A'cxni' ixmā'kpaxīnī'n Juan ixcāhuani tachi'xcuhui't: “Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē ca'a'ka'ī'tit tī namin ā'listān.” Ū'tza' huanicu'tun Jesús.

5 A'cxni' takexmatli huā'mā', talī'a'kpaxli na ixtacuhuīni' Jesús. 6 A'cxni' Pablo cā'a'cpūhui'līlh ixmacan, Espīritu Santo tanūlh na ixlīstacna'ca'n. Xlaca'n

tachihuīna'nli xtum tachihuīn tū jā ixtaca'tzī, ē talīchihuīna'nli ixtachihuīn Dios. ⁷ Ixlīpō'ktuca'n xluca'n hua'chi kelhacāujtu' chi'xcuhuī'n.

⁸ A'ktu'tun mālhcuyu' Pablo ixtanū na ixtemploca'n israelitas ē ixmāsu'yu ē jā ixjicua'n. Ixcālītā'chihuīna'n ē ixcāmā'a'ka't'nīcu'tun chī māpa'ksīni'n Dios. ⁹ Makapitzīn lacxumpin ixtahuani't ē jā ixta'a'ka't'. Ixtalakapala xasāsti' tamāsu'yun na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't. Pablo cā'a'kxtekmaka'lh ē cālē'lh tī ixta'a'ka't'. Ixchihuīna'n pō'ktu quilhtamacuj na ixpūscuela Tīranno. ¹⁰ Chuntza' hasta tlhualh a'ktu' cā'ta. Chuntza' takexmatli ixtachihuīn Māpa'ksīni' ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Asia, tī israelitas ē nā tī jā israelitas. ¹¹ Dios mātlahuīh Pablo laka'tla' lī'a'cnīn. ¹² Pixtahua'ca' ē lu'xu' tū talītoklhi Pablo, ē a'cxni' talē'ni'lh ta'jatatlani', cātapānūni'lh ixta'jatatca'n. Cāmāxtuni'ca tū jā tzeya ū'ni' tū ixtaka'lhī.

¹³ Ixtahui'lāna'lh makapitzīn xantilhni' israelitas tī ixtalatlā'huan a'katunu' cā'lacchicni'. Xluca'n, na ixtacuhuīni' Jesús, talīmāxtucu'tunli tū jā tzeya ū'ni'. Cāhuanica tū jā tzeya ū'ni':

—Iccālīmāpa'ksīyān hui'xina'n na ixtacuhuīni' Jesús, tū māsu'yumā'lh Pablo, cātaxtutit.

¹⁴ Tī ixtatlahua huā'mā', xluca'n kelhatojon ixka'hua'chan chā'tin israelita tī ixuanican Esceva tī xapuxcu' pālej. ¹⁵ A'cxni' huanica chuntza', jā tzeya ū'ni' cākelhtīh:

—Iclakapasa Jesús ē icca'tzī tīchu Pablo. Hui'xina'n jā iccālakapasān. ¿Tīchu hui'xina'n?

¹⁶ Chi'xcu' tī ixka'lhī jā tzeya ū'ni' cālaktu'jnunli ē ixka'lhī līli'huī'qui ē cāskāhuī'lh xantilhni'. Xluca'n tataxtulh nac chīc ē tatzā'lalh makhpi'mpi'li'n ē tatakāhuī'nī't. ¹⁷ Taca'tzikō'lh huā'mā' ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Efeso, tī israelitas ē nā tī jā israelitas. Tajicua'nkō'lh. Chuntza' ā'chulā' tamāka'tlī'lh Māpa'ksīni' Jesús.

¹⁸ Lhūhua' tī ixta'a'ka't'nī'tcus tamīh ē tahuanīh Dios tū jā tze ixtatlahuani't. ¹⁹ Lhūhua' ū'tunu'n, tī xantilhni' ixtahuani't, tamākēstokli ixlībroca'n ē talhcuylh na ixlacatīnca'n ixlīlhūhua'. Tatlahualh ixcuentaca'n ē ixtaxokoni't i'tāt ciento mil tumīn xaplata. ²⁰ Ā'chulā' ā'kahuanli ixtachihuīn Māpa'ksīni' ē ā'chulā' ixtasu'yutēlha ixlīli'huī'qui Dios.

²¹ A'cxni' ixa'kspulanī'ttza' huā'mā', Pablo puhuanli natētaxtu nac estado Macedonia ē nac Acaya ē na'a'n nac Jerusalén. Pablo huanli:

—Pūla na'ica'n nac Jerusalén ē ā'līstān ixlacasqui'nca na'ica'n nac Roma.

²² Cāmacā'lh nac Macedonia chā'tu' ixmaktāyana', Timoteo ē Erasto. Pablo tachokolh a'klhūhua' quilhtamacuj nac Asia.

Tatā'kaquī'lh xalanī'n nac Efeso

²³ Tzamā' quilhtamacuj taka'lhīh a'ktin tā'kslokun ixpālacata xatze tachihuīn. ²⁴ Ixui'lh chā'tin chi'xcu' tī ixtacuhuīni' Demetrio. Xla' platero ixuanī't. Plata ixcālītlahua lacsti'na'j tū ixtemplo dios Diana. Demetrio ē tī ixtatā'scuja lhūhua' ixtalītlaja. ²⁵ Demetrio cāmākēstokkō'lh ixlīpō'ktuca'n tī nā ū'tza' ixtalīscuja. Cāhuanīh:

—Chi'xcuhuī'n, hui'xina'n ca'tziyā'tit huā'mā' tascujūt ū'tza' lītlajayāuj. ²⁶ ¿Ē jā ca'tziyā'tit o jā kexpa'tā'tit tū a'kspulamā'lh nac Efeso ē na ixlīpō'ktu nac Asia? Huā'mā' Pablo cāmā'a'ka't'nīnī't lhūhua' tachi'xcuhuī't. Cālakpalīni'lh ixtalacapāstacni'ca'n. Cāhuanī tū ixtamacani'tlaujca'n chi'xcuhuī'n jā ū'tza' dios. ²⁷ Quit icjicua'n tzamā' quintascujūtca'n nasputa ē jātza' cati'a'ka't'ca

ixtemplo xaka'tla' quimpāxca'ttzi'ca'n Diana. Jātza' catihuanca palh ka'tla' Diana tū talaktaquilhpūta chuhua'j xalanī'n nac Asia ē ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj —cāhuanilh Demetrio.

²⁸ A'cxni' takexmatli huā'mā', tasītzī'lh ē tata'salh ē tahuani:

—jKa'tla' Diana, quimpāxca'ttzi'ca'n quina'n tī xalanī'n nac Efeso!

²⁹ Palaj tunca tasītzī'lh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Efeso. Cāchi'paca Gayo ē Aristarco ē cāsakalē'nca jā ixtatakēstokmā'nalh. Tzamā' chā'tu' chī'xcuhui'n xalanī'n nac Macedonia ixtatā'scuja Pablo. ³⁰ Pablo ixtanūcu'tun na ixlacpu'na'i'tātca'n tachi'xcuhui't. Tā'timīn jā tamakxtekli. ³¹ Makapitzīn scujnī'n xalanī'n nac estado Asia, xlacan ixamigo Pablo ixtahuani't. Tahuaniilh jā ca'alh nac pūstastokni'. ³² Makapitzīn a'ntza' jā ixtatakēstoknī't tata'salh palha' ē tahuani catūhuālh. Ā'makapitzīn huampala tahuampālh xtum. Chuntza' tatamakchuyīkō'lh ixlīpō'ktuca'n jā ixtatakēstoknī't. Jā ixtaca'tzī ixlīlhūhua' tūchu ixpālacata ixtalītakēstoknī't. ³³ Māxtuca Alejandro ixlacpu'na'i'tātca'n ixlīlhūhua'. Israelitas ta'a'clhta'nclslē'lh na ixlacatīnca'n. Alejandro cāmacahuani'lh cataquilhca'cslalh. Xla' ixtamaktāyacu'tun na ixlacatīnca'n tachi'xcuhui't. ³⁴ A'cxni' ca'tzīca palh xla' israelita ixuani't, tata'salh lacxtim chī'a'ktu' hora ē tahuani:

—jKa'tla' Diana, quimpāxca'ttzi'ca'n quina'n tī xalanī'n nac Efeso!

³⁵ A'cxni' secretario ixcāmāquilhca'cslīnī'ttza' ixlīlhūhua', xla' huanli:

—Iccāhuaniyān chī'xcuhui'n xalanī'n nac Efeso. Tzamā' quincā'lacchicni'ca'n ū'tza' xamaktaka'lhna' ixtemplo xaka'tla' Diana, quimpāxca'ttzi'ca'n, ē nā ixídolo tū mincha' nac a'kapūn. ¿Ē hui'lh tī jā ca'tzi huā'mā'? ³⁶ Jāla catihuanca jā ixlicāna' huā'mā'. Chuntza' hui'xina'n caquilhca'csla'tit ē tzej calacapāstactit tū tlhua'yā'tit. ³⁷ Hui'xina'n cālīta'nī'ta'ntit huā'tzā' tzamā' chī'xcuhui'n. Xlacan jā tū tatlahuani'nī't tzamā' quimpāxca'ttzi'ca'n ē jā talīchihuīna'nī't. ³⁸ Palh Demetrio ē tī tatā'scuja talāmakasītzī'lh ā'makapitzīn, ū'tza' lī'a'nan pūchihuīn ē juez. Catamālacapū'lh. ³⁹ Palh catūhuālh talacasqui'n xlacan, cataputzāna'nīlh a'cxni' tatakēstokkō' scujnī'n natlahuacan justicia. ⁴⁰ Quit icjicua'n naquincātalmālacsu'yuyān tā'kaqui'lh ixpālacata tū a'kspulalhcus. ¿Chī nakelhtīni'nāuj quina'n palh naquincātakelhasqui'nīyān tū ixpālacata takēstoknī'ta'ntit ē ta'sapā'na'ntit?

⁴¹ Chuntza' lī'a'ksputli chihuīna'n secretario ē cāmacā'lh na ixchicca'n.

20

Pablo a'lh nac Macedonia ē nac Grecia

¹ A'cxni' taquilhca'cslakō'lh'tza', Pablo cāmāta'satīnīnī'lh tā'timīn. A'cxni' ixcāmāxqui'nī'ttza' talacapāstacni', cāmakxtekli ē taxtullh ē a'lh nac Macedonia. ² A'cxni' ixlatlā'huac nac Macedonia, ixcāmāxqui' talacapāstacni' tā'timīn. Ā'līstān chā'lh jā ixmāpa'ksini'ntza' Grecia. ³ A'ntza' ixui'lh a'ktu'tun mālhcu'yu'. Ixlacapāstacmā'lh na'a'n nac barco nac Siria. Israelitas ixtalīchihuīna'nī'ttza' natamāknī Pablo. Ū'tza' Pablo līlacpuhuampālh natētaxtu nac Macedonia. ⁴ Tatā'a'lh nac Asia, Sópater xala' nac Berea, ē Aristarco ē Segundo xalanī'n nac Tesalónica, ē Gayo xala' nac Derbe ē nā Timoteo. Nā tatā'a'lh Tíquico ē Trófimo xalanī'n nac Asia. ⁵ Tzamā' chī'xcuhui'n xapūla tachā'lh nac cā'lacchicni' Troas ē a'ntza' quincātaka'lhīn. ⁶ Quina'n ictaxtūj nac Filipos a'cxni' a'ksputli cā'tani' a'cxni' ixua'can pāntzīn tū jā ixka'lhī levadura. Icpū'a'uj barco ē ixlī'a'kquitzis quilhtamacuj iccālakhā'uj nac Troas. A'ntza' ictahui'lauj a'ktojon quilhtamacuj.

Pablo ixu'lh nac Troas

⁷ Xapūla quilhتامacuj a'cxni' tanūlh semana, tatakēstokli tī ixta'a'ka'ī natamāpitzī pāntzīn. Pablo cātā'chihuina'nli. Xla' ixpuhuamā'lh palh na'a'n ixlīlakalī. Mālh mā'nīlh ixtachihuīn hasta i'tāt tzi'sa. ⁸ A'ntza' jā xa'ictakēstokni'ta'uj tālh mā'n na ixli'a'ktu'tun piso nac chic. Lhūhua' pūcās ixua'ca'lh. ⁹ Chā'tin ka'hua'cha tī ixuanican Eutico ixu'lh nac ventana. I'lh tatacu'tun ixpālacata Pablo lhūhua' chihuina'nli. A'listān lhtatahuī'lh ē kelhtun mincha' ixli'a'ktu'tun nac piso. Quisacca xanīn. ¹⁰ Pablo yujli ē taquilhpūtalh ē laktzī'lh ē sko'ka'lh. Cāhuanilh tā'timīn:

—Jā cajicua'ntit. Xla' lakahuan.

¹¹ Pablo tahua'ca'lh ē māpitzīlh pāntzīn ē hua'lh. Cā'a'kchihuina'ni'pālh hasta jā xkakalh. A'listān a'lh. ¹² Lē'nca ka'hua'cha xalakahuan ē tapāxuhualh.

Ica'uj nac Mileto

¹³ Quina'n icpūlauj ē icpū'a'uj barco nac Asón jā Pablo ixtanūcu'tun nac barco. Chuntza' icchihuina'uj ixpālacata xla' ixtlā'huana'a'ncu'tun hasta nac Asón. ¹⁴ A'cxni' quincāmaclan nac Asón, quincātā'tanūn nac barco. A'listān icchā'uj nac Mitilene. ¹⁵ Ictaxtūj a'ntza' nac a'ktin barco. Ixlīlakalī icchā'uj ixlacatīn Quío. Ixlīlakalī huampala ictalacatzuna'jūj Samos. A'listān icchā'uj nac Trogilio. Ixlīlakalī icchā'uj nac Mileto. ¹⁶ Pablo ixlacapala ixpālacata ixtahuī'lacu'tun nac Jerusalén tzamā' quilhتامacuj tū huanicn Pentecostés. Ū'tza' jā litanūcu'tunli nac Efeso ē jā tahuī'lacu'tunli lakma'j nac Asia.

Pablo a'kchihuina'nli nac Efeso

¹⁷ A'cxni' xa'icū'lāna'nchāujcus nac Mileto, Pablo cāmāta'satīnīnī'lh xanapuxcu'nu' xalanī'n nac templo nac Efeso. ¹⁸ A'cxni' talakchā'lh, Pablo cāhuanilh:

—Hui'xina'n ca'tziyā'tit chī xa'icilātā'lhuan na milacatīnca'n pō'ktu quilhتامacuj hasta xapūla quilhتامacuj a'cxni' icmilh nac Asia. ¹⁹ Quit xa'ictā'scujā Māpa'ksīni'. Quit jā maktin ka'tla' icmak'atzīlh. Ē icpātīnī'lh ē lhūhua' tū ixquina'kspula ixpālacata israelitas ixquintalichihuina'nī'ttza'. ²⁰ Quit tzej xa'iccāmāsu'yuni'n ixlīpō'ktu tū hui'xina'n namaclacasqui'nā'tit. Iccāmāsu'yuni'nī'ta'n na ixlacatīnca'n tachi'xcu'huī't ē na minchicca'n. ²¹ Israelitas ē nā tī jā israelitas xa'iccāhuani: “Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē cakexpa'tnī'tit Dios ē calīpāhua'ntit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.”

²² 'Chuhua'j ica'mā'lh nac Jerusalén. Espīritu Santo quimacā'mā'lh. Quit jā icca'tzī tū naquina'kspulayācha'. ²³ Quilīmān icca'tzī ixlīpō'ktu cā'lacchicni' jā ica'n, Espīritu Santo quimāca'tzīnī naquinchī'can ē na'icpātīnī'n. ²⁴ Pō'ktu huā'mā' jā quınca'tzani'. Quit jā iclakca'tzan quilatamat. Xmān līpāxuhua icmāspūtūcu'tun quintascujūt ē icmākentaxtūcu'tun tū quimacamaxquī'lh Māpa'ksīni' Jesús. Quimacamaxquī'lh na'iclichihuina'n xatze tachihuīn tū quincāhuanīyān ixtalakalhu'mān Dios.

²⁵ 'Quit icca'tzī jātza' quintilālaktzī'uj milīpō'ktuca'n hui'xina'n, tī xa'iccāhuanitlā'huanān chī māpa'ksīni'n Dios. ²⁶ Ū'tza' quit chuhua'j iccālīhuanicu'tunān quit icmākentaxtūnī'ttza' tū ixquimacamaxquī'canī't mimpālacataca'n. Jātza' iclē'n cuenta. ²⁷ Quit iccāmāsu'yuni'nī'ta'n ixlīpō'ktu tū ixtalacaju'nīn Dios. Nūn tū icmātzē'kli. ²⁸ Chuhua'j cacuentatlahua'tit chī nalatā'kchokoyā'tit. Nā cacāmaktaka'lhīt tī ixlacstīn Dios. Espīritu Santo cāmacamaxquī'nī'ta'n nacāmaktaka'lhā'tit chī maktaka'lhna'nī'n purecu. Māpa'ksīni' cālītāmāhualh ixka'lhni' ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'. ²⁹ Quit icca'tzī

a'cxni' na'ica'n, nacātalacpu'na'tanūyān chi'xcuhuī'n. Xlaca'n hua'chi misinī'n lījicua'ni' tū tamālakspūtū purecu. Nūn macsti'na'j catitalakalhu'manli ixlacstīn Dios. ³⁰ Nā makapitzīn hui'xina'n natatzucu cāta'a'kskāhuī'yān ē nacātamāxtucu'tunān makapitzīn hui'xina'n ixpālacata nacāstālani'yā'tit ū'tunu'n. ³¹ Skalalh catahuī'la'tit ē calacapāstactit chī xa'iccāmaxquī'yān talacapāstacni' tzi'sa ē cā'cuhuīni' a'ktu'tun cā'ta hasta iccalhuanli.

³² 'Chuhua'j quit icsqui'ni' Dios ū'tza' cacāmaktaka'lhni' hui'xina'n. Ē hui'xina'n ka'lhī'yā'tit tachihuīn tū quincātahuaniyān ixtalalakalhu'mān Dios. Tzamā' tachihuīn tzē nacāmaxquī'yān lītli'hui'qui ē tzē nacāmaxquī'yān tū natamaktīni'n ixlipō'ktuca'n tī Dios cātlahuanī't lactze. ³³ Quit jā iclakca'tzanī't ixtumīn ē ixoro ē ixlū'xu' ā'chā'tin. ³⁴ Hui'xina'n ca'tziyā'tit chī xa'iclisuja quimacan ē chuntza' xa'iclihuā'yan quit ē tī ixquintatā'lahui'lāna'lh. ³⁵ Nā chuntza' xa'iccāmasū'yuni'yān hui'xina'n cascujtī ē cacāmaktāya'tit tī cāspu'tni' tū tamaclacasquī'n. Calacapāstactit chī huanli Māpa'ksīni' Jesús: "Ā'chulā' līpāxuhuacan a'cxni' māsā'can ē jā a'cxni' maktīni'ncan."

³⁶ A'cxni' Pablo chihuīna'nkō'lh, tatzokostalh ē cātā'orarlīlh ixlipō'ktuca'n. ³⁷ Tacalhuankō'lh ixlipō'ktuca'n ē tasko'ka'lh Pablo ē tamu'sulh. ³⁸ Pablo ixcāhuaninī't jātza' maktin catitalaktzi'lh. Ū'tza' ixtalīlipuhan. Ā'līstān taquīxtekli hasta nac barco.

21

Pablo a'lh nac Jerusalén

¹ Iccāmakxtekui tā'timīn ē ictojōuj nac barco ē lacatza'j ica'uj nac Cos. Ixlīlakalī icchā'uj nac Rodas ē ā'līstān icchā'uj nac Pátara. ² A'ntza' icmaclauj a'ktin barco tū ixa'mā'lh nac Fenicia. Ictojōuj nac barco ē ica'uj. ³ A'cxni' ictētaxtūj makat, iclaktzi'uj quimpāxtūnca'n Chipre a'ntza' jā pu'nahuīlh macsti'na'j ti'ya't. Ica'uj nac Siria. Ā'līstān icchā'uj nac Tiro ixpālacata barco natēxteka ixtacu'ca'. ⁴ A'ntza' iccāmaclauj tī ixta'a'ka'i' ē iccātā'tachokouj ū'tunu'n a'ktojon quilhtamacuj. Espīritu Santo ixcāhuaninī't tū na'a'kspula. Ū'tza' tā'timīn talīhuanilh Pablo jā ca'a'lh nac Jerusalén. ⁵ Ixli'a'ktojon quilhtamacuj ictaxtūj. Quincātātā'a'n, hasta iclaclhtaxtukō'uj nac cā'lacchicni', ixlipō'ktuca'n tī ixta'a'ka'i' ē ixpuscātca'n ē ixcamana'ca'n. A'cxni' icchā'uj na ixquilhtūn mar, ictatzokostauj ē icorarlauj. ⁶ Ā'līstān iclāsko'ka'uj ē iclāmakxtekui. Quina'n ictojōuj nac barco ē xlaca'n tataspi'tpāl na ixchicca'n.

⁷ Ictaxtūj nac Tiro ē icchā'uj nac Tolemaida. A'ntza' ica'ksputui iclatā'kchokoyāuj nac mar. Iccāmaclauj tā'timīn a'ntza' ē iccātā'tachokouj ū'tunu'n a'ktin quilhtamacuj. ⁸ Ixlīlakalī huampala ictā'taxtūj Pablo. Iccā'uj nac cā'lacchicni' Cesarea. A'ntza' ictanūj na ixchic Felipe tī ixmāsu'yu xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. Xla' chā'tin ixlīkelhatojonca'n maktāyana'nī'n xalanī'n nac templo. Ictā'tachokouj ū'tza'. ⁹ Xla' ixcāka'lhī kelhatā'ti' ixtzu'ma'jan tī jāna'j ixtatamakaxtoka. Xlaca'n ixtalīchihuīna'n tū Dios ixcāmāca'tzīnīnī't. ¹⁰ A'ntza' ictachokouj a'klhūhua' quilhtamacuj. Chilch chā'tin chi'xcu' xala' nac Judea tī ixuanican Agabo. Ū'tza' ixuan tū na'a'nan. ¹¹ Xla' quincālakchin ē tayalh i'cinturón Pablo ē lītantūchi'ca ē nā līmacachi'ca ē huanli:

—Espīritu Santo huanli: "Chuntza' nac Jerusalén israelitas nā natachī' ixtēcu' huā'mā' cinturón ē nacāmacamaxquī'can tī jā israelitas."

¹² A'cxni' ickexmatui huā'mā', quina'n ē nā xalanī'n nac Cesarea icuanuij Pablo jā ca'a'lh nac Jerusalén. ¹³ Pablo kelhtīni'lh ē quincākelhasqui'nīn:

—¿Tū expālacata licalhua'nā'tit hui'xina'n? ¿Tū expālacata quilālīmāmakxuyīyāuj? Quit iclīhui'linī't naquinchī'can ē naquimāknīcan nac Jerusalén expālacata Māpa'ksīni' Jesús.

¹⁴ A'cxni' jāla icmālapuhuanūj jā ca'a'lh nac Jerusalén, jātza' ā'chulā' icuanuij. Xmān huā'mā' icuanui:

—Calalh tū ixtalacasqui'nīn Māpa'ksīni'.

¹⁵ Ā'listān ictacāxui ē ica'uj nac Jerusalén. ¹⁶ Quincātātā'a'n makapitzīn tā'timīn xalanī'n nac Cesarea ē quincātālē'n na ixchic Mnasón xala' nac Chipre. Xla' makāstza' ixa'ka'ī'nī't. A'ntza' na ixchic ictētachokouj.

Pablo laka'lh Jacobo

¹⁷ A'cxni' icchā'uj nac Jerusalén, tā'timīn tapāxuhualh a'cxni' iclāpāxtokui. ¹⁸ Ixlīlakalī quina'n ē Pablo iclakchā'uj Jacobo. A'ntza' ixtahui'lāna'n ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' litā'timīn. ¹⁹ Pablo cātā'chihuīna'nli ē ā'listān cāhuanilh pō'ktu chī Dios maktāyall tū tlahualh na ixlacpu'na'ītātca'n tī jā israelitas. ²⁰ A'cxni' takexmatli xla'ca'n tamakapāxūilh Dios. Tahuanih Pablo:

—Tā'tin, hui'x ca'tzīya' lhūhua' miles israelitas ta'a'ka'ī'nī't. Kēxtim takexmatni' limāpa'ksīn tū maxqui'ca Moisés. ²¹ Cāmāca'tzīnīcanī'ttza' hui'x cāmāsu'yuni'ya' israelitas, tū tahui'lāna'ncha' na ixcā'lacchicni'ca'n makatiyātī'n, ē cāhuanī'ya' jā catakexmatni'lh Moisés. Tahuān hui'x cāmāsu'yuni'ya' jā ixlacasqui'nca ixka'hua'chancia'n nataka'lhī ixtasmani'ca'n israelitas ē jā ixlacasqui'nca natatlahua ixtahui'latca'n israelitas. ²² Chuhua'j, ¿tū natlahuayāuj? Tzamā' tachi'xcuhui't natatakēstoka a'cxni' nataka'tzī palh ta'nī'ta'. ²³ Chuntza' hui'x catla'hua' tū na'iccāhuanīyān. Tahuī'lāna'lh kelhatā'ti' chi'xcuhui'n na quilacpu'na'ītātca'n. Xla'ca'n natamākentaxtū tū tamālacnūnī't. ²⁴ Cacālī'pi ē catalacpa'lhīt ē hui'x nacāxokonuni'ya'. Ā'listān xla'ca'n tzē nacā'a'csitcan. Chuntza' naca'tzīkō'can jā ixlīcāna' chī lichihuīna'nca'na' hui'x. Ā'chulā' nā nalaktzī'ncan nā hui'x kexpa'tni'ya' limāpa'ksīn. ²⁵ Quina'n iccāmācā'ni'ni'ta'uj a'ktin carta tī jā israelitas tī ta'a'ka'ī'nī't. Iccāhuanuij tū icpuhuanāuj quina'n. Iccāhuanuij: “Cāmākentaxtūtīn xmān huā'mā': Jā tihua'yā'tit quīnīt tū hui'linī'canī't ídolos ē jā tihua'yā'tit ka'lhni' nūn quīnīt ixa' animalh tū ta'a'kpixchī'nī't. Jā tika'lhī'yā'tit mīntā'lāpāxqui'nca'n.” Chuntza' iccāhuanuij xla'ca'n.

Chi'paca Pablo xaka'tla' nac templo

²⁶ Pablo cālē'lh kelhatā'ti' chi'xcuhui'n ē ixlīlakalī cātā'talacpa'lhli. Tanūlh xaka'tla' nac templo nacāmāca'tzīnī a'cxni' natamāspūtū quilhtamacuj tū napūtalacpa'lhcan a'cxni' ixlīpō'ktuca'n natalimin ixofrendaca'n.

²⁷ Xmān macsti'na'j ī'sputa ixlī'a'ktojon quilhtamacuj ē israelitas xalanī'n nac Asia talaktzī'lh Pablo xaka'tla' nac templo. Tachihuīna'makasītzī'lh tachi'xcuhui't ē chi'paca Pablo. ²⁸ Palha' tahuani:

—¿Chi'xcuhui'n israelitas, caquilāmaktāyauj! Huā'mā' chi'xcu' calhāxcuhuālh cāmāsu'yuni'tlā'huan ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't. Xla' cālīchihuīna'n quincā'lacchicni'ca'n ē quilīmāpa'ksīnca'n ē huā'mā' xaka'tla' templo. Nā cāmānūnī't xaka'tla' nac templo tī jā israelitas. Chuntza' talactlahualh chī ixlītze ixuanī't.

²⁹ Chuntza' tahuanih expālacata laktzī'nca Pablo ē Tróximo xala' nac Efeso. Tapuhuanli Pablo ū'tza' ixmānūnī't xaka'tla' nac templo.

³⁰ Ixliṗō'ktu tachi'xcuhui't xalani'n nac Jerusalén tatā'kaqui'lh ē tatu'jnuntēlha tatalacxtimīlh. Chi'paca Pablo ē sakaxtuca xaka'tla' nac templo ē palaj tunca mālacchahuaca. ³¹ A'cxni' ixmāknīcu'tuncantza', palaj māca'tzīnīca xapuxcu' tropa ē huanica ixliṗō'ktu xalani'n nac Jerusalén ixtasitzi'kō'nī't ē ixtatā'kaqui'kō'nī't. ³² Palaj tunca xapuxcu' tropa cālē'lh ixtropas ē icapitanesca'n. Tatu'jnulh ē tachā'lh jā ixtatakēstokni't. A'cxni' xluca'n talaktzi'lh tropas ē capitanes, jātza' tatusli Pablo. ³³ Xapuxcu' tropa talacatzuna'jilh ē palaj tunca māchi'panīni'nli Pablo ē limāchi'nīni'lh kentū' cadenas. Kelhasqui'nīni'lh tīchu xla' ē tūchu ixtlahuani't. ³⁴ Makapitzīn tachi'xcuhui't palha' tahananli catūhuālḥ ē ā'makapitzīn xtum tahuampālḥ. Chuntza' xapuxcu' tropa jāla tzej ca'tzīlh tū ixa'kspulamā'lh ixpālacata ixtata'samā'nalḥ. Mālē'nīni'nca Pablo nac cuartel. ³⁵ A'cxni' tachā'lh jā ixlactahua'ca'can nac cuartel, tropas tacu'cālē'lh Pablo ixpālacata ixtamāknīcu'tuntza' tachi'xcuhui't. ³⁶ Ixliṗō'ktuca'n ixtastālani'tēlha ē ixtata'satēlha ē ixtahuan:

—¡Canīlh!

Pablo tamaktāyalh na ixlaca'tīn tachi'xcuhui't

³⁷ A'cxni' ixmānūtēlhacantza' nac cuartel, Pablo huanilh xapuxcu' tropa:

—Icchihuīna'ncu'tun macstī'na'j.

Xapuxcu' huanli:

—¿Ē chā tzē chihuīna'na' griego? ³⁸ ¿Jā hui'x tzamā' chi'xcu' xala' nac Egipto tī tā'kaqui'lh lakma'jtza' ē cālē'nca nac cā'tzaya'nca tī'ya't a'ktā'ti' mil māknīni'nī'n?

³⁹ Pablo kelhtīni'lh:

—Quit israelita xala' nac xaka'tla' cā'lacchicni' Tarso nac estado Cilicia. Icsqui'ni'yān caquimāxtekti na'iccātā'chihuīna'n tzamā' tachi'xcuhui't.

⁴⁰ Xapuxcu' maxqui'lh talacasqui'nī'n. Pablo tāyalh jā ixtahua'ca'mā'lh ē cāmacahuani'lh cataquilhca'cslalḥ tachi'xcuhui't. A'cxni' taquilhca'cslalḥ, cātā'chihuīna'nli tachihuīn hebreo ē huanli:

22

1 —Chi'xcuhui'n, quintā'israelitas, cakexpa'ttit chī na'icchihuīna'n ē chī na'iclitamaktāya na mlīlaca'tīnca'n.

² A'cxni' takexmatli chī cātā'chihuīna'lh tachihuīn hebreo, ā'chulā' taquilhca'cslalḥ. Pablo cāhuani'lh:

³ —Quit israelita. Iclacatuncuhui'lh nac cā'lacchicni' Tarso nac estado Cilicia. Huā'tzā' quimakastacca nac Jerusalén. Quimāsu'yuni'lh Gamaliel. Tzej quimāsu'yuni'ca ixlimāpa'ksīnca'n quinatāta'na'ca'n. Quit xa'iclihui'li na'iclahua tū ixtla' Dios chuntza' chī hui'xina'n tlahua'yā'tit chuhua'j. ⁴ Quit xa'iccāputzatokoke tī ixta'a'ka'ī Jesús ē xa'iccāmāknīcu'tun. Tachi'n xa'iccālē'n chi'xcuhui'n ē pusan ē xa'iccāmānū nac pūlāchi'n. ⁵ Xapuxcu' pālej ē xanapuxcu'nu' israelitas tzē natahuan ixlicāna' tū icuan. Ū'tunu'n quinta-maxqui'lh carta na'iccālē'ni' israelitas xalani'n nac Damasco. Tzamā' carta ū'tza' tū tzē xa'iccālīchi'palh tī ixta'a'ka'ī Jesús a'ntza' ē xa'iccālimilḥ tachi'n nac Jerusalén jā ixcāmākapātīnīnca.

Pablo cāhuani'lh chī līlakpalīlḥ ixtalacapāstacni'

Hch. 9:1-19; 26:12-18

⁶ Quit xa'icā'mā'lh nac tej ē xa'icchā'ntēlhatza', chī i'tāt quilhtamacuj, nac Damasco ē xamaktin quintapūnūlh a'ktin taxkaket tū mincha' nac a'kapūn. ⁷ Ica'kā'lh nac tī'ya't ē ickexmatli a'ktin tachihuīn tū quihuani'lh: "Saulo, Saulo, ¿tū ixpālacata quimputzatokokeya'?" ⁸ Quit icelhasqui'nīlh:

“¿Tīchu hui'x, Chi'xcu'?” Quihuanilh: “Quit Jesús xala' nac Nazaret tī hui'x putzatokokeya.”⁹ Tī ixquintatā'a'mā'nalh nā xlacan talaktzīlh taxkaket ē tajicua'nli xipālacata jā taxexmatli tū quihuanilh tachihuīn.¹⁰ Quit icuanilh: “¿Tū na'ictlahua, Māpa'ksīni'?” Māpa'ksīni' quihuanilh: “Catā'kaqui' ē capit nac Damasco. A'ntza' nahuanica'na' ixlipō'ktu tū natlahua'ya.”¹¹ Tzamā' taxkaket quimālakatzī'lh. Quintapekechi'palē'lh tī ixquintatā'a'mā'nalh. Chuntza' icchā'uj nac Damasco.

¹² 'A'ntza' ixui'lh chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Ananías. Xla' ixlakachi'xcuhui' Dios ē ixkexmatni' līmāpa'ksīn. Ixtaca'tzīkō' israelitas xalanī'n nac Damasco tzeya chi'xcu' ixuanī't.¹³ Ananías quilakmilh ē quilaktalacatzuna'jilh ē quihuanilh: “Tā'tin Saulo, calacahuā'na'mpala'.” Lacapala iclacahuāna'mpālh ē iclaktzī'lh Ananías.¹⁴ Quihuanilh: “Ix Diosca'n quinātāta'na'ca'n lacsacni' hui'x ē chuntza' nalica'tziya' tū ixtalacasqui'nin ē nalaktzī'na' tī Xatze ē nakexpa'ta' ixtachihuīn.¹⁵ Chuntza' nacātā'chihuīna'na' ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhui't xipālacata tī Xatze. Nacāhuani'ya' tū laktzī'ni'ta' ē tū kexpa'tni'ta'.”¹⁶ Chuhua'j, ¿tū xipālacata lītamakapali'ya'? Catā'kaqui' ē ca'a'kpaxti ē calipāhua'nti Jesucristo ē chuntza' naxapacan mincuenta.” Chuntza' quihuanilh Ananías.

Pablo cāhuanilh chī līmācā'nca na ixlacatīnca'n tī jā israelitas

¹⁷ 'Icmimpālh nac Jerusalén ē icquī'orarīlīh xaka'tla' nac templo. Iclakachuyalh.¹⁸ Iclaktzī'lh Māpa'ksīni' Jesús ē xla' quihuanilh: “Calacapala' ē cataxtu palaj tunca nac Jerusalén xipālacata ā'tzā' jā cati'a'ka'tca tū līchihuīna'na' quimpālacata.”¹⁹ Icuanih: “Māpa'ksīni', xlacan taca'tzī quit xa'ica'na' ixlipō'ktu nac templo ē xa'iccāmānū nac pūlāchī'n tī ixta'a'ka'tni'yan ē xa'iccāhuī'lini'.”²⁰ Nā quit xa'icyālh a'ntza' a'cxni' maktica Esteban tī ixlīchihuīna'n mimpālacata. Quit nā xa'iclicā'tzī tū tatlahuani'lh ē xa'icmaktaka'lha ixlu'xu'ca'n xlacan tī tamaknīlh.”²¹ Māpa'ksīni' quihuanilh: “Capit. Quit na'icmacā'nān makat. Nacālakpina' xlacan tī jā israelitas.” Chuntza' quihuanica —huanli Pablo.

Xapuxcu' tropa timāpa'ksīni'lh ixkēsno'kca Pablo

²² Tachi'xcuhui't jātza' ixtakexmatni'cu'tun Pablo tū ixcāhuani. Tatzuculh tatas'a ē tahuanli:

—jCanīlh huā'mā' chi'xcu'! jJā līmācuan natahuī'la!

²³ Ixtata'sa ē ixtatīncxa ixlu'xu'ca'n ē ixtamākosū pokxni' xipālacata ixtasītzī'ni't.²⁴ Xapuxcu' tropa māmānūnīni'lh Pablo nac cuartel. Ixmāmaksno'knīni'ncu'tun xipālacata namāchihuīnicān. Ixca'tzīcu'tun tū xipālacata ixtalīta'sa tachi'xcuhui't ē ixtalīsītzī'ni' Pablo.²⁵ A'cxni' ixchī'yāhuamā'ca nakēsno'kcan, Pablo kelhasqui'nīlh capitán tī ixylh a'ntza':

—¿Chā chuntza' huan nac līmāpa'ksīn? Jāla kēsno'kcan chā'tin tī tapa'ksī nac Roma ē palh jāna'j tlahuani'can justicia.

²⁶ A'cxni' huanica huā'mā', capitán laka'lh xapuxcu' tropa ē māca'tzīnīlh ē huanilh:

—¿Tū natlahuani'ya'? Tzamā' chi'xcu' xla' tapa'ksī nac Roma.

²⁷ Xapuxcu' tropa lakmilh Pablo ē kelhasqui'nīlh:

—¿Chā ixlīcāna' hui'x xala' nac Roma?

Pablo kelhtīni'lh:

—Ixlīcāna'. Quit ictapa'ksī nac Roma.

²⁸ Xapuxcu' tropa huanli:

—Lhūhua' tumīn icxokonī't na'ictapa'ksī nac Roma.

Pablo huanli:

—Hasta chí iclalatuncuhui'lh quit ictapa'ksí nac Roma.

²⁹ Palaj tunca ta'a'kxtekyāhualh Pablo tí ixtak'esno'kcu'tun. Xapuxcu' jicua'nli a'cxni' ca'tzilh ixchi'ní't chá'tin tí ixtapa'ksi nac Roma.

Pablo tamaktāyahl nac pūchihuīn

³⁰ Ixlilakali xapuxcu' tropa ixca'tzicu'tun tūchu ixpālacata israelitas talimālacsu'yulh Pablo. Macaxcutli Pablo. Cāmākēstokli ixlipō'ktuca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē ixlipō'ktuca'n scujni'n. Līmınca Pablo ē hui'lica na ixlacatīnca'n.

23

¹ Pablo cālakalaktzī'lh scujni'n ē huanli:

—Chí'xcuhui'n, quintā'israelitas, quit quina'cstu iclacapāstacna'n tzej iclatlā'huan na ixlacatīn Dios hasta chuhua'j.

² Palaj tunca Ananías, tí xapuxcu' pālej, cāhuanilh tí ixtayāna'lh na ixlacatzuna'j Pablo:

—Caquilhtu'cstít.

³ Pablo huanilh:

—Dios namakapātīnīnān hui'x, a'kskāhui'ni'. Hui'x hui'la' naquintlahuani'ya' justicia chuntza' chí tatzo'kni' nac līmāpa'ksin. Quimātu'csni'ni'. Já chuntza' tatzo'kni' nac līmāpa'ksin.

⁴ Tí ixtayāna'lh a'ntza' tahuani:

—¿Tū ixpālacata lacaquilhni'ya' xla' tí Dios hui'lini't xapuxcu' pālej?

⁵ Pablo huanli:

—Chí'xcuhui'n, quit já xa'iccatzī palh xla' xapuxcu' pālej. Chuntza' tatzo'kni': "Jā tilichihuīna'na' tí cāmāpa'ksí tachi'xcuhui't."

⁶ Makapitzīn scujni'n xla'ca'n ixchi'xcuhui'n saduceos ixtahuani't ē ā'makapitzīn huampala ixchi'xcuhui'n fariseos. A'cxni' ca'tzilh Pablo huā'mā', palha' cāhuanilh:

—Chí'xcuhui'n, quintāta' xla' fariseo ē nā quit fariseo. Quilālīmālacsu'yuyāuj ixpālacata quit ica'ka'í natalacastālancuana'n nīni'n.

⁷ A'cxni' Pablo huanli huā'mā', taxatumlīh tí ixtatakēstokni't. Tatzuculh talālītā'chihuīna'n fariseos ē saduceos. ⁸ Saduceos tahuān jāla catitalacastālancuana'nli nīni'n. Tahuān jā tí ángeles ē jā tí espíritu. Fariseos, xla'ca'n ta'a'ka'í pō'ktu a'nan. Ū'tza' talālīhuanilh. ⁹ Ixlipō'ktuca'n ixtata'samā'nalh. Palaj tunca tatāyahl makapitzīn mākēlhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksin, tí ixchi'xcuhui'n fariseos ē tahuani:

—Huā'mā' chí'xcu' já tū tlahuani't tú já tze. Palhāsā' tā'chihuīna'nli a'ktin espíritu o chá'tin ángel. Já catā'lātlahuáuj Dios.

¹⁰ Ā'chulā' talālītā'chihuīna'lh. Xapuxcu' tropa, xla' jicua'nli Pablo ix-talālīlaksakamā'nalh. Ū'tza' cālīmacā'lh ixtropas namāxtucan ē nalē'mpalacan nac cuartel.

¹¹ Huā'mā' tzi'sa Māpa'ksīni' tasu'yuni'lh Pablo ē huanilh:

—Jā caji'cu'nti. Chuntza' chí chihuīna'nī'ta' quimpālacata nac Jerusalén, chuntza' nachihuīna'na' nac Roma.

Talīchihuīna'nli natamaknī Pablo

¹² A'cxni' xkakah, makapitzīn israelitas tachihuīna'nli natamaknī Pablo. Talāhuanilh:

—Jā tú catīhua'uj ē jā catiko'tnūni hasta a'cxni' namaknīyāuj Pablo. Dios caquincāmakapātīnīn palh jā namākentaxtūyāuj.

¹³ Tí chuntza' tahuani lihua'ca'lh chí tu'pu'xam chí'xcuhui'n. ¹⁴ Xla'ca'n talaka'lh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas ē cāhuanica:

—Quina'n icuanī'ta'uj Dios caquincāmakapātīnīn palh na'icua'yāuj catūhuālh a'cxni' jāna'j na'icmaknīyāuj Pablo. ¹⁵ Chuhua'j hui'xina'n ē milipō'ktuca'n scujni'n, casqui'ni'tit xapuxcu' tropa lakalī calimilh Pablo na milacatīnca'n. Nahua'ni'yā'tit hui'xina'n palh ā'chulā' kelhasqui'nicu'tunā'tit. Pablo jā caticihilh. Quina'n na'icka'lhitiyāuj nac tej na'icmaknīyāuj.

¹⁶ Ixka'hua'cha ixtā'tin Pablo ca'tzīlh tū ixlichihuīna'ncani't ē a'lh nac cuartel ē māca'tzīnīlh Pablo. ¹⁷ Pablo ta'sani'lh chā'tin capitán ē huanilh:

—Calī'pini'chi huā'mā' ka'hua'cha xapuxcu' tropa. Xla' tā'chihuīna'ncu'tun macstī'na'j.

¹⁸ Capitán lē'ni'lh ē huanilh xapuxcu':

—Tachī'n Pablo quinta'sani'lh ē quisqui'ni'lh ca'iclimini'n huā'mā' ka'hua'cha. Xla' tā'chihuīna'ncu'tunān macstī'na'j.

¹⁹ Xapuxcu' tropa makachi'palh ka'hua'cha ē lē'lh lacapunchuna'j ē kelhasqui'nīlh:

—¿Tū quihuanicu'tuna'?

²⁰ Ka'hua'cha huanli:

—Israelitas talīchihuīna'nī'ttza' natasqui'ni'yān nalīpina' lakalī Pablo jā tlahuacan justicia. Natahuanīyān tū ā'chulā' takelhasqui'nicu'tun Pablo. Xmān nata'a'kskāhuī'lē'nān. ²¹ Jā cacākexpa'tni'. Xlaca'n līhua'ca'lh chī tu'pu'xam chī'xcuhui'n tī taka'lhītmā'nalh. Jā tū catitahua'lh ē nūn catitako'tnūlh hasta jā natamaknī Pablo. Chuhua'j tacāxui'lāna'ncha'tza'. Ā'xmān hui'x taka'lhīmā'nān palh namacapina'.

²² Xapuxcu' tropa huanilh:

—Jā tī tihuani'ya' palh quimāca'tzīnīnī'ta'tza' huā'mā'.

Ē macā'lh na ixchic ka'hua'cha.

Lakmacā'nca Pablo gobernador Félix

²³ Xapuxcu' tropa cāta'sani'lh chā'tu' ixcapitán ē cāhuanilh:

—Cacāmācāxtit a'ktu' ciento tropas ē tu'tumpu'xamacāuj tropas kētahui'lana'nī'n ē a'ktu' ciento tī natalē'n espada. Nataxtuyā'tit makna'jāstza' tzī'sa ē napinā'tit nac Cesarea. ²⁴ Cacākētla'pa'tit cahuāyujnu' tū nakētahui'la Pablo. Chuntza' jā tū cati'a'nani'lh Pablo ē nalakchā'n gobernador Félix.

²⁵ Xapuxcu' tropa tzo'kli a'ktin ca'psnap ē huanli:

²⁶ “Quit, Claudio Lisias, ictzo'knuni'yān hui'x, gobernador Félix, tī lakachi'xcuhui'ca'na'. ²⁷ Israelitas tachi'pani't huā'mā' chī'xcu' ixtacuhui'ni' Pablo. Ixtamaknīmā'nalh a'cxni' icchā'lh ē quintropas. Icmakapūtaxtūlh ixpālacata icca'tzīlh xla' ixtapa'ksi nac Roma. ²⁸ Quit xa'icca'tzīcu'tun tūchu ixpālacata ixtalīmālacsu'yu. Ū'tza' iclīlē'lh jā tatlahua justicia israelitas. ²⁹ Palaj tunca icca'tzīlh ixtalīmālacsu'yu ixpālacata ixlīmāpa'ksīnca'n israelitas. Jā tū laclē'n huā'mā' chī'xcu' ixpālacata tū nalīmānīcan o ixpālacata tū nalīmānūcan nac pūlāchī'n. ³⁰ A'cxni' quit icca'tzīlh israelitas ixtalīchihuīna'nī'ttza' natamaknī, palaj tunca quit icmacā'ni'cha'n. Quit iccāhuanilh tī ixtamālacsu'yumā'nalh Pablo catalīmālacsu'yulh na milacatīn. Xmān ū'tza' icuanīyān.”

³¹ Chuntza' chī ixcāhuanicani't, tropas talē'lh Pablo ē līminca cā'tzī'sni' nac cā'lacchicni' Antīpatris. ³² Ixlīlakalī tropas tachimpālh nac cuartel. Xmān kētahui'lāna'nī'n ixtatā'a'mā'nalh Pablo. ³³ A'cxni' tachā'lh nac Cesarea, tamacamaxqui'lh ca'psnap gobernador Félix ē talīmīni'lh Pablo na ixlacatīn. ³⁴ A'cxni' gobernador līkelhtahua'ka'kō'lh ca'psnap, xla' cākelhasqui'nīlh jāchu xala' Pablo. Tahuanilh xla' xala' nac estado Cilicia. ³⁵ Félix huanilh Pablo:

—Naquihuanī'ya' ixlīpō'ktu a'cxni' natamin tī tamālacsu'yuyān.

Gobernador māchī'nīni'lh Pablo na ixpalacio Herodes ē cāyāhuaca tī nata-maktaka'lh.

24

Pablo tamaktāyalh na ixlacatīn Félix

¹ Ixli'a'kquitzis quilhtamacuj chā'lh nac Cesarea Ananías tī xapuxcu' pālej. Nā tachā'lh makapitzīn xanapuxcu'nu' israelitas ē chā'tin ixkelhmaktāyana'ca'n tī ixuanican Tértulo. Talakchā'lh gobernador Félix ē tamālacsu'yulh Pablo.

² A'cxni' liminca Pablo, Tértulo tzuculh mālacsu'yu Pablo. Huanilh Félix:

—Señor gobernador, iccāmaxquī'yān tapāxcatca'tzīn quina'n cā'ca'csua' icuī'lāna'uj. Tzamā' quincā'lacchicni'ca'n makāstza' xatze ixpālacata mintalacapāstacni'. ³ Iccāmaxquī'yān tapāxcatca'tzīn hui'x, señor gobernador Félix, tū pō'ktu quilhtamacuj quilāmaxquī'yāuj calhāxcuahuālh. ⁴ Jā icmāmakchuyīcu'tunān ā'chulā'. Icsquī'ni'yān caquintlahua'ni' talakalhu'mān ē caquinkexpa'tni' macsti'na'j. ⁵ Huā'mā' chī'xcu' Pablo jicsmāhuī'nin. Calhāxcuahuālh chihuīna'makasitzi'lh ixlipō'ktuca'n israelitas. Xla' ū'tza' xapuxcu' secta tū huanicān nazarenos. ⁶ Xla' lactlahuacu'tun ixlītze xaka'tla' templo. Quina'n icchī'pauj ē xa'ickelhasquī'nīcu'tunāuj chuntza' chī huan na quilimāpa'ksīnca'n. ⁷ Lisias, tī xapuxcu' tropa, maktanūlh ē palha' quincāmaktīn. ⁸ Cāhuanilh tī tamālacsu'yu catalakmin hui'x. Hui'x tzē nakelhasquī'nī'ya' ē chuntza' naca'tziya' ixlipō'ktu tū ixpālacata iclimālacsu'yuyāuj —huanli.

⁹ Israelitas nā xlaca'n tamālacsu'yulh ē tahuani pō'ktu ixlicāna' tū huanli Tértulo. ¹⁰ Gobernador macahuā'lh Pablo nachihuīna'n. Pablo huanli:

—Quit icca'tzi hui'x juez huā'tzā' nac cā'lacchicni' lakma'jtza'. Ū'tza' iclipāxuhua na'ictamaktāya na milacatīn. ¹¹ Hui'x tzē nakelhasquī'nīni'na' palh ixlicāna' ka'lhītza' xmān a'kcāujtu' quilhtamacuj icquīlāh nac Jerusalén icquīlaktāquīlhpūtālh Dios. ¹² Jā tī chā'tin xa'ictā'lāhuanimā'lh a'cxni' quilaktzī'nca a'ntza'. Jā iccāmākēstokli tachi'xcu'huī't xaka'tla' nac templo, nūn na ixtemploca'n israelitas, ē nūn nac Jerusalén. ¹³ Xlaca'n jāla catitamālectzeyīlh tū quintaputzāna'nīlh. ¹⁴ Tū ixlicāna' ū'tza' huā'mā': Quit iclaktāquīlhpūta ixDiosca'n quinatāta'na' chuntza' chī xasāsti' tamāsu'yun tū xlaca'n tahuān secta. Quit ica'ka'tī ixlipō'ktu tū tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios jā huanican limāpa'ksīn ē jā huanican profetas. ¹⁵ Chuntza' chī ta'a'ka'tī xlaca'n nā chuntza' ica'ka'tī quit chī Dios nacāmālacastālancuanī tī xalactze ē tī jā xalactze. ¹⁶ Ū'tza' iclihuī'līlh na'ictlahua tū tze ē chuntza' quit na'iclica'tzī jā tū icmaklaclē'n nūn Dios ē nūn chī'xcu'huī'n.

¹⁷ Quit makās xa'iclatlā'huan ē chuhua'j icmimpālhtza' na quincā'lacchicni' na'icmāstā' limosna ē talakalhu'mān. ¹⁸ Xmān huā'mā' xa'ictlahuamā'lh ē makapitzīn israelitas xalanī'n nac Asia quintalaktzī'lh xaka'tla' nac templo a'cxni' ixquīlakpa'lhcanī'tcus. Jā tī ixa'nan. Cā'ca'csua' ixuanī't. ¹⁹ Palh xlaca'n tapuhuan quit iclthuanī't catūhuālh, ixtamilh huā'tzā' ē ixquintamālacsu'yulh na milacatīn. ²⁰ Catahuanli xlaca'n tī tahuī'lāna'lh huā'tzā' palh quintamaclani'lh tū jā tze xa'ictlahuanī't a'cxni' quile'nca na ixlacatīnca'n xanapuxcu'nu' israelitas. ²¹ Tū xa'ictlahuanī't ū'tza' huā'mā': A'cxni' xa'iccātā'huī'lh ū'tunu'n, iccāhuanilh palha': “Chuhua'j huī'xina'n quīlakelhasquī'nīmā'nauj ixpālacata quit ica'ka'tī natalacastālancuana'n nīni'n.”

²² Félix tzej ixca'tzī ixtamāsu'yunca'n tī ixtatā'a'n Jesucristo. Xla' cālhcāni'lh ā'a'ktin quilhtamacuj ē cāhuanilh:

—Hasta a'cxni' namin Lisias xapuxcu' tropa, hasta a'cxni' na'icputzāna'nī huā'mā'.

²³ Félix māpa'ksīlh capitán calē'lh Pablo tachī'n ē catlahuani'lh talakalhu'mān macsti'na'j ē cacāmakxtekli talakmin ixamigo natatlahuani' tū xla' namaclacasqui'n.

²⁴ A'klhūhua' quilhtamacuj tachā'lh Félix ē Drusila, ixpuscāt, tī israelita ixuanī't. Félix māta'satīnīni'lh Pablo. Pablo cātā'chihuīna'nli chī a'ka'ī'can Jesucristo. ²⁵ Cālītā'chihuīna'nli chī tzej līlatā'kchokocan ē chī līhui'lican jāla catitlahuaca tū jā tze. Cālītā'chihuīna'nli chī Dios nalīputzāna'n. Félix jicua'nli ē huanilh:

—Tzetza'. Chuhua'j capit. A'cxni' icka'lhī quilhtamacuj na'icmāta'satīnīni'mpalayān.

²⁶ Félix ixpuhuan Pablo ixmaxqui'lh tumīn ixpālacata ixlīmakxtekli. Ū'tza' maklhūhua' ixlīmāta'satīnīni'n ē ixtā'chihuīna'n. ²⁷ A'cxni' tlhualh a'ktu' cā'ta, Félix taxtulh ixlīgobrador. Tanūlh ixlakxoko tī ixuanican Porcio Festo. Félix ixcātlahuani'cu'tun israelitas ka'tla' talakalhu'mān. Ū'tza' līmakxtekli Pablo tachī'n.

25

Pablo na ixlacatīn Festo

¹ Festo chā'lh natanū ixlīgobrador. Ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj taxtulh nac Cesarea ē a'lh nac Jerusalén. ² A'ntza' xanapuxcu'nu' pālejni' ē israelitas ā'chulā' xalaka'tla' talīmālacsu'yulh Pablo na ixlacatīn Festo. ³ Lhūhua' talakalhu'mān tasqui'ni'lh Festo camāta'satīnīni'lh Pablo nac Jerusalén. Xlaca'n ixtalīchihuīna'nī'ttza' nataka'lhītī nac tej natamaknī. ⁴ Festo cāhuanilh Pablo chī'cani'ta'ncha' nac Cesarea ē ū'tza' ixa'ncu'tun a'ntza' palaj. ⁵ Cāhuanilh:

—Caquilātā'a'uj hui'xina'n tī ka'lhī'yā'tit līmāpa'ksīn. Palh huā'mā' chī'xcu' tlhuanī't tū jā tze, camālacsu'yutit a'ntza'.

⁶ Festo tachokolh nac Jerusalén xmān a'ktzayan o a'kcāuj quilhtamacuj ē a'mpālh nac Cesarea. Ixlīlakālī tahuī'lh jā ixtlahuacan justicia. Māta'satīnīni'lh Pablo. ⁷ A'cxni' mīlh Pablo, talīstasti'li'lh israelitas tī ixtamīni'ta'ncha' nac Jerusalén. Lhūhua' laka'tla' ixtalīmālacsu'yu. Jā tū ixtamālectzeyī. ⁸ Pablo ixtamaktāya ē huanli:

—Quit jā tū icthuanī'ni't ixlīmāpa'ksīnca'n israelitas. Jā tū icthuanī'ni't xaka'tla' templo nūn xamāpa'ksīni' nac Roma tī huanican César.

⁹ Festo ixcātlahuani'cu'tun israelitas a'ktin talakalhu'mān. Ū'tza' līkelhasqui'nīlh Pablo:

—¿Pīncu'tuna' nac Jerusalén ixpālacata a'ntza' naputzāna'nīni'ca'na' na quila-catīn?

¹⁰ Pablo kelhtīni'lh:

—Quilākelhasqui'nīmā'nauj nac pūchihuīn tū māpa'ksī César. Chuntza' xatze. Quit jā tū tū iccātlahuani'ni't israelitas tū jā tze. Huā'mā' hui'x ca'tziya'.

¹¹ Palh quit icthuanī'ni't tū naquilīmaknīcan, caquīmaknīca. Palh jā ixlīcāna' tū quintaputzāna'nī, jāla tī quintīmacamāstā'lh chī ū'tunu'n. Icsqui'ni' César caquīmputzāna'nīlh.

¹² Festo cātā'chihuīna'nli ixmaktāyana'nī'n ē palaj tunca xla' huanilh Pablo:

—Hui'x squi'ni'ta' César ixputzāna'nīn. Ū'tza' nalīlakpina' César.

Pablo na ixlacatīn rey Agripa

¹³ Ā'listān ē jā a'klhūhua' quilhtamacuj rey Agripa ē Berenice, ixpuscāt rey, talakchā'lh Festo nac Cesarea. ¹⁴ A'ntza' tatachokolh a'klhūhua' quilhtamacuj. Festo tā'chihuina'lh rey ixpālacata Pablo ē huanli:

—Huā'tzā' tachī'ni't chā'tin chī'xcu' tī tachī'n makxteklī Félix. ¹⁵ A'cxni' quit icquīlalh nac Jerusalén, tamālacsu'yulh na quilacatīn xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas. Quintasqui'ni'lh quit ca'icmāmaknīnī'lh. ¹⁶ Quit iccākelhīlh, chuntza' chī ixlīmāpa'ksīnca'n romanos, xla' jā līsmānī namaknīcan chā'tin palh jā pūla natā'lacāxla nac cā'lacan tī mālacsu'yumā'lh. ¹⁷ A'cxni' tachīlh xla'ca'n huā'tzā', quit jā ictanajīlh. Ixlīlakalī ictahui'lh jā tlahuacan justicia. Icmāta'satīnī'lh tachī'n Pablo. ¹⁸ A'cxni' tatāyalh tī ixtālīmālacsu'yuni', jā tamālacsu'yulh chī quit xa'icpuhuan. ¹⁹ Tū ixtahuan xmnān ixpālacata tū ta'aka't' xla'ca'n ē ixpālacata chā'tin tī ixtacuhuīni' Jesús tī nīlh. Pablo huan xla' lakahuan. ²⁰ Quit jāla xa'icputzāna'nī huā'mā', ē ū'tza' iclīkelhasqui'nīlh Pablo palh a'ncu'tun nac Jerusalén ixpālacata a'ntza' naputzāna'nīcan. ²¹ A'cxni' Pablo squi'nli caputzāna'nīlh César, xamāpa'ksīni' nac Roma, quit icmāpa'ksīni'lh catachokolh tachī'n hasta a'cxni' quit tzē na'iclakmacā'n César.

²² Agripa huanīlh Festo:

—Nā quit ickexmatni'cu'tun ixtachihuīn huā'mā' chī'xcu'.

Kelhtica:

—Lakalī nakexpa'ta'.

²³ Ixlīlakalī Agripa ē Berenice tamīlh tzej tacāxyāna'lh. Tatanūlh nac pūstakoni' ē nā tatanūkō'lh xanapuxcu'nu' tropa ē xalaka'tla' chī'xcuhuī'n. Festo māta'satīnī'lh Pablo. ²⁴ Festo huanli:

—Rey Agripa ē milipō'ktuca'n tī takēstokni'ta'ntit huā'tzā', hui'xina'n lak-tzī'nā'tit huā'yālh chī'xcu' Pablo. Quintasqui'ni'lh, ixpālacata huā'mā' chī'xcu', lhūhua' israelitas xalanī'n nac Jerusalén ē xalanī'n huā'tzā' nac Cesarea. Palha' tahuanli canīlh. ²⁵ Quit icpuhuan jā tū tlahuani't ixpālacata tzē namaknīcan. Xla' squi'ni'lh xamāpa'ksīni' César caputzāna'nīlh. Ū'tza' quit iclīlacpuhuanli na'iclakmacā'n César. ²⁶ Quit jā tū icka'lhī tū ixlacasqui'nca na'ictzo'knun ixpālacata tzamā' chī'xcu'. Ū'tza' iclīlīmin na milacatīnca'n hui'xina'n. Ā'chulā' iclīmincu'tun na milacatīn hui'x, rey Agripa, ixpālacata nakelhasqui'ni'ya'. Chuntza' quit na'iccatzī tū na'ictzo'ka. ²⁷ ¿Chī quit na'iclīmacā'n chā'tin tachī'n palh jā iccatzī chī putzāna'nīcan?

26

Pablo tamaktāyalh na ixlacatīn rey Agripa

¹ Agripa huanīlh Pablo:

—Chuhua'j tzē natamaktāya'ya'.

Pablo tamacayāhualh ē tzuculh tamaktāya ē huanli:

² —Rey Agripa, iclīpāxuhua ixpālacata quit na'ictamaktāya na milacatīn ixpālacata ixlīpō'ktu tū quintālīmālacsu'yu israelitas. ³ Hui'x lakapasa' ixlīpō'ktu chī quīntahuī'lata'n quina'n israelitas ē nā tū iclīlīhuanimā'nauj. Ū'tza' iclīlīni'yān caquīnkexpa'tni' līlacatejtīn.

Pablo cāhuanīlh chī ixlīlatlā'huan a'cxni' jāna'j ixa'ka't'

⁴ Ixlīpō'ktuca'n israelitas taca'tzīkō', a'cxni' quilhā'hua'chacus xa'icuanī't, chī xa'iclīlatlā'huan nac Jerusalén ē na ixlacpu'na'ī'tatca'n. ⁵ Xla'ca'n taca'tzī ē, palh tahuancu'tun, tzē natalīmāsu'yu makāstza' quit fariseo xa'icuanī't. Fariseos, xla'ca'n taka'lhī ixlīmāpa'ksīnca'n ā'chulā' xapalha' ē jā ixlīpō'ktuca'n

tī tamakstāla chī israelitas. ⁶ Chuhua'j quinkelhasqui'nīmā'ca expālacata quit ica'ka'ī Dios nacāmālacastālancuanī nīnī'n chuntza' chī Dios cāhuanilh quinapapana'ca'n. ⁷ Quina'n, israelitas, īxū'nātā'matna'ca'n kelhacāyju't litā'timīn tī ixka'hua'chan Israel ixtahuanī't. Quilipō'ktuca'n ica'ka'ī'ni'yāy Dios namākentaxtū tū huanli. Ū'tza' iclilaktaquilhpūtayāy Dios tzī'sa ē cā'cuhūni'. Icuaniyān, rey Agripa, nā quit ica'ka'ī'ni' Dios namākentaxtū tū huanli. Ū'tza' quīntalīmālacsu'yu israelitas. ⁸ ¿Tū expālacata hui'xina'n jā a'kā'ī'yā'tit Dios tzē namālacastālancuanī nīnī'n?

Pablo cāhuanilh chī ixcāputzatokoke tī ixta'a'ka'ī

⁹ Xapūla quit xa'icpuhuan lhūhua' catūhuālh xa'iccātlahuani'lh tī ixtastālani' Jesús xala' nac Nazaret. ¹⁰ Chuntza' ictlahualh nac Jerusalén. Xanapuxcu'nu' pālejni' quīntamaxquī'lh līmāpa'ksīn. Chuntza' xa'iccāmānū nac pūlāchī'n lhūhua' tī ixtastālani' Jesús. Nā quit xa'iclicā'tzī a'cxni' ixcāmāknīcan. ¹¹ Maklhūhua' quit xa'iccāmākapātīnīn ē chuntza' xa'iccāmāmaktekēcū'tun chī ixta'a'ka'ī'ni'ni't Jesús. Chuntza' xa'ictlahua quit na ixlīpō'ktu ixtemploca'n israelitas. Ixquīntamakāsītzī' ē xa'iccāputzatokoke hasta na ixcā'lacchīcni'ca'n makatīyātī'n.

Pablo cāhuanilh chī tzuculh tapa'ksīni' Cristo

Hch. 9:1-19; 22:6-16

¹² Ū'tza' xa'icli'a'mā'lh nac Damasco. Xanapuxcu'nu' pālejni' ixquīntamaxquī'ni't līmāpa'ksīn ē talacasquī'ni'n ē ū'tza' tzē xa'iccāliputzatokoke. ¹³ Na'icuanīyān hui'x, rey, tū quīna'kspulalh. Chī tastū'nūt ixuanī't xa'ictlā'huantēlha, quit iclaktzī'lh a'ktin taxkaket tū mincha' nac a'kapūn. Xla' ā'chulā' xkaka ē jā chī'chīni'. Quilītamacstī'lilh quit ē nā tī ixquīntatā'a'mā'nal. ¹⁴ Quilipō'ktuca'n ica'kā'uj nac ti'ya't. Ickexmatli a'ktin tachihuīn tū quihuanilh ixtachihuīn hebreo: “Saulo, Saulo, ¿tū xpālacata quīmputzatokokeya? Chū tlakaj quīntā'lātlahuacu'tuna'. Hui'x hua'chī lakatīn cahuāyuj a'cxni' chī'nta quī'hui' tū lītlakalē'ncan.” ¹⁵ Quit icuanli: “¿Tīchu hui'x, Chī'xcu'?” Māpa'ksīni' quihuanilh: “Quit Jesús tī hui'x putzatokeya'”. ¹⁶ Catā'kaqui' ē catāya'. Quit ictasu'yuni'mā'n hui'x. Quit iclacsacnī'ta'n ē naquīntā'scuja ē nacāhuani'ya' ā'makapitzīn chī iclītasu'yuni'n ē chī na'iclītasu'yuni'yān. ¹⁷ Na'icmakapūtaxtūyān tī israelitas ē nā tī jā israelitas jā na'icmacā'nān. ¹⁸ Na'iccāmacā'ni'yān xpālacata nā xlacā'n natalacahuāna'n ē natataxtu jā cā'pucsua' ē chuntza' natalatā'kchoko nac taxkaket ē nata'a'kapūtaxtu na ixlīlī'huī'qui skāhuī'ni' ē natastālani' Dios. Quit na'iccāmacā'ni'yān naquīnta'a'ka'ī'ni' quit ē chuntza' ixcuēntaca'n nacāmāspūtnu'ni'can ē nā xlacā'n nacātlahuacan lactze chī ixlīpō'ktuca'n tī quīnta'a'ka'ī'ni' quit.” Chuntza' quihuanilh Māpa'ksīni' Jesús.

Pablo kexmatni'lh Māpa'ksīni' Jesús

¹⁹ Ū'tza' huā'mā' icuanīyān, rey Agripa. Quit ickexmatni'lh tū quihuanilh Māpa'ksīni' xala' nac a'kapūn a'cxni' quīntasu'yuni'lh. ²⁰ Quit xapūla iccā'a'kchihuīna'ni'lh xalanī'n nac Damasco ē ā'līstān xalanī'n nac Jerusalén ē ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac estado Judea. Nā xa'iccāhuani tī jā israelitas: “Calakpalī'tit mīntalacapāstacni'ca'n ē castālani'tit Dios ē chuntza' catahui'la'tit chī tī talakpalīnī't ixtalacapāstacni'ca'n.” Chuntza' xa'iccāhuani. ²¹ Ū'tza' quīntalichī'palh israelitas xaka'tla' nac templo ē ixquīntamaknīcu'tun. ²² Hasta chuhua'j Dios quīmaktāyanī't. Ū'tza' iccālihuanicus ixtachihuīn Dios ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't tī xalaka'tla' ē tī jā xalaka'tla'. Xmān iclīchihuīna'n tū māsū'yulh Moisés makāstza' ē tū tahuanli a'kchihuīna'ni'n na'a'kspula.

²³ Xlaca'n tahuanli ixlacasqui'nca napātīni'n Cristo ē nanī ē ū'tza' tī xapūla nalacastālancuana'n, ē chuntza' nacāmāca'tzīnīcan tū ixlicāna' tī israelitas ē nā tī jā israelitas.

Pablo ixmā'a'ka'ī'nīcu'tun Agripa

²⁴ Chuntza' Pablo lītamaktāyalh. Festo huanli palha':

—jHui'x chuya'ya', Pablo! Lhūhua' sca'tnī'ta'. Ū'tza' līmakachuya'yān.

²⁵ Pablo kelhtīni'llh:

—Quit jā icchuya, Festo. Quit ixlicāna' tū icuan. ²⁶ Rey Agripa nā xla' laka-pasa huā'mā'. Ū'tza' iclīchihuīna'n na ixlacatūn ē jā icmāxana'n. Quit tzej icca'tzī nā xla' ca'tzīkō' huā'mā'. Quit iclīchihuīna'n tū jā tzē'k tlahuacani't. ²⁷ ¿Ē hui'x, rey Agripa, a'ka'ī'ya' tū tahuanli a'kchihuīna'nīn xalanīn makāstza'? Quit icca'tzī a'ka'ī'ya'.

²⁸ Agripa huanilh Pablo:

—Puhua'na' palh ā'macsti'na'j tachihuīn naquilīmā'a'ka'ī'nī'ya'.

²⁹ Pablo huanli:

—Masqui macsti'na'j, o masqui lhūhua' tachihuīn, iclacasqui'n hui'x cala't hua'chī chī quit. Catalakō'lh hua'chī chī quit ixlīpō'ktuca'n tī quintakex-matnī'mā'nal chuhua'j. Xmān jā cacāmacachī'ca hua'chī chī quit —huanli Pablo.

³⁰ Tatāyakō'lh ixlīpō'ktuca'n, rey ē gobernador ē Berenice ē ixlīpō'ktuca'n tī ixtatā'hui'lāna'llh. ³¹ Tatatampūxtulh lacapunchuna'j ē talāhuanilh:

—Huā'mā chī'xcu' jā tū tlahuani't tū ixpālacata nalīmānīcan o nalichī'can.

³² Agripa huanilh Festo:

—Palh huā'mā' chī'xcu' jā ī'squi'nli naputzāna'nī César, quina'n tzē ixmakx-tekui.

27

Macā'nca Pablo nac Roma

¹ A'cxni' lacapāstacca naquincātamacā'nān nac Italia, Pablo ē ā'makapitzīn tachī'nī'n tamacamaxqui'llh chā'tin capitán tī ixuanican Julio. Xla' ixmāpa'ksī batallón tū huanicán Augusto. ² Ictojōuj a'ktin nac barco xala' nac Adramitio ē ica'uj. Huā'mā' barco ixtētāxtumā'llh nac makapitzīn cā'lacchicni' nac Asia jā ixpūjaxni' barco. Quincātā'a'n Aristarco xala' nac Tesalónica, a'ktin cā'lacchicni' nac Macedonia. ³ Ixlīlakalī icchā'uj nac Sidón jā ixpūjaxni' barco. Julio tzej ixtā'lālē'n Pablo ē makxteklī cālaka'llh ixamigo. Xlaca'n tatlahuani'llh tū ixmaclacasqui'n. ⁴ Ā'maktin ica'mpalauj nac barco. Ū'ni' palha' quincālāpāxtokni'. Ū'tza' iclītētāxtūj na ixpāxtūn Chipre a'ntza' jā pu'nahuī'llh macsti'na'j ti'ya't. A'ntza' jā'tza' palha' ixquincāsno'kmā'n ū'ni'. ⁵ Ā'līstān icpū'a'uj barco lacatzuna'j na ixquilhtūn jā huanicán Cilicia ē Panfilia. Icchā'uj nac Mira, a'ktin cā'lacchicni' nac estado Licia.

⁶ A'ntza' maclalh capitán a'ktin barco xala' nac Alejandría tū ixa'mā'llh nac Italia. Quincāmojōpalan ā'a'ktin nac barco. Ū'tza' icpū'a'mpalauj.

⁷ Xa'ica'mā'nauj līlacatzucu a'klhūhua' quilhtamacuj, ē jicslīhua' iclīchā'uj ixlacatzuna'j Gnido. Ū'ni' quincāmāmakchuyīn ē ū'tza' iclītētāxtupalauj ixlacatzuna'j Salmón na ixpāxtūn Creta a'ntza' jā pu'nahuī'llh macsti'na'j ti'ya't. A'ntza' jā palha' ixquincāsno'kān ū'ni'. ⁸ Jicslīhua' xa'ictētāxtumā'nauj ixlacatzuna'j Creta. Icchā'uj nac Buenos Puertos, ixlacatzuna'j cā'lacchicni' jā huanicán Lasea.

⁹ Makās ictamakapaliuj ē ixmimā'lh'tza' lonkni'. Ū'tza' ixlījicua'ncan ixpū'a'ncan barco. Pablo cāmaxquī'lh talacapāstacni' ¹⁰ ē cāhuanilh:

—Chi'xcuhui'n, quit icpuhuan palh ā'chulā' na'a'nāuj, hui'lh tū naquincālani'yān ē lhūhua' namakasputāuj. Lhūhua' natza'nkāna'n: tzamā' barco ē tzamā' tacu'ca' ē nā quina'n nanīyāuj.

¹¹ Capitán jā kexmatni'lh Pablo. Cākexmatni'lh piloto ē ixtēcu' barco.

¹² A'ntza' jāla ixmakxtekcan barco a'cxni' ixlonknu'n. Ū'tza' ixlīlhūhua' talīhualh:

—Ca'a'uj ā'chulā'.

Ixtapuhuan palh tzē cahuālh ixtachā'lh nac Fenice, a'ktin cā'lacchicni' nac Creta. Nac Fenice jā ixpūjaxni' barco laca'a'huī'lh nac noroeste ē nac suroeste. A'ntza' ixtapuhuan ixtatachokolh a'cxni' ixlonknu'lh.

Ū'ni' sno'kmaxquī'lh xcān barco

¹³ A'cxni' tzuculh ū'nun macsti'na'j nac sur, tapuhuampālh tzē'tza' nata'a'mpala. Tatzucupālh ta'a'n ē ixtatētaxtumā'nalh ixlacatzuna'j Creta. ¹⁴ Palaj tunca mīlh a'ktin palha' ū'ni' tū ixuanican Nordeste.

¹⁵ Ū'ni' sno'kmaxquī'lh xcān barco ē jā quincāmakxtekni' na'ica'nāuj jā xa'ica'ncu'tumā' nauj. Jātza' la tū ixtlahuacan. Calhāxcuhuālh quincālē'n ū'ni'. ¹⁶ Ictētaxtūj na ixlacatzuna'j a'ktin pītzuna'j ti'ya't tū ixuanican Clauda. A'ntza' jātza' palha' ixquincāsno'kān ū'ni'. Jicslīhua' icsakacu'tūj pūtacutnu' tū xa'icsakalīmimā' nauj. ¹⁷ A'cxni' ixmojōcani'ttza' pūtacutnu' nac barco, chā'xpāchi'ca barco. Ixtalījicua'n palhāsā' ixa'ksatāyalh nac cā'cucujnu' tū ixuanican Sirte. Ū'tza' talīmāyujūlh xalu'xu' barco tū ixlīsno'klē'n ū'ni'. Chuntza' calhāxcuhuālh quincālē'n ū'ni'. ¹⁸ Ixlīlakalī xaxiyālh xcān ē ū'ni' palha' sno'kli barco. Ū'tza' tatzuculh talīmaka'n tacu'ca' nac mar. Chuntza' jātza' tzi'nca lihualh barco. ¹⁹ Ixlīlakalī huampala iclīmaka'uj quimacana'n ixtamacatzucun tū ixtojōmā'lh nac barco. ²⁰ Lakma'j quilhtamacuj tētaxtulh ē jā iclaktzī'uj chi'chini' nūn sta'cu. Ū'ni' palha'cus i'sno'kmā'lh barco. Ū'tza' jātza' xa'iclicā'tzīyāuj palh xa'iclaktaxtūj.

²¹ Lakma'jtza' jā xa'icua'yani'ta'uj. Pablo tāyalh na ixlacpu'na'i'tātca'n ē huanli:

—Chi'xcuhui'n, ixquilākexmatni'uj. Palh jā ixtaxtucha'uj nac Creta, jā tū ixquincā'a'kspulan huā'mā' lījicua' ē jā tū ixtimakasputūi. ²² Chuhua'j, jā calīpuhua'ntit. Hui'xina'n jā tī chā'tin catinīlh, masqui casputli tzamā' barco. ²³ Tzamā' huā' kōtan tzi'sa quit quintasu'yuni'lh chā'tin ángel tī Dios macamilh. Huā'mā' Dios ū'tza' tī quimāpa'ksī ē tī ictā'scuja. ²⁴ Ángel quihuanilh: “Hui'x, Pablo, jā caji'cua'nti. Ixlasasqui'nca hui'x nalakpina' César. Milīpālacata, Dios nacāmakapūtaxtū ixlīpō'ktuca'n tī tatā'tojōmā'nan nac barco.” Chuntza' quihuanilh. ²⁵ Chuhua'j, chi'xcuhui'n, jā calīpuhua'ntit. Quit iclīpāhuan Dios. Quit icuan chuntza' nala chī quihuanica. ²⁶ Ixlasasqui'nca nachā'nāuj jā pu'nahuī'lh macsti'na'j ti'ya't —huanli Pablo.

²⁷ A'kcāujtā'ti' quilhtamacuj ixlanī't palha' ū'ni'. Hua'chi i'tāt tzi'sa barco calhāxcuhuālh ixlē'n xaxiyālh xcān jā huanican Adria. Marineros tapuhuanli palhāsā' ixtatalacatzuna'jīmā'nalh nac a'ktin ti'ya't. ²⁸ Talhcālh ixlīpūlh mā'n xcān ē pu'xamacāujchāxan metro ixuanī't. Lacapunchuna'j huampala talhcāpālh ē xmāntza' pu'xamatoj metro ixuanī't. ²⁹ Ixtajicua'n palhāsā' ixtalaknūlh barco nac cā'chihuixni'. Ū'tza' talīmōjōlh nac xcān a'ktā'ti' xalactzinca līcā'n xala' na ixchakēn barco ē chuntza' tzē talīyāhualh barco. Taka'lhīlh hasta a'cxni' xkakah. ³⁰ Marineros ixtamāyujūmā'nalh pūtacutnu'.

Ixtatasu'yu chī ixtamojōmā'nampāl̄h nac xcān xalactzinca licā'n xala' na ixquini' barco tū nalitāya barco. Xmān ta'a'kskāhuī'nilh. Ixtapūtzā'lacu'tun nac pūtacutnu'. ³¹ Pablo cāhuanilh capitān ē tropas:

—Palh tzamā' chi'xcuhuī'n jā natatachoko nac barco, hui'xina'n jātza' la catī'a'kapūtaxtutit.

³² Palaj tunca tropas tacā'tu'cxli lāsu' tū tapūmāyujūlh pūtacutnu'. Tamacam-incha' nac xcān.

³³ A'cxni' i'xkakamā'lhtza', Pablo cāhuanilh ixlipō'ktuca'n catahuā'yalh macsti'na'j. Cāhuanilh:

—Kā'lhītza' a'kcāujtā'ti' quilhtamacuj ē jā huā'ya'nī'ta'ntit ē jā lhtatani'ta'ntit. ³⁴ Iccāhuaniyān cahuā'ya'ntit ē chuntza' tli'hui'qui nahuanā'tit. Nūn chā'tin hui'xina'n catimakasputtit nūn kentin miya'jca'n.

³⁵ A'cxni' huankō'lh huā'mā', Pablo tayalh pāntzīn ē maxqui'lh tapāxcatca'tzīn Dios na ixlacatīnca'n ixlipō'ktuca'n ē che'kelh ē tzuculh huā'yan.

³⁶ Ixlipō'ktuca'n jātza' ixtalīpuhuan ē nā tahuā'yalh. ³⁷ Quina'n quilipō'ktuca'n a'ktu' ciento ā'tu'tumpu'xamacāujchāxan tī xa'ictōjōmā'nauj nac barco. ³⁸ A'cxni' ixtahuā'yanī'ttza', tamaka'lh trigo nac mar ē chuntza' jātza' ixtzincan barco.

Barco laclalh

³⁹ A'cxni' xkalkal, marineros jā ixtalakapasna'n tzamā' nac ti'ya't. Talak-tzī'lh jā ixquīpātānūnī't mar ē ixka'lhī cucuj. Titapuhualh palh tzē cahuālh ixtamālacatzuna'jīlh a'ntza' barco. ⁴⁰ Tacā'tu'cxli lāsu' ē chuntza' tachokolh nac mar xalactzinca licā'n ē chuntza' tzē tasakā'līlh barco. Taxla'jalh xalāsu' ixlikosnu' barco. Tamakyāhualh lu'xu' xala' ixquini' barco ē chuntza' natantancslē'n ū'nī'. Barco tzuculh a'n nac ti'ya't. ⁴¹ Talaknūlh nac cā'cucujnu'.

Ixquini' barco a'ksātāyāl̄h ē jātza' la tasakā'līlh. Ixlīsnu'n xcān mālakuanīlh ixchakēn barco. ⁴² Tropas ixtamaknīcu'tun tachī'nī'n ē chuntza' nūn chā'tin natasuāyanatacuta nac mar ē chuntza' tzē natatzā'la. ⁴³ Capitān ixmākapūtaxtūcu'tun Pablo. Ū'tza' jā limaxtekli nacāmāknīcan. Cāmāpa'ksīlh tī tzē ixtasuāyanan xapūla catatojōlh nac xcān ē cata'a'lh nac ti'ya't.

⁴⁴ Māpa'ksīni'lh makapitzīn catapūtacutli lhta'ca'la' ē makapitzīn catapūtacutli xalacpītzun barco. Chuntza' tatacutkō'lh nac xcān ē ta'a'kapūtaxtukō'lh ixlipō'ktuca'n.

28

Pablo nac Malta

¹ A'cxni' xa'ica'kapūtaxtunī'ta'ujtza', icca'tzīuj pītzuna'j ti'ya't tū ixuanican Malta. ² Xalanī'n a'ntza' quincātalakalhu'manni'. Ixlamā'lh xcān ē ixlonknu'n. Tahui'līlh macscut. Quincātahuanin ca'icskō'nui. ³ Pablo putzalh makxpātīn qui'hui'. A'cxni' ixmāpūcu'tumā'lh nac macscut, taxtuchi lakatin lūhua' tzā'latēlha nac macscut ē macaxcalh Pablo. ⁴ A'cxni' xalanī'n nac Malta talaktzī'lh lūhua' chī ixlaknūhua'ca'lh na ixmacan Pablo, talāhuanilh:

—Ixlicāna' huā'mā' chi'xcu' maknīni'nī't. Masqui a'kapūtaxtulh nac mar, ixlacasqui'nca nanī ē chuntza' nalīxokoni' Dios.

⁵ Pablo tincxmaka'lh lūhua' nac macscut ē jā tū lani'lh. ⁶ Xlaca'n ixtapuhuan palh ixcu'nī'lh jā i'xcani't lūhua' o palh ixa'kā'lh ē ixnīlh. Naj tunca taka'lhīlh. A'cxni' talaktzī'lh jā tū lani'lh, ē tapuhuampāl̄h ē talāhuanilh:

—Ū'tza' chā'tin dios huā'mā' chi'xcu'.

⁷ Lacatzuna'j ixuī'lh ixti'ya't xapuxcu' chi'xcu' xala' nac Malta. Xla' ixuanican Publio. Ū'tza' quincāhui'līn na ixchic a'ktu'tun quilhtamacuj ē lūhua' quincātlahuani'n tū tze. ⁸ Ixtāta' Publio ixmā'lh nac tama' ē

ixmacscutla ē ixka'lhni'tantin. Pablo laka'lh ē orarlīlh ē hui'līni'lh ixmacan ē mātzeyīlh. ⁹ A'cxni' mātzeyīlh, tamīlh ā'makapitzīn huampala ta'jatatlani'n tī ixtahui'lāna'lh nac Malta. Nā cāmātzeyīca. ¹⁰ Lhūhua' talakalhu'mān quincātatlahuani'n. A'cxni' ictaxtūj, ū'tunu'n tamānūlh nac barco tū na'icmaclacasquī'nāuj.

Pablo chā'lh nac Roma

¹¹ Ixli'a'ktu'tun mālhcuyu' icpū'a'uj a'ktin barco tū ixtachokoni't na ixlatatzuna'j Malta ixlipō'ktu cā'lonkni'. Barco xla' xala' nac cā'lacchicni' Alejandría. Ixyāhuani'cani't nac barco ixlīlakapascan tū a'ktu' idolo tū ixuanican Cástor ē Pólux. ¹² Icchā'uj nac Siracusa ē a'ntza' ictētahuī'lauj tu'tuma'j. ¹³ A'ntza' ictaxtūj ē jāla lacatza'j ica'uj. Ā'listān icchā'uj nac Regio. Ixlīlakalī lalh ū'ni' nac sur. Ixlītu'ma'j icchā'uj nac Puteoli. ¹⁴ A'ntza' iccātā'lāpāxtokui ā'makapitzīn tā'timīn. Xlaca'n quincātahuanin ca'iccātā'tachokouj a'ntza' a'ktojon quilhtamacuj. Ā'listān ictaxtupalauj na'ica'nāuj nac Roma. ¹⁵ Ixcāmāca'tzīnīcani'ttza' tā'timīn nac Roma palh na'icchā'nāuj. Xlaca'n tataxtulh ē tamīlh hasta nac litamāuj Apio ē nā jā huanican Tres Tabernas. A'ntza' iclāpāxtokui nac tej. A'cxni' cālaktzī'lh Pablo maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios ē ka'lhīlh tapāxuhuān. ¹⁶ A'cxni' icchā'uj nac Roma, capitān cāmacamaxquī'lh tachī'nī'n xapuxcu' maktaka'lhna'. Pablo maktetekca natachoko ixlīmān ē chā'tin tropa ixmaktaka'lha.

Pablo a'kchihuīna'ni nac Roma

¹⁷ Ixlītu'tuma'j Pablo cāmāta'satīnīni'lh xanapuxcu'nu' israelitas nac Roma. A'cxni' talakminkō'lh, Pablo cāhuanilh: —Chī'xcuhuī'n israelitas, quit jā tū iccātlahuani'nī't israelitas tū jā tze nūn ixtahui'latca'n quinatāta'na'ca'n. Masquī jā tū ictlahuani't tū jā tze, quimacamāstā'ca hua'chī chā'tin tachī'n na ixlīmāpa'ksīnca'n romanos nac Jerusalén. ¹⁸ Romanos quintakelhasquī'nīlh ē jā tū tamaclalh tū tzē naquilimāknīcan. Ū'tza' ixquintalimaktekcu'tun. ¹⁹ Israelitas jā talacasquī'nli naquimaktekcan. Ū'tza' iclīsqū'nli quit caquinkelhasquī'nīca na ixlacatīn César, masquī jā iccāmālacsu'yu xalanī'n na quincā'lacchicni'. ²⁰ Ū'tza' iccālīmāta'satīnīni'ta'n hui'xina'n. Xa'iccālaktzī'ncu'tunān hui'xina'n ē xa'iccātā'chihuīna'ncu'tunān. Israelitas ta'a'ka'ī' nacāmālacastālancuanīcan nīnī'n. Nā quit chuntza' ica'ka'ī'. Ū'tza' quillīmacatūpīxchī'cani't.

²¹ Xanapuxcu'nu' israelitas tahuanilh:

—Xalanī'n nac Judea jā tamacaminī't ca'psnap mimpālacata. Israelitas, tī tamīncha' nac Judea, jā tū quincātahuanīni'ta'n mimpālacata.

²² Iclacasquī'nāuj caquilāhuaniuj tū hui'x puhua'na'. Icca'tzīyāuj chī calhāxcuhuālh huanca'n jā tze huā'mā' secta —huanica Pablo.

²³ Tzamā' quilhtamacuj tū ixlīlacsaccanī't, ixlhūhua'ca'n tamīlh nac chic jā ixtachoko Pablo. Pablo tzuculh tzi'saj cālītā'kelhachihuīna'n chī māpa'ksīni'n Dios. Cātā'chihuīna'nli hasta jā tzi'suanli. Cālītā'chihuīna'nli tū huan ixtachihuīn Dios expālacata Jesús jā tatzo'kni' līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés ē jā huanican profetas. Chuntza' Pablo cāmā'a'ka'ī'ncu'tunli expālacata Jesús.

²⁴ Makapitzīn ixta'a'ka'ī'mā'nalh ē ā'makapitzīn jā ta'a'ka'ī'lh. ²⁵ Chuntza' jā a'ktin ixtalacapāstacni'ca'n ixtahuani't. Tatzuculh ta'a'n. A'cxni' jāna'j ixtatxatu, Pablo cāhuanilh:

—Espīritu Santo huanli tū ixlīcāna' a'cxni' mächihuīnīlh a'kchihuīna' Isaías. Chuntza' cāhuanilh quīnapapana'ca'n:

²⁶ Capit ē cacāhua'ni' huā'mā' tachī'xcuhuī't:

Hui'xina'n nakexpa'tā'tit ē jā catica'tzītīt tū huanicu'tun;
nalaktzī'nā'tit ē jā cuenta catitlahua'tit tū laktzī'nā'tit.

²⁷ Jā tū tamakca'tzī na ixlīstacna'ca'n huā'mā' tachi'xcuhuī't.
Ixa'ka'xko'lhca'n jā tzej talīkexmata.

Ixlakastapunca'n jā talīlaktzī'n.

Jā talaktzī'ncu'tun ē jā takexmatcu'tun.

Jā taca'tzī tū huanicu'tun.

Jā talakpalīcu'tun ixtalacapāstacni'ca'n ē chuntza' quit tzē na'iccāmātzeyī.

²⁸ Pablo ā'chulā' ixchihuīna'n ē cāhuanilh;

—Caca'tzītīt hui'xina'n huā'mā': Tī jā israelitas cāmāca'tzīnīcanī'ttza' chī
Dios makapūtāxtūnu'n. Xlaca'n natakexmata.

²⁹ A'cxni' Pablo ixuani'ttza' huā'mā', israelitas ta'alh ē ix-
talīkelhachihuīna'ntēlha.

³⁰ Pablo a'ntza' tachokolh a'ktu' cā'ta nac chic jā ixsācua'nī't.
Ixcāmamakaktīni'n ixlīpō'ktuca'n tī ixtalakmin.

³¹ Ixcāhuani chī Dios māpa'ksīni'n. Ixcāmāsu'yuni' ixpālacata Māpa'ksīni' Jesucristo na ixlacatīnca'n
ē jā tī chā'tin ixmāmakchuyī.

Romanos

Pablo cāmacā'ni'lh saludos xalanī'n nac Roma

¹ Quit, Pablo, ictzo'kmā'lh huā'mā' carta. Quit ictā'scuja Jesucristo. Dios quilihui'lilh quili'apóstol. Quimacamaxqui'lh na'icmāsu'yu xatze tachihuīn tū Dios māca'tzinīni'lh.

² Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios, jā huanican profetas, chī Dios huanli tū na'a'kspula. ³ Tatzo'kni' expālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo tī ī'Ska'ta' Dios. Jesucristo xla' ī'xū'nātā'nat rey David. ⁴ Nā Jesucristo, nā xla' ī'Ska'ta' Dios. Jesucristo lacastālanacuana'nli ē chuntza' limāsu'yu xla' ī'Ska'ta' Dios ē ka'lhī litli'hui'qui. Xla' chuntza' chī Dios ixlītze. ⁵ Cristo quilakalhu'manli ē quilihui'lilh quili'apóstol expālacata ū'tza' ixlīmāpa'ksīn Dios. Xla' lacasqui'n na'iccāmāsu'yuni' tachi'xcuui't xalanī'n calhāxcuahuālh nac cā'quilhtamacuj. Chuntza' xla'ca'n tzē nata'a'ka'ī'ni' Jesucristo ē tzē nataxematni' Dios. Chuntza' Jesucristo nalakachi'xcuui'can. ⁶ Nā chuntza' hui'xina'n xalanī'n nac Roma. Dios cāta'satīni'ta'n ē chuntza' tapa'ksīni'yā'tittza' Jesucristo.

⁷ Quit iccāto'knuni'yān milipō'ktuca'n xalanī'n nac Roma tī Dios cāpāxqui'yān ē cāta'satīni'ta'n ē ū'tza' lilitaxtu'yā'tit ixtachi'xcuui't Dios. Cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n Dios tī quinTāta'ca'n ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Cacāmaxqui'n tze latamat.

Pablo ixa'ncu'tun nac Roma

⁸ Pūla icmaxqui' tapāxcatca'tzīn Dios expālacata Jesucristo, expālacata hui'xina'n tzej a'ka'ī'yā'tit. Calhāxcuahuālh lichihuīna'ncan hui'xina'n chī tzej a'ka'ī'yā'tit. ⁹ Dios ca'tzī palh ixlicāna' tū na'iccāhuaniyān. Xla' ū'tza' tī iclītā'scuja ixlipō'ktu quilīstacna', expālacata quit icmāsu'yu xatze tachihuīn ixlā' ī'Ska'ta' Dios. Dios ca'tzī palh pō'ktu quilhtamacuj iccālapāstacān hui'xina'n a'cxni' chorarla. ¹⁰ Quit icscui'ni' Dios tzē na'iccālakā'nāchā'n hui'xina'n palh chuntza' ixtalacasqui'nīn Dios. ¹¹ Quit iccālaktzī'ncu'tunān hui'xina'n expālacata iccāmāsu'yuni'cu'tunān tū quimāca'tzīnīlh Espīritu Santo. Chuntza' hui'xina'n tzē na'a'ka'ī'yā'tit ā'chulā'. ¹² Chuntza' tzē nalāmaktāyayāuj chā'tunu' chī a'ka'ī'yāuj.

¹³ Quit iclacasqui'n cacā'tzītīt hui'xina'n, tā'timīn, makhūhua' xa'iccālakā'ncu'tunāchā'n. Jā ica'nī'ta'ncha' expālacata jālanā'j ica'ncha'. Quit iccāmaktāyacu'tunān ā'chulā' na'a'ka'ī'yā'tit. Chuntza' a'nani't ā'lacatin jā iccāmāsu'yuni'nī't ixtachihuīn Dios tī jā israelitas. ¹⁴ Ixlacasqui'nca na'iccāmāsu'yuni' ixlipō'ktuca'n tachi'xcuui't. Ixlacasqui'nca na'iccāmāsu'yuni' tī catīxcuahuālh tachi'xcuui't ē nā tī jā catīxcuahuālh tachi'xcuui't, ē tī taca'tzī ē nā tī jā taca'tzī. ¹⁵ Chuntza' iccāmāsu'yuni'cu'tunān chī lī'a'kapūtaxtucan hui'xina'n xalanī'n nac Roma.

A'kapūtaxtucan a'cxni' a'ka'ī'can xatze tachihuīn

¹⁶ Jā iclīmāxana'n icmāsu'yu xatze tachihuīn ixlā' Jesucristo. A'cxni' māsu'yucan huā'mā' tachihuīn, Dios cāmā'a'kapūtaxtūkō' ixlipō'ktuca'n tī talipāhuan Dios, expālacata xla' ka'lhī litli'hui'qui. Pūla cāmāsu'yuni'ca' tī israelitas ē ā'līstān tī jā israelitas. ¹⁷ Ixtachihuīn Dios quincāmāsu'yuni'yān chī Dios cāmāpānūni' ixcentaca'n ixlipō'ktuca'n tī talipāhuan Dios. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: "Ixlipō'ktuca'n tī Dios cāmāpānūni' ixcentaca'n expālacata

talipāhuan Dios, xla'ca'n pō'ktu quilhtamacuj nataka'lhī xasāsti' ixlata-matca'n."

Ixlipō'ktuca'n tachi'xcuui't talaclē'n

¹⁸ Ca'tziyāuj Dios hui'lacha' nac a'kapūn ē xla' nacāmakapātīnīn tī tatlahua tū jā tze. Xla'ca'n tatlahuacu'tun tū jā tze, ē ū'tza' jā talilacapāstaccu'tun tū ixlicāna' i'xla' Dios. ¹⁹ Xla'ca'n tzē nataka'tzī macstī'na'j chī Dios, chuntza' chī quilipō'ktuca'n nā tzē ca'tziyāuj. Ū'tza' Dios cāmāsu'yuni'nī't. ²⁰ A'cxni' ixlitzucuni' cā'quilhtamacuj tachi'xcuui't talaktzī'n tū tlahuani't Dios. Chuntza' tzē natalica'tzī chī Dios. Masqui jāla talaktzī'n Dios, xla'ca'n taca'tzī hui'lh Dios ē xla' ka'lhī ixlītlī'hui'qui tū jā maktin catilakspu'tli. Ū'tza' talilē'n cuenta. ²¹ Masqui xla'ca'n taca'tzī Dios hui'lh, xla'ca'n jā talakachi'xcuui' chī ixlacasqui'nca nalakachi'xcuui'can. Jā tamaxqui' tapāxcatca'tzīn Dios. Ā'chulā' talacapāstaca tū jā tze. Chuntza' ixtalacapāstacni'ca'n jā tze taka'lhī. ²² Xla'ca'n tahuan lakskalalhna' ē ā'chulā' talalh calaclhkēntin. ²³ Jā tamakapāxūicu'tun Dios tī pō'ktu quilhtamacuj hui'lh. Talaktaquilhpūta ídolos tū tatasu'yu chī chī'xcuui'n. Chī'xcuui'n, xla'ca'n natanikō'. Nā xla'ca'n talaktaquilhpūta xtum ídolos xatamacani'tlahua tū tatasu'yu hua'chī spūnī'n ē lūhua' ē animalh.

²⁴ Ū'tza' Dios cālīlakmaka'lh ē cālīmakxteki natatlahua tū jā tze. Chuntza' talātlahuani' tū jā tze chuntza' chī ixtalacasqui'nīnca'n. ²⁵ Xla'ca'n jā ta'a'ka'icu'tun tū ixlicāna' i'xla' Dios; xmān ta'a'ka'icu'tun a'ktin tā'ksa'nīn. Talakachi'xcuui' ē talaktaquilhpūta tū tlahuani't Dios. Jā tamakapāxūi tī ixlicāna' Dios. Ū'tza' tī tlahuakō'nī't ixlipō'ktu tū a'nan nac cā'quilhtamacuj. Ixlacasqui'nca ū'tza' namakapāxūiyāuj quilipō'ktuca'n pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

²⁶ Ū'tza' Dios cālīmakxteki natatlahua tū līmāxana' chuntza' chī talahuacu'tun. Chuntza' puscan jātza' taka'lhīcu'tun ixkōlu'ca'n chī talacasqui'n. Talātā'tahui'lal chī ixlīpuscanca'n. Chuntza' talātlahuani' puscan tū līmāxana'. ²⁷ Nā chuntza' chī'xcuui'n. Jā taputza ixpuscāca'n chī talacasqui'n. Talātā'tahui'lal chī ixlīchi'xcuui'nca'n. Chuntza' talātlahuani' chī'xcuui'n tū līmāxana'. Ū'tza' talīlaclatāyahl.

²⁸ Jā talacapāstaccu'tun tū i'xla' Dios, chuntza' Dios cālīlakmaka'lh ē cāmāxteki natalacapāstaca tū jā tze. Ū'tza' talītlahua tū jā tze. ²⁹ Tatlahua kempālhūhua' tū jā tze. Taputza ixtā'lāpāxqui'nca'n. Tatlahua tū jā tze. Xla'ca'n talālākca'tzani' tū taka'lhī ā'makapitzīn. Jā talaktzī'ncu'tun ā'makapitzīn. Talālākca'tzani'. Tamaknīni'n. Talālīsītzī'ni'. Ta'a'kskāhui'nin. Talālācpuhuanī' tū jā tze ā'makapitzīn. Ta'a'ksa'nīni'n. ³⁰ Talīchihuīna' ā'makapitzīn tū jā tze, ē tasītzī'ni' Dios. Talacatāqui'nin. Ka'tla' tamakca'tzī. Tahuan palh xla'ca'n laka'tla'. Tapuhuan chī natalītlahua ā'chulā' tū jā tze. Jā takexmatni' ixtāta'ca'n ē ixtzī'ca'n. ³¹ Jā taca'tzī tū xatze. Jā tamākentaxtū tū tahuan. Jā tapāxqui' ā'makapitzīn. Jā tamātza'nkēna'ni' ā'makapitzīn. Nūn talakalhu'mānīni'n. ³² Ixlipō'ktuca'n tī tatlahua chuntza', xla'ca'n nacāmakapātīnīnca'n. Chuntza' huanī't Dios. Masqui xla'ca'n taca'tzī hua'mā', jā tamakaxteka tatlahua tū jā tze. Ā'chulā' tamālacpuhuanī ā'makapitzīn nā natatlahua tū jā tze.

2

Dios nacāputzāna'nī tachi'xcuui't

¹ Palh chā'tin i'xuanli ā'makapitzīn talaclē'n, chuntza' xa'cstu huanimā'ca ū'tza' laclē'n i'xpālacata nā xla' tlahua tū jā tze. ² Ca'tziyāuj Dios nacāputzāna'nī

chī ixlīcāna' xlacā'n tī jā tze tū tatlahua. ³ Tī natahuan Dios nacāputzāna'nī ā'makapitzīn ixpālacata talaclē'n, nā xlacā'n nā nacāputzāna'nīcan ixpālacata xlacā'n nā taka'lhī ixcuentaca'n. ⁴ Masqui Dios quincālalkalhu'manān, ē masqui jā palaj quincāmakapātīnīnān, xlacā'n jā takexmata. Hua'chī talakmaka'n Dios chī cālīpātīmā'lh. Dios tzej lakalhu'manīnī'n ixpālacata xla' lacasqui'n natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ⁵ Xlacā'n xalīlacxumpin. Jā talakpalīcu'tun ixtalacapāstacni'ca'n. Ū'tza' ā'chulā' natalixoko na ixlacatīn Dios a'cxnī' Dios nacāputzāna'nī xlacā'n tī talaclē'n. ⁶ Dios naputzāna'nī chā'tunu' chuntza' chī tlahuani't. ⁷ Nacāmaxquī' ixlatamatca'n tū jā catilakspu'tli xlacā'n tī tatlahua tū tze. Tatlahua tū tze ixpālacata xlacā'n ta'a'ncu'tun nac a'kapūn, ē talacasqui'n Dios nacālaktzī'n lactze, ē taka'lhīcu'tun xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspu'tli. ⁸ Dios tamakasitzī' xlacā'n tī lacxumpin ē jā tatlahuacu'tun ixtalacasqui'nīn Dios, ē xmān tatlahuacu'tun tū jā tze. Dios nacāmakapātīnīn. ⁹ Natapātīnī'n ixlīpō'ktuca'n tī tatlahua tū jā tze. Natapātīnī'n israelitas xapūla ē nā natapātīnī'n tī jā israelitas. ¹⁰ Ixlīpō'ktuca'n tī tatlahua tū tze, Dios nacālaktzī'n lactze. Dios nacāmaxquī' tze latamat. Nata'a'n nac a'kapūn. Nā chuntza' xapūla nacā'a'kspula tī israelitas ē nā chuntza' nacā'a'kspula tī jā israelitas.

¹¹ Chuntza' nacā'a'kspula tī israelitas ē nā tī jā israelitas, ixpālacata Dios chu lacxtim cālaktzī'n. ¹² Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't taka'lhī ixcuentaca'n. Makapitzīn xlacā'n jā talakapasa līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxquī'lh israelitas. Xlacā'n nacāputzāna'nīcan chuntza' chī taca'tzī xlacā'n. Ā'makapitzīn talakapasa ixlīmāpa'ksīn Dios. Xlacā'n nacāputzāna'nīcan chī huan ixlīmāpa'ksīn Dios. ¹³ Dios lactze cālaktzī'n xlacā'n tī takexmatni' huā'mā' līmāpa'ksīn. Tī taca'tzī ixlīmāpa'ksīn Dios ē jā takexmat'cu'tun, xlacā'n jā tze cālaktzī'ncan. ¹⁴ Xlacā'n tī jā talakapasa ixlīmāpa'ksīn Dios, ē palh xlacā'n lacatejtīn tahuī'lāna'lh chuntza' chī ixtalacapāstacni'ca'n, chuntza' tatlahua chī ixlīmāpa'ksīn Dios masqui jā talakapasa. Chuntza' lītasu'yu palh xlacā'n taca'tzī tū tze ē tū jā tze. ¹⁵ Hua'chī ixtalakapasli ixlīmāpa'ksīn Dios, ixpālacata ixlīmānca'n taca'tzī palh tze o palh jā tze tū tatlahuamā'nalh. ¹⁶ Namin quīlhtamacuj a'cxnī' Dios nalīhuī'lī Jesucristo naputzāna'n. Jesucristo nacāputzāna'nī tachi'xcu'huī't ixpālacata ixcuentaca'n ē ixtalacapāstacni'ca'n tū jā tze tū lakatzē'k taca'tzī. Ū'tza' icmāsu'yu a'cxnī' ica'kchihuīna'n xatze tachihuīn ixlā' Jesucristo.

Israelitas ixtalīpāhuan līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés

¹⁷ Xlacā'n tī israelitas, xlacā'n ka'tla' talīmacka'tzī. Talīpāhuan līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxquī'lh. Ka'tla' talīmacka'tzī ixcālacsacnī't Dios. ¹⁸ Xlacā'n talakapasa ixtalacasqui'nīn Dios. Cāmāsu'yuni'canī't huā'mā' līmāpa'ksīn ē chuntza' tzētza' taca'tzī tū tze ē tū jā tze. ¹⁹ Xlacā'n tapuhuan tzē natamāsu'yuni' tī jā tū talakapasa. Nā tapuhuan xlacā'n hua'chī tamāxkakēnī'mā'nalh tī talatlā'huan nac cā'pucsua'. ²⁰ Tapuhuan tzē tamāsu'yuni' tī xalacīlhkēntin ē tī hua'chī lacstīn ixpālacata jāna'j tū taca'tzī. Talakapasa ixlīmāpa'ksīn Dios. Tapuhuan taca'tzītza' ixlīpō'ktu tū ixlīcāna' ē ixlīpō'ktu tū ca'tzīcan. ²¹ Xlacā'n tamāscā'tī ā'makapitzīn, ē jā tamākentax'tū tū tamāsu'yu. Tahuani ā'makapitzīn jā tze palh ka'lhāna'ncan, ē xlacā'n taka'lhāna'n. ²² Xlacā'n tahuani ā'makapitzīn jā tze palh taputza ixtā'lāpāxquī'nca'n, ē xlacā'n taputza ixtā'lāpāxquī'nca'n. Xlacā'n talakmaka'n ídolos, ē xlacā'n taka'lhāna'n nac templo jā tahuī'lāna'lh ídolos. ²³ Xlacā'n ka'tla' talīmacka'tzī cāmaxquī'canī't ixlīmāpa'ksīn Dios, ē xlacā'n jā takexmatni' huā'mā' līmāpa'ksīn. Ū'tza' talīlakmaka'n Dios ā'makapitzīn. ²⁴ Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Hui'xina'n israelitas ā'chulā' līpinā'tit cuenta ixpālacata talakmaka'n Dios ā'makapitzīn tī jā israelitas.

²⁵ Tze israelita huancan xmān palh natamākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Dios. Palh jā tamākentaxtū, chuntza' jā tū limacuan huancan israelitas. ²⁶ Xlaca'n tī jā israelitas, palh xlaca'n tamākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Dios, chuntza' Dios cālaktzī'n hua'chī israelitas. ²⁷ Palh xlaca'n tī jā israelitas tamākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Dios, chuntza' lītasu'yu hui'xina'n tī israelitas ka'lhī'yā'tit mīncuentaca'n, ixpālacata hui'xina'n jā mākentaxtūyā'tit huā'mā' līmāpa'ksīn, masqui ka'lhī'yā'tit jā tatzo'kni'. ²⁸ Chā'tin jā catitaxtulh ixka'hua'cha Dios xmān ixpālacata chu'cucanī't chuntza' chī ixtahui'latca'n israelitas. ²⁹ Tī ixlīcāna' ixtachi'xcuui't Dios, ū'tunu'n tī talakpalīnī't ixtalacapāstacni'ca'n. Chuntza' talakpalīnī't nā ixpūlacni'ca'n ē jā xmān na ixmacni'ca'n. Xlaca'n tī talakpalīnī't ixtalacapāstacni'ca'n, Dios cālaktzī'n lactze masqui jā cālaktzī'ncu'tuncan na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't.

3

¹ Palhāsā' hui'xina'n puhua'nā'tit palh jā tū ixtapalh huancan israelita ē palh jā tū ixtapalh chu'cucan. ² Quit icuan jā ixlīcāna'. Israelitas lhūhua' taka'lhī tū jā taka'lhī ā'makapitzīn. A'cxni' Dios cāmaxquī'lh tachi'xcuui't ixtachihuīn tū tatzo'kni', israelitas ū'tunu'n tī Dios cāmacamaxquī'lh ixtachihuīn. ³ Masqui ā'makapitzīn jā ta'a'ka't'cu'tun palh ixlīcāna' tū huan Dios, Dios namākentaxtū tū huan. ⁴ Masqui ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't ta'a'kskāhuī'nin, Dios namākentaxtū tū huan. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: Chuntza' lītasu'yu pō'ktu quilhtamacuj hui'x hua'na' tū ixlīcāna'.

Nūn chā'tin tzē nahuan jā tze tū hua'na'.
Chuntza' huanica Dios.

⁵ Palh quina'n natlahuayājū tū jā tze, chuntza' ā'chulā' lītasu'yu palh Dios pō'ktu quilhtamacuj tlahua tū tze. Palhāsā' chā'tin nakelhasqui'nīnīn: “¿Tū ixpālacata naquīncātamakapātīnīnān? Ixpālacata quīncuentaca'n, ā'chulā' naca'tzīcan Dios ā'chulā' xatze. ¿Chā naquīncātamakapātīnīnān ixpālacata tū māsū'yu Dios xatze?” Chuntza' tapuhuan tachi'xcuui't. ⁶ Jā tze talacapāstaca. Palh Dios jā nacāmakapātīnīn xlaca'n tī talaclē'n, ¿chī nacālīputzāna'nī tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj?

⁷ Palhāsā' chā'tin nahuan: “Palh quintā'ksa'nīn māsū'yu Dios xatze, ixpālacata xla' jā maktin a'ksa'nīnīn, ¿chā naquilimakapātīnīn Dios? Ixpālacata quīncuenta ā'chulā' nalakachi'xcuui'tcan Dios.” ⁸ Palh tze cahuā'lh huā'mā' talacapāstacni', chuntza' tzē ixuanui: “Ā'chulā' catlahuājū tū jā tze ē chuntza' ā'chulā' nalakachi'xcuui'tcan Dios.” Jāla huancan huā'mā' tachi'huīn. Makapitzīn tahuan quit chuntza' icmāsū'yu. Jā ixlīcāna'. Dios nacāmakapātīnīn tī tahuan chuntza'.

Nūn chā'tin tī jā laclē'n

⁹ Jāla huanājū israelitas ā'chulā' lactze. Icuani'ttza' kēxtim jāla tamakxteka tū jā tze, xlaca'n tī israelitas ē nā xlaca'n tī jā israelitas. ¹⁰ Nā huā'mā' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios huan:

Nūn chā'tin tī tze.

¹¹ Nūn chā'tin tī kexmata tū ixla' Dios.

Nūn chā'tin tī lacapāstaccu'tun Dios.

¹² Ixlīpō'ktuca'n tatamakātīnī'lh Dios.

Talaclakō'lh ixlīpō'ktuca'n.

Nūn tī chā'tin tlahua tū tze.

13 A'cxni' tatakelpitzi, hua'chi mālaquī'can a'ktin pūtā'cnūn jā tojōmālh' nīn, xipālacata jā tze chī tachihuīna'n.

Ta'a'kskāhuī'nin ē ta'a'ksa'nīni'n.

Ixtachihuīnca'n tū taxtu na ixquilhni'ca'n hua'chi ixlīcu'chu lūhua' tū xcana'n.

14 Taquiclhaktzī'n ā'makapitzīn.

15 Masqui jā tū xipālacata, palaj tunca tamaknīni'n.

16 A'ntza' jā talatā'kchoko xlaca'n tamālakspūtūnu'n ē tamālakalīpuhuanīni'n.

17 Jā taca'tzī chī tze natalīlatama.

18 Nūn talacapāstaca natalakachi'xcuhui' Dios.

19 Quina'n ca'tziyāuj tū tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios a'ntza' jā tatzo'kni' līmāpa'ksīn, ū'tza' cāhuani xlaca'n tī cāmacamaxqui'cani't līmāpa'ksīn. Chuntza' ixlīpō'ktuca'n talacelē'n na ixlacatīn Dios. Nūn chā'tin tze catihuanli palh jā laclē'n. 20 Nūn chā'tin mākentaxtūkō'nī't ixlīmāpa'ksīn Dios. Ū'tza' jā tī chā'tin lītasu'yu palh tze na ixlacatīn Dios. Ixlīmāpa'ksīn Dios xmān tze naquincāmāsu'yuni'yān palh quina'n ka'lhīyāuj quincuentaca'n.

Ta'a'kapūtaxtu xlaca'n tī ta'a'ka'tīni' Jesucristo

21 Chuhua'j ca'tziyāuj Dios jā catimāpānūni'lh ixcuenta chā'tin chī'xcu' tī xmān mākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn. Xtum chī Dios cālīmāpānūni' ixcuentaca'n tachi'xcuhui't. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā tatzo'kni' līmāpa'ksīn ē jā huanican profetas. 22 Dios cāmāpānūni' ixcuentaca'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'tīni' Jesucristo. Catīxcuhuālh tī a'ka'tīni' Jesucristo, ū'tza' Dios namakapūtaxtū palh xla' israelita ē palh jā israelita. 23 Quilīpō'ktuca'n tlahuani'ta'uj tū jā tze. Nūn chā'tin tī līlācatejtin latā'kchoko chuntza' chī Dios lacasqui'n. 24 Dios lakalhu'manīni'n. Cristo Jesús xokolh quincuentaca'n. Chuntza' Dios quincāmāpānūni'nī'ta'n quincuentaca'n. 25 Chī ixtalacasqui'nīn Dios, Jesucristo xtokohua'ca'ca. Xla' nīlh ē chuntza' xla' xapakō'lh ixcuentaca'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'tīni' Jesucristo. Chuntza' lītasu'yu Dios pō'ktu tze tū tlahua. A'cxni' jāna'j ixnī Cristo, Dios ixcālīpātī chī ixtlahuacan tū jā tze. 26 Chuhua'j Cristo nīnī't ē cāmāpānūni'nī't ixcuentaca'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'tīni' Jesucristo. Chuntza' lītasu'yu ū'tza' Dios tlahua tū tze.

27 Jā tī tī ka'tla' nalīmākca'tzī na ixlacatīn Dios. Palh chā'tin cahuālh ixmākentaxtūkō'lh ixlīmāpa'ksīn Dios, chuntza' tze ka'tla' ixlīmākca'tzīlh. Jāla ka'tla' makca'tziyāuj, xipālacata Cristo ū'tza' tī quincāmākapūtaxtūnī'ta'n ixpālacata līpāhuanāuj xla'. 28 Dios quincāmāpānūni'n quincuentaca'n ixpālacata a'ka'tiyāuj Jesucristo quincāmākapūtaxtūyān, ē masqui quina'n jā mākentaxtūkō'nī'ta'uj ixlīmāpa'ksīn.

29 Ixlacstīn Dios, xlaca'n jā xmān israelitas. Nā xlaca'n tī jā israelitas nā xlaca'n ixlacstīn Dios. 30 Dios xmān chā'tin. Xla' cāmāpānūni' ixcuentaca'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'tīni' Jesucristo ē masqui xlaca'n israelitas ē masqui jā ū'tza'. 31 Jā māpānūmā'nauj ixlīmāpa'ksīn Dios. A'ka'tiyāujtza' Jesucristo quincāmākapūtaxtūyān, ā'chulā' tzej natlahuayāuj tū tze chuntza' chī ixlīmāpa'ksīn Dios.

4

Abraham ixlīpāhuan Dios

1 Chuhua'j na'iclichihuīna'n Abraham, quimpapca'n quina'n israelitas. ¿Chī līmātza'nkēna'ni'ca ixcuenta? 2 Palh Abraham tze ixmākentaxtūkō'lh cahuālh tū Dios ixuani ē palh chuntza' Dios ixlīmāpānūni'lh ixcuenta, chuntza' tze ka'tla' ixlīmākca'tzīlh Abraham. Jā chuntza' lalh. Ū'tza' jāla ka'tla' līmākca'tzīlh.

3 Ixtachihuīn Dios huan Abraham ixlipāhuan Dios. Ū'tza' Dios lilaktzī'lh tze Abraham. 4 A'cxni' chā'tin chī'xcu' maksuja, xla' maxqui'can ixtatlaj. Ixtatlaj xla' jātza' talakalhu'mān. Xokocan ixpālacata maksuja. Ū'tza' tū laclē'ni'can. 5 Dios cāmāpānūni' ixcuentaca'n xla'ca'n tī talipāhuan Dios, ē masqui jā tū tatlahuanī't tū xatze na ixlacatīn Dios. Tū Dios māstā' huāktza' talakalhu'mān. 6 Nā David lichihuīna'ni huā'mā'. Lichihuīna'ni chī talipāxuhua tī Dios cāmāpānūni'lh ixcuentaca'n xmān hua'chī talakalhu'mān ē jā ixpālacata tatlahuanī't tū tze. 7 Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios tū huanli David:

Tapāxuhua xla'ca'n tī Dios cāmātza'nkēna'ni'lh ē cāxapani'lh ixcuentaca'n.

8 Tapāxuhua xla'ca'n tī Dios jā caticāmāxokonilh ixcuentaca'n.

9 Na'iccākelhasqui'niyān catūhuālh. ¿Ē huī'xina'n puhua'nā'tit Dios cāmātza'nkēna'ni' xmān tī cāchu'cucanī't chuntza' chī ixtahuī'latca'n israelitas? Jā chuntza'. Nā Dios cāmātza'nkēna'ni' tī jā cāchu'cucanī't. Iccāhuaninī'ta'ntza' Abraham ixlipāhuan Dios, ē ū'tza' Dios lilaktzī'lh Abraham tze. 10 A'cxni' a'kspulalh huā'mā', Abraham jāna'j ixchu'cucanī't. 11 Ā'līstān chu'cuca. Huā'mā' lilakapascan Abraham tze na ixlacatīn Dios ixpālacata ixlipāhuan Dios, masqui jāna'j ixchu'cucan. Chuntza' Abraham hua'chī ixtāta'ca'n ixlipō'ktuca'n tī Dios cāmāpānūni'lh ixcuentaca'n ixpālacata talipāhuan Dios, masqui jā cāchu'cucanī't. 12 Nā Abraham hua'chī ixtāta'ca'n tī cāchu'cucanī't. Jā ixpālacata cāchu'cucanī't. Hua'chī ixtāta'ca'n ixpālacata ta'a'ka'ī' xla'ca'n chuntza' hua'chī quimpapca'n Abraham a'ka'ī'lh a'cxni' jāna'j ixchu'cucanī't.

Dios mākentaxtūlh tū ixuanī't

13 Dios huanilh Abraham namaxqui' cā'quilhtamacuj, xla' ē nā i'xū'nātā'natna'. Huanilh huā'mā' jā ixpālacata Abraham kexmatni'lh līmāpa'ksīn. Jā chuntza'. Dios huanilh huā'mā' ixpālacata Abraham ixa'ka'ī'nī't ixlicāna' tū Dios ixuaninī't ē ū'tza' lilaktzī'lh palh tze. 14 Dios huanli nacāsīcua'lanātlahua tachi'xcuhuī't. Jā ixpālacata tamākentaxtū līmāpa'ksīn. Jā ū'tza' cālīsīcua'lanātlahuacan. Palh chuntza' cahuālh, palh Dios ixcāsīcua'lanātlahuah xmān xla'ca'n tī tamākentaxtū līmāpa'ksīn, chuntza' jā tī chā'tin ixscīcua'lanātlahuaca, ixpālacata jā tī tzē mākentaxtūkō' līmāpa'ksīn. Nā jā ixcāsīcua'lanātlahuaca nūn xla'ca'n tī ta'a'ka'ī'. 15 Ixlīmāpa'ksīn Dios quincāmāsu'yuni'yān palh laclē'nāuj ē ū'tza' nalipātīni'nāuj. Palh jā ixa'nalh līmāpa'ksīn, jā ixca'tzīuj palh laclē'nāuj.

16 Tī Dios cāsīcua'lanātlahua, ū'tunu'n tī ta'a'ka'ī'. Dios cātlahuani' huā'mā' talakalhu'mān ixlipō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī' chuntza' hua'chī Abraham, masqui xla'ca'n israelitas ē masqui jā israelitas. Abraham a'ka'ī'lh ixlicāna' tū huan Dios. Chuntza' Abraham hua'chī quintāta'ca'n quilipō'ktuca'n tī a'ka'ī'yāuj.

17 Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī Dios huanilh Abraham:

Quit iclacsacni'ta'n ē chuntza' nalixtuyā' hua'chī ixtāta'ca'n lhūhua'

tachi'xcuhuī't.

Abraham a'ka'ī'lh tū Dios huanilh namākentaxtū. Dios ū'tza' tī tzē nacāmālacastālanuanī nīnī'n ē xla' nā cāmaxqui' ixlamatatca'n tī jāna'j talacatuncuhuī't.

18 Dios ixuaninī't Abraham naka'lhī chā'tin ixka'hua'cha. Abraham a'ka'ī'lh tū ixuaninī't Dios. Puhuanli ixlicāna', ē masqui ixtasu'yu palh jāla ixlītaxtulh ixtāta'ca'n lhūhua' tachi'xcuhuī't. Abraham a'ka'ī'lh chī ixuanicanī't:

Mixū'nātā'natna' lhūhua' natahuan.

19 Abraham kōlu'tza' ixuanī't. Ixka'lhī chī a'ktin ciento cā'ta. Sara, tī ixpuscāt, tētaxtunī'ttza' chī namālacatuncuhuī'nīnī'n. Masqui kōlu'tza' ixtahuanī't, Abraham jā pātza'nkālth tū ixuaninī't Dios. 20 Jā puhuanli palh Dios

jā namākentaxtū tū ixuanicanī't. Xla' ā'chulā' ixa'ka't' ē ixmakapāxui Dios. ²¹ Xla' ixca'tzī palh Dios tzē natlahua tū ixmālacnūni'nī't. ²² Abraham a'ka't'lh na'a'kspula chī Dios ixuaninī't ē ū'tza' Dios limāpānūni'lh ixcuenta.

²³ Ū'tza' jā tzo'kca xmān ixpālacata Abraham. ²⁴ Nā tzo'kcanī't ixpālacata quina'n tzē naca'tzīyāuj Dios nā quincāmāpānūni'yān quincuentaca'n quina'n tī lipāhuanāuj Dios. Xla' ū'tza' tī mālacastālancuanīlh quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ²⁵ Dios macamilh Jesucristo nanī ixpālacata quincuentaca'n. Ā'listān mālacastālancuanīlh. Ū'tza' Dios quincālimāpānūni'yān quincuentaca'n.

5

Jā caticāmakapātīnīnca xluca'n tī Dios cāmāpānūni'lh ixcuentaca'n

¹ Quina'n a'ka't'nī'ta'uj Jesucristo. Ū'tza' Dios quincālimāpānūni'nī'ta'n quincuentaca'n. Chuntza' jātza' ixtā'lāquichlaktzi' Dios quina'n, ixpālacata Dios quincāmāspūtūnu'nī'nī'ta'n quincuentaca'n ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ² A'ka't'yāuj Jesucristo quincāmakapūtaxtūyān, ē chuntza' Dios quincālakalhu'manān. Chuhua'j pāxuhua'yāuj ixpālacata ca'tzīyāuj na'a'nāuj nac a'kapūn jā hui'lacha' Dios. ³ Nā lipāxuhua hui'lāna'uj masqui pātīni'mā'nauj, ixpālacata ca'tzīyāuj chuntza' nalīca'tzīyāuj līlacatzucu napātīni'nāuj. ⁴ Palh līlacatzucu napātīni'nāuj, chuntza' Dios nalīpāxuhua. Chuntza' līca'tzīyāuj palh nalakchā'nāuj Dios. ⁵ Jā catita'a'kskāhu'uj. Ixlcāna' nalakchā'nāuj Dios. Huā'mā' tzej ca'tzīyāuj, ixpālacata makca'tzīyāuj na quīlistacna'ca'n chī Dios quincāpāxquī'yān. Huā'mā' quincāmāmakca'tzīnyān Espīritu Santo. Ū'tza' tī Dios quincālakmacaminī'ta'n.

⁶ Quina'n jāla cati'a'kapūtaxtūj quina'cstuca'n. Chuntza' a'cxni' chilh quīlhtamacuj tū Dios i'lhca'nī't, Cristo nīlh ixpālacata quincuentaca'n. ⁷ Jā tī chā'tin nīcu'tun ixpālacata ā'chā'tin masqui xla' chā'tin chī'xcu' tī jā tū tlhuanī't. Palhāsā' nanī ixpālacata ā'chā'tin tī tzeya chī'xcu'. ⁸ Cristo nīlh quimpālacataca'n quina'n masqui jā tze ixuanī'ta'uj. Chuntza' Dios limāsu'yulh palh quincāpāxquī'yān. ⁹ Chuhua'j Cristo nīlh quimpālacataca'n, ē chuntza' Dios quincāmāpānūni'nī'ta'n quincuentaca'n. Ū'tza' līca'tzīyāuj jā quīnticāmakapātīnīn a'cxni' nachin ā'xmān quīlhtamacuj. ¹⁰ Quina'n ixtā'lāquichlaktzi' Dios ixuanī'ta'uj. Dios ixamigo quīncātlhuan ixpālacata Cristo, i'Ska'ta' Dios, nīlh quimpālacataca'n. Quina'n ixamigo Dios ē ixpālacata Cristo lacastālancuanā'nli, ā'chulā' ca'tzīyāuj Cristo quīncāmaktāyān ē chuntza' jā quīnticāmakapātīnīn. ¹¹ Ū'tza' lipāxuhua'yāuj Dios jātza' quīnticāmakapātīnīn. Nā lipāxuhua'yāuj Dios ixamigo quīncātlhuanī'ta'n ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

Adán ē Cristo

¹² Xapūla ixuī'lh chā'tin chī'xcu' tī ixuanican Adán. Ū'tza' tī xapūla ē chū'cus tlhualh tū jā tze. Ixcuenta ū'tza' līnīlh. Chuhua'j ū'tza' talīnikō' tachi'xcu'huī't ixpālacata ixlipō'ktuca'n tatlahualh tū jā tze. ¹³ A'cxni' jāna'j ixmaxquī'can ixlīmāpa'ksīn Dios, tachi'xcu'huī't ixtatlahuamā'nalh tū jā tze. Masqui jāla ixuancan xluca'n ixtalactlahuanī'ttza' līmāpa'ksīn, ixpālacata jāna'j ixcāmāxquī'canī't līmāpa'ksīn, xluca'n ixtalacel'n na ixlactlan Dios. ¹⁴ Chuntza' talīnīlh masqui xluca'n jā tatlahualh chu lacxtīm chī tlhualh Adán. Ixcuenta Adán talīlāclalh ixlipō'ktuca'n tachi'xcu'huī't. Cristo jā chuntza' chī Adán. Xla' tze tū cātlahuanī'lh ixlipō'ktuca'n tachi'xcu'huī't.

¹⁵ Xtum Adán ē xtum Cristo; jā chu chā'tin talītaxtulh. Adán tlhualh tū jā tze. Ū'tza' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't talīnī. Dios cālakalhu'mankō' tachi'xcuhui't. Chuhua'j tzē nata'a'kapūtaxtu ixpālacata Jesucristo. Ū'tza' hua'chi a'ktin talakalhu'mān tū Dios māstā'. ¹⁶ Xtum tū tlhualh Adán. Xtum tū tlhualh Dios. Adán tlhualh tū jā tze, ē ū'tza' nacālīmakapātīnīnkō'can ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't. Dios cālakalhu'manli, ē chuntza' lhūhua' cāmāpānūni'canī'ttza' ixcuentaca'n. ¹⁷ Chā'tin tī xapūla ē chū'cus tlhualh tū jā tze. Ū'tza' Adán. Ū'tza' talīnīkō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't. Xtum tū tlhualh ā'chā'tin chī'xcu' tī huanican Jesucristo. Ixpālacata Jesucristo, Dios cālakalhu'manli tachi'xcuhui't ē Dios cāmāpānūni' ixcuentaca'n ē nā cāmāxqui' xasāsti' ixlatamatca'n.

¹⁸ Chuntza' ixlīpō'ktuca'n nacāmākapātīnīnkō'can ixpālacata a'ktin tū jā tze tū tlhualh Adán. Jesucristo tlhualh tū tze, ē chuntza' ixlīpō'ktuca'n tzē nacālīmāpānūni'can ixcuentaca'n ē tzē natalīka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. ¹⁹ Adán jā kexmatni'lh Dios ē ū'tza' talīlaclē'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't. Jesucristo, xla' kexmatni'lh Dios ē ū'tza' ixlīpō'ktuca'n tzē nacālīmāpānūni'kō'can ixcuentaca'n.

²⁰ Dios māstā'lh līmāpa'ksīn ixpālacata namāsu'yu palh quina'n tlhauyāuj tū jā tze. Masqui ā'chulā' ixtlahuayāuj tū jā tze, ā'chulā' Dios quincālakalhu'manān. ²¹ Xapūla quilīpō'ktuca'n ixtlahuayāuj tū jā tze. Ū'tza' ixpālacata nalīnīkō'yāuj. Chuhua'j Dios lakalhu'manīnī'n, ē chuntza' tzē naka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n tū jā catilakspu'tli. Dios quincāmāpānūni'yān quincuentaca'n ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

6

Tī tatapa'ksīni' Cristo, xla'ca'n jātza' cāmāpa'ksī tū jā tze

¹ Jāla huanāuj natlahuayāuj ā'chulā' tū jā tze ē ā'chulā' Dios naquincālakalhu'manān. ² Quina'n jāla catihuāuj chuntza'. Quina'n makxteknī'ta'ujtza' tū jā tze. Jātza' la natlahuatā'kchokoyāuj tū jā tze. ³ Hui'xina'n ca'tzīyā'tit quilīpō'ktuca'n tī tapa'ksīni'yāuj Cristo, chu chā'tin lītaxtuyāuj. Hua'chi ixtā'nīnī'ta'uj Cristo. ⁴ A'cxni' a'kpaxāuj, hua'chi tā'tā'cnūyāuj Cristo. Hua'chi tā'lacastālancuana'nāuj Cristo. Xla' līlacastālancuana'nli ixlītlī'hui'qui Dios quinTāta'ca'n. Chuhua'j ka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n.

⁵ Cristo hua'chi ixtā'nīnī'ta'uj ē tā'lacastālancuana'nui, ē chuntza' quina'n nā ka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n. ⁶ Ca'tzīyāuj talakpalīnī'ta'ujtza'. Xapūla ixtlahuatlā'huanāuj tū jā tze. Chuhua'j hua'chi ixquincātā'taxtokohua'ca'nī'ta'n Cristo. Chuntza'tza' tze nalīlatā'kchokoyāujtza'. Jātza' quincāmāpa'ksīyān tū jā tze. ⁷ Chā'tin tī xanīntza' jātza' tlhualh tū jā tze. Nā quina'n jātza' quincāmāpa'ksīyān tū jā tze. ⁸ Hua'chi ixtā'nīnī'ta'uj Cristo, ē chuhua'j tā'lacastālancuana'nī'ta'ujtza' Cristo. ⁹ Ca'tzīyāuj Cristo lacastālancuana'nli. Jātza' maktin catīnīlh. Xla' natahui'la ixlīpō'ktu quilhtamacuj. ¹⁰ Cristo xmān maktin līnīlh ixcuentaca'n tachi'xcuhui't. Chuhua'j Cristo hui'lh. Xla' tlhualh mā'lh ixtalacasqui'nīn Dios. ¹¹ Calīhui'li'tit jātza' natlahua'yā'tit tū jā tze. Ka'lhī'yā'tittza' xasāsti' milatamatca'n ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Chuhua'j calatā'kchokotit chuntza' chī Dios lacasqui'n.

¹² Jātza' catamakxtektit nacāmāpa'ksīyān tū jā tze. Jātza' catlahua'tit tū lacasqui'n mimacni'ca'n tū jā tze. ¹³ Jā catamakxtektit mīntalacapāstacni'ca'n nacāmātlahuīyān tū jā tze. Catamakxtektit Dios nacāmāpa'ksīyān. Ka'lhī'yā'tittza' xasāsti' milatamatca'n, ē catlahua'tit ixtalacasqui'nīn Dios.

14 Játza' nacámäpa'ksiyän tü jä tze. Játza' lipähuanäuj limäpa'ksin. Lipähuanäuj xmän ixtalalalhu'män Dios.

Ti tatlahua tü tze

15 Masqui jätza' lipähuanäuj limäpa'ksin, quina'n jäla tlahuayäuj tü jä tze. 16 Hui'xina'n ca'tziyā'tit palh ka'lhī'yā'tit chā'tin xapuxcu', natlahua'yā'tit tü nahuan xla'. Nā chuntza' xlaca'n ti tatamakxteka nacámäpa'ksi tü jä tze, xlaca'n chu licuesa natatlahua tü jä tze. Ti tatlahua tü jä tze natanī. Xlaca'n ti tatamakxteka nacámäpa'ksi Dios, xlaca'n natatlahua tü Dios lacasqui'n. 17 Quit icmaxqui' Dios tapāxcatca'tzin mimpālacataca'n. Chuhua'j hui'xina'n tlahua'pā'na'ntit tü cātamāsu'yuni'n ē tü maktīni'nī'ta'ntit. Jätza' cāmāpa'ksiyän tü jä tze. 18 Makxteknī'ta'ntittza' tü jä tze; chuhua'j tlahua'cu'tunā'tit tü xatze. 19 Chuntza' iclichihuina'n quit ixpālacata hui'xina'n nakexpa'tā'tit. Xapūla hui'xina'n tamakxtektit ixcāmāpa'ksiyän tü jä tze. Ā'chulā' ixtlahua'pā'na'ntit tü jä tze. Chuhua'j catamakxtektit Dios nacāmāpa'ksiyän. Ā'chulā' natlahua'tēlha'yā'tit tü tze. 20 Xapūla a'cxni' ixcāmāpa'ksiyän tü jä tze, hui'xina'n jäla ixtlahua'yā'tit tü tze. 21 Chuhua'j limāxana'nā'tit tü ixtlahua'yā'tit xapūla. Tü ixtlahua'yā'tit xapūla, jä tü limacuan. Ti tatlahua huā'mā', xlaca'n natanī. 22 Chuhua'j Dios cāmāpa'ksiyän hui'xina'n, ē chuntza' talakpalini'ta'ntit tü jä tze. Chuhua'j tzētza' natlahua'yā'tit tü tze. Ka'lhī'yā'tittza' xasāsti' milatamatca'n tü jä catilakspu'tli. 23 Xlaca'n ti cāmāpa'ksi tü jä tze, xlaca'n natamakxtektit ixtatljaca'n. Ū'tza' linin. Dios quincāmāxqui'yän xasāsti' quilatamatca'n tü jä catilakspu'tli. Ixlipō'ktuca'n ti ta'a'ka'tini' quiMāpa'ksini'ca'n Jesucristo, xlaca'n cāmāxqui'can xasāsti' ixlamatamatca'n tü jä catilakspu'tli.

7

Tü lica'tzican ti tamakaxtoklitza'

1 Hui'xina'n tā'timīn, lakapasā'tit ixlimāpa'ksinca'n chi'xcu'huī'n. Ca'tziyā'tit chā'tin chi'xcu' natlahua tü talimāpa'ksini'n lihuan lamā'lh nac cā'quilhtamacuj. A'cxni' xla' nīnī'ttza', huā'mā' limāpa'ksin jätza' māpa'ksi. 2 Chā'tin puscāt ti tamakaxtokni'ttza', xla' ka'lhī'ixkōlu' lihuan huī'lh ixkōlu' nac cā'quilhtamacuj. Chuntza' huan ixlimāpa'ksinca'n chi'xcu'huī'n. Palh nani ixkōlu' puscāt jätza' māpa'ksi. 3 Palh puscāt ka'lhī'ixtā'lāpāxqui'n ē palh ka'lhī'icus ixkōlu', chuntza' xla' tlahua tü jä tze. Palh ixkōlu' nī, xla' tze natamakaxtokpala. Xla' masqui tamakaxtokpala, chuntza' jä tlahua tü jä tze. 4 Hui'xina'n tā'timīn, hua'chi tā'nīnī'ta'ntit Cristo. Ū'tza' lītaxokolh tü ixlaclīpinā'tit chuntza' chī limāpa'ksin. Chuhua'j tzamā' limāpa'ksin jätza' cāmāpa'ksiyän. Chuhua'j tapa'ksini'yā'tit Cristo. Xla' lacastālancuana'nī'ttza'. Tzētza' nalatapāyā'tit chuntza' chī Dios lacasqui'n. 5 A'cxni' jāna'j tapa'ksini'yāuj Dios, quina'n ixtatlā'huanäuj chuntza' chī quintalacapāstacni'ca'n tü jä tze. A'cxni' lakapasui ixlimāpa'ksin Dios, ā'chulā' ixtlahuayäuj tü jä tze. Ti chuntza' tatlahua, xlaca'n natanī. 6 Chuhua'j limāpa'ksin jätza' quincāmāpa'ksiyän, ixpālacata hua'chi tā'nīnī'ta'ujtza' Cristo. Xapūla ixquincāmāpa'ksiyän limāpa'ksin. Chuhua'j kexmatni'yāuj Dios ixpālacata ka'lhī'yāuj xasāsti' quilatamatca'n. Ū'tza' lītlahuacu'tunāuj ixtalacasqui'nīn Dios.

Tachi'xcu'huī't ixa'cstuca'n jāla tamakxteka tü jä tze

⁷ Palhāsā' hui'xina'n nahua'nā'tit jā tze līmāpa'ksīn. Jā ixlicāna'. Tzamā' līmāpa'ksīn quincāmāsu'yuni'yān chī a'nani' tū jā tze. Chuntza' huan līmāpa'ksīn:

Jā tilakca'tzana' tū ixla' ā'chā'tin.

Ū'tza' lica'tziyāuj tzamā' tū jā tze. ⁸ A'cxni' icca'tzilh huā'mā' līmāpa'ksīn, ā'chulā' xa'iclakcatzan' tū ixla' ā'chā'tin. A'cxni' jāna'j ixlakapascan līmāpa'ksīn, jā ixca'tzīcan tū jā tze. ⁹ A'cxni' jāna'j xa'icca'tzi tū huan ixlīmāpa'ksīn Dios, quit xa'icpuhuan tzej xa'iclatlā'huan. A'cxni' icca'tzilh tū huan huā'mā' līmāpa'ksīn, icca'tzilh palh xa'iclaclē'n na ixlatcān Dios ē chuntza' Dios naquimakapātīnīn. ¹⁰ Tzamā' līmāpa'ksīn quincāmāsu'yuni'nī'ta'n ilacatejtin natahui'layāuj. Quit quimāsu'yuni'lh xa'iclaclē'n ē ū'tza' Dios ixquilīmālakspūtūlh. ¹¹ Iclīta'a'kskāhuī'lh quina'cstu ixpālacata tū jā tze. Ū'tza' iclīlapuhualh quit tzē xa'icmākentaxtūkō' ixlīmāpa'ksīn Dios. Tzamā' līmāpa'ksīn quimāsu'yuni'lh Dios naquilīmālakspūtū ixpālacata quincuenta.

¹² Ixlimāpa'ksīn Dios tze. Pō'ktu tze. ¹³ Masqui tze ixlīmāpa'ksīn Dios, ū'tza' quimāsu'yuni'lh xa'iclaclē'n. Nā quimāsu'yuni'lh jā tze tū xa'ictlahuamā'lh ē ū'tza' tū ixquilimakapātīnīlh Dios.

¹⁴ Ca'tziyāuj tzamā' līmāpa'ksīn ixla' Dios ē tze. Quit jā tze xa'icuanī't ixpālacata xa'ictlahua tū jā tze, chuntza' chī tatlhua ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhū't. ¹⁵ Quit jā icca'tzi tū quina'kspula. Masqui quit jā ictlahuacu'tun tū jā tze, ū'tza' ictlahua. Masqui quit ictlahuacu'tun tū tze, jā ictlahua. ¹⁶ Quit jā ictlahuacu'tun tū jā tze, ū'tza' lītasu'yu palh quit icpuhuan xatze līmāpa'ksīn. ¹⁷ Masqui quit jā ictlahuacu'tun tū jā tze, jā tze quintalacapāstacni' ē ū'tza' quimātlahuī tū jā tze. ¹⁸ Icca'tzi quit quina'cstu jāla ictlahua tū tze. Ū'tza' jāla iclītlahua tū tze, masqui chuntza' ictlahuacu'tun tū xatze. ¹⁹ Masqui ictlahuacu'tun tū tze, jāla ictlahua. Masqui jā ictlahuacu'tun tū jā tze, chuntza' ictlahua. ²⁰ Hua'chī quintalacapāstacni' jā tze. Ū'tza' quimātlahuī tū jā tze, ē jā quit. Quit jā ictlahuacu'tun tū jā tze.

²¹ Pō'ktu quilhtamacuj chuntza' quina'kspula. A'cxni' quit ictlahuacu'tun tū tze, xmān tzē ictlahua tū jā tze. ²² Quit tzej icca'tzi tze ixlīmāpa'ksīn Dios. Iclīpāxuhua a'cxni' iclacapāstaca huā'mā' līmāpa'ksīn. ²³ Masqui ictlahuacu'tun tū huan ixlīmāpa'ksīn Dios, hua'chī ā'a'ktin līmāpa'ksīn lītapa'ksī quimacni'. Huā'mā' līmāpa'ksīn ixtā'lāquiclhaktzi' ixlīmāpa'ksīn Dios. Quit hua'chī xatachī'n ixpālacata jāla icmāxteka ictlahua tū jā tze.

²⁴ Līlakalhu'mānat quit. Jāla ictapānūni' huā'mā' līmāpa'ksīn tū jā tze. ¿Tīchu tzē naquimakapūtaxtū huā'mā' līmāpa'ksīn tū jā tze? ²⁵ Dios ū'tza' tī tzē namakapūtaxtūnū'n ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Quimacni' tlahuacu'tun tū jā tze, masqui quit icmākentaxtūcu'tun ixlīmāpa'ksīn Dios. Chuhua'j Dios quimakapūtaxtūnī't huā'mā' līmāpa'ksīn. Ū'tza' iclīmāxquī' Dios tapācatca'tzīn.

8

Espíritu Santo cāmāxquī' xasāsti' ixlatamatca'n tī ta'a'ka'ī'

¹ Chuhua'j jātza' caticāmākapātīnīlh Dios xlaca'n tī talīpāhuan Cristo ē talatlā'huan chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Espiritu Santo ē jātza' talatlā'huan chuntza' chī ixtalacapāstacni'ca'n tū jā tze. ² Espiritu Santo ka'lhī lītli'huī'qui. Ū'tza' tzē cālīmāxquī' xasāsti' ixlatamatca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Cristo Jesús. Quilakmāxtulh huā'mā' līmāpa'ksīn tū ixquimātlahuī tū jā tze. Chuntza'

Dios jätza' quintimakapätinilh. ³ Ixlimäpa'ksin Dios jala catimakapütaxtünü'lh, ixpälacata jä ti ti tze mäkentaxtükö' tzamä' limäpa'ksin. Dios tlhualh tü jala tlhualh limäpa'ksin. I'Ska'ta' macamilh naquincämäpänüni'yän tü jä tze. A'cxni' milh, ixtasu'yu chä'tin chī quina'n. Masqui ixtasu'yu chī quina'n, xla' jä tlhualh tü jä tze. Xla' xokolh tü quina'n ixlaclē'nāuj. Chuntza' quincälimakapütaxtünü'ta'n chī ixlitli'hui'qui tü ixquincämätlahuüyän tü jä tze. ⁴ Chuntza' lilatlä'huanāujtza' chuntza' chī ixlimäpa'ksin Dios ixpälacata tlhualhüyäuj tü quincämäsu'yuni'yän Espiritu Santo. Jätza' lilatlä'huanāuj tü jä tze quintalacapästacni'ca'n.

⁵ Ti tatlahuacu'tun tü jä tze ixtalacapästacni'ca'n, xmän ü'tza' talacapästaca xla'ca'n. Ti tatlahuacu'tun tü cämäsu'yuni' Espiritu Santo, xla'ca'n talacapästaca chī lacasqui'n Dios. ⁶ Ti talatlä'huan chuntza' chī jä tze ixtalacapästacni'ca'n, xla'ca'n nacämakapätinincan. Ti talatlä'huan chuntza' chī lacasqui'n Dios, xla'ca'n taka'lhī xasästi' ixlatamatca'n ē tzej talamā'nalh. ⁷ Ixlipō'ktuca'n ixtä'läquiclhaktzi' Dios tü jä tze ixtalacapästacni'ca'n. Jä tlhualh tü ixlimäpa'ksin Dios. Masqui ixtatlahuacu'tunli, jala ixtitatlhualh. ⁸ Ti talatlä'huan chuntza' chī jä tze ixtalacapästacni'ca'n, xla'ca'n jala tamakapaxuī Dios.

⁹ Hui'xina'n jätza' latlä'hua'nä'tit chuntza'. Hui'xina'n latlä'hua'nä'tittza' chuntza' chī lacasqui'n Espiritu Santo, ixpälacata Espiritu Santo cätä'latlä'huanän hui'xina'n. Ti jä taka'lhī Espiritu Santo, xla'ca'n jä tatapa'ksini' Cristo. ¹⁰ Quina'n, Cristo quincätä'lahui'län. Quimacni'ca'n natanī, ixpälacata quilipō'ktuca'n tlhuanit'auj tü jä tze. Masqui quimacni'ca'n natanī, quina'n kalhīyāuj xasästi' quilatamata'ca'n, ixpälacata Dios quincämätza'nkēnāni'ni'ta'n quincuentaca'n. ¹¹ Dios mälacastälancuaninī't Jesús. Masqui nanīyāuj, Dios naquincämälacastälancuanīyän quina'n ixpälacata Espiritu Santo quincätä'lahui'län.

¹² Chuhua'j tä'timīn, jätza' catlahuāuj chī xapūla quintalacapästacni'ca'n tü jä tze. ¹³ Ti tlhualh tü jä tze ixtalacapästacni'ca'n, Dios nacämakapätinīn. Ti tamaxteknī'ttza' tlhualh tü jä tze ixtalacapästacni'ca'n, ixpälacata Espiritu Santo cämaktäya, xla'ca'n nataka'lhī ixlatamatca'n tü jä catilakspu'tli.

¹⁴ Ixlipō'ktuca'n tü tlhualh tü cämälacapästaquī Espiritu Santo, xla'ca'n ixlacstīn Dios. ¹⁵ Chuhua'j kalhīyāuj Espiritu Santo. Jätza' jicua'ni'yāuj Dios, hua'chi chä'tin tasācua' ti tamāhuacanī't. Ca'tziyāuj quina'n ixlacstīn Dios. Ü'tza' tze nalihuaniyāuj: "Dios quinTäta'ca'n." ¹⁶ Espiritu Santo quincämāca'tzīnīyän quina'n ixlacstīn Dios. ¹⁷ Quina'n ixlacstīn Dios, ē chuntza' namaktīni'nāuj tü Dios cämälacnūni' ixlacstīn. Tü maxqui'can Cristo nä quina'n quilaca'n nahuan. Cristo pä'tini'lh. Nä chuntza' quina'n napätini'nāuj. Chuntza' tü namaxqui'can Cristo, ē nä ü'tza' naquincätamaxqui'yän.

¹⁸ Chuhua'j pä'tini'mā'nauj. Ä'listän naka'lhīyāuj tapāxuhuän nac a'kapün ē jätza' catitlahuāuj cuenta tü pä'tini'mā'nauj. Chuntza' icpuhuan quit. ¹⁹ Ixlipō'ktu tü a'nan nac cä'quilhtamacuj taka'lhīmā'nalh chī namäsu'yu tü ixlacstīn Dios. ²⁰ Ixlipō'ktu tü a'nan nac cä'quilhtamacuj nalaksputa. Chuntza' Dios mäpa'ksini'lh. E hui'lh tü kalhīmā'nauj. ²¹ Dios namäsästi'kö' ixlipō'ktu tü a'nan nac cä'quilhtamacuj a'cxni' nacämaxqui' ixlacstīn tü cämälacnūni'ni't. ²² Ca'tziyāuj ixlipō'ktu cä'quilhtamacuj hua'chi ixtaca'tzana'juät hua'chi chä'tin puscät a'cxni' namälacatuncuhi'ni' i'ska'ta'. ²³ Masqui quina'n kalhī'yāujtza' Espiritu Santo, hua'chi nä makca'tziyāuj taca'tzana'juät ixpälacata

ka'lhīmā'nauj a'cxni' Dios naquincāmaxquī'yān xasāsti' quimacni'ca'n ē nā namāsu'yu quina'n ixlacstīn Dios. Ka'lhīmā'nauj a'cxni' Dios nacāmaxquī' ixlacstīn tū cāmālacnūni'nī't. ²⁴ Quina'n quincātamakapūtāxtūnī'ta'ntza'. Ka'lhīmā'nauj tū Dios naquincāmaxquī'palayān. Jātza' ka'lhīmā'nauj tū ka'lhīyāujtza'. ²⁵ Ca'tziyāuj Dios naquincāmaxquī'yān tū jāna'j ka'lhīyāuj, chuntza' līlacatzucu ka'lhīmā'nauj.

²⁶ Espīritu Santo quincāmaktāyayān a'cxni' jāla tlahuayāuj tū talacasquī'n natlahuayāuj. A'cxni' orarīyāuj, quina'n jā ca'tziyāuj tū ixlacasquī'nca nasquī'ni'yāuj Dios. Espīritu Santo quincāmāsu'yuni'yān nasquī'ni'yāuj chuntza' chī xla' lacasquī'n. Nā quincāmāmakca'tzīni'yān tū jāla lichihuīna'nāuj.

²⁷ Dios lakapasa quīlīstacna'ca'n. Xla' ca'tzī tū squī'n Espīritu Santo, ixpālacata Espīritu Santo squī'n chī lacasquī'n Dios. Espīritu Santo squī'ni' Dios quimpālacataca'n, ixpālacata quina'n tapa'ksini'yāuj Dios.

Quina'n tzē skāhuī'yāuj

²⁸ Quina'n ca'tziyāuj tzej nalītaxtuyācha' ixlīpō'ktu tū quincā'a'kspulayān quina'n tī pāxquī'yāuj Dios. Dios quincālacsnī'ta'n chuntza' chī ixtalacasquī'nīn. ²⁹ Xapūla Dios ixquincālakapasān quina'n hua'chi ixlacstīn. Chuhua'j quincālimāxtucu'tunān chī ixlītze Jesucristo, i'Ska'ta' Dios. Chuntza' Jesucristo xla' chī quimpuxcu'ca'n quīlīpō'ktuca'n tā'timīn.

³⁰ Dios quincālacsnī'ta'n ē quincāmāpānūni'nī'ta'n quincuentaca'n. Xla' natā'tahui'lachāuj nac a'kapūn.

³¹ Dios quincātlahuani'nī'ta'n ixlīpō'ktu huā'mā', ē ū'tza' līca'tziyāuj jāla quīnticāskāhuī'n tī quincā'tā'lātlahuayān, ixpālacata pō'ktu quīlhtamacuj Dios quincāmaktāyāmā'n. ³² Dios māstālh i'Ska'ta ē macamilh nanī quimpālacataca'n. Ū'tza' līca'tziyāuj Dios naquincāmaxquī'yān ixlīpō'ktu tū maclacasquī'nāuj.

³³ Dios quincālacsnī'ta'n ē xapakō'nī'ttza' quincuentaca'n. Chuntza' jā tī chā'tin tzē naquincālimālacsu'yuyān.

³⁴ Jā tī chā'tin tzē naquincāmākapātīnīnān, ixpālacata Cristo xokokō'lh quincuentaca'n a'cxni' nīlh. Nā xla' lacastālancuana'nli. Hui'lacha' na ixpektūcāna'j Dios. Squī'ni'mā'lh Dios quimpālacataca'n. ³⁵ Cristo pō'ktu quīlhtamacuj quincāpāxquī'yān. Masquī pātīni'nāuj, ē masquī tētamakchuyīyāuj, ē masquī quincātaputzatokokeyān, ē masquī tzi'ncsāuj, ē masquī jā tū quīlu'xu'ca'n, ē masquī nac cā'ljīcua' latlā'huanāuj, ē masquī quincātamaknīcu'tunān, Cristo pō'ktu quīlhtamacuj quincāpāxquī'yān.

³⁶ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: Mimpālacata huī'x, pō'ktu quīlhtamacuj quincātamaknīcu'tunān. Quina'n hua'chi borregos tū nacāmāknīcan.

³⁷ Masquī quincā'a'kspulayān ixlīpō'ktu huā'mā', quina'n naskāhuī'yāuj, ixpālacata Cristo quincāpāxquī'yān ē quincāmaktāyayān. ³⁸ Quit icca'tzī Dios pō'ktu quīlhtamacuj quincāpāxquī'yān masquī xanīntza' ē masquī xalakahuancus. Jā tī chā'tin tzē naquincāmāmakxtekēyān Dios, nūn āngeles, ē nūn tī taka'lhī līlī'hui'qui, ē nūn tū huī'lh chuhua'j, ē nūn tū namin. ³⁹ Jā tū tū tzē naquincāmāmakxtekēyān Dios nūn tū huī'lh nac a'kapūn, ē nūn tū huī'lh nac cā'quīlhtamacuj. Ca'tziyāuj Dios pō'ktu quīlhtamacuj quincāpāxquī'yān ixpālacata ū'tza' huā'mā' tū quincāmāsu'yuni'nī'ta'n quīMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

¹ Ixlīcāna' tū na'iccāhuanīyān. Jā iccā'a'kskāhuī'mā'n, ixpālacata quit ictpa'ksīni' Cristo. Espīritu Santo laktzī'n quīlīstacna' ē catzī ixlīcāna' tū na'icuan. ² Quit iccāclīpuhuan quīntā'israelitas hasta quīncā'tzani' quīlīstacna', ixpālacata xlaça'n jā ta'a'ka'ī'ni' Jesucristo. ³ Quit xa'icpātīni'lh ixpālacataca'n quīntā'israelitas ē xa'iclītapekpānūni'lh Cristo palh chuntza' tzē cahuālh ixtalī'a'kapūtaxtulh quīntā'israelitas. ⁴ Israelitas xlaça'n ī'xū'nātā'natna' Israel. Dios cālacsacli ixtachi'xcu'huī't nacātlahua. Dios cāmāsu'yuni'lh ixlīmāpa'ksīn. Dios chuntza' līlacāxui'līlh a'ktin talacāxtlahuan. Cāmāxquī'lh līmāpa'ksīn. Cāmāsu'yuni'lh chī natalīmākapāxui'. Cāhuanīlh nacāmāxquī' tū mālacnūni'. ⁵ Xlaça'n ixnapapana'ca'n israelitas tū tahuī'lāna'lh chuhua'j. Cristo, a'cxni' mīlh nac cā'quīlhtamacuj, lacatuncu'huī'lh israelita. Cristo ū'tza' Dios tī māpa'ksikō'. Ū'tza' makapāxui'can pō'ktu quīlhtamacuj. Amén.

⁶ Jāla huanāuj palh Dios jā mākentaxtūlh tū cāhuanīlh israelitas makāstza'. Jā ixlīpō'ktuca'n israelitas ta'a'ka'ī'ni't Cristo. Chuntza' jā ixlīpō'ktuca'n israelitas ixlacstīn Dios. ⁷ Jā ixlīpō'ktuca'n ī'xū'nātā'natna' Abraham, jā pō'ktu ixlacstīn Dios. Makāstza' Dios huanīlh Abraham: Ixlacstīn Dios natala tī ixlacstīn mīnka'hua'cha Isaac, ē nā ī'xū'nātā'natna' Isaac.

⁸ Tū iccāhuanīmā'n ū'tza' huā'mā': israelitas jā ixlīpō'ktuca'n ixlacstīn Dios, xmān tī taka'lhī ixlamatatca'n chuntza' chī huanlī Dios. ⁹ Ū'tza' tū Dios huanīlh Abraham makāstza': Huā' quīlhtamacuj tū talhcān, quit na'icmākentaxtū tū icuanīyān. Mīmpuscāt, Sara, naka'lhī chā'tin ī'ska'ta' ka'hua'cha.

¹⁰ Chuhua'j xtum na'iccāhuanīyān. Jacob ē Esaū tī ixlacstīn Rebeca xmān chā'tin ixtāta'ca'n. Ū'tza' Isaac, quīmpapca'n. ¹¹ A'cxni' jāna'j ixtalacatuncu'huī' lacstīn, Dios lacsacli chā'tin chuntza' chī lacasquī'nli. Jā lacsacli chī tatlāhualh lacstīn, ixpālacata jāna'j tū ixtatlahua tū jā tze nūn tū tze. ¹² Dios huanīlh Rebeca:

Xastancu namāpa'ksī ixpuxcu'.

¹³ Nā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Quit xa'icpāxquī' Jacob.

Esaū jā xa'icpāxquī'.

¹⁴ Jāla huanāuj jā tze chī līlacsacna'n Dios, ixpālacata xmān chā'tin lacsacli ē ā'chā'tin jā lacsacli. Iccāhuanīyān tū tlāhua Dios ū'tza' pō'ktu tze. ¹⁵ Dios huanīlh Moisés:

Na'iccālakalhu'man tī na'iccālakalhu'mancu'tun.

¹⁶ Ā'makapitzīn tapuhuan Dios nacālakalhu'man xlaça'n chī talacasquī'n. Ā'makapitzīn tapuhuan Dios nacālakalhu'man ixpālacata xlaça'n tze tū tatlāhua. Jā chuntza'. Dios cālakalhu'man tī cālakalhu'mancu'tun. ¹⁷ Nā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī huanīca rey Faraón:

Quit iclīhuī'līn mīlīrey, ixpālacata quit xa'icmāsu'yucu'tun quīlītlī'huī'qui a'cxni' huī'x quīntā'lātlāhua'ya'.

Chuntza' tachi'xcu'huī't xalanī'n na ixlīpō'ktu cā'quīlhtamacuj, xlaça'n nat-aca'tzī tū quit tzē na'ictlahua.

¹⁸ Chuntza' tasu'yu Dios cālakalhu'man tī cālakalhu'mancu'tun. Makapitzīn tī jā takexmātnī'cu'tun Dios, Dios cāmāxteka ā'chulā' lacxumpin cāhuanlī.

¹⁹ Ē palh chā'tin nahuan: “Palh Dios chuntza' lacasquī'n, ¿chī quīncāputzāna'nīyan? Palh chuntza' chī Dios nahuan, chuntza' nalatā'kchoko chā'tin chī'xcu'. Jāla catitalakpalīlh.” ²⁰ Palh chā'tin chuntza' ixquīhuanīlh,

quit xa'icuanilh: "Hui'x xmān chā'tin chi'xcu'. ¿Ē tzē hui'x natā'lāhua'ya' Dios?" A'ktin tla'ma'nc jā chuntza' kelhasqui'nī tī tlhualh tla'ma'nc: "¿Tū xipālacata chuntza' quilitla'hua'?" ²¹ Chā'tin tī tlhualh tla'ma'nc tzē natlahua chī ū'tza' lacasqui'n. Ū'tza' pūtlū'n tzē nalitlahua a'ktin tla'ma'nc tū tzēhuanī't ē a'ktin tla'ma'nc tū jā tzēhuanī't.

²² Nā chuntza' Dios lilacatzucu ixcālipātīmā'lh xluca'n tī ixtatlahuamā'nalh tū jā tze. Masqui Dios ixmāsu'yucu'tun ixtasītzī', ē masqui ixmāsu'yucu'tun palh ka'lhī limāpa'ksīn nacāmakapātīnīn, ē masqui ixlacasqui'nca natapātīnīn, Dios ixcālipātīmā'lh xluca'n. ²³ Nā Dios ixmāsu'yucu'tun palh xla' tze. Dios quincālalkalhu'manān ē quincālakpalīyān chī tzē nalichā'nāuj nac a'kapūn.

²⁴ Dios quincāta'satīnī'ta'n quina'n tī israelitas ē nā xluca'n tī jā israelitas. ²⁵ Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios jā tzo'kli Oseas tū huanli Dios: Tī jā quintachi'xcuhuī't ixtahuani't, na'iccāmāpācuhuī quintachi'xcuhuī't. Tachi'xcuhuī't tī jā ixcāpāxquī'can quit na'iccāpāxquī' xluca'n.

²⁶ A'ntza' jā cāhuanica: "Hui'xina'n jā quintachi'xcuhuī't", xluca'n nacāmāpācuhuīcan ixlacstīn Dios xalakahuan.

²⁷ Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios tū huanli Isaías ixpālacataca'n israelitas. Xla' huanli:

Masqui israelitas xluca'n lhūhua' hua'chi cucuj tū huī'lh ixquilhtūn nac mar, jā ixlīpō'ktuca'n catita'a'kapūtaxtulh.

²⁸ Dios nacāmakapātīnīnkō' a'cxni' ā'xmān quilhtamacuj.

Ē palaj natlahua.

²⁹ Nā Isaías chuntza' chihuīna'mpālh:

Dios ka'lhī ixlītlī'hui'qui.

Palh xla' jā ixcāmakxtekli natatahui'la makapitzīn,

quilīpō'ktuca'n quina'n ixnikō'uj chuntza' chī tanikō'lh xalanī'n nac Sodoma ē Gomorra.

Israelitas jā ixta'a'ka't'cu'tun

³⁰ Nā chuntza' xluca'n tī jā israelitas. Masqui xapūla jā ixtaputza chī tze natalītaxtu na ixlacatīn Dios, chuhua'j Dios cāmāpānūnī'lh ixcuentaca'n ixpālacata xluca'n ta'a'ka't'ni'lh Jesucristo. ³¹ Israelitas talīhui'līlīh ta'a'ka't' ixlīmāpa'ksīn Dios ixpālacata tapuhuanli chuntza' Dios nacālipakstī'n tze. Xluca'n jāla tlhualh tū tzē natalītaxtu lactze na ixlacatīn Dios. ³² ¿Tū ixpālacata? Ixpālacata xluca'n talītaxtucu'tunli tze na ixlacatīn Dios ixpālacata tū xluca'n ixtatlahua. Jāla chuntza'. Xluca'n jā ixta'a'ka't'ni'cu'tun Jesucristo.

Xmān ū'tza' tī tzē makapūtaxtūnu'n. Hua'chī talī'a'kche'kxlalīh a'ktin chihuix, ixpālacata Jesucristo hua'chī a'ktin chihuix tū lī'a'kche'kxlacan. ³³ Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios jā huan Dios:

Quit icuī'li nac Sión chā'tin tī hua'chī chihuix jā a'kche'kxlacan ē hua'chī chihuix jā pūtamakahuascan.

Xluca'n tī talīpāhuan xla', jā chu tlakaj catitalīpāhuanli.

Ē chuntza' jā catitamāxana'ni'lh.

10

¹ Tā'timīn, quit iclacasqui'n cata'a'kapūtaxtulh quīntā'israelitas. Ū'tza' iclīsqi'ni' Dios huā'mā'. ² Quit icca'tzī xluca'n tamakapāxūicu'tun Dios. Xluca'n jā taca'tzī chī limakapāxūīcan Dios. ³ Xluca'n jā taca'tzī chī Dios cālīmāpānūnī' ixcuentaca'n tachi'xcuhuī't. Chuntza' ixlīmānca'n taputza xtu chī nacālimāpānūnī'can ixcuentaca'n. Ē jā taxekmatnī' Dios. ⁴ Dios nacāmāpānūnī' ixcuentaca'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka't'ni' Cristo, ixpālacata Cristo xla' mākentaxtūkō'lh ixlīpō'ktu ixlīmāpa'ksīn Dios.

⁵ Ā'makapitzīn tamākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn ixpālacata chuntza' tapuhuan nacālīmāpānūni'can ixcuentaca'n. Makāstza' Moisés līchihuīna'nli huā'mā'. Xla' huanli:

Palh chā'tin mākentaxtūkō' ixlīpō'ktu līmāpa'ksīn, xla' na'a'kapūtaxtu.

⁶ Masqui Moisés huanli chuntza', quina'n Dios quincāmāpānūni'nī'ta'n quincuentaca'n ixpālacata a'ka'ī'ni'yāuj Cristo. Ū'tza' māsu'yucan na ixtachihuīn Dios jā tatzō'kni' jā ixlacasqui'nca chā'tin na'a'n nac a'kapūn nalīmin Cristo.

⁷ Jā ixlacasqui'nca chā'tin na'a'n jā tahui'lāna'ncha' nīnī'n ē nalīmin Cristo, ixpālacata xla' lacastālancuana'nī'ttza'. ⁸ ¿Chī huan ixtachihuīn Dios?

Lacatzuna'j ka'lhī'ya' ixtachihuīn Dios, a'ntza' na minquilhni' ē na milīstacna'.

Ū'tza' huā'mā' tachihuīn ixlīcāna' tū icmāsu'yu. ⁹ Chuntza' palh huanāuj Jesús ū'tza' quiMāpa'ksīni'ca'n ē palh a'ka'ī'yāuj ixlīcāna' Dios mālacastālancuanīlh,

chuntza' Dios naquincāmākapūtaxtūyān. ¹⁰ Palh a'ka'ī'yāuj Jesucristo makapūtaxtūnu'n ē palh cāhuaniyāuj ā'makapitzīn a'ka'ī'yāuj, chuntza' Dios quincāmākapūtaxtūyān.

¹¹ Chuntza' ixlīcāna'. Ixtachihuīn Dios huan:

Xlaca'n tī talīpāhuan xla', jā chu tlakaj catitalīpāhuanli ē jā titamāxana'ni'lh.

¹² Lacxtim chī natalī'a'kapūtaxtu xlaca'n tī israelitas ē nā tī jā israelitas. Dios xmān chā'tin. Xla' cālaka'lhū'man ixlīpō'ktuca'n tī tasqui'ni' Dios nacāmaktāya.

¹³ Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Ixlīpō'ktuca'n tī natasqui'ni' Māpa'ksīni' nata'a'kapūtaxtukō'.

¹⁴ ¿Chī tzē nalīsqi'ni' Cristo palh jāna'j a'ka'ī'? ¿Ē chī nalī'a'ka'ī' palh jāna'j kexmata? ¿Ē chī likexmata palh jā tī tī litā'chihuīna'n? ¹⁵ Nūn chā'tin tzē na'a'nācha' namāsu'yu palh jā Dios namacā'nācha'. Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Tze a'cxni' min chā'tin tī namāsu'yu xatze tachihuīn tū ixlā' Dios.

¹⁶ Masqui cāmāsu'yuni'canī't xatze tachihuīn ixlā' Jesucristo, ā'makapitzīn jā ta'a'ka'ī'. Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios jā Isaías huanīlh Dios:

QuiMāpa'ksīni', jā tī chā'tin a'ka'ī'cu'tun tū icmāsu'yu.

¹⁷ A'ka'ī'can xmān palh pūla kexmatcan ixtachihuīn Dios.

¹⁸ Quit iccākelhasqui'nīyān: ¿Ē ixlīcāna' israelitas jā takexmatnī't xatze tachihuīn? Ixlīcāna' takexmatnī't. Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Calhāxcuhuālh taxtumā'lh ixtachihuīnca'n tī Dios cāmacā'ni't ixlīpō'ktu nac cā'quillhtamacuj.

¹⁹ Nā quit icuan: ¿Ē jā talakapasa huā'mā' israelitas? Moisés cāhuanīlh israelitas chī Dios ixmāsu'yunī't:

Na'iccāsicua'lanātlahua tī jā israelitas.

Ū'tza' nacālīlakca'tzani'yā'tit hui'xina'n israelitas.

Na'iccālīmakasītzī'yān hui'xina'n ixpālacata tachi'xcuui't tī jā taca'tzī.

²⁰ Nā Isaías tzej huanli chī Dios huanli:

Xlaca'n chuhua'j taca'tzilhtza' tī jā ixquintaputza.

Cāmāsu'yuni'ca xlaca'n quimpālacata xlaca'n tī jā ixtakelha'squi'nīni'n tū quimpālacata.

²¹ Dios huampālh ixpālacata israelitas:

Lakaliyān xa'iccāta'sani' tachi'xcuui't tī xalacxumpin ē jā ixquintakexmatni'cu'tun.

11

Makapitzīn israelitas cāmākapūtaxtūcanī'ttza'

¹ Hui'xina'n jā capuhua'ntit palh Dios cālakmaka'nkō'nī't israelitas. Quit israelita. Abraham quimpap. Quit ixquilhtzucut Benjamín tī xala' makāstza' ixuani't. ² Dios jā cālakmaka'nī't ixtachi'xcuhuī't tī cālacsacli makāstza'. Hui'xina'n ca'tziyā'tit tū tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios chī Elías cālīmālacsu'yulh israelitas a'cxni' ī'squi'ni'mā'lh Dios. ³ Xla' huanli: QuiMāpa'ksini' Dios, cāmāknikō'canī't ixlīpō'ktuca'n mina'kchihuīna'nī'n. Cāmāmakahuasikō'canī't ixlīpō'ktu altares.

Ā'xmān quit iclatlā'huan.

Nā quimāknīcu'tuncan quit.

⁴ Dios kelhtīh ē huanilh:

Ā'lakatojon mil chi'xcuhuī'n jā quintamāxteknī'.

Xlaca'n jā talaktaquilhpūtani't idolo Baal.

⁵ Chuhua'j a'kspulamā'lh chu a'cxtim. Xmān makapitzīn israelitas ta'a'ka'ī'nī't. Dios cālacsacni't ixpālacata xla' lakalhu'mānī'n. ⁶ Dios cālacsacli ē jā ixpālacata tū ixtatlahuani't. Dios cātlahuani'lh a'ktin talakalhu'mān. A'ktin talakalhu'mān jā hua'chi tatlaj. Dios ixcālakalhu'mānī't ē ū'tza' cālīlacsacli.

⁷ Israelitas ixtaputza chī nacālīmāpānūni'can ixcuentaca'n. Jā lhūhua' xlaca'n tī Dios cāmāpānūni'lh ixcuentaca'n. Xlaca'n ū'tunu'n tī Dios cālacsacni't. Ā'makapitzīn ā'chulā' lacxumpin tataxtulh. ⁸ Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Hua'chi Dios cāmālhātīh ixpālacata xlaca'n jā takexmatcu'tun tū ixlicāna'.

Hua'chi jā tze ixlakastapunca'n ē ixa'ka'xko'lhca'n ixpālacata jā takexmata tū cāhuanican ē tū talaktzī'n.

Nā chuntza' hasta chuhua'j.

⁹ Nā tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios jā David huanli:

Tū talīpāhuan xlaca'n, ū'tza' nalītaxtu hua'chi a'ktin a'ksuj tū nacāpūchi'pacan.

Ē nalītaxtu hua'chi a'ktin chihuix tū natalī'a'kche'kxla.

Dios nacāmākapātīnīn.

¹⁰ Natatalakatzī' ē chuntza' jā catitalacahuāna'lh.

Natapātīni'n hua'chi tī talē'n tzinca ixtacu'ca'ca'n.

Tī jā israelitas nā xlaca'n nā tze nacāmākapūtaxtūlan

¹¹ Iccāhuaniyān hui'xina'n Dios jā cālakmaka'nī't israelitas pō'ktu quilhtamacuj. Israelitas jā ta'a'ka'ī'cu'tunli. Chuntza' Dios cāmākapūtaxtūlh tī jā israelitas. Dios lacsacni'n palh israelitas natalaka'tzani' xlaca'n tī jā israelitas ixpālacata xlaca'n ixtachi'xcuhuī'ttza' Dios. Chuntza' israelitas nā nata'a'ka'ī'cu'tun. ¹² A'cxni' israelitas jā takexmatni'cu'tunli Dios, chuntza' Dios cāsīcua'lanātlahuālh xlaca'n tī jā israelitas. A'cxni' israelitas natakexmatni'pala, Dios ā'chulā' nacāsīcua'lanātlahuālh ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't.

¹³ Chuhua'j na'iccāhuaniyān catūhuālh hui'xina'n tī jā israelitas. Dios quimācamaxquī'nī't na'iccāmāsu'yuni'yān xatze tachihuīn. Quit ictlahuacu'tun tū quimācamaxquī'canī't. ¹⁴ Quit iclacasqui'n quintā'israelitas natalaktzī'n chī Dios cāsīcua'lanātlahuāmā'lh ā'makapitzīn ē ū'tza' natalī'a'kapūtaxtucu'tun nā xlaca'n. ¹⁵ A'cxni' Dios cālakmaka'lh israelitas, ixamigo cātlahuālh tī jā israelitas. A'cxni' israelitas natatapa'ksini'pala Dios, hua'chi xlaca'n natalacastālancuana'mpala. ¹⁶ Palh macsti'na'j tasquit tze ē chuntza' ixlīpō'ktu nā tze. Palh ixtānkēxē'k a'ktin qui'hui' tze, nā ixpekenī'n tze. Nā chuntza' israelitas. Quinapapana'ca'n quina'n israelitas ixtatapa'ksini' Dios, ē nā chuntza' ī'xū'nātā'natna'ca'n nā natatapa'ksini' Dios.

¹⁷ Israelitas hua'chi ixpekenī'n a'ktin qui'hui'. Ixpekenī'n tū cācā'tayacani't, xlaca'n hua'chi israelitas tī cālakmaka'lh Dios. Hui'xina'n tī jā israelitas, hui'xina'n hua'chi ixpekenī'n a'ktin qui'hui' tū a'cstun pu'n. Hua'chi

cālāchā'mānūcanī't ixpekenī'n qui'hui' tū a'cstun pu'n jā cācā'tayacani't. Ixpekenī'n tū cālāchā'mānūcanī't talīstaca ixtankēxē'k jā lāchā'mānūcanī't. Nā chuntza' hui'xina'n tī jā israelitas. Dios cāsīcua'lanātlahuayān hui'xina'n a'cxtim chī israelitas. ¹⁸ Hui'xina'n tī jā israelitas, jā ka'tla' calīmakca'tzītit ixpekenī'n tū cācā'tayacani't. ¿Ē jā ca'tzīyā'tit ixtankēxē'k qui'hui' ū'tza' tū makastaca ixpekenī'n? Ixpekenī'n tū cālāchā'mānūcanī't jāla makastaca ixtankēxē'k qui'hui'.

¹⁹ Jā tze palh nahuanā'tit hui'xina'n tī jā israelitas: “Dios ixlacasqui'n natapa'ksīni'yāuj xla'. Ū'tza' cālīlakmaka'lh israelitas.” Huā'mā' hua'chī ixcācā'tayani'kō'lh ixpekenī'n qui'hui', ixpālacata cālāchā'mānūcu'tunli ā'makapitzīn. ²⁰ Jā chuntza'. Xlaca'n jā ta'a'ka'ī'lh ē ū'tza' cālīlakmaka'lh Dios. Hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit ē ū'tza' Dios jā cālīlakmaka'ni'ta'n hui'xina'n. Ū'tza' jā ka'tla' calīmakca'tzītit. Tzej calatā'kchokotit. ²¹ Dios cālīlakmaka'lh israelitas tī hua'chī ixpekenī'n tū ixa'nan xapūla. Dios nā tzē nacālīlakmaka'nān hui'xina'n tī hua'chī ixpekenī'n tū cālāchā'mānūcanī't. ²² Chuntza' tasu'yu Dios lakalhu'manīni' ē nā nacāmākapātīnīn xlaca'n tī tatlahua tū jā tze. Cāmākapātīnīn israelitas tī jā ta'a'ka'ī'lh. Hui'xina'n cālīlakhu'manān līhuan a'ka'ī'yā'tit. Palh makxtekā'tit na'a'ka'ī'yā'tit, Dios nacālīlakmaka'nān chuntza' hua'chī chā'tin chī'xcu' tī pekecā'yujū ixpeken qui'hui'. ²³ Israelitas, palh nata'a'ka'ī'cu'tun, Dios nacālīlaktzīmpala chī ixtachi'xcu'huī't. Chuntza' hua'chī Dios cālāchā'mānūpala jā ixtayāna'ncha' xapūla. ²⁴ Jā jicslīhua' cālāchā'mānūpalacan ixpekenī'n tū ixcācā'tayacani'ttza'. Ā'chulā' jicslīhua' cālāchā'mānūcan ixpekenī'n ā'makapitzīn qui'hui'. Israelitas, xlaca'n hua'chī ixpekenī'n qui'hui' tū ixa'nan xapūla.

Israelitas nata'a'ka'ī'ni' Cristo

²⁵ Tā'timin ixlacasqui'n naca'tzīyā'tit tū jāna'j lakapascan. Chuntza' a'cxni' naca'tzīyā'tit huā'mā', jā ka'tla' nalīmakca'tzīyā'tit. Ū'tza' huā'mā' tū iccāhuanicu'tunān: Ā'makapitzīn israelitas lacxumpin ē jā takexmatni' Dios. Namin quīlhtamacuj natatalakpalī. A'cxni' nata'a'ka'ī' līhūhua' tī jā israelitas, israelitas nata'a'ka'ī' nā xlaca'n. ²⁶ Dios nacāmākapūtāxtū'kō' ixlīpō'ktuca'n israelitas tī nata'a'ka'ī'. Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: Makapūtāxtūnu' naminācha' nac Siōn.

Nacāxapani' ixcuentaca'n israelitas, ī'xū'nātā'natna' Jacob.

²⁷ Quit na'iccāmātza'nkēna'ni' ixcuentaca'n ē chuntza' na'icmākentaxtū tū iccāhuanilh makāstza'. Chuntza' huanli Dios.

²⁸ Israelitas jā ta'a'ka'ī'cu'tunli xatze tachihuīn ixta' Jesucristo, ē chuntza' talītaxtulh ixtā'lāquichlaktzi' Dios. Xlaca'n jā takexmatni'cu'tun Jesucristo, chuntza' cātāmāca'tzīnīn hui'xina'n tī jā israelitas. Dios cāpāxqui'cus israelitas, ixpālacata makāstza' ixcālacsacni't ī'xū'nāpapna'ca'n natalītaxtu ixtachi'xcu'huī't. ²⁹ Dios jā lakpalī ixtalacapāstacni'. Ixlīpō'ktuca'n tī cālacsacni't xla' nacāsīcua'lanātlahua. ³⁰ Israelitas jā ta'a'ka'ī'cu'tunli, ē chuntza' hui'xina'n cātāmāsu'yuni'n ixtachihuīn Dios. Masqui xapūla hui'xina'n jā a'ka'ī'tit, chuhua'j cālīlakhu'manān Dios ē cāmākapūtāxtūni'ta'n. ³¹ Chuntza' chī Dios cālīlakhu'manān hui'xina'n, nā chuntza' nacālīlakhu'man israelitas masqui chuhua'j jāna'j ta'a'ka'ī'. ³² Dios māsu'yuni't īxlīpō'ktu tachi'xcu'huī't taka'līhī ixcuentaca'n. Dios ixcāmāsu'yuni'cu'tun chī cālīlakhu'mankō' ixlīpō'ktuca'n.

³³ Dios tzej lacapāstaca ē ca'tzīkō' ixlīpō'ktu. Quina'n jāla ca'tzīyāuj chī ixtalacapāstacni' ē tū tlahua. ³⁴ Jā tī chā'tin ca'tzī chī lacpuhuan Dios. Jā tī chā'tin tzē namālīlacapāstaquī Dios. ³⁵ Palh namaxqui'yāuj Dios catūhuālh, jāla

catihuanui Dios quincāmaklaclē'nān. ³⁶ Dios tlahuakō'nī't ixlipō'ktu. Pō'ktu ixtla'. Camāka'tlī'ca Dios pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

12

Ixlasasqui'nca natamacamāstā'ni'yāuj Dios

¹ Tā'timīn, Dios quincālakalhu'manī'ta'n. Ū'tza' iccālīsqi'ni'yān catamacamāstā'ni'tit Dios. Chuntza' hui'xina'n nalītaxtuyā'tit hua'chi a'ktin talakalhu'mān tū hui'lican nac pūmacamāstā'n, masqui xalakahuancus hui'xina'n. Ū'tza' huā'mā' talakalhu'mān tū līpāxuhua Dios. Chuntza' nalīmakapāxui'yā'tit Dios. ² Jā calatā'kchokotit chī talatlā'huan tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Catamakxtekni'tit Dios nalakpali mintalacapāstacni'ca'n. Chuntza' tze naca'tziyā'tit tū Dios lacasqui'n natlahua'yā'tit. Chuntza' tze natlahua'yā'tit tū tze ē tū nalīpāxuhua Dios.

³ Dios lakalhu'manīni'n ē quimacamaxqui'lh na'iccāmāsu'yuni'yān hui'xina'n. Ū'tza' tze na'iccālīhuaniyān huā'mā'. Jā ka'tla' tilimakca'tziyā'tit. Calacapāstactit hui'xina'n, chī Dios cāmaktāyayān na'a'ka'tiyā'tit chā'tunu' hui'xina'n. ⁴ Quimacni'ca'n lhūhua' lātāstuca masqui a'ktin macni'. Chā'tunu' xlaca'n xtum ixtascujū'tca'n. ⁵ Nā chuntza' quina'n tī a'ka'tni'yāuj Cristo. Quina'n quilhūhua'ca'n ē quilipō'ktuca'n chu chā'tin lītaxtuyāuj chī Cristo. Ixlasasqui'nca chā'tunu' quina'n nalāmaktāyayāuj.

⁶ Chā'tunu' chī quina'n ka'lhīyauj quintascujū'tca'n chuntza' chī Dios quincāmāxqui'nī'ta'n chā'tunu'. Xlaca'n tī ixa'kchihuīna'nī'n Dios, catamāsu'yulh xmān tū Dios cāhuanī. ⁷ Tī tamaktāya ā'makapitzīn tī ta'a'ka'tī, tzej catatlahualh. Tī tamāsu'yuni' ā'makapitzīn nā tzej catamāsu'yulh. ⁸ Tī tahuanilē'n ā'makapitzīn nā tzej catatlahualh. Tī tamāstā' tumīn, jā catatampi'lhīni'lh. Tī xanapuxcu'nu' tā'timīn, catamākentaxtūlh tū cāmāmaxqui'canī't. Tī tamaktāya ā'makapitzīn tī talīpūhuan catatlahualh nac cā'tapāxuhuān.

Ixlasasqui'nca līlacatejtin natalatā'kchoko tī ta'a'ka'tī

⁹ Milipō'ktuca'n hui'xina'n tzej cacāpāxqui'tit ā'makapitzīn. Camāpānū'tit tū jā tze. Catlahua'tit tū tze. ¹⁰ Calāpāxqui'tit ixpālacata hui'xina'n lītā'timīn. Cacālākachi'xcuui'tit ā'makapitzīn ē jā cala'tit hua'chi xlaca'n tī xmān talacasqui'n nacālākachi'xcuui'can.

¹¹ Tzej cascuji't ē jā tilhquititni'nā'tit. Catā'scujit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesu-cristo nac cā'tapāxuhuān.

¹² Capāxua'tit ixpālacata ca'tziyā'tit Dios nacāsīcua'lanātlahuayān. Capātīni'tit masqui nacā'a'kspulayān tū jā tze. Jā timakxtekā'tit na'orarlayā'tit.

¹³ Palh tā'timīn cāspūni' catūhuāl, cacāmaktāya'tit. Cacāmānū'tit na minchicca'n tī taminācha' makat.

¹⁴ Casqui'ni'tit Dios nacāsīcua'lanātlahua xlaca'n tī cātaputzastālani'yān. Jā tīsqi'nā'tit tū nacā'a'kspula xlaca'n tū jā tze.

¹⁵ Cacātā'pāxuhua'tit xlaca'n tī tapāxuhua. Cacātā'calhua'ntit tī tacalhuan.

¹⁶ Chu a'ktin talacapāstacni' naka'lhī'yā'tit. Jā ka'tla' timakca'tziyā'tit. Capāxqui'tit tī catūhuāl tachi'xcuui't. Jā tipuhua'nā'tit palh hui'xina'n ca'tziyā'tit ā'chulā'.

¹⁷ Palh chā'tin nacātlahuani'yān tū jā tze, hui'xina'n jā titlahua'ni'yā'tit tū jā tze. Calīhui'lī'tit natlahua'yā'tit tū tze na ixlacatūnca'n ixlipō'ktuca'n tachi'xcuui't. ¹⁸ Tzej nalīputzayā'tit chī amīgos nacālītā'la'yā'tit ā'makapitzīn.

19 Tā'timīn, jā ticātlahuani'yā'tit tū jā tze palh chuntza' hui'xina'n cātatlahuani'yān tū jā tze. Namaxtēkā'tit xmān Dios nacāmakapātīnīn xlaca'n. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Xmān quit tzē na'iccāmakapātīnīn tī tatlaha tū jā tze.
Naquintaxokonū'ni' quit, huanli quiMāpa'ksīni'ca'n Dios.

20 Nā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Palh mintā'lāquiclhaktzi' tzi'ncsa, catā'huā'ya'.

Palh kelhputī, cama'xqui' xcān.

Chuntza' xla' nalimāxana'n.

21 Jā titamaxtēkā'tit nacāskāhuī'yān tū jā tze. Catlaha'tit xmān tū tze ē chuntza' naliskāhuī'yā'tit tū jā tze.

13

1 Ixlacasqui'nca milipō'ktuca'n nacākexpa'tni'yā'tit māpa'ksīni'nī'n na mincā'lacchicni'ca'n. Dios cāhui'līni't natamāpa'ksīni'n xlaca'n. Palh jā cahuālh Dios ixcāmaxqui'llh limāpa'ksīn, xlaca'n jāla ixtamāpa'ksīni'lh. 2 Tī tatā'lāhuani māpa'ksīni'nī'n, xlaca'n chuntza' tatā'lāhuani Dios. Xlaca'n nataxokonū'ni' Dios. 3 Tī tatlaha tū tze, xlaca'n jā catitajicua'ni'lh māpa'ksīni'nī'n. Xmān xlaca'n tī tatlaha tū jā tze, xlaca'n tajicua'ni' māpa'ksīni'nī'n. Palh hui'xina'n jā cājicua'ni'cu'tunā'tit māpa'ksīni'nī'n, līlacetjīn nalatā'kchokoyā'tit ē chuntza' nacātalilaktzī'nān hui'xina'n lacte. 4 Māpa'ksīni'nī'n taka'lhī limāpa'ksīn ixpālacata Dios cāmaxqui'nī't nacāmaktāyāyān hui'xina'n. Palh hui'xina'n tlahua'yā'tit tū jā tze, nacājicua'ni'yā'tit ixpālacata xlaca'n tzē nacātamakapātīnīnān. Dios cāmaxqui'nī't limāpa'ksīn natamakapātīnīn xlaca'n tī tatlaha tū jā tze. 5 Ū'tza' lītalacasqui'n nacākexpa'tni'yā'tit māpa'ksīni'nī'n. Jā xmān ixpālacata xlaca'n nacātamakapātīnīnān. Ixlacasqui'nca nacākexpa'tni'yā'tit ixpālacata ca'tziyā'tit chuntza' ixlacasqui'nca natlaha'yā'tit. 6 Nā ixlacasqui'nca naxokoyā'tit impuestos. Māpa'ksīni'nī'n tī tamākentaxtū ixtascujūtca'n, xlaca'n chuntza' tatlaha tū Dios lacasqui'n.

7 Chuntza' caxokotit ixlīpō'ktu tū laclīpinā'tit. Caxokonū'tit tū cātasqui'ni'yān. Cacākexpa'tni'tit ē cacālakachi'xcuhui'tit tī tamāpa'ksīni'n. 8 Palh cālaclīpini'yā'tit ā'makapitzīn, cacāxokonū'ni'tit. Calāpāxqui'tit. Tī tapāxqui' ā'makapitzīn, chuntza' talīmākentaxtū ixlimāpa'ksīn Dios. 9 Ixlimāpa'ksīn Dios chuntza' huan:

Jā tika'lhī'ya' mintā'lāpāxqui'n.

Jā timaknīni'na'.

Jā tika'lhāna'na'.

Jā tīlichihuīna'na' ā'chā'tin tū jā ixlicāna'.

Jā tilakca'tzana' tū ixla' ā'chā'tin.

Hui'lh ā'a'ktin limāpa'ksīn tū huan:

Chuntza' chī minā'cstu pāxqui'ca'na', nā chuntza' cacāpāxqui' ā'makapitzīn.

Chā'tin tī tlahua huā'mā' limāpa'ksīn, chuntza' mākentaxtū pō'ktu huā'mā' limāpa'ksīn ē nā ā'makapitzīn limāpa'ksīn tū a'nan. 10 Palh chā'tin chī'xcu' pāxqui' ā'chā'tin, chuntza' jāla tlahuani' tū jā tze. Chuntza' tī tapāxqui' ā'makapitzīn, chuntza' talīmākentaxtūkō' ixlimāpa'ksīn Dios.

11 Ixlīpō'ktu huā'mā' natlaha'yā'tit ixpālacata ca'tziyā'tit chuhua'j ā'chulā' ixlacasqui'nca naxepa'tni'yā'tit Dios. Skalalh natahuī'la'yā'tit ixpālacata namin quilhtamacuj a'cxni' Cristo naquincālē'nān nac a'kapūn. Tzamā' quilhtamacuj jātza' makās chī puhuanī'ta'uj xapūla. 12 Palaj namin quilhtamacuj a'cxni' nalaka'nāuj Dios nac a'kapūn. Hua'chi xkakamā'htza'.

Ū'tza' calimaktexkui natlahuayāuj tū jā tze. Jā catlahuāuj chī tatlahua tī xalanī'n nac cā'pucsua'. Catlahuāuj tū tze chuntza' chī tī xalanī'n nac cā'xkaka. ¹³ Tzej natalatā'kchokoyāuj chī talacasqui'n. Jā tū natlahuayāuj tū nalimāxana'nāuj palh naquincātalaktzī'nān. Jā ticālipāxuhuyāuj tī tatlahua tū jā tze. Jā tika'chīyāuj. Jā tika'lhīyāuj quintā'lāpāxqui'nca'n. Jā titlahuayāuj tū jā tze. Jā tilālisitzī'nī'yāuj. Jā tilakca'tzana'nāuj. ¹⁴ Calilatā'kchokotit chī quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Jā catlahua'tit mintalacapāstacni'ca'n tū jā tze.

14

Jā tze nacālīchihuīna'nāuj ā'makapitzīn tā'timīn

¹ Masqui makapitzīn jāna'j tzej ta'a'ka'ī'ixpālacata jāna'j tū taca'tzī, lipāxuhua cacāmamakaktīnī'ntit. Jā ticātā'lāhuani'yā'tit xlaca'n ixpālacata tū jāna'j tū taca'tzī. ² Ā'makapitzīn tapuhuan tzē natahua'ixlipō'ktu tū a'nān. Ā'makapitzīn tī jāna'j tzej ta'a'ka'ī', xlaca'n tapuhuan jā tze hua'can quini't. ³ Hui'xina'n tī hua'yā'tit ixlipō'ktu tū a'nān, jā cālākmaka'ntit tī jā tahua' quini't. Hui'xina'n tī jā hua'yā'tit quini't, jā ticālīchihuīna'nā'tit xlaca'n tī tahua' quini't. Dios cāmaktīnī'nān milipō'ktuca'n. ⁴ Jā quincuentaca'n chī scuja ixtasācua' ā'chā'tin chī'xcu'. Xmān tī māpa'ksī' tzē nahuan chī scuja ixtasācua' palh tze o palh jā tze. Nā chuntza' tī tatapa'ksīni' Dios, xmān Dios ca'tzī chī talilatā'l'huān. Dios cāmaktāya, ē chuntza' xlaca'n jā catitamakahuasli.

⁵ Ā'makapitzīn tā'timīn talakachi'xcuui' a'ktin quilhtamacuj. Ā'makapitzīn tapuhuan ixlipō'ktu quilhtamacuj chu a'ktin. Calacapāstactit chā'tunu' hui'xina'n tū xatze ē ū'tza' catlahua'tit. ⁶ Tī talakachi'xcuui' a'ktin quilhtamacuj, xlaca'n ū'tza' talilakachi'xcuui'cu'tun Dios. Nā tī tahua' quini't, xlaca'n ū'tza' talilakachi'xcuui'cu'tun Dios ixpālacata tamaxqui' tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata lihua't. Tī jā tahua' quini't, nā xlaca'n chuntza' talakachi'xcuui'cu'tun Dios, ē nā tamaxqui' tapāxcatca'tzīn Dios.

⁷ Lihuan hui'lāna'uj nac cā'quilhtamacuj, jā tlahuayāuj xmān tū quina'n puhuanāuj. Jā nīyāuj a'cxni' quina'n nīcu'tunāuj. ⁸ Lihuan hui'lāna'uj, tlahuayāuj ixtalacasqui'nīn quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Nīyāuj chuntza' a'cxni' ixtalacasqui'nīn. Masqui lakahuancus quina'n ē masqui xanīntza', tapa'ksīni'yāuj Cristo. ⁹ Cristo nīh ē nā lacastālanuana'nli. Chuntza' tze nacāmāpa'ksī xlaca'n tī xalakahuancus ē nā tī tanīnī'ttza'.

¹⁰ Chuntza' jā tze palh chā'tin nacālīchihuīna'n ā'makapitzīn tā'timīn. Jā tze palh chā'tin nacālākmaka'n ā'makapitzīn tā'timīn. Quilipō'ktuca'n nachā'nāuj na ixlacatīn Cristo ē xla' ū'tza' tī naquincāputzāna'nīyān. ¹¹ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

QuiMāpa'ksīni'ca'n huan: Ixlicāna' tū icuan.

Ixlipō'ktuca'n naquintatatzokostani'kō'.

Ē naquintahuani quit Dios.

¹² Chuntza' quilipō'ktuca'n nakelhtīyāuj Dios tū tlahuanī'ta'uj.

Jā tze namāmakahuasīyāuj ā'chā'tin quintā'tinca'n

¹³ Chuntza' jātza' calālē'ksa'ntit. Xatze calīhui'lī'tit jā natlahua'yā'tit tū nalītamakahuasa ā'chā'tin. ¹⁴ Quit ictapa'ksīni' Māpa'ksīni' Jesús, ē quit tzej icca'tzī ixlipō'ktu lihua't pō'ktu tze. Masqui chuntza' icpuhuan, quit icuan ā'chā'tin tlahua tū jā tze palh hua' quini't, masqui lacpuhuan jā tze na ixlacatīn Dios. ¹⁵ Hui'xina'n jā cahua'tit quini't palh ū'tza' nalimāmakchuyī'yā'tit chā'tin quintā'tinca'n, ixpālacata xla' napuhuan jā tze tū tlahua'yā'tit. Palh pāxqui'yā'tit quintā'tinca'n, xatze jā natlahua'yā'tit tū xla' napuhuan jā tze.

Cristo nīlh ixpālacata, ē jā xmān mimpālacataca'n. Ū'tza' jā tīlīhua'yā'tit hui'xina'n tū nalītalakspi'ta ā'chā'tin na ixtej Dios. ¹⁶ Masqui hui'xina'n ca'tziyā'tit pō'ktu tze tū tlahua'yā'tit, jā catlahua'tit tū ā'makapitzīn tahuān jā tze. ¹⁷ Quina'n tapa'ksīni'yāuj Dios, jā ā'chulā' lacapāstacāuj tū hua'can. Tū ā'chulā' talacasqui'n ū'tza' huā'mā': Līl catejtin nalatā'kchokoyāuj ē tze nalatahui'layāuj ē naka'lhīyāuj tapāxuhuan ixpālacata Espiritu Santo quincātā'lahui'lān. ¹⁸ Tī chuntza' takexmatni' Cristo, chuntza' talīmakapāxui' Dios ē nahuāncan tzej talatlā'huan.

¹⁹ Lacatancs natahui'layāuj. Nalāmaktāyayāuj ē ā'chulā' nakexmatni'yāuj Dios. ²⁰ Jā nalactlahua'yā'tit tū Dios tlahuālh. Palhāsā' chuntza' tlahua'yā'tit a'cxni' hua'yā'tit tū tahuān ā'makapitzīn jā tze. Ixlipō'ktu līhua't tze na ixlatcān Dios. Tzē nahua'yāuj ixlipō'ktu. Jāla xmān nahua'yāuj tū nalīmāmakahuasīyāuj chā'tin quintā'tinca'n. ²¹ Xatze jā nahua'yāuj quini't ē jā nahua'yāuj vino, ē jā natlahuayāuj tū nalīmāmakahuasīyāuj chā'tin quintā'tinca'n. ²² Palh chā'tin chī hui'xina'n lacpuhuan palh tze na ixlatcān Dios nahua' ixlipō'ktu tū a'nan, xla'tzē'k caca'tzīlh. Līpāxuhua tahuī'lāna'lh tī taca'tzi' tzej talatlā'huan chuntza' chī Dios lacasqui'n. ²³ Tī tahuā' quini't, masqui tapuhuan jā tze hua'can, ē chuntza' xlaca'n tatlahua tū jā tze. Palh chā'tin chī'xcu' tlahua tū xla' lacpuhuan jā tze na ixlatcān Dios, chuntza' tlaha tū jā tze.

15

Ixlasasqui'nca natlahuayāuj tū natalīpāxuhua ā'makapitzīn tā'timīn

¹ Quina'n tī tzejtza' a'ka'lyāuj, nacāmaktāyayāuj tā'timīn tī jāna'j taca'tzīkō'. Jā xmān napuhuanāuj tū quina'n lacasqui'nāuj. ² Quina'n natlahuayāuj tū natalīpāxuhua ā'makapitzīn quintā'timīnca'n ē chuntza' nacāmaktāyayāuj ē ā'chulā' nata'a'ka't'. ³ Nūn Cristo jā ixtlahua xmān tū ixlasasqui'n. Ū'tza' līpātīni'lh. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios tū huanica Dios: Tī talakmaka'nān hui'x, nā quit quintalakmaka'n.

⁴ Ixlipō'ktu tū tzo'kca makāstza' na ixtachihuīn Dios, quincāmāsu'yuni'yān tū Dios lacasqui'n naca'tziyāuj. Ixtachihuīn Dios quincāmāko'xamāka'tlī'yān. Quincāmaktāyayān natāyani'yāuj tū quincā'a'kspulayān. Quincāmāca'tzīni'yān na'a'nāuj nac a'kapūn. ⁵ Dios ū'tza' tī quincāmāko'xamāka'tlī'yān ē quincāmaktāyayān natāyani'yāuj. Dios cacāmaktāyan hui'xina'n a'ktin nala mīntalacapāstacni'ca'n chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Cristo Jesús. ⁶ Chuntza' mīlipō'ktuca'n tze kēxtin namakapāxui'yā'tit Dios, ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

Xatze tachihuīn cāmāca'tzīnīca tī jā israelitas

⁷ Hui'xina'n calāktzī'ntit hua'chi lītā'timīn ixpālacata tapa'ksīni'yā'tit Cristo. Chuntza' nalakachi'xcuhui'can Dios. ⁸ Jesucristo a'cxni' millh nac cā'quilhtamacuj, ixcāmāsu'yuni' israelitas Dios mākentaxtū tū huan. Chuntza' māsu'yulh Cristo, ixpālacata xla' mākentaxtūlh tū Dios ixcāhuanin't makāstza' quinapapana'ca'n. Chuntza' lītasu'yu Dios mākentaxtū tū huan. ⁹ Nā Cristo ixlasasqui'n natatapa'ksīni' Dios nā xlaca'n tī jā israelitas ē nā xlaca'n nata-maxqui' tapāxcatca'tzīn Dios. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī huanica Dios: Quit na'icmāka'tlī'yān na ixpu'nanca'n tī jā israelitas.

Na'icpīxtlī' chī mīlīka'tla'.

¹⁰ Nā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Cacātā'pāxua'tit ixtachi'xcuhui't Dios, hui'xina'n tī jā israelitas.

¹¹ Nā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Camāka'tli'tit Māpa'ksīni' milipō'ktuca'n tū jā israelitas.
 Catamāka'tli'lh ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't.

¹² Nā tatzō'kni' jā Isaiās huan:

Namin chā'tin i'xū'nātā'nat Isai.

Xla' nacāmāpa'ksī tū jā israelitas.

Xlaca'n nata'a'ka'ī' chī nacāmākapūtāxtū.

¹³ Dios ū'tza' tū quincāmāca'tzīniyān xla' naquincāmākapūtāxtūyān. Hui'xina'n līpāhua'nāt'it Dios. Dios ā'chulā' cacāmāxqui'n tapāxuhuān ē tzej calatapā'tit. Espiritu Santo cacāmāca'tzīnīn chī Dios namākentāxtū tū huani't.

¹⁴ Quit tzej icca'tzī, tā'timīn, hui'xina'n tzej lihui'lā'na'ntit na ixlacatīn Dios ē tzejtza' ca'tziyā'tit ixtachihuīn Dios. Nā tzē nalāmāsu'yuni'yā'tit chā'tunu' hui'xina'n.

¹⁵ Xmān xa'iccāmāpāstaquīcu'tunān hui'xina'n tū ictzo'kni't. Dios quimacamāxqui'lh huā'mā' tascujūt. Ū'tza' quit jā iclījicua'n na'iccātzo'knuni'yān tū lacatejīn. ¹⁶ Dios quilacsacī na'ictā'scuja Jesucristo. Quimacamāxqui'lh na'iccāmāsu'yuni' tū jā israelitas xatze tachihuīn. Ā'makapitzīn ta'a'ka'ī'nī't. Espiritu Santo cālīmāxtulh ixtachi'xcuui't Dios. Xlaca'n hua'chī a'ktīn talakalhu'mān tū icmaxqui' Dios. Dios chuntza' līpāxuhua.

¹⁷ Quit icmaxqui' tapāxcatca'tzīn Cristo Jesús, ixpālacata quimaktāyani't ē na'icmākentāxtū tū Dios quimacamāxqui'lh. ¹⁸ Quit na'iccāhuaniyān xmān tū Cristo quimaktāyālh na'ictlahua. Quit iccāmāsu'yuni'lh tū jā israelitas. Chuhua'j xlaca'n tatlahua ixtalacasqui'nīn Dios. ¹⁹ Ixli'tli' hui'qui Espiritu Santo ixli'tlahuacan lī'a'cnīn. Chuhua'j icmākentāxtūnī't tū Dios quimacamāxqui'lh. Iccāmāsu'yuni'nī't xalanī'n nac Jerusalén xatze tachihuīn ixpālacata Cristo. Calhāxcuhuālh icmāsu'yuni't hasta nac Ilírico. ²⁰ Quit xa'iccāmāsu'yuni' xatze tachihuīn tū jāna'j ixtaca'tzī tū ixla' Cristo. Chuntza' xa'ictlahua quit ixpālacata xa'icmāsu'yucu'tun jā jāna'j ixmāsu'yucan. ²¹ Chuntza' ictlahuamā'lh chī tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Tī jāna'j cāmāsu'yuni'can chī xla', nataka'tzī xlaca'n.

Tī jāna'j takexmata, natakexmata xlaca'n.

Pablo ixa'ncu'tun nac Roma

²² Quit xa'icmāsu'yutlā'huan, ē ū'tza' jāla xa'iccālīlaka'nāchā'n, masqui makhūhua' xa'ica'ncu'tunācha'. ²³ Chuhua'j na'ica'nācha'. Jātza' la jā icmāsu'yu huā'tzā', ē lhūhua'tza' cā'ta xa'iccālaka'ncu'tunāchā'n. ²⁴ A'cxni' quit na'ica'n nac España na'iccātēlaktzī'nān hui'xina'n. Quit icka'lhī tapāxuhuān iccātā'chihuīna'ncu'tunān macstī'na'j. Iclacsqui'n naquilāmaktāyayāuj ē chuntza' tzē na'ica'mpalacha'. ²⁵ Pūla na'ica'n nac Jerusalén. Na'iccālē'ni' macstī'na'j tumīn tā'timīn xalanī'n a'ntza'. ²⁶ Tā'timīn xalanī'n nac Macedonia ē nac Acaya, xlaca'n tamāstā'nī't tumīn, ē tamacā'ni'cu'tun tā'timīn xalanī'n nac Jerusalén tū lacpobres. ²⁷ Huā'mā' ū'tza' tū tatlahuacu'tunli xlaca'n xalanī'n nac Macedonia ē nac Acaya. Chuntza' tū jā israelitas tamaktāyacu'tun tū israelitas. Chuntza' tze ixpālacata israelitas tamāca'tzīnīnī't chī natalī'a'kapūtāxtu. Chuhua'j, tū jā israelitas tzē natamaxqui' tū taka'lhī.

²⁸ Quit, a'cxni' na'icmāstā' huā'mā' tumīn, quit na'ica'n nac España ē na'iccātēlaktzī'nān hui'xina'n. ²⁹ A'cxni' na'iccalākchā'nān quit icca'tzī Cristo nacāscīua'lanātlahuayān ixpālacata tū Cristo quimacamāxqui' na'iccāhuaniyān. ³⁰ Chuhua'j tā'timīn, hui'xina'n nā tapa'ksīni'yā'tit Cristo, ē Espiritu Santo quincāmaktāyayān nalāpāxqui'yāuj. Chuhua'j iccāsqi'ni'yān naquilāmaktāyayāuj nac oración. ³¹ Casqui'ni'tit Dios caquimaktaka'lhli ē jā tū naquintatlahuani' xalanī'n nac Judea tū jā ta'a'ka'ī'. Nā casqui'ni'tit

Dios caquintamaktilh tumīn tū na'iccālē'ni' tā'timīn xalanī'n nac Jerusalén. ³² Chuntza', palh Dios lacasqui'n, quit na'iccālaka'nāchā'n hui'xina'n. Chuntza' quit na'iclipāxuhua. Chuntza' nalālīmāko'xamāka'tl'i'yāuj. ³³ Chuhua'j Dios cacātā'tahui'lan milipō'ktuca'n. Xla' ū'tza' ti quincāmaxquī'yān tze latamat. Amén.

16

Pablo cāmacā'ni'lh saludos xalanī'n nac Roma

¹ Iccālakmacā'nāchā'n hui'xina'n quintā'tinca'n Febe. Huā'mā' puscāt cātā'scuja xlaca'n tī tatapa'ksīni' Cristo nac Cencrea. ² A'cxni' xla' nacālākchā'nān, calaktzī'ntit chī mintā'tinca'n. Chuntza' ixlītlahuatca'n tī ta'a'ka'tī' ixtachihuīn Dios. Calīmaktāya'tit tū xla' namaclacasqui'n. Xla' lhūhua' tī cāmaktāyani't. Nā quit quimaktāyani't.

³ Casaludarlī'tit Priscila ē Aquila. Xlaca'n tamāsu'yu chī Cristo Jesús, chuntza' chī quit. ⁴ Xlaca'n cā'a'kspulalh tū lijicua' a'cxni' quintamakātāyalh. Ū'tza' iccālīmaxquī' tapāxcatca'tzīn. Nā tamāstā' tapāxcatca'tzīn ixlīpō'ktuca'n tī jā israelitas tī tatapa'ksīni' Cristo. ⁵ Nā iccāmacā'ni' saludos tā'timīn tī tatakēstoka na ixchicca'n Priscila ē Aquila. Nā icmacā'ni' saludos Epeneto. Xla' quīnamigo ē icpāxquī'. Xla' ū'tza' tī xapūla a'ka'tī'ni'lh Cristo nac Acaya. ⁶ Nā icmacā'ni' saludos María. Xla' scujnī't mimpālacataca'n. ⁷ Nā iccāmacā'ni' saludos quintā'israelitas tī Andrónico ē Junias. Ū'tunu'n xa'iccātā'chī'nī't. Apóstoles nā talakachi'xcuui' xlaca'n. Nā xlaca'n ixta'a'ka'tī'ni'nī'tza' Cristo xapūla a'cxni' quit jāna'j xa'ica'ka'tī'.

⁸ Nā icmacā'ni' saludos Amplias. Icpāxquī' ixpālacata xla' nā a'ka'tī'ni' quiMāpa'ksīni'ca'n. ⁹ Nā icmacā'ni' saludos Urbano tī quincāmakātāyān quīna'n tī tā'scujāuj Cristo. Nā icmacā'ni' saludos Estaquis tī icpāxquī'. ¹⁰ Nā icmacā'ni' saludos Apeles. Tasu'yu xla' tzej a'ka'tī'ni' Cristo. Nā iccāmacā'ni' saludos tī tahui'lāna'ncha' na ixchic Aristóbulo. ¹¹ Nā icmacā'ni' saludos quintā'israelita Herodión ē nā xalanī'n na ixchic Narciso tī ta'a'ka'tī'ni' quiMāpa'ksīni'ca'n. ¹² Nā iccāmacā'ni' saludos Trifena ē Trifosa. Xlaca'n tatā'scuja quiMāpa'ksīni'ca'n. Nā icmacā'ni' saludos Pérsida tī pāxquī'can. Huā'mā' puscāt tā'scujnī't quiMāpa'ksīni'ca'n. ¹³ Nā icmacā'ni' saludos Rufo. Tasu'yu xla' tzej a'ka'tī'ni' quiMāpa'ksīni'ca'n. Nā icmacā'ni' saludos ixtzī' Rufo, tī hua'chī quintzī' icca'tzīni'. ¹⁴ Nā iccāmacā'ni' saludos Asíncrito ē Flegonte ē Hermas ē Patrobas ē Hermes ē nā tā'timīn tī tatā'hui'lāna'ncha'. ¹⁵ Nā iccāmacā'ni' saludos Filólogo ē Julia ē Nereo ē nā ixtā'tin xapuscāt ē Olimpas ē ixlīpō'ktuca'n ixtachi'xcuui't Dios tī tatā'hui'lāna'ncha'.

¹⁶ Calāsaludarlī'tit ixpālacata lāpāxquī'yā'tit. Xalanī'n calhāxcuuhāl tī ta'a'ka'tī', xlaca'n cāmacā'ni'yān saludos.

¹⁷ Tā'timīn, iccāsqū'ni'yān hui'xina'n naca'tzīyā'tit tī tataxtumli ē chuhua'j tamāsu'yu tū jā tze ē jā chuntza' chī cāmāsu'yuni'nī'ta'n xapūla. Cacātepekpānūni'tit xlaca'n. ¹⁸ Xlaca'n jā tatā'scujmā'nalh quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Tatlahua xmān tū xlaca'n talacasqui'n. Tasu'yu hua'chī tze tū tahuan ē hua'chī tzēhuani't ixtachihuīnca'n. Xmān ta'a'kskāhuī' tī ta'a'ka'tī' tū cāhuanican. ¹⁹ Calhāxcuuhāl ca'tzīcantza' chī hui'xina'n a'ka'tī'yā'tit xatze tachihuīn ixta' Cristo. Huā'mā' iclipāxuhua. Quit iclacasqui'n hui'xina'n tzejtza' naca'tzīyā'tit chī natlahua'yā'tit tū tze. Iclacasqui'n jā tipuhua'nā'tit natlahua'yā'tit tū jā tze. ²⁰ Dios tī quincāmaxquī'yān tze latamat. Dios

palaj naskāhuī' skāhuī'ni' chī cāscujni'cu'tunān hui'xina'n. QuiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacāsica'lanātlahuān hui'xina'n.

²¹ Cāmacā'ni'yāchā'n saludos Timoteo tī quintā'scujā, ē nā quintā'israelitas Lucio ē Jasón ē Sosípater.

²² Quit, Tercio, quimātzo'knīca huā'mā' carta. Iccāmacā'ni'yāchā'n saludos hui'xina'n tī a'ka't'yā'tit chī quit.

²³ Cāmacā'ni'yāchā'n saludos Gayo. Quit Pablo icmaklahuī' na ixchic. Nā ā'tzā' tatakēstoka tī ta'a'ka'ī'. Nā cāmacā'ni'yāchā'n saludos Erasto tī tesorero huā'mā' cā'lacchicni'. Nā cāmacā'ni'yāchā'n saludos quintā'tinca'n Cuarto.

²⁴ Cacāsica'lanātlahuachā'n milipō'ktuca'n quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Amén.

Pablo ixmāka'tlī' Dios

²⁵ Chuhua'j camāka'tlī'uj Dios. Xla' tzē cāmaktāyayān tzej na'a'ka'ī'yā'tit chī xatze tachihuīn tū icmāsu'yu, ē tū ixla' Jesucristo. Xatze tachihuīn, xapūla jā tī chā'tin ixca'tzī. Chuhua'j Dios quincāmāca'tzīnīni'ta'n. ²⁶ Chuhua'j māsuyucan. Nā chuntza' māsuyucan nā ixtachihuīn Dios jā huanican profetas. Dios limāpa'ksīni'lh nacāmāca'tzīnīkō'can ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't ixpālacata Dios lacasqui'n nata'a'ka'ī'ni' ē natakexmatni' Dios. Dios ū'tza' tī huī'lh pō'ktu quilhtamacuj.

²⁷ Xmān Dios ca'tzīkō' ixlīpō'ktu. Calakachi'xcuhuī'ca Dios pō'ktu quilhtamacuj ixpālacata Jesucristo. Amén.

1 Corintios

Pablo cātzo'knuni'lh xalani'n nac Corinto tī ixta'a'ka'ṽni' Cristo

¹ Quit Pablo, ē quilacsacni't Jesucristo ixapōstol na'icuan chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. Ictzo'knumā'lh ē nā quintā'tinca'n Sóstenes nā xla' hui'lh huā'tzā'. ² Huā'mā' carta iccāmacā'ni'yāchān milipō'ktuca'n tī a'ka'ṽni'yā'tit ixtachihuīn Dios ē xalani'n nac Corinto. Iccātzo'knuni'yān hui'xina'n tī cāsicua'lanātlahuani'ta'n Cristo Jesús. Xla' cālacsacni'ta'n ē ixla' Dios huanī'ta'ntittza' ē ixlipō'ktuca'n tī ta'a'ka'ṽ xala' calhāhuā'lh nac cā'quilhtamacuj. Xlaca'n talaktaquilhpūta Dios ē ixlakaliyān tasqui'ni' cacāmaktāyāh chī hui'xina'n nā squi'ni'yā'tit. ³ Dios quinTāta'ca'n ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacālalkahu'mani'. Tzej calatapā'tit.

Pablo māstā'lh tapāxcatca'tzīn ixpālacata Cristo cāsicua'lanātlahuā'lh

⁴ Pō'ktu quilhtamacuj icmaxqui' tapāxcatca'tzīn quinDios mimpālacataca'n. Dios cāmaxqui'nī'ta'n talakalhu'mān ē ū'tza' huā'mā' talakalhu'mān cāmaxqui'n ixpālacata tapa'ksīni'ya'tit Cristo Jesús. ⁵ Hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo, ē ū'tza' Dios lhūhua' cālīmāscā'tiyān. Chuntza' tzej kexpatā'tit ē chuntza' nacālīmāsu'yuni'yā'tit ā'makapitzīn. ⁶ Ixlipō'ktu huā'mā' Dios cātlahuani'n ixpālacata cuenta tlhua'tit ē a'ka'ṽtīt tū iccāmāsu'yuni'n tū ixla' Cristo. ⁷ Nā chuntza' hui'xina'n jā tū cāmakaspūtān chī Dios quincāsicua'lanātlahuayān lihuan ka'lhī'pā'na'ntit quilhtamacuj tū napūmin quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ⁸ Nā xla' nacāmaktāyayān hasta a'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj ē chuntza' jā tū na'a'nan tū nacātalīmālacsu'yuyān a'cxni' nacāpuzāna'nī Jesucristo. ⁹ Dios pō'ktu quilhtamacuj mākentaxtū tū mālacnū ē xla' cālacsacni'ta'n ē chuntza' chā'tin nalitaxtuyā'tit Jesucristo, i'Ska'ta' Dios, tī quiMāpa'ksīni'ca'n.

Ti ixta'a'ka'ṽ tatalacpitzilh

¹⁰ Tā'timīn, iccāsqui'ni'yān ixpālacata ixlitli'hui'qui Jesucristo ē iccāsqui'ni'yān talakalhu'mān milacxtimca'n nahua'nā'tit ē jā titalacpitziyā'tit. Caka'lhī'tit a'ktīn mintalacapāstacni'ca'n milipō'ktuca'n ē a'ktīn mintapuhūatca'n. ¹¹ Tachilh huā'tzā' tī xalani'n na ixchic Cloé. Xlaca'n quintamāca'tzīnīlh hui'xina'n lāquilhni'yā'tit. ¹² Ū'tza' huanicu'tun hui'xina'n jā lacxtim hua'nā'tit. Makapitzīn tahuān: “Quit icstālani' Apolos.” Ā'makapitzīn tahuāmpala: “Quit icstālani' Pedro.” Ā'makapitzīn tahuāmpala: “Quit icstālani' Cristo.” ¹³ ¿Ē tapāpitzinī't Cristo? ¿Ē quit icnīlh nac cruz mimpālacataca'n? ¿Ē quit iccāmā'kpaxīn naquilālīstālani'yāuj? ¹⁴ Icmāxqui' tapāxcatca'tzīn Dios jā iccāmā'kpaxīl nūn chā'tin tī hui'xina'n, xmān Crispo ē Gayo. ¹⁵ Chuntza' jā tī chā'tin tze nahuan quit iccāmā'kpaxīl naquintastālani'lh. ¹⁶ Nā iccāmā'kpaxīl xalani'n na ixchic Estéfanos. Jā icca'tzī palh icmā'kpaxīnī't ā'chā'tin. ¹⁷ Cristo jā quimacamini't na'icmā'kpaxīni'n. Quimacamilh na'iclimāsu'yu ixtachihuīn Dios. Jā iclimāsu'yu xalaka'tla' tachihuīn. Palh chuntza' xa'ictlahualh, xa'iclakmaka'lh Cristo tī pātīni'lh nac cruz.

Cristo lītasu'yu ixlitli'hui'qui Dios

¹⁸ Tī ta'a'mā'nalh nac pūpātīn ixpālacata jā ta'a'ka'ṽni' Dios, xlaca'n tapuhuan jā ixlacasqui'nca namāsu'yucan Cristo nīlh nac cruz. Quina'n tī

Cristo quincāmakapūtaxtūnī'ta'ntza' puhuanāj tū māsu'yucan chī līnīlh Cristo nac cruz, ū'tza' ixlītlī'hui'qui Dios. ¹⁹ Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: Na'icmālakspūtū ixlīpō'ktu tū taca'tzī xalaka'tla' chī'xcuhui'n.

Ū'tza' jā tū ixtapalh.

Na'iccāmāpānūni' pō'ktu ixlīskalalhca'n tī ā'chulā' taca'tzī.

²⁰ Chuhua'j ¿chī natalītaxtu tī lakskalalhna' ē mākelthahua'kē'ni'nīn'? ¿Chī natalīla tī tze talichihuīna'n catūhuālh? ¿Ē jā tamāxana'n na ixlacatīn Dios? Dios ā'chulā' ca'tzī. Chuntza' ixtalacapāstacni'ca'n xalanī'n na cā'quillhtamacuj hua'chi tachuyā na ixlacatīn Dios. ²¹ Masquī skalalh tachi'xcuhui't, jāla chuntza' talīlakapasa Dios. Xla' jā makxteka chuntza' talīlakapascan. Xla' līhui'līlh cāmakapūtaxtū ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'tī'ni' ixtachihuīn tū icmāsu'yumā' nauj masquī ā'makapitzīn tahuhan tachuyā.

²² Israelitas talacasquī'n catatlahualh a'ktin tū lī'a'cnīcan ū'tunu'n tī tamāsu'yu ixtachihuīn Dios. Tī jā israelitas taputza tī ā'chulā' taca'tzī. Palh jā chuntza', jā ta'a'ka'tī'ni'cu'tun ixtachihuīn Dios. ²³ Quina'n icmāsu'yuyāuj chī Cristo nīlh nac cruz. Ū'tza' cālīmāmakchuyīlh israelitas ixpālacata jā takexmatcu'tun. Xlaca'n tī jā israelitas tapuhan tachuyā. ²⁴ Tī Dios cālacsacī ē xlaca'n ta'a'ka'tī', masquī israelitas ē masquī jā israelitas, taca'tzī Cristo ka'lhī ixlītlī'hui'qui Dios ē ixtalacapāstacni' Dios. ²⁵ Ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcuhui'n jāla catītamālakchā'nīlh ixtalacapāstacni' Dios. Chī'xcuhui'n tapuhan Dios hua'chi jā ixka'lhī ixlītlī'hui'qui chī Cristo nīlh nac cruz. Dios ā'chulā' māpa'ksīni'n ē jā chī'xcuhui'n. ²⁶ Cuenta catlahua'tit māni' hui'xina'n, tā'timīn. Na mīlacpu'na'itātca'n hui'xina'n tī Dios cālacsacni' jā lhūhua' tī xalakskalalhna' ixtahuanī't a'cxni' ta'a'ka'tī'lh. Jā lhūhua' ixtahui'lanalh tī māpa'ksīni'nīn ixtahuanī't a'cxni' ta'a'ka'tī'lh ē jā lhūhua' ixtahui'lanalh tī laka'tla'n chī'xcuhui'n ixtahuanī't. ²⁷ Dios cālacsacī tī xla' cālacsacī'n masquī puhuancan jā taca'tzī. Cālacsacī nacālīmāmāxanī' tī ā'chulā' taca'tzī. Dios cālacsacī tī puhuancan jā lactī'hui'qui nacālīmāmāxanī' tī xalactī'hui'quin. ²⁸ Dios cālacsacī tī cāpuhuanican xlaca'n jā laka'tla'n chī'xcuhui'n ē tī cālakmaka'ncanī't hua'chi jā tū ixtapalhca'n ē chuntza' tze natalīmālakspūtū tū cāpuhuanican ixlacasquī'nca. ²⁹ Nā chuntza' jā tī chā'tin tze ka'tla' nalīmakca'tzī na ixlacatīn Dios. ³⁰ Hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo Jesūs xmān ixlītlī'hui'qui Dios. Ū'tza' quincālīmāsu'yuni'n ixtalacasquī'nīn. Dios quincālaktzī'nān lactze quina'n. Dios quincāmāpānūni'n quincuentaca'n ē ū'tza' quincālīmakapūtaxtuyān. ³¹ Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: Tī ka'tla' makca'tzī, ka'tla' calīmakca'tzīlh tū quincātlahuani'nī'ta'n Māpa'ksīni'.

2

Māsu'yuca chī līxtokohua'ca'ca Cristo

¹ Chuntza' a'cxni' pūla icchā'lh ē iccāta'chihuīna'n, jā iccāmāsu'yuni'n hua'chi chā'tin xaka'tla' a'kchihuīna'. Jā ka'tla' quintachihuīn ē nūn lhūhua' quintalacapāstacni', a'cxni' xa'iccāmāsu'yuni'yān tū ixlicāna' ixla' Dios ē tū jā ixtasu'yu hasta chuhua'j. ² Quit iclīhui'līlh jā tū quimaca'tzi, xmān Jesucristo tī maknīca nac cruz. ³ Quit hua'chi jā tli'hui'qui xa'icuanī't a'cxni' xa'iccāta'hui'lān ē xa'icjicua'n ē xa'icxpipi. ⁴ Quintachihuīn ē chī xa'iccāmāasca'tiyān jā chī ixla' xaka'tla' a'kchihuīna' tī ā'chulā' ca'tzī. Palh chuntza' cahuālh xa'iccāmāasca'tīn, jā ixtitasu'yulh chī i'scujmā'lh Espīritu Santo ē ixlītlī'hui'qui Dios. Espīritu Santo quimāsu'yuni'lh tachihuīn ē iclīchihuīna'nli ixlītlī'hui'qui. ⁵ Chuntza' jā nali'a'ka'tiyā'tit ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcuhui'n. Xmān nali'a'ka'tiyā'tit ixlītlī'hui'qui Dios.

Dios cālīmāsu'yuni' tachi'xcuhui't Espiritu Santo

⁶ Na ixlacpu'na'i'tātca'n tī tzej takexmata ixtachihuīn Dios, tasu'yu chī icca'tzi. Quintalacapāstacni' jā chuntza' chī ixlaca'n xanapuxcu'nu' xalani'n nac cā'quilhtamacuj. Xlaca'n natalaksputa. ⁷ Iclīchihuīna'nāuj ixtalacapāstacni' Dios tū jāna'j ixca'tzīcan. Talacapāstacni' ū'tza' huā'mā: A'cxni' jāna'j tū ixa'nan cā'quilhtamacuj, xmān ixtalacapāstacni' Dios ixuani't naka'lhiyāuj quilatamatca'n tū jā catilakspu'tli. ⁸ Jā tī chā'tin māpa'ksīni'n xala' nac cā'quilhtamacuj takexmatni't huā'mā' tū jāna'j ixca'tzīcan. Palh ixtakexmatli cahuālh, jā maktin ixtaxtokohua'ca'lh Māpa'ksīni' tī ā'chulā' xaka'tla'.

⁹ Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Jā tī chā'tin laktzī'nī't

ē jā tī chā'tin kexmatni't

ē jā tī chā'tin puhuanī't tū Dios cāxui'līni't ixpālacataca'n tī tapāxquī'.

¹⁰ Dios ixlicāna' quincālīmāsu'yuni'n Espiritu Santo ē jā tū mātze'kni'canī't Espiritu. Xla' ca'tzi hasta ixtalacapāstacni' Dios ē chī lihuī'lh Dios.

¹¹ ¿Tīchu ca'tzi tū lacpuhan chā'tin chī'xcu'? Xmān ixlīmān ca'tzī. Chuntza' jā tī chā'tin tzē ca'tzi ixtalacapāstacni' Dios; xmān ixEspiritu Dios cā'tzī.

¹² Dios quincāmaxquī'nī'ta'n Espiritu tī ixtla' Dios ē jā ixlaca'n chī'xcuhui'n. Chuntza' tzē nakexmatāuj chī Dios quincālakalhu'manān ē quincāmaxquī'yān talacapāstacni'. ¹³ Jā icmāsu'yuyāuj chuntza' chī tamāsu'yu tachi'xcuhui't masqui taca'tzi catūhuālh. Quina'n iccāmāsu'yuni'yāuj tū quincāmāsu'yuni'yān Espiritu. Chuntza' iccāmāsu'yuni'yāuj xlaca'n tī taka'lhī Espiritu Santo ē xlaca'n takexmata tū ixtla' Dios.

¹⁴ Chā'tin chī'xcu' tī jā ka'lhī xasāsti' ixlamatam xmān lacapāstaca tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Jāla maktīni'n tū māsuyū Espiritu Santo. Lacpuhan hua'chī tachuyā. Jāla kexmata ixpālacata xmān Espiritu Santo lixexmatcan. ¹⁵ Espiritu Santo cātanūni'nī'ttza' chī'xcu'huī'n tī ixtla' Dios ē chuntza' talixexmata tū ā'chulā' ixlacasquī'nca. Chī'xcu' tī jā ka'lhī xasāsti' ixlamatam jāla ca'tzi chī litalakpalī tī ka'lhī xasāsti' ixlamatam. ¹⁶ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

¿Tīchu lakapasni't ixtalacapāstacni' Māpa'ksīni' Dios?

¿Tīchu tzē namāsu'yuni' tū natlahua'?

Quina'n iclacapāstacnāuj chī Cristo lacasquī'n.

3

Chī ixlamatatca'n tī tatā'scuja Dios

¹ Chuntza', tā'timīn, jāla iccāhuanin chī xa'iccāhuani xlaca'n tī takexmata Espiritu Santo. Ixlacasquī'nca hui'xina'n na'iccāhuaniyān chī tatzucumā'nalhcus ta'a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios ē tī tatlahuamā'nalhcus tū xmān xlaca'n talacasquī'n. Hui'xina'n hua'chī lacstīn. ² Nā hua'chī ska'ta' jāna'j la laktzaka quinit ē xmān hua' ixtzi'quī', chuntza' jāla iccāmāsu'yuni'n tū jicslīhua' nakexpatatit. Jāla catisca'ttiit. Nūn chuhua'j jā iccāmāsu'yuni'yān tū jicslīhua' nakexpatatit. ³ Lacapāstacna'nā'titcus hua'chī tī jāna'j ta'a'ka'ī'. Palh lāquihlhpā'na'ntitcus ē lāsītzi'ni'yā'tit ē lāquichlaktzī'nā'titcus, tasu'yu tlaha'yā'titcus tū xmān mintapāxuhuānca'n. Latā'kchokoyā'tit hua'chī xalani'n nac cā'quilhtamacuj. ⁴ Makapitzīn chī hui'xina'n tahuān: “Quit icstālanī' Pablo.” A'makapitzīn tahuampala: “Quit icstālanī' Apolos.” A'cxni' chuntza' hua'nāit tapāpitzipā'nantit hua'chī xalani'n nac cā'quilhtamacuj.

⁵ A'cxni' iccāmāsu'yuni'n, jā iccāmāsu'yuni'n naquilāstālanī'yāuj. Apolos jā cāmāsu'yuni'n nastālanī'yā'tit xla'. Quina'n xmān ī'scuju'nī'n Dios. Quit iccāmāsu'yuni'n ixtachihuīn Dios ē huixina'n a'ka'ī'tit. Chā'tunu'

quina'n ictlahuáuj quintascujütca'n tū Dios quincāmaxquī'n. ⁶ Quit ictzuculh iccāmāsu'yuni'yān ixtachihuīn Dios. Ā'listān milh Apolos. Nā xla' māsu'yupālh ixtachihuīn Dios. Dios iccāmā'a'ka'ī'nīmā'n. Ū'tza' hua'chi quit icchā'nli ixtachihuīn Dios ē Apolos mu'nulh ē Dios makastacli ē tahuā'ca'lh huā'mā' tacha'nān. ⁷ Chuntza' tī cha'nli ē tī mu'nulh, xlacā'n chu lacxtim ixpālacata xmān Dios ū'tza' maxquī' i'statac. ⁸ Tī cha'n ē tī mu'nu lacxtim ī'scujnu'nī'n. Chā'tunu' namaktīni'n ixtatlj chuntza' chī scujli. ⁹ Chuntza' quina'n ī'scujnu'nī'n ixpālacata ictā'scujāuj Dios ē hui'xina'n hua'chi ixtacuxtu Dios jā cha'nca'n ixtachihuīn Dios. Xla' maktaka'lh mā'lh ē natahua'ca'.

Nā hui'xina'n hua'chi a'ktin chic tū ixta' Dios ē tū yāhuamā'cacus. ¹⁰ Dios quilacsacli ē quimāsu'yuni'lh chī na'icmāsu'yu ixtachihuīn jā jā maktin kexmatcanī't. Ā'listān milh ā'chā'tin. Nā xla' māsu'yulh ixtachihuīn Dios. Ū'tza' hua'chi quit chā'tin tī ictlahualh ixlītzucuni' chic. Ā'chā'tin namin nayāhua tzamā' chic. Ū'tza' ixlīlacasqui'nca chā'tunu' cuenta catlahualh tūchu nalīcāxtlahua tzamā' chic. ¹¹ Xmān a'ktin ixlītzucuni' huā'mā' chic tū ixta' Dios tū yāhuamā'cacus. Ū'tza' huā'mā' tū iccāmāsu'yuni'n ixpālacata Jesucristo ē chī pātīni'lh nac cruz. ¹² Kempālhūhua' namāsu'yucan tū ixta' Dios, chuntza' chī a'ktin chic kempālhūhua' nalīcāxtlahuacan. Makapitzīn natalīcāxtlahua oro o plata o xatze chihuix tū tāyani'. Ā'makapitzīn natalīcāxtlahua qui'hui' o matlū'c o seket tū jā tāyani'. ¹³ Nachin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' natusu'yu tū talīscujli chā'tunu'. Ā'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj natzucu hua'chi macscut ē chuntza' chī oro ē plata tatāyani' macscut, chu chuntza' ixtascujüt xatze mākelhtahua'kē'ni' nā natāyani'. ¹⁴ Palh ixtascujüt chā'tin natāyani', xla' namaktīni'n ixtatlj. ¹⁵ Palh jā tāyani' ixtascujüt chā'tin, nasputni' ixtatlj. Masqui namālakspūtūni' ixtatlj, Dios namakapūtaxtū chuntza' hua'chi chī'xcu' tī na'a'kapūtaxtu a'cxni' lhcumā'lh ixchic ē nalhcukō' ixlīpō'ktu tū ixka'lhī.

¹⁶ ;Ē jā ca'tzyā'tit milīpō'ktuca'n hui'xina'n hua'chi ixtemplo Dios? Espīritu Santo huī'lh na milīstacna'ca'n. ¹⁷ Nā palh chā'tin natlahuani' tū jā tze ixtemplo Dios, Dios namālakspūtū xla' ixpālacata ixtemplo Dios xata-sicua'lanātlahua. Hui'xina'n lītaxtutit ixtemplo Dios a'cxni' a'ka'ī'tit.

¹⁸ Jā cata'a'kskāhuī'tit mina'cstuca'n. Palh chā'tin na milacpu'na'i'tātca'n lacpuhuan skalalh xla' ixpālacata tū a'nan nac cā'quilhtamacuj, calalh hua'chi jā tū ixca'tzī. Chuntza' tzē nasca'ta tū ā'chulā' ixlīlacasqui'nca. ¹⁹ Tzamā' talacapāstacni' tū xala' nac cā'quilhtamacuj Dios cālaktzī'n hua'chi tachuyā. Chuntza' tatzō'kni':

Tī tapuhuan lakskalalhna', ū'tunu'n Dios nacāmātlahuani' tū natalīta'a'kskāhuī' ixa'cstuca'n ixlīlakskalalhca'n a'cxni' tatlahuacu'tun ixtalacapāstacni'ca'n ē chuntza' jāla catitamākentaxtūlh.

²⁰ Tatzō'kni' huampala:

Māpa'ksīni' Dios cālakapasni' ixtalacapāstacni'ca'n tī lakskalalhna'

ē cālaktzī'n hua'chi jā tū ixtapalhca'n.

²¹ Chuntza' jā ka'tla' catimakca'tzītī ixpālacata tū tlalualh catīhuālh chī'xcu' o tū māsu'yulh. Ixlīpō'ktu catīhuālh milaca'n. ²² Ixlīpō'ktu catīhuālh milaca'n ē tzē na'iccālimaktāyayān. Pablo ē Apolos ē Pedro, quilīpō'ktuca'n tzē na'iccālimaktāyayān hui'xinan. Nā milaca'n cā'quilhtamacuj ixpālacata tzē nacālimaktāyayān. Masqui hui'lā'na'ntitcus ē masqui canī'tit, Dios nacāmaktāyayān. Tū lamā'lh ē tū nalacus, pō'ktu ū'tza' tzē nacālimaktāyayān.

23 Pō'ktu milaca'n ixpālacata hui'xi'na'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo, ē Cristo tapa'ksīni' Dios.

4

Ixtascujūtca'n apóstoles

1 Quina'n tī apóstoles, caquincātalaktzī'n quina'n i'scujnu'nī'n Cristo tī quincāmacamaxquī'nī'tan quintascujūtca'n ē ū'tza' na'icmāsu'yuyāuj tū ixla' Dios ē tū Dios quincāmāca'tzī'nīn. 2 Tī macamaxquī'canī't tascujūt ixlacasqui'nca xla' tzej namākentaxtū tū līmāpa'ksīcanī't. 3 Quit jā quimaca'tzi tū puhua'nā'tit. E quit jā quimaca'tzi tū tapuhuan ā'makapitzīn tachi'xcuhui't quimpalacata. Quit jāla na'icuan palh tze o jā tze quit. 4 Masqui icmakca'tzī palh jā tū iclaclē'n palhāsā' iclaclē'n. Dios nahuan palh iclaclē'n. 5 A'cxni' jāna'j min Māpa'ksīni' Jesucristo, jā catipuhua'ttit palh tze o jā tze ā'chā'tin ixpālacata tū tlhualh. A'cxni' namin Māpa'ksīni', xla' namālakxkakēni'nkō' ixlīpō'ktu catūhuālh tū tatzē'knī't jā cā'pucsua'. Namāsu'yukō' ixlīpō'ktu tū tapuhuan tachi'xcuhui't ē tū tatlahuacu'tun. Tzamā' quilhtamacuj Dios nacāmāka'tlī' chā'tunu' ixpālacata xatze tū tatlahuanī't.

6 Tā'timīn, ixlīpō'ktu hua'mā' iccātzō'knuni'nī'ta'n quimpālacataca'n quit ē Apolos. Ū'tza' hua'chī tū iccālipūlani'mā'n nalīscā'tā'tit chī tzej nakexpatnī'yā'tit ixtachihuīn Dios tū tzo'kcanī't. Chuntza' jā ka'tla' tilīmaka'tzīyā'tit ixpālacata chā'tin mākelhtahua'kē'ni' ē jā catilakmaka'ntit ā'chā'tin. 7 Jā tipuhua'na'tit palh hui'xina'n ā'chulā' xatze. Pō'ktu tū ka'lhī'yā'tit Dios cāmaxquī'nī'ta'n. Jā tla'janī'ta'ntit. Jā ka'tla' tilīmaka'tzīyā'tit tū cāmaxquī'nī'ta'n Dios.

8 Makca'tzīyā'tit hua'chī jā tū caticāspu'tni'n ē makca'tzīyā'tit hua'chī ka'lhī'yā'tit ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nā'tit. Puhua'nā'tit tze natapa'ksīyā'tit minā'cstuca'n ē quīlāmakxteknī'ta'uj. Jātza' lacasqui'nā'tit na'iccāmaktāyayān. Xatze palh ixlīcāna' ixmāpa'ksīni'ntit cahuālh ixpālacata quina'n tze xa'iccātā'māpa'ksīni'n. 9 Palhāsā' Dios lacasqui'n quina'n apóstoles ictasu'yuyāuj hua'chī chī'xcuhui'n tī ā'chulā' xatalakmaka' ē hua'chī tī lihui'līcan namaknīcan. Quīncātatlahuanī'ta'n hua'chī tū nalīstāna'ncan nac cā'quilhtamacuj ē na ixlacatīnca'n āngeles ē tachi'xcuhui't. Quīncātalaktzī'nān hua'chī tī jā tū quintapalhca'n. 10 Huancan quina'n laclhkēntin ixpālacata Cristo. E hui'xina'n puhua'nā'tit ca'tzīyā'tit tū ixla' Cristo. Huancan quina'n xaxlajuanani'n ē hui'xina'n tī iccātzō'knuni'yān ka'lhī'yā'tit lītlī'hui'qui. Hui'xina'n cātalakachi'xcuhui'yān ē quina'n xatalakmaka'. 11 Hasta chuhua'j quina'n ictzī'ncsāuj ē ickelhpūtīyāuj ē jātza' tze quīlu'xu'ca'n. Quīncātātucāsān ē ictejelatlā'huānāuj. 12 Palha' icscujāuj na'iclihuā'yanāuj, ē ictlakua'nāuj. A'cxni' quīncātalakapalayān, quina'n icscqui'nī'yāuj Dios ixpālacataca'n. A'cxni' quīncātamakapātīnī'nān, quina'n ictāyani'yāuj. 13 A'cxni' jā tze quīncātalīchihuīna'nān, quina'n lacatejtin ickelhtūnī'nāuj. Hasta chuhua'j cā'lhūhua'lacatīn quina'n hua'chī palhxtum iclanī'tauj ē hua'chī xatanca'chī ixlīpō'ktu tū lakmaka'ncan.

14 Jā iccālimāmāxani'cu'tunā'n tū iccātzō'knuni'yān. Iccātzō'knuni'yān huā'mā' na'iccāmāca'tzīnīyān tū natlahua'yā'tit. Iccāpāxquī'yān hua'chī quīncamana'. 15 Masqui ixcāka'lhī'tit a'kcāuj mīl tī nacātamāsu'yuni'yān ixpālacata Cristo, xmān chā'tin hua'chī mintāta'ca'n. Quit mintāta'ca'n ixpālacata Cristo ē xatze tachihuīn tū iccāmāscā'tīyān. 16 Ū'tza' iccālisqui'nī'yān caquilāmaksca'txtūj chī nalītahui'layā'tit.

17 Ū'tza' huā'mā' iccālilakmacā'nchān Timoteo. Nā xla' litaxtulh hua'chi quinkahua'cha ixpālacata quiMāpa'ksīni' ē laktza' icpāxqui' ē xla' mākentaxtū ixtalacasqui'nīn Dios. Timoteo nacāmāpāstaquīyān chī iclilatā'luan ē ick-exmatni' Cristo ē chuntza' chī iccāmāsu'yuni'mā'lh ā'makapitzīn nā chuntza' xlacā'n natalilatā'kchoko. Chuntza' chī icmāsu'yu calhāxcuahuālh nac templo. 18 Makapitzīn hui'xina'n ka'tla' līmakca'tziyā'tit ixpālacata puhua'nā'tit: "Jā catimilh Pablo." 19 Palh Dios lacasqui'n, palaj na'iccālaka'nāchān ē na'iclakapasa ixlītlī'hui'quica'n xlacā'n tī ka'tla' tamakca'tzi o palh xmān tahuhan. 20 Natasu'yu tīchu tatapa'ksīni' Dios. Natasu'yu ixpālacata tū tzē talītlahua ixlītlī'hui'qui Dios, ē jā xmān tū tahuhan chī'xcu'huī'n. 21 ¿Tūchu lacasqui'nā'tit a'cxni' na'iccālaka'nāchān? ¿Lacasqui'nā'tit na'icmin na'iccācastigarlīyān o lacasqui'nā'tit na'iccāpāxqui'yān ē na'iccālakalhu'manān?

5

Makapātīnīca tī ixtlahua tū jā tze

1 Ixlīcāna' ca'tzīcan a'nān na milacpu'na'i'tātca'n chā'tin jā tze ya chi'xcu'. Xla' tā'tahuī'lh ixtūtzi'. E tī jā ta'a'ka'ī' jā chuntza' talamā'nalh. 2 Hui'xina'n jā māxa'na'nā'tit ē nūn līpuhuanā'tit ixpālacata hua'mā tū jā tze. Ixtamacxtutit na milacpu'na'i'tātca'n tzamā' chī'xcu' tī ka'lhī ixtā'lāpāxqui'n. 3 Quit masqui jā a'ntza' icui'lh a'cxni' talacxtimīyā'tit, iccālapāstacmā'n. Chuntza' hua'chi icui'lacha' ē icputzāna'nīnī'ta'ncha'tza'. 4 A'cxni' takēstokchipitit ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo ē cātā'hui'lan ixlītlī'hui'qui, ē a'cxni' hua'chi xa'icui'lacha', ixpālacata iccālapāstacmā'n, 5 catamacxtutit na milacpu'na'i'tātca'n tzamā' chī'xcu'. Namacamaxqui'yā'tit Skā'huī'ni' ē xla' namakapātīni'n ixmacni' ē namakapūtāxtūcan ixlīstacna' a'cxni' namimpala Māpa'ksīni' Jesucristo.

6 Jā tze chī ka'tla' makca'tziyā'tit. ¿Ē jā ca'tziyā'tit macsti'na'j levadura lakhtayākō' ixlīpō'ktu tasquit? Chuntza' ixcuenta chā'tin chī'xcu' nacāmāpasikō'yān milīpō'ktuca'n ixpālacata ū'tza' nacāmāsu'yuni' ā'makapitzīn. 7 Camakxtektit ixlīpō'ktu tū jā tze. Ū'tza' hua'chi xaxcu'ta levadura. Camāxtutit xla' ē chuntza' nalītaxtuyā'tit hua'chi xasāsti' tasquit tū jā ka'lhī levadura. Ixlacasqui'nca lactze nahua'nātit ixpālacata maknīcanī't Cristo quimpālacataca'n chuntza' chī maknīcan purecu' tū nalīlakatāyana'nca a'cxni' pascua. 8 A'cxni' tlahuacan ixcā'tani'ca'n israelitas tū huanican pascua, maka'nca xamakā'huacan ē hua'can xasāsti' pāntzīn tū jā ka'lhī levadura. Chuntza' calaktaquīlhputauj Dios. Ixlacasqui'nca pūla camakxtekuī tū jā tze talacapāstacni' ē pō'ktu tū jā tze. Catahui'lauj līlācatejtīn. Chuntza' calaktaquīlhputauj Dios.

9 Iccāto'knuni'nī'ta'ntza' a'ktin carta jā caticātā'talacxtuctit tī tatlāhua tū jā tze. 10 Jā xa'icuanicu'tun xalanī'n tzamā' cā'quīlhtamacuj tī tatlāhua tū jā tze. Ē jā xa'icuanicu'tun tī xalanī'n nac cā'quīlhtamacuj ē tatampi'lhīni'n ē ta'a'kskāhuī'ka'lhāna'. Nūn xa'icuanicu'tun jā caticātā'talacxtuctit xalanī'n nac cā'quīlhtamacuj tī talakachi'xcu'huī' ixīdolosca'n. Palh jā ixcātā'talacxtuctit jā tī chā'tin xlacā'n, ixlacasqui'nca namakxtekātī huā'mā' cā'quīlhtamacuj. 11 Tū iccāto'knuni'nī'ta'n ū'tza' huā'mā': Palh chā'tin tī a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios ē nā xla' tlahua tū jā tze, jā catitā'talacxtuctit. Palh chā'tin tī a'ka'ī' ē tlahua tū jā tze o tampi'lhīni'n o lakachi'xcu'huī' ixīdolo, jā catitā'talacxtuctit ē jā titā'huā'ya'nā'tit. Jā titā'huā'ya'nā'tit tī a'ka'ī' ē xla' lakapalana'n o ka'chī o ka'lhāna'n. 12-13 ¿Ē quimaca'tzi na'iccālīputzāna'ni' tī jā ta'a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios? Tī jā ta'a'ka'ī', xlacā'n Dios nacāputzāna'ni'. Ixlacasqui'nca hui'xina'n

naputzāna'nī'yā'tit tī ta'a'ka'ī'. Chuntza' catamacxtutit na milacpu'na'i'tātca'n tzamā' chī'xcu' tī tlahua huā'mā' tū jā tze.

6

Tī tā'talacapū'ni' na ixlacatīnca'n jueces tī jā ta'a'ka'ī'

¹ A'cxni' chā'tin putzāna'nīcu'tun catūhuālh ā'chā'tin tī a'ka'ī', līmāxana' palh ixmālacapū'lh na ixlacatīnca'n tī jā ta'a'ka'ī'. Ixtaputzāna'nīlh tī tā'tapa'ksīni' Dios. ² Hui'xina'n tī tā'tapa'ksīyā'tit Dios nacāputzāna'nī'yā'tit tachi'xcuhui't a'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj. Palh hui'xina'n nacāputzāna'nī'yā'tit ixlīpō'ktuca'n xalani'n nac cā'quilhtamacuj, nā tzē naputzāna'nī'yā'tit tū jā ixlacasqui'nca. ³ ĺĒ jā ca'tziyā'tit quina'n nacāputzāna'nī'yā'ū āngeles? Palh nacāputzāna'nī'yā'ū āngeles, ā'chulā' tzē nacāputzāna'nī'yā'ū tū xala' nac cā'quilhtamacuj. ⁴ Chuntza' palh ixlacasqui'nca naputzāna'nī'yā'tit catūhuālh xala' nac cā'quilhtamacuj, ĺtū ixpālacata lacasqui'nā'tit nacāputzāna'nī'yā'n chī'xcuhui'n tī jā cālakachi'xcuhui'can na ixlacatīnca'n tī ta'a'ka'ī'? ⁵ Huā'mā' iccāhuīyān na'iccāmāxanī'yān. ĺĒ jā hui'lh chā'tin na milacpu'na'i'tātca'n tī tzē nacāputzāna'nīyān hui'xina'n tī litā'timīn? ⁶ Ca'tziyā'tit hui'lh. Chuntza' jā tze chī' tlahua'yā'tit a'cxni' chā'tin tī a'ka'ī' ē namālacapū' ā'chā'tin xatā'tin ē nalacāxtlahua'yā'tit na ixlacatīnca'n tī jā ta'a'ka'ī'.

⁷ Lāmālacapū'yā'tit litā'timīn ē chuntza' tasu'yu jā mākentaxtūyā'tit ixtalacasqui'nīn Dios ē lhūhua'cus cāspu'tni'yān. Ixlīpātītīt tū jā tze tū cātatlahuani'n. Ixtāya'ni'tit chī cāta'a'kskāhui'maktīn. ⁸ Hui'xina'n lātlahua'ni'yā'tit tū jā tze ē cā'a'kskāhui'maktiyā'tit masqui mintā'tinca'n.

⁹ ĺĒ jā ca'tziyā'tit tī tlahua tū jā tze, xla'ca'n jāla catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'? Jā tita'a'kskāhui'yā'tit mina'cstuca'n. Tī taka'lhī ixtā'lāpāxqui'nca'n ē tī tlahua tū jā tze ē tī talaktaquilhpūta' idolos, xla'ca'n jāla catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Nā tī talātahuī'lāna'lh lilacchi'xcuhui'n ē tī tala līpucāt, xla'ca'n jāla catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ¹⁰ Nā tī taka'lhāna'n ē tī talakca'tzan catūhuālh ē tī taka'chī jāla catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Nā tī talakapalana'n ē tī ta'a'kskāhui'maktīni'n catūhuālh jāla catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Nūn tī chā'tin xla'ca'n catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ¹¹ Chuntza' ixtlahua'yā'tit makapitzīn hui'xina'n. Chuhua'j Dios cālacsacnī'ta'n ē cāxapani'nī'ta'n mīncuentaca'n ē lacasqui'n nalahua'yā'tit ixtalacasqui'nīn. Chuhua'j Dios cālaktzī'nān lacuantza' hui'xina'n ixpālacata ixlītlī'huī'qui quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo ē ixpālacata ixlītlī'huī'qui ixEspīritu quīnDiosca'n.

Ixlacasqui'nca Dios namāpa'ksī quimacni'ca'n

¹² Tzē na'icuan: "Icka'lhī līmāpa'ksīn ē tzē na'ictlahua ixlīpō'ktu catūhuālh tū iclacasqui'n." Masqui xa'icuanlī, jā ixlīpō'ktu tū ictlahuacu'tun nacāmaktāya ā'makapitzīn. Tzē na'icuan: "Tzē na'ictlahua catūxcuhuālh tū iclacasqui'n. Masqui xa'icuanlī, jā ictlahuacu'tun catūhuālh tū jāla na'icmaktēka ā'līstān ē ū'tza' naquīliskāhui'." ¹³ Nā nahuancan: "Quimpānca'n maclacasqui'n līhua' ē hui'lh līhua' ixpālacata quimpānca'n", nahuancan. Chī kempātu' jā catitātāyani'lh pō'ktu quilhtamacuj. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Dios nacāmālakuanī chī kempātu'. Dios tlahualh quimacni'ca'n nalīlakachi'xcuhui'yā'ū xla'. Xla' quīncāmāxquī'yān tū maclacasqui'n quimacni'ca'n. Jā lacasqui'n nalītlahuayā'ū tū jā tze quimacni'ca'n. ¹⁴ Chuntza' chī Dios mālacastālancuanīlh ixmācni' Māpa'ksīni' Jesucristo nā chuntza' nalīmālacastālancuanī quimacni'ca'n ixlītlī'huī'qui.

15 ¿Ē jā ca'tzīyā'tit quimacni'ca'n tā'tapa'ksī Cristo? Quimacni' tū tapa'ksīni' Cristo, ¿chī na'iclitā'talacxtimī chā'tin puscāt xala' nac cā'tejen? Jā maktin icitilahualh. 16 ¿Ē jā ca'tzīyā'tit a'cxni' chā'tin chī'xcu' tā'talacxtimī chā'tin puscāt tī xala' nac cā'tejen chu a'ktin macni' natahuan a'cxni' natā'talacxtimī? Chuntza' tatz'o'kni' na ixtachihuīn Dios:

Ixchā'tu'ca'n chu a'ktin macni' natahuan.

17 A'cxni' natamacamāstā'ni'ya' Jesús, minchā'tu'ca'n nalītuxtuyā'tit chu a'ktin listacna'.

18 Jā catlahua'tit tū jā tze. A'cxni' chā'tin ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n, xla' ixa'cstu lactlahua ixmacni'. 19 Ca'tzīyā'tit Dios cāmaxquī'nī'ta'n Espīritu Santo ē chī xla' tanūmā'lh na milīstacna'ca'n, chuntza' mimacni'ca'n lanī't itemplo Espīritu Santo. Ixlacasqui'nca Dios namāpa'ksīni'n a'ntza'. Hui'xina'n jā tapa'ksīyā'tit mē'cstua'ca'n; tapa'ksīni'yā'tit Dios. 20 Tapalaxla' cālītama'huani'ta'n a'cxni' Jesucristo xokolh nac cruz. Ū'tza' tū lītlahua'yā'tit mimacni'ca'n calīlakachi'xcuhuī'tit Dios ixpālacata tapa'ksīni'yā'tit Dios.

7

Ixpālacata chī tamakaxtokcan

1 Tū quīlātzo'knuni'uj, chuhua'j iccākelhtīyān. Tze palh chā'tin chī'xcu' jā maktin tā'talacxtimī chā'tin puscāt. 2 Masqui tze chuntza', ixpālacata lhūhua' a'nan tī taka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n, caka'lhīlh chā'tin chī'xcu' xmān chā'tin ixpuscāt ē chā'tin puscāt caka'lhīlh xmān chā'tin ixkōlu'. 3 Camākentaxtūlh chā'tunu' chī'xcuhuī'n tū ixlacasqui'nca ixpālacata ixpuscātca'n. Chuntza' chā'tunu' puscan camākentaxtūlh tū ixlacasqui'nca ixpālacata ixkōlu'ca'n. 4 Puscāt jātza' ixlīmān māpa'ksī ixmacni'; ixkōlu' nā tā'māpa'ksī. Nā chuntza' chī'xcu' jātza' ixlīmān māpa'ksī ixmacni'; nā ixpuscāt tā'māpa'ksī. 5 Palh chī'xcu' ē ixpuscāt ā'chulā' natatlahuacu'tun oración, tzē natachihuīna'n jā natalātā'lhata jā a'klhūhua' quīlhtamacuj, ē jā makās. Palh makās jā natalātā'lhata, skāhuī'ni' nacālīlaktzī'ncu'tun ixpālacata jā catitātāyani'lh.

6 Ū'tza' huā'mā' iccāhuaniyān tzē tlahuacan. Jā iccāmāpa'ksīmā'n. 7 Iclacasqui'n ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't itxalalh chuntza' chī quit. Dios cāmaxquī' chā'tunu' chī'xcuhuī'n chī tzē natalātā'kchoko. Chā'tin tzē natlahua catūhuālh ē ā'chā'tin natlahua tū ā'xtum. Chā'tin natamakaxtoka ē ā'chā'tin jā ixlacasqui'nca natamakaxtoka.

8 Iccāhuaniyān hui'xina'n tī jā ā'tamakaxtoka'tit ē tī cānīmaka'ncanī'ttza', tze palh natahuī'la'yā'tit chuntza' chī quit. 9 Palh chā'tin jā catitāyani'lh ixlīmān, xatze catamakaxtokli ixpālacata jā pō'ktu quīlhtamacuj nalacapāstaca tū lacasqui'n ixmacni'.

10 Hui'xina'n tī tamakaxtoknī'ta'ntittza', iccāmāpa'ksīyān ē jā xmān quit. Nā Māpa'ksīni' nā xla' cāmāpa'ksīyān jā catitamakxteklī ixkōlu'ca'n puscan. 11 Palh makxteknī'ttza' ixkōlu' chā'tin puscāt, catahuī'lh ixlīmān o catā'tahuī'lāpālh ixkōlu'. Chī'xcu' jā catimakxteklī ixpuscāt.

12 Chuhua'j xmān quit iccāhuaniyān ā'makapitzin hui'xina'n ē jātza' Māpa'ksīni'. Palh chā'tin chī'xcu' a'ka'tī'ni' ixtachihuīn Dios ē ixpuscāt jā a'ka'tī', jā catimakxteklī ixpuscāt palh xla' tā'tahuī'lacu'tun. 13 Chā'tin puscāt tī a'ka'tī', jā catimakxteklī ixkōlu' tī jā a'ka'tī' palh xla' tā'tahuī'lacu'tun. 14 Masqui chī'xcu' jā a'ka'tī'ni' Dios, ixpālacata ixpuscāt tī a'ka'tī', māxtumlicanī't chī'xcu' ē tzē nala ixla' Dios. Nā puscāt tī jā a'ka'tī' māxtumlicanī't ē tzē nala ixla' Dios ixpālacata ixkōlu' tī a'ka'tī'. Palh jā chuntza' cahuālh, mincamana'ca'n itxalalh hua'chi tī jā ta'a'ka'tī'. Chuhua'j laktzī'ncan hua'chi tī ta'a'ka'tī'. 15 Chī'xcu' tī

jā a'ka'tī ē palh makxtekcū'tun ixpuscāt, camakxtekli na'a'n. Puscāt tī jā a'ka'tī ē palh makxtekcū'tun ixkōlu', camakxtekli na'a'n. Dios lacasqui'n tze calatahuī'lauj quina'n. ¹⁶ ¿Chī lica'tzīya', puscāt, palh tzē namakapūtāxtūcan minkōlu'? ¿Ē chī lica'tzīya', chī'xcu', palh tzē namakapūtāxtūcan mimpuscāt'?

¹⁷ Chuntza' chī ixui'lā a'cxni' pūla a'ka'tī'nī'ta', chuntza' catahuī'la, xmān nalatā'kchokoya' chī Dios lacasqui'n. Ū'tza' icmāsu'yu na ixlipō'ktu templo. ¹⁸ Palh hui'x xatachu'cutza' chī cālilakapascan israelitas a'cxni' pūla a'ka'tī'nī'nī'ta' ixtachihuīn Dios, chuntza' catahuī'la. Palh jā xatachu'cutza' a'cxni' pūla a'ka'tī'nī'ta', nā chuntza' catahuī'la. ¹⁹ Palh xatachu'cutza' o palh jā xatachu'cu, xla' jā tū huanicu'tun. Tū ā'chulā' ixlacasqui'nca, ū'tza' tlahuacan ixtalacasqui'nin Dios. ²⁰ Chā'tunu' calātachokolh na ixtascujūt tū ixka'lhī a'cxni' pūla a'ka'tī'nī'lh ixtachihuīn Dios. ²¹ Palh xatastā'maka tasācua' ixua'nī'ta' a'cxni' a'ka'tī'nī'ta, jā tilipuhua'na'. Palh mintēcu namakxtekāni', capit. ²² Tī tasācua' ixuanī't a'cxni' a'ka'tī'lh, ū'tza' Dios laktzī'n hua'chī jā tasācua' ixuanī't. Tī jā xatastā'maka tasācua' ixuanī't a'cxni' a'ka'tī'lh, ū'tza' nahuan xatastā'maka ixtasācua' Cristo. ²³ Tā'timīn, Dios xla' tapalaxla' cālītamāhuanī'ta'n ixpālacata Jesucristo xokolh nac cruz. Ū'tza' jā catilītamakxtektit nacātāmāpa'ksiyān chī'xcuhui'n. Xmān Dios nacāmāpa'ksiyān. ²⁴ Tā'timīn, chuntza' chī ixuanī'ta'ntit a'cxni' a'ka'tī'tit, chuntza' natahuī'layā'tit masqui tamakaxtoknī'ta'ntittza' o jāna'j ā'tamakaxtokatit, ē masqui xatastā'maka tasācua' o jā tasācua'. Xmān chuhua'j ixlacasqui'nca Dios nacāmākextimīyān.

²⁵ Masqui Māpa'ksīni' jā quimaxqui'lh līmāpa'ksīn ixpālacata tī jāna'j ā'tamakaxtoka, tzē na'a'ka'tī'nī'yā'tit tū iccāhuaniyān ixpālacata Dios quilakalhu'manli ē quilacsacli. ²⁶ Icpuhuan tze palh chā'tunu' ixtahuī'lh chuntza' chī quit icuī'lh. Chuntza' tze ixpālacata mimā'lh a'ktin quilhtamacuj tū napūpātīni'nāuj. ²⁷ Palh ka'lhī'ya' mimpuscāt, jā catimakxtekti ē palh jā ka'lhī'ya' mimpuscāt, jā caputza. ²⁸ Palh natamakaxtokcu'tuna', ū'tza' tze. Palh chā'tin tzu'ma'jāt natamakaxtokcu'tun, ū'tza' tze. Masqui tze, ā'chulā' jīscīlihua' ixpālacataca'n xla'ca'n tī tatamakaxtoknī'ttza' a'cxni' namin huā'mā' quilhtamacuj. Quit jā iclacasqui'n napātīni'nā'tit.

²⁹ Tā'timīn, jā'tza' makās natahuī'layāuj nac cā'quilhtamacuj. Ū'tza' iccālīhuaniyān tī ka'lhī ixpuscāt catā'scujli Dios hua'chī jā ixka'lhīlh. ³⁰ Jātza' makās nasputa huā'mā' cā'quilhtamacuj. Jātza' makās nacalhua'nā'tit ē jā'tza' makās napāxuhua'yā'tit ē jā'tza' makās natamāhua'na'nā'tit. Ū'tza' calīputzātīt tū natāyani' pō'ktu quilhtamacuj. ³¹ Makapitzīn tī taka'lhī ixlistā'ca'n, pō'ktu quilhtamacuj talacapāstacmā'nalx ixlistā'ca'n. Hui'xina'n tī a'ka'tī'yā'tit, jā chuntza' calītaxtutīt chī xla'ca'n. Tū xala' nac cā'quilhtamacuj jā catitāyani'lh.

³² Jā iclacasqui'n hui'xina'n tū nali'ā'ktuyuna'ntit. Chī'xcu' tī jā ā'tamakaxtoka, xla' cuenta natlahua chī tzē namakapāxuhua Māpa'ksīni'. ³³ Chī'xcu' tī tamakaxtoknī'ttza' jā xmān lacapāstaca Dios; nā lacapāstaca tū xala' nac cā'quilhtamacuj ixpālacata ixfamilia. Cuenta tlahua chī namakapāxuhua ixpuscāt. Chuntza' kempātu' ixtalacapāstacni'. ³⁴ Tzu'ma'jāt tī jā ā'tamakaxtoka o puscāt tī jā'tza' ka'lhī ixkōlu', ū'tza' tzē cuenta natlahua chī nalītlahua ixtalacasqui'nin Māpa'ksīni'. Pō'ktu tū natlahua ē tū nalacapāstaca nalīlakachi'xcuhui' Dios. Puscāt tī tamakaxtoknī'ttza' jā xmān lacapāstaca Dios. Nā lacapāstaca tū xala' nac cā'quilhtamacuj ixpālacata ixfamilia. Nā cuenta tlahua chī namakapāxui' ixkōlu'.

³⁵ Ū'tza' iccāhuaniyān ixpālacata iccāmaktāyacu'tunān. Jā iccāhuī'līni'cu'tunān chuntza' chī a'cxni' cā'a'ksu'yucan cahuāyuj. Iclacasqui'n pō'ktu quilhtamacuj

natlahua'yā'tit tū tze ixpālacata xmān mākentaxtūcu'tunā'tit ixtalacasqui'nīn Dios.

³⁶ Palh chā'tin chī'xcu' lacpuhuan jā tze ixpālacata jā ā'tamakaxtoka ixtzu'ma'jāt ē xla' ka'tla'tza' ē ixlacasqui'ncatza' natamakaxtoka, catlahualh tū lacasqui'n. Jā tlahuamā'lh tū jā tze. Camāmakaxtokli ixtzu'ma'jāt. ³⁷ Palh chā'tin chī'xcu' lihui'līnī't jā catūmāmakaxtokli ixtzu'ma'jāt ē lacpuhuan jā ixlacasqui'nca natamakaxtoka ixtzu'ma'jāt, ū'tza' tze. Māpa'ksī xatāta' jā camāmakaxtokli. ³⁸ Chuntza' tī māmakaxtoka ixtzu'ma'jāt, tze tlahua, ē ā'chulā' tze tlahua tī jā māmakaxtoka ixtzu'ma'jāt.

³⁹ Puscāt jāla catimāxteklī ixkōlu' palh hui'lhuc. Palh nīnī'ttza' ixkōlu', tzē natamakaxtokpala ā'maktin, xmān ixlacasqui'nca ū'tza' tī a'ka't'ni' ixtachi-huīn Dios. ⁴⁰ Quit icpuhuan ā'chulā' napāxuhua palh jātza' natamakaxtoka. Icpuhuan chuntza' quimāsu'yuni'lh Espīritu Santo.

8

Līhua' tū cālakahui'līcan ídolos

¹ Chuhua'j iccāhuanīyān ixpālacata līhua' tū cālakahui'līcanī't ídolos. Hui'xina'n hua'nā'tit: “Quilīpō'ktuca'n lacaca'tziyāuj ē ka'lhīyāuj talacapāstacni'”, hua'nā'tit. Quit iccāhuanīyān: “Calacapāstactit. Ka'tla' makca'tzīcan palh xmān ka'lhīcan lhūhua' talacapāstacni'.” Tū cāmaktāyāyān milīpō'ktuca'n, ū'tza' palh lāpāxquī'can. ² Palh chā'tin lacpuhuan cā'tzī catūhuālh, xla' jāna'j ca'tzī chī ixlacasqui'nca naca'tzī. ³ Palh chā'tin pāxquī' Dios, Dios ca'tzī palh xla' tapa'ksīni'.

⁴ Iccāhuanīyān ixpālacata līhua' tū cālakahui'līcanī't ídolos. Quina'n ca'tziyāuj ídolo jā lakahuan ē xmān hui'lh chā'tin Dios tī xalakahuan. ⁵ Hui'lh tī cāmāpācuhuīcan díoses nac a'kapūn o nac cā'ti'ya'tna'. Masqui huancan lhūhua' hui'lh díoses ē lhūhua' māpa'ksīni'nī'n, ⁶ quina'n ca'tziyāuj xmān chā'tin quīnDiosca'n ē ū'tza' tī xaTāta'. Xla' cāmālacatzuculh ixlīpō'ktu catūhuālh. Quina'n hui'lāna'uj namāka'tlī'yāuj ē nalakachi'xcuhui'yāuj. Quina'n ca'tziyāuj xmān chā'tin Māpa'ksīni' Jesucristo ē xla' cācāxui'līkō'lh ixlīpō'ktu catūhuālh ē quina'n hui'lāna'uj ixpālacata.

⁷ Jā taca'tzī huā'mā' ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka't'. Makapitzīn tapuhuan tatlahua tū jā tze a'cxni' tahuā' quīnīt tū lakahui'līcanī't ídolos. Ū'tza' tapuhuan ixpālacata xapūla ixtalaktāquīlh pūta ídolos a'cxni' jāna'j ixta'a'ka't'. Hasta chuhua'j chuntza' tapuhuan huā'mā' quīnīt ixta' ídolo. Tahuān jā tze palh hua'can ixpālacata xlaca'n jāna'j taca'tzī tū tze ē tū jā tze. ⁸ Quīnīt jā quīncālactlahuayān na ixlacatīn Dios. Chu lacxtim chī quīncālaktzīnān masqui nahua'yāuj quīnīt tū ixta' ídolo ē masqui jā nahua'yāuj. ⁹ Ixlacasqui'nca cuenta natlahua'yā'tit tū tlahua'pā'na'ntit ixpālacataca'n tī jāna'j tzej ta'a'ka't' ē jā namātlahui'yā'tit tū jā tze ā'chā'tin. ¹⁰ Hui'x ca'tziya' ē palh nahua'ya'na' a'ntza' jā laktāquīlh pūtan ídolos, palhāsā' nalaktzī'nān chā'tin tī a'ka't' ē jāna'j ca'tzī tū tze ē tū jā tze. Hui'x tzej ca'tziya', ē a'cxni' xla' nalaktzī'nā'n nalīhui'lī nahua' tū lakahui'līcanī't ídolos masqui makca'tzī tlahuamā'lh tū jā tze. ¹¹ Chuntza' mīntā'tin tī jā tzej a'ka't', natlahua tū jā tze. Chuntza' natamakahuasa ixpālacata tū hui'x tla'hua'ya'. Cristo nīlh ixpālacata mīntā'tin. ¹² Chuntza' hui'x tlahuani'pā't tū jā tze Cristo a'cxni' māmāchuyīya' mīntā'tin ixpālacata tū puhuan xla' ē chuntza' mātlahu'ya' tū jā tze. ¹³ Palh nalītamakahuasa chā'tin quīntā'tin ixpālacata quīnīt tū ícuā', jā maktin icti-hua'lh quīnīt.

9

Tū tzē ixtatlahua apóstoles

¹ Ca'tziyā'tit quit apóstol ē quit libre. ¿Ē jā iclaktzī'nī't quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo? Quit iccāmāsu'yuni'n chī Dios quimacamaxquī'nī't ē ū'tza' lī'a'ka'tī'tit.

² Masqui na ixlacatīnca'n ā'makapitzīn quit jā apóstol, hui'xina'n jāla catihua'nūt chī xla'ca'n. Hui'xina'n a'ka'tī'tit a'cxni' iccāmāsu'yuni'n ixtachihuīn Dios ē chuntza' lītasu'yu quit apóstol.

³ A'cxni' quina'ksa'ncan, ictamaktāya ē chuntza' iccākelhtī: ⁴ ¿Ē jā ixlacasqui'nca palh naquintamāhuī' tī iccāmāsu'yuni'? ⁵ ¿Ē jā icka'lhī talacasqui'nī'n lacxtim na'ictlahua chī ā'makapitzīn apóstoles a'cxni' icmāsu'yu ixtachihuīn Dios? Chā'tunu' nalē'n ixpuscāt a'cxni' na'a'n calhāxcuahuālh namāsu'yu ixtachihuīn Dios. Chuntza' tatlaha ā'makapitzīn apóstoles ē ixtā'timīn Jesús ē nā Pedro. ⁶ ¿Ē xmān quit ē Bernabé jāla iccāmakxtekāuj naquincātamāhuī'yān? ¿Ē ixlacasqui'nca xmān quina'n icscujāuj na'icxokoyāuj quilihua'tca'n? ⁷ Tī tanū ixlisoldado, ¿ē jā xokocan? Tī cha'n pūlactin tacha'nān, xla' tzē nahua' ixtahua'ca't. E tī cāmaktaka'lha purecu', xla' nahua' xaquīnīt. ⁸ Tū iccāhuaniyān jā xmān ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcu'huī'n. Nā chuntza' na ixlīmāpa'ksīn Moisés. ⁹ Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios jā huanican līmāpa'ksīn:

Jā caquilhui'li' ixbosal minanimalh tū lacchī'ntamā'lh trigo tū lītlahuacan harina.

Namakxteka' nahua'.

Jā xmān ixpālacata animalh lihuanli Dios chuntza'. ¹⁰ Nā huanli quimpālacataca'n. Tī cuxtu ē tī cha'n chu lacxtim taka'lhīmā'nalh hasta a'cxni' nalanāna'n ē natahua' xatza'ktza'. ¹¹ Palh quina'n iccāmāsu'yuni'yān ixtachihuīn Dios tū tāyani' pō'ktu quilhtamacuj, ¿ē ka'tla' catūhuālh palh naquilāmaxquī'yāuj macsti'na'j tū hui'xina'n ka'lhī'yā'tit ē tū jā tāyani' pō'ktu quilhtamacuj? ¹² Palh cāmāpitzini'yā'tit ā'makapitzīn mimākelhtahua'kē'ni'ca'n, ā'chulā' ixquilāmāpitzini'uj quina'n. Quina'n ā'chulā' icka'lhīyāuj talacasqui'nī'n. Quina'n jā maktin iccāsqi'ni'n i'xquilāmāpitzini'uj.

Xatze quina'n ictāyani'uj ixlīpō'ktu ixpālacata jā na'a'nan tū nacāmāmakchuyī tī nata'a'ka'tī' xatze tachihuīn i'xla' Jesucristo. ¹³ ¿Ē jā ca'tziyā'tit tī tamaktāyana'n xaka'tla' na ixtemploca'n israelitas, xla'ca'n natahua' tū limincanī't nac templo? Tī natamaktāyana'n nac pūmacamāstā'n, xla'ca'n nā natahua' macsti'na'j tū hui'linicanī't nac pūmacamāstā'n. ¹⁴ Chuntza' chī ixpālacata mākelhtahua'kē'ni'. Tī tascā'tmā'nalh ixtachihuīn Dios natamāhuī' tī cāmāsu'yuni'mā'lh. Chuntza' huanli Māpa'ksīni'. ¹⁵ Quit jā iccāsqi'ni'nī'ta'n naquilāmaxquī'yāuj tū icmaclacasqui'n. Quit jā iccātzo'knuni'mā'n natzucuyā'tit naquilāmaxquī'yāuj tū icmaclacasqui'n. Xatze xa'icnīlh ē jā naquimaktīcan tū ka'tla' iclīmakca'tzī. Ū'tza' ka'tla' iclīmakca'tzī: Jā maktin iccāsqi'ni'nī'tā'n tū icmaclacasqui'n.

¹⁶ Masqui icmāsu'yu ixtachihuīn Dios, jāla ka'tla' iclīmakca'tzī ixpālacata chuntza' quimacamaxquī'ca. Koxa' ictila palh jā na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. ¹⁷ Palh xa'icmāsu'yulh ixtachihuīn Dios ixpālacata chuntza' quinta-puhuān, quintapāxuhuān i'xlanī't hua'chī quintatla'j. Quit ixlacasqui'nca na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. Ū'tza' quimacamaxquī'ca. ¹⁸ ¿Tūchu quintatla'j? Ū'tza' huā'mā: Libre quit ē jā iccāmā'tā'jyān a'cxni' iccāmāsu'yuni'yān ixtachihuīn Dios masqui tzē xa'iccāsqi'ni'n catūhuālh.

19 Jā tū īcmaklaclē'n chā'tin chī'xcu' ē chuntza' jā tī chā'tin chī'xcu' tzē naquimāpa'ksī. Chuntza' libre quit. Masqui libre quit, iclītaxtu hua'chī ixtāsācua'ca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't. Chuntza' naquintakexmata a'cxni' na'iccāmāsu'yuni' ixtachihuīn Dios ē nata'a'ka'ī'. 20 Na ixlacpu'na'i'tātca'n israelitis quit iclatā'kchokolh hua'chī israelita ē chuntza' natali'a'ka'ī'. Na ixlacpu'na'i'tātca'n tī tamākentaxtūcu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés quit iclatā'kchokolh hua'chī xa'icmākentaxtūcu'tunli limāpa'ksīn, masqui quit icca'tzī jā ixlacasqui'nca na'icmākentaxtū limāpa'ksīn. Chuntza' palhāsā' na'iccāmā'a'ka'ī'nī xlaca'n tī tamākentaxtūcu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés. 21 Na ixlacpu'na'i'tātca'n tī jā talakapasa ixlīmāpa'ksīn Moisés quit iclatā'kchokolh hua'chī ū'tunu'n. Masqui jā ixlacasqui'nca na'icmākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Moisés, ixlacasqui'nca na'icmākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Cristo. Chuntza' palhāsā' na'iccāmā'a'ka'ī'nī ixtachihuīn Dios tī jā talakapasa ixlīmāpa'ksīn Moisés. 22 Na ixlacpu'na'i'tātca'n xlaca'n tī jāna'j taca'tzī tū tze o tū jā tze, iclatā'kchokolh hua'chī xlaca'n ixpālacata tzē na'iccāmāsu'yuni'. Palhāsā' na'iccāmā'a'ka'ī'nī. Hua'chī catihuāl chī'xcu' iclatā'kchokolh ē chuntza' natakexmata tū icmāsu'yumā'lh ē nata'a'ka'ī'. 23 Pō'ktu huā'mā' iclahuamā'lh na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. Chuntza' ā'makapitzīn naquintatā'pāxuhua ixpālacata Dios quincālakalhu'man.

24 Ca'tziyā'tittza' tī tatanū nac talāliskāhui' cuenta tatlahua chī natatujnun ixpālacata xmān chā'tin natlaja ixpremio. Chuntza' natlahua'yā'tit. Cakexpatni'tit Dios natlaja'yā'tit. 25 Tī tanūcu'tun nac talāliskāhui' ixlacasqui'nca nalaktahuaka' ē tzej natamaktaka'lhā. Tī natlaja, namaxqui'can a'ktin corona tū palaj nascāca. Tū naquincātamaxqui'yān quina'n tī nalihuī'liyāuj natlahuayāuj ixtalacasqui'nīn Dios, xla' natāyani' pō'ktu quilhtamacuj. 26 Ū'tza' iclīhui'lil ictlahua ixtalacasqui'nīn Dios ē iclīhui'lil na'ictlaja. Quit iclīcāna' iclīhui'lil ictlaja. Quit ja huā'chī tī tucsun'ncu'tun ē xmān nac ū'ni' tētaxtu. 27 Quit iclīhui'lil ictlahua ixtalacasqui'nīn Dios ē quit icmakapātīn quimacni'. Chuntza' tzē na'iclimāpa'ksī quimacni'. Chuntza' ictlahua ixpālacata jā tze palh quina'cstu quit jala icmākentaxtū ixtalacasqui'nīn Dios chuntza' chī iccāmāsu'yunil ā'makapitzīn.

10

Jā tze palh laktaquilhpūtacan ídolos

1 Jā iclacasqui'n napātza'nkā'yā'tit tū cā'a'kspulalh quilakmakānī'n tī tatā'a'lh Moisés. Ixlīpō'ktuca'n tastālani'lh poklhnu' tū Dios cāpūlani'lh. Ē tatētaxtulh nac mar tū māpācuhuīcan Xatzu'tzo'ko Mar. 2 Xlaca'n tastālani'lh poklhnu' ē cātujan tatētaxtulh nac mar. Chuntza' hua'chī ta'a'kpaxli a'ntza' ē ī'scujnu'nī'n Moisés tahuānli. 3 Ixlīpō'ktuca'n tahuā'lh manā. Ū'tza' līhuat tū Dios macamilh ixlakaliyān. Ixlīpō'ktuca'n lacxtim tahuā'lh xcān tū Dios māxtulh nac chihuix. 4 Huā'mā' chihuix hua'chī Cristo tī cāmaxqui'lh ixlīpō'ktu tū ixtamaclacasqui'n calhāxcuhuāl na itejca'n. 5 Masqui Dios tzej iccāmaktaka'lhā, xlaca'n jā tamakapāxūilh ē ū'tza' ixtalinītēlha nac cā'tzaya'nca tī'ya't.

6 Tzamā' tū cā'a'kspulalh quilakmakānī'n, pō'ktu quincātamāsu'yuni'yān jā catilacasqui'nī tū jze chī xlaca'n talacasqui'nli. 7 Makapitzīn xlaca'n tatatzokostani'lh ídolo. Chuntza' tatzō'knī't ixpālacataca'n tī tatatzokostani'lh ídolo:

Tachi'xcuhui't tatahui'lalh ē tahuā'yah ē tako'tnūlh.
A'cxni' tahuā'yankō'lh, tatzuculh talakastāna'n.

Jā catitatzokostani'tit ídolos chī xlac'a'n. ⁸ Makapitzīn xlac'a'n tatlhualh tū jā tze ē a'ktin quilhtamacuj tanīlh pu'xamatu'tun mil. Jā catitlahua'tit tū jā tze chī xlac'a'n tatlhualh. ⁹ Makapitzīn xlac'a'n tajicsmāhuī'lh Dios ē ū'tza' cālilakxcamakinīlh lhūhua' lūhua'. Jā cajicsmāhuī'tit Māpa'ksini' chī tatlhualh xlac'a'n. ¹⁰ Makapitzīn xlac'a'n taliqUILHNILH Moisés ē milh ángel tī cāmālakspūtūkō'lh. Hui'xina'n, jā catitlahua'tit chī xlac'a'n.

¹¹ Ixlipō'ktu tū cā'a'kspulalh xlac'a'n ū'tza' talimāsu'yu quimpālacataca'n. Tzo'kui'līca chī naquincātalīmāca'tzīnīyān chī natlahuayāuj quina'n tī hui'lāna'uj a'cxni' jātza' lakmaj nasputa tzamā' cā'quilhtamacuj. ¹² Ū'tza' tī lacpuhuan tze xla' ē jā natlahua tū jā tze, cuenta catlahualh. Xamaktin tzē natlahua tū jā tze. ¹³ Catūxcuahuālh tū na'a'kspulayān ū'tza' nalilaktzī'nān ē ū'tza' chu lacxtim tū tzē na'a'kspula ā'chā'tin. Tzē nalipāhua'na' Dios ixpālacata xla' jā catimakxtekli nalilaktzī'nca'na' hasta a'cxni' jātza' tāyani'ya'. Xla' namāhuixcānīyān ē chuntza' nalītāyani'ya' ē chuntza' nalī'a'kapūtaxtuya'.

¹⁴ Iccātzo'knuni'mā'n huā'mā' ixpālacata iccāpāxqui'yān hui'xina'n. Camakxtektit tū ixla' ídolos ē jā tilaktaquilhpūtayā'tit. ¹⁵ Hui'xina'n tzē lacapāstacna'nā'tit. Capuhua'ntit minā'cstuca'n palh tze o jā tze tū iccāhuanīyān. ¹⁶ A'cxni' hua'can Santa Cena, māstā'yāuj tapāxcatca'tzīn ixpālacata tū tojmā'lh nac vaso. Quilipō'ktuca'n hua'yāuj tū tojmā'lh. Ū'tza' huanicu'tun quina'n tā'talacxtimīyāuj Cristo tī maka'lh ixka'lhni'. Pāntzīn tū che'keyāuj ē hua'yāuj nā ū'tza' huanicu'tun tā'talacxtimīuj Cristo ixpālacata quilipō'ktuca'n hua'uj ixmacni'. ¹⁷ Xmān mactin pāntzīn tū māpitzican, chuntza' quilipō'ktuca'n tī tapa'ksīni'yāuj Cristo quina'n chu a'ktin macni' lauj ixpālacata quilipō'ktuca'n hua'uj tzamā' pāntzīn.

¹⁸ Capāstactit chī tatlaha tī cāmāpacuahuīcan israelitas. A'cxni' tahua' quinīt tū hui'licani't nac pūmacamāstā'n, tā'talacxtimī Dios ixpālacata pūmacamāstā'n ixla' Dios. ¹⁹ ¿Tūchu icmāsu'yumā'lh? ¿Ē iccāhuanimān ídolo ka'lhī ixlītlī'hui'qui o ixofrenda ídolo tzē nacāmaktāyayān? ²⁰ Jā chuntza' iccāhuanin. Iccāhuanicu'tunān tū talakahui'lī ídolo tī jā israelitas, xlac'a'n talakahui'līmā'nalh tū jā tze ya ū'nī' tū cāmāpa'ksī skāhuī'ni'. Jā talakahui'līmā'nalh Dios. Quit jā iclacasqui'n natā'talacxtimī'yā'tit skāhuī'ni'. ²¹ Palh tzej a'ka'lyā'tit, jāla catipūko'tnu'ntit ixvasoca'n Māpa'ksini' nac Santa Cena ē nā ixvasoca'n ídolos. Ē jāla catihuā'yantit na ixmesa Māpa'ksīni' nac Santa Cena ē nā na ixmesaca'n ídolos. ²² ¿Ē hui'xinan palhāsā' makasitzī'cu'tunā'tit Māpa'ksini'? Ā'chulā' xla' māpa'ksini'n ē jā quina'n.

Nacālacapāstacāuj ā'makapitzīn

²³ Masqui tzē tlahuacan catūxcuahuālh, hui'lapālh catūhuālh tū jā minī'ni' tlahuacan ē jā cāmaktāya tī ta'a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios. ²⁴ Jā catipuhua'ntit pō'ktu: “¿Tūchu ā'chulā' tze quimpālacata?” Nā napuhua'nā'tit: “¿Tūchu ā'chulā' tze ixpālacata ā'chā'tin?”

²⁵ A'cxni' tamāhua'ya' quinīt nac lītamāuj, jā catikelhasqui'ni' palh lakahuī'licani't ídolo. Tzē nahua'ya' ē jā tū tilacpu'hua'na'. ²⁶ Dios tlhualh cā'quilhtamacuj ē ixlipō'ktu tū a'nan huā'tzā'.

²⁷ Palh chā'tin minamigo jā a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios ē tā'huā'yancu'tunān ē palh pīncu'tuna' na ixchic, jahua't catūxcuahuālh tū namaxqui'ca'na'. Jā cakelhasqui'ni' palh lakahuī'licani't ídolo. ²⁸ Palh chā'tin nahuanīyān: “Huā'mā' quinīt lakahuī'licani't ídolo”, jā catihua't ixpālacata tī māca'tzīnī'yān. Palhāsā' xla' lacpuhuan jāla hua'can. Hui'x ca'tziya' jā tū catililani'n palh nahua'ya';

tī māca'tzīnīyān, xla' jā ca'tzī. ²⁹ Ū'tza iclihuānīn jā cahua't ixpālacata tī māca'tzīnīyān.

Chā'tin tzē nakelhasqui'nīnī'n: “¿Tū iclihuānīn' cuenta tū lacpuhuan ā'chā'tin ixpālacata tū tze ē tū jā tze a'cxni' quit iclahuacu'tun catūhuālh?
³⁰ Palh pūla na'icmaxqui' tapāxcata'tzīn Dios a'cxni' na'icua' catūxcuuhālh, ¿chī quilichihuānīnān tū iclihuānīn' tapāxcata'tzīn Dios?” Chuntza' tzē nakelhasqui'nīnī'n. ³¹ Chuntza' catūxcuuhālh tū natlahua'yā'tit, ū'tza' natlahua'yā'tit ixpālacata ā'makapitzīn natamakapāxui Dios. A'cxni' huā'ya'mpā'na'ntit ē a'cxni' ko'tnu'nā'tit, natlahua'yā'tit ixpālacata ā'makapitzīn natamakapāxui Dios. ³² Jā titlahua'yā'tit jā tū tū nacāmāmakchuyīn israelitas nūn griegos nūn xla'ca'n tī tatā'tapa'ksī Dios. ³³ Quit iccālīmakapāxui'cun ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuuhī't catūxcuuhālh iclahuāmā'lh. Jā icputzamā'lh xmān tū tze quimpālacata; nā icputzamā'lh tū tze ixpālacata ā'makapitzīn ē chuntza' tzē natalī'a'ka'ī'ni' ixtachihuān Dios ē nacāmakapūtaxtūcan.

11

1 Caquilāmaksca'tui chuntza' chī quit icmaksca'tli Cristo.

Ixpālacata puscan a'ntza' jā takēstokan

² Chuhua'j tā'timīn, tze chī hui'xina'n quilālacapāstacāuj ē mākentaxtūyā'tit tū iccāmāsu'yuni'nī'ta'n. ³ Iclacasqui'n naca'tzīyā'tit Cristo cāmāpa'ksī chā'tunu' chī'xcu'huī'n; ē chī'xcu' māpa'ksī ixpuscāt; ē Dios māpa'ksī Cristo. ⁴ A'cxni' chī'xcu' orarīlīmā'lh o lichihuāna'mā'lh catūhuālh tū Dios māsu'yuni'lh ē palh jā tā'kxtu ixtā'knu', xla' jā lakachi'xcuuhī' ixMāpa'ksīni'. ⁵ A'cxni' puscāt orarīlīmā'lh o lichihuāna'mā'lh catūhuālh tū Dios māsu'yuni'lh, ixlacasqui'nca natacuclapa. Palh jā natacuclapa puscāt, tamāxani' ixlīmān ē chu chuntza' lacxtim hua'chi ta'a'ksitnī't. ⁶ Palh chā'tin puscāt jā tacuctlapacu'tun, ca'a'ksitca; ē ixpālacata līmāxana' ta'a'ksita puscāt, catacuclapalh. ⁷ Tū tlahua chī'xcu', ū'tza' tzē nalīmāka'tlī'can Dios ē tū tlahua puscāt, ū'tza' nalīlakachi'xcuuhī'can ixlōlu'. ⁸ Dios jā tlahualh pūla puscāt. Pūla tlahualh chī'xcu' ē lītlahualh puscāt ixtāpālucut chī'xcu'. ⁹ Chuntza' Dios jā tlahualh chī'xcu' ixpālacata puscāt. Tlahualh puscāt ixpālacata chī'xcu'. ¹⁰ Ū'tza' ixlīlacasqui'nca puscāt natacuclapa. Chuntza' lakachi'xcuuhī' ixlōlu' ē ángeles. ¹¹ Na ixlacatīn Dios, chī'xcu' ē puscāt chu lacxtim, ē talāmaclacasqui'n chā'tunu'. ¹² Xapūla puscāt Dios māxtulh na ixtāpālucut chī'xcu' ē chuhua'j puscāt mālacatuncuuhī' chā'tin ska'ta ka'hua'cha. Dios, xla' mālacatzuculh ixlīpō'ktu catūhuālh tū a'nan.

¹³ Hui'xina'n mina'cstuca'n calīhui'li'tit. ¿Ē puhua'nā'tit minī'ni' palh puscāt na'orarī ē jā tacuctlapanī't? ¹⁴ ¿Ē jā līmāxana' palh pūlhmā'n ixya'j chī'xcu'? ¹⁵ Puscāt ka'tla' nalīmāka'tzī ixya'j xapūlhmā'n. Ū'tza' lītacuctlapa. ¹⁶ Palh chā'tin lichihuāna'ncu'tun ixpālacata tacuctlapacan, nahuanīyā'tit: “Quina'n icliśmanīnī'ta'uj puscan natatacuclapa a'cxni' ta'orarīlīmā'nalh”, nahuanīyā'tit. Chuntza' līśmanīcan calhāxcuuhālh jā makapāxui'can Dios.

Tlahuaca tū jā minī'ni' a'cxni' hua'can Santa Cena

¹⁷ Chuhua'j iccālācaquilhnīyān ē ixpālacata huā'mā': A'cxni' takēstokā'tit, tlahua'yā'tit tū jā minī'ni' ē tū jā lālīmaktāya'yā'tit. ¹⁸ Xapūla iccāhuaniyān tū quihuānica. A'cxni' takēstokā'tit, hui'xina'n tapāpitziyā'tit na milapcu'na'ī'tāca'n. Macsti'na'j ica'ka'ī' tū tahuān. ¹⁹ Palhāsā' ixlacasqui'nca natapāpitziyā'tit ē chuntza' natasu'yu tīchu ixlīcāna' tamakapāxui Dios. ²⁰ A'cxni' takēstokā'tit, tasu'yu palh jā hua'pā'na'ntit ixCena Māpa'ksīni'.

21 A'cxni' hui'xina'n hua'yā'tit, chā'tunu' palaj tayayā'tit milihua'ca'n tū lita'nī'ta'ntit. Chuntza' chā'tin tī jā tū ka'lhī, xla' natzi'ncsa ē ā'chā'tin naka'sa ē hasta naka'chī. 22 ĩē jā ka'lhī'yā'tit minchicca'n jā tzē nahuā'ya'nā'tit ē nako'tnū'nā'tit? Jā tze chī tlahua'pā'na'ntit ixpālacata chuntza' cālakmaka'nā'tit ā'makapitzīn tī ta'a'ka'i' ē tatakēstoknī't. Cāmāmāxa'nī'yā'tit tī jā taka'lhī ixlihua'ca'n. ĩChī na'iccāhuaniyān palh tze tū tlahua'yā'tit? Jā icticāhuanin, nūn maktin.

IxCena Māpa'ksīni'

Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20

23 Quit iccāmāsu'yuni'n tū quimāasca'tilh Māpa'ksīni' ē ū'tza' huā'mā'. Tzamā' tzī'sa a'cxni' ixmacamāstā'mā'ca namaknīcan, Māpa'ksīni' Jesús tayalh pāntzīn a'cxni' ixtahuā'yamā'nalh. 24 Māstā'lh tapāxcatca'tzīn ixpālacata pāntzīn ē che'kelh ē māpitzīlh ē cāhuanilh ixapóstoles: "Cataya'tit ē cahua'tit. Huā'mā' quimacni' tū icmacamāstā' mimpālacataca'n. Nahuā'yā'tit chuntza' chī hua'yāuj chuhua'j ixpālacata naquilā'ilacapāstactēlhayāuj." 25 Chu chuntza' tlahuapalh vaso a'cxni' tahuā'yankō'lh. Tayalh ē māstā'lh tapāxcatca'tzīn ē cāhuanilh: "Tū tojōmā'lh nac huā'mā' vaso ū'tza' xasāsti' ixtalacāxtlahuan Dios litaxtu ē tū lilaccāxtlanī't quinka'lhni'. Napūhua'yā'tit chuntza' chī pūhua'yāuj chuhua'j naquilā'ilacapāstactēlhayāuj." Chuntza' cāhuanilh. 26 Makatunu' nahua'yā'tit chuntza' huā'mā' pāntzīn ē napūhua'yā'tit chuntza' huā'mā' vaso, namāsu'yuyā'tit chī nīlh Māpa'ksīni' quimpālacataca'n. Chuntza' catlahua'tit hasta a'cxni' nataspi'ta Māpa'ksīni'.

Chī nahua'can Santa Cena

27 Catīxcuhuālh tī nahua' huā'mā' pāntzīn ē catīxcuhuālh tī napūhua' huā'mā' vaso, catlahualh chī ixlacasqui'nca. Ū'tza' huanicu'tun ixlacasqui'nca tzej nalatā'kchoko na ixlacatīn Dios. Palh jā chuntza' natlahuacan, nalakmaka'nca ixmacni' ē ixka'lhni' Jesús. 28 Ixlacasqui'nca chā'tunu' tī nahua' pāntzīn ē napūhua' vaso pūla nalacapāstaca palh tzej latlā'huan na ixlacatīn Dios. Palh jā tzej latlā'huan na ixlacatīn Dios, pūla casqui'nli namātzankenāni'can ē chuntza' tzē nahua' pāntzīn ē tzē napūhua' vaso. 29 Chuntza' tī nahua' pāntzīn ē napūhua' vaso ē palh jā ca'tzī tū huanicu'tun tū tlahuamā'lh, xla' a'cstutlahuacan. Xla' jā ca'tzī huā'mā' līhuat hua'chī ixlakxoko ixmacni' ē ixka'lhni' Māpa'ksīni'. Hui'xina'n jā cuenta tlahua'yā'tit tū huanicu'tun ixCena Māpa'ksīni'. 30 Ū'tza' lhūhua' na milacpu'na'itātca'n jā lactli'hui'quīn ē ū'tza' talīta'jatatlā ē ā'makapitzīn tanīlh. 31 Palh quina'n ixpuhuanui: "ĩChā tzej o ja tzej iclatlā'huan na ixlacatīn Dios?", palh chuntza' ixpuhuanui, jā ixquinticāstacyāhuan. 32 Dios cuenta quincātlahuayān ē quincāstacyāhuayān' ē chuntza' nalisca'tāuj. Chuntza' jā cati'a'uj nac pūpātīn hua'chī xlaca'n tī jā ta'a'ka'i'ni' ixtachihuīn Dios.

33 Tā'timīn, a'cxni' natakēstokā'tit nahua'ya'nā'tit, jā palaj titaya'yā'tit milihua'ca'n. Cacāka'lhī'tit ā'makapitzīn. 34 Palh tzi'ncsa chā'tin, cahuā'yalh pūla na ixchic. Chuntza' jā natlahua'yā'tit tū mina'cstuca'n nalīlactlahua'yā'tit jā takēstokā'tit. Ā'makapitzīn catūhuālh na'iccālacāxtlahua a'cxni' na'ica'nācha'.

12

Tascujūt tū cāmaxquī' Espīritu Santo chā'tunu' chī'xcuhuī'n

1 Chuhua'j iclacasqui'n naca'tzīyā'tit ixpālacata tū māstā' Espīritu Santo.

2 Ca'tzīyā'tit a'cxni' jāna'j ixa'ka'i'ni'yā'tit ixtachihuīn Dios, ixcāta'a'kskāhuī'yān ē chuntza' ixcātālīmāxtuyān na ixtej Dios

nalaktatzokostayā'tit ídolos. Hua'chi sa'j ixpinī'ta'ntit cālakachi'xcuhuī'yā'tit ídolos tū jāla caticāmaktāyan. ³ Iccāmāsu'yunicu'tunān tī ka'lhī ixEspíritu Dios jāla catilakapalalh ixtacuhuīni' Jesús. Ē palh jā ixmāsu'yuni'lh Espíritu Santo, jā tī chā'tin tzē ixuanli Jesús xla' ū'tza' Māpa'ksīni'.

⁴ Masqui xtumnu' ixtascujūtca'n chā'tunu' chi'xcu'huīn, xmān chā'tin Espíritu Santo tī cāmaxquī'lh. ⁵ Xtumnu' ixtalacapāstacni'ca'n chā'tunu' ē xmān chā'tin quiMāpa'ksīni'ca'n tī scujni'mā'naud. ⁶ Xtum chi' chā'tunu' tatā'scuja Dios ē ixlīmān Dios tī māsu'yu ixlītlī'hui'qui a'cxni' chi'xcuhuī'n tatā'scuja. ⁷ Tasu'yu Espíritu Santo cāmaxquī' ixlītlī'hui'qui chā'tunu' chī natalīmaktāya ā'makapitzīn. ⁸ Chā'tin tzej ca'tzī chī nalīmāsu'yu tū ixlīcāna' ixpālacata Dios ē chī Dios lacasqui'n natalā'kchokoyāuj chātunu' quina'n. A'chā'tin tzej ca'tzī chī namāsu'yu tū jicslihua' likexmatni'can na ixtachihuīn Dios. Tī cāmāasca'tīlh chā'tunu', xmān chā'tin ē ū'tza' Espíritu Santo. ⁹ Espíritu Santo māsu'yu chā'tin chī līpāhuan Dios a'cxni' tlahua oración ē ca'tzī Dios namaxquī' tū nasqui'ni'. Ā'chā'tin tzē nacāmātzeyī ta'jatatlani'n ixpālacata Espíritu Santo. ¹⁰ Chā'tin tzē natlahua tū natalī'a'cnī chi'xcuhuī'n ē ā'chā'tin tzē nahuan tū Dios māca'tzīnīlh. Ā'chā'tin huampala tzē naca'tzī tīchu cāmāchihuīni' ā'makapitzīn, palh Espíritu Santo o palh a'kskāhuī'ni'nī'n. Ā'chā'tin tzē nachihuīna'n xtum tachihuīn tū jā maktin chihuīna'nī't. Ā'chā'tin tzē naxemata ē nahuan tū huanicu'tun xtum tachihuīn. ¹¹ Ixlīpō'ktu tzamā' catūhuālh ixtascujūt ixEspíritu Dios. Chu chuntza' chī lacasqui'n Espíritu Santo chu chuntza' cāmāsu'yuni' chā'tunu' tū natatlahua.

Quilipō'ktuca'n tī a'ka'lyāuj hua'chi chu a'ktin macni'

¹² Chā'tunu' chi'xcuhuī'n xmān a'ktin ixmacni'ca'n. Lhūhua' xalacpītzun ka'lhī quimacni'ca'n hua'chi quimacanca'n ē quilakastapunca'n ē quintujanca'n. Ixlīpō'ktu tzamā' chū a'ktin quimacni'ca'n. Nā chuntza' quina'n lanī'tauj hua'chi xalacpītzun ixmacni' Cristo. ¹³ Quilipō'ktuca'n tī a'ka'lyāuj ixtachihuīn Dios, quina'n lanī'tauj hua'chi chu a'ktin macni' a'cxni' Dios quincāmaxquī'n Espíritu Santo. Quilipō'ktuca'n masqui israelitas o griegos ē masqui xatastā'maka tasācua' o jā tasācua', quilipō'ktuca'n tī a'ka'lyāuj chu a'ktin lanī'tauj a'cxni' maktīni'uj Espíritu Santo.

¹⁴ Kempāhūhua' xalacpītzun quimacni'ca'n. Jā xmān ka'lhīyāuj quimacanca'n. Nā ka'lhīyāuj quintujanca'n ē qui'a'ka'xko'lhca'n ē chuntza' natalilakō' chu a'ktin macni'. ¹⁵ Palh tujan ixuanli: “Quit jā ixmacan huā'mā' macni' ē chuntza' quit jā ixa' macni'", chuntza' jā ixlīcāna'. Masqui chuntza' ixuanli, chu ū'tza' macni'. ¹⁶ Palh a'ka'xko'lh ixuanli: “Quit jā ixlakastapun huā'mā' macni' ē chuntza' quit jā ixa' macni'", chuntza' jā ixlīcāna'. Masqui chuntza' ixuanli, chu ū'tza' macni'. ¹⁷ ¿Chī ixlīkexmatui palh xmān ixka'lhūj quilakastapunca'n? ¿Chī ixlīkenkahua'na'uj palh quimacni'ca'n pō'ktu a'ka'xko'lh ixuanli? ¹⁸ Chuntunca quimacni'ca'n chuntza' chī Dios cācāxtlahualh. Xla' cācāxtlahualh chuntza' chī xla' lacasqui'ni' ē ka'lhī ixlīpō'ktu xalacpītzun. ¹⁹ Palh pō'ktu quimacni'ca'n ixlalh cahuālh xmān a'ktin xalacpītzun hua'chi a'ka'xko'lh, jā tzē ixtasu'yulh a'ktin macni'. ²⁰ Chuntza' lhūhua' ixlacpītzun quimacni'ca'n ē xmān a'ktin macni' lanī't.

²¹ Chuntza' quilakastapunca'n jāla catihuanilh quimacanca'n: “Hui'x jā icmaclacasqui'nān.” Nūn quina'kxākca'n jāla catihuanilh quintujanca'n: “Hui'x jā icmaclacasqui'nān.” ²² Masqui jā lacxtim tasu'yu ixlītlī'hui'qui a'katunu' xalacpītzun quimacni'ca'n chu lacxtim talacasqui'n. ²³ Huī'lh na quimacni'ca'n jā jā minī'ni' tasu'yu. Tzej mālhekē'yāuj pō'ktu quilhtamacuj.

Chuntza' tzej maktaka'lhāuj ē lakachi'xcuhui'yāuj jā līmāxana' tasu'yu. ²⁴ Xalacpītzun tū jā līmāxana' tasu'yu, jā cuenta tlahuayāuj. Dios tzej cāxtlahualh ixlipō'ktu quimacni'ca'n ē chuntza' nalakachi'xcuhui'yāuj jā huancan jā ixlacasqui'nca. ²⁵ Jāla cāmāxtumlican xalacpītzun quimacni'ca'n ixpālacata xalacpītzun talāmaktāya. Chuntza' quintujanca'n ē quimacanca'n ē quilakastapunca'n talāmaktāya. ²⁶ A'cxni' tatakāhui' quintujanca'n o quimacanca'n, ixlipō'ktu quimacni'ca'n tatā'pātīni'n. Palh nalakachi'xcuhui'can quintujanca'n o quimacanca'n, tatā'pāxuhua ixlipō'ktu quimacni'ca'n.

²⁷ Chuhua'j hui'xina'n hua'chi xalacpītzun ixmacni' Cristo ē ixlacasqui'nca chā'tunu' nalāmaktāya'yā'tit. Chā'tunu' ka'lhī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n.

²⁸ Chā'tunu' tī a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios, xla' cāmāxqui'lh ixtascujūtca'n. Xapūla Dios cāhui'līlh makapitzīn ixlī'apóstolca'n tī ā'chulā' ixlacasqui'nca ē ixlīkempātu' cāhui'līlh chī a'kchihuīna'nī'n ē ixlīkempātu'tun cāhui'līlh ixlīmākelhtahua'kē'ni'nī'nca'n. Nā Dios cāhui'līlh ā'makapitzīn tī tze natatlahua tū lī'a'cnīn ē cāhui'līlh ā'makapitzīn tī tze natamātzeyī ta'jatatlāni'n. Nā ā'makapitzīn cāhui'līlh natamaktāyana'n ē ā'makapitzīn cāhui'līlh natala xapuxcu' tī ta'a'ka'ī'. Cāhui'līlh huampala ā'makapitzīn tī tze natachihuīna'n xtum tachihuīn. ²⁹ ¿Ē ixlipō'ktuca'n apóstoles tahuani't? ¿Ē ixlipō'ktuca'n a'kchihuīna'nī'n tahuani't? ¿Ē ixlipō'ktuca'n mākelhtahua'kē'ni'nī'n tahuani't? ¿Ē ixlipō'ktuca'n natatlahua tū lī'a'cnīn? Jā maktin nala chuntza'.

³⁰ Ixlipō'ktuca'n jāla natamātzeyīni'n. Ixlipō'ktuca'n jāla natachihuīna'n xtum tachihuīn. Nūn ixlipō'ktuca'n jāla catitahuānli tū huanicu'tun xtum tachihuīn.

³¹ Caputza'tit chī naka'lhī'yā'tit mintascujūtca'n tū ā'chulā' tze. Ē chuhua'j na'iccāmāsu'yuni'yān tū ā'chulā' līhua'ca' xatze.

13

Chī nacāpāxqui'yāuj ā'makapitzīn

¹ Palh ixchihuīna'uj kempālhūhua' tachihuīn ē nā chī tachihuīna'n ángeles, jā tū līmacuan palh jā ixcāpāxqui'uj ā'makapitzīn. Quintachihuīnca'n hua'chi licā'n iXuānli tū palha' macasa'nān ē pucsmakahuanini'n palh jā cāpāxqui'yāuj ā'makapitzīn. ² Masqui tzej ixlīmāsu'yūj ixtachihuīn Dios ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo, ē masqui ixca'tzīuj tū huanicu'tun talacapāstacni' tū tatzē'knī't, ē palh ixca'tzīkō'uj kempālhūhua' catūhuālh, ū'tza' jā tū iXquinticālimaktāyan palh jā ixcāpāxqui'uj ā'makapitzīn. Huampala palh ixlīpāhuanui Dios ē ixca'tzīuj tze ī'squi'ni'uj camālacxijli a'ktin sipej ē ixtalacxijli, jā tū quintapal-hca'n palh jā ixcāpāxqui'uj ā'makapitzīn. ³ Palh ixcāstā'kō'uj tū ka'lhīyāuj ē ixcāmāpitzīni'uj tī cāspūtni' ixlīhuatca'n ē palh ixmacamāstā'uj quimacni'ca'n naquincātalhcuyuyān, jā tū līmacuan ixtlahuāuj tzamā' palh jā ixcāpāxqui'uj ā'makapitzīn.

⁴ Tī cāpāxqui' ā'makapitzīn nalīpātīni'kō' ē jā nalisītzi'. Xla' nalakalhu'nanīni'n ē jā tū catīpuhuanli masqui ā'makapitzīn ā'chulā' taka'lhī. Nā xla' jā ka'tla' makca'tzi' ē jā ixlīmān napuhuan xla' xatze. ⁵ Tī cāpāxqui' ā'makapitzīn jā natlahua tū jā minī'ni' nūn nalacpuhuan tū xmān ū'tza' minī'ni'. Xla' jā tū catīlisītzi'lh ē jā namālakxokoni'cu'tun tū tlahuani'cani't tū jā tze. ⁶ Nā xla' jā nalīpāxuhua a'cxni' tlahuacan tū jā tze; nalīpāxuhua a'cxni' tlahuacan tū xatze. ⁷ Tī cāpāxqui' ā'makapitzīn, xla' natāyani'kō' catīxucuāhli tū nalani'. Napuhuan tze ā'makapitzīn ē jā palaj nacālīmālacsu'yucu'tun. Xla' napuhuan ā'līstān natatlahua tū tze. Masqui napātīni'n, jā catīmakxtekli nacāpāxqui' ā'makapitzīn.

⁸ Tapāxquī'n jā maktin catisputli. Nasputa ixtachihuīn tī māsu'yu ixtachihuīn Dios. Nā natasputa kempālhūhua' tachihuīn tū a'nan nac cā'quilhtamacuj. Nasputa ixlīpō'ktu tū chī'xcuhuī'n tzē nataca'tzī. ⁹ Jā ketzī chī ca'tziyāuj chuhua'j ē jā ketzī chī māsu'yuyāuj chuhua'j ixtachihuīn Dios. ¹⁰ Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' naca'tzikō'yāuj ixlīpō'ktu ē a'cxni' jātza' namaclacasqui'nāuj tū ca'tziyāuj chuhua'j ē tū jā ketzī.

¹¹ A'cxni' ska'tacus xa'icuanī't, hua'chī chā'tin ska'ta' xa'icchihuīna'n. Hua'chī chā'tin ka'hua'cha xa'icpuhuan ē xa'iclapāstacna'n. A'cxni' ic'tachi'xcuhuī'līlh, icmakxteklī chī xa'icuanī't quilīska'ta'. ¹² Chuhua'j jā tzej lakapasāuj Dios, xmān hua'chī ixlaktz'uj ixtaxkaket nac xaslamama licā'n. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nalaktzī'nāuj Dios cālacan. Chuhua'j macstī'na'j ca'tziyāuj chī līhuī'lh Dios; a'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj, nalakapasāuj Dios chuntza' chī xla' quincālakapaskō'yān. ¹³ Chuntza' kempātu'tun catūhuālh tū ixlacasqui'nca pō'ktu quilhtamacuj. Ixlacasqui'nca nalīpāhuanāuj ē na'a'ka'ī'ni'yāuj Dios; ixlacasqui'nca napuhuanāuj Dios namākentaxtū tū huanī't; ē ixlacasqui'nca nacāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn. Tū ā'chulā' ixlacasqui'nca, ū'tza' cāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn.

14

Chihuīna'n can ā'xtum tachihuīn

¹ Caputzatit chī nacālīpāxquī'yā'tit ā'makapitzin ē calacasqui'ntit tū Espīritu Santo cāmaxquī'yan. A'ktin tascujūt tū māsā' Espīritu Santo, ū'tza' tzē māsu'yu ixtachihuīn Dios. Ā'chulā' calacasqui'ntit huā'mā' tascujūt ē jā ā'makapitzīn. ² A'cxni' chā'tin chihuīna'n xtum tachihuīn tū jā sca'tnī't, xla' xmān tā'chihuīna'mā'lh Dios ē jā cātā'chihuīna'mā'lh chī'xcuhuī'n ixpālacata jā tī ca'tzī tū huanicu'tun. Espīritu Santo māchihuīn. ³ Tī limāsu'yu ixtachihuīn Dios ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo, xla' cātā'chihuīna'n chī'xcuhuī'n. Chuntza' nacāmāsu'yuni' ē nacāmaktāya ē nacāmāhuixcānī. ⁴ Tī chihuīna'n xtum tachihuīn tū jā sca'tnī't, ū'tza' xmān tahuixcānī ixlīmān. Tī māsu'yu ixtachihuīn Dios, ū'tza' cāmāhuixcānī ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'.

⁵ Iclacasqui'n milīpō'ktuca'n ixchihuīna'ntit xtumnu' tachihuīn tū jā ixca'tziyā'tit. Ā'chulā' iclacasqui'n ixmāsu'yu'tit ixtachihuīn Dios. Ā'chulā' ixlacasqui'nca tī limāsu'yu ixtachihuīn Dios ē jā tī xmān chihuīna'n xtumnu' tachihuīn ē jāla nahuan tū huanicu'tun tzamā' xtum tachihuīn. Xmān palh tzē nahuan tū huanicu'tun tzamā' tachihuīn ē chuntza' nacāmaktāya ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī', xmān chuntza' tze palh nachihuīna'n xtum tachihuīn tū jā ca'tzī'. ⁶ Palh na'ica'nācha' ē na'icchihuīna'n xtum tachihuīn, ḡchī na'iccālīmaktāyāyān? Palh jā na'iccāhuaniyān tū Dios quimāsu'yuni'lh o tū icscā'tlī tū ixla' Dios, ḡchī na'iccālīmaktāyāyān? Palh jā na'iccāhuaniyān ixtachihuīn Dios o palh jā iccāmāsu'yuni'yān, ḡchī na'iccālīmaktāyāyān?

⁷ A'cxni' skoli'can ē a'cxni' sla'knancan, kexmatāuj chī sā'nan. Palh jā tzej skoli'can, jāla ca'tzīcan tū huanicu'tun. ⁸ Palh jā tzej līskoli'can trompeta, soldado jā catikexmatlī ē jā catitā'kaquī'lh ē jā catitacāxli na'a'n nalāta'la. ⁹ Chuntza' hui'xina'n. Palh jāla kexmatcan mintachihuīnca'n, ḡchī nalīca'tzīcan tū huanicu'tun? Hua'chī xmān nachihuīna'nā'tit nac ū'nī'. ¹⁰ Kempālhūhua' tachihuīn chihuīna'n can cā'quilhtamacuj ē chā'tunu' kexmata tū ixtachihuīn. ¹¹ Palh jāla ickexmata ixtachihuīn ā'chā'tin, quit iclanī't hua'chī xamini' ixpālacata xla' ē xla' xamini' lanī't quimpālacata. ¹² Hui'xina'n

naputzayātit tzamā' talakalhu'mān tū māstā' Espiritu Santo. Chuntza' calacasqui'ntit nacāmāxqui'yān tzamā' talakalhu'mān tū ā'chulā' xatze. Ū'tza' tū cāmāhuixcānī tī ta'a'ka'tī.

¹³ Chuntza' tī nachihuīna'n xtum tachihuīn tū jā sca'tnī't, casqui'ni'lh Dios namaktāya nacāmāsu'yuni' ā'makapitzīn tū huanicu'tun. ¹⁴ Palh xtum quintachihuīn ā'cxni' icorarlimā'lh, xmān quilistacna' ca'tzi tū huanicu'tun. Jā scujmā'lh quintalacapāstacni' ē jā tī chā'tin icmaktāyamā'lh. ¹⁵ ¿Chī na'icli'tlahua? Na'icli'orarlī quilistacna' ē nā na'icmāscujū quintalacapāstacni' ē chuntza' na'iccāmaktāya tī takexmatmā'nalh. Na'icli'pixtlī' quilistacna' ē nā na'icli'pixtlī' quintalacapāstacni' ē ānā chuntza' tī takexmatmā'nalh nataca'tzi tū huanicu'tun. ¹⁶ Palh chihuīna'na' xtum tachihuīn ā'cxni' māstā'ya' tapāxcatca'tzīn, xmān milistacna' makapāxūimā'lh Dios, ē ā'makapitzīn jāla takexmata. ¿Chī tzē nalihuan catihuāl: “Amén”, palh jāla ca'tzi tū huanicu'tun tū huanī'ta'? ¹⁷ Masqui hui'x tzej maxqui'pā't tapāxcatca'tzīn Dios, jā maktāya'ya' ā'chā'tin. ¹⁸ Quit tzē icchihuīna'n xtum tachihuīn tū jā icscā'tnī't. Icmāxqui' tapāxcatca'tzīn Dios quit ā'chulā' tzē icchihuīna'n xtum tachihuīn ē jā hui'xinan. ¹⁹ A'ntza' jā tatakēstoka tī ta'a'ka'tī, icchihuīna'ncu'tun macstī'na'j tachihuīn tū kexmatcan ē ū'tza' nacālimāsu'yuni'. Jā icchihuīna'cu'tun lhūhua' xtum tachihuīn tū jā catilimaktāyalh ā'chā'tin.

²⁰ Jā catipuhua'ntit hua'chi lacstīn tī jā takexmata; napuhua'nā'tit hua'chi lacstīn tī jāna'j taca'tzi tatlahua tū jā tze. A'cxni' lacapāstacpā'na'ntit, calacapāstacna'ntit hua'chi chī'xcu'huī'n. Xlaca'n taca'tzi tū ā'chulā' ixlacasqui'nca. ²¹ Tatzo'kni' na'ixtachihuīn Dios ē Dios huanli chuntza': Na'iccā'tā'chihuīna'n tzamā' israelitas. Na'iccā'macamin tī xtum ixtachihuīna'n ē tī makatiyā'tī'n. Quit na'iccāmāchihuīnī.

Nūn chuntza' jā quintitakexmatni'cu'tunli tzamā' israelitas.

²² Chuntza' ā'cxni' chihuīna'ncan xtum tachihuīn tū jā kexmatcan, ū'tza' nacālimāsu'yuni' ixlītlī'huī'qui Dios xlaca'n tī jā ta'a'ka'tī ē talaktzī'mā'nalh a'ktin li'a'cnīn. A'cxni' limāsu'yucan ixtachihuīn Dios ixlītlī'huī'qui Espiritu Santo, ū'tza' cālimāsu'yuni'yān ixlītlī'huī'qui Dios hui'xina'n tī a'ka'tī'yā'tit. ²³ Palh milipō'ktuca'n tī a'ka'tī'yā'tit ixtakēstoktīt ē palh milipō'ktuca'n ixchi-huī'nā'tit xtum tachihuīn tū jā ixca'tzīyā'tit, ē palh ixtanūlh catihuāl chī'xcu' o tī jā a'ka'tī, ¿ē jā nahuan chuya'yā'tit? ²⁴ Palh milipō'ktuca'n ixmāsu'yutit ixtachihuīn Dios ē ā'cxni' natanū catihuāl chī'xcu' o chā'tin tī jā a'ka'tī, xla' tzē nakexmata tū māsuyupā'na'ntit. Chuntza' nalīca'tzī xla' jā tze na'ixlaca'tīn Dios. ²⁵ Nā naca'tzī jā tū catimātzē'kli ixlaca'tīn Dios. Chuntza' nalīlaktatzokosta namakapāxūi Dios ē nahuan: “Ixlicāna' Dios huī'lh na' mīlacpu'na'ī'tātca'n.”

Chī chā'tunu' natachihuīna'n ā'cxni' takēstokcan

²⁶ Ū'tza' huā'mā' tū natlahua'yā'tit ā'cxni' natakēstokā'tit: Chā'tunu' napuhua'nā'tit tū napixtlī'yā'tit o jā namāsu'yuyā'tit na'ixtachihuīn Dios. Chā'tin tzē namāsu'yū tū Dios māsu'yuni'lh. Ā'chā'tin tzē nachihuīna'n xtum tachihuīn tū jā sca'tnī't o tzē namāsu'yū tū huanicu'tun xtum tachihuīn. Catūxcu'huāl tū tlahuacan, calalh ū'tza' tū nacālimaktāya tī tatakēstoka. ²⁷ Palh tahuī'lanalh tī natachihuīna'n xtum tachihuīn, catachihuīna'nli līchā'tunu' ē xmān chā'tu' o chā'tu'tun ē catalīlkapalitēlhalh. Nā ca'a'nalh chā'tin tī namāsu'yū tū huanicu'tun. ²⁸ Palh jā tī a'nan tī tzē namāsu'yū tū huanicu'tun xtum tachihuīn, caca'csla cahuanli tī tzē chihuīna'n xtum tachihuīn. Ixa'cstu catā'chihuīna'nli Dios ē jā a'ntza' jā takēstokcan. ²⁹ Chā'tu' o chā'tu'tun tzē

natamāsu'yu ixtachihuīn Dios. Ā'makapitzīn tzej catakexmatli nataca'tzī palh Dios ixlīcāna' cāmāsu'yuni'lh tī tachihuīna'n. ³⁰ Palh hui'lh ā'chā'tin ē nā Dios māca'tzīnī xla' tū namāsu'yu, tī chihuīna'mā'lhcus jātza' catichihuīna'nli. Palaj nachihuīna'nkō' a'cxni' tasu'yu chihuīna'ncu'tun ā'chā'tin. ³¹ Līchā'tunu' namāsu'yuyā'tit ixtachihuīn Dios. Chuntza' nacāmāscā'tīcan ixlīpō'ktuca'n ē nacāmāhuixcānīcan. ³² Tī līmāsu'yumā'lh ixtachihuīn Dios ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo, xla' tzē naquilhca'csla a'cxni' ca'tzī Dios namāchihuīnī ā'chā'tin. ³³ Dios lacasqui'n lacatejtīn natlahuacan ē jā lacasqui'n xamaktin natachihuīna'n.

Calhāxcuhuā'lh tatakēstoka tī ta'a'ka'ī' ixtachihuīn Dios, chuntza' tlahuacan. ³⁴ Ca'cs natatahui'la puscan. Jā cacāmāxteka natachihuīna'n xlacā'n. Puscan catakexmatli chī tatzo'kni' na ixlīmāpa'ksīnca'n israelitas jā huan puscan jā catitamāpa'ksīlīh chī'xcuhuī'n. ³⁵ Palh chā'tin puscāt sca'tcu'tun catūhuā'lh, cakelhasqui'nīlīh ixkōlu' a'cxni' tahuī'lāna'lh na ixchicca'n. Līmāxana' palh puscan natachihuīna'n jā takēstokanī't namakapāxūīcan Dios.

³⁶ Calacapāstactit huā'mā'. Na mīncā'lacchicni'ca'n jā a'ntza' pūla māsu'yuca ixtachihuīn Dios. Jā xmān hui'xina'n kexpatnī'ta'ntit. ¿Tū ixpālacata puhua'nā'tit ca'tzīyā'tit chī ixlacasqui'nca talatā'kchoko tī ta'a'ka'ī'?

³⁷ Makapitzīn puhua'nā'tit tzē māsu'yuyā'tit ixtachihuīn Dios o puhua'nā'tit Espīritu Santo cāmāxqui'nī'ta'n a'ktin talakalhu'mān. Caca'tzītīt hui'xina'n tū iccāzto'knuni'yān, ū'tza' ixlīmāpa'ksīn quiMāpa'ksīni'ca'n. ³⁸ Palh catīhuā'lh jā kexmatcu'tun ixtachihuīn Dios, calatachokolh chī ixtapāxūān.

³⁹ Tā'timin, caputza'tit chī nalīmāsu'yuyā'tit ixtachihuīn Dios ē jā timāmāxchuyīyā'tit tī tzē chihuīna'n xtum tachihuīn. ⁴⁰ Ixlīpō'ktu tū natlahua'yā'tit, catlahua'tit chuntza' chī ixlacasqui'nca ē chuntza' chī minī'ni'.

15

Chī līlacastālancuana'lh Cristo

¹ Chuhua'j iccāmālacapāstaquīyān xatze tachihuīn tū iccāmāsu'yuni'nī'ta'n. Hui'xina'n makūni'nī'ta'ntit ē a'ka'ī'nī'ta'ntit. ² Ū'tza' tū iccāmāsu'yuni'nī'ta'n lī'a'kapūtāxtutit palh jā chu tlakaj a'ka'ī'nī'ta'ntit.

³ Iccāmāsu'yuni'nī'ta'n tū ixlacasqui'nca ē tū quimāscā'tīcanī't. Ū'tza' huā'mā'; Cristo nīlīh ixpālacata quīncuentaca'n chuntza' chī tzo'kcanī't makāstza' na ixtachihuīn Dios. ⁴ Mācnūcanī't Cristo ē ixlī'a'ktu'tun quīlhtamacuj mālacastālancuanīca. Chuntza' tatzo'kni't na ixtachihuīn Dios. ⁵ A'cxni' lacastālancuana'n lītza', apóstol tī pūla laktzī'lh Cristo, ū'tza' Pedro. Ā'līstān ixlīpō'ktuca'n apóstoles talaktzī'lh. ⁶ Ā'līstān huampala hua'chi lakaquitzīs cientō ā'makapitzīn ixtachi'xcuhuī't xamaktin talaktzī'lh. Lhūhua' xlacā'n tahuī'lāna'lhcus ē ā'makapitzīn taspūtlītza'. ⁷ Ā'līstān huampala Jacobo nā laktzī'lh ē huampala ixlīpō'ktuca'n apóstoles talaktzī'lh.

⁸ Ā'xmān quīl iclaktzī'lh Cristo. Quīl hua'chī chā'tin ska'ta' tī xatamāyujūn ē jā a'cchā'lh ixmālhcu'yu'. ⁹ Quīl hua'chī apóstol tī ā'chula' xastancu. Ā'makapitzīn apóstoles ā'chulā' laka'tla' ē jā quīl. A'cxni' jāna'j xa'īca'ka'ī' xa'īccāmākapātīnīn tī ixta'a'ka'ī'. Ū'tza' jā quīlīmīnī'ni'n palh apóstol quīhuanica. ¹⁰ Dios quīlakalhu'manlī ē ū'tza' apóstol iclīhuanlī. Jātza' xmān quīlakalhu'manlī ixpālacata quīl ā'chulā' i'cscujlī ē jā ā'makapitzīn apóstoles. Jā quīlīmān icscujlī. Dios quīlakalhu'manlī ē ū'tza' quīmaktāyā'lh chī icscujlī. ¹¹ Masqui ā'makapitzīn apóstoles o masqui quīl, quīlīpō'ktuca'n icmāsu'yuyā'j xatze tachihuīn ixlā' Jesucristo ē hui'xina'n a'ka'ī'nī'ta'ntit.

Natalacastālancuana'n nīn'īn

¹² Palh icmāsu'yuyāuj chī Cristo lacastālancuana'nli, ¿chī tzē nalihua'nā'tit makapitzīn hui'xina'n jā tī chā'tin nalacastālancuana'n? ¹³ Palh jā tī chā'tin cahuālh ixlacastālancuana'nli, chuntza' jā ixtilacastālancuana'nli Cristo. ¹⁴ Ē palh Cristo jā ixtilacastālancuana'nli, jā ixlicāna' tū icmāsu'yumā'nauj ē jā tū limacuan ixa'ka'ī'tit. ¹⁵ Nā chuntza' quina'n xa'icuanui tū jā ixlicāna' xpālacata Dios chī icmāsu'yuyāuj Dios mālacastālancuanīlh Cristo. Chuntza' xa'icmāsu'yūj tū jā ixlicāna' palh jā tū chā'tin cahuālh ixlacastālancuana'nli. ¹⁶ Palh jā tī chā'tin cahuālh nalacastālancuana'n, nūn Cristo jā ixlacastālancuana'nli. ¹⁷ Palh Cristo jā cahuālh lacastālancuana'nli, jā tū limacuan ixa'ka'ī'tit. Jāna'j ixticātāmātza'nkēna'nīn mincuentaca'n. ¹⁸ Palh jā cahuālh lacastālancuana'ncan, chuntza' tī tanīlhtza' masqui ixtatā'tapa'ksīlh Cristo, ixta'al'h nac pūpātīn. ¹⁹ Palh jā ixka'lhūj quilatamatca'n tū jā catilakspuṭli xpālacata līpāhuanāuj Cristo, ā'chulā' koxa tīlayāuj quina'n ē jā ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn tachi'xcuui't.

²⁰ Ixlicāna' chī mālacastālancuanīca Cristo ē laktaxtulh nac cā'linīn. Chuntza' cāpūlani'lh tī ta'a'ka'ī'lh ē tanīlhtza' ē natalacastālancuana'mpala. ²¹ Adán tlahualh tū jā tze ē ū'tza' talītzuculh tanī tachi'xcuui't. Cristo nīlh nac cruz ē chuntza' natalīlacastālancuana'n tachi'xcuui't ē nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli. ²² Adán quixu'napapca'n ixuani't, ē chuntza' quilpō'ktuca'n nanīyāuj. Ixlīpō'ktuca'n tī tatā'tapa'ksī Cristo, xlaca'n natalacastālancuana'n. ²³ Chā'tunu' ka'lhī ixquilhtamacuj a'cxni' napūlacastālancuana'n. Tī xapūla lacastālancuana'nli, ū'tza' Cristo. A'cxni' namimpala Cristo, natalacastālancuana'n xlaca'n tī tatā'tapa'ksī Cristo. ²⁴ Cristo nacāmālakspuṭkō' ixlītlī'hui'quica'n ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn ē a'cxni' nacāskāhuī'kō'tza' ixlīpō'ktuca'n tī quiclh talaktzi'n xla', palaj tunca xla' namacamaxquī'kō' Dios ixlītlī'hui'qui. A'cxni' nala huā'mā', a'cxni' ixlīspuṭni' cāquilhtamacuj. ²⁵ Ixlacasqui'nca Cristo namāpa'ksīni'n hasta nacāskāhuī'kō' ixlīpō'ktu tī quiclh talaktzi'n xla'. ²⁶ Tī ā'xmān naskāhuī'can, ū'tza' līnīn. ²⁷ Ixlīpō'ktu catūhuālh tū a'nan Dios cāmaxquī'lh Cristo nacāmāpa'ksīkō'. A'ntza' jā huan ixtachihuīn Dios nacāmāpa'ksīkō', ū'tza' jā huanicu'tun Cristo namāpa'ksī Dios. Dios ū'tza' tī māstā'lh lītlī'hui'qui. ²⁸ Pūla nacāskāhuī'kō' ixlīpō'ktuca'n tī quiclh talaktzi'n Cristo. A'cxni' xla' nacāmāpa'ksīkō', a'cxni' Cristo tī ī'ska'ta' Dios ixa'cstu natamacamāstā'ni' Dios. Chuntza' namākentaxtukō' chī ixtalacasqui'nīn Dios. Chuntza' tī ixlīmān namāpa'ksīni'nkō' calhāxcuui'lh, ū'tza' Dios.

²⁹ Palh jā cahuālh lacastālancuana'ncan, ¿tū tapuhua'mā'nalx xlaca'n tī ta'a'kpaxa natamakātāya tī tanīlh? ¿Chī talī'a'kpaxa xpālacata tī tanīlh palh jā tapuhan natalacastālancuana'n?

³⁰ Lakaliyān lījicua' icuī'lh. Palh jā lacastālancuana'ncan, ¿tū xpālacata chuntza' icuī'lh? ³¹ Lakaliyān quintamaknīcu'tun. Huā'mā' ixlicāna' ē nā ixlicāna' chī ka'tla' iclīmakca'tzī mimpālacataca'n. Ka'tla' iclīmakatzi' xpālacata tā'tapa'ksī'yā'tit Jesucristo quiMāpa'ksīni'ca'n. ³² Līlhūhua' huā'tzā' nac cā'lacchicini' Efeso hua'chī hua'na'nī'n chī ixquintamaknīcu'tun. Palh jā cahuālh lacastālancuana'ncan ¿tū xpālacata na'iclitāyani' chuntza' chī iclīpātīni'mā'lh huā'tza' nac cā'quilhtamacuj? Xatze na'ictlahua' chī huancan: "Nahuā'yanāuj ē nakō'tnu'nāuj. Lakalī nanīyāuj."

³³ Jā catā'kskahuī'tit. Chuntza' chī huancan: "Tī līlcatejtin latlā'huan ē nacātā'talacxtuca xlaca'n tī jā tze, xla' nala ixtā'chuntza'ca'n xlaca'n tī jā tze."

³⁴ Tzej calacapāstactit ē cuenta catlahua'tit ē jātza' catlahua'tit tū jā tze. Hui'lh

ā'makapitzīn na milacpu'na'i'tātca'n tī jāna'j ta'a'ka'i' ixtachihuīn Dios ē jā taca'tzī chī līhu'i'lh Dios. Ū'tza' iccāhuanīyān na'iccālimāmāxanī'yān.

Chī natalīlacastālanacuana'n nīnī'n

³⁵ Ā'makapitzīn natakelhasquī'nīnī'n: “¿Chī tzē natalīlacastālanacuana'n tī tanīlh? ¿Chī natala ixcmacnī'ca'n a'cxnī' natalacastālanacuana'n?”

³⁶ Calacapāstacna'ntit. A'cxnī' nacha'nā'tit līcha'nat, namā'cnūyā'tit nac ti'ya't ē namasa xako'xka' ē chuntza' napu'n. ³⁷ Tū cha'nā'tit jā tasu'yu hua'chi tū nataxtu. Nacha'nā'tit xalīcha'nat cuxi' o stapun o catūxcuhūālh tū māscāquīcanī't. Tū napu'n, xla' sca'yā'hua' ē tzēhuani't. ³⁸ Dios cāmāxquī' chī nalīstaca ē chī ixtalācasquī'nīn. Xtum tasu'yu xāhuat ē xtum tasu'yu xapa'lhma' stapun. Kempālhūhua' līcha'nat ē xtum tatasu'yu pūlacatunu' chī tastaca. ³⁹ Nā a'nan kempālhūhua' macnī'. A'nan ixcmacnī'ca'n tachi'xcuhūi't ē a'nan ixcmacnī'ca'n animalh ē a'nan ixcmacnī'ca'n squi'ti' ē ixcmacnī'ca'n spūnī'n. Chā'tunu' xtum ixcmacnī'ca'n.

⁴⁰ A'nan ixcmacnī' tī huī'lh nac a'kapūn ē ixcmacnī' tī huī'lh nac ti'ya't. Xtum chī ixlītēhuani't macnī' xala' nac a'kapūn ē xtum chī ixlītēhuani't macnī' xala' nac ti'ya't.

⁴¹ Xtum chī ixlītēhuani't chī'chīnī' ē xtum chī ixlītēhuani't mālhcuuyi' ē sta'cu. Nā xtum chī ixlītēhuani't a'katunu' sta'cu. A'katunu' macnī' xtum ixlītēhuani't.

⁴² Chuntza' a'kspula a'cxnī' lacastālanacuana'n can. Nacāmā'cnūcan quīmacnī'ca'n ē natamasa. A'cxnī' nalacastālanacuana'nāuj, xtum natala quīmacnī'ca'n ē jātza' catītamāslī. ⁴³ Quīmacnī'ca'n tū nacāmā'cnūcan jā tze; xasāsti' quīmacnī'ca'n tzēhuani't natala ē nataxkaka. Xaxlajuani' quīmacnī'ca'n tū nacāmā'cnūcan; a'cxnī' natalacastālanacuana'n lactlī'huī'quīn natahuan.

⁴⁴ Quīmacnī'ca'n tū ka'lhīyāuj huā'tza' nac cā'quīlhtamacuj xmān macnī' ē nacāmā'cnūcan a'cxnī' nanīyāuj. A'cxnī' nalacastālanacuana'nāuj, Dios naquīncāmāxquī'yān xasāsti' quīmacnī'ca'n tū espīritual. Ka'lhīyāuj quīmacnī'ca'n xala' huā'tza' nac cā'quīlhtamacuj; nā naka'lhīyāuj quīmacnī'ca'n xala' nac a'kapūn.

⁴⁵ Chuntza' tatzō'knī' na ixtachihuīn Dios:

Pūla tlahuaca chā'tin chī'xcu'.

Nā maxquī'ca ixlāmat.

Huī'līnī'ca ixtacuhuīnī' Adán.

Dios su'nulh na ixquīnī' ē chuntza' lakahuanlī ē tahuī'lh. Ā'līstān lacatuncuhuī'lh Jesucristo tī quīncāmāxquī'n xasāsti' quīlatamatca'n. ⁴⁶ Pūla ka'lhīyāuj quīmacnī'ca'n tū xala' huā'tzā' nac cā'quīlhtamacuj ē tū natanī. Ā'līstān naka'lhīyāuj xasāsti' quīmacnī'ca'n xala' nac a'kapūn.

⁴⁷ Xapūla chī'xcu' ū'tza' Adán ē Dios lītlahualh xapokxnī' ti'ya't. Ā'chā'tin chī'xcu' ū'tza' Jesucristo ē xla' mincha' nac a'kapūn. ⁴⁸ Chuntza' chī ixuanī't ixcmacnī' Adán chu lacxtim chī quīmacnī'ca'n quīna'n tī xalanī'n nac cā'quīlhtamacuj. Nā chuntza' ixlīpō'ktuca'n tī tatā'tapa'ksī Cristo nataka'lhī xasāsti' ixcmacnī'ca'n hua'chi ixcmacnī' Cristo. ⁴⁹ Chuntza' chī nac huā'mā' cā'quīlhtamacuj lītasu'yuyāuj Adán, nā chuntza' nac a'kapūn nalītasu'yuyāuj Cristo tī mincha' nac a'kapūn.

⁵⁰ Chuhua'j iccāhuanīyān quīmacnī'ca'n tū ka'lhī ka'lhni' ē quīnīt jāla catitanūlh jā Dios māpa'ksīnī'nkō'. Quīmacnī'ca'n tū natamasa jāla catitanūlh jā tahuī'lana'lh tī taka'lhī ixlāmatca'n tū jā catīlakasputlī. ⁵¹ Cakexpa'tit. Na'iccāhuanīyān tū ixtatzē'knī't. Quīlīpō'ktuca'n jā catīnūj. Quīlīpō'ktuca'n nalakpalīcan quīmacnī'ca'n. ⁵² A'cxnī' ixlīspu'tnī' cā'quīlhtamacuj ē nasā'nān trompeta, xamaktin naquīncā'a'kspulayān hua'chi a'cxnī' natalakatzī'yāuj ē nalacahuāna'mpalayāuj. Nasā'nān trompeta ē tī

tanīnī'ttza' natalacastālancuana'n ē natakā'lhī ixmacni'ca'n xasāsti' tū jā maktin catitamasli. Quilipō'ktuca'n naquincātalakpalīni'yān quimacni'ca'n.
⁵³ Quimacni'ca'n tū tzē natamasa ka'lhī natalakpalī ē xasāsti' natahuan ē jā maktin catitamasli. Quimacni'ca'n tū natanī ixlacasqui'nca xasāsti' natahuan ē jā catitalakspuṭli. ⁵⁴ A'cxni' quimacni'ca'n tū natamasa natalakpalī ē xasāsti' natahuan ē jā catitamasli ē a'cxni' quimacni'ca'n tū natanī natalakpalī ē jā catitanīlh, a'cxni' namākentaxtūcan tū tatzō'kni't chuntza':

Taskāhuī'nī't līnīn.

Ē chuntza' quincātalīmālakahuaniyān.

⁵⁵ ¿Jā huī'lh ixlītlī'hui'qui līnīn? Sputlitza'. ¿Tīchu naca'tzani' ixpālacata līnīn? Jā tī chā'tin. ⁵⁶ Tzamā' tū jā tze ū'tza' nalīniyāuj. Tachi'xcuhuī't jā takexmatni' ixlīmāpa'ksīn Dios. Chuntza' lītasu'yu hua'chī tū jā tze cāmāpa'ksīmā'lh. Lītasu'yu ixpālacata tachi'xcuhuī't jā takexmatni'lh ixlīmāpa'ksīn Dios. ⁵⁷ Icmāxqui' tapāxcatca'tzīn Dios chī līskahuī'yāuj līnīn ixpālacata ixlītlī'hui'qui quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

⁵⁸ Tā'timīn, iccāpāxqui'yān. Ū'tza' iccālihuaniyān jā catamakxtektit tū nacāmāmakchuyīyān ē nacāliīmāpānūni'yān tū a'ka't'nī'ta'ntit. Pō'ktu quilhtamacuj tzej nascu'jā'tit ixpālacata Māpa'ksīni'. Ca'tzīyā'tit tū natlahua'yā'tit ixpālacata Māpa'ksīni' jā catilakspuṭli.

16

Tumīn tū namākēstokcan

¹ Chuhua'j iccāhuaniyān ixpālacata tumīn tū namākēstokā'tit ē tū nacāliimaktāyayā'tit tī ta'a'ka't' xalanī'n nac Judea. Chuntza' chī iccāhuani tī tatakēstoka jā huanicān Galacia, nā chuntza' natlahua'yā'tit. ² Cā'domingo namāqui'tēlha'yā'tit macsti'na'j mintumīnca'n tū tlajani'ta'ntit tzamā' semana. Chuntza' a'cxni' na'ica'nācha', xmān namākēstokā'tit tū māqui'nī'ta'ntittza'. ³ Hui'xina'n cacālacsa'ctit chī'xcuhuī'n tī lactze ē xlaca'n natalē'n minofrendaca'n. Quit na'iccāmaxqui' a'ktin ca'psnap ē na'iccāmacā'ni' nac Jerusalén. ⁴ Palh minī'ni' na'ica'n, naquintatā'a'n xlaca'n.

Pablo a'ncu'tun ā'lacatin

⁵ Na'ictētaxtutēlha nac cā'lacchicni' jā huanicān Macedonia ē ā'līstān na'iccālaka'nāchān. ⁶ Palhāsā' lakmaj na'ictachokoyācha' na mīncā'lacchicni'ca'n o palhāsā' a'ntza' icuī'lācha' nahuan a'cxni' nalonknun. Chuntza' hui'xina'n tzē naquilāmaktāyayāuj a'cxni' na'ictaxtupala calhāxcuhuālh na'ica'ncu'tun. ⁷ Jā iclacasqui'n xmān na'ictētaxtu a'cxni' na'iccālaka'nāchān. Iccātā'tachokocu'tunāchān lakma'j palh Dios lacasqui'n. ⁸ Na'ictachoko huā'tzā' nac Efeso hasta cā'tani' tū māpācuhiūcan Pentecostés. ⁹ Calhāxcuhuālh nac huā'mā' cā'lacchicni' tzē na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios masqui lūhua' tahuī'lāna'lh tī quintaquiclhaktzi'n.

¹⁰ A'cxni' nachā'nācha' Timoteo, calakachi'xcuhuī'tit ē tzej camaktīni'ntit ixpālacata jā namāxana'n. Tzej camakamaktīni'nchipitit ixpālacata xla' tā'scujmā'lh Māpa'ksīni' chuntza' chī quit. ¹¹ Jā tī chā'tin calakmaka'lh. Tzej namaktāyayā'tit naquilakmin. Quit icka'lhīmā'lh ē nā iccātā'ka'lhīmā'lh ā'makapitzīn tī ta'a'ka't'.

¹² Ē quīntā'tinca'n Apolos, icsqui'nli cacātā'a'lh ā'makapitzīn tī nacālaka'nāchān. Jā ixtalacasqui'nīn ixuani't na'a'nācha' chuhua'j. Na'a'n a'cxni' naka'lhī quilhtamacuj.

Ā'xmān saludos

¹³ Catamaktaka'lhtit. Jā tilakpalī'yā'tit tū a'ka'ī'nī'ta'ntit. Calatā'kchokotit chuntza' chī cāminī'ni' chī'xcuhū'n ē catahūi'xcā'nī'tit. ¹⁴ Catūxcuhuālh tū natlahua'yā'tit, catlahua'tit ixpālacata cāpāxquī'yā'tit ā'makapitzīn.

¹⁵ Ca'tzīyā'tit Estéfanos ē ixlīpō'ktu ixfamilia xluca'n xapūla tī ta'a'ka'ī'lh a'cxni' icmāsu'yulh ixtachihuīn Dios jā huanican Acaya. Xluca'n talihui'līlh nacāmaktāya ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'lh. ¹⁶ Iccāsqui'ni'yān cacākexpatni'tit xluca'n ē cacākexpatni'tit chā'tunu' tī tzej tatā'scuja ē tamaktāya ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'. ¹⁷ Iclīpāxuhua ixpālacata tachilh huā'tzā' Estéfanos ē Fortunato ē Acaico. Xluca'n milakxokoca'n ixpālacata quintalakmilh ē hua'chi chuntza' iccālaktzī'kō'n. ¹⁸ Xluca'n quintamakapāxūilh ē nā nacātamakapāxūiyān hui'xina'n. Nacālakachi'xcuhū'yā'tit chī'xcuhū'n tī chuntza' chī xluca'n.

¹⁹ Tī ta'a'ka'ī' ē xalanī'n calhāxcuhuālh jā huanican Asia, xluca'n cātamacā'ni'yāchān saludos. Aquila ē Priscila tī ixpuscāt nā cātamacā'ni'yāchān saludos ixpālacata Māpa'ksīni'. Nā chu lacxtim ixlīpō'ktuca'n tī tatakēstoka na ixchicca'n. ²⁰ Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī' cātamacā'ni'yāchān saludos. Nā hui'xina'n nalāsaludarī'yā'tit.

²¹ Chuhua'j quit na'ictzo'ka huā'mā'. Quit, Pablo, iccāmacā'ni'yāchān saludos.

²² Palh chā'tin jā pāxquī' Māpa'ksīni' Jesucristo, camakapātīnīnca nac pūpātīn. Camilh quiMāpa'ksīni'ca'n.

²³ Cacāsīcua'lanātlahuan Māpa'ksīni' Jesucristo. ²⁴ Iccāpāxquī'kō'yān ixpālacata Jesucristo. Amén.

2 Corintios

Pablo cātzo'knuni'lh tī xalanī'n nac Corinto

¹ Iccātzo'knuni'mā'n huā'mā' carta quit Pablo ē nā Timoteo tī quintā'tinca'n. Quit ixapóstol Jesucristo ixpālacata Dios quilihui'lilh quili'apóstol. Iccātzo'knuni'yān hui'xina'n tī tapa'ksini'yā'tit Dios ē tā'kestokā'tit nac Corinto namakapāxui'yā'tit Dios. Nā iccātzo'knuni'yāuj ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'tī' nac Acaya. ² Hui'xina'n cacālakahu'man Dios quinTāta'ca'n ē Māpa'ksīni' Jesucristo. Tzej calatapā'tit.

Pablo pātīni'lh

³ Ca māka'tlī'ca Dios tī ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Dios lakalhu'manīni'n ē quincāmaktāyayān. ⁴ Dios quincāmāko'xamāka'tlī'yān pō'ktu quilhtamacuj a'cxni' pātīni'nāuj. Dios lacasqui'n nacāmāko'xamāka'tlī'yāuj ā'makapitzīn tī tapātīni'mā'nalh chuntza' chī Dios quincāmāko'xamāka'tlī'yān. ⁵ Cristo pātīni'lh, ē nā quina'n pātīni'nāuj. Cristo quincāmāko'xamāka'tlī'yān a'cxni' pātīni'nāuj. ⁶ Quit icpātīni'n, ē chuntza' tzē iccāmāko'xamāka'tlī'yān hui'xina'n ē tzē iccāmaktāyayān na'a'ka'tiyā'tit ā'chulā'. Dios quimāko'xamāka'tlī', nā chuntza' tzē na'iccāmāko'xamāka'tlī'yān hui'xina'n ē nā tzē na'iccāmaktāyayān a'cxni' hui'xina'n pātīni'nā'tit chī quit. ⁷ Quit tzej icca'tzī hui'xina'n natāyani'yā'tit masqui pātīni'mpā'na'ntit nā hui'xina'n. Nā icca'tzī nacātāmāko'xamāka'tlī'yān.

⁸ Tā'timīn, quit iclacasqui'n hui'xina'n naca'tziyā'tit chī iclīpātīni'lh a'cxni' xa'icui'lacha' nac Asia. Quit jātza' xa'ictāyani'. Ictipuhuanli jātza' ā'chulā' xa'ictilatamalh. ⁹ Xa'icpuhuan na'icnī'tza'. Xa'icca'tzī quit jātza' la tū xa'ictlahua. Ū'tza' xmān Dios xa'iclipāhuan. Xla' ū'tza' tī tzē cāmālacastālanuanī nīnī'n. ¹⁰ Dios quimakapūtaxtūlh tzamā' lījicua'. Tzēcus naquimakapūtaxtū Dios. Quit icca'tzī Dios naquimakapūtaxtū a'cxni' na'ictahui'lapala nac cā'lījicua'. ¹¹ Xmān ixlacasqui'nca hui'xina'n na'orarlīyā'tit quimpālacata. Chuntza' naquilāmaktāyayāuj hui'xina'n. Chuntza' a'cxni' Dios naquisicua'lanātlahua, lhūhua' tī natamaxqui' Dios tapāxcatca'tzīn, ixpālacata tū Dios māstā'nī't chuntza' chī hui'xina'n squi'nī'tit.

Pablo huanli tū ixpālacata jā lī'a'lh nac Corinto

¹² Līpāxuhua icui'lh ixpālacata quit icca'tzī tzej ictlā'huanī't na milacpu'na'i'tātca'n ē nā na ixlacpu'na'i'tātca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't. Jā ica'kskāhuī'ninī't. Dios quimaxqui'lh talacapāstacni'. Ū'tza' tzej iclīlatlā'huan. Dios lakalhu'manīni'n. Quimaxqui'nī't talacapāstacni' tū jā hua'chī ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuhui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ¹³ Tū iccātzo'knuni'yān huā'mā' huanicu'tun xmān tū kexpā'tā'tit hui'xina'n a'cxni' nakelhtahua'ka'yā'tit. Jā iccāhuanimā'n ā'catūhuālh tachihuīn. Quit iclacasqui'n hui'xina'n tzej nakexpā'tā'tit tū ictzo'kmā'lh. ¹⁴ Ā'makapitzīn hui'xina'n ca'tziyā'tit chī nalīpāxuhua'yā'tit quimpālacata a'cxni' namimpala Māpa'ksīni' Jesús. Nā quit na'iclipāxuhua mimpālacataca'n.

¹⁵ Quit xa'icca'tzī huā'mā', ē ū'tza' quit iclīpuhuanli na'iccālaka'mpalayāchā'n hui'xina'n. ¹⁶ Quit xa'iccātelaktaxtucu'tunān hui'xina'n a'cxni' icmilh nac Macedonia. Nā icpuhuanli na'iccālaka'nāchā'n a'cxni' xa'ictaxtulh nac Macedonia. Ē chuntza' ā'līstān hui'xina'n ixquilāmāmakxtoklē'uj nac Judea. ¹⁷ Masqui icuanli xa'iccālaka'ncha'n hui'xina'n, quit jāla icmākentaxtūlh. Ū'tza'

talihuan ā'makapitzīn palh quit xmān xa'ica'ksa'n'ini'mā'lh a'cxni' icuanli xa'ica'ncu'tun. A'cxni' quif iclichihuina'n tū na'ictlahua, jā icchihuina'n hua'chi chi'xcuhui'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xlaca'n tahuān ixlicāna' natatlahua catūhuālh masqui taca'tzi jā catitamākentaxtūlh. ¹⁸ Dios jā maktin talakpalī. Xla' ca'tzi ixlicāna' tū icuan. Tū iccāhuaniyān hui'xina'n tze na'a'ka'iyā'tit. ¹⁹ Quit ē Silvano ē Timoteo xa'iccāmāsu'yuni'yān expālacata Jesucristo tī i'Ska'ta' Dios. Tze a'ka'ī'can tū huan Jesucristo. Xla' pō'ktu quilhtamacuj huan tū ixlicāna'. Xla' jā maktin talakpalī. ²⁰ Ixlipō'ktu tū Dios huan natlahua, Jesucristo mākentaxtūkō'. Ū'tza' līmaxqui'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios. ²¹ Dios ū'tza' tī quimaktāya na'ica'ka'ī'ni ni' Jesucristo. Nā hui'xina'n cāmaktāyayān tzej na'a'ka'ī'yā'tit. Nā xla' quilacsacni't na'ictā'scuja. ²² Dios quincālmacamini'ta'n Espiritu Santo tī hui'lh na quilīstacna'ca'n. Chuntza' tasu'yu tapa'ksini'yāuj Dios, ē hua'chi līxokohui'līni'ttza' quilīstacna'ca'n. ²³ Dios ca'tzi palh ixlicāna' tū na'iccāhuaniyān. Palh quit xa'iccālaka'ncha'n cahuālh nac Corinto, quit xa'iccālacaquilhnīn hui'xina'n. Ū'tza' jā iclī'a'lh. Dios ca'tzi tū jā iclī'a'ncha'. ²⁴ Quit jā iccāmāpa'ksīcu'tunān chī hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit. Hui'xina'n tzejtza' a'ka'ī'yā'tit. Xmān iccātlahuani'cu'tunān tū nalīpāxua'yā'tit.

2

¹ Ū'tza' quit iclīhui'līlh jā iccālaka'ncha'n hui'xina'n palh ixlacasqui'nca xa'iccālacaquilhnīn. Palh quit xa'iccālacaquilhnīn, lacxtim ixlīlipuhuanū quina'n. ² Palh quit xa'iccāmālakaputzīn hui'xina'n, jā tī ixal'nal'h tī ixquimakapāxui'lh quit. Palh hui'xina'n lipuhuanā'tit, quit jā lā lipāxuhua iclatahui'la. ³ Ū'tza' jā iclī'a'lh. Xmān iccātzo'kni'n a'ktin carta. Jā xa'ica'ncu'tunācha' iccālacaquilhnīyān ē nūn xa'iccāmālakaputzīcu'tunān. Palh hui'xina'n mākentaxtūyā'tit tū iccātzo'knu'ni'n, quit na'iclipāxuhua ē nā hui'xina'n nalīpāxua'yā'tit. ⁴ Quit xa'iclipuhuan a'cxni' iccātzo'knu'ni'n hui'xina'n. Nā xa'iccalhuan expālacata xa'iccātzi' ixcāmālakaputzīn tū xa'iccātzo'knu'ni'n'ta'n. Jā xa'iccāmālakaputzīcu'tunān. Iclacasqui'nli hui'xina'n naca'tziyā'tit chī quit iccāpāxqui'yān hui'xina'n.

Ixlacasqui'nca namāspūtūni'can chi'xcu' tī jātza' tlahua tū jā tze

⁵ Tzamā' chi'xcu' tī tlahualh tū jā tze, xla' iclīlipuhuanli, expālacata jā tze tū tlahualh. Ā'chulā' cāmālakaputzīni'ta'n hui'xina'n. Jā icuan palh milīpō'ktuca'n hui'xina'n cāmālakaputzīni'ta'n. Palhāsā' jā milīpō'ktuca'n. ⁶ Milīlhūhua'ca'n hui'xina'n makapātīni'ta'n'tit tzamā' chi'xcu'. Chuhua'j tzetza'. Jātza' camakapātīntit. ⁷ Chuhua'j camātza'nkēna'ni'tit ē camāko'xamixi'tit. Palh jā chuntza' natlahua'yā'tit, tzamā' chi'xcu' jāla catitāyani'lh, expālacata nalīlipuhuan. ⁸ Ū'tza' iccālīsqi'ni'yān hui'xina'n camāsu'yu'tit chī pāxqui'yā'tit. ⁹ A'cxni' quit iccāmācā'ni'chān a'ktin carta, quit icca'tzīcu'tunli palh hui'xina'n ixtlahua'tit tū iccāhuanin expālacata tzamā' chi'xcu'. Icca'tzīcu'tunli palh hui'xina'n ixquilāxexmatni'uj. ¹⁰ Palh hui'xina'n māspūtūni'yā'tit tzamā' chi'xcu', nā quit na'icmāspūtūni'. Palh quit icmāspūtūni'lh catūhuālh, mimpālacataca'n icmāspūtūni'lh na ixlaca'tin Cristo. ¹¹ Māspūtūni'yāuj expālacata jā lacasqui'nāuj naquincāskāhui'yān skāhui'ni'. Ca'tziyāuj skāhui'ni' a'kskāhui'nin.

Pablo tamakchuyīlh a'cxni' ixui'lh nac Troas

¹² Quit icētāxtulh nac Troas expālacata a'ntza' icmāsu'yucu'tunli xatze tachihuīn tu i'xla' Cristo. A'cxni' icētāxtulh a'ntza', Dios ixlacāxtlahuakō'nī'ttza' ixlipō'ktu a'ntza'. ¹³ Masqui tzej taxtulh, quit xa'ictamakchuyīni't, expālacata

quintā'tinca'n, Tito, jā chā'lh a'ntza' chuntza' chī xa'iclacāxlanī'ta'uj. Ū'tza' iccālimakxtekli xalanī'n nac Troas ē icmillh nac Macedonia ixpālacata icpuhuanli Tito ixchilh huā'tzā'.

Ixtachihuīn Dios tzej taxtu

¹⁴ Maxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata ixlimāpa'ksīn Cristo tzej litaxtuyācha' tachihuīn tū icmāsu'yu. Xla' quimaktāya na'icmāsu'yu calhāxcuhuālh ixpālacata Cristo. Huā'mā' tamāsu'yun hua'chī a'ktin perfume tū mu'csun calhāxcuhuālh. ¹⁵ Līpāxuhua Dios chī quina'n icmāsu'yuyāuj ixtachihuīn Cristo. Quina'n hua'chī a'ktin jini' na ixpu'nanca'n tī ta'a'kapūtaxtunī'ttza' ē nā tī jāna'j ta'a'kapūtaxtu. ¹⁶ Na ixpu'nanca'n tī jāna'j ta'a'kapūtaxtu, tzamā' tamāsu'yun hua'chī catūhuālh tū mu'csun tū laknīcan. Na ixpu'nanca'n tī ta'a'kapūtaxtunī'ttza', tzamā' tamāsu'yun hua'chī a'ktin perfume tū māsā' latamat. Nūn chā'tin tī tzē ixlimān namāsu'yu tū ixla' Cristo. Ixlacasqui'nca Dios namaktāya. ¹⁷ Quit jā hua'chī tī ta'a'kskāhuī'nin ē talakpalī tamāsu'yun tū ixla' Dios. Xlaca'n jā tzej tamāsu'yu ixpālacata xmān ta'a'kskāhuī'tlajacu'tun. Quit iclīchihuīna'n tū ixlicāna' na ixlacatīn Dios, ixpālacata xla' quimacamaxquī'nī't na'ictā'scuja Cristo.

3

A'ktin xasāsti' talacāxtlahuan

¹ Palhāsā' ā'makapitzīn natahuan quit ka'tla' icmakca'tzī ē quilīchihuīna'ncan quina'cstu. Jā ixlacasqui'nca quit na'iccāmaxquī'yān a'ktin carta tū nahuan quit tzeza chī'xcu'. Jā ixlacasqui'nca hui'xina'n naquilāmaxquī'yāuj a'ktin carta tū tzē na'iclē'n calhāxcuhuālh, chuntza' chī talē'n ā'makapitzīn. ² Hui'xina'n hua'chī quincarta. Mimpālacataca'n ca'tzīcan tze tū ictlahua. Huā'mā' carta tzē natalaktzī'n ē natalīkelhtahua'ka' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Hui'xina'n hua'chī a'ktin carta litaxtuyā'tit tū tatzō'kni' na quilīstacna, ixpālacata quit iccālacapāstacān hui'xina'n. ³ Hui'xina'n litaxtuyā'tit hua'chī a'ktin carta tū Cristo quimātzo'knīlh. Tzamā' carta jā litzo'kcanī't tinta. Jā tzo'kcanī't nac a'ktin chihuix tū hua'chī lhta'ca'la'. Espīritu Santo tī macamilh Dios xalakahuan, xla' cālakpalīni'n mīntalacapāstacnī'ca'n a'cxnī' iccāhuanin ixtachihuīn Jesucristo. Chuntza' tasu'yu tū tlahuani't Cristo mimpālacataca'n.

⁴ Chuntza' icuan ixpālacata quit icca'tzī tze tū icmāsu'yu na ixlacatīn Dios, ixpālacata Cristo quimacamaxquī'lh na'icmāsu'yu. ⁵ Quit jā icuan xmān quina'cstu tzē ictlahua huā'mā' tascujūt. Dios quimaktāya ē ū'tza' tzē iclītlahua. ⁶ Xla' ū'tza' tī quimaxquī' talacapāstacnī'. Ū'tza' tzē iclīmāsu'yu xasāsti' talacāxtlahuan tū Dios tlahuani't. Tzamā' talacāxtlahuan jā hua'chī a'ktin līmāpa'ksīn tū tatzō'kni'. Tzamā' talacāxtlahuan līchihuīna'n Espīritu Santo. Ixlimāpa'ksīn Dios māsu'yu ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't taka'lhī ixcuentaca'n ē ū'tza' natalīnī. Espīritu Santo māsā' xasāsti' latamat.

⁷ Huā'mā' līmāpa'ksīn tū māsu'yu ixlacasqui'nca nanīcan, huā'mā' tzo'kca pektu' nac chihuix. A'cxnī' maxquī'ca Moisés tzamā' līmāpa'ksīn, a'nalh a'ktin ka'tla' taxkaket. Ixlacan Moisés I'xkaka. Israelitas tī ixtayāna'lh a'ntza' jāla ixtalaktzī'n chī I'xkaka ixpālacata ixcāmālakachi'xuanī'. Huā'mā' taxkaket līlacatzacu mixli. Chuntza' tzēhuani't ixuanī't chī Dios māsā'lh huā'mā' līmāpa'ksīn. ⁸ A'chulā' tzēhuani't tamāsu'yun tū Espīritu Santo quincāmaxquī'yān. ⁹ Tzēhuani't ixuanī't huā'mā' līmāpa'ksīn tū Dios ixmaxquī'nī't Moisés masquī ū'tza' līca'tzīcan tachi'xcuhuī't

nacāmakapātīnīncan. Ā'chulā' xatzēhuanī't ixtachihuīn Jesucristo, ixpālacata huā'mā' quincāmāsu'yuni'yān chī tzē nalixapacan tū laclē'nāuj. ¹⁰ Huā'mā' līmāpa'ksīn tzēhuanī't ixuanī't. Masqui tzēhuanī't ixuanī't, jāla mālakhā'nīcan ixtachihuīn Jesucristo. ¹¹ Palh līmāpa'ksīn tzēhuanī't ixuanī't masqui jā makās ixtitāyani'lh, ā'chulā' tzēhuanī't tū jā catilakspuṭli. Ū'tza' xatze tachihuīn ixtla' Jesucristo.

¹² Quit lacatancs icca'tzī huā'mā' tachihuīn jā catilakspuṭli. Ū'tza' quit tzej iccālīmāsu'yuni'cu'tun tachi'xcuhuī't. ¹³ Quit jā iclahua chī Moisés. Xla' ixtalakatlapa, ē chuntza' israelitas jāla ixtalaktzī'n chī ixtapānūni' tū l'xkaka na ixlacan. ¹⁴ Israelitas jā ixtaca'tzī tū ixuanicu'tun. Hasta chuhua'j xla'ca'n jā taca'tzī tū huanicu'tun a'cxni' talikelhtahua'ka' ixtachihuīn Dios jā tatzō'kni' talacāxtlahuan xala' makāstza'. Huā'mā' tzē ca'tziyāuj tū huanicu'tun xmān palh tapa'ksīni'yāuj Cristo. ¹⁵ Hasta chuhua'j israelitas jā taca'tzī tū huanicu'tun a'cxni' talikelhtahua'ka' tū tzo'kli Moisés. ¹⁶ A'cxni' chā'tin a'ka'ī'ni' Māpa'ksīni' Jesucristo, tzētza' ca'tzī tū huanicu'tun tū tzo'kli Moisés. ¹⁷ Māpa'ksīni' Jesucristo, xla' chu chā'tin chī Espīritu Santo. Tī tatā'latlā'huan Espīritu Santo, xla'ca'n jātza' cāmāpa'ksī skāhuī'ni'. ¹⁸ Quina'ca'tziyāujtza' tū huanicu'tun. Hua'chī jātza' talakatlapanī'ta'uj na quila-can'tin. Chuntza' hua'chī laktzī'nāuj Māpa'ksīni' Jesucristo a'ktin nac hualhtin. Laktzī'nāuj chī ixlīka'tla' ē chī ixlitze. Quina'n lītalakpalitēlhayāuj chī Cristo. Ū'tza' huā'mā' tū tlahuamā'lh Espīritu Santo.

4

¹ Dios lalalhu'manīni'n, ē quimacamaxquī'lh xatze tachihuīn ixtla' Jesucristo. Chuntza' jā ictaxlajuani'. Jā icmakxteka icmāsu'yu huā'mā' xatze tachihuīn. ² Quit jā maktin iclahua tū līmāxana' tū lakatzē'k tlahuacan. Jā ica'kskāhuī'nin. Jā iclakpalī ixtachihuīn Dios. Tzej icmāsu'yu tū ixlicāna' na ixlacatīn Dios. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't tzē natacatzī ixlicāna' tū icmāsu'yu. ³ Tī jā takexmatcu'tun xatze tachihuīn tū icmāsu'yu, ū'tunu'n nacāmākapātīnīncan. ⁴ Xla'ca'n tū jā ta'a'ka'ī' xatze tachihuīn, xla'ca'n jā taca'tzī tū huanicu'tun. Skāhuī'ni' jā lacasqui'n xla'ca'n natacatzī tū huanicu'tun. Ū'tza' jā talīca'tzī tū huanicu'tun. Skāhuī'ni' hua'chī ixdiosca'n, ē ū'tza' ixcāmālakatzī'nī't ē ū'tza' jāla talīlaktzī'n taxkaket tū xatze tachihuīn ixtla' Cristo. Cristo xaka'tla' chī Dios. ⁵ Tū icmāsu'yu quit, jā quit quīlchihuīna'nican. Quit icmāsu'yu ixpālacata Jesucristo ū'tza' Māpa'ksīni' ē ixlacasqui'nca nalaktaquīlhputayāuj. Quit iccāmaktāyān hui'xina'n. Ū'tza' tū Jesucristo lacasqui'n na'ictlahua. ⁶ Dios quincāmāca'tzīnīni'ta'n tū ixlicāna'. Ū'tza' māxkakē quintalacapāstacni'ca'n. Xla' ū'tza' tū māstā'lh līmāpa'ksīn natahuī'la taxkaket nac cā'quīlhtamacuj. Ū'tza' lītahuī'lh taxkaket. É chuntza' ixquincāmāxkakētēlhān. Ū'tza' līca'tziyāuj chī Dios ixlīka'tla'. Huā'mā' ca'tziyāuj ixpālacata lakapasāuj Jesucristo.

Pablo ixlīpāhuan Dios

⁷ Xatze tachihuīn tū Dios quīlīmacamaxquī'lh na'icmāsu'yu, ka'lhī lhūhua' ixtapalh. Quit quina'cstu jā icka'lhī talacapāstacni' na'icmāsu'yu huā'mā' tachihuīn. Quit hua'chī a'ktin pūxkatni' jā tojomā'lh tū ka'lhī ixtapalh. Chuntza' tasu'yu Dios ū'tza' tū ka'lhī līlī'huī'qui ē jā quit. ⁸ Masqui lhūhua' quit icpātīni'n, pō'ktu quīlhtamacuj tzē ictāyani'. Masqui makatunu' jā icca'tzī tū na'ictlahua, jā ictaxlajuani'. ⁹ Masqui quīmputzastālani'can, Dios jā quīmakxteka. Masqui makatunu' quīlīso'ktamacatacan, jā tī quīmaknī.

¹⁰ Pō'ktu quilhtamacuj Ilijicua' icu'lh ixpālacata quimaknīcu'tuncan, chuntza' chī ixmaknīcu'tuncan Jesucristo. A'ntza' lītasu'yu quimaktāyamā'lh Jesucristo xalakahuan. ¹¹ Ictilatā'huancus nac cā'quilhtamacuj, quimaknīcu'tuncan, ixpālacata quit ic tā'scuja Jesucristo. Ū'tza' lītasu'yu Jesucristo quintā'latlā'huan. ¹² Quit icmāsu'yu xatze tachihuīn ixta' Jesucristo. Ū'tza' pō'ktu quilhtamacuj quilimaknīcu'tuncan. Hui'xina'n ka'lhī'yā'tittza' xasāsti' milatamatca'n, ixpālacata quit iccāmāsu'yuni'n ixtachihuīn Cristo.

¹³ Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios chī huanli chā'tin:

Quit ica'ka'ī'lh, ē ū'tza' quit iclīchihuīna'n chī ixlīka'tla' Dios.

Quit nā ica'ka'ī'nī't, ē ū'tza' iccālīhuani ā'makapitzīn ixtachihuīn Dios. ¹⁴ Quit iclīpāhuan xmān Dios, ixpālacata icca'tzī Dios mālacastālanquani'lh Māpa'ksīni' Jesucristo. Nā icca'tzī quit naquimālacastālanquani', ixpālacata quit ic-tapa'ksīni' Jesucristo. Hui'xina'n ē quit kēxtim naquincātālē'nān na ixtacātīn Dios. ¹⁵ Ixlipō'ktu tū icpātīl, quit icpātīkō'lh ixpālacata iclacasqui'nli hui'xina'n na'a'ka'ī'yā'tit. Chuntza' a'cxni' lhūhua' hui'xina'n na'a'ka'ī'yā'tit, namaxquī'yā'tit tapāxcatca'tzīn Dios ē namāka'tlī'yā'tit Dios.

¹⁶ Ū'tza' jā iclītaxlajuani'. Masqui quimacni' taxlajuani'tēlha, ā'chulā' ica'ka'ī' lakalī lakalī. ¹⁷ Tū icpātīmā'lh hua'chi xmān macsti'na'j ē hua'chi jā makās icpātīmā'lh ixpālacata Dios quiscua'lanātlahua pō'ktu quilhtamacuj. ¹⁸ Chuntza' icuan quit ixpālacata jā iclacapāstaca tū tasu'yu. Ā'chulā' iclacapāstaca tū jā tasu'yu. Tū tasu'yu nalakspūta. Tū jā tasu'yu jā catilakspūtlī.

5

¹ Quimacni'ca'n hua'chi a'ktin a'cchic jā hui'lāna'uj. Quit icca'tzī a'cxni' nasputa quimacni'ca'n, Dios naquincāmaxquī'yān ā'a'ktin xasāsti' quimacni'ca'n. Xasāsti' quimacni'ca'n hua'chi quinchicca'n nac a'kapūn. Tzamā' chic ixtatlahuat Dios ē jā ixtatlahuatca'n tachi'xcuhuī't. Huā'mā' chic jā maktin catilakspūtlī. ² Ū'tza' līpāstacāuj ixpālacata a'ncu'tunāuj na quinchicca'n nac a'kapūn. ³ Jā capuhuanui jā naka'lhīyāuj quimacni'ca'n a'cxni' nanīyāuj. Naka'lhīyāuj xasāsti' quimacni'ca'n nac a'kapūn. ⁴ Līhuan quina'n ka'lhī'yāujcus quimacni'ca'n huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, makca'tzīyāuj taxlajuani'yāuj chī pātīni'mā'nauj. Masqui jā ixmakxteku'tunui huā'mā' macni', ka'lhīcu'tunāuj xasāsti' quimacni'ca'n nac a'kapūn. Quimacni'ca'n tū ka'lhīyāuj chuhua'j, nalakspūta. Xasāsti' quimacni'ca'n tū Dios naquincāmaxquī'yān, ū'tza' tū jā catilakspūtlī. ⁵ Dios quincālacāxtlahuani'ta'n ē ū'tza' tze nalīchā'nāuj nac a'kapūn. Quincāmacamini'nī'ta'n Espīritu Santo. Ū'tza' līca'tzīyāuj ixlīcāna' natanūyāuj nac a'kapūn.

⁶ Chuntza' jā maktin taxlajuani'yāuj. Ca'tzīyāuj līhuan latlā'huanāuj nac cā'quilhtamacuj, jāna'j tā'hui'lāna'nchāuj Māpa'ksīni' Jesucristo nac a'kapūn. ⁷ Chuhua'j quina'n jā latlā'huanāuj chuntza' chī laktzī'nāuj. Latlā'huanāuj chuntza' chī tū a'ka'ī'yāuj. ⁸ Chuntza' quina'n jā taxlajuani'yāuj. Makxteku'tunāuj huā'mā' quimacni'ca'n ixpālacata lakchā'ncu'tunāuj Māpa'ksīni' Jesucristo. ⁹ Ū'tza' nalīhui'līyāuj natlahuayāuj tū Jesucristo lacasqui'n palh tā'hui'lāna'nchāuj Dios nac a'kapūn ē palh hui'lāna'ujcus nac cā'quilhtamacuj. ¹⁰ Huā'mā' līhui'līyāuj, ixpālacata ixlacasqui'nca quilipō'ktuca'n natāyayāuj na ixtacātīn Cristo. Xla'na quincāputzāna'nīyān chā'tunu' quina'n. Namaktīni'nāuj quilipō'ktuca'n chuntza' chī latā'kchokonī'tauj, palh tzej o palh jā tzej nac cā'quilhtamacuj.

Dios ixamigo cātlahuacu'tun tachi'xcuhuī't

11 Quit iclakachi'xcuhuī' Māpa'ksīni' Jesucristo ē ickexmatni'cu'tun. Ū'tza' quit iccālīmā'a'ka'tīnīcu'tun tachi'xcuhuī't. Dios laktzi'n quilibstacna'. Quit icpuhuan nā hui'xina'n ca'tzīyā'tit quit ictlahuacu'tun tū tze. 12 Quit jā ka'tla' icmakca'tzi' na milacatīnca'n. Jā ū'tza' iclīchihuīna'mā'lh chuntza'. Xmān iclacasqui'n hui'xina'n tze naquilāmaktāyāyāuj a'cxni' naquimālacsu'yucan. Iclacasqui'n tze nacākelhtīyā'tit tū quintamālacsu'yucu'tun. Xlaca'n tapuhuan laka'tla' masqui jā tze ixlīstacna'ca'n. 13 Masqui makapitzīn tapuhuan quit icchuya ē masqui ā'makapitzīn tapuhuan tzej iclacapāstacna'n, quit ictlahuacu'tun xmān tū nalīpāxuhua Dios. Iccāmaktāyacu'tunān hui'xina'n ixpālacata iclacasqui'n hui'xina'n ā'chulā' na'a'ka'tīyā'tit. 14 Cristo quincāpāxquī'yān ē ū'tza' iclītlahuacu'tun tū xla' lacasqui'n. Quina'n a'ka'tīyāuj Cristo līnīlh ixpālacataca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Chuntza' līca'tzīyāuj quīlīpō'ktuca'n ixnīuj. 15 Cristo līnīlh quincāmakapūtāxtuyān. Chuntza' līhuan hui'lāna'uj, jā catilatā'kchokouj chuntza' chī xmān quintapuhūānca'n. Ixclacasqui'nca natalā'kchokoyāuj chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Cristo. Ū'tza' nīlh quimpālacataca'n ē lacastālancuana'nli. 16 Chuntza' jātza' iccālaktzī'n ā'makapitzīn chī'xcuhuī'n chuntza' chī talaktzī'n chī'xcuhuī'n xalanī'n nac cā'quīlhtamacuj. Xapūla xa'icpuhuan Cristo lacxtim chī talacapāstaca xalanī'n nac cā'quīlhtamacuj. Jātza' icpuhuan chuntza'. 17 Palh chā'tin chī'xcu' a'ka'tīni' Cristo, chuntza' talakpali ixtalacapāstacni' ē xasāsti' chī'xcu' lītāxtu. Ixlīpō'ktu tū xapūla lakspunī'ttza'. Tzamā' chī'xcu' jātza' hua'chī xapūla. Pō'ktutza' xasāsti' ixtalacapāstacni'.

18 Xmān Dios tī tze lakpali chā'tin chī'xcu'. Chuhua'j quina'n ixamigo Dios ixpālacata Jesucristo xokolh tū ixlāclē'nāuj. Dios quincāmacamaxquī'nī'ta'n nacāmāsu'yuni'yāuj ā'makapitzīn chī tze natalītāxtu ixamigo Dios. 19 Ixpālacata Cristo, Dios ixamigo cātlahuacu'tun tachi'xcuhuī't ē cāmātza'nkēna'ni'cu'tun ixcuentaca'n. Quincāmacamaxquī'nī'ta'n nacāmāsu'yuni'yāuj ā'makapitzīn chī'xcuhuī'n chī tze natalītāxtu ixamigo Dios. 20 Chuhua'j quit ictā'scuja Cristo. Hua'chī Dios ixchihuīna'nli a'cxni' iccāsqū'ni'yān hui'xina'n. Iccālīsqū'ni'yān ixlīmāpa'ksīn Cristo, catamakxtekni'tit Dios ixamigo nacātlahuayān. 21 Masqui Cristo jā maktin tlāhualh tū jā tze, Dios macamāstā'lh īska'ta' namaknīcan. Ū'tza' nalīmāpānū quincuentaca'n Cristo. Chuntza' Dios xapa quincuentaca'n ē jātza' tū lāclē'nāuj.

6

1 Quit ictā'scuja Dios. Ū'tza' iccālīhuaniyān hui'xina'n, jā chu tlakaj camaktīni'ntit talakalhu'mān tū Dios cāmaxquī'cu'tunān. 2 Tatzo'kni' na ixtachīhuīn Dios chī Dios huanli: Quit ickexmatli chī quisquī'ni' tzamā' quīlhtamacuj a'cxni' xa'icmaxquī'cu'tunān a'ktīn talakalhu'mān. Quit icmaktāyan a'cxni' xa'iccāmakapūtāxtūcu'tun tachi'xcuhuī't. Chuhua'j tze namaktīni'ncan talakalhu'mān tū Dios māstā'. Chuhua'j tze na'a'kapūtāxtucan.

3 Quit tzej iclatā'kchokocu'tun chuntza' chī talacasqui'n. Palh jā tzej iclatā'kchoko, nahuancan jā tze tū icmāsu'yu. 4 Iclacasqui'n naca'tzīcan quit tzej iclatlā'huan chuntza' chī talacasqui'n tzej natalatā'kchoko tī tatā'scuja Dios. Ū'tza' quit līlāczacu iclīpātī tū quina'kspula. Lhūhua' icpātīni'nī't. Quīspunī'nī't tū xa'icmaclacasqui'n. Lhūhua' tū jā tze quina'kspulani't. 5 Quimaksno'kcanī't. Quīnchī'canī't. Iccātā'talacxtucni't tachi'xcuhuī't tī jā ixquīntalaktzī'ncu'tun. Palha' icscujnī't. Iclakachu'huā'lhtatani't. Makatunu'

jā xa'icka'lhī quilihua't. ⁶ Iclacasqui'n naca'tzīcan quit tzej iclatlā'huan chuntza' chī ixlacasqui'nca. Pō'ktu tze quintalacapāstacni'. Tzej icca'tzī tū icmāsu'yu. Ictāyani' tū quintlahuani'can. Ē iclakalhu'manini'n. Ē quimaktaya Ēspīritu Santo. Ē iccāpāxqui' ā'makapitzīn. ⁷ Quit icmāsu'yu tū ixlicāna'. Iclīscuja ixlīlī'hui'qui Dios. Dios quimaktāya tzej na'iclatā'kchoko. Chuntza' jā quintiskāhuī'lh. ⁸ Makapitzīn quintalakachi'xcuhui'; ē ā'makapitzīn quintalakmaka'n. Makapitzīn tahuān tze quit; ē ā'makapitzīn tahuān jā tze quit. Makapitzīn tahuān quit ica'kskāhuī'nin. Quit icuan xmān tū ixlicāna'. ⁹ Masqui makapitzīn tapuhuan quit jā tū quintapalh, ā'makapitzīn taca'tzī quit ictā'scuja Dios. Masqui maklūhua' quit xa'ictahui'la nac cā'lījicua' ē hua'chi xa'icnīmā'lh'tza', chuhua'j icuī'lhcus. Masqui quimputzastālani'can, jā quimaknīcan. ¹⁰ Masqui quina'kspulani't tū quimakalīpuhuan, pō'ktu quīlhtamacuj lipāxuhua icuī'lh. Masqui pobre quit, iccāmaxqui' ā'makapitzīn tū ā'chulā' xatapalaxla' ē jā tumīn. Masqui jā tū icka'lhī nac cā'quīlhtamacuj, Dios quimaxqui' chuntza' chī icmaclacasqui'n.

¹¹ Quit lacatejtin iccātā'chihuīna'nān hui'xina'n xalanī'n nac Corinto. Quit iccāpāxqui'yān hui'xina'n. ¹² Masqui hui'xina'n jā quīlāpāxqui'yāuj, quit iccāpāxqui'yān. ¹³ Iccātā'chihuīna'nān hui'xina'n hua'chi quīlacstīn. Iccāsqui'ni'yān caquīlāpāxqui'uj chī quit iccāpāxqui'yān hui'xina'n.

Quina'n hua'chi ixtemplo Dios

¹⁴ Jā a'ktin cacātā'latit tī jā ta'a'ka'ī'. Xtum talatā'kchoko tī ta'a'ka'ī' ē xtum talatā'kchoko tī jā ta'a'ka'ī'. Jāla a'ktin cātā'lacan. Taxkaket xtum ē cā'tzi'sni' nā xtum. Tū tze xtum ē nā tū jā tze nā xtum. ¹⁵ Cristo jā tlhua tū tlhua skāhuī'ni'. Nā huan tī ta'a'ka'ī' Cristo, xlaca'n jā talacapāstaca hua'chi tī jā ta'a'ka'ī'. ¹⁶ Jā tze laktaquīlhpūtacan ídolos na ixtemplo Dios. Quina'n hua'chi ixtemplo Dios xalakahuan. Dios huanī't: Quit na'ictahui'la na ixpu'nanca'n tī ta'a'ka'ī'. Na'iccātā'latā'kchoko xlaca'n. Xlaca'n quintachi'xcuhui't natahuan.

¹⁷ Ū'tza' līhuan Dios:

Catapānūni'tit tī tatlahua tū jā tze.

Jā catlahua'tit tū tatlahua xlaca'n.

Jā caxa'ma'tit tū jā tze.

Chuntza' quīla' nalītaxtuyā'tit hui'xina'n.

¹⁸ Quit hua'chi minTāta'ca'n na'icuan.

Hui'xina'n nalītaxtuyā'tit hua'chi quinka'hua'chan ē quintzu'ma'jan.

Chuntza' huanli Dios tī māpa'ksīni'n.

7

¹ Tā'timīn, chuntza' huanī't Dios. Ū'tza' nalīmakxtekkō'yāuj ixlīpō'ktu tū jā tze talanān. Nalīhui'liyāuj nalayāuj xatze ixpālacata nalakachi'xcuhui'yāuj Dios.

Talakpalīh ixtalacapāstacni'ca'n xalanī'n nac Corinto

² Iccāsqui'ni'yān hui'xina'n naquīlāpāxqui'yāuj. Nūn chā'tin ictlahuani'nī't tū jā tze. Nūn chā'tin icmāxtuyāhuani't. Nūn chā'tin ica'kskāhuī'maktīnī't catūhuālh. ³ A'cxni' icuan huā'mā', jā icuan hui'xina'n quīlātlahuani'nī'ta'uj tū jā tze. Iccāhuani'nī'ta'ntza' iccāpāxqui'yān hui'xina'n. Na'iccāpāxqui'yān ictika'lhīcus quīlatamat ē hasta a'cxni' na'icni'. ⁴ Chuhua'j quit icca'tzī hui'xina'n natlahua'yā'tit chuntza' chī iccāhuani'nī'ta'n. Chuntza' iccāhuani' ā'makapitzīn chī hui'xina'n tzej latlā'hua'nā'tit. Icca'tzī hui'xina'n tzej

latlā'hua'nā'tit. Ū'tza' quit jā iclītamakchuyīnī't. Icpāxuhua masqui icpātīni'mā'lh.

⁵ A'cxni' icchilh huā'tzā' nac Macedonia ictamakchuyīlh. Lhūhua' tū quina'kspulalh. Quintatā'lātlahualh. Xa'iclītamakchuyī. Jā xa'icca'tzī palh natataspī'pala tī ixta'a'ka'ī'mā'nalhcus. ⁶ Dios cāmāko'xamāka'tlī' tī tata-makchuyīnī't. Dios makachilh Tito. Ū'tza' iclītako'xamāka'tlī'lh. ⁷ Ā'chulā' ictako'xamāka'tlī'lh a'cxni' icca'tzīlh chī hui'xina'n ixmāko'xamāka'tlī'nī'ta'ntit Tito. Xla' quihuanilh chī hui'xina'n quilālaktzī'ncu'tunāuj ē chī līlīpuhuanit ixpālacata ca'tzīt it ixquilāmakalīpuhuanī'ta'uj. Quihuanilh chī hui'xina'n quilālacapāstacāuj. Ū'tza' ā'chulā' iclīpāxualh.

⁸ Masqui huā'mā' carta tū iccātzo'kni'n hui'xina'n cāmālakaputzīn, quit icpuhuan tze chī iccātzo'knuni'nī'ta'n. Ā'līstān icpuhuanlī jā xa'ictzo'kli tzamā' carta. Jātza' icpuhuan chuntza'. Chuhua'j tasu'yu jā makās līpuhuanit. ⁹ Chuhua'j icpāxuhua. Jā ixpālacata hui'xina'n līlīpuhuanit. Hui'xina'n līlīpuhuanit ixpālacata mincuentaca'n. Chuntza' makxtektit tū jā tze. Ū'tza' iclīpāxuhua. Dios cālīmālakaputzīn mincuentaca'n. Chuntza' lītasu'yu jā iccātlahuanī'n tū jā tze a'cxni' iccātzo'kni'n carta. ¹⁰ Palh Dios mālapuhuanī chā'tin chī'xcu' jā tze chī latlā'huan, ē palh huā'mā' chī'xcu' nalīpuhuan ē nalakpalī ixtalacapāstacni', chuntza' Dios namakapūtāxtū. Ā'līstān huā'mā' chī'xcu' jā catīpuhualh palh jā tze chī a'kapūtāxtulh. Palh chā'tin chī'xcu' līpuhuan ē palh jā kexmatni'cu'tun Dios, tzamā' chī'xcu' jā catī'a'kapūtāxtulh. ¹¹ Hui'xina'n jā chuntza'. A'cxni' Dios cāmālakaputzīn, palaj tlahua'tit tū ixtalacasquī'nin. Squī'ntit tamātza'nkēna'ni'. Ca'tzītīt tū ixtlahua'nī'ta'ntit huā'mā' tū jā tze. Ixjīcua'ni'yā'tit Dios. Quilālacapāstacui quit. Tlahua'cu'tuntit tū na'iclīpāxuhua quit. Makapātīnīntit tī ixtlahuanī't tū jā tze. Chuntza' lītasu'yu puhua'ntit jā tze tū ixtlahua tzamā' chī'xcu'. ¹² Quit ictzo'kli tzamā' carta, ē jā xmān ixpālacata tī tlahualh tū jā tze, ē jā xmān ixpālacata tī tlahuanī'ca tū jā tze. Quit ictzo'kli tzamā' carta ixpālacata icmāsu'yucu'tunlī na ixlacatīn Dios chī iccāmaktakalhcū'tunān hui'xina'n. ¹³ Ū'tza' quilīmāko'xamāka'tlī'ca.

Tito ixlīpāxuhua mimpālacataca'n. Ū'tza' nā iclīpāxuhua. ¹⁴ A'cxni' jāna'j ixcālaka'nāchā'n Tito, icuanilh hui'xina'n naquilākexmatni'yāuj. Chuhua'j jā iclīmāxana'n. Ixlīcāna' chī icuanilh Tito. Ixlīpō'ktu tū iccāhuanīnī'ta'n hui'xina'n, pō'ktu ixlīcāna'. Nā chuhua'j tasu'yu ixlīcāna' tū icuanilh Tito. ¹⁵ Chuhua'j Tito ā'chulā' cāpāxquī'yān hui'xina'n ē cālacapāstacān chī hui'xina'n lakachi'xcuhūi'tit ē kexpa'ni'tit tū cāhuanin. ¹⁶ Chuntza' tasu'yu hui'xina'n tlahua'yā'tit tū tze, chuntza' chī icpuhuanlī. Ū'tza' iclīpāxuhua.

8

Chī māstā'ca xatze tapuhuāt

¹ Tā'timīn, quit iclacasquī'n hui'xina'n naca'tzīyā'tit chī Dios cāsīcua'lanātlahualh tī tā'a'ka'ī' xalanī'n nac Macedonia. ² Masqui xlaca'n ixtapātīni'mā'nalh, ixtapāxuhua. Chuntza', masqui pobres ixtahuanī't xlaca'n tamāstā'lh lhūhua' chī ixtapuhuatca'n. ³ Quit iclīchihuīna'n jā lakca'tzan huan tū tamāstā'lh. Tahui'līlh ā'chulā huan tū ixlīmāstā'ca'n. ⁴ Quincātasquī'ni'n xa'icmaktīni'uj tumīn ē xa'iccālē'ni'uj tā'timīn xalanī'n nac Jerusalén tī ixcāmaktāyacu'tun. ⁵ Xlaca'n ā'chulā' tatlahualh ē jā tū xa'icpuhuan quit. Xapūla tahuanilh Dios chī ixtatapa'ksīni' ē ixtatlahuacu'tun ixtalacasquī'nīn Dios. Nā ixtatlahuacu'tun tū iccāhuanilh chī lacasquī'n Dios. ⁶ Chuntza' icsquī'ni'lh Tito ixcālaka'ncha'n hui'xina'n ē ixcāmaktāyan namākēstokkō'yā'tit tumīn tū namāstā'yā'tit. Ū'tza' tī cāmāca'tzīn hui'xina'n namāstā'yā'tit.

7 Hui'xina'n pō'ktu tzej tlahua'yā'tit. Tzej a'ka'l'yā'tit. Tzej lakapasā'tit ixtachihuīn Dios ē tzej māsu'yu'yā'tit. Tlahua'cu'tunā'tit ixtalacasqui'nīn Dios. Quilāpāxqui'yāuj. Chuhua'j ixlacasqui'nca hui'xina'n namāstā'yā'tit nacāmaktāyā'yā'tit ā'makapitzīn tā'timīn.

8 Huā'mā' tū iccāhuanincus jā a'ktin līmāpa'ksīn. Xmān iccāhuanimā'n chī ā'makapitzīn tamāstā'mā'nalh. Quit iclacasqui'n hui'xina'n nacāmaxqui'yā'tit ā'makapitzīn tā'timīn. A'ntza' nalītasu'yu chī hui'xina'n cāpāxqui'yā'tit quintā'timīnca'n. 9 Hui'xina'n ca'tziyā'tit chī quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo pāxqui'nin. Xla' masqui ixlipō'ktu tū a'nan nac cā'quilhtamacuj pō'ktu ixla', xla' xcamanīn hualh expālacata quincāpāxqui'yān. Chuntza' quina'n quincālīricujui'līnī'ta'n tū ixtasicua'lanātlahuan.

10 Nā iccāhuaniyān tū icpuhuan quit: Cā'tatza' hui'xina'n ixmāstā'cu'tunā'tit tumīn. Xapūla tzucutit māstā'yā'tit. Xmān tzucutit mākēstokā'tit. Quit icpuhuan xatze nahuan palh hui'xina'n namāstā'kō'yā'tit. 11 Xapūla timāstā'cu'tuntit tumīn. Chuhua'j camākentaxtūtīt chuntza' chī tzē namāstā'yā'tit chā'tunu' hui'xina'n. 12 Līpāxuhua Dios palh chā'tin ixtapāxua'n līmāstā' chuntza' chī tzē namāstā' chā'tin. Dios, xla' jā quincāsqui'ni'yān palh jā tū ka'lhīyāuj.

13 Jā iccāhuanimā'n hui'xina'n namāstā'yā'tit ixlipō'ktu tū ka'lhī'yā'tit a'cxni' nacāmaxqui'yā'tit tī jā tū taka'lhī. 14 Tū icuan ū'tza' huā'mā': lacxtim cataka'lhīlh ixlipō'ktuca'n tā'timīn. Chuhua'j hui'xina'n nacāmaxqui'yā'tit tī jā tū taka'lhī. Palh namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' hui'xina'n jā catika'lhī'tit nūn tū, xlaca'n nacātamaktāyayān hui'xina'n. Chuntza' tze nahuan. 15 Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: Tī lhūhua' mākēstokli, jā quitāxtūni'lh. Tī macsti'na'j mākēstokli, jā sputni'lh.

Tito ē tī tatā'a'lh

16 Icmāxqui' tapāxcatca'tzīn Dios expālacata Tito lacasqui'n hui'xina'n tzej nalatā'kchokoyā'tit chuntza' chī quit iclacasqui'n. 17 Tito ixlīmān puhuanlī nacālaka'nāchā'n hui'xina'n. A'cxni' icuanilh ca'a'ncha', xla' ixcālaka'ncu'tunāchā'n.

18 Quit ictā'macā'mā'lh Tito chā'tin quintā'tinca'n tī talakapaskō' ixlipō'ktuca'n tī ta'a'ka'tī. Lhūhua' talīchihuīna'n chī tzej māsu'yu xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. 19 Nā huā'mā' quintā'tinca'n, talacsacli ā'makapitzīn tā'timīn xalanī'n ā'lacatunu' nac templo ā'tzā'. Xlaca'n talacasqui'n Tito naquintā'a'n a'cxni' quit na'iccālē'ni' tumīn tī jā tū taka'lhī tumīn nac Jerusalén. Huā'mā' tumīn, nalīlakachi'xcuhuī'can quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Nā naca'tzīcan quina'n cāmaktāyacu'tunāuj. 20 Līskalalh na'icmākēstokāuj tumīn expālacata jā naquincātālē'ksa'nān. Jā iclacasqui'n nahuacan jā icmākentaxtū tū quimacamāxqui'can lhūhua' tumīn. 21 A'cxni' icmākēstokāuj huā'mā' tumīn, pō'ktu tze iclahuacu'tun na ixlacatīn Dios ē nā ixlacatīnca'n tachī'xcuhuī't.

22 Nā'iccālakmacā'nāchā'n hui'xina'n tzamā' chī'xcuhuī'n. Nā na'iccātā'macā'n ā'chā'tin quintā'tinca'n. Xla' mākentaxtūkō' ixlipō'ktu tū macāmaxqui'can. Maklhūhua' iclaktzī'nī't mākentaxtū. Chuhua'j ā'chulā' mākentaxtūcun tū macāmaxqui'canī't, expālacata xla' ca'tzi hui'xina'n namākentaxtūyā'tit tū ixlacasqui'nca. 23 Tito quintā'scuja. Tito ē quit iccāmaktāyani'ta'n hui'xina'n. Tā'timīn tī natatā'a'n Tito, xlaca'n tamacā'nī't tī ta'a'ka'tī xalanī'n huā'tzā'. Xlaca'n tzej talatīlā'huan, ē ū'tza' līlakachi'xcuhuī'can Cristo. 24 A'cxni' natachā'nācha' Tito ē tā'timīn, cacālakachi'xcuhuī'tit.

Ā'makapitzĪn tā'timĪn natalaktzĪ'n chĪ hui'xina'n cāpāxquĪ'yā'tit. Chuntza' naca'tzĪcan ixlicāna' chĪ icuanĪ't hui'xina'n cāpāxquĪ'yā'tit tā'timĪn.

9

Cāhuanica chĪ natamākēstoka tumĪn

1 Jā ixlacasqui'nca quit na'iccāhuaniyān namākēstokā'tit tumĪn tū nacālimaktāya'yā'tit tā'timĪn. 2 Quit tzej icca'tzĪ hui'xina'n cāmaktāyacu'tunā'tit. Quit iccāhuaninĪ't xalanĪ'n nac Macedonia chĪ tlhua'yā'tit tū tze. IccāhuaninĪ't chĪ hui'xina'n xalanĪ'n nac Acaya ixmāstā'cu'tunā'tit cā'tatza'. A'cxnĪ' taca'tzĪlh huā'mā', nā tamāstā'cu'tunli xalanĪ'n nac Macedonia. 3 IccāhuaninĪ't xla'ca'n chĪ hui'xina'n māstā'cu'tunā'tit tumĪn. Chuntza' jā tze palh hui'xina'n jā namākentaxtūyā'tit. Ū'tza' iccā'ilakmacā'nchan tā'timĪn. Chuntza' hui'xina'n namāstā'yā'tit tumĪn chuntza' chĪ iccāhuaninĪ't. 4 Palh hui'xina'n jā tlhua'yā'tit ē palh ā'makapitzĪn xalanĪ'n nac Macedonia naquintatā'a'n a'ntza', ē palh hui'xina'n jāna'j mākēstokā'tit tumĪn, quit na'ĭctamāxanĪ' ixpālacata iccāhuaninĪ't chĪ hui'xina'n namāstā'yā'tit tumĪn. Nā hui'xina'n namāxana'nā'tit. 5 Ū'tza' iclĪpuhualh ixlacasqui'nca na'iccāhuani tā'timĪn naquintapūlanĪ'. Chuntza' xla'ca'n natamaktĪnĪ'n tumĪn tū hui'xina'n huā'nā'tit namāstā'yā'tit. Chuntza' natasu'yu hui'xina'n māstā'yā'tit chĪ mintalacapāstacnĪ'ca'n. Jā catitapuhuanli palh quit iccāsāmāmāstā'nĪn tumĪn.

6 Ca'tziyāuj tĪ macstĪ'na'j natacha'n, xla'ca'n nā macstĪ'na'j natamakala. TĪ lhūhua' natacha'n, xla'ca'n lhūhua' natamakala. Nā chuntza' quina'n a'cxnĪ' māstā'yāuj. 7 Chā'tunu' hui'xina'n camāstā'tit chuntza' chĪ puhua'nā'tit tzē namāstā'yā'tit. Jā lakca'tzana'j camāstā'tit. Jā catusu'yulh palh cātasāmāmāstā'nĪyān. Dios cāpāxquĪ' tĪ tamāstā' cā'tapāxuan. 8 Dios tzē nacāmaxquĪ'yān lhūhua'. Hui'xina'n, masquĪ cāmaxquĪ'yā'tit ā'makapitzĪn, hui'xina'n naka'lhĪ'yā'tit tū namaclacasqui'nā'tit. 9 Tatz'o'kni' na ixtachihuĪn Dios ixpālacata chā'tin tĪ tzeya chĪ'xcu':

Xla' lhūhua' cāmaxquĪ' lacxcamanĪ'n.

Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj tzē nacāmaxquĪ'.

10 Nā quina'n, Dios quincāmaxquĪ'yān tū nacha'nāuj, ixpālacata ū'tza' Dios tĪ makastaca. Chuntza' nalika'lhĪyāuj tū nahua'yāuj ē nā tū nacha'mpalayāuj. Hui'xina'n palh nacāmaxquĪ'yā'tit ā'makapitzĪn tĪ jā tū taka'lhĪ, Dios nacāmaxquĪ'yān tū maclacasqui'nā'tit hui'xina'n. 11 Chuntza' Dios nacāsicua'lanātlahuayān hui'xina'n, ē chuntza' tzē namāstā'yā'tit lhūhua'. Chuntza' natamaxquĪ' tapāxcatca'tzĪn Dios xla'ca'n tĪ natamaktĪnĪ'n mintumĪnca'n tū na'iccālē'ni'. 12 Chuntza' ixpālacata tumĪn tū hui'xina'n namāstā'yā'tit, hui'xina'n nacāmaktāya'yā'tit ixtachĪ'xcuhuĪ't Dios tĪ jā tū taka'lhĪ. Nā xla'ca'n natamaxquĪ' tapāxcatca'tzĪn Dios ixpālacata tū māstā'nĪ'ta'ntit hui'xina'n. 13 A'cxnĪ' nalaktzĪ'nca'n chĪ hui'xina'n māstā'yā'tit, lhūhua' natamakapāxui' Dios. Natamakapāxui' Dios a'cxnĪ' natalaktzĪ'n chĪ hui'xina'n ixlicāna' a'ka'Ī'yā'tit xatze tachihuĪn ixla' Cristo, ē natalaktzĪ'n chĪ hui'xina'n cāmaktāya'yā'tit xla'ca'n ē nā ā'makapitzĪn huampala. 14 Chuntza' xla'ca'n nacātālĪ'orarlĪyān ē nacātalachapāstacān hui'xina'n ixpālacata Dios cāsicua'lanātlahuani'ta'n ē chuntza' hui'xina'n tzē māstā'yā'tit tumĪn. 15 NamaxquĪ'yāuj tapāxcatca'tzĪn Dios ixpālacata xla' quincālakmacaminĪ'ta'n Ī'ska'ta'. Ū'tza' hua'chĪ a'ktin talakalhu'mān tū xatapalaxla'. Jāla huanāuj chĪ huanĪ't ixtapalh.

10

Pablo apóstol ixuaní't ē ū'tza' ixlíka'lhí límāpa'ksín

¹ Quit, Pablo, iccāhuanicu'tunān catūhuālh. Ā'makapitzīn tahuān quit xalacatzucu icchihuīna'n na milacatīnca'n. Nā tahuān quit iccālaqaquilhnīyān a'cxni' iccātzo'knuni'yān. Chuntza' chī Cristo lakalhu'manīn'n, nā chuntza' quit xalacatzucu iccātā'chihuīna'ncu'tunān. ² Iccāhuanicu'tunān tzej calatā'kchokotit. Palh jā latā'kchokoyā'tit līlacatejtin, quit na'iccālaqaquilhnīyān a'cxni' na'iccālaka'nāchā'n. Palh huī'lh chā'tin chī huī'xina'n tī huan quit iclatlā'huan hua'chī catūhuālh chī'xcu' ē quit ictlahua xmān tū quit iclacasqui'n, quit na'iclaqaquilhnī xla'. ³ Masqui quina'n huī'lāna'uj nac cā'quilhtamacuj, x'tum guerra tū tlahuayāj. Jā hua'chī guerra tū tatlaha xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ⁴ Xlaca'n talē'n tū natalīmknī ixtā'lāquiclhaktzi'ca'n. Quina'n jā tū lē'nāuj tū nalīmknīyāj. Xmān ixlīmāpa'ksín Dios tzē nacāliskāhuī'yāj ixlīmāpa'ksín ixtā'lāquiclhaktzi' Dios. ⁵ Ixlīmāpa'ksín Dios tzē cāliskāhuī'yāj ixtalacapāstacni'ca'n tī tatā'lātlaha Dios. Nā ixlīmāpa'ksín Dios tzē naliskāhuī'yāj ixlīpō'ktu talacapāstacni' tū cāmāmachuyī tī ta'a'ka'tni'cu'tun Dios. Ixlīmāpa'ksín Dios tzē cālakpalīni' ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcu'huī't ē chuntza' natalexmatni' Cristo. ⁶ A'cxni' huī'xina'n tzej nakexpa'tni'yā'tit Dios, quit na'iccāmakapātīn tī jā takexmatni'cu'tun.

⁷ Hui'xina'n lacapāstacā'tit xmān tū tasu'yu. Na mimpu'nanca'n tahuī'lāna'lh tī quintatā'lātlaha ē tahuān xlaca'n fatā'scuja Cristo. Cataca'tzīlh xlaca'n nā quit ictā'scuja Cristo. ⁸ Māpa'ksīni' Jesucristo quimaxquī'nī't límāpa'ksín. Jā icmāxana'n iclīchihuīna'n huā'mā' límāpa'ksín. Quimaxquī'nī't huā'mā' límāpa'ksín. Ū'tza' tzē na'iccālīmaktāyayān huī'xina'n chī a'ka'tī'yā'tit. Jā quimaxquī'nī't límāpa'ksín na'iclaclahua chī a'ka'tī'yā'tit. ⁹ Chuntza' icuan, ixpālacata jā iclacasqui'n najicua'nā'tit chī iccātzo'knuni'yān. ¹⁰ Ā'makapitzīn na mimpu'nanca'n quintalīchihuīna'n ē tahuān: "A'cxni' xla' quīncāmacamini'yān a'ktin carta, palha' chihuīna'n chī ixka'lhí límāpa'ksín. A'cxni' quīncatā'huī'lān xalacatzucu chihuīna'n. Jāla tzej a'kchihuīna'n." Chuntza' tahuān. ¹¹ Tī chuntza' tachihuīna'n, cataca'tzīlh huā'mā': chuntza' chī iccātzo'knuni'yān nac a'ktin carta, chuntza' na'iccātā'chihuīna'nān a'cxni' na'iccālaka'nāchā'n.

¹² Quit jāla icticātā'lāmālakchā'nīlh xlaca'n tī tapuhuan xalactze. Quit jā chuntza' chī tapuhuan xlaca'n xalactze ixpālacata talāmālakchā'nī. Jā taca'tzī. ¹³ Quit jā iclītaka'lhī a'cxni' iclīchihuīna'n tū ictlahuānī't. Icsucjūnī't xmān jā Dios quimāsu'yuni'nī't na'icscuja. Dios quimāca'tzīnīlh na'icscuja nā nac Corinto jā mincā'lacchicni'ca'n. ¹⁴ Quit xapūla iccāmāca'tzīnīn xatze tachihuīn ixla' Cristo. A'cxni' xa'iccāmāsu'yuni'yān huī'xina'n hua'chī xa'icsucjūm'lh nac līlē'k tū Dios quimāsu'yuni'lh. Jā lihua'ca'lh icsucjūlī nac līlē'k a'cxni' iccālaka'nchan. ¹⁵ Jā iclītaka'lhī ixtascujūtca'n ā'makapitzīn masqui tū quit jā iclalahualh. Quit iclacasqui'n huī'xina'n ā'chulā' na'a'ka'tī'yā'tit. Chuntza' ā'chulā' tzē na'icscuja, chuntza' chī quimāsu'yuni'lh Dios tū na'iclaclahua. ¹⁶ Chuntza' tzē na'iccāmāsu'yuni' xatze tachihuīn ixla' Jesucristo tī tahuī'lāna'ncha' ā'chulā' makat. Quit icmāsu'yucu'tun xatze tachihuīn jā jāna'j tī māsu'yuni'lh. Chuntza' jā iclītaka'lhīlh tascujūt tū tlahuanī't ā'chā'tin ē palh jā quit ictlahuānī't.

¹⁷ Jā tze palh chā'tin nalītaka'lhī. Xatze palh namāka'tlī' Dios. ¹⁸ Palh chā'tin nahuan xla' tze tū tlahua, huā'mā' jā tū ixtapalh. Xmān Dios nahuan palh tze tū tlahuanī't chā'tin chī'xcu'.

11

Pablo cālīchihuīna'nli tī xmān ixta'a'kskāhuī'nin

¹ Quit iclacasqui'n hui'xina'n nakexpa'tā'tit līlacatzucu līhuan iccāhuaniyān tū ictlahuanī't. Caquilālīpātīuj līlacatzucu, masqui hua'chī chā'tin līhkēnti tī ixa'cstu līchihuīna'ncan. ² Dios lacasqui'n hui'xina'n jā catītaxtumlīni'tit Cristo. Nā quit ū'tza' iclacasqui'n. Quit iccāmaktāyan natapa'ksīni'yā'tit Cristo. Chuntza' quit hua'chī catīhuālī tī squi'n chā'tin tzu'ma'jāt. Chuhua'j hua'chī chā'tin tzu'ma'jāt tī pāxquī' i'squi'nīni', nā chuntza' ixlacasqui'nca hui'xina'n napāxquī'yā'tit xmān Cristo. ³ Quit icjicua'n hui'xina'n nacāta'a'kskāhuī'yān, chuntza' chī Eva a'kskāhuī'ca. Skāhuī'ni' lītaxtulh lūhua' ē a'kskāhuī'lh Eva. Skāhuī'ni' ca'tzī chī na'a'kskāhuī'nin. Palhāsā' nacā'a'kskāhuī'yān nā hui'xina'n, ē ū'tza' nalītalakaspī'tni'yā'tit Cristo. ⁴ Icjicua'ni' huā'mā' ixpālacata hui'xina'n kexpa'tā'tit tī cātālakminān ē catamāsu'yuni'yān ā'xtum ē jā chī tū iccāmāsu'yuni'n quit tū ixtla' Jesús. Xtum tū talīmāsu'yu chī Espīritu Santo. Jā ū'tza' tū iccāmāsu'yuni'n. Xtum tū talīmāsu'yu chī lī'a'kapūtaxtucan. Jā chuntza' chī quit iccāmāsu'yuni'n. ⁵ Tzamā' chī'xcuhui'n tahuān xlaca'n apóstoles. Xlaca'n jā quintalacatzā'la. ⁶ Palhāsā' jā tzēhuāni't chī quit ica'kchihuīna'n. Quit tzej icca'tzī. Ixlīpō'ktu iccāmāsu'yuni'nī'ta'n.

⁷ Quit jā iccāmātā'jīn hui'xina'n a'cxni' iccāmāsu'yuni'n xatze tachihuīn ixtla' Dios. Quit palha' xa'iclisujmā'lh quimacan līhuan xa'iccālīmāsu'yuni'yān ixtachihuīn Dios. ¿Ē jā tze tū ictlahualh? ⁸ Līhuana quit xa'icscuja na mimpu'na'itātca'n, ixquintamacamini' tumīn tā'timīn xalanī'n ā'lacatunu' cā'lacchicni'. Quit iccāmaktīl ixtumīnca'n na'iccālīmaktāyayān hui'xina'n. ⁹ Līhuana xa'iccātā'huīlan quit jā xa'iccāsqui'ni'yān tumīn a'cxni' xa'icmaclacasqui'n tamaktāy. Tā'timīn xalanī'n nac Macedonia ixquintalīmīni' tū xa'icmaclacasqui'n. Chuntza' jā tū iccāmāmakasputūnī'ta'n hui'xina'n. Ē jā maktin icticāsqui'ni'n tū na'icua'. ¹⁰ Jā icticāsqui'ni'lh nūn tā'timīn xalanī'n nac Acaya. Quit ictapa'ksīni' Cristo, ē ū'tza' iclīhuan tū ixlīcana'. ¹¹ Palhāsā' ā'makapuzīn tapuhuan quit jā iccāpāxquī'yān hui'xina'n ixpālacata jā iccāmaktīcu'tunān mintumīnca'n. Huā'mā' jā ixlīcāna'. Dios ca'tzī iccāpāxquī'yān hui'xina'n.

¹² Jā iccāsqui'ni'nī'ta'n tumīn tū na'iclihuā'yan. Jā ictisqui'nli nūn maktin. Chuntza' xlaca'n tī tasqui'n tumīn jāla catīhualh palh tascuja chī quit. ¹³ Tahuān xlaca'n apóstoles. Jā ixlīcāna'. Xmān ta'a'kskāhuī'nin a'cxni' tamāsu'yu. Talacasqui'n nacāla'tzī'ncan hua'chī apóstoles tī tatā'scuja Cristo. ¹⁴ Jā tipuhuanā'tit palh jā chuntza' catīlalh. Skāhuī'ni' tzē talakpalī ē tzē lītaxtu hua'chī chā'tin āngel xala' nac a'kapūn. ¹⁵ Nā tzē natatalakpalī tī tatā'scuja skāhuī'ni'. Hua'chī tze tū tatlahuamā'nalh masqui tū jā tze. Xlaca'n nataxokoni' Dios tū tatlahuanī't.

Chī pātīni'lh Pablo

¹⁶ Quit iccāhuānipalayān hui'xina'n: Jā capuhua'ntit hui'xina'n palh quit chā'tin līhkēnti ixpālacata quina'cstu quīlīchihuīna'mā'ca. Masqui capuhuanca palh quit chā'tin līhkēnti, caquilākexmatni'uj ē caquilāmakxtekui na'icchihuīna'n. ¹⁷ Ca'tzīyāuj tī ka'tla' makca'tzī, xla' chihuīna'n hua'chī chā'tin līhkēnti, ē jā hua'chī chā'tin tī tapa'ksīni' Cristo. Tū na'icuan quit, hua'chī quit xaka'tla' icmakca'tzī. ¹⁸ Lhūhua' talītaka'lhī cātāmāsu'yuni'cu'tunān hui'xina'n. Nā quit na'iclitaka'lhī tū ictlahua quit. ¹⁹ Hui'xina'n masqui puhua'nā'tit palh ca'tzīyā'tit, cālīpātīyā'tit tzamā' chī'xcuhui'n tī hua'chī chā'tin līhkēnti. ²⁰ Hui'xina'n cālīpātīyā'tit masqui xlaca'n cātāmāpa'ksīcu'tunān hui'xina'n.

Xlaca'n cātamaktiyān ixlipō'ktu tū kalhī'yā'tit. Xlaca'n cātamākexmatiyān. Xlaca'n cātalakmaka'nān hui'xina'n. Cātalacala'sān. Ē hui'xina'n cālīpātīyā'tit. ²¹ Quit jā chuntza' iccātlahuani'nī'ta'n hui'xina'n. Palh tze cahuāl̄h tlahuacan tzamā', quit xa'icmāxana'lh, ixpālacata jā iclahualh chuntza'.

Xlaca'n talīchihuīna'n tū tatlahuani't. Chuhua'j quit na'iclichihuīna'n tū iclahuani't quit, masqui natasu'yu palh ka'tla' icmakca'tzi ē hua'chi chā'tin lhkēnti. ²² Xlaca'n ka'tla' tamakca'tzi ē tahuan xlaca'n hebreos. Nā quit hebreo. Tahuan xlaca'n israelitas. Nā quit israelita. Tahuan Abraham ixpapca'n. Nā Abraham nā quimpap. ²³ Tahuan tatā'scuja Cristo. Quit ā'chulā' icā'scuja Cristo. Chuntza' chī icchihuīna'mā'lh hua'chi chā'tin lhkēnti. Xlaca'n jā tascujnī't chī quit. Jā tapātīni'nī't chī quit. Quintuscani't. Nā xa'ictachi'n. Maklhūhua' quintimaknīcu'tunca. Xlaca'n jā tapātīni'nī't chuntza'.

²⁴ Quintā'israelitas quintamaksno'kli pu'xamacāujna'jāstza'. Chuntza' quintatlahuani'nī't makquitzis. ²⁵ Maktū'tun tanūni'ca quinkēni'ccan. Maktin quincuctalaca. Maktū'tun tā'cnūlh barco tū xa'icpū'a'mā'lh. A'ktin quilhtamacuj ē a'ktin tzi'sni' xa'ictojōmā'lh nac xcān a'cxni' tā'cnūlh barco. ²⁶ Calhāxcuhuāl̄h iclatā'kchokonī't na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. Nā ictahui'lanī't jā cā'lijicua'. Nā maklhūhua' ictacutnī't nac ka'tla' xcān. Nā ica'nī't jā ixtalatlā'huan ka'lhāna'nī'n. Quintitamaknīcu'tunli quintā'israelitas ē nā tī jā israelitas. Xa'iclatlā'huan nac cā'lijicua' nac cā'lacchicni' ē nac cā'quihuī'n ē nac mar. Ixquintamaknīcu'tun tī ixtahuan xlaca'n nā tā'timīn. ²⁷ Ictlakua'nī't ē palha' icscujnī't. Maklhūhua' iclakachu'huā'lhātani't. Ē nā ictzi'ncsnī'nī't ē nā ickelhpūtīnī't maklhūhua'. Icpātīni'nī't nac cā'lonkni'. Makatunu' jā xa'icka'lhī quilū'xu'.

²⁸ Jā xmān huā'mā'. Pō'ktu quilhtamacuj ictamakchuyīnī't ē quince'tzani'nī't na quilīstacna' ixpālacataca'n tī ta'a'ka'ī'. ²⁹ Palh catīhuāl̄h jāla tzej latā'kchoko na ixtej Dios, quit iclakalhu'man. Palh catīhuāl̄h tamakahuasa, quit iclīstīzī' chī māmakahuasica. ³⁰ Palh ixlacasqui'nca quit naquīlichihuīna'ncan quina'cstu, quit iclichihuīna'ncu'tun tū namāsu'yu quit jāla tū iclahua quina'cstu. ³¹ Dios ca'tzi ixlicāna' tū icuan. Xla' ū'tza' ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Calakachi'xcuhui'ca pō'ktu quilhtamacuj. ³² A'cxni' quit xa'icū'lh nac Damasco, a'ntza' ixmāpa'ksīni'n chā'tin gobernador tī ixuī'linī't rey Aretas. Huā'mā' gobernador cāyāhuah maktaka'lhna'nī'n jā lactaxtucan nac cā'lacchicni'. Ixquintachi'lē'ncu'tun. ³³ Quilacmāxtuca a'ktin nac lhu'cu' tū ixuī'lh nac talhta'm tū ixlīsti'li'canī't cā'lacchicni'. Quimpūmāyujūca a'ktin xaka'tla' a'kscahui'. Chuntza' iclitzā'lal̄h ē iclī'a'kapūtaxtlul̄.

12

Chī lakachuyal̄h Pablo

¹ Jā tze palh na'icuan ka'tla' quit. Xmān na'iccāhuaniyān tū quimāsu'yuni'lh Māpa'ksīni' Jesucristo ē tū iclaktzi'lh a'cxni' iclakachuyal̄h. ² Ka'lhī'tza' a'kcāujtā'ti' cā'ta ē xa'ica'ka'ī'nī'ttza' Cristo, a'cxni' quit quilē'nca nac a'kapūn jā hui'lacha' Cristo. Jā icca'tzi' palh lē'nca quimacni' o palh jā lē'nca. Xmān Dios ca'tzi. ³ Dios ca'tzi palh lē'nca quimacni' o palh xmān lē'nca quilīstacna'. Quit jā icca'tzi. ⁴ Quilē'nca nac a'kapūn. A'ntza' ickekmatli tachihuīn tū jāla icuan ixpālacata Dios jā quimacxteka na'icuanī'nūn chā'tin. ⁵ Dios quintlahuani'lh huā'mā', ē ū'tza' quit iclimāka'tlī'. Quit jā ka'tla' iclimakca'tzi tū quina'kspulal̄h. Xmān na'iccāhuaniyān tū māsu'yu quit jāla tū iclahua quina'cstu. ⁶ Palh quit ixquilīchihuīna'nca tzej tū iclahuani't, jā xa'icchihuīna'nli hua'chi chā'tin

lhkēnti, ixpālacata quit xmān iclīchihuīna'n tū ixlīcāna'. Jā quintilīchihuīna'nca quit ixpālacata jā iclacasqui'n ā'makapitzīn natapuhuan quit xaka'tla'. Quit iclacasqui'n nataca'tzī palh quit tze ixpālacata chī iclatā'kchoko ē chī icchi-huīna'n.

⁷ Palhāsā' quit ka'tla' xa'iclimakca'tzīlh chī iclakachuyani't. Ū'tza' Dios quilimaxqui'llh a'ktin taca'tzana'juā't. Huā'mā' taca'tzana'juā't hua'chi a'ktin lhtucu' tū skāhu'ni', Satanás, yāhualh na quimacni'. Dios quimaxqui'llh huā'mā' taca'tzana'juā't ixpālacata jā lacasqui'nli quit ka'tla' na'icmakca'tzī. ⁸ Maktu'tun icsqui'ni'lh Māpa'ksīni' Jesucristo ixquimāpānūni'llh huā'mā' taca'tzana'juā't. ⁹ Xla' quihuanihl: “Quit na'icmaktāyayān ē chuntza' natāyani'ya'. A'cxni' hui'x taxlajuani'ya' ē ā'cxni' tasu'yu quit icka'lhī litli'hui'qui.” Chuntza' quihuanihl. Chuntza' tapāxuhuān na'ictāyani' a'cxni' ictaxlajuani'. Chuntza' litasu'yu quit icliscuja ixlitli'hui'qui Cristo. ¹⁰ Chuntza' icpāxuhua masqui ictaxlajuani' quit ē masqui quilakapalacan ē masqui quisputni' tū icmaclacasqui'n ē masqui quimputzastālani'can ē masqui quina'kspula tū jā tze. A'cxni' ictaxlajuani' quit, a'cxni' tasu'yu Cristo quimaktāyamā'lh. Ū'tza' iclīpāxuhua.

Pablo ixcāpāstaca xalanī'n nac Corinto

¹¹ Hua'chi quit chā'tin lhkēnti ixpālacata xmān quilīchihuīna'nca quit. Xmān mimpālacataca'n chuntza' iclīchihuīna'n. Hui'xina'n ixquilāmaktāyauj na ixlacatīnca'n tī tahuan xlaca'n apóstoles. Tī tapuhuan xlaca'n laka'tla' apóstoles, xlaca'n jā quintalakatzā'la chī quit, masqui quit jā tū quinta-palh. ¹² A'cxni' xa'icscuja na mimpunanca'n, tasu'yulh Dios ixquilihui'līni't quilī'apóstol. Quit lilacatzucu xa'icscuja. Quit xa'ictlahua li'a'cnīn. Huā'mā' māsu'yulh Dios ixquilihui'līni't quilī'apóstol. ¹³ Xmān a'ktin tū jā ictlahualh na mimpunanca'n tū ictlahualh na ixpunanca'n ā'makapitzīn tī ta'a'ka'tl'. Ū'tza' huā'mā': Jā iccāsqui'ni'n hui'xina'n tū na'iclihuā'yan. Palh hui'xina'n puhua'nā'tit jā tze huā'mā', caquilāmāspūtūni'ni'uj.

¹⁴ Chuhua'j ixlimaktu'tun iclacapāstacni' na'iccālaka'nāchā'n. A'cxni' na'icchā'n a'ntza', hui'xina'n jā catixokotit tū na'icua'. Xmān iccāmaktāyacu'tunān hui'xina'n na'a'ka'tīyā'tit ā'chulā'. Jā iclacasqui'n mintumīnca'n. Ca'tziyāuj camana' jāla tamāhuī'ixtāta'ca'n. Xanatāta'na' tamāhuī'ixcamana'ca'n. Quit hua'chi mintāta'ca'n. ¹⁵ Quit tapāxuhuān na'icmālakspūtū tū icka'lhī palh chuntza' na'a'ka'tīyā'tit ā'chulā'. Na'icscuja ē na'ictlakua'n. Masqui quit iccāpāxqui'yān, hui'xina'n jā quilāpāxqui'yāuj.

¹⁶ Masqui jā iccāsqui'ni'nī'ta'n nūn tū, ā'makapitzīn tahuan iccā'a'kskāhuī'maktīni'ta'n mintumīnca'n. ¹⁷ Quit jā tū iccā'a'kskāhuī'maktīn a'cxni' iccālakmacā'ncha'n tī ā'chā'tin. ¹⁸ Quit icsqui'ni'lh Tito ixcālaka'ncha'n hui'xina'n. Xla' ictā'macā'lh ā'chā'tin quintā'tinca'n. Tito jā cā'a'kskāhuī'maktīn nūn tū. Hui'xina'n ca'tziyā'tit chī xa'iclatlā'huan quit, nā chuntza' ixlatlā'huan Tito. Quina'n a'ktin quintalacapāstacni'ca'n.

¹⁹ Palhāsā' hui'xina'n puhua'nā'tit quit ictamaktāyamā'lh na milacatīnca'n. Jā chuntza'. Quit icchihuīna'n na ixlacatīn Dios ē icchihuīna'n chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Cristo. Quit iccāpāxqui'yān hui'xina'n. Iccāmaktāyacu'tunān tzej na'a'ka'tīyā'tit. Ū'tza' iclitlahuakō' ixlipō'ktu mimpālacataca'n. ²⁰ Quit iclitamakchuyī icpuhuan palhāsā' a'cxni' na'icchā'n a'ntza' na'icca'tzī hui'xina'n jā tzej latlā'hua'nā'tit. Palh jā tzej latlā'hua'nā'tit, ixlacasqui'nca' na'iccālacaquihni'yān hui'xina'n. Iclitamakchuyīni't icpuhuan palhāsā' lāslokoyā'tit hui'xina'n, ē lālakca'tzana'ni'yā'tit ē lāsītzi'ni'yā'tit ē lāquiclhaktzī'nā'tit ē nā lālīchihuīna'nā'tit ē lālē'ksa'nā'tit ē laka'tla'

makca'tziyā'tit ē jā a'cxtim tahu'la'yā'tit. ²¹ Quit iclītamakchuyī icpuhuan palhāsā' a'cxni' na'iccālaka'nāchā'n hui'xina'n, quit na'iclimāxana'n na ixlacatin Dios tū tlhua'yā'tit hui'xina'n. Quit na'iccalhuan palh lhūhua' hui'xina'n tlhuanī'ta'ntit tū jā tze ē palh jā makxtekcu'tunā'tit tū jā tze ē palh ka'lhī'yā'titcus mintā'lāpāxqu'ncā'n ē palh tlhua'yā'titcus tū jā tze mintalacapāstacni'ca'n.

13

Pablo cāmāxqu'lh talacapāstacni'

¹ Chuhua'j ixlīmaktu'tun na'iccālaka'nāchā'n hui'xina'n. Hui'xina'n ca'tziyā'tit a'cxni' mālacsu'yucan chā'tin, talacasqui'n chā'tu' o kelhatu'tun testigos. ² Na'iccāhuanipalayān ā'maktin tū iccāhuanin a'cxni' xa'iccātā'hui'lan hui'xina'n ixlīmaktu'. Masqui jā iccātā'hui'lan chuhua'j, na'iccāhuanipalayān hui'xina'n tī tlhuanī'ta'ntit tū jā tze ē ā'makapitzin huampala chī hui'xina'n. Na'iccāmakapātīnīn tī tatlhuaatā'kchoko tū jā tze. Xlaca'n jā catitalakatzā'lalh chī na'iccāmakapātīnīn. ³ Chuntza' hui'xina'n nalaktzī'nā'tit quit iclīchihuīna'n ixlīmāpa'ksin Cristo. Xla' jā catitaxlajuani'lh na mlacatinca'n. Hui'xina'n nalaktzī'nā'tit Cristo ka'lhī līmāpa'ksin. ⁴ Hua'chi ixtaxlajuani' Cristo a'cxni' nīlh nac cruz. Chuhua'j xla' hui'lh. Dios maxqu'ni't līmāpa'ksin. Quit ictapa'ksini' Cristo, ē ū'tza' līlacatzucu iccālītā'chihuīna'nī'ta'n. Hua'chi quit ictaxlajuani'. Hui'xina'n nalaktzī'nā'tit quit iclīlatlā'huan ixlīmāpa'ksin Dios, chuntza' chī Cristo.

⁵ Tzej calacapāstacna'ntit hui'xina'n palh ixlīcāna' a'ka'lyā'tit hui'xina'n. Camāsu'yu'tit palh ixlīcāna' a'ka'lyā'tit. Hui'xina'n tzej ca'tziyā'tit palh ixlīcāna' tā'latlā'hua'nā'tit Cristo. Palh jā tā'latlā'hua'nā'tit Cristo, hui'xina'n jā tapa'ksini'yā'tit xla'. ⁶ Hui'xina'n naca'tziyā'tit quit ictapa'ksini' Cristo xpālacata quit ictā'latlā'huan xla'. ⁷ Chuhua'j icsqui'ni' Dios jātza' catlahua'tit tū jā tze. Jā quincuenta palh ā'makapitzin tapuhuan quit jā icka'lhī līmāpa'ksin na'iccālacaquīlhnīyān. Iclacasqui'n natlahua'yā'tit tū tze. Huā'mā' iclacasqui'n masqui chuntza' jā catitasu'yulh quit icka'lhī līmāpa'ksin. ⁸ Xmān icka'lhī līmāpa'ksin na'ictlahua tū īxtachihuīn Dios. Jā icka'lhī līmāpa'ksin na'ictlahua tū jā chī ixtachihuīn Dios. ⁹ Icpāxuhua a'cxni' hui'xina'n tzej latlā'hua'nā'tit na ixtēj Dios. Huā'mā' quimapakāxūi masqui chuntza' jā ixlacasqui'nca quit icmāsu'yu līmāpa'ksin tū Dios quimaxqu'lh na'iccālacaquīlhnīyān. Xmān iclacasqui'n hui'xina'n lactze nahuanā'tit. ¹⁰ Ū'tza' iccālītzo'knuni'yān chuntza' nac carta a'cxni' jāna'j xa'iccālaka'mpalayāchā'n. Quit jā iclacasqui'n na'iccālacaquīlhnīyān a'cxni' na'icchā'nācha'. Quit iclacasqui'n jā ixlacasqui'nca na'iccāmāsu'yuni'yān līmāpa'ksin tū quimaxqu'ni't Māpa'ksini' Jesucristo. Quimaxquica'ni't huā'mā' līmāpa'ksin na'iccāmaktāyayān chī tzej na'a'ka'lyā'tit. Jā quimaxqu'canī't huā'mā' līmāpa'ksin na'iccāmāmakchuyīyān hui'xina'n chī a'ka'lyā'tit.

¹¹ Chuhua'j, tā'timīn, caka'lhī'tit tapāxuhuān. Calihui'lī'tit tzej nalatā'kchokoyā'tit. Jā calakachipini'tit. Chu a'ktin calalh mintalacapāstacni'ca'n. Ca'cs catahui'la'tit. Dios nacātā'tahuīlayān hui'xina'n. Xla' quincāpāxquī'yān ē quincāmaxquī'yān tze latamat. ¹² Calāsadularī'tit milipō'ktuca'n xpālacata lītā'timīn hui'xina'n. ¹³ Quintā'timīnca'n xalanī'n huā'tzā' cātamacā'ni'yāchā'n a'ntza' saludos milipō'ktuca'n hui'xina'n.

¹⁴ Māpa'ksīni' Jesucristo cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n. Camakca'tzītīt chī cāpāxquī'yān Dios. Espíritu Santo cacātā'tahui'lan chā'tunu' hui'xina'n. Chuntza' hui'xina'n chu a'ktin nalītaxtuyā'tit. Amén.

Gálatas

Pablo cāmacā'ni'lh saludos xalanī'n nac Galacia tī ixta'a'ka'ī'

¹ Quit, Pablo, ictzo'kmā'lh huā'mā' ca'psnap. Quit apóstol. Tī quilihui'līnī't quili'apóstol jā chā'tin chī'xcu'. Nūn chā'tin chī'xcu' quilacsacli palh apóstol na'iclitaxtu. Tī quilihui'līnī't quili'apóstol xla' ū'tza' Jesucristo ē nā quinTāta'ca'n Dios tī mālacastālanuanīlh Jesucristo. ² Quit ē ixlīpō'ktuca'n tā'timīn tī quintatā'lahui'lāna'lh, quina'n pūla iccāmacā'ni'yāchā'n saludos hui'xina'n xalanī'n nac Galacia tī a'ka'ī'yā'tit. ³ Cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n quinTāta'ca'n Dios ē Māpa'ksini' Jesucristo. Dios cacāmaxqui'n tze latamat. ⁴ Jesucristo tamacamāstā'lh ixa'cstu a'cxni' nīlh ixpālacata quincuentaca'n. Ixquincāmakapūtaxtūcu'tunān tzmā' cā'quilhtamacuj tū jā tze. Chuntza' tlahuah Jesucristo ixpālacata chuntza' ixtalacasqui'nīn quinTāta'ca'n Dios. ⁵ ¡Camakapāxuīca Dios pō'ktu quilhtamacuj! Amén.

Jā a'nampala ā'kempātin tamāsu'yun tū tzē nali'a'kapūtaxtucan

⁶ Quit iccālī'a'cnīyān hui'xina'n chī palaj tamakatīni'pā'na'ntit Dios. Tzmā' ū'tza' tī cāta'sani'n hui'xina'n ixpālacata Cristo quincātlahuani'n a'ktin talakalhu'mān ē nīlh quimpālacataca'n. Chuhua'j hui'xina'n stālani'pā'na'ntit xaxtumtza' tamāsu'yun chī nali'a'kapūtaxtucan. ⁷ Quina'n ca'tzīyāuj palh jā ixlīcāna' a'nampala ā'kempātin tamāsu'yun chī nali'a'kapūtaxtucan. A'nān makapitzīn chī'xcuhui'n tī talakpalīcu'tun huā'mā' tamāsu'yun tū ixla' Jesucristo. Chuntza' xla'ca'n cāmāmakchuyīmā'n hui'xina'n. ⁸ Palh catīhuāl chāmāsu'yuni'yān ā'kempātin tamāsu'yun chī nali'a'kapūtaxtucan, xla' Dios camakapātinīnli ū'tza'. Capātīni'lh masqui chā'tin ángel xala' nac a'kapūn tī māsuyū huā'mā' ē masqui chā'tin quina'n. ⁹ Iccāhuanini'ta'ntza' ē chuhua'j na'iccāhuanipalayān: Palh chā'tin cāmāsu'yuni'yān hui'xina'n ā'kempātin tamāsu'yun chī nali'a'kapūtaxtucan ē jā chuntza' chī xapūla maktīni'ntit, xla' Dios camakapātinī'lh.

¹⁰ Tū iclīchihuīna'mā'lh a'ntza' tasuyū jā iclīchihuīna'n xmān ū'tza' tū taxexmatcu'tun tachi'xcuhui't. Jā chuntza'. Quit ictlahuacu'tun tū xmān ixtalacasqui'nīn Dios. ¿Ē quit xmān tachi'xcuhui't iccāmakapāxuīcu'tun? Palh quit cahuāl xmān tachi'xcuhui't iccāmakapāxuīcu'tun quit jā Cristo xa'ictīkexmatni'lh.

Dios hui'tīlh Pablo ixlī'apóstol

¹¹ Tā'timīn, quit iclacasqui'n naca'tzīyā'tit huā'mā'. Xatze tachihuīn tū icmāsu'yu quit, huā'mā' jā ū'tza' ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuhui't. ¹² Jā quimāca'tzīnīlh chā'tin chī'xcu'. Jā chā'tin chī'xcu' quimāsu'yuni'lh. Tunca Jesucristo ū'tza' quimāca'tzīnīlh.

¹³ Hui'xina'n cāhuānani'ta'ntza' chī quit xa'iclīlatā'lhuan xapūla a'cxni' xa'icstālani' ixtamāsu'yunca'n israelitas. Hui'xina'n ca'tzīyā'tittza' chī quit xa'iccāputzastālani' tī ixta'a'ka'ī'ni' Jesucristo. Quit jā xa'iccālakalhu'man. Quit xa'iclaclahuacu'tun huā'mā' tamāsu'yun tū ixla' Jesucristo. ¹⁴ Chī ta'a'ka'ī' israelitas quit ā'chulā' xa'iccatzī ē jā ā'makapitzīn quintā'israelitas tī ixtaka'lhī ixcā'tica'n hua'chī chī quit. Quit ā'chulā' xa'iccākexmatni' ixtamāsu'yunca'n quinapapana' israelitas. ¹⁵ Dios quilakalhu'manli, ē quilacsacli apóstol na'iclitaxtu a'cxni' jāna'j xa'iclatuncuhui'. Quinta'sani'lh na'ictā'scuja

ũ'tza'. ¹⁶ Chuntza' chī Dios lacasqui'nli xla' chuntza' quimāsu'yuni'lh Jesucristo tī i'Ska'ta' Dios. Ū'tza' tlahualh xpālacata quit nā chuntza' tzē na'iccāmāsu'yuni' xla'ca'n tī jā israelitas xatze tachihuūn i'xla' Jesucristo. A'cxni' Dios quimālakapasnīlh i'Ska'ta', jā icquīsqui'ni'lh talacapāstacni' ā'chā'tin chī'xcu'. ¹⁷ Jā iccālaka'lh apóstoles nac Jerusalén tī apóstoles ixtahuani'ttza' xapūla. Quit jā chuntza' ic'tlahualh. Palaj tunca ica'lh nac Arabia ē ā'listān ictaspi'tpālh nac Damasco.

¹⁸ Ixli'a'ktu'tun cā'ta iclaka'lh apóstol Pedro nac Jerusalén. A'ntza' ictā'tachokolh xla' xmān cāujquitzisma'j. ¹⁹ Jā iclaktzī'lh ā'chā'tin apóstol, xmān Jacobo ixtā'tin Māpa'ksīni' Jesús. ²⁰ Ixlicāna' tū ictzo'kmā'lh. Iccāhuanimā'n huā'mā' na i'xla'catīn Dios. Jā iccā'a'kskāhui'mā'n.

²¹ Ā'listān ica'lh jā tapa'ksīni' nac Siria ē Cilicia. ²² Jāna'j ixquintalakapasa tī ixta'a'ka'tīni' Cristo xalanī'n nac Judea. ²³ Xlaca'n xmān ix-takexmata chī ixuancan: "Ū'tza' tzamā' chī'xcu' tī ixquincāputzastālani'yān xapūla, chuhua'j xla' lichihuūna'ntlā'huan tamāsu'yun xpālacata Cristo tū xapūla ixmālakspūtūcu'tun." ²⁴ Xalanī'n nac Judea a'cxni' takexmatli huā'mā', ixtamakapāxui Dios quimpālacata.

2

Ā'makapitzīn apóstoles talakatīlh chī Pablo ixmāsu'yumā'lh ixtachihuūn Dios

¹ Ā'listān ixlīlakacājūtā'ti' cā'ta ica'mpālh nac Jerusalén ā'maktin huampala ē quintā'a'lh Bernabé. Nā iclē'lh Tito. ² A'ntza' icquīlāl xpālacata Dios ixquimāca'tzīnīni't ixlacasqui'nca na'ica'n. Ē a'ntza' nac Jerusalén ictakēstokui xmān quit ē tī xanapuxcu'nu'. Quit iccāhuanīlh chī quit xa'iccāmāsu'yuni' tī jā israelitas xatze tachihuūn i'xla' Jesucristo. Chuntza' ic'tlahualh xpālacata jā xa'iclasasqui'n chu tlakaj chī xa'icmāsu'yumā'lh ē chī icmāsu'yumā'lh chuhua'j. ³ Xlaca'n jā quintatā'lālīhuanīlh chī xa'iccāmāsu'yuni'mā'lh jā ixlacasqui'nca natastālani' ixtahuī'latca'n israelitas, xla'ca'n tī jā israelitas. Nā Tito tī ixquintā'lahuī'lh, jā huanica palh ixlacasqui'nca nachu'cucan, chuntza' chī ixtahuī'latca'n israelitas, ē masqui Tito jā israelita ixuani't. ⁴ Xla' jā chu'cuca masqui ixtalacasqui'n makapitzīn tī jā ixlicāna' tā'timīn. Xlaca'n ixquincātātā'tanūni'ta'n xmān naquīncātakexmatxtuyān. Xmān ixtaca'tzīcu'tun chī jā ixlacasqui'nca natlahuayāuj chī ixtahuī'latca'n israelitas quina'n tī tapa'ksīni'yāuj Cristo Jesús. Xlaca'n ixtalacasqui'n quina'n natlahuayāuj ixtahuī'latca'n israelitas. ⁵ Quina'n jā icmāxtekui naquīncātaskāhui'yān nūn macstī'na'j. Quina'n xa'iclasasqui'nāuj hui'xina'n ā'chulā' naca'tzītēlha'yā'tit tū ixlicāna' xatze tachihuūn i'xla' Jesucristo.

⁶ Xanapuxcu'nu' tī cālakachi'xcuhui'can, xla'ca'n jā quintahuanīlh ixlacasqui'nca na'iclakpali tū xa'icmāsu'yū. Quit jā quīncuenta palh cālakachi'xcuhui'can o jā cālakachi'xcuhui'can. Dios lakapasa quīlīstacna'ca'n ē jā laktzī'n xmān tū talaktzī'n tachi'xcuhui't. ⁷ Xlaca'n jā quintahuanīlh na'iclakpali tū xa'icmāsu'yū. Xlaca'n taca'tzīlh palh Dios quīmacamaxqui'nī't na'iccāmāsu'yuni' xatze tachihuūn tī jā israelitas chuntza' chī Dios ixmacamaxqui'nī't Pedro nacāmāsu'yuni' israelitas xatze tachihuūn. ⁸ Chuntza' chī Dios matli'hui'clhli Pedro ē lihui'līlh ixli'apóstol chī nacāmāsu'yuni' israelitas ē nā quit quīmātlī'hui'clhli ē quīlīhui'līlh quīlī'apóstol chī na'iccāmāsu'yuni' tī jā israelitas.

⁹ Jacobo ē Pedro ē Juan ixcālaktzī'nca'n hua'chi xanapuxcu'nu'. A'cxni' xla'ca'n taca'tzilh Dios ixquimacamaxqui'nī't huā'mā' tascujūt, ē quinta-makachi'palh quit ē Bernabé. Chuntza' tatlahualh ixpālacata quillipō'ktuca'n xa'icchihuāna'nī'tauj quina'n na'icscujāuj na ipxu'nanca'n tī jā israelitas ē xla'ca'n natasucja na ipxu'nanca'n israelitas. ¹⁰ Xmán quincāthuanin jā na'icpātza'nkāyāuj na'iccāmaktāyayāuj tī lacxcamanī'nī'n. Nā chuntza' quit xa'ictlahuacu'tun.

Pablo tā'lāhuanilh Pedro nac Antioquía

¹¹ A'cxni' Pedro milh nac Antioquía quit cā'lacan ic'tā'lāhuanilh ixpālacata xla' jā tze chī ixtlahuamā'lh. ¹² Xapūla Pedro ixcā'tā'huā'yan xla'ca'n tī jā israelitas, masqui xla'ca'n jā cāchu'cucanī't chuntza' chī ixtahui'latca'n israelitas. Ā'līstān a'cxni' tamilh israelitas tī cāmacamilh Jacobo, Pedro tatampūxtulh ē jā'tza' cātā'huā'yalh. Xla' ixcā'jicua'nī' israelitas ixpālacata xla'ca'n ixtahuan ixlacasqui'nca nacāchu'cucan xla'ca'n tī jā israelitas. ¹³ Ā'makapitzīn tā'timīn tī israelitas ē xla'ca'n tatzuculh tatlahua lacxtim chī ixtlahua Pedro. Nā xla'ca'n tatlahualh a'ktu' ixlacanca'n. Nā Bernabé chu a'ktin cātā'lalh. ¹⁴ Tū ixtatlahuamā'nalh, quit icca'tzilh jā chuntza' chī huan xatze tachihiin tū ixla' Dios. A'cxni' icca'tzilh huā'mā', quit icuanilh Pedro na ixlaca'tinca'n ixlīpō'ktuca'n: "Hui'x nā israelita. Ixla'ya' chī tī jā israelitas ē jā chī israelita. ¿Tū ixpālacata lacasqui'na' natatlahua ixtahui'latca'n israelitas xla'ca'n tī jā israelitas?" Chuntza' icuanilh Pedro.

Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'tī Dios chu lacxtim chī cāmakapūtaxtūcan

¹⁵ Quina'n israelitas iclīlacatuncuhū'nī'tauj. Quina'n jā chī ā'makapitzīn tachi'xcuhū't tī taka'lhī ixcountaca'n. ¹⁶ Ca'tzīyāuj Dios cāmāpānūni' ixcountaca'n xmán xla'ca'n tī talīpāhuan Jesucristo, ē jā xla'ca'n tī xmán tamākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxqui'lh israelitas. Chuntza' quina'n nā līpāhuanāuj Jesucristo. Dios quincāmāpānūni'nī'ta'n quincuentaca'n ixpālacata līpāhuanāuj Jesucristo ē jā ixpālacata kexmatni'yāuj huā'mā' līmāpa'ksīn. Jā tī chā'tin tī Dios māpānūni' ixcounta xmán ixpālacata mākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn.

¹⁷ Quina'n iclīpāhuanāuj Jesucristo, ē icca'tzīyāuj xmán chuntza' Dios quincāmāpānūni'yān quincuentaca'n. Jātza' iclīpāhuanāuj līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxqui'lh israelitas. Ū'tza' ā'makapitzīn talīhuan quina'n iclaclē'nauj ē nā tahuan Cristo quincāmātlahuīmā'n tū jā tze. Ū'tza' jā ixlicāna'. Cristo jā quincāmātlahuīyān tū jā tze. ¹⁸ Palh quit na'icmākēnū huā'mā' līmāpa'ksīn ē ā'līstān na'ica'ka'tī'pala tzamā' līmāpa'ksīn, chuntza' natasu'yu quit iclaclē'n. ¹⁹ Quit icca'tzilh jāla icmākentaxtūkō' līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxqui'lh israelitas. Ū'tza' jā'tza' iclīpāhuan huā'mā' līmāpa'ksīn. Chuhua'j quit iclatlā'huan chī ixtalacasqui'nīn Dios. ²⁰ Quit hua'chi icnīnī'ttza' ē hua'chi quintā'xtokohua'ca'canī'ttza' Cristo. Hua'chi jā'tza' quit icuī'lh ē xmāntza' Cristo hui'lh na quīlistacna'. Quit iclīpāhuan i'Ska'ta' Dios ē chuntza' quit iclīhuī'lh chuhua'j. Xla' quimpāxqui'lh ē līnīlh quimpālacata. ²¹ Quit jā iclakmaka'n ixtalakalhu'mān Dios. Palh chā'tin mākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn ē xmán ū'tza' ixlīmāpānūni'ca cahuālh ixcounta, chuntza' chu tlakaj ixnīlh Cristo.

3

Xatze līpāhuanca'n Jesucristo ē jā līmāpa'ksīn

¹ ¿Chu jā ka'lhī'yā'tit milīstacna'ca'n nalīlacapāstacna'nā'tit? ¿Tīchu cātāmāmakchuyīn hui'xina'n, tā'timīn, xalanī'n nac Galacia? Jātza' kexpa'tni'yā'tit tū ixlicāna'. Hui'xina'n ixlicāna' icticāhuanin chī Jesucristo

xtokohua'ca'ca nac cruz. ² Caquilāhuaniuj huā'mā': ¿Chī līmaktīni'ntit Espírítu Santo? Já cātamaxquī'n ixpālacata kexpa'tni'tit huā'mā' līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxquī'lh israelitas. Cātamaxquī'n Espírítu Santo ixpālacata kexpa'ttīt xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. ³ ¿Tū ixpālacata hui'xina'n jā a'cxtuncuhui' ca'tziyā'tit? Hui'xina'n tzucutit līstālani'yā'tit na ixtej Dios ixlītlī'hui'qui Espírítu Santo. ¿Chī līpuhua'nā'tit jātza' maclacasquī'nā'tit ixlītlī'hui'qui Espírítu Santo? ¿Chī līpuhua'nā'tit mina'cstuca'n tzē namākentaxtūyā'tit tū lacasquī'n Dios? ⁴ Chuhua'j tasu'yu jā tū cālīmacuani'yān tū līpātīni'nī'ta'ntit. Já chuntza' icpuhuan quit. ⁵ Dios cāmaxquī'yān Espírítu Santo ē Dios tlahua lī'a'cnīn na milacatīnca'n. ¿Chī ixpālacata tlahua chuntza'? Já tlahua ixpālacata kexpatni'tit līmāpa'ksīn. Tlahua chuntza' ixpālacata hui'xina'n kexpatni'ta'ntit ē a'ka'ni'ta'ntit palh ixlicāna' xatze tachihuīn.

⁶ Ixtachihuīn Dios huan: “Abraham ixlīpāhuan Dios. Ū'tza' Dios līlaktzī'lh tze Abraham.” ⁷ Ixlacasquī'nca hui'xina'n naca'tziyā'tit tī ixlicāna' I'xū'nātā'natna' Abraham, ū'tunu'n tī ixlicāna' talīpāhuan Dios. ⁸ Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios tū Dios natlahua. Tatzo'kni' chī Dios nacāmāpānūni' ixcuentaca'n xla'ca'n tī natalīpāhuan Dios masquī xla'ca'n jā israelitas. Hasta xapūla Dios māca'tzīnīlh Abraham chī nacālīscua'lanātlahuacan tachi'xcuhui't. Huanilh: “Mīmpālacata hui'x ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj nacāsīcu'lanātlahuacan.” ⁹ Ū'tza' cālīscua'lanātlahuacan xla'ca'n tī talīpāhuan Dios chuntza' chī Abraham. Xla' ixlīpāhuan Dios ē sicua'lanātlahuacan.

¹⁰ Ā'makapitzīn tamākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn ixpālacata tapuhuan chuntza' Dios nacāmāpānūni' ixcuentaca'n. Xla'ca'n nacāmakapātīnīncan. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Ixlīpō'ktuca'n tī jā tamākentaxtū pō'ktu quilhtamacuj ixlīpō'ktu tū hui'lh nac ca'psnap jā tatzo'kni' līmāpa'ksīn, xla'ca'n nacāmakapātīnīncan.” ¹¹ Chuntza' līkexmatcan Dios jā catīmāpānūni'lh ixcuenta jā tī chā'tin tī xmān mākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Ixlīpō'ktuca'n tī Dios nacāmāpānūni' ixcuentaca'n ixpālacata chī talīpāhuan Dios, xla'ca'n pō'ktu quilhtamacuj nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.” ¹² Huā'mā' līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxquī'lh israelitas, makapitzīn tamākentaxtūcu'tun. Tī talīpāhuan līmāpa'ksīn, xla'ca'n jā talīpāhuan Cristo. Tī talīpāhuan cu'tun huā'mā' līmāpa'ksīn, palh taka'lhīcu'tun ixlatamatca'n tū jā catīlakspu'tli, ixlacasquī'nca natamākentaxtū ixlīpō'ktu huā'mā' līmāpa'ksīn.

¹³ Dios nacāmakapātīnīn ixlīpō'ktuca'n tī jā natamākentaxtū ixlīpō'ktu tū huan nac līmāpa'ksīn. Quina'n ixlaclē'nāuj ixpālacata quina'n jā mākentaxtūyāuj līmāpa'ksīn. Cristo quincāmakapūtāxtūn huā'mā' tapātīn ixpālacata xla' xokokō'lh tū quina'n ixlaclē'nāuj. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Ixlīpō'ktuca'n tī cāxtokohua'ca'canī't nac cruz a'ntza' taxokoni'mā'nalī Dios.” ¹⁴ Cristo xokokō'lh nac cruz. Chuntza' nā xla'ca'n tī jā israelitas nā xla'ca'n tzē nacāsīcu'lanātlahuacan chu chuntza' chī Dios sicua'lanātlahuahāl Abraham chuntza' chī Dios ixuanini't Abraham xapūla. Nā chuntza' Cristo tlahualh huā'mā' ē chuntza' quilīpō'ktuca'n, ixpālacata līpāhuanāuj xla', tzē namaktīni'nāuj Espírítu Santo chuntza' chī Dios huanlī namāstā'.

Līmāpa'ksīn jāla lactlahua talacāxtlahuan tū Dios hui'līlh xapūla

¹⁵ Tā'tīmīn, na'iccāhuaniyān tū hua'chī lītalacłhsaja. A'cxni' quina'n tlahuayāuj a'ktin contrato o a'ktin talacāxtlahuan ē firmarliyāuj, chuntza' jā tī chā'tin catīlactlahualh ē jā tī chā'tin tzē natzo'kpala ā'a'ktin tachihuīn. ¹⁶ Nā chuntza' huā'mā' talacāxtlahuan tū tlahualh Dios a'cxni' huanilh Abraham nasīcu'lanātlahuā xla' ē chā'tin I'xū'nātā'nat. Ixtachihuīn

Dios já huan: "I'xū'nātā'natna'." Tū huan: "chā'tin i'xū'nātā'nat." Ū'tza' huanicu'tun Cristo. ¹⁷ Tū iccāhuaniyān ū'tza' huā'mā': Dios huanilh Abraham ixlipō'ktuca'n tī natalipāhuan Dios, xlaca'n nata'a'kapūtaxtu. Ū'tza' hua'chi talacāxtlahuan tū Dios tā'tlahualh Abraham. Ixli'a'ktā'ti' ciento ā'puxamacāuj cā'ta Dios maxquī'lh līmāpa'ksīn Moisés. Chuntza' līmāpa'ksīn jāla catilactlahualh talacāxtlahuan tū Dios tā'tlahualh Abraham. ¹⁸ Palh Dios ixquincāsicia'lanātlahuan xmān ixpālacata kexmatni'yāuj huā'mā' līmāpa'ksīn tū maxquī'ca ā'līstān, chuntza' ixlaclalh talacāxtlahuan tū Dios tā'tlahualh Abraham. Dios sicua'lanātlahuanit Abraham xmān ixpālacata Abraham ixlipāhuan Dios.

¹⁹ ¿Tū litalacasqui'n līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés? Ā'līstān hui'līca huā'mā' līmāpa'ksīn ē ū'tza' līca'tzīyāuj quina'n lē'nāuj cuenta. Huā'mā' līmāpa'ksīn ixmaclacasqui'ncan xmān hasta a'cxni' milh Jesucristo tī i'xū'nātā'nat Abraham. Tzamā' i'xū'nātā'nat Abraham, ū'tza' tī Dios ixlichihuīna'nī't xapūla a'cxni' tā'tlahualh talacāxtlahuan Abraham. Ángeles cāmāpa'ksīca natamastā' līmāpa'ksīn. Ē maxquī'ca Moisés. Moisés cāmaxquī'lh tachi'xcuui't israelitas. ²⁰ Dios jā ixmaclacasqui'n tī namaktāya a'cxni' tā'cāxtlahualh Abraham a'ktin talacāxtlahuan. Ū'tza' cāxtlahualh.

Līmāpa'ksīn jāla cāmaxquī' xasāsti' ixlamatatca'n tachi'xcuui't

²¹ Quit jā icchihuīna'mā'lh palh līmāpa'ksīn tā'lālihuani tū Dios mālacnū ixpālacata talacāxtlahuan. Palh ixmāstā'ca cahuālh a'ktin līmāpa'ksīn tū tzē ixmāstā'lh xasāsti' quilamatatca'n, chuntza' tzē ixquincāmāpānūni'n quincuentaca'n xmān ixpālacata huā'mā' līmāpa'ksīn. ²² Ixtachihuīn Dios huan ixlipō'ktuca'n tachi'xcuui't talē'n cuenta. Ixpālacata huā'mā' līmāpa'ksīn, tasū'yu palh ixlipō'ktuca'n talē'n cuenta ē ixlipō'ktuca'n hua'chi tachi'nī'n tī jāla talaktaxtu. Chuntza' tī talipāhuan Jesucristo, xmān xlaca'n nata'a'kapūtaxtu.

²³ A'cxni' jāna'j ixā'min Jesucristo, quina'n hua'chi tachi'nī'n ixuanī'tauj ixpālacata quina'n jāla mākentaxtūyāuj tū huan līmāpa'ksīn. Hua'chi tachi'nī'n ixuanī'tauj ē jāla ixlaktaxtūyāuj hasta a'cxni' quincātamāca'tzīnīn chī na'a'ka'ī'yāuj Jesucristo tī tzē makapūtaxtūnu'n. ²⁴ Huā'mā' līmāpa'ksīn xla' hua'chi chā'tin tī pūla. Ixquincāmāsu'yuni'yān ixtej Dios hasta a'cxni' milh Jesucristo ē ca'tzīuj chī nalipāhuanauj xla' ē chuntza' tzē naquincāmāpānūni'yān quincuentaca'n. ²⁵ Chuhua'j chilhtza' quilhtamacuj ē lipāhuanāuj Cristo. Chuhua'j jātza' maclacasqui'nāuj līmāpa'ksīn.

²⁶ Hui'xina'n a'ka'ī'nī'ta'ntit Jesucristo makapūtaxtūnu'n ē ū'tza' ixlacstīn Dios līhua'ntit. ²⁷ Milipō'ktuca'n hui'xina'n tī a'kpaxni'ta'ntit ū'tza' lītasu'yu palh a'ka'ī'nī'nī'ta'ntit Cristo ē chu chā'tin lītaxtutit chī Cristo. ²⁸ Palh hui'xina'n tā'talaxtimī'tit Cristo, chuntza' milipō'ktuca'n hui'xina'n xmān chu chā'tin lītaxtutit. Kēxtimtza' talalh israelitas ē tī jā israelitas; kēxtimtza' tī hua'chi xatastā'maka ē tī jā xatastā'maka; kēxtimtza' talalh chī'xcuui'n ē puscan. ²⁹ Palh hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo, hui'xina'n hua'chi i'xū'nātā'natna' Abraham. Chuntza' nā namaktīni'nā'tit tū Dios mālacnūni'nī't Abraham.

4

¹ Chuhua'j na'iccāhuaniyān tū hua'chi litalaclhsaja. Chā'tin ka'hua'cha a'cxni' jāna'j maktūni'n ixherencia, xla' jālanaja' māpa'ksīni'n. Chuntza' xla' hua'chicus chā'tin tasācua', masqui ū'tza' ixtēcu' nahuan. ² A'cxni' macsti'na'jcus tzamā' ka'hua'cha, ā'makapitzīn tamaktaka'lha, ē cāmacamaxquī'can ixlipō'ktu tū ixla' nahuan hasta a'cxni' huā'mā' quilhtamacuj tū līlhācāna'nī't ixtāta'. ³ Nā chuntza' quina'n. Xapūla quina'n jāna'j tzej ixca'tzīyāuj tū

ixla' Dios; hua'chi lacstín ixuaní'ta'uj. Xapūla kexmatni'uj ixtahui'latca'n ē ixtamāsu'yunca'n tachi'xcuhui't. ⁴ A'cxni' chill tzamā' quilhtamacuj tū ixlilacsacni't Dios macamilh i'Ska'ta'. Xla' mālcatuncuhui'nīlh chā'tin puscāt. Ē i'Ska'ta' Dios i'stālani' ixtahui'latca'n israelitas. ⁵ Chuntza' xla' milh naquincāmakapūtaxtūyān expālacata ixui'lāna'uj ixtampīn nac limāpa'ksīn. Ū'tza' limilh i'Ska'ta' Dios ē chuntza' quina'n tzē ixlacstīn Dios nahuanāuj.

⁶ Dios macamilh Espíritu Santo na quilistacna'ca'n. Chuntza' tzē nahuaniyāuj Dios: “¡QuinTāta'ca'n!” Ē chuntza' lītasu'yu quina'n ixlacstīn Dios. ⁷ Chuhua'j quina'n jātza' hua'chi tasācua'. Quina'n ixlacstīn Dios. Chuhua'j quina'n ixlacstīn Dios ē naquincāmaxquī'yān quiherenciaca'n expālacata Cristo.

Pablo cāl'a'katuyunli tī ixta'a'ka'ī'nī't

⁸ Xapūla a'cxni' jāna'j ixlakapasā'tit Dios, hui'xina'n ixui'lā'na'ntit na ixlīmāpa'ksīn tī jā diosnu'. ⁹ Chuhua'j hui'xina'n lakapasā'tittza' Dios, ē Dios nā cālakapasāntza'. Hui'xina'n lakapasā'tit Dios, ē ¿chī lītlahua'cu'tumpala'yā'tit mintahui'latca'n? Mintahui'latca'n jāla caticāmaktāyan ē jā tū ixlīmācua. ¿Ē chī nalistālani'pala'yā'tit? ¹⁰ Hui'xina'n maclacapini'yā'tit makapitzīn quilhtamacuj ē mālhcuyū' ē cā'ta. Ē nā tlahua'yā'tit ā'makapitzīn cā'tani'. ¹¹ Quit icjicua'n palhāsā' chu tlakaj icscujli na mimpu'nanca'n.

¹² Tā'timīn, iccāsqi'ni'yān calītaxtutit chuntza' chī quit. Masqui quit chā'tin israelita, jātza' icstālani' ixtahui'latca'n israelitas. Hui'xina'n tī jā israelitas jā ixlacasquī'nca nalītzucuyā'tit tlahua'yā'tit ixtahui'latca'n israelitas. Hui'xina'n jā tū quilātlahuani'nī'tauj tū jā tze. ¹³ Hui'xina'n ca'tziyā'tit xa'iclīta'jatatlāmā'lh ē ū'tza' iccālīmāsu'yuni'n xapūla xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. ¹⁴ Hui'xina'n jā quilālakmaka'uj ē masqui jā lilaktzī'ncu'tu xa'icuanī't expālacata xa'icta'jatatla. Quilālimaktīni'uj hua'chi chā'tin ángel tī Dios macamilh ē hua'chi chī Jesucristo. ¹⁵ ¿Ē jā lacapāstacā'tit hui'xina'n chī expāxuhua'yā'tit a'cxni' xa'iccātā'huilachā'n? ¿Chī cā'a'kspulanī'ta'n hui'xina'n? Quit icuan palh tzē cahuālh hui'xina'n ixmāxtutit milakastapunca'n ē ixquilāmaxquī'uj. ¹⁶ Chuhua'j hui'xina'n quilālaktzī'nāuj hua'chi mintā'lāquicīhlaktzī'ca'n expālacata quit iccāhuaniyān tū ixlīcāna'. ¿Tū expālacata quilālaktzī'nāuj chuntza'?

¹⁷ Tzamā' chi'xcuhui'n tī cātlahuacu'tunān ixamigoca'n, tasu'yu palh xlaca'n cātamaktāyacu'tunān. Jā ixlīcāna'. Xlaca'n xmān cātamāxtumlicu'tunān. Chuntza' hui'xina'n xmān ū'tunu'n nacālakachi'xcuhui'yā'tit. ¹⁸ Tze palh ā'makapitzīn cātlahuacu'tunān ixamigoca'n hui'xina'n a'cxni' iccātā'huilān ē a'cxni' jā icui'lacha'. Xmān ixlīcāna' cacātamaktāyan. ¹⁹ Quilacstīn, cā'tziyāuj chī chā'tin puscāt pātīni'n a'cxni' tahuī'la i'ska'ta'. Nā chuntza' icpātīni'mā'lh hasta jā natasu'yu hui'xina'n nalatahui'layā'tit chī tī takexmatni' Cristo. ²⁰ Tze cahuālh palh xa'iccātā'tahuī'lacha'n hui'xina'n, ē xtum xa'iccātā'chihuīna'n. Quit iccālītamakchuyimā'n hui'xina'n.

Pablo līchihuīna'nli Agar ē Sara

²¹ Hui'xina'n mākentaxtūcu'tunā'tit limāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés. Chuhua'j caquilāhuaniuj huā'mā': ¿Chī jā līkexmatā'tit tū huan ixtachihuīn Dios jā taz'o'kni' limāpa'ksīn? ²² Ixtachihuīn Dios huan Abraham ixcāka'lhī chā'tu' ixcamana'. Chā'tin ka'hua'cha Agar ixuanican ixtzī'. Tzamā' puscāt xatastā'maka ixuanī't. Ā'chā'tin ka'hua'cha huampala jā xatastā'maka ixtzī' ixuanī't. ²³ I'ska'ta' Agar lacatuncuhui'lh chu hua'chi chī talacatuncuhui'

ā'makapitzīn lacstīn. Jā chuntza' ā'chā'tin. A'cxni' lacatuncuhuī'lh ī'ska'ta' huā'mā' puscāt tī jā xatastā'maka īxuanī't, chuntza' Dios līmākentaxtūlh tū īxuanī't. Ū'tza' tū Dios īxmālacnūnī't. ²⁴ Huā'mā' hua'chī a'ktin līlaktzī'ntēn. Huā'mā' chā'tu' pusan xlaca'n hua'chī a'ktu' talacāxtlahuan īxtahuani't. Huā'mā' xatastā'maka tī īxtacuhuīnī' Agar; xla' ū'tza' hua'chī a'ktin talacāxtlahuan tū cāxtlahuaca nac sipej tū huanican Sinaí. A'ntza' nac Sinaí maxquī'ca Moisés huā'mā' līmāpa'ksīn. Tī talīpāhuan līmāpa'ksīn, xlaca'n hua'chī īxlacstīn Agar, īxpālacata xlaca'n jā īxa'cstuca'n tatapa'ksī. ²⁵ Agar lītaxtu Sinaí tū hui'lh nac Arabia. Nā Agar hua'chī Jerusalén. Xlaca'n tī tatapa'ksī nac Jerusalén, nā xlaca'n talīpāhuan līmāpa'ksīn. Nā xlaca'n jā īxtalactaxtunī't. ²⁶ Jā chuntza' tzamā' Jerusalén xala' nac a'kapūn. Quina'n tapa'ksiyāuj nac tzamā' Jerusalén. Ē quina'n līlactaxtunī'tauj. ²⁷ Ixtachihuīn Dios huan:

Capāxuhualh huā'mā' puscāt tī jāna'j ka'lhī ī'ska'ta'.

Calīta'salh cā'tapāxuhuān tī jāna'j mālacatuncuhuī'nī chā'tin ska'ta'.

Capāxuhualh īxpālacata xla'.

Masqui makxtekca, ā'chulā' nacāka'lhī īxlacstīn ē jā ū'tza' tī ka'lhī īxkōlu'.

²⁸ Dios mākentaxtūlh tū īxuanī't. Ū'tza' līlacatuncuhuī'lh Isaac. Nā quina'n, tā'timīn, lītaxtūj īxlacstīn Dios, īxpālacata Dios mākentaxtūlh tū huanli. ²⁹ Tzamā' quīlhtamacuj, ka'hua'cha tī lacatuncuhuī'lh chuntza' chī ā'makapitzīn, xla' īxlakapala ska'ta' tī lacatuncuhuī'lh īxpālacata Espīritu Santo. Chuntza' a'kspulamā'lh chuhua'j. Quīncātalakapalayān quina'n tī līka'lhīyāuj xasāsti' quīlatamacā'n īxīmāpa'ksīn Espīritu Santo. ³⁰ Catzīyāuj tū huan īxtachihuīn Dios: "Catlakama'capi tzamā' puscāt tī xatastā'maka ē nā īxka'hua'cha. Ixka'hua'cha xatastā'maka jāla catitā'tapitzīlh herencia tī jā xatastā'maka. Xmān īxka'hua'cha huā'mā' puscāt tī jā xatastā'maka, ū'tza' namaktīnī'n herencia." ³¹ Chuntza' tā'timīn, quina'n jā hua'chī īxlacstīn huā'mā' puscāt xatastā'maka. Quina'n hua'chī īxlacstīn puscāt tī jā xatastā'maka.

5

Tī talīpāhuan Cristo jātza' talīpāhuan līmāpa'ksīn

¹ Chuhua'j quina'n xalactaxtunī'n īxpālacata tū tlhualh Cristo. Chuntza' jā catīxļajuana'ntit. Jātza' xatastā'maka tīlapala'yā'tit.

² Cuenta catlahua'tit tū iccāhuaniyān quī, Pablo. Palh hui'xina'n nata-makxtekā'tit nacātachucuyān ē ū'tza' nalīpāhuanā'tit, chuntza' hua'chī jā tū līmacuan tū tlhualh Cristo. ³ Iccāhuanīpalayān: Catīxcuhualh tī lacasquī'n nachu'cucan, xla' ū'tza' līcuesa namākentaxtūkō' īxlipō'ktu tū huan īxīmāpa'ksīn Dios. ⁴ Makapitzīn chī hui'xina'n tlahuacu'tunā'tit tū huan huā'mā' līmāpa'ksīn, īxpālacata puhua'nā'tit chuntza' nacāmāpānūnī'yān min-cuentaca'n. Palh chuntza' tlhua'yā'tit, taxtumlīnī'nī'ta'ntit Cristo ē makx-tekni'ta'ntit īxtalakalhu'mān Dios. ⁵ Espīritu Santo quīncāmāca'tzīnīn chī Dios quīncāmāpānūnī'nī'ta'n quīncuentaca'n, īxpālacata līpāhuanāuj Jesucristo. ⁶ Palh tapa'ksīnī'yāuj Jesucristo, jā tū līmacuan palh naquīncātachucuyān o palh jā naquīncātachucuyān. Tū īxlacasquī'nca nalīpāhuanāuj Jesucristo. Ē ū'tza' nalālīpāxquī'yāuj.

⁷ Hui'xina'n tzej īxtlā'hua'mpā'na'ntit na īxtej Dios. Iccālī'a'cnīyān hui'xina'n chī tamakxtektit cātāmāmakchuyīn. Jātza' tzej kexpa'tnī'yā'tit xatze tachihuīn tū īxlīcāna'. ⁸ Huā'mā' tū xlaca'n cātāmāsu'yuni'n, jā īxla' Dios. Dios ū'tza' tī cālacsacnī'ta'n. ⁹ Xlaca'n tī cātāmāmakchuyīmā'n, xlaca'n hua'chī levadura.

Ca'tziyāuj macsti'na'j leবাদura māxcu'tūkō' ixlipō'ktu tasquit. ¹⁰ Quina'n lacx-tim a'ka'iyāuj Māpa'ksīni' Jesucristo. Ū'tza' quit iclica'tzi hui'xina'n ā'chulā' nalacapāstacā'tit chuntza' chī iclacapāstaca quit. Tī cātamāmakchuyimā'n, xluca'n natakokoni' Dios, ē catixcuxtlīhuālh.

¹¹ Quit, tā'timīn, palh cahuālh xa'iccāmāsu'yuni'n ixlacasqui'nca nachu'cucan, chuntza' jā ixquimputzastālanī'ca. Xluca'n tasītzī' ixpālacata quit icmāsu'yu xmān Cristo nīlh nac cruz ē chuntza' xokolh quincuentaca'n.

¹² Tī cātamāmakchuyitlā'huanān hui'xina'n ixpālacata lāchu'cucan, quit iclacasqui'n xluca'n cacātatapānūni'kō'n.

¹³ Dios cālacsacni' hui'xina'n, tā'timīn, ē chuntza' lilactaxtutit hui'xina'n. Masqui xalactaxtuni'n hui'xina'n, jā tze palh natlahua'yā'tit tū jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Xatze calāpāxqui'tit ē chuntza' tze nalāmaktāya'yā'tit.

¹⁴ A'nan a'ktin līmāpa'ksīn tū huan: “Nacāpāxqui'ya' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxqui'ca'na' mina'cstu.” Tī takexmatni' huā'mā' līmāpa'ksīn, chuntza' tamākentaxtū ixlipō'ktu tū tatzo'kni' nac līmāpa'ksīn. ¹⁵ Palh hui'xina'n lālacatāqui'yā'tit ē lālīsta'lani'yā'tit, cuenta catlahua'tit jā nalāmālakspūtūyā'tit hui'xina'n.

Espíritu Santo quincāmāsu'yuni'yān chī nalatā'kchokoyāuj

¹⁶ Tū iccāhuanimā'n ū'tza' huā'mā': Ē calatā'kchokotit chuntza' chī Espiritu Santo cāmāsu'yuni'yān. Chuntza' jā'tza' catitlahua'tit mintalacapāstacni'ca'n tū jā tze. ¹⁷ Tū jā tze quintalacapāstacni'ca'n ū'tza' ixtā'lāquichlaktzi' Espiritu Santo. Ē Espiritu Santo nā ixtā'lāquichlaktzi' tū jā tze. Chī a'ktu' tā'lāquichlaktzi'n. Ē ū'tza' jāla litlahua'yā'tit tū lacasqui'nā'tit. ¹⁸ Palh hui'xina'n nakexpa'tni'yā'tit Espiritu Santo, jā'tza' caticāmāpa'ksīn tū xapūla līmāpa'ksīn.

¹⁹ Ca'tziyāuj chī jā tze tū tatlahua tachi'xcuhui't tī jā takexmatni' Dios. Xluca'n taputza ixtā'lāpāxqui'nca'n. Pō'ktu jā tze ixtalacapāstacni'ca'n. Xluca'n jā a'cxtuncuhui' taca'tzi. ²⁰ Xluca'n talaktaquilhpūta ídolos ē taxantīlhīni'n. Xluca'n talāquichlaktzi'n ē talālīsītzī'ni' ē talālakca'tzani'. Palaj tunca tasītzī'. Xmān ixa'cstuca'n cālipāhuacan. Ē ixa'cstuca'n talāmāxtumlī. ²¹ Xalīlactampi'lhīn. Tamaknīni'n, ē taka'chī, ē talīlakastāna'n tū jā tze. Ā'chulā' catūhuālh tatlahuapala. Chī xa'iccāhuaniyān xapūla, chuntza' iccāhuanipalayān: tī chuntza' tatlahua jāla catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'n.

²² Jā chuntza' ixlīlatca'n tī takexmatni' Espiritu Santo. Espiritu Santo cāmaktāya. Chuntza' xluca'n tapāxqui' ā'makapitzīn ē taka'lhī tapāxuhuān. Ca'cs tahui'lāna'lh. Talipāti ā'makapitzīn. Tze taca'tzi. Jā lactampi'lhīni'n. Tamākentaxtū tū tahuān. ²³ Xluca'n jā ka'tla' tamakca'tzi. Tzē a'cstu tatapa'ksī. Jā tū a'ktin līmāpa'ksīn tū nahuan jā catitlahuaca chuntza'. ²⁴ Tī tatapa'ksīni' Cristo, xluca'n jā'tza' tatamakxteka nacāmāpa'ksī ix-talacapāstacni'ca'n tū jā xatze. Hua'chī tamaknīlh ixtalacapāstacni'ca'n tū jā tze, chuntza' chī xtokohua'ca'can chā'tin nac cruz. ²⁵ Espiritu Santo quincāmāxqui'n xasāsti' quilatamatca'n. Ū'tza' ixlacasqui'nca nakexmatni'yāuj ē nalatā'kchokoyāuj chuntza' chī quincāmāsu'yuni'yān Espiritu Santo.

²⁶ Jā ka'tla' catimakca'tziuj ē jā caticātā'lāhuaniuj ē jā cacālakca'tzanāni'uj ā'makapitzīn.

6

Ixlacasqui'nca nalāmaktāya'yā'tit

¹ Tā'timīn, palh chā'tin laktzī'ncañ tlahuamā'lh catūhuālh tū jā tze, hui'xina'n tī latlā'hua'nā'tit chuntza' chī Dios lacasqui'n, camaktāya'tit ē chuntza' nacāxla. Jā ka'tla' tilimakca'tziyā'tit a'cxni' namaktāya'yā'tit. Cacuentatlahua'tit hui'xina'n jā titamakahuasā'tit nā hui'xina'n. ² Calāmak'tāya'tit natāyani'yā'tit. Chuntza' namākentaxtūyā'tit tū ixlīmāpa'ksīn Cristo.

³ Palh chā'tin lacpuhuan xla' ā'chulā' xatze ē jā ā'makapitzīn ē palh jā ixlīcāna', xla' ixlīmān ta'a'kskāhuī'mā'lh. ⁴ Chā'tunu' nalacapāstaca palh tzej latlā'huan o jā tzej. Palh ū'tza' u'cxca'tzī tzej latlā'huan, xla' līpāxuhua natahuī'la. Jā ixlacasqui'nca cuenta natlahua palh xla' ā'chulā' xatze o palh ā'chā'tin ā'chulā' xatze. ⁵ Chā'tunu' natalēn ixtacu'ca'ca'n. Natakelhūni'n ixpālacata chī talilatlā'huan.

⁶ Tī cāmāsu'yuni'can ixtachihuīn Dios, xlaca'n natamaxqui' macsti'na'j tī tamāsu'yu ixtachihuīn Dios.

⁷ Hui'xina'n jā cata'a'kskāhuī'tit mina'cstuca'n. Dios, jā tī chā'tin catiskāhuī'lh. Tū Dios nahuan, ū'tza' nala. Ca'tziyāuj tū nacha'n chā'tin chī'xcu', ū'tza' namakala. ⁸ Palh chā'tin tlahuatlā'huan tū jā tze ixtalacapāstacni', xla' ū'tza' namakala līnīn. Palh chā'tin tlahua ixtalacasqui'nīn Espīritu Santo, xla' naka'lhī xasāsti' ixlatamat tū jā catilakspu'tli. ⁹ Jā catlakua'ni'uj tlahuayāuj tū xatze. Palh quina'n jā namakxtekāuj natlahuayāuj tū xatze, tzej namakalayāuj a'cxni' namīn tzamā' quilhtamacuj tū līlacsaccanī't. ¹⁰ Ū'tza' nacālītlahuani'yāuj ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't tū tze, pō'ktu quilhtamacuj a'cxni' tzē tlahuayāuj. Ā'chulā' nacātlahuani'yāuj tū tze tā'timīn tī ta'a'ka'ī'ni' Dios.

Pablo māstā'lh talacapāstacni'

¹¹ Calaktzī'ntit chī ixlīlaka'tla' letras iccātzo'knuni'mā'n. Māni' quimacan iclītzo'kmā'lh. ¹² Xlaca'n tī tzej tatasu'yucu'tun na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't, ē ū'tunu'n tī līcuesa tahuan nacātachu'cuyān. Chuntza' tatlahua ixpālacata jā talacasqui'n nacāputzastālani'can. Jā tapātīni'ncu'tun chī tapātīni'n tī ta'a'ka'ī' palh xmān Cristo tzē makapūtaxtūnu'n, ixpālacata xla' nīlh nac cruz. ¹³ Ū'tunu'n tī cāchu'cucanī't, xlaca'n jā tamākentaxtūkō' ixlīpō'ktu līmāpa'ksīn tū Dios maxqui'lh Moisés. Xlaca'n talacasqui'n hui'xina'n cacātachu'cun. Chuntza' xlaca'n tzē ka'tla' natalīmakca'tzī mimpālacataca'n hui'xina'n cātachu'cunī'ta'n. ¹⁴ Quit jā ka'tla' iclīmakca'tzīcu'tun nūn tū; xmān icmāsu'yucu'tun chī līnīlh quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo nac cruz. Ictapa'ksīni' Cristo; quit jā'tza' quimāpa'ksī tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Huā'mā' cā'quilhtamacuj jā'tza' quincuenta. ¹⁵ Tapa'ksīni'yāuj Cristo Jesús, chuntza' lacxtim palh chu'cucan o palh jā chu'cucan. Tū ixlacasqui'nca ū'tza' huā'mā': Naka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n. ¹⁶ Chuhua'j ixlīpō'ktuca'n tī talatlā'huan chuntza' chī tzamā' talacapāstacni', ē nā ixlīpō'ktuca'n ixtachi'xcuhuī't Dios, cacālakalhu'manli Dios, ē cacāmakapāxuīlh na ixlīstacna'ca'n.

¹⁷ Chuhua'j jā'tza' chā'tin caquimāmakchuyīlh. Antza' jā ictakāhuī'nī't ū'tza' lītasu'yu quit itapa'ksīni' Māpa'ksīni' Jesús.

¹⁸ Tā'timīn, milīpō'ktuca'n hui'xina'n cacāsicua'lanātlahuakō'n quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Amén.

Efesios

Pablo cāmacā'ni'lh saludos tī ixta'a'ka'ī

¹ Quit, Pablo, ictzo'ka huā'mā' carta. Quit ixapóstol Jesucristo, ixpālacata ū'tza' huā'mā' ixtalacasqui'nīn Dios. Quit iccātzo'knuni'mā'n hui'xina'n tī xalanī'n nac Efeso tī tapa'ksīni'yā'tit Dios ē a'ka'ī'ni'yā'tit Cristo Jesús. ² Cacātasīcua'lanātlahuan Dios quinTāta'ca'n ē Māpa'ksīni' Jesucristo. Tzej calatapā'tit.

Dios quincāsīcua'lanātlahuayān ixpālacata Jesucristo

³ Camaxquī'uj tapāxcatca'tzīn Dios, ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Xla' quincāsīcua'lanātlahuani'ta'n. Quincāmaxquī'nī'ta'n Kempālhūhua'tasīcua'lanātlahuan tū xala' nac a'kapūn. Quincātlahuani'nī'ta'n huā'mā' ixpālacata tapa'ksīni'yāuj Cristo. ⁴ A'cxni' jāna'j itzucu cā'quiltamacuj, Dios ixquincālacsacni'ta'n quina'n tī tapa'ksīni'yāuj Cristo. Quincālacsacni' ixpālacata quincātlahuacu'tunni' xalactze, ixpālacata xla' ixlacasqui'n jā tū na'a'nan catūhuālī tū tze naquincātālīmālacsu'yuyān na ixlacatīn Dios. ⁵ Dios quincāpāxquī'yān, ē chuntza' xapūla puhuanlī naquincātlahuayān ixlacstīn ixpālacata Jesucristo. Huā'mā' ixtalacasqui'nīn. ⁶ Ū'tza' nalīmāka'tlī'yāuj Dios ixpālacata xla' pāxquī'nīn. Quincātlahuani'nī'ta'n tzamā' talakalhu'mān ixpālacata Jesucristo ī'ska'ta', tī Dios pāxquī'. ⁷ Cristo nīlh ē chuntza' quincālīmākapūtāxtūn. Nā Dios quincāmātza'nkēna'ni'ntza' quincuentaca'n. Dios quincātlahuani'n huā'mā' ixpālacata xla' lakalhu'manīni'n. ⁸ Dios lakalhu'manīni'n, ē chuntza' xla' quincāmākexmatīn tū ixlīcāna' ē tzej quincāmālacapāstaquīyān. ⁹ Xapūla xmān Dios tze'k icxa'tzī tū ixpuhuan naquincātlahuani'yān. Chuhua'j quincāmāca'tzīnīnī'ta'n. ¹⁰ Huā'mā' tū Dios puhuanlī, ū'tza' huā'mā': A'cxni' namīn quilhtamacuj tū Dios lhcānī't, xla' namacamaxquī' Cristo ixlīpō'ktu tū a'nan nac a'kapūn ē ixlīpō'ktu tū a'nan nac cā'quilhtamacuj. Cristo nacāmāpa'ksīkō' ixlīpō'ktu.

¹¹ Dios tlahuakō' ixlīpō'ktu chuntza' chī ixtalacasqui'nīn. Xla' quincālacsacni' ixpālacata ixtachi'xcuhui't quincātlahuacu'tunni'. ¹² Chuntza' māka'tlī'can Dios quimpālacataca'n quina'n tī xapūla ica'ka'ī'ni'uj Cristo. ¹³ Nā hui'xina'n tī jā israelitas nā a'ka'ī'ni'tit Cristo a'cxni' kexpa'ttit xatze tachihuīn tū ixlīcāna'. Ixpālacata huā'mā' xatze tachihuīn, hui'xina'n cātālīmākapūtāxtūn. A'cxni' hui'xina'n a'ka'ī'tit, Dios cāmaxquī'n Espīritu Santo, chuntza' chī ixmālacnūnī't. Huā'mā' līmāsu'yu Dios chuntza' nacāmākapūtāxtūkō'yān. ¹⁴ Ka'lhīyāujtza' Espīritu Santo. Ū'tza' līca'tzīyāuj namaktīni'nāuj tū Dios nacāmāxquī' ixtachi'xcuhui't, chuntza' chī ixuanī't xla'. Nā ixpālacata Espīritu Santo līca'tzīyāuj ixlīcāna' Dios naquincāmākapūtāxtūkō'yān quina'n tī tapa'ksīni'yāuj xla'. Ū'tza' nalīmāka'tlī'yāuj Dios.

Pablo squi'ni'lh Dios ixpālacataca'n tī ixta'a'ka'ī

¹⁵ Quihuanicanī'ttza' chī a'ka'ī'ni'yā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesús ē chī cāpāxquī'yā'tit ixlīpō'ktuca'n tī tatapa'ksīni' Dios. ¹⁶ Ū'tza' pō'ktu quilhtamacuj iclīmāxquī' tapāxcatca'tzīn Dios mimpālacataca'n, ē ictlahua oración mimpālacataca'n. ¹⁷ Icsqui'ni' Dios mimpālacataca'n. Xla' ū'tza' quinTāta'ca'n ē ka'lhī līmāpa'ksīn. Nā xla' ixDios quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Icsqui'ni' cacāmāxquī'n talacapāstacni' tū ixtla' Dios ē chī ā'chulā' nalakapasā'tit Dios. ¹⁸ Nā icsqui'ni' Dios cacāmāxquī'n talacapāstacni' ixpālacata tū ka'lhīpā'na'ntit ē

ixpālacata xaka'tla' herencia tū naquincāmaxquī'yān quina'n tī tapa'ksīni'yāuj Dios. ¹⁹ Nā cacāmākexmatīn hui'xina'n palh Dios ka'lhī lhūhua' līmāpa'ksīn. Chuntza' tzē naquincātlahuani'yān lhūhua' quina'n tī lipāhuanāuj Dios. ²⁰ Dios māsu'yulh ixlīmāpa'ksīn a'cxni' mālacastālancuanīlh Cristo ē lē'lh nac a'kapūn ē hui'līlh na ixpekxtūcāna'j. ²¹ Dios maxquī'lh lhūhua' līmāpa'ksīn Cristo. Cristo cāmāpa'ksīkō' ixlīpō'ktuca'n māpa'ksīni'nī'n ē ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn tī taka'lhī līmāpa'ksīn na ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj ē nac a'kapūn. Huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj jā tī tī ka'lhī līmāpa'ksīn chī Cristo. Jā cati'a'nalh tī naka'lhī līmāpa'ksīn chī xla'. ²² Dios maxquī'lh ixlīmāpa'ksīn Jesucristo. Ū'tza' namāpa'ksīkō' ixlīpō'ktu tū a'nan. E nā maxquī'lh līmāpa'ksīn nacāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'tī'. ²³ Tī ta'a'ka'tī', xla'ca'n chī ixmacni' Cristo. Xla' cātā'lahuī'lh xla'ca'n. Xla' huī'lh na ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj ē nac a'kapūn.

2

Dios quincāmakapūtaxtūyān ixpālacata xla' pāxquī'nin

¹ Dios cāmaxquī'nī'ta'n xasāsti' milatamatca'n. Xapūla hui'xina'n hua'chi nīnī'n ixua'nī'ta'ntit, ixpālacata jā ixkexpa'tni'yā'tit Dios ē ixpālacata ixtlahua'yā'tit tū jā tze. ² Xapūla hui'xina'n ixlātā'hua'nā'tit hua'chi xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Ixkexpa'tni'yā'tit skāhuī'ni'. Xla' ū'tza' xapuxcu' xlipacs līmāpa'ksīn tū jā tze, ē espíritu tī cāmātlahuī tū jā tze xla'ca'n tī jā takexmatni'cu'tun Dios. ³ Nā chuntza' quina'n xapūla ixtlahua'yāuj chī xla'ca'n tī jā takexmatni'cu'tun Dios. Ixtlahua'yāuj tū jā tze xmān chī quina'n ixlacasquī'nāuj. Ixtlahua'yāuj chuntza' chī jā tze quintalacapāstacni'ca'n ē chuntza' chī ixlacasquī'n quimacni'ca'n. Dios nacāmākapātīnīnkō' ixlīpō'ktuca'n tī tatlahua tū jā tze. E nā chuntza' ixquincā'a'kspulan quina'n. ⁴ Dios quincālakahu'manni' ixpālacata quincāpāxquī'yān. E ū'tza' jā quincātālīmakapātīnīn. ⁵ Masqui hua'chi xanīn ixuanī'ta'uj ixpālacata quincuentaca'n, Dios quincāmaxquī'n xasāsti' quilatamatca'n chuntza' chī maxquī'lh ixlātamat Cristo a'cxni' mālacastālancuanīlh. Dios nā chuntza' quincāmakapūtaxtūn quina'n ixpālacata ixtalakahu'mān. ⁶ Dios mālacastālancuanīlh Cristo, ē nā quina'n naquincāmālacastālancuanīyān. E chuntza' natā'tahuī'layāuj Cristo nac a'kapūn. ⁷ Ū'tza' huā'mā' tlahualh Dios ixpālacata māsu'yucu'tunli pō'ktu quilhtamacuj chī xla' pāxquī'nin. Ū'tza' huā'mā' māsu'yulh a'cxni' macamīlh Cristo Jesús nanī quimpālacataca'n. ⁸ Hui'xina'n lipāhua'nā'tit Jesucristo, ē chuntza' Dios cāmakapūtaxtūn hui'xina'n xmān ixpālacata cālakahu'manān. Jā tū tlahua'tit hui'xina'n. Xmān Dios tī cāmakapūtaxtūn. Hua'chi a'ktin talakahu'mān tū Dios cāmaxquī'n. ⁹ Tū lī'a'kapūtaxtucan, xla' hua'chi a'ktin talakahu'mān. Jāla lītlajacan. Chuntza' jā tī tū tzē ka'tla' nalīmakca'tzī tū lī'a'kapūtaxtucan. ¹⁰ Dios quincātlahuanī'ta'n chu chā'tin chī Cristo, ē quincāmaxquī'nī'ta'n xasāsti' quilatamatca'n, ixpālacata lacasquī'n natlahua'yāuj tū tze. Dios xapūla quincālīhuī'līn xalactze nalatā'kchokoyāuj chī līlācatejtin.

Talacāxtlahuan

¹¹ Calacapāstactit, hui'xina'n tī jā israelitas, chī ixuanī'ta'ntit xapūla. Israelitas cātāmāpācuhuīn tachi'xcuhuī't tī jā cātachu'cunī'ta'n. Xla'ca'n tatachu'cu na ixmacni'ca'n tī chī'xcuhuī'n ixpālacata natamāsu'yu tatapa'ksīni'tza' Dios. Ixlīmānca'n cāhuānican chī'xcuhuī'n tī cāchu'cucani't. ¹² Xapūla hui'xina'n jā ixtapa'ksīni'yā'tit Cristo. Xmān israelitas tī ixtachi'xcuhuī't Dios ixtahuānī't. Xmān israelitas Dios ixcāmāca'tzīnī xapūla talacāxtlahuan. Xmān

xlaca'n ixcāmāca'tzīnī Dios nacāmāxquī' a'ktin talakalhu'mān. Hui'xina'n jā israelitas, ē ū'tza' jā līmaktīnī'ntit huā'mā'. Hui'xina'n ixlatlā'hua'nā'tit nac cā'quilhtamacuj. Jā ixca'tziyā'tit palh Dios tzē ixcāmākapūtāxtūn. Jā ixlakapasā'tit Dios. ¹³Xapūla makat ixlatlā'hua'nā'tit na ixlacatīn Dios. Chuhua'j laktalacatzuna'jīnī'ta'ntit Dios ixpālacata Cristo Jesús tī nīnī't quimpālacataca'n. ¹⁴Nā Cristo cāmāko'xamixīnī't israelitas ē nā tī jā israelitas. Chu chā'tin cālīmāxtulh. Cristo cālācāxtlahualh. ¹⁵Cristo nīlh quimpālacataca'n, ē chuntza' līlactlahualh ixtahui'latca'n israelitas ixpālacata jā chuntza' lī'a'kapūtāxtucan. Xmān Cristo tzē makapūtāxtūnu'n. Chuntza' jātza' tatā'lāquicīhlaktzī'n israelitas ē tī jā israelitas. Kempātu' tachi'xcuui't ixlani't. Cristo chā'tin cālīmāxtulh. ¹⁶Chu chā'tin cātlahualh israelitas ē tī jā israelitas. Cristo nīlh nac cruz, ē chuntza' cālīlacāxtlahualh Dios ē tachi'xcuui't.

¹⁷Cristo milh ē māca'tzīnī'nī'lh chī ca'cs natahui'lacan. Chuntza' cāmāca'tzīnī'lh israelitas tī ixtalakapasatza' Dios. Nā cāmāca'tzīnī'lh xlaca'n tī jā israelitas, tī jānā'j ixtalakapasa Dios. ¹⁸Ixpālacata tū tlhualh Cristo, quilpō'ktuca'n quina'n, tī israelitas ē tī jā israelitas, chuntza' tzē nalaktalacatzuna'jīyāuj Dios quinTāta'ca'n, ixpālacata Espīritu Santo tī quincāmāktāyāmā'n. ¹⁹Hui'xina'n tī jā israelitas, hua'chi makatīyātī'n iXuani'ta'ntit. Chuhua'j tapa'ksini'yā'tit Dios ē kēxtim cātā'lanī'ta'ntit israelitas tī ta'a'ka'ī. Nā hui'xina'n ixlacstīntza' Dios. ²⁰Dios tlhualh hua'chi a'ktin templo. Hui'xina'n hua'chi chihuixnī' tū litapācna'nca. Apóstoles ē ixa'kchihuīna'nī'n Dios, xlaca'n hua'chi cimientō. Jesucristo hua'chi chihuix tū līmātzucucan cimientō. ²¹Ixpālacata Cristo, tzamā' templo stactēlha. Ixlipō'ktu chihuix tzej cāhui'līcanī't tū nala a'ktin templo tū ixlā' Māpa'ksini' Dios ē pō'ktu tze. ²²Hui'xina'n ē quilpō'ktuca'n tī tapa'ksini'yāuj Cristo, quina'n hua'chi ixtemplo Dios, ixpālacata Espīritu Santo quincātā'huī'lan.

3

Pablo macamāxquī'ca nacāmāsu'yuni' tī jā israelitas

¹Quit, Pablo, ictā'scuja Cristo Jesús, ē ictachī'nī't ixpālacata iccāmāsu'yuni'yān ixtachihuīn Dios hui'xina'n tī jā israelitas.

²Hui'xina'n ca'tziyā'tit Dios pāxquī'nin ē chuntza' quimacamāxquī'nī't na'iccāmāsu'yuni'yān xatze tachihuīn hui'xina'n tī jā israelitas. ³Huā'mā' quimāca'tzīnī'lh Dios masqui xapūla jā ixca'tzīcan huā'mā'. Macstī'na'j huā'mā' iccātzo'knuini'nī'ta'ntza' hui'xina'n. ⁴A'cxni' nalīkelhtahua'ka'yā'tit tū iccātzo'knuini'mā'n, naca'tziyā'tit icca'tzītza' tū jā ixca'tzīcan xapūla ixpālacata Cristo. ⁵Tachi'xcuui't tī ixtahui'lāna'lh xapūla, xlaca'n jā ixtaca'tzī huā'mā' tū Dios ixcātlahuani'lh tī jā israelitas. Chuhua'j Espīritu Santo cāmāca'tzīnī'nī't apóstoles ē ixa'kchihuīna'nī'n Dios. ⁶Cāmāca'tzīnī'nī't chu chā'tin tī ta'a'ka'ī, israelitas ē tī jā israelitas. Ixlipō'ktuca'n talītaxtūnī't ixtachi'xcuui't Dios. Ixlipō'ktuca'n Dios nacāsicua'lanātlahua. Laxctīm natamakūnī'n tū Dios mālacnūnī't ixpālacata xatze tachihuīn ixlā' Cristo Jesús.

⁷Dios quincālakalhu'manān. Xla' ka'lhī līmāpa'ksīn, ē quimacamāxquī'lh na'icmāsu'yu huā'mā' xatze tachihuīn. ⁸Chuntza' Dios quimacamāxquī'lh, masqui quit ā'chulā' xamacstī'na'j ē jā ā'makapitzīn tī tapa'ksini'yāuj Dios. Dios quimacamāxquī'lh na'iccāmāsu'yuni' tī jā israelitas chī Cristo tzē tlhaua ixlipō'ktu tū jāla ca'tzīkō'can ē ā'chulā' līhua'ca'lh tzē tlhaua. ⁹Quimacamāxquī'lh na'iccāmāca'tzīnī' ixlipō'ktuca'n tū Dios puhuanī't. Xapūla xmān Dios ixlīmān ixca'tzī huā'mā' a'cxni' jānā'j ixtzucu cā'quilhtamacuj. Dios, ū'tza' cātlahuakō'lh ixlipō'ktu. ¹⁰Chuhua'j āngeles tī taka'lhī līmāpa'ksīn

nac a'kapūn, xla'ca'n nataca'tzī chī Dios cāmakapūtaxtū kelhalhūhua' tachi'xcuui't ē cālīmāxtulh ixtachi'xcuui't. Chuntza' ángeles natalīca'tzī Dios ka'lhī lhūhua' talacapāstacni'. ¹¹ Dios ixca'tzītza' xapūla quilhtamacuj chī nacālīmakapūtaxtū tachi'xcuui't. Chuntza' tlāhualh ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ¹² Quina'n lipāhuanāuj Jesucristo, ē chuntza' tzē nalaktalacatzuna'jīyāuj Dios ē jā namāxana'nāuj. ¹³ Chuntza' quit iclacasqui'n jā tī lakachipini'yā'tit hui'xina'n masqui icpātīni'mā'lh mimpālacataca'n. Chuntza' nacātalīlakachi'xcuui'yān.

Cristo quincāpāxquī'yān

¹⁴ Chuntza' quit ictatzokostani' Dios ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ¹⁵ Xla' ū'tza' ixTāta'ca'n ixlīpō'ktuca'n tī tahui'lāna'lh nac cā'quilhtamacuj ē nac a'kapūn. ¹⁶ Icsqui'ni' Dios cacāmātlī'hui'clhni' Ēspīritu Santo. Huā'mā' Dios tzē natlahua ixpālacata xla' ka'lhī lītlī'hui'qui. ¹⁷ Nā icsqui'ni' Dios cacātā'latā'kchokon Cristo ixpālacata lipāhuanā'tit xla'. Nā icsqui'ni' Dios cacāmaktāyan nacāpāxquī'yā'tit ā'makapitzīn. ¹⁸ Nā icsqui'ni' Dios hui'xina'n naca'tzīyā'tit chī Cristo quincāpāxquī'yān. Cataca'tzīlh huā'mā' ixlīpō'ktuca'n tī tatapa'ksīni' Dios. ¹⁹ Icsqui'n hui'xina'n nakexpa'tā'tit chī Cristo quincāpāxquī'yān, masqui jā tī chā'tin tī tzē ca'tzīkō'. Chuntza' lactze nalītaxtuyā'tit chī Dios lacasqui'n.

²⁰ Dios tzē natlahua lhūhua' quimpālacataca'n. Jā ca'tzīyāuj chī nasqui'nāuj ixlīpō'ktu tū Dios tzē naquincātlahuani'yān ē jāla lacapāstacāuj ixlīpō'ktu tū Dios tzē naquincātlahuani'yān, ixpālacata xla' ka'lhī līmāpa'ksīn. Huā'mā' līmāpa'ksīn scuja na quilīstacna'ca'n. ²¹ Jā maktin catīspūtlī chī namakapāxui'can Dios ixpālacata Jesucristo ē quimpālacataca'n quilīpō'ktuca'n tī tapa'ksīni'yāuj Cristo Jesús. Amén.

4

Espīritu Santo chu chā'tin quincālīmāxtunī'ta'n

¹ Quit, Pablo, iclītachi'nī't ixpālacata ictā'scuja Dios quiMāpa'ksīni'ca'n. Iccāsqui'ni'yān calatā'kchokotit chuntza' chī minī'ni' nalatā'kchokoyāuj quina'n tī Dios quincāta'satīni'ta'n. ² Jā ka'tla' camakca'tzītī. Līlacatzucu cachi-huīna'ntit. Cacālīpātītīt ā'makapitzīn nac cā'tapāxquī'n. ³ Espīritu Santo chu chā'tin cālīmāxtunī'ta'n. Chuntza' calīhui'lī'tit līlācatejtin nalatahui'la'yā'tit. Jā tītapāpitziyā'tit. ⁴ Quina'n tī tapa'ksīni'yāuj Dios chu chā'tin chī quina'n. A'nān xmān chā'tin Espīritu Santo, ē chu a'ktin tū ka'lhīmā'nāuj tū naka'lhīyāuj quilīpō'ktuca'n tī Dios quincāta'satīni'ta'n. ⁵ Xmān chā'tin Māpa'ksīni' Jesucristo. Chu a'ktin tū a'ka'ī'yāuj. A'cxni' a'kpaxāuj lacxtīm māsu'yuyāuj palh a'ka'ī'yāuj. ⁶ Ē nā xmān chā'tin Dios. Xla' ū'tza' ixTāta'ca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Xla' māpa'ksīkō'. Calhāxcuui'lh hui'lh. Ē quincātā'hui'lan quilīpō'ktuca'n.

⁷ Dios quincāmaktāyayān namākentaxtūyāuj quintascujūtca'n tū quincāmacamaxquī'nī'ta'n Cristo. ⁸ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: Ā'cxni' a'lh nac a'kapūn, cālē'lh lhūhua' tachi'nī'n. Cāmāxquī'lh tachi'xcuui't tū ixlacasqui'nca natalitā'scuja.

⁹ Tā'lh nac a'kapūn, ū'tza' Cristo. Xla' xapūla ixuyjni'ta'nchi nac cā'quilhtamacuj. ¹⁰ Cristo yujchi nac cā'ti'ya'tna' ē nā xla' tahua'ca'lh jā ā'chulā' tālh mā'n nac a'kapūn. Tahua'ca'lh ixpālacata chuntza' tzē namāpa'ksīni'nkō'. ¹¹ Cristo chā'tunu' cāmāmacamaxquī'lh ixtascujūtca'n. Ā'makapitzīn cālīhui'līlh ixlī'apōstoles. Ā'makapitzīn cālīhui'līlh ixlī'a'kchihuīna'ca'n. Ā'makapitzīn

cāmaxquī'lh natamāsu'yu tū xatze tachihuīn. Ā'makapitzīn cālīhui'līlh xanapuxcu'nu' nac templo. Ā'makapitzīn cāmaxquī'lh natamāsu'yu ixtachihuīn Dios. ¹² Huā'mā' tlahualh ixpālacata xla' ixlacasqui'n tzej natatā'scuja tī tatapa'ksīni' Dios. Chuntza' ā'chulā' nata'a'ka'tī'ni' Cristo. ¹³ Xla' lacasqui'n quina'n lacxtim tzej na'a'ka'tī'yāuj, ē lacxtim nalakapaskō'yāuj ī'ska'ta' Dios. Dios lacasqui'n ā'chulā' natlahuayāuj ixtalacasqui'nīn hasta jā namālakchā'nīyāuj chī Cristo. ¹⁴ Jātza' chī lacstīn catihuanui. Lacstīn pō'ktu ta'a'ka'tī' tū cāhuanican masqui cā'a'kskāhuī'can. Chuhua'j ta'anān ā'makapitzīn tī taca'tzī ta'a'kskāhuī'nīn. Quincātamāsu'yuni'cu'tunān tū jā ixlicāna'. ¹⁵ Ixlacasqui'nca quina'n nahuanāuj xmān tū ixlicāna'. A'cxni' nahuanāuj tū ixlicāna', namāsu'yūyāuj chī cāpāxqui'yāuj ā'makapitzīn. Ixlacasqui'nca ā'chulā' nahuanāuj chī Cristo. Xla' hua'chī a'ktin a'kxāk ixpālacata xla' māpa'ksīni'n. ¹⁶ Quina'n hua'chī a'ktin macni'. Quimacni'ca'n tlahua tū lacapāstaca quina'kxākca'n. Nā chuntza' quina'n nakexmatni'yāuj Cristo. Lātātā'stucni'tauj cāmāquilhtāstuca ixlipō'ktu macni'. Palh ixlipō'ktu macni' tascuja, chuntza' stactēlha ē lītatlī'hui'chtēlha. Nā chuntza' quina'n tī a'ka'tī'ni'yāuj Dios. Hua'chī a'ktin macni' lanī'tauj quina'n ixpālacata chī lāpāxqui'yāuj. Chuntza' ā'chulā' na'a'ka'tī'tēlhayāuj.

Xasāsti' latamat tū māsā' Cristo

¹⁷ Tū na'icēhuanīyān ixtalacasqui'nīn quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Jātza' calatā'kchokotit chī talatlā'huan ā'makapitzīn tī jā ta'a'ka'tī'. Ixtalacapāstacni'ca'n xlacā'n jā tū ixtapalhca'n. ¹⁸ Xlacā'n jāla tzej talacapāstaca. Jā taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū Dios māsā'. Jā taka'lhī, ixpālacata lacxumpin ē jā takexmata. ¹⁹ Jātza' tamāxana'n. Talīhui'līnī't tatlaha tū jā tze. Līpāxuhua tatlaha ixlipō'ktu tū jā tze ē tū lacasqui'n ixmacni'ca'n. ²⁰ Jā chuntza' sca'tnī'ta'ntit hui'xina'n. Cristo, xla' jā chuntza' māsu'yu. ²¹ Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntit ixpālacata Cristo. Cātamāsu'yuni'nī'ta'n tū Cristo māsu'yulh. Huā'mā' ū'tza' tū ixlicāna'. ²² Chuhua'j jātza' calatā'kchokotit chī ixlatlā'hua'nā'tit xapūla a'cxni' jāna'j ixlakapasā'tit Cristo ē ixtlahua'yā'tit tū jā tze mintalacapāstacni'ca'n tū xmān ixlīta'a'kskāhuī'yā'tit. ²³ Chuhua'j caka'lhī'tit xasāsti' mintalacapāstacni'ca'n. ²⁴ Calatā'kchokotit chuntza' chī xasāsti' mintalacapāstacni'ca'n tū Dios cāmaxqui'n ē tū ixla'. Catlahua'tit tū tze.

²⁵ Jātza' cahua'ntit tā'ksa'nīn. Calāhua'ni'tit tū ixlicāna', ixpālacata chu chā'tin quina'n tī tapa'ksīni'yāuj Cristo.

²⁶ Palh sītzi'yā'tit hui'xina'n, jā catlahua'tit tū jā tze ixpālacata mintasītzi'ca'n. Jā tīsītzi'yā'tit pō'ktu quillhtamacuj. ²⁷ Jā catamakxtektit nacā'a'kskāhuī'yān skāhuī'ni'.

²⁸ Jātza' caka'lhāna'ntit hui'xina'n tī ixka'lhāna'nā'tit. Cascujtīt ē nahuā'yanā'tit. Chuntza' zē namaktāya'yā'tit ā'makapitzīn tī jā tū taka'lhī.

²⁹ Jā cachīhuālh tihua'nā'tit hui'xina'n. Cahua'ntit xmān tū tze ē tū nacāmaktāya ā'makapitzīn. Chuntza' nacālīmaktāya'yā'tit tī cātāxematān hui'xina'n. ³⁰ Jā catlahua'tit tū nalīlīpuhan Espīritu Santo. Espīritu Santo quincātā'hui'lan, ē chuntza' ca'tzīyāuj palh tapa'ksīni'yāuj Dios. Nā ca'tzīyāuj Dios naquincāmakapūtaxtūkō'yān ixpālacata ka'lhīyāuj Espīritu Santo.

³¹ Jātza' calacapāstactit tū cātatlahuani'nī'ta'n ā'makapitzīn. Jātza' casītzi'tit. Jātza' cacālakapala'tit ā'makapitzīn. Jātza' ca'a'ksa'nīnī'ntit. Jātza' tiquichlaktzī'nā'tit ā'makapitzīn. ³² Xatze calāpāxqui'tit. Calālakalhu'ma'ntit. Nā calāmātza'nkēna'ni'tit chuntza' chī Dios cāmāktā'nkēna'ni'nī'ta'n hui'xina'n ixpālacata Cristo.

5

Ixlacasqui'nca lacatejtin natalatā'kchoko ixlacstīn Dios

¹ Hui'xina'n ixlacstīntza' Dios, ē xla' cāpāxquī'yān. Chuntza' hui'xina'n natlahua'yā'tit tū xla' lacasqui'n. ² Nalāpāxquī'yā'tit hui'xina'n chuntza' chī Cristo quincāpāxquī'yān. Xla' quincāpāxquī'yān hasta nīlh nac cruz quimpālacataca'n. Tamacamāstā'lh hua'chi a'ktin talakalhu'mān na ixlacatīn Dios. Huā'mā' lipāxuhualh Dios.

³ Hui'xina'n ixtachi'xcuui't Dios. Jā tilacapāstacā'tit tū jā tze. Jā tiputzayā'tit mintā'lāpāxquī'nca'n. Jā tilīchihuīna'nā'tit tū jā līmacuan. Nūn maczī'nāj natampi'lhīni'nā'tit. ⁴ Jā tihua'nā'tit tū jā tze tachihuīn. Jā tihua'nā'tit tū jā tū ixtapalh. Jā tilīkelhka'māna'nā'tit tū jā tze tachihuīn. Pō'ktu tzamā' jā tū līmacuan. Xatze camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios. ⁵ Hui'xina'n ca'tzīyā'tittza' tī tatlahuatlā'huan tū jā tze, jā catitatanūlh jā māpa'ksīni'n Cristo ē Dios. Jā catitatanūlh tī taka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n ē tī tatlahua tū jā tze ē tī talaktampi'lhīni'n ixlīpō'ktu catūhuālh ē jā talacapāstaca Dios. ⁶ Jā catamakxtektit nacāta'a'kškāhuī'yān hui'xina'n, masqui makapitzīn tahuān tzē tlahua-can catūhuālh. Xlaca'n jā takexmatni'mā'nalh Dios. Dios nacāmakapātīnīn. ⁷ Hui'xina'n jā cacatā'talacxtuctit xlaca'n.

⁸ Xapūla hui'xina'n hua'chi ixlātā'hua'nā'tit nac cā'pucsua'. Chuhua'j tapa'ksīni'yā'tit Dios, ē chuntza' hua'chi tlā'hua'mpā'na'ntittza' nac taxkaket. Chuntza' līlacatejtin calatā'kchokotit chuntza' chī xalanī'n nac taxkaket. ⁹ Palh tlā'huanāuj nac taxkaket, nalatā'kchokoyāuj chuntza' chī Dios lacasqui'n. Nā nahuanāuj tū ixlīcāna'. ¹⁰ Caca'tzītīt tū nalīpāxuhua Dios ē ū'tza' huā'mā' catlahua'tit. ¹¹ Jā catlahua'tit tū jā tze hua'chi xalanī'n nac cā'pucsua'. Jā tū ixtapalh tū tatlahua xlaca'n. Xatze cacāmasu'yuni'tit jā tze tū tatlahua. ¹² Līmāxana' līchihuīna'nca'n tū xlaca'n tatlahua lakatzē'k. ¹³ Nac taxkaket tzē cālīlaktzī'nca'n catūhuālh palh tze o jā tze. ¹⁴ Chuntza' huanican tī jā a'ka'ī': Hui'x, hua'chi lhtatapā't ē hua'chi xanīn hui'x.

Calakahua'nti ē catā'kaqui' ē Cristo namāxkakēni'yān.

¹⁵ Calīhui'li'tit līlacatejtin nalatā'kchokoyā'tit. Jā calatā'kchokotit hua'chi tī jā takexmata ixtachihuīn Dios. Līlacatejtin calatā'kchokotit, ixpālacata hui'xina'n ca'tzīyā'tittza'. ¹⁶ Calīhui'li'tit natlahua'yā'tit tū tze, tika'lhī'yā'tit latamat. Chuhua'j lhūhua' tachi'xcuui't tatlahua tū jā tze. ¹⁷ Tzej calacapāstacna'ntit. Cakexpa'thīt tū ixtalacasqui'nīn Dios. ¹⁸ Jā caka'chī'tit. Tī taka'chī, xlaca'n tatlahua tū jā līmacuan. Xatze catamakxtekni'tit Espīritu Santo nacāmāpa'ksīyān. ¹⁹ A'cxni' nalātā'chihuīna'nā'tit, camāka'tlī'tit Dios chuntza' chī nac salmos ē nā chuntza' chī nac himnos tū ixtla' Dios. Capixtlī'ni'tit ē calīmāka'tlī'tit Dios ixlīpō'ktu mīlīstacna'ca'n. ²⁰ Pō'ktu quilhtamacuj camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios quinTāta'ca'n ixlīpō'ktu na ixtacuhuīni' quimāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

Chī talīlatahui'la chī'xcu' ē ixpuscāt tī tatapa'ksīni' Cristo

²¹ Calālākachi'xcuui'tit hui'xina'n ixpālacata lakachi'xcuui'yā'tit Dios.

²² Hui'xina'n tī puscan, cakexpa'tni'tit mīnkōlu'ca'n chuntza' chī quinan kexmatni'yāuj quimāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ²³ Xakōlu' māpa'ksī ixpuscāt chuntza' chī Cristo cāmāpa'ksī tī tatapa'ksīni'. Cristo cāmākapūtāxtūnī't xlaca'n tī ta'a'ka'ī' ē chuhua'j xla' ū'tza' cālīmāpa'ksī. ²⁴ Tī tatapa'ksīni' Cristo, xlaca'n takexmatni' Cristo. Nā chuntza' puscan natakexmatni' ixlkōlu'ca'n.

²⁵ Hui'xina'n tī chī'xcuui'n, cacāpāxquī'tit mīmpuscātca'n chuntza' chī Cristo cāpāxquī' tī tatapa'ksīni'. Xla' nīlh nacāmakapūtāxtū. ²⁶ Nīlh ixpālacata

xalactze quincälitlahuacu'tunni' ixtachihuïn Dios. Ê mǎpǎnūcu'tunli quincuentaca'n. Chuhua'j a'kpxāuj ixpālacata xapacani'ttza' quincuentaca'n. ²⁷ Cristo cǎcǎxui'licu'tunli ixtachi'xcuhui't ixpālacata chuntza' natachǎ'n lactze na ixlacatïn. Lacasqui'n lactze ixtalakō'lh. ²⁸ Ixlacasqui'nca chi'xcuhui'n natapǎxqui' ixpuscātca'n chuntza' chī cǎpǎxqui'can ixlīmānca'n. Chǎ'tin chi'xcu' tī pǎxqui' ixpuscāt, nǎ chuntza' pǎxqui'can ixlīmān. ²⁹ Jǎ tī chǎ'tin quiclhaktzi'n ixmācni'. Mǎhuī'can ē maktakal'hcān. Nǎ chuntza' Cristo cǎmaktakal'ha tī ixtachi'xcuhui't. ³⁰ Cristo quincāmaktakal'hn ixpālacata quina'n hua'chi ixmācni' Cristo. ³¹ Tatzo'kni' na ixtachihuïn Dios: "Chǎ'tin chi'xcu' namakx-teka ixtāta' ē ixtzi'. Natǎ'talacxtimi ixpuscāt. Chuntza' a'ktiin macni' natala ixchǎ'tu'ca'n." ³² Tzamǎ' tachihuïn jicslihua' kexmatcan. Quit icpuhuan līchihuīna'n Cristo ē ixtachi'xcuhui't. ³³ Nǎ huanicu'tun ixlacasqui'nca chi'xcuhui'n natapǎxqui' ixpuscātca'n chuntza' chī cǎpǎxqui'can ixlīmānca'n. Ixlacasqui'nca puscan natalakachi'xcuhui' ixkōlu'ca'n.

6

¹ Hui'xina'n tī lacstīn cakexpa'ni'tit mintāta'ca'n ē mintzi'ca'n. Chuntza' ixlacasqui'nca ixpālacata chuntza' ixtalacasqui'nīn Dios. ² Dios huan nacāsicua'lanātlahua tī tamākentaxtū huā'mǎ' līmāpa'ksīn. Huā'mǎ' ū'tza' xapūla līmāpa'ksīn tū chuntza' līchihuīna'n Dios. Huā'mǎ' līmāpa'ksīn chuntza' huan: "Calakachi'xcuhui' mintāta' ē mintzi'. ³ Chuntza' līpǎxuhua nalatahui'la'ya'. Ê chuntza' makās nalatapǎ'ya' nac cǎ'quilhtamacuj."

⁴ Hui'xina'n tī xanatātana' ē xanatzī'tni', jǎ cacāmakasītzī'tit mincamana'ca'n. Cacāmakastactit chuntza' chī Dios huan. Cacāmāsu'yuni'tit chī natakexmatni' Dios.

⁵ Hui'xina'n tī makscujni'n, cakexpa'ni'tit tī cātǎ'scujǎ'tit. Cacālakachi'xcuhui'tit ē cacājicua'ni'tit. Tzej cascujtit hua'chi ixtǎ'scujtit Cristo.

⁶ Tzej cascujtit ē jǎ xmān a'cxni' cātālaktzi'mǎ'n tī tā'scujǎ'tit. Jǎ xmān xla'ca'n nacāmākapǎxui'cu'tunǎ'tit. Tzej cascujtit ixpālacata namākapǎxui'yǎ'tit Dios, hua'chi Cristo ixtǎ'scujtit. ⁷ Līpǎxuhua cascujtit, hua'chi ixtǎ'scujtit Dios ē jǎ chi'xcuhui'n. ⁸ Hui'xina'n ca'tziyǎ'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo chuntza' nacǎxoko chǎ'tunu' chī tatlahuanī't tū tze masqui tasācua' ē masqui māpa'ksīni'.

⁹ Hui'xina'n tī māpa'ksīni'nǎ'tit, tzej cacātǎ'latapǎ'tit mintasācua'ca'n. Jǎ nacāmekē'klha'yǎ'tit. Calacapāstactit quiMāpa'ksīni'ca'n hui'lacha' nac a'kapūn. Xla' kēxtim cāmāpa'ksī tasācua'n ē tī tamāpa'ksīni'n. Dios chu chǎ'tin cālaktzi'n.

Dios cǎmaxqui' ixlacstīn tū natalītamaktāya

¹⁰ Chuhua'j, tā'timīn, ā'xmān iccāhuanicu'tunān kempātin. Jǎ titaxla-juani'yǎ'tit chī a'ka'tni'yǎ'tit Māpa'ksīni' Jesucristo. Xla' ka'lhī litli'hui'qui ē tzē nacāmaktāyān. ¹¹ Catamāxteknī'tit Dios nacāmaktāyān ē chuntza' jǎ caticǎ'a'kskāhuī'n skāhuī'ni'. Chī Dios quincālītamaktāyān, ū'tza' hua'chi a'ktiin ixta'lha'ā'n tū tamaclacasqui'n soldados a'cxni' ta'a'n nac guerra. ¹² Nǎ quina'n hua'chi chǎ'tin tī a'n nac guerra. Quīntǎ'lāquiclhaktzi'ca'n jǎ chi'xcuhui'n. Quīntǎ'lāquiclhaktzi'ca'n ū'tza' tū jǎ tzeya ū'ni'. Ka'lhī litli'hui'qui ē māpa'ksīni'n nac tzmā' cǎ'quilhtamacuj jǎ tlahuacan tū jǎ tze ē latlǎ'huān nac cǎ'ū'ni'n. ¹³ Ū'tza' calītamāxteknī'tit Dios nacāmāxqui'yān tū nalītamaktāyā'yǎ'tit. Huā'mǎ' hua'chi ixta'lha'ā'nca'n ixlacstīn Dios. Chuntza' jǎ caticǎtāskāhuī'n mintǎ'lāquiclhaktzi'ca'n. Pō'ktu quilhtamacuj skalalh catahui'la'tit. Palhāsǎ' namimpala mintǎ'lāquiclhaktzi'ca'n. Palh

skalalh tahuil'la'yā'tit, hui'xina'n jā caticātaskāhuī'n. ¹⁴ Pō'ktu quilhtamacuj skalalh catahui'la'tit. Camaktīni'ntit tū Dios cāmaxquī'yān tū hua'chī ixta'lha'ā'n chā'tin tropa. Chā'tin tropa tampātahui'la a'ktin cinturón ē lē'n tū namaktāya ixcu'xan. Nā hui'xina'n ixlacasqui'nca nalakapasā'tit tū ixlicāna' ē xmān natlahua'yā'tit tū tze. ¹⁵ Tropa tatūnū botas a'cxni' a'n calhāxcuhuālh. Hui'xina'n liskalalh catahui'la'tit napinā'tit namāsu'yu'yā'tit ixtachihuīn Dios. ¹⁶ Tropa lē'n tū litamaktāya. Tzamā' jāla lakpusa flecha masqui ta'laan. Hui'xina'n palh lipāhua'nā'tit Dios, ū'tza' hua'chī tū litamaktāya'yā'tit. Chuntza' skāhuī'ni' jā caticāskāhuī'n. ¹⁷ Tropa maclacasqui'n ixtā'knu' xalicā'n. Hui'xina'n ixlacasqui'nca tzej naca'tziyā'tit Dios cāmakapūtāxtūnī'ta'ntza'. Ū'tza' lica'tziyā'tit naliskāhuī'yā'tit ixlimāpa'ksīn Dios. Hua'chī ū'tza' mintā'knu'ca'n xalicā'n. Ixtachihuīn Dios, ū'tza' hua'chī a'ktin espada tū Espiritu Santo cāmaxquī'yān. ¹⁸ Pō'ktu quilhtamacuj calī'orarlini'tit Dios ixpālacata tū maclacasqui'nā'tit. Casqui'ni'tit Dios nacāmaktāyayān. Catamakxtekni'tit Espiritu Santo nacāmaktāyayān na'orarla'yā'tit. Skalalh catahui'la'tit. Jā tijichua'yā'tit na'orarla'yā'tit. Pō'ktu quilhtamacuj cacālī'orarli'tit ixlipō'ktuca'n ixlacstīn Dios. ¹⁹ Nā calī'orarli'tit quimpālacata. Caquilālīsqui'nui chī tzē na'icmāsu'yu ixtachihuīn Jesucristo ē jā tī ca'icjicua'ni'lh. ²⁰ Dios quimacaminī't na'icmāsu'yu xatze tachihuīn. Ū'tza' iclītachī'ni't chuhua'j. Casqui'ni'tit Dios naquimaktāya jā na'icjicua'n a'cxni' na'icmāsu'yu, chuntza' chī ixlacasqui'nca.

Cāmacā'ni'ca saludos

²¹ Palhāsā' hui'xina'n ca'tzīcu'tunā'tit chī iclīlahuī'lh ē tū ictlahuamā'lh. Pō'ktu huā'mā' nacāhuanīyān quintā'tinca'n Tíquico. Xla' tzej tā'scuja Dios. ²² Ū'tza' iccālīlakmacā'nāchā'n hui'xina'n. Nacāhuanīyān chī iclīlahui'lāna'uj. Ē chuntza' nacāmā'a'kpuhuanīnīyān.

²³ Icsqui'ni' Dios, quinTāta'ca'n, ē Māpa'ksīni' Jesucristo tzej calatapā'tit. Nā icsqui'ni' Dios cacāmaktāyan tzej na'a'ka'ī'yā'tit ē nalāpāxquī'yā'tit. ²⁴ Dios cacāsicua'lanātlahuakō'n milipō'ktuca'n tī lipāxquī'yā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo ixlipō'ktu milistacna'ca'n. Amén.

Filipenses

Tach'i'n Pablo cātzo'knuni'lh xalan'i'n nac Filipos t'i ixta'a'ka't'

1 Quina'n, Pablo ē Timoteo, i'scujnu'nī'n Jesucristo t'i quincālacasacnī'ta'n. Quina'n iccāmacā'ni'yāchā'n huā'mā' carta nac Filipos. Quit Pablo t'i iccātzo'knuni'yān milipō'ktuca'n t'i hui'lā'na'nchiptit ē a'ka't'i'ni'nī'ta'ntit Jesucristo ē nā xanaxucx'u'nu' ē nā t'i tamaktāyana'n t'i cāmāpācuhuīcan diáconos.

2 QuinTāta'ca'n Dios ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacātasicua'lanātlahuan hui'xina'n ē tzej calatapā'tit.

Pablo cāl'orarlīh t'i ixta'a'ka't'

3 A'cxni' iccālacapāstacān, icmaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios. 4 A'cxni' icorarlīmā'lh, pō'ktu quilhtamacuj' cā'tapāxuhuān iclisqui'ni'mā'lh Dios mimpālacataca'n. 5 Icmāstā' tapāxcatca'tzīn ixpālacata a'cxni' pūla a'ka't'it, ē tzucūtīt quilātā'scujāuj' ixpālacata xatze tachihuīn tū Dios māca'tzīnīni'n. Hasta chuhua'j' quilātā'scujāuj'cus. 6 Quit iclipāhuan Dios t'i tzucunī't cāmāsu'yuni'yān chī nalitlahua'yā'tit ixtalacasqui'nīn, ē icca'tzī nacāmāsu'yuni'tēlhayān hasta natlahuakō' a'cxni' namimpala Jesucristo. 7 Laktza' iccāpāxqui'yān ē lacxtim Dios quincāsicua'lanātlahuan. Chuntza' tze chī icpuhuan mimpālacataca'n. Hui'xina'n ē quit lacxtim quincālakalhu'manān Dios masqui tachī'n quit o masqui icyāl'h na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n na'iclitāya xatze tachihuīn ē na'iclimāsu'yu tū ixlicāna'. Hui'xina'n quillāmaktāyayāuj' na'iclitāya xatze tachihuīn. 8 Dios ū'tza' ca'tzī chī iccāpāxqui'yān milipō'ktuca'n chuntza' chī Jesucristo cāpāxqui'yān. 9 A'cxni' icorarlīmā'lh Dios, icsqui'ni' ā'chulā' nalāpāxqui'yā'tit. Nā icsqui'ni' naca'tzīyā'tit tū Dios lacasqui'n ē tzej nalacapāstacna'nā'tit. 10 Chuntza' naca'tzīyā'tit chī nalilacsacā'tit tū xatze. Nā chuntza' xalactze nalitaxtu'yā'tit ē jā tū na'a'nan tū cātālīputzāna'nīyān a'cxni' namimpala Cristo. 11 Nā icsqui'ni' Dios lilacatejtin nalitahui'la'yā'tit ixlimāpa'ksīn Jesucristo ē ū'tza' nalilakachi'xcuhuī'can Dios ē nalaktaquilhpūtacan.

Ixlatamat Pablo pō'ktu ixla' Cristo

12 Tā'timīn, iclacasqui'n naca'tzīyā'tit tū quina'kspulanī't ū'tza' ā'chulā' maktāyalh mā'kahuanī xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. 13 Quit ictachī'nī't, ē ixlipō'ktuca'n soldados t'i tamaktaka'lha palacio taca'tzītza' quilīchī'canī't ixpālacata icmāsu'yu tū ixla' Cristo. Nā ixlipō'ktuca'n ā'makapitzīn huā'tzā' nā taca'tzī hua'mā'. 14 Makapitzīn t'i ta'a'ka't' cālīmāhuixcānicānī't a'cxni' taca'tzīlh quit ictachī'nī't. Ē ā'chulā' tamāsu'yu ixtachihuīn Dios ē jā tajicua'n. 15 Masqui makapitzīn talī'a'kchihuīna'n Cristo ixpālacata quinqa'quichlak-tzī'n ē tatapāpitzicu'tun, ā'makapitzīn talī'a'kchihuīna'n ixpālacata xlaca'n talacasqui'n lhūhua' tachi'xcuhuī't nata'a'ka't'ni' Cristo. 16 Tī tze ixtalacapāstacni'ca'n, xlaca'n talīmāsu'yu Cristo ixpālacata quinqapāxqui'. Taca'tzī quihuī'licanī't huā'tzā' na'iclitāya xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. 17 Tī taquichca'tzan, xlaca'n tatapāpitzicu'tun a'cxni' talī'a'kchihuīna'n Cristo. Tapuhuan chuntza' ā'chulā' naquintamakapātīn līhuan ictachī'ni'. 18 Jā quimaca'tzī tū ixpālacata talī'a'kchihuīna'n Cristo. Masqui tamāsu'yu ixpālacata tatapāpitzicu'tun, masqui tamāsu'yu ixpālacata quinqapāxqui', talī'a'kchihuīna'n Cristo ē ū'tza' iclipāxuhua.

¹⁹ Ā'chulā' icpāxuhua ixpālacata icca'tzī huā'mā' tzej nataxtuyācha' ē na'ictaxtu nac pūlāchī'n ixpālacata hui'xina'n quilā'īmaktāyamā'nauj minoracionca'n. Nā quimaktāya Espiritu Santo ixpālacata ictapa'ksīni' Jesucristo. ²⁰ Quit icka'lhīmā'lh tū namin. Iclacasqui'n jā tū na'iclitāmāxani'. Ā'chulā' na'ictahuixcāni chuhua'j hua'chi pō'ktu quilhtamacuj xa'ictahuixcāni na'icmāsu'yu ixpālacata Cristo. Chuntza' nalaktzī'n can chī ixlika'tla' Cristo ixpālacata quilatamat, masqui ixquimaknīca ē masqui icui'lhcus. ²¹ Quit, palh ā'lakma'j na'ictahui'la, pō'ktu quilatamat ixla' Cristo nahuan. Masqui ca'icnīlh, na'icka'lhī quilatamat tū jā catilaksputi. ²² Lihuan icui'lh, tzē na'iscuja ixpālacata Māpa'ksīni'. Chuntza' quit jā icca'tzī tū na'iclacsa. ²³ Quimāmakchuyī ixpālacata a'ktu' quintalacapāstacni'. Palh na'icni, na'ictā'tahui'la Cristo nac a'kapūn ē ū'tza' tze quimpalacsa. ²⁴ Ē hui'xina'n, tū ā'chulā' xatze mimpālacataca'n, ū'tza' na'iclitahui'lacus ē na'iccāmaktāyāyān. ²⁵ Chuntza' iclīca'tzī na'iccātā'tachokoyān ē na'iccātā'scujān ixpālacata ā'chulā' na'a'ka'ī'yā'tit ē nalīpāxuhua'yā'tit tū a'ka'ī'yā'tit. ²⁶ Chuntza' a'cxni' na'ica'mpalayācha', naka'lhī'yā'tit lhūhua' tū nalīpāxuhua'yā'tit ixpālacata tū Jesucristo cātlahuani'n hui'xina'n, ē chī quimāspi'tlitza'.

²⁷ Masqui iclahui'lhcus ē masqui na'icni, tū ā'chulā' ixlacasqui'nca mimpālacataca'n, ū'tza' huā'mā'. Natahui'layā'tit chuntza' chī cāminī'ni' tī ta'a'ka'ī'ni' xatze tachihuīn tū ixla' Cristo. Chuntza' palh quit iccālaka'nān o palh jāla na'ica'nācha', naquimāca'tzīnīcan hui'xina'n jā lakpali'nī'ta'ntit tū a'ka'ī'ni'ta'ntit. Lacxim calah mintalacapāstacni'ca'n ē mintalacasqui'nīnca'n. Calātā'scujit lacxim ixpālacata xatze tachihuīn tū a'ka'ī'yā'tit. ²⁸ Jā caticājicua'ni'tit mintā'lāquiclhaktzi'ca'n nūn macsti'na'j. Palh jā lakpali'nī'ta'ntit tū a'ka'ī'tit ē jā cātijicua'ni'tit mintā'lāquiclhaktzi'ca'n, chuntza' tzej nacālimāsu'yuni' mintā'lāquiclhaktzi'ca'n nacāmālakspūtūcan xla'ca'n nac pūpātīn ē hui'xina'n naka'lhī'yā'tit milatamatca'n tū jā catilaksputi. ²⁹ Hui'xina'n a'ka'ī'ni'yā'tit Cristo ē ū'tza' nacālimakapūtaxtūyān. Nā ca'tzi'yā'tit ixlacasqui'nca nalīpātīni'nā'tit chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. ³⁰ Quina'n lacxim ka'lhī'yā'uj quintā'lāquiclhaktzi'ca'n. Laktzī'ntitza' chī icpātīni'lh ē chuhua'j kexpa'tnī'ta'ntit chī icpātīni'mā'lhcus.

2

Chī jā ka'tla' ixmakca'tzī Cristo ē ā'listān laktaquilhpūta

¹ Ixlitze palh makca'tziyā'tit Cristo cāmāhuixcāniyān ē cāmāko'xamaka'tliyān ixpālacata xla' cāpāxquī'yān. Nā tze palh makca'tziyā'tit Espiritu Santo cātā'hui'lān. Tze palh lakapasā'tit ixtapāxquī'n ē ixtalakalhu'mān Cristo. ² Palh chuntza' makca'tziyā'tit, naquilāmaxquī'yāuj lhūhua' tapāxuhuan ixpālacata tzej nalatā'kchokoyā'tit. Chu lacxim chī nalacapāstacna'nā'tit ē chu lacxim nalāpāxquī'yā'tit ē a'ktin nahuan mintalacapāstacni'ca'n. Lacxim chī nalatapāyā'tit ē chuntza' naquilāmaxquī'yāuj lhūhua' tapāxuhuan. ³ Jā tū catlahua'tit xmān mimpālacataca'n nūn ixpālacata nacātalakachi'xcuhui'yān māni' hui'xina'n. Jā ka'tla' camakca'tzītit. Xatze chā'tunu' calacapāstactit ā'makapitzīn ā'chulā' xatze ē jā xla'. ⁴ Chā'tunu' cuenta catlahualh tū ixlaca'n ā'makapitzīn ē catalāmaktaka'lhli. Jā xmān namaktaka'lhā tū ixla'.

⁵ Caka'lhī'tit huā'mā' talacapāstacni' tū ixka'lhī Cristo Jesús. ⁶ Xla' masqui lacxim chī Dios, jā puhuanli ixtā'chuntza' Dios jā maktin catimakxtekli.

⁷ Mākēnūlh ixtā'chuntza' Dios nalītaxtu hua'chi tasācua' ē nalacatuncuhū

chī chi'xcuui'n talacatuncuui. ⁸ A'cxni' ixlatlā'huan nac cā'ti'ya'tna' chī chi'xcu', ā'chulā' macsti'na'j lihuani ē kexmatni'lh Dios hasta tamacamāstā'lh nanī. Māmāxani'ca ixpālacata chī xtokohua'ca'ca nac cruz. ⁹ Ū'tza' Dios līlakachi'xcuui'lh ē nā līmaxqui'lh ixtacuhuini' līhua'ca'lh xatze ē jā ixtacuhuini' ā'makapitzīn. Jā tū a'nan ixtā'chuntza' xatze chī huā'mā' tacuhuini'. ¹⁰ Chuntza' tlahuaca ixpālacata ixlipō'ktuca'n natamakapāxui Jesús ē natatzokostani'. Ixlipō'ktuca'n calhāxcuui'lh nac a'kapūn ē nac cā'ti'ya'tna' ē na ixtampīn ti'ya't, xlaca'n natamakapāxui Jesús. ¹¹ Ixlipō'ktuca'n tachi'xcuui't natahuan Jesucristo ū'tza' Māpa'ksini' ē ū'tza' nalīlaktaquilhputacan Dios xaTāta' ē nalakachi'xcuui'can.

Ti ta'a'ka'i' hua'chi pūmaksko nac cā'quiltamacuj

¹² Tā'timīn, chuntza' chī pō'ktu quilhtamacuj quilākexmatni'nī'ta'uj a'cxni' xa'iccātā'latlā'huanān, ā'chulā' catlahua'tit chuhua'j lihuani quit jā iccātā'latlā'huanān. Chā'tunu' calīhui'lītit mina'cstuca'n namākentaxtūkō'yā'tit tū cāminī'ni' tī ta'a'ka'i'. Catamaktaka'lhiti ē cuenta catlahua'tit ixpālacata jā natlahua'yā'tit tū jā tze. ¹³ Dios ū'tza' tī cāmālacapāstaquiyān xatze ē cāmaktāyayān natlahua'yā'tit ixtalacasqui'nīn.

¹⁴ Catūhuālh tū natlahua'yā'tit, līpāxuj catlahua'tit ē jā titā'lāhuaniyā'tit ē jā nalāquilhniyā'tit. ¹⁵ Chuntza' catlahua'tit ixpālacata jā tū tū nacātālī'a'ksa'nān ē lactze nalītaxtuyā'tit chuntza' chī cāminī'ni' ixlacstīn Dios. Masqui hui'lā'na'ntit na ixlacpu'na'i'tātca'n tī jā tzeya chi'xcuui'n ē tī jā tze ixtalacapāstacni'ca'n, jā caticāmaksca'txtutit xlaca'n. Na ixlacpu'na'i'tātca'n hui'xina'n naxkakayā'tit hua'chi pūmaksko jā cā'pucsua'. ¹⁶ Chuntza' hui'xina'n cāmāsu'yuni'pā'na'ntit chī natalīka'lhī xasāstī ixlamatca'n. Ū'tza' ka'tla' na'iccālīmakca'tziyān a'cxni' nachin iqxuilhtamacuj Cristo ē na'icca'tzi līmacuanli quintascujūt. Jā pāxcat huanli tū iccāmāsu'yuni'n. ¹⁷ Hui'xina'n a'ka'i'tit tū iccāmāsu'yuni'n. Ū'tza' hua'chi tū mālācnūni'tit Dios nac pūmacamāstā'n. Palh ixlacasqui'nca naquimāknīcan ē chuntza' na'iclītaxtu hua'chi tamālācnūn na mimpūmacamāstā'nca'n, quit na'iccātā'pāxuhuayān. ¹⁸ Nā ū'tza' naquilālītā'pāxuhuayāj.

Timoteo ē Epafrodito

¹⁹ Palh Māpa'ksini' Jesús naquimāxteka, palaj quit na'iccāmacā'ni'yāchā'n Timoteo naquihuani chī hui'lā'na'nchīpiti a'cxni' naquītaspi'ta. Chuntza' quit na'icka'lhī tapāxuhuān. ²⁰ Na'iccāmacā'ni'yāchā'n Timoteo ixpālacata jā tī a'nan ā'chā'tin chī xla' tī cālacapāstacān hui'xina'n hua'chi chī quit. Xla' ixlīcāna' lī'a'ktuyun mimpālacataca'n. ²¹ Ā'makapitzīn ixlipō'ktuca'n cuenta tatlahua tū xmān ixlaca'n ē jā cuenta tatlahua tū Cristo lacasqui'n. ²² Hui'xina'n tzej lakapasā'tit ixlatamat Timoteo ē ca'tziyā'tit chī hua'chi quinka'hua'cha xla' quintā'scujli a'cxni' xa'icmāsu'yutlā'huan xatze tachihuīn tū ixla' Dios. ²³ Xmān na'icca'tzi chī naquītaxtuni'kō', icpuhan na'iccālākmācā'nāchā'n Timoteo. ²⁴ Nā quit ica'ka'i'ni' Māpa'ksini' naquimāxtu nac pūlāchī'n ē chuntza' palaj na'iccālāka'nāchā'n.

²⁵ Quit icpuhan ixlacasqui'nca na'iccāmacā'ni'yāchā'n quintā'tin Epafrodito. Xla' ixquintā'latlā'huan ixpālacata Jesús ē ixquintā'scuja. Nā xla' milāscujni'ca'n ē milāxkococa'n chī quilaktāyāh a'cxni' xa'icmāclacasqui'n. ²⁶ Xla' ixcālaktzī'ncu'tunān ē līlīpuhanli ixpālacata hui'xina'n ixkexpa'tni'ta'ntit chī ixta'jatatlā. ²⁷ Ixlīcāna' snūn ixlāmā'lh ē ixnīcu'tumā'lh'tza'. Dios lakalhu'manli ē xla' tzeyanli. Nā quit quilakalhu'manli ixpālacata jā ā'chulā' xa'iclīlīpuhanli palh ixnīlh. ²⁸ Nā

palaj iccälakmacā'ncu'tunāchā'n ē chuntza' nalipāxuhua'yā'tit a'cxni' nalaktzi'mpala'yā'tit. Chuntza' quit jā na'icka'lhī tū na'icli'a'ktuyun. ²⁹ A'cxni' natā'lāpāxtokā'tit, camaxqui'tit tapāxcatca'tzīn Dios. Calakachi'xcuhui'tit Epafrodito ē nā ā'makapitzīn hua'chi xla' tī jā tajicua'n natanī xpālacata Cristo. ³⁰ Ixnīmā'lh'tza' Epafrodito xpālacata ixtascujūt Cristo. Jā līlakaputzalh ixlatamat a'cxni' quimaktāyalh ē tlahuakō'lh tū hui'xina'n jāla catitlahua'tit xpālacata makat ixlatlā'hua'nā'tit.

3

Tū līlacatejtin ē ixlīcāna'

¹ Chuhua'j, tā'timīn, calipāxuhua'tit xpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesu-cristo. Jā iclijicsua' masqui chu ū'tza' na'iccātzo'knuni'palayān ē ū'tza' xatze mimpālacataca'n. ² Cacātapanū'ni'tit tī jā tze ixtalacapāstacni'ca'n, tī tatlahua tū jā tze. Cacātapanū'ni'tit tī tahuan ixlacasqui'nca ixlipō'ktuca'n tī ta'a'ka'tī'ni' Cristo cāchu'cuni'can ixmacni'ca'n. Ū'tza' ixtahui'latca'n israelitas tū huanican circuncisión. Xlaca'n tamālakspūtūcu'tun tū a'ka'tī'nī'ta'ntit. ³ Quina'n tī ixlīcāna' ixtachi'xcuhui't Dios ē līmakapāxuyāyū Espīritu Santo. Ē cā'tapāxuhuan lipāhuanāy Cristo Jesús. Jā quincātalipāhuanān quina'cstuca'n nūn lipāhuanāy catūhuālh tū tatlahua chi'xcuhui'n. ⁴ Quit quina'cstu nā icka'lhī tū xa'iclipāhuanlī. Palh catīhuālh napuhuan xla' tze nahuan xpālacata mākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Moisés, quit na'icpuhuan ā'chulā' tze quit. ⁵ Circuncisión quintlahuani'ca a'cxni' icthlahualh a'ktzayan quilh-tamacuj a'cxni' xa'ictahui'lanī'tcus. Quit, quixū'nāpāpna' israelitas ixtahuanī't. Quilh-talapakasni' hasta ixquilhztucuni' Benjamīn ixuanī't. Quit hebreo ē nā quintāta' ē quintzi' nā hebreo ixtahuanī't. Fariseo xa'icuanī't ē ū'tza' quit līlacatejtin icmākentaxtūkō'lh līmāpa'ksīn. ⁶ Xa'iclimaktāyacu'tun quireligiōn. Xasāsti' ixuanī'tcus ixtamāsu'yun Jesús. Ū'tza' xa'iccālīputzastālani'tā'kchoko tī ta'a'ka'tī'lh. Jā tū tū quintīlī'a'ksa'nca chī iclimākentaxtūlh līmāpa'ksīn. ⁷ Ixlipō'ktu tzamā' catūhuālh tū ka'tla' xa'iclimakca'tzī, ū'tza' chuhua'j iclaktzī'n hua'chi jā tū ixtapalh xpālacata Cristo. ⁸ Iccāhuaniyān ixlipō'ktu tzamā' tū icka'lhī hua'chi jā tū ixtapalh. Ā'chulā' ixtapalh lakapascan Cristo Jesús quiMāpa'ksīni' ē jā na'icka'lhī tū ka'tla' na'iclimakca'tzī. Chuhua'j ica'ka'tī'nī't Cristo ē icmakxteklī ixlipō'ktu tū ka'tla' xa'iclimakca'tzī. Quit iclaktzī'n hua'chi a'ktin palhxtum. Ā'chulā' tze xmān iclipāhuan Cristo. ⁹ Chuntza' quit iclapa'ksīni' xla' ē xatze quit na ixlacatīn Dios xpālacata iclipāhuan Cristo ē iclapa'ksīni' xla'. Jātza' iclipāhuan līmāpa'ksīn; ū'tza' jāla quimaktāya chī tze na'iclihuan na ixlacatīn Dios. ¹⁰ Tzej iclakapascu'tun Cristo ē icka'lhīcu'tun līmāpa'ksīn tū xla' līlcastālancuana'nli. Quit iclitaxtucu'tun chuntza' chī Cristo masqui naquimakapātīnīncan xpālacata. ¹¹ Chuntza' quit icka'lhīmā'lh a'cxni' na'iclacastālancuana'n ē a'cxni' ixlīcāna' na'iclitaxtu chuntza' chī Cristo.

Tanūni'can chī nalītlajacan premio

¹² Jā iccāhuanimā'n jā tū quisputni' ē ictaxtunī'ttza' chī Cristo. Cristo Jesús quimakapūtaxtūlh ē iclapa'ksīni'. Ū'tza' iclimākentaxtūcu'tun ixtalacasqui'nīn. ¹³ Tā'timīn, quit jā icpuhuan palh icmākentaxtūkō'lh'tza'. Tū icthlahuamā'lh ū'tza' huā'mā'. Icpātza'nkāmā'lh tū hui'lh nac quinchakēn chī nac tatu'jnu' ē tzej ictu'jnumā'lh hasta jā na'icchā'n. ¹⁴ Lacatza'j ica'mā'lh hasta jā na'a'ksputa tatu'jnu' ē na'icmaktūni'n premio. Dios ū'tza' tī naquimaxqui' ē ū'tza' quinta'sani'yācha' tālhmā'n xpālacata iclapa'ksīni' Cristo Jesús.

¹⁵ Quina'n tī tzej a'ka'iyāuj, napuhuanāuj jāna'j lactze quina'n chī ixla-casqui'nca. Palh xtum lacapāstacna'nā'tit, ū'tza' Dios nacāmāsu'yuni'yān.

¹⁶ Chuntza' chī sca'ttittza', chuntza' calilatlā'huantit.

¹⁷ Tā'timīn, catlahua'tit chuntza' chī quit iclalahua ē cuenta catlahua'tit tī talatlā'huan chī iccāmāsu'yuni'n. ¹⁸ Lhūhua' a'nan tī jā lacatejtīn talatā'kchoko. Tasu'yu jā ta'a'ka'i' palh Cristo nilh nac cruz quimpālacataca'n. Maklhūhua'tza' iccāhuanin ē chuhua'j iccalhuamā'lh a'cxni' iccātzo'knuni'mā'n. Iclīlipuhuan ixpālacata jā ta'a'ka'i'. ¹⁹ Xlaca'n nata'a'n nac pūpātīn. Tū xlaca'n tala-casqui'n, hua'chī ū'tza' ixdiosca'n. Ka'tla' talimacka'tzī masqui tatlahua tū līmāxana' ē xmān talacapāstaca tū xala' huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj. ²⁰ Quina'n tapa'ksini'yāuj nac a'kapūn ē ka'lhīmā'nauj camilh quimāpūtaxtūnu'ca'n ē ū'tza' Jesucristo. ²¹ Xla' naquincālakpalīni'yān quimacni'ca'n tū namasa ē chuntza' quimacni'ca'n natasu'yu chī ixuanī't ixmacni' Cristo a'cxni' la-castālancaua'nli. Naquincāllakpalīni'yān quimacni'ca'n ixlītlī'hui'qui tū tze nacālimāpa'ksikō' ixlīpō'ktu tū a'nan.

4

Calipāxuhua'tit Māpa'ksīni' pō'ktu quilhtamacuj

¹ Chuntza', tā'timīn, jā cataxtutāya'tit na ixtej Māpa'ksīni'. Iccāpāxquī'yān ē iccālaktzī'ncu'tunān. Hui'xina'n quilāmaxquī'yāuj tapāxuhuān. Chī a'ka'iyā'tit, ū'tza' hua'chī quintatla. Laktza' iccāpāxquī'yān.

² Iccāsqui'ni' Evodia ē Sintiye chu a'ktin catalacapāstaclī ē jātza' catalāquilhnīlh. Lītā'timīn tatapa'ksīni' Cristo. ³ Hui'x tī tzej quintā'scuja' cacāmāko'xamixi' zamā' pusan; xlaca'n quintamaktāyahl a'cxni' xā'icmāsi'yumā'lh xatze tachihuīn tū ixla' Dios. Xlaca'n tatā'scuji Clemente ē ā'makapitzīn tī quintatā'scuji. Cātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n na ixlibro Dios tī taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.

⁴ Pō'ktu quilhtamacuj calipāxuhua'tit ixpālacata Māpa'ksīni' ē na'iccāhuanipalayān, capāxuhua'tit. ⁵ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't cacātalakapasni' palh tzeza chī'xcuui'n hui'xina'n. Palaj namimpala Māpa'ksīni'.

⁶ Jātza' tū catilītamakchuyī'tit ē pō'ktu quilhtamacuj ca'orarlītī ē casqui'ni'tit Dios nacāmaktāyayān. Camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn ē cahua'ni'tit Dios ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nā'tit. ⁷ Chuntza' Dios nacāmājaxiyān ē ā'makapitzīn jāla catitalacaca'tzīlh chī jā tū cāmāmakchuyīyān. Dios nacāmaktaka'lha mintalacapāstacni'ca'n ē mintalacasqui'nīnca'n ixpālacata tā'tapa'ksiyā'tit Jesucristo.

Calacapāstactit tū tze

⁸ Chuhua'j ā'xmān, tā'timīn. Catūxcuuhāl tū ixlīcāna' ē tū līlacatejtīn, ū'tza' calīlacapāstactit. Nā tū lactze ē catūxcuuhāl tū lakachi'xcuui'can, ū'tza' calīlacapāstactit. Nā tū tzēhuani't ē tū minī'ni', ū'tza' calīlacapāstactit. Palh hui'lh catūhuāl tū tze ē palh hui'lh tū tze lakachi'xcuui'can, hui'xina'n cuenta catlahua'tit tzamā'. Calacapāstactit tzamā' ē tzej nalatā'kchokoyā'tit.

⁹ Tamāsu'yun tū quilāmaksa'txtunī'tauj, chuntza' catlahua'tit. Chī iccāhuaninī'ta'n ē chī laktzī'nī'ta'ntit tū iclāhuani't, nā chuntza' catlahua'tit ē Dios nacātā'tahui'layān hui'xina'n ē tzej nalatapāyā'tit.

Pablo cāmaxquī'lh tapāxcatca'tzīn xalanī'n nac Filipos

¹⁰ Iclīpāxuhua Māpa'ksīni' ē chī chuhua'j quilālacapāstacalayāuj hui'xina'n. Masqui pō'ktu quilhtamacuj ixquilālacapāstacāuj, jāla quilāmakāyauj ixpālacata makat xā'iclamā'cha'. ¹¹ Jā iccāhuaniyān quisputni' catūhuāl; quit

icsca'tnī'ttza' chuntza' chī icuī'lh, ū'tza' ixtalacasqui'nīn Dios quimpālacata. ¹² Icca'tzī chī na'iclatahui'la a'cxni' quisputni' tū icmaclacasqui'n ē nā icca'tzī chī na'iclatahui'la a'cxni' quinquītāxtūni' tū icmaclacasqui'n. Chuntza' chī icuī'lh icsca'tlitza' chī tzē iclīpāxuhua masqui ictzī'nca ē masqui icka'sa. Masqui jā tū tū icmaclacasqui'n ē masqui quisputni', quit icpāxuhua. ¹³ Ictapa'ksīni' Cristo, ū'tza' tī quimātlī'hui'clhī ē chuntza' tzē na'icltahua ixlīpō'ktu catūhuālh. ¹⁴ Masqui Cristo quimātlī'hui'clhī, xatze hua'chī quilāmaktāyani'tauj a'cxni' xa'icpātini'mā'lh.

¹⁵ Hui'xina'n xalanī'n nac Filipos tzej ca'tziyā'tit huā'mā'. A'cxni' ixtzucupā'na'ntitcus a'ka'ī'ni'yā'tit ixtachihuīn Dios ē a'cxni' ictaxtulh nac estado Macedonia, xmān hui'xina'n quilāmaktāyauj. A'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'lh ē ixtatakēstokmā'nalh ā'lacatin, jā tī chā'tin quimacamini'lh tumīn masqui iccāmāsu'yuni'lh ixtachihuīn Dios. ¹⁶ Xa'iclahui'lhcus nac cā'lacchicni' Tesalónica ē hui'xina'n quilāmacamini'uj tumīn ē jā xmān maktin. ¹⁷ Jā icuanicu'tun icputzamā'lh talakalhu'mān. Quit iclacasqui'n tū tze mimpālacataca'n. Dios cuenta natlahua chī tlahua'nī'ta'ntit ē nacāxokonū'ni'yān. ¹⁸ Hua'chī quilāxokokō'uj ē hasta quītāxtūlh. Jātza' icmaclacasqui'n catūhuālh ixpālacata Epafrodito quillimini'lh talakalhu'mān tū quilāmacamini'uj hui'xina'n. Dios lak'tzī'n tū quilāmaxquī'uj ē hua'chī Dios līlakatāyā'tit. Xla' nalīpāxuhua. ¹⁹ Quindiosca'n nacāmaxquī'yān ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nā'tit. Ū'tza' natlahua ixpālacata tū tlhualh Jesús. Xla' hui'lacha' nac a'kapūn jā hui'lh Dios ē ka'lhī ixlīpō'ktu tū maclacasqui'ncan. Ū'tza' Dios tzē nacālimaxquī'yān. ²⁰ Calaktaquilhputaca Dios quinTāta'ca'n pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

Áxmān saludos

²¹ Iccāmacā'ni'yāchā'n saludos milīpō'ktuca'n tī tapa'ksīni'yā'tit Jesucristo. Tā'timīn tī quintatā'lahui'lāna'lh nā xlaca'n cātamacā'ni'yāchā'n saludos.

²² Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī' cātamacā'ni'yāchā'n saludos ē nā xlaca'n tī tascujmā'nalh na ixchic emperador cātamacā'ni'yāchā'n saludos.

²³ Ixtalalalhu'mān Māpa'ksīni' Jesucristo cacātā'tachokon milīpō'ktuca'n. Amén.

Colosenses

Pablo cātzo'knuni'lh xalanī'n nac Colosas tī ixta'a'ka'ī'

¹ Quit Pablo tī cāmcamini'yān huā'mā' carta ē quit ixapóstol Jesucristo chī ixtalacasqui'nīn Dios. Nā huī'lh huā'tzā' quintā'tinca'n Timoteo. ² Quinchā'tu'ca'n iccāmacā'ni'yāchā'n saludos milipō'ktuca'n xalanī'n nac Colosas tī tā'tapa'ksīyā'tit Dios ē jā taxtutāya'nī'ta'ntit na ixtej Cristo. QuinTāta'ca'n Dios cacālakalhu'mani' ē tzej calatapā'tit.

Pablo orar'lini'lh Dios ixpālacata tā'timīn

³ A'cxni' icorar'lini'yāuj Dios tī ixTāta' Jesucristo quiMāpa'ksīni', icorar'liyāuj mimpālacataca'n. Pō'ktu quilhtamacuj icmaxqui'yāuj tapāxcatactzīn ⁴ ixpālacata quincāmāca'tzīnīn chī a'ka'ī'ni'yā'tit Jesucristo ē chī cāpāxqui'yā'tit ixlipō'ktuca'n ixtachi'xcuhui't Dios. ⁵ Chuntza' a'ka'ī'yā'tit ē cāpāxqui'yā'tit ixpālacata ka'lhīpā'na'ntit tū māqui'can'it mimpālacataca'n nac a'kapūn. Ū'tza' hui'xina'n sca'ttitta' a'cxni' pūla kexpa'ttit xatze tachihūin tū ixlīcāna'. ⁶ Chuntza' chī cātālīmāsu'yuni'nī'ta'n hui'xina'n, calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj nā cāmāsu'yuni'mā'ca. Talhūhua'mā'nalh tachi'xcuhui't tī ta'a'ka'ī'mā'nalh. Nā chuntza' lanī't na milacpu'na'ī'tātca'n a'cxni' kexpa'ttit ē ca'tzītīt chī Dios ixlīcāna' quincālakalhu'manān. Hui'xina'n ca'tzīyā'tit ixlīcāna' tū cātāmāsu'yuni'n. ⁷ Ē chuntza' cāmāsu'yuni'n Epafras tī quincātā'scujni' ē tī icpāxqui'yāuj. Xla' quīlaxkococan quit ē Timoteo ē illacatejin scuja chuntza' chī ī'scujni' Cristo. ⁸ Quincāmāca'tzīnīn xla' chī lālīpāxqui'yā'tit ixpālacata Espīritu Santo.

⁹ A'cxni' ickexmatui chī a'ka'ī'tit, quina'n jā icmakxtekui icorar'lini'yāuj Dios mimpālacataca'n. Icsqui'ni'yāuj hui'xina'n tzej caca'tzītīt tū ixtalacasqui'nīn Dios. Chuntza' Dios tzej nacāmāca'tzīnīyān tū xla' lacasqui'n natlahua'yā'tit. Cālīmāsu'yuni'yān ixEspīritu ē tzē natlahua'yā'tit. ¹⁰ Chuntza' naca'tzīyā'tit chī nalilatā'kchokoyā'tit chī Dios lacasqui'n ē catūxcuhuālh tū natlahua'yā'tit namakapāxui Dios. Xatze tū tlhua'yā'tit, ē ū'tza' lītasu'yu tlhua'yā'na'ntit ixtascujūt Dios. Ā'chulā' naca'tzīyā'tit chī ixlīDios. ¹¹ Cacālīmātli'hui'clhīn xaka'tla' ixlītlī'hui'qui Dios chuntza' chī xla' māstā' ē ū'tza' nalitāyani'yā'tit tū nacā'a'kspulayān ē jā nalījichua'yā'tit. Napāxuhua'yā'tit. ¹² Camaxqui'tit tapāxcatactzīn xaTāta' Dios. Xla' quincācāxtlahuanī'ta'n ē chuntza' tzē namaktūni'nāuj tū cāxtlahuanī't ixpālacata a'ka'ī'yāuj Dios. Ē ū'tza' huā'mā' jā Dios māpa'ksīni'nkō' ē a'ntza' pō'ktu quilhtamacuj xkaka. ¹³ Dios quincāmakapūtaxtūn jā cā'pucsua' ē jā māpa'ksīni'n skāhui'ni'. Quincālē'n jā māpa'ksīni'n ī'Ska'ta' tī laktza' pāxqui'. ¹⁴ Jesús quincālakmāxtun ē quincāmātza'nkēna'ni'kō'n quincuentaca'n.

Dios ē tachi'xcuhui't tako'xamixli ixpālacata Cristo

¹⁵ Masqui jāla laktzī'ncan Dios, Jesús māsu'yulh chī ixlīDios. Xla' Dios lacsacli namāpa'ksi ixlipō'ktu tū huī'lh. ¹⁶ Cristo tlhualh ixlipō'ktu tū a'nan nac a'kapūn ē nac cā'ti'ya'tna' tū laktzī'ncan ē tū jāla laktzī'ncan. Cristo cāxtlahualh chī namāpa'ksīni'ncan nac a'kapūn ē cāhui'lilh xanapuxcu'ni' ángeles. Nā cāmātzuculh tī cāmāpa'ksī espīritus. Tlhualh ixlipō'ktu tū a'nan ixpālacata nalīmakapāxui xla'. ¹⁷ Xla' xapūla ixuanī't ē jā ixlipō'ktu tū a'nan ē ixpālacata xla' ixlipō'ktucus huī'lh ē tzej lamā'lh. ¹⁸ Ixlipō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'ni'

Jesús, xlaça'n talítaxtuní't hua'chi ixmacni'. Xla' hua'chi ixa'kxāk tzamā' macni'. Xla' xalitzucuni' ē xla' xapuxcu' ixlipō'ktuca'n tī natalacastālancuana'n. Chuntza' xla' xapūla ē nacāmāpa'ksikō' ixlipō'ktu. ¹⁹ Chuntza' pō'ktu tū Dios ka'lhī, nā ka'lhī Cristo. Chī Dios, chu chuntza' Cristo. Chuntza' ixtalacasqui'n Dios. ²⁰ Tako'xamixkō'lh Dios ē tachi'xcuhui't ixpālacata Jesús. Catīxcuhuālh nac cā'ti'ya'tna' ē catīxcuhuālh nac a'kapūn, ixlipō'ktuca'n ē Dios cāmāko'xamixkō'ca. Ū'tza' tlhualh a'cxni' xtokohua'ca'ca Jesús ē taxtulh ixka'lhni'.

²¹ Hui'xina'n ixtā'lāquichlaktzi' Dios ixuanī'ta'ntit. Jā ixlaktzi'ncu'tunā'tit Dios ē jā ixca'tzīcu'tunā'tit tū xla' lacasqui'n. Hui'xina'n ixtlahua'yā'tit tū jā tze. ²² Chuhua'j iexamigos Dios hua'nī'ta'ntit ixpālacata Cristo cāmāko'xamixīn a'cxni' māstā'lh ixmacni' nani. Chuntza' tlhualh ixpālacata tze nacāmāsu'yukō'yān lactze na ixlacatūn Dios ē ixpālacata jā tū nalaclī'pinā'tit ē jā na'anān tū nacātaliputzāna'nī'yān. ²³ Chuntza' ixlacasqui'nca na'a'ka'ī'telhayā'tit ē jā cataxtutāya'tit na ixtej Dios. Jā calakpalī'tit chī a'ka'ī'yā'tit. Xatze tachihuīn tū cāmāsu'yuni'n hui'xina'n ē tū lī'a'kchihuīna'nca calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj, ū'tza' ca'a'ka'ī'tit. Huā'mā' xatze tachihuīn ixla' Jesucristo ē ū'tza' tū quit icmāsu'yu.

Pablo huanli Cristo cātā'lahuī'lh tī ta'a'ka'ī'

²⁴ Chuhua'j masqui' icpātīni'mā'lh mimpālacataca'n, iclipāxuhua. Tū pāti quimacni', ū'tza' maktāya namākentaxtūkō' tū ixlacasqui'nca napātīni'ncan ixpālacata tī ta'a'ka'ī'. Quina'n hua'chi ixmacni' Jesucristo. ²⁵ E quit chuntza' chī Dios quimacamaxqui'lh quintascujūt mimpālacataca'n, chuntza' icmāsu'yukō' ixtachihuīn Dios. ²⁶ Huā'mā' tū ixcāmātzē'kni'canī't tachi'xcuhui't hasta a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj, ū'tza' chuhua'j cāmāsu'yuni'can xlaça'n tī ta'a'ka'ī'. ²⁷ Dios lacasqui'n xlaça'n nataca'tzī chī xaka'tla' ē tzēhuanī't ū'tza' tū ixtatzē'knī't. Ū'tza' huā'mā': Cristo lacxtim cātā'hui'la israelitas ē nā tī jā israelitas. Ū'tza' līka'lhīpā'na'ntit tū milaca'n nahuan nac a'kapūn.

²⁸ Huā'mā' Cristo quina'n iccāmāsu'yuni'yāuj ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhui't ē iccāhuanīyāuj tū nacā'a'kspula palh jā nata'a'ka'ī'. Iccāmālacapāstaquīyāuj ixlipō'ktuca'n ē iccālmāsu'yuni'yāuj talacapāstacni' tū Cristo quincāmāca'tzīnīn. Chuntza' tze na'iccāmāktāyayāuj natalītaxtu chī Cristo lacasqui'n. ²⁹ Ū'tza' quit iclīscujmā'lh. Ixlipō'ktu quilī'tlī'hui'qui tū xla' quimāhuixcānī, ū'tza' iclīscuja.

2

¹ Quit iclacasqui'n naca'tzīyā'tit chī icscujmā'lh mimpālacataca'n hui'xina'n xalanī'n nac Colosas ē nā xlaça'n xalanī'n nac Laodicea ē chī ixlipō'ktuca'n xalanī'n jā jā tī quilakapasa. ² Icscujmā'lh na'iccāmāhuixcānī ixlipō'ktuca'n ixpālacata chī talāpāxqui'. Iclacasqui'n natalāpāxqui' ē lacxtim natalītaxtu. Iclacasqui'n nataca'tzī tzej natakexmata xaxlīcāna' ē nataca'tzī tū xmān ixca'tzī Dios hasta chuhua'j. Ū'tza' tū jā ixca'tzīcan ixpālacata Cristo. ³ Jā maclacasqui'nāuj xtum tamāsu'yun. Xmān Cristo ca'tzīkō' ixlipō'ktu ē tze naquincāmāscā'tīyān ē tze naquincāmākexmatīyān tū quincāmāsu'yuni'n. ⁴ Ū'tza' huā'mā' iccāhuanīyān ē chuntza' jā tī chā'tin nacālī'a'kškāhuī'yān xatzēhuanī't tachihuīn. ⁵ Masqui jā cātā'hui'lacha' quimacni', quintalacapāstacni' cātā'hui'lacha'. Līpāxuhua iclaktzī'mā'lh chī tzej latā'kchokoyā'tit ē jā taxtulayāyā'tit na ixtej Dios. Ū'tza' iclipāxuhua.

⁶ A'ka'ī'ni'nī'ta'ntit Cristo hua'chi miMāpa'ksīni'ca'n, nā chuntza' nalatā'kchokoyā'tit hua'chi hui'xina'n ē Cristo chu lacxtim. ⁷ Tzej ca'a'ka'ī'ni'tit

tū cātāmāsu'yuni'n. Ū'tza' hua'chi pūlactin qui'hui' tū pūlh mā'n mā'cnūlh ixtankēxē'k. Ā'chulā' nālīscā'ttēlhayā'tit chī māsu'yulh Cristo ē natasu'yu hua'chi stacpā'na'ntit chuntza' chī tasu'yu stacmā'lh qui'hui'. Lhūhua' tapāxcatca'tzīn namaxqui'yā'tit ixpālacata Jesús.

Cristo quincāmaxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n

⁸ Cuenta catlahua'tit ē jā catamakxtektit ā'chā'tin nacālī'a'kskāhuī'yān tū māsu'yu tū jā ixlicāna' ē jā tū ixtapalh. Huā'mā' tamāsu'yun nacāmāpātza'nkēniyān tū a'ka't'yā'tit. Xmān cāmāsu'yuni'yān ixtachihuīnca'n chī'xcuhui'n tū tahaun palh ixlacasqui'nca natlahua'yā'tit lhūhua' catūhuālh ē ū'tza' Dios nacālīlaktzī'nān lactze. Tahaun palh xmān a'ka't'ni'yā'tit Cristo, tisputacus. Huā'mā' tamāsu'yun ixtapuhuānca'n chī'xcuhui'n ē jā ixla' Cristo.

⁹ Cuenta catlahua'tit jā cātitamāsu'yuni'yān tū jā ixlicāna' ixpālacata Cristo ē chī Cristo chu chā'tin chī Dios. ¹⁰ Hui'xina'n tapa'ksni'yā'tit Cristo ē ū'tza' litzuma'yā'tit ixlīli'hui'qui. Xla' ū'tza' xapuxcu' ixlipō'ktu līmāpa'ksīn ē ixlipō'ktuca'n tū tamāpa'ksīni'n. ¹¹ A'cxni' tamacamāstā'ni'tit Cristo, cātaxapani'n mincuentaca'n ē ū'tza' hui'xina'n xtumtza' cālihui'līn Dios. Chī'xcuhui'n cāchu'cuni'can ixmacni'ca'n natatlaha circuncisión ē ū'tza' līca'tzīcan xtum cāhui'līcan. Xtum chī Cristo quincāmāxtumliyān. Hua'chi ū'tza' quincātalichu'cumaka'ni'n quincuentaca'n ē quincāmaxqui'n xasāsti' quīlīstacna'ca'n. Huā'mā' circuncisión jā ixla' quimacni'ca'n. ¹² Xasāsti' milatamatca'n chuhua'j ixpālacata a'ka't'ni'yā'tit Dios. A'cxni' a'kpaxtit, ū'tza' līmāsu'yulh hua'chi cātātā'mā'cnūyān Cristo ē tā'lacastālancuana'ntit ixpālacata Dios mālacastālancuanīlh Cristo. ¹³ Hui'xina'n hua'chi xanīn ixuanī'ta'ntit ixpālacata mincuentaca'n ē jā tze chī ixlīlatlā'huanā'tit. A'cxni' Dios quincāmātza'nkēna'ni'kō'n quincuentaca'n, xla' quincāmālacastālancuanīn chu lacxtim chī Cristo. ¹⁴ Hua'chi ixtzo'kcanī't a'ktin tatzo'knu' tū quincātalīmālacu'yuyān. Dios mālakspūtū'kō'lh ē cāmālakspūtū'kō'lh ixlipō'ktu tū ixlaclē'nāuj. Dios māpānū'kō'lh a'cxni' xtokohua'ca'ca Cristo nac cruz ē hua'chi tā'xtokohua'ca'ca tatzo'knu' nac cruz. ¹⁵ Ixlipō'ktu ā'makapitzīn līmāpa'ksīn tū a'nan huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē nac ū'ni', Dios cāmaktīkō'lh ixlīmāpa'ksīnca'n ē cāmāmaxani'lh cā'lhūhua'lacatīn. Dios cātīlajalh ixpālacata Cristo a'cxni' nīlh nac cruz.

Caputzatit tū xala' nac a'kapūn

¹⁶ Chuntza' jā catitamakxtektit ā'chā'tin nacā'a'ksā'nān ixpālacata tū hua'yā'tit ē nūn ixpālacata jā tlaha'yā'tit cuenta cā'tani' nūn sábadō. ¹⁷ Tzamā' tamāsu'yun xmān hua'chi ixmāstilē'k chī Dios māpa'ksī. Cristo ū'tza' tū tlhualh huā'mā' māstilē'k ē xla' māsu'yu chī līmāpa'ksīni'n Dios. ¹⁸ Jā catamakxtektit ā'chā'tin nacā'a'kskāhuī'yān a'cxni' nahuan jā minī'ni' chā'tin chī'xcu' na'orarlīni' Dios. Makapitzīn tahaun ixlacasqui'nca pūla nacā'orarlīni' ángeles. Tī huan chuntza' lacasqui'n napuhua'nā'tit xla' jā ka'tla' makca'tzī masqui jā ixlicāna'. Ka'tla' līmakca'tzī ixpālacata tū līlakachuyalh. Ixtapuhuān jā ixla' Espīritu Santo. ¹⁹ Chuntza' tlaha ē jā tzej stālani' Cristo tī hua'chi ixa'kxāk macni'. Huā'mā' macni', ū'tza' tī ta'a'ka'tī. Quimacni'ca'n cāka'lhī ixtatā'stucut ē tī'xno'jot tū līmaktāya ē tū lālichī'panī't. Quina'kxākca'n, ū'tza' tū māpa'ksī quimacni'ca'n. Chuntza' Cristo tī ixa'kxākca'n tī ta'a'ka'tī līmāstaquī ixmacni' ixlīmāpa'ksīn Dios. Ixmacni' Cristo, ū'tza' xla'ca'n tī ta'a'ka'tī. Ixmacni' Cristo a'ktin huanī't ixpālacata tī ta'a'ka'tī talpāhuan xla'.

²⁰ Tī jā ta'a'ka'tīni' Cristo tahaun ixlacasqui'nca nacālakachi'xcuhui'yā'tit lhūhua' tahui'lat tū jā ixla' Cristo. Hui'xina'n hua'chi tā'nī'tit Cristo ē chuntza'

jā ixlacasqui'nca nacālakachi'xcuhui'yā'tit ixtahui'latca'n tachi'xcuhui't. ¿Tū ixpālacata tlahua'yā'tit tahui'lat chī tahuan? ²¹ Huancañ: "Jā tixa'ma'ya' huā'mā'. Jā tihua'ya' huā'mā'. Jā tichi'paya' huā'mā'." ²² Ixliḡpō'ktu tū tze chī'pacan o hua'can o xa'macan, jā catitātāyani'lh; pō'ktu natasputkō'. Tzamā' tahui'lat xmān tū tamāpa'ksī chī'xcuhui'n ē tamāsu'yu xlaca'n. ²³ Tī chuntza' tamāsu'yu, tapuhuan hua'chī tzej lacaca'tzī chī talaktaquilhpūta āngeles. Masqui tamakapātīni ixmacni'ca'n, xmān ā'chulā' ka'tla' natalimacka'tzī.

3

¹ Hui'xina'n tā'lacastālanuana'ntit Cristo ē ka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n, ē chuntza' calihui'li'tit naka'lhī'yā'tit tū nacālakpalīni'yān ixpālacata nalitaxtu'yā'tit chī Cristo. Xla' pāxtūtahuī'lh Dios ē tā'māpa'ksīni'mā'lh. ² Pō'ktu quilhtamacuj nalacapāstacā'tit tū ixla' Cristo ē jā catilī'a'ktuyunā'tit tū xala'nac cā'quilhtamacuj. ³ Tzamā' ū'tza' jātza' la cātālimāpa'ksiyān ixpālacata milatamatca'n tatā'tzē'knī't Cristo. Dios ū'tza' tī cāmātzē'kli. Hua'chī nīnī'ta'ntittza' ē jātza' la māpa'ksīcan tī xanīntza'. ⁴ A'cxni' namimpala Cristo ē naxkaka, nā hui'xina'n natā'tasu'yuyā'tit ixpālacata milatamatca'n chu lacxtim chī xla'.

Pablo māsu'yulh chī tatalakpalīh tī ixla' Cristo

⁵ Chuntza' calihui'li'tit nacāmāxtukō'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n tū jā tze. Tū jā tze, ū'tza' huā'mā': ka'lhīcan ixtā'lāpāxquī'nca'n; ka'lhīcan jā tze talacapāstacni'; tamakxtekan cāmāpa'ksī ixmacni'ca'n; lakatican tū jā tze; ē tampi'lhīni'ncan. Tī chuntza' tatlaha, ixtā'chuntza' tī tatzokostani' a'ktin idolo. ⁶ Līsītzī' Dios tzamā' tū jā tze. Namin a'ktin quilhtamacuj ē tī jā takexmātnī' Dios xlaca'n nataca'tzī ixtasīzi' Dios. ⁷ Nā hui'xina'n chuntza' ixlatlā'hua'nā'tit a'cxni' jānā'j ixa'ka'ī'yā'tit. ⁸ Chuhua'j cacāmāxtumlī'tit ixliḡpō'ktu tzamā': tasītzi' ē tā'ksa'nīn. Jātza' catiquiclhaktzī'nī'nī'tit. Tū jā tze tachihuīn jātza' catiquilhtaxtutit. ⁹ Jā cati'a'kskāhuī'tit ā'chā'tin. Makxtektittza' mintalacapāstacni'ca'n tū jā tze ¹⁰ ē lakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n. Xasāsti' sca'tpā'na'ntit ixpālacata ā'chulā' nalitaxtu'yā'tit chī Dios tī cāmāxquī'n xasāsti' milatamatca'n. Chuntza' naca'tzīyā'tit chī ixliḡDios. ¹¹ Ixliḡpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī' chu a'ktin tahuanī't. Griego tī a'ka'ī' chu lacxtim chī israelita tī lakapasa ixlimāpa'ksīn Moisés ē tī a'ka'ī'. Nā tī tlahuani'canī't circuncisiōn chu lacxtim chī tī jā tlahuani'canī't circuncisiōn. Tī xamini' ē tī jā tū ca'tzī ē xatastā'maka tsācua' ē tī xalaktaxtuni', ixliḡpō'ktuca'n a'ktin tahuanī't ixpālacata Cristo. Xmān Cristo talāpahuān. Cristo quincātā'huī'lan quilḡpō'ktuca'n tī a'ka'ī'yāuj ē xmān xla' quincāmātlahuīyān chuntza' chī Dios lacasqui'n.

¹² Dios cālacsacni'ta'n hui'xina'n ē cāpāxquī'yān ē xtum cāhui'lin ixpālacata ixla' nalitaxtu'yā'tit. Ū'tza' calihui'li'tit nalakalhu'ma'nā'tit ē nacāmāktāyayā'tit ā'makapitzīn. Jā ka'tla' catimakca'tzītīt ē jā palha' catisqui'ntit tū mimpālacataca'n. Pūla calacapāstactit ā'chā'tin. Jā palaj casitzi'tit. ¹³ Catāyani'tit tū cātlahuani'yān tū jā tze ā'chā'tin ē calāmātza'nkēna'ni'tit tī puhua'nā'tit cāmaklaclē'nān. Calāmātza'nkēna'ni'tit lacxtim chī Cristo cāmātza'nkēna'ni'n. ¹⁴ Tū ā'chulā' ixlacasqui'nca, ū'tza' huā'mā': talāpāxquī'n, ē ū'tza' hua'chī tū nacālimāchi'pikō' ixliḡpō'ktu mililactzeyca'n. ¹⁵ Dios cacāmākapāxuihl milīstacna'ca'n ē cacāmākapāxuihl ixliḡstacna'ca'n ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'. Ū'tza' chu a'ktin lihuānā'tit milipō'ktuca'n. Nā ū'tza' tū nacālimāktāyayān ē tze naca'tzīyā'tit tū tze ē tū jā tze. Chuntza' capāxuhua'tit ē camāstā'tit tapāxcatca'tzīn.

¹⁶ Lhūhua' calacapāstactēlha'tit ixtachihuīn Cristo. Nalālīmāsu'yuni'yā'tit ē nalālīmāxquī'yā'tit talacapāstacni' ixlītlī'hui'qui Dios. Cacālīpīxtlī'tit ixlīpō'ktu milīstacna'ca'n salmos ē himnos ē cantos tū ixtla' Dios. Camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios a'cxni' pīxtlī'yā'tit. ¹⁷ Palh nachihuī'na'nā'tit, palh napīxtlī'yā'tit, palh natlahua'yā'tit catūhuālh, catūxcuhuālh calalh tū tlahua'pā'na'ntit, calītlahua'tit ixlītlī'hui'qui Māpa'ksīni' Jesús. Camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios xaTāta' ixpālacata Jesús.

Pablo huanli chī natalatā'kchoko tī ta'a'ka'ī'

¹⁸ Puscan cacāke'xpā'tni'tit mīnkōlu'ca'n chī cāminī'ni' tī ta'a'ka'ī'. ¹⁹ Chī'xcuhuī'n cacāpāxquī'tit mīmpuscātca'n ē līlācatejtin catā'chihuīna'ntit. Jā calāquīlhni'tit. ²⁰ Lacstīn, pō'ktu quīlhtamacuj cacāke'xpā'tni'tit mīntāta'ca'n ē mīntzī'ca'n ixpālacata chuntza' namakapāxui'yā'tit Dios. ²¹ Xanātātana' jā ticāmaka'sītzī'yā'tit mīlacstīnca'n ē jā natamakchuya. ²² Xatastā'maka tasācua'n tzej cacāke'xpā'tni'tit tī cāmāpa'ksīyān. Jā xmān catīscujtī a'cxni' cātālaktzī'nān. Nālīhui'lī'yā'tit pō'ktu nascujā'tit ē chuntza' lakachi'xcuhuī'yā'tit Māpa'ksīni'. ²³ Catūxcuhuālh calalh mīntascujūtca'n, ū'tza' nalīhui'lī'yā'tit natlahua'kō'yā'tit hua'chī Māpa'ksīni' Jesucristo mīmpatronca'n ē jā chā'tin chī'xcu'. ²⁴ Hui'xina'n ca'tzīyā'tit Māpa'ksīni' nacāmāxquī'yān mīntatljca'n xala' nac a'kapūn. Hui'xina'n ī'scujnu'nī'n Māpa'ksīni' Jesucristo. ²⁵ Catīxcuhuālh natlahua tū jā tze, xla' naxoko. Ixlīpō'ktuca'n tī natlahua tū jā tze, ixlīpō'ktuca'n lacstīm na ixlacatīn Dios.

4

¹ Hui'xina'n tī xapatrōn, cacāmāxquī'tit mīntasācua'ca'n tū cāminī'ni' ē tū xlaca'n tatlajalh. Ca'tzīyā'tit hui'lacha' nac a'kapūn tī nā cāmāpa'ksīyān.

² Pō'ktu quīlhtamacuj ca'orarlī'ni'tit Dios ē skalalh catahui'latit a'cxni' tlahua'pā'na'ntit oración ē namaxquī'yā'tit tapāxcatca'tzīn. ³ Nā nasquī'ni'yā'tit Dios nacāxtlahua chī na'icmāsu'yuyāuj ixtachihuīn ē na'icmāsu'yuyāuj tū jāna'j īxca'tzīcan tū ixtla' Cristo. Ū'tza' ixpālacata iclītachī'nī't quit. ⁴ Casquī'ni'tit Dios tzej na'icmāsu'yu tū ixtla' Cristo chī ixlacasquī'nca.

⁵ Tzej calatā'kchokotit na ixlacatīnca'n tī jā ta'a'ka'ī' ē tzej calacapāstactit tū natlahua'yā'tit na ixlacatīnca'n līhuan a'nan quīlhtamacuj. ⁶ Matzat mojócan nac līhua' namācanī ē tze nahuan. Nā chuntza' cuenta catlahua'tit mīntachihuīnca'n ē chuntza' nakelhtīni'nā'tit chī ixlacasquī'nca.

Ā'xmān saludos

⁷ Tīquico nacāmāca'tzīnīyān chī iclīlahuī'lh ē tū ictlahuamā'lh. Xla' quīntā'tīnca'n ē pāxquī'can. Līlācatejtin quīmaktāya ē ixpālacata Māpa'ksīni' quīntā'scujā. ⁸ Ū'tza' iccālīmācā'ni'yān naca'tzīyā'tit chī iclahuī'lāna'uj ē jā catīcālī'a'ktuyuntit. ⁹ Onésimo natā'a'n. Xla' quīntā'tīnca'n tū līlācatejtin latā'kchoko ē tī pāxquī'can. Xla' xala' a'ntza'. Xlaca'n nacāthuanikō'yān tū a'kspulanī't huā'tzā'.

¹⁰ Quīntā'tachī'n Aristarco ē Marcos tī ixtā'puxni'mit Bernabé cātamacā'ni'yāchā'n saludos. Ka'lhī'yā'tīttza' līmāpa'ksīn ixpālacata Marcos. Palh xla' nacālaka'nāchā'n, camakamaktīni'chipītit. ¹¹ Jesús tī ka'lhī xtum ixtacuhūni' Justo cāmācā'ni'yāchā'n saludos. Xmān ixlkelhatu'tunca'n israelitas tī quīntatā'scujmā'nalh natamāsu'yu chī Dios cāmāpa'ksīkō'. Xlaca'n quīntamāhui'xcānīmā'nalh. ¹² Epafra cāmācā'ni'yāchā'n saludos. Xla' xala' a'ntza' ē ixtasācua' Jesucristo. Cālacapāstacān ē squī'ni' Dios tzej natlā'huanā'tit

na ixtej Dios ē namākentaxtūkō'yā'tit ixtalacasqui'nīn Dios. ¹³ Iccāhuaniyān xla' scuji mimpālacataca'n ē ixpālacataca'n xalanī'n nac Laodicea ē nac Hierápolis. ¹⁴ Doctor Lucas ti pāxqui'can ē Demas cātamacā'ni'yāchā'n saludos.

¹⁵ Cacālī'pini'tit saludos quintā'timīnca'n nac Laodicea ē Ninfas ē tā'timīn tī ta'a'ka'ī' ē tatakēstoka na ixchic. ¹⁶ A'cxni' līkelhtahua'kakō'nī'ta'ntittza' huā'mā' carta na milacpu'na'ī'tātca'n, camacapintit nac templo nac Laodicea ē nalīkelhtahua'kacan a'ntza'. Nā hui'xina'n nalīkelhtahua'kayā'tit carta tū nam-inācha' nac Laodicea. ¹⁷ Nahuaniyā'tit Arquipo huā'mā': "Cuenta catlahua' ē tzej camākentaxtu' tascujūt tū mila' chī ixtalacasqui'nīn Māpa'ksīni'."

¹⁸ Quit, Pablo, ictzo'kmā'lh quilīmān huā'mā' saludo. Caquilālapāstacui quit ictachī'nī't. Dios cacāsicua'lanātlahuan. Amén.

1 Tesalonicenses

Pablo ē tī ixtatā'scuja tatzo'kli a'ktin carta

¹ Ictzo'knumā'nauj quina'n, Pablo ē Silvano ē Timoteo. Iccātzo'knuni'mā'n hui'xina'n xalanī'n nac Tesalónica tī a'ka'ī'yā'tit ē tapa'ksīni'yā'tit Dios quinTāta'ca'n ē nā Māpa'ksīni' Jesucristo. Dios cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n ē tzej calatapā'tit.

Tasu'yulh chī ta'a'ka'ī'lh xalanī'n nac Tesalónica

² Pō'ktu quilhtamacuj icmaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios mimpālacataca'n ē icorarlīyāuj mimpālacataca'n. ³ Iccālilacapāstacān pō'ktu quilhtamacuj na ixlacatīn Dios quinTāta'ca'n tū tlhua'tit hui'xina'n. Ū'tza' lītasu'yu chī a'ka'ī'yā'tit. Iccālilacapāstacān chī scujtit. Ū'tza' lītasu'yu chī pāxquī'yā'tit Dios. Iccālilacapāstacān hui'xina'n chī jā makxtekā'tit a'ka'ī'ni'yā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ⁴ Dios cāpāxquī'yān hui'xina'n, tā'timīn. Quina'n icca'tzīyāuj Dios cālacacnī'ta'n hui'xina'n. ⁵ Xatze tachihuīn tū iccāquīmāsu'yuni'n hui'xina'n, ū'tza' jā xmān quintachihuīnca'n. Xa'iclimāsu'yuyāuj ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo. Tzej xa'icca'tzīyāuj ixlicāna' xatze tachihuīn tū xa'icmāsu'yuyāuj. Hui'xina'n ca'tzīyā'tit chī lacatejtin xa'iclatlā'huanāuj a'cxni' xa'iccātā'huī'lachā'n. Xa'iclatlā'huanāuj chuntza' mimpālacataca'n.

⁶ Hui'xina'n quilāmaksca'tui ē chuntza' maksca'txtutit Māpa'ksīni'. Masqui lipātīni'tit a'cxni' a'ka'ī'tit xatze tachihuīn, ixka'lhī'yā'tit tapāxuhuān ixpālacata Espīritu Santo cāmaxquī'n tapāxuhuān. ⁷ Taca'tzilh chī hui'xina'n līlatā'kchokoyā'tit, nā chuntza' talīlatā'kchoko ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'nī't nac Macedonia ē nac Acaya. ⁸ Chuntza' līta'a'kahuani'nī't ixtachihuīn Māpa'ksīni' mimpālacataca'n. Jā xmān nac Macedonia ē nac Acaya, calhāxcuhuālh ca'tzīcan chī hui'xina'n a'ka'ī'ni'yā'tit Dios. Ū'tza' jā ixlacasquī'nca iclīhuanāuj nūn a'ktin tachihuīn. ⁹ Ixlīpō'ktuca'n quincātahuanīyān chī hui'xina'n a'ka'ī'tit quintachihuīnca'n a'cxni' iccāquīlaklan. Huanacan chī hui'xina'n lītalakaspī'ni'tit ídolos ē stālani'tit Dios, ē chuhua'j tā'scujā'tittza' Dios tī xalakahuan ē ixlicāna'. ¹⁰ Huanacan chī hui'xina'n ka'lhīpā'na'ntittza' ī'Ska'ta' Dios tī naminācha' nac a'kapūn. Huā'mā' Dios mālacastālancuanīlh. Huā'mā' ū'tza' Jesús tī quincāmakapūtaxtūyān, ē chuntza', a'cxni' Dios naputzāna'nīkō', jā quānticāmakapātīn quincuentaca'n.

2

Chī Pablo scujli nac Tesalónica

¹ Tā'timīn, hui'xina'n ca'tzīyā'tit jā chu tlakaj iccāquīlaklan. ² Hui'xina'n ca'tzīyā'tit chī quincātamakapātīn ē quincātalakapalan nac Filipos a'cxni' jāna'j xa'icchā'nāuj nac Tesalónica. Masqui quincā'a'kspulan huā'mā', Dios quincāmaktāyan ē chuntza' iccāhuanin xatze tachihuīn tū Dios māca'tzīnīni'lh ē jā iclacapuhuanui, masqui quincātamāmakchuyīcu'tunni'. ³ Quina'n iccāmaxquī'n talacapāstacni'. Tū iccāhuanin hui'xina'n ū'tza' ixlicāna'. Jā tū iclacapāstacui'. Xa'iccāhuanicu'tunān ixtachihuīn Dios, ē xmān ū'tza' iccāquīlīlaklan. Jā iccāquī'a'kskāhuī'n. ⁴ Dios quincālaktzī'n xalactze ē quincāmacamaxquī'n na'icmāsu'yuyāuj xatze tachihuīn. Ū'tza' iclīmāsu'yuyāuj

chuntza' chī Dios lacasqui'n. Quina'n ā'chulā' ictlahuacu'tunāuj ixtalacasqui'nīn Dios ē jā ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuhuī't. Dios ū'tza' laktzi'n quillistacna'ca'n. ⁵ Hui'xina'n ca'tziyā'tit quina'n jā maktin iccāquillimāka'tli'n. Nūn tū iccāqui'a'kskāhuī'maktīcu'tunni' mintumīnca'n. Huā'mā' Dios ca'tzi. ⁶ Jā xa'iclacasqui'nāuj caquincātalakachi'xcuhuī'n tachi'xcuhuī't, nūn hui'xina'n, nūn ā'makapitzīn, maqui quina'n ixapōstoles Cristo ē ū'tza' iclīmīni'nī'tauj caquillākachi'xcuhuī'uj. ⁷ Lilacatzucu xa'iccātā'chihuīna'nān hua'chi chā'tin puscāt tī cāmaktaka'llha ixlacstīn. ⁸ Xa'iccāpāxqui'yān hui'xina'n. Ū'tza' xa'iccālimaxqui'cu'tunān jā xmān xatze tachihuīn; xa'iccāmaxqui'cu'tunān nā quilatamatca'n, chī xa'iccāpāxqui'yān. ⁹ Tā'timīn, hui'xina'n lacapāstacā'tit chī xa'icscujāuj ē chī xa'icpātiyāuj chī na'iclihuā'yanāuj. Quina'n jā xa'iccāmāmakasputūcu'tunān. Ū'tza' xa'icli'cscujāuj cā'cuhuīni' ē tzi'sa a'cxni' xa'iccāmāsu'yuni'yān hui'xina'n ixtachihuīn Dios.

¹⁰ Hui'xina'n laktzi'ntit, ē Dios nā laktzi'lh chī xa'iccātā'huī'lan hui'xina'n tī a'ka'ī'yā'tit. Quina'n tzeza chī'xcuhuī'n xa'icuanī'tauj. Lilacatejtin xa'iclatā'kchokoyāuj. Nūn tū xa'ictlahuayāuj tū jā limacuan. Chuntza' jā tī chā'tin tzē naquincālimālacsu'yuyān. ¹¹ Nā hui'xina'n ca'tziyā'tit chī chā'tin xatāta' cāmaxqui' talacapāstacni' ixcamana', chuntza' quina'n xa'iccāmaxqui'yān talacapāstacni' milipō'ktuca'n ē xa'iccāmākō'xamāka'tli'yān. ¹² Xa'iccāhuaniyān ixlacasqui'nca lilacatejtin nalatā'kchokoyā'tit chī Dios lacasqui'n. Dios ū'tza' tī cāta'sani'nī'ta'n jā xla' māpa'ksīni'n ē jā cā'tzēhuani't.

¹³ Nā pō'ktu quilhtamacuj icmaxqui'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios chī hui'xina'n a'ka'ī'tit ixtachihuīn Dios a'cxni' xa'iccāhuaniyān. Hui'xina'n ca'tzītit ē a'ka'ī'tit tū iccāmāsu'yuni'n, ū'tza' ixtachihuīn Dios ē jā ixtachihuīnca'n tachi'xcuhuī't. Ixlīcāna' ixtachihuīn Dios. Ū'tza' tū scuja na milistacna'ca'n hui'xina'n tī a'ka'ī'yā'tit. ¹⁴ Hui'xina'n, tā'timīn, cā'a'nani'n chu lacxtim chī cā'a'nani'lh xalanī'n nac Judea tī tatapa'ksīni' Dios ē ta'a'ka'ī'ni' Jesucristo. Mintā'limacchicca'n cātaputzastālani'n hui'xina'n. Israelitas taputzastālani'lh ixtā'israelitasca'n xalanī'n nac Judea tī ta'a'ka'ī'. ¹⁵ Israelitas tamaknīlh ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Tamaknīlh Māpa'ksīni' Jesús. Ē quina'n quincātaputzastālani'n. Dios jā lakatī tū tatlahua xla'ca'n. Xla'ca'n tatā'lātlahua ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. ¹⁶ Xla'ca'n jā quincātamakxtekān na'iccātā'chihuīna'nāuj tī jā israelitas. Quina'n iccātā'chihuīna'ncu'tunāuj ixpālacata nata'a'kapūtaxtu. Chuntza' israelitas ā'chulā' taka'lhī ixcuentaca'n. Ū'tza' nacālimakapātīnīn Dios.

Pablo ixcālaka'mpalacu'tun xalanī'n nac Tesalónica

¹⁷ A'cxni' iccāmakxtekni' ē a'klhūhua' quilhtamacuj jā xa'iccālaktzi'nān, pō'ktu quilhtamacuj xa'iccālacapāstacān hui'xina'n ē xa'iccālaktzi'ncu'tunān. ¹⁸ Quina'n xa'iccālaka'ncu'tunāchā'n hui'xina'n. Quit, Pablo, xa'iccālaka'ncu'tunāchā'n maklhūhua'. Skāhuī'ni' jā quincāmakxtekni' na'icā'nāchāuj. ¹⁹ A'cxni' Māpa'ksīni' Jesucristo namin ē natahuī'layāuj na ixlacatīn, na'iccālipāxuhuayān ixpālacata a'ka'ī'yā'tit. Mimpālacataca'n naca'tzīcan chī xa'ictā'scujāuj Dios. ²⁰ Chuntza' hui'xina'n quilāmaxqui'yāuj tapāxuhuān ē ka'tla' iclimakca'tziyāuj mimpālacataca'n.

3

¹ Jā xa'icca'tziyāuj chī ixlīlatlā'hua'nā'tit, ē jātza' xa'ictāyani'yāuj. Ictipuhuanui xa'iclatachokouj quilīmānca'n nac Atenas, ² ē xa'iccālakmacā'ncha'n Timoteo, quintā'tinca'n. Xla' i'scujni' Dios ē māsu'yu

xatze tachihuīn tū ixlā' Cristo. Iccālācmā'ncha'n nacāmaxquī'yān talacapāstacni' ē nacāmaktāyayān ixpālācata ā'chulā' na'a'ka'ī'yā'tit. ³ Huā'mā' iclāhuāuj ixpālācata jā nataxtutāya'yā'tit ixpālācata tū līpātīni'mpā'na'ntit. Hui'xina'n ca'tzi'yā'titza' ixlācasqui'nca napātīni'nāuj huā'tzā'. ⁴ A'cxni' xa'iccā'tā'huilāchā'n iccāhuanin chī nalīpātīni'nāuj. Chuntza' a'kspulalh. Ū'tza' huā'mā' ca'tzi'yā'tit. ⁵ Ū'tza' iclīmācā'ncha' Timoteo. Jā xa'icca'tzi chī ixlīlatlā'hua'nā'tit, ē jā'tza' xa'ictāyani'. Xa'icca'tzīcu'tun palh ixa'ka'ī'yā'titcus. Quit xa'icca'tzīcu'tun palh skāhuī'ni' xmān ixcālīlaktzī'nī'ta'n. Chuntza' xmān xa'icscujtamaka'uj.

⁶ Chuhua'j Timoteo cālaka'nī'ta'ncha'n ē chimpālhtza'. Quincāhuaniyān chī tzej a'ka'ī'yā'tit ē chī lāpāxquī'yā'tit. Nā quincāhuaniyān chī quīlālācpāstacmā'nanchāuj pō'ktu quīlhtamacuj ē quīlāpāxquī'yāuj. Xla' quincāhuanin hui'xina'n quīlālaktzī'ncu'tunāuj chuntza' chī iccālaktzī'ncu'tunān nā quina'n. ⁷ Icca'tzīuj hui'xina'n nā tzej a'ka'ī'yā'tit. Ū'tza' xa'iclipāxuhuyāuj, masqui xa'icpātīni'mā'nauj ē masqui ixquincā'a'kspulamā'n tū jā tze. ⁸ Chuhua'j iclipāxuhuyāuj ixpālācata icca'tzīujtza' hui'xina'n nā tzej a'ka'ī'nī'yā'tit quīMāpa'ksīni'ca'n. ⁹ Chuhua'j tze na'icmaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios mīmpālācatāca'n. Icmāxquī'yāuj lhūhua' tapāxcatca'tzīn Dios ixpālācata iclipāxuhuyāuj na ixlacatīn Dios mīmpālācatāca'n. ¹⁰ Cā'cuhūni' ē tzi'sa icsqū'nī'yāuj Dios ca'iccālāca'ncha'n hui'xina'n ixpālācata iccāmāsu'yuni'cu'tunān ā'macsti'na'j tū cāspūtnī'yāncus hui'xina'n chī a'ka'ī'yā'tit.

¹¹ Dios, quīnTāta'ca'n, ē quīMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo caquīncātamakxtekni'n na'iccālāka'nāchā'n hui'xina'n. ¹² Cacāmaktāyan Māpa'ksīni' ā'chulā' nalāpāxquī'yā'tit, ē ā'chulā' nacāpāxquī'yā'tit ixlīpō'ktuca'n tachī'xcuhū't, chuntza' chī quina'n iccāpāxquī'yān hui'xina'n. ¹³ Dios cacāmāhuīxcānīn ē cacāmāpānūni'kō'n ixlīpō'ktu tū jā tze na mīlīstacna'ca'n ē chuntza' jā tī chā'tin tze caticālīmālacsu'yun a'cxni' natāya'yā'tit na ixlacatīn quīnTāta'ca'n Dios a'cxni' namimpala quīMāpa'ksīni'ca'n Jesús ē ixlīpō'ktuca'n tī ixlā'.

4

A'ktin latamat tū Dios lacasqui'n

¹ Ā'xmān iccāhuanīcu'tunān hui'xina'n, tā'timīn. Quina'n iccāmāsu'yuni'n chī nalīlatā'kchokoyā'tit chuntza' chī Dios lacasqui'n. Chuntza' tlāhua'pā'na'ntit. Chuhua'j quina'n iccāsqū'nī'yān hui'xina'n ē iccālīmāxquī'yān talacapāstacni' ixlīmāpa'ksīn Jesús: ā'chulā' chuntza' calatā'kchokotit.

² Hui'xina'n lacapāstacā'tit tū iccālīmāsu'yuni'n ixlīmāpa'ksīn Māpa'ksīni' Jesús. ³ Dios lacasqui'n līlācatejtīn nalatahuī'la'yā'tit. Jā tika'lhī'yā'tit mīntā'lāpāxquī'nca'n. ⁴ Caca'tzītīt mīlīpō'ktuca'n chī naputzayā'tit mīmpuscātca'n chuntza' chī mīnī'ni' na ixlacatīn Dios ē nā na ixlacatīnca'n tachī'xcuhū't. ⁵ Jā caputzatī mīmpuscātca'n chī jā tze talacapāstacni' hua'chī tlahua chī'xcuhū'n tī jā talakapasa Dios. ⁶ Jā tika'lhī'yā'tit mīntā'lāpāxquī'nca'n. Jā tilā'a'kskāhuī'yā'tit chuntza', ixpālācata chuntza' tū tze tlāhuani'yā'tit ā'chā'tin chī'xcu'. QuīMāpa'ksīni'ca'n nacāmākapātīnīn tī chuntza' tlahua. Ū'tza' huā'mā' iccāhuanīnī'ta'n hui'xina'n xapūla. ⁷ Dios quīncālacasacnī'ta'n ē xla' jā lacasqui'n natlahuyāuj tū jā tze. Quīncālacasacnī'ta'n natlahuyāuj tū xatze na ixlacatīn Dios. ⁸ Tī jā natamākentaxtū huā'mā' tamāsu'yun, xla'ca'n jā talakmāca'n chī'xcuhū'n; xla'ca'n talakmāca'n Dios. Dios ū'tza' tī quīncāmaxquī'yān Espīritu Santo.

⁹ Hui'xina'n lāpāxquī'yā'tit litā'timīn, ē chuntza' jā ixlacasqui'nca na'iccāhuaniyān jā tū ixpālacata huā'mā'. Dios cāmāsu'yuni'nī'ta'ntza' chī nalāpāxquī'yā'tit hui'xina'n. ¹⁰ Chuntza' jā xmān lāpāxquī'yā'tit; hui'xina'n nā cāpāxquī'yā'tit ixlīpō'ktuca'n tā'timīn xalanī'n na ixlīpō'ktu estado Macedonia. Iccāsqui'ni'yān ā'chulā' cacāpāxquī'tit. ¹¹ Nalīhui'lī'yā'tit ca'cs natahui'la'yā'tit. Jā calīmaktanū'tit tū jā mīmpālacataca'n. Calīscujit mimuicanca'n. Ū'tza' huā'mā' iccāhuaninī'ta'n pūla. ¹² Chuntza' nacālīlakachi'xcuhui'yān xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī' ixtachihuīn Dios. Nā chuntza' jā tū caticāspu'tni'n.

A'cxni' namimpala Māpa'ksīni'

¹³ Iclacasqui'nāuj caca'tzītit, tā'timīn, tū ixlīcāna' ixpālacata tī tanīni'ttza'. Chuntza' jā catīlpuhuanit chī talīpuhuan xlaca'n tī jā taka'lhīmā'nalī nata-lakchā'n Cristo. ¹⁴ Quina'n a'ka'ī'yāuj Jesús nīlh ē nā lacastālancuana'nli. Nā chuntza' a'ka'ī'yāuj ixlīpō'ktuca'n tū ixta'a'ka'ī'ni' Jesús a'cxni' tanīlh, nā xlaca'n nacāmālacastālancuanī Dios a'cxni' namimpala Jesús.

¹⁵ Chuhua'j na'iccāhuaniyān tū huanlī quiMāpa'ksīni'ca'n. A'cxni' namimpala Māpa'ksīni' Jesús, quina'n tī xalakahuancus jā caticāmakxtekui xlaca'n tī tanīni'ttza'. ¹⁶ Tzamā' quilhtamacuj Māpa'ksīni' nayujāchi nac a'kapūn ē palha' nalīchihuīna'n līmāpa'ksīn. Xapuxcu' āngeles nata'sa. Namakata'sacan ixlīskoli' Dios. Ū'tza' nacālīmāca'tzīnīcan mīmā'lh'tza' Māpa'ksīni'. Xapūla natalacastālancuana'n xlaca'n tī ixta'a'ka'ī'ni' Cristo a'cxni' tanīlh. ¹⁷ Palaj tunca xlaca'n ē nā quina'n tī xalakahuancus, quilīpō'ktuca'n naquincātamakayāhua'yān nac poklhuu'. Nalakchā'nāuj Māpa'ksīni' nac cā'ū'nī'n tālhmā'n. Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj natā'tahui'layāchāuj quiMāpa'ksīni'ca'n. ¹⁸ Huā'mā' tachihuīn nalālīmāpāstaquīyā'tit. Chuntza' nalālīmākō'xamāka'tlī'yā'tit.

5

¹ Tā'timīn, jā ixlacasqui'nca na'iccāhuaniyān hui'xina'n jā'cxni' na'a'kspula huā'mā' ē jā'cxni' namīn Māpa'ksīni'. ² Hui'xina'n tzej ca'tzīyā'tit jā tī chā'tin ca'tzī jā'cxni' namīn Māpa'ksīni'. Xamaktin namīn hua'chī chī mīn chā'tin ka'lhāna' tzi'sa. ³ A'cxni' natahuan xalanī'n nac cā'quilhtamacuj: "Ca'cs hui'lāna'uj; jā tū catīlalh", xamaktin nala lakuat. Palaj nala lakuat hua'chī a'cxni' nachini' ixtaca'tzāt chā'tin puscāt a'cxni' namālacatuncuhui'nī chā'tin ska'ta'. Jā catītapūtaxtuni'lh lakuat. ⁴ Xlaca'n jā talakapasa Dios ē jā taca'tzī palh Jesucristo namimpala. Xamaktin natasu'yu hua'chī a'cxni' namīn chā'tin ka'lhāna' tzi'sa. Hui'xina'n jā chuntza' chī xlaca'n. Hui'xina'n, tā'timīn, lakapasā'tittza' ixtachihuīn Dios ē ka'lhīpā'na'ntit Jesucristo hasta a'cxni' namīn. ⁵ Hui'xina'n xalanī'n nac cā'cuhui'ni' ē latlā'hua'nā'tit nac cā'xkaka. Quina'n jā'tza' xalanī'n nac cā'tzī'sni'. Jā'tza' latlā'huanāuj jā cā'pucsua'. ⁶ Hua'chī ixtalhtatani't xlaca'n tī jā talakapasa ixtachihuīn Dios. Jā calauj chī xlaca'n. Skalalh calauj ē cuenta catlahuāuj jā natlahuayāuj tū jā tze. ⁷ Cā'tzī'sni' lhtatacan ē cā'tzī'sni' ka'chīcan. Xalanī'n nac cā'tzī'sni' hua'chī ixtalhtatani't ē hua'chī ixtaka'chīnī't, ixpālacata jā talacapāstaca tū ixta' Dios ē jā tatlahua cuenta chī lacatejtīn natalatā'kchoko. ⁸ Quina'n jā chuntza' chī xlaca'n. Quina'n xalanī'n nac cā'cuhui'ni'. Tropa ka'lhī ixta'xū' xalīcā'n tū nalītamaktāya ixtlistacna'. Quina'n ka'lhīyāuj tū nalītamaktāyayāuj nac quilīstacna'ca'n. A'ka'ī'ni'yāuj Jesucristo ē pāxquī'nīnāuj chuntza' chī xla' quincāmāsu'yuni'n. Ū'tza' līlītamaktāyayāuj na quilīstacna'ca'n. Ū'tza' jā makx-teka natanū na quilīstacna'ca'n tū jā tze. Tropa ka'lhī ixta'knu' xalīcā'n tū

nalitamaktāya ixa'kxāk. Quina'n ka'lhīyāuj tū nalitamaktāyayāuj quintalacapāstacni'ca'n. Quina'n a'ka'ī'yāuj na'a'kapūtaxtuyāuj. Ū'tza' lilitamaktāyayāuj. Ū'tza' jā makxteka natanū tū jā tze talacapāstacni'. ⁹ Dios quincālacnacni'ta'n ē jā quincāmakapātīncu'tunān a'cxni' naputzāna'nikō'. Quincālacnacni' naquincāmakapūtaxtūyān quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ¹⁰ Jesucristo, xla' līnīlh ixpālacata quina'n natā'tahui'layāuj xla' jā hui'lacha', palh nīnī'taujtzā' o lakahuanāujcus a'cxni' xla' namimpala. ¹¹ Ū'tza' huā'mā' calālimaxquī'tit talacapāstacni' ē calāmāhuixcānī'tit chuntza' chī tlahuapā'na'ntit hui'xina'n chuhua'j.

Pablo cāmaxquī'lh talacapāstacni' tā'timīn

¹² Tā'timīn, iccālīsāhuaniyān cacālakachi'xcuhuī'tit tī tascuja na milacpu'nanca'n, tī cātamāsu'yuni'yān ē cāstacyāhuayān na ixlacatīn Dios. ¹³ Cacālakachi'xcuhuī'tit ē cacāpāxquī'tit ixpālacata ixtascujūtca'n. Hui'xina'n calāpāxquī'tit.

¹⁴ Iccāmaxquī'yān talacapāstacni', tā'timīn. Cacāquilhni'tit macsti'na'j tī xmān talatlā'huan ē jā tascujcū'tun. Cacāhuani'pintit tī tataxlujuani'nī't. Cacāmaktāya'tit tī jāna'j tzej ta'a'ka'ī'. Cacātāyani'tit ixlipō'ktuca'n.

¹⁵ Calīhui'lī'tit nalātlahuani'yā'tit tū tze. Nā chuntza' cacātlahuani'tit ixlipō'ktuca'n tū tze. Jā tītlahuani'yā'tit ā'chā'tin tū jā tze, masquī xla' cātlahuani'nī'ta'n tū jā tze.

¹⁶ Pō'ktu quilhtamacuj capāxuhua'tit. ¹⁷ Pō'ktu quilhtamacuj ca'orarlī'tit. ¹⁸ Camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios catūxcuhuālh tū nacā'a'kspulayān. Chuntza' Dios lacasquī'n natlahua'yā'tit hui'xina'n tī tapa'ksīni'yā'tit Cristo Jesús.

¹⁹ Jā camāmixīni'tit ixtaxkaket Espīritu Santo. ²⁰ Jā calakmaka'ntit tū tahanan ixa'kchihuīna'nī'n Dios. ²¹ Tzej nalacapāstacā'tit palh tze o jā tze tū tahanan ē camaktīni'ntit tū tze. ²² Camakxtektit pō'ktu tū jā tze.

²³ Chu ū'tza' Dios cacātlahuan hui'xina'n lactze. Dios ū'tza' tī quincāmakapāxuyān. Icsquī'ni' Dios cacāmaktāyan jā natlahua'yā'tit tū jā tze. Cacāmaktāyan jā natanū tū jā tze na mintalacapāstacni'ca'n ē na milīstacna'ca'n hasta a'cxni' namin quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ²⁴ Ixlipō'ktu huā'mā' Dios nacātlahuani'yān ixpālacata ū'tza' tī cālacnacni'ta'n ē ū'tza' pō'ktu quilhtamacuj mākentaxtūkō'.

Ā'xmān tasicua'lanālanī'

²⁵ Tā'timīn, ca'orarlī'tit quimpālacataca'n.

²⁶ Cacāsāladarlitit ē cacāsko'ka'tit ixlipō'ktuca'n tā'timīn chuntza' chī minī'ni' chī litā'timīn tī tatapa'ksīni' Dios.

²⁷ Iccālimacamaxquī'yān ixlīmāpa'ksīn Māpa'ksīni' cacālikelhtahua'ka'ni'kō'tit ixlipō'ktuca'n tā'timīn huā'mā' carta tū ictzo'kmā'lh.

²⁸ Cacāsīcua'lanātlahuan quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Amén.

2 Tesalonicenses

Pablo ē tī ixtatā'scuja tatzō'kli a'ktin carta

¹ Ictzō'knunāuj quina'n, Pablo ē Silvano ē Timoteo. Iccātzō'knuni'yān hui'xina'n xalanī'n nac Tesalōnica tī a'ka'ī'yā'tit ē tapa'ksīni'yā'tit Dios quinTāta'ca'n ē nā Māpa'ksīni' Jesucristo. ² Cacāsicua'lanātlahuan Dios quinTāta'ca'n ē Māpa'ksīni' Jesucristo ē cacāmakapāxuīn.

Dios nacāmakapātīnīn tī talaclē'n

³ Quina'n icca'tzīyāuj hui'xina'n a'ka'ī'pā'na'ntit ā'chulā' ē milīpō'ktuca'n lāpāxquī'pā'na'ntit ā'chulā'. Ū'tza' ixlacasquī'nca nalīmaxquī'yāuj pō'ktu quilhtamacuj tapāxcatca'tzīn Dios. Chuntza' minī'ni'. ⁴ Ū'tza' quina'n iclīka'lhīyāuj tapāxuhuān a'cxni' iccāhuaniyāuj xla'ca'n tī tatapa'ksīni' Dios, chī hui'xina'n latlā'hua'nā'tit. Iccāhuaniyāuj chī hui'xina'n tzej a'ka'ī'yā'titcus ē jā tamakchuyīni'ta'ntit masquī cātalīputzastālani'yān hui'xina'n ē pātīyā'tit lhūhua' catūhuālh. ⁵ Chuntza' lītasu'yu Dios tzej ca'tzī chī nalīputzāna'nīkō'. Chuntza' lītasu'yu Dios nacālaktzī'nān lactze ē chuntza' tzē natanū'yā'tit jā xla' māpa'ksīni'n. Hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Dios. Ū'tza' līpātīni'mpā'na'ntit.

⁶ Ca'tzīyāuj chī tze nalīputzāna'nī Dios. Tī cātaputzastālani'yān hui'xina'n xla'ca'n nataxoko na ixlacatīn Dios ē xla' nacāmakapātīnīn. ⁷ Dios namājaxī chī līpātīni'nāuj hasta a'cxni' natasu'yu Māpa'ksīni' Jesús. Naminācha' nac a'kapūn. Natatā'min ixāngeles tī taka'lhī lītlī'hui'qui. ⁸ Jesucristo namin ē nacāmakapātīnīnkō' tī jā talakapascu'tunli Dios ē jā takexmatni'cu'tunli xatze tachihuīn i'xla' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ⁹ Xla'ca'n nacāmakapātīnīn Dios pō'ktu quilhtamacuj. Nacāmaxtumlican pō'ktu quilhtamacuj na ixlacatīn Dios ē na ixtaxkakēt tū māsu'yu ixlītlī'hui'qui Dios. ¹⁰ Tzamā' quilhtamacuj a'cxni' namin Māpa'ksīni', natalakachi'xcu'huī' ixtachi'xcu'huī't, ē natele'cnīni'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'. Nā chuntza' natlahua'yā'tit nā hui'xina'n ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'ntit tū iccāhuanin.

¹¹ Ū'tza' iclī'orarlīyāuj pō'ktu quilhtamacuj mimpālacataca'n. Icsquī'ni'yāuj Dios tzej natalā'kchokoyā'tit hui'xina'n, chuntza' chī ixlacasquī'nca natalatā'kchoko xla'ca'n tī cālacsacnī't Dios, ixpālacata Dios nacālaktzī'nān lactze hui'xina'n. Icsquī'ni'yāuj Dios cacāmaktāyan namākentaxtūyā'tit ixlīpō'ktu xatze mintalacapāstacni'ca'n, ē pō'ktu tze tū tlaha'cu'tunā'tit ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'ntittza'. Ixlīpō'ktu huā'mā' Dios tzē natlahua ixpālacata ka'lhī līmāpa'ksīn. ¹² Chuntza' nalakachi'xcu'huī'can quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo mimpālacataca'n, ē hui'xina'n nacātalakachi'xcu'huī'yān, ixpālacata ka'lhī talakalhu'mān quinDiosca'n ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

2

Chī'xcu' tī ā'chulā' jā tze

¹ Chuhua'j na'iccāhuaniyān, tā'timīn, tū na'a'kspula a'cxni' namin quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo, ē chī quina'n nalatalacxtimīyāuj na ixlacatīn. Ixpālacata huā'mā', iccāhuanicu'tunān catūhuālh. ² Jā catamakxtektit nacāntamāmakchuyīyān mintalacapāstacni'ca'n. Jā catamakchuyī't a'cxni' huancan chīni'ttza' quilhtamacuj tū napūmin Māpa'ksīni'. Palhāsā' chuntza' cāhuanin chā'tin ixa'kchihuīna' Dios o chā'tin tī māsu'yu ixtachihuīn Dios. Palhāsā' catīhuālh cāhuanin iccāmacā'ni'nī'ta'ncha'n a'ktin carta jā

xa'ictzo'kni'tauj chinī'ttza' quilhtamacuj tū napūmin Māpa'ksīni'. Jā ixlicāna'. Jā chuntza' ictzo'knunī't. ³ Jā cacāta'a'kskāhuī'n nūn maktin. Tzamā' quilhtamacuj jāna'j catilalh. Pūla lhūhua' natalakaspī'tni' Dios, ē natasu'yu chā'tin chī'xcu' tī ā'chulā' jā tzeyā chī'xcu'. Xla' lihui'licānī't na'a'n nac pūpātīn. ⁴ Xla' nala ixtā'lāquichlaktzi'ca'n ixlīpō'ktu tī cāhuanican dioses ē ixlīpō'ktu tū cālaktāquilhputācan. Xla' natahuī'la na ixtemplo Dios ē nahuan: "Quit Dios."

⁵ ¿Chu jā lacapāstacā'tit chī xa'iccāhuanīyān pō'ktu huā'mā' a'cxni' xa'iccātā'hui'lan hui'xina'n? ⁶ Hui'xina'n ca'tziyā'tit tū jā makxteka natasu'yu chuhua'j tzamā' chī'xcu' tī jā tzeyā chī'xcu'. Hasta a'cxni' lilacsacni' a'ktin quilhtamacuj, hasta a'cxni' natasu'yu. ⁷ Chuhua'j tzē'k liscujmā'lh ixlīmāpa'ksīn skāhuī'ni'. Chuntza' tzē'k scujmā'lh hasta namāpānūcan tī jā makxteka tasu'yu tzamā' chī'xcu' tī jā tze. ⁸ Palaj tunca natasu'yu. Ā'listān natasu'yu Māpa'ksīni' Jesucristo. Xla' xmān nasu'nu ē chuntza' nalimāknī tzamā' chī'xcu' tī jā tzeyā chī'xcu'. Jesucristo ka'lhī limāpa'ksīn. Xmān natasu'yu, ē xmān chuntza' nalimālakspūtū ixlīmāpa'ksīn tzamā' chī'xcu' tī jā tzeyā chī'xcu'. ⁹ A'cxni' namin chī'xcu' tī jā tzeyā chī'xcu', xla' naka'lhī ixlīmāpa'ksīn skāhuī'ni' ē natlahua kempālhūhua' li'a'cnīn tū nali'a'kskāhuī'nin. ¹⁰ Xla' quiclhcā'tzan, ē nacā'a'kskāhuī' xla'ca'n tī natapātīni'n nac pūpātīn. Natapātīni'n a'ntza' xpālācata jā tamaktīni'ncu'tunli ixtachihuīn Dios tū ixlicāna' ē tū māsu'yu chī li'a'kapūtāxtucan. ¹¹ Jā tamaktīni'ncu'tunli tū ixlicāna', ē ū'tza' Dios cālīmakxteka nacā'a'kskāhuī'can. Ū'tza' talī'a'ka'tī tū jā ixlicāna'. ¹² Chuntza' Dios nacāpūtzāna'nīkō' ē nacāmākapātīnīnkō' ixlīpō'ktuca'n tī jā ta'a'ka'tī'lh tū ixlicāna' ē xmān ixtalakatī natlahua tū jā tze.

Dios cāmākapūtaxtūcu'tun tachi'xcu'huī't

¹³ Chuhua'j, tā'timīn, ca'tziyāuj cāpāxquī'yān Māpa'ksīni'. Chuhua'j ixlasquī'nca na'icmaxquī'yāuj pāxcatca'tzin Dios pō'ktu quilhtamacuj xpālācata Dios cālacsacni' hui'xina'n a'cxni' jāna'j ixa'nān cā'quilhtamacuj, xpālācata na'a'kapūtāxtuyā'tit. Hui'xina'n a'ka'tiyā'tit tū ixlicāna' ē Espīritu Santo lactze cātlahuan hui'xina'n, ē chuntza' Dios cālīmakapūtaxtūyān hui'xina'n. ¹⁴ Quina'n iccālē'ni'cha'n xatze tachihuīn ixta' Jesucristo. Chuntza' cālīta'sani'n Dios. Xla' cāta'sani'n hui'xina'n ē chuntza' hui'xina'n nalachipinā'tit quīMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo nac a'kapūn jā cā'tzēhuanī't.

¹⁵ Ū'tza' xa'nca' calitāya'tit, tā'timīn, ē jā camakxtektit tamāsu'yun tū iccāhuanin ē tū ictzo'kui nac carta. ¹⁶ Dios quinTāta'ca'n, xla' quincāpāxquī'yān ē quincāmāhuixcānīyān pō'ktu quilhtamacuj. Xla' quincāmaxquī'yān tū ixlicāna' xpālācata xla' lakalhu'manīni'n. ¹⁷ Icsquī'ni'yāuj Māpa'ksīni' Jesucristo ē Dios quinTāta'ca'n cacātamaxquī'n tako'xamāka'tlī'n ē cacātamāhuixcānīn ē chuntza' natlahua'yā'tit ē nahuanā'tit pō'ktu tū tze.

3

Pablo cāsquī'ni'lh tā'timīn catalī'orarlīh xpālācata

¹ Chuhua'j, tā'timīn, ca'orarlī'tit quimpālācatāca'n. Casquī'ntit calē'nca ixtachihuīn Dios calhāxcu'huālh ē calakachi'xcu'huī'ca chuntza' chī lakachi'xcu'huī'tit hui'xina'n. ² Nā casquī'ni'tit Dios caquincāmākapūtaxtūn na ixlīmāpa'ksīnca'n tī quiclhcā'tzan chī'xcu'huī'n tī tatlahua tū jā tze. Ā'makapitzīn tachi'xcu'huī't jā ta'a'ka'tī ē ū'tza' li'a'nān tachi'xcu'huī'n tī quiclhcā'tzan. ³ Māpa'ksīni' pō'ktu quilhtamacuj mākentāxtūkō'. Xla' nacāmātlī'huī'clhān ē nacāmāktaka'lhān ē chuntza' jā caticā'a'kskāhuī'n skāhuī'ni'. ⁴ Quina'n iclīpāhuanāuj Māpa'ksīni'. Ū'tza' tī cāmāktāyāyān. Ū'tza'

icliċa'tzīyāuj palh tlahua'pā'na'ntit tū iccāhuanin ē ā'chulā' natlahua'yā'tit.
⁵ Cacāmaktāyan hui'xina'n Māpa'ksīni' Jesucristo ā'chulā' naca'tzīyā'tit chī Dios cāpāxquī'yān. Cacāmaktāyan natāyani'yā'tit tū cā'a'nani'yān, chuntza' chī Cristo tāyani'kō'lh.

Ixlacasqui'nca natuscujā ixlīpō'ktuca'n

⁶ Chuhua'j, tā'timīn, iccālīmāpa'ksīyān ixtacuhuīni' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Cacātapekpānūni'tit ixlīpō'ktuca'n tā'timīn tī xmān talatlā'huan ē jā takexmatni' tamāsu'yun tū iccāhuaninī'ta'n hui'xina'n. ⁷ Hui'xina'n ca'tzīyā'tittza' ixlacasqui'nca naquilāmaksca'txtuyāuj chī xa'icscujāuj. Quina'n jā līlhquititni' xa'icuanī'tauj a'cxni' xa'iccātā'hui'lachā'n hui'xina'n. ⁸ Iccāxokouj tī ixquincāmāhuī'yān. Xa'ictatzihuīcsāuj xa'icscujāuj cā'cuhuīni' ē tzi'sa ixpālacata quina'n jā xa'iccāmāmakasputūcu'tunān. ⁹ Masqui xa'icka'lhīyāuj līmāpa'ksīn ixquilāmāhuī'uj, quina'n xa'icscujāuj ixpālacata xa'iclacasqui'nāuj hui'xina'n naquilāmaksca'tāuj. ¹⁰ A'cxni' xa'iccātā'hui'lachā'n hui'xina'n, iccāhuanin chuntza': Palh a'nan tī jā scujcu'tun, jā cahuā'yalh. ¹¹ Quincātahuaniyān makapitzīn chī hui'xina'n līlhquititni' ē talīmaktanū tū jā ixcuentaca'n ē nūn tū tatlahua tascujūt. ¹² Xlaca'n iccāmāpa'ksīyāuj ē iccālīmaxquī'yāuj talacapāstacni' ixlīmāpa'ksīn Jesucristo: Ca'cs catatahui'lalh ē catascujli ē chuntza' natahuā'yan.

¹³ Tā'timīn, jā calakachipini'tit natlahua'yā'tit tū xatze. ¹⁴ Palh catīhuālh jā kexmatni'cu'tun tū ictzo'knī'tauj nac huā'mā' carta, caxa'n calaktzī'ntit tīchu. Jā catā'talakxtimī'tit xla'. Chuntza' nalīmāxana'n xla'. ¹⁵ Jā caquiclhaktzī'ntit. Calīmāpa'ksī'tit hua'chi mīntā'tinca'n.

Ā'xmān tasicua'lanālanī'

¹⁶ Māpa'ksīni' Jesucristo ū'tza' tī quincāmakapāxui'yān. Cacāmakapāxui'n hui'xina'n pō'ktu quilhtamacuj catūxcuhuālh nacā'a'kspulayān. Māpa'ksīni' pō'ktu quilhtamacuj cacātā'tahui'lan milīpō'ktuca'n.

¹⁷ Quit Pablo iclītzo'ka quimacan huā'mā' saludos. Ū'tza' huā'mā' ixlīlakapascan ixlīpō'ktu quincartas. Chuntza' iccātzo'ka. ¹⁸ QuiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacāsicua'lanātlahuan milīpō'ktuca'n hui'xina'n. Amén.

1 Timoteo

Pablo tzo'knuni'lh Timoteo

1 Quit Pablo, ixapóstol Jesucristo chī ixtalimāpa'ksīn Dios tī makapūtaxtūnu'n ē Jesucristo tī a'ka't'ni'yāuj. 2 Timoteo, quit ictzo'knuni'mā'n. Icmā'a'ka't'nīn ixtachihuīn Dios ē chuntza' hui'x hua'chi quinka'hua'cha. Dios camaktaka'lhni' ē calakalhu'mani'. Tzej calatahui'la' xipālacata quinTāta'ca'n Dios ē Jesucristo quiMāpa'ksīni'ca'n.

Māpa'ksīlh xipālacata tī tamāsu'yu tū jā ixlicāna'

3 A'cxni' xa'ica'mā'lh nac Macedonia, icuanin ixtachoko nac Efeso nacāmāpa'ksīya' ā'makapitzīn jātza' catamāsu'yulh tū jā ixlicāna' xipālacata Cristo. 4 Nā icuanin nacāhuaniya' jā ixcountaca'n tzamā' listas ixtacuhuīni'ca'n ixnapapana'ca'n ē tū xmān cuentos xipālacata ixnapapana'ca'n. Tzamā' jā tze; xmān talālītā'chihuīna'n ē jātza' tasca'ta tū ixtalacasqui'nīn Dios.

5 Quina'n cāmāsu'yuni'yāuj chī ixlacasqui'nca natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n. Ū'tza' līlāpāxqui'can. 6 Ā'makapitzīn tapātza'nkānī't ē ū'tza' lītasu'yu chu tlakaj talālihuani. 7 Xlaca'n tamāsu'yucu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés ē jā tzej taca'tzī tū huanicu'tun. Ē jā taca'tzī tū tahuan. Talīchihuīna'n masqui jā taca'tzī.

8 Ca'tzīyāuj tze līmāpa'ksīn tū tzo'kli Moisés palh lakachi'xcuhuī'can ē palh jā lakpalīcan. 9 Xalactze chi'xcuhuī'n jā tamaclacasqui'n līmāpa'ksīn. Tamaclacasqui'n līmāpa'ksīn tī jā tze ē tī jā takexmatcu'tun ē tī talaclē'n ē jā ta'a'ka't'ni' ixtachihuīn Dios. Nā tamaclacasqui'n xluca'n tī jā tū talakachi'xcuhuī' ē tī tamaknī ixtāta'ca'n, o ixtzī'ca'n, o ā'chā'tin chi'xcu'. 10 Tamaclacasqui'n līmāpa'ksīn tī taka'lhī ixtā'lāpāxqui'nca'n ē tī taka'lhī chā'tin chi'xcu' hua'chi xpuscāt ē tī ta'a'kskāhuī'ni'n ē tī taka'lhān lacstīn ē tī tahuan tū jā ixlicāna' nā ixlacatīn juez. Tamaclacasqui'n līmāpa'ksīn ixlīpō'ktuca'n tī tatlahua catūhuāl tū jā ixtā'chuntza' chī ixtachihuīn Dios. 11 Ū'tza' ixtachihuīn Dios tū quimacamaxqui'ca namāasca'tīni'n ē ū'tza' quincāhuaniyān chī xkaka Dios ē sicua'lanātlahuani't xla'.

Maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios

12 Icmāxqui' tapāxcatca'tzīn quiMāpa'ksīni' Cristo Jesús. Quilaktzī'nī't tze ē chuntza' na'ictā'scuja ē na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. Quimāhuixcānīlh chī tzej na'icscuja. 13 Xapūla jā tze chī iccālīchihuīna'nli tī ixta'a'ka't' ē xa'iccāpūtzatokoke ē xa'iccālākapala xluca'n. Jā xa'icca'tzī tū xa'ictlahuamā'lh ē jāna'j xa'ica'ka't'ni't. Ū'tza' Dios quilīlakalhu'manli. 14 Lhūhua' quilakalhu'manli quiMāpa'ksīni'ca'n ē quimā'a'ka't'nīlh. Chuntza' quimāsu'yuni'lh chī na'icpāxqui'nin chuntza' chī Jesucristo pāxqui'nin xipālacata ictapa'ksīni'tza' xla'.

15 Ixlacasqui'nca na'a'ka't'ni'can huā'mā' tachihuīn tū ixlicāna': Cristo Jesús milh nac cā'quilhtamacuj nacāmākapūtaxtū tī talaclē'n. Icpuhan quit ā'chulā' xa'iclaclē'n ē jā ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. 16 Masqui quit ā'chulā' xa'iclaclē'n, Jesucristo quilakalhu'manli ē ū'tza' līmāsu'yu chī līlacatzucu naka'lhī hasta a'cxni' na'a'ka't'can. Quilakalhu'manli quit, nā nacālakalhu'man ixlīpō'ktuca'n tī nata'a'ka't' ē chuntza' natalīka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū

jā catilakspuṭli. ¹⁷ Calakachi'xcuḥuī'ca Xapuxcu' tī Xapuxcu' pō'ktu quilhtamacuj. Xla' jā maktin catispuṭli ē jāla laktzī'ncañ. Xmān xla' Dios. Calaktaquilhpūṭaca ē calakachi'xcuḥuī'ca pō'ktu quilhtamacuj. Amēn.

¹⁸ Timoteo, huā'mā' līmāpa'ksin icmacamaxquī'yān. Iclacapāstacmā'lh tū huancanī't mimpālacata a'cxni' Dios māsu'yulh tū mintascujūt nahuan. Nā hui'x calacapāstacti tzamā' tachihuīn ē chuntza' naka'lhī'ya' liti'huī'qui ē tzej nalimāsu'yu ixtachihuīn Dios. ¹⁹ Jā tipātza'nkāya' tū a'ka't'ni'ta'. Jā catlahua' tū hui'x ca'tzīya' tū jā tze. Ā'makapitzīn tatlahuanī't tū jā tze masqui ixtamakca'tzī jā tze tū ixtatlahuamā'nalh. Chuntza' talītaxtutāyalh na ixtej Dios. ²⁰ Chā'tu' xlaca'n cāhuanican Himeneo ē Alejandro. Iccāmacamāstā'lh xlaca'n na ixmacan skāhuī'ni' ē xla' nacāmakapātīnīn ē chuntza' jātza' catita'a'ksa'nli Dios.

2

Chī nata'orarlī

¹ Icuaniyān huā'mā'. Cacāmāsu'yuni' tachi'xcuḥuī't chī xliakaliyān natasqui'ni' Dios tū tamaclacasqui'n ē natasqui'ni' ixpālacataca'n ā'makapitzīn tachi'xcuḥuī't. Nā natamaxqui' tapāxcatca'tzīn Dios ixlīpō'ktu tū cāmāxqui'ni't. ² Cacāmāsu'yuni' chī natasqui'ni' Dios nacāmaktāya rey ē ā'makapitzīn scujnī'n ē ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuḥuī't. Chuntza' ca'cs natahuī'layāuj ē natlahuayāuj ixtalacasqui'nīn Dios ē jā natlahuayāuj tū jā tū līmacuan.

³ Tī lakaliyān nasqui'ni' Dios chuntza', xla' tlahuamā'lh tū tze ē tū nalīpāxuhua Dios Makapūtaxtūnu'. ⁴ Dios lacasqui'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuḥuī't cata'a'kapūtaxtulh ē ixlīpō'ktuca'n catalakapasli tū ixlīcāna'. ⁵ Xmān chā'tin Dios hui'lh. Xmān chā'tin tī cāmāko'xamixī Dios ē tachi'xcuḥuī't ē ū'tza' tī huancan Jesucristo. Xla' Dios ē nā xla' chi'xcu' ixuanī't. ⁶ Xla' ixlīmān tamacamāstā'lh nanī. Chuntza' līxokokō'lh ixlīpō'ktu tū tachi'xcuḥuī't ixtamaklaclē'n Dios ē cāmākapūtaxtūlh. A'cxni' Dios lacasqui'nli a'cxni' a'kspulalh. ⁷ Quilacsacli chī ixa'kchihuīna' ē quilīhuī'līlh chī apóstol na'iccāmāsu'yuni' tū ixlīcāna' tī jā israelitas. Nā iccāmāsu'yuni' chī nalī'a'kapūtaxtucan. Ixlīcāna' tū icuaniyān. Jā ica'kskāhuī'yān.

⁸ Iclacasqui'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuḥuī't calhāxcuḥuālh nac cā'quilhtamacuj natatlahua ixoracionca'n. A'cxni' tamakyāhua ixmacanca'n nata'orarlīni' Dios, cuenta catatlahualh tze ixlīstacna'ca'n, ē jā natasitzī'tāya ē jā natapuhuan tū jā tze ixpālacata ā'chā'tin. ⁹ Ixlacasqui'nca tzu'ma'jan ē puscan natalhakā' ixlū'xu'ca'n tū minī'ni' ē jā catilīmāxana'lh. Jā ixlacasqui'nca natahuī'li lhūhua' cintaj o xa'nat na ixya'jca'n; xmān tzej natakō'nkxnun. Jā ka'tla' natalīmakca'tzī ixtapixnu'ca'n oro nūn perla. Ē jā ka'tla' natalīmakca'tzī ixlū'xu'ca'n tū xatapala xla'. ¹⁰ Ixlacasqui'nca natatlahua tū tze. Ū'tza' minī'ni' ē chuntza' natalītasu'yu ta'a'ka't'ni' ixtachihuīn Dios. ¹¹ A'n'tza' jā takēstokcan natalakachi'xcuḥuī' Dios, puscan ca'cs catatahuī'lh natasca'ta ē natakexmata. ¹² Quit jā icmakxteka chā'tin puscāt camāsu'yulh nūn cacāmāpa'ksilh chī'xcuḥuī'n. Xla' ca'cs catahuī'lalh ¹³ ixpālacata pūla Dios cāxtlahualh Adán ē ā'līstān tlahualh Eva. ¹⁴ Jā a'kskāhuī'ca Adán; skāhuī'ni' ā'kskāhuī'lh puscāt. Chuntza' lītuculh tū jā tze. ¹⁵ Ixtascujūt puscāt, ū'tza' cāmāsu'yuni' ixlacstīn. Palh na'a'ka't'ni' ixtachihuīn Dios ē ka'lhī tapāxqui'n ē palh tze ixtalacapāstacni' ē jā natlahua tū jā minī'ni' ē palh tzej latlā'huan, namakapūtaxtūcan.

3

Chī natalītaxtu maktaka'lhna'nīn

¹ Ixlīcāna' huā'mā' tachihuīn: Palh chā'tin lītaxtucu'tun ixmaktaka'lhna'ca'n tī ta'a'ka'tī, huā'mā' chī'xcu' lacasqui'n tascujūt tū tze. ² Ixlacasqui'nca tī maktaka'lhna'n jā maktin catlahualh tū tze nali'a'ksa'nca. Xmān chā'tin ixpuscāt caka'lhīlh. Līlacatejtin catahui'lalh. Xla' nalihui'li jā natlahua tū jā tze. Tzeya chī'xcu' cahuanli xla' ē tze cahuanli ixtalacapāstacni'. Tzej cacāmānūlh ā'makapitzīn na ixchic. Tzej camāsu'yulh. ³ Jā cako'tli. Jā cacātucslī ā'makapitzīn. Pō'ktu quilhtamacuj cacāpāxqui'lh. Jā palaj casitzī'lh. Jā calipāhuanli ixtumīn. ⁴ Tzej camāpa'ksīni'lh na ixchic. Ixcamana' catakexmatni'lh ē catalakachi'xcuhui'lh. ⁵ Palh chī'xcu' jāla māpa'ksīni'n na ixchic, chī nacālīmaktaka'lha tī ta'a'ka'tīni' ixtachihuīn Dios? ⁶ Jāla catihui'līca namaktaka'lhna'n tī ā'cus a'ka'tī'lh. Ka'tla' nalimakca'tzī ē chuntza' na'a'kspula xla' chī a'kspulani't skāhui'ni'. ⁷ Ixlacasqui'nca maktaka'lhna' tzeya chī'xcu' cahuanli ē hasta tī jā ta'a'ka'tī natalakachi'xcuhui'. Chuntza' jā tū catilī'a'ksa'nca ē jā catilajalh skāhui'ni'.

Chī nala diácono

⁸ Diácono, ū'tza' tī namaktāyana'n nac templo. Nā ixlacasqui'nca diácono lacatejtin catahui'lh. Diácono jā catlahualh a'ktu' ixlacan ē jā caka'chīlh. Jā capuhuanli naka'lhī tumīn tū jā ixtla'. ⁹ Tze cahuanli ixtalacapāstacni' ē tzej cakexmatli ixlīpō'ktu tū Dios quincāmāsu'yuni'n na'a'ka'tī'yāuj. ¹⁰ Ixlacasqui'nca pūla naca'tzīcan chī latlā'huan. Palh jā tū tū nali'a'ksa'nca catūhuālh, a'cxni' tze natahui'la ixlīdiácono. ¹¹ Puscan, nā ixlacasqui'nca lacatejtin catalatā'kchokolh. Jā cata'a'ksa'nli ā'chā'tin. Jā cataka'chīlh. Pō'ktu quilhtamacuj catamākentaxtūlh ixtascujūtca'n. ¹² Chī'xcu' tī diácono caka'lhīlh xmān chā'tin ixpuscāt. Tzej camāpa'ksīni'lh na ixchic ē catakexmatni'lh ixlacstīn. ¹³ Tī tzej mākentaxtū ixlīdiácono, ū'tza' ixlīpō'ktuca'n talakachi'xcuhui'. Xla' jā catijicua'nli nahuan tapa'ksīni' Jesucristo.

Tū a'ka'tī'yāuj

¹⁴ Chuntza' iclītzo'knuni'mā'n masqui icpuhuan palaj na'ica'nācha'. ¹⁵ Masqui na'ictamakapalī, chuhua'j ca'tzīya' chī ixlacasqui'nca nalītahui'layāuj quilīpō'ktuca'n tī a'ka'tī'ni'yāuj ixtachihuīn Dios. Quina'n hua'chi ixtemplo Dios tī pō'ktu quilhtamacuj hui'lh. Quina'n lītāyayāuj tū ixlīcāna' ixpālacata Jesucristo. ¹⁶ Ca'tzīyāuj tū a'ka'tī'yāuj, ū'tza' jāla ca'tzīkō'can. Ū'tza' huā'mā' tū a'ka'tī'yāuj: Dios lītaxtulh chā'tin chī'xcu' tī huanican Jesús. Espiritu Santo tzej līmāsu'yulh tze xla'. Ángeles talaktzī'lh. Lī'a'kchihuīna'nca calhāxcuhuālh makatna' nac cā'lacchicni'. Tī xalanīn cā'quilhtamacuj ta'a'ka'tī'lh. Lē'nca nac a'kapūn.

4

Tī natataxtutāya na ixtej Dios

¹ Espiritu Santo tzej huan namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' ā'makapitzīn natamakxteka tū ta'a'ka'tī'lh. Natastālanī tī ta'a'kskāhui'ni'n ē natakexmatā tū tamāsu'yumā'nalh I'scujnu'ni'n skāhui'ni'. ² Chī'xcuhui'n tī tamāsu'yu chuntza' tatlahua a'ktu' ixlacanca'n ē jā tahuan tū ixlīcāna'. Jātza' tamakca'tzī palh jā tze tū tatlahuamā'nalh. Xlaca'n hua'chi tanīhua'nani't

tū talimacka'tzīni'n. ³ Xlaca'n tamāsu'yu jā tze palh natatamakaxtoca ē jā tze palh natahua' xtum līhua'. Dios quincāmaxqui'n kempāl'hūhua' līhua' tū nahua'yāuj. Xmān pūla namāstā'yāuj tapāxcatca'tzīn quina'n tī a'ka't'ni'yāuj ixtachihuīn Dios. ⁴ Ixlipō'ktu tū Dios tlahuah, ū'tza' tze ē quina'n jāla catihuanui palh jā tze. Namaktīni'nāuj ē namaxqui'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios. ⁵ Chuntza' tze ixpālacata ixtachihuīn Dios quincāmāsu'yuni'yān pō'ktu tze a'cxni' maxqui'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios.

Chī nala tī natā'scuja Jesucristo

⁶ Palh chuntza' nacāmāsu'yuni'ya' tā'timīn tī ta'a'ka't'ni' ixtachihuīn Dios, nalitaxtuya' xatze i'scujni' Jesucristo. Ā'chulā' na'a'ka't'ya' ixpālacata tū māsuyupā't ē tū stālani'pā't. ⁷ Jā cuenta catlahua' cuentos tū xmān xala' nac cā'quilhtamacuj tū jā tū ixtapalh. Cuenta catlahua' tū Dios lacasqui'n. ⁸ A'cxni' natlahuaya' ejercicio, ū'tza' namaktāya mimacni'. Ā'chulā' xatze natlahuaya' ixtalacasqui'nīn Dios. Ū'tza' maktāya milīstacna'ca'n tzamā' nac cā'quilhtamacuj ē nā maktāya milatamatca'n tū jā catilakspu'tli. ⁹ Ixlīcāna' huā'mā' tachihuīn ē ixlacasqui'nca ixlipō'ktuca'n nata'a'ka't'. ¹⁰ Quina'n a'ka't'ni'yāuj Dios tī pō'ktu huī'lh ē ū'tza' palha' līscujāuj ē cālīpātīni'nāuj tī quincātalakapalayān. Xla' ū'tza' ixMakapūtaxtūnu'ca'n ixlipō'ktuca'n tachi'xcuui't masqui tzē nacāmakapūtaxtūcan xmān tī ta'a'ka't'.

¹¹ Chuntza' namāpa'ksīya' ē namāsu'yu'ya' tū icmacamaxqui'yān. ¹² Jā catitamakxtekti nalīlakmaka'nca'na' milīka'hua'cha. Tzej calatā'kchoko ē chuntza' ixlipō'ktuca'n tī ta'a'ka't' natamaksa'xtuyān. Cahua'tī xmān tū tze ē catlahua' xmān tū tze. Cacāpāxqui' ixlipō'ktuca'n tachi'xcuui't. Tzej ca'a'ka't' ē tze calalh mintalacapāstacni'. ¹³ Līhuan jāna'j ica'nācha' natanūni'ya' nalikelhtahua'kaya' ixtachihuīn Dios jā takēstokcan. Calī'a'kchihuīna' ixtachihuīn Dios ē camā'su'yu'. ¹⁴ Jā tipātza'nkāya' tzamā' talakalhu'mān tū maxqui'canī'ta' a'cxni' tā'pūhui'līn ixmacanca'n maktaka'lhna'nī'n a'cxni' huanica' tū mintascujūt nahuan.

¹⁵ Pō'ktu quilhtamacuj cuenta catlahua' huā'mā' tū ictzo'knuni'nī'ta'n ē pō'ktu quilhtamacuj catanūni' mākentaxtūkō'ya'. Chuntza' ixlipō'ktuca'n tachi'xcuui't tzē natalaktzī'n lakalīyān ā'chulā' tzej tlahuapā't ixtalacasqui'nīn Dios. ¹⁶ Cuenta catlahua' tū tlaha'ya' ē tū māsuyū'ya'. Chuntza' na'a'kapūtaxtuya' ē nā nata'a'kapūtaxtu tī takexmatnī'yān.

5

Chī natalīlatā'kchoko tī ta'a'ka't'

¹ Jā tilacaquilhniya' chā'tin kōlu'. Xmān camaxqui' talacapāstacni' hua'chi xla' mintāta'. Tī ka'hua'chacus camaxqui' talacapāstacni' hua'chi mintā'tin. ² Chuntza' chā'tin puscāt tī lē'n quilhtamacuj camaxqui' talacapāstacni' hua'chi mintzī', ē tī tzu'ma'jātcus hua'chi mintā'tin, ē jā ticātlahuani'ya' tū jā tze xlaca'n.

³ Nalakachi'xcuui'ya' tī nīmaka'ncanī'ttza' tī jā ka'lhī tī namaktaka'lha. ⁴ Palh ka'lhīcus ixka'hua'cha o ixtā'nat, ixlacasqui'nca xlaca'n natamak-taka'lha tī nīmaka'ncanī'ttza'. Chuntza' natalīsa'ta ixtascujūtca'n ixpālacata ixtalacapasni'ca'n. Chuntza' lītasu'yu takexmatnī' ixtachihuīn Dios. Chuntza' nacālīxoko tī tamakastacli. Ū'tza' nalīpāxuhua' Dios. ⁵ Tī nīmaka'ncanī'ttza' ē ixlīmān huī'lh ē tī jā ka'lhī tī namaktaka'lha, xla' ka'lhīmā'lh tū Dios namaxqui'. Cā'tzī'sni' ē cā'cuhiūni' jā namakxteka na'orarlīni' Dios na ixchic ē nā jā takēstokcan. ⁶ Tī nīmaka'ncanī'ttza' ē xmān paxialhna'n ē tlaha tū ū'tza'

lacasqui'n, huā'mā' hua'chi xanīn na ixlacatīn Dios, masqui lakahuancus. ⁷Pō'ktu tzamā' nā nacāmāsu'yuni'ya'. Chuntza' tī ixcānīmaka'ncanī'ttza' jā catatlahualh tū nacālī'a'ksa'ncan. ⁸Ixlacasqui'nca nacāmaktaka'lha ixtalapakasni'n ē ā'chulā' ixlacasqui'nca nacāmaktaka'lha tī tahui'lāna'lh na ixchic. Palh jā nacāmaktaka'lha, ū'tza' kelhtatzē'ka tū a'ka'īnī't. Ā'chulā' tze ā'chā'tin tī jā a'ka'ī't.

⁹Xmān catzo'kti nac lista tī nīmaka'ncanī'ttza' palh ka'lhītza' tu'tumpu'xam cā'ta ē xmān chā'tin ixkōlu' ixka'lhīnī't. ¹⁰Nā ixlacasqui'nca nalakapascan palh tze ya puscāt xlā' expālacata tlahuanī't tū tze. Palh tzej cāmakastacī ixcamana' ē palh ixcāmāhuī' na ixchic tī tatapa'ksīni' Jesús, tzē natzo'kcan ixtacuhuīni'. Palh mākentaxtūlh catūxcuhuālh tascujūt masqui tū macstī'na'j ē palh ixcāmaktāya tī tapātīni'n, tzē natzo'kcan. Palh tī nīmaka'ncanī'ttza' pō'ktu quilhtamacuj putza chī natlahua tū tze, catzo'kuī'līca.

¹¹Tī ixcānīmaka'ncanī't ē tī jāna'j lhūhua' lē'n ixcā'ta, jā caticātzo'kca. Ā'līstān nacātlaja ixtalacapāstacni'ca'n. Natataxtutāya na ixtej Dios ē chuntza' natalītamakaxtokcu'tumpala. ¹²Chuntza' nacāmakapātīnīncan expālacata jā tamākentaxtū chī tatzuculh. ¹³Tī ixcānīmaka'ncanī't ē tī jāna'j lhūhua' lē'n ixcā'ta natasca'ta natalatā'kchoko a'katunu' chīc ē natalhquititni'n. Ā'chulā' natala ē nata'a'ksa'nanīni' ē natatanū a'ntza' jā jā ixcuentaca'n. Nā natahuan tū jā minī'ni'. ¹⁴Ū'tza' iclihuaniyān catatamakaxtokpālh tī ixcānīmaka'ncanī't ē tī jāna'j lhūhua' lē'n ixcā'ta. Cataka'lhīpālh ixcamana'ca'n ē catamaktaka'lhli na ixchicca'n. Chuntza' tī ixtā'lāquiclhaktzi'ca'n jā taca'tzī tū nacātal'a'ksa'nan. ¹⁵Ā'makapitzīn tī ixcānīmaka'ncanī't tataxtutāyalhtza' na ixtej Dios ē tastālani'lh skāhuī'ni'.

¹⁶Palh chā'tin a'ka'ī' ē palh huī'lh ixtalapakasni' tī nīmaka'ncanī'ttza', camaktāyalh. Chuntza' tī tatakēstoka nac templo xmān nacāmaktāya tī ixcānīmaka'ncanī't ē tī jā taka'lhī nūn chā'tin tī nacāmaktaka'lha.

¹⁷Cacālakachi'xcuhuī'ca tī taka'lhī līmāpa'ksīn nac templo ē tzej tamāpa'ksīni'n. Ā'chulā' cacālakachi'xcuhuī'ca xlaca'n ē jā ā'chā'tin. Ā'chulā' cacālakachi'xcuhuī'ca xlaca'n tī ta'a'kchihuīna'n ē tamāsu'yu ixtachihuīn Dios. ¹⁸Chuntza' tatzō'knī' na ixtachihuīn Dios: "Jā catimākelhnu' ixbozal huācax a'cxni' lacchī'ntamā'lh trigo tū tlahuacan harina. Namakxteka' nahua'." Nā chuntza' tatzō'knī': "Tasācua' natalaja ixquilhtamacuj."

¹⁹Xmān chā'tin jāla cati'a'ksa'nīni'lh tī māpa'ksīni'n nac templo. Ixlacasqui'nca chā'tu' o chātu'tun tī taca'tzī ixcuenta ē tī natahuan. ²⁰Palh catīxcuhuālh xlaca'n jā makxtekcū'tun tū jā tze, calacaquilhñīca na ixlacatīnca'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī't. Chuntza' ā'makapitzīn natajicua'n. ²¹Icmācualtānī'yān na ixlacatīnca'n Dios ē Jesucristo ē na ixlacatīnca'n āngeles tī Dios cālacasani't. Icmācualtānī'yān namākentaxtūya' huā'mā' tū ictzo'knī't. Jā timakxteka xtum natlahua chā'tin masqui minamacuj. Ixlīpō'ktuca'n lacxtim catakexmatni'lh. ²²Jā palaj na'a'cpūhuī'liya' mimacan ā'chā'tin tī nalacsaca natā'scuja Dios. Pūla nalacapāstaca' palh tzej namākentaxtū ixtascujūt expālacata huī'x nalīpina' cuenta. Huī'x calīhuī'li' natlahua'ya' xmān tū tze.

²³Chuhua'j jātza' xmān xcān catīhua'. Macstī'na'j vino ixla' uva nahua'ya' expālacata mīmpān ē expālacata maklhūhua' ta'jatatlā'ya'.

²⁴Calacapāstacti chī ixcuentaca'n makapitzīn tachi'xcuhuī't tzej cāca'tzīni'can masqui jā tī cālī'a'ksa'n. Ixcuentaca'n ā'makapitzīn jā tī taca'tzī hasta a'cxni' naputzāna'nīkō'can. ²⁵Nā chuntza' tatasu'yu ixlītze'ca'n

tachi'xcuhui't. Masqui jā palaj talītasu'yu ixlītzeca'n, jāla tamātzē'ka pō'ktu quilhtamacuj.

6

¹ Ixlīpō'ktuca'n xatastā'maka tasācua' catalakachi'xcuhui'lh ixtēcu'ca'n ixpālacata jā tī chā'tin nalīchihuīna'n tū jā tze ixtacuhui'ni' Dios ē tū māsuyuyāuj. ² Xatastā'maka tasācua' jā catilakmaka'lh ixtēcu' tī a'ka'ī'. Ixchā'tu'ca'n tataxtulh lītā'timīn. Ū'tza' ā'chulā' tzej nalīscuja tasācua'. Chuntza' cāmaktāyamā'lh tī Dios cāpāxqui' ē ta'a'ka'ī' ixtachihuīn. Ū'tza' huā'mā' namāsuyuya' ē tli'hui'qui nahua'na'.

Tū nalīko'xamixa

³ Palh chā'tin xtum namāsuyu ē jā chuntza' chī māsuyulh Māpa'ksīni' Jesucristo, ē palh jā māsuyu ixlacasqui'nca stālani'can Dios, ⁴ huā'mā' chī'xcu' ka'tla' makca'tzī ē jā tū ca'tzī. Xmān lītlajacu'tun ū'tza' ixtachihuīn ē cālīta'lāhuani. Chuntza' tzucucan lālīquichlaktzī'nca'n ē lālīsītzī'ni'can. Tzucucan lālakapalacan ē puhuanca'n lacxtim jā tze ā'makapitzīn. ⁵ Talālītā'chihuīna'n ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni'ca'n ē jātzā' talakapasa tū ixlīcāna'. Xlaca'n tapuhuan ā'chulā' ricuj natalihuan palh natastālani' Dios. Cacātapānu'ni' xlaca'n. ⁶ Tī stālani' Dios ē līpāxuhua, ū'tza' ricujtza' lihuanī't. ⁷ A'cxni' lacatun-cuhui'uj, jā tū līmiuj nac cā'quilhtamacuj ē jā tū catilē'uj a'cxni' nanīyāuj. ⁸ Palh cāka'lhiyāuj quilīhua'ca'n ē quilu'xu'ca'n, ē ū'tza' nalīpāxuhuyāuj. ⁹ Tī putza chī ricuj nalīhuan, xla' nalīlaktzī'nca'n ē jāla catītlajalh. Lhūhua' catūhuālh tū cālacasqui'n hua'chī ixa'ksu'j nahuan tū nachī'pa ē jā catī'a'kapūtaxtulh. Ā'chulā' natlahua tū xmān ixtalacasqui'nīn hasta pāxcat nalīlakō' ē nasputa. ¹⁰ Ixlītzucuni' ixlīpō'ktu tū jā tze, ū'tza' ka'lhīcu'tuncan tumīn. Ā'makapitzīn ā'chulā' talacasqui'nli ixtumīnca'n ē tataxtutāyalh na ixtēj Dios. Chuntza' talīpātīni'lh.

Calītāya' tū a'ka'ī'ya'

¹¹ Hui'x tā'tapa'ksīya' Dios. Ū'tza' calītapānu'ni' ixlīpō'ktu huā'mā' tū jā tze. Calīhui'ni' chī tzē nalīmāsuyuya'. Castālani' Dios. Caputza chī ā'chulā' nalī'a'ka'ī'ya' ē napāxqui'ni'na'. Catāyani' tū na'a'kspulayān. Calakalhu'manīni'nti. ¹² Catanūni' līpalha' ē calītāya' tū a'ka'ī'yāuj. Camaktīni' xasāsti' milatamat tū jā catilakspūtlī. Dios lacsacni' ē hui'x hua'nī'ta' na ixlacatīnca'n tachi'xcuhui't a'ka'ī'ni'nti'ca' ixtachihuīn Dios. ¹³ Na ixlacatīn Dios tī cāhui'līh ixlīpō'ktu tū a'nan, icmāpa'ksīyān. Ē na ixlacatīn Jesucristo tī māsuyulh tū ixlīcāna' na ixlacatīn Poncio Pilato, icmāpa'ksīyān. ¹⁴ Icmāpa'ksīyān cakexpa'ni' tzej tū icmāsuyuni'yān hasta a'cxni' namimpala quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Jā camakxtekti nalakpalīcan nūn macsti'na'j tū iclīmāpa'ksīni'ta'n. Jā tū catlahua' tū tzē nalī'a'ksa'nca'na'. ¹⁵ A'cxni' Dios nahuan, a'cxni' namimpala Jesucristo. Xasīcua'lanālanī't Dios. Xla' māpa'ksīni'n. Xla' Xapuxcu' Rey tī cāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' ē xla' cāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tī tamāpa'ksīni'n nac cā'quilhtamacuj. ¹⁶ Xmān Dios jā catīspūtlī. Palha' xkaka jā hui'lacha' ē jā tī chā'tin tzē catilaktalacatzuna'jīlh. Jā tī laktzī'ni't ixpālacata jāla laktzī'nca'n. Ixlīpō'ktuca'n catalakachi'xcuhui'lh. Cacāmāpa'ksīkō'lh pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

¹⁷ Tī lacricujnu' nac tzamā' cā'quilhtamacuj nacāmāpa'ksīya' jā ka'tla' catamakca'tzīlh ē jā catīpāhuanli ixtumīnca'n tū nasputa. Catalīpāhuanli Dios tī quincāmaxqui'yān ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nāuj nalīpāxuhuyāuj. ¹⁸ Nacāmāpa'ksīya' lacricujnu' catatlahualh tū tze. Tī natatlahua lhūhua' tū

xatze ē nacālakahu'man ā'makapītzīn, ū'tza' rico nalihuan masqui jā taka'lhī ixtumīnca'n. Cacāmaxquī'lh ā'makapitzīn tū taka'lhī ē jā catatampi'lhīni'lh. ¹⁹ Chuntza' nataka'lhī ixliricujca'n nac cā'quilhtamacuj tū namin ē nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilaksputi.

Pablo ā'xmān līmacamaxquī'lh Timoteo

²⁰ Timoteo, tzej cuenta catlahua' tū macamaxquī'ca'nī'ta'. Jā tikexpa'tni'ya' tī xmān chihuīna'n ē jā tū huan. Jā cuenta titlahua'ya' chī talālītā'chihuīna'n tī tapuhuan ā'chulā' taca'tzī. ²¹ Ā'makapitzīn chuntza' tatlahualh ē ū'tza' talītaxtutāyalh na ixtej Dios. Dios casicua'lanātlahuani'. Amén.

2 Timoteo

Pablo tzo'knuni'lh Timoteo

¹ Quit Pablo, ixapóstol Jesucristo chuntza' chī ixtalacasqui'nin Dios. Quimacamilh na'iclimāsu'yu chī natalika'lhī ixlamatatca'n tū jā catilaksputli ixlipō'ktuca'n tī tatā'tapa'ksī Jesús, chuntza' chī huanli Dios. ² Timoteo, ictzo'knuni'yān hui'x tī hua'chī quinka'hua'cha ē icpāxqui'yān. Casicua'lanātlahuan Dios tī xaTāta' ē Jesucristo tī Māpa'ksīni'. Tzej calatapā'tit.

Lichihuīna'ncā xpālacata Cristo

³ Icmāxqui' tapāxcatca'tzīn Dios tī ictā'scuja hua'chi chī ixtatā'scuja quina-papana' ē icmakca'tzī tze quintalacapāstacni'. Lakaliyān a'cxni' icorarli'ni' Dios, iclapāstacān ē icmāxqui' tapāxcatca'tzīn Dios mimpālacata. ⁴ A'cxni' iclapāstaca chī calhua'n'ti a'cxni' icmakxtekni', iclaktzī'ncu'tumpalayān ē na'icpāxuhua. ⁵ Iclapāstaca chī tzej a'ka'īya'. Chuntza' chu kēxtim ta'a'ka'īnī't mināna' Loida ē mintzī' Eunice. Quit icca'tzī nā hui'x tzej a'ka'īya'.

⁶ Ū'tza' iclīhuanipalayān jā tipātza'nkāya' mintascujūt tū icmāxqui'nī'ta'n a'cxni' ica'cpūhui'līn quimacan. ⁷ Espīritu Santo tū Dios quincāmāxqui'nī'ta'n, ū'tza' quincāmaktāyān ē jā catijicua'nui. Quincāmāxqui'yān tahuixcān ē tapāxqui'n. Xla' quincāmāsu'yuni'yān chī tzē natā'lātlahuayāj quinta-lapuhuātca'n tū jā tze ē chuntza' naka'lhīyāj tze quintalacapāstacni'ca'n. ⁸ Jā tilimāxana'na' nalichihuīna'na' xpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesús ē jā quintilimāxana'na' quit chī quinchī'canī't xpālacata Jesús. Chuntza' chī Dios namātli'huī'clhān, naquintā'lipātīni'na' quit xpālacata xatze tachihuīn. ⁹ Dios quincāmākapūtaxtūn ē quincālacsacni' ē quincālacsacxtun quina'n ixla' Dios nahuanāj. Masqui ixpuhuanāj palh fze tū tlahuanī'tauj, jā ū'tza' Dios quincālilacsacni'. Xla' quincālacsacni' chuntza' chī ixtalacasqui'nin ē quincālakalhu'mani'. A'cxni' jāna'j ixa'nan cā'quilhtamacuj, a'cxni' Dios quincālakalhu'mani' xpālacata Jesús. ¹⁰ Chuhua'j Dios quincāmāsu'yuni'n ix-talakalhu'mān ē ū'tza' limacamilhtza' quiMākapūtaxtūnu'ca'n Jesucristo. Xla' skāhuī'kō'lh ixlītlī'huī'qui līnīn. Quincāmāsu'yuni'n chī nalika'lhīyāj xasāsti' quilamatatca'n tū jā catilaksputli chuntza' chī quincāmāsu'yuni'n xatze tachihuīn ixla' Jesucristo.

¹¹ Dios quilacsacui'līl quili'apóstol ē quili'a'kchihuīna' ē quilmākelhtahua'kē'ni' na'iccāmāsu'yuni' xatze tachihuīn tī jā israelitas. ¹² Dios quilacsacui'līnī't, ē ū'tza' iclipātīmā'lh tū quina'kspula. Masqui quit ictachi'nī't, jā iclimāxana' chī ica'ka'īni' Dios ē iclipāhuan Dios. Quit ictamacamāsta'nī'lh Dios ē icca'tzī xla' namaktaka'lha tū icmacamāxqui'lh hasta a'cxni' naputzāna'nīkō'.

¹³ Tzamā' tū quit icmāsu'yuni'yān, tzej nastālani'ya'. Jā nataxtutāya'ya' tū a'ka'īnī'ta'. Napāxqui'ni'na' chī Jesucristo quincāmāsu'yuni'yān. ¹⁴ Tū macamāxqui'ca'nī'ta', ū'tza' tzej nalimaktaka'lha ixlītlī'huī'qui Espīritu Santo tī quincātā'lahuī'lan.

¹⁵ Hui'x ca'tzīya' ixlipō'ktuca'n xalanī'n nac estado Asia quintamāxteklī ē chā'tu' xlacā'n cāhuanican Figelo ē Hermógenes. ¹⁶ Dios cacālakalhu'manli Onesiforo ē tī xalanī'n na ixchic. Maklhūhua' quilakmilh nac pūlāchī'n ē quimakapāxui'lh. Masqui quit tachi'n xla' jā quilmāxana'lh. ¹⁷ Xmān chā'lh nac Roma ē xla' tzuculh quimputza hasta a'cxni' quimaclalh.

18 ¡Dios calakalhu'manli a'cxni' naputzāna'nikō! Hui'x tzej ca'tziya' chī ixquincāmaktāyayān nac Efeso.

2

Xatze īsoldado Jesucristo

1 Hui'x hua'chi quinka'hua'cha, tli'hui'qui cahua'nti chuntza' chī Jesucristo quincālakalhu'manān ē quina'n tā'tapa'ksīyāuj xla'. 2 Quintachihuīn tū iccāhuanin na ixlacatīnca'n lhūhua' tachi'xcuhui't ē tū hui'x kexpa'tti, pō'ktu huā'mā' nacāmacamaxqui'ya' ā'makapitzīn chi'xcuhui'n tī lactze. Chuntza' xlac'a'n tze nā natamāsu'yuni' ā'makapitzīn huampala.

3 Hua'chi xatze soldado jā lakca'tzan ixmacni', chuntza' hui'x ixlacasqui'nca natāyani'ya' tū na'a'kspulayān ixpālacata Jesucristo. 4 Tī litanūnī't ixlīsoldado jā naka'lhī xtum ixnegocio tū namāmakchuyī ē nalīsītzī' ixcomandante. 5 Tī natanū a'ktin nac tatu'jnu' jāla catitlajalh ixpremio palh jā nakexmatni' tū līmāpa'ksīcanī't. 6 Tī hua'cu'tun tza'ktza', ixlacasqui'nca pūla tzej nascuja nac cā'tacuxtu. 7 Calacapāstacti tū icuaniyān ē Māpa'ksīni' namaktāyayān ē chuntza' nakexpa'tkō'ya'.

8 Pō'ktu quilhtamacuj calacapāstacti Jesucristo tī lacastālancuana'nli ē tī īxū'nātā'nat David chuntza' chī xatze tachihuīn tū iclī'a'kchihuīna'n. 9 Iclī'a'kchihuīna'n xatze tachihuīn ixlā' Jesucristo, ē ū'tza' quilīmakapātinīmā'lh ē quilīchī'canī't līcā'n hua'chi chā'tin maknīni'. Ixtachihuīn Dios jāla catīmāmakchuyīnīca; pō'ktu quilhtamacuj na'a'kchihuīna'ncan. 10 Ū'tza' iclīpātī ixlīpō'ktu tū quina'kspula. Iccāpāxqui' ixlīpō'ktuca'n tī Dios cālacsacli ē quit iclacasqui'n xlac'a'n catalī'a'kapūtaxtulh ixpālacata Jesús ē catatā'tahuī'lh Jesús jā pō'ktu quilhtamacuj xkakana'n.

11 Ixlīcāna' huā'mā' tachihuīn:

Palh natā'nīyāuj Cristo, nā natā'tahuī'layāuj.

12 Masqui pātīni'nāuj nac cā'quilhtamacuj natā'māpa'ksīni'nāuj nac a'kapūn.

Palh nahuanāuj jā lakapasāuj Cristo, xla' nahuan jā quincālakapasān.

13 Masqui quina'n jā mākentaxtūyāuj tū huanīuj, xla' mākentaxtū ixlīpō'ktu tū quincāhuanin.

Xla' jāla a'kskāhuī'nin.

Tī tzej scuja

14 Huā'mā' tū icuanin cacāmāpāstaqui tachi'xcuhui't ē na ixlacatīn quincā Diosca'n līlacatejtin cacāhua'ni' catamakxteklī talālīhuani ixpālacata tachihuīn. Ū'tza' xmān cāmāmakchuyī ā'makapitzīn tī takexmata. Jā tū līmacuan.

15 Hui'x catanūni' tzej nataxtu mintascujūt na ixlacatīn Dios hua'chi xatze tasācua' tī jā līmāxana'n ixtascujūt. Tzej namāsu'yu'ya' tū ixlīcāna' ixlā' Dios.

16 Cacātapānu'ni' xlac'a'n tī xmān talīchihuīna'n tū jā ixlacasqui'nca. A'chulā' natamāmakchuyī tī tastālani' Dios. 17 Tū tamāsu'yu xlac'a'n hua'chi a'ktin tzi'tzi' tū jā catitzeyalh ē ā'chulā' namasa. Chā'tu' xlac'a'n cāhuanican Hime-neo ē Fileto. 18 Xlac'a'n tataxtutāyalh na ixtej Dios ē tamāmakchuyīmā'nalh ā'makapitzīn tī ta'a'ka'tī. Tahuan talacastālancuana'n lītza' nīnī'n ē jātza' ā'maktin catitalacastālancuana'mpālīh. 19 Masqui chuntza' tamāsu'yu, Dios huanli nalacastālancuana'ncan ē ū'tza' jāla lakpālīcan. Chuntza' tatzō'kni': "Māpa'ksīni' cālākapsa tī tatā'tapa'ksi xla'." Tatzō'kni' huampala: "Ixlīpō'ktuca'n tī tahuan tatā'tapa'ksī Māpa'ksīni' Jesús, ixlacasqui'nca natalakmaka'n tū jā tze."

20 A'ktin nac ka'tla' chic jā xmān a'ktin pulātu a'nan. A'nan pulātu tū ixlā' oro ē a'nan pulātu tū ixlā' plata ē a'nan ti'ya't pulātu. Ā'makapitzīn

cāmaclacasqui'ncan xmān a'cxni' tlahuacan cā'tani' ē ti'ya't pulātu, xla' pō'ktu quilhtamacuj maclacasqui'ncan. ²¹ Tī tamakxteka tū jā tze, xlaca'n hua'chi pulātu tū ā'chulā' xatzēhuanī't ē maclacasqui'ncan xmān a'cxni' nacālākachi'xcuhui' tī tamin. Makapūtaxtūnu' xtum nacāhui'li xlaca'n ē chuntza' natala ixlā' Dios ē natatā'scujā. Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj cāxni'j natatahui'la natalākachi'xcuhui' Māpa'ksīni'.

²² Jā cala't hui'x hua'chi ka'hua'chan tī talacasqui'n tū jā tze. Nastālani'ya' tū tze. Ā'chulā' na'a'ka'tī'ya' ē napāxqui'ni'na' hua'chi ā'makapitzīn tī tze ixtalacapāstacni'ca'n ē tī tasqui'ni' Dios cacāmaktāyalh. Līpāxuhua nacātā'tahui'la'ya' xlaca'n. ²³ Jā nacākelhtīya' tī xmān talālīhuanicu'tun. Tī tatlahua chuntza' natatzucu talālīquilhni. ²⁴ Tī tā'scujmā'lh Māpa'ksīni' jā camaktanūlh. Xla' cacālākahu'mankō'lh ē camāsu'yulh tzej ē līlacatzucu. ²⁵ Jā calīsītzī'lh tī talālīhuani. Līlacatzucu cacāmāsu'yuni'lh palh jā tze tū tatlahuamā'nalh. Chuntza' palhāsā' natatalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n ē Dios nacāmāca'tzīni' tū ixlicāna'. ²⁶ A'cxni' natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n, a'cxni' tzē nata'a'kapūtaxtu na ixa'ksu'j skāhui'ni' tī hua'chi ixcāchi'panī't ē chuntza' nacāmāpa'ksī.

3

Tū nala a'cxni' nasputkō' cā'quilhtamacuj

¹ Icuaniyān a'cxni' lacatzuna'jtza' mimā'lh lakuat tū namālakspūtūkō' tzamā' cā'quilhtamacuj, a'cxni' namin quilhtamacuj tū napūpātīni'ncan. ² Tachi'xcuhui't jā catitalacapāstacli ā'chā'tin. Natatampi'lhīni'n ē ka'tla' natamakca'tzī. Natalakmaka'n ā'makapitzīn. Jā tze natalīchihuīna'n Dios ē jā natakeaxmatni' ixtāta'ca'n ē nūn ixtzī'ca'n. Jā natahuan tapāxcatca'tzīn ē jā catitalacapāstacli Dios. ³ Xlaca'n jā catitalakalhu'manli ā'makapitzīn. Jā tī chā'tin catitamātzā'nkēna'ni'lh. Natalīchihuīna'n tū jā ixlicāna'. Jāla catitamakxtekli ixtalacpuhuātca'n ē palaj natatlahua catūxcuhuālh tū talacasqui'n. Jā catitalaktzī'ncu'tunli tū tze. ⁴ Nata'a'kskāhui'nin ē jā cuenta catitālahualh tū tatlahuamā'nalh. Jā catitamakxtekli ā'chā'tin nacāmāxqui' talacapāstacni'. Xmān nataputza ixtalacpuhuātca'n xlaca'n ē jā ixtalacasqui'nin Dios. ⁵ Nacālaktzī'ncan hua'chi ta'a'ka't masqui jā catitaka'lhīlh lītlī'huī'qui tū Dios māstā'.

Cačātapānu'ni' tzamā' tachi'xcuhui't. ⁶ Ā'makapitzīn tzamā' tatanū nac chic ē ta'a'kskāhui' pusan tī jā cuenta tatlahua. Tzamā' pusan taka'lhī ixcentaca'n ē jā tzej talacapāstacna'n. ⁷ Chu tlakaj tasca'tcuntkō'. Jāla catitasca'tli tū ixlicāna' ē chī natalī'a'kapūtaxtu. ⁸ Hua'chi xantilhni' Janes ē Jambres tatā'lātlahuah Moisés, chuntza' tzamā' chi'xcuhui'n tatā'lātlahuah tū ixlicāna'. Jā tze ixtalacapāstacni'ca'n ē jā xlīcāna' ta'a'ka'tī'. ⁹ Xlaca'n jātza' catitalhūhua'nli tī nacāstālani' xpālacata ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't cuenta natatlahua jā tze ixtalacapāstacni'ca'n. Chuntza' cā'a'kspulalh Janes ē Jambres.

Pablo macamaxqui'lh Timoteo tū ā'xmān

¹⁰ Hui'x quimaksca'tni'ta' tū namā'su'yū'ya' ē chī nalīlatapaya'. Ca'tzīya' tū ixu'lh quilītlahuat ē tū ica'ka'tī'. Hui'x la'ktzi' chī līlacatzucu icmāsu'yulh ē chī iccāpāxqui'kō' tachi'xcuhui't ē chī ictāyani'nī't tū quintlahuani'ca. ¹¹ Ca'tzīya' chī quimātakāhui'canī't ē quimakapātīnīncanī't. Hui'x ca'tzīya' ixlīpō'ktu tū quina'kspulalh nac cā'lacchicni' jā cāhuanican Antioquā ē Iconio ē Listra ē chī palha' icpātīni'lh. Māpa'ksīni' Dios quimakapūtaxtūkō'lh huā'mā'. ¹² Ixlīpō'ktuca'n tī tatā'tapa'ksīcu'tun Jesucristo ē natastālani', xlaca'n

nacāmakapātīnīncan. ¹³ Tī tatlahua tū jā tze ē ta'a'kskāhuī'nincun, ā'chulā' tatlahua. Ā'chulā' nata'a'kskāhuī'nin ē xlaça'n nacā'a'kskāhuī'can.

¹⁴ Hui'x cuenta natlahua'ya' tū quimaksca'tnī'ta' ē tū ca'tziya' ixlicāna' ē ū'tza' nastālani'ya'. Ca'tziya' tī tamāsu'yuni'n. ¹⁵ Hasta miliska'ta' māsu'yuni'ca'nī'ta' ixtachihuīn Dios. Ixtachihuīn Dios māsu'yuni'yān chī nali'a'kapūtaxtuya' xpālacata lipāhua'na' Jesucristo. ¹⁶ Dios cāmāsu'yuni'lh tachi'xcuhui't ē chuntza' chī cāmāsu'yuni'lh, chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn. Ixtachihuīn Dios tzē namāsu'yu ē tzē nacālacaquilhni' tī jā tze. Nā ixtachihuīn Dios tzē nacāmaxquī' talacapāstacni' ē natasca'ta chī natatlahua tū xatze. ¹⁷ Chuntza' tī tā'scuja Dios cāxni'j natahui'la natlahua catūxcuhui'lh tū tze.

4

¹ Icmācualtāni'yān na ixlacatīn Dios ē na ixlacatīn Māpa'ksīni' Jesucristo tī namin hua'chi rey ē nacāputzāna'nīkō' tī xalakahuancus ē tī xanīntza'. Jesús namimpala ē naka'lhī ixlimāpa'ksīn nac a'kapūn. ² ē ū'tza' iclīmācualtāni'yān namāsu'yu'ya' ixtachihuīn Dios pō'ktu quilhtamacuj, palh kexmatatūncan o jā kexmatatūncan. Nacāmāsu'yuni'ya' tachi'xcuhui't ē nacālacaquilhni'ya' tī jā tze ē nacāmaxquī'ya' talacapāstacni' tī tze. Līlacatzucū namāsu'yu'ya'. ³ Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' tachi'xcuhui't jā catitalakatīlh tū ixlicāna'. Natamākestoka lhūhua' mākelhtahua'kē'ni'nī'n tī natamāsu'yu x mān tū xlaça'n natakexmatcū'tun. Chuntza' natatlahua ixtalacasquī'nīncan. ⁴ Natalītalakaspī'ta tū ixlicāna' ē natatālani' tū x mān līchihuīna'ncan. ⁵ Jā camakxtektī tū namāmakhuīyān. Natāyani'ya' tū napātīni'na'. Tzej namāsu'yu'ya' ixtachihuīn Dios ē tzej namākentaxtūya' mintascujūt.

⁶ Quit, palaj naquimacamāstā'can. Talacatzuna'jīmā'lh tza' quilīnīn. ⁷ Tzej iclīmaktāyalh tū ica'ka'tī. Hua'chi icmāspūtūlh tzamā' tatū'jnu'. Jā ic-taxtutāyalh na ixtej Dios. ⁸ Chuhua'j hui'lacha' tzamā' quimpremio tū naquimaxquī' Māpa'ksīni' tī tze ya juez. Xla' naquimaxquī' a'cxni' nacāputzāna'nīkō'. Jā x mān quit na'icka'lhī quimpremio. Nā nataka'lhī ixlipō'ktuca'n xlaça'n tī tapāxquī' Māpa'ksīni' ē taka'lhīmā'nalh hasta a'cxni' namimpala.

Pablo squi'ni'lh talakalhu'mān Timoteo

⁹ Calihui'li' palaj naquilakta'na'. ¹⁰ Demas quimaksxteklī xpālacata pāxquī' tū xala' nac cā'quilhtamacuj ē a'lh nac Tesalónica. Crescente a'lh nac Galicia ē Tito a'lh nac Dalmacia. ¹¹ X mān Lucas quintā'lahuī'lh. Naputzaya' Marcos ē nalīta'na'. Xla' tzē naquintā'scuja. ¹² Tīquico icmacā'lh nac Efeso. ¹³ A'cxni' nata'na', calī'ta' quincapote tū icmakxteknī'ta'ncha' na ixchic Carpo xala' nac Troas. Cacālī'ta' quilibros. Jā tipātza'nkāya' tzamā' quince'psnapna'.

¹⁴ Alejandro tī līscuja līcā'n quintlahuani'nī't tū jā tze. Māpa'ksīni' namakapātīnīn chī quintlahuani'nī't. ¹⁵ Hui'x cuenta catlahua' xla' xpālacata tā'lātlāhua tū māsu'yuyāuj.

¹⁶ A'cxni' pūla quilīmīnca na ixlacatīnca'n scujnī'n, jā tī chā'tin quimaktāyalh; ixlipō'ktuca'n quintamakxteklī. jDios jā catīlahuani'lh cuenta! ¹⁷ Māpa'ksīni' quimaktāyalh ē quimāhuīxcāni'lh. Chuntza' tzē na'iclīmāsu'yu tzej chī nali'a'kapūtaxtucan ē tzē natakexmata ixlipō'ktuca'n tī jā israelitas. Hua'chi quimapakpūtaxtūlh na ixquilhni' león chī quimapakpūtaxtūlh ixlimāpa'ksīnca'n scujnī'n. ¹⁸ Māpa'ksīni' naquimapakpūtaxtū ixlipō'ktu tū jā tze ē naquilē'n jā māpa'ksīni'n nac a'kapūn. jCalakachi'xcuhui'ca pō'ktu quilhtamacuj! Amén.

Saludos ē ā'xmān tasicua'lanālīn

¹⁹ Iccāmacā'ni'yācha' saludos Prisca ē Aquila ē xalanī'n na ixchic Onesíforo.
²⁰ Erasto tahuī'lh nac Corinto ē Trófimo icmakxtekli nac Mileto ixpālacata
 ixta'jatatla. ²¹ Nalīhui'līya' naquilakta'na' a'cxni' jāna'j tzucu lonkni'.
 Tamacā'ni'yāchā'n saludos Eubulo ē Pudente ē Lino ē Claudia ē ixlīpō'ktuca'n
 ā'makapitzīn tā'timīn.

²² Māpa'ksīni' Jesucristo cacātā'a'n ē Dios cacāsicua'lanātlahuan
 milīpō'ktuca'n. Amén.

Tito

Pablo tzo'knuni'lh Tito

¹ Quit Pablo ē quit ixtasācua' Dios ē quit ixapóstol Jesucristo. Quilhui'līca quili'apóstol na'iccāmāsu'yuni' tī Dios cālacsacli ē na'iccāmāca'tzīnī tū ixlicāna'. Ē ū'tza' nacāmaktāya natatahui'la chī Dios lacasqui'n. ² Ē ū'tza' cāmāca'tzīnī chī natalīka'lhī xasāsti' ixlamatca'n tū jā catilakspuṭli. A'cxni' jāna'j tū ixa'nān huā'mā' cā'quilhtamacuj, Dios huanli tzē naka'lhīyāuj quilatamatca'n tū jā catilakspuṭli. Dios jā makstin a'kskāhuī'nin. ³ A'cxni' chilh quilhtamacuj tū Dios līlhcānalh, a'cxni' quincāmāsu'yuni'n chī nalīka'lhīyāuj quilatamatca'n tū jā catilakspuṭli. Ū'tza' quimacamaxqui'lh ē na'iccāmāca'tzīnī ā'makapitzīn chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios quiMakapūtaxtūnu'ca'n. ⁴ Ictzo'knuni'yān hui'x, Tito. Hui'x hua'chī quinka'hua'chā xpālacata quit icmā'a'ka'tīnīn. Catalakalhu'mān ē catasīcua'lanātlahuan Dios xaTāta' ē Jesucristo quiMakapūtaxtūnu'ca'n.

Ixtascujūt Tito nac Creta

⁵ Icmakxtekni' nac Creta natlahuakō'ya' tū quit jāla ictlahuakō'lh ē nacāxtlahua'ya' tū sputacus. Nac a'katunu' cā'lacchicni' nacāputzaya' ixmak-taka'lhna'nī'nca'n tī ta'a'ka'tī, chuntza' chī icuanin. ⁶ Chī'xcu' tī natanū līmaktaka'lhna' jā tū catilhualh tū nalī'a'ksa'nca'n. Xmān chā'tin ixpuscāt caka'lhīlh. Ixcamana' cata'a'ka'tīni'lh ixtachihui'n Dios ē tzej calatatā'kchokolh ē jā lacxumpīn catahuanli. ⁷ Chā'tin maktaka'lhna' ū'tza' tīscujni' Dios ē xapuxcu' tī ta'a'ka'tī. Jā tū līmacuan palh a'nān tū nalī'a'ksa'nca'n. Xapuxcu' jā ka'tla' camakca'tzīlh ē jā palaj casitzī'lh. Jā caka'chīlh ē jā cacātucslī ā'makapitzīn. Jā calacapāstacli xmān chī nalītlaja tumīn. ⁸ Cacāmānūlh na ixchic tī ta'a'ka'tīni' Dios. Calakatīlh tū xatze ē tzej calacapāstacna'lhī. Ē tzeya chī'xcu' cahuanli ē catlahualh ixtalacasqui'nīn Dios. Calihui'līlh jā natlahua tū jā tze. ⁹ Calacapāstacli tū māsu'yuni'ca' ē tū a'ka'tīyāuj. Chuntza' tzē nacāmāsu'yuni' tū ixlicāna' tī tatā'lālīhuani tū a'ka'tīyāuj.

¹⁰ Līlhūhua' a'nān tī jā takexmatcu'tun tū iccāmāsu'yuni'lh. Na ixpu'nānca'n tī jā takexmatcu'tun lhūhua' a'nān israelitas ē jā lhūhua' tī jā israelitas. Xlaca'n tamāsu'yu tū jā ixlicāna' ē xmān talīchihuīna'n. ¹¹ Ixlacasqui'nca nacāquilhchī'pacan xpālacata lhūhua' tamāmakhuyīnīn hasta ixlīpō'ktuca'n chī a'katunu' nac chic. Tamāsu'yu tū jā tze ē xmān tumīn tatlajacu'tun.

¹² Chā'tin xala' nac Creta tī hua'chī ixa'kchihuīna'ca'n huanli: "Tī xalanī'n nac Creta pō'ktu quilhtamacuj ta'a'kskāhuī'nin. Xlaca'n hua'chī animalhna'. Laktza' ixlīlhquititca'n ē laktza' tahuā'yan." ¹³ Ixlicāna' chī huanli. Ū'tza' ixlacasqui'nca palha' nacāquilhni'ya' tī ta'a'ka'tī xalanī'n nac Creta. Cacāhua'ni' jā nata'a'ka'tī tī ta'a'kskāhuī'nin, ē chuntza' natacāxtlahua ixtalacapāstacni'ca'n. ¹⁴ Chuntza' tzej nata'a'ka'tī tū ixlicāna' ē jā cuenta natatlahua tū xmān cāhuani israelitas. Jā cuenta natatlahua ixtamāsu'yunca'n xlaca'n tī tata-lakaspī'ttāyani' tū ixlicāna'.

¹⁵ Na ixlacatīnca'n tī ta'a'ka'tī ē tze ixtalacapāstacni'ca'n, pō'ktu tze masqui jā chuntza' chī ixtahui'latca'n israelitas. Na ixlacatīnca'n tī jā ta'a'ka'tī, jā tū tū tze xpālacata jā tze ixtalacapāstacni'ca'n. Jāla taca'tzi chī natalacsaca tū xatze. ¹⁶ Xlaca'n tahuan ta'a'ka'tīni' Dios, ē talatlā'huan chī xlaca'n tī jā ta'a'ka'tī. Lacxumpīn xlaca'n ē jā takexmata. Jāla tatlahua tū tze.

2

Tamāsu'yun tū ixlicāna'

¹ Hui'x, tzej cacāmāsu'yuni' tū ixlicāna' lacxtim chī māsū'yuni'ca'.
² Cacāhua'ni' lakkōlu'n līlacatejtin natalatā'kchoko ē tzej natalacapāstaca tū natatlaha. Lacatejtin natalatahui'la ē tzej nata'a'ka'ī'. Nacāpāxqui' tachi'xcuhui't ē natatāyani' chī natapātīni'n. ³ Nā cacāhua'ni' puscan tī lē'n quilhtamacuj tzej natalatā'kchoko. Jā catitalīchihiūna'nli ā'chā'tin ē jā catitaka'chilh. Natamāsu'yu tū tze. ⁴ Chuntza' puscan tū jāna'j lē'n quilhtamacuj natamaksca'xtunu'n chī natapāxqui' ixkōlu'ca'n ē ixcamana'ca'n. ⁵ Natamaksca'xtunu'n chī lacatejtin natalatahui'la. Tzeya puscan natahuan. Tzej natalahua ixtascujūta'n na ixchicca'n. Natalakalhu'man ā'makapitzīn. Natalakachi'xcuhui' ixkōlu'ca'n. Palh chuntza' natatlaha, jā tī chā'tin nalakapala ixtachihiūn Dios.

⁶ Tzej nacāmālapāstaquilya' camana' natasca'ta chī jā catitalhualh tū jā tze. ⁷ Tzej natalatā'kchokoya' ē chuntza' camana' natamaksca'xtuyān. Tzej camāsu'yu' tū ixlicāna' ē jā nakelhkamāna'na'. ⁸ A'cxni' māsū'yupā't, cuenta natlahua'ya' ē jā nahua'na' catūhuāl tū jā minī'ni'. Chuntza' minquiclhak-tzi'ca'n namāxana'n ē jāla catimaclalh tū nacālī'a'ksa'nān.

⁹ Hui'xina'n tī xatastā'maka tasācua' cacākexpa'tni'tit ē cacālakachi'xcuhui'tit mīmpatronca'n. Jā cakilhtaxtoktīni'ntit. ¹⁰ Jā catitaya'tit tū ixla' mīmpatronca'n. Līlacatejtin calatā'kchokotit ē jā catlahua'tit tū jā tze. Chuntza' ā'makapitzīn natalaktzī'n tze chī māsū'yucan ixpālacata Dios tī quiMakapūtaxtūnu'ca'n.

¹¹ Līmāsū'yulh ixtalakalhu'mān Dios chī macamilh Jesucristo naquincāmakapūtaxtūyān quilipō'ktuca'n tachi'xcuhui't. ¹² Huā'mā' Jesucristo quincāmāsū'yuni'yān chī namakxtekāuj ixlipō'ktu tū Dios jā lakatī. Tū talacasqui'n tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, ū'tza' jā tze ē Dios jā lakatī. Ū'tza' namakxtekāuj. Nā Jesucristo quincāmāsū'yuni'yān chī līlacatejtin natahui'layāuj ē chī tzej nalacapāstacāuj ē chī namākentaxtūyāuj ixtalacasqui'nīn Dios nac cā'quilhtamacuj. ¹³ Chuntza' ixlacasqui'nca natalatā'kchokoyāuj lihuan ka'lhīmā'nauj quiMakapūtaxtūnu'ca'n Jesucristo. A'cxni' namīn ixquilhtamacuj Jesucristo, ka'tla' quilhtamacuj nahuan ē tzēhuani't ē natasū'yu i'xkakana' Dios. ¹⁴ Huā'mā' Jesucristo, ū'tza' tī ixa'cstu tamacamāstā'lh nanī ē chuntza' naquincālīmakapūtaxtūyān. Chuntza' xatze nahuanāuj na ixlacatīn Dios ē natapa'ksīni'yāuj Dios. Chuntza' naputzayāuj chī nalīmakapāxuyāuj Dios.

¹⁵ Pō'ktu huā'mā', Tito, nacāmāsū'yuni'ya' xalanī'n nac Creta. Hui'x hua'chi xapuxcu', ē ū'tza' nacālīmaktāya'ya' tī ta'a'ka'ī' ē nā nacāquilhni'ya' tī jā tamākentaxtū. Jā namakxteka' nalakmaka'n can mintachihiūn.

3

Ixtascujūta'n tī ta'a'ka'ī'

¹ Xlaca'n tī ta'a'ka'ī', cacāmālapāstaqui' chī ixlacasqui'nca natalakachi'xcuhui' gobierno ē ā'makapitzīn tī tamāpa'ksīni'n. Natakexmatni' ē natalihui'lī nacāmaktāya a'cxni' tatlahuamā'nalh tū tze. ² Cacāhua'ni' jā nata'a'ksa'n ā'chā'tin. Jā natalālīsitzī'ni'. Natalakalhu'man ē nacālākachi'xcuhui' ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhui't masqui jā ta'a'ka'ī'.

³ Nalacapāstacāuj chī quina'n xapūla ixuanī'tauj. Jā tzej ixlacapāstacna'nāuj ē lacxumpīn ixuanī'tauj. Ixquincāta'a'kskāhui'yān. Xmān ixtlahuacu'tunāuj

tū quimacnica'n ī'squi'n. Ixtlahuatēlhayāuj tū jā tze ē ixlakca'tzalacanaūj. Jā ixcālaktzīncu'tunāuj ā'makapitzīn ē nūn chā'tin ixquincātalaktzī'ncu'tunān. ⁴ Dios māsu'yulh chī cālakalhu'man ē cāpāxquī' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't a'cxni' macamilh Jesucristo naquincāmakapūtaxtūyān. ⁵ Masqui ixtlahuayāuj tū tze, jā ū'tza' quincācālimakapūtaxtūn Dios. Xla' quincāmakapūtaxtūyān ixpālacata quincāpāxquī'yān ē quincālakalhu'manān. Espiritu Santo quincāmaxquī'yān xasāsti' talacapāstacni'. Chuntza' litasu'yu hua'chi lakche'kē'lh quintalacapāstacni'ca'n. Chuntza' hua'chi sāsti' tzucunī'tauj ē xasāsti' quilatamatca'n. ⁶ Dios jā lakca'tzanli a'cxni' quincāmaxquī'n Espiritu Santo. Lhūhua' quincāmaxquī'n ixpālacata tū tlhualh quiMakapūtaxtūnu'ca'n Jesucristo. ⁷ Dios quincālakalhu'manān ē quincāmāpānūni'n quincuentaca'n. Chuntza' tze naquincāmaxquī'yān tū quila' nahuan ē ū'tza' tū jā catilakspūtlī. ⁸ Ixlīcāna' tū icuaniyān. Iclacasqui'n līlacatejtin nacāhuani'ya' xla'ca'n tī ta'a'ka'ī'nī't Dios natalīhui'lī natatlahua tū tze. Tū icuaniyān xatze ē nacāmaktāya ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. ⁹ Cacātapānū'ni' tī xmān talālīkelhasqui'nī tū jā tū ixtapalh ē tī quinapapana'ca'n. Nā cacātapānū'ni' tī talālīsītzi'ni' ē talālīquilhī tū huanicu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés. Huā'mā' jā tū līmacuaniyān. Jā tū ixtapalh. ¹⁰ Maktin maktu' calacaquilhīnīyān chā'tin chi'xcu' tī cāmāpāpitzī xla'ca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Dios. Palh jā cuenta tlhualh chī lacaquilhīnīca, catantlakaxtuca. ¹¹ Ca'tziya' ixlakta jā tzeya chi'xcu' xla'. Masqui ca'tzi' laclē'n, ā'chulā' tlhualh tū jā tze.

Tū xmān i'xla' Tito

¹² A'cxni' na'icmacā'ni'yāchā'n Artemas o Tíquico, nalīhui'lī'ya' naquilakta'na' nac Nicópolis. A'ntza' na'ictachoko a'cxni' lonknu'n. ¹³ Cacāmaktāya' Zenas tī abogado ē Apolos ixpālacata nataka'lhī ixlīpō'ktu tū tamaclacasqui'n natataya ixtejca'n. ¹⁴ Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Dios catasca'tli chī natatlahua tū tze ē chī natamaktāya ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī' ē tī tamaclacasqui'n catūhuālh. Chuntza' jā xalhquītit catitahuanli.

Saludos ē tasicua'lanālīn ā'xmān

¹⁵ Ixlīpō'ktuca'n tī tahui'lāna'lh huā'tzā' tamacā'ni'yān saludos. Nacāsalarlīya' ixlīpō'ktuca'n quīnamigosca'n tī quincāpāxquī'yān ixpālacata a'ka'ī'ni'yāuj Dios. Dios cacāsīcua'lanālīn milīpō'ktuca'n. Amén.

Filemón

Pablo tzo'knuni'lh Filemón

¹ Quit Pablo tì ictachì'nì't expālacata Jesucristo. Nā hui'lh huā'tzā' quintā'tinca'n Timoteo. Ictzo'knuni'mā'n hui'x, Filemón, tì quintā'scuja' ē icpāxquī'yān. ² Icmacā'nāuj saludos quit ē Timoteo. Iccāmacā'ni'yāuj saludos ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn tì ta'a'ka'ī'ni' Jesucristo ē tatakēstoka na minchic. Nā iccāmacā'ni'yāuj saludos quintā'tinca'n Apia ē Arquipo tì hua'chi quintā'soldadoca'n expālacata Jesucristo. ³ QuinTāta'ca'n Dios ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacātasicua'lanātlahuan hui'xina'n ē tzej calat-apā'tit.

Chī xpāxquī'nin ē xa'ka'ī' Filemón

⁴ Pō'ktu quilhtamacuj icmaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios a'cxni' icorarlī mimpālacata. ⁵ Icmāxquī' tapāxcatca'tzīn expālacata quimāca'tzīnīcatza' tzej a'ka'ī'ni'ya' Māpa'ksīni' Jesús ē pāxquī'ya' xla' ē nā cāpāxquī'ya' ā'makapitzīn tì tatapa'ksīni' Dios. ⁶ Hui'x cāhuani'nī'ta' ē cāmāsu'yuni'nī'ta' ā'makapitzīn tū hui'x a'ka'ī'ya', ē ū'tza' iclīsquī'ni' Dios nacāmākexmatī xlaca'n ixlīpō'ktu tū tze ē tū quilaca'n expālacata Cristo. ⁷ Tā'tin, iclīpāxuhua ē iclītako'xamāka'tlī' expālacata mintapāxquī'n ē chī hui'x cāmāhuixcānīnī'ta' xlaca'n tì ta'a'ka'ī'.

Pablo squi'nli talakalhu'mān expālacata Onésimo

⁸ Quit jā icimāpa'ksīn masqui tzē na'icmāpa'ksīyān natlahua'ya' tū ixla-casquī'nca, expālacata Cristo quilihui'lilh quili'apóstol. ⁹ Xatze na'icsquī'ni'yān expālacata mintapāxquī'n. Quit Pablo tì icsquī'ni'yān ē quit kōlu'tza'. Chuhua'j ictachì'nì't quit expālacata Jesucristo. ¹⁰ Icsquī'ni'yān expālacata Onésimo tì icmā'a'ka'ī'nīlh lihuan ictachì'nì't quit. Chuntza' litaxtuyācha' hua'chi quinka'hua'cha.

¹¹ Masqui xapūla Onésimo jā tzej maktāyan, chuhua'j tzej quimaktāya ē nā tzej namaktāyayān. ¹² Xla' icmāspi'tni'palayān ē hua'chi xa'icmacā'ni'n pītzuna'j quillistacna'. Hui'x camā'nu' na minchic. ¹³ Quit xa'icmakxtekcū'tun huā'tzā' ē ixquimaktāyalh. Ixtahu'lh hua'chi milaxxoko lihuan ictachì'nì't expālacata xatze tachihuīn. ¹⁴ Iclīhui'lilh jā tū na'ictlahua expālacata hui'x jā ixca'tzīya' ē jā ixquimaxquī'nī'ta' talacasquī'nīn. Jā xa'iclicasquī'n licuesa quintlahuani'ya' talakalhu'mān. ¹⁵ Onésimo tamakatīni'n hui'x masqui jā makās ē chuhua'j nataspi'ta ē natchoko pō'ktu quilhtamacuj. Palhāsā' chuntza' xalitze nalitaxtuyācha' ¹⁶ expālacata chuhua'j xla' jā xmān xatastā'maka mintasācua'. Nā xla' mintā'tin huanī't tì pāxquī'canī't. Quit icpāxquī' ē ixlacasquī'nca hui'x ā'chulā' napāxquī'ya' expālacata xla' mintasācua' ē nā chuhua'j mintā'tin huanī't expālacata a'ka'ī'ni'nī't Jesús.

¹⁷ Chuntza' palh hui'x puhua'na' lātā'scujmā'nāuj, camā'nu' na minchic Onésimo hua'chi quit ixquimā'nu'. ¹⁸ Palh tlahuani'nī'ta'n catūhuālh tū jā tze o palh maklāclē'nān catūhuālh, naquimātā'jī'ya' quit. ¹⁹ Quit, Pablo, ictzo'knī'yān huā'mā': Na'icxokonuni'kō'yān, masqui tzē na'icmāpāstaquīyān tū quilacīpīni'ya'. Ū'tza' huā'mā': Quit icmā'a'ka'ī'nīnī'ta'n tū ixla' Jesús. ²⁰ Chuhua'j, tā'tin, caquintlahua'ni' huā'mā' talakalhu'mān expālacata quina'n a'ka'ī'ni'yāuj Māpa'ksīni'. Naquimakapāxui'ya' chī namānū'ya' na minchic Onésimo expālacata Jesucristo.

²¹ Ictzo'knuni'mā'n ē tzej iclakapasān ē icca'tzī namākentaxtūya' tū icsqui'ni'mā'n ē ā'chulā' natlahua'ya'. ²² Nā icsqui'ni'yān naquincāxui'lī'ya' jā nā'ictahui'la. Icka'lhīmā'lh Dios nakexmata tū hui'xina'n squi'ni'pā'na'ntit a'cxni' orarlīyā'tit. Chuntza' naquimakxteka na'ica'nācha'.

Cāmacā'ni'ca saludos ē squi'ni'ca Dios cacāsicua'lanātlahualh

²³ Epafras tī quintā'tachī'n ixpālacata Jesucristo macā'ni'yān saludos. ²⁴ Nā tamacā'ni'yān saludos Marcos ē Aristarco ē Demas ē Lucas tī quintatā'scuja.

²⁵ QuiMāpa'ksīni' Jesucristo cacāsicua'lanātlahuan. Amén.

Hebreos

Dios quincālakmacaminī'ta'n ī'Ska'ta'

¹ Lakmajtza' Dios pūlaclhūhua' cāmāca'tzīnīlh ixa'kchihuīna'nī'n ē cāmāchihuīnīlh ixtachihuīn. Xlaca'n maklhūhua' tatā'chihuīna'nli tī lakmakānī'n. ² Chuhua'j tzamā' quilhtamacuj tū ā'xmān, Dios quincālakmacaminī'ta'n ī'Ska'ta'. Ū'tza' tī quincāmācā'tzīnīnī'ta'n tū Dios lacasqui'n naca'tziyāuj. Dios līhui'līlh ī'Ska'ta' ixtēcu' nahuan ixlīpō'ktu tū a'nan. ī'Ska'ta' Dios cāxui'līlh cā'quilhtamacuj ē tū a'nan nac a'kapūn. Cāxui'līlh chī ixtalacasqui'nīn Dios. ³ ī'Ska'ta' Dios, xla' lacxtim chī Dios, lacxtim ixlīka'tla'. Xla' ū'tza' māpa'ksīkō' tū a'nan nac cā'quilhtamacuj ē tū tahuī'lāna'lh tālh mā'n nac a'kapūn, ixpālacata xla' ka'lhī lītlī'hui'qui. Ū'tza' cāxapakō'lh quincuentaca'n. Xla' tahuī'lh na ixpekxtūcāna'j Dios nac a'kapūn.

ī'Ska'ta' Dios ka'lhī lītlī'hui'qui

⁴ ī'Ska'ta' maxquī'ca ka'tla' lītlī'hui'qui. Xla' ā'chulā' ka'lhī lītlī'hui'qui ē jā ángeles. Dios maxquī'lh ixlītlahuat tū ā'chulā' xaka'tla'. Ángeles jā chuntza' cāmaxquī'ca ixlītlahuatca'n. ⁵ Dios jā maktin cāhuaninī't nūn chā'tin tī ixángeles chī huanīlh ī'Ska'ta':

Hui'x quiSka'ta'.

Chuhua'j quit minTāta'.

Nā Dios jā maktin cāhuaninī't nūn chā'tin tī ixángeles:

Quit minTāta' pō'ktu quilhtamacuj.

Hui'x quiSka'ta' pō'ktu quilhtamacuj.

⁶ A'cxni' namacamin nac cā'quilhtamacuj ī'Ska'ta' tī ixlacsacnī't Dios huanli:

Ū'tza' catalaktaquilhpūtalh ixlīpō'ktuca'n ixángeles Dios.

⁷ Dios līchihuīna'nli ángeles ē huanli:

Ángeles ixlacsucjnī'n Dios.

Ta'a'n jā Dios cāmacā'n.

Palaj ta'a'n hua'chī ū'ni' ē hua'chī makli'pit.

⁸ Nā Dios līchihuīna'nli ī'Ska'ta', ē huanli:

Hui'x Dios ē hui'x namāpa'ksīni'na' pō'ktu quilhtamacuj.

Tze chī hui'x nalīmāpa'ksīni'na'.

⁹ Hui'x lakatiya' tū xatze.

Jā laktzī'ncu'tuna' tū jā tze.

Ū'tza' līlacsacnī'ta'n minDios.

Dios cā'tapāxuhuān maxquī'n lhūhua' lītlī'hui'qui.

Ā'makapitzīn jā chuntza' cāmaxquī'ca.

¹⁰ Nā Dios chihuīna'mpālh:

Hui'x, Māpa'ksīni', tla'hua'nī'ta' ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj xapūla.

Hui'x tla'hua'nī'ta' ixlīpō'ktu tū a'nan nac a'kapūn.

¹¹ Pō'ktu huā'mā' natalakspūta.

Hui'x jā chuntza'.

Hui'x natahui'la'ya' tihua'na'.

Pō'ktu huā'mā' natala hua'chī xamasni' lu'xu'.

¹² Jātza' caticāmacasqui'nca, ixpālacata hui'x pō'ktu xasāsti' nacātlahua'ya'.

Chuntza' chī chā'tin a'cxni' tamakxtu xamasni' ixlū'xu' ē lhakā' xasāsti'.

Hui'x, jā maktin catitalakpali' ē natahui'la'ya' tihua'na'.

¹³ Dios já maktin cāhuanini't nūn chā'tin ti ixángeles chuntza' chī huanilh i'Ska'ta':

Catahui'la' nā quimpekxtucāna'j hasta quit na'iccātlaja mintā'lāquichlaktzi'nī'n.

¹⁴ Ángeles xalakahuan masqui jāla laktzī'nčan. Xlaca'n tascuja chuntza' chī Dios cāmāpa'ksī. Dios cālakmacamin natamaktāya ti nacāmakapūtaxtūcan.

2

Ixlasasqui'nca nakexmatni'yāuj tū Dios huan

¹ Jesús xla' ka'tla'. Ū'tza' tzej nalilacapāstacāuj xatze tachihuīn tū quincātamāca'tzīnīnī'ta'n. Chuntza' já catitaxtutāyauj na ixtej Dios. ² Tū Dios cāmāhuanilh ángeles, ū'tza' ixlicāna'. Ixlipō'ktuca'n ti já takexmatni'lh, xlaca'n cāmakapātīnīnca. ³ Nā chuntza' quina'n naquincātamakapātīnīnān palh namakxtekāuj Dios ti quincāmāpūtaxtūyān. QuiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo, ū'tza' ti xapūla chihuīna'nli chī nali'a'kapūtaxtucan. Ti takexmatli xlaca'n quincātamāca'tzīnīn ē quincātahuanin ū'tza' tū ixlicāna'. ⁴ Nā chuntza' Dios māsu'yukō'lh ixlicāna' tū cāhuanica, ixpālacata cāmaxquī'lh limāpa'ksīn natatlahua kempālhūhua' xalaka'tla' li'a'cnīn. Nā cāmaxquī'ca ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo chā'tunu' chuntza' chī Dios ixtalacasqui'nīn.

Jesucristo makapūtaxtūnu'n

⁵ Dios já cāmamacaxquī'nī't ángeles cā'quiltamacuj tū lichihuīna'nāuj, ē tū xasāsti' nahuan. ⁶ Já ángeles caticāmamacaxquī'lh cā'quiltamacuj. Nacāmamacaxquī'can tachi'xcuui't. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios já huancan:

Hui'x Dios cāpāstaca' tachi'xcuui't masqui já tū ixtapalhca'n.

Cātlahuani'ya' xlaca'n tū tze.

⁷ Hui'x cālimāka'tli' tachi'xcuui't masqui já hua'chi ángeles.

Cātla'hua' cacālakachi'xcuui'ca.

Cāmamacaxquī'lh natamāpa'ksī tū hui'x tlahuani't.

⁸ Tachi'xcuui't cāmamacaxquī'lh natamāpa'ksīkō'.

A'cxni' huancan natamāpa'ksīkō', chuntza' huanicu'tun tachi'xcuui't natamāpa'ksīkō' ixlipō'ktu, masqui jāna'j ti laktzī'n chī tamāpa'ksīni'n. ⁹ Jesús ū'tza' ti māpa'ksīni'n. Ca'tzīyāuj chī pātīni'lh Jesús. Timacsti'na'juanli chī ángeles, masqui já makās. Chuntza' lalh ixpālacata Dios lacasqui'nli xla' nanī ixpālacataca'n ixlipō'ktuca'n tachi'xcuui't. Dios lakalhu'manīni'n ē ū'tza' Jesús linilh, ē ū'tza' līlakachi'xcuui'can.

¹⁰ Dios tlahuakō'nī't. Xla' cāmālacatzucukō'lh ixlipō'ktu tū a'nan, chuntza' chī ixtalacasqui'nīn. Chuntza' minī'ni' Dios macamilh i'Ska'ta' nac cā'quiltamacuj napātīni'n, ixpālacata Dios ixlasasqui'n lhūhua' ixlacstīn natalipūtaxtu ē nata'a'n nac a'kapūn. Jesucristo pātīni'lh quimpālacataca'n, ē chuntza' tze naquincāmāpūtaxtūyān. ¹¹ Ti Jesús cāxapani'nī't ixcuentaca'n, pō'ktu ixlacstīn Dios. Ixlacstīn Dios chu chā'tin ti ixTāta'ca'n chī Jesucristo. È ū'tza' Jesucristo já limāxana'n a'cxni' huan: “Xlaca'n quintā'timīn.” ¹² Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī Jesús huanilh Dios:

Quit na'iclitā'chihuīna'nān quintā'timīn.

Na'icpīxtlī'ni'yān jā takēstokcan.

¹³ Nā Jesús huanli:

Quit na'iclipāhuan Dios.

Nā chihuīna'mpālh:

Huā'tzā' iccātā'lahuī'lh ixlacstīn tī Dios quimaxquī'lh.

¹⁴ Tzamā' lacstīn taka'lhī ixquīnī'tca'n ē ixka'lhni'ca'n. Nā chuntza' Jesús litaxtulh kēxtim. Ixka'lhī ixquīnī't ē ixka'lhni'. Lacatuncuhuī'lh chī chā'tin skā'ta', ixpālacata xla' nīcu'tunli expālacata chuntza' tzē nalīskāhuī' skāhuī'ni' tī ka'lhī lītlī'hui'qui namaknīni'n. ¹⁵ Chuntza' tzē cālīmakapūtāxtūlh xlaca'n tī pō'ktu quilhtamacuj ixtajicua'ni' līnīn. Xla' tzē cāmaktīlh ixtajicua'tca'n. ¹⁶ Jā āngeles tī cāmaktāya Jesús. Xla' cāmaktāya tachi'xcuhuī't tī ixtalakapasni' Abraham. ¹⁷ Ixtasqui'ni' Jesús ixlitaxtulh kēxtim tī ixtachi'xcuhuī't Dios tī ixtā'timīn Jesús. Chuntza' xla' quincālakalhu'manān. Nā chuntza' tzē nalītaxtu xapuxcu' pālej na ixlacatīn Dios. Ū'tza' talacnūni'lh hua'chī talakalhu'mān. Chuntza' tzē quincātāmāpānūni'yān quincuentaca'n. ¹⁸ Jesús pātīni'lh, ē chuntza' xla' tzē nacāmaktāya xlaca'n tī tapātīni'mā'nalh ē tī cāmāmakahuasīcu'tun skāhuī'ni'.

3

Jesús lakachi'xcuhuī'can

¹ Hui'xina'n, tā'timīn, Dios cālacsacnī'ta'n ē ū'tza' hui'xina'n ixlacstīn Dios līhuanit. Chuhua'j cacuentalahua'tit Cristo Jesús. Dios macamilh Cristo Jesús ē mānūlh xapuxcu' pālej na ixlacatīn Dios. Chuntza' tzē nacāmaktāya xlaca'n tī ta'a'ka'ī'. ² Jesús mākentaxtūkō'lh huā'mā' tū Dios ixmacamaxquī'nī't. Nā chuntza' Moisés mākentaxtūlh na ixchic Dios tū ixmacamaxquī'nī't. ³ Mīnī'ni' ā'chulā' calakachi'xcuhuī'ca Jesús ē jā Moisés. Ā'chulā' lakachi'xcuhuī'can tī tlaha a'ktin chic, ē jā tzamā' chic. ⁴ Chī'xcuhuī'n tzē tlahua chic. Dios, xla' tlahuakō'nī't ixlīpō'ktu tū a'nan. ⁵ Moisés mākentaxtūkō'lh tū ixmacamaxquī'canī't na ixchic Dios. Xla' ī'scuja na ixpu'nanca'n ixtachi'xcuhuī't Dios. Xla' ixcāhuani tachi'xcuhuī't tū na'a'kspula. ⁶ Cristo, xla' ī'ska'ta' Dios. Xla' pō'ktu tze tū tlaha. Ū'tza' cāmamaxquī'canī't ixlīpō'ktuca'n tī ixlacstīn Dios. Nā quīna'n ixlacstīn Dios, palh ū'tza' nalīpāhuanāj tihui'lāna'ujcus, ē līpāxuyānj tū mimā'cha'.

Ixlacstīn Dios natalīpāxuhua tū Dios tlahuakō'lh

⁷ Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī huanli Espīritu Santo: Chuhua'j palh hui'xina'n kexpa'tā'tit chī Dios huan, jā lacxumpin calītaxtutit. ⁸ Jā lacxumpin calītaxtutit chī tī jā takexmatni'cu'tunli Dios makāstza' nac cā'tzaya'nca tī'ya't. ⁹ Mīntāta'ca'n xala' pūla quintalīlaktī'ncu'tunli palh xa'iccālīpātīlh xlaca'n. Chī xalacxumpin ixtahuani't, ē masqui talaktī'lh lī'a'cnīn tū xa'ictlahua quit tū'pu'xam cā'ta. ¹⁰ Ū'tza' iccālīsītzī'ni'lh a'cxni' icualh: "Xlaca'n jā maktin tzej talacapāstacna'n. Jā maktin takexmatli tū iclacasquī'n quit." ¹¹ Ū'tza' iccālīsītzī'ni'lh ē ū'tza' iclīhuanli ixlīcāna' xlaca'n jā catitachā'lh jā quit iccāhuanih nata'a'n natajasa. ¹² Chuhua'j, tā'timīn, tzej calatā'kchokotit. Jā caxumpīni'ni'tit Dios nūn chā'tin chī hui'xina'n. Jā tze palh jā a'ka'ī'yā'tit Dios ē palh natapānūni'yā'tit Dios xalakahuan. ¹³ Xatze calāhuani'tit lacxtim chuhua'j pō'ktu quilhtamacuj tihui'lā'na'ntitcus nac cā'quilhtamacuj. Chuntza' nūn chā'tin tzē naxumpīni'n. Palh napuhuan chā'tin natlahua tū jā tze, chu ū'tza' ta'a'kskāhuī'mā'lh, ē ā'chulā' jā kexmatni'cu'tun Dios. ¹⁴ Palh quīna'n jā namakxtekānj nalīpāhuanāj Cristo chu kēxtim chī xapūla ixlīpāhuanāj, chuntza' nā quīla'ca'n nahuan tū ixla' Cristo. ¹⁵ Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: Palh hui'xina'n kexpa'tā'tit ixtachihuīn Dios, cakexpa'tni'tit.

Jā caxumpīni'ntit chī xlacā'n xalanī'n makāstza' tī jā ixtakexmātni'cu'tun Dios nac cā'tzaya'nca tī'ya't.

¹⁶ ¿Ē ca'tziyā'tit tīchu takexmātni'ntit Dios ē jā takexmātni'lh? Xlacā'n ū'tunu'n tī cāmāxtulh Moisés nac Egipto. ¹⁷ ¿Ē ca'tziyā'tit tī ixtamakāsītzi'nī't Dios? Dios icxāsītzi'nī'nī't xlacā'n tī ixtatlahua tū jā tze tu'pu'xam cā'ta, ē ū'tza' talinilh xlacā'n nac cā'tzaya'nca tī'ya't. ¹⁸ ¿Ē ca'tziyā'tit tīchu cālīchihuīna'nli Dios a'cxni' huanli jā catitachā'lh nac tī'ya't jā natajaxa? Dios cālīchihuīna'nli xlacā'n tī taxumpīni'nī'lh Dios. ¹⁹ Chuntza' tzē līca'tziyāuj jāla tachā'lh jā ixtachā'ncu'tumā'nalh, ixpālacata jā ta'a'ka'tī'lh ixlicāna' tū cāhuanilh Dios.

4

¹ Quina'n, Dios quincāhuaninī'ta'n tzē nachā'nāuj jā xla' hui'lacha' ē a'ntza' jā natā'jaxāuj Dios. Ixlacasquī'nca nalacapāstacāuj chī nalīlatā'kchokoyāuj, ixpālacata lijicua' palh jā nachā'n chā'tin chī hui'xina'n. ² Quina'n kexmatnī'ta'uj xatze tachihuīn chī lī'a'kapūtāxtucan. Nā xlacā'n takexmātni' huā'mā' tachihuīn. Xlacā'n chu tlakaj takexmātni'. Jā ta'a'ka'tī'lh palh ixlicāna' huā'mā' tachihuīn. ³ Quina'n a'ka'tī'yāuj, ē chuntza' nachā'nāuj jā hui'lacha' Dios ē natā'jaxāuj Dios. Dios cālīchihuīna'nli xlacā'n tī jā ta'a'ka'tī'lh ē huanli: Quit iccāsītzi'nī'lh xlacā'n ē ū'tza' iclīhualh ixlicāna' xlacā'n jā catitachā'lh nac tī'ya't jā naquintā'jaxcan quit.

Chuntza' huanli Dios masquī ū'tza' iccāxtlahuanī'ttza' jā najaxcan a'cxni' tlahuakō'lh cā'quilhtamacuj. ⁴ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios ixpālacata ixlī'a'ktojon quilhtamacuj. Chuntza' huan:

Dios pūjaxli ixlī'a'ktojon quilhtamacuj ē jā scujli.

⁵ Nā a'ntza' tatzo'kni':

Xlacā'n jā catitachā'lh jā naquintā'jaxcan quit.

⁶ Tī takexmātni' xapūla xatze tachihuīn ixpālacata chī nalī'a'kapūtāxtucan, xlacā'n jā ta'a'ka'tī'lh. Ū'tza' jā talīchā'lh xlacā'n jā natā'jaxcan Dios. Chuntza' ā'makapitzin natachā'n ē natatā'jaxa Dios. ⁷ Xlacā'n jā tachā'lh, ē chuntza' Dios līlacsacli a'ktin quilhtamacuj tū māpācuhūilh chuhua'j. Ixlīhūhua' cā'ta Dios māchihuīnilh David tī puxcu' ixuanī't. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī David huanli:

Chuhua'j palh hui'xina'n kexpa'tā'tit tū Dios huan, jā lacxumpin cahuantit. Ca'tziyāuj pō'ktu quilhtamacuj Dios cāta'sani'mā'lh ixlīpō'ktu tachi'xcuhūi't ē hasta chuhua'j. ⁸ Palh Josué iccāmaxquī'lhntza' jā natajaxa, Dios jā ixtīchihuīna'nli ā'a'ktin pūjaxni'. ⁹ Ū'tza' līca'tziyāuj quina'n tī ixtachi'xcuhūi't Dios nachā'nāuj jā cāxui'līnī't napūjaxāuj chuntza' chī Dios jaxli ixlī'a'ktojon quilhtamacuj a'cxni' cāxui'likō'lh cā'quilhtamacuj. ¹⁰ Tī natachā'n a'ntza', xlacā'n tī tatlahuakō'nī't ixlītlahuatca'n ē a'ntza' natajaxa chuntza' chī Dios jaxli a'cxni' cāxui'likō'lh cā'quilhtamacuj. ¹¹ Quina'n calīhui'liuj nachā'nāuj ē a'ntza' natā'jaxāuj Dios. Jā calāj chī xalanī'n makāstza'. Xlacā'n jāla tachā'lh ixpālacata jā ta'a'ka'tī'lh palh ixlicāna' tū huanli Dios.

¹² Ixtachihuīn Dios hua'chī xalakahuan ē ka'lhī lītlī'hui'qui ixpālacata ū'tza' scuja na quilīstacna'ca'n. Ixtachihuīn Dios hua'chī kentin espada tū kēstītu' ē tzej sta'ya'nca', ē tū tzē lakchā'nkō' quilīstacna'ca'n. Ū'tza' nalīca'tziyāuj palh jā tze quilīstacna'ca'n ē quintalacapāstacni'ca'n. ¹³ Dios pō'ktu laktzi'huī'lh. Jāla catitatzē'kni'uj Dios. Xlā' lakapaskō' quilīstacna'ca'n. Quina'n nalīkelhtīnī'nāuj na ixlacatīn Dios tū tlahuayāuj chī chā'tunu' quina'n.

Dios līhui'līlh Jesucristo xapuxcu' pālej

¹⁴ Jesucristo, i'Ska'ta' Dios, chā'nī'ttza' xla' jā hui'lacha' Dios. Xla' ū'tza' chā'tin xapuxcu' pālej tī chihuīna'n quimpālacataca'n. Chuntza' quina'n jā catimakxtekui a'ka'T'ni'yāuj Jesucristo nūn macsti'na'j. ¹⁵ Jesucristo ū'tza' quimpālejca'n. Xla' quincālalkalhu'manān quina'n, ixpālacata nā xla' xapūla chuntza' ixtalīlaktzī'ncu'tun a'cxni' ixlatlā'huan nac cā'quilhtamacuj, chuntza' chī quina'n quincā'a'kspulamā'n. Xla' jā tū tlahuah tū jā tze. ¹⁶ Ū'tza' calītalacatzuna'jūj na ixlacatīn Dios. Jā cajicua'nui. Xla' lakalhu'manīni'n. Naquincāmaktāyayān a'cxni' maclacasqui'nāuj.

5

¹ Chī'xcuhui'n israelitas cālīhui'līcan xanapuxcu'nu' pālejni'. Chā'tunu' tasuja na ixlacatīn Dios ixpālacataca'n tachi'xcuhui't. Chā'tin chī'xcu' tī xapuxcu' pālej, xla' mālacnūni' talakalhu'mān Dios ixpālacata nacāmāpānūni'can ixcentaca'n tachi'xcuhui't. ² Huā'mā' pālej chu chī'xcu', ē chuntza' makatunu' tlhua tū jā tze. Ē ū'tza' līlacatzucu cālīpāti xlaca'n tī jāna'j tzej taca'tzī ē xlaca'n tī tatamakahuasni't. ³ Xla' makatunu' tlhua tū jā tze, ē chuntza' ixlacasqui'nca xapūla tlhua a'ktin tamacamāstā'n nalixapacan ixcenta. Ā'listān natlhua tamacamāstā'n nacāmāpānūni'can ixcentaca'n tachi'xcuhui't.

⁴ Nūn chā'tin tī tzē natanū ixlīmān xapuxcu' pālej. Xmān Dios ū'tza' tzē nahui'li xapuxcu' chī ixlīpālej, chuntza' chī Dios hui'līlh Aarón. ⁵ Cristo nā jā ixlīmān tanūlh līpuxcu' pālej. Dios hui'līlh ē huanilh: Hui'x quiSka'ta' ē chuhua'j tasu'yu quit minTāta'.

⁶ Nā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī Dios huanli: Hui'x nalītahui'la'ya' līpālej chī tihua'na'.

Chuntza' chī mānūca Melquisedec līpālej ē nā chuntza' hui'x namānūca'na'.

⁷ Jesucristo a'cxni' ixlatlā'huan nac cā'quilhtamacuj, xla' ixlī'orarlī ixlīpō'ktu ixlīstacna' ē i'squi'ni' Dios hasta ixcalhuan. Dios ū'tza' tī tzē nalakmātaxtū nac līnīn. Dios kexmatni'lh ixoracīn, ixpālacata Jesucristo xmān ixtlahuacutun tū ixtalacasqui'nīn Dios. ⁸ Jesucristo masqui i'Ska'ta' Dios, xla' ixkexmatni' ē ū'tza' līpātīni'lh. Ū'tzīn xla' līca'tzī chī tapātīni'n tī takexmatni' Dios. ⁹ Jesucristo tzej kexmatni'lh Dios hasta jā nīlh chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. Ū'tza' xla' tzē nacālīmakapūtaxtū pō'ktu quilhtamacuj xlaca'n tī takexmatni'. ¹⁰ Dios līhui'līlh xapuxcu' pālej chuntza' chī Melquisedec.

Lījicua' palh taspī'ttāyacan na ixtej Dios

¹¹ Quit lhūhua' iccāhuanicu'tunān ixpālacata Jesucristo. Jīcslīhua' ixpālacata hui'xina'n jāna'j lacaca'tzīyā'tit. ¹² Maclacasqui'nā'titcus tī nacātāmāsu'yuni'yān hui'xina'n ixtachihuīn Dios tū jā xajīcslīhua'. Hui'xina'n makāstza' a'ka'T'ni'ta'nttizza', ē chuntza' hui'xina'n tzētza' ixcāmāsu'yuni'tit ā'makapitzīn. Hui'xina'n chī chā'tin ska'ta' tī xmāncus leche hua' ē jāna'j la tahuā'yan. ¹³ Lacstūn tī xmāncus leche tahuā', xlaca'n jāna'j taca'tzī tū tze ē tū jā tze. ¹⁴ Tī xastacni'tza', xlaca'n taca'tzītza' tū tze ē tū jā tze.

6

¹ Chuhua'j ixpālacata hui'xina'n a'ka'T'ni'ta'nttizza', jātza' icticāhuanin tū cātāmāsu'yuni'n xapūla. Jātza' icticāhuanin chī lītzcucan a'ka'T'can Cristo ē chī līlakpālīcan quintalacapāstacni'ca'n ē chī līmakxtekan tlahuacan tū jā tze, ē chī lī'a'ka'T'can Dios. Chuhua'j jātza' icticāmasu'yuni'n tū xalītzcuni' tū ixlā' Dios. ² Jātza' icticāhuanin chī lī'a'kpaxcan, ē chī cālīmāhua'ca'ni'can macan, ē

chī nalilacastālanacuana'n, ncan, ē chī Dios naliputzāna'n. ³ Chuhua'j, palh Dios lacasqui'n, chuntza' natlahuayāuj.

⁴ Ti tataspi'ttāyani't na ixtej Dios, jātza' la natalitaspi'tpala xluca'n. Taca'tzīni'ttza' chī nali'a'kapūtaxtucan ē chī Dios cālīsicua'lanātlahua ē ixcāmaxqui'nī't ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo. ⁵ Xluca'n taca'tzī tze ixtachihiūn Dios tū ta'a'ka'ī'nī't, ē talaktzī'nī't lī'a'cnīn tū līlahuacan ixlīmāpa'ksīn Jesucristo. Huā'mā' līmāpa'ksīn nalīmāpa'ksīkō'can a'cxni' namin xasāsti' cā'quiltamacuj. ⁶ Xluca'n tataxtutāyani't na ixtej Dios, ē chuntza' jātza' la cālākpālipalacan chī tatlahualh xapūla. Jātza' la ixpālacata hua'chi talakmaka'nī't Jesū tū nilh nac cruz. Hua'chi ā'maktin ixtaxtokohua'ca'pālh ī'ska'ta' Dios. ⁷ Chuhua'j quit iccāhuanicu'tunān tū lītalacastu'nccan. Nac cā'tacuxtu maklhūhua' la xcān. Xcān chū'hua' ti'ya't. Chuntza' līlanāna'n ē chuntza' talīhuā'yan tī tascuja nac cā'tacuxtu. Chuntza' līla chī ixtalacasqui'nīn Dios. ⁸ Nac ti'ya't jā staca xmān lhtucu' ē pal'hma', tzamā' jā tū ixtapalh. Ē nalhcuyucan. Huā'mā' ti'ya't hua'chi tī tataspi'ttāyani't na ixtej Dios.

Dios namākentaxtū tū huan

⁹ Masqui chuntza' ictzo'ka quit, quit icca'tzī hui'xina'n jā taspi'ttāyani'ta'ntit na ixtej Dios. Tzej tasu'yu hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit. ¹⁰ Pō'ktu tū Dios tlahua, pō'ktu tze. Xla' jā catipātza'nkālch chī scujni'ta'ntit ē chī pāxqui'yā'tit Dios. Chuntza' tasu'yu ixpālacata hui'xina'n cāmaktāya'nī'ta'ntit ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī' ē ticāmaktāyapā'na'ntitcus. ¹¹ Quit iclacasqui'n milipō'ktuca'n hui'xina'n cascujtīt chuntza' tīhui'lā'na'ntitcus nac cā'quiltamacuj. Chuntza' nalīmaktīni'nā'tit ixlīpō'ktu tū hui'xina'n ka'lhī'pā'na'ntit. ¹² Jā iclacasqui'n lachlquititni' nalītaxtuyā'tit. Iclacasqui'n nacāmascā'tā'tit ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī' tī tatāyani'mā'nalh. Xluca'n tamaktīni'mā'nalh tū Dios cāmālacnūni'lh.

¹³ A'cxni' Dios huanilh Abraham tū natlahuani', Dios tapācuhūilh ixa'cstu, ixpālacata jā tī ā'chā'tin ā'chulā' xaka'tla'. ¹⁴ Dios huanli: Ixlīcāna' na'icsicua'lanātlahuayān.

Ixlīcāna' na'icmaxqui'yān lhūhua' minatā'natna'.

¹⁵ Abraham pō'ktu quilhtamacuj ka'lhītīlh ē jā lakachā'ni'lh. Chuntza' maktnī'lh tū Dios ixuaninī't. ¹⁶ A'cxni' chā'tin chī'xcu' huan ixlīcāna' tū xla' chihuīna'n, xla' māpācuhū ā'chā'tin tī ā'chulā' xaka'tla' ē tze namakapātīnīn palh jā namākentaxtū. Chuntza' talīko'xamixa tī ixtatā'lāquilhnī ixpālacata taca'tzī tzamā' chī'xcu' namākentaxtū. ¹⁷ Nā Dios tapācuhūilh ixa'cstu. Chuntza' tlahualh ixpālacata ixlacasqui'n nataka'tzī tachi'xcuhūit' tzamā' ixlīcāna' ē xla' namākentaxtū tū huanli. ¹⁸ Quina'n ca'tzīyāuj ixlīcāna' tū Dios huanli, ixpālacata tapācuhūilh ixa'cstu ē xla' jā maktin a'kskāhū'nin. Ū'tza' lipāxuayāuj ixpālacata Dios quincālakapāxtokni'yān tū jā tze. Dios huanli quincāmākapūtaxtūnī'ta'n. Chuhua'j ca'tzīyāuj ka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n tū jā catilakspūtlī. ¹⁹ Ca'tzīyāuj naka'lhīyāuj quilatamatca'n tū jā catilakspūtlī, ē chuntza' jā tamakchuyīnī'ta'uj. Chuntza' ka'lhīyāuj quina'n hua'chi tū tzancstāya. Ca'tzīyāuj natanūyāuj nac a'kapūn. ²⁰ A'ntza' xapūla tanūnī't Jesū jā natanūyāuj. Xla' tā'chihuīna'n Dios quimpālacataca'n, ixpālacata xla' lītaxtulh xapuxcu' pālej pō'ktu quilhtamacuj chī Melquisedec.

7

Jesucristo līhui'līcanī't līpālej chuntza' chī ixuī'lh Melquisedec

¹ Tzamā' Melquisedec xla' puxcu' ixuanī't nac Salem ē nā ixpālej Dios xala' nac a'kapūn. Melquisedec tā'lāpāxtokli Abraham a'cxni' xla' ixtaspi'tmā'lh

nac lāmaknīn jā ixcāmaknīnī't xanapuxcu'nu'. Melquisedec sicua'lanātlahuah.
² Abraham maxquī'lh tū ixlī'a'kcāuj ixlīpō'ktu tū ixlīminī't nac lāmaknīn. Ixtacuhuīni' Melquisedec huanicu'tun "tī xapūla xatze puxcu'." Xla' puxcu' ixuanī't nac Salem. Chuntza' ixtacuhuīni' huanicu'tun "puxcu' tī cāmāko' xamixī tachi'xcuhuī't." ³ Jā tatzo'kni' ixtacuhuīni' ixtāta' nūn ixtzī' Melquisedec. Jā tatzo'kni' nūn chā'tin ixpap. Jā tatzo'kni' a'cxni' Melquisedec lacatuncuhuī'lh ē nūn a'cxni' nīlh. Chuntza' chī chā'tin pālej ixuanī't chī tihua'na', chuntza' chī ī'Ska'ta' Dios.

⁴ Ca'tzīcan Melquisedec, xla' chā'tin chi'xcu' xaka'tla'. Chuntza' ca'tzīcan chī Abraham, xla' quimpapca'n quina'n israelitas ē xla' maxquī'lh Melquisedec tū ixlī'a'kcāuj ixlīpō'ktu tū tlajalh nac lāmaknīn. ⁵ Ī'xū'nātā'natna' Levī tī pālejni' ixtahuanī't, xlaca'n tamaktīni'lh tū ixlī'a'kcāuj tū ixtatljajca'n ixtā'israelitasca'n. Chuntza' ixuī'lh līmāpa'ksīn. Tamaktīni'lh ixtā'israelitasca'n, masqui xlaca'n nā Ī'xū'nātā'natna' Abraham ixtahuanī't, xpālacata Abraham ū'tza' ixpapca'n ixlīpō'ktuca'n israelitas. ⁶ Melquisedec, masqui jā ixtalakapasni' Levī ixuanī't, xla' maktīni'lh tū ixlī'a'kcāuj tū ixtatljaj Abraham ē ū'tza' sicua'lanātlahuah Abraham. Abraham ū'tza' tī Dios huanilh namaxquī'lhūhua' ixnatā'natna'. ⁷ Chuntza' ca'tzīcan Melquisedec ā'chulā' xaka'tla' ē jā Abraham. Ū'tza' ca'tzīcan ā'chulā' xaka'tla' tī sicua'lanātlahuana'n ē jā tī sicua'lanātlahuacan. ⁸ Ī'xū'nātā'natna' Levī tī ixtamaktīni'n tū ixlī'a'kcāuj tū ixtatljajca'n israelitas, ē xlaca'n tanīlh chuntza' chī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Melquisedec hua'chi xalakahuancus, xpālacata jā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios palh nīlh. ⁹ Ī'xū'nātā'natna' Levī ixtamaktīni'n tū ixlī'a'kcāuj ixtatljajca'n israelitas. Tzē nahuanāuj Levī xokolh a'cxni' Abraham xokoni'lh Melquisedec. ¹⁰ Chuntza' tzē nahuanāuj xpālacata Levī Ī'xū'nātā'nat Abraham ixuanī't, ē masqui jāna'j ixlacatuncuhuī'nī't a'cxni' Melquisedec tā'lāpāxtokli Abraham.

¹¹ Ī'xū'nātā'natna' Levī, tī pālejni' ixtahuanī't, xlaca'n ixtascuja chuntza' chī līmāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés. Huā'mā' līmāpa'ksīn jāla lactze cātlahua tachi'xcuhuī't chuntza' chī Dios lacasquī'n. Chuntza' ixlacasquī'nca ā'chā'tin pālej chī Melquisedec ē jā chī Aarōn. ¹² A'cxni' natatanū xalacx-tuncnu' pālejni', ixlacasquī'nca nalakpalīcan līmāpa'ksīn. ¹³ Xasāsti' pālej, ū'tza' Māpa'ksīni' Jesucristo. Xla' jā Ī'xū'nātā'nat Levī. Xla' Ī'xū'nātā'nat Judá. Ī'xū'nātā'natna' Judá, jā ixa'nān ā'chā'tin pālej. ¹⁴ Ca'tzīkō'can quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo, xla' Ī'xū'nātā'nat Judá ixuanī't. Moisés, a'cxni' līchihuīna'nli pālejni', jā līchihuīna'nli Judá ē Ī'xū'nātā'natna'.

¹⁵ Chuhua'j tzej ca'tzīcan tanūnī't xtum pālej. Ū'tza' huā'mā' Jesucristo. Xla' chī Melquisedec. ¹⁶ Melquisedec jā tanūlh līpālej chuntza' chī ixtahui'latca'n tachi'xcuhuī't. Nā chuntza' Jesucristo. Xla' tanūlh līpālej xpālacata xla' ka'lhī līmāpa'ksīn tū jā maktīn catīspu'tli, xpālacata xla' natahui'la pō'ktu quilhتامacuj. ¹⁷ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios xpālacata Cristo: Hui'x chā'tin pālej pō'ktu quilhتامacuj. Hui'x chī Melquisedec.

¹⁸ Chuhua'j līmāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés jātza' tū ixtapalh, xpālacata jāla lactze quincātlahuayān chī Dios lacasquī'n. ¹⁹ Huā'mā' līmāpa'ksīn jāla quincātlahuayān lactze. Cristo xalactze quincātlahuan ē chuntza' tzē nalīlaktalacatzuna'jīyāuj Dios.

²⁰ Dios huanli ixlīcāna' nalīhui'lī Jesucristo līpālej. ²¹ Jā chuntza' huanli a'cxni' tatanūlh ā'makapitzīn pālejni'. Chuntza' huan ixtachihuīn Dios jā huan:

Māpa'ksīni' Dios mālactzeyilh
ē xla' namākentaxtū tū huan:
"Hui'x chā'tin pālej pō'ktu quilhtamacuj.
Hui'x chī Melquisedec."

²² Ixtalacāxtlahuan Jesús ū'tza' ā'chulā' xatze ē jā tū xapūla. ²³ Ā'makapitzīn pālejni' lhūhua' ixtahuani't ixpālacata ixtanītēlha ē ixtatanūtēlha ā'makapitzīn. ²⁴ Jesucristo xla' hui'lh pō'ktu quilhtamacuj ē jā makxteka lipālej. Jā catitanūlh ā'chā'tin ixlaxkoko. ²⁵ Ū'tza' Jesucristo tzē nacālīmakapūtāxtūkō' ixlīpō'ktuca'n tī tatapa'ksīni' Dios ixpālacata Jesucristo. Huā'mā' tzē natlahua ixpālacata xla' hui'lh pō'ktu quilhtamacuj ē pō'ktu quilhtamacuj squi'ni'mā'lh Dios ixpālacataca'n tī ta'a'ka'ī'.

²⁶ Jesucristo xla' xapuxcu' pālej chuntza' chī ixlacasqui'nca. Ixlīpō'ktu tū tlaha, pō'ktu tze. Jā tlahuani' tū jā tze ā'chā'tin. Jā tū tlahuani't tū jā tze. Xla' jā chī xlaca'n tī tatlahua tū jā tze. Xla' hui'lacha' nac a'kapūn jā lakachi'xcuhui'can. ²⁷ Xla' jā chī ā'makapitzīn xanapuxcu'nu' pālejni'. Xlaca'n lakalī lakalī talīlakatāya pūla tū ixpālacata ixcuentaca'n ū'tunu'n ē ā'listān ixpālacata ā'makapitzīn. Jesucristo jā chuntza' tlaha. Xla' mālacnūlh xmān a'ktin talakalhu'mān. Xmān maktin mālacnūlh a'cxni' tamacamāstā'lh ixlīmān nac cruz. Huā'mā' talakalhu'mān natāyani' ixlīpō'ktu quilhtamacuj. ²⁸ Chuntza' chī līmāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés, ixcālīhui'lican chī'xcuhui'n chī xanapuxcu'nu' pālejni'. Chī'xcuhui'n ixtahuani't, ē chuntza' ixtatlahua tū jā tze. A'cxni' maxquī'cani'ttza' huā'mā' līmāpa'ksīn, Dios huanli ixlīcāna' nalīhui'li ī'Ska'ta' lipālej. Līhui'līlh lipālej ixlīpō'ktu quilhtamacuj. Chuntza' pālej līthui'lh chī Dios ixlacasqui'n.

8

Jesús tlhualh xasāsti' talacāxtlahuan

¹ Tū iccāhuanimā'n, ū'tza' huā'mā': Jesucristo, xla' xapuxcu' pālej chuntza' chī ixlacasqui'nca. Xla' tā'chihūina'n Dios quimpālacataca'n. Xla' hui'lacha' na ixpekxtūcāna'j Dios nac a'kapūn. ² Xla' ū'tza' xapuxcu' pālej nac templo tū hui'lacha' nac a'kapūn. Tzamā' templo tlhualh Dios ē jā tachi'xcuhui't. ³ Ixlītlahuat chā'tin xapuxcu' pālej, xla' mālacnūni' Dios talakalhu'mān. Nā ixtasqui'nī Jesucristo namālacnūni' Dios talakalhu'mān. ⁴ Palh Jesucristo latlā'huancuc cahuālh nac cā'quilhtamacuj, xla' jā ixlalh lipālej, ixpālacata pālejni' huā'tzā' tamālacnūni' Dios talakalhu'mān chuntza' chī līmāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés. ⁵ Tū pālejni' huā'tzā' tatlahua, xla' chī xmān tatlahualakamakxtu tū tlahuacan nac a'kapūn. Nā chuntza' Moisés. A'cxni' xla' ixtlahuamā'lh xako'xka' templo, Dios huanilh:

Catla'hua'kō'j chuntza' chī māsu'yuni'ca' nac sipej tū huanican Sinaí.

⁶ Ā'chulā' xatze tū tlaha xapuxcu' pālej tū Jesucristo. Ā'chulā' xatze talacāxtlahuan tū Jesucristo tlhualh, ixpālacata nalīko'xamixa Dios. Huā'mā' ā'chulā' xatze, ixpālacata chuntza' chī huā'mā' talacāxtlahuan, Dios nacātlahuani' tachi'xcuhui't tū ā'chulā' xatze tamālacnūn.

⁷ Xapūla talacāxtlahuan jā a'cchā'lh tū ixtasqui'nī. Ū'tza' lītlahuaca ixlī'a'ktu' talacāxtlahuan. ⁸ Dios ixca'tzī tachi'xcuhui't jā tamākentaxtūlh. Tatzo'kni' na ixtachiūin Dios chuntza' chī Dios huanli:

Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' quit na'ictlahua a'ktin xasāsti' talacāxtlahuan.

Na'iccātā'cāxtlahua tachi'xcuhui't israelitas ē ī'xū'nātā'natna' Judā.

⁹ Jā chī talacāxtlahuan tū iccātā'tlahualh ī'xū'nāpapna'ca'n a'cxni' iccāmāxtulh nac ti'ya't jā huanican nac Egipto.

Xlaca'n jā tamākentaxtūlh talacāxtlahuan tū iccātā'tlahualh xlaca'n.

Ū'tza' iccālīmāpānūni'lh quit.

¹⁰ A'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj, na'iccātā'tlahua ā'a'ktin talacāxtlahuan tachi'xcuui't israelitas.

Tzamā' talacāxtlahuan chuntza' nala: Quit na'iccāmāca'tzīni' quilīmāpa'ksīn.

Xlaca'n natakexmatni'cu'tun.

Quit ixDiosca'n na'icuan.

Xlaca'n quintachi'xcuui't natahuan.

¹¹ Jā tī chā'tin catihuanilh ixtā'tin nūn ixtā'chic: "Ixlacasqui'nca hui'x nalakapasa' Dios."

Jā chuntza' catitalāmāsu'yuni'lh, ixpālacata ixlipō'ktuca'n naquintalakapasa tī xalaca'tla' ē xalacstīn.

¹² Quit na'iccālakalhu'man xlaca'n ē na'iccāxapani' ixcuentaca'n.

Jātza' maktin ictilacapāstacli ixcuentaca'n.

¹³ Dios lichihuīna'nli ā'a'ktin xasāsti' talacāxtlahuan. Chuntza' ca'tzīcan xapūla talacāxtlahuan jātza' tū ixtapalh ē xamasni'tza' jātza' catimaclacasqui'nca.

9

Chī makapāxuīcan Dios chuntza' chī xasāsti' talacāxtlahuan

¹ Xapūla talacāxtlahuan māsu'yū'lh chī lilaktaquilhpūtacan Dios. A'ntza' jā ixtakēstokcan nalaktaquilhpūtacan Dios, xla' ū'tza' ixtatlahuatca'n tachi'xcuui't. ² Tatlahualh a'ktin templo tū xamako'xka'. Ixka'lhī a'ktin lu'xu' tū ixmāpitzi a'ktu' cuarto. Xapūla cuarto ixui'lh tū ixpūyāhuacan cera. Ixyālh a'ktin mesa jā ixui'lh pāntzīn tū ixlīlakatāyacan Dios. Huā'mā' cuarto ixuanican Xaticisua'lanātlahuan. ³ Na ixchakēn lu'xu' ixui'lh ā'a'ktin cuarto jā ixuanican A'chulā' Xaticisua'lanātlahuan. ⁴ Huā'mā' cuarto ixyālh a'ktin pūmacamāstā'n xa'oro jā ī'lhcuycan siyensu. Nā a'ntza' ixui'lh a'ktin caja ixlīmacatlahuacanī't oro. Na ixpūlacni' tzamā' caja ixtojōmā'lh a'ktin tla'ma'nc xa'oro tū ixpūtojōmā'lh manā. Nā nac caja ixtojōmā'lh ixpāla'c Aarón tū ixa'kpu'nī't ē nā a'ktu' chihuix jā ixtzo'kcanī't a'kcāuj limāpa'ksīn. ⁵ Na ixkelhni' caja ixtayāna'lh chā'tu' ángeles xa'oro. Ixpekenca'n ixtalaksta'nka'nī't na ixkelhni' caja. A'ntza' jā ixmacamāstā'can cuenta na ixlacatīn Dios. Chuhua'j jātza' la ictilīchihuīna'nli ā'chulā'.

⁶ Chuntza' ixlacāxlakō'nī't ixlipō'ktu. Pālejni' lakalī lakalī ixtatanū nac xapūla cuarto ē ixtatlahua tū ixtascujūta'n. ⁷ Xmān xapuxcu' pālej tzē ixtanū nac ā'a'ktin cuarto. Xmān maktin ixtanū a'ktin cā'ta. A'cxni' ixtanū, ixmānū ka'lhni' tū ixmālacnūni' Dios. Huā'mā' tū ixmālacnū ixpālacata chu ū'tza' ē nā tū ixpālacataca'n tachi'xcuui't. ⁸ Chuntza' Espīritu Santo quincāmāsu'yuni'yān līhuan ixlīmān xapuxcu' pālej tzē ixtanū na ixlī'a'ktu' cuarto, jāna'j ixcāmāsu'yuni' Dios chī nalītanūcan nac a'kapūn. A'ntza' nac a'kapūn jā ā'chulā' tasicua'lanātlahuan. ⁹ Huā'mā' templo xako'xka' hua'chi a'ktin taīlahualakamakxtu chuntza' chī a'nan chuhua'j. Masqui xlaca'n ixtamālacnū talakalhu'mān ē xatamaknīn animalh, xlaca'n jāla ixtaca'tzī palh ixlicāna' ixcāmāpānūni'lh ixcuentaca'n. ¹⁰ Tahui'lat tū ixtamākentaxtū, ixpālacata ū'tza' tū ixtahua' ē chu ū'tza' tū ixtalīpaxa' ē chu ū'tza' tū ixtalīlakche'kē' ixpulātuca'n chuntza' chī ixtahui'latca'n. Tzamā' tahui'lat ixtamākentaxtū a'cxni' Dios jāna'j ixtlahua xasāsti' talacāxtlahuan.

¹¹ Chuhua'j tlahuacanī't xasāsti' talacāxtlahuan. Cristo lītanūni't xapuxcu' pālej. Xla' tlahua ixtascujūt xapuxcu' pālej nac a'ktin templo jā ā'chulā' ka'tla'

ē ā'chulā' tze. Huā'mā' templo jā ixtatlahuatca'n chi'xcuui'n, ixpālacata jā xala' nac cā'quilhtamacuj. ¹² Ā'makapitzin xapuxcu' pālejni' ixtatanū na ixli'a'ktu' cuarto ē ixtamānū ixka'lhni'ca'n chivo ē huācax. Tzamā' ka'lhni' ixtamālacnūni' Dios. Ka'lhni' tū Cristo mālacnūlh, xla' ū'tza' tū ixka'lhni'. Xmān maktin mālacnūlh. Chuhua'j tanūni'ttza' nac a'kapūn jā ā'chulā' xatze. Ū'tza' tzē nalixoko quincuentaca'n pō'ktu quilhtamacuj. ¹³ Pālejni' xlaca'n ixtalilacapa'lhni'ni'n ixka'lhni'ca'n chivos ē huācax ē xalhca'ca'n huācax tū ixtalhcuyu. ¹⁴ Ixka'lhni' Cristo tzē natlahua tū ā'chulā' xatze ē jā ixla' animalh. Maktāyalh Espiritu Santo tī huī'lh pō'ktu quilhtamacuj. Chuntza' Cristo tamacamāstā'lh ē litaxtulh a'ktin talakalhu'mān na ixlacatīn Dios. Tzamā' talakalhu'mān ixlicāna' xatze. Ixka'lhni' Cristo māpānū quincuentaca'n, ē chuntza' lakpalilh quintalacapāstacni'ca'n. Chuhua'j jātza' tū tū quincāmāmakchuyiān chī xapūla ixtlahuayāj tū jā tze. Chuntza' tzē tā'scujāj Dios xalakahuan.

¹⁵ Cristo ū'tza' tū cāxtlahualh xasāsti' talacāxtlahuan. Chuntza' Dios nacāsicua'lanātlahua pō'ktu quilhtamacuj xlaca'n tī cāta'sani'nī't, chuntza' chī Dios huanli xapūla. Cristo nīni'ttza' quimpālacataca'n, ē chuntza' tzē nacāxapani' ixcuentaca'n tī tatlahuanī't tū jā tze chuntza' chī huan limāpa'ksin tū xapūla talacāxtlahuan. ¹⁶ A'cxni' chā'tin chi'xcu' tzo'ka a'ktin ca'psnap ixpālacata namāstā' ixtalalalhu'mān, jāna'j tū ixtapalh a'cxni' jāna'j laksputa tzamā' chi'xcu'. ¹⁷ A'cxni' laksputa tī tlahuani' tzamā' ca'psnap, a'cxni'cus quīlimacuan tū ixtzo'knī't. ¹⁸ Nā chuntza' Dios a'cxni' cātā'tlahualh xapūla talacāxtlahuan tachi'xcuui't, ixtasqui'nī nanī lakatin animalh. ¹⁹ Moisés xapūla cāhuanilh tachi'xcuui't ixlipō'ktu chuntza' chī huanli limāpa'ksin. Ā'listān mā'ca'lh ixmakchi'xit borrego tū xatzu'tzo'ko na ixpekni' hisopo ē lilakmojōlh ixka'lhni' huācax ē chivo tū ixtā'mālacxuccani't xcān. Lilaxmani'lh ca'psnap jā ixtatzo'kni' limāpa'ksin. Cālītlahualh ka'lhni' na ixa'kxākca'n tachi'xcuui't. ²⁰ Huanli Moisés: "Huā'mā' ka'lhni' māsu'yu tzucunī'ttza' talacāxtlahuan tū huī'xina'n namākentaxtūyā'tit chuntza' chī māpa'ksini'nī't Dios." ²¹ Nā chuntza' Moisés lītlahualh macsti'na'j ka'lhni' nac templo xako'xka' ē nā ixlipō'ktu tū ixui'lh a'ntza' tū ixmaclacacqui'nca'n na ixlacatīn Dios. ²² Chuntza' chī huan huā'mā' limāpa'ksin, ka'lhni' pō'ktu Iixapacan cuenta. Palh jā tamālacnūni' Dios ka'lhni', Dios jā cāmāspūtūnu'ni' ixcuentaca'n tachi'xcuui't.

Cristo cāmāpānūni'lh ixcuentaca'n tachi'xcuui't

²³ Chuntza' ixcālīche'kē'can ixka'lhni' huācax ixlipō'ktu tū ixui'lh nac templo xako'xka'. Tzamā' xmān hua'chī tlahualakamakxtucan tū huī'lacha' nac a'kapūn. A'ntza' nac a'kapūn ixlacasqui'nca namālacnūni'can Dios a'ktin talakalhu'mān tū ā'chulā' xatze. Cristo huī'lacha' nac a'kapūn. Xla' ū'tza' mālacnūni'lh Dios a'ktin talakalhu'mān. Huā'mā' talakalhu'mān ū'tza' ā'chulā' xatze. ²⁴ Cristo jā a'ntza' huī'lh nac templo tū tatlahuanī't tachi'xcuui't. Tzamā' templo tū yālh nac cā'quilhtamacuj xmān hua'chī tlalualakamakxtucan tū huī'lacha' nac a'kapūn. Cristo tanūni't nac a'kapūn. A'ntza' huī'lh na ixlacatīn Dios. A'ntza' squi'ni' Dios quimpālacataca'n. ²⁵ Xapuxcu' pālej xala' nac cā'quilhtamacuj, xla' tanū xmān maktin a'ktin cā'ta nac templo jā huanican Ā'chulā' Xatasicua'lanātlahuan. A'cxni' tanū, lē'n a'ktin talakalhu'mān tū ixka'lhni' animalh. Cristo jā chuntza' tlalualh. Jā makhūhua' talacnūlh. ²⁶ Palh xla' ixtalacnūlh makhūhua', makhūhua' ixnīlh a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj. Xla' jā makhūhua' nīni't. Xmān maktin milh nac cā'quilhtamacuj a'cxni' laksputi xapūla talacāxtlahuan. Nīlh ē chuntza' cālīmāpānūni'lh ixcuentaca'n tachi'xcuui't. ²⁷ Quilipō'ktuca'n

nanīyāuj xmān maktin. Ā'listān Dios naquincākelhasqui'nīyān. ²⁸ Nā chuntza' Cristo, xmān maktin tlhualh talakalhu'mān ē chuntza' līxokolh ixcuentaca'n tachi'xcuhuī't. Jātza' ā'maktin catimilh pātini'n. A'cxni' namin ixlīmaktu', nacāmakapūtaxtūkō' tī taka'lhīmā'nalh.

10

¹ Dios maxquī'lh Moisés līmāpa'ksīn. Huā'mā' līmāpa'ksīn jāla quincātlahuani'yān tū Cristo quincātlahuani'yān. Tzamā' līmāpa'ksīn hua'chī tlhualakamakxtucani't tū ā'chulā' xatze. Chuntza' chī huan huā'mā' līmāpa'ksīn, cā'ta cā'ta chu ū'tza'tza' tū tamālacnūni' Dios talakalhu'mān. Tzamā' talakalhu'mān tū mālacnūcan chuntza' chī huan tzamā' līmāpa'ksīn jāla cātlahua lactze xlacā'n tī chuntza' talīlaktaquilhpūta Dios. ² Palh tzamā' līmāpa'ksīn ixcāmāpānūni'lh cahuālh ixcuentaca'n, xlacā'n jātza' ixtītamakca'tzīlh palh talaclē'ncus, ē chuntza' ixtamakxteklī tamālacnū talakalhu'mān. ³ Tzamā' līmāpa'ksīn jāla cāmāpānūni' ixcuentaca'n. Tzamā' talakalhu'mān tū mālacnūni'cān Dios, xla' xmān cāmāpāstaquī ixcuentaca'n cā'ta cā'ta. ⁴ Tzamā' talakalhu'mān jā cāmāpānūni' ixcuentaca'n, ixpālacata ixka'lhni'ca'n toros ē chivos jā tū līmacuan.

⁵ Ū'tza' līhuanli Cristo a'cxni' ixmīmā'lh'tza' nac cā'quilhtamacuj, huanilh Dios: Hui'x jā lacasqui'na' namālacnūni'ca'na' ixka'lhni' animalh ē nūn tū līlakatāyaca'na'.

Hui'x quincāxtlahuani'nī'ta' a'ktin macni', ē chuntza' tzē na'ictalacnū quīna'cstu.

⁶ Jā lakatīya' chī lakahui'līca'na' animalh tū lhcuyucan nac pūmacamāstā'n.

⁷ Jā lakatīya' tū tamālacnū ixpālacata ixcuentaca'n.

⁷ Ū'tza' iclīhuanli: “Ē icmīmā'lh ictlahua tū hui'x lacasqui'na', Dios.”

⁸ Xapūla huanli Cristo chī Dios jā lakatī chī mālacnūni'cān xatamāknīn animalh ē tū līlakatāyacan ē xalakatīn animalh tū lhcuyucan nac pūmacamāstā'n, ē jā lakatī tū tamālacnū ixpālacata nacāxapani'cān ixcuentaca'n. Tzamā' jā līpāxuhua Dios masquī tamālacnū talakalhu'mān chuntza' chī huan līmāpa'ksīn. ⁹ Ā'listān Cristo huanli: “Ū'tza' iclīmīni't ictlahua tū hui'x lacasqui'na', Dios.” Dios māpānūlh talacāxtlahuan xala' makāstza' ē hui'līlh tū ā'xmān xasāsti'. ¹⁰ Jesucristo tlhualh chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. Xmān maktin mālacnūni'lh Dios ixmacni'. Chuntza' cālītlhualh lactze tachi'xcuhuī't pō'ktu quilhtamacuj.

¹¹ Ixlīpō'ktuca'n pālejni' tī israelitas tatlhaua ixtascujūtca'n lalālī lalālī. Maklhūhua' tamālacnū chu ū'tza'tza' talakalhu'mān. Tzamā' talakalhu'mān jā maktin caticāmāpānūni'lh ixcuentaca'n tachi'xcuhuī't. ¹² Cristo xmān maktin nīlh. Chuntza' līmālacnūlh a'ktin talakalhu'mān tū tāyani' pō'ktu quilhtamacuj. Palaj tunca tahuī'lh na ixpekxtūcāna'j Dios, ixpālacata Cristo nā xla' māpa'ksīni'n. ¹³ A'ntza' ka'lhīmā'lh hasta a'cxni' Dios nacātłaja ixtā'lāquicīhlaktzi' ē nacāmāmākentaxtūnī tū lacasqui'nīn Cristo. ¹⁴ Cristo mālacnūni'nī't Dios xmān a'ktin talakalhu'mān. Ū'tza' cālītlhualh lactze pō'ktu quilhtamacuj na ixlacatīn Dios ixlīpō'ktuca'n tī cāxapani'nī't ixcuentaca'n. ¹⁵ Espīritu Santo nā chuntza' huan. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī huanli xapūla:

¹⁶ Ā'listān na'iccātā'tlahua xlacā'n a'ktin talacāxtlahuan, huanli Dios.

Chuntza' nala: Quit na'iccamākexmatī quīlīmāpa'ksīn.

Quit na'iccalakpalīni' ixlīstacna'ca'n ē ū'tza' natalīmākentaxtūcu'tun.

¹⁷ Ā'listān huanli:

Jātza' iclīcalacapāstacni'lh ixcuentaca'n.

Jätza' icticälacapästacni'lh tü jä tze tü tatlahualh.

¹⁸ Chuntza' Dios quincämätza'nkëna'ni'nī'ta'n. Jätza' ixlacasqui'nca namälacnūni'yäuj Dios ä'a'ktin talakalhu'män tü naquincämäpänūni'yän quincuentaca'n.

Ixlacasqui'nca nalaktalacatzuna'jyäu Jios

¹⁹ Chuhua'j, tä'timīn, Cristo nīlh quimpälacataca'n, ē chuntza' chuhua'j jä tījicua'nāuj natä'chihuīna'nāuj Dios. Xla' hui'lacha' nac a'kapūn jä sicua'lanālanī't. ²⁰ Cristo nīnī'ttza' quimpälacataca'n, ē quincämälacqui'ni'nī'ta'n pō'ktu quilhtamacuj jä lactanūcan nac a'kapūn. Chuntza' tze nalaktalacatzuna'jyäu Jios. ²¹ Cristo, ū'tza' xapuxcu' pälej. Xla' squi'ni' Dios quimpälacataca'n quina'n tī tapa'ksīni'yäu Jios. ²² Ū'tza' nalīktalacatzuna'jyäu Jios ē ū'tza' nalīmakapāxuyäu Jios. ²³ Ū'tza' nalīlacataca'n quincämätza'nkëna'ni'nī'ta'n. Hua'chi cälīmākche'kë'canī'ttza' quimacni'ca'n xastala'nka' xcän. ²⁴ Jä tilakachā'ni'yäu nūn macsti'na'j chi ka'lhīmā'nauj. Dios pō'ktu quilhtamacuj mäkentaxtü tü huan. ²⁵ Nalälacapästacāuj chā'tunu' quina'n. Nalāmaktāyäu Jios. Chuntza' ā'chulā' nalāpāxqui'yäu ē ā'chulā' natlahuayäu tü tze. ²⁶ Makapitzīn jätza' tatāt'alacxtimī tī ta'a'ka'tīni' Dios. Xatze natalacxtimīyäu Jios. Chuntza' nalāmāhuixcāni'yäu. Huā'mā' ū'tza' ixlacasqui'nca ixpälacata ca'tziyā'tit hui'xina'n talacatzuna'jīmā'lh'tza' quilhtamacuj a'cxni' namimpala Cristo.

²⁷ Palh chā'tin māca'tzīnicānī't tü ixlīcāna' ē palh lakmaka'n Jesucristo, chuntza' jä tü a'nampala tü namäpānū ixcuenta. ²⁸ Najicua'n tü na'a'kspula a'cxni' Dios naputzāna'nī. Dios namakapātīnīn nac macscut jä nacālhcuyu ixtā'lāquichlaktzi'. ²⁹ Chuntza' chī huan līmāpa'ksīn tü Dios maxqui'lh Moisés, palh chā'tu' o kelhatu'tun testigos ixtahuan palh chā'tin chī'xcu' jä ixmākentaxtü līmāpa'ksīn, ū'tza' ixtalīmaknī. Jä ixtalakalhu'man. ³⁰ Chuntza' ixcāmakapātīnīncan tī jä ixtamākentaxtü līmāpa'ksīn xala' makāstza'. Ä'chulā' namakapātīnīncan palh chā'tin lakmaka'ni't Cristo ē palh puhuanī't jä tü ixtapalh ixka'lhni' Jesucristo. Jesucristo, ū'tza' tī nīlh ē līxapalh ixka'lhni' quincuentaca'n chuntza' chī xasāsti' talacāxtlahuan. Catīxcuhuālh tī lakmaka'n Jesucristo namakapātīnīncan ixpälacata lakmaka'n ixEspīritu Dios tī quincälakalhu'manān. ³¹ Cat'ziyäu Jios huanli: "Xmān quit tze na'iccāmakapātīnīn tī tatlahua tü jä tze. Quit naquintaxokoni'. Quit Māpa'ksīni' ē quit na'iccāpuzāna'nī quintachi'xcuhui't." ³² Lījicua' palh ixpātīni'uj na ixmācan Dios xalakahuan.

³³ Calacapästactit hui'xina'n chī cā'a'kspulan xapūla a'cxni' chū'cus cātamasu'yuni'n ixtachihuīn Dios. Hui'xina'n ixpātīni'nā'tit a'cxni' ixcātāputzastālani'yän. ³⁴ Makatunu' ixcātalakapalayän ē ixcātātucsan nac cā'lhūhua'latān. Chuntza' chī tapātīni'lh ā'makapitzīn chuntza' pātīnīntit hui'xina'n. ³⁵ Ixcälakalhuma'nā'tit hui'xina'n a'cxni' ixcāmānūcan makapitzīn nac pūlāchī'n. A'cxni' lē'nca tü ixka'lhī'yā'tit, hui'xina'n jä līlīpuhuanit ixpälacata ca'tziyā'tit ka'lhī'yā'tit nac a'kapūn tü ā'chulā' xatze ē tü jä maktin catīspūtlī. ³⁶ Chuhua'j, jä catamakchuyī'tit. Calacapästactit namaktīni'nā'tit mintatljaca'n xala' nac a'kapūn. ³⁷ Catāyani'tit. Jä timakxtekā'tit natlahua'yā'tit tü Dios lacasqui'n. Chuntza' namaktīni'nā'tit tü Dios quincämälacnūni'nī'ta'n. ³⁸ Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios chī Dios huanli:

Jätza' ä'makās sputa, namīn tī ixlīmīnit ē jätza' catitanajīlh.

³⁸ Ixlipō'ktuca'n tī Dios cāmāpānūni' ixcuentaca'n ixpālacata talipāhuan Dios, xlac'a'n pō'ktu quilhtamacuj nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.

Palh tī nataxtutāya nā quintej, jā tze ca'ictimakca'tzilh.

³⁹ Quina'n jā hua'chi ā'makapitzīn tī tataxtutāya na ixtej Dios ē tatza'nkā. Quina'n lipāhuanāuj Dios ē a'kapūtaxtunī'taujza'.

11

Tzej talatlā'huan xlac'a'n tī ta'a'ka't'

¹ Lipāhuanāuj Dios, ē chuntza' ca'tziyāuj namaktīni'nāuj tū ka'lhīmā'nauj. Nā ca'tziyāuj a'nan tū jāna'j maktin laktzi'nāuj. ² Tachi'xcuhui't xalakmakās, xlac'a'n ixtamakapāxui' Dios, ixpālacata xlac'a'n ixtalipāhuan Dios.

³ Nā quina'n lipāhuanāuj Dios ē chuntza' ca'tziyāuj Dios tlhualh cā'quilhtamacuj ē chī'chīni' ē mālhcuyu' ē ixlipō'ktu tū a'nan nac a'kapūn. Dios chihuīna'nli ē chuntza' tlhuakō'lh. Dios cātluhualh pō'ktu tū tasu'yu, masqui xapūla jā tū ixa'nan tū tzē ixlaktzi'nacan.

⁴ Abel ixlipāhuan Dios, ē chuntza' xla' mālacnūni'lh Dios a'ktin talakalhu'mān tū xatze ē jā chī mālacnūlh Caīn. Abel ixlipāhuan Dios, ē chuntza' Dios laktzi'lh tze. Dios maktīni'lh talakalhu'mān tū Abel mālacnūni'lh. Chuntza' Abel, masqui nīni'ttza', quincāmasu'yuni'yān chī nalipāhuanāuj Dios.

⁵ Nā Enoc ixlipāhuan Dios ē ū'tza' jā līnīlh. Dios lē'lh nac a'kapūn. Jāla maclaca, ixpālacata Dios ixlē'nī't. Ixtachihuīn Dios huan a'cxni' Enoc ixlatlā'huancu' nac cā'quilhtamacuj, xla' ixtamakapāxui' Dios. ⁶ Nūn chā'tin tzē namakapāxui' Dios palh jā lipāhuan Dios. Tī tamīn talaktaquilhpūta Dios, ixlacasqui'nca tzej nata'a'ka't' Dios hui'lh ē cāmaktāya tī nataliputza ixlipō'ktu ixlīstacna'ca'n.

⁷ Nā Noé ixlipāhuan Dios ē a'ka't'lh ixlīcāna' chī Dios ixuaninī't namin a'ktin lakuat. Ixjicua'n, ē ū'tza' lītlahualh a'ktin barco. Chuntza' ta'a'kapūtaxtulh xalanī'n na ixchic. Noé mākentaxtulh tū Dios ixuaninī't, ē chuntza' ixlītasu'yu ā'makapitzīn jā lactze ixtahuani't ixpālacata xlac'a'n jā ixta'a'ka't' tū ixuanī't Dios. Noé ixlipāhuan Dios, ē ū'tza' Dios limāpānūni'lh ixcuenta.

⁸ Nā Abraham ixlipāhuan Dios. Kexmatni'lh a'cxni' Dios huanilh na'a'n nac a'ktin ti'ya't tū Dios namaxqui'. Abraham taxtulh na ixcā'lacchicni', masqui jā ixca'tzi jā nachā'n. ⁹ Abraham ixlipāhuan Dios, ē chuntza' xla' chā'lh jā namaxqui'can ti'ya't, chuntza' chī Dios ixuaninī't. Ixtlahuanī't ixa'chic jā ixu'lh hua'chi chā'tin xamini'. Nā chuntza' ixu'lh ixka'hua'cha tī ixuanican Isaac ē nā ixtā'nat tī ixuanican Jacob. Xlac'a'n nā Dios cāmaxqui'lh ti'ya't. ¹⁰ Chuntza' ixlīhui'lh Abraham ixpālacata ixka'lhīmā'lh ixchā'lh nac cā'lacchicni' tū Dios ixtlahuanī't chuntza' chī ixtalacasqui'nin. Huā'mā' cā'lacchicni' jā maktin catisputli.

¹¹ Ā'nā Sara ixlipāhuan Dios. Ū'tza' tzē līka'lhīlh chā'tin ī'ska'ta' masqui chā'lūhua'tza' ixuanī't. Masqui ixtēlakatzā'lanī'ttza' ixquilhtamacuj, Sara a'ka't'lh Dios namākentaxtū tū ixuanī't. ¹² Chuntza' Dios maxqui'lh chā'tin ī'ska'ta' Abraham masqui kōlu'tza' ixuanī't. Ī'xū'nātā'natna' Abraham talhūhua'nli hua'chi sta'cu ē cucujnu' tū tahu'īlāna'lh na ixquilhtūn mar. Talhūhua'nli ē jāla cāpūtle'kekō'can.

¹³ Abraham ē Isaac ē Jacob tanīlh. A'cxni' tanīlh, jāna'j ixtamaktīni'n tū Dios ixmālacnūnī't. Xmān ixtalaktzi'n makat. Tapāxuhualh ixpālacata ixtaca'tzi Dios nacāmākentaxtūni' tū ixcāhuaninī't. Xlac'a'n tzej ixtaca'tzi ixtalatlā'huan hua'chi tejetlā'hua'ni' nac cā'quilhtamacuj. ¹⁴ Chuntza' ixtalīchihuīna'n xlac'a'n,

ē chuntza' ixtasu'yu ixtaputzamā'nalh cā'lacchicni'. ¹⁵ Xlaca'n jā ixtalacapāstacmā'nalh ixcā'lacchicni'ca'n jā ixtataxtunī'ta'ncha'. Palh chuntza' ixtapuhuanli, ixtataspi'tli tzamā' nac cā'lacchicni'. ¹⁶ Xlaca'n jā ixtalacapāstaca ixcā'lacchicni'ca'n jā ixtataxtunī'ta'ncha'. Ixtalacapāstaca ā'latin cā'lacchicni' jā ā'chulā' xatze ē tū hui'lacha' nac a'kapūn. Ū'tza' Dios jā cālimāxana'n a'cxni' xlaca'n tahuan ū'tza' ixDiosca'n. Dios cāxui'līnī't a'ktin cā'lacchicni' nac a'kapūn jā xlaca'n natatahui'la.

¹⁷ Nā Abraham ixlipāhuan Dios. Ū'tza' ixa'mā'lh līmaknī Isaac tī xmān chā'tin ixka'hua'cha ixuanī't. Ixmaxquī'cu'tun hua'chi a'ktin talakalhu'mān Dios. Chuntza' Dios ixmāpa'ksīnī't ixpālacata ixlacasquī'n Abraham namāsu'yu palh ixlicāna' ixpāxquī' Dios. ¹⁸ Abraham ixkexmatni'cu'tun Dios, masqui Dios ixuanini't ixpālacata Isaac, Abraham nacāka'lhī lhūhua' i'xū'nātā'natna'. ¹⁹ Abraham ixa'mā'lh maknī Isaac chuntza' chī Dios ixuanini't, ixpālacata ixca'tzī Dios namaxquī'pala ixlatamat. Jā makās i'sputa ixmāknīca Isaac. Dios masquī'pālhl ixtamat.

²⁰ ŀ'Nā Isaac ixlipāhuan Dios. Ū'tza' cālihuanilh ixka'hua'chan chī Dios nacāsīcua'lanātlahua. Ixcamana' ixcāhuanican Jacob ē Esaū. ²¹ Nā Jacob ixlipāhuan Dios. Ū'tza' cālihuanilh ixnatā'natna', tī ixka'hua'chan José, chī Dios nacāsīcua'lanātlahua. Chuntza' cāhuanilh a'cxni' nanī'tza'. Lītaquilhpūtalh ixpāla'c ē makapāxūilh Dios. ²² Nā José ixlipāhuan Dios. Chuntza' a'cxni' jā'tza' makās i'sputa nanī, xla' huanli israelitas natataxtu nac Egipto. Nā huanilh José nacālē'nanc ixlacucutnu' a'cxni' natataxtu a'ntza'.

²³ Ixtāta' ē ixtzī' Moisés nā ixtalipāhuan Dios. Puxcu' māpa'ksīnī'lh nacāmāknīkō'can ixlipō'ktu lacstīn xmān laka'hua'chan. Moisés mātze'kca a'cxni' ixlacatuncu'huī'nī'tcus. Xlaca'n talaktzī'lh tzēhuanī't ixuanī't ē tamātze'kli a'ktu'tun mālhcuyu'. Jā tajicua'nī'lh ixlīmāpa'ksīn puxcu'. ²⁴ Nā Moisés ixlipāhuan Dios. A'cxni' chī'xcu'tza' ixuanī't, jā'tza' ixtahui'lacu'tun na ixchic puxcu' xala' nac Egipto, a'ntza' jā ixmākastacnī't ixtzu'mā'jāt puxcu'. ²⁵ Moisés jā'tza' tahui'lacu'tunli ā'chulā' na ixchic puxcu', ixpālacata a'ntza' ixlipāxucan tū jā tze. Xla' puhuanli ā'chulā' tze nacātā'tahui'la ixtachi'xcu'huī't Dios masqui capātīnī'lh. ²⁶ Moisés puhuanli ā'chulā' xatze kexmatni'can Cristo masqui ixlīlakmāka'nca. Puhuanli jā ka'lhī ixtapalh ixlīricujca'n xala' nac Egipto. Xla' jā lakpuhuanli tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Xla' lakpuhuanli tū xala' nac a'kapūn. ²⁷ Moisés ixlipāhuan Dios, ē xla' taxtulh nac Egipto. Jā ixjicua'nī' puxcu', masqui ixca'tzī palh ixsītzī'lh. Pō'ktu quilhtamacuj kexmatni'lh Dios. Xla' hua'chi ixlaktzī'nī't Dios, masqui jāla laktzī'nanc.

²⁸ Moisés ixlipāhuan Dios. Chuntza' cāhuanilh israelitas natamakī borregos ē natalītlahua macstī'na'j ixka'lhni' na ixmākelhchaca'n. Chuntza' āngel jā cāmāknīlh ixlīmāksāstī'ca'n israelitas a'cxni' cāmāknīlh ixlīmāksāstī'ca'n xalanī'n nac Egipto. ²⁹ Israelitas ixtalipāhuan Dios. Xlaca'n tapācatutli Mar Xatzu'tzo'ko hua'chi nac cā'tī'ya'tna' jā cā'scahuahua. Xalanī'n nac Egipto tī ixtastālani', a'cxni' tītapācatucutnūli, xlaca'n tajicsua'kō'lh.

³⁰ Israelitas ixtalipāhuan Dios, ē chuntza' xlaca'n a'ktojon quilhtamacuj ixtatā'tamacxtī'li'tlā'huan cā'lacchicni' tū ixuanican Jericó. Chuntza' lī'a'kā'lh talhta'm xachihuix tū ixlītamacstī'li'nī't cā'lacchicni'. ³¹ Cāmāknīca tī xalanī'n nac Jericó tī jā takexmatni'cu'tunli Dios. Rahab, tī pūla xamāklani' ixuanī't, xla' jā maknīca. Rahab ixlipāhuan Dios, ē xla' ixcāmānūnī't na ixchic israelitas tī ixta'a'nī't talaktzī'huī'līnī'n nac tzamā' tī'ya't. Ū'tza' jā talimāknīlh Rahab.

³² Jā ixlacasquī'nca ā'chulā' na'iccālihuaniyān ā'makapitzīn tī talipāhuanli Dios. Jā icka'lhī quilhtamacuj na'iccālihuaniyān tū tatlahualh Gedeón ē Barac ē Sansón ē Jefe'tē ē David ē Samuel ē ixa'kchihuīna'nī'n Dios. ³³ Xlaca'n

ixtalipāhuan Dios. Ū'tza' taliskāhuī'lh ā'makapitzīn cā'lacchicni', ē ixtamāpa'ksī. Ixtatlahua tū tze, ē Dios cāsīcua'lanātlahualh chuntza' chī ixcāhuaninī't. Ā'makapitzīn ixcālaktamāknūcan leones. Dios cāmaktāyālh ē chuntza' jā cāhua'lh. ³⁴ Ā'makapitzīn ixcāmāpū'can nac macscut. Xlaca'n jā talhculh. Ā'makapitzīn ixcālīmāknīcu'tuncan espada. Xlaca'n ta'a'kapūtāxtulh. Masqui xlaca'n jā lactli'huī'quīn ixtahuanī't, Dios cāmātlī'huī'clhli. Jā ixtajīcua'n. Ixtatlahua lāmāknīn ē ixtamakatzā'la ixtā'laquichlaktzi'ca'n. ³⁵ Makapitzīn pūscan, Dios cāmālacastālcuanīnī'lh ixcamana'ca'n, tī ixtanīnī'tcus.

Ā'makapitzīn tachi'xcuhuī't tzej cāmākapātīnīnca hasta jā tanīlh. Palh xlaca'n ixtakelhtatzē'kli tū ixta'a'ka'ī, jātza' ixticāmākapātīnīnca. Xlaca'n jā takelhtatzē'kli, ixpālacata ixtaca'tzī nataka'lhī ixlātamāca'n tū xatze a'cxnī' Dios nacāmālacastālcuanī nīnī'n. ³⁶ Ā'makapitzīn cālākapalaca ē cāmāksno'kca. Ā'makapitzīn cāmānūca nac pūlāchī'n ē cātūpixuī'līca līcā'n. ³⁷ Ā'makapitzīn cācucta'lamāknīca. Ā'makapitzīn cālācxua'ta'huī'līca. Ā'makapitzīn cālīmāknīca espada. Ā'makapitzīn ixta'a'cuantlā'huan ē ixtalhakā' ixko'xka' purecu' ē chivos. Lacxcamanīnī'n ixtahuanī't. Ixcālākmā'ncan ē ixcāmākapātīnīnca. ³⁸ Ixtatzā'latlā'huan nac cā'tzaya'nca tī'ya't ē nac cā'kēstīnī'n. Ixtahū'lāna'lh nac lhu'cu' ē na ixtampīn chihuix. Xalanī'n nac cā'quiltamacuj ixtapuhuan jā tū ixtapalhca'n tī ixta'a'ka'ī, ē masqui ā'chulā' ixtapalhca'n. ³⁹ Tzamā' tachi'xcuhuī't ixtalipāhuan Dios ē ixtamakapāxū' Dios. Masqui ixtalipāhuan Dios, xlaca'n jā tamaktīnī'nkō'lh ixlīpō'ktu tū Dios ixcāmālacnūnī'nī't. ⁴⁰ Dios ixlacasquī'n a'cxīm ixquincātātā'lan, ixpālacata lactze ixtalītaxtulh chuntza' chī quīna'n.

12

Calaktzī'lēuj Cristo

¹ Quīna'n ca'tzīyāuj chī tzamā' chī'xcuhuī'n ixtalipāhuan Dios. Masqui xlaca'n tapātīnī'lh, jā tataspi'tli na ixtej Dios. Quīna'n cacāmāksca'tuī xlaca'n. Chuntza' camāxtekkō'uj tū quīncāmāmakchuyīyān na ixtej Dios. Jātza' catlahuāuj tū jā tze, masqui jicslīhua' makxtekan. Jā calakachā'nī'uj natlahuayāuj ixtalacasquī'nīn Dios. ² Chuhua'j calaktzī'lēuj Jesucristo. Quīna'n tī a'ka'ī'yāuj Jesucristo quīncāmākapūtāxtūnī'ta'ntza'. Xla' naquīncāmāktāyāyān na'a'ka'ī'yāuj ā'chulā' tihū'lāna'ujcus. Xla' pātīnī'lh a'cxnī' nīlh nac cruz. Masqui lakmā'ncā ē masqui pātīnī'lh, xla' pātīkō'lh ixpālacata ixca'tzī ā'līstān napāxuhua. Chuhua'j huī'lh na ixpekxtūcāna'j Dios nac a'kapūn jā tā'māpa'ksīnī'n Dios.

³ Capāstactit chī pātīnī'lh Jesucristo ē chī ixtatā'lāhuani chī'xcuhuī'n tī ixta'quichlaktzī'n. Chuntza' jā calakachipinī'ntit masqui pātīnī'mpā'na'ntit. Jā camāxtektit natlahua'yā'tit ixtalacasquī'nīn Dios. ⁴ Masqui lhūhua'tza' tū pātīnī'ta'ntit, jā ixtā'chuntza' chī tapātīnī'lh ā'makapitzīn tī cāmāknīca. ⁵ Palhāsā' pātza'nkānī'ta'ntit ixtachihuīn Dios jā Dios quīncāmāxquī'yān talācapāstacnī' ē quīncālaktzī'nān hua'chī ixlacstīn. Chuntza' huan:

Tzej calācapāstacti a'cxnī' Dios cāstacyāhuayān.

Jā calakachipinī' a'cxnī' xla' lacaquīlhnīyān.

⁶ Dios cālācaquīlhnī ixlīpō'ktuca'n tī cāpāxquī'.

Cālācaquīlhnī ixlīpō'ktuca'n tī cātlahuanī't ixlacstīn.

⁷ Catāyanī'tit a'cxnī' cālācaquīlhnīyān. Palh Dios cālācaquīlhnīyān, chuntza' lītasu'yuyā'tit ixlacstīn huī'xīna'n. Ixlacasquī'nca chā'tin xatāta' nacālācaquīlhnī ixlacstīn. ⁸ Dios cālācaquīlhnī ixlīpō'ktuca'n ixlacstīn. Palh jā cahuālh ixcālācaquīlhnīn chuntza' ixtasu'yulh huī'xīna'n jā ixlīcāna' ixlacstīn

Dios. ⁹ A'cxni' quincāmakastacni' quintāta'ca'n, ixquincālaqaquilhniyān ē quina'n ixcālakachi'xcuhuī'yāuj. Ā'chulā' ixlacasqui'nca quina'n nakexmatni'yāuj quinTāta'ca'n Dios tī quincāmaxqui'yān quilatamatca'n tū jā catilaksputli. ¹⁰ Quintāta'ca'n tī xalani'n nac cā'quilhtamacuj, xlaca'n ixquincālaqaquilhniyān chuntza' chī ixtalacpuhuan. Xlaca'n ixtalacasqui'n lilacatejtin ixlata'kchokouj nac cā'quilhtamacuj. Nā Dios quincālaqaquilhniyān, ixpālacata quincālacapāstacān. Xla' lacasqui'n quina'n lactze nahuanāuj chī xla'. ¹¹ A'cxni' quincālaqaquilhniyān, lipuhuanāuj. Masqui quincātamālakaputzīyān, ā'listān tze litaxtu'yāuj, ē chuntza' līsca'tāuj.

Lījicua' palh jā nakexmatni'yāuj Dios

¹² Chuhua'j calāmāhuixcāni'tit ē jā cataxla'juani'tāya'tit. ¹³ Tzej catlā'hua'ntit na ixtej Dios. Chuntza' nacāmaktāya'yā'tit xlaca'n tī jāna'j tzej ta'a'ka'tī. Chuntza' xlaca'n jā catitatamakahuasli.

¹⁴ Lipāxuhua cacātā'tahuī'la'tit ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Catlahua'tit xmān tū tze. Palh chā'tin jā makxteku'tun tlaha tū jā tze, xla' jā catilakchā'lh Dios. ¹⁵ Dios lalalhu'manīni'n. Catamakxteknī'tit Dios nacāmaktāyayān milipō'ktuca'n. Jā cataxtutāya'tit na ixtej Dios nūn chā'tin chī hui'xina'n. Palh chā'tin taxtutāya, cāmāmakchuyī ā'makapitzīn ti ta'a'ka'tī. ¹⁶ Jā caka'lhī'tit mintā'lāpāxqui'nca'n. Jā calakmaka'ntit tū ixla' Dios, chī Esaú. Xla' ixa'yan'cu'tun, ē ū'tza' listā'lh tū ixmakxteknī'cani't tū ixpālacata limaksāsti' ixuani't. ¹⁷ Hui'xina'n ca'tzīyā'tit ā'listān xla' ixlacasqui'n ixmaxqui'palaca ē jātza' la lakmāxtulh. Xla' ixcalhuan ixpālacata lakpalīcu'tunli tū ixtlahuani't.

¹⁸ Hui'xina'n jā ixuī'lāna'ntit a'ntza' a'cxni' Dios māstā'lh limāpa'ksīn nac sipej jā huanican Sinaí. Israelitas xalani'n makāsta' tatalacatzuna'jīlh nac Sinaí. Talaktzī'lh lamana' ē jā cā'pucsua' ixuani't ē jā makli'pli'. ¹⁹ Takexmatli a'ktin liskoli' ē a'ktin tachihuīn. A'cxni' takexmatli ixtachihuīn Dios, xlaca'n tahuanli jātza' ā'chulā' cachihuīna'lh. ²⁰ Tajicua'nli a'cxni' Dios huanli nūn chā'tin i'xa'malh sipej. Nā huanli palh lakatin animalh natāya a'ntza' ixlacasqui'nca nalīlacata'lama'knicān chīhuix. ²¹ Tī talaktzī'lh huā'mā, tajicua'nli. Nā Moisés huanli: "Icxpipimā'lh ixpālacata icjicua'n."

²² Hui'xina'n jā chuntza' ta'nī'ta'ntit nac Sinaí. Hui'xina'n pimpā'na'ntit ā'lacatin nac sipej jā huanican Siōn ē nac cā'lacchicni' jā huī'lh Dios xalakahuan. Huā'mā' cā'lacchicni' hui'lacha' nac a'kapūn ē huanican Jerusalén. A'ntza' ta'a'nān lūhua' ángeles. ²³ A'ntza' nā hui'xina'n pimpā'na'ntit nac a'kapūn jā tatalacxtimīni' ē tamakapāxui'mā'nalh Dios tī xapūla ixlacstīn Dios, tī tatzo'kni' ixtacuhuīni'ca'n nac a'kapūn. A'ntza' jā huī'lh Dios. Ū'tza' tī nacāputzāna'nīkō' ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Nā a'ntza' tahuī'lāna'ncha' ixlīstacna'ca'n tī tanīni'ttza' ē cātlahuacani't lactze. ²⁴ Hui'xina'n a'ka'tī'nī'ta'ntit Jesucristo ū'tza' tī makapūtaxtūnu'n. Xla' tlahuani't xasāsti' talacāxtlahuan. Ixka'lhni' Jesucristo cāliche'kē' ixlīstacna'ca'n tachi'xcuhuī't. Ē chuntza' talakalhu'mān ixka'lhni' Jesucristo. Ū'tza' ā'chulā' xatze ē jā ixka'lhni' Abel.

²⁵ Cakexpa'ttit tū huan Dios. Cāmakapātīnīnca tī jā takexmatni'lh Moisés tī Dios māchihuīnīlh. Ā'chulā' naquincātamakapātīnīnān palh jā kexmatni'cu'tunāuj Dios chī chihuīna'nācha' nac a'kapūn. ²⁶ Lakmajtza' Dios chihuīna'nli a'cxni' ixtatakēstokni't israelitas lacatzuna' nac Sinaí. Tī'ya't tachi'quilh. Chuhua'j Dios huan: "Quit na'icchi'quipala tī'ya't ē jā xmān tī'ya't. Nā na'icchi'qui a'kapūn." ²⁷ Huā'mā' huanicu'tun nataspukō' ixlipō'ktu tū cāmālacatzucuni't. Ā'xmān natahuī'la tū jāla lacachi'quican. ²⁸ Quina'n

natá'tahui'layāuj Dios jā xla' māpa'ksīni'n jā tāyani' pō'ktu quilhtamacuj. Chuhua'j namaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios ē nalakachi'xcuhui'yāuj ē namakapāxui'yāuj chuntza' hua'chi chī xla' lacasqui'n. ²⁹ Ixlicāna' Dios hua'chi a'ktin kā'tla' lamana' ixpālacata xla' nacāmakapātīnīn xlaca'n tī jā takexmatni'.

13

Palh tzej natalā'kchokoyāuj, chuntza' nalīmakapāxui'yāuj Dios

¹ Calāpāxquī'tēlha'tit milipō'ktuca'n ixpālacata hui'xina'n lītā'timīn. ² Cacāmānū'tit na minchicca'n tī taminācha' xala' makat. Ā'makapitzīn tī chuntza' tatlahuani't, xlaca'n tamānūnī't ángeles na ixchicca'n, masqui xapūla jā ixtaca'tzī palh xlaca'n ángeles ixtahuani't.

³ Jā cacāpātza'nkātīt tī cāchī'canī't. Cacālakalhu'ma'ntit xlaca'n hua'chi cātātā'chī'nī'ta'ntit. Jā cacāpātza'nkātīt tī tapātīni'mā'nalh. Cacālakalhu'ma'ntit xlaca'n hua'chi nā hui'xina'n cātā'pātīni'mpā'na'ntit.

⁴ Xatze tamakaxtokcan. Jā tze ka'lhīcan tā'lāpāxquī'n. Dios nacāmakapātīnīn xlaca'n tī chuntza' tala.

⁵ Jā xmān calacapāstactit chī nalīka'lhī'yā'tit tumīn. Līpāxuhua catahui'la'tit palh ka'lhī'yā'tit lhūhua' tumīn o palh jā lhūhua'. Dios huanī't: “Pō'ktu quilhtamacuj na'ictā'latahui'layān. Jā maktin ictimakxteknī'.” ⁶ Ū'tza' jā catiljicua'nui. Tzē nahuanāuj:

Māpa'ksīni' Dios quimaktāya.

Jā ictijicua'ni'lh tū naquintatlahuani' tachi'xcuhui't.

⁷ Cacālacapāstactit xlaca'n tī pūla cātāmāsu'yuni'n ixtachihuīn Dios. Cacāpāstactit chī ixtalīlatlā'huan xlaca'n, ē chuntza' catlā'hua'ntit.

⁸ Jesucristo chu ū'tza'tza' chī tihua'na'. Jā maktin talakpalī. ⁹ Jā cata-makxtektit nacātāmāsu'yuni'yān xtum tamāsu'yun tū jā a'ka'ī'nī'ta'ntit. Dios ū'tza' tī quincāmaktāyayān chī natalā'kchokoyāuj chuntza' chī xla' lacasqui'n. Tamāsu'yun ixpālacata tū hua'can, huā'mā' jā quincāmaktāyayān. Masqui ā'makapitzīn takexmatni' tzamā' tamāsu'yun, jā cāmaktāya xlaca'n.

¹⁰ Pālejni' tī tascuja na ixtemploca'n israelitas, xlaca'n tzē natahua' macsti'na'j xaquinīt animalhna' tū mālacnūni'canī't Dios. Xtum talakalhu'mān tū mālacnūni'canī't Dios tū quincāmāpānūni'yān quincuentaca'n. Huā'mā' talakalhu'mān, ū'tza' Jesucristo. ¹¹ Xapuxcu' pālej, xla' lē'n ixka'lhni' animalh xatamaknīn hasta nac templo jā huanican Ā'chulā' Xatasicua'lanātlahuan jā ixli'a'ktu' nac cuarto. Ā'ntza' mālacnūni'can Dios ka'lhni' ixpālacata nacāmāpānūni' ixcentaca'n tachi'xcuhui't. Ixmacti'ca'n animalh, tzamā' cāmāxtucan nac cā'lacchicni'. Ā'ntza' cālhcuycan. ¹² Nā Jesús nā māxtuca nac cā'lacchicni'. Ē ā'ntza' nīlh. Chuntza' pātīni'lh ixpālacata ixcālimāpānūni'cu'tun ixka'lhni' ixcentaca'n tachi'xcuhui't. ¹³ Lakmaka'nca Jesucristo a'cxni' māxtuca nac cā'lacchicni' ē xtokohua'ca'ca nac cruz. Quina'n a'ka'ī'yāuj, ē chuntza' ixlacasqui'nca napātīni'nāuj a'cxni' quincātalakmaka'nān ixpālacata Jesucristo. ¹⁴ Huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj jā tū cā'lacchicni' tū natahui'la pō'ktu quilhtamacuj. Quina'n ka'lhīmā'nauj ā'a'ktin cā'lacchicni' tū nalak-tzī'nāujcus. ¹⁵ Jātza' mālacnūni'yāuj Dios xatamaknīn animalh. Xatze camaxquī'uj tapāxcatca'tzīn Dios. Ū'tza' hua'chi talakalhu'mān. Ixlacasqui'nca namāka'tlī'yāuj Dios ixpālacata Jesucristo. ¹⁶ Jā capātza'nkātīt natlahua'yā'tit tū tze ē nalāmaktāya'yā'tit. Ū'tza' huā'mā' tū līpāxuhua Dios.

¹⁷ Cacākexpa'tni'tit xanapuxcu'nu' xalanī'n nac templo. Catlahua'tit tū cātahuaniyān. Xlaca'n cāmaktaka'lhān hui'xina'n ixpālacata talacasqui'n xa'nca na'a'ka't'yā'tit. Xlaca'n natamaxquī' cuenta Dios chī tascuja. Xlaca'n cā'tapāxuhuān natascuja palh natlahua'yā'tit tū nacātālīmāpa'ksīyān. Palh jā nacākexpa'tni'yā'tit, natalilīpuhuan. Ē hui'xina'n jā tū caticālīmacuani'n.

¹⁸ Calī'orarlī'tit quimpālacata. Quit icca'tzī icmākentaxtūlh tū Dios quimacamaxquī'nī't. Pō'ktu quilhtamacuj ictlahuacu'tun tū tze. ¹⁹ Iccāsqui'ni'yān calī'orarlī'tit Dios palaj naquimacā'nācha' jā hui'lāna'ntit.

Tasicua'lanālīn

²⁰ Dios ū'tza' tī quincāmakapāxūyān. Xla' mālacastālancuanīlh quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Jesucristo nīlh ē līxapalh ixka'lhni' quincuentaca'n. Chuntza' līcāxtlahualh talacāxtlahuan tū natāyani' pō'ktu quilhtamacuj. Chuhua'j xla' tihua'na' naquincāmaktaka'lhān.

²¹ Dios cacāmaxquī'n talacapāstacni' tū nacāmaktāyayān natlahua'yā'tit ixtalacasqui'nīn. Nā quina'n caquincātlahuan lactze chuntza' chī xla' lacasqui'n. Ū'tza' lītlahua ixlītlī'hui'qui Jesucristo. Calakachi'xcuhuī'ca Jesucristo pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

²² Tā'timīn, iccāsqui'ni'yān līlacatzucu nakelhtahua'ka'yā'tit tū iccātzo'knuni'mā'n nac huā'mā' ca'psnap. Jā ka'tla' tzamā' ca'psnap tū iccātzo'knuni'nī'ta'n. ²³ Iccāmāca'tzīnīcu'tunān makxtekcānī'ttza' Timoteo. Chuhua'j jātza' tachī'n. Palh xla' namin palaj, naquintā'a'n a'cxni' na'iccālaka'nāchā'n.

²⁴ Cacāsalarlī'tit ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' nac templo. Calāsalarlī'tit milīpō'ktuca'n. Tā'timīn xala' nac Italia cātahuaniyān.

²⁵ Dios cacāsīcua'lanātlahuakō'n. Amén.

Santiago

Litzucuca carta

¹ Quit, Santiago, ictzo'ka huā'mā' carta. Quit ictā'scuja Dios ē Māpa'ksīni' Jesucristo. Quit iccāmācā'ni'yān saludos milipō'ktuca'n israelitas tī tapa'ksīni'yā'tit Dios, tī ta'a'kahuani'nī'ta'ntit.

Talacapāstacni' tū Dios māstā'

² Tā'timīn, catahuī'la'tit cā'tapāxuān masqui cā'a'kspulayān lhūhua' catūhuālh ixpālacata a'ka'ī'yā'tit Jesucristo. ³ Ca'tziyā'tittza' a'cxni' cā'a'kspulayān huā'mā' ē palh jā maksxtekā'tit chī a'ka'ī'yā'tit, chuntza' nalīscatā'tit chī natāyani'yā'tit. ⁴ Pō'ktu quilhtamacuj natāyani'yā'tit, ē chuntza' nalīscatā'tit chī tzej nalatā'kchokoyā'tit ē chī nalīmākentaxtūkō'yā'tit ixlipō'ktu tū ixtalacascuī'nīn Dios.

⁵ Palh hui'xina'n jā ca'tziyā'tit chī nalīlatā'kchokoyā'tit tzej, casqui'ni'tit Dios ē xla' nacāmāsu'yuni'yān. Xla' jā cā'tasitzi' māstā' tū nasqui'ni'yāuj ē jā lacaquilhni'nīn. ⁶ A'cxni' hui'xina'n nasqui'ni'yā'tit Dios catūhuālh, napuhua'nā'tit Dios ixlicāna' nacāmāxqui'yān. Jā maktin tipuhua'nā'tit Dios jā caticāmāxqui'n. Tī lacpuhuan Dios jā catimāstā'lh, xla' jā xmān a'ktin ixtalacapāstacni' ka'lhī. Xla' hua'chi xcān a'cxni' ū'nun ē calhāxcuahuālh mā'a'kchoko xaxiyālh xcān. ⁷ Tī lacpuhuan chuntza', Dios jā catimāxqui'lh tū squi'ni'. ⁸ Tī jā xmān a'ktin talacapāstacni' taka'lhī, xlaca'n jā maktin taca'tzi' tū natatlahua.

⁹ Hui'xina'n, tā'timīn, tī catīhuālh tachi'xcuui't, calipāxuhua'tit ixpālacata Dios cālaktzi'nān jā chī catīhuālh tachi'xcuui't. ¹⁰ Hui'xina'n, tā'timīn, tī lacricujnu', calipāxuhua'tit ixpālacata ca'tziyā'tit Dios laktzi'n mintumīnca'n hua'chi jā tū ixtapalh. Lacricujnu' natasputa chī a'ktin xa'nat. ¹¹ A'cxni' chī'chini'n, xapa'lhma' xneka, ē xa'nat yuja. Ixlitzēhuani't sputa. Nā chuntza' talīsputa lacricujnu' lihuan tatlahua ixnecocioca'n.

Chī napātīni'ncan ē natāyani'can

¹² Līpāxuhua tahui'lāna'lh xlaca'n tī lilacatejtin tapātī tū cā'a'kspula. Palh xlaca'n natatāyani', nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. Xasāsti' quilatamatca'n xla' chī talakalhu'mān tū Dios cāmālacnūni' tī tapāxqui'. ¹³ Palh chā'tin chī'xcu' lacpuhuan natlahua tū jā tze, jā capuhuanli Dios mālacpuhuanīlh tū jā tze. Dios jā maktin lacpuhuan natlahua tū jā tze. Xla' jā cāmālacpuhuanī tachi'xcuui't catatlahualh tū jā tze. ¹⁴ A'cxni' chā'tin chī'xcu' lacpuhuan natlahua tū jā tze, xla' ixlī'a'cstu ixtalacapāstacni' mātlahuī chuntza'. ¹⁵ Palh xla' tlaha chuntza' tū jā tze ixtalacapāstacni', chuntza' ka'lhī ixcuenta. Ā'chulā' natlahuatēlha tū jā tze. Ū'tza' nalinī.

¹⁶ Ixlicāna' tū iccāhuanimā'n. Jā cata'a'kskāhuī'tit, tā'timīn. ¹⁷ Pō'ktu xatze catūhuālh tū quincāmāxqui'ni'ta'n, pō'ktu Dios macamin. Tī quincāmāxqui'n pō'ktu tū tze xla' ū'tza' Dios. Xla' cātlahualh tū tamāxkakēni'n nac a'kapūn. Dios xla' chu ū'tza'tza'. Jā maktin talakpalī nūn macsti'nā'j. ¹⁸ Dios quincāmāxqui'n xasāsti' quilatamatca'n chī xla' ixtalacascuī'nīn. Quincāmāxqui'n quilatamatca'n xasāsti' ixpālacata ixtachihuīn Dios tū ixlicāna'. Chuntza' quina'n xapūla a'ka'ī'ni'tauj. Ā'listān lhūhua' ā'makapitzīn nata'a'ka'ī'. Chuntza' quina'n xalacpūla.

Tū Dios lacascuī'n natlahuayāuj

¹⁹ Calacapāstactit huā'mā', tā'timīn. Milipō'ktuca'n tzej cakexpa'ttit ixtachihuīn Dios. Calacapāstacna'ntit pūla chī nachihuīna'nā'tit, ē jā nasītzī'yā'tit. ²⁰ Tasītzī' quincāmamakchuyīyān. Chuntza' jāla tlahuayāuj ixtalacasqui'nīn Dios. ²¹ Camāpānūkō'tit ixlipō'ktu tū jā tze ē ixlipō'ktu tū jā limacuan. Calihui'lī'tit natlahua'yā'tit ixtalacasqui'nīn Dios. Cuenta catlahua'tit tū ixtachihuīn Dios tū maktīnī'nī'ta'ntit. Ū'tza' tū cāmāca'tzīn chī nacālimakapūtaxtūyān.

²² Cakexpa'tni'tit ixtachihuīn Dios, ē jā xmān cakexpa'tmaka'ntit. Palh puhua'nā'tit xmān nakexpa'tmaka'nā'tit, minā'cstuca'n ta'a'kskāhuī'yā'tit. ²³ Tī xmān takexmata ixtachihuīn Dios ē jā tatlahua, xlaca'n chī chā'tin chī'xcu' tī laktzī'n nac espejo. ²⁴ Ixlimān laktzī'ncan chī lanī't ixlacan ē a'n ē palaj tunca pātza'nkā chī lanī't. ²⁵ Jā chuntza' xlaca'n tī cuenta tatlahua xatze ixtachihuīn Dios tū quincāmāca'tzīnīyān chī nalītaxtuyāuj. Palh xlaca'n jā tamakxteka takexmatnī', ē palh jā tapātza'nkā tū huan, chuntza' Dios nacāsicua'lanātlahua ixlipō'ktu tū tatlahua.

²⁶ Palh chā'tin chī'xcu' huan kexmatnī' Dios, ē jāla māpa'ksī ixquilhni', xla' ixlimān ta'a'kskāhuī'. Xla' jā ixlicāna' kexmatnī' Dios. ²⁷ Tū Dios lacasqui'n natlahuayāuj quina'n tī ixlicāna' a'ka'l'yāuj, ū'tza' huā'mā': cacāmaktāyauj lacstīn tī xcamanīn ē tī cānīmaka'ncanī't tī tapātīnī'n. Ē ixlacasqui'nca pō'ktu quilhtamacuj namāpānūyāuj ixlipō'ktu tū jā tze xala' nac cā'quilhtamacuj.

2

Ixlacasqui'nca nacālaktzī'nāuj tachi'xcuhuī't lacxtim

¹ Tā'timīn, calālaktzī'ntit lacxtim milipō'ktuca'n hui'xina'n tī a'ka'l'ni'yā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo tī xaka'tla'. ² Na'iccāhuanīyān a'ktin tachihuīn. Chā'tu' chī'xcuhuī'n tatanū na mintemploca'n. Chā'tin xla' rico ē ka'lhī ixmakatzātzāt ixla' oro ē ixlu'xu' xatze. Ā'chā'tin xla' xcamanīn ē xla' ka'lhī masnā lu'xu'. ³ Hui'xina'n ā'chulā' lakachi'xcuhuī'yā'tit tī ka'lhī xatze ixlu'xu' ē huani'yā'tit: "Hui'x catahui'la' huā'tzā' nac xatze silla." Ē xcamanīn huani'yā'tit: "Hui'x catāyachi o catahui'la' nac piso ixlacatzuna'j na quintujan." ⁴ Palh chuntza' tlahua'yā'tit hui'xina'n, chuntza' tasu'yu puhua'nā'tit ā'makapitzīn chī'xcuhuī'n ā'chulā' lactze. Palh chuntza' tlahua'yā'tit hui'xina'n, jā tze mintalacapāstacni'ca'n.

⁵ Tā'timīn, iccāpāxquī'yān ē iccāhuanīcu'tunān huā'mā'. Dios cālacsacnī't tī lacxcamanīnī'n. Masqui xcamanīn xlaca'n, Dios cālaktzī'n chī lacricujnu', ixpālacata talipāhuan Dios ē chuntza' natatanū jā xla' māpa'ksīni'n. Nā ixlipō'ktuca'n tī tapāxqui' Dios ixlipō'ktuca'n natatanū jā xla' māpa'ksīni'n.

⁶ Hui'xina'n cālakmaka'nā'tit tī lacxcamanīnī'n. Cālakachi'xcuhuī'yā'tit lacricujnu'. Ū'tunu'n tī cātamakapātīnīnān. Xlaca'n cātamālacapū'yān hui'xina'n.

⁷ Ū'tunu'n lacricujnu' tī jā tze talīchihuīna'n Jesucristo quiMāpa'ksīni'ca'n. Ū'tza' tī hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit.

⁸ Ixlimāpa'ksīn Dios tū tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios chuntza' huan: "Nacāpāxquī'ya' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxquī'ca'na' milimān." Palh hui'xina'n kexpa'tni'yā'tit huā'mā' līmāpa'ksīn, chuntza' tzej tlā'hua'mpā'na'ntit. ⁹ Palh hui'xina'n lakachi'xcuhuī'yā'tit makapitzīn, ē ā'makapitzīn huampala cālakmaka'nā'tit, chuntza' tlahua'yā'tit tū jā tze, ē chuntza' hui'xina'n laclī'pinā'tit. Chuntza' huan ixlimāpa'ksīn Dios.

¹⁰ Palh chā'tin chī'xcu' nakexmatnī' ixlipō'ktu ixlimāpa'ksīn Dios ē xmān a'ktin līmāpa'ksīn tū jā kexmatnī', huā'mā' chī'xcu' laclē'n ixpālacata jā kexmatnī'kō'lh līmāpa'ksīn, ē masqui xmān a'ktin līmāpa'ksīn tū jā

kexmatni'lh. ¹¹ Dios huanli: “Jā tika'lhī'ya' mintā'lāpāxquī'n.” Nā chuntza' huanli: “Jā timaknīni'na'.” Palh chā'tin tī maknīni'n, xla' laclē'n ē masqui jā ka'lhī itā'lāpāxquī'n. ¹² Dios quincāmaktāyayān ē chuntza' jā quincāmāpa'ksīyān tū jā tze. Chuntza' palh tlahuayāuj tū jā tze, Dios naquincāputzāna'ni'yān. Ū'tza' calīchihuīna'ntit ē calitlahua'tit tū tze. ¹³ Dios, a'cxni' naputzāna'n, jā caticālakalhu'manli tū jā talakalhu'manli ā'makapitzīn. Xla' xmān nacālakalhu'man tī talakalhu'manli ā'makapitzīn. Tī talakalhu'manli' t ā'makapitzīn, xlaca'n jā catitajicua'nli a'cxni' nacāputzāna'ni' Dios.

Chī tzej a'ka'tīcan

¹⁴ Tā'timīn, palh chā'tin chi'xcu' huan lipāhuan Dios ē xla' jā tlahua tū tze, chu tlakaj lipāhuan. ¹⁵ Palh chā'tin quintā'tin spu'tni' ixlu'xu' ē jā ka'lhī tū nahua' ¹⁶ ē makapitzīn chī hui'xina'n tahuani: “Dios casicua'lanātlahuan ē camaxquī'ca' milu'xu' ē camāhuī'ca'”, ē tī tahuani chuntza' jā tū tamaxquī', chuntza' jā tū limacuan talipāhuan Dios. ¹⁷ Palh chā'tin chi'xcu' huan lipāhuan Dios, ē jā maktāya ā'chā'tin, xla' chu tlakaj huan lipāhuan Dios. Xla' hua'chi chā'tin xanīn ixpālacata jā tū tlahua tū tze.

¹⁸ Palh chā'tin nahuan: “Quit ica'ka'tīni' Dios, ē masqui jā icltahua tū tze.” Quit na'icuanpala: ¿Chī nalītasu'yu'ya' palh lipāhua'na' Dios palh jā tlahua'ya' tū tze? Quit icltahua xatze. Chuntza' lītasu'yu' quit iclipāhuan Dios. ¹⁹ Hui'x puhua'na' xmān chā'tin Dios. Chuntza' tze. Nā chuntza' tapuhuan jā tzeya ū'nī'n tī tatā'scuja skāhuī'ni'. Xlaca'n taxpipi ixpālacata tajicua'ni' Dios. ²⁰ Hui'x jā ca'tzīya'. Na'icmāsu'yuni'yān chu tlakaj palh chā'tin huan lipāhuan Dios ē palh jā tlahua tū lactze. ²¹ Quixū'nāpapca'n Abraham mālacnūni'lh, chī talakalhu'mān Dios, ixka'hua'cha tī ixuanīcan Isaac. Ū'tza' Dios līlaktzī'lh Abraham tze chi'xcu' ixpālacata tū tlahualh. ²² Chuntza' ca'tzīcan Abraham ixlipāhuan Dios ē ū'tza' xla' lītlahualh tū lactze. A'cxni' Abraham tlahualh huā'mā' tū tze, ū'tza' lītasu'yulh Abraham ixlipāhuan Dios. ²³ Chuntza' mākentaxtūca chī ixtatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā huan: “Abraham ixlipāhuan Dios. Ū'tza' Dios xatze līlaktzī'lh Abraham.” É Dios huanli Abraham ixamigo.

²⁴ Chuntza' hui'xina'n ca'tzīyā'tittza' Dios lactze cālaktzī'n tachi'xcuhuī't jā xmān ixpālacata talipāhuan Dios. Nā ixlacasqui'nca xlaca'n natatlahua tū lactze. Chuntza' natasu'yu' palh ixlicāna' talipāhuan Dios. ²⁵ É nā chuntza' Rahab tī maklani' ixuanī't. Xla' cāmakxteklī tatachokolh na ixchic chi'xcuhuī'n tī Josué cāmacamīlh. Cāmātzē'kli ē cāmaktāyalh natataxtu nac cā'lacchicni' nac ā'kentin tej. Ū'tza' Dios līlaktzī'lh tzeya puscāt Rahab. ²⁶ Quina'n hui'lāna'uj ixpālacata ka'lhīyāuj quimacni'ca'n ē quilīstacna'ca'n. Nā chuntza' quina'n ka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n, ixpālacata lipāhuanāuj Dios ē chuntza' tlahuayāuj tū lactze.

3

Quinquilhni'ca'n

¹ Tā'timīn, jā cala'tit līmākelhtahua'kē'nī'n lhūhua' hui'xina'n. Ca'tzīyā'tit hui'xina'n tī tamāsu'yu' ā'chulā' palha' nacāputzāna'ni'can. ² Quina'n quilipō'ktuca'n makatunu' tlahuayāuj tū jā tze. Palh chā'tin chi'xcu' tze māpa'ksī ixquilhni', chuntza' tze māpa'ksī ixlipō'ktu ixmacni'. Xla' tzeya chi'xcu'. ³ Cāmākalhnūyāuj freno na ixquilhni'ca'n cahuāyuj. Chuntza' tze nacāmāpa'ksīyāuj. Nata'a'n jā quina'n lacasqui'nāuj. ⁴ Nā barcos tū

laka'tla', macsti'na'j tū līsakalīcan. Masqui ū'ni' xatli'hui'qui tanta'nclslē'n barco, piloto tzē nalē'n jā xla' lacasqui'n, masqui macsti'na'j tū līsakalīcan barco. ⁵ Chuntza' quinquilhni'ca'n. Masqui macsti'na'j quinquilhni'ca'n, lhūhua' tū tlahua. Masqui macsti'na'j macscut, tzē namāquilhī a'ktin ka'tla' cā'qui'huī'n. ⁶ Quinquilhni'ca'n hua'chi macscut, ixpālacata cāclactlahua ā'makapitzīn. Quinquilhni'ca'n lichihuīna'nāuj ixlipō'ktu tū jā tze. Ū'tza' ā'chulā' jā tze litaxtuyāuj. Ixpālacata quinquilhni'ca'n, lāmāpasī ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhui't nac cā'quiltamacuj. Skāhuī'ni' ū'tza' tī quincāmāhuanīyān tū jā tze. ⁷ Chi'xcuhui'n xlaca'n tzē natamāmānsujlī catūhuālh animalh ē catūhuālh spūni'n ē catūhuālh lūhua' ē catūhuālh animalh xala' nac mar. Ixlipō'ktuca'n tze cāmāmānsujlīcan. ⁸ Quinquilhni'ca'n jā tī tū tzē namāpa'ksī. Quinquilhni'ca'n pō'ktu quilhtamacuj huan tū jā tze. Hua'chi ka'lhī veneno ixpālacata quinquilhni'ca'n cālīlactlahuayāuj ā'makapitzīn. ⁹ Quinquilhni'ca'n līmakapāxuyāuj Dios quinTāta'ca'n, ē nā cālī'a'ksa'nāuj ā'makapitzīn tachi'xcuhui't tī Dios tlahuanī't hua'chi chī xla'. ¹⁰ Na quinquilhni'ca'n taxtu tachihuīn tū xatze ē tachihuīn tū jā tze. Tā'timīn, ū'tza' huā'mā' jā tze. ¹¹ Ķē xmān nac a'ktin mu'sni' taxtu xcān xase'ksi' ē xcān xaxū'ni'? ¹² Tā'timīn, a'ktin xaqui'huī' a'kalhpōj jāla catitahua'ca'lh ixtahua'ca't xīpa. Xaqui'huī' uvas jāla catitahua'ca'lh ixtahua'ca't a'kalhpōj. Nā chuntza' a'ktin mu'sni' jā taxtuhui'lh xaxū'ni' xcān a'ntza' jāla catitaxtulh xase'ksi' xcān.

Tī taka'lhī ixtalacapāstacni' Dios

¹³ Palhāsā' chātin chī hui'xina'n skalalh ē lhūhua' ca'tzī ē chuntza' tzē namāsu'yu. Calatā'kchokotit lilacatejtīn ē chuntza' nalītasu'yu palh laskalal-hna' hui'xina'n. Jā ka'tla' timakca'tzīyā'tit. ¹⁴ Palh hui'xina'n xmān lacasqui'nā'tit napuhuanan hui'xina'n skalalhna' chuntza' lītasu'yu jā skalal-hna' hui'xina'n. ¹⁵ Palh chuntza' lacpuhan chā'tin, a'ntza' lītasu'yu palh ixtalacapāstacni' xla' jā ixla' Dios. Xmān lacapāstaca chī ixtalacapāstacni' skāhuī'ni' ē ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcuhui'n ixpālacata tlahuamā'lh tū lacasqui'n ixmacni'. ¹⁶ A'cxni' tachi'xcuhui't talālakca'tzani' ē xmān talacasqui'n napuhuanan xlaca'n laskalalhna', ū'tza' talālīmāpasī ē tatlahua ixlipō'ktu catūhuālh tū jā tze. ¹⁷ Na'iccāhuanīyān chī talīhuan xlaca'n tī taka'lhī ixtalacapāstacni' Dios. Xlaca'n xmān talacapāstaca tū lactze. Ū'tza' tū ā'chulā' ixlacasqui'nca. Jā talālīsītzī'ni'. Līlaczucu natalātā'chihuīna'n. Natahexmata ē natamaktāya ā'makapitzīn. Talaktzī'n lacxtim ixlipō'ktu. Tatlahua tū tze, ixpālacata xlaca'n lactze. ¹⁸ Tī jā talālīsītzī'ni'cu'tun ā'makapitzīn, chuntza' xlaca'n tatlahua tū xatze, ē chuntza' jātza' catitatā'lāhuanicu'tunli ā'makapitzīn.

4

Jā tze palh lakatiyāuj tū xala' nac cā'quiltamacuj

¹ ĶTū ixpālacata tā'lāhuanīyā'tit hui'xina'n? Ixpālacata ka'lhī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n tū tze, ē mintalacapāstacni'ca'n tū jā tze. ² Hui'xina'n ka'lhīcu'tunā'tit catūhuālh ē palh jāla ka'lhī'yā'tit, ū'tza' lālīmāknīcu'tunā'tit hui'xina'n. Hui'xina'n lālākca'tzani'yā'tit tī ka'lhī catūhuālh, ē palh jāla ka'lhī'yā'tit, lālīlactā'qui'yā'tit ē lālītucsā'tit. Jāla ka'lhī'yā'tit tū lacasqui'nā'tit hui'xina'n, ixpālacata jā squi'ni'yā'tit Dios. ³ A'cxni' squi'ni'yā'tit Dios jā cāmāquī'yān, ixpālacata jā tzej squi'ni'yā'tit. Squi'ni'yā'tit xmān ixpālacata pāxcat līla'yā'tit tū hui'xina'n lacasqui'nā'tit. ⁴ Hui'xina'n chī chā'tin tī ka'lhī ixtā'lāpāxqui'n, ixpālacata jātza' kexpatni'cu'tunā'tit Dios ē xmān

tlahuacu'tunā'tit tū lacasqui'nā'tit. ¿Ē jā ca'tziyā'tit tī talakatī lhūhua' catūhuālh xala' nac cā'quiltamacuj, xla'ca'n talītaxtu ixtā'lāquiclhaktzi' Dios? Tī tatlahuacu'tun lacxtim chī xalanī'n nac cā'quiltamacuj, xla'ca'n talītaxtu ixtā'lāquiclhaktzi' Dios. ⁵ Palhāsā' hui'xina'n puhua'nā'tit xmān chu tlakaj tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā huan Dios quincāmaxqui'nī'ta'n Espiritu Santo ē xla' lacasqui'n xmān xla' naquincāmāpa'ksiyān ē jā lacasqui'n naquincāmāpa'ksiyān ā'chā'tin. ⁶ Ū'tza' lacasqui'n Dios. Xla' quincāmaktāyāyān, ē chuntza' tzē nakexmatni'yāuj xmān Dios. Chuntza' huan ixtachihuīn Dios:

Dios jā cāmaktāya tī ka'tla' tamakca'tzī.

Xla' cāmaktāya tī jā ka'tla' tamakca'tzī.

⁷ Hui'xina'n catamakxtektit Dios nacāmāpa'ksiyān. Jā catamakxtektit nacāmāpa'ksiyān skāhuī'ni'. Chuntza' skāhuī'ni' nacātzā'lani'yān.

⁸ Calātalacatzuna'jītit Dios ē xla' nā nacālātalacatzuna'jīyān. Hui'xina'n tī tlahua'yā'tit tū jā tze, jātza' catlahua'tit. Hui'xina'n tī pāxqui'yā'tit Dios ē nā tū xala' nac cā'quiltamacuj, camāpānūni'tit tū jā tze na milistacna'ca'n.

⁹ Calīpuhuantit ē cacalhua'ntit. Jātza' calītzī'ntit ē jātza' calīpāxua'tit tū jā tze. Calīmāxana'ntit mincuentaca'n. ¹⁰ Macsti'na'j cahuantit na ixlacatīn Dios, ē xla' nacāmāka'tlī'yān.

Jā tze palh a'ksa'nāuj quintā'tinca'n

¹¹ Tā'timīn, jā tīlālichihuīna'nā'tit tū jā tze. Palh chā'tin lichihuīna'n ā'chā'tin tū jā tze, chuntza' līlakmaka'mā'lh līmāpa'ksīn tū huan: Calāpāxqui'tit. Palh chā'tin lacpuhuan tzē nahuan palh ā'chā'tin laclē'n, xla' lītaxtu chī juez. Jā lacapāstaca palh ū'tza' laclē'n, ixpālacata lakmaka'mā'lh līmāpa'ksīn. ¹² Xmān chā'tin Juez a'nan. Ū'tza' Dios. Xla' ū'tza' quincāmaxqui'n līmāpa'ksīn ē ū'tza' nakexmatni'yāuj. Xla' tzē naquincāmākapūtaxtūyān ē nā tze naquincāmācā'nān nac pūpātīn. ¿Tū ixpālacata puhua'nā'tit palh hui'xina'n tzē nā'a'ksa'nā'tit ā'chā'tin?

Jā ca'tziyāuj tū na'a'kspula lakalī

¹³ Na'iccāhuanīyān hui'xina'n macsti'na'j mimpālacataca'n hui'xina'n tī lāhuani'yā'tit: “Chuhua'j o lakalī na'a'nāuj nac a'ktin cā'lacchicni'. A'nza' natachokoyāuj a'ktin cā'ta. Natamāhuana'nāuj ē nastā'nanāuj. Natlajayāuj lhūhua' tumīn.” ¹⁴ Huā'mā' na'iccāhuanīyān: Hui'xina'n jā ca'tziyā'tit tū na'a'kspula lakalī. Quina'n hua'chi poklhnu' ixpālacata poklhnu' chuhua'j tasu'yu ē ixlītzā'la laksputa. ¹⁵ Chuntza' ixuantit: “Palh Dios lacasqui'n quina'n natahui'lāyāuj ā'tzā'la ē ū'tza' huā'mā' natlahuayāuj.” ¹⁶ Hui'xina'n jā kelhasqui'nī'yā'tit Dios tūchu ixtalacasqui'nīn. Xmān tlahua'yā'tit tū tlahuacu'tunā'tit. Hui'xina'n ka'tla' makca'tziyā'tit. Jā tze chuntza' tlahua'yā'tit. ¹⁷ Palh chā'tin ca'tzī tlahua tū tze, ē palh jā tlahua, chuntza' xla' līka'lhī ixcuenta.

5

Tū nacā'a'kspula lacricujnu'

¹ Chuhua'j hui'xina'n lacricujnu' cacalhuantit ē cata'sa'tit ixpālacata lījicua' tū mimā'lh. ² Mīntumīnca'n hua'chi xamasni'. Milu'xu'ca'n xatzēhuanī't pō'ktu hua'chi xatalacua'. ³ Minoroca'n ē mīmplataca'n hua'chi pō'ktu xasko'luni'. Xasko'luni' ixpālacata hui'xina'n lactampī'lhīn ē jā maktāyacu'tunā'tit ā'makapitzīn. Hui'xina'n mākēxtimī'tit lhūhua' tumīn ē lacatzuna'jtza' huī'lh quiltamacuj a'cxni' napātīnī'nā'tit nac pūpātīn. ⁴ Hui'xina'n jā xokonī'ta'ntit

tī cātā'scujnī'ta'ntit na mincā'tacuxtuca'n. Dios lacahuāna'huī'lh. Xla' ū'tza' tī māpa'ksīni'nkō' ixlipō'ktu nac a'kapūn ē ixlipō'ktu nac cā'quilhtamacuj. Xla' cālaktzī'mā'n chī a'kskāhuī'tit mintasācua'ca'n ē jā xokotit. ⁵ Huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj hui'xina'n lacricujnu' ka'lhī'yā'tit ixlipō'ktu. Līpāxūj līlatlā'huanā'tit. Hui'xina'n hua'chi lakatin pa'xni' tū makako'ntīcan ē namaknīcan. ⁶ Hui'xina'n lacricujnu' cāmālacapū'yā'tit ē cāmaknī'yā'tit tī lactze. Xlaca'n jāla tatamaktāya.

Ixlacasqui'nca naka'lhīyāuj hasta a'cxni' namimpala Jesucristo

⁷ Chuhua'j hui'xina'n, tā'timīn, līlacatzucu caka'lhī'tit hasta a'cxni' namin Māpa'ksīni' Jesucristo. Chā'tin chī'xcu' tī tlahua ixpūxāhuat, xla' ka'lhī hasta a'cxni' nala. Xla' ka'lhī hasta nala xcān pūla ē ā'listān huampala. ⁸ Hui'xina'n nā līlacatzucu caka'lhī'tit. Jā calakachipini'tit. Palaj namimpala Māpa'ksīni'. ⁹ Jā calāputzāna'ni'tit. Palh tlahua'yā'tit chuntza', Cristo nacāputzāna'ni'yān. Xla' ū'tza' Juez. Palaj namimpala. ¹⁰ Calacapāstactit hui'xina'n, tā'timīn, chī tapātīni'lh makāstza' ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Xlaca'n tatāyani'lh. Chuntza' calītaxtutit. ¹¹ Ca'tziyāuj ixtapāxuhua xlaca'n tī tatāyani'lh. Ca'tziyā'tittza' chī lītāyani'lh Job. Ā'listān Dios maxquī'lh lhūhua', ixpālacata lakalhu'manīni'n.

¹² Chuhua'j na'iccāhuaniyān tū ixlacasqui'nca. Jā tihua'nā'tit “por Dios”, a'cxni' nahua'nā'tit palh ixlicāna'. Xmān “ixlicāna” nahua'nā'tit. A'cxni' nahua'nā'tit “jā ixlicāna”, xmān “jā ixlicāna” nahua'nā'tit. Palh jā natlahua'yā'tit chuntza', Dios nacāmākapātīnīnān.

¹³ A'cxni' nacā'a'kspulayān catūhuālh, ca'orarla'tit hui'xina'n. A'cxni' līpāxuhua lahui'lāna'ntit, capixtlī'tit tū nalīpāxuhua Dios. ¹⁴ A'cxni' chā'tin chī hui'xina'n ta'jatlatla, cacāmāta'satīnīni'ntit xanapuxcu'nu' xalanī'n nac templo. Xlaca'n natamin ē natalī'orarla ē natalītlahua ta'jatlatlanī' aceite na ixtacuhuīni' Māpa'ksīni' Jesucristo. ¹⁵ Palh xlaca'n nata'orarlī ē nata'a'ka'ī', Dios namātzeyī. Palh xla' tlahuani't tū jā tze, Dios namāpānūni' ix cuenta. ¹⁶ Calāhuani'tit hui'xina'n palh jāla makxtekā'tit catūhuālh tū jā tze. Chuntza' nalālī'orarlī'yā'tit. Dios nacāmātzeyīyān hui'xina'n tī ta'jatlatla'yā'tit. Dios lītlahua ixlīmāpa'ksīn tū squi'ni' chā'tin chī'xcu' tī tze. ¹⁷ Dios maxquī'lh tū squi'ni'lh Elías tī ixa'kchihuīna' Dios. Xla' chā'tin chī'xcu' chī quīna'n iXuani't. Xla' squi'ni'lh Dios jā calalh xcān. A'ktu'tun cā'ta ā'itāt jā lalh xcān. ¹⁸ Squi'ni'pālh Dios camilh xcān. Chuntza' lalh xcān. Chuntza' lanāna'lh nac cā'ti'ya'tna'.

¹⁹ Tā'timīn, palh chā'tin chī hui'xina'n tamakahuasa ē palh ā'chā'tin namaktāya natlā'huampala na ixtej Dios, ²⁰ chuntza' namākapūtaxtū ā'chā'tin nac līnīn ē chuntza' namātza'nkēna'ni'can ix cuenta.

1 San Pedro

Pedro cātzo'knuni'lh tī ixta'a'ka'tī'

¹ Quit Pedro, ixapóstol Jesucristo. Quit ictzo'ka huā'mā' carta. Iccātzo'knuni'mā'n hui'xina'n tī ixtachi'xcuhuī't Dios tī cātamā'a'kahuanīn ē latlā'hua'nā'tit chī makatīyātī'n nac a'katunu' cā'lacchicni' jā huanican Ponto ē Galacia ē Capadocia ē Asia ē Bitinia. ² Dios quinTāta'ca'n cālacsacnī'ta'n makāstza' chuntza' chī puhuanli. Xla' puhuanli Espiritu Santo lactze nacātlahuayān. Xla' ixlacasquī'n hui'xina'n nakexpa'tnī'yā'tit Jesucristo. Lacasquī'nli ixka'lhni' Jesucristo nacāxapani'yān ixlīpō'ktu mincuentaca'n. Dios cacāsicia'lanātlahuan ē tzej calatapā'tit.

Ca'tzīyāuj Dios naquincāsicia'lanātlahuayān

³ Namaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata xla' lakalhu'manīni'n. Ū'tza' ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Dios mālacastāncuanīlh Jesucristo, nā chuntza' quincāmaxquī'n xasāsti' quilatamatca'n. Chuhua'j ca'tzīyāuj xla' naquincāmaxquī'yān ā'chulā'. ⁴ Tū Dios naquincāmaxquī'yān, xla' māquī'canī't nac a'kapūn. A'ntza' jā tū cati'a'nani'lh. Jā chī catūhuālh tū masa ē tū lakuan ē tū xneka. ⁵ Hui'xina'n lipāhua'nā'tit Dios, ē xla' cāmaktaka'lhān ixpālacata xla' ka'lhī līmāpa'ksīn. Xla' nacāmaktaka'lhān hasta ā'xmān quilhtamacuj. Ā'xmān quilhtamacuj natasu'yukō' ixlīpō'ktu tū Dios nacāmaxquī'yān a'cxni' naquincāmākapūtaxtūkō'yān.

⁶ Ū'tza' hui'xina'n lipāxuhua'yā'tit masqui jā makās lipuhuanā'tit ixpālacata lhūhua' tū pātīpā'na'ntit. ⁷ Hui'xina'n lilacatzucu tāyani'yā'tit tū pātīpā'na'ntit. Chuntza' tasu'yu palh ixlicāna' a'ka'ī'yā'tit. Oro māchi'chīcan namaktīcan tū jā tze. Chuntza' tachoko pō'ktu oro. Nā chuntza' hui'xina'n. A'cxni' pātīni'nā'tit hui'xina'n namakxtekā'tit tū jā tze. Chuntza' ā'chulā' lactze nalītaxtuyā'tit. Ā'chulā' xatapalaxla' chī a'ka'ī'yā'tit na ixlacatīn Dios ē jā oro. Palh tzej a'ka'ī'yā'tit masqui pātīni'nā'tit, chuntza' nacāmāka'tlī'yān ē nacātalakachi'xcuhuī'yān a'cxni' Jesucristo namimpala.

⁸ Hui'xina'n pāxquī'yā'tit Jesucristo masqui jā laktzī'nī'ta'ntit. Hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit masqui chuhua'j jā laktzī'nā'tit. Ū'tza' lipāxuhua'yā'tit. Lhūhua' mintapāxuānca'n; jāla chī huanican chī lipāxuhua'yā'tit. ⁹ Pāxuhua'yā'tit ixpālacata a'kapūtaxtunī'ta'ntitza' ixpālacata a'ka'ī'yā'tit Jesucristo.

¹⁰ A'kchihuīna'nī'n xalanī'n makās xapūla ixtahuan chī ixquincālīsicia'lanātlahuan Dios. Xlaca'n ixtaputza chī natalīca'tzī chī li'a'kapūtaxtucan ixpālacata ixtaca'tzīcū'tunkō'. ¹¹ IxEspiritu Cristo cāmāca'tzīnīlh palh Cristo ixpātīni'lh ē ā'listān ixlakachi'xcuhuī'ca. Xlaca'n ixtaca'tzīcū'tun jā'cxni' ixa'kspulalh huā'mā' ē tū na'a'kspula ā'listān. ¹² Dios cāmāca'tzīnīlh jāna'j na'a'kspula xlimacua xlaca'n ixtalahui'lāna'lhcus. Chuhua'j a'kspulamā'lh xlimacua hui'lāna'uj quina'n. Huā'mā' ū'tza' tū cāthuanin xlaca'n tī cātamāsu'yuni'n xatze tachihuīn ixtla' Jesucristo. Xlaca'n ixcātalīmāsu'yuni'yān hui'xina'n ixlīmāpa'ksīn Espiritu Santo tī macamincancha' nac a'kapūn. Ixlīpō'ktu huā'mā' āngeles taca'tzīcū'tun.

Dios lacasquī'n tzej natalā'kchokoyāuj

¹³ Calacapāstactit tzamā' ē skalalh catahui'la'tit. Tzej calacapāstactit. Calacapāstactā'kchokotit chī Dios nacālīsicua'lanātlahuayān a'cxni' namin Jesucristo. ¹⁴ Cakexpa'tni'tit Dios xpālacata hui'xina'n ixlacstīn. Jātza' calatā'kchokotit chī ixlatlā'hua'nā'tit a'cxni' jāna'j ixa'ka'ī'tit ixtachihuīn Dios ē a'cxni' ixtlahua'yā'tit tū jā tze talanān. ¹⁵ Lactze cahuan'kō'tit pō'ktu quilhtamacuj. Calacapāstactit Dios cālīta'satīn ixtachi'xcuhui't nahuanā'tit. Xla'tze. Ū'tza' pō'ktu quilhtamacuj xalīlacatejtin nalīlatahui'la'yā'tit. ¹⁶ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā huan Dios: "Lactze cahuantit hui'xina'n, xpālacata quit tze."

¹⁷ Hui'xina'n a'cxni' orarlīni'yā'tit Dios, hua'nā'tit: "Dios quinTāta'ca'n." Ū'tza' kēxtim quincālaktzī'nān. Xla' nacāputzāna'ni' chā'tunu' chuntza' chī talatā'kchokoni't. Ū'tza' nalījicua'ni'yā'tit Dios lihuan latlā'hua'nā'titcus nac cā'quilhtamacuj. ¹⁸ Xapūla hui'xina'n ixlatlā'hua'nā'tit chī ixtalatlā'huan minapapana'ca'n. Jā tū ixtapalh chī ixlatlā'hua'nā'tit xapūla. Dios cāmakapūtaxtūni' ixlīpō'ktu huā'mā'. Tū xla' xokolh xpālacata naquincāmakapūtaxtūyān, huā'mā' jā chī oro ē jā chī plata tū talaksputa. Hui'xina'n ca'tziyā'tit huā'mā'. ¹⁹ Lixokolh ixka'lhni' Cristo a'cxni' nīlh. Ixka'lhni' Cristo tapalaxla'. Cristo hua'chi lakatin purecu' ixuanī't tū xatze ē tū maknīcan xpālacata namālacnūni'can Dios. ²⁰ A'cxni' jāna'j ixtlahuacan cā'quilhtamacuj, Dios puhuanli ixlacasqui'nca Cristo nanī xpālacata naquincāmakapūtaxtūyān. Chuhua'j, tzamā' quilhtamacuj, Cristo nīni'ttza' quimpālacataca'n. ²¹ Xpālacata Jesucristo, hui'xina'n lipāhua'nā'tit Dios, xpālacata Dios mālacastālancuanīlh Jesucristo ē lakachi'xcuhui'lh. Chuntza' hui'xina'n lipāhua'nā'tit Dios ē ka'lhīpā'na'ntit a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nacāsicua'lanātlahuakō'yān.

²² Hui'xina'n kexpa'tni'ni'ta'ntit tachihiūn tū ixlicāna'. Ū'tza' hui'xina'n lactzeta' lītaxtutit. Chuhua'j ixlicāna' cāpāxquī'yā'tit tī ta'a'ka'ī'. Chuhua'j tzej calālīpāxquī'tit ixlīpō'ktu milīstacna'ca'n. ²³ Hui'xina'n ka'lhī'yā'tittza' xasāsti' milatamatca'n xpālacata a'ka'ī'nī'ta'ntit ixtachihuīn Dios tū jā maktin catīspu'tli. Chuntza' xasāsti' milatamatca'n jā maktin catīspu'tli. Natāyani' pō'ktu quilhtamacuj. ²⁴ Chuntza' huan na ixtachihuīn Dios jā tatzo'kni' huā'mā'.

Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't hua'chi pa'lhma'. Ixlīpō'ktu tū tzēhuanī't tū taka'lhī tachi'xcuhui't, ū'tza' hua'chi xaxa'nat pa'lhma'.

Pa'lhma' scāca ē yuja xaxa'nat.

²⁵ Jā chuntza' ixtachihuīn Dios.

Xla' jā maktin catīspu'tli.

Ixtachihuīn Dios, ū'tza' xatze tachihiūn tū cātāmāsu'yuni'nī'ta'n hui'xina'n.

2

¹ Ū'tza' calīmaktēktit ixlīpō'ktu tū jā tze. Jātza' ca'a'kskāhuī'nintit. Jā chuntza' cahuantit chī xlaca'n tī tatasu'yu lactze ē xmān ta'a'kskāhuī'nin xpālacata xlaca'n jā lactze. Jātza' quīclh calālaktzī'ntit. Jātza' cacālīchihuīna'ntit ā'makapitzīn. ² Chā'tin ska'ta' pō'ktu quilhtamacuj hua'cu'tun ixleche. Chuntza' līstaca. Hui'xina'n nā chuntza' ixlacasqui'nca naca'tzīcu'tunā'tit ixtachihuīn Dios tū ixlihua't milīstacna'ca'n. Chuntza' ā'chulā' na'a'ka'ī'yā'tit. ³ Ca'tziyā'tittza' palh Dios pāxquī'nin.

Cristo hua'chi a'ktin chihuix tū Dios lacsacli

⁴ Pō'ktu quilhtamacuj catā'latā'kchokotit Jesucristo. Ū'tza' tī quincāmaxquī'yān quilatamatca'n. Xla' hua'chi xastacna' chihuix. Dios

lacsacli xipälacata laktz'lh hua'chi a'ktin chihuix tū tapalaxla', masqui tachi'xcuui't tapuhuan jä tū ixtapalh. ⁵ Hui'xina'n hua'chi a'ktin templo tū jä xala' nac cā'quilhtamacuj. Hui'xina'n hua'chi chihuixni' nac huā'mā' templo tū Dios tlahuamā'lh. Hui'xina'n hua'chi pälejni' xipälacata a'ka'iyā'tit Jesucristo ē chuntza' tā'scujā'tit Dios. Hua'chi ixmälacnūni'tit talakalhu'mān Dios xipälacata kexpa'tni'pā'na'ntit xla'. Chuntza' lipāxuhua Dios. ⁶ Tatz'o'kni' na ixtachihuīn Dios:

Quit iclacsacli a'ktin chihuix tū xatapalaxla'.

Chuhua'j quit icui'lī chā'tin tī hua'chi a'ktin chihuix xala' tzāstūn jä nayāhuacan templo nac Siōn.

Xlaca'n tī talipāhuan xla', jä chu tlakaj catitalipāhuanli.

⁷ Huā'mā' chihuix huanicu'tun Cristo. Hui'xina'n a'ka'ī'nī'ta'ntittza' ē ū'tza' lica'tziyā'tit Cristo xatapalaxla'. Tī jä ta'a'ka'ī'cu'tun, xlaca'n cālīchihuīna'n ixtachihuīn Dios jä tatz'o'kni' huā'mā':

Chihuix tū talakmaka'lh tapācna'nī'n,

huā'mā' chihuix ū'tza' litaxtulh tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

⁸ Nā tatz'o'kni' na ixtachihuīn Dios:

Huā'mā' chihuix nacāmā'a'kche'kxlanī tachi'xcuui't;

huā'mā' chihuix nacāmāmakahuasī xlaca'n.

Xlaca'n ta'a'kche'kxla xipälacata jä ta'a'ka'ī'cu'tun tī Dios macamilh xipälacata nacāmakapūtātucan. Dios xapūla ixca'tzi' tū nacā'a'nani' tī jä ta'a'ka'ī'cu'tun ixtachihuīn Dios.

Quina'n ixtachi'xcuui't Dios

⁹ Tā'timīn, hui'xina'n jä chī xlaca'n tī jä ta'a'ka'ī'. Hui'xina'n tachi'xcuui't tī cālacsacni't Dios. Nā hui'xina'n xipālejni' quiMāpa'ksini'ca'n Dios. Nā hui'xina'n tapa'ksini'yā'tit Dios. Nā hui'xina'n ixtachi'xcuui't Dios. Dios lacsasqui'n hui'xina'n nacāmāca'tzīnīyā'tit ā'makapitzīn lī'a'cnīn tū xla' tlahuani't. Dios ū'tza' tī cāta'sani'nī'ta'n ē cāmāxtunī'ta'n jä cā'pucsua ē cālīmīnī'ta'n jä tzēhuanī't xkakana'n. ¹⁰ Xapūla hui'xina'n jä ixtachi'xcuui't Dios ixuanī'ta'ntit. Chuhua'j hui'xina'n ixtachi'xcuui'ttza' Dios. Xapūla jä ixca'tziyā'tit palh Dios lakalhu'manīni'n. Chuhua'j ca'tziyā'tittza', xipälacata Dios cālakalhu'manī'ta'ntza'.

Ixlacasqui'nca nakexmatni'yāuj Dios

¹¹ Tā'timīn, hui'xina'n latlā'hua'nā'tit chī makatiyā'ti'n nac cā'quilhtamacuj, xipälacata tapa'ksiyā'tit nac a'kapūn. Chuhua'j iccāsqui'nī'yān jä titlahua'yā'tit jä tze mīntalacapāstacni'ca'n. Camakxtektit tzamā' talacapāstacni' tū nalactlahua chī a'ka'ī'ni'yā'tit Cristo. ¹² Tzej calatā'kchokotit na ixlacatinca'n tī jä ta'a'ka'ī'. Chuntza', masqui cacātalimälacsu'yun palh tlahua'yā'tit catūhuālh tū jä tze, xlaca'n nataca'tzi' palh jä ixlīcāna'. Natalaktzī'n hui'xina'n tlahua'yā'tit tū tze. Chuntza' xlaca'n natamāka'tlī' Dios a'cxni' xla' naputzāna'nī.

¹³ Cacākexpa'tni'tit ixlīpō'ktuca'n scujnī'n xipälacata chuntza' Dios lacsasqui'n. Cakexpa'tni'tit xapuxcu' cā'lacchicni'. ¹⁴ Cacākexpa'tni'tit gobernadores. Xlaca'n Dios cāhuī'līnī't natamakapātīnīn tī tatlaha tū jä tze. Nā cāhuī'līnī't xipälacata xlaca'n natamāka'tlī' tī tatlaha tū tze. ¹⁵ Chuntza' huā'mā' ix-talacasqui'nīn Dios. Xla' lacsasqui'n hui'xina'n līl catejtin nalatā'kchokoyā'tit. Chuntza' jāla catitahualh catūhuālh chī'xcuui'n tū jä tzej talacapāstaca ē jä taca'tzi'.

¹⁶ Hui'xina'n xala' cā'lacuan ē jä ixlacasqui'nca namākentaxtūyā'tit ixlīmāpa'ksīn Moisés. Masqui ka'lhī'yā'tit talacasqui'n, jä capuhua'ntit tzē natlahua'yā'tit tū jä tze. É catlahua'tit tū Dios māpa'ksīni'n.

¹⁷ Cacālakachi'xcuhui'tit ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhui't. Cacāpāxqui'tit tā'timīn. Cajicua'ni'tit Dios. Calakachi'xcuhui'tit tī ā'chulā' ka'lhī līmāpa'ksīn nac cā'lacchicni'.

Cristo pātīni'lh ē nā quina'n napātīni'nāuj

¹⁸ Hui'xina'n tī ka'lhī'yā'tit mimpatronca'n, cacākexpa'tni'tit mimāpa'ksīni'ca'n. Nacākexpa'tni'yā'tit palh tapāxqui'nin ē talakalhu'manīni'n ē nā palh quiclh taca'tzan. ¹⁹ Palh pātīni'nā'tit masqui jā tū tlahuanī'ta'ntit, ē palh lipātīyā'tit ixpālacata tlahuacu'tunā'tit ixtalacasqui'nin Dios, ū'tza' tze na ixlacatīn Dios. ²⁰ Palh tlahua'yā'tit tū jā tze, ē ū'tza' cātālītucsān, ē masqui līlacatzucu tāyani'yā'tit, huā'mā'jā tū ixtapalh na ixlacatīn Dios. Palh līlacatzucu tāyani'yā'tit chī cātātucsān, masqui tlahuanī'ta'ntit xmān tū tze, chuntza' Dios nacāsīcua'lanātlahuayān. ²¹ Tī cālacsacni't Dios, xlaca'n natapātīni'n. Cristo ū'tza' pātīni'lh quimpālacataca'n. Quincāmāsu'yuni'n chī nalīmaksca'tāuj xla'. ²² Cristo jā tū tlahualh tū jā tze. Jā maktin kexmatca nahuan tū jā ixlīcāna'. ²³ Xla' jā ixcālakapala tī ixtalakapala xla'. Jā maktin huanli namālākxokonī xlaca'n tī tamakapātīnīnli. Cristo ixca'tzī namin quilhتامacuj nataxokonū'n. Dios nacāputzāna'ni' chuntza' chī ixlacasqui'nca. ²⁴ Cristo ū'tza' xokolh quincuentaca'n a'cxni' nīlh nac cruz. Xla' lacasqui'n namakxtekāuj tū jā tze, ē natlahuayāuj tū ixtalacasqui'nin Dios. Cristo pātīni'lh quimpālacataca'n. Chuntza' quincālīmātzeyīyān. ²⁵ Xapūla hui'xina'n ixlatlā'hua'nā'tit hua'chi borregos tū ixtatza'nkānīt. Chuhua'j taspī'tnī'ta'ntit. Lakta'nī'ta'ntit Jesucristo. Xla' nacāmaktaka'lhān hui'xina'n.

3

Chī natalīlātahui'la tī tatamakaxtokni'tza'

¹ Nā hui'xina'n pusan, cakexpa'tni'tit minkōlu'ca'n. Chuntza', palh minkōlu'ca'n jā tā'a'ka'i' ixtachihūn Dios, xlaca'n nata'a'ka'ī'cu'tun a'cxni' natalaktzī'n hui'xina'n tzej latlā'hua'nā'tit. Chuntza' jā ixlacasqui'nca nacāhuanican catūhuālh. ² Chi'xcuhui'n natalaktzī'n chī ixpuscātca'n tatlahua tū tze ē talakachi'xcuhui' Dios. Ū'tza' natalī'a'ka'ī'cu'tun. ³ Makapitzīn pusan, ixpālacata tzēhuanī't tahuancu'tun, tzēhuanī't tacāxtlahua ixya'jca'n. Tata'a'kanū ixa'kaslihuitca'n xa'oro ē tamacatahui'la ixmacatzātāzāca'n xa'oro. Talhakā' tzēhuanī't ixlū'xu'ca'n. Tzamā' catūhuālh jā ū'tza' tū tlahua tzēhuanī't chā'tin puscāt na ixlacatīn Dios. ⁴ Palh lactzēhuanī't huancu'tunā'tit, ixlacasqui'nca naka'lhī'yā'tit xatze mintalacapāstacni'ca'n ē līpāxuhua natahui'la'yā'tit. Huā'mā' tze na ixlacatīn Dios. Ū'tza' tū lacuan nacāmāxtuyān; ū'tza' tū natāyani'. ⁵ Chuntza' lactzēhuanī't talīlal pusan xamākās tī ixtalīpahuan Dios ē ixtakexmatni' Dios. Xlaca'n nā ixtakexmatni' ixkōlu'ca'n. ⁶ Chuntza' ixtlahua Sara makāstza'. Xla' ixkexmatni' ixkōlu' Abraham ē ixlaktzī'n chī māpa'ksīni'. Hui'xina'n hua'chi ixtzu'ma'jan Sara, palh tlahua'yā'tit tū tze ē palh jā jicua'nā'tit.

⁷ Chuhua'j hui'xina'n chi'xcuhui'n tī ka'lhī'yā'tit mimpuscātca'n, caca'tzītīt chī nacātā'tahui'la'yā'tit chuntza' chī ixtalacasqui'nin Dios. Pusan, xlaca'n jā lactlī'huī'quin chī hui'xina'n. Ū'tza' nacālīlakachi'xcuhui'yā'tit. Nacālakachi'xcuhui'yā'tit ixpālacata xlaca'n chuntza' chī hui'xina'n maktīni'nī'ta'ntit talakalhu'mān tū Dios māstā'. Ū'tza' huā'mā' xasāstī' milatamatca'n tū tāyani' pō'ktu quilhتامacuj. Palh chuntza' natlahua'yā'tit hui'xina'n naca'tzīyā'tit Dios nakexmata a'cxni' na'orarlī'yā'tit.

Makapitzīn tapātīni'n ixpālacata tatlahua tū tze

⁸ Chuhua'j xmān huā'mā' iccāhuanicu'tunān: Kempātin calacapāstactit. Calālakalhu'ma'ntit. Calāpāxquī'tit chī litā'timīn. Calātlahuani'tit tū tze. Jā ka'tla' camakca'tzītīt. ⁹ Palh catīhuālh cātlahuani'yān tū jā tze, jā titlahuani'yā'tit chuntza' hui'xina'n. Palh catīhuālh cālakapalayān, jā tilakapala'yā'tit. Xatze casqui'ni'tit Dios xla' casicua'lanātlahuah. Ū'tza' huā'mā' tū Dios lacasqui'n. Palh chuntza' tlahua'yā'tit, Dios nacāsicua'lanātlahuayān hui'xina'n. ¹⁰ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Ti lipāxuhua talatahui'lacu'tun, jātza' cachīhuālh catahuanli.

Jātza' cata'a'kskāhuī'nilh.

¹¹ Catamakxtekkō'lh tū jā tze ē catatlahualh tū tze.

Catalihui'lilh ca'cs natalatahui'la pō'ktu quilhtamacuj.

¹² Dios cāmaktaka'lha tī lactze chī'xcu'huī'n.

Cākexmatni' ixoracionca'n.

Dios jā cāmaktāya tī tatlahua tū jā tze.

¹³ Nūn chā'tin caticātlahuani'n tū jā tze palh hui'xina'n xmān tlahuacu'tunā'tit tū tze. ¹⁴ Palh hui'xina'n pātīni'nā'tit xmān ixpālacata tlahua'yā'tit tū tze, chuntza' Dios nacāsicua'lanātlahuayān. Jā cacājicua'ni'tit chī'xcu'huī'n. Jā catamakchuyī'tit. ¹⁵ Calacapāstactit Cristo ū'tza' miMāpa'ksīni'ca'n. Cakexpa'tni'tit xmān xla'. Skalalh natahui'la'yā'tit tze nakeh'tīni'nā'tit a'cxni' nacātakelhasqui'ni'yān chī a'ka'tī'yā'tit Cristo.

Lilacatzucu nakeh'tīni'nā'tit hui'xina'n. Calacapāstactit Dios cākexmatmā'n. ¹⁶ Jā titlahua'yā'tit tū jā tze. Chuntza' nacāmāxani'yā'tit tī cātalakapalayān hui'xina'n ē tī cātālchihuīna'nān tū jā tze ixpālacata a'ka'tī'ni'yā'tit Cristo.

¹⁷ Tī tatlahua tū jā tze, xla'ca'n nacāmakapātīnīncan. Hui'xina'n jā chuntza' cahuantit chī xla'ca'n. A'chulā' tze palh napātīni'nā'tit, palh chuntza' ixtalacasqui'nīn Dios, masqui jā tlahuani'ta'ntit tū jā tze.

¹⁸ Cristo xmān maktin nīlh quimpālacataca'n. Chuntza' lixokolh quincuentaca'n. Masqui Cristo tze, xla' pātīni'lh ixpālacataca'n tachi'xcu'huī't tū jā tze. Nīlh quimpālacataca'n, ixpālacata quincāmāsu'yucu'tunni' na ixlacatīn Dios. Masqui maknīca Jesucristo, huī'lhcus. ¹⁹ A'cxni' jāna'j ixlacastālancuana'n Cristo, xla' a'lh jā ixcāchi'cani't ixlīstacna'ca'n nīnī'n. Cātasu'yuni'lh ē cāhuanilh palh ū'tza' Cristo. ²⁰ Xla'ca'n a'cxni' ixtalahui'lāna'lhcus jā ta'a'ka'tī'ni'cu'tunli Dios. Dios lilacatzucu ixcāka'lhīmā'lh xīmācu Noé ixtlahuamā'lh barco. A'cxni' lalh lakuat, xmān kelhatzeyan tachi'xcu'huī't ta'a'kapūtaxtullh nac barco na ixkelhni' xcān. ²¹ Chuntza' quina'n tī quincāmamakapūtaxtūnī'ta'ntza', quina'n lī'a'kpaxui' xcān. A'cxni' a'kpaxāuj, jā xmān quimacti'ya'tca'n nalimāyujūyāuj. A'cxni' a'kpaxāuj, chuntza' līmāsu'yuyāuj Dios xapani'ttza' quincuentaca'n, ixpālacata Jesucristo lacastālancuana'nī'ttza, ē chuntza' a'kapūtaxtunī'taujtzā'. ²² Jesucristo tanūnī'ttza' nac a'kapūn ē huī'lh na ixpekxtūcāna'j Dios. Chuhua'j xla' cāmāpa'ksikō' āngeles ē ixlipō'ktuca'n tī taka'lhī līmāpa'ksīn.

4

Dios cāmāxquī' catīhuālh chā'tunu' ixtachi'xcu'huī't

¹ Cristo pātīni'lh a'cxni' ixlātā'luan nac cā'quilhtamacuj. Caca'tzītīt hui'xina'n tzē nacā'a'kspulayān chuntza'. Jā cajicua'ntit. Tī tapātīni'mā'nalh, xla'ca'n tamakxteknī'ttza' tatlahua tū jā tze. ² Chuhua'j jātza' catlahua'tit tū jā tze chī tachi'xcu'huī't tī tatlahua xmān tū xla'ca'n talacasqui'n. Calatahui'la'tittza' chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. ³ Xapūla hui'xina'n makās ixtlahuapā'na'ntit tū tatlahuacu'tun tū jā ta'a'ka'tī'. Ixtlahua'yā'tit tū

jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Ixka'chīyā'tit. Ixtlahua'yā'tit cā'tani' ē a'ntza' ixtlahua'yā'tit tū jā tze. Ixtakēstokā'tit nako'tā'tit. Ixcātatzoekostani'yā'tit ídolos. Dios jā lakatī huā'mā'. ⁴ Chuhua'j tī jā ta'a'ka'l', xla'ca'n talī'a'cnī chī hui'xina'n jātza' cātā'takēstokā'tit xla'ca'n palh nacātā'tlahua'yā'tit tū jā tze. Ū'tza' cātālilakapalayān hui'xina'n. ⁵ Xla'ca'n nacāputzāna'ni' Dios. Ixlicāna' xla' nacāputzāna'ni' tī talahui'lāna'lhucis ē tī xanīntza'. ⁶ Ū'tza' cālīmāca'tzīnīca xatze tachihuīn tī xanīntza' chuhua'j. Chuntza' masqui tanīlh chuntza' chī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't, ixlīstacna'ca'n tze natatahuī'la pō'ktu quilhtamacuj chuntza' chī Dios huī'lh pō'ktu quilhtamacuj.

⁷ Pala'j nasputkō' ixlīpō'ktu. Ū'tza' tzej calīlacapāstacna'ntit. Skalalh catahui'la'tit ē pō'ktu na'orarlī'yā'tit. ⁸ Tū ixlacasqui'nca ū'tza' huā'mā': calāpāxquī'tit. Palh pāxquī'yāuj ā'chā'tin, mātza'nkēna'nī'yāuj tū quīncātlahuani'nī'ta'n. ⁹ Līpāxuhua nalāmānyū'yā'tit na minchicā'n. ¹⁰ Dios xtum cāmaxquī'nī'ta'n chā'tunu' hui'xina'n chī tze nalītlahua'yā'tit tū cāmacamaxquī'nī'ta'n Dios. Chuntza' tze namākentaxtūyā'tit tū Dios cāmacamaxquī'nī'ta'n. Ē chuntza' nalāmaktāyā'yā'tit. ¹¹ Tī ta'a'kchihuīna'n, catamāsu'yulh ixtachihuīn Dios. Tī tamaktāyā ā'makapitzīn, chuntza' catamaktāyālh chuntza' chī Dios cāmaxquī'nī't. Palh hui'xina'n chuntza' tlahua'yā'tit, chuntza' nalakachi'xcu'huī'can Dios ixpālacata Jesucristo. Pō'ktu quilhtamacuj calakachi'xcu'huī'ca Dios. Xla' pō'ktu quilhtamacuj ka'lhī līmāpa'ksīn. Amén.

Tapātīni'n tī ta'a'ka'l'

¹² Chuhua'j tā'timīn, jā tipuhua'nā'tit jā maktin catipātīni'ntit hui'xina'n. Caca'tzīt chuntza' cā'a'kspula tī ta'a'ka'l', ē jā xmān hui'xina'n pātīni'nā'tit. Chuntza' lītasu'yu palh ixlicāna' hui'xina'n a'ka'l'yā'tit. ¹³ Capāxuhua'tit chī pātīni'mpā'na'ntit chuntza' chī Cristo pātīni'lh. Chuntza' hui'xina'n napāxuhua'yā'tit a'cxni' Cristo namimpala ē nalaktzī'nca'n chī xla' ka'lhī lhūhua' līmāpa'ksīn. ¹⁴ A'cxni' cātālakapalayān hui'xina'n ixpālacata Cristo, napāxuhua'yā'tit ixpālacata Espīritu Santo nacāmaktāyāyān. Natasu'yu xla' cātā'huī'lan hui'xina'n. Natasu'yu xla' ka'lhī līmāpa'ksīn. Ā'makapitzīn jā tze talīchihuīna'n Cristo. Hui'xina'n lakachi'xcu'huī'yā'tit xla'. ¹⁵ Ā'makapitzīn tapātīni'n ixpālacata xla'ca'n tamaknīni'nī't. Ā'makapitzīn tapātīni'n ixpālacata taka'lhāna'nī't. Ā'makapitzīn tapātīni'n ixpālacata tatlahuani' ā'catūhuālh tū jā tze. Ā'makapitzīn tapātīni'n ixpālacata tatanūnī't jā jā ixlitanū'tca'n. Jā titlahua'yā'tit chuntza'. ¹⁶ Palh hui'xina'n pātīni'nā'tit ixpālacata Cristo, jā tilīmāxana'nā'tit. Camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata tapa'ksīni'yā'tit Cristo.

¹⁷ Chilhtza' quilhtamacuj tū napūputzāna'nī Dios. Xapūla nacāmakapātīnīncan ixtachi'xcu'huī't Dios. Palh quīna'n naquīncāmakapātīnīnān xapūla, ā'chulā' nacāmakapātīnīncan xla'ca'n tī jā ta'a'ka'l' xatze tachihuīn tū ixla' Dios. ¹⁸ Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Palh jicslihua' ta'a'kapūtaxtu xalactze chi'xcu'huī'n,

ztū nacā'a'kspula chi'xcu'huī'n tī jā tze ē tī talakmaka'n Dios?

¹⁹ Palh ixtalacasqui'nīn Dios natapātīni'n makapitzīn ixpālacata tatlahua tū tze, catatlahualhucis tū tze. Catalīpāhuanlī xmān Dios. Xla' tlahuakō'nī't ixlīpō'ktu tū a'nan ē pō'ktu quilhtamacuj cāmaktaka'lhā. Xla' pō'ktu quilhtamacuj mākentaxtū tū huan.

5

Cāmaxquī'ca talacapāstacni' tī ixta'a'ka'tī

¹ Quit iccāmaxquī'cu'tunān talacapāstacni' hui'xina'n tī xanapuxcu'nu' nac templo. Nā quit chā'tin xapuxcu'. Quit iclaktzī'lh chī pātīni'lh Cristo. Nā quit naquilakachi'xcu'huī'can a'cxni' nalakachi'xcu'huī'can Cristo a'cxni' namimpala. ² Iccāsqi'ni'yān nacāmaktaka'lhā'tit ixlacstīn Dios tī xla' cāmacamaxquī'n. Calītlahua'tit ixlipō'ktu mintalacapāstacni'ca'n ē jā casātlahua'tit. Jā xmān titlahuayā'tit ixpālacata tlajacu'tunā'tit tumīn. Cacāmaktaka'lh'tit xmān ixpālacata tā'scujcu'tunā'tit Dios. ³ Jā ixtēcu'ni'n hui'xina'n tī cāmaktaka'lhā'tit. Catahui'la'tit chuntza' chī ixtalacasquī'nīn Dios. Chuntza' xla'ca'n tzē nacātamaksca'tāni' chī hui'xina'n. ⁴ Jesucristo ū'tza' tī xapuxcu' milipō'ktuca'n hui'xina'n tī xanapuxcu'nu' nac templo. Xla' cāmaktaka'lhkō' ixlacstīn ē cuenta tlaha chī scujni'ta'ntit hui'xina'n. A'cxni' Jesucristo namimpala, Dios pō'ktu quilhtamacuj nacāscua'lanātlahuayān hui'xina'n.

⁵ Nā hui'xina'n ka'hua'chan, cacākexpa'tni'tit xanapuxcu'nu' tī ta'a'n nac templo. Milipō'ktuca'n hui'xina'n nalālakachi'xcu'huī'yā'tit. Jā capuhua'tit palh ā'chulā' xalactze hui'xina'n ē jā ā'makapitzīn. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Dios jā cāmaktāya tī ka'tla' tamacka'tzī.

Xla' cāmaktāya tī jā ka'tla' tamacka'tzī.

⁶ Jā ka'tla' camacka'tzīit. Cakexpa'tni'tit Dios. Xla' ū'tza' tī ka'lhī litli'huī'qui. A'ktin quilhtamacuj a'cxni' Dios nalacasquī'n, hui'xina'n nacātalakachi'xcu'huī'yān chuntza' chī ixtalacasquī'nīn Dios. ⁷ Pō'ktu tū cāmāmakchuyīyān, catamakxtektit Dios nacāmaktāyayān. Xla' cāmaktaka'lhān.

⁸ Skalalh calatahui'la'tit ē jā catamakxtektit nacātatlayān. Skāhuī'ni' tī mintā'lāquichlaktzi'ca'n, xla' latlā'huan hua'chi lakatin león tū ta'sa ē putzatlā'huan tī nahua'. ⁹ Jā camakxtektit chī a'ka't'yā'tit. Chuntza' calītlaja'tit skāhuī'ni'. Calacapāstactit calhāxcu'huā'lh nac cā'quilhtamacuj a'nan tā'timīn tī nā tapātīni'mā'nalh. ¹⁰ Dios pāxquī'nīn. Quincālacsacni'ta'n ixpālacata ixlacasquī'n natapa'ksini'yāuj Cristo. Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj natā'tahui'layāuj Dios nac a'kapūn. A'cxni' napātīni'nā'titcus ā'macsti'nalj, Dios nacātlahuayān lactze hui'xina'n. Nacāmaktāyayān natāyani'yā'tit. Nacāmaktāyayān tzej na'a'ka't'yā'tit. ¹¹ Dios ka'lhikō' ixlipō'ktu litli'huī'qui pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

Macā'nca ā'xmān saludos

¹² Quit icmātzo'knīlh Silvano huā'mā' carta tū jā laclhmā'n. Quit tzej icca'tzī xla' chā'tin quintā'tinca'n ē tzej a'ka'tī. Quit iccāmāsu'yuni'n xatze tachihuīn ixla' Dios. Hui'xina'n a'ka'tī'ni'ta'ntit ū'tza' ixlīcāna'. Chuhua'j jā camakxtektit chī a'ka't'yā'tit huā'mā' xatze tachihuīn.

¹³ Cāmācā'ni'yān saludos xla'ca'n tī xalanī'n nac templo nac Babilonia. Nā xla'ca'n Dios nā cālacsacni't. Marcos tī hua'chi quinka'hua'cha, nā xla' cāmācā'ni'yān saludos. ¹⁴ Calāskōkatit ixpālacata hui'xina'n lāpāxquī'yā'tit.

Tzej calatapā'tit milipō'ktuca'n hui'xina'n tī tapa'ksini'yā'tit Cristo. Amén.

2 San Pedro

Cāmacā'nī'ca saludos tī ixta'a'ka'ī

¹ Quit Simón Pedro. Ictzo'kmā'lh huā'mā' carta. Quit chā'tin ixapóstol Jesucristo ē ū'tza' ictā'scuja. Quit iccāto'knuuni'yān hui'xina'n tī a'ka'ī'yā'tit nā chuntza' chī quina'n. Quina'n tzē nalipāxuayāuj tū quincātlahuani'nī'ta'n Dios. Dios kēxtim cālaktzī'n tachi'xcuhui't, ē chuntza' quincālaktzī'nān kēxtim ixpālacata a'ka'ī'nī'yāuj Jesucristo. ² Dios cacāscua'lanātlahuan hui'xina'n ē tzej calatapā'tit, ixpālacata hui'xina'n lakapasā'tit Dios ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

Chī tahuani't tī tatapa'ksīni' Dios

³ Dios, ka'lhī lhūhua' lītlī'huī'qui ē quincāmaxqui'nī'ta'n ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nāuj natahui'layūj chuntza' chī xla' lacasqui'n, ixpālacata lakapasāuj Dios. Nā quincāmāta'satīnīn ixpālacata natā'tahui'layāuj nac a'kapūn jā xla' māpa'ksīni'n ē jā xkakana'n. ⁴ Chuntza' Dios naquincātlahuani'yān lhūhua' tū tze chuntza' chī xla' huani't. Dios quincāmaxqui'nī'ta'n chī nalīsāstī'latā'kchokoyāuj. Quincāmaxqui'yān xasāstī' quintalacapāstacni'ca'n tū xatze chī ixtalacapāstacni' Dios. Chuntza' tzē namakxtekāuj tū jā tze tū tlahuacan nac cā'quilhtamacuj. ⁵ Hui'xina'n a'ka'ī'yā'tittza' xatze tachihuīn ixla' Jesucristo, ē chuntza' ixlacasqui'nca nalīhui'īlyā'tit natlahua'yā'tit tū tze. Ē jā xmān huā'mā'. Nā ixlacasqui'nca ā'chulā' nasca'tā'tit tū ixla' Dios. ⁶ Nā ixlacasqui'nca mīna'cstuca'n natatapa'ksīyā'tit. Nā ixlacasqui'nca līlacatzucu napātīni'nā'tit. Nā ixlacasqui'nca līlacatejtin nalatā'kchokoyā'tit chuntza' chī Dios lacasqui'n. ⁷ Nā ixlacasqui'nca nacāpāxqui'yā'tit tā'timīn. Ē jā xmān tā'timīn. Nā ixlacasqui'nca nacāpāxqui'yā'tit ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't.

⁸ Ixlīpō'ktu huā'mā' ū'tza' natlahuakō'yā'tit. Palh ixlicāna' natlahua'yā'tit, chuntza' tasu'yu palh tzej latlā'hua'nā'tit na ixtej Dios. Nā tasu'yu palh jā chu tlakaj lakapasā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ⁹ Tī jā tatlahua tzamā' tachihuīn, xlaca'n hua'chī lakatzī'nī'n ixpālacata xlaca'n jā taca'tzī. Hua'chī lakatzī'nī'n ixpālacata tapātza'nkānī't palh Dios cāxapani'nī'ttza' ixcuentaca'n. ¹⁰ Chuntza' tā'timīn, calīhui'lī'tit natlahua'yā'tit tzamā' tachihuīn. Chuntza' natasu'yu Dios cāta'satīnī'ta'n ē cālacsacni'ta'n hui'xina'n. Palh chuntza' tlaha'yā'tit, jā catitamakahuastit. ¹¹ Chuntza' nacātamaxqui'yān talacasqui'nīn tzē natanū'yā'tit jā pō'ktu quilhtamacuj māpa'ksīni'n quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo tī quincāmakapūtātūyān.

¹² Ū'tza' pō'ktu quilhtamacuj iccālīmāpāstaqui'yān tzamā' tachihuīn, masqui hui'xina'n lakapasā'tit, ē masqui tzej a'ka'ī'yā'tit xatze tachihuīn tū ixlicāna' tū cātamāsu'yuni'nī'ta'n. ¹³ Quit icpuhuan tze na'iccāmāpāstaqui'yān tzamā' tachihuīn chī icthiui'lhcus. ¹⁴ Quit icca'tzī hua'chī palajtza' na'icnī. Chuntza' quimāca'tzīnīlh quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ¹⁵ Quit iccāhuanicu'tunān huā'mā' tachihuīn, ixpālacata chuntza' tzē nalīlacapāstacā'tit pōktu quilhtamacuj a'cxni' xanīntza' na'icuan.

Laktzī'nca Jesucristo chī ka'lhī līmāpa'ksīn

¹⁶ Quina'n iccāmāsu'yuni'nī'ta'n hui'xina'n chī ka'lhī līmāpa'ksīn quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo ē chī xla' namimpala. Tū quina'n iccāmāsu'yuni'yān, jātza' tachihuīn tū tamāsu'yuni't chī'xcuhui'n tī ta'a'kskāhui'nincu'tun. Quina'n iclīlaktzī'uj quilakastapūnca'n Jesucristo

ē nā iclaktzi'uj chī ka'lhī līli'hui'qui. ¹⁷ A'ntza' xa'icyāna'uj a'cxni' Dios quinTāta'ca'n māka'tlī'lh Jesucristo. Mincha' a'ktin tachihuīn nac a'ktin poklhnu' xaslamama. Huanli: "Ū'tza' huā'mā' quinKa'hua'cha tī icpāxqui' ē quimakapāxui'." ¹⁸ Māni' quina'n ickekmatui tzamā' tachihuīn tū mincha' nac a'kapūn. A'ntza' xa'ictā'hui'lāna'uj Jesucristo nac sipej. A'ntza' xtum tasu'yulh Jesucristo ixpālacata Dios māxkakēlh.

¹⁹ Ū'tza' ā'chulā' icli'a'ka'I'yāuj tū tatzo'kli profetasna' tī cāmātzo'knīlh Dios. Nā hui'xina'n tzej nakelhtahua'ka'yā'tit tū tatzo'kli profetasna' hasta tzej nakexpatā'tit. Huā'mā' hua'chi lāmpara tū māxkakēni'n jā cā'pucsua' hasta naxkaka ē namāxkakēni'n xaka'tla' sta'cu. ²⁰ Ixlasasqui'nca nalacapāstacā'tit tū na'iccāhuaniyān. Na ixtachihuīn Dios a'ntza' jā tatzo'kni' tū tahaunli ixa'kchihuīna'ni'n Dios, tzamā' jā ixtalacapāstacni'ca'n a'kchihuīna'ni'n. ²¹ Tū ixtamāsu'yu a'kchihuīna'ni'n jā xmān ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuhi't. Tzamā' lactze chi'xcuhi'n tū ixtatā'scuja Dios, xlaca'n ixtahuan tū ixcāmāpāstaqui Espīritu Santo.

2

Makapitzīn ixtamāsu'yu tū jā ixlicāna' *Judas 4-13*

¹ Lakmajtza' ixtatanū na ixpu'nanca'n tachi'xcuhi't ā'makapitzīn a'kchihuīna'ni'n tī ixta'a'kskāhuī'nin. Nā natatanū na mimpu'nanca'n ā'makapitzīn tī natamāsu'yu tū jā ixlicāna'. Tū natamāsu'yu ū'tza' nalactlahua chī talī'a'ka'I' makapitzīn. Tzamā' a'kskāhuī'ni'ni'n natamāsu'yu Jesucristo jā i'Ska'ta' Dios masqui xla' ū'tza' tī xokolh ixcentaca'n. Ā'limaktin nacāmakapātīnīncan xlaca'n ixpālacata tū tatlahua. ² Chī xlaca'n natalatā'kchoko, hua'chi jā tū tū nacālimāmāxanīcan. Lhūhua' tī nata'a'ka'i'cu'tun tū natamāsu'yu xlaca'n. Nā natatlahua tū jā tze chī natatlahua tzamā' a'kskāhuī'ni'ni'n. Chuntza' natatlahua ixpālacata jā tze nalichihuīna'nca'n xatze tachihuīn tū ixlicāna'. ³ Tzamā' a'kskāhuī'ni'ni'n taka'lhīcu'tun tumīn. Ū'tza' nacātalimāsu'yuni'yān tū jā ixlicāna'. Dios makāstza' lihui'līni't nacāmakapātīnīn xlaca'n tī tatlahua chuntza'. Tzamā' a'kskāhuī'ni'ni'n nā xlaca'n natakoko na ixlaca'tīn Dios.

⁴ Dios jā cāmātza'nkēna'ni'lh āngeles tī tatlahualh tū jā tze. Cāmāyujūlh nac pūpātīn. A'ntza' jā cā'pucsua' natatachoko chī xatachī'ni'n hasta tzamā' quilltamacuj a'cxni' namakapātīnīni'n Dios. ⁵ Dios cāmakapātīnīnli tachi'xcuhi't tī ixtahuī'lāna'lh makās. Macamilh lakuat. Ū'tza' talīnikō'lh ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhi't nac cā'quilltamacuj ixpālacata jā tzeja tachi'xcuhi't ixtahuāni't. Dios cāmakapūtāxtūlh xmān kelhatzeyan tachi'xcuhi't. Chā'tin ixuanican Noé. Xla' ixcāmāsu'yuni' tachi'xcuhi't ixlasasqui'nca lilacatejtin ixtalatā'kchokolh. ⁶ Dios cāmakapātīnīnli xalanī'n nac cā'lacchicni' jā ixuanican Sodoma ē nā jā ixuanican Gomorra. Dios cālhucuyukō'lh tzamā' a'ktu' cā'lacchicni'. Chuntza' Dios limāsu'yulh xla' cāmakapātīnīn tī jā takexmatni'cu'tun. ⁷ Dios māxtulh nac Sodoma chā'tin chī'xcu' tī ixuanican Lot. Chuntza' li'a'kapūtāxtulh. Lot tzeja chī'xcu' ixuanī't ē ixlītamakchuyī ā'makapitzīn xalanī'n nac Sodoma jā tzeja chī'xcuhi'n.

⁸ Lot tzeja chī'xcu' ixuanī't. Ē ixcātā'lahuī'lh ē ixcālaktzīn ē ixcākexmata lakalī lakalī, ē ū'tza' līlīpuhuanli tū ixtatlahua tū jā tze. ⁹ Māpa'ksīni' Dios namakapūtāxtū chā'tin chī'xcu' tī pātīni'mā'lh palh a'ka'I'ni' Dios. Dios, masqui jāna'j cāmakapātīnīn tī jā tzeja chī'xcuhi'n, nacāmakapātīnīn tzamā' quilltamacuj a'cxni' Dios nacāputzāna'ni'. ¹⁰ Ā'chulā' nacāmakapātīnīn tī

talakmaka'n ixlīmāpa'ksīn Dios ē tatlahua tū jā tze chī ixtalacapāstacni'ca'n. Xlaca'n jā tajicua'n natatlahua tū jā tze. Tatlahua xmān tū xlaca'n talacasqui'n. Jā tajicua'n talakapala tī taka'lhī līmāpa'ksīn. ¹¹ Jā chuntza' tatlahua ángeles masqui xlaca'n ā'chulā' taka'lhī līmāpa'ksīn. Ángeles jā talakapala ā'chā'tin ē jā tamālacsu'yu na ixlaca'tin Dios.

¹² Tzamā' chī'xcuui'n jā takexmata. Tatlahua tū ū'tunu'n talacasqui'n. Talakapala tū jā takexmata. Xlaca'n hua'chī animalh xala' nac cā'qui'huī'n tū tayuja nac a'ksuj ē jāla catita'a'kapūtaxtulh. Nacāmāknīcan. Nā chuntza' tzamā' chī'xcuui'n nā natasputa hua'chī animalh. Dios nacāmākapātīnīn.

¹³ Chuntza' xlaca'n natalixoko tū talīmakapātīnīnli ā'makapitzīn. Xlaca'n cā'cuui'nī' talakātī tako'ta ē tatlahua ā'catūhuālh tū jā tze. Līmāxana' chī xlaca'n cātā'huā'yānān hui'xina'n jā takēstoknī'ta'ntit, līhuan xlaca'n tapuhuan nacāta'a'kskāhuī'yān hui'xina'n.

¹⁴ A'cxni' xlaca'n talaktzī'n chā'tin puscāt, tapuhuan tū jā tze. Ixli'pō'ktu ixtalacapāstacni'ca'n jā tze. Ta'a'kskāhuī' tī jānā'j tzej ta'a'ka'ī'. Talacapāstaca chī natalika'lhī lhūhua' tumīn. Dios nacāmākapātīnīn. ¹⁵ Xlaca'n tamakxteknī't xalacatzajua' tej ē ta'a'ktza'nkānī't. Talatlā'huan chī Balaam tī ixka'hua'cha Beor. Xla' a'kchiuīna' tī ixa'kskāhuī'nin. Ixlakātī tumīn. Tlahualh tū jā tze nalitlaja tumīn. ¹⁶ Balaam lacaquilhnīca. Masqui burros jā tachihuīna'n, xla' chihuīna'nli ixburro hua'chī chā'tin chī'xcu'. Quilhniłh tū ixtlahuacu'tun. Xmān chuntza' Balaam jā makxteka natlahua tū jā tze tū ixtlahuacu'tun.

¹⁷ Tzamā' chī'xcuui'n tī tamāsu'yu tū jā ixlicāna', xmān ta'a'kskāhuī'nin. Jā tū ixtapalhca'n. Xlaca'n hua'chī mu'sni' tū pūtīnī't. Xlaca'n hua'chī poklhnu' tū cāmākosū ū'nī' ē jā talē'n xcān. Dios cāxui'līnī't jā nacāmācā'n tzamā' chī'xcuui'n a'n'tza' jā natatahui'la pō'ktu quilhtamacuj jā cā'pucsua'.

¹⁸ Xlaca'n ka'tla' tamakx'tzī' a'cxni' tachihuīna'n. Tū tahuān, jā tū ixtapalh. Xlaca'n tamāsu'yu tze palh chā'tin tlahua tū lacasqui'n quimacni'ca'n tū jā tze. Chuntza' talī'a'kskāhuī' xlaca'n tī tamakxtekmā'nalhcus tū ixtatlahua a'cxni' jānā'j ixtalacapasa ixtachihuīn Dios. ¹⁹ Tahuān xlaca'n tzē natatlahua catūxcuui'nh tū talacasqui'n. Jā ixlicāna'. Xlaca'n chī tachī'nī'n ixpālacata jāla tamakxteka tatlahua tū jā tze. Palh chā'tin chī'xcu' jāla makxteka catūhuālh, chuntza' xla' hua'chī tachī'n.

²⁰ Tī talakapasni't Makapūtaxtūnu' tī quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo ē chuntza' talīmakxteknī't tū jā tze xala' nac cā'quilhtamacuj, ē palh xlaca'n natatlahuapala tū jā tze ē jātza' la tamakxteka, chuntza' ā'chulā' natala chī ixtahuānī't xapūla. ²¹ Ā'chulā' tze palh jā ixtaca'tzilh chī līlacatejtin latā'kchokocan. Masqui ixtaca'tzī', tamakxteklī ixlīmāpa'ksīn Dios tū ixcāmāsu'yuni'canī't.

²² Chuntza' xlaca'n hua'chī lakatin chichi'. Huančan:

Chichi' hua'pala ixpa'tlā'nat.

Pa'xni' a'cxni' paxni'ttza', taspī'tpala natapī'li' nac cā'pūtū'n.

3

Namimpala quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo

¹ Tā'timīn, ū'tza' huā'mā' ixli'a'ktu' carta tū iccātzoko'kni'nī'ta'n. A'cxni' quit ictzo'kli a'ktu' carta, quit iccāmāpāstaquīcu'tunān tū tze ē tū cā'tziyā'tittza' hui'xina'n. ² Iclacasqui'n hui'xina'n nalacapāstacā'tit tū ixtahuān makāstza' ixa'kchiuīna'nī'n Dios. Iclacasqui'n nacālacapāstacā'tit līmāpa'ksīn tū ixa'kchiuīna'nī'n Dios. Iclacasqui'n nacālacapāstacā'tit līmāpa'ksīn tū ixa'kchiuīna'nī'n Dios. Tzamā' līmāpa'ksīn Jesucristo. Tzamā' līmāpa'ksīn iccāmāsu'yuni'yān quina'n apóstoles.

³ Ixlacasqui'nca nakexpatā'tit hui'xina'n tū na'iccāhuāniyān. A'cxni' namin tzamā' ā'xmān quilhtamacuj, nata'a'nan chī'xcuui'n tī natatlahuatā'kchoko

ixlīpō'ktu tū jā tze tū xlaca'n tatlahuacu'tun. È natalakmaka'n Dios. ⁴ Xlaca'n natahuan: "Jesucristo huanli xla' nataspi'tpala. Chuhua'j, çjāchu hui'llh? Jā minī't. Quinapapana'ca'n tanīnī'ttza'. Lacxtim lamā'lh chuhua'j a'cxni' titzuculh cā'quilhtamacuj." Chuntza' natahuan xlaca'n. ⁵ Huā'mā' jā ixlīcāna'. Anan kempātin tū xlaca'n taca'tzi ē tū jā talīchihuīna'ncu'tun xlaca'n. Ū'tza' huā'mā': makās Dios chihuīna'nli ē chuntza' talīlalh a'kapūn ē cā'quilhtamacuj. Cā'quilhtamacuj lītlahuaca xcān ē ixuī'lh na xpu'n'an xcān. ⁶ Cā'quilhtamacuj chī ixuī'lh xapūla, līmālakspūtūca xcān, a'cxni' lalh lakuat. ⁷ A'kapūn ē cā'quilhtamacuj tū tahui'lāna'lh chuhua'j, natachoko hasta tzamā' quilhtamacuj tū Dios līlacsacnī't. Tzamā' quilhtamacuj natalhcukō'. È Dios nacāmakapātīnīnkō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't tī jā tze.

⁸ Tā'timīn, jā tipātza'nkāyā'tit huā'mā': Māpa'ksīni' Dios a'ktin quilhtamacuj laktzī'n chī a'ktin mil cā'ta. Nā a'ktin mil cā'ta laktzī'n chī a'ktin quilhtamacuj. ⁹ Ā'makapitzīn tapuhuan Dios tamakapali namākentaxtū tū huanī't. Jā chuntza'. Xla' quincāka'lhīmā'n līlacatzucu xipālacata jā lacasqui'n jā tī chā'tin napātīnī'n nac pūpātīn. Xla' lacasqui'n ixlīpō'ktuca'n catamakxtekli tū jā tze.

¹⁰ Namin quilhtamacuj a'cxni' namimpala Māpa'ksīni' Jesucristo. Xla' xamaktin namin a'cxni' jā tī chā'tin ca'tzi namin. Xamaktin namin chī chā'tin ka'lhāna'. Tzamā' quilhtamacuj a'kapūn nalakspūta. Palha' nakexmatcan tū namacasā'nān. Natalīlakuankō' macscut ixlīpō'ktu tū tatasu'yu nac a'kapūn. Nalhcukō' ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj ē ixlīpō'ktu tū a'nān nac cā'quilhtamacuj.

¹¹ Chuhua'j, xipālacata natalakuankō' ixlīpō'ktu, tzej calacapāstactit hui'xina'n chī nalīlatahui'la'yā'tit. Hui'xina'n natlahua'yā'tit xmān ixtalacasqui'nīn Dios. ¹² Hui'xina'n līpāxuhua calacapāstactit tzamā' quilhtamacuj. Tzamā' quilhtamacuj a'kapūn nalhcukō'. Natalīlakuankō' macscut ixlīpō'ktu tū tatasu'yu chuhua'j nac a'kapūn. ¹³ Dios huanī't natlahua a'ktin xasāsti' a'kapūn ē a'ktin xasāsti' cā'quilhtamacuj. A'ntza' natlahuacan xmān tū tze. Ū'tza' huā'mā' ka'lhīmā'nauj, xipālacata chuntza' huanī't Dios.

¹⁴ Chuntza', tā'timīn, līhuan ka'lhīpā'na'ntit huā'mā' quilhtamacuj, calīhui'lī'tit natlahua'yā'tit tū tze na ixlacatīn Dios. Nūn tū catlahua'tit tū tze nacātali'a'ksa'nān. Jā tū catlahua'tit tū jā tze tū nacāmāxtumliyān Dios. ¹⁵ Caca'tzītīn hui'xina'n Dios līlacatzucu cāka'lhīmā'lh ā'makapitzīn tī nata'a'kapūtaxtu. Ū'tza' jāna'j līmimpala Jesucristo. Chuntza' cātzo'knuni'n hui'xina'n quīntā'tinca'n Pablo tī pāxqui'yāuj. Xla' tzo'kli chuntza' chī Dios mālacpuhuanīlh. ¹⁶ Pablo tzo'kli tzamā' a'cxni' cātzo'knuni'n hui'xina'n. Nac ā'makapitzīn ixcarta a'nān jā jicslīhua' kexmatcan. È a'ntza' jā jicslīhua', makapitzīn chī'xcuhuī'n jā tzej tamāsu'yu. Xlaca'n ū'tunu'n tī jā tzej takexmata ē xtum xtum ta'aka't'. Jā ixlīcāna' chī xlaca'n tamāsu'yu ixtachihuīn Dios, ē jā xmān tū tzo'kli Pablo. Ū'tza' nacālimakapātīnīn Dios.

¹⁷ Hui'xina'n, tā'timīn, ca'tziyā'tittza' chī ta'a'kskāhui'nincu'tun tzamā' tī jā tzeja chī'xcuhuī'n. Jā cacāta'a'kskāhui'n hui'xina'n. Palh nacāta'a'kskāhui'yān, chuntza' namakxtekā'tit na'a'ka't'yā'tit. ¹⁸ Chuhua'j ā'chulā' catlahua'tit tū līpāxuhua Dios. Ā'chulā' casca'ttit xipālacata Makapūtāxtūnu' tī quīMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Camāka'tlī'ca chuhua'j ē pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

1 San Juan

Jesucristo quincāmaxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n

¹ Quit iccātzo'kni'mā'n huā'mā' carta ixpālacata Jesucristo. Ū'tza' tī quincāmaxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n. Xlā' ixuī'lh'tza' a'cxni' jāna'j itxzucu cā'quilhtamacuj. Quina'n ickecxmatnī'tauj tū ixuan xla' a'cxni' ixlatlā'huan nac cā'quilhtamacuj. Iclīlaktzī'nī'tauj quilakastapunca'n. Iclaktzī'nī'tauj ē iclīxa'manī'tauj quimacanca'n. ² Tī mās'tā' quilatamatca'n, xla' tasu'yulh huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj. Quina'n iclaktzī'uj. Ē iclīchihuīna'nāuj chī iclaktzī'nī'tauj. Iccālītā'chihuīna'nān hui'xina'n ixpālacata tī mās'tā' quilatamatca'n. Xlā' pō'ktu quilhtamacuj ixtā'hui'lh Dios quīnTāta'ca'n. Xlā' natahui'la pō'ktu quilhtamacuj. Xlā' milh ē nā quina'n iclaktzī'uj. ³ Iccāhuaniyān tū iclaktzī'nī'tauj ē tū ickecxmatnī'tauj. Chuntza' hui'xina'n tzē naca'tzīyā'tit chu chā'tin nalītaxtuyāuj tū a'ka'tī'yāuj. Nā tzē naca'tzīyā'tit quīnTāta'ca'n Dios ē Jesucristo ī'Ska'ta' quīncātā'hui'lan. ⁴ Huā'mā' iccātzo'knuni'yān hui'xina'n ixpālacata chuntza' naka'lhīyāuj tapāxuhuān.

Dios ū'tza' taxkaket

⁵ Tū quincāmāsu'yuni'n Jesucristo, ū'tza' tū iccāmāsu'yuni'yān hui'xina'n. Ū'tza' huā'mā': Dios ū'tza' taxkaket. Jā cā'pucsua' a'ntza' jā hui'lh xla', ixpālacata xla' tze ē jā maktin tlaha tū jā tze. ⁶ Palh huanāuj chu chā'tin quina'n ē Dios, ē palh tlahuatlā'huanāuj tū jā tze, chuntza' tasu'yu palh a'ksa'nīni'nāuj. Tasu'yu palh jā tā'tlā'huamā'nauj Dios. ⁷ Palh tlahuayāuj tū tze, tlā'huanāuj nac cā'taxkaket, chuntza' chī Dios hui'lh nac cā'taxkaket. Chuntza' ixlīcāna' palh chu chā'tin quina'n ē Dios. Ixka'lhni' Jesucristo, ī'Ska'ta' Dios, quīncāxapanī'kō'yān ixlīpō'ktu quīncuentaca'n.

⁸ Palh huanāuj palh jā tlahuani'tauj tū jā tze, chuntza' ta'a'kskāhuī'yāuj quina'cstuca'n. Jā ixlīcāna' tū huanāuj. ⁹ Palh huaniyāuj Dios palh tlahuani'tauj tū jā tze, xla' naquīncāmātza'nkēna'ni'yān ē naquīncāxapanī'kō'yān ixlīpō'ktu quīncuentaca'n. Huā'mā' ca'tzīyāuj ixpālacata Dios tze ē pō'ktu quilhtamacuj mākentaxtū tū huan. ¹⁰ Palh ixuāuj jā tū tlahuani'tauj tū jā tze, chuntza' Dios a'ksa'nīni' līmāxtuyāuj. Chuntza' ixlītasu'yulh jā a'ka'tī'yāuj ixlīcāna' tū ixtachihuīn Dios.

2

Cristo tā'chihuīna'n Dios quīmpālacataca'n

¹ Quit iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, quīlacstīn. Iccāhuaniyān jā catlahua'tit tū jā tze. Palh catihuāl tlaha tū jā tze, ka'lhīyāuj tī tā'chihuīna'n Dios quīmpālacataca'n. Xlā' ū'tza' Jesucristo. Xlā' jā tlahuani't tū jā tze. ² Jesucristo nīlh nac cruz. Chuntza' xla' līxokolh quīncuentaca'n. Jā xmān quīncuentaca'n. Xlā' nīlh naxoko ixcuentaca'n ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj.

³ Palh mākentaxtūyāuj ixlīmāpa'ksīn Dios, chuntza' ca'tzīyāuj palh lakapasāuj Dios. ⁴ Palh chā'tin nahuan xla' lakapasa Dios, ē palh xla' jā tlaha ixlīmāpa'ksīn Dios, xla' a'ksa'nīni'n ē jā a'ka'tī' ixtachihuīn Dios. ⁵ Tī tamākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Dios, xlaca'n tzej tapāxquī' Dios. Chuntza' tzē

lica'tziyāuj palh quina'n chu chā'tin chī Dios. ⁶ Palh tī huan: "Quit ictā'lamā'lh Dios", ixlacasqui'nca xla' nalatā'kchoko chuntza' chī Jesucristo ixlatlā'huan.

Xasāsti' limāpa'ksīn

⁷ Tā'timīn, iccātzo'knuni'mā'n hui'xina'n ixpālacata a'ktin limāpa'ksīn tū jā xasāsti'. Ū'tza' tū cātāmāsu'yuni'nī'ta'n a'cxni' chū'cus a'ka'tit hui'xina'n.

⁸ Chuhua'j xasāsti' limāpa'ksīn tū iccātzo'knuni'mā'n. Cristo mākentaxtūnī'ttza' huā'mā' limāpa'ksīn ē nā hui'xina'n mākentaxtūpā'na'ntit. Chuntza' hua'chi laksputmā'lh'tza' cā'pucsua' ē hua'chi māxkakēni'mā'lh'tza' Cristo.

⁹ Tī tahuan tatlā'huan nac taxkaket ē palh jā talaktzi'ncu'tun ixtā'tinca'n, xlaca'n talatlā'huancus jā cā'pucsua'. ¹⁰ Tī tapāxqui' ixtā'tinca'n, xlaca'n talatlā'huan nac taxkaket. Chuntza' jā tamāmakahuasī ā'chā'tin. ¹¹ Tī jā talaktzi'ncu'tun ixtā'tinca'n, xlaca'n talatlā'huan nac cā'pucsua'. Jā taca'tzi' jā talatlā'huan, ixpālacata a'ntza' jā cā'pucsua' jāla talacahuāna'n.

¹² Quit iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, quilacstīn, ixpālacata Dios cāmātza'nkēna'ni'nī'ta'n mincuentaca'n ixpālacata Jesucristo. ¹³ Nā iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, xanatātana', ixpālacata hui'xina'n lakapasā'tittza' Dios. Xla' ixui'lakelhtza' a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj. Nā iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, ka'hua'chan, ixpālacata hui'xina'n tlaja'nī'ta'ntit skāhuī'ni'. Nā iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, lacstīn, ixpālacata lakapasā'tit Dios quinTāta'ca'n.

¹⁴ Nā iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, xanatātana', ixpālacata lakapasā'tittza' Dios. Xla' ixui'lakelhtza' a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj. Nā iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, ka'hua'chan, ixpālacata hui'xina'n lactli'huī'quin. Hui'xina'n a'ka'tī'nī'ta'ntit ixtachihuīn Dios. Tlaja'nī'ta'ntit skāhuī'ni'.

¹⁵ Jā calakatitit tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Jā calakatitit tū jā xatze tū tatlahua tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Tī talakatī tū xala' nac cā'quilhtamacuj, xlaca'n jā tapāxqui' Dios quinTāta'ca'n. ¹⁶ Ixlipō'ktu tū xala' nac cā'quilhtamacuj, huā'mā' jā ixla' Dios quinTāta'ca'n. Tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj tatlahua tū jā tze tū lacasqui'n ixmacni'ca'n. Talak-tzi'ncu'tun tū jā tze. Ka'tla' talimakca'tzi' tū taka'lhī. Ixlipō'ktu tzamā' pō'ktu xala' nac cā'quilhtamacuj. ¹⁷ Sputmā'lh cā'quilhtamacuj ē ixlipō'ktu xala' nac cā'quilhtamacuj tū talacasqui'n tachi'xcuhuī't. Tī tatlahua ixtalacasqui'nīn Dios, xlaca'n natatahuī'la ixlipō'ktu quilhtamacuj.

Namin tī na'a'kskāhuī'nin

¹⁸ Quilacstīn, sputmā'lh tzamā' quilhtamacuj. Hui'xina'n cātahuaninī'ta'n namin ixtā'lāquiclhaktzi' Cristo. Chuhua'j tatasu'yuni't lhūhua' ixtā'lāquiclhaktzi' Cristo. Ū'tza' lica'tziyāuj ixliputni'tza' tzamā' quilhtamacuj.

¹⁹ Tī ixtā'lāquiclhaktzi' Cristo, xlaca'n jā ixlicāna' ta'a'ka'ti' chuntza' chī quina'n. Ū'tza' quincātalitaxtumlinī'ta'n quina'n. Palh ixta'a'ka'ti'lh cahuālh chuntza' chī quina'n, ixquincātata'latachokon quina'n. Tataxtumlīh. Chuntza' talītasu'yu xlaca'n jā ta'a'ka'ti' chuntza' chī quina'n.

²⁰ Hui'xina'n, Cristo cāmaxqui'nī'ta'n Espīritu Santo. Ū'tza' lica'tziyā'it milipō'ktuca'n xatze tachihuīn tū ixlicāna'. ²¹ Quit iccātzo'kni'mā'n huā'mā' ixpālacata hui'xina'n ca'tziyā'tit tū ixlicāna'. Jā iccāhuanimā'n hui'xina'n jā ca'tziyā'tit tū ixlicāna'. Ca'tziyāuj xtum tū ixlicāna' ē nā xtum tū jā ixlicāna'.

²² Tī ta'a'kskāhuī'nin, xlaca'n tahuan Jesús jā ū'tza' Cristo tī Dios lihui'līh ixlimāpa'ksīni'. Tī tahuan chuntza', xlaca'n ixtā'lāquiclhaktzi' Cristo. Xlaca'n talakmaka'n Dios quinTāta'ca'n ē nā i'Ska'ta' talakmaka'n. ²³ Tī talakmaka'n i'Ska'ta' Dios, quinTāta'ca'n Dios jā cātā'lahuī'lh. Tī tahuan Jesús ū'tza' Cristo, i'Ska'ta' Dios, Dios cātā'lahuī'lh xlaca'n.

²⁴ Hui'xina'n jā capātza'nkātīt tū cātamāsu'yuni'nī'ta'n xapūla xipālacata ixtachihuīn Dios. Palh jā napātza'nkāyā'tit tū cātamāsu'yuni'nī'ta'n xapūla, chuntza' nacātā'tahui'layān ī'Ska'ta' Dios ē Dios quinTāta'ca'n. ²⁵ Cristo huanī't xla' naquincāmaxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n tū jā catilakspūti.

²⁶ Quit iccātzo'knuni'yān huā'mā' xipālacata ta'a'nān ā'makapitzīn tī cā'a'kskāhuī'cu'tunān hui'xina'n. ²⁷ Cristo cāmaxquī'nī'ta'n Espīritu Santo. Espīritu Santo cātā'hui'lan hui'xina'n. Chuntza' jā maclacasquī'nā'tit hui'xina'n ā'chulā' nacātamāsu'yuni'yān tū iccāhuanimā'n. Espīritu Santo cāmāsu'yuni'yān ixlīpō'ktu. Tū xla' māsu'yu, ū'tza' ixlīcāna'. Xla' jā māsu'yu catūhuāl tū jā ixlīcāna'. Jā catalakaspi'tni'tit Cristo. Ū'tza' Espīritu Santo cāmāsu'yuni'yān hui'xina'n.

²⁸ Chuhua'j quilacstīn, jā catalakaspi'tni'tit Cristo. Chuntza' jā catijicua'nui a'cxni' xla' namīpala. Jā catimāxana'nui na ixlacatīn. ²⁹ Hui'xina'n ca'tziyā'tit Jesucristo xmān tlahua tū tze. Nā chuntza' naca'tziyā'tit tī tatlhua tū tze, ixlīpō'ktuca'n xlaca'n ixlacstīn Dios.

3

Quina'n ixlacstīn Dios

¹ Caca'tzītīt chī Dios quincāpāxquī'yān xipālacata huanli quina'n ixlacstīn Dios. Ixlīcāna' quina'n ixlacstīn Dios. Tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, xlaca'n jā ixlacstīn Dios ē jā talakapasa Dios quinTāta'ca'n. Ū'tza' xlaca'n jā talīkexmata palh quina'n ixlacstīn Dios. ² Tā'timīn, chuhua'j quina'n ixlacstīn Dios. Jāna'j ca'tzīcan chī nalītaxtuyāuj. Tū ca'tziyāuj, ū'tza' huā'mā': A'cxni' Cristo natasu'yu, quina'n nalītaxtuyāuj chī xla', ē nalaktzī'nāuj Cristo chī xla'. ³ Tī taka'lhīmā'nal natalaktzī'n Cristo, ixlīpō'ktuca'n xlaca'n natamāpānū tū jā tze. Natatlahua tū tze chī Cristo.

⁴ Ixlīpō'ktuca'n tī tatlhua tū jā tze, xlaca'n jā takexmatni' ixlīmāpa'ksīn Dios. Palh chā'tin jā kexmatni' Dios, ū'tza' huā'mā' tū jā līmacuan. ⁵ Hui'xina'n ca'tziyā'tit Cristo milh nac cā'quilhtamacuj naxapa quincuentaca'n. Xla' jā tlahuanī't nūn a'ktīn tū jā tze. ⁶ Ixlīpō'ktuca'n tī cātā'lahuī'lh Cristo, xlaca'n jā tatlhuatā'kchoko tū jā tze. Ixlīpō'ktuca'n tī tatlhuatā'kchoko tū jā tze, xlaca'n jā talaktzī'nī't Cristo ē jā talakapasnī't. ⁷ Quilacstīn, jā catamakxtektīt nacāta'a'kskāhuī'yān ā'makapitzīn tī cātahuanīyān tze natlahua'yā'tit tū jā tze. Tī tatlhuatā'kchoko tū tze, xlaca'n tze chuntza' chī Cristo. ⁸ Tī tatlhuatā'kchoko tū jā tze, xlaca'n tatapa'ksīni' skāhuī'ni', xipālacata skāhuī'ni' pō'ktu quilhtamacuj tlahuanī't tū jā tze a'cxni' mālacatzuculh tū jā tze. ī'Ska'ta' Dios milh nac cā'quilhtamacuj namālakspūtū tū tlahua skāhuī'ni'.

⁹ Tī ixlacstīn Dios, xlaca'n jāta' tatlhuatā'kchoko tū jā tze, xipālacata Dios cāmaxquī'nī't xasāsti' ixlatamatca'n. Jātza' la tatlhuatā'kchoko tū jā tze, xipālacata ixlacstīntza' Dios. ¹⁰ Chuntza' tasu'yu tī ixlacstīn Dios ē tī ixlacstīn skāhuī'ni'. Tī jā tatlhuacu'tun tū tze ē jā tapāxquī' ixtā'timīnca'n, xlaca'n jā ixlacstīn Dios.

Ixlacasquī'nca nalāpāxquī'yāuj

¹¹ Huā'mā' līmāpa'ksīn tū cātamāsu'yuni'n xapūla ū'tza' huā'mā': nalāpāxquī'yāuj. ¹² Jā calauj chī Caīn tī tapa'ksīni'lh skāhuī'ni'. Xla' maknīlh ixtā'tin. ¿Chī līmaknīlh? Maknīlh xipālacata Caīn tlahualh tū jā tze ē quīchlaktzī'lh ixtā'tin xipālacata xla' ixtlahua tū tze.

¹³ Tā'timīn, palh xalanī'n nac cā'quilhtamacuj jā cātālakstī'ncu'tunān, jā ca-puhua'ntīt palh jā maktin cati'a'kspulalh huā'mā'. ¹⁴ Quina'n ca'tziyāuj

masqui hua'chi xanīn ixuanī'tauj, chuhua'j ka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n. Huā'mā' ca'tziyāuj xipālacata cāpāxquī'yāuj quintā'timīnca'n. Tī jā tapāxquī' ā'makapitzīn, xlaca'n hua'chi xanīnī'ncus ē jā taka'lhī xasāsti' ixlamatmatca'n. ¹⁵ Tī taquiclhaktzi'n ixtā'tinca'n xlaca'n hua'chi maknīni'nī'n na ixlacatīn Dios. Hui'xina'n ca'tziyā'tit maknīni'nī'n jā taka'lhī xasāsti' ixlamatmatca'n tū jā catilaksputi. ¹⁶ Cristo quincāpāxquī'yān ē māstā'lh ixlamat quimpālacatataca'n. Chuntza' quincāmāsu'yuni'n chī nalīpāxquī'nināuj. Chuntza' quina'n tzē natamacamāstā'yāuj ē nalīnyāuj xipālacatataca'n quintā'timīnca'n palh ixlacasquī'nca. ¹⁷ Palh chā'tin ka'lhī tū maclacasquī'n ē palh laktzi'n ixtā'tin jā tū ka'lhī, ē palh xla' jā lakalhu'man, chuntza' tasu'yu jā pāxquī' Dios. ¹⁸ Quilacstīn, jā xmān nahuanāuj cāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn. Nacāmaktāyayāuj ā'makapitzīn. Chuntza' natasu'yu palh ixlicāna' cāpāxquī'yāuj, ē jā xmān huanāuj.

Jā catimāxana'nui na ixlacatīn Dios

¹⁹ Palh cāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn, chuntza' ca'tziyāuj ixlicāna' tapa'ksīni'yāuj Dios. Chuntza' jā tamakchuyiyāuj na ixlacatīn Dios. ²⁰ A'cxni' makca'tziyāuj na quilistacna'ca'n tlahuanī'tauj tū jā tze, lacapāstacāuj chī Dios ā'chulā' xaka'tla' ē jā quilīstacna'ca'n. Xla' ca'tzikō' ixlipō'ktu tū tlahuanī'tauj. ²¹ Tā'timīn, palh jā makca'tziyāuj na quilistacna'ca'n tlahuanī'tauj tū jā tze, chuntza' jā tū catimāxana'nui na ixlacatīn Dios. ²² Dios naquincāmaxquī'yān tū nasquī'nāuj xipālacata kexmatni'yāuj ixlīmāpa'ksīn ē tlahuayāuj tū Dios lacasquī'n. ²³ Ixlīmāpa'ksīn ū'tza' huā'mā': Nalīpāhuanāuj Jesucristo ī'Ska'ta' ē nalāpāxquī'yāuj chuntza' chī xla' quincāmāpa'ksīyān. ²⁴ Tī tamākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Dios, cātā'lahuī'lh Dios. Xla' quincāmaxquī'nī'ta'n Espīritu Santo ē ū'tza' līca'tziyāuj Dios quincātā'hui'lan.

4

Ā'makapitzīn jā talīmāsu'yu ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo

¹ Tā'timīn, jā cacā'a'ka'tī'tit ixlipō'ktuca'n tī tahuan talīmāsu'yu ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo. Skalalh catahui'la'tit ē calacapāstactit palh lacxtim tū a'ka'tīnī'ta'ntittza'. Chuntza' naca'tziyā'tit palh tamāsu'yumā'nalx ixtachihuīn Dios. Lhūhua' a'nān a'kskāhuī'nī'nī'n tī tahuan talīchihuīna'n ixtachihuīn Dios. ² Na'iccāhuaniyān hui'xina'n chī nalīca'tziyā'tit palh ixlicāna' Espīritu Santo cāmāchihuīn. Taka'lhī Espīritu Santo tī tahuan palh Jesús ū'tza' Cristo tī Dios lihui'līlh ixlīmāpa'ksīni' ē nā quīlacatuncuhū'chī ē chuntza' lītachi'xcuhū'līlh. Ixlipō'ktuca'n tī chuntza' tahuan, xlaca'n taka'lhī Espīritu Santo tī Dios macamīlh. ³ Tī tahuan jā ixlicāna' palh Jesús ū'tza' Cristo tī Dios lihui'līlh ixlīmāpa'ksīni' ē nā tahuan jā quīlacatuncuhū'chī ē jā tachi'xcuhū'līlh, xlaca'n jā taka'lhī Espīritu Santo. Xlaca'n xmān cātahuaniyān ixtachihuīn ixtā'lāquiclhaktzi' Cristo. Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntit namin ixtā'lāquiclhaktzi' Cristo. Chuhua'j huī'lh nac cā'quīlhtamacuj.

⁴ Quilacstīn, hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Dios. Hui'xina'n cālītłaja'nī'ta'ntit ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo tzamā' a'kskāhuī'nī'nī'n. Espīritu Santo cātā'hui'lan hui'xina'n. Xla' ā'chulā' ka'lhī lītli'hui'qui ē jā skāhuī'nī' tī cāmāpa'ksī xalanī'n nac cā'quīlhtamacuj. ⁵ Tzamā' a'kskāhuī'nī'nī'n xlaca'n xalanī'n nac quīlhtamacuj. Tū tamāsu'yu nā xala' nac cā'quīlhtamacuj. Ū'tza' talīkexmatni' tachi'xcuhū't xalanī'n nac cā'quīlhtamacuj. ⁶ Quina'n tapa'ksīni'yāuj Dios. Tī talakapasa Dios, xlaca'n takexmata tū cāmāsu'yuni'yāuj. Tī jā talakapasa

nac cruz. Nā Espíritu Santo māsu'yu Jesús ū'tza' ī'Ska'ta' Dios. Espíritu Santo māsu'yu xmān tū ixlicāna'. ⁷ A'nan kelhatu'tun nac a'kapūn tī tahuan Jesucristo ū'tza' ī'Ska'ta' Dios. Kelhatu'tun xla'ca'n: Dios quinTāta'ca'n ē Espíritu Santo ē nā ū'tza' tī huanican Tachihuīn. Chu chā'tin talitaxtu. ⁸ Nac cā'quilhtamacuj a'nan kelhatu'tun tī tamāsu'yu Jesucristo ū'tza' ī'Ska'ta' Dios. Espíritu Santo chuntza' quincāmāsu'yuni'yān. Nā Dios chuntza' māsu'yulh a'cxni' Jesús a'kpaxli ē a'cxni' nīlh. ⁹ Quina'n a'ka'ī'yāuj tū tahuan tachi'xcuhui't. Ā'chulā' na'a'ka'ī'yāuj tū huan Dios. Dios līchihuīna'n Jesús ū'tza' ī'Ska'ta'. ¹⁰ Tī talipāhuan ī'Ska'ta' Dios, xla'ca'n tamakca'tzī na ixlistacna'ca'n ixlicāna' tū ta'a'ka'ī'. Makapitzīn jā ta'a'ka'ī' chī Dios huanli Jesús ū'tza' ī'Ska'ta'. Chuntza' xla'ca'n ixtalīmāxtulh Dios a'ksa'nīni' expālacata jā ta'a'ka'ī'nī't tū Dios huanli expālacata ī'Ska'ta'. ¹¹ Ca'tzīcan ixlicāna' tū Dios huan, expālacata quincāmaxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n tū jā cati'putli, palh līpāhuanāuj ī'Ska'ta'. ¹² Tī talipāhuan ī'Ska'ta' Dios, xla'ca'n taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. Tī jā talipāhuan ī'Ska'ta' Dios, xla'ca'n jā taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.

Māstā'ca talacapāstacni'

¹³ Quit iccātzō'kni'mā'n huā'mā' expālacata hui'xina'n, tī līpāhua'mpā'na'ntit ī'Ska'ta' Dios, naca'tzīyā'tit palh kā'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n tū jā cati'putli.

¹⁴ Ca'tzīyāuj Dios quincākexmatān a'cxni' orarlīyāuj, palh squi'ni'yāuj chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. ¹⁵ Palh ca'tzīyāuj xla' quincākexmatān, chuntza' ca'tzīyāuj xla' naquincāmaxquī'yān tū squi'ni'yāuj.

¹⁶ Palh chā'tin laktzī'n ā'chā'tin tī tlahuamā'lh a'ktin tū jā tze ē huā'mā' tū tzē namāspūtūnu'ni'can, chuntza' nali'orarlī ā'chā'tin ē xla' naka'lhī xasāsti' ixlatamat. Palh huā'mā' tū jā tze jāla māspūtūnu'ni'can, chuntza' jā iccāhuanimā'n nali'orarlī'yā'tit tī chuntza' tlahua. ¹⁷ Ixlīpō'ktu tū jā tze talanān māstā' līnīn. Pero hui'lh talanān tū jā maktin lē'nīni'n nac cā'līnīn.

¹⁸ Ca'tzīyāuj tī ixlacstīn Dios, xla'ca'n jā tatlahuatā'kchoko tū jā tze. Xla'ca'n cāmaktaka'lhā ī'Ska'ta' Dios, ē chuntza' skāhuī'ni' jāla tū cātlahuani'.

¹⁹ Quina'n ca'tzīyāuj tapa'ksīni'yāuj Dios. Ca'tzīyāuj tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, xla'ca'n cāmāpa'ksī skāhuī'ni'.

²⁰ Ca'tzīyāuj ī'Ska'ta' Dios minī't. Quincāmaxquī'nī'ta'ta'n chī nalīlakapasāuj tī ixlicāna' Dios. Chuhua'j quincātā'lahui'lan Jesucristo tī ī'Ska'ta' Dios. Xla' ixlicāna' Dios ē quincāmaxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n tū jā maktin cati'putli. ²¹ Quilacstīn, jā calīpāhuantit tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Xmān Dios nalīpāhua'nā'tit. Amén.

2 San Juan

Tapāxquī'n ē tū ixlicāna'

¹ Quit Juan, xakōlu'tza', ictzo'kni'mā'n huā'mā' carta. Ictzo'knuni'yān hui'x, tā'tin xapuscāt tī Dios lacsacnī'ta'n, ē nā mincamana'. Quit iccāpāxquī'yān hui'xina'n. Jā xmān quit. Nā cāpāxquī'yān hui'xina'n ixlīpō'ktuca'n tī talakapasa tū ixlicāna'. ² Lāpāxquī'yāuj xipālacata quilīpō'ktuca'n a'ka'ī'yāuj tū ixlicāna', tū jā maktin catilakspuṭli. ³ Caquincāsicua'lanātlahuan Dios quinTāta'ca'n ē Jesucristo ī'Ska'ta' Dios ē caquincātalakalhu'man ē caquincāmakapāxuīn. Chuntza' quina'n tzej na'a'ka'ī'yāuj tū ixlicāna' tachihuīn, ē nalāpāxquī'yāuj.

⁴ Iclīpāxualh a'cxni' icca'tzilh makapitzīn mincamana' takexmatmā'na'lh tū ixlicāna', chuntza' chī quincāmāpa'ksīn Dios quinTāta'ca'n. ⁵ Chuhua'j tā'tin, icuaniyān nalāpāxquī'yāuj quilīpō'ktuca'n quina'n. Huā'mā' jā xasāsti' līmāpa'ksīn. Ū'tza' tū quincāmāsu'yuni'nī'ta'n a'cxni' ixlītucuni' a'ka'ī'uj. ⁶ Palh pāxquī'yāuj Dios, natlahuayāuj tū Dios quincālīmāpa'ksīyān. Xlā' māpa'ksīni'lh nacāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn. Ū'tza' huā'mā' cātaahuaninī'ta'n a'cxni' ixlītucuni' a'ka'ī'tit.

Makapitzīn ixta'a'kskāhuī'nin

⁷ Chuhua'j lhūhua' a'kskāhuī'nī'nī'n talatlā'huan nac cā'quilhtamacuj. Xlaca'n tahuan jā ixlicāna' palh lacatuncuḥuī'lh nac cā'quilhtamacuj Jesucristo tī Dios macamaxquī'lh ixlīmāpa'ksīni'. Tī tahuan huā'mā', xlaca'n a'kskāhuī'nī'nī'n ē ixtā'lāquichlaktzi' Cristo. ⁸ Cuenta catla'hua'tit jā nalaksputa tū līscujpā'na'ntit. Cuenta catla'hua'tit namaktīni'nā'tit ixlīpō'ktu tū Dios nacāmaxquī'yān chī mintatljajca'n.

⁹ Tū ta'a'ka'ī' ā'makapitzīn jā xmān tū Cristo māsu'yulh. Nā xlaca'n tamāsu'yucu'tun ā'a'ktin tamāsu'yun. Xlaca'n jā ixlicāna' tatā'latlā'huan Dios. Tī ta'a'ka'ī' xmān tū Cristo māsu'yulh, ixlicāna' xlaca'n tatā'latlā'huan Dios quinTāta'ca'n ē ī'Ska'ta' Dios. ¹⁰ Palh cālakminān hui'xina'n ā'makapitzīn tī tamāsu'yu tū jā māsu'yulh Cristo, jā cacāmānū'tit na minchicca'n. Jā cacāhuani'tit: “Dios cacālē'ncha'n.” ¹¹ Palh hui'xina'n nacāhuani'yā'tit: “Dios cacālē'ncha'n”, chuntza' cātā'tlahuapā'na'ntit tū jā tze.

Macā'nca saludos

¹² Lhūhua'cus tū iccāhuanicu'tunān. Jā ictzo'kcu'tun a'ktin nac carta. Iccālaka'ncu'tunān hui'xina'n ē iccātā'chihuīna'ncu'tunān cā'lacan. Chuntza' nalīpāxuayāuj.

¹³ Tamacā'ni'yān saludos ixlacstīn mintā'tin xapuscāt tī Dios lacsacnī't.

3 San Juan

Tzej lichihuina'nca Gayo

¹ Quit Juan, xakōlu'tza', ictzo'kmā'lh huā'mā' carta. Ictzo'knuni'yān hui'x, Gayo. Icpāxqui'yān hui'x.

² Tā'tin, quit icca'tzī tzej latlā'hua'na' na ixtej Dios. Icsqui'ni' Dios tzej caquītaxtuni'n ixlipō'ktu ē jā cata'jatatla'. ³ Ā'makapitzīn tā'timīn taminī't. Quintahuaninī't hui'x latlā'hua'na' chuntza' chī ixlicāna' na ixlacatīn Dios. Huā'mā' iclipāxuhualh. ⁴ Pō'ktu quilhtamacuj icpāxuhua a'cxni' quihuanican quincamana' talatlā'huan chuntza' chī ixlicāna' na ixtej Dios.

⁵ Tā'tin, hui'x cāmaktāyanī'ta' tā'timīn tī tachā'nī't a'ntza' masqui jā ixcālakapasa'. Chuntza' tlhua'ya' tū tze. ⁶ Ā'makapitzīn tataspi'tnī't. Xlaca'n talitā'chihuina'nli tā'timīn huā'tzā' tū mimpālacata. Cāhuanica chī hui'x cāpāxqui'ya' ā'makapitzīn. Cacāmaktāyapala' a'cxni' natachā'mpala a'ntza'. Cacāma'xqui' tū natamaclacasqui'n na ixtejca'n ixpālacata xlaca'n tatā'scujmā'nalh Dios. Cacāmaktāya' chuntza' chī Dios lacasqui'n. ⁷ Xlaca'n tataxtunī't tatā'scujja Jesucristo. Jā tū tamaktīni'nli a'ktin tamaktay tī jā ta'a'ka'ī' Jesucristo. ⁸ Ū'tza' quina'n nacālīmaktāyayāuj. Chuntza' hua'chi nacātā'māsu'yuyāuj tū ixlicāna' ixtachihuīn Dios.

Jā tze ixtalacapāstacni' Diótfes

⁹ Quit iccāmacā'ni'nī't a'ktin carta tī ta'a'ka'ī'. Diótfes, xla' tahui'lacu'tun xalipuxcu' a'ntza'. Ū'tza' jā ixquilikexmatni'cu'tun. ¹⁰ Chuntza' a'cxni' na'icchā'n a'ntza' na'iclichihuina'n na milacatīnca'n ixpālacata tū tlhuamā'lh Diótfes. Xla' quincālī'a'ksa'nān tū jā ixlicāna'. Nā xla' jā cāmānū na ixchic tā'timīn tī tachinācha'. Ē jā cāmaktēka natatamaknūni'nin na ixchicca'n ā'makapitzīn. Ē cālītamacxtu jā tatakēstoka.

¹¹ Tā'tin, jā cacāmaksca'tti tī tatlahua tū jā tze. Cacāmaksca'tti tī tatlahua tū tze. Tī tatlahua tū tze, xlaca'n tatapa'ksīni' Dios. Tī tatlahua tū jā tze, xlaca'n jā talakapasa Dios.

Tzeya chi'xcu' ixuanī't Demetrio

¹² Lhūhua' tī tahuhan Demetrio tzeya chi'xcu'. Tasu'yu xla' latlā'huan chuntza' chī ixlicāna'. Nā quit icuan līlacatejtin latlā'huan. Hui'x ca'tziya' quit icuan xmān tū ixlicāna'.

Macā'nca saludos

¹³ Quit lhūhua'cus icuanicu'tunān. Jā ictzo'kcu'tun tzamā' nac carta. ¹⁴ Palaj icu'ncu'tunācha' na'iclaktzī'nān. Chuntza' nachihuina'nāuj cā'lacan.

¹⁵ Tzej calatapa. Ixlipō'ktuca'n mi'amigos tamacā'ni'yān saludos. Nacātā'chihuina'na' ixlipō'ktuca'n amigo xalanī'n a'ntza'.

San Judas

Judas cāmacā'ni'lh saludos tī ixta'a'ka'tī

¹ Quit Judas, ixtā'tin Jacobo. Quit ictā'scuja Jesucristo. Quit iccātzo'knuni'mā'n huā'mā' carta hui'xina'n tī Dios cāta'sani'nī'ta'n. Dios quīnTāta'ca'n cāpāxquī'yān hui'xina'n. Jesucristo cāmaktaka'lh mā'n hui'xina'n. ² Ē ū'tza' tī cacāmaxquī'n tū tze latamat, chuntza' chī ixtapāxquī'n ē ixtalalahu'mān.

Makapitzīn ixtamāsu'yu tū jā ixlicāna'

2 Pedro 2:1-17

³ Tā'timīn, xa'iccātzo'knuni'cu'tunān hui'xina'n ixpālacata chī Dios cāmakapūtāxtūn hui'xina'n ē nā quina'n Dios quīncāmakapūtāxtūn. Chuhua'j kempātin ixlacasquī'nca na'iccāhuaniyān. Ū'tza' iccālitzo'knuni'mā'n chuhua'j. Iccāhuaniyān jā tī'a'ka'tī'yā'tit tū tamāsu'yu xlaca'n tī talakpalīcu'tun tamāsu'yun tū a'ka'tī'nī'tauj. Huā'mā' tamāsu'yun ū'tza' tū cāmacamaxquī'lh ixtachi'xcuhū't Dios ē xmān maktin. Jā maktin catitalakpalīlh huā'mā' tamāsu'yun. ⁴ Ā'makapitzīn tī jā tze ya chī'xcuhū'n tatalacxtucli hua'chī lactze ya chī'xcuhū'n na ixlacpu'na'itātca'n tī ta'a'ka'tī'. Xlaca'n tahuān Dios lalahu'manīni'n, ē chuntza' chā'tin tze natlahua tū xla' tlahuacu'tun masquī jā tze. Huā'mā' jā ixlicāna'. Ē jā ixlicāna' tū tamāsu'yu ixpālacata Māpa'ksīni' Jesucristo. Makās tatzō'kni' na ixtachihuān Dios nacāmakapātīnīncan tachi'xcuhū't tī chuntza' tala.

⁵ Masquī hui'xina'n ca'tziyā'tittza', na'iccāmāpāstaquīyān tū Dios tlahualh makāstza'. Dios cāmāxtulh israelitas jā huanican Egipto. Ā'listān ā'makapitzīn jātza' ta'a'ka'tī'lh palh ixlicāna' tū Dios huanli. Ū'tza' Dios cālīmaknīlh. ⁶ Nā calacapāstactit āngeles. Ā'makapitzīn xlaca'n jā ixtamākentaxtūcu'tun tū cāmacamaxquī'lh Dios, ē tataxtulh nac a'kapūn jā ixtahui'lāna'ncha'. Ū'tza' Dios cālīchī'nī't jā cā'pucsua' hasta a'cxni' ā'xmān quīlhtamacuj a'cxni' nacāmakapātīnīn Dios. ⁷ Nā calacapāstactit tū cā'a'nani'lh Sodoma ē Gomorra ē ā'makapitzīn cā'lacchicni' tū ixtahui'lāna'lh lacatzuna'j. Tī xalanī'n a'ntza' nā ixtatlahua tū jā tze. Ixtaka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n. Ixtalātā'tahui'la chī chī'xcuhū'n. Ū'tza' talīnīlh nac macscut tū cāmālaksputūlh tzmā' cā'lacchicni'. Ū'tza' lica'tzīcan natapātīni'n pō'ktu quīlhtamacuj nac cā'macscutnu' xlaca'n tī talakapasa ixtej Dios ē tataxtūtāyānī't.

⁸ Nā chuntza' tzmā' chī'xcuhū'n tī cātāmāsu'yuni'cu'tunān tū jā ixlicāna'. Xlaca'n talakahuāna'n. Tahuān palh Dios cālītā'chihuāna'n talakahuān. Ū'tza' talīpuhan tze natatlahua tū jā tze. Talakmaka'n ixlīmāpa'ksīn Dios. Cachīhuālh talīchihuāna'n āngeles. ⁹ Nūn Miguel, tī xapuxcu' āngeles, nūn xla' jā chuntza' tlahualh. A'cxni' xla' tā'lalh skāhuī'ni' ē talālīhuanih ixmācni' Moisés, Miguel jā lī'a'ksanīni'lh skāhuī'ni' tū jā tze tachihuīn. Xmān huanīlh: “Dios camakapātīnīni'.” ¹⁰ Tzmā' chī'xcuhū'n tī cātāmāsu'yuni'cu'tunān, xlaca'n cachihuālh talīchihuāna'n tū jā taca'tzī. Xlaca'n hua'chī animales, ixpālacata jā talacapāstaca Dios. Tatlahuakō' ixlīpō'ktu tū jā tze tū xlaca'n talacasquī'n. Ū'tza' nacālīmakapātīnīn Dios.

¹¹ Xlaca'n natapātīni'n ixpālacata tatlahua chī Caín tī jā kexmatni'cu'tunli Dios. Tatlahua tū jā tze ixpālacata tatlajacu'tun tumīn. Chuntza' tlahualh Balaam. Nā xlaca'n taxumpīni'nli chī Coré. Xla' maknīca. Nā xlaca'n

nacāmakapātīnIncan. ¹² Limāxana' chī cātātā'huā'yanān hui'xina'n jā takēstoknī'ta'ntit hui'xina'n. Xlaca'n tzej tahuā'yancu'tun. Jā talacapāstaca ā'makapitzīn. Xlaca'n jā tū ixtapalhca'n. Xlaca'n hua'chi pokllhu' tū lē'n ū'ni', ē jā lē'n xcān. Xlaca'n hua'chi qui'hui' tū jā māsā' ixtahua'ca't a'cxni' nala ixquiltamacuj ē jā la. Scāca ē ū'tza' lītampu'lhucan. ¹³ Xlaca'n hua'chi a'cxni' staca xcān ē lē'n pa'lhxtum. Limāxana' tū xlaca'n tatlahua. Xlaca'n hua'chi sta'cu tū jātza' a'mā'lh na ixtej. Dios nacāmakapātīn pō'ktu quilhtamacuj jā cā'pucsua'.

¹⁴ Lakmajtza' Enoc cālīchihuīna'nli chī'xcuhuī'n tī jā tze. Enoc ixlīkelhatojon ixuanī't i'xū'nātā'natna' Adán. Enoc huanli: “Māpa'ksīni' Jesús namin ē nacātā'min a'klhūhua' mīl ángeles. ¹⁵ Namin nacāputzāna'ni' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Nacāmāsu'yuni' ixlīpō'ktuca'n tī jā tze ixpālacata ixlīpō'ktu tū tatlahuanī't tū jā tze ē nā chī cachīhuāl' talīchihuīna'nī't Dios.” ¹⁶ Tzamā' chī'xcuhuī'n jā ixcāminī'ni' ē talē'ksa'n ā'makapitzīn. Jā līpāxuhua tahuī'lāna'lh. Chuntza' tahuī'lāna'lh chī ixtalacapāstacni'ca'n tū jā tze. Ka'tla' tamacka'tzī a'cxni' tachihuīna'n. Līlakatit tatā'chihuīna'n ā'makapitzīn xmān ixpālacata cacāmaktāyaca ixtapuhuan.

Cāmaxquī'ca talacapāstacni' tī ixta'a'ka'ī'

¹⁷ Hui'xina'n tā'timīn, calacapāstactit tū tahuanli xapūla ixapóstoles quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ¹⁸ Xlaca'n tahuanli: “A'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj, natamin chī'xcuhuī'n tī jā tū catitalīlaktzī'lh tū ixtla' Dios. Natatahui'la chuntza' chī ixtalacapāstacni'ca'n tū jā tze.” ¹⁹ Ū'tunu'n tzmā' chī'xcuhuī'n tī tamāpāpitzī tī ta'a'ka'ī'. Talatlā'huan chuntza' chī xmān ixtalacapāstacni'ca'n. Jā taka'lhī Espīritu Santo.

²⁰ Hui'xina'n tā'timīn, ā'chulā' tzej ca'a'ka'ī'tit Jesucristo chuntza' chī Dios quincāmāsu'yuni'nī'ta'n. Calī'orarlī'tit ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo. ²¹ Catahui'la'tit chī Dios lacasqui'n, ē chuntza' namacka'tzīyā'tit chī Dios cāpāxquī'yān. Caka'lhī'tit hasta Jesucristo nacālē'nān nac a'kapūn jā natahui'la'yā'tit pō'ktu quilhtamacuj. Xla' natlahua huā'mā' ixpālacata cālakalhu'manān.

²² Cacālakalhu'ma'ntit xlaca'n tī tapuhuamā'nalh palhāsā' jā ixlīcāna' tū a'ka'ī'yāu. ²³ Hui'xina'n cacāmakapūtaxtūtīt ā'makapitzīn nac macscut. Cacālakalhu'ma'ntit ā'makapitzīn tī tatlahua tū jā tze. Jā natlahua'yā'tit tū jā tze chī xlaca'n. Ē chuntza' jā caticāpasan chī ixtalanānca'n.

Māka'tlī'ca Dios

²⁴ Calakachi'xcuhuī'ca Dios. Xla' tzē nacāmaktāyayān hui'xina'n. Chuntza' jā catitlahua'tit tū jā tze. Xla' nacālē'nān jā xla' hui'lacha' nac a'kapūn. A'ntza' līpāxuhua natahui'la'yā'tit ixpālacata jā tū cati'a'nalh tū nacātālīmālacsu'yuyān hui'xina'n. ²⁵ QuinDioscā'n xmān chā'tin Dios. Xla' ca'tzikō'. Xla' quincāmakapūtaxtūyān ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Camāka'tlī'ca ē calakachi'xcuhuī'ca. Xla' cāmāpa'ksīkō' ixlīpō'ktu. Ka'lhikō'cus līmāpa'ksīn chuhua'j ē naka'lhikō' ixlīpō'ktu līmāpa'ksīn pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

Apocalipsis

Jesucristo māsu'yulh tū tatzo'kni' huā'mā' nac libro

¹ Tatzo'kni' huā'mā' nac libro tū māsu'yulh Jesucristo. Dios huanli tzamā', ixpālacata ixlacasqui'n Jesucristo ixcāmāsu'yuni'lh ixtachi'xcuui't Dios tū palaj na'a'kspula. Nā quit, Juan, nā ictapa'ksīni' Dios. Jesucristo quilak-macamilh ixángel naquimāca'tzīnī tzamā' tū na'a'kspula. ² Quit icmāsu'yukō' ixlīpō'ktu tū iclaktzī'nī't. A'tzā' na'ictzo'ka tū Dios quimāca'tzīnīlh. Ū'tza' tū Jesucristo māsu'yulh.

³ Līpāxuhua tī natalīkelhtahua'ka' tzamā' tachihuīn tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro. Līpāxuhua tī takexmata ē takexmatni' huā'mā' tachihuīn tū līmāsu'yukō'ca tū na'a'kspula. Jātza' a'klhūhua' quilhtamacuj a'cxni' na'a'kspula huā'mā'.

Juan cātzo'knuni'lh xalanī'n nac a'ktojon cā'lacchicni'

⁴ Quit, Juan, iccātzo'knuni'yān hui'xina'n tī ixtachi'xcuui't Dios xalanī'n nac a'ktojon cā'lacchicni' nac Asia. Dios cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n ē tzej calatapā'tit. Dios, ū'tza' tī hui'lh ē pō'ktu quilhtamacuj ixui'lh ē pō'ktu quilhtamacuj natahui'la. Nā cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n Espīritu Santo. Ū'tza' tī tasu'yu hua'chi a'ktojon pūmaksko na ixlacatīn laclhtahui'lh tū ixpūmāpa'ksīn Dios. ⁵ Cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n Jesucristo, tī māsu'yu tū ixlicāna'. Ū'tza' tī xapūla lacastālancua'nānli. Xla' cāmāpa'ksī xanapuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xla' quincāpāxqui'yān ē xla' nīlh naquincāxapani'yān ixlīpō'ktu quincuentaca'n. ⁶ Xla' quincālacsaqui'linī'ta'n natā'māpa'ksīni'nāuj. Quincāmaxqui'nī'ta'n a'ktin quintascujūtca'n ē chuntza' nalaktaquilhpūtayāj Dios tī ixTāta'. Calakachi'xcuui'ca Jesucristo. Xla' camāpa'ksīni'lh pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

⁷ Nalaktzī'n can chī xla' nayujāchi nac a'kapūn ē namin nac poklhnu'. Ixlīpō'ktuca'n natalaktzī'n. Nā natalaktzī'n pō'ktu tī taxtokohua'ca'lh nac cruz. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj natalīpuhuan ixpālacata. Chuntza' na'a'kspula. Amén.

⁸ Chihuīna'nli Māpa'ksīni' Dios tī ka'lhikō' ixlīpō'ktu litli'hui'qui, ē ū'tza' tī hui'lh ē pō'ktu quilhtamacuj ixui'lh ē pō'ktu quilhtamacuj natahui'la. Xla' huanli: "Quit hua'chi letra A tū litzucu alfabeto ē hua'chi letra Z tū ixli'a'ksputni', ixpālacata quit xalitzucuni' ē ixli'a'ksputni'."

Juan lakachuyalh

⁹ Quit, Juan, mīntā'tinca'n hui'xina'n. Quina'n tapa'ksīni'yāuj Jesucristo. Quit iccātā'pātini'mā'n ē iccātā'tāyani'yān hui'xina'n ixpālacata Jesucristo. Quit quimacaminca na'ictachoko chī tachī'n nac Patmos tū pītzunaj ti'ya't na ixpu'nan mar. Quinchī'pacani't ixpālacata xa'icmāsu'yumā'lh ixtachihuīn Dios ē tū ixlicāna' ixpālacata Jesucristo. ¹⁰ A'ktin quilhtamacuj tū pūjāxcān ixpālacata Jesucristo, icmakca'tzīlh ixlitli'hui'qui Espīritu Santo. Ickexmatli a'ktin palha' tachihuīn na quinchakēn. Ū'tza' hua'chī a'ktin liskoli' tū palha' macasā'nan ¹¹ ē quihuīnīlh:

—Quit xapūla ē ā'xmān, chī letra A tū litzucu alfabeto, ē chī letra Z tū ixli'a'ksputni'. Catzo'kti tū nalaktzī'na' ē nacāmacapini'ya' ca'psnap ix-tachi'xcuui't Dios nac a'ktojon cā'lacchicni' nac Asia. Cacāmacapi nac Efeso

ē nac Esmirna ē nac Pérgamo ē nac Tiatira ē nac Sardis ē nac Filadelfia ē nac Laodicea —quihuanica.

¹² Ictalakspi'tli na'iclaaktzi'n tīchu quintā'chihuīna'nli. Iccālaaktzi'lh tayāna'lh a'ktojon pūmaksko tū xa'oro. ¹³ Na ixlacpu'na'i'tāt pūmaksko, ixyālh chā'tin ti ixtasu'yu hua'chi chi'xcu'. Ixlu'xu' pūlh mā'n ixuani't ē ixchā'n na ixtujan. Ixka'lh kentin ixlichī'cān tū xa'oro na ixcu'xan. ¹⁴ Ixya'j stala'nka' ixuani't chī ixchi'xit purecu ē chī miqui. Ixlakastapun ixtasu'yu chī xalaman'a't maescut. ¹⁵ Ixtujan i'xkaka chī līcā'n tū ixcāxtlahuacani't nac pūlhcuyn. A'cxni' ixchihuīna'n, ixmacasā'nan hua'chi lhūhua' xcān. ¹⁶ Na ixmacapekcāna'j ixcālē'mā'lh a'ktojon sta'cu. Na ixquilhni' taxtulh kentin espada sta'ya'nca' kēstītu'. Nā ixlacan i'xkaka chī chī'chini' a'cxni' chī hua'chi astu'nūt.

¹⁷ A'cxni' iclaaktzi'lh quit ica'kā'lh na ixtujan chī chā'tin nīn. Xla' quilihxa'malh ixmacapekcāna'j ē quihuanilh:

—Jā cajicua'nti. Quit xapūla ē ā'xmān. ¹⁸ Quit xalakahuan. Quit xa'icnīnī't ē chuhua'j icstālanacuana'nli ē na'ictahui'la pō'ktu quilhtamacuj. Quit icka'lhī limāpa'ksīn līnīn ē cā'līnīn. ¹⁹ Catzo'kti tū hui'x laktzi'nī'ta' ē tū a'kspulamā'lh ē tū na'a'kspula. ²⁰ Tatzē'knī't tū huanicu'tun a'ktojon sta'cu tū hui'x laktzi' na quimacapekcāna'j. Nā tatzē'knī't tū huanicu'tun a'ktojon pūmaksko tū xa'oro. Tū huanicu'tun, ū'tza' huā'mā': a'ktojon sta'cu, ū'tunu'n xanapuxcu'nu' a'ktojon templo. A'ktojon pūmaksko ū'tza' quintachi'xcuhui't nac a'ktojon cā'lacchicni'.

2

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Efeso

¹ Nā quihuanilh:

—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Efeso tī tatapa'ksīni' Dios: “Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān tī cālē'mā'lh a'ktojon sta'cu na ixmacapekcāna'j, ē latlā'huan na ixlacpu'na'i'tātca'n a'ktojon pūmaksko tū xa'oro. Xla' huan: ² Quit icca'tzī ixlipō'ktu tū tlahuani'ta'ntit hui'xina'n. Quit icca'tzī scujnī'ta'ntit ē tāyani'nī'ta'ntit ē jā jichhua'nī'ta'ntit. Quit icca'tzī hui'xina'n jā cālīpāyī'ā'tit tī jā lactze chi'xcuhui'n. Cuenta tlhua'yā'tit tī tahuan xlaca'n apóstoles masqui jā apóstoles. Chuntza' hui'xina'n cālīlakapasnī'ta'ntit tī xmān ta'a'kskāhui'nin. ³ Hui'xina'n tāyani'nī'ta'ntit ē pāfīni'nī'ta'ntit quimpālacata ē jā jichhua'nī'ta'ntit. ⁴ Masqui tlhuaokō'yā'tit ixlipō'ktu huā'mā', a'nān tū jā iclakatī chī tlhua'yā'tit hui'xina'n. Ū'tza' huā'mā': Hui'xina'n jātza' quilāpāxquī'yāuj chī xapūla. ⁵ Calacapāstacna'ntit chī tzej ixquilāpāxquī'yāuj hui'xina'n xapūla. Chuhua'j jātza' quilāpāxquī'yāuj chuntza'. Chuhua'j calakpali'tit mintalacapāstacni'ca'n ē catlahua'tit chī ixtlahua'yā'tit xapūla. Palh jā nalakpali'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n, quit na'iccālakminān hui'xina'n ē na'icmāpānū pūmaksko na mīmpu'nanca'n. ⁶ Chuntza' chī hui'xina'n quiclh laktzī'nā'tit tū tatlahua ā'makapitzīn tī cāhuanicān nicolaītas chuntza' chī quit quiclh iclaaktzī'n. ⁷ Tī kexpā'tā'tit, tzej cakexpā'tit tū Espīritu Santo cāhuani ixtachi'xcuhui't Dios. Tī tatlajana'n, quit na'iccāmāxteka natahua' ixtahua'ca't qui'huī' tū māstā' xasāsti' latamat. Ū'tza' tū yālh jā māpa'ksīni'n Dios.”

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Esmirna

⁸ Nā Espīritu Santo quihuanilh:

—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Esmirna tī tatapa'ksīni' Dios: “Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān tī xapūla ē ā'xmān, tī nīlh ē la-castālanacuana'nli. Xla' huan: ⁹ Quit icca'tzī chī līpāfīni'mpā'na'ntit hui'xina'n.

Quit icca'tzi hui'xina'n lacxcamanini'n. Masqui jä lacricujnu' hui'xina'n, ka'lhī'yā'tit tū ixtapalh. Quit icca'tzi cātālī'a'ksa'nān hui'xina'n tī tahuan xlaca'n israelitas ē xmān ta'a'kskāhuī'nin. Xlaca'n tatapa'ksīni' skāhuī'ni'.¹⁰ Jā cajicua'ni'tit hui'xina'n tū nacā'a'kspulayān. Skāhuī'ni' nacāmāchī'nīni'nān hui'xina'n, ixpālacata xla' lacasqui'n hui'xina'n nataxtutāyāyā'tit na ixtej Dios. Hui'xina'n napātīni'nā'tit a'kcāuj quilltamacuj. Naquilā'a'ka'ī'ni'yāuj xmān quit hasta a'cxni' nani'yā'tit. Ē quit na'iccāmaxquī'yān xasāsti' latamat.¹¹ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttīt tū Espīritu Santo cāhuani ixtachi'xcuhuī't Dios. Tī tatlajana'n, xlaca'n jā catitapātīni'lh nac pūpātīn."

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Pérgamo

¹² Nā Espīritu Santo quihuanilh:

—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Pérgamo tī tatapa'ksīni' Dios: "Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān tī ka'lhī espada sta'ya'nca' kēstītu'. Xla' huan:¹³ Quit icca'tzi ixlīpō'ktu tū tlahuani'ta'ntit hui'xina'n. Icca'tzi hui'lā'na'ntit jā māpa'ksīni'n skāhuī'ni'. Masqui hui'lā'na'nchipitit a'ntza', quilākexmatni'yāuj. Na mincā'lacchicni'ca'n a'ntza' huī'lh skāhuī'ni'. A'ntza' maknīca Antipas tī tzej ixmāsu'yu quimpālacata. Hui'xina'n jā makxteknī'ta'ntit chī a'ka'ī'ni'ta'ntit.¹⁴ Masqui chuntza' tlaha'yā'tit tū tze, a'nampala tū tlaha'yā'tit hui'xina'n ē quit jā quimīni'ni'. Makapitzīn hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit tū ixmāsu'yu Balaam. Xla' huanilh Balac cacāmātlahuīlh israelitas tū jā tze. Balac cāhuanilh tze natahua' catūhuālh tū cāmāsu'yu canī'ttza' ídolos. Nā cāhuanilh tze nataka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n.¹⁵ Nā makapitzīn chī hui'xina'n jā makxteku'tunā'tit tū tamāsu'yu nicolaítas tū quit iclakmak'a'n.¹⁶ Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n. Palh jā nalakpalī'yā'tit, quit na'iccālakmimpalayān ē na'iccātā'lātlahua xlaca'n tī ta'a'ka'ī' chī nicolaítas. Na'iccātā'lālītucsa tū nataxtu na quinquilhni' tū hua'chī espada.¹⁷ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttīt tū Espīritu Santo cāhuani ixtachi'xcuhuī't Dios. Tī tatlajana'n, quit na'iccāmaxquī' macstī'na'j ixlīhua'tca'n manā tū jā lakapascan. Nā na'iccāmaxquī' chā'tunu' xlaca'n xastala'nka' chihuix jā tatzō'kni' a'ktin xasāsti' tacuhuī'ni'. Nūn chā'tin ca'tzi tzamā' tacuhuī'ni', xmān ū'tunu'n tī natamaktīni'n huā'mā' chihuix."

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Tiatira

¹⁸ Espīritu Santo quihuanilh:

—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Tiatira tī tatapa'ksīni' Dios: "Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān ī'Ska'ta' Dios tī ka'lhī ixlakastapun chī xalamana't macscut ē ixtujan taxkaka hua'chī līcā'n tū xaslamama. Xla' huan:¹⁹ Quit icca'tzi tū tlaha'yā'tit hui'xina'n. Quit icca'tzi chī lāpāxquī'yā'tit ē chī quilālakachi'xcuhuī'yāuj ē chī quilātā'scujāuj ē chī tāya'ni'yā'tit. Quit icca'tzi chuhua'j hui'xina'n tlaha'yā'tit a'chulā' xatze ē jā chī xapūla.²⁰ Masqui chuntza' tlaha'yā'tit a'nampala catūhuālh tū tlaha'palayā'tit hui'xina'n tū jā quimīni'ni'. Ū'tza' huā'mā': Hui'xina'n tamakxtekā'tit cāmāsu'yuni'yān puscāt tī huanican Jezabel. Huā'mā' puscāt cāhuaniyān xla' māsu'yu ixtachihuīn Dios. Jā ixlīcāna' tū māsu'yu. Chuntza' cālī'a'kskāhuī'mā'n tū cāmāsu'yuni'yān. Ū'tza' lītlaha'yā'tit tū jā tze hui'xina'n tī quilātapa'ksīni'yāuj quit. E ka'lhī'yā'tit mintā'lāpāxquī'nca'n ē hua'yā'tit tū cāmāxquī'canī't ídolos.²¹ Quit xa'icka'lhīmā'lh palh tzamā' puscāt nalakpalī ixtalacapāstacni'. Xla' jā makxteku'tun tū jā tze.²² Ū'tza' quit na'iclīmaxquī' a'ktin ta'jatāt tzamā' puscāt. Xla' natamā' na ixtama' ē napātīni'n. Ixtā'lāpāxquī'ni'n

nā xlaça'n natapātini'n. Chuntza' na'ictlahua palh xlaça'n jā tamakx-teka tatlahua tū jā tze. ²³ Nā na'iccāmāknī ixlacstīn tzmā' puscāt. Chuntza' nataca'tzīkō' ixlīpō'ktuca'n tī quintatapa'ksīni' quit iclakapaskō' ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcuui'n. Quit na'iccāmāxquī'yān mintatlajca'n chā'tunu' hui'xina'n chuntza' chī tlahuanī'ta'ntit. ²⁴ Chuhua'j macsti'na'j na'iccāhuaniyān ā'makapitzīn hui'xina'n xalanī'n nac Tiatira. Na'iccāhuaniyān macsti'na'j hui'xina'n tī jā stālani'nī'ta'ntit tū māsu'yu puscāt Jezabel ē jā maksca'tnī'ta'ntit tū ixtalacasquī'nīn skāhuī'nī'. Quit jā iccāhuaniyān hui'xina'n palh catlahua'pala'tit ā'chulā' tū xatze. ²⁵ Xmān iccāhuaniyān hui'xina'n jā maktin camakxtektit tū ixlicāna' hasta a'cxni' na'icmimpala quit. ²⁶ Tī tatlajana'n ē quintakexmatnī' hasta a'cxni' nasputa ixlamatca'n, quit na'iccāmāxquī' līmāpa'ksīn. Xlaça'n natamāpa'ksī ixlīpō'ktu cā'lacchicni'. ²⁷ Na'iccāmāxquī' līmāpa'ksīn tū quimaxquī'nī't quinTāta'. Xlaça'n palha' natamāpa'ksī cā'lacchicni'. Natamālakspūtū tī jā takexmatcu'tun, chuntza' chī chā'tin a'cxni' pa'klha pātin tla'ma'nc hasta lacpītzun taxtu. ²⁸ Nā xlaça'n na'iccāmāxquī' tū hua'chī a'ktin mātuncuī'nī' sta'cu. ²⁹ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'tit tū Espīritu Santo cāhuani ixtachi'xcuui't Dios."

3

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Sardis

¹ Espīritu Santo quihuanihl:

—Chuntza' catzō'knu'nī' xapuxcu' xalanī'n nac Sardis tī tatapa'ksīni' Dios: "Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān tī macā'n Espīritu Santo nac a'ktojon cā'lacchicni' ē tī cālē'mā'lh a'ktojon sta'cu. Xla' huan: Quit icca'tzī tū tlahua'yā'tit hui'xina'n. Masquī huancan hui'xina'n lakahua'nā'tit, quit iccālaktzī'nān chī xanīnī'n. ² Skalalh catahuī'la'tit. Ā'chulā' cakexpa'tnī'tit Dios. Palh jā nakexpa'tnī'yā'tit ā'chulā', hui'xina'n palhāsā' xamaktin napātza'nkāyā'tit Dios. Jā mākentaxtūnī'ta'ntit ixlīmāpa'ksīn Dios. ³ Calacapāstactit tū cātāmāsu'yuni'n ē tū kexpa'tnī'ta'ntit. Cakexpa'ttit ē calakpālī'tit mīntalacapāstacni'ca'n. Palh jā skalalh natahuī'layā'tit, quit na'icmin xamaktin hua'chī chā'tin ka'lhāna'. Jā ca'tzīcan a'cxni' namin. Ē jā catatcā'tit a'cxni' na'icchin quit. ⁴ Xmān makapitzīn hui'xina'n tī jā makahuasni'ta'ntit. Xlaça'n naquintatā'latā'kchoko. Nātalhakā' xastala'nka' lu'xu'. Chuntza' ixlacasquī'nca ixpālacata xlaça'n tatlahua tū xatze na ixlacatīn Dios. ⁵ Tī tatlajana'n, xlaça'n natalhakā' xastala'nka' lu'xu'. Quit jā icticāxapanī'lh ixtacuhuīni'ca'n nac libro'j cātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n tī taka'lhī xasāsti' ixlamatca'n. Na'iclichihuīna'n na ixlacatīn quinTāta' ē na ixlacatīnca'n ixāngeles chī xlaça'n quintatapa'ksīni' quit. ⁶ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttit tū Espīritu Santo cāhuani ixtachi'xcuui't Dios."

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Filadelfia

⁷ Espīritu Santo quihuanihl:

—Chuntza' catzō'knu'nī' xapuxcu' xalanī'n nac Filadelfia tī tatapa'ksīni' Dios: "Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān tī xmān ixlicāna' tū huan ē ū'tza' Dios. Xla' ū'tza' ka'lhī llave tū ixka'lhī rey David. Tū xla' mālaquī', jāla tī namālacchō. Tū xla' mālacchō, nā jāla tī namālaquī'. Xla' huan: ⁸ Quit icca'tzī tū tlahua'yā'tit hui'xina'n. Quit icca'tzī hui'xina'n chā'tin hui'xina'n ka'lhī'yā'titcus macsti'na'j tahuixcān. Hui'xina'n stālani'nī'ta'ntit tū iccāmāsu'yuni'n ē quilākexmatnī'nī'ta'uj. Quit icmālaquī'nī't a'ktin mākelhcha na milacatīnca'n ē jā tī tzē namālacchō. ⁹ Ū'tza' huā'mā' tū na'ictlahua: Quit na'iccāmātzokostī, na milacatīnca'n,

xlaca'n tī tatā'scuja skāhuī'ni'. Xlaca'n tahuan israelitas masqui jā israelitas. Xmān ta'a'kskāhuī'nin. Xlaca'n nataca'tzī quit iccāpāxquī'yān hui'xina'n. ¹⁰ Quit iccāmāpa'ksīn hui'xina'n natāyani'yā'tit macsti'na'. Hui'xina'n lakachi'xcuhuī'yā'tit huā'mā' līmāpa'ksīn, ē tāyani'nī'ta'ntit, ē quit na'iccāmaktāyāyān a'cxni' namin tū natapūpātīni'n ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. A'cxni' na'a'kspula huā'mā', naca'tzīcan tī ixlīcāna' ta'a'ka'tī. ¹¹ Quit palaj na'icmimpala. Jā camakxtektit tū maktīni'nī'ta'ntit. Chuntza' jā tī caticāmāmakchuyīn namaktīni'nā'tit mintatlajca'n. ¹² Xlaca'n tī tatlajana'n, quit na'iccātlahua hua'chi xatantūnī'n ixtemplo quinDios. Jā maktin catitaxtulh nac templo. Nac tzamā' tantūnī'n na'iccātzō'kui'li ixtacuhuīni' quinDios ē ixtacuhuīni' icxā'lacchicni' quinDios. Ū'tza' tū huanican Jerusalén xasāsti' tū nayujāchi nac a'kapūn jā hui'lacha' Dios. É xasāsti' quintacuhuīni' nā na'iccātzō'kui'li nac tzamā' tantūnī'n. ¹³ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttīt tū Espīritu Santo cāhuani ixtachi'xcuhuī't Dios."

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīh xalanī'n nac Laodicea

¹⁴ Espīritu Santo quihuanilh:

—Chuntza' catzō'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Laodicea tī tatapa'ksīni' Dios: "Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān tī pō'ktu quilhtamacuj chihuīna'n tū ixlīcāna'. Xla' pō'ktu quilhtamacuj māsu'yu tū ixlīcāna'. Ū'tza' tī mālacatzuculh ixlīpō'ktu tū Dios ixlacasqui'n na'a'nān. Xla' huan: ¹⁵ Quit icca'tzī tū tlahuani'ta'ntit hui'xina'n. Hui'xina'n jā quilākexmatni'cu'tunāuj ē jā makxtekcū'tunkō'yā'tit quintachihuīn. Quit iclacasqui'n nalīhui'li'yā'tit naquilākexmatni'yāuj o xamaktin namakxtekkō'yā'tit quintachihuīn. ¹⁶ Hui'xina'n jā līhui'li'nī'ta'ntit tū natlahua'yā'tit, ē ū'tza' iccālīmaktexkecu'tunān. ¹⁷ Hui'xina'n hua'nā'tit: Quina'n lacricujnu'. Pō'ktu tzej quincāta'a'nī'nani'yān ē jā tū quincāspu'tni'yān. Chuntza' hua'nā'tit. Hui'xina'n jā ca'tzīyā'tit. Hui'xina'n hui'lā'na'ntit xatalakmaka'ni' ē cā'līlakalhu'manat hui'xina'n. Quit iccālaktzī'nān hui'xina'n chī xcamanīni'n ē maclhpi'mpi'li'n ē lakatzī'nī'n. ¹⁸ Quit iccāhuaniyān: Caquilāmaktamāhuāuj oro tū xacāxlanī'tza'. Chuntza' nalitaxtuyā'tit lacricujnu'. Nā caquilāmaktamāhuāuj milu'xu'ca'n xastala'nka' tū nalhakā'yā'tit ixpālacata jā na'iccālaktzī'nān palh maclhpi'mpi'li'n hui'xina'n ē chuntza' jā catimāxana'ntit. Caquilāmaktamāhuāuj līcu'chu' ē nacātlīlacatlahuayān ē chuntza' tzej nalacahuāna'nā'tit. ¹⁹ Ixlīpō'ktuca'n tī iccāpāxquī', quit iccālacaquilhīn ē iccāmakapātīnīn a'cxni' xlaca'n tatlahua tū jā tze. Nā lacxtim nacā'a'kspulayān palh natlahua'yā'tit tū jā tze. Tzej calacapāstactit ē calakpālī'tit mintalacapāstacni'ca'n. ²⁰ Quit icyālh nac mākelhcha ē ictoklh mā'lh. Palh chā'tin nakexmata quintachihuīn ē namālaquī', quit na'icānān na'ixchic. Quina'n na'ictā'huā'yānāuj. ²¹ Tī tatlajana'n, quit na'iccāmaktexka xlaca'n naquintatā'māpa'ksīni'n chuntza' chī quit ictlajana'lh ē chuhua'j ictā'māpa'ksīni'n quinTāta'. ²² Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttīt tū Espīritu Santo cāhuani ixtachi'xcuhuī't Dios."

4

Chī lakachi'xcuhuī'can Dios nac a'kapūn

¹ Ā'līstān quit, Juan, iclaktzī'mpāl h'ktin talakahuān. Quit iclaktzī'lh a'ktin mākelhcha laquī'yāh nac a'kapūn. Ickexmatpāl tachihuīn chuntza' chī ickexmatli xapūla ē tū hua'chi a'ktin līskoli'. Huā'mā' tachihuīn quihuanilh: —Catahua'ca' huā'tzā'. Quit na'icmāsu'yuni'yān tū na'a'kspula ā'līstān.

² Palaj tunca Espíritu Santo quilē'lh nac a'kapūn. Nac a'kapūn ixuyālh a'ktin laclhtahui'lh tū ixpūmāpa'ksīn Dios ē a'ntza' ixui'lh chā'tin. ³ Tī ixui'lh nac pūtahui'lh, ixlacan ī'xkaka chī a'ktin chihuiux tū tzēhuanī't ē tū xkaka chī jaspe ē chī cornalina. Na ixmacni' pūtahui'lh ixuyālh a'ktin macxculi'ncā't chī a'ktin chihuiux xasca'yā'hua' tū huanican esmeralda ē tū xatapalaxla'. ⁴ Na ixmacni' pūtahui'lh ixtayāna'mpāl'h pu'xamatā'ti' laclhtahui'lh. A'ntza' ixtahui'lāna'lh pu'xamatā'ti' lakōlu'n. Stala'nka' ixtalhakā'nca'n. Ixtacucui'lāna'lh ixcoronaca'n tū xa'oro. ⁵ Ē taxtulh nac pūtahui'lh makli'pit ē jilini' ē tachihuin. Na ixlacatzuna'j kentojon ka'tla' macscut ixtalamayāna'lh. Ixtayāna'lh na ixlacatzuna'j pūtahui'lh. Xla' ū'tza' tū huanicu'tun Espíritu Santo. ⁶ Na ixlacatzuna'j pūtahui'lh ixmā'lh hua'chi a'ktin mar tū hua'chi vidrio.

Na ixlacatzuna'j pūtahui'lh ixtayāna'lh kelhatā'ti' na ixa'katzā'stūtā'ti'. Xlaca'n ixtaka'lhī lhūhua' ixlakastapunca'n ē chuntza' tzē ixtalaktzī'n tū ixui'lh na ixlacatūnca'n ē tū ixui'lh na ixchakēnca'n. ⁷ Chā'tin ixtasu'yu chī león. Ixlīchā'tu' xla' ixtasu'yu chī lakatin huācax. Ixlīkelhatu'tun huampala, xla' ixka'lhī ixlacan chī ixta' chī'xcu'. Ixlīkelhatā'ti' xla' ixtasu'yu chī lakatin pīchāhua' ixkosnū'ntlā'huan. ⁸ Chā'tunu' chī kelhatā'ti' ixtaka'lhī kenachāxanā'n ixlīkosnu'ca'n. Ixlīkosnu'ca'n pō'ktu lakastapun ixtaka'lhī na ixchakēn ē na ixlacapūn. Xlaca'n ixtapixtlī' cā'cuhui'ni' ē tzi'sa. Jā maktin ixtamakxteka palh jā natahuan:

Calakachi'xcuhui'ca Māpa'ksīni' Dios tī ka'lhīkō' lītlī'hui'qui
ē ū'tza' tī hui'lh, ē pō'ktu quilhtamacuj ixui'lh, ē pō'ktu quilhtamacuj
natahui'la.

⁹ Chuntza' kelhatā'ti' ixtamakapāxui' Dios ē ixtalakachi'xcuhui' ē ixtamaxqui' tapāxcatca'tzīn Dios tī ixui'lh nac pūtahui'lh ē tī hui'lh pō'ktu quilhtamacuj. ¹⁰ A'cxni' kelhatā'ti' ixtahuan chuntza', kelhapu'xamatā'ti' lakōlu'n ixtalaktatzokosta Dios a'ntza' jā ixui'lh na ixpūtahui'lh. Chuntza' ixtamakapāxui' Dios tī hui'lh pō'ktu quilhtamacuj. Ixtahui'li ixcoronaca'n na ixlacatīn Dios ē ixtahuan:

¹¹ QuinDiosca'n, hui'x Māpa'ksīni' ē ixlacasqui'nca namakapāxui'ca'na' ē nalakachi'xcuhui'ca'na'.

Nā ixlacasqui'nca naka'lhī'ya' lhūhua' lītlī'hui'qui ixpālacata hui'x
cāmālacatzucunī'ta' ixlīpō'ktu.

Mīntalacapāstacni' lakō'nī't ixlīpō'ktu tū a'nan.

5

Ca'psnap ē Cordero

¹ Quit iclaktzī'lh a'ktin ca'psnap tū ixtapāsmilin't. Ixchi'pahui'lh na ixmacapekcāna'j Dios jā ixui'lh na ixpūmāpa'ksīn. Ixtatzo'kni' na ixchakēn ē na ixpūlacni'. Ca'psnap ixpāsmilicani't ē ixlīlhcā'canī't a'ktojon sellos. ² Quit iclaktzī'lh chā'tin āngel tli'hui'qui. Palha' chihuina'nli ē kelhasqui'nīni'lh:

—¿Tīchu ka'lhī līmāpa'ksīn nalacxtī'ta sellos jā lhcā'canī't ē namālakapitzi xatapāsmili ca'psnap?

³ Jā maclaca nūn chā'tin tī ixka'lhī līmāpa'ksīn napūxcuta ca'psnap ē nalaktzī'n na ixpūlacni'. Jā maclaca nūn chā'tin nac a'kapūn ē nūn nac cā'ti'ya'tna' ē nūn nac cā'līnīn. ⁴ Quit xa'iclīcalhuan ixpālacata jā maclaca nūn chā'tin tī ixka'lhī līmāpa'ksīn napūxcuta tzamā' ca'psnap ē nalaktzī'n na ixpūlacni' tzamā' ca'psnap. ⁵ Chā'tin kōlu' quihuanilh:

—Jā cacalhua'nti. Tī ixtacuhui'ni' León xala' tribu ixta' Judá ē xla' ū'tza' ī'xū'nātā'nat David, xla' tlajana'ni't. Xla' ka'lhī līmāpa'ksīn nalacxtī'ta a'ktojon sellos ē namālakapitzi ca'psnap.

6 Ā'līstān iclaktzī'lh chā'tin tī ixuanican Cordero tī ixyāl'h na ixlacpu'na'itātca'n kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti' ē lakōlu'n tī ixtahui'lāna'lh. Cordero ixyāl'h masqui ixtasu'yu xla' ixmaknīcani'ttza'. Cordero ixka'lhī kentojon ixa'kalokot ē a'ktojon ixlakastapun. A'ktojon lakastapun ū'tza' huanicu'tun Espiritu Santo tī Dios macamini't na ixlipō'ktu nac cā'ti'ya'tna'. 7 Xatapāsmili ca'psnap ixchi'pahuī'lh na ixmacapekcāna'j Dios jā ixui'lh na ixpūmāpa'ksīn. Tī ixtacuhuīni' Cordero laka'lh ē maktīni'lh xatapāsmili ca'psnap. 8 A'cxni' maktīni'lh, kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti' ē kelhapu'xamatā'ti' lakōlu'n talaktatzokostal'h Cordero. Chā'tunu' chī lakōlu'n ixtaka'lhī a'katunu' arpa. Ixtaka'lhī a'ktin copa tū xa'oro jā ixmojōcan siyentzu. Ū'tza' ixoracionca'n tī tatapa'ksīni' Dios.

9 Xlaca'n ixtapixtlī' xasāsti' tapixtlī'n:

Hui'x minī'ni' namaktīni'na' ca'psnap ē nalacxti'ta' sellos tū lilhcā'cani't
ixpālacata hui'x limacamāstā'na'nca'.

Minka'lhni' ū'tza' līxoko' ixcuentaca'n xalanī'n na ixlipō'ktu cā'quilhtamacuj ē tī
tachihuīna'n xtum tachihuīn ē xalanī'n ixlipō'ktu cā'lacchicni'.

Chuntza' xlaca'n tzē natatapa'ksīni' Dios.

10 Hui'x cālacsacui'līni'ta' natamāpa'ksīni'n ē natatā'scuja Dios.

Xlaca'n natamāpa'ksīni'n nac cā'ti'ya'tna'.

11 Quit iclaktzī'mpāl'h ē ickekxmatli ixtachihuīnca'n a'klhūhua' millón ángeles
tī ixtalitamacsti'li'nī't pūtahuī'lh ē kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti'
ē lakōlu'n. 12 Xlaca'n palha' tahuani:

Minī'ni' namaxquī'can lītlī'hui'qui Cordero tī maknīca.

Minī'ni' namaxquī'can ixlipō'ktu.

Xla' ka'lhī ixlipō'ktu talacapāstacni' ē tahuixcān.

Minī'ni' xmān ū'tza' nalakachi'xcuhuī'can ē nalaktaquilhpūtacan ē
namāka'tlī'can.

13 Ē nā ickekxmatli chī tachihuīna'nli ixlipō'ktu tū Dios cāmālacatzuculh nac
a'kapūn ē nac cā'ti'ya'tna' ē nac cā'līnīn ē nac mar. Tahuani:

Dios tī hui'lh na ixpūmāpa'ksīn ē nā Cordero cacālaktaquilhpūtaca ē
cacālakachi'xcuhuī'ca ē cacāmakapāxuīca.

Cataka'lhīlh lhūhua' lītlī'hui'qui chī pō'ktu quilhtamacuj ē chī tihua'na'.

14 Tahuani kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh nac a'katzā'stūtā'ti':

—jĒ chuntza' calalh!

Kelhapu'xamatā'ti' lakōlu'n talaktaquilhpūtalh ē tamakapāxuīlh Dios tī
hui'lh pō'ktu quilhtamacuj ē chī tihua'na'.

6

A'ktojon sellos

1 Ā'līstān iclaktzī'lh a'cxni' xtī'tli Cordero chū'cus xa'a'ktojon sellos. Ickex-
matli chī chihuīna'nli chā'tin chī kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti'.
Ixtachihuīn ickekxmatli chī jilini'. Quihuanilh:

—jCata't laktzī'na'!

2 Quit iclaktzī'lh lakatin cahuāyuj xastala'nka'. Tī ixkēhuī'lh ixka'lhī a'ktin
ixa'ksmūt. Maxquī'ca a'ktin corona. Xla' ixtasu'yu chī chā'tin tī ixtlajana'nī't
ē a'mpāl'h t'lajana'mpala.

3 Ā'līstān Cordero xtī'tpāl'h ixlī'a'ktu' sello. Ickexmatli chī chihuīna'nli
ixlīchā'tu' chī kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti'. Quihuanilh:

—jCata't laktzī'na'!

4 Taxtupālh ā'lakatin cahuāyuj xatzu'tzo'ko. Tī ixkēhui'llh maxquī'ca limāpa'ksīn natlahua lāta'lan nac cā'ti'ya'tna'. Maxquī'ca limāpa'ksīn natalāmaknī tachi'xcuhui't. Maxquī'ca kentin ka'tla' espada.

5 Ā'līstān Cordero xti'tpālh ixlī'a'ktu'tun sello. Ickexmatli chī chihuīna'nli ixlīkelhatu'tun. Quihuanilh:

—jCata't laktzī'na'!

Iclaktzī'llh lakatin cahuāyuj xapūtze'nke. Tī ixkēhui'llh ixchī'patēlha a'ktin pūpūlhcān. 6 Ickexmatpālh a'ktin tachihuīn tū taxtulh ixpu'nanca'n kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti'. Huanli:

—A'ktin kilo trigo ixtapalh tū tlajacan a'ktin quilhtamacuj. A'ktu'tun kilo cebada ixtapalh tū tlajacan a'ktin quilhtamacuj. Jā pāxcat catililaca aceite ē vino.

7 Ā'līstān Cordero xti'tpālh ixlī'a'ktā'ti' sello. Ickexmatli chī huanli ixlīkelhatā'ti'. Quihuanilh:

—jCata't laktzī'na'!

8 Iclaktzī'llh lakatin cahuāyuj xasmucucu. Tī ixkēhui'llh ixmāpācuhui'can Līnīn. Na ixchakēn ixmimā'cha' chā'tin tī ixmāpācuhui'can Cā'līnīn. Xlaca'n cāmamaxquī'ca lītlī'hui'qui natamāpa'ksīni'n ixlī'a'ktā'ti' cā'quilhtamacuj. Cāmamaxquī'ca lītlī'hui'qui tzē natalīmāknīni'n espada ē tatzī'ncstat ē ta'jatāt ē animalh tū tahuā'nan.

9 Ā'līstān Cordero xti'tpālh ixlī'a'kquitzis sello. Quit iclaktzī'llh, na ixtampīn pūmacamāstā'n, tī ixcāmāknīcanī'ttza' ixpālacata xlaca'n ixtamāsu'yuni't ixtachihuīn Dios ē jā maktin tamakxteklī. 10 Xlaca'n palha' ixtachihuīna'n ē tahaunli:

—QuinDiosca'n, hui'x tze ē pō'ktu tze tū tlahuani'ta'. Hui'x pō'ktu mākentaxtūya' tū hua'na'. ¿Jā'cxni' nacāputzāna'ni'ya' tachi'xcuhui't xalanī'n nac cā'ti'ya'tna'? ¿Jā'cxni' nacāmākapātīni'na' tī quincātamāknīni'ta'n?

11 Xlaca'n ixlīpō'ktuca'n cāmāxquī'ca ixtalhakā'nca'n xastala'nka'. Cāhuanica: “Caka'lhī'tit ā'macstī'na'j' a'cxni' nataketzikō' ixlīpō'ktuca'n mintā'timīnca'n tī tatā'scujā Cristo ē nacāmāknīcan chuntza' chī hui'xina'n.”

12 Quit iclaktzī'llh chī Cordero xti'tpālh ixlī'a'kchāxan sello. Palha' tzuculh tachi'qui ti'ya't. Chī'chīni' xapūtze'nke lakō'lh chī pūtin lu'xu' xapūtze'nke ē lhtululu. Mālhcu'yu' tzu'tzo'ko lakō'lh hua'chī ka'lhni'. 13 Sta'cu tamīncha' nac a'kapūn ē tayujli nac cā'ti'ya'tna' chuntza' chī xastaka higos yuja a'cxni' ū'nun lacachi'qui xaqui'hui'. 14 A'kapūn jātza' ixtasu'yu. Chī a'ktin ka'tla' ca'psnap tū xatapāsmili. Tatapekānūlh ixlīpō'ktu kēstīni'n ē pitzuna'j ti'ya't na ixpu'nan mar. 15 Tatatzē'kli napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj ē nā tī ixtamāpa'ksīni'n ē generales ē lacricujnu' ē tachi'xcuhui't tī ā'chulā' ixtasquī'nī ē pō'ktu tachi'xcuhui't tī xatata'maka ē nā tī jā xatata'maka. Ixlīpō'ktuca'n tatatzē'kkō'lh nac lhu'cu' ē nac cā'talhpānna' nac kēstīni'n. 16 Ixtata'sa ē ixtahuani kēstīni'n ē talhpāni'n:

—Cayujtīt ē caquilā'a'klhta'lauj ē chuntza' tzē na'ictatzē'kāuj na ixlacatīn Dios tī hui'llh nā ixpūmāpa'ksīn. Caquilāmātzē'kui na ixlacatīn tī huanican Cordero ixpālacata xla' naquincāmākapātīnīnān tū iclthuanī'tauj.

17 Chilhtza' quilhtamacuj tū napūxokoni'can Dios. Nūn chā'tin tī tzē natāyani'.

7

Cātankāhui'līca ixsello Dios ī'xū'nātā'natna' Israel

1 Ā'līstān iccālaktzī'llh kelhatā'ti' ángeles ixtayāna'lh ixa'katzā'stūtā'ti' cā'ti'ya'tna'. Xlaca'n ixtataxtoktīmā'nal' a'ktā'ti' ū'ni'. Chuntza' jā ixū'nun

nūn macsti'na'j nac cā'ti'ya'tna' ē nac mar ē nūn na ixa'kān qui'hui'.
 2 Iclaktzi'mpāl'h ā'chā'tin ángel tī mincha' jā tā'cxtuyāchi chi'chini'. Xla'
 ixlē'mā'lh ixsello Dios xalakahuan. Huā'mā' ángel palha' cātā'chihuīna'nli
 kelhatā'ti' ángeles tī ixcāmaxquī'canī't lītli'hui'qui natahui'li tasakā'līn nac
 cā'ti'ya'tna' ē nac mar. 3 Cāhuanilh:

—Jā tū catlahuanī'tit tī'ya't nūn nac mar ē nūn qui'hui' hasta a'cxni'
 na'iccātānkāhui'liyāuj sello tī tatapa'ksini' Dios.

4 Quihuanica chī kelhalā't ixlīpō'ktuca'n tī cātānkāhui'līca ixsello Dios.
 Xlaca'n a'ktin ciento ā'tu'pu'xamatā'ti' mil ixtahuanī't i'xū'nātā'natna'ca'n ix-
 camana' Israel. 5 Akacāujtu' mil i'xū'nātā'natna' Judā tī ixtalē'ntza' sello, ē
 a'kacāujtu' mil i'xū'nātā'natna' Rubén, ē a'kacāujtu' mil i'xla' Gad, 6 ē a'kacāujtu'
 mil i'xla' Aser, ē a'kacāujtu' mil i'xla' Neftalí, ē a'kacāujtu' mil i'xla' Manasés, 7 ē
 a'kacāujtu' mil i'xla' Simeón, ē a'kacāujtu' mil i'xla' Leví, ē a'kacāujtu' mil i'xla'
 Isacar, 8 ē a'kacāujtu' mil i'xla' Zabulón, ē a'kacāujtu' mil i'xla' José, ē a'kacāujtu'
 mil i'xla' Benjamín.

Tachi'xcuhui't tī ixtalhakā'nī't xastala'nka' i'xlu'xu'ca'n

9 Ā'līstān iccālaktzi'lh lhūhua' tachi'xcuhui't ē jāla ixcāpūtle'kecan ixpālacata
 ixlīlhūhua'ca'n xalanī'n nac cā'lacchicni' ē xalanī'n ixlīpō'ktu nac cā'quilhtamacuj
 ē ixlīpō'ktuca'n ixlīkempāl'hūhua' tachihuīn. Ixtayāna'lh na ixlacatzuna'j
 pūtahui'lh ē nā ixlacatīn Cordero. Ixtalhakā'nca'n stala'nka' i'xuanī't. Ix-
 tachi'patēlha i'xpekni' palma. 10 Xlaca'n palha' tahuanli:
 Quincāmakapūtaxtūn quīnDiosca'n tī hui'lh na i'xpūmāpa'ksīn ē nā Cordero.

11 Ixlīpō'ktuca'n ángeles ixtalītamacsti'li'nī't pūtahui'lh ē lakōlu'n ē kelhatā'ti'
 tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti'. Ángeles tataquilhpūtalh na ixlacatzuna'j
 pūtahui'lh ē tamakapāxūilh Dios. 12 Tahuanli:
 Chuntza' calalh.

Camakapāxūica ē camāka'tlī'ca Dios.

Xmān ū'tza' ka'lhikō' talacapāstacni'.

Camaxquī'ca tapāxcatca'tzīn ē calakachi'xcuhui'ca i'xpālacata xmān ū'tza'
 ka'lhī ixlīpō'ktu lītli'hui'qui ē līmāpa'ksīn.

Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj calalh.

13 Chā'tin chī lakōlu'n quinkelhasqui'nīlh:

—ĶTīchu tzamā' tī talhakā'nani'ttza' xastala'nka'? ĶJāchu tamincha'?

14 Quit ickelhtīlh:

—Quit jā icca'tzī. Hui'x ca'tzīya'.

Xla' quihuanilh:

—Ū'tza' tzamā' tī tatāyani'lh ka'tla' tapātīn. Xlaca'n talīche'kē'lhtza'

i'xlu'xu'ca'n i'xka'lhni' Cordero. Ū'tza' stala'nka'tza' līlalh i'xlu'xu'ca'n. 15 Ū'tza'
 talīyāna'lh na ixlacatīn i'xpūmāpa'ksīn Dios. Tatā'scuja Dios na i'xtemplo
 cā'chuhūni' ē tzi'sa. Dios tī hui'lh nac pūtahui'lh, xla' cāmaktaka'lha xlaca'n.
 16 Chuntza' xlaca'n jātza' maktin catitatzī'nclī. Jātza' maktin catitakelhpūtilh
 pō'ktu quilhtamacuj. Chi'chini' jātza' caticāmacchāl'h ē jātza' maktin cati-
 cājicsmāhui'lh. 17 Jātza' tū caticā'a'kspulalh, i'xpālacata Cordero tī hui'lh na
 i'xpu'nān pūtahui'lh, ū'tza' nacāmaktaka'lha. Nacālē'n jā taxtuhui'lh xcān tū
 māstā' xasāsti' latamat. Dios nacāmāko'xamāka'tlī' ē jātza' catitacalhuanli.

8

Xtī'tca ixlī'a'ktojon sello

1 Cordero xtī'tli ixlī'a'ktojon sello. Ca'cs ā'huā'na'lh nac a'kapūn chī i'tāt
 hora. 2 Ā'līstān iccālaktzi'lh kelhatōjon ángeles tī ixtayāna'lh na ixlacatīn

Dios. Xlaca'n cāmaxquī'ca kentojon liskoli'. ³ Ā'līstān chimpāl'h ā'chā'tin ángel ē ixlīmin a'ktin pūquilhcu tū xa'oro. Tāyah na ixlacatzuna'j pūmacamāstā'n. Xla' maxquī'ca lhūhua' siyentzu tū namaxquī'can Dios nac pūmacamāstā'n tū xa'oro na ixlacatzuna'j pūtahui'lh. Macamāstā'lh tzamā' siyentzu ē nā ixoracionca'n ixtachi'xcuhui't Dios. ⁴ Xajini' siyentzu taxtuh na ixmana ángel ē tā'kayāhualh. Chā'lh na ixlacatīn Dios. Nā a'ntza' chā'lh ixoracionca'n ixtachi'xcuhui't Dios. ⁵ Ángel chi'palh pūquilhcu ē limātzumalh jala'nat nac pūmacamāstā'n ē pūxtekelh nac cā'ti'ya'tna'. Tzuculh jili ē makli'pli ē macasā'nalh ē tachiquilh ti'ya't.

Liskoli'

⁶ Ā'līstān kelhatojon ángeles tatacāxli nataskoli'.

⁷ Xapūla ángel skoli'lh. Yujli chejet ē macscut ixtā'lacxtuca ka'lhni'. Palha' mincha' nac cā'ti'ya'tna'. Ixliquilhmactu'tun ti'ya't lhculh. Ixliquilhmactu'tun qui'hui' lhculh. Ixliṗō'ktu seket xastaka lhcukō'lh.

⁸ Ixlichā'tu' ángel skoli'lh. Maka'nca nac mar tū hua'chi a'ktin ka'tla' sipej tū i'lhcumā'lh. Ixli'a'ktu'tun mar ka'lhni' lakō'lh. ⁹ Tanikō'lh ixlīquilhmactu'tun ixliṗō'ktu tū ixui'lh nac mar. Cāmālakuanīca ixlīquilhmactu'tun barcos.

¹⁰ Ā'līstān ixlīkelhatu'tun ángel skoli'lh. Mincha' nac a'kapūn a'ktin sta'cu xaka'tla' ē ixlamatēlha chī a'ktin ka'tla' lamanat. Xla' yujli na ixlīkentu'tun ka'tla' xcān ē mu'sni'. ¹¹ Sta'cu ixtacuhui'ni' Xaxū'ni'. Ixlīquilhmactu'tun xcān taxū'yankō'lh. Lhūhua' tachi'xcuhui't talaknīlh a'cxni' tahua'lh xaxū'ni' xcān.

¹² Ā'līstān ixlīkelhatā'ti' ángel nā skoli'pāl'h. Lactlahuaca ixlīquilhmactu'tun chī'chini' ē nā ixlīquilhmactu'tun mālhcuyu' ē sta'cu. Cālactlahuaca ē jātza' ixtamāxkakēni'n. Jā i'xkaka a'ktā'ti' hora cā'cuhui'ni'. Jā i'xkaka a'ktā'ti' hora tzi'sa.

¹³ Ā'līstān quit iclaktzi'lh ángel tī ixkosnū'ntlā'huan nac cā'ū'nī'n. Ickexmatli chī palha' huanli:

—jKoxatī tala ixliṗō'ktuca'n tū tahui'lāna'lh nac cā'ti'ya'tna' a'cxni' nataskoli' ā'xmān kelhatu'tun ángeles!

9

¹ Ā'līstān ixlīkelhaquitzis ángel skoli'lh. Quit iclaktzi'lh a'ktin sta'cu tū mincha' nac a'kapūn ē chilh nac cā'ti'ya'tna'. Sta'cu maxquī'ca llave ixla' lhu'cu' xapūlhmā'n ē tū jā ka'lhī ixtampūn. ² Sta'cu mālaquī'lh xapūlhmā'n lhu'cu'. Tā'cxtuchi lhūhua' jini' hua'chi jā hui'lh lhūhua' macscut. Lhūhua' jini' tamacatalh ē ū'ni' xapūtze'nke lakō'lh. Jātza' tasu'yulh chī'chini'. ³ Tzamā' jini' tataxtulh xtu'qui' ē tachilh nac cā'ti'ya'tna'. Cāmaxquī'ca talacasqui'nīn natakana'n hua'chi a'aculūtl. ⁴ Cāhuanica jā tū natatlahuani' seket nūn qui'hui' ē nūn tacha'nān. Xmān tzē natamātakāhui' tachi'xcuhui't tī jā taka'lhī na ixtankānca'n sello tū ixla' Dios. ⁵ Cāmāxteka xtu'qui' natamakapātīnīn tzamā' tachi'xcuhui't xmān a'kquitzis mālhcuyu'. Taxcana'lh hua'chi a'aculūtl ē chuntza' cāmākapātīnīnca. Jā cāmāxteka natamaknī tachi'xcuhui't. ⁶ A'cxni' na'a'kspula huā'mā', tachi'xcuhui't nataputza ixlīnīnca'n ē jā catitamaclalh. Xlaca'n natanīcu'tun ē jāla catitanīlh.

⁷ Xtu'qui' ixtahuani't chī cahuāyuj tacāxyāna'lh'tza' chī a'cxni' nata'a'n natalā'ta'la. Na ixa'kxākca'n ixtaka'lhī hua'chi coronas tū xa'oro. Ixlacanca'n chī ixlacan chā'tin chī'xcu' ixtahuani't. ⁸ Ixya'jca'n ixtasu'yu chī ixya'j chā'tin puscāt. Ixtatzanca'n chī ixtatzan león. ⁹ Ixtacu'xahua'ca'nalh hua'chi licā'n. Chī ixtamacasā'nān ixpekenca'n chī macasā'nān lhūhua' carreta a'cxni' ta'a'n tatu'jnuntēlha natalā'ta'la. ¹⁰ Ixtalīxcana'n i'stajanca'n hua'chi

a'caculüt xcana'n. I'stajanca'n tzē ixtalimātakāhuī' tachi'xcuhuī't xmān a'kquitzis mālhcuyu'. ¹¹ Xtu'qui' ixtaka'lhī chā'tin ixpuxcu'ca'n. Xla' ū'tza' ángel tī ixcamacaxqui'canī't xapūlmā'n lhu'cu'. Huā'mā' ángel ixtacuhuīni' Abadón ixtachihuīnca'n hebreos, ē Apolión ixtachihuīnca'n griegos. Huā'mā' huanicu'tun Málakspütünü'. ¹² Chuntza' a'kspulalh chū'cus lakuat. Sputacus ā'a'ktu' lakuat.

¹³ Ixlikelhachāxan ángel nā skoli'lh. Ickexmatli a'ktin tachihuīn tū mincha' ixa'katzā'stūtā'ti' pūmacamāstā'n tū xa'oro tū ixyālh na ixlacatīn Dios.

¹⁴ Huanilh ixlikelhachāxan ángel tī ixka'lhī ixliskoli':

—Cacāmxktekti kelhatā'ti' ángeles tī cāchī'canī't na ixquilhtūn ka'tla' xcān tū ixtacuhuīni' Eufrates.

¹⁵ Cāmakxteka kelhatā'ti' ángeles. Xlaca'n ixtacāxui'lāna'lhtza' ixpālacata ixtaka'lhīmā'nalh huā'mā' cā'ta ē huā'mā' mālhcuyu' ē huā'mā' quilhtamacuj ē huā'mā' hora a'cxni' nacāmaknīcan ixliquilhmactu'tun tachi'xcuhuī't.

¹⁶ Ixuancan ixu'lh a'ktu' ciento millón tropas kētahui'lāna'nī'n.

¹⁷ A'cxni' quit xa'iclakachuyamā'lh, iccālaktzī'lh tzamā' cahuāyuj ē nā tī ixtakētahui'lāna'lh. Ixtacu'xahua'ca'nalh hua'chi lamanat ē xasmataka ē lhucucū chī azufre. Ū'tza' tū ixtalītamaktāya. Cahuāyuj ixtaka'lhī ixa'kxākca'n chī ixta' león. Tū taquilhtaxtulh pō'ktu macscut ē jini' ē azufre. ¹⁸ Tzamā' cālīmaknīca ixliquilhmactu'tun tachi'xcuhuī't. Cālīmaknīca macscut ē jini' ē azufre tū taquilhtaxtulh cahuāyuj. ¹⁹ Cahuāyuj tzē ixtalīxcana'n ixquilhni'ca'n ē tzē ixtalimātakāhuī'nin i'stajanca'n. I'stajanca'n chī lūhua' ixuanī't ē ixtaka'lhī ixa'kxākca'n. Chuntza' i'stajanca'n tzē ixtalimātakāhuī'nin.

²⁰ E makapitzin tī jā talaknīlh lakuat, xla'ca'n jā tamakxtekli tamakapāxui' ídolos tū ū'tunu'n ixtatlahuanī't. Jā tamakxtekli tamakapāxui' ixlacsujnī'n skāhuī'ni' ē ídolos tū xa'oro ē plata ē bronce ē chihuix, masqui ídolos jā talacahuāna'n ē jā takexmata ē jā tatlā'huan. ²¹ Huā'mā' tachi'xcuhuī't jā tamakxtekli tamaknīni'n ē jā tamakxtekli taxantilhni'n. Jā tamakxtekli taka'lhī ixtā'lapāxqui'nca'n ē jā tamakxtekli taka'lhāna'n.

10

Ángel tī ixchi'panī't libro

¹ Á'līstān iclaktzī'mpālh chā'tin ángel tī ixka'lhī lhūhua' lītli'hui'qui. Yujchi nac a'kapūn. Ixlitamacstī'li' a'ktin poklhnu'. Na ixa'kxāk ixlitamacstī'li' a'ktin macxculī'ncā't. Ixlacan ixmāxkakēni'n chī chī'chini'. Ixtujani'n ixtatasu'yu hua'chī tantūni'n tū i'lhucuyumā'lh. ² Ixchi'panī't a'ktin xamacstī'nas'j libro tū ixmālakapitzicanī't. Yāhuah ixtantūpekcāna'j nac mar ē ixtantūpekuqui ixyāhuani't nac cā'ti'ya'tna'. ³ Palha' ta'salh chī ta'sa lakatin león. A'cxni' ta'salh, takelhtīni'lh kelhatojon jilini'nī'n. ⁴ A'cxni' kelhatojon jilini'nī'n ixtachihuīna'nī'ttza', quit xa'ictzo'knuncu'tun. Ickexmatli a'ktin tachihuīn tū mincha' nac a'kapūn. Quihuanih:

—Jā catzo'kti. Tzē'k naca'tziya' tū tahaunli kelhatojon jilini'nī'n.

⁵ Á'līstān ángel tī iclaktzī'lh ixyālh nac mar ē nac ti'ya't, xla' makayāhuah ixpekcāna'j nac a'kapūn. ⁶ Huanli ixlicāna' por Dios tī huī'lh pō'ktu quilhtamacuj ē tlahuani't a'kapūn ē ti'ya't ē mar ē ixlipō'ktu tū a'nan. Huanli:

—Jātza' catitamakapālīh. ⁷ A'cxni' ixlikelhatojon ángel naskoli' a'cxni' namākentaxtūcan tū ixtalacasqui'nīn Dios tū chuhua'j tzē'k huī'lh. Chuntza' Dios cāhuanih a'chihuīna'nī'n xalani'n makāstza' tī ixtatā'scuja Dios.

⁸ Á'līstān ickexmatpālh tachihuīn xala' nac a'kapūn tū xa'ickexmatnī'ttza' pūla. Quihuanih:

—Capit ē camaktīni' libro tū mālakapitzicani't tū chi'payāl̄h ángel tī yāl̄h nac mar ē nac ti'ya't.

⁹ Iclaka'lh ángel ē icsqui'ni'lh libro xamacsti'na'j. Quihuanilh:

—Caquimakti ē cahua't. Nalipūlakxū'ya'na' ē masqui se'ksi' chī xaxcān cera nakehua'na'na' na minquilhni'.

¹⁰ Icmaktīni'lh xamacsti'na'j libro tū ixchi'payāl̄h ángel ē icua'lh. Se'ksi' icquilhmakca'tzilh, chī ta'xcāt. A'cxni' xa'icua'ni'ttza', iclipūlakxū'ya'nkō'lh.

¹¹ Quihuanica:

—Ixlasasqui'nca nali'a'kchihuīna'mpala'ya' ā'maktin tū Dios huan ixpāl̄acata lhūhua' tachi'xcuui't xalanī'n lhūhua' cā'lacchicni' ē xalanī'n kempāl̄hūhua' tachihuīn ē nā napuxcu'nu'.

11

Chā'tu' a'kchihuīna'nī'n

¹ Quimaxqui'ca kentin a'ctzuna'j qui'hui' tū lipūlhcān. Quihuanica:

—Capit ē calac'hca' ixtemplo Dios ē pūmacamāstā'n. Cacāpūtle'ke ixlipō'ktuca'n tī tamakapāxūi Dios a'ntza'. ² Jā tilac'hcāya' ixtanquilh'tin templo. Jā tilhcāya' ixpāl̄acata xla' cāmacamaxqui'canī'ttza' xala' ā'lacatin.

Ū'tunū'n natalacchī'ntatēlhakō' ixcā'lacchicni' Dios tu'pu'xamatu' mālhcuuy'. ³ Quit iccāka'lhī chā'tu' quina'kchihuīna'nī'n. Na'iccāmaxqui' līmāpa'ksīn

ixpāl̄acata nata'a'kchihuīna'n xla'cā'n chuntza' chī iclasasqui'n ixlipō'ktu a'ktin mil ē a'ktu' ciento ē tu'tumpu'xam quilh'tamacuj. Natalhakā' xapūtze'nke lu'xu' tū nalītasu'yu chī talīpuhan.

⁴ Chā'tu' a'kchihuīna'nī'n xla'cā'n kentu' xaqui'hui' oliva ē nā a'ktu' pūmaksko tū tayāna'lh na ixlcatūn Dios tī māpa'ksīkō' cā'quilh'tamacuj.

⁵ Palh tī nacātlahuani'cu'tun tū jā tze, xla'cā'n nataquilh'taxtu lamana' tū nacālīlhcuuykō' ixtā'lāquiclhaktzi'ca'n. Chuntza' natanī catīxcuui'lh tī nacātlahuani'cu'tun tū jā tze. ⁶ Tzamā' chā'tu' a'kchihuīna'nī'n

taka'lhī litli'hui'qui natahuan ē jā catimil' xcān a'cxni' xla'cā'n ta'a'kchihuīna'mā'nalhcus ixpāl̄acata Dios. Taka'lhī litli'hui'qui natalakpalī xcān ē ka'lhni' nalītaxtu. Taka'lhī litli'hui'qui natamacamin ixlipō'ktu lakuat ē līnīn nac cā'quilh'tamacuj pō'ktu a'cxni' xla'cā'n natalacasqui'n.

⁷ A'cxni' natahuankō' tū natahuan ixpāl̄acata Dios, animalh tū nataxtu xapūlmā'n lhu'cu', xla' ū'tza' nacātā'la xla'cā'n. Nacāskāhui' ē nacāmaknī.

⁸ Ixmacni'ca'n natatamā' nac cā'tejen nac cā'lacchicni' jā quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo xtokohua'ca'ca. Ū'tza' tzē līmāpācuhi'can huā'mā' cā'lacchicni' Sodoma ē nā Egipto masqui jā chuntza' ixtacuhi'ni'. ⁹ Natamā' ixmacni'ca'n a'ktu'tun quilh'tamacuj ā'i'tāt. Natalaktzi'n līlhūhua' tachi'xcuui't xalanī'n ixlipō'ktu cā'lacchicni' ē chī kempāl̄hūhua' tachihuīn. Jā caticāmakxteka nacāmā'cnūcan. ¹⁰ Tī tahuī'lāna'lh nac cā'quilh'tamacuj, xla'cā'n natalipāxuhua a'cxni' nacālaktzi'ncan xanīn. Natatlahua cā'tani' ē natapāxuhua ē natalāmaxqui' talakalhu'mān. Chuntza' natatlahua ixpāl̄acata jā tze tamakca'tzilh a'cxni' tzamā' chā'tu' a'kchihuīna'nī'n ixtachihuīna'n ixpāl̄acata Dios.

¹¹ Ā'līstān chī ixlī'a'ktu'tun quilh'tamacuj ā'i'tāt Dios cāmālacastālanuanīlh ē tatā'kaqui'lh. Ixlipō'ktuca'n tī talaktzi'lh tajicua'nli. ¹² Ā'līstān tzamā' chā'tu' a'kchihuīna'nī'n takexmatli a'ktin tachihuīn xala' nac a'kapūn. Cāhuanilh:

—Cata'ntit ā'tzā'.

Tatahua'ca'lh nac poklhnu' hasta nac a'kapūn. Ixtā'lāquiclhaktzi'ca'n talak-tzi'lh chī tatā'kayāhualh. ¹³ Palaj tunca tzuculh tachiqui ti'ya't. Ixli'quilh'maccāuj cā'lacchicni' mālakuanīca. A'ntza' tanīlh a'ktojon mil tachi'xcuui't ixpāl̄acata

tachiquilh ti'ya't. Tī jā tanīlh, tajicua'nli ē tamāka'tlī'lh Dios tī xala' nac a'kapūn. ¹⁴ Ixli'a'ktu' lakuat a'kspunī't ē palaj namimpala ixli'a'ktu'tun.

Ixli'a'ktojon līskoli'

¹⁵ Ixli'kelhatojon ángel skoli'pālh. Palha' tzuculh tachihuīna'n makapitzīn nac a'kapūn ē ixtahuan:

Chuhua'j quinDiosca'n māpa'ksī ixli'pō'ktu cā'quilhtamacuj.

Ē nā chuntza' Cristo nā māpa'ksī.

Xla' namāpa'ksīni'n pō'ktu quilhtamacuj.

¹⁶ Kelhapu'xamatā'ti' lakōlu'n tī ixtahui'lāna'lh na xipūtahuī'lhca'n na ixlacatīn Dios, xlaca'n talaktaquilhpūtalh Dios ē tamakapāxui'lh. ¹⁷ Xlaca'n tahuanli: Hui'x quiMāpa'ksīni'ca'n Dios ē hui'x ka'lhikō'ya' limāpa'ksīn.

Hui'x hui'la' ē pō'ktu quilhtamacuj ixui'la' ē pō'ktu quilhtamacuj natahui'la'ya'.

Iccāmaxquī'yān tapāxcatca'tzīn ixpālacata quilāmāsu'yuni'nī'ta'uj chī ka'lhī'ya' milītlī'hui'qui ē chī māpa'ksīni'na'.

¹⁸ Xalanī'n nac cā'lacchicni' ē nac cā'quilhtamacuj pō'ktu tasītzī'lh.

Chilhtza' quilhtamacuj tū natapūxokoni'yān hui'x tī quinDiosca'n.

Hui'x nacāputzāna'ni'ya'tza' nīnī'n.

Hui'x nacāmaxquī'ya' ixtatljaja'n xlaca'n tī tatā'scujnī'ta'n mina'kchihuīna'nī'n ē ixli'pō'ktu mintachi'xcuhui't

ē ixli'pō'ktuca'n tī talaktaquilhpūtayān, palh xalaka'tla' chī'xcuhui'n o palh jā xalaka'tla'.

Chilhtza' quilhtamacuj tū hui'x nacāpūmālakspūtūya' tī tamālakspūtūcu'tun tzamā' cā'quilhtamacuj.

¹⁹ Ā'listān talaguī'lh ixtemplo Dios nac a'kapūn ē ixtasu'yu nac templo a'ktin caja jā ixmojōcanī't talacāxtlahuan tū Dios ixtā'tlahuanī't ixtachi'xcuhui't. Tzuculh makli'pa ē jililh ē ta'sakō'ca ē tachiquilh ti'ya't. Yujli laka'tla' chejet.

12

Puscāt ē dragón

¹ Ā'listān tasu'yulh nac a'kapūn a'ktin ka'tla' limāsu'yun. Ē chā'tin puscāt ixtalhakā'n hua'chi ixlimāxkakēn chī'chini'. Ixyālh nac mālhcuyu'. Ixcucui'lh a'ktin corona tū ixka'lhī a'kcāujtu' sta'cu. ² Xla' ixka'lhīni'n ē ixta'sa ixpālacata ixca'tzāna'juan ixpālacata i'ska'ta' ixtahui'lacu'tumā'lh'tza'.

³ Ixli'a'ktu' limāsu'yun tasu'yulh nac a'kapūn. Lakatin tzu'tzo'ko animalh ka'tla' ē lijicua' ixuanī't. Huā'mā' animalh, dragón huanican. Ixka'lhī a'ktojon ixa'kxāk ē kencāuj ixa'kalokot. A'katunu' ixa'kxāk ixka'lhī ixcorona.

⁴ Lisakalē'lh i'stajan ixli'quilhmactu'tun sta'cu ē cāmacamincha' nac cā'ti'ya'tna'. A'ntza' tāyachi dragón na ixlacatīn puscāt tī ixa'mā'lh mālacatuncuhuīni'n. Ē dragón ixua'cu'tun ska'ta' xmān chī ixtahui'lh. ⁵ Puscāt tahuī'lal' i'ska'ta' ka'hua'cha. Ū'tza' tī palha' namāpa'ksīni'n na ixli'pō'ktu cā'lacchicni'. Palaj tunca tzamā' ska'ta' lē'ni'ca Dios jā ixui'lh na ixpūmāpa'ksīn. ⁶ Puscāt tzā'lal', ē a'lh nac cā'tzaya'nca ti'ya't jā ixcāxui'līni'nī't Dios. A'ntza' tzē natachoko, ē namaktaka'lhcan a'ktin mil ē a'ktu' ciento ā'tu'tumpu'xam quilhtamacuj.

⁷ Ā'listān tzuculh a'ktin ka'tla' lāmakin nac a'kapūn. Miguel tī xapuxcu' ángeles, xla' ē ixángeles tatā'lātucslī dragón ē ixángeles. ⁸ Dragón skāhuī'ca ē jātza' makxtekca natahui'layācha' nac a'kapūn ē nā ixángeles. ⁹ Tamacxtuca ka'tla' dragón. Ū'tza' tzamā' lūhua' xala' makāstza' ē ū'tza' tī cā'a'kskāhuī'kō'lh

ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xla' ū'tza' ixtacuhuīni' skāhuī'ni' tī huanican Satanás. Cāmacamincanča' ē chilh nac cā'ti'ya'tna' dragón ē ixángeles. ¹⁰ Ā'listān ickexmatli a'ktin palha' tachihuīn nac a'kapūn ē huanli:

—Chuhua'j quinDiosca'n cāmakapūxtaxtūltza' ixtachi'xcuhuī't. Xla' ū'tza' puxcu'. Māsuyukō'nī'ttza' ixlīli'hui'qui. Chuhua'j Cristo namāpa'ksīni'n. Tamacxtucatz'a' nac a'kapūn tī ixcāmālacsu'yu tzamā' quintā'timīnca'n. Xla' ixcāmālacsu'yu cā'cuhuīni' ē tzi'sa na ixlacatīn quinDiosca'n. ¹¹ Quintā'timīnca'n talīskāhuī'nī'ttza' ixka'lhni' Cordero ē ixtachihuīn Dios tū xlaca'n talīmālectzeyilh. Xlaca'n jā ixtajicua'ni' līnīn tū ixpālacata ixtachihuīn Dios. ¹² Tzētza' natapāxuhua xlaca'n tī tahui'lāna'lh nac a'kapūn. Koxatī tala xlaca'n tī tahui'lāna'lh nac cā'ti'ya'tna' ē nac mar. Skāhuī'ni' cālakyujnī'ttza' xlacā'n. Sītzī'nī't ixpālacata xla' ca'tzītza' jātza' makās namakxtekcān nascuja —huanli.

¹³ A'cxni' dragón ca'tzīlh ixmacamincanī'ttza' nac cā'ti'ya'tna', tzuculh putzastālani' puscāt tī mālacatuncuhuī'nīlh ixka'hua'cha. ¹⁴ Puscāt maxquī'ca kentū' ixpeken chī ixa' lakatin ka'tla' pīchāhua'. Chuntza' xla' tzē nalikōsnū'n nac cā'tzaya'nca tī'ya't tū ixcāxtlahuani'canī't ē a'tza' namakta'lhcan a'ktu'tun cā'ta ā'ītāt. Chuntza' tzā'lanī'lh dragón. ¹⁵ Dragón quilhtaxtulh lhūhua' xcān chī a'ktin ka'tla' xcān na ixchakēn puscāt. Ixlīmākamūxtucu'tun. ¹⁶ Tī'ya't maktāyalh puscāt. Tache'kelh ē chu'hua'kō'lh xcān tū ixquilhtax-tunī't dragón. ¹⁷ Ū'tza' līsītzī'nī'lh dragón tzamā' puscāt. A'lh cātā'lātucsa ā'makapītzīn ixcamana' puscāt. Xlaca'n ū'tunu'n tī takexmatnī' ixlīmāpa'ksīn Dios ē jā tamakxteka ixtamāsu'yun Jesucristo.

13

Lakatu' animalh xalako'hua'jua'

¹ Ā'listān ictāyalh na ixquilhtūn mar ē iclaktzī'lh lakatin animalh tū tacutli nac mar. Ixka'lhī kencāuj ixa'kalokot ē a'ktojon ixa'kxāk. A'katunu' corona ixka'lhī na ixa'kalokot. A'katunu' ixa'kxāk ixtatzo'kni' a'ktin tacuhuīni' tū ixuanicu'tun xla' ixmālakchā'ni'cu'tun chī Dios. ² Huā'mā' animalh tū iclak-tzī'lh, xla' ixuanī't chī misin. Ixtujani'n chī ixa' oso ixtahuanī't. Ixquilhni' ixka'lhī chī ixquilhni' león. Dragón maxquī'lh ixlīli'hui'qui animalh tū tacutli nac mar. Chuntza' animalh ixka'lhī lhūhua' līmāpa'ksīn. ³ A'ktin ixa'kxāk animalh ixtasu'yu chī ixmātakāhuī'canī't ē ā'macsti'na'j t'sputnī'tza' ixnīlh ē chuhua'j tzeyanlītza' jā ixtakāhuī'nī't. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj talī'a'cnīlh animalh ē tastālani'lh. ⁴ Tamakapāxūilh dragón ixpālacata ixmaxquī'nī'ttza' līli'hui'qui tzamā' animalh. Nā tamakapāxūilh animalh ē ixtahuan:

—Jā tū ā'nampala ā'lakatin chī huā'mā' animalh. ¿Tīchu tzē natā'lātlahua?

⁵ Makxtecca animalh nalichihuīna'n Dios tū jā tze tachihuīn. Makxtecca naka'lhī līli'hui'qui tu'pu'xamatu' mālhcu'yu'. ⁶ Xla' jā tze tzuculh līchihuīna'n Dios ē ixtacuhuīni' ē a'kapūn ē ixlīpō'ktuca'n tī tahui'lāna'ncha' nac a'kapūn. ⁷ Makxtecca nacāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n ixtachi'xcuhuī't Dios ē nacāskāhuī'kō'. Makx-tecca nacāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n ixlīpō'ktu tribus ē ixlīpō'ktuca'n xalanī'n pūlac'lhūhua' tachihuīn ē ixlīpō'ktuca'n cā'lacchicni'. ⁸ Ixlīpō'ktuca'n tī tahui'lāna'lh nac cā'quilhtamacuj natalakachi'xcuhuī' animalh. Xlaca'n xmān tī jā ixtatzo'kni' ixtacuhuīni'ca'n nac libro jā cātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n tī taka'lhī xasāsti' ixlamatānca'n. Ixtatzo'kni' ixtacuhuīni'ca'n a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj. Huā'mā' libro māpa'ksī xmān ū'tza' Cordero tī maknīca.

⁹ Tí kexpa'tá'tit, tzej cakexpa'ttit tū na'icuan. ¹⁰ Tí tachi' ā'makapitzIn, nā xlaca'n nacāchi'can. Tí talimaknī'n ixespadaca'n, nā xlaca'n nacālimaknīcan espada. Ixlacasqui'nca ixtachi'xcuhuī't Dios natatāyani' tū nacā'a'kspula ē jā maktin natamaktxeka natakekmatni' Dios.

¹¹ Ā'listān iclaktzī'mpāl̄h ā'lakatin animalh tū tā'cxtuchi na ixtampīn cā'ti'ya'tna'. Xla' ixka'lhī kentū' ixa'kalokot chī ixa'kalokot purecu. Chihuīna'lh chī lakatin dragón. ¹² Xla' ixka'lhikō' ixlīmāpa'ksīn xapūla animalh na ixlacatin. Ixlipō'ktu ti'ya't ē ixlipō'ktuca'n tī tahuī'lāna'lh nac ti'ya't, xla' ixcāhuani catalakachi'xcuhuī'lh xapūla animalh. Xapūla animalh, xla' ū'tza' tū ixtakāhuī'nī't ē tzeyanli jā ixtakāhuī'nī't. ¹³ Ixlilakatu' animalh tlhualh laka'tla' lī'a'cnīn. Na ixlacatinca'n tachi'xcuhuī't xla' macamincha' maccscut nac a'kapūn ē macachilh nac cā'ti'ya'tna'. ¹⁴ Xla' tzē ixtlahua lī'a'cnīn na ixlacatin xapūla animalh, nā chuntza' cālī'a'kškāhuī'lh tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Cāmātlahuīlh a'ktin ídolo tū ixtasu'yu chī xapūla animalh ixpālacata ū'tza' ixlacasqui'n nalakachi'xcuhuī'can. Xapūla animalh ū'tza' tū tzē tahuī'lapāl̄h masqui ixlīmātakāhuī'canī't espada. ¹⁵ Ixlilakatu' animalh maxquī'ca lītlī'hui'qui namālakahuānī ídolo tū ixtasu'yu chī xapūla animalh. Chuntza' ídolo tzē ixchihuīna'n ē tzē ixcāmāmaknīnīnī'n ixlipō'ktuca'n tī jā talakachi'xcuhuī'lh. ¹⁶ Ídolo cāmāmacahuī'lnīnī'lh a'ktin sello na ixmacapekcāna'ca'n o na ixtankānca'n ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Chuntza' ixcāmātlahuī' ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalaka'tla' ē tī jā xalaka'tla', ē lacricujnu' ē xcamanīnī'n, ē tī ixtamakscuja ē nā tī jā ixtamakscuja. ¹⁷ Tzē ixtatamāhuana'n ē tzē ixtastā'nan xmān tī ixtaka'lhī na ixtankānca'n o na ixmacanca'n ixtacuhuīnī' animalh o ixnúmero animalh. ¹⁸ Nataca'tzī tū huanicu'tun huā'mā' xmān tī xalakskalalhna'. Nataca'tzī tū huanicu'tun ixnúmero animalh. Ixnúmero xla' chī litalacsu'yu a'ktin tacuhuīnī'. Ixnúmero xla' a'kchāxan ciento ā'tu'tumpu'xamachāxan.

14

Tapixtlī'lh lhūhua' tachi'xcuhuī't

¹ Ā'listān iclaktzī'lh tī huanican Cordero ixyāl̄h na ixa'cpūn a'ktin sipej tū ixtacuhuīnī' Sión. Xla' ixcātā'lahuī'lh a'ktin ciento ā'tu'pu'xamatā'ti' mil tachi'xcuhuī't. Xlaca'n ixtaka'lhī na ixtankānca'n ixtacuhuīnī' Cordero ē nā ixtacuhuīnī' ixTāta'. ² Ickexmatli a'ktin tachihuīn xala' nac a'kapūn ē ixmacasā'nan chī lhūhua' xcān ē chī a'cxnī' palha' jili. Ickexmatli ixtapixtlī'nca'n arpajna'nī'n ixta'arpajna'mā'nalh. ³ Xlaca'n tī ixtapixtlī'mā'nalh ixtayāna'lh na ixlacatin ixpūmāpa'ksīn Dios ē na ixlacatinca'n kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti' ē na ixlacatinca'n lakōlu'n. Tū ixtapixtlī'mā'nalh xla' ū'tza' xasāsti'. Nūn chā'tin tzē l'sca'ta, xmān a'ktin ciento ā'tu'pu'xamatā'ti' mil tachi'xcuhuī't. Xlaca'n tī cāmakapūtaxtūcanī't ixlipō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ⁴ Tzamā' tachi'xcuhuī't jā ixtaka'lhīnī't ixtā'lāpāxqui'nca'n. Lactze xlaca'n. Xlaca'n tastālani' Cordero jā a'n xla'. Xlaca'n tī xapūla cāmakapūtaxtūca na ixlacpu'na'itātca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xlaca'n chī a'ktin talakalhu'mān na ixlacatin Dios ē na ixlacatin Cordero. ⁵ Xlaca'n jā maktin tahuānli nūn a'ktin tā'ksa'nīn. Xlaca'n lactze na ixlacatin Dios.

Tū tahuānli kelhatu'tun ángeles

⁶ Ā'listān iclaktzī'lh ā'chā'tin ángel tī ixkosnū'ntlā'huan tālh mā'n. Xla' ū'tza' ixmāca'tzīnīnī'n xatze tachihuīn tū jā catispūtlī ē tū ixta' Jesucristo. Xla' ū'tza' ixcāhuani ixlipō'ktuca'n tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj ē ixlipō'ktuca'n

cā'lacchicni' ē xalanī'n ixlīpō'ktuca'n xalacxtuncnu' tachihuīn. ⁷ Xla' palha' huanli:

—Cajicua'ni'tit Dios ē camāka'tli'tit xmān ū'tza'. Chilhtza' quilhtamacuj tū nacāpūputzāna'nīkō'can tachi'xcuhui't. Camakapāxui'tit Dios ixpālacata ū'tza' tlahuah' a'kapūn ē ti'ya't ē mar ē ixlīpō'ktu mu'sni'.

⁸ Mimpālh ā'chā'tin ángel, ixlīchā'tu', ē huanli:

—Chuhua'j sputli ixlīmāpa'ksīn xaka'tla' cā'lacchicni' tū huanican Babilonia. Xalanī'n huā'mā' cā'lacchicni', xlaca'n talītalakaspi'tni'ni't Dios ē chuhua'j tamakapāxui' ā'makapitzi'n diosnu'. Nā chuntza' tamaksa'txtulh xalanī'n ā'lacatin cā'lacchicni'. Ū'tza' Dios līsītzī'lh ē ū'tza' nacālimakapātīnīncan.

⁹ Mimpālh ixlīkelhatu'tun ángel ē palha' huanli:

—Chuhua'j Dios nacāmakapātīnīn ixlīpō'ktuca'n tū talakachi'xcuhui' animalh ē ixlakmāxtu, ē tī tatamakxteka nacāhui'līni'can sello i'xla' animalh na ixtankāncā'n o na ixmacanca'n. ¹⁰ Dios sītzī'ni't ē nacāmakapātīnīn. Ixlīpō'ktuca'n natapātīni'n nac azufre tū lhcumā'lh. Natapātīni'n xlaca'n na ixlacatinca'n ixángeles Dios ē na ixlacatin Cordero. ¹¹ Pō'ktu quilhtamacuj natā'kayāhua tālhmā'n xajini' a'ntza' jā natapātīni'n pō'ktu quilhtamacuj. Xlaca'n jā maktin catitajaxli nūn tzi'sa ē nūn cā'cuhui'ni'. Chuntza' natapātīni'n tī talakachi'xcuhui' animalh ē ixlakmāxtu. Chuntza' natapātīni'n tī taka'lhī na ixtankāncā'n ixtacuhui'ni' animalh. ¹² Chuntza' ixlacasqui'nca natatāyani' ixtachi'xcuhui't Dios ē nā ixlacasqui'nca natakexmatni' ixlīmāpa'ksīn Dios ē nā ixlacasqui'nca jā maktin natamakxteka nata'a'ka'ti'ni' Jesucristo.

¹³ Ickexmatli a'ktin tachihuīn nac a'kapūn tū huanli:

—Catzo'kti huā'mā': “Pō'ktu quilhtamacuj natalīpāxuhua xlaca'n tī nata'a'ka'ti'ni'cus Jesucristo a'cxni' natani'.” Nā Espīritu Santo huan: “Ixlicāna' natapāxuhua xlaca'n ixpālacata chuhua'j natajaja ē jātza' catitapātīni'lh ixpālacata lactze tū tatlahuah'.”

Mā'kaquī'ca ixtahua'ca't tacha'nān

¹⁴ Ā'līstān iclaktzi'lh a'ktin stala'nka' poklhnu'. Nac poklhnu' a'ntza' ixui'lh chā'tin chī'xcu' ē ixcucui'lh a'ktin corona tū xa'oro. Ixchi'panī't kentin machīta xasta'ya'nca'. ¹⁵ Taxtupālh nac templo ā'chā'tin ángel. Palha' tā'chihuīna'nli tī ixui'lh nac poklhnu' ē huanilh:

—Namā'kaquī'ya' ixtahua'ca't tacha'nān ixpālacata chilhtza' quilhtamacuj tū napūmā'kaquī'can tacha'nān. Ca'tla'nlitza' tacha'nān nac cā'quilhtamacuj. ¹⁶ Tī ixui'lh nac poklhnu' mā'kaquī'lh tacha'nān nac cā'quilhtamacuj.

¹⁷ Ā'līstān iclaktzi'impālh ā'chā'tin ángel taxtulh nac templo nac a'kapūn. Nā xla' ixchi'panī't ixmachīta xasta'ya'nca'. ¹⁸ Ā'līstān mincha' nac pūmacamāstā'n ā'chā'tin huampala ángel tī ixmacamaxqui'canī't macscut. Xla' palha' ta'sani'lh ángel tī ixchi'panī't ixmachīta xasta'ya'nca' ē huanilh:

—Calīchu'cu mimachīta xamayāc uvas jā stacni't nac cā'ti'ya'tna' ixpālacata chuhua'j pō'ktutza' xachān.

¹⁹ Ángel līchu'culh ixmachīta xamayāc uvas nac cā'ti'ya'tna'. Cāmojōlh uvas a'ntza' jā tzej nalacchi'tcan ixpālacata nataxtuni'kō' xaxcān. Chuntza' natalīca'tzi' Dios sītzī'ni't ē nacāmakapātīnīn tī quiclh taca'tzan. ²⁰ Lacchi'tca uvas na ixquilhtūn cā'lacchicni'. Taxtulh lhūhua' ka'lhni' chī' a'ktin xaka'tla' xcān. Pūlhmā'n ixuanī't ē chā'lh na ixi'pīni' cahuāyuj ē a'ktu'tun ciento kilómetros ixlīlhmā'n ixuanī't

¹ Ā'listān iclaktzī'mpāl'h a'ktin ka'tla' li'a'cnīn nac a'kapūn. Iccālaktzī'lh kelhatojon ángeles ē chā'tunu' x'laca'n ixtalē'n a'ktin lakuat. Huā'mā' lakuat, ū'tza' ā'xmān. A'cxni' nalatza' huā'mā' lakuat a'cxni' nasputa ixtasitzi' Dios.

² Ā'listān iclaktzī'mpāl'h a'ktin mar tū hua'chi vidrio. Tzu'tzo'ko ixuanī't chī jala'nat. Nā iccālaktzī'lh tī ixtaskāhui'nī'ttza' tzamā' animalh ixpālacata jāla cāmāquilhpūtica na ixlacatīn ixlakmāxtu. X'laca'n jā tatamakxteklī nacātankāhui'līcan ixnúmero tū ixtacuhuīni'. X'laca'n ixtayāna'lh na ixquilhtūn nac mar tū hua'chi vidrio. Ixtachi'payāna'lh arpas tū ixcāmaxquī'nī't Dios.

³ X'laca'n ixtapixtlī'yāna'lh tū ixlīpīxtlī' Moisés tī ixtā'scuja Dios. Ixtapixtlī' ixpālacata Cordero. Tū talīpīxtlī'lh, ū'tza' huā'mā':

Māpa'ksīni' quīnDiosca'n, hui'x ka'lhikō'ya' ixlīpō'ktu litli' hui'qui.

Ka'tla' ē tzēhuanī't pō'ktu tū tlahua'ya' hui'x.

Xmān hui'x māpa'ksīkō'ya' ixlīpō'ktu cā'lacchicni'.

Pō'ktu tū tlahua'ya' tze ē ū'tza' ixlīcāna'.

⁴ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't natajicua'ni'yān hui'x, Māpa'ksīni'.

Ixlīpō'ktuca'n natamāka'tlī'yān.

Xmān hui'x tlahua'ya' pō'ktu tū tze.

Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj natamin ē natalak-taquilhpūtayān xmān hui'x,

ixpālacata ixlīpō'ktuca'n talaktzī'n tū hui'x tlahua'ya' tze ixlīpō'ktu.

⁵ Ā'listān iclaktzī'lh templo ixlaqui'yāl'h nac a'kapūn. Na ixpūlacni' ixui'lacha' chihuixni' jā tazto'kni' limāpa'ksīn tū maxquī'canī't Moisés.

⁶ Tataxtulh nac templo kelhatojon ángeles tī ixtalē'mā'nalh a'ktojon lakuat. Ixlu'xu'ca'n xatze ē stala'nka' ē xatache'kē'n. Ē ixtaka'lhī ixlīchī'cāncan' tū xa'oro na ixcu'xanca'n.

⁷ Ā'listān chā'tin ixlīkelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti' cāmaxquī'lh chā'tunu' ángeles a'katunu' copa tū xa'oro. Copa ixtalītuma ixtasitzi' Dios tū nacālīmakapātīnīn tachi'xcuhuī't. Dios, xla' hui'lh pō'ktu quilhtamacuj.

⁸ Templo ixlītzumakō' jini' ixpālacata ka'tla' Dios ē ka'lhī litli' hui'qui. Nūn chā'tin tzē ixtanū nac templo a'cxni' jāna'j' i'sputkō' a'ktojon lakuat tū ixtalē'mā'nalh kelhatojon ángeles.

16

Patojon copa jā ixtojōmā'lh tū nalīmakapātīnī'n Dios

¹ Ā'listān icckexmatli a'ktin tachihuīn palha' tū ixtaxtumā'lh nac templo. Cāhuanilh kelhatojon ángeles:

—Capinchipitit ē capūxteketit nac cā'ti'ya'tna' a'ktojon copa tū cātamaxquī'nī'ta'n ē a'ntza' jā tatojōmā'nalh tū Dios nacālīmakapātīnīn tachi'xcuhuī't.

² Xapūla ángel a'lh ē pūxtekelh ixcopa nac cā'ti'ya'tna'. Cātaxtuni'lh ē cātapu'nukō'lh tzi'tzi' tū ixcāca'tzani' tī ixtaka'lhī na ixtankāncan' ixsello animalh ē tī ixtalaktaquilhpūta ixlakmāxtu animalh.

³ Ixlīchā'tu' ángel nā pūxtekelh ixcopa nac mar. Xcān ka'lhni' taxtulh chī ixlā' nīn. Ē tanīkō'lh ixlīpō'ktu tū ixa'nan nac mar.

⁴ Ixlīkelhatu'tun ángel pūxtekepāl'h ixcopa nac ka'tla' xcān ē jā hui'lh mu'sni'. Ka'lhni' taxtukō'lh. ⁵ Ickexmatli chī huanli ángel tī pūxtekelh ixcopa nac xcān. Huanli:

—QuīnDiosca'n, hui'x tze. Hui'x hui'la' ē pō'ktu quilhtamacuj hui'la'. Tze chī talixokonu'ni'n. ⁶ X'laca'n tī cāmakapātīnīmpā't tamaknīlh mintachi'xcuhuī't ē mina'kchihuīna'ni'n. Chuhua'j' hui'x cālīmāko'tnīpā't ka'lhni'. Chuntza' cāminī'ni'.

7 Ā'listān ickexmatpālĥ a'ktin tachihuūn nac pūmacamāstā'n tū huanli:

—Dios Māpa'ksīni', hui'x ka'lhī'kō'ya' ixlīpō'ktu litli'hui'qui. Tze hui'x chī cālīputzāna'ni'ya'.

8 Ixlīkelhatā'ti' ángel pūxtekelĥ ixcopa nac chī'chini'. Chuntza' chī'chini' cālīlĥcuyulĥ tachi'xcuĥuī't ixlīchi'chi. 9 Xlaca'n talĥcukō'lh. Ē cachīhuālĥ tatzuculĥ tahuani Dios ixpālacata xla' macamilĥ huā'mā' lakuat ixpālacata ka'lhī litli'hui'qui. Xlaca'n jā maktin talakpalicu'tunli ixtalacapāstacni'ca'n. Jā maktin talaktāquilhpūtacu'tunli Dios.

10 Ā'listān ixlīkelĥaquitzis ángel pūxtekepālĥ ixcopa na ixpūtaĥuī'lh animalĥ. Tzī'suanli jā ixmāpa'ksīni'n animalĥ. Tachi'xcuĥuī't ixtaxcā ixsī'ma'kā'tca'n ixpālacata ixtapātīni'mā'nalĥ. 11 Cachīhuālĥ talīchihuīna'nli Dios xala' nac a'kapūn ixpālacata ixtapātīni'mā'nalĥ chī ixcājicsmāhuī' ixtzī'tzī'ca'n. Jā tamakxteklī natatlahua tū jā tze.

12 Ixlīkelĥachāxan ángel pūxtekelĥ ixcopa nac ka'tla' xcān tū huanican Eufrates. Ē tzamā' xcān pūtīlĥ ē chuntza' tzē tatētaxtulĥ napuxcu'nu' tī ixtamimā'na'ncha' jā tā'cxtuyāchi chī'chini'.

13 Ā'listān iclaktzī'mpālĥ tataxtulĥ kelĥatu'tun tū jā tzeya ū'ni' na ixquilĥni' dragón ē ixquilĥni' animalĥ ē nā ixquilĥni' tī jā tze a'kchihuīna'. Tzamā' jā tzeya ū'ni' ixtatasu'yu chī chachakatna'. 14 Tzamā' ū'ni' ixlā' skāhuī'ni' ixtahuānī't. Xlaca'n ixtatlahua lī'a'cnīn. Tataxtulĥ natamākēstoka ixlīpō'ktuca'n napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilĥtamacuj. Chuntza' napuxcu'nu' tatzuculĥ talātucsa tzamā' quilĥtamacuj tū lacsacnī't Dios tī ka'lhīkō' litli'hui'qui. 15 Ū'tza' huā'mā' tū huan Jesucristo:

—Quit na'icmīn chī chā'tin ka'lhāna' ixpālacata jā tī tī taca'tzī. Līpāxuhua natataĥuī'la xlaca'n tī tzej natamaktaka'ĥa ixlū'xu'ca'n ē jā natalĥtata. Chuntza' jā maklĥpi'mpi'li' catitalatā'kchokolĥ xlaca'n ē jā catitamāxana'ĥ na ixlacatīnca'n tachi'xcuĥuī't.

16 Napuxcu'nu' cāmākēstoka jā ixuanican Armagedón tachihuūn hebreo.

17 Ā'listān ixlīkelĥatojon ángel pūxtekelĥ ixcopa nac ū'ni'. Ē chihuīna'nli chā'tin tī ixuī'ĥ nac pūtaĥuī'ĥ nac templo nac a'kapūn. Huanli:

—Chuhua'j lakō'nī'ttza' ixlīpō'ktu.

18 Ē tzuculĥ makli'pa ē palĥa' jilīlĥ ē ta'sakō'ca. Tachiquilĥ ti'ya't. Chī tachiquilĥ ti'ya't, jā maktin ixlani't ixtā'chuntza' a'cxni' tachi'xcuĥuī't tatzuculĥ tataĥuī'la nac cā'quilĥtamacuj. 19 Ka'tla' cā'lacchicni', jā ixuanican Babilonia, tache'kelĥ ti'ya't ē lakapektu'tun taxtulĥ. Cā'lacchicni' xala' ixlīpō'ktu cā'quilĥtamacuj, talakuankō'lh. Dios cāpāstacī tzamā' xalanī'n nac Babilonia chī ixtatlahuanī't tū jā tze. Dios cāmākapātīnīnli ixpālacata xla' ixsītzī'nī't.

20 Ixlīpō'ktu lacpītzuna'j ti'ya't nac mar talakuankō'lh. Ē nā talakuankō'ĥ sipejni'. Jātza' ixtatasu'yu. 21 Yuĥlī chejet laka'tla'. A'ktin chejet ixtzincan tu'pu'xam kilos. Cā'a'kpūtaĥuī'ĥ tachi'xcuĥuī't. Xlaca'n ā'chulā' cachīhuālĥ talīchihuīna'nli Dios ixpālacata chejet chī ixtapātīmā'nalĥ xalījicua'ni' lakuat.

17

Makapātīnīnca puscāt tī xamaklani'

1 Quilakmilĥ chā'tin ixlīkelĥatojon ángeles tī ixtaka'lhī a'ktojon copa. Qui-huanilĥ:

—Cata't. Na'icmāsu'yuni'yān chī namākapātīnīncan puscāt tī xamaklani' tī hui'ĥ jā hui'ĥ ka'tla' mar. 2 Māpa'ksīni'nī'n xalanī'n ixlīpō'ktu cā'quilĥtamacuj tatā'tlahuanī't tū jā tze huā'mā' puscāt. Tachi'xcuĥuī't

xalaní'n nac cá'quilhtamacuj, xlaça'n hua'chi ka'chīnī'n ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni'ca'n ixpālacata huā'mā' puscāt —quihuanica.

³ É ángel quilīē'lh ixlītlī'hui'qui Espíritu Santo nac a'ktin cá'tzaya'nca ti'ya't. A'ntza' iclaktzi'lh chā'tin puscāt ixkēhuī'lh lakatin animalh xatzu'tzo'ko. Ixlipō'ktu na ixmacni' animalh ixtamaktzo'knī't xalako'hua'jua' tacuhuīni'. Animalh ixka'lhī a'ktojon ixa'kxāk ē kencāuj ixa'kalokot. ⁴ É puscāt ixlhakā'nī't ixlū'xu' xasmataka ē xatzu'tzo'ko. Ixlū'xu' licāxlalh oro ē lhūhua' tū hua'chi chihuix xalactzēhuanī't ē xatapalaxla', ē nā chihuix tū huanican perla. Ixchi'patēlha a'ktin copa tū xa'oro. Tzamā' copa ixlitzumakō' tū xalako'hua'jua' ixpālacata xla' xamaklani'. ⁵ Na ixtankān ixtatzo'knī't a'ktin tacuhuīni' tū jā ixca'tzican tū ixuanicu'tun. Tū ixtatzo'knī' ū'tza' huā'mā': "Xaka'tla' Babilonia, xla' ū'tza' xatzi' ixlipō'ktuca'n puscān tī xamaklani' ē xatzi' ixlipō'ktu tū jā tze." ⁶ Iclaktzi'lh tzamā' puscāt ixlīka'chīnī't ixka'lhni'ca'n ixtachi'xcuhuī't Dios. Xlaça'n cāmāknīca ixpālacata jā tamakxtekli takexmatni' Jesús. A'cxni' quit iclaktzi'lh huā'mā', ica'cnīlh. ⁷ Ángel quinkelhasqui'nīlh:

—¿Tū lī'a'cnī'ya'? Na'icuaniyān tū līlakatzē'k ixpālacata puscāt ē tzamā' animalh tū kēhuī'lh, ē tū ka'lhī a'ktojon ixa'kxāk ē kencāuj ixa'kalokot. ⁸ Animalh tū la'ktzi', ixuī'lh xapūla, ē chuhua'j jātza' huī'lh. Xla' natā'cxtuyāchi nac xapūlmā'n lhu'cu'. Á'listān xla' na'a'n jā namālakuanīcan. A'cxni' nalaktzi'nican animalh, natalī'a'cnīkō' tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cá'quilhtamacuj. Natalī'a'cnī animalh tū ixuī'lh makāstza' ē jātza' huī'lh ē natahuī'lapala. Natalī'a'cnīni'n ixlipō'ktuca'n tī jā tatzō'knī' ixtacuhuīni'ca'n nac libro a'cxni' tzuculh cāxtahuī'la cá'quilhtamacuj. Nac libro a'ntza' jā cātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n tī taka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n.

⁹ Nā ángel quihuanīlh:

—Chuhua'j na'icuaniyān tū huanicu'tun huā'mā' ē tū takexmata tī lakskalalh. A'ktojon ixa'kxāk animalh, xla' ū'tza' a'ktojon sipej jā tahuī'la puscāt. ¹⁰ A'ktojon a'kxāk, ū'tza' huanicu'tun kelhatojon napuxcu'nu'. Kelhaquitziis xlaça'n jātza' tamāpa'ksīni'n. Chā'tin māpa'ksīni'ncus. Chā'tin jā ā'min. Xla' a'cxni' namin, jā makās catimāpa'ksīni'lh. ¹¹ Animalh tū ixuī'lh xapūla ē tū jātza' huī'lh, xla' ū'tza' ixlīkelhatzayan puxcu'. Xla' lacxtim chī kelhatojon. Á'listān xla' namālakuanīcan.

¹² Kencāuj a'kalokot tū la'ktzi', xla' ū'tza' kelhacāuj napuxcu'nu'. Xlaça'n tī jāna'j talitzucu tamāpa'ksīni'n. Xlaça'n natatā'māpa'ksīni'n animalh xmān a'ktin hora. ¹³ Tzamā' kelhacāuj napuxcu'nu' tachihuīna'nī't ē natamaxqui' animalh ixlītlī'hui'quica'n ē ixlīmāpa'ksīnca'n. ¹⁴ Xlaça'n natatā'lātlahua Cordero. Cordero nacāskāhuī' ixpālacata xla' ū'tza' Māpa'ksīni' tī cāmāpa'ksī ixlipō'ktuca'n tī tamāpa'ksīni'n, ē xla' ū'tza' Xapuxcu' napuxcu'nu'. Ixtachi'xcuhuī't Cordero xlaça'n tī Dios cāta'sani'nī't ē cālcacsānī't ē takexmatni' xmān Dios.

¹⁵ Nā quihuanīpalh ángel:

—Tzamā' mar, tū la'ktzi' jā lacahuahuī'lh puscāt tī xamaklani', huanicu'tun lhūhua' tachi'xcuhuī't xalanī'n lhūhua' cá'lacchicni' tī tachihuīna'n kempālhūhua' tachihuīn. ¹⁶ Kencāuj a'kalokot tū cāla'ktzi' ē tū kelhacāuj napuxcu'nu', xlaça'n ē animalh natalāquichlaktzi'n puscāt tī xamaklani'. Puscāt namaktikō'can tū ka'lhī. Maklhpī'mpi'li' natamaxkteka. Xlaça'n natahua' ixquīnī't puscāt. É nalcuyukō'can. ¹⁷ Dios cāmālapuhuanīlh natatlahua tū Dios ixlacasqui'n. Ū'tza' xlaça'n talīchihuīna'nli natamaxqui' ixlīmāpa'ksīnca'n animalh hasta a'cxni' namākentaxtūkō'can ixlipō'ktu tū Dios

ixuanī't. ¹⁸ Puscāt tī la'tkzi', xla' ū'tza' xaka'tla' cā'lacchicni' tū cāmāpa'ksikō' napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj.

18

Mālakuanīca Babilonia

¹ Ā'listān iclaktzī'mpālĥ ā'chā'tin āngel tī ixuyjmā'chi nac a'kapūn. Xla' ixka'lhī lītlī'hui'qui. Māxkakēkō'lh cā'ti'ya'tna'. ² Palĥa' huanli:

—Chuhua'j mālakuanīkō'canī'ttza' xaka'tla' cā'lacchicni' Babilonia. Chuhua'j tahuī'lāna'lh a'ntza' xmān tū jā tzeya ū'ni', ē ixlīpō'ktu spūnī'n xalako'hua'jua'.

³ Babilonia cāmātlahuīlh tū jā tze xalanī'n na ixlīpō'ktu cā'lacchicni'. Napuxcu'nu' xalanī'n na ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj tatlahualĥ tū jā tze ixpālacata huā'mā' cā'lacchicni'. Stā'na'nī'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj rico talitaxtulĥ, ixpālacata xalanī'n nac Babilonia ixtaxa'ma ixtumīnca'n natatamāhua ixlīpō'ktu tū ixtalacasqui'n.

⁴ Ā'listān ickexmatpālĥ a'ktin tachihuīn nac a'kapūn tū huanli:

—Cataxtutit nac Babilonia, hui'xina'n tī quintachi'xcuhui't. Jā natā'tlahua'yā'tit tū jā tze xalanī'n a'ntza'. Chuntza' jā catimākpātīnī'ntit hui'xina'n a'cxni' nacāmākapātīnīncan xla'ca'n. ⁵ Lhūhua' ixcentaca'n xla'ca'n. Cāmākēstokui'līni'canī't ē chā'nī't nac a'kapūn. Dios cāpāstacni'nī't ixcentaca'n. ⁶ Chuhua'j cacātlahuani'ca xla'ca'n tū cātlahuani'lh ā'makapitzīn. Tzej cataxokolĥ hasta maktu' tū tatlahuani'lh ā'makapitzīn. Chuhua'j tzej catapātīnī'lh xla'ca'n hasta maktu'. ⁷ Rico ixtahuani't ē tapāxuhualĥ ē ka'tla' ixtamakca'tzī. Chuhua'j tzej catapātīnī'lh ē tzej catalīpuhanli. Xla'ca'n chī chā'tin puscāt tī huan: “Quit chā'tin reina ē icmāpa'ksīnī'n. Quit jā tī quīnīmaka'nī't. Jā maktin icitlīlakaputzalĥ.” ⁸ Ū'tza' nalīmīn lakuat. Naminkō' ixlīpō'ktu a'ktin quilhtamacuj; līnīn ē talakaputzit ē tatzī'ncstat. Nā nalĥcuyukō'can huā'mā' cā'lacchicni'. Tī namacamin huā'mā' lakuat, xla' ū'tza' Dios. Xla' ka'lhī lītlī'hui'qui.

⁹ Napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj tatā'tlahualĥ tū jā tze xalanī'n nac Babilonia. Ū'tunu'n ixcātā'tlahua ixlīpō'ktu tū ixtalacasqui'n. Xla'ca'n natalīpuhan ē natacalhuan a'cxni' natalaktzī'n cā'lacchicni' Babilonia lĥcumā'lh ē xajini' tā'kayāhuamā'lh nahuan. ¹⁰ Napuxcu'nu' natalaca'a'ntāya makat ixpālacata nā natajicua'n chī natapātīnī'n xalanī'n nac Babilonia. Natalāhuani:

—līlīlakalĥu'mānat Babilonia, ka'tla' cā'lacchicni'! Ixka'lhī lītlī'hui'qui. Ē xamaktin xokomā'lh ixlīpō'ktu tū jā tze tū tatlahuani't a'ntza' —chuntza' natahan.

¹¹ Stā'na'nī'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj nā xla'ca'n natacalhuan ē natalīpuhan tū na'a'kspula Babilonia. Natacalhuan ixpālacata jātza' catita'a'nalĥ tī nacāmaktamāhua ixlīstā'tca'n. ¹² Jātza' cati'a'nalĥ tī nacāmaktamāhua ixlīstā'tca'n: oro ē plata ē perlas ē xatapalaxla' chihuix ē lu'xu' tū xatze ixa' lino ē ixa' seda tū smataka ē tzu'tzo'ko. Jātza' catitamāhuaca qui'hui' tū xamu'csu. Jātza' caticāmaktamāhuaca tū cālītlahuacan marfil ē qui'hui' xatapalaxla' ē bronze ē licā'n ē mārml.

¹³ Jātza' catitamāhuaca canela ē nūn tū mu'csu tū mojōnī'can līhua't. Jātza' caticāmaktamāhuaca siyentzu ē mirra ē perfume ē vino ē aceite ē harina ē trigo. Jātza' caticāmaktamāhuaca huācax ē borregos ē cahuāyuj ē carretas ē taśācua'. ¹⁴ Stā'na'nī'n natahuani' xalanī'n nac Babilonia:

—Cāspuṭnī'kō'nī'ta'n tū ixtapalĥ tumīn tū ixka'lhīcu'tunā'tit. Nā cāspuṭnī'kō'nī'ta'n ixlīpō'ktu tū xalactze ē xatapalaxla'. Jātza' maktin catika'lhī'tit.

15 Stā'na'nī'n lacricujnu' ixtahuanī't expālacata ixtalāmaktamāhuana'n xalanī'n nac Babilonia. Nā xlaca'n natalaca'a'ntāya makat expālacata natajicua'n chī natapātīnī'n xalanī'n nac Babilonia. Natalīpuhan ē natacalhuan. 16 Ē natahuan:

—jLilakalhu'mānat Babilonia! Xapūla xalanī'n a'ntza' ixtalhakā' pō'ktu lino xatze ē xasmataka lu'xu' ē xatzu'tzo'ko. Ixtaka'lhī ixlicāxtlahuanca'n pō'ktu tū xa'oro ē chihuix xatapalaxla' ē perlas. 17 Xamaktin cāspuṭni'kō'lh ixlīricoca'n —natahuan.

Ixlīpō'ktuca'n marineros ē xanapuxcu'nu' barcos ē ixlīpō'ktuca'n tī tapū'a'n barcos ē ixlīpō'ktuca'n tī tamakscuja nac mar; ixlīpō'ktuca'n makat natalaca'a'ntāya. 18 A'cxni' natalaktzī'n chī nalhcu cā'lacchicni' Babilonia ē chī nataxtu xajini', xlaca'n natahuan:

—Nūn maktin a'nani't a'ktin cā'lacchicni' chī huā'mā' ka'tla' cā'lacchicni'.

19 Natalīpuhan ē natataya pokxni' ē nacā'a'cpūmāhua'ca'can. Natacalhuan ē palha' natahuan:

—jLilakalhu'mānat huā'mā' xaka'tla' cā'lacchicni'! Rico ixtahuanī't xalanī'n a'ntza'. Lacricujnu' talītaxtulh ixlīpō'ktuca'n ixtēcu'ni'n barcos expālacata ī'stā'nancan nac Babilonia. jLilakalhu'mānat cā'lacchicni'! Xamaktin sputli.

20 Nā nahuancan:

—Catalīpāxualh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac a'kapūn expālacata lakuani't cā'lacchicni' Babilonia. Calīpāxua'tit hui'xina'n tī ixtachi'xcuui't Dios ē nā hui'xina'n apóstoles ē ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Xlaca'n xalanī'n nac Babilonia taxokoni'mā'nalhtza' Dios tū cātatlahuani'nī'ta'n hui'xina'n.

21 Ā'listān chā'tin ángel xatli'huī'qui chī'palh a'ktin ka'tla' chihuix chī a'ktin xuā'ti' ixlika'tla'. Mojōlh nac mar ē huanli:

—Chuntza' namāyujūcan ka'tla' cā'lacchicni' Babilonia. Jātza' maktin catitasu'yulh. 22 Jātza' catikexmatca a'ntza' tī tasla'knan. Jātza' catikexmatca arpa nūn līskoli'. Jātza' maktin catitasu'yulh tī tatlahua catūhuālh tasujūt. Jātza' catimacasā'nalh xuā'ti' expālacata jā tī natasquiti. 23 Jātza' tū catī'a'nalh pūmaksko tū namāxkakēni'n. Jātza' catikexmatca ixtachihuīnca'n tī tatamakaxtokni'tcus. Stā'na'nī'n tī xapūla tamīlh nac Babilonia, xlaca'n ā'chulā' ixtaka'lhī lītlī'huī'qui ē jā ā'makapitzīn xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xalanī'n nac Babilonia talī'a'kskāhuī'ninli ixlīxantīlhca'n. Cā'a'kskāhuī'ca xalanī'n calhāxcuahuālh nac cā'quilhtamacuj —huanli ángel.

24 Chuntza' na'a'kspula Babilonia expālacata a'ntza' cāmāknīca ixa'kchihuīna'nī'n Dios ē nā cāmāknīca ixtachi'xcuui't Dios. Nā talē'n cuenta xalanī'n nac Babilonia chī cāmāknīca ixtachi'xcuui't Dios ixlīpō'ktu nac cā'quilhtamacuj.

19

1 Ā'listān ickekmatli chī palha' ixtata'sa lhūhua' tachi'xcuui't nac a'kapūn. Ē xlaca'n ixtahuan:

jAleluya!

QuinDiosca'n quīncāmakapūtaxtūyān.

Calakachi'xcuui'ca xmān ū'tza'.

Xla' ka'lhīkō' lītlī'huī'qui.

2 Xla' putzāna'n chuntza' chī tū ixlicāna'n.

Tze chī xla' putzāna'n.

Xla' putzāna'nīnī't Babilonia expālacata xalanī'n a'ntza' tamātlahuīlh tū jā tze ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, chu lacxtim chī xlaca'n.

Dios makapātīnīnī't Babilonia expālacata xalanī'n a'ntza' tamāknīlh tī ixtatā'scuja Dios.

³ Chihuina' mpalaca palha' ē tahuanli:

—¡Aleluya! Xajini' nac Babilonia ta'a'kayāhuamā'lh pō'ktu quilhtamacuj.

⁴ Ē pu'xamatā'ti' lakōlu'n ē kelhatā'ti' tī ixtayānalh, xlaça'n tatalaktokostalh Dios tī ixuī'lh na ixpūmāpa'ksīn. Xlaça'n tamakapāxuihl ē tahuanli: —¡Chuntza' calalh! ¡Aleluya!

⁵ Ē kexmatpalaca a'ktin tachihiūn na ixpūmāpa'ksīn Dios ē huanli: Camāka'tlī'tit Dios milipō'ktuca'n hui'xina'n tī tapa'ksīni'yā'tit Dios ē milipō'ktuca'n hui'xina'n tī lakachi'xcuui'yā'tit Dios, tī xalaka'tla' ē tī jā xalaka'tla'.

Tamakaxtokli tī huanican Cordero

⁶ Ickexmatpālhl chī ixtachihiūna'mā'nalhl hūhua' tachi'xcuui't ē chī macasā'nal hūhua' xcān, ē chī a'cxni' palha' jili ē tahuanli: ¡Aleluya!

Māpa'ksīni'ntza' quiMāpa'ksīni'ca'n quinDiosca'n tī ka'lhikō' litli'huī'qui.

⁷ Līpāxuhua catahui'lauj ē cata'sauj cā'tapāxuhūan.

Camāka'tlī'uj Dios.

Chinī'ttza' quilhtamacuj tū napūtamakaxtoka tī huanican Cordero.

Ixtasqui'ni' tacāxni'ttza' huī'lh.

⁸ Xatasqui'ni' makxtekcanī't nalhakā' xatze xastala'nka' lu'xu' ē xatache'kē'n. Xatze lu'xu' huanicu'tun tze chī talatā'kchoko ixtachi'xcuui't Dios.

⁹ Ā'listān ángel quihuanilh:

—Catzo'kti huā'mā': "Līpāxuhua tahuī'lāna'lh tī cāhuanicanī't catamilh nac cā'tani' ixla' Cordero a'cxni' natamakaxtoka."

Nā quihuanilh ángel:

—Ū'tza' ixlicāna' huā'mā' tachihiūn tū ixla' Dios.

¹⁰ Quit iclaktatzokostalhl ángel ē ictimakapāxui'cunli. Xla' quihuanilh:

—Jā catla'hua' chuntza'. Quit ictā'scuja Dios chuntza' chī huī'x ē chī mintā'timīn tī ta'a'ka'ī' tū ixlicāna' tū Jesús māsu'yulh. Xmān Dios namakapāxui'ya'. Tī tamāsu'yu ixtachihiūn Jesucristo, ixlipō'ktuca'n xlaça'n ixa'kchihiūna'nī'n Dios —quihuanica.

Xastala'nka' cahuāyuj ē tī ixkēhuī'lh

¹¹ Ā'listān iclaktzī'lh a'kapūn laqui'yālh. Iclaktzī'lh lakatin cahuāyuj xastala'nka'. Tī ixkēhuī'lh huā'mā' cahuāyuj, līmāpācuhiça Ixlicāna' ē Mākentaxtūnu'nkō'. Xla' tze chī putzāna'n. Tze chī lātucsa. ¹² Ixlakastapun hua'chī ixtaxkaka chī xalamana't macscut. Ixcucui'lh hūhua' corona na ixa'kxāk. Ixtzo'kni'canī't a'ktin tacuhiūni'. Nūn chā'tin ixca'tzī tū ixuanicu'tun tzamā' tacuhiūni'. Xmān ū'tza' ixca'tzī. ¹³ Ixlu'xu' i-xpasakō'nī't ka'lhni'. Ixtacuhiūni' Ixtachihiūn Dios ixuanī't. ¹⁴ Ixtastālani' hūhua' ixchi'xcu' xalanī'n nac a'kapūn. Xlaça'n ixtakētahui'lāna'lh xalakstala'nka'n cahuāyuj. Ixlu'xu'ca'n xatze ē xalakstala'nka'n ē xatache'kē'n ixtahuanī't. ¹⁵ Tī i-xpasakō'nī't ka'lhni' ixlu'xu', quilhtaxtulh kentin espada tū sta'ya'nca'. Huā'mā' nacāliskāhuī' tachi'xcuui't nac cā'quilhtamacuj. Līpalha' nacāmāpa'ksī. Xla' nacāmakapātīnīn ixpālacata Dios tī ka'lhikō' pō'ktu līmāpa'ksīn, xla' lisitzī' tū tatlahuanī't ū'tunū'n. Chī xlaça'n natapātīni'n hua'chī uvas natalītaxtu tī cālacchi'ntacan a'cxni' māxtuni'can xaxcān. ¹⁶ Na ixlu'xu' ē na ixchēkēn ixtatzo'kni' a'ktin tacuhiūni': "Xapuxcu' napuxcu'nu' ē Māpa'ksīni' tī cāmāpa'ksī i-xlipō'ktuca'n tī tamāpa'ksīni'n."

¹⁷ Ā'listān iclaktzī'lh chā'tin ángel tī ixyālh nac chī'chini'. Xla' palha' cāhuanilh ixlipō'ktuca'n spūnī'n tū ixtakosnū'ntlā'huan nac cā'ū'nī'n:

—Cata'ntit. Catakēstoktit ē cahua'tit tū Dios nacāmaxquī'yān. ¹⁸ Cata'ntit ē cahua'tit ixquinītca'n napuxcu'nu' ē xalactli'hui'quin chī'xcuui'n. Cahua'tit ixquinītca'n cahuāyuj ē ixquinītca'n tī ixtakētahui'lāna'lh. Cahua'tit ixquinītca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't, masqui tī ixtamakscuja ē masqui tī jā ixtamakscuja, ē masqui chī'xcuui'n tī xalaka'tla' ē masqui tī jā xalaka'tla' —huanli ángel.

¹⁹ Ā'līstān iclaktzī'lh chī ixtatakēstoknī't tū jā tze animalh ē napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj ē ixchī'xcuui'tca'n. Ixtatakēstoknī't natatā'lātucsa tī ixkēhui'lh cahuāyuj ē ixchī'xcuui'n. ²⁰ Tū jā tze animalh chī'paca ē nā a'kchihuīna' tī ixa'kskāhui'nin. Xla' ixtlahuanī't lī'a'cnīn na ixlacatin huā'mā' animalh. Chuntza' ixcā'a'kskāhui'nī't tī ixtalē'n na ixtankānca'n ixsello animalh ē tī ixtalaktaquilhpūta ixlakmāxtu animalh. Animalh ē a'kchihuīna' tī ixa'kskāhui'nin, xalakahuan cāmacā'nca nac cā'macscutnu' jā huī'lh pūpātīn ē jā lhcuyucan azufre. ²¹ Ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn ixtachi'xcuui't tū jā tze animalh, xla'cā'n cālimaknī'co'ca espada tū quilhtaxtulh na ixquilhni' tī ixkēhui'lh cahuāyuj. Spūnī'n tzej talīka'sli ixquinītca'n.

20

A'ktin mil cā'ta

¹ Ā'līstān iclaktzī'lh chā'tin ángel tī ixuyjmā'chi nac a'kapūn. Ixlīmin ixlīmālaquī'ca'n xapūlh mā'n lhu'cu'. Nā ixlīmin ka'tla' cadena. ² Xla' chī'palh dragón. Ū'tza' lūhua' tū xala' makāstza' ē nā ū'tza' skāhui'ni' ē nā huani-can Satanás. Ángel chī'hui'līlh dragón a'ktin mil cā'ta. ³ Ángel mojōlh nac xapūlh mā'n lhu'cu' ē mālacchahuanūlh ē huī'līni'lh a'ktin sello nac mākelhcha. Chuntza' jātza' caticā'a'kskāhui'lh tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj hasta a'cxni' nasputa a'ktin mil cā'ta. A'cxni' nasputa mil cā'ta, namakxtekcan. Jā makās catimakxtekca.

⁴ Ā'līstān iccālaktzī'lh makapitzīn pūtahui'lhni' jā ixtapūmāpa'ksīni'n. Nā iccālaktzī'lh ā'makapitzīn tī ixtahui'lāna'lh a'ntza'. Xla'cā'n ixcāmaxquī'canī't līmāpa'ksīn nataputzāna'n. Nā iccālaktzī'lh xla'cā'n tī ixcā'a'cchu'cucanī't. Cāmāknīca ixpālacata ixtamāsu'yu ixtachihuīn Dios ē tū ixlīcāna' i'xla' Jesūs. Xla'cā'n jā ixtatatzokostani'nī't animalh, ē jā ixtalaktaquilhpūtanī't ixlakmāxtu. Jā ixtatamāxtekni't nacāhui'līni'can sello na ixtankānca'n ē na ixmacanca'n. Iccālaktzī'lh talacastālancuana'nli ē tatā'māpa'ksīni'lh Cristo a'ktin mil cā'ta. ⁵ Xla'cā'n ū'tunu'n tī xapūla talacastālancuana'nli. Ā'makapitzīn nīni'n natalacastālancuana'n a'cxni' nasputa a'ktin mil cā'ta. ⁶ Līpāxuhua tī natalacastālancuana'n xapūla. Xla'cā'n natatā'māpa'ksīni'n tī Dios. Xla'cā'n jātza' catitānīlh ixlīmaktu' chī ā'makapitzīn. Xla'cā'n natatā'scuja Dios ē Cristo. Natatā'māpa'ksīni'n Cristo a'ktin mil cā'ta.

⁷ A'cxni' nasputa a'ktin mil cā'ta, namakxtekcan skāhui'ni'. Xla' nataxtu jā ixchī'canī't. ⁸ Nataxtu ē nacā'a'kskāhui' tachi'xcuui't na ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj. Nacā'a'kskāhui' xalanī'n nac Gog ē Magog. Nacāmākēstoka natalātucsa. Xla'cā'n lūhua' chī cucuj tū huī'lh na ixquilhtūn mar. ⁹ Iclaktzī'lh ixchī'xcu'ca'n Gog ē Magog na ixlīka'tla' cā'tī'ya'tna' ē tatā'tamacxtī'li'lh jā ixtahui'lāna'lh ixtachi'xcuui't Dios ē tzmā' cā'lacchicni' tū Dios pāxquī'. Nac a'kapūn mincha' macscut ē cālhucuyokō'lh ixlīpō'ktuca'n ixtachi'xcuui't skāhui'ni'. ¹⁰ Skāhui'ni' tī ixcā'a'kskāhui'nī't macā'nca nac cā'macscutnu' jā huī'lh pūpātīn ē jā lhcuyucan azufre. Nā a'ntza' ixcāmacā'nca'nī't tū jā tze animalh ē a'kchihuīna' tī ixa'kskāhui'nin. A'ntza' nacāmākapātīnīncan cā'cuhuīni' ē cā'tzi'sa pō'ktu quilhtamacuj.

Dios nacāpuzāna'ni' jā huī'lh na ixpūmāpa'ksīn

¹¹ Ā'listān iclaktzī'lh a'ktin pūtahūī'lh ka'tla' ē stala'nka'. Iclaktzī'lh ti ixuī'lh a'ntza'. Cā'quiltamacuj ē a'kapūn cāmālakuanīca na ixlacatīn Dios. Jātza' tatasu'yulh. ¹² Iccālaktzī'lh nīnī'n, laka'tla' ē xalacstīn. Xlaca'n ixtayāna'lh na ixlacatīn Dios. Cāmālakakē'ca libros. Ā'listān mālakakē'palaca ā'a'ktin libro. Ū'tza' huā'mā' libro a'ntza' jā cātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n ti taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. Cāpuzāna'ni'ca nīnī'n chuntza' chī ixtalatā'kchokonī't chuntza' chī ixtatzo'kni' ixlīpō'ktu tū ixtatlahuanī't. ¹³ Ā'listān mar cāmācāmāstā'lh ti ixtanīnī't a'ntza'. Nā tachilh xlaca'n ti ixtahui'lāna'lh nac cā'linīn. Cāpuzāna'ni'kō'ca ixlīpō'ktuca'n, chā'tunu' chuntza' chī ixtalatā'lhuan. ¹⁴ Ā'listān līnīn ē cā'linīn cāmācā'nca nac cā'macscutnu' jā huī'lh pūpātīn. Huā'mā' ixlīmaktu'tza' līnīn xla'. ¹⁵ Nā cāmācā'nca nac cā'macscutnu' ixlīpō'ktuca'n ti jā ixcātzo'kni'canī't ixtacuhuīni'ca'n nac libro jā tatzo'kni' ixtacuhuīni'ca'n ti taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.

21

Xasāsti' a'kapūn ē xasāsti' cā'quiltamacuj

¹ Ā'listān iclaktzī'lh ā'a'ktin xasāsti' a'kapūn ē xasāsti' cā'quiltamacuj. Xapūla a'kapūn ē xapūla cā'quiltamacuj ixcāmālakuanīcanī't. Jātza' ixa'nan mar. ² Quit, Juan, iclaktzī'lh xatasīca'lanātlahuan cā'lacchicni'. Huā'mā' cā'lacchicni' ū'tza' tū xasāsti' Jerusalén. Nā iclaktzī'lh chī ixuyjmā'chi nac a'kapūn jā huī'lacha' Dios. Cā'lacchicni' tzej ixcāxtlahuacani't chī chā'tin tasquī'ni' ti tzej lhaakā'nan a'cxni' natā'tamakaxtoka ī'squī'nīni'. ³ Ā'listān ickecxmatli a'ktin tachihuī'ni' mincha' nac a'kapūn. Palha' huanli:

—Chuhua'j Dios cātā'lahuī'lh ixtachi'xcuhuī't. Xlaca'n natalītaxtu ixtachi'xcuhuī't. Ē xla' nalītaxtu ixDiosca'n xlaca'n. ⁴ Dios nacāmāscāquīni' ixlakaxta'jatca'n. Jātza' catitanilh. Jātza' catitalīpūhuanli. Jātza' catitacal-huanli. Jātza' catitapātīni'ni. Jātza' tū caticā'a'nani'lh nūn tū xapūla.

⁵ Ā'listān chihuī'na'ni Dios jā ixuī'lh na ixpūmāpa'ksīn ē huanli:

—Chuhua'j quit na'iccāsāsti'tlahuakō' ixlīpō'ktu.

Quihuanilh:

—Huā'mā' catzo'kti. Tzamā' tachihuīn ū'tza' tū ixlīcāna' ē tzē a'ka'ī'can.

⁶ Nā quihuanilh:

—Lakō'nī'ttza'. Quit chī letra A tū litzucu alfabeto ē chī letra Z tū ixlī'a'ksputni', ixpālacata quit xalītzucuni' ē xalī'a'ksputni'. Tī takelhpūti, quit na'iccāmāhuī' xcān xala' nac mu'sni' jā taxtu xcān tū cāmāxquī' xasāsti' ixlatamatca'n. Jā icticāmātā'jilh. ⁷ Chuntza' quit na'iccātlahuani' ixlīpō'ktuca'n ti tatlahana'nli. Quit ixDiosca'n na'icuan, ē xlaca'n quilacstīn natalītaxtu. ⁸ Jā chuntza' ā'makapitzīn ti jā quintalistālani' ixpālacata tajīcua'n. Xlaca'n nacāmācā'nca nac cā'macscutnu'. Nā chuntza' ti jā ta'a'ka'ī', ē ti taquiclhca'tzan, ē ti tamaknīni'n, ē ti taka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n, ē xantilhni'nīn, ē ti talaktaquilhpūta ídolos, ē ixlīpō'ktuca'n a'ksa'nīni'nīn. Xlaca'n nacāmācā'nca nac cā'macscutnu' jā lhcuyucan azufre. Huā'mā' ū'tza' ixlīmaktu' līnīn.

Xasāsti' Jerusalén

⁹ Ā'listān quilakmilh chā'tin chī ixlīkelhatojon ángeles ti ixtaka'lhī ā'a'ktojon lakuat tū ā'xmān. Quihuanilh:

—Cata't, ē quit na'icmāsu'yuni'yān xatasquī'ni' ti ixpuscāt Cordero.

¹⁰ Espíritu Santo quimāsu'yuni'lh a'ktin talakahuān. Ángel quilē'lh nac a'ktin tālhmā'n sipej ka'tla'. A'ntza' quimāsu'yuni'lh cā'lacchicni' jā ixta'

Dios ē jā huanican Jerusalén. Ixyujmā'chi nac a'kapūn jā hui'lacha' Dios. ¹¹ Cā'lacchicni' i'xkaka. Ixlīxkaka ixlīli'hui'qui Dios. I'xkaka chī a'ktin chihuix tū xatapalaxla', chī a'ktin chihuix tū huanican jaspe tū xatzēhuanī't ē tū xkaka. ¹² Ixlīkelhka'tla' cā'lacchicni' ixyālh a'ktin talhta'm ka'tla' ē tālhmā'n. Ixka'lhī a'kcāujtu' xamākelhcha. Kelhacāujtu' āngeles ixtamaktaka'lh mā'nalh tzamā' mākēlhcha. Nac mākēlhcha ixcātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n kelhacāujtu' ixka'hua'chan Israel. ¹³ Ixtayāna'lh a'ktu'tun mākēlhcha nac este, ē nac norte a'ktu'tun, ē nac sur a'ktu'tun, ē nā a'ktu'tun nac oeste. ¹⁴ Ixlītzucuni' talhta'm a'kcāujtu' chihuix. Nac chihuixni' ixcātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n kelhacāujtu' apóstoles, ixla' tī huanican Cordero.

¹⁵ Ángel tī ixquintā'chihuīna'nī't ixlē'mā'lh kentin chī a'ctzuna'j qui'hui' tū xa'oro. Tzamā' ixpūlahcā cā'lacchicni', ē xamākelhcha ē talhta'm. ¹⁶ Cā'lacchicni' a'cxitim ixlīlhmā'n ē ixlīpīka'tla'. Ángel līpūlhcālh cā'lacchicni' ixqui'hui' tū xa'oro. Ixlīpō'ktu lhcākō'lh ē chā'lh a'ktu' mil ā'a'ktu' ciento kilómetros ixlīlhmā'n. A'cxitim ixlīpīka'tla' ē ixlītālhmā'n. ¹⁷ Ángel lhcālh talhta'm chuntza' chī talachcāna'n chī'xcuhuī'n. Ixlītālhmā'n chā'lh tu'tumpu'xamatā'ti' metros.

¹⁸ Talhta'm ixlītlahuacani't chihuix jaspe. Cā'lacchicni' pō'ktu xa'oro xastala'nka' chī vidrio. ¹⁹ Ixlītzucuni' talhta'm tzēhuanī't iXuani't ixpālacata ixlītlahuacani't kempālhūhua' chihuix tū xatapalaxla'. Xapūla chihuix ixlītzucuni', xla' jaspe. Ixli'a'ktu' chihuix zafiro, ē ixlī'a'ktu'tun āgata, ē ixlī'a'ktā'ti' esmeralda. ²⁰ Ixli'a'kquitzis chihuix ónice, ē ixlī'a'kchāxan coralina, ē ixlī'a'ktojon crisólito, ē ixlī'a'ktzeyan berilo, ē ixlī'a'kna'jās topacio, ē ixlī'a'kcāuj crisoprasa, ē ixlī'a'kcāujtin jacinto, ē ixlī'a'kcāujtu' amatista. ²¹ A'kcāujtu' mākēlhcha xla' a'kcāujtu' chihuixni' tū cāhuanican perlas. A'katunu' mākēlhcha ixtlahuacani't a'katunu' perla. Xatej cā'lacchicni' pō'ktu xa'oro xastala'nka' chī vidrio.

²² Jā iclaktzī'lh nūn a'ktin templo nac cā'lacchicni', ixpālacata na ixlīpō'ktu cā'lacchicni' hui'lh Dios tī ka'lhikō' līli'hui'qui ē nā a'ntza' hui'lh Cordero. ²³ A'ntza' jātza' tī catimaclacasqui'nli chī'chini' nūn mālhcuuy'. Cā'lacchicni' māxkakē i'xkakana' Dios ē nā i'xkakana' Cordero. ²⁴ Tachi'xcuhuī't nac cā'quilhtamacuj nacāmāxkakē i'xkakana' Dios. Napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj natalakachi'xcuhuī' Dios. ²⁵ Xamākelhcha cā'lacchicni' natatalaqui'tāya pō'ktu quilhtamacuj. Jā maktin caticāmālacchōca ixpālacata a'ntza' jā cati'a'nalh cā'tzī'sni'. ²⁶ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't natamin natalakachi'xcuhuī'. ²⁷ Jā catitanūlh a'ntza' tū jā tze. Jā catitanūlh tī tatlahua tū līmāxana'. Jā catitanūlh tī tahuan tā'ksa'nīn. Natatanū a'ntza' xmān tī cātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n na ixlībro Cordero tī taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.

22

¹ Ā'līstān āngel quimāsu'yuni'lh a'ktin ka'tla' xcān tū xatzēhuanī't. Tzamā' xcān ū'tza' tū māsā'ti' xasāsti' latamat. Ka'tla' xcān ixtaxtumā'lh na ixpūmāpa'ksīnca'n Dios ē Cordero. ² Ka'tla' xcān ixtētaxtu ixpu'nan nac xatej cā'lacchicni'. Na ixquilhtūni'n ka'tla' xcān ixtayāna'lh qui'hui' tū tamāsā'ti' xasāsti' latamat. Tzamā' qui'hui' tamāsā'ti' ixtahua'ca'ti' makcāujtu' a'ktin cā'ti. Taha'ca' ixtahua'ca'ti' a'katunu' mālhcuuy'. Xapa'lhma' huā'mā' qui'hui' tze cālimātzeyīcan tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ³ Jā cati'a'nalh a'ntza' tū jā tze ixpālacata a'ntza' hui'lh ixpūmāpa'ksīnca'n Dios ē Cordero. Natamakapāxūi' Dios tī tatapa'ksīni'. ⁴ Cā'lacan natalaktzī'n Dios.

Nacātankāhui'līcan ixtacuhuīni' Dios tī tatapa'ksīni'. ⁵ Nac huā'mā' cā'lacchicni' jā cati'a'nalh cā'tzī'sni'. Jātza' catimaclacasqui'nca pūmaksko. Jātza' catimaclacasqui'nca chī'chini'. Māpa'ksīni' Dios nacāmāxkakē ixtachi'xcuhui't. Xlaca'n natāmāpa'ksīni'n pō'ktu quilhtamacuj.

Palaj namimpala Jesucristo

⁶ Ā'listān ángel quihuanilh:

—Huā'mā' tachihuīn ixlicāna'. Tzē a'ka't'can. Māpa'ksīni' Dios ixcāmālacapāstaqui ixa'kchihuīna'nī'n tū natahuan. Xla' macaminī't ixángel nacāmāsu'yuni' tī tatapa'ksīni' Dios tū palaj na'a'kspula.

⁷ Jesús huanli:

—Palaj na'icmin.

Līpāxuhua tī takexmatni' tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro tū māsu'yu tū na'a'kspula.

⁸ Quit, Juan, ickexmatni't ē iclaktzī'nī't ixlīpō'ktu huā'mā'. A'cxni' xa'ickexmatkō'nī't ē xa'iclaktzī'nkō'nī't, iclaktatzokostalh ángel tī ixquimāsu'yuni'nī't huā'mā'. ⁹ Xla' quihuanilh:

—Jā chuntza' catla'hua'. Jā caquilaktatzokosta. Nā quit ictā'scuja Dios chuntza' chī hui'x ē chī mintā'timīn tī ixa'kchihuīna'nī'n Dios ē ixlīpō'ktuca'n tī takexmatni' tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro. Xmān Dios nalaktatzokostaya'.

¹⁰ Nā quihuanilh:

—Jā cā'cs catica'tzi huā'mā' tachihuīn tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro ē tū tahuhan tū na'a'kspula, ixpālacata palaj namākentaxtūcan chuntza' chī tatzo'kni'. ¹¹ Tī tatlahua tū jā tze, catatlahualhcus. Tī tapuhuan tū jā tze, catapuhualhcus chuntza'. Tī lactze, pō'ktu quilhtamacuj catatlahualh tū tze. Tī takexmatni' Dios, pō'ktu quilhtamacuj catakexmatni'lh Dios.

¹² Nā Jesús chihuīna'mpālh:

—Palaj na'icmin. Na'iclimin tū na'iccālīxoko chā'tunu'. Na'iccāxoko tī tatlahuanī't tū tze ē nā tī tatlahuanī't tū jā tze. ¹³ Quit xapūla ē ā'xmān, chī letra A tī litzucu alfabeto ē chī letra Z tū ixlī'a'ksputni'. Quit xalitzucuni' ē xalī'a'ksputni'.

¹⁴ Līpāxuhua tī cāmātza'nkēna'ni'canī'ttza' ixcuentaca'n. Ū'tza' tzē natalīhua' xatahua'ca't qui'hui' tū mās'tā' xasāsti' latamat. Nā tzē natatanū nac cā'lacchicni'. ¹⁵ Jā cāmāxtekan natatanū nac cā'lacchicni' tī jā ta'a'ka't'cu'tun ix-tachihuīn Dios. Jā catitatanūlh xantilhni', ē nūn tī taka'lhī ixtā'lāpāxqui'nca'n, ē nūn maknīni'nī'n, ē nūn tī talaktaquilhpūta ídolos, ē nūn tī ta'a'ksa'nān ixpālacata talakati tahuhan tū jā ixlicāna'.

¹⁶ Jesús chihuīna'mpālh:

—Quit, Jesús, icmacā'nī't quinángel. Xla' nacāhuaniyān ixlīpō'ktu huā'mā' hui'xina'n tī tapa'ksīni'yā'tit Dios na ixlīpō'ktu cā'lacchicni'. Quit t'xū'nātā'nat rey David. Quit mātuncuīni' sta'cu tū xkaka —huanli Jesús.

¹⁷ Espíritu Santo ē ixtasqui'ni' Cordero, xlaca'n tahuhan:

—Cata'ntit.

Ixlīpō'ktuca'n tī takexmata catahualh:

—Cata'ntit.

Cataminkō'lh ixlīpō'ktuca'n tī takelhpūtī, ē catahua'lh xcān tū mās'tā' xasāsti' latamat. Cāmāxqui'can chī talakalhu'mān tī tamaktīni'ncu'tun.

¹⁸ Ixlīpō'ktuca'n tī takexmata ixtachihuīn huā'mā' libro jā tatzo'kni' tū na'a'kspula, iccāhuani: Palh catīhuālh mālhmā'nī huā'mā' tachihuīn, Dios namakapātīnīn. Macpātī lakuat tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro. ¹⁹ Palh catīhuālh namāpānū macstī'nal'j tachihuīn tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro, Dios jā catimakxtekli nahua' ixtahua'ca't qui'hui' tū mās'tā' xasāsti' latamat. Dios jā

catimakxtekli natanū nac xaticua'lanātlahuan cā'lacchicni' tū tzo'kcanī't nac
huā'mā' libro.

²⁰ Ti huan tzamā' tachihuīn, xla' huan:

—Ixlicāna'. Quit palaj na'icmin.

Chuntza' calalh. Cata't quiMāpa'ksīni' Jesús.

²¹ QuiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacāsicua'lanātlahuan milipō'ktuca'n
hui'xina'n. Amén.